Nem várhat addig, amíg észreveszik

Zvolszky Zita lakásgalériája

A művésznő képei között

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

Zvolszky Zita, 33 éves grafikus, festőművész, a képzőművészeti főiskola sokszorosító grafika szakán végzett. Grafikai munkásságát Barcsay-díjjal ismerték el. Illusztrációit napi- és hetilapok, kulturális folyóiratok közlik, önálló kiállításain túl több alkalommal részt vett az Országos Grafikai Biennálén, az Art of Today nemzetközi képzőművészeti kiállításon, különféle csoportos tárlatokon. Nevével és költségén ma, a Szervita tér 2. szám alatt, új kortárs képzőművészeti lakásgaléria nyílik. A megnyitót Szász Endre tartja, közreműködik Tomsits Rudolf.

Zvolszky Zita festményei – egy válogatásuk most a Hotel Thermál Aquincumban látható – a mindent kioltó halál közeléből küzdik elő magukat. Rajtuk még az ott töltött idő darabos sötétsége, egy-egy felizzó színben, megránduló ecsetvonásban az iszonyat átfutó árama, homályló, olykor csak árnyszerű alakjaikon az emlékké dermedő fájdalom, amin túl kellene jutni, s megkapaszkodni valami foghatóban, hihetőben, erőt gyűjtve felszínre bukni, oda, ahonnan az opálos napvilág dereng. Ahol halottját, festő-Antigoné, végre eltemetheti. Hogy megfoganhasson időben a tér, nincsben a van. Így nagyon nehéz lehet. Se kint, se bent. Között. Egy rugóvá tekeredett világ üres közepén.

Zvolszky Zita azt mondja, meg kell csinálnia magát. Grafikusként ugyan érett és kimunkált, festőként azonban még nem talált igazán magára. De ennél mélyebb dologról lehet szó. Fanyar szójátéka szerint egzisztálni akar, nem exitálni. Talán előrébb tart már, mint művei. Abban igaza van, hogy nem várhat addig, amíg észreveszik, elismerik, keresik. Azt is belátta már, hogy – bár jobb volna elhúzódni, s a lassan tisztulóra összpontosítani, szűkebb körén kívül másra nem számíthat. Neki kell talpalni, kérni, rábeszélni, meggyőzni, kevés pénzét befektetni, támogatót találni, magára a figyelmet felhívni, az elmélyült munka feltételeit megteremteni, érvényesülésének útját egyengetni. Persze, így van ezzel majd mindenki, hiszen nagyon sok a képzőművész, menedzser alig, az is csak a saját hasznát nézi, de még a haszonért se fárad szívesen. Ajánlatos azonban óvatosan sürögnie, mert könnyen megszólhatják, gyanússá válik, művészetének értékét is kérdésessé teszik, s akkor már végképp nem segít senki, az se, akinek ez volna a dolga. Nem is annyira a műkereskedelem fanyalogna, az ritkán idegenkedik ilyesmitől, ha már forgalmazható neve van a művésznek, hanem azok, akiktől jelenléte függ, márpedig jelenlét (akárcsak fantomlét) nélkül elismerésre, méltánylásra, sikerre nem számíthat.

Legkönnyebb talán még egy-egy tárlatot megszervezni. Szerencsés időszakban többet egymás után, szerte az országban. Ahogy most Zvolszky Zitának sikerült. Valamelyikbe csak belebotlik a sajtó, esetleg kritikusa is akad a képeknek, s ír róla valahová, arról már nem is beszélve, hogy egyik-másik érdeklődő, hirtelen felindulásból, akár még vásárló is lehet. Megesett ez Zvolszky Zitával is, egy csoportos tárlaton húsz kiállító művei közül egyet megvettek, az övét. És hát, ami a legfontosabb: a kiállítás a galériák, a műkereskedők tájékozódási lehetősége. A kínálat nagy, olyannyira, hogy csőddel fenyeget, a piacot különben is elöntötte a könnyebben forgalmazható művek sokasága, műgyűjtő alig van, létkérdés tehát megmutatkozni.

Ami a továbbiakban már a tárlatokhoz szükséges befektetéseket messze meghaladó áldozatokkal jár. Családi összefogás, adósság, szponzor, mecénás nélkül nem is megy. S megtérülésre, még jó esetben is, csak hosszú évek múltán számíthat. Zvolszky Zita erre most gondolni se akar. Arra igen, hogy a galéria a maga kiterjesztése, olyan gravitációs tér létrehozása, amelyben megsokszorozódhat a művek vonzása, a kapcsolatteremtés lehetősége, mű és szakértő, mű és vásárló meghittségig barátságos találkozásának esélye. Általa jelen lehet, ráadásul irányíthatóan, szabályozhatóan. Tehát távolságot tarthat, gazdálkodhat az idejével, erejével, megőrizheti a műhely csendjét.

Ahol ennél nagyobb tét forog a kockán, s keményebb küzdelem várja.

Varga Lajos Márton

Médeia a Banán Klubban

– Képzelje, hamisítják már a vodkát is – mondja *Berényi Gábor* rendező, a csillaghegyi Banán Klubban, míg a Magyar Médeia próbájára a díszlet elkészül. – Onnan tudjuk, hogy nem lehet meggyújtani, pedig fontos szerepe lenne a darabban. Kénytelenek vagyunk nyolcvanszázalékos alkoholt venni, mert az garantáltan meggyullad. Abból viszont nem lehet inni. Érdekes, Debrecenben a vodka is égett...

Szünet.

Berényi Gábor prospektust vesz elő, melyből kiderül, hogy szövevényes viszony köti *Göncz Árpád* Magyar Médeiájához. Ő igazgatta a budapesti József Attila Színházat, mikor 1976-ban *Dömölky János* megrendezte – Szemes Marival a főszerepben – Göncz első drámáját. 1982-ben már a Játékszín igazgatója volt, mikor Dömölky ismét színre vitte (és ismét Szemes Marival) a modern Médeiát. 1991-ben Berényi rendezte meg – igaz kissé megváltozott formában – ezt a darabot, méghozzá Debrecenben. A címszereplő *Jancsó Sarolta* volt – akárcsak a mostani Banán Klub-béli előadáson.

– A klub egyik vezetőjét, *Halász G. Pétert* igen régóta ismerem – mondja Berényi. – Amikor elkészült a klub, megkérdezte, mi lenne, ha színházi előadások lennének nálunk. Gyorsan hozzátette, jó lenne, ha a „debreceni Médeiát" itt is bemutatnánk. Mivel a Banán Klubnak nincs túl sok pénze, azon kezdtünk el gondolkodni *É. Kiss Piroska* díszlettervezővel, hogy miként tudunk díszletet varázsolni a színre. Megpróbáltuk összeszedni a bútorokat. Az irodából például a pamlagot, a kávézóból a foteleket, állólámpákat gyűjtöttük össze. Tehát az egész előadás szerelemből jött össze. Azt hiszem, a szakmabeliek kissé bolondnak nézhetnek ezért minket, de mi annyira szerettük a debreceni előadást, hogy megéri. Valószínű, hogy hasonlítani is fog rá. Egy kicsit.

Mikor *Seregi László*, a debreceni színház akkori igazgatója felkért a darab megrendezésére, kicsit tartottunk attól, nehogy azt gondolják, azért mutatjuk be a darabot, hogy „alányaljunk" a köztársasági elnöknek. Erre Seregi azt mondta: miért legyen Göncz hátrányban, ha érdekli a színházat ez a darab. Mindenki pontosan tudja majd, hogy nem most találkoztál először a művel. És mi nem a köztársasági elnök darabját játszuk.

Szemere Katalin

Aki próbálta a menüettet

Beszélgetés Széll Ritával a Reneszánsz Napokról

A reneszánsz és barokk tánc ügye ma Magyarországon elválaszthatatlan Széll Rita nevétől. Egy évtizeddel ezelőtt ő volt nálunk a legelső, aki hiteles, eredeti koreográfiát tanított a XV–XVIII. századból. Jelenleg az ország minden részébe hívják, alig győzi a rengeteg kurzust, előadást. Sztárnak nevezhetnénk, ha ez a szó nem fonódna össze valamiféle biztos anyagi háttér képzetével... Hamarosan ismét találkozhat Széll Ritával a nagyközönség, hiszen december 10-én és 11-én Reneszánsz Napokat rendeznek a Kiscelli Múzeumban; az ott három alkalommal is bemutatandó Reneszánsz játékok című előadás Széll Rita koreográfiája, az ő táncosai táncolják.

Jelenet a Reneszánsz játékokból

VAS JÁNOS FELVÉTELE

– Hogyan ismerkedett meg a reneszánsz és barokk historikus táncokkal, hiszen eredetileg nem táncművész?

– Valóban nem táncosként kezdtem – mondja *Széll Rita*. 1982-ben végeztem a Zeneakadémia karvezetés szakán, majd 1985-ben csembalóművészi diplomát szereztem Bécsben. Az osztrák fővárosban *Eva Campi-anunál* vettem részt először historikustánc-kurzuson, majd német, francia, olasz, amerikai mesterektől tanultam. Kilenc éve született meg az Arbeau Historikus Táncegyüttes, amelynek művészeti vezetője és koreográfusa vagyok. Hogy az együttes működéséhez valamiféle hátteret, menedzsmentet biztosítsunk, 1990-ben megalakítottuk az Arbeau Művészeti Társaságot. A nagyközönség ismerhet minket a televízióból, hiszen a Képek a magyar zenetörténetből című sorozatban többször is felléptünk.

– Az egész országban tart kurzusokat. Hol tanít rendszeresen?

– Többek között a Zeneakadémián, ahol idén már két csoportot kellett indítani, olyan nagy az érdeklődés. A hangszereken játszó diákok éppúgy, mint az énekesek vagy a leendő zenetudósok szeretnék megismerni a reneszánsz és barokk táncok világát, hiszen fölismerik, hogy – bár eltáncolni nyilván csak bizonyos szinten fogják tudni – a zenék előadásában a tánc adta élmény rendkívül sokat segít. Egészen másképp játszik el mondjuk egy menüettet egy olyan muzsikus, aki legalább egyszer megpróbálta azt el is táncolni, és nemcsak a lexikonból ismeri. Tanítok az ELTE ének tanszékén is, ahol egy éven át kötelező tantárgy a historikus tánc. Évek óta állandó helyem a kőbányai zeneiskola, nyaranta pedig kurzusokat tartok Sopronban, a Régi Zenei Napok című nemzetközi fesztiválon, és Keszthelyen a Reneszánsz és Barokk Hetek című rendezvénysorozat keretében.

– Milyen élményben lesz részük azoknak, akik 10-én vagy 11-én ellátogatnak a Kiscelli romtemplomba?

– 10-én délelőtt 10 órakor elsősorban a gyerekeket várjuk. A műsor a Reneszánsz játékok című táncszínházi előadás lesz, majd reneszánsz táncház kezdődik, amelyhez a Camerata Hungarica szolgáltatja a muzsikát. Szerencsére a reneszánszban vannak olyan táncok, amelyek ilyen rövid idő alatt is megtaníthatók gyerekeknek. Ugyanaznap este 7-kor hasonló programmal várjuk azokat a felnőtteket, akik nemcsak nézni szeretnék a táncokat, hanem az én segítségemmel szívesen ki is próbálják. 11-én este 7-kor a program első része a tízéves Lassus Énekegyüttes jubileumi hangversenye lesz; a műsoruk meglepetés. A második részben ismét előadjuk a Reneszánsz játékokat, amely XVI. századi magyar főúri környezetben játszódik, és különböző jelenetek, életképek füzére. Lesz például fáklyás játék, kardtánc, leányrablás, remeték tánca, és sok más érdekesség. Támogatóink az OTP Bank és annak III. kerületi fiókja, kulturális partnerünk a Kiscelli Múzeum, amely ingyen adja számunkra a termet. Terveink szerint a Reneszánsz Napok ezentúl évente megismétlődne – amennyiben a közönség is szívesen fogadja.

Solymosi Tari Emőke

Ferencvárosi blattolósdi

Nézni a Mester arcát, amikor a versét szavalják. Sőt: akkor nézni, amikor blattolják a verset, első ránézésre mondják, vagy majdnem elsőre, hibáznak olykor, félreolvassák, rossz helyre teszik a hangsúlyt, ironizálnak, ahol nem kéne, dörögnek, ahol suttogna a szerző. A Mester olykor félrenéz, úgy tesz, mintha nem hallaná, elgondolkodva a semmibe mered. Az ember meg csak nézi, és végre rájön: a Mester alapjában véve rettentően élvezi ezt az egészet.

A Ferencvárosi Művelődési Központ minden hónap első szombatján sajátos kísérlet helyszíne. A Haller utcai egykori Úttörőház – istenem, valaha hány kulturális seregszemle, kerületi zenei verseny és bohókás gyermeknap zajlott itt – új formájában, otthonos és barátságos teret kínál a versírók és versmondók találkozójához.

A blattolóverseny azzal veszi kezdetét, hogy a vállalkozó szellemű ifjak – esetünkben csaknem harmincan – tételt húznak: az elnöki asztal mögött feszengő költők, az Élet és Irodalom című hetilapot képviselő *Ladik Katalin, Cselényi Béla, Párniczky Mihály* és *Greguss Sándor* verseit. Nézhetik kerek tíz percig, aztán elveszik tőlük és megkezdődik a verseny. A versmondók szépen sorban a pódiumhoz járulnak, és felolvassák a sorsolás útján nyert költeményt. A véletlen persze meglepő helyzeteket is produkál: serdületlen fiatalember kényszerül elvont, filozofikus verset citálni, ifjú leányok sorát teszi próbára Ladik Katalin költészete.

A verseny mindehhez csak keret. A résztvevők szemmel láthatóan jól érzik magukat, a vetélkedés idején megszokott izgatott légkör helyett itt inkább irodalmi kávéházra, íróolvasó találkozóra emlékeztet a hangulat. Végül pedig, amikor a költők – kritikai megjegyzéseiket illusztrálandó – maguk is felolvassák egy-egy versüket, a terem csendjében szinte tapintható a sóhaj: nos, *így is* lehet.

N. K. J.

POLITIKAI HIRDETÉS

Budapest újra fejlődő, épülő, polgárosodó város.
Együtt élvezzük ennek előnyeit, és együtt
viseljük a változás nehézségeit.
Azért dolgoztunk és dolgozunk, hogy
enyhítsünk a gondokon, a sikereket pedig
Budapest minden polgárának sikerévé tegyük.

DEMSZKY GÁBOR BUDAPEST FŐPOLGÁRMESTERE

Dr. GEGESY FERENC,
AZ SZDSZ-MDF-KDNP-FIDESZ IX. KERÜLETI POLGÁRMESTERJELÖLTJE

SZDSZ

Jó úton járunk.
Menjünk együtt tovább.

TÁRLATOLGATÓ

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ARTPOOL GALÉRIA (VI., Liszt Ferenc tér 10.) Robert Adrian kortárs művész kiállítása.

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (XII., Stromfeld Aurél u. 16.) Szerepek és emberek – Szobrok, érmek, rajzok Hetés György életművéből.

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása. Speculum című kiállítás.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Holocaust Magyarországon. Árny-Fény-Kép – Peter Sellers ír fotóművész kiállítása.

BUDAVÁRI LABIRINTUS – PANOPTIKUM (I., Úri u. 9.) Magyar történelem bábfigurás képekben: a honfoglalástól Mátyás király koráig. Panoptikum.

CONTRA AQUINCUM (V., Március 15. tér). A Pannonia limes védelmére épített Aquincum ellenerődje a Duna ősi átkelőhelye mellett.

COPY GENERAL (V., Alkotmány u. 18.) A holnap emlékei – Kiss Ilona kiállítása.

CORVIN MH (XVI., Thököly u. 13.) Mohácsi Regős Ferenc festőművész kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA ÉS HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XXI., Szent Imre tér 3.) Csepeli képzőművészek kiállítása.

CSONTVÁRY GALÉRIA (V., Vörösmarty tér 1.) Válogatás mai kortárs képzőművészek alkotásaiból.

DOVIN GALÉRIA (V., Haris köz 1.) Barabás Márton kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Szőnyi Krisztina grafikusművész kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ – KIÁLLÍTÓTEREM (XVII., Rákoshegy, Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár diorámа. Erdős Renée-emlékszoba. A Vigyázó Ferenc Művelődési Társaság művész tagjainak kiállítása.

ERI GALÉRIA (V., Ferenciek tere 5.) Magyar és külföldi kortárs művek.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Frey Krisztián retrospektív kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában. Kossuth Lajos emlékezete.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) Ábrahám Rafael és Joláthy Attila kiállítása.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Képzőművészeti alkotások, herendi majolika bemutatása.

GOETHE INTÉZET (VI., Andrássy út 24.) Dobd-El-Kultúra – Környezetbíráló művészet.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. A hadak története Magyarországon, 896–1648. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1943. Katonák, várak, fegyverek. Híretek együtt él velünk – emlékkiállítás a Magyar Királyi Honvédség létrejöttének 125., a Hadilevéltár és a Hadimúzeum alapításának 75. évfordulójára. A kitüntetések művészete. Juhász István és a lőelemképző. ...És Magyarország hadszíntér (1944–1945). Budavár a miénk! – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. A hazáért mindhalálig – a Magyar Királyi Honvéd Ludovika története (1848–1944).

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) A kínai buddhizmus művészete (X–XIX. század). Hopp Ferenc emlékezete.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Válogatás a kecskeméti Kerámia Stúdió anyagából. Kozma Lajos, az iparművész (1884–1948). Francia kertek – Monique Deyres kiállítása. Ékszerek, érmek, rendjelek – Válogatás az Esterházy-gyűjteményből.

JÁTÉKSZÍN – ELŐCSARNOK (V., Teréz krt. 48.) Vándorok emléke – Szemadám György kiállítása.

KERENGŐ (Jáki kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KIÁLLÍTÁSI CSARNOK (XIV., Olof Palme sétány 1.) Az Újlak Csoport kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli út 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVII–XIX. században. Budapest régi térképeken 1686–1896.

KNOLL GALÉRIA (VI., Liszt Ferenc tér 10.) Birkás Ákos festőművész kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga-, korallkiállítás.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) Z. Réti Kamilla ezoterikus festő kiállítása. Hagyományőrző ikonok – Csizmadia Alexa kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) Eredeti járművek. A hajózás története. A közúti közlekedés története. A városi közlekedés története. Elektro ABC Kft. „Meseország" modellvasút-kiállítás és karácsonyi vásár.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond néprajzi gyűjteményéből rendezett kiállítás.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) A halott osztály – installációk (a krakkói Galeria Starmach gyűjteményéből).

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Százéves a Magyar Liszt Társaság.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület). Nemzetközi kortárs művészet. Több mint tíz – Tízéves a Soros-alapítvány.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉREMGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyasoltárok. XVIII–XIX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. A Habsburg-kripta. Libay Károly Lajos Festői utazások című kiállítása.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország népeinek története az őskőkortól a honfoglalásig. Magyar koronázási jelvények. Bronzkori kincsek Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM LEGÚJABB KORI TÖRTÉNETI MÚZEUMA (Budavári Palota, A épület.) Kincsek a Topkapu-szeráj gyűjteményéből (Nagy Szulejmán és kora). Tájfénykép. Nemzetiségi térképek. Táj-Fény-Kép – Féner Tamás óriásplakát-tábláiról készített kiállítás.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM kiállítása a Magyar Nemzeti Múzeumban (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország állatvilága. A földtörténet emlékei Magyarországon. Az őslények világa. Természetbúvár-terem (előzetes bejelentkezéssel).

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT – Emeleti galéria (II., Marczibányi tér 5/A.) Macskássy Izolda festőművész kiállítása.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér). Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára). A magyar mezőgazdaság és állattenyésztés története. 100 éves a Gundel. Fénykép a változó paraszti társadalomban – Egy falusi fotográfus képei (1936–1970).

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ (VII., Dohány u. 16.) A test kétértelműsége.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. A zene a magyar éremművészetben.

NEMÉNYI LILI–HORVÁTH ÁRPÁD-EMLÉKSZOBA (Pesterzsébeti Múzeum, XX., Baross u. 53.) Emlékkiállítás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) Az őstársadalmaktól a civilizációkig. A magyar nép hagyományos kultúrája. Élő népművészet című XI. Országos Népművészeti Kiállítás. Vargha László-emlékkiállítás. Stephen F. Dachi: Dél-ázsiai arcok és szentélyek című fotókiállítás. Xantus János Kelet-Ázsiában című emlékkiállítás.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból. Szőnyi György Drops című kiállítása.

NYUGAT EMLÉKMÚZEUM (XII., Városmajor u. 48/B) Szomory Dezső-emlékkiállítás.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Békásmegyer múltja – életmód-történeti kiállítás. Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti „raktárkiállítás" kicsiknek és nagyoknak.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (Budavári Palota, F épület) Térképtár: Gerald Mercator reneszánsz kartográfus. Kézirattár: Keresztury Dezső 90 éve. „Ars librorum" sorozat: Képeskönyv Rilkének – Schiller Aurél.

ORSZÁGOS ZSIDÓ VALLÁSI ÉS TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegyszerei. A második világháború magyar zsidótörténete.

ÖRMEZEI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XI., Cirmos u. 8.) Rózsa Zsuzsa textilképei.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42.) Kortárs művészek kiállítása.

A Fókusz Könyvesházban ma mutatják be Vasadi Péter A szív tágassága és Simone Weil Jegyzetfüzet II. című könyvét

Verniszázsparti

Az Iparművészeti Főiskola menedzserképző intézete minden érdeklődőt vár az V., Párisi u. 1. szám alatt ma 17 órakor

PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) M. Kiss Pál festőművész és növendékeinek kiállítása.

PEGASUS-ART KÉPZŐMŰVÉSZETI GALÉRIA (VIII., Gyulai Pál u. 16.) Nemes Fekete Edit keramikus kiállítása.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓ- MÚZEUM (Diósd, Rádióállomás, Kőbányai u.) A magyar rádiózás története.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai írószoba a XIX. század végén. Porcelánok a tenger mélyéről és más szerzemények.

REICH KÁROLY-EMLÉKSZOBA (XII., Tusnádi u. 31. Tel.: 156-1726) Az emlékszoba telefonbejelentésre látogatható.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Szacsvay Varga Ferenc Muzsikusok című kiállítása.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából. Arányi János (1812–1887), a kórbonctan hazai megteremtője.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi Képtár. Századvég–szimbolizmus. XIX. századi francia művészet. XX. századi gyűjtemény. XVII. századi olasz barokk festészet (Márványcsarnok). Barokk szoborgyűjtemény. Mélyföldszint: Piranézó – Piranesi-parafázisok. A Praun-gyűjteményből származó rajzok.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út) Szobrok és emlékek a szocializmus időszakából.

TAM TAM GALÉRIA (XIII., Csanády u. 19.) 9-én Nemere Réka kiállítása.

TECHNIKATÖRTÉNETI MTV GYŰJTEMÉNY (IX., Lenhossék u. 35.) A televízió négy évtizede képekben és gépekben.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

TÉR GALÉRIA (XI., Kosztolányi D. tér 4.) Macskássy Izolda kiállítása.

TM GALÉRIA (V., Fehér Hajó u. 10.) Kortárs művészeti alkotások kiállítása.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig.

ÚJPEST GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) Chesslay György szobrászművész és Sebestyén Zoltán festőművész közös tárlata.

VÁR GALÉRIA (I. Táncsics M. u. 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VASARELY MÚZEUM, KAMARATEREM (III., Szentlélek tér 6.) Telefotográfiák – Szombathy Bálint (Újvidék) kiállítása.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (Hűvösvölgy, 56-os autóbusz végállomása) Csíkszentmihályi Réka textiltervező kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Molnár László festőművész kiállítása. Mózes Katalin, Ganczaugh Miklós és Kováts Albert festőművészek kiállítása.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor u. 8/C) Várdeák Csilla kiállítása.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Max Aufischer osztrák művész tárlata.

VIZUALART GALÉRIA (I., Mária tér 3.) 3+4 – Belsőépítészek és díszlettervezők kiállítása.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V. Szervita tér 2.) Kortárs galéria nyílik ma 19 órakor. December 18-tól előzetes telefonbejelentésre látogatható (118-3880).

HANGVERSENY

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán u. 29.) 9-én 18 órakor Oravecz György zongorahangversenye. Műsoron: Liszt: Magyar Rapszódiák. I. cisz-moll. II. cisz-moll. IV. Esz-dúr. VI. Desz-dúr. VII. d-moll. VIII. fisz-moll. IX. Esz-dúr (Pesti karnevál).

ÓBUDAI TÁRSASKÓR (III., Kiskorona u. 7.) 9-én 19 órakor „Rádiós estek Óbudán". Közreműködik: Moldvay József (ének), Déri András (zongora). Műsoron Beethoven, Kodály, Farkas Ferenc és Kocsár Miklós művei. 10-én 18 órakor Ifjúsági bérleti hangversenyek III. – Karácsonyi koncert. Műsoron: Vivaldi: C-dúr szimfónia. Corelli: Karácsonyi concerto grosso. Bach: 5. brandenburgi verseny. Mozart: d-moll Missa brevis KV. 65. Közreműködik: Pápista Andrea (fuvola), Szentey Klára (hegedű), Király Miklós (zongora), Lugosi Melinda, Balogh Eszter, Korondi György, Érdi András (ének) és az Óbudai Albert Schweitzer Kórus és Kamarazenekar. Vezényel: Kenessey László. 12-én 19 órakor Szilvágyi Sándor gitárestje. Műsoron: F. Sor, A. Barrios, J. Dowland, J. S. Bach, M. Giuliani, J. Rodrigo művei. Zongorán közreműködik: Szilvágyiné Boross Szilvia.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 9-én 19.30-kor ÁHZ–IBM Mozart Gála. Vezényel: Győriványi-Ráth György, műsorvezető: Antal Imre, közreműködik: Bogányi Gergely, Bizják Dóra, Pátkai Imre. Műsoron: Haffner szimfónia, K. 385. C-dúr zongoraverseny, K. 467. F-dúr versenymű három zongorára és zenekarra, K. 242. 10-én 19.30-kor Körmendi Klára zongoraestje a kisteremben. Közreműködik: Horváth László (klarinét), Bársony László (brácsa). Műsoron: Liszt: Obermann völgye, Két legenda: Assisi Szent Ferenc prédikál a madaraknak, Paolai Szent Ferenc a hullámokon jár. Mendelssohn: Rondo capriccioso, op. 14. Bruch: Nyolc darab, op. 83., no. 2., no. 3., no. 7. Mozart: Esz-dúr (Kegelstatt) trió, K. 498.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 9-én III. Tradicionális Kelta-Ír Zenei Fesztivál: Bran, Folk Tone Drum, Irish Rovers, M.É.Z., Yellow Rebel, 10-énCadillac rock and roll klub, 11-én Sirtos – görög táncház, 12-én Rece-fice táncház.

BLUE BOX MOZIKLUB (XIV., Róna u. 174.) 9-én Gothár Péter: Tiszta Amerika c. film, Gadó-trió-koncert.

BUDAVÁRI LABIRINTUS (I., Úri u. 9.) 9-én Privát vonalak + Fi K., 10-én NES.

CRAZY CAFE (VI., Jókai u. 30.) 8-án Chris Mattheisen gitárest, 9-én, 12-én és 14-én karaoke, 10-én Gerendás Péter és zenekara, 13-án Leslie and Roy.

E-KLUB (X., Népliget) 9-én Irigy Hónaljmirigy-show.

ELSŐ KERÜLETI MH (I., Bem rkp. 6.) 9-én Téka táncház, 10-én Török Ádám és a RABB.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 9-én Leguan-, Mesékstb-koncert, Tudósok, Világító nadrág – tudósmozgósító koncert, 10-én Rémember-koncert.

GUILLOTINE LIVE MUSIC CLUB (IX., Üllői út 45–47.) 9-én Felkai Blues Brothers, 10-én Magyar Atom Blues Brothers, 11-én Zeus – görög est, 12-én Rock and Disco, 13-án Hevesi Tamás és az Abo Ábo, 14-én One Time Band.

JÓZSEFVÁROSI KLUB (VIII., Somogyi B. u. 13.) 11-én Méta táncház.

KAVINTON KLUB (VIII., Baross u. 28.) 9-én Dániel Annah koncertje.

KOSZTOLÁNYI MH (IX., Török Pál u. 3.) 9-én Tara – ír-kelta klub, 10-én Csernobil 4. Blokk-koncert.

KÖZGÁZ DC (IX., Fővám tér 8.) 9-én Somló Tamás és a MEX együttes. Mozifilmek: Szabadesés, Az ügyfél.

KÖZGÁZ „JAZZ" KLUB (IX., Kinizsi u. 2–6.) 9-én Dresch Mihály és együttese.

RÁDAY KLUB (IX., Rádai u. 43-45) 9-én Non Stop rock and roll, 10-én rockdisco.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 9-én Géniusz, 10-én Rock disco, 11-én „Görög tűz".

MIX-ODU (XII., Hollós u. 5.) Gerendás Péter (intellektuális rock) és a Mozaik (jazzfolk) koncertje.

SAIGON LIVE ROCK KLUB (V., Arany J. u. 13.) 9-én Palermo Boogie Gang, 10-én Prognózis, 11-én Moment, 12-én Techno Party, 13-án Török Ádám és a R.A.B.B., 14-én St. Martin.

SZFMH (XI., Fehérvári út 47.) 9-én After Crying koncert, 12-én Takáts Tamás Dirty Blues Band Klub.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 9-én Eurosalsa karibi tánczene, 10-én Ef. Zábó H.D.B., 12-én Caroll Guigui prerformance és Földi Mariann (Belső Hangok) előadóestje.

VÍGHAJÓS JOHN BULL PUB (XI., Budaörsi út 7.) 9-én Country zene, 10-én Rat Boys, 11-én Happy end Band.

PÓDIUM

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖNYVESHÁZA KÁVÉHÁZA (VI., Király u. 50.) 9-én 15 órakor: Kosztics László faragóművész kiállításának megnyitója, Istenhit a cigány képzőművészetben címmel. 10-én 19 órakor a Kreisler-duó varázsolja vissza Önöket a századforduló kávéházába.

MERLIN KLUB (V., Gerlóczy u. 4.) 9-én A pincér, aki hozzászól: Fábry Sándor. 11-én és 12-én Tin-Tin Trió-koncert.

Nyitott kapuk napja!

A Volkswagen csoporthoz tartozó **valamennyi típust** megtekintheti **szombatonként 9 és 16 óra között a Porsche** *Inter-Auto* **Buda, Prielle Kornélia u. 45., és a Porsche** *Inter-Auto* **Pest, Fáy utca 27.** alatti autószalonokban. Természetesen nem csak szalonjaink, de gépkocsijaink ajtaja is nyitva áll ön előtt szombatonként – egy próbaút erejéig!

Porsche *Inter-Auto* **Pest**
1139 Budapest, Fáy u. 27.
Telefon: 267-1990
Fax: 267-1965

Porsche *Inter-Auto* **Buda**
1119 Budapest, Prielle Kornélia u. 45.
Telefon: 185-1125, 133-4334
Fax: 185-2624, 185-2405

bágyság", antimerkanti
behatárolt, erősen kor
tek között, sajátos for
kozhatott ki.

A kapitalizmus mag
alakulásának a XIX.
dik felében egyik saját
hogy amikor az 1850–
újabb nagy európai ag

szegényedtek;

a városokba köl-

A Kereskedelmi Csarnok, a pesti polgári kiváltságos kereskedőtestület 1830-ban megnyíló árutőzsdéje. Rudolf Alt rajza nyomán.

rája — és közvetlenül az osztrák—magyar közbenső vámvonal megszüntetése, az osztrák—cseh gyáripar kifejlődése, az ipari forradalom térnyerése az osztrák örökös tartományokban — a magyar mezőgazdaságnak újabb prosperitást nyitott, ismét kedvező piaci és árfeltételeket biztosított, akkor a magyar nagybirtokosok közül többen csakugyan újabb jelentős lépéseket tettek gazdálkodásuk korszerűsítésére, *termelésük* tőkés átalakítására. Ám e nagybirtokosok — eltérően XVI—XVII. szá-

töztek, de vajmi ritkán léptek kereskedelmi, gazdasági pályára. A kiegyezés után kiépülő — és hamarosan túlfejlesztett — államapparátusban foglaltak helyet maguknak. Az állami, megyei, városi hivatalokat lepték el, mert ezeken a helyeken, ilyen stallumokban — átörökölt társadalmi értékrendjük szerint — továbbra is „urak" maradtak, „úrnak" érezhették magukat, és nem degradálódtak a polgárok közé.

A valóság és a vágyálmok szembesülése

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1982 AUG 20

NÉPSZABADSÁG

Z

1021

ZVOLSZKY ZITA

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

IPSZILON GALÉRIA

Az Ipszilon Galéria tisztelettel meghívja Önt

ZVOLSZKY ZITA

„A nemlét ablakai"

c. képzőművészeti kiállítására,
1994. október 8-án, szombaton 16 órára.

A tárlatot megnyitja:
BERECZKY LÓRÁND
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Közreműködik:
GŐZ LÁSZLÓ — tengerikagyló-zene
WALTER HOLLINETZ — tenor-szaxofon

A kiállítás megtekinthető:
1994. október 8–1994. október 16.
naponta 10–18 óra között.
Ipszilon Galéria
2000 Szentendre, Dalmát utca 9.
Telefon: 26-314-332

The Ipsilon Gallery takes the liberty of
inviting you to the
„Windows of non-existence"
titled exhibition of

ZITA ZVOLSZKY

The exhibition will be opened by
LÓRÁND BERECZKY
the general-director of the
Hungarian National Gallery
on the 8th of October 1994
Saturday at 4 P.M.

With guest-performances by:
LÁSZLÓ GŐZ — sea-shell music
WALTER HOLLINETZ — tenor-saxophone

The exhibition is open from the 8 th until the
16th of Oktober, from 10 to 18 every day,
at the Ipsilon Gallery,
Szentendre, Dalmát street n.b. 9.
Telephone: (36-1) 26-314-332

INTERA RT

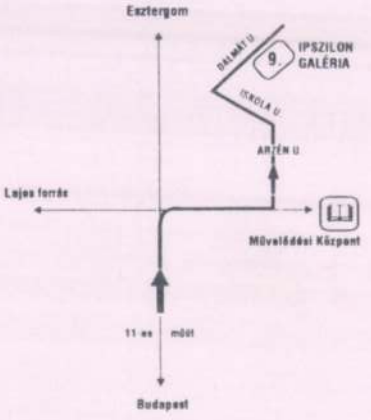

ZVOLSZKY Rita

PANNON GSM

A horvá
puszta 1
álnéven i
tasa mer

A neves filmes 1963 óta dolgozik a Századunk című sorozaton. Az első három epizód – amelyet 1965-ben sugárzott a Magyar Televízió – a századfordulót idézte, míg az utolsó dokumentumok – amelyeket 1981 végén láthattunk a képernyőn – 1944. március 19-ét, a német megszállás napját és az ezt követő eseményeket keltették életre. Minden darab jelentős mértékben köszönhette drámai hatását a felkutatott archív felvételeknek és híradórészleteknek. A filmek izgalmas részeinek bizonyultak azok az interjúk is, amelyekben megszólaltak az akkori események közvetlen mozgatói. Például a Gestapo budapesti főnöke: dr. Alfred Trenker, a náci biztonsági szolgálat (SD) magyarországi képviselője: dr. Wilhelm Höttl, Hitler teljhatalmú megbízottja: dr. Edmund Veesenmayer, vagy Franz Novak: az a „névtelen" tiszt, aki összeállította a magyarországi zsidókat Auschwitzba szállító vonatok menetrendjét.

Akik már nem sírba vinni em

BESZÉLGETÉS BOKOR PÉTER FIL

— A koronatanúk általában nem szívesen emlékeznek múltjukra. Úgy tudom, dr. Höttl például minden baloldali és kommunista újságírót náthára hivatkozva utasít el. Hogyan sikerült elérnie, hogy ezek a nehezen megközelíthető emberek készek voltak a kamera előtt beszélgetni önnel?

— Senkit sem lehet kényszeríteni arra, hogy interjút adjon. Rendszerint levélben

Zvolszky Zita, grafikus művész

Magyar Ifjúság, 1983. dec. 30. 27 old.

Zvolszky Zita rajza

VÁL

De szenve
nyugtalani
elreteszelt
ezernyi vá
a testi ron
s mások lá
udvariasa
kollektív
család, ne
S az üldöz
Vagy a tudat lázadása, ahogy hálás fegyverből
önemésztő sárkánnyá torzul. És mindennapi rémek,
napihír-szinten. Halál úton, vízben, szerető kéztől.
Mind az ajtó mögött, melyet bölcs és együgyű
sohasem feszeget. Csak felkel, jár, teszi dolgát
és tervezget. Sorsukat többen félik, mintsem
metrón, vásárcsarnokban, sietős lázban gondolnád.
Bátrak ők és nemesek. A szorongás elé életet emelnek,
s nap nap után legyőzik a félelmet. Életük
kapkodó és esetleges, de nyugtatóan testmeleg.
Sodródj velük. Hagyd az éjszakára a rettegést,
s válaszd az életet. A mindennapit, az utcaszagút,
az értelmetlen fölé vont, elviselhető értelmet.

Kovács József:

A ROMLÁS PALLOSA

Uram,
én hol lakom,
és hol van a fekhelyem?
Szaporodik s elfogy
az életem

szent könyveid
és törvényed bujtogatott
föl ellened.
Tündökleted didergető

ÖFIGYELÖ

IX., ÜLLÖI ÚT 51.
337-748, 340-726

Z

NÉPSZABADSÁG

1982 DEC 18

1021

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

ZVOLSZKY ZITA

Zvolszky Zita, grafikus

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

14–15

XX III/3

Zvolszky Zita, grafikus

J

8–9.

XIII/6

Zvolszky Zita, grafikus

ZVOLSZKY ZITA
RAJZA

6-7

XII/11

proletárdiktatúra a többség uralma és pártunk a győztesek pártja, minek is kell bírálni, felesleges kiteregetni gyengeségeinket, hibáinkat."

S hogy mennyire nem tartotta belső pártügynek a pártdemokráciát, a párton belüli kritikát, jól érzékelteti az alábbi fejtegetése: „*Miért szükséges minden körülmények között nyíltan beszélni ezekről a kérdésekről, hibákról?*" — teszi fel a kérdést. „*Azért*" — válaszolja —, *mert a régi ellen, az újért folytatott csakis azért, hogy magasabb beosztásba kerüljenek. A szerény pártonkívülieket, akik sok esetben igen tehetségesek, senki nem veszi észre*" (...) „*Egészségtelen és helytelen, hogy a minisztériumi káderek 80 százaléka párttag. Be kell vonni a vezetésbe a rendes pártonkívüli dolgozókat is.*"

Mező már 1951 és 1952-ben is — különösen, amikor a hatáskörébe tar-

Zvolszky Zita, grafikus

Zvolszky Zita: Babits-illusztráció

Zvols

Élet

6

XXVII/47

egyetem sokszor kérés nélkül is munkálkodik, „besegít", mozgósít, de az írószövetségnek, a PEN Clubnak, a nemzetközi Kulturális Intézetnek, és nem utolsósorban a Művelődési Minisztériumnak is határozottan kell kezdeményeznie. Különben belekényelmesedünk megnyugtató egyezményeinkbe.

— Az olasz egyetemeken a magyar tanszékek hallgatóinak száma egyre nő. Bázis lehet ez a tény, vagy múló divat jele?

jesből itt csupán négy írás nem olvasható: *Csécsy Imre, Mára Sándor, Szabó Zoltán* és *Szentimre Jenő* emlékezése.. A kötetke végén a „szerzők névsorában" viszon szerepel mindnégyük neve. Így h a kötetke „reprint", és mint ilyen elsősorban dokumentatí — a hiá nyok inkább csak növelik az el maradtak sejtelmes értékei Ugyanígy és bizonnyal nyomdá okokból változott meg néhány va

Zvolszky Zita, grafikus

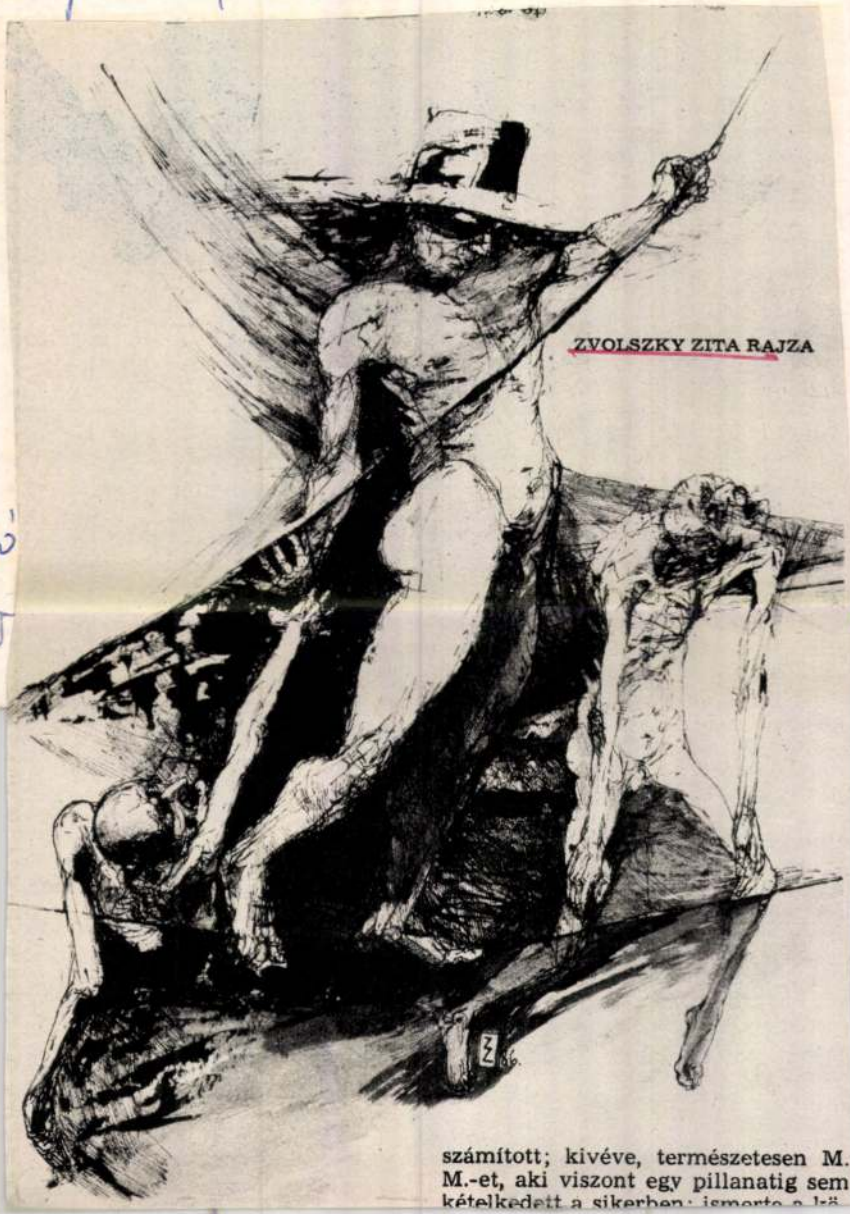

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

számított; kivéve, természetesen M. M.-et, aki viszont egy pillanatig sem kételkedett a sikerben; ismerte a lá-

Zvolszky Zita, grafikus

ester?

ZVOLSZKY RITA
RAJZA

nyomorult kuncsaft lelkiállapotát,
nem, nem mondta csak a szemével
láthatólag megnyúlott.

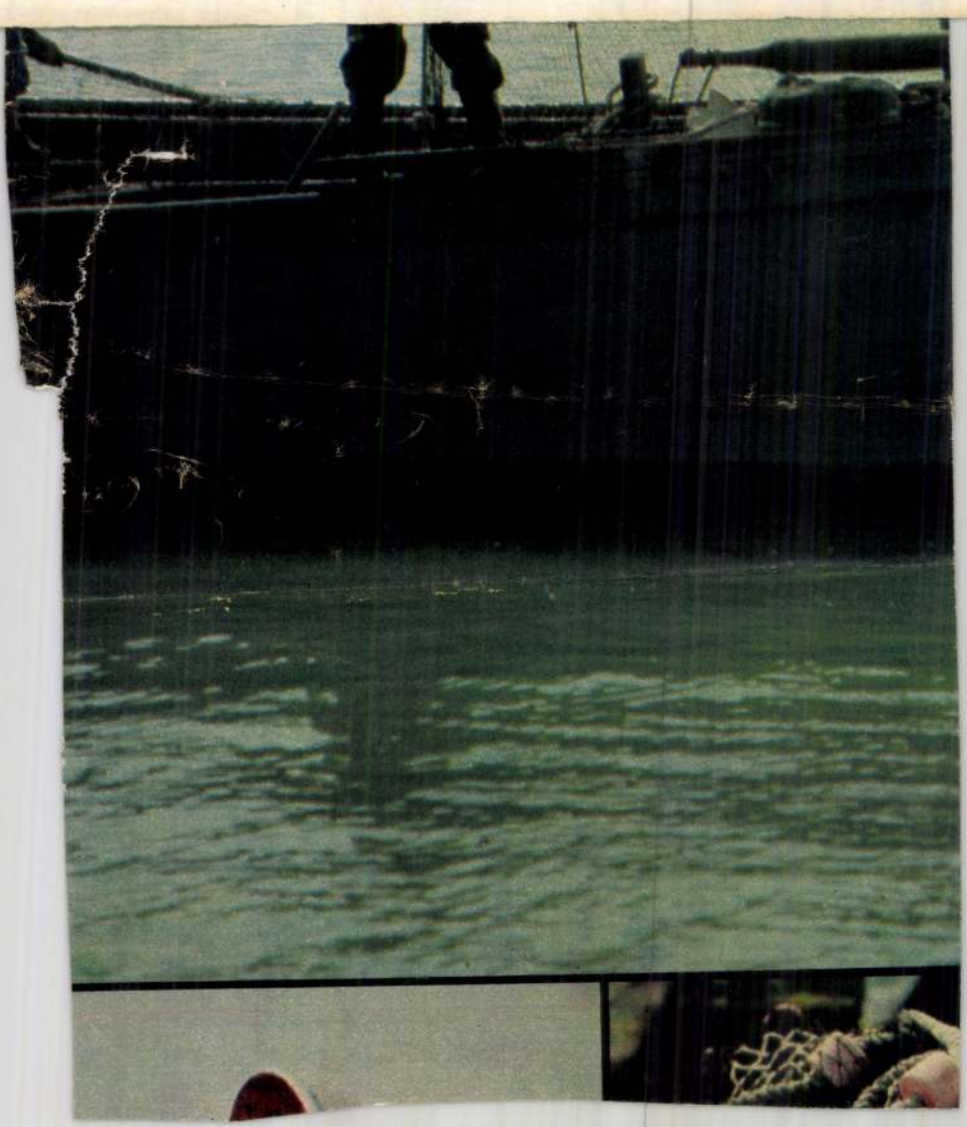

Zvolszky Zita grafikus

○ Zvolszky Zita grafikus és Gránicz Tamás festőművész közös tárlata január 6-tól tekinthető meg a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában.

Népszabadság, 1986. 1. 3

Zvolszky Zita, grafikus

D. B

Új

15.

151

vezessen New Yorkban, amelybe katolikus és reformált, de még a „Mózeshitű" is eljárhat lelki vigaszért. A vigasz azonban sosem pótolja a megélhetést, és a hívők szerteszóródnak a már beépített és még puszta préríken. A nyájavesztett pásztor kereshet új munkát magának. A barátok ugyan segítenek, de munka csak kétkezi kapható, s az föltöri a hozzá nem szoktatható tenyeret. Hányódik városról városra, nevelősködik, majd beáll egy sorstárs fényképészhez segédnek, s bár a suszter lukas cipőben jár, neki legalább hiteles arcképe, fotográfiája maradhat fönn.

Közben 1856 őszén Bostonban belekezd naplójába és megszállottan írja, útját is ő vázolta föl először részlet sen és gondosan. Néhány oldaln közöl is a naplóból, de mindez **Múzeum Évkönyvé**ben jelent meg, t hát a kutatók – és nem a nagyközö ség – számára hozzáférhetően. K vetkezőleg a szakemberek tudnak lelőhelyről, az ott lappangó kincs é tékéről, **csupán** az a kérdés: **kin** érték, **kinek** igazi kincs? A szűk tud mánynak, vagy a még mit sem sej irodalomkedvelőnek is?

Aki olvasott belőle, mind az utóbb állítja; és mégis. Vagy inkább: mégsem. Persze, négyezer **ismeretl** oldalt, ismeretlen szerző művét végi olvasni rettentő idő és munka; de legföljebb elhatározás kérdése. Inkáb

Évi 10—12 százalékkal gyarap
tétállománya

Zvolszky Zita
grafikusmérnök

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (HEVES)

1984-11-10

1021

Zvolszky Zita illusztrációja

TKÖNYV

lividum

benne és könnyezik.
neki aztán beszélhetsz.
is elveszthetí.

Idill

őszikék. Az új
Aranyra esküszik.
t nem szívlelheti
sem.

ök béke

ugalmasak a temetések?
alottnak fel van kötve az álla,
hogy a búcsúbeszédbe

volució

ek aggályaid,
alad az emberiség:
g megy eszményeiért,
ik már — a klozetig.

mert azután
mert azután
mámorosan,
kiabálta, kiab
vezércikk,
vez

E. SZAKÁC

Ma azt esszü
hogy a holna
így vezetjük
míg érdemes,

E.-NAK K

Asztalomon á
rajta bölény,
Látod, kedves
nem kis szőke
töltöm az éjsz

Zvolszky Zita

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., [illegible] ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 OKT 1 61

Grafikusművész

NÉPSZABADSÁG

1021

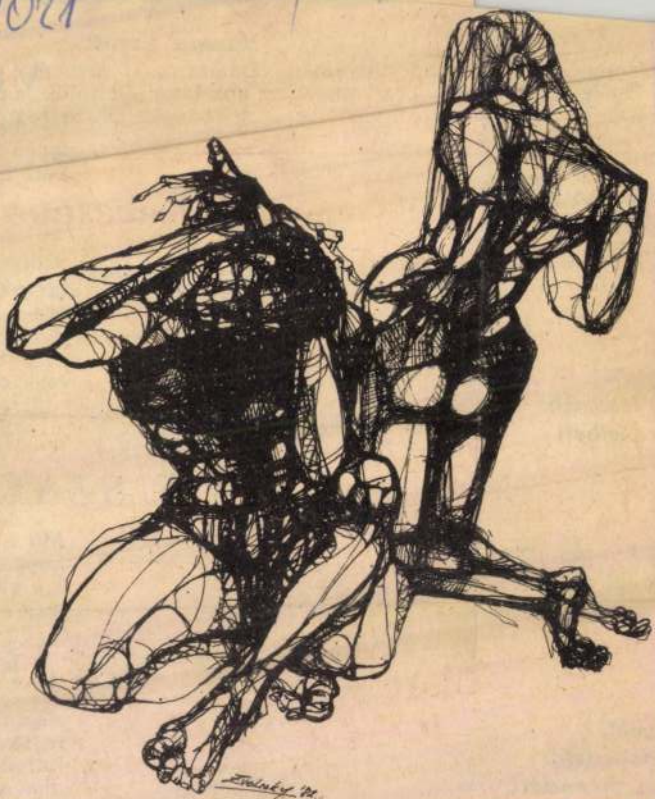

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

Zvolszky Zita

grafikusmérnök

Illusztrációja a „Koszmoť" c. Bor Ambrus novellához!

Új Tá Zi.

1989 aug 24.

m nyomban
brit Arany
Becsületrend
bizonyításra.
aranysípba
rakozó fegy-
tiszti rend-
vörös színű
a pályázati
lentmondást
ajolt a tera-

szon és ujjai közé csiptette a dosszié. — Ismétlem: esélyt kap a bizonyításra. Nemes versengésre hivatalos: mint alkotóművész indulhat a „Mariska traktorra ül" téma megvalósításában. A mű lehet kispróza, nagyprózа, zenedarab, lírai költemény, óda, de ha vers, csak a néphez közelálló. AABB páros rímben ölthet

SAJDIK FERENC RAJZA

lantast
óriásra
báljon
hoz. A
A re
gosan
a poéz
te meg
bölcsel
Tanuln
geket
nyitott
ereje
vőbe n
Külö
kívül a
maguk
lett
kantát
nagyze
„Mária
A m
tában
lyázati
órával.
A bizo
maga
— telj
titkár
sónak
szakáll
magass
araszt
nök el
— T
pályáza
traktor
denkib
szemfé
be a M
a szen
stop rá
hisznek
stop a

Zvolszky Zita

grafikusművész

Varlam Salamov: Éjjel c. irásának illusztrációja. (Új Tükör, 15. old.)

Új Tükör
1989 júl. 9.

állványok kölcsönzését

ÉRDEMES felkeresni.

ELMISZER KISKERESKEDELMI VÁLLALAT

ődéses üzemeltetésre a következő üzleteke

OLTOK:

88.

it 176.

AJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726
1984 JÚN 1 0

Zvolszky Zita, grafikus

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

Zvolszky Zita illusztrációja

nkálatokban ő maga is részt vett. egymáshoz közel álló házakat átókkal összeépíttette, s az emeleten es „palotát" alakíttatott ki. A kánaház és a tengerparti ebédlőház ött helyezkedtek el a lakosztályok, adótermek, a nagy kertre néző, díen festett fatornácok és erkélyek. másik épületsort, amely a kísé- a személyzet és a mesterek szál- elye volt, ugyancsak átjáró kap- t a palotához, melynek bejáratá- egyébként reggeltől estig janicsár zőrség állt.

Kassai „hasonmás"

888-ban az épületek többsége düező állapotban, de eredeti formáan még fennállt, a földszinti helyieket viszont önkényesen beköltö- törökök vették birtokukba. Egyes leteket „modernizáltak", az ere- faszerkezetet földrengésbiztos a- és vasszerkezetre cserélték ki.

zott
tás
hel
A
tel
has
ni szépségében, az ere
álló formában tárhatják az érdeklődők elé.

A több millió forintos költséggel helyreállított épületben zászlókat, festményeket, eredeti bútorokat, a magyarországi török műemlékekről készült maketteket, Rákóczi és Mikes Kelemen leveleinek fakszimiléit és más dokumentumokat helyeznek el.

A magyar tulajdonban levő, hányatott sorsú műemlék épület tehát végre elnyeri méltó, reméljük, immár végső formáját. Ünnepélyes megnyitását az év második felére tervezik.

Stuber Sándor

rideczky Frigyes:

BENNED MEGNYUGODVA

Ha majd a vég a szemgolyót lezárja,
kezed segítse távozásom útját
— ki küzdelemnek-szépnek voltál társa,
enyhítsd feszítő íjam ívelt húrját,
a görcsberándult testet elsimítva
csókod varázsa ernyessze végső útra,
hogy benned élve, benned megnyugodva
csusszanjon át a végtelen habokba,
hol vár vitorlás tiszta tükrű kéken
az óceánnyi békés messzeségen
ahol kezed kezembe kulcsolódva
vezet a végső boldog otthonomba.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

Zvolszky Zita

NÉPSZABADSÁG

1982 MÁR 2 7.

1021 *másvalakivé ler*

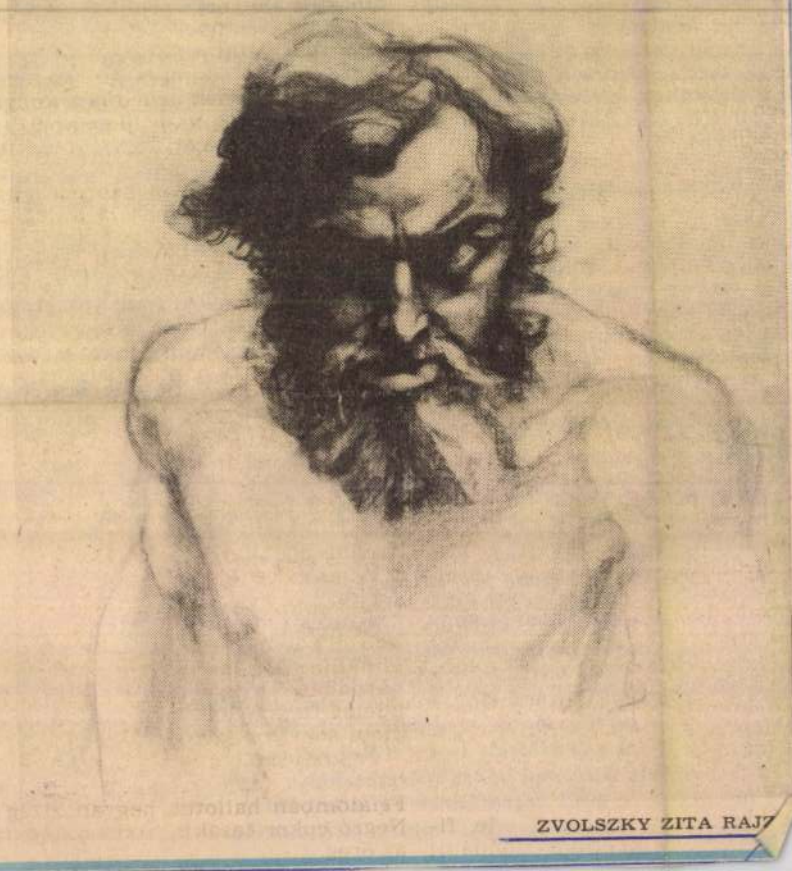

ZVOLSZKY ZITA RAJZ

Kétévi vakáció

Lángban álló szigettenger

Mmakacs Keraban
Nemó kapitány

Nnévtelen család

Nyolcszáz mérföld az Amazonaszon

Nyolcvan nap alatt a föld körül

Prém vadászok

Rejtelmes sziget

Sándor Mátyás

Storitz Vilmos titka

Tizenöt éves kapitány

Várkastély a Kárpátokban

Város a levegőben

ZVOLSZKY Zita

NSz 1995. nov. 8

● ZVOLSZKY ZITA sajtógrafikáiból nyílt meg kiállítás a Magyar Újságírók Szövetségének székházában (Budapest VI., Andrássy út 101.) A tárlat december közepéig látogatható.

Zvolszky Zita

— **Zvolszky Zita** grafikáiból kiállítás nyílik ma 18 órakor a Stúdió-Espresso-Galériában. (Budapest, XIII., Hegedűs Gyula u. 1.) Megnyitja: Belohorszky Pál.

Népszava 1986. IV. 22.

Zvolszky Zita

— Fiatal művészek bemutatkozása. Zvolszky Zita grafikus- és Gránicz Tamás festőművész munkáiból nyílik ma, január 6-án 16 órakor kiállítás a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában. A tárlatot Bella István költő szavai vezetik be.

Népszava 1986. 1.6

te a romaiak lakhelyet: ezt a hatalmas várfélét pedig negyvennégy bástya tagolta. A mai szemmel nézve is jókora kőtömeg még a 18. században is a régi formáját mutatta. Ekkortól azonban a környék lakói kezdték széthordani, és házakat építettek maradványaiból.

De nemcsak erődítménye volt Valcumnak, hanem ókeresztény bazilikája is. Ez a 4. században épült, és egészen a középkor beköszöntéig — sőt, talán még azt követően is — működött.

Amikor a népvándorlás újabb és újabb hullámai a Kárpát-medencét is elérték, Fenékpuszta afféle alkalmi menedékhelye lett a különféle nációknak. Megfordultak benne a gótok — 1976-ban az ő 5. századi temetőjüknek több mint negyven sírját bontották ki régészek, akik egyebek között arra figyeltek fel, hogy az előkerült koponyák nagy többsége torzított formát mutatott —; majd a germán népcsoport hagyjai után a szintén germán longobárdok következ-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 33[illegible], 340-726

Zvolszky Zita, grafikus

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1984 AUG 25

1021

Zvolszky Zita illusztrációja

Volt egyszer egy viaduktvasút

Már 1886-ban – vagyis kereken egy esztendővel korábban, mint amikor a Nyugati pályaudvartól a Király utcáig az első villamos próbajárata elindult volna – a főváros tömegközlekedésének nagy reformere, a méltatlanul elfeledett *Balázs Mór* kidolgozta a Duna-parti közúti vasút terveit. Semmi túlzás nincs abban, ha hozzátesszük: épp olyannak gondolta el, amilyennek aztán szakaszról szakaszra haladva kiépült, hogy 1949-re eljusson mai hosszáig.

Balázs Mór „viaduktvasútjának" lényege, hogy külön pályára emeli-süllyeszti a járat vonalát (példátlanul eredeti gondolat) *oszlopos hidakkal* és *vasszerkezetű alagúttal*. Ugyanazzal az indokkal egyébként, mint amelyre hivatkozva a közlekedés tervezői ma is szívesen felszámolják a szintbeli kereszteződéseket. Ezek ugyanis kétségtelenül zavarok és veszélyek forrásai.

„...Dobogók által lesz összekötve"

Az 1886-os ajánlat szerint a Petőfi és az Eötvös tér között: *„nehogy a Lánchíd előtti téren folyó élénk forgalom a földszínén gátoltassék, a vaspálya e téren vasszerkezetű alagúton fog a föld alatt átvonulni. Ezen alagút a Ferencz József* (ma: Belgrád) *és Rudolf* (ma: Széchenyi) *rakpartok mentén elvonuló oszlopos hidakkal dobogók által lesz összekötve".*

S ami mindebből a legtöbb örömet szerezheti nekünk, önbizalmunkat vesztett kései utódoknak, az az, hogy e forradalmian merész ötlet a legkevésbé sem lepte meg az akkori városatyákat, talán még a közönséget sem. Pedig kell ahhoz némi kurázsi, hogy a város egyetlen lépéssel hagyja maga mögött kipróbált közlekedésének teljes eszközparkját és minden eszközét. Az ezredforduló ünnepére készülődők bátorsága hatotta át talán a döntéshozók hangulatát, akik elhitték egymásnak és önmaguknak, hogy Budapest hamarosan a világ közepe lesz. S mert elhitték, sikerült is azzá varázsolniuk, nem rövid időre.

Az 1880-as évek közepére válik nyilvánvalóvá, hogy a lóvasút már nem győzi az utasforgalom kiszolgálását. Csupán az a kérdés, hogy a megismert külföldi kísérletek közül melyiket fogják választani. Emelkedettebb megfogalmazásban: milyen is legyen a jövő útja. Géperejű vontatás persze, ebben nincs vita, de vajon a gőz vagy a legújabb találmány, a villanydelej fogassék-é be a paripák helyett?

Nagy dilemma volt valóban. Ezt mutatja, hogy amikor a város sikeresen túljutott a villamos 1887-es próbajáratán, s az ezzel foglalkozó társaság megkapta az engedélyt első vonalainak megépítésére, előírták számára, hogy üzemzavar esetére azért felfűtött gőzmozdonyokat is tartalékoljanak. Hátha az ördöngös villanyosság mégiscsak felmondja a szolgálatot. Hiszen *„A villamos vasút még a tudomány emberére nézve is meglepő valami. Látszólag nem hajtja semmi. Ló nem húzza, gőzgép nincs eléje fogva, nem fűtik, nem etetik, csak magok az utasok kocsijai vannak egymás mellé kapcsolva, és mégis gyorsan, egyenletesen szalad az egész. A vezető csak arra való, hogy kormányozza. Megállítja és megindítja a gépet, de semmiképpen sem ő tartja mozgásban, ahhoz kevés is volna nem egy, de száz ember ereje".*

Az új rendszer szinte hetek alatt polgárbarátokat s polgárjogot nyer. Olyannyira, hogy a lóvasúti társaság is kezdi vonalait villamosítani, és 1898-ra be is fejezi gyorsított programját. Ezekben az években a városi közlekedés nemzetközi fórumai egymás után ismerik el, hogy Budapest megelőzi egész Európát, a fél világ ide jár tanulmányozni a villamos vasúti közlekedést. Még a németek is, ami tényleg valami...

Konkurens járat a Boráros tértől

A pesti Duna-parti vonal kiépítése azért sokáig eltart. Persze nem technikai, hanem forgalmi-üzleti okok miatt. 1897-ben a valahai lóvasúti társaság viszi ki immár villamosított járatát elsőként a folyópartra: a BKVT ekkor nyitott új vonala a Vámház körutat köti össze az Irányi utcával. A csak villamos vasutakat építő és működtető BVVV, Balázs Mór társasága, a konkurencia ezzel egy időben indított járata a Boráros tértől a Közraktár és a Sóház utcán, valamint a mai Belgrád rakparton át szintén az Irányi utcáig szállít utasokat. (Még az a szerencse, hogy a BKVT járművei dohánybarnák, a BVVV villamosai pedig citromsárgák – a párhuzamos kínálatból könnyen választhat az utas.)

Az Irányi utcától északra ekkor nincs még parti tömegközlekedés: csak 1900-ban épült meg az Akadémiától a Petőfi térig terjedő szakasz, amelyet aztán az Erzsébet híd megnyitása után, 1903-ban kötöttek össze a déli, az Irányi utcai végállomással. Ugyancsak 1903-ban hosszabbítják meg az északi szakaszt a Kossuth tér, a Pozsonyi út felé, vagyis ekkorra alakult ki a kisebb részleteiben még sokszor módosított, de mégis véglegesnek bizonyuló hosszú vonal, a mai kettes villamosé.

Tíz kilométerrel robogott óránként

Az 1890. október 20-án megnyíló szakasz maga a megvalósult viaduktvasát, a korabeli közlekedésépítés újabb fővárosi szenzációja. A sínek ugyan megkerülik még a Ferencz József – ma Roosevelt – teret, de a Llyod-palota előtt visszakanyarodnak a folyóhoz, hogy a parton épített *oszlopokon nyugvó dobogókon* tíz kilométeres óránkénti sebességgel végigrobogva érkezzenek meg az ideiglenes, Petőfi téri végállomásra.

Ez a szakasz lesz az alapja a valóban gyorsforgalmi rendszerben üzemeltethető, s majd 1949-ben, a Lánchíd alatti alagút bővítése, átalakítása után megnyíló Duna-parti villamos vasútnak, a pestiek kedvenc kettesének.

Eszébe jut-e most, a felújított pálya régen várt átadása után valakinek is a derék Balázs Mór hajdani s felette mulandónak bizonyult dicsősége? Azé a kiváló magyar mérnök-vállalkozóé, akinek nevéhez fűződik a kontinens első földalatti vasútjának megvalósult álma, aki kitalálta a Duna-part viaduktvasútját, a pesti panorámának ezt a mindmáig meghatározó elemét?

Talán azért nem, mert túl korán ment el. Negyvennyolc évesen, 1897-ben. Egy évvel azután, hogy érdemeiért nemesi címmel jutalmazta Ferencz József, s azzal a címerrel hozzá, amelynek valószínűleg nincsen párja a heraldikában. A pajzsmező alsó harmadában alagút kijárata néz ránk, sínpár fut a száján, s a sínek fölött háromtagú villanydelejes szikra villáma látszik. PER ARDUA GRADIOR. Meredeken emelkedve. Így mondja a címermondat is. Igaz. Ez a villámok természetrajzának lényege. Aminthogy az is, hogy fehér fényüket elnyeli rendre a fekete sötétség.

G. P.

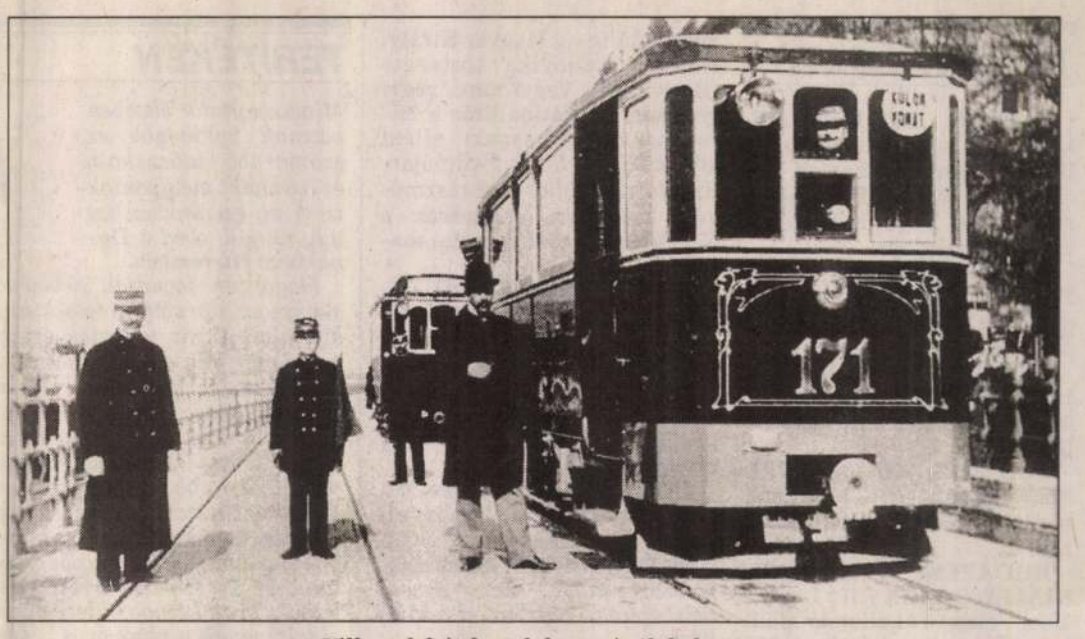

Villanydelejt fogtak be paripák helyett

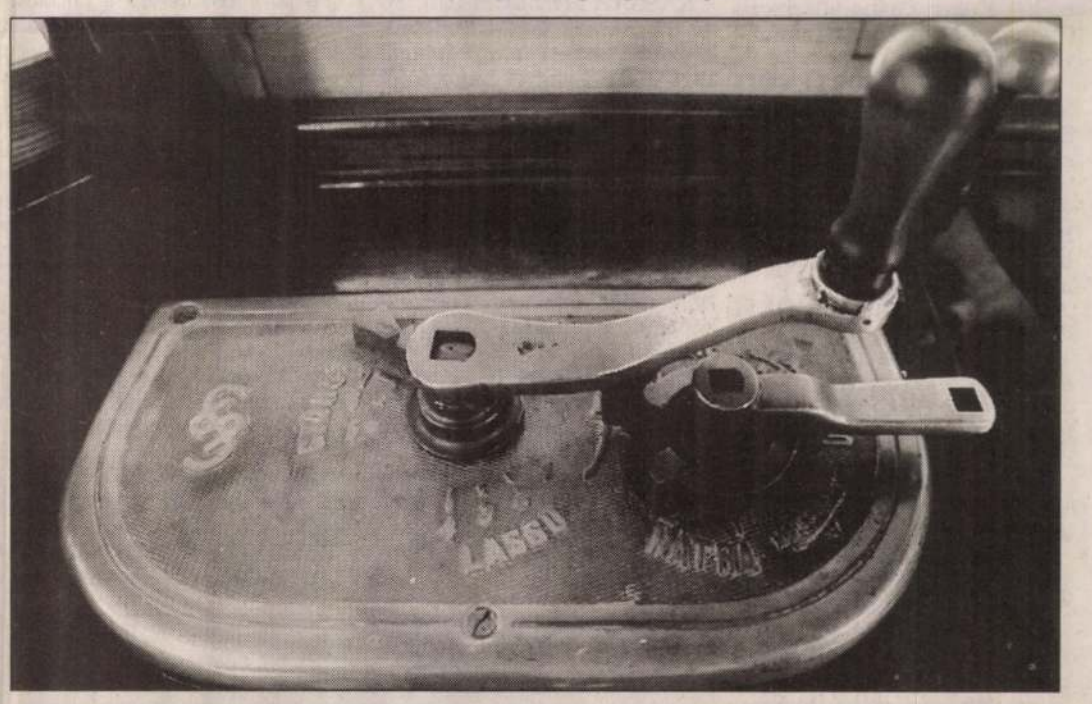

A vezető csak arra való, hogy kormányozza BOROS JENŐ FELVÉTELE

Ez van ma

Az ember nem is gondolná, milyen bonyolult szerkezet tud lenni egy villamos. Csatolók, segédáramkörök és visszatápláló rendszerek, azaz, bocsánat: visszatápláló rendszerek csak ezután lesznek, mivel ez egy modern technika, amelynek alkalmazásával a fékező villamos a korábban elhasznált villamosenergiát az áramszedőn keresztül visszaadja a hálózatnak. S bár a pesti villamosoknak köztudottan rengeteg jó tulajdonságuk van, a modern technológia nem tartozik ezek közé.

Itt vannak például az úgynevezett UV-járművek. A rövidítés, ki gondolta volna, az új villamos elnevezést takarja, ami 1956 és 1965 között igaz is volt, a következő évtizedben már találóbb elnevezés lett volna a HV, mint Használt Villamos, manapság pedig az LV, úgy mint Lestrapált Villamos lenne talán a megfelelő név. Ami pedig azt a húsz kocsit illeti, amelyet tavaly teljesen felújítottak, arra a TV, mint Túlélő, esetleg Továbbszolgáló Villamos. A BKV-nál azonban – ez is köztudott – nincsenek keresztapák, így azután az UV máig megmaradt UV-nek.

Kezdetben 365 ilyen kocsit vásároltak. A jármű „számított befogadóképessége" százhuszonöt utas. (Aki utazott már a 44-es, 62-es, 69-es, 47-es vagy 49-es vonalon péntek délután, feltehetően egy másik képlet alapján más eredményre jutna, mi azonban tartsuk magunkat a hivatalos adatokhoz.) Az UV-kocsit négy darab, egyenként 36,8 kilowattóra teljesítményt produkáló motor hajtja, a jármű önsúlya 19,2 tonna, és ez akkor sem változik, ha a vezető kiszáll. Az úgynevezett ikerüzemmódban természetesen a súly a duplájára növekszik. Ezek a kocsik átlagosan 2 millió 200 ezer kilométert futottak a pesti sineken. Az idén több mint hatvanat leselejtezték közülük, tavaly húszat felújítottak, ők lennének azok a bizonyos kétvezető-állású szólókocsik, amelyek a 17-es vonalán – részint mert már rég nagykorúak, részint mert így a felére csökkentik az energiafogyasztást – csúcsidőn kívül önállóan is közlekedhetnek.

Az ipari csuklós villamosok 1967 és 1973 között siklottak ki a Ganz szerelőcsarnokaiból. A mai napig ők járnak a 4-es, 6-os, 24-es, 23-as és a 2-es felújított pályáján is.

A csuklós villamos belsejében a 273. utas beszállása után alakul ki a préseltszardínia-állapot, a jármű befogadóképessége ugyanis 272 személy. A körúton azonban, ahol a már jól ismert ikerüzemmódban jönnek-mennek, metróbaleset vagy járatkimaradás esetén háromszor ennyien is beférnek, legfeljebb az ajtót nem sikerül mindig olyan precízen becsukni.

A 151 darab csuklós villamosból harmincat választottak ki a „hajtáskorszerűsítés beépítésére". Ez valami hihetetlenül modern dolog, nyugaton állítólag tíz éve sláger, a fékező villamos, ahelyett, hogy felforrósítaná az „üzemifék" ellenállásait, elektromos energiát termel, és az áramszedőn át visszaadja a felsővezetéknek. Jó, nem?

Nem szóltunk még a Csehszlovákiában vásárolt 320 darab Tatra villamosról, amelyek 1980 és 1985 között érkeztek a fővárosba. Ezek a BKV 836 „állományi járműve" közül a legfiatalabbak. Tejfelesszájú tacskók az UV-khez képest, s ha azt is figyelembe vesszük, hogy átlagos futásteljesítményük alig éri el a 600 ezer kilométert, mindjárt látjuk, éppen csak a bemelegítő köröket teljesítették. Pihenésről, lazsálásról szó sem lehet. Hajtják is őket keményen az 1-es, a 11-es, a 12-es és a 14-es vonalakon. A „visszatápláló hajtásról" ugyan a Tatra tervezői sem tudhattak valami sokat, a villamost azonban a pesti körülményekhez képest hihetetlen extrákkal szerelték fel. Ott van például az automata homokszóró a kerekek előtt, amely nyomban filmvékony réteget perget a sínre, ha a kerék páralecsapódás vagy eső miatt esetleg megcsúszna. Ki gondolta volna, hogy a tizennyolc tonnás kocsi különben egy sínre esett falevélen is képes lenne elcsúszni?

Hát ma már nem csúszik el. Van benne ugyanis üzemifék (nem a visszatáplálós, hanem a melegedős fajta), kiegészítő fék, vészfék, kézifék, rögzítőfék, valamint áramszünet esetére biztonsági tartaléknak „rugóerő-tárolós fék". Ezek a fékek pedig az utóbbi időben kevésbé kopnak, mivel a járművek többségébe fekete dobozként működő regisztrációs készüléket szereltek – nem utolsósorban a sportosan közlekedő villamosvezetők féken tartására. A villamosokra ugyanis vigyázni kell, kevés van belőlük, kopnak, ráadásul alkatrészenként szétlopják őket. Tavasszal a 4-es és 6-os villamos feszültség alatti 600 voltos tápvezetékét elvitték a Margit híd alól, fél évvel később pedig a 29-es villamos ugyancsak 600 voltos felsővezetékét kötötték le ismeretlen tolvajok. A villamosok azonban mennek hóban, fagyban, rekkenő hőségben, ami elsősorban a BKV több mint nyolcszáz fős karbantartó szolgálatának köszönhető. Vezetőjük, Gáspár András, aki e remízben tett röpke séta alkalmából kalauzomul szegődött, büszke arra, hogy a járatok 0,54 százaléka marad ki csupán műszaki meghibásodás miatt.

R. T.

NISSAN .... Igény szerint igényesen!

NISSAN SZEMÉLY ÉS HASZONGÉPJÁRMŰVEK
(1-9 tonna teherbírásig)
A NISSAN RAPID Kft-től

Almera: 1 987 000 Ft-tól • Primera: 2 499 000 Ft-tól,
Terrano II: 2 890 000 Ft +ÁFA-tól, • Vanette Cargo: 1 899 000 Ft +ÁFA-tól

RÉSZLETFIZETÉS, LÍZING, GÉPJÁRMŰBESZÁMÍTÁS

És még egy érv az Ön döntése mellett!
Amennyiben 1995 december 31-ig új gépjárművet rendel a NISSAN RAPID Kft.-től, akkor
1 hetes, 2 személyes spanyolországi nyaralást nyerhet.
Sorsolás 1996 január 31.-én
NISSAN RAPID Kft.
1037 Bp. Zay u. 26.
Tel.: 168-6075, Tel./fax: 188-2308
A hirdetést a gépjármű megrendelésekor kérjük hozza magával!

TÁRLATOLGATÓ

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) Magyarország és a világ postabélyegei. Zombory Éva bélyegtervei.

BIBLICAL WORLD GALLERY (VII., Wesselényi u. 13.) Magén István festőművész kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása. Hármas kiállítás (1965-ből) – Koncz Csaba, Lőrinczy György és Nagy Zoltán fotóművészek kiállítása.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Kecskés Ágnes gobelinművész kiállítása.

CORVIN MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XVI., Thököly u. 13.) Csúcs Ferenc szobrász- és éremművész kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Molnár Sándor festőművész kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Dévényi Monika Rengő Föld című kiállítása.

EL KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Kesztyűs Ferenc festőművész kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzsemocsár dioráma. Zoltán Mária Flóra festőművész kiállítása.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Lossonczy Tamás kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) A Souvenir Alapítvány díjazottjainak kiállítása: Gerhes Gábor, Koronczi Endre, Szabics Ágnes, Zsankó László képzőművészek.

FLAMENCO MINIGALÉRIA (Flamenco Szálloda, Tas vezér u. 7.) Orosz László festőművész kiállítása.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Bajkó Anikó, Lévai Nóra és Sóváradi Valéria iparművészek kiállítása Anyag-csere címmel. Történelem – ahogyan az égből látni, avagy légifelvételek a francia és magyar archeológia szolgálatában.

FŰVÉSZKERT (ELTE Botanikus Kert, VIII., Illés u. 25.) Őszi fák, cserjék.

GAÁL IMRE GALÉRIA (XX., Kossuth L. u. 39.) Az érzelmek üzenete című kiállítás.

GALÉRIA 56 (V., Falk Miksa u. 7.) Moholy-Nagy László tiszteletére rendezett kiállítás.

GOETHE INTÉZET (VI., Andrássy út 24.) In memoriam Ádám Misch.

GRAFIKAI GALÉRIA 22 (V., Károly krt. 22.) Losonczky István festőművész kiállítása.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.–november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. ...És Magyarország hadszíntér (1944–1945). Buda vára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. A hazáért mindhalálig – a Magyar Királyi Honvéd Ludovika története (1808–1944). Vegyi harc, vegyi védelem. Plakátkiállítás a Hirosima és Nagaszaki elleni atomtámadás 50. évfordulóján. Szervátiusz Tibor szobrászművész kiállítása. **Díszudvar:** a XII–XIII. századi városfal maradványai.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika.

ITC 2-AULA (V., Váci u. 19–21.) Ghyczy György festő, grafikus és Czirfusz György szobrász kiállítása.

JÁTÉKSZÍN (VI., Teréz krt. 48.) Kovács Tamás Vilmos festőművész kiállítása.

KAROLINA GALÉRIA (XI., Karolina út 17.) Almer Zsuzsa belsőépítész-képzőművész kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága, 1919–1967. Lengyel Lajos fotói 1926–1977.

KÉK ISKOLA GALÉRIA (XXI., Szent László út 138.) Somorjai Imre festőművész kiállítása.

KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA – BARCSAY-TEREM (VI., Andrássy út 69–71.) Stefan Bohnenberger A nagy sztetoszkóp című kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVIII–XIX. században. Mértékem az égbolt – Napóra-kiállítás.

TERÍTÉKEN

A korzó torza

Mindannyiunk életében vannak boldogabb és szomorúbb időszakok, és vannak mélypontok is. A mi esetünkben ezt úgy hívják: ebéd a Dunakorzó étteremben.

Mogorván fogadják a betévedőt, köszönésünkre azt dörmögik: tessék egy kisebb asztalhoz ülni. Máris tehernek érezzük magunkat, amin csak alig enyhít valamit az idősebb korosztályhoz tartozó pincér kissé túlzásba vitt barátságossága. Mikor az egyik fogás felől érdeklődünk, azt feleli, hogy aki ezt nem ismeri, annak nem is lehet elmagyarázni. Nem erőltetjük. Jöjjön a bográcsgulyás.

Bogrács nincs. A levesben ugyan benne van minden, ami kell, de híg, s hogy valami íze legyen, néhány szelet csípős paprikát karikáztak bele. Ezt nevezik errefelé magyaros konyhának. Mint később kiderül, hasonló módszert alkalmaznak a magyaros szárnyasmáj esetében is. Turistaetető a Dunakorzó, jelentékenyek az adagok, de fantáziátlanok az ételek, csak arra jók, hogy az éhséget csillapítsák.

Magyaros a vendéglátás is, lassú és barátságtalan. Pincéreink emelt fővel járnak, reménytelen dolog kapcsolatba kerülni velük, mert nem néznek a vendégre. Unott arccal szedik le a tányérokat, öt-tíz perc késéssel. A feltehető szándék ellenére is ridegek a kérdések. „Kinek adom a töltött borjúszegyet? Kérnek még valamit?" Köszönjük, inkább nem. Sajnáljuk, hogy itt alkalmatlankodtunk.

Mert különben fontos dolgok történnek. Kínai férfi érkezik sporttáskával. Van valami könnyű cigarettád? – kérdezi tőle a felszolgáló. Sajnos nincs neki, így csak fölveszi a rendelést, és később visszatér. Két hölgy közeleg. Ők különféle kölniket hoztak. Pillanatok alatt összegyűlik a pincérsereg, fújogatják és szagolgatják a kezüket. Asztalunkig ér a pacsuli illata.

Eseményekben gazdag a délután. Valaki fölmászott az Erzsébet hídra. A személyzet egy emberként szalad ki, és a vendégek feje fölött bámul a távolba. Közben megvitatják, hogy mi helyesebb, megmenteni az illetőt vagy inkább a vízbe lökni. Az egyik lelkiismeretesebb pincér megpróbálja a dologba az asztalnál ülőket is beavatni, változó sikerrel. Zajlik az élet. A felszolgálók társalgásából megtudhatjuk még, hogy a két csávó mennyi borravalót hagyott, hogy Sala este otthon lesz, mert a meccset nézi, és hogy cicám, nincs egy ruppóm sem. Még a desszert előtt menekülőre fogjuk.

„Torzók torza, Dunakorzó" – írta valaha Karinthy, és lám, a lángész ismét vátesznek bizonyult.

Konyha: érdektelen
Kiszolgálás: botrányos

a Wittman fiúk

Zvolszky Zita képzőművész legújabb képeit október végéig tekinthetik meg az érdeklődők a Korona Hotelben (V., Kálvin tér)

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga- és korallkiállítás.

KORONA HOTEL WORLD CENTER CLUB (V., Kálvin tér) Zvolszky Zita képzőművész legújabb képeinek kiállítása.

KOSSUTH KLUB (VIII., Múzeum u. 7.) Reich Károly grafikáiból, illusztrációiból, mesekönyveiből rendezett kiállítás.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) A közúti közlekedés története. 100 éves a magyar állami hajózás. Vásárhelyi Pál és a reformkori mérnökgeneráció. Alfio Mongelli olasz szobrászművész kiállítása. **Petőfi Csarnok:** (XIV., Zichy M. út 14.) Repüléstörténeti és űrhajózási kiállítás. 42. nemzetközi vasútmodell-kiállítás.

KÜLVÁROSI SZALON (XV., Szűcs István u. 45.) Engel Tevan István festőművész kiállítása.

LENGYEL INTÉZET KIÁLLÍTÓTERME (VI., Nagymező u. 15.) Tadeusz M. Siara és Jan Szmatloch grafikái.

LORD-MAJOR GALÉRIA (XII., Városmajori Szabadtéri Színpad) Pribojszki Zsófia festőművész kiállítása.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület). Nemzetközi kortárs művészet.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák. Kóka Ferenc pasztellképei – aktkompozíciók.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Középkori faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Késő reneszánsz és barokk művészet. XIX. századi festészet, szobrászat. XX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete. Habsburg nádori kripta. Válogatás a jelenkori gyűjteményből.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) A magyar koronázási jelvények.

MARTON GALÉRIA (I., Tigris u. 55.) Marton László szobrászművész kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentésre látogatható (telefon: 175-0985).

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér) Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A Magyar Mezőgazdasági Múzeum 16 állandó kiállítás keretében bemutatja a magyar mezőgazdaság történetét az őskortól napjainkig. A növénytermesztés és állattenyésztés történetét bemutató kiállítások mellett erdészeti, vadászati, halászati, valamint természetvédelmi kiállítások várják a látogatókat. Életösszefüggések a tájban.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. Bartók műhelyében. Körösényi Tamás Tájhangok című kiállítása. Bartók a képzőművészetben.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) Ráhatások – Norvégia – Mengyán András kiállítása.

MŰVÉSZ GALÉRIA (VII., Dohány u. 47.) Csorba Simon kiállítása (délutánonként látogatható).

NAIV FESTŐK GALÉRIÁJA (VII., Madách I. u. 3.) Győry Eszter festőművész (Florida, Miami) és Győry Zsuzsa költő (Buda) „Ég és Föld között" Képversek – versképek című születésnapi kiállítása.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. A jó kalászok dicsérete – szlovén tokmányok. Nemzetközi cigány képzőművészeti kiállítás. Magyarországi német népviseletek. Szakrális emlékek a Dél-Dunántúlon – Lantos Miklós fotókiállítása.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI HIVATAL (I., Táncsics Mihály u. 1.) Fénnyel írtam jeleket a házfalakra – Hack Róbert fotókiállítása.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (Budavári palota, E épület) Íme, társunk, az ember – Tersánszky Józsi Jenő-emlékkiállítás. Bertrand Bracaval művészkönyv- és metszetkiállítása Kulcs a fához címmel.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42–44.) Nádler István festőművész kiállítása.

PATAKY MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (X., Szent László tér 7–14.) A Független Magyar Szalon Képzőművészeti Egyesület III. országos és nemzetközi kiállítása.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi u. 16.) Petőfi és kora. A Hetedik (József Attila). A Károlyi-palota története. Irodalmi évfordulók 1995: Nagy László-emlékkiállítás. Bárdy Margit objektjei. Csohány Kálmán kiállítás.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai íróasztal a XIX. század végén.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) Flumbort Rita nagykanizsai képzőművész Expressziók című kiállítása.

SCH-GALÉRIA (XII., Böszörményi út 3/D.) Kortárs művészek alkotásai (Szász Endre, Deák B. Ferenc, Szegvári Péter, Radnai József...), régi képek, Morvay Zsuzsa kerámiák, ajándéktárgyak, képkeretezés.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi képtár. Barokk szoborgyűjtemény. XIX. századi gyűjtemény. XX. századi gyűjtemény. Román opalka. Reneszánsz az antik művészet bűvöletében.

TÖLGYFA GALÉRIA (II., Tölgyfa u. Henger u. sarok) Juraj Bartusz professzor és tanítványai installációjának bemutatója.

ÚJLIPÓTVÁROSI KLUBGALÉRIA (XIII., Tátra u. 20/B) A Matéria Csoport A tojás című kiállítása.

ÚJPESTI GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) A soproni 78-as Galéria kiállítása.

VASARELY MÚZEUM (III., Szentlélek tér 6.) Andrew Endre Bőszin festőművész (Canada) kiállítása.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA (I., Várfok u. 14.) Újházi Péter festőművész kiállítása.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Marosvásárhelyi tárlat.

VENDÉGLŐ GALÉRIA (XXI., Hollandi út 141.) Huller Ágoston és Lázár Etelka festőművészek kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Szirtes János képzőművész Bombariadó című kiállítása. Gémes Péter grafikusművész kiállítása.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Őszi Fesztivál Budapest – Székelyhidi Sándor fotókiállítása.

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 17-én 19 órától a Tóra örömünnepe, chaszid táncok, dalok, ünnepmagyarázás, kézműves foglalkozás, 18-án 15 órától Bodor Pállal beszélget Kertész Péter a Salom klubban, 18 órától Gyökerek közel és távol, vendég: Halász Péter színész-rendező, háziasszony: László Klári szociológus. 19-én 19 órától Perlaki Tamás filmesztéta filmklubja.

MERLIN KLUB (V., Gerlóczy u. 4.) 17-én 20 órakor klubszínház: Sárbogárdi Jolán: A test angyala (színjáték). Főszereplő: Csákányi Eszter. Írta: Parti Nagy Lajos, rendezte: Tasnádi Márton. 18-án 22 órától Ando Drom koncert. 19-én 22 órától a Lammas együttes (Skócia) koncertje.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 17-én 18 órakor találkozás Kuczka Péterrel, vendégek: Varga Domokos író és Szerdahelyi István esztéta. Közreműködik: Kozma Attila színművész. 19-én 19 órakor Szerelem, színház – beszélgetés színészekkel. Szenynyai Mariska vendégei: Győri Franciska színművész, Bujtás János rendező.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 18-án Nosztalgia táncest, 19-én Celtic Craic.

BANHOF (VI., Váci út 1.) 18-án Dániel Annah koncertje.

BENCZÚR KLUB (VI., Benczúr u. 27.) 18-án Dzsesszklub: Fekete Kovács Kornél, 19-én Rock Jam Session.

BUDAVÁRI LABIRINTUS (I., Úri u. 9.) 19-én Jazz action, 20-án Abracadabra.

CRAZY CAFÉ (VI., Jókai u. 30.) 17-én Dániel Annah koncertje.

E-KLUB (X., Népliget) 20-án kisterem: Wallstreet koncert, nagyterem: Beatrice koncert, 21-én diszkó & rockcirkusz, vendég: 4 nem piskóta, Soho party.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 19-én Leguan, Üllői Úti Fuck koncertek.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török Pál u. 3.) 17-én Rolling Stones klub: Udvari bolondok, 18-án Ökrös Népzenei klub, Benkó Dixieland Band klub.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 18-án Party day, 19-én City meeting Tommy Boy-jal.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 18-án Guzsalyas táncház, 19-én Muzsikás klub a Muzsikás együttessel.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

SZAKSZERVEZETEK FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZA (XI., Fehérvári út 47.) 17-én Muzsikás gyermektáncház, Göncöl zenekar magyar tánccháza, 18-án Balkán tánccház a Falkafolk együttes vezetésével, 19-én a NOcoMMent együttes klubja, Cseh Tamás.

TILOS AZ Á (VIII., Mikszáth tér 2.) 17-én Dresch Quartett, 18-án Bongo Men, 19-én Heaven street seven, Houdinis.

OTP BANK GALÉRIA
Budapest V., Nádor u. 15.
Nyitva: naponta 10–18 óráig.
Balás Eszter szobrászművész kiállítása október 5-től 19-ig
101129 JP

OMRON pénztárgépek nagy választékban
Cas-Tech-Trade Kft.
pénztárgépeink alkalmasak az áfák havi elszámolására.
Rendkívüli lehetőség: már 35 500 Ft+áfától
Bp. XIII., Topolya u. 4–8.
Tel./fax: 129-6252
Bp. XIX., Fő u. 2. Tel.: 178-4072
Bp. VI., Bajcsy-Zs. u. 45. Tel.: 111-5820
Figyelem! Az idén megszűnik az APEH-kedvezmény!
Telefonon is megrendelheti, díjtalanul házhoz szállítjuk!
101096NP

Szeretsz emberekkel bánni?
A környezeted „nagy dumásként" ismer, de gondolkodás nélkül megbízik benned?
Tudsz udvariasan, kedvesen jó hangulatot teremteni magad körül?
Ha igen, miért ne jelentkeznél szolgáltatásvezetőnek egy nemzetközi nagyvállalathoz?
Várjuk jelentkezésedet a következő címen:
Tóth Zoltán, 2041 Budaörs 1. Pf. 164
101208 JP

angol
Intenzív nyelvtanfolyamok
kezdőtől a nyelvvizsgáig
heti 5x4 órában, október 24-től!
ih
International House
Budapest II. Bimbó út 7. Tel: 212-4010
MINŐSÉGI NYELVOKTATÁS VILÁGSZERTE

2VOL82K4 Zita

KONDOR
ÉTTEREM

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

ZVOLSZKY ZITA
BARCSAY DÍJAS KÉPZŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1995. JÚNIUS 15-ÉN CSÜTÖRTÖKÖN 18 ÓRÁRA.

KÖZREMŰKÖDIK:
TOMSITS RUDOLF

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 9–12 ÉS 14–22 ÓRÁIG
1057 BUDAPEST, ARANY JÁNOS UTCA 17. TEL/FAX: 111-08-16; TEL.: 111-06-69

ZVOLSZKY GALÉRIA

Alapító: Kovács Attila Ernő (1954–1991)

H–1052 Budapest, Szervita tér 2.
A Galéria előzetes telefon-bejelentésre látogatható.
Telefon: (36-1) 118-3880

ZVOLSZKY ZITA

Barcsay-díjas
festő- és grafikusművész
Galériamenedzser

Domestic mobil: 06-20-347-160
International mobil: (+36) 20-347-160

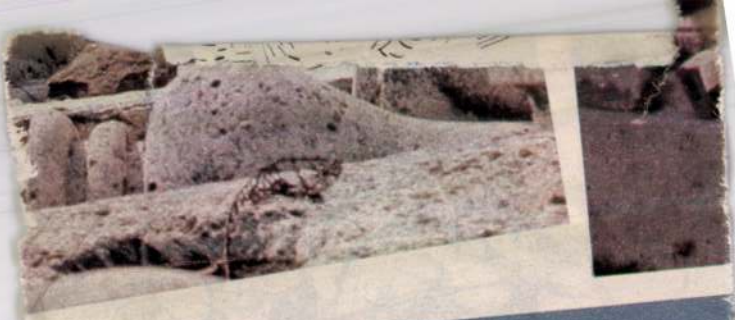

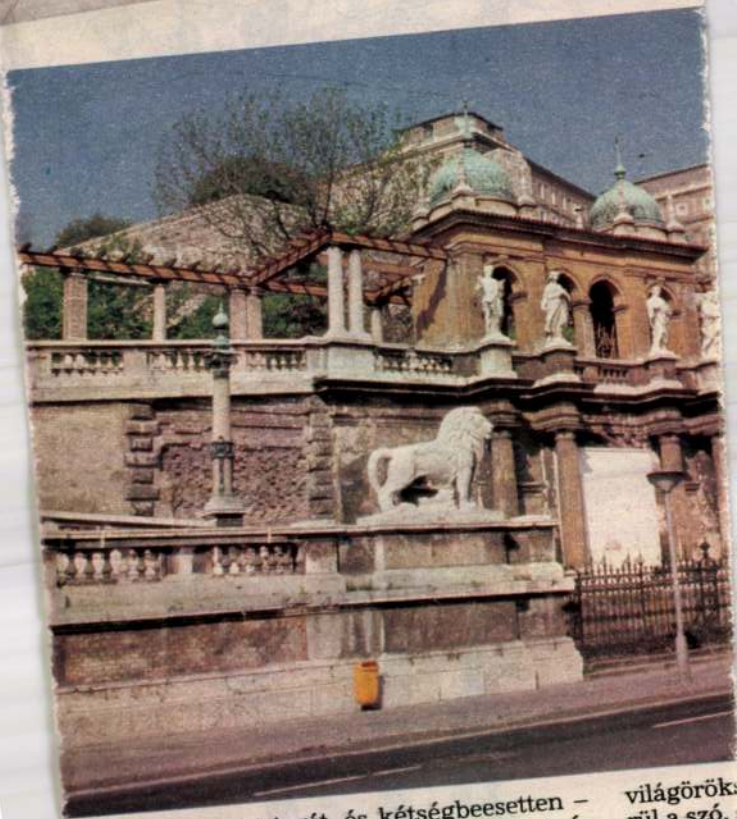

kezelési jogát, és kétségbeesetten – ám egyelőre eredménytelenül – pró-bál vállalkozót találni a hasznosítá-sára és helyreállítására, de amely-nek mellékesen olyan építmények gondjait kell még szűkös forrásaiból megoldania, mint a Vár, az alatta húzódó pincerendszer, az életveszé-lyes várfalak és a Halászbástya? Ne-tán azok, akik lépten-nyomon eldi-csekednek vele, hogy Ybl műve a

világörök-rül a szó, szegény gyobb ba nem hogy lást, poc hogyan hogy az

A Gar junk. Ha bukkan

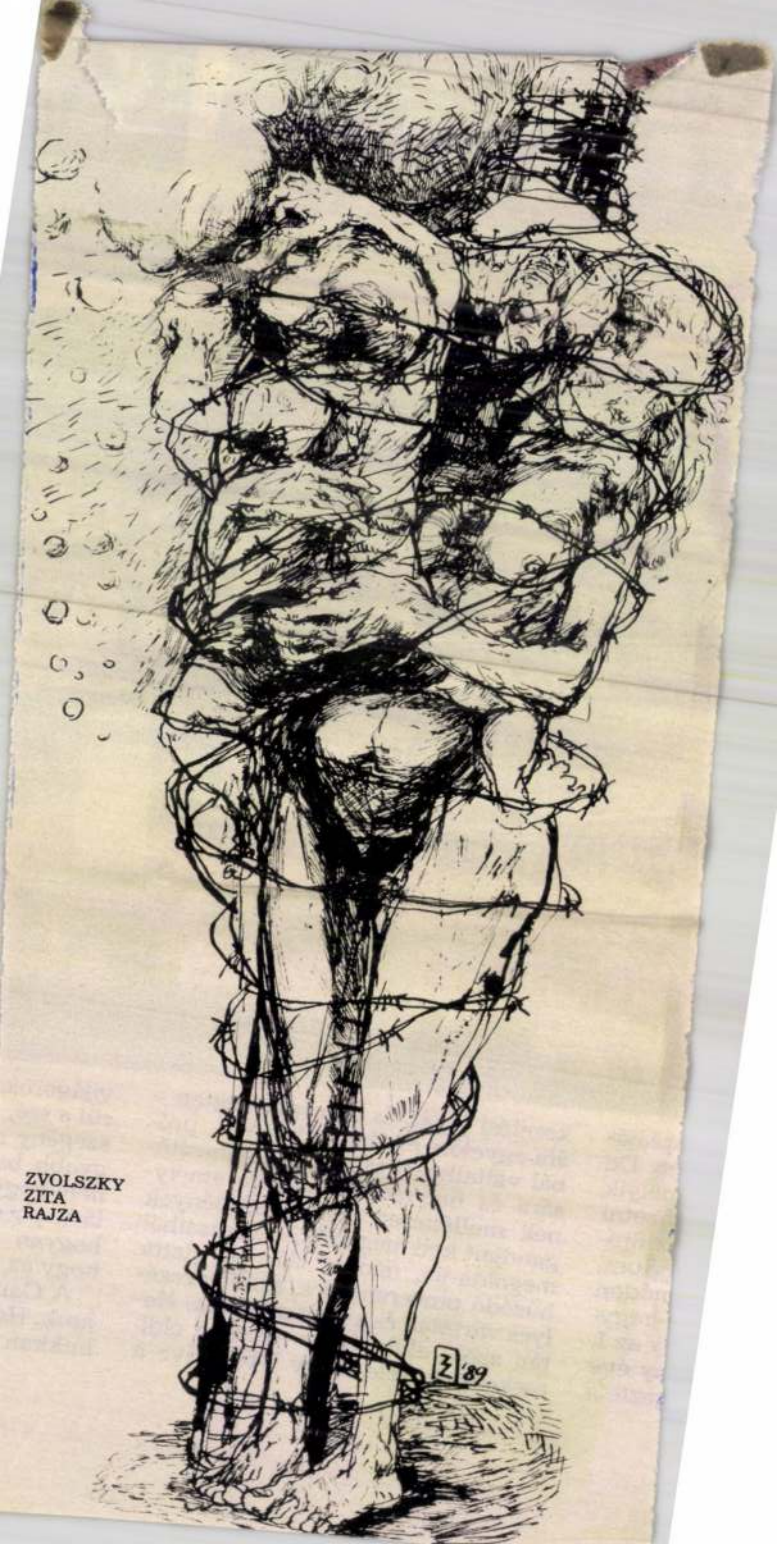

ZVOLSZKY
ZITA
RAJZA

ÁRUHÁZ

SZÍNES V
SZÉLES SI

HORIZONT ÁRUHÁZ

Augusztus 6-tól 18-ig

NYÁRI

az Áfész áruhá
20–40 % áreng
Méteráru, lakástextil, felsőruházat, divatcikkek, lábbelik
Bőséges készlettel
várjuk tisztelt Vásárlóinkat!

Zirci ÁRUHÁZ

Palota

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984. AUG. 4
Zvolszky Zita, grafikus
NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

Zvolszky Zita illusztrációja

számára lehet m
Szálljunk be mi, inne
Akár némi hozzájárul
rekedjünk arra, hogy
olasz kiadóvállalatok
megállapodásokat. Á
megérné.

— Adassuk ki újra
rencet?

— Akár. A kérdés
örüljünk-e neki vagy
ról van szó, hogy egy
fogadtatnunk valamil
magyar irodalmat Ol
akkor azt mondom, hogy örüljünk. De a magyar költészet, kint fordító barátaink értékes munkája nyomán, ma már nem lebecsülendő elismerést vívott ki magának. A feladatunk az volna, hogy a lírához sorakoztassuk fel a magyar prózát és drámairodalmat is. És ez a legnehezebb feladat. Lefordított kéziratokkal kell kezdeni. Az egyetem sokszor kérés nélkül is munkálkodik, „besegít", mozgósít, de az írószövetségnek, a PEN Clubnak, a nemzetközi Kulturális Intézetnek, és nem utolsósorban a Művelődési Minisztériumnak is határozottan kell kezdeményeznie. Különben belekényelmesedünk megnyugtató egyezményeinkbe.

— Az olasz egyetemeken a magyar tanszékek hallgatóinak száma egyre nő. Bázis lehet ez a tény, vagy múló divat jele?

„pályaképrajza" a legkiemel
dőbb) ezek a „tanulói vizsgam
kák és gyakorlatok" miért
juthatnak végül az érdeklődő
zönség elé?

Az érvek és ellenérvek nyilv
valók. A reprint-kötet már cí
ben szerényen „szemelvényesn
jegyzi magát, holott jelen k
megfontolásokból az egykorú
jesből itt csupán négy írás
olvasható: *Csécsy Imre, M
Sándor, Szabó Zoltán és Szentim
Jenő* emlékezése.. A kötetke vé
a „szerzők névsorában" visz
szerepel mindnégyük neve. Így
a kötetke „reprint", és mint il
elsősorban dokumentatí· — a
nyok inkább csak növelik az
maradtak sejtelmes érté
Ugyanígy és bizonnyal nyor
okokból változott meg néhány

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 NOV 25

Zvolszky Zita, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

Zvolszky Zita: Babits-illusztráció

árbevételének eg
delmének negyver
mazik ebből a n
hogy azonban a
üzemek számára
hogy fő tevékeny
az élelmiszer-tern
melléktevékenység
nagy részét a mez
tevékenység fejle
ják.

**— Ez a vállalk
sítő külső felt
van-e olyan tár
a hagyományos
paraszti társadalomra jellemző tulajdonság, amelyből a vállalkozási hajlam eredhetett?**

— A téesztagság nagy többségét alkotó parasztok még egyéni gazda korukban megszokták, hogy a természeti tényezők okozta károkat hogyan és mivel lehet ellensúlyozni. A régi paraszti mondás szerint ugyanis: ha barna a széna, akkor fehér a kenyér. Tehát ami rossz a takarmánynak, az jó a gabonának és fordítva. A természethez kötött mezőgazdasági termelés mindig arra kényszerítette

gyen a téesz elnöke. Es, saj
ezek a tényezők nem mindig es
egybe. Ez volt az oka, hogy tul
donképpen az MSZMP valósá
felismerő agrárpolitikájában g
kerező felső szintű döntések ké
szerítették ki a kapcsolatot a h
táji és a nagyüzemi gazdálko
feltételrendszere között. En
köszönhetően vált a magyar r
zőgazdaság nemzetközileg is e
mert sajátosságává, hogy sike
integrálni a nagyüzemi gazdál
dás és a háztáji gazdaságok
melési lehetőségeit. Lassan tu
mányos szinten is kezdett ki

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zvolszky Zita

ÉLET ÉS IRODALOM
1984 JÚL 6

1021

Zvolszky Zita: Kafka-illusztráció

Dr. Járai Jenő és dr. Borbás József

Műtőben

A beteget az intenzív osztályra viszik

Műtét után

Zvolszky Zita

grafikusművén

Illusztrációja Alexandr Szolzsenyicin: Nő a lágerben c. írásához.

Új Tükör,
1989 júl. 23.

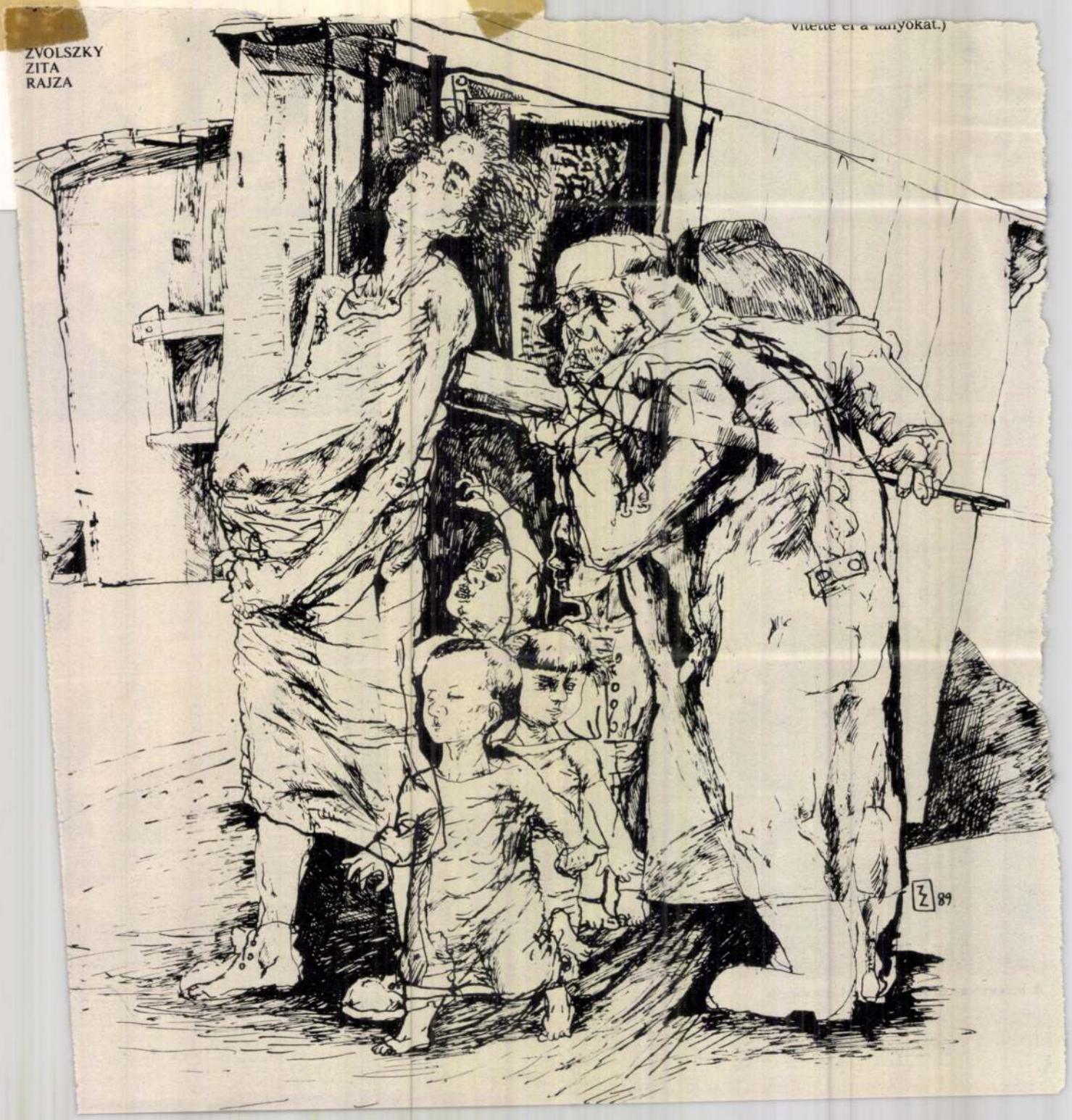

Rejtvény — Ezt rajzolja le! — I. forduló

Négyfordulós játékunkban igazán könnyű feladat elé állítjuk olvasóinkat. Csupán le kell rajzolniuk a megfejtést. Ez pedig minden alkalommal egy állat. Minden fordulóban különböző információkat közlünk, amelyek alapján mindig egy-egy állatra lehet asszociálni. Az utolsó forduló után kell majd beküldeni tehát a négy állat rajzát. A helyes megfejtések gazdái között tíz darab, a LITTORIA KIADÓ által felajánlott könyvcsomagot sorsolunk ki (Tibeti mesék + Zalka Miklós: Ítélet). Azok között pedig, akik a rajzokon kívül azt is beküldik, hogy minek alapján találták ki az állatfigurákat, vagyis mi az egyes információk jelentése, fődíjként egy 20 000 Ft-os kerékpárutalványt sorsolunk ki.

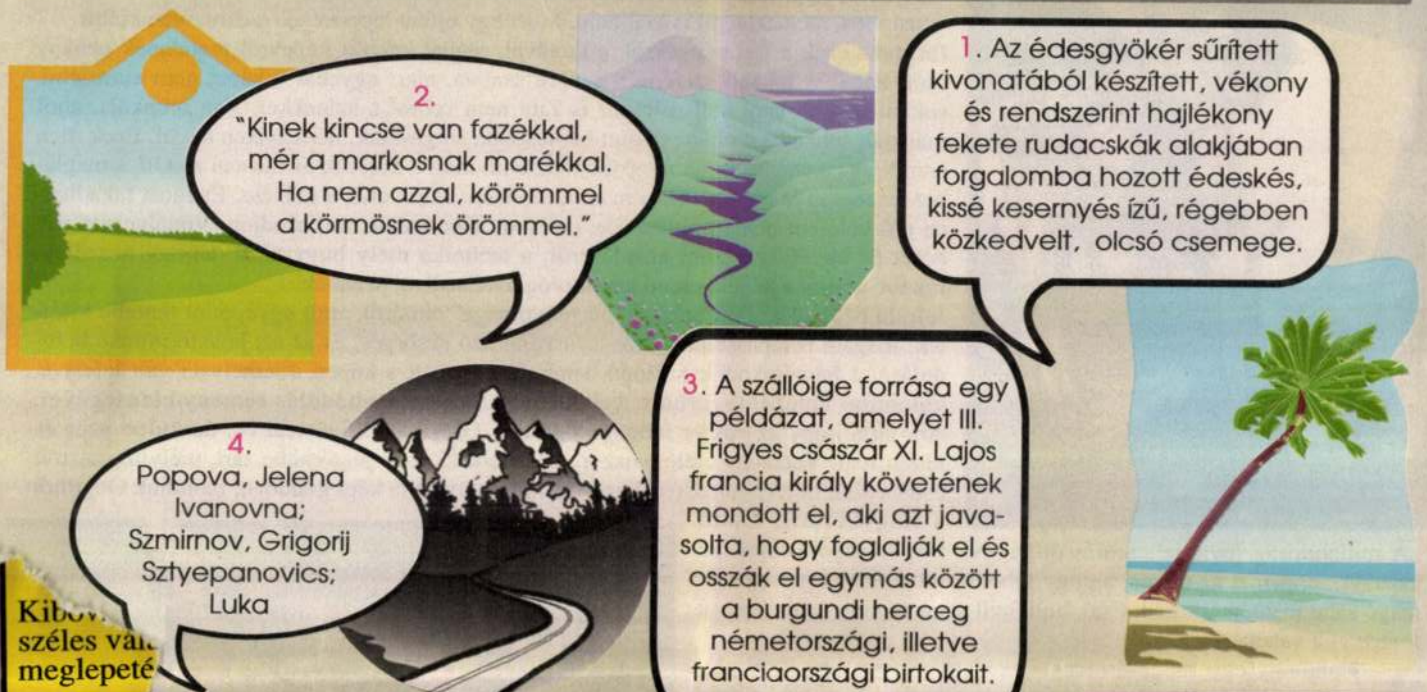

Apró

MOSÓGÉP- VILLANYBOJLER SZERELÉS! Rádiótelefon: (06-20)343-633.

VIZES „SALÉTROMOS", PENÉSZES PINCÉJE, LAKÁSA? SZAKÉRTÉS, TERVEZÉS, KIVITELEZÉS. 164-9342, 261-1474 KÁLMÁN.

BETÖRÉSVÉDELEM! Ajtóvasalás 4700,-Ft, biztonsági zárpajzs 1900,-Ft, hevederzár 7400,-Ft, ajtórács 4700,-Ft/m², ablakrács 2700,-Ft/m². BSB Kft. Tel.: 112-5736, 06-(20)-342-842.

LAKÁSSZERZÉS FIATALOKNAK. ELTARTÁS, ÉLETJÁRADÉK, ÖRÖKÖSÖDÉSSEL, 300 CÍMMEL! Tel.: 268-0604.

JÓL FIZETŐ MUNKALEHETŐSÉGEK! T.: 268-0469.

Ipari árammal bedolgozást vállalok. T.: 294-5826 (16-tól 20-ig).

GRAVIS Ultrasound 1MB RAM 24000 Ft, PRAKTICA nagylátószögű objektív bajonettes, 28 mm fókusz, 4000 Ft. Tel.: 218-0805.

Egészségügyi szakképesítéssel rendelkező frissnyugdíjasokat felveszünk asszisztensnői munkakörbe. A kézzel írott jelentkezést „megbízható, aktív" jeligére várjuk. Dr. Orosz Sándor, 1115 Bp., Tétényi út 36/A

Szitanyomó tanfolyam folyamatosan a Belvárosban. T.: 21-51-811.

PÁNCÉLTÖKÉS PIANÍNÓT vennék. Tel.: 160-2366.

Orvosegyetemi tanársegéd nagy felvételi tapasztalattal felvételi előkészítőt tart biológiából orvosi egyetemekre és szakirányú továbbtanuláshoz. Bejelentkezés kizárólag: 8-17 óráig a következő telefonszámon: 215-6920.

Agilis, fiatal újságírók munkáit szívesen látjuk szerkesztőségünkben.
UTAZÓ PIAC Tel.: 209-3781, 209-3782.

AUTOMATA MOSÓGÉPEK, BOJLEREK, ÍRÓGÉPEK JAVÍTÁSA GARANCIÁVAL. TEL.: 1-633-250, 8.00-15.00-IG, ÜZENETRÖGZÍTŐ: 2-723-650.

Eladó egy fekpad hátgéppel, lábgéppel, Scott-paddal, haspaddal, 40-50 kg súllyal. Irányár: 17.500,- Ft. Érdeklődni: 295-0268, 19.00 óráig.

EZ TÉNYLEG DISZKONT ÁR !!!

CLOROX HYPO 2 l 118,-Ft/db
LIBERO UP&GO 738,-Ft/cs.
TIX utántöltő 2,4 kg 420,-Ft/db
TOMI KRISTÁLY 3,6 kg 455,-Ft/db
LIBERO betétpelenka 315,-Ft/db
PAMPERS UNI 238,-Ft/db

A hirdetés október 23-ig való leadása esetén MINDEN termékünk még olcsóbb lehet!!!

Bp. IV.,	Árpád út 153.	Tel.: 169-5828
Bp. VII.,	Thököly út 16. (udvarban)	Tel.: 122-0799
Bp. VII.,	Rákóczi út 82. (udvarban)	Tel.: 122-0140
Bp. IX.,	Ferenc krt. 38.	Tel.: 216-1162

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 7-18 óráig szombaton 7-12 óráig.

Utazó Piac Információs magazin
Kiadja az Utazó Piac Kft
Szerkesztőség: 1114 Bp., Könyves Gy. u. 5.
Tel./fax: 209-3781, 209-3782, 166-7701, 166-7987,
...elős: Hegedüs István
...sztésért felelős: ...lmán Attila
...ztő: Váczy András
...rdetésfelvétel: ...áné Cseterki Ilona
...: Révai Nyomda Kft.
...vezető: Bánáti László
...esztés: Promix Kft. Tel: 163-0569
...tartalmáért a szerkesztőség ...h vállal felelőséget

Zvolszky Zita

Kiállítás

Szür és real

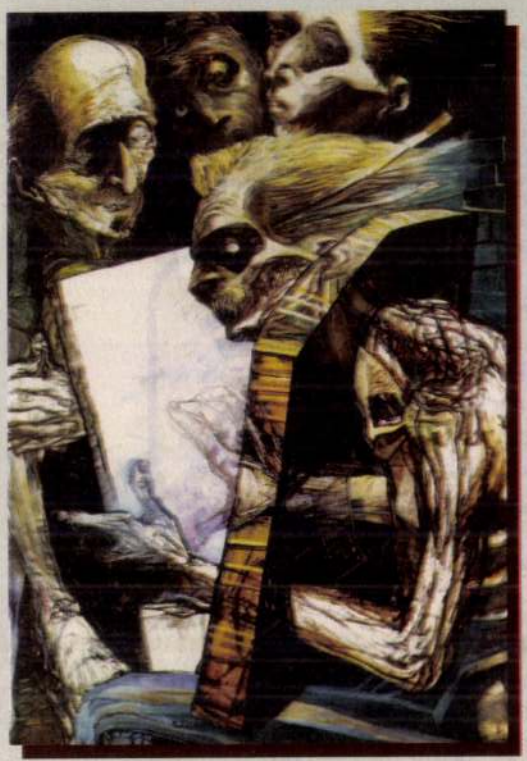

Zvolszky Zitával legutóbb két éve Tihanyban találkoztam, én bóklásztam a promenádon, ő pedig ücsörgött egy széken, előtte állvány, az állványon papír, és várta a kuncsaftot, hogy üljék elébe neki, és rajzoltassa le magát. Jöttek-mentek a népek, s egy-egy közülük, jobbára napnyugatról idetévelygő, le is ült modellnek, fizette is, vitte is magával a szuvenírt. Ezt csinálta Zita éveken át nyaranta, zsebében a Budapesti Képzőművészeti Főiskola sokszorosítógrafika-szakának diplomájával. Aztán, midőn sárgulni kezdtek lombjai a siófoki fáknak, halódott a sétány, akkor Zita hazament, és grafikált, festett. Van is neki jó csomó munkája, volt is velük erre-arra az országban, meg azon túl is kiállítani. Most egy újfent leportrézós szezon után kiállít.

Én most csak a festményekről, a krétával, olajjal készült képekről mondanék nehány szót, annál is inkább szerényen szűkre szabva, mert ugyebár a képet nem elmesélni, sokkal inkább látni kell. Először is Zita nem spórol a színekkel. Van munkája, ahol már-már tobzódik a color, másutt barnásodik, sárgásodik, némelyiken kékül. Ezek itten nem korszakokat akarnak megkülönböztetni, mert a korszak az mostan alakul, s meglehet, ezzel tán le is zárul. Hanem amit mondani akar velük a művész. És most fakadhatna elő belőlem olyan műítészféle, de nem, isten ments, ne fakadjon. Vonalvezetésről, ecset és egyéb szerszám kezeléséről, a technika mély bugyrairól dehogy beszélek. Inkább amiről a képek, menő terminológiával szólva, üzennek.

Jelesül például a „Portrérajzoló magányossága" címűről, amit ugye, mint fentebb kifejtek, magam is tapasztalám. Nos az a várakozó ücsörgés, és az azt követő munka beindulása, a bámészkodók harsogó bambulása van itt a képen. Élethelyzet van lefestve, valamibe belekényszerülés, belebilincselődés a szabadulás reménytelenségével. Annyira, hogy az ember bele is dögölhet. Gálya van. Szürreal ez, de külön szür és külön real. Valahogy efelé hajaz a „Holt lelkek" is, a jégtömbbe zárt, mélyfagyasztott csontvázak lidércnyomásos allegóriája, jöhet-mehet a képi gondolat, mondjuk Gogoltól a Nagykörútig. Dettó „A mulandóság lovagja", amint otthagyva csapot-papot, düledező kastélyt, reppen át az éteren, amúgy kibordázottan, lábszárcsontosan, lengő sálasan, aktatáskásan. Csak hull, hull papír és élet, s minden, mi fontos volt valaha.

Valahogy egy ronccsá ment, dekadens világot fest Zvolszky Zita, alultáplált, félúton az élő és a hulla közti, szellemoid alakokkal, amint éppen nyomulnak átal a Styxen Kharon révész sajkáján az Alvilágba bele, otthagyva történéseket, terepet, hadd hulljon minden atomjaira. Nekik már eben guba. És majdan egyszer a tiszták, a szépek, az erkölcsösek, és akikben még lakozik szeretet, szerelem, találkoznak a lepusztult megapolisz felett, hogy egymáséi lehessenek, hogy senki ne rondítson bele végtelen kettősükbe. „A város felett" líraian, az egymásnakvalóságot áradó színekkel, erotikus feelingjével a kivonulás vélhető boldogságát mint végső megoldást sugallja.

Hát ez a szép és csúnya mese, ez a megható és megrendítő hangulat, látomás van lefestve a képeken.

váczy

Zvolszky Zita kiállítása október 8-tól október 16-ig látható Szentendrén, az Ipszilon Galériában, a Dalmát u. 9-ben.

Rádió 71 71,63 MHz

mindennap az FM 71,63 MHz-en
Cím: 1118 Bp., Kaptárkő u. 8.
Tel.: 173-69-29, tel./fax: 173-6947

Október 10. (hétfő)
Műsorvezető: Kovács Géza László
Hangoljon ránk! - információ, lapszemle, HBO-ajánló, kalendárium, állásajánló, hírkaleidoszkóp, A hét verse, Tárlatlátogató, Rendőrségi hírek
XI. kerületi szolgáltatóműsor, Heti Patika - Ősz Katalin rovata, Yellow Minutes, ÁVÜ-hírek, Vendégem a kollégám... Balla Endre
Sporthétfő: Neves vendégekkel, aktualitásokkal
Rockprizma - Lőrinczy Attila és Sebestyén László műsora játékkal
Közben: 16-17 óra között Voice of America

Október 11. (kedd)
Műsorvezető: Bornemissza Tamás és Jakos Kata
Hangoljon ránk! - információ, lapszemle, HBO-ajánló, Régi ismerősök...
Az életem egy kész regény - hallgatói mesék
Szűkebb pátriánk - XI. kerületi szolgáltatóműsor
MONTÁZS-Magazin - benne: Yellow Minutes, Sportpercek
Doors emlékzenekar, Ifjúsági Segítőszolgálat - beszélgetés a drogproblémákról. Vendég: Kály Kulai Károly
„ROGERS ISKOLA" A terrorista - képző vendég: Lantos Hunor
Record Konjak Szele Zoltánnal
Zeneturmix: Osváth Béla és Orosz Endre műsora - Filmzenék
Közben: 16-17 óra között Voice of America

Október 12. (szerda)
Műsorvezető: Koncsol Endre és Pártay Lucia
Hangoljon ránk! - információ, lapszemle, HBO-ajánló, Rendőrségi információk, Állásajánlatok
Gazdagréti Hyde-park - XI. kerületi szolgáltatóműsor
Jus murmurandis - napi morgolódásaink
Nők férfiszemmel
Magazin - benne: Yellow Minutes, Sportpercek, Bűnügyi Krónika - Dr. Német Zsolt alezredessel, Az orvos válaszol rovat, Játék az Utazó Piaccal, Természetismereti Kalauz, Kerékpáros praktikák
A Warner Kiadó félórája - Kállai Lajos műsora
Közben: 16-17 óra között Voice of America

Október 13. (csütörtök)
Műsorvezető: Szabó Juli
Hangoljon ránk! - információs összeállítás lapszemlével, HBO-ajánló, Állásajánló,
Box slágerlista Szele Zoltánnal
Szűkebb pátriánk - XI. kerületi szolgáltatóműsor
Magazin - benne: Yellow Minutes
Madárijesztők Szentendrén, Színházi körséta
Alapítványi negyedóra
Iskolakerülők - Csanády László rovata
A kineziológiáról Várkonyi György
Országos hálózatot épít az Egyszülős Klub - Nagyné Zsóka
Music-dome - zeneházak - válogatás a zene minden műfajából
Játék, sportpercek vendéggel
Közben: 16-17 óra között Voice of America

Október 14. (péntek)
Műsorvezető-szerkesztő: Gálfi Irén és Kelemen Tamás
Hangoljon ránk! - információ lapszemle, HBO-ajánló
GAIGA - környezetvédelmi rovat, Sóhivatal
Pályaválasztásról jelenidőben, Horoszkóp
Szűkebb pátriánk, Aktualitások
Magazin - Yellow Minutes, Sportpercek
Vendég: Zombori Ottó, az Uránia csillagvizsgáló igazgatója
Woodstock '69 - 25 éves évforduló
Egy óra a kutyáimmal - Benkő Dániel szórakoztató, játékos műsora érdekes vendégekkel
Közben: 16-17 óra között Voice of America

Október 15. (szombat)
Műsorvezető: Kállai Lajos
Szombat délután - bekapcsolva kikapcsoltat
benne: Aktualitások, HBO-ajánló, Pop-rock hírek, Negatív slágerlista, játék
Rockprizma exkluzív - vendég a Seneca együttes
Pannon rocklista, FÓRUM 11 -
11 hallgatói kérdés egy közérdekű témával kapcsolatban, Ifjúsági műsor
20.00-0.00 FINTORTÚRA - egy műsor kötetlenül, házibuli hangulatban
Közben: 16-17 óra között Voice of America

Október 16. (vasárnap)
Műsorvezető: Szabó Kati
Hangoljon ránk! - Információs műsor lapszemlével, HBO-ajánló, A vasárnap témája: Indián nyár...
Az emlékezés művészete, Veszélyben a koraszülöttek
Vasárnap délután - A hét riportjaiból
Magazin - benne: Yellow Minutes, Csendes percek
VASÁRNAPI PIHI - benne: vendég: a Kölyökidő stábja, zenés dumálás fáradt testű, de pihent agyú embereknek játékkal, sporthírekkel Record Konjakkal és Nevadás vendégekkel
Nyújtó Sándor, Orosz Hajni, Szele Zoli és Csesznegi Tünde műsora

Kövesdi Szabó Mária Borbála szerepében.

rendkívül szuggesztív színészi egyéniségét, hanem sokkal inkább a döntést csak elvállaló, elszenvedő Borbálát alakító *Kövesdi Szabó Máriának*. Csendes László valójában csak addig építheti, fejlesztheti a figurát,

részletében szép előadás is zavarban hagyja a nézőt. Mindenképpen elismerést érdemel mégis a darabból és az előadásból egyaránt megnyilvánuló szellemi törekvés, gondolati igényesség. Ne tagadjuk: a súlyos kérdések maguk alá gyűrték a szer és részint az előadókat is. De en a kudarcnak folytatásra, újabb bálkozásra, nem pedig lemon abbahagyásra kell ösztönözni

Zappe

Zvolszky Zita

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 NOV. 1. 3
NÉPSZABADSÁG

1021

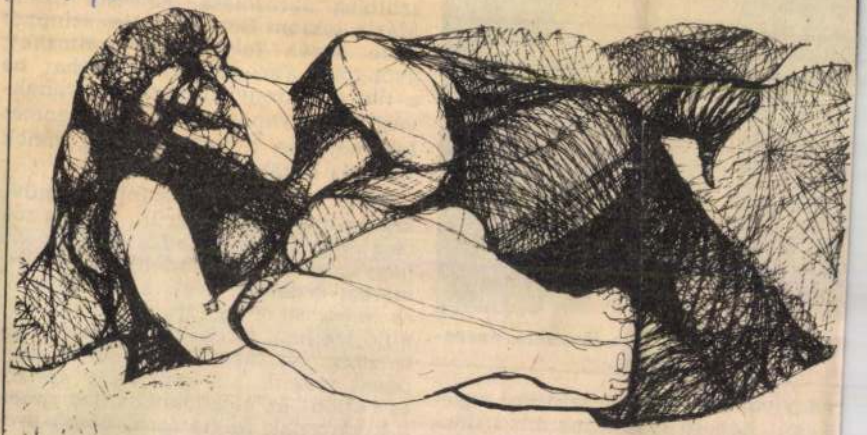

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

Zvolszky Zita

A világ legnagyobb holocaust-múzeuma, a jeruzsálemi *Jad Vashem Art Museum* nem dokumentumokat, kortörténeti forrásként fontos képeket, grafikákat, képzőművészeti alkotásokat őriz, hanem olyan remekművek, kiemelkedő művészi értékű alkotások láthatók itt, amelyek ihletője, tárgya, témája a világtörténelem egyik legszörnyűbb, legtragikusabb ténye, a holocaust. Akik műveikkel jelentkeznek a múzeumnál, korántsem számíthatnak arra, hogy felajánlott munkáikat elfogadják. Nagyon szigorú zsűri dönt arról, mi kerülhet oda. Ráadásul ott lenni pusztán és kizárólag művészi-emberi rang, a múzeum ugyanis nem fizet. Nos, *Zvolszky Zitá*nak egy csodálatos grafikai sorozata látható a Jad Vashem Múzeumban. De birtokosa a fiatal művésznő az egyik legrangosabb magyar grafikai kitüntetésnek, a Barcsay-emlékéremnek is. Kevesen mondhatják ezt el magukról, hisz a Barcsay-alapítvány kuratóriuma csak olyanoknak adományozza az emlékérmet, akik a nagymester, a világhírű grafikusművész oly szigorú és szinte aszketikus szellemi eszményének megfelelnek, akik „hozzájárultak *Barcsay Jenő* szellemének ébrentartásához". *Zvolszky Zita* hozzájárult. A művésznőnek számos kiállítása is volt, legtöbben azonban nyilván illusztrációit ismerik. Rendszeresen jelennek (jelentek) meg rajzai, grafikái a *Magyar Hírek*ben, a *Nők Lapjá*ban, a *Rakéta Regényújság*ban, az *Élet és Irodalom*ban, az *Új Tükör*ben és másutt is. Legbüszkébb talán Paszternak- és Szolzsenyicin-illusztrációira, hiszen – vallja – csak nagy mű, csak jelentős, és ráadásul hozzá közel álló irodalmi mű illusztrálására szeret vállalkozni. *Zvolszky Zita* halálos komolyan veszi a művészetet, a saját művészetét is. A pénzkereset? A megélhetés? Az más. Nem hallatlanul kidolgozott grafikáiból, nem a mindenkor többször is elolvasott irodalmi művekbe beleélő, egyszerre önálló és szövegértelmező illusztrációiból kívánja fönntartani magát. Akkor inkább a szellemi favágás, a schnellportrék nyaranta, Tihanyban vagy egyebütt.

Zvolszky Zita festő és grafikus. Nagyméretű, álomszép színekben villódzó festményeiről most nem szólhatunk, annál inkább hallatlanul összetett, sokrétegű, sokjelentésű, soktitkú grafikáiról. Aki ezeket a rajzokat, metszeteket, illusztrációkat nézi, először is arra lesz figyelmes, mennyire átszellemiesítettek ezek. Nem tárgyukkal, nem motívumaikkal hatnak elsőül, hanem vonalaik, vonalhálóik, vonalkombinációik absztrakt, jelzésszerű nyelvével. Kedvelt műfaja a ciklus. Ahogy egy kezet, egy görnyedt tartást, egy arc változásait „megfogja", abban nem a látvány, nem a konkrét grafikai téma hic et nunc-ja dominál, hanem az a belső szöveg, amelyet ikonikus vonalnyelvével mond el a művész. Éppen ezért *Zvolszky Zitá*tól minden puhább, sírósabb, közvetlenül „emberi", „istállómeleg" megközelítés idegen. Szigorú, kemény, néha szinte igazságtalanul irgalmatlan ez a grafikai világ. És mégsem az, sokszólamúsága miatt. Ezek a „dolgok" korántsem csupán absztrakt egyértelműségek. Finom belső villódzása, „feleselése" figyelhető meg kompozícióiban a motivikának, a grafikai szövegnek és a lírai monológnak. Ennek a többszörösen ellenpontozott, külön-külön is „olvasható", egymásba mégis mindig átmenő szólamgazdagságnak egyedülálló művésze ő. Rajzait ezért szükséges sokszor „elolvasni". Más-más rétegére figyelve értelmezni, majd megkísérelni a szintetizálást, az egyes „szólamok" olyanféle egységbe rendezését, amelyben mindegyik hallható-látható, de egyúttal a művész által meghatározott hierarchia megfelelő síkjára is kerül. Nehéz, de intenzív esztétikai élménnyel kecsegtető vállalkozás. Érdemes azonnal nekikezdeni, hisz úgyis sokáig fog tartani.

Vajda Kornél

Az 1910–1926 között
gyar polgári radikálisok
volt. Rendszeres cikki
*Endré*t, *Ágoston Péter*t
*György*öt, *Csáth Géz*á
*Szabó Ervin*t, a XX. sz
gyar szellemi életének
képviselőit.

A *Petőfi Irodalmi Mú*
re Gyöngyvér szerkesz
pertórium első kötete
politikai, irodalmi és m
gisztrálását tűzte ki cé
ből. A Múzeum kiadá
repertóriumkötethez h
logatást tartalmaz a jele
telenül szükséges a sz
évfolyam anyagából így
sze, a teljes repertóriu
tes lesz. A repertórium
egyes tételekhez eseten

ZVOLSZKY Zita

Könyvtára 1991/2.

Győr-újvárosi sz

Zvolszky Zita

grafikusművész

Illusztrációja Török Tamás – A kutya és az idő – c. írásához

Új Tükör
1981 jan. 29.

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

lindenki
kra fog figyelni..."

aki 1938-ban kezdett
i az iskolában. Olyas-
esélt a régi iskoláról,
em is gondoltunk vol-
azon lepődtem meg,
hilyenek voltak a régi
k — magyarázza Móni.
ilyenek?
Hát... persze, lehet,
em voltak mások, csak
nagyobb volt a szigor,
ytelenek voltak mások
.
iri tettekkel a 150 éves
rt — adták ki a jelszót
Öczi iskolában, s ma
valamire való gyerek
épességei szerint jó ta-
yi munka után persze
elszó jegyében tevé-
dik. Nemcsak a Rá-
arkban. Az iskola köl-
or is. Az iskola épüle-
közelmúltban újították
dig a volt megyeházán
tanítás. A visszaköltö-
pénzbe és időbe ke-
olna, ha gyerekek, ta-
szülők össze nem fog-
na.
éntek délután láttunk
hoz, hétfő reggel meg-
a tanítást.
kkor persze még hát-
a felújítás utáni udvarrendezés. Újabb lehetőség
ri tettekre.
lagyon piszkos volt az
art, sok munka van
e olyan jó lesz, ha el-
készül. Hogy nőnek a fák...? — mondja Zita. És Móni?

— Mindenki szereti, ha ráfigyelnek. Most sokat dolgozunk az iskoláért, fárasztó. De májusban, amikor az iskolai ünnepség lesz, mindenki a mi iskolánkra fog figyelni.

A nyolcadikos lányoknak már közeleg a ballagás.

— Igen, és nagyon örülünk, hogy nem előbb ballagtunk el, hogy a 150. évfordulón még itt vagyunk. De úgyis visszajövünk.

— Hogy képzelitek?

— Ifivezetőként — válaszol Móni.

— Én úgy terveztem — veszi át a szót Zita —, hogy gimnáziumba jelentkezem, aztán tanárképző főiskolára, aztán pedig visszajövök ide tanítani. — A lányok kételkedő mosolyt látnak, így Móni megerősíti barátnőjét.

— Ő biztos vissza fog ide jönni tanítani. Már nagyon régen elhatározta, és még senkinek nem sikerült lebeszélni. Pedig próbálták.

— Tetszik nekem a tanári pálya. És úgy szeretném itt megérni a kétszázadik évfordulót! És akkor majd mesélek a gyerekeknek, „milyen volt most."

Veszprémi Erzsébet

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zvolszky Zita
Grafikus

NÓGRÁD

1984 APR 4

1021

Zvolszky Zita rajza

itta belőle a néhány ujjnyi fölm
gedett italt. Fázósan borzon
csuklani kezdett, s cigarettára g
tott. Látszott, erőlködik, abba a
ja hagyni a csuklást.

A madarak visszatértek fészk
re, s egy gácsér fölfedezte a mac
dögöt, melyet izgatott hápog
táncolt körül, mintegy dicseke
hogy most már nincs kitől fél
erre a diadaltáncra gyülekezni k
tek a nádasból és rekettyésből a
biek is.

A férfi leheveredett, s a feje fölött zümmögő szúnyogfelhőbe fújta a füstöt, eszébe jutott, otthon hagyta azt a kenőcsöt, melyet egyik öreg halásztársától kapott, s mely valóban távol tartotta a szúnyogokat, de igaz, ami igaz, az embereket is, mert bűzéhez képest a vágóhíd bélbontó üzemében illatok terjengenek, s órákig kellett szódázza kezét és arcát, míg végre megszabadult az undorító kenőcstől.

Arra gondolt, évekkel ezelőtt ilyen szürkületi órákon készítette elő vadásztarisznyáját, pucolta a fegyverét, s maga előtt látta az erdőszéli tisztást is, ahol élete legszebb agancsú őzét lőtte.

Az asszony a kocsiban szundított, s a lövésre ébredt föl. Sírni kezdett, mert csak azért kísérte el őt a vadászatokra, hogy megsirathassa az

vége es ujjá

reinkarnálód
ujjaink is m
kőgörgeteget
meztelen csu

Valkó Antal:

ZSUG

1.

Áll két oszlop mögött
egy utcát elfoglal
szemeiben gyűlölet
kezei közt csend

MAHIR
Sajtófigyelő
Zvolszky Zita
NÉPSZABADSÁG
1983 AUG 1 3

/1021

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

Te

Magas
lépjünk
szerette
útbanál

Szinte
helyén

Zvolszky Zita
grafikus

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 MÁJ 5

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

SAKK

Koalíció

Benkő Pál világhírű sakk nagymesterünk szellemes miniatűrje, melynek alapgondolatát egy hibás 1929. évi, Herbstmann–tanul-mány adta.

Kezdjünk 1.–Hf7 † !-kal, és zúdítsunk össztüzet a fekete királyra.

Csak nyolc kényszerítő erejű, logikus lépést kell megtennünk ahhoz, hogy döntő erő legyen egy huszár–futó koalíció. A május 1-jei számunkban megjelent feladatunk megoldása:

Világos – Kc1, gy.: g2 és g4. Sötét – Ke5. (Világos lép és nyer.)1. g4! Ke6 2. Kd2 Kf7 3. Ke3 Kg7 4. Ke4! (4. Kf4?-re Kg6!) 4. – Kg6 (4. – Kf7-re Kf5!) 5. Kf4 Kg7 6. Kf5 Kf7 7. g6 † Kg7 8. Kg5 Kg8 9. Kf6 Kf8 10. g7 + Kg8 11. g5! Kh7 12. g8V +!

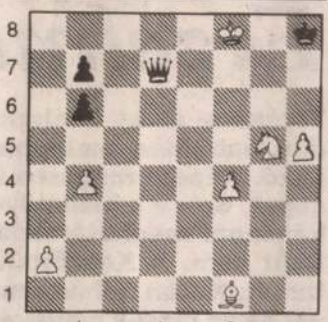

Világos lép és nyer

és világos 13. Kg6! után nyer. (Grigorjev, 1935)

Ozsváth

RÁDIÓ, TV – MA

KOSSUTH RÁDIÓ 8.30 Virágénekek **9.05** Világóra **10.05** Istentisztelet közvetítése **11.05** Gondolat-jel **12.20** Harminc perc alatt a Föld körül **12.50** Vasárnapi gondolatok **13.05** Énekeljük együtt! **13.15** Vízkereszttől szilveszterig **14.05** Szonda **14.35** Mit üzen a Rádió? **15.05** Kopogtató **16.10** Művészlemezek **17.05** Irodalmi Újság **18.30** Örökzöld operettdallamok **19.05** Sportvilág **19.30** Jó éjszakát, gyerekek! **19.40** Az Állami Népi Együttes felvételeiből **20.05** Világsztárok énekversenye **21.05–4.30** Napforduló

PETŐFI RÁDIÓ 6.03 Végre vasárnap... **8.14** Krinolin és Kiflikandúr **9.03** World music magazin **10.00** Korzó **11.03** Útközben **11.08** Vasárnapi koktél **12.00** Jó ebédhez szól a nóta **13.10** Nagyon szívesen **14.00** Húszas stúdió **15.03** Petőfi – kabaré **16.00** Poptarisznya **20.00** Illatos levélkék **21.10** A Rádió Dalszínháza **22.26** Jazz **23.03** Sporthírdó **23.10** Máról holnapra – éjfél előtt **0.15–4.20** Máról holnapra – éjfél után

BARTÓK RÁDIÓ 6.03 Népszerű muzsika – korán kelőknek **8.05** Simon Preston és Robert Joyce angol szerzők műveiből orgonál **9.05** Operai arcképcsarnok **10.05** Új Zenei Újság **10.50** A Malév Kamarás együttes népzenei felvételeiből **11.05** Európa hangverseny-termeiből **13.10** Új lemezeinkből **14.05** Jubilate Deo **15.00** Két vonósnégyes **16.05** Társalgó **[illegible]** Muzsikáló természet **17.00** [illegible] kantátái **18.05** Európai Utas **[illegible]** Szemle **19.35** Hang[illegible]ességek **21.20** Szá[illegible]éből **22.05** Rá[illegible]zenekarok

TELEVÍZIÓ 1. 6.45 Falutévé Magazin **7.30** Mosómacik **7.55** „Így szól az Úr!" **8.03** Hol-mi? **8.30** Halló, vasárnap! **11.00** Cimbora-koncert Erdélyben **11.30** Mi-ti-ők **12.05** Tévémagiszter **13.45** Örömhír **14.05** Walt Disney bemutatja **15.10** Magnum (am. bűnügyi filmsor.) **16.00** Jégkorong-vb **18.15** Mini klip-mix **18.30** Szerencsekerék **19.00** A Hét **20.00-kb. 6.00** Választás '94

TELEVÍZIÓ 2. 7.00 TV-shop **7.32** Vendégvárók **8.02** Juli-suli **8.35** PC-abc **9.05** Processzor **9.15** Alfréd, a kacsa **9.40** A körhinta **10.00** Az élő bolygó **10.55** Kedvesnővérek **11.30** Vasárnapi koncert **12.45** SOrSok **13.25** Gazdaképző **14.00** Natura magazin **14.30** Ne bántsd a barátom! **15.00** Csíz **15.05** Delta **15.35** „Piactér" **15.54** Edouard és leányai (fr.–ol.–belga tévéfilmsor.) **16.45** K + P **17.05** Korkép **17.40** Az ikonfestő **18.00** Nagylátószög **18.30** Kedves versem **18.40** Gyerekeknek **19.15** Mester és tanítványai **19.45** Sziget a szárazföldön (magyar film) **21.05** Hundertwasser **21.20** Gyökerek **22.00** Telesport

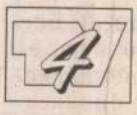

1 000 000 lakásban országszerte Vico-produkció

Május 8. vasárnap de. 8.00 Műsorismertetés **8.05** Aerobic **8.30** Madárparadicsom **9.10** Bajnokok bajnoksága. Kutyarevü. Az 1993. 12. 31-i adás ismétlése **9.55** Sláger és horoszkóp. Szikora Róbert és Laár András műsora **10.10** Csengetett, Mylord? Angol tévéfilmsorozat. XX/5. A részvények. Lady Lavender rapszódikus adományozási hóbortja miatt tovább nő a kalamajka, és Alf hiába próbálja menteni a menthetőt. A személyzet közös akciót tervez Teddy alvajáró szokásainak meghiúsítására, miközben James félreérti Miss Poppy erősen félreérthető közeledését. Cissy születésnapi partyja botrányba fullad. **11.00** Színház. Baló Júlia műsora **12.00** Műsorzárás

Május 8. vasárnap du. 20.00 Műsorismertetés **20.05** Tavaszi hadjárat I. rész. Politikai kabaré. Szerkesztő: Farkasházy Tivadar. A rádiókabaré dicsőséges Tavaszi hadjáratának végén Buda bevételére készül. A csata időpontja: 1994. május 6. Harcosok: Koltai Róbert, Verebes István, Nagy Bandó András, Markos György, Nádas György, Farkasházy Tivadar, Selmeczi Tibor, Juszt László, Gálvölgyi János, Benedek Miklós, Bajor Imre, Usztics Mátyás, Moldova György, Megyesi Gusztáv, Ihos József, Éles István, Boncz Géza, Bagi Iván, Gábor Szilveszter, Ayala, Brindisi, Bródy János valamint Friderikusz Sándor és Fábry Sándor. **22.15** DRÓT. Háttérműsor. Érdekes, lényeges, hiteles óra Baló Györggyel Magyarországról és a világról. **23.10** Tavaszi hadjárat II. rész **24.00** Műsorzárás

DUNA TV 9.00 Business, az biznisz **10.00** Sportképek **12.05** Csendül a nóta **12.35** Vízikalandok **13.00** Postabontás **13.15** Élő forrás **13.55** Az egyetlen Föld **14.45** Visszafelé **14.50** A kapitány (fr. kalandfilm) **16.35** Jókai Anna **17.00** Színházi élet **17.30** Mese **18.00** Híradó **18.10** Lady X válása **19.40** Versről versre **20.00** Választás '94

[illegible]ÁRNAPTÁR

Zvolszky Zita műtermében

Érzelmek szúnyoghálón

Törékeny alkat Zvolszky Zita. Sötét hajkoronája dús, hatalmas, melegbarna szeme világra csodálkozó. Képein mégsem találjuk a feminin elesettséget, de – a képzőművésznők többségének munkásságát meghatározóan jellemző – túlfűtött erotikát sem. A Képzőművészeti Főiskolán grafikát tanult. Korán felhívta magára a figyelmet Holocaust és az Igazak ivadéka című illusztrációsorozatával. Akkoriban rajzaival is többet találkozhattunk újságok hasábjain. Néhány évig csönd volt körülötte. A Home Galériában (XIII., Róbert Károly krt. 58.) most Hernádi Gyula nyitotta meg kiállítását.

– Grafikusként kezdtem, egy absztraktabb világból indultam a színek felé. Énrám nagy hatással van minden szenvedés. Tudom, az emberek menekülnek ezektől az érzelmektől, mert ezekkel nem lehet hosszú távon együtt élni. A képeim alatt nem lehet jóízűen habos süteményt majszolni, nevetgélni. Mint ahogy *Márquez* könyvében, a *Száz év magányban* a Buendiáknak jel van a homlokukon, mivel mások fájdalmára fogékonyabban születtek. Én is Buendía vagyok. Nem tudok köny-nyű dolgokat csinálni. Nincs értelme, mert hiteltelen lenne. Hitele annak van, ami az emberben motoszkál, amit megpróbál a tehetségének megfelelő színvonalon kifejezni.

– *Most úgy beszélt, mintha csak egyféle dolog foglalkoztatná, s azt egyféleképpen fejezné is ki...*

– Többször fölmerült bennem, hogy mi lehet ez az állandó küzdelem önmagammal és az élettel. A szüleim is aggódnak, s kérdezik, mikor fogok már végre derűsebb képeket festeni. De álmai elől nem futhat el az ember, az magányos pillanataiban úgyis megtalálja. Én alapvetően *analitikus alkat* vagyok. Nem elégszem meg a felszíni magyarázatokkal. Ezért szerepel sok képemen a kibontott mellkas, a csupasz csontok, a legmélyebbig feltárt világ.

– *Az itt kiállított képei színesek. A grafikus fekete-fehér világát a paletta színkavalkádja váltja fel?*

– A rajznak sokkal több köze van a racionális, a hidegebb gondolkodáshoz. Ha valaki a színekhez nyúl, ott már az érzelmek dominálnak. A festészet *a zenéhez hasonlatos*, érzelmekre ható, érzéseket felkorbácsoló.

–*Legújabb képeinek hangulata sejtelmes, hangvétele líraibb.*

– Ezt a technika kényszeríti. Nem vászonra dolgozom, hanem szúnyoghálóra feszített *pauszpapírra*, s a festéket mint ragasztót is használom. A kezdeti olajképeimnél grafikusként fogtam az ecsetet. Most már mindent használok: pasztellt, tust, ecsetet. A művek úgyis az ember fejében születnek, a keze csak a kivitelezésben segít, mert a mondanivaló a lényeg, és annak érvényes megfogalmazása.

Józsa Ágnes

Ronyha-parti ro...

Nagykaposra igyekszünk. Sátoraljaújhelynél van a magyar–szlovák határ. A Trianonban hajózhatnak ha... és rendes ma... nyelve is ...

Meghívó

Az OTP Bank Rt. tisztelettel meghívja Önt
1999.október 18-án (hétfőn) 17-órára
az OTP Bank Galériába
(Budapest, Szabadság tér 7-9. Bank Center épület)

Zvolszky Zita
festőművész
kiállításának megnyitására

A kiállítást megnyitja:
Hernádi Miklós
író - szociológus

A kiállítás megtekinthető október 18-tól-31-ig
naponta 10-től 18 óráig, szombaton és vasárnap is.

A kiállítás támogatója: Dr. Fleischmann György
CITY DENT fogorvosi rendelő
Budapest, Váci u. 11/b

GALÉRIA

OTP BANK

Szalon

Szent Iván-éj jegyében

Ajánló: Vigh Andrea hárfaművész

Tegnap volt Szent Iván-éj, és szinte minden művészeti ág képviselői megünneplik az év legrövidebb éjszakáját, ezért ehhez kapcsolódó programokat válogattam.

Az Operában ma este héttől a Szentiványéji álom című balettet lehet megnézni, a rendező és a koreográfus *Seregi László*. Szentendrén a Skanzenben Szent Iván-éji mulatságot rendeznek, amelynek nyitókoncertjét a MÁV Szimfonikus Zenekar adja *Antal Mátyás* vezényletével. Utána egész éjjel népi hagyományokat elevenítenek fel, mint a tűzugrás vagy a szerelmi jóslás.

Holnap rendezik meg a Múzeumok Hosszú Éjszakáját országszerte: nemcsak a tárlatokat nézhetjük meg, hanem különböző programokat, például filmvetítéseket is szerveznek. A Nemzeti Múzeumban este hattól hajnalig lesznek koncertek, a kicsiknek mesesarok és gyerekfoglalkozások. Arra is felhívnám a figyelmet, hogy különös vizuális élményben lehet részünk, hiszen éjszaka, külön fényekkel megvilágítva láthatjuk a kiállított tárgyakat.

Aki mégis inkább elszakadna Szent Iván-éjtől, mehet például színházba: az Óbudai Társaskör (III., Kiskorona u. 7.) kertjében, intimebb, de mégis szabadtéri környezetben nézheti meg a Szindbád kertje című fanyar komédiát ma, holnap és holnapután este. Izgalmas előadás, igazi nyári program. Gödöllőn ma este hétkor kezdődik a VI. Kamarazenei Fesztivál: a Budapesti Vonósok német–osztrák estjén *Kertesi Ingrid* énekel, műsoron Haydn-, Mozart- és Beethoven-művek szerepelnek. Holnap pedig a Kongresszusi Központban tartják a Zempléni Fesztivál beharangozó koncertjét, amelyen a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar és a Danubia Szimfonikus Zenekar játszik Glinka-, Dohnányi- és Dvorák-darabokat *Héja Domonkos* és *Hollerung Gábor* vezényletével.

LEJEGYEZTE: SERFŐZŐ MELINDA

Paletta

A SZINDBÁD KERTJE című Fráter Zoltán-darabot játsszák az Óbudai Társaskör kertjében (III., Kiskorona u. 7.) *Mácsai Pál, Béres Ilona, Varga Mária* és *Tóth Ildikó* főszereplésével ma, valamint 26-án és 27-én este nyolc órakor. A produkció rendezője: *Máté Gábor*.

A SZARVASSÁ VÁLTOZOTT FIÚ című Juhász Ferenc-darabot adják elő az Esztergomi Várszínházban ma és holnap este kilenckor. A darabot *Vidnyászky Attila* rendezte.

A BENKÓ DIXIELAND BAND koncertezik este nyolc órakor a Petőfi Irodalmi Múzeumban (V., Károlyi Mihály u. 16.).

ANDRO DROM ZENEHÁZBA várják az érdeklődőket ma este nyolckor a Roma Parlament Harlem Színpadára (VIII., Tavaszmező u. 6.).

A CSÓKOLOM koncertezik a Gödör Klubban (V., Erzsébet tér) ma este fél nyolckor.

Ünnep a búcsú emlékére

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az utolsó szovjet katona kivonulásának örömére tizenhárom évvel ezelőtt rendezte meg a főváros először a Budapesti Búcsút, amelynek programjaira az idén június 26–27. között várják az érdeklődőket városszerte több helyszínen.

A Vajdahunyad várában tartják a Vár-Játékokat, amelyeket szombaton a Zenélő, vasárnap pedig a Mesélő Kert programjai kísérnek. A Berbencés Vándorszín például a Szépen szóló pelikánmadárról szóló mesejátékot adja elő szombat délelőtt, délután pedig a Levendula Színház mesél Turkáról, a táncoló kecskéről. Fellép még az Anonymus Társulat, a Szélkiáltó Együttes, a Levendula Színház, a Szigony Zenekar, a Térszínház. Az előadások mellett egész nap kézműves-foglalkozások és babajátszó várja a látogatókat.

A Koós Károly sétányon a magyar hagyományőrző együttesek mellett bemutatkozik például a Kazah Köztársaság: az idén Almati városának kulturális csoportjait látja vendégül a főváros, akiknek műsorát mindkét nap délután lehet megnézni. Ezen kívül hangversenyt adnak a népzenei iskolások, lesz Sündörgő táncház, szombat este Folk Fiesta Gálát ad a Muzsikás, a Vujicsics, a Téka Együttes, valamint az Ordasok táncegyüttes. Vasárnap délelőtt a Birmingham University Jazz Orchestra koncertezik, majd határon túli magyar fiatalok mutatkoznak be.

Az óbudai Hajógyári-szigeten szombaton és vasárnap is Lovas Juniálist rendeznek lovas harcművészeti, lovas íjászati, lovagi tornával, western és lovaskaszkadőr-show-val. Mindkét nap délután ötkor *Kassai Lajos* világhírű lovas íjász mutatványait lehet megnézni.

A búcsú záróeseménye a Budapesti Fesztiválzenekar Ravel-estje lesz a Hősök terén, vasárnap este hét órakor. *Würtz Klára* zongoraművész közreműködésével a zenekar a La Valse-t, a G-dúr zongoraversenyt és a Bolerót adja elő, a karmester *Fischer Iván* lesz.

Le a Halászbástyával!

A valódi várost szeretné megmutatni fotóin *Vancsó Zoltán*, akinek nemrég nyílt kiállítása a MEO Kortárs Művészeti Gyűjteményben (IV., József Attila u. 4–6.) *William Kleinnel* és *Milorad Krsticcsel* közösen.

A fiatal fotós néhány éve elnyerte a Pro Cultura Urbis-ösztöndíjat, és még intenzívebben kezdte fotózni a fővárost. Az elmúlt másfél-két évben több mint nyolcvan fénykép készült, amelyekből harmincöt fekete-fehéret válogatott ki a MEO tárlatára. Hogy a többi kép se maradjon ki, és mert megelégelték a turistafotós Budapest-albumokat, *Földes András*sal, aki a fővárosról szóló novellákat írt, elkészítették a Le a Halászbástyával! című könyvet, amely nemrég, a könyvhétre jelent meg.

A fotókon tehát nem a Vár–Lánchíd–Halászbástya–Parlament által fémjelzett város látható, a fényképek gyakran Budapest távoli, eldugott részein készültek, ahová a legtöbb fővárosi el sem jut. Vancsó Zoltán inkább azt fotózta, amit a valódi városnak tart: az utca emberei, a történetek, az itt élők viselkedése – szerinte mindez sokkal inkább Budapesthez tartozik, mint a híres, a képeslapokon látható épületek.

A kiállítás július 28-ig látható.

S. M.

Hajógyári-sziget (2001)

Az operától a dzsesszig

A Budavári Nyáresték első programjával, a Mendelssohn Kamarazenekar koncertjével július 3-án megkezdődik a Budafest – jelentették be az ebből az alkalomból rendezett sajtótájékoztatón. Az operától a dzsesszig többféle műfajt felvonultató fesztivál helyszíne az idén is a Hilton Szálló Dominikánus udvara lesz, az előadások este fél kilenckor kezdődnek.

A koncertek sorát július 3-án a veszprémi Mendelssohn Kamarazenekar hangversenye nyitja. A külföldön is sokat turnézó társulat ezúttal Bach-, Stamitz-, Strauss-, Piazzolla-, Kroll- és Liszt-darabokat játszik, a szólista a spanyol *Claudi Arimany* (fuvola) lesz. Július 5-én és 7-én az Opera balettszólistáinak estjére várják az érdeklődőket. A programban szerepel a Diótörő, a Szentiványéji álom, a Don Quijote egy-egy részlete is. Július 10-én a flamenco világába kalauzolja el a nézőket *Lippai Andrea* és társulata, 13-án pedig a Budapest Ragtime Band koncertezik. Egy nappal később *Pege Aladár* Kossuth-díjas nagybőgőművész zenél: a műsor első felében kamaradarabok hangzanak el, ekkor lesz egyik saját szerzeményének, egy brácsára és nagybőgőre írt duettnek a bemutatója is. A szünet után a világzenéé lesz a főszerep, játszanak bluest, szvinget, funkyval fűszerezett rockzenét.

Július 18-án az *Elsa Valle* kubai énekesnő vezette Cubapest együttes latin estjét rendezik meg, másnap a több mint húsz éve görög zenével foglalkozó Sirtos együttes várja a műfaj kedvelőit. A tradicionális zsidó zenét játszó Budapest Klezmer Band 21-én lép színpadra. 26-án és 27-én egy ritkán játszott Weber-operát tűztek műsorra: az Abu Hasszán főbb szerepeiben *Haramza Lászlót, Pérchy Kornéliát, Cserhalmi Ferencet, Mátyás Attilát, Oláh Krisztinát, Pázmándi-Szakács Viktort* és *Plaszkó Évát* láthatjuk. A BM Duna Szimfonikus zenekart *Rózsa Ferenc* vezényli majd. Az utolsó előadást 28-án tartják, amikor a Benkó Dixieland Band szórakoztatja a közönséget a Dominikánus udvarban.

SERFŐZŐ MELINDA

BUDAFEST. A másfél hónapos Budafest Nyári Zenei Fesztivál a Budavári Nyáresték mellett két másik programsorozatot is magában foglal. A Szent István-bazilika előtt rendezik meg a Nyári Szimfonikus Koncerteket, amelyek közül az elsőt július 8-án este a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara adja Vásáry Tamás vezényletével. A XIII. Nyári Opera- és Balettfesztiválon augusztus 4. és 19. között láthatóhallható lesz Verdi Rigolettója, Puccini Turandotja, *Lukács Gyöngyi* gálakoncertje, a skandináv Nordic Balett és a Miami Balett.

Zvolszky Zita állandó tárlata

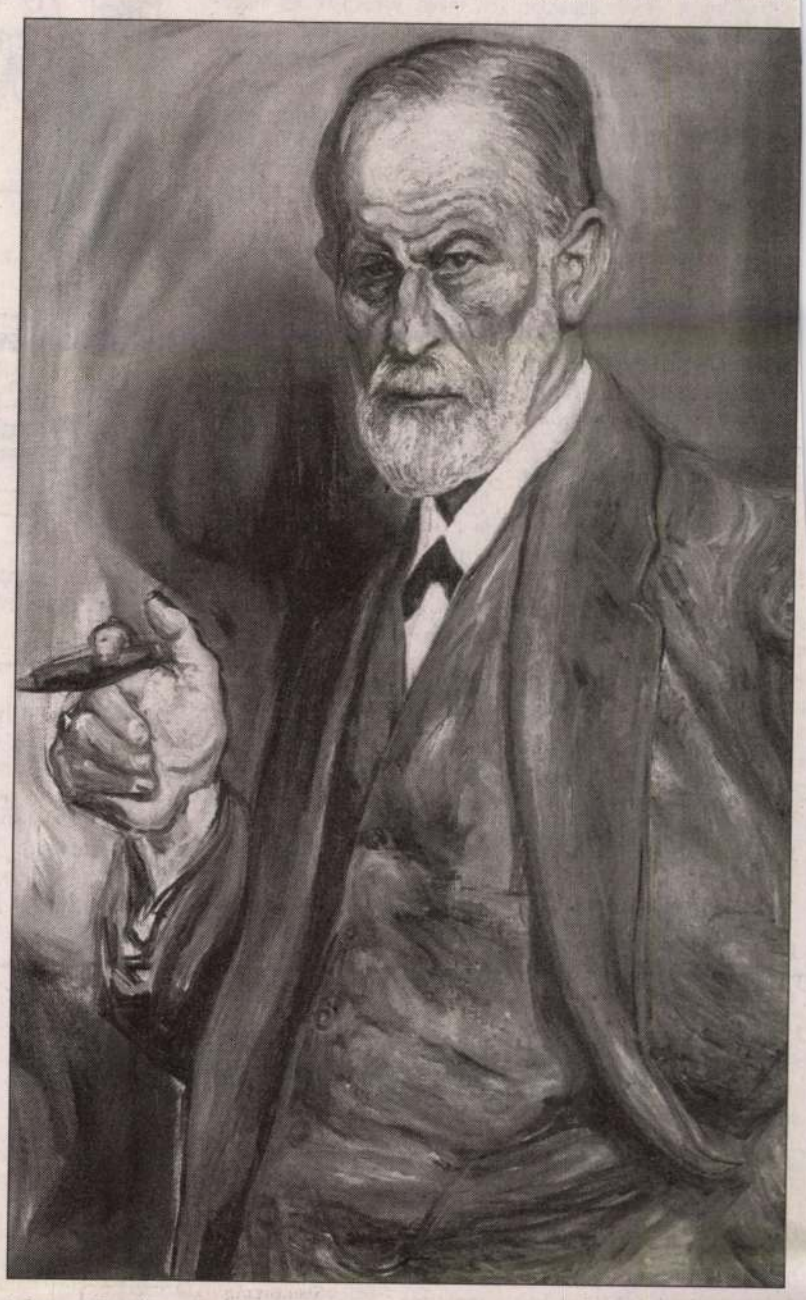

Szivaros Freud

Sikeres tavaszt tudhat magáénak *Zvolszky Zita* festőművész: április 25. és május 5. között, tíz napig a New York-i Clara Aich Galéria vendége volt, és szép sikert aratott a manhattani műkedvelő közönség köreiben. Rögtön ezután május 21. és június 4. között Budapesten, az Artszem modern művészeti galériában lehetett látni festményeit, a napokban pedig megnyílt első állandó tárlata is a fővárosban, a II. kerületi Római Flóris utcában található Les Amis étteremben. Az állandó kiállítás – híven a hely nevéhez – a barátoknak köszönhető, de alighanem minden látogató kedvére lesz.

Ha a festményeket nézzük, idézzük magunknak Szegő György szakíró szavait: „Nem biztos, hogy a profán világból a galéria szakrális közegébe pottyanó néző mindig képes lesz e munkák legmélyébe hatolni. Mert számomra a befogadói esztétika koncepciója hiteles: az igazi mű nyitott, amit a mindenkori néző fejezhet be. Lehet, hogy e művek csak a meditációra fogékony pillanatokban lesznek valóban hatásosak. Azaz a festő sikeréért a nézőnek (is) »meg kell dolgoznia«. Mégis úgy érzem-érzékelem-hallom-látom, hogy a Zvolszky-pálya fő művei ebből a keresésből kerülnek majd ki."

F. R.

Koncert egy kórusért

MUNKATÁRSUNKTÓL

Jótékonysági koncertet rendez az Erkel Ferenc Vegyes Kar szombat délután öt órától az Erzsébetligeti Színházban (XVI., Hunyadvár u. 43/C). A koncert hallgatói a belépőjegy árával a kórus részvételét támogatják a III. Brémai Kórusolimpián.

A társulat több évtizedes múltra tekint vissza, jelenlegi formájában az 1997. szeptemberi újjáalakulása óta működik. Készítettek már CD-t, és több megmérettetésen szerepeltek sikeresen. 2003 áprilisában a IX. Budapesti Nemzetközi Kórusverseny vegyes kari kategóriájában első helyezést értek el, és ez a győzelem lehetőséget adott arra, hogy idén júliusban Magyarországot képviselve részt vegyenek az egyik legjelentősebb kórusversenyen, a III. Kórusolimpián Brémában. A részvételhez szükséges pénz azonban még nincs meg teljes egészében, hiszen a kórusnak nincs fenntartója, tagdíjból és pályázatokból tartják fenn magukat.

A szombati koncerten a magyar és az egyetemes zenetörténet jelentősebb stílusait és korszakait felölelő kórusművek és zongoradarabok csendülnek fel. Vezényel *Cseri Zsófia*, zongorán *Varga Csilla* működik közre.

Gazdagréti buli

Húszéves a Gazdagréti lakótelep. Ebből az alkalomból a Frank-hegy és a Torbágy utca közötti parkban Szent Iván-éji bulit rendeznek június 26-án, szombaton és június 27-én vasárnap.

Szombat délelőtt tíz órakor ünnepélyes megnyitóval veszi kezdetét a programsorozat: lovas huszárok vonulnak fel fanfárok hangjára. Ezt követően többek között *Krisz Rudi, Emilio, Auth Csilla, Komár László, Kozsó* és az Ámokfutók lépnek fel. Este *Pintér Tibor* gitározik tábortűz mellett.

Vasárnap szintén tíz órakor kezdődnek a programok a gazdagréti Szent Angyalok-templomban hálaadó misével. Tíz óra után gyerekeknek játszanak, Hófehérke történetét sajátos feldolgozásban, interaktív színdarab keretében láthatják az érdeklődők. Lesz bohócelőadás, fitneszbemutató, zenés, táncos hajshow, török és westernbemutató, később egyebek közt a Fresh, a Bon-Bon, a Crystal, a Groovehouse együttes és a megasztárosok koncertezneek.

Mindkét nap sörsátor, kézműves-vásár és -foglalkozások, sportvetélkedők várják az érdeklődőket.

F. T.

HÍREK

Érdemei méltatásának mérséklésére kérte az állami hivatalokat Saparmurat Niyazov türkmén elnök. Az örökös államfőnek megválasztott politikus, akinek könyvei kötelező olvasmányok, és aki családja kedvéért átkeresztelte a hónapok nevét is, sokallja, hogy fényképe már nemcsak a házak falát díszíti, hanem a televízió logóján is szerepel.

Hiába, a bölcs vezetők erénye a szerénység.

V. G.

KILENCVENMÉTERES ZUHANÁST élt túl Ausztráliában egy amerikai turista. A 21 éves fiatalembert eszméletlen állapotban, súlyos fejsérüléssel szállították kórházba. A turista Sydneytől délre a Morton Nemzeti Parkban egy szikláról zuhant le, és csak húsz óra elteltével találtak rá a bozótban. Az alig kétfokos éjszakai hőmérséklet következtében kihűlés tünetei is mutatkoztak rajta. A rendőrség és a mentők szerint a szerencsétlenül járt turista egy kerítésen átmászva jutott fel a kilátóra, hogy megkeresse ott elveszített cipőjét. Egészségi állapotáról egyelőre nem közöltek bővebbet. (MTI)

GÁZÖMLÉS MIATT ki kellett telepíteni csütörtökön a csehországi Ostrava központjából több száz embert. Építési munkálatok közben egy munkagép eltört egy gázcsövet az ország északkeleti részén, Prágától 350 kilométernyire keletre fekvő városban, és nagy mennyiségű gáz jutott a levegőbe, közölte a helyi rendőrség. A hét elején a morvaországi Brünnben (Brno) egy gázrobbanás földdel tett egyenlővé egy ötszintes épületet, három ember halálát okozva. (MTI)

MAROKTELEFONJÁÉRT ÖLTÉK MEG. Leszúrtak Londonban egy 15 éves iskolás fiút, mert nem akarta odaadni mobiltelefonját vele egyidős három támadójának. A fiamnak semmi köze nem volt droghoz, vagy utcán kóboroló huligán bandákhoz, jelentette ki a meggyilkolt kisfiú édesanyja, *Antoinette* a Daily Mirror tudósítójának. A mobilt két héttel ezelőtt vette fia születésnapjára. (MTI)

TUNING ÉS SZTEREO. Három napig az autótuning és a mobil hifi szerelmeseié lesz a győr-péri repülőtér, péntek déltől vasárnap estig a Tuning&Stereo Fesztiválon, a legnagyobb látványosság minden bizonnyal az a 20 000 lóerős, utánégetős Rolls-Royce motoros Jet-Dragster lesz, amelyik szombaton négyszer is elindul a klasszikus, 1/4 mérföldes gyorsulási pályán, hogy alig 6 másodperc alatt, 400 kilométeres sebességre gyorsulva falja fel a távot. Emellett láthatók és hallhatók lesznek a legszebb hazai és nyugat-európai tuningautók, valamint a csúcstechnikát képviselő autóhifi installációk is, de lesz motoros street fighter-bemutató, gumiégetés muscle carral, lowrider show. További információk a www.show.tuning-stereo.hu honlapon. (NÉPSZABADSÁG)

Lehoczki István

Nagyi

– Hála a piacgazdaságnak, megint velem lesz egész nyáron: a szülei évek óta nem mernek szabadságot kivenni!

ÓTAMIL EPOSZOK. A II–III. századbeli dél-indiai irodalom kiemelkedő alkotásait jelentette meg Magyarországon a Generalpress Kiadó. A Silappadiháram és a Madurai Kándzsi hősköltemények – angol fordításból – *Gáthy Vera* és *Major István* ültette át magyarra. A Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Múzeumban tegnap tartott könyvbemutatón *Bethlenfalvy Géza* orientalista méltatta azt a vallási türelmet, amely a műveket áthatja, valamint annak jelentőségét, hogy a szinte elfeledett ősi alkotások újjáélesztéséhez és nyugati népszerűsítéséhez a magyar közreműködők is hozzájárultak. (NÉPSZABADSÁG)

ATHÉNTŐL ATHÉNIG. Ma délelőtt 11 órakor a Pallas Páholyban (Bp. V., Alkotmány utca 15.) mutatják be az újkori olimpiák történetét összefoglaló Athéntól Athénig 1896–2004 című kötetet. A Kossuth Kiadó új kiadványát *dr. Aján Tamás*, a Magyar Olimpiai Bizottság főtitkára és *Gyárfás Tamás*, a MOB sajtóbizottságának elnöke ajánlja az érdeklődők figyelmébe. (NÉPSZABADSÁG)

93 ÉVES VŐLEGÉNY. 93 évig tartotta magát, de a héten végül megnősült az India Tripura szövetségi államában élő *Darsananda Viakarntirtha*. A szerdai ceremónián a nyugdíjas tisztviselő egy *Jotszna Bala Das* nevű 63 éves özvegyasszonnyal kötött házasságot Guvahati városában. A férfi 30 éve Das asszony lakója volt. Tavaly meghalt az asszony férje, és ekkor kezdődött az idill. Nagyon elégedett vagyok, régóta vártam arra, hogy társra találjak, jelentette ki az újsütetű házasember. (MTI)

KILENCVENKÉT KILOGRAMM HEROINT foglaltak le a bolgár hatóságok egy török teherautó-sofőrtől a bolgár–török határon. A gépkocsi vezetőjét őrizetbe vették; 15 év börtönbüntetés várhat rá, ha rábizonyítják a drogcsempészetet. A drogszállítmány, amelynek feketepiaci értékét 4,8 millió dollárra becsülik a hatóságok, cseresznyét tartalmazó faládákba volt elrejtve. A jármű úti célja Németország volt. Két éve ez volt a legnagyobb drogfogás a bolgár határon. (MTI)

HÁROM HALOTTJA van annak a balesetnek, amely csütörtök délután történt a 3-as főút tardi elágazásánál. Egyelőre tisztázatlan körülmények között egy Avia teherautó és egy Fiat személygépkocsi ütközött össze. Az utóbbiban utazó három utas közül ketten a helyszínen meghaltak, a harmadikat életveszélyes sérülésekkel helikopter vitte kórházba. A teherautóban szintén hárman voltak, egyikük meghalt, egy ember súlyosan, egy pedig könnyebben sérült meg. (NÉPSZABADSÁG)

Leszámolás Újpalotán

Szerda éjszaka ismeretlen tettesek több lövéssel súlyosan megsebesítettek egy 33 éves budapesti férfit egy újpalotai szórakozóhely előtt. A sértett súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedett.

A szűkszavú rendőrségi közlemény szerint, amikor az áldozat kilépett az egyik Késmárk utcai szórakozóhely ajtaján, egy fehér Mercedesből három férfi több lövést adott le rá. A nyomozók szakértőkkel vizsgáltatják a lövésnyomokat. Egyelőre csak annyi biztos, hogy a tettesek különböző kaliberű fegyvereket használtak. Ellentmondásos a szemtanúk vallomása is, így egyelőre még az sem biztos, hogy valóban hárman voltak-e a támadók.

A sértett – a BRFK illetékeseinek közlése szerint – nem ismeretlen a rendőrség előtt, de „nem tartozik a nagy kaliberű bűnözők közé". A nyomozók ennek ellenére azt feltételezik, hogy a férfit üzleti vita miatt figyelmeztették. „A körülményekből ítélve nem valószínű, hogy ki akarták végezni, bár a nyomozás jelen állása szerint semmi nem zárható ki", fogalmazott a főkapitányság egyik, névtelenséget kérő munkatársa.

F. GY. A.

Istenfélő veterán

MTI Bíróság előtt felel tettéért az az istenfélő háborús veterán, aki 373 könyvtári könyvből húzta ki a káromló szavakat, hogy istennek tetsző idézetekkel helyettesítse azokat. A New York állambeli Glens Falls város könyvtárának alkalmazottai meg voltak győződve arról, hogy a 79 éves *Raymond Barber* szenvedélyes könyvmoly. Nem hittek a szemüknek, amikor kiderült: a szorgalmas olvasó három év alatt több száz kötetet rongált meg. Kihúzgálta a könyvekből a káromkodásokat, és a kötetekbe gondosan fölvéste: „Isten elegendő". A kárt 9255 dollárra becsülik.

Zenélő katonák

FOTÓ: MTI – OLÁHTIBOR

Az Egri Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj egyik tagja tubán játszik zenekarában. A Kossuth téren adott koncerttel kezdetét vette Debrecenben a Katonazenekari Fesztivál négynapos rendezvénysorozata

Agyonverték és a sínekre vonszolták

TUDÓSÍTÓNKTÓL

Emberölés bűntette miatt őrizetbe vett a rendőrség egy 22 éves és egy 17 éves fiatalembert, valamint egy 17 éves lányt Szolnokon. *B. Csabát* és két társát azzal gyanúsítják, hogy szerda este brutálisan bántalmazták Sz. József 19 éves csataszögi lakost, aki ennek következtében életét vesztette. Az áldozatot, aki korábban az őrizetbe vett *V. Klára* barátja volt, Szolnokon a Zagyván lévő vasúti híd alá csalták az esti órákban. A fiatalemberre vascsövekkel támadtak és a fején többször megütötték, aminek következtében halálos sérüléseket szenvedett. A holttestet ezután a vasúti sínekre húzták azért, hogy öngyilkosságnak tüntessék fel a történteket. Tervük azért nem vált valóra, mert azon a sínpáron, ahová Sz. Józsefet fektették, vágányzár volt, és több órán keresztül nem közlekedett vonat.

A bűncselekményt egy, a vasúti hídon át lakására tartó szolnoki férfi fedezte fel, és értesítette a rendőrséget. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság nyomozói néhány órán belül felderítették a gyanúsítottak személyét. A három fiatal lakásán megtartott házkutatás során több tárgyi bizonyíték is előkerült, ami a bűnösségükre utal. A kihallgatások során olyan adatok merültek fel, hogy a bűncselekményt szerelemféltés miatt követték el, és előre kitervelték.

Az ügyben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság vizsgálati osztálya folytatja le a büntetőeljárást. Az őrizetbe vett fiatalokkal kapcsolatban a rendőrség előterjesztést tett előzetes letartóztatásukra.

Társa lőtt rá

TUDÓSÍTÓNKTÓL

A Tolna megyei Grábóc külterületén játék közben egy tíz év körüli fiú a nagyapja tulajdonában lévő légpuskával egy lövést adott le, ami véletlenül a hasonló korú barátját találta el. Az ólomlövedék áthatolt a gyermek arcának lágy részén és szájüregében állt meg. A fiút a bonyhádi kórházba szállították, ahol ellátták s néhány óra múlva hazaengedték.

Késik a privátkopó-törvény

Kivonnák a rendőrséget a magánbiztonsági piacról

Április 15-ig be kellett volna nyújtania a kormánynak a polgári biztonsági tevékenységről és információgyűjtésről, valamint a védelmi kötelezettségről szóló törvény koncepcióját. Azonban még bizonytalan a szakmai kamara által támogatott tervezet sorsa.

A Belügyminisztérium 2005-ig két külön törvénnyel szabályozná a magánbiztonsági piac működését. Az első, a személy- és vagyonőrök, valamint a magánnyomozók tevékenységének feltételeit és jogi kereteit fogalmazná újra. Kiemelten közhasznú szervezetté minősítenék a szakmai kamarát, s kötelező kamarai tagságot írnának elő a magánbiztonsági piac résztvevőinek. Nem folytathatná tevékenységét, aki nem tagja a kamarának vagy tagságát felfüggesztették. Felvételét a kamarába a jövőben kizárólag magánszemély kérhetné, de a köztestület regisztrálná a magánbiztonsági vállalkozásokat is.

Ez a törvény megszüntetné a napjainkban a szakma egészére jellemző láncszerződéseket. Előírná, hogy a megbízóval kötött szerződésben a fővállalkozónak meg kell jelölnie valamennyi alvállalkozóját, s a későbbiekben a feladat teljesítésébe sem ő, sem alvállalkozói nem vonhat be mást a megbízó tudta és beleegyezése nélkül. Így nem fordulhatna elő, ami napjainkban szinte mindennapos, hogy a jó nevű vagyonvédelmi céggel szerződő tulajdonos egy idő után már nem képes követni, ki és milyen gyakorlattal rendelkező emberekkel őrzi, őrizteti értékeit.

A törvény meghatározná az üzleti fedhetetlenség fogalmát. A jövőben a tisztességtelen piaci magatartású cégekről a kamarán keresztül tájékozódhatna a tevékenységüket felügyelő rendőrség és a lehetséges megbízó is. Még szerződéskötés előtt kiderülhet, mely cégek (vagyonőrök és magánnyomozók) ellen indulnak rendszeresen etikai eljárások, kiket értek tetten feketemunkások alkalmazásán. A törvény felhatalmazná a kamarát üzleti etikai eljárás lefolytatására a szakma (etikai) előírásait megsértő cégekkel és vállalkozókkal szemben, ami akár a tagság felfüggesztéséhez is vezethet.

A piac szabályozására szánt másik törvény védelmi kötelezettséget írna elő valamennyi vállalkozásnak veszélyeztetettségi szintjétől függően. A móri vérengzés és a benzinkutak, kis üzletek vagy éppen a pénzszállítók elleni támadások tapasztalatai alapján a törvényjavaslat elkészítői a működési engedély kiadásának feltételévé tennék, hogy a vállalkozás a veszélyeztetettségével arányos vagyonvédelmi rendszerrel rendelkezzen.

Ezekkel párhuzamosan a törvény kivonná a rendőrséget a magánbiztonsági piacról. Megtiltaná a rendőröknek, hogy másodállásban magánnyomozóként vagy vagyonőrként dolgozzanak. Előírná, hogy a rendőrség csak a közbiztonsági, nemzetgazdasági vagy más okból kiemelten védendő események, rendezvények, és létesítmények védelmét láthatná el. Fő szabályként meghatározná, hogy a rendőrség kizárólag költségtérítés ellenében (tehát profitérdekeltség nélkül) azokat a rendezvényeket vagy létesítményeket biztosítaná, amelyeknél egy esetleges vészhelyzetben a magánbiztonsági cég és a rendőrség közti kapcsolatfelvétel és egyeztetés túl nagy kockázattal járna. A kiemelt sportrendezvények, vagy egyes magas kockázati kategóriába sorolt vállalatok védelmében például továbbra is szerepet kaphat a rendőrség.

A fentieket is tartalmazó koncepciót április 15-ig kellett volna a Belügyminisztériumnak a kormány elé terjesztenie, az egyes tárcák nagyszámú különvéleménye és észrevétele miatt azonban ez máig nem történt meg. A Honvédelmi Minisztérium szakértői például el akarták érni: a törvény a rendőrökhöz hasonlóan a katonák számára is tiltsa meg, hogy másodállásban vagyonőrként vagy magánnyomozóként munkát vállalhassanak. Ezzel szemben a BM szakértői szerint a HM felvetését nem e törvény keretében kellene megvalósítani.

A Pénzügyminisztérium szakértői a vállalkozások számára előírandó védelmi kötelezettséggel kapcsolatban fogalmazták meg aggályaikat. A pénzügyi kormányzatnak emellett még forrásokat kellene találnia a milliárdok pótlására is, amelyeket eddig a rendőrség az általa piaci alapon nyújtott szolgáltatásokért szedett be, s amelyek hiánya működési zavarokat okozhat a már ma is több mint 1,6 milliárdos adóssággal működő testület tevékenységében.

FEKETE GY. ATTILA

Tizenegyezer bejegyzett vállalkozás

A szakmai kamara adatai szerint Magyarországon 950 hivatalos engedéllyel rendelkező magánnyomozó praktizál. Többségük egy-két személyes irodában dolgozik, a legalább tíz magánkopót foglalkoztató vállalkozások száma nem haladja meg a húszat. Országosan 3700 vagyonvédelmi vállalkozás tagja a kamarának, noha a cégbíróságon 11 ezer vállalkozást jegyztek be. A rendőrség 1995 óta 170 ezer vagyonőri igazolványt adott ki. A kamarának azonban 114 ezer bejegyzett tagja van, közülük 35 ezren felfüggesztették működésüket. Mintegy 35 ezer alkalmazott dolgozik személy- és vagyonőrként, s 22 ezren egyéni vállalkozóként.

HIRDETÉS

Heti (t)uti tipp

HUNGUEST HOTEL AQUA-SOL HAJDÚSZOBOSZLÓ ****

Gyógyászat, wellness és vendéglátás mesterfokon!

Ha még nem járt HAJDÚSZOBOSZLÓ legújabb szállodájában, FEDEZZE FEL! Ha igen, FEDEZZE FEL ÚJRA!

A HUNGUEST Hotel Aqua-Sol** nyári kedvezményes ajánlatai:**

„FRISSÍTŐ NAPOK" Kétágyas szobában, félpanzióval **48 000 Ft/fő/4 éj;**

„FIESTA HÉTVÉGE" Kétágyas szobában félpanzióval **27 300 Ft/fő/2 éj;**

A gyógyszolgáltatások a Hajdúszoboszlói Gyógyfürdőben vehetők igénybe.

Szobafoglalás: HGH TOURS Utazási Iroda, tel.: 06 (1) 238-7242.

Valamennyi **HUNGUEST HOTELS** szállodánk üdülésicsekk-elfogadó hely.

További akciók: **www.hunguesthotels.hu**

Janikovszky Éva: ha én FELNŐTT volnék

Én egészen másmilyen felnőtt volnék, és annyi mindennek örülnék. Először is annak örülnék, hogy azt csinálhatom, amit akarok. Ha én felnőtt volnék, akkor sosem ülnék a széken, hanem mindig térdelnék, fehér kesztyűs kezem végighúznám minden vaskerítésen, a fogmosópohárban csíráztatnám a datolyamagot, megennék egy-egy nagy tábla csokit minden ebéd előtt, és valószínűleg kézzel fognám a legyeket. Persze csak akkor, ha addig megtanulnék legyet fogni.
Janikovszky Éva kötete kicsiknek, nagyoknak egyaránt ajánlott.

Móra Kiadó

Lackfi János: A buta felnőtt

Mit tanulhat egy okos gyerek egy buta felnőttől? Hát azt, hogy ő maga milyen. Ha jó erősen belenézel a szemembe, meglátod ott vagy benne te is, örömeiddel, bánataiddal, fejen állva, talpon és hanyatt fekve. És ott vannak még sokan mások, kisfiúk, kislányok, pincérek, fűtők, pékek, fényképészek vagy éppen kőművesek. Megmagyarázni nem nagyon tudom neked ezt a fura világot, ezért inkább csak segítek, hogy észrevedd: milyen érdekes. Sok rajz színesíti a vidám versikéket.

Móra Kiadó

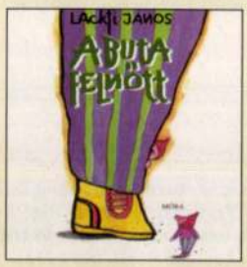

Békés Pál: A kétbalkezes varázsló

Varázslóiskoláért nem kell Angliába menni. Ott tanult ugyanis Fitzhuber Dongó, a legügyetlenebb mestervarázsló. Békés Pál meseregénye a kétbalkezes pályakezdő első nagy tettének mulatságos krónikája. **Móra Kiadó**

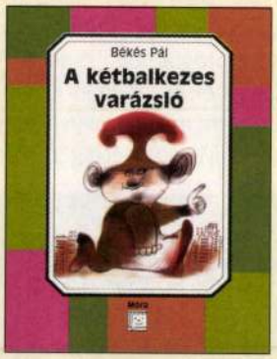

Henning Mankell: A fiú, aki hóban aludt

Joel tizenhárom éves, és minden vágya, hogy megszabaduljon az unalmas, hideg svéd városkától, ahol édesapjával él. Elege van a télből, hóból és erdőkből. A tengert akarja látni. És egy meztelen lányt. Aznap éjjel, amikor leesik az első hó, ünnepélyes fogadalmat tesz. És amit

Joel megfogad, azt kitartóan, céltudatosan megvalósítja.
Henning Mankell nem felejtette el, milyen kegyetlenül nehéz a kamaszkor, milyen fájdalmas magunk mögött hagyni a gyermeki álmodozást. Regénysorozatának harmadik kötete a mostani, mely számos irodalmi díjat nyert. Németországban a Gyermekirodalmi Nagydíjat is megkapta. **Móra Kiadó**

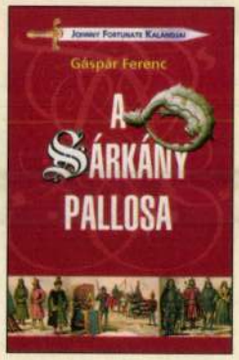

Gáspár Ferenc: A sárkány pallosa

Gáspár Ferenc új, izgalmas kalandregényében Zsigmond király uralkodásának első éveibe röpíti az olvasót. A strucc vére, A strucc terjeszkedik és A strucc halála kötetekből megismert Szerencsés János legújabb kalandjaiból most sem hiányozhat ármány és szerelem, csatajelenet, férfias küzdelem, rabság és szöktetés.
A sárkány pallosa élvezetes olvasmány kicsiknek, nagyoknak egyaránt. Olyanoknak is, akik a letűnt korok életének felidézése miatt böngészik a könyvet, és azoknak, akik a fantáziájukat szeretnék megmozgatni.

Coldwell Könyvek

Szótárház

Vajon mindenki ismeri az abajgat, a garabonciás diák, a Bergengócia, a Luca széke, a szarufa jelentését? Ha könyvet olvasunk a gyerekeknek, bizony még mi is sokszor megakadunk egy-egy szónál, vajon mit jelenthet, hát még a gyerekek. A szerző az értelmező szótárak hagyományos felépítésétől eltérően olvasmányosan írta meg a szócikkeket. Burget Lajos a köznapi beszédben alig használt vagy nem pontosan ismert jelentésű szavainkat hozza közel felnőttekhez, gyerekekhez. A kötetet H. Németh Katalin illusztrálta.

Print-X Kiadó

Jean-Benoit Durand: Az élet lépésről lépésre

Születésedet megelőzte a szüleidé, a nagyszüleidé, a dédszüleidé és így tovább. Ha az első ember megjelenéséig megyünk vissza az időben, vajon mit találunk? Maga a Föld sem létezett mindig! Amikor kialakult, másmilyen volt, mint amilyennek te ismered. Az élet nagy kalandjáról mesél ez a könyv. Mikor jelent meg az élet és milyenek voltak az első teremtmények? Miért haltak ki a dinoszauruszok? Hogyan született az emberi faj? Ha többet akarsz tudni az életről, az élőlények sokszínűségéről és fejlődéséről, a könyv hasznos lesz számodra.

Beszélő Szem Kiadó

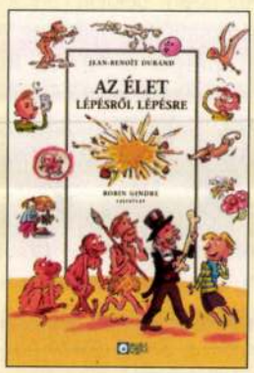

Vicky Ceelen: Barátocskám

A Barátocskám sikeres, eredeti és mulatságos fotóalbum. Állatgyerekek képeit helyezi párba a velük gyakran meglepő hasonlóságot mutató embergyerekek fotóival. A járni tanuló baba éppoly esetlenül teszi meg első lépéseit, mint a kiskacsa. A zsiráfbébi ugyanolyan kíváncsian nyújtogatja a nyakát, mint a világra csodálkozó kisgyerek, és az újszülött teknősbéka mosolya meghökkentően emberi tud lenni.

CSÜTÖRTÖK

június 3.

75. Ünnepi Könyvhét

Idén június 3. és 7. között a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése 75. alkalommal rendezi meg az ünnepi könyvhetet. A rendezvényt csütörtök délután 16 órakor Szabó Magda, Kossuth-díjas író nyitja meg a Bazilika előtt. ***Cím: Bp. V., Szent István tér***

IV. Pécsi Országos Színházi Találkozó

A IV. Pécsi Országos Színházi Találkozót 3-án délután 5-kor Hiller István miniszter nyitja meg. Az első napi program: 18.00: Roberto Zucco, a Budapesti Új Színház előadása, helyszín: **Nagyszínház.** 18.30 és 21.30: Három madár, a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház előadása, helyszín: **Kamaraszínház**, ***Perczel u. 17.*** 21.00: Siráj, a Budapesti Krétakör Színház előadása, helyszín: Civil Közösségek Háza, ***Szent István tér 17.***

Barbárok a kapu előtt

Országos bemutató: A barbárok a kapu előtt című film bölcs szemlélettel vall életről és halálról, miközben markáns véleményt formál korunkról is. Az alkotás 2003-ban a Cannes-i Filmfesztiválon a Legjobb Forgatókönyv, illetve Legjobb Női Főszereplő kategóriában győzött, idén pedig Oscárt nyert. Forgalmazza az SPI International.

PÉNTEK

június 4.

Fonográf

Kisebbfajta szenzációnak számít, hogy ma újra közönség elé áll a Fonográf. Legutóbb, csaknem húsz évvel ezelőtt, 1984 végén a Budapest Sportcsarnokban léptek színpadra.

Az együttes tagjai (Bródy János, Móricz Mihály, Németh Oszkár, Szörényi Levente, Szörényi Szabolcs és Tolcsvay László) már együtt és külön-külön is rocktörténelmet írtak. Az 1973-ban alakult Fonográf – amely hivatalosan máig sem oszlott fel – nemcsak zenekarként, hanem alkotóműhelyként is működött.

A Fonográf megalakulásának 30. évfordulóján a Kisstadionban lép fel 20.30-kor.

Cím: Bp. XIV., Istvánmezei út 1–3.

Pénteki bulik

20.00: St. Martin lemezbemutató koncertje, helyszín: miskolci Ifjúsági és Szabadidő Ház,

cím: Miskolc, Győri kapu 27.

21.00: Futureculture party: Dj Palotai (Tilos), Alslow, Noel (Sonicboom), helyszín: egri Egal. ***cím: Eger, Széchenyi u. 57.***

21.00: Tankcsapda, helyszín: Petőfi Csarnok.

Cím: Bp. XIV., Zichy Mihály út 14.

HÉTVÉGE

június 5–6.

Matáv Gyerek Sziget

Június 5. és július 11. között, minden szombaton és vasárnap várja az apróságokat és szüleiket az ingyenes Matáv Gyerek Sziget. Az óbudai Hajógyári-szigeten zene, tánc, hejehuja, kézműves-foglalkozások, bábelőadások, bohóctanoda, sportprogramok, családi kalandjáték és felsorolni is nehéz, hogy mi minden várja a látogatókat. Minden hétvégén Marczi sátra, ahol a játékvezető drámatanárok, kézművesmesterek és játékos kedvű pedagógusok segítségével a résztvevők megismerkedhetnek az európai kultúrával. Kint lesz a Csodák palotája is. A babakocsis korosztályt Babaszoba várja. Az apróságokat Hucurka Játékokra invitálják. Az Extrém Parkban labdajáték és görkori. Lesz Állatsimogató: kecskék, nyuszik, csüngőhasú disznó, és lovak. Az Ability Park célja a fogyatékosok életének bemutatása játékos formában. Fővárosi Állat- és Növénykert állandó és időszakos programokkal lesz jelen.

Cím: Bp. III., Hajógyári-sziget

Belvárosi Nyári Fesztivál

Belváros–Lipótváros önkormányzata idén is megrendezi a Belvárosi Nyári Fesztivált. Szombaton és vasárnap az V. kerületi Erzsébet tér óriási zsibongóvá alakul. Kézművesek, játékmesterek, gólyalábasok veszik „célba" a gyerekeket. Kirakodóvásár, játékos vetélkedők és légvárak várják a vendégeket. **Szombaton** 10.30-kor Halász Judit énekel, este a Kalamajka zenekar koncertezik. **Vasárnapi programok:** 12.00: Zoltán Erika koncertje az E.C. Dance Stars bemutatójával; 14.00: A kerületi nemzeti kisebbségek kulturális bemutatója; 19.00: Fesztiválzáró a Besh O Drom együttessel. ***Cím: Bp. V., Erzsébet tér***

Zvolszky-kiállítás

„Zvolszky Zita, a kivételes formátumú, érzékeny művész nemcsak megkísérti a lehetetlent, hanem képi poézissé érleli az ősbűnt„ – írja róla kritikusa. A New York-i kiállítást június 2-ig minden nap 9–21 óráig a hazai közönség is élvezheti az Aranytíz Átrium Galériában.

Cím: Bp. V., Arany János u. 10.

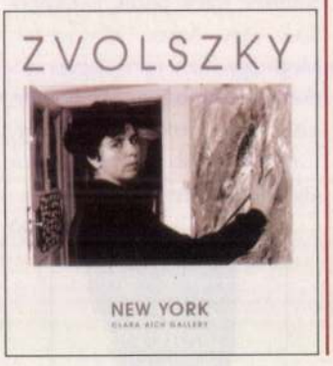

Címlapfotó: Sándor Katalin

Szerkesztőség és kiadó 1034 Budapest, Bécsi út 122–124. **Telefon** 436-4444, **fax** 436-4592 **E-mail** magazin@nepszabadsag.hu **Szerkesztő** Láng Zsuzsa **Helyettes szerkesztő** Veres Mária **Ajánló** Agyagási Edit **TV-ajánló** Karádi Róbert **Képszerkesztő/Fotó** Sopronyi Gyula **Tervezőszerkesztő** Rigó Erika **Kiadja** a Népszabadság Rt. **Felelős kiadó** Lengyel L. László vezérigazgató **Műsorszerkesztőség** MTI Kiadói Kft., felelős vezető Kohut Tibor **Prepress** Népszabadság **Hirdetésfelvétel** Primus Kft. **Nyomdai előállítás** Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető Matolcsy Miklós vezérigazgató ISSN 1589-2131

ZVOLSZKY Zita
2004

rintot vesz fel a maklári plébániaház épitéséért. Ugyanezen évben a pusztaszikszói majorház épitési munkadiját is kiutalják neki. 1770 április 1-én benyujtja a kömlői ispánház, a templom két főfalának és a mészárszék és lakás terveiről készitett számláit. 1770-ben épiti Haulik egerszalóki plébános pincéjét. 1771-72-ben pedig Markhot egri orvos házát /Csiky Sándor u.4./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

1775-ban készíti el a keresztespüpöki plébánia-ház kőmüves munkáját. Költségvetési előirány-zatot készit 1776-ban az jezsuiták által el-hagyott ingatlanok közül a gimnázium és a fog-lár-ház helyreállitására. 1777-ben még dolgo-zik nemes Kilián István házának épitésén. Meghalt Egerben 1777 március 25-én 34 ? éves korában. Özvegye szül. Polereczky Anna /előbb Pichler Györgyné/ vagyonáról ekkor kimutatás készül, amely szerint az két egri,házból, egy

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

ZWENGER /Czwenger/ József idősebb egri kőmüves és céhmester. 1761-ben szerepel az egri kőmüves céh jegyzőkönyvében. Az 1766-1775 közötti adóösszeirásokban négy segéddel dolgozó kőmüvesmester. Ugyanekkor a város I. negyedének 4. fertályában, mint háztulajdonost emlitik, akinek két szőlője is van. Az iparosok összeirásakor 1763-ban mint 13 segédes kőmüvesmester szerepel. 1762-72 között az egri Alkotmány u.9.sz.ház-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

nak a tulajdonosa, amelyet az elhalálozott
--+ Pichler György épitőmester feleségének
kezével nyert el, halála után Pichler árvái,
később fia, ifj. Zwenger József szerzi meg.
Zwenger épiti 1766-ban a nagytályai uj kocs-
maépületet, a kiskörei paplakot, a tiszaőrsi
plébániaházat és a kerecsendi iskolát. Ez év
augusztus 1-én értesülünk, hogy a nagytályai
kocsma épitkezéséhez a Fourcontrastiból szál-
litanak téglát. 1768 szeptember 23-án 459 fo-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

ZWENGER /CZWENGER/ József ifju, egri kőmüves-
mester. 1793-ban szerepel az egri kőmüves
céh jegyzőkönyvében, amikor mester remekét
birálják el --+Mahr Mehyhért, --+ Mahr Már-
ton, --+ Plitzner János, --+ Ledek Ferenc,
--+ Francz József és --+ Povolny János eg-
ri mesterek. 1795-ben a város III. osztályu
kőmüvesmestereként minősitik. Ebben az év-
ben mint 2 segéddel dolgozó kőmüvesmester
szerepel. Az 1796-1832 közötti adóösszeirás-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

pincéből és három szőlőből áll. Id. Zwenger József épitőmester hagyatékában emlitik a Kilián György házépitési diját /befejezte Povolny János/, egy Károlyvárosban épitett házat és különböző készpénz hátralékokat. Árváinak háza a Piac téren van.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

elkezdi Mészáros Dániel házának épitését, a következő évben Kajdácsik János házát épiti fel. 1802-ben uj ebédlőt és konyhát épit, illetve alakit át az egri minoritarr rendházban és Trenka Flórián egerszalóki mészáros épitményét emeli. A következő évben --- Magurályi-Kállay-féle épitkezésnél szakértő. 1804-ben az érseki sörházat emeli, majd a következő évben körülfalazza az érseki nagykertet. A füzesabonyi Szikszó-puszta kápolna tervét

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

lariamum javitási és átalakitási munkáit végzi. /U.ott 433.sz./ Szintén 1796-ban terveket nyujt be a jezsuita rendház és major kert helyreállitásáról. 1799-ben a Herner-ház /Mrkhot Ferenc u. 2-4-sz./ emeletes részén végez átalakitást. 1800 körül készíti el az egedhegyi kunyhó /tugurium/ tervrajzát. /Tervj.24./ A következő évben visszautasitja --+ Szikora György egri festő Csurgó-beli házának felépitését. Ugyanekkor

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

a város I. negyedének 4. fertályában, mint háztulajdonost veszi számba, akinek 4 szőlőbirtoka van. 1811-ben városi kőművessé lesz. 1827-ben a belvárosban, mint 6o segéddel dolgozó kőműv építőmestert irják össze.
Ifj. Zwenger József 1795-1834 között az Alkotmány u9. sz. háznak birtokosa. 1793-ban építi a plébániával szomszédos városfalat. 1796-ban az extrinitárius templom átalakitási munkáihoz nyujt be költségvetést /OL.Htt.D.Eccl.Oe.B.1796. 423.sz./. Ugyanebben az évben a kollégium fog-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Tisztelettel meghívjuk Önt
és kedves családját

Zvolszky Zita

könyvbemutatóval egybekötött

verniszázsára

1998. október 15-én, csütörtökön
délután 6 órakor
a Budapest Hilton Szálloda
Dominikánus Kerengőjébe
(Budapest I., Hess András tér 1–3.)

Megnyitó:
Popper Péter

Közreműködik:
Dés László, szaxofon

A kiállítás megtekinthető
1998. november 15-ig, 10-től 22 óráig.
Mindennap.

A megnyitó előtt délután fél 6 órakor

sajtóbeszélgetésre

várjuk az érdeklődőket

Moderátor:
Kende Péter,
a Pesti Műsor igazgató-főszerkesztője

Helyszín:
Budapest Hilton Szálloda, Anjou-terem

Két nappal a megnyitó előtt
visszajelzést kérünk telefonon

Rendezés és PR-kapcsolat:
Árkád–Szalóky Galéria
Telefon: 397-2383, mobil: 06 20 9751-617

Vendégeink parkolócédulájukat távozáskor
lepecsételtethetik a recepciónál,
amely díjtalan parkolást biztosít.

Zvolszky

Közvetlen kapcsolat a művésszel:

Zvolszky Galéria
Budapest V., Szervita tér 2. Tel.: 318-3880
Telefon: 203-5071, mobil: 06 20 9347-160
Internet:
http://www.kfki.hu/~yoghurt/zvolszky
E-mail: zvolszky@freemail.C3.hu

Támogató:
LRI
Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság

BUDAPEST
HILTON

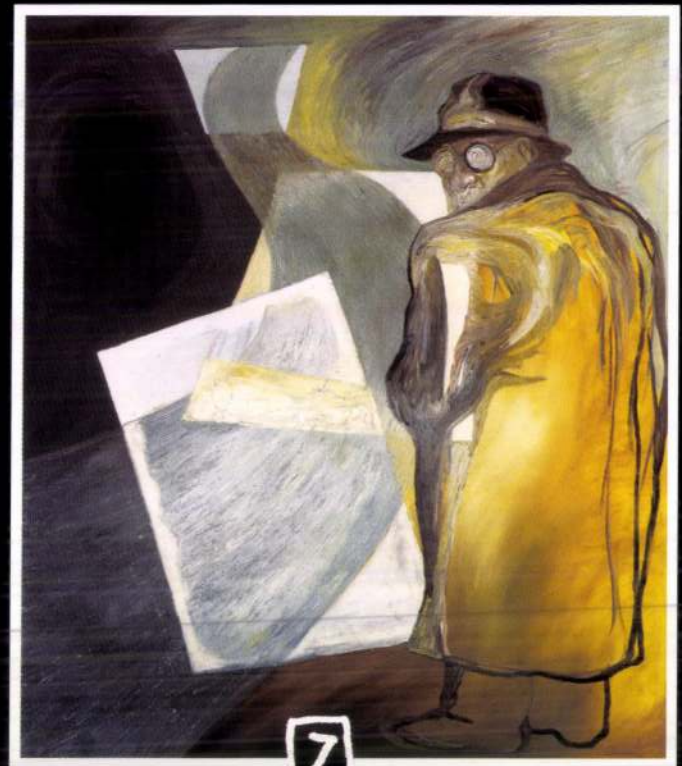

Zvolszky '98

Zvolszky Zita rajza

tő számunkra kevéssé rokonszenves vagy éppenséggel teljesen hibbant politikai eszmék zászlóvivőjeként szokott tündökölni *más helyeken*. (Azért, persze, itt is van egy határ. Addig maradhatunk toleránsak, amíg ezek az eszmék *csupán szavak;* ha már megjelentek a gyakorlatban is, akkor a prófétájuk műveiről le kell mondanunk.)

Mindez az én véleményem és a kollégáimé, a végső szót azonban az olvasó mondja ki. A nagy kérdés az, hogy *ő* mit tekint liberalizmusnak, azt a fajta nyitottságot, amit mi szeretnénk megvalósítani, avagy inkább egy helyi ízekkel gazdagított változatot, amelynek szellemében le kell lökni a lépcsőn felebarátunkat, ha nem megfelelőképp liberális — hogy aztán ki mennyire tekinthető annak, azt nyilván mi mondjuk meg.

Lehet, hogy végül is az utóbbi variáns lesz a nyerő, akkor ezt a lapnak is tudomásul kell vennie, hiszen az olvasóiból él, továbbá ennek a konzekvenciáit a gyakorlatban is le kell vonnia. Elsősorban személyi konzekvenciákra gondolok: erre vonatkozólag részletes akcióprogramom van. Ki fogok várni egy olyan időszakot, amikor sem a főszerkesztő, sem a másik helyettes nincs jelen, tehát szabadon garázdálkodhatok, s ezt kihasználva úgy rúgom ki magam a laptól, hogy a lábam nem éri a földet.

meri a televíziót. A bános pártállamit. És elvontak az intézménytől egymilliárdot. Úgy vélték, ettől összeomlik a TV. Pedig csak a nézők és a művészek kaptak tőlük egy újabb pofont. Mert mi az elvonás eredménye? Hogy ismét, újra meg újra német kell mondanom. Hogy nincs Móricz. Mikszáth, nincs egyfelvonásos és novellafüzér, hogy nincs elég zene, tánc és irodalom. Mert a politikára ma is futja. Az olcsó. Mint látható, szó szerint is... Húszfilléres.

Aki velem szemben ül, az is jól tudja mindezt. Mégis érvel: már lefaragták a költségeket, s amit kérnek az képtelenül kevés és nevetséges... Én meg mondom: ennyi sincs. És tudom: már csak álmaik töredékét hozták, már mindennel megalkudtak, amivel csak lehetett, már előszobáztak máshol is. Bankokban, vállalkozóknál, Boss-zakós üzletembereknél, magabiztos fiataloknál. Trabantjuk meghúzódott a parkolók autócsodái között, átverekedték magukat tit-

dig lehet, meddig szabad ezt csinálni — másokkal és önmagammal. Meddig kell maradni — ha már tenni semmit sem lehet.

Hölgyeim és uraim — önöknek volna kedvük ehhez a megtisztelő álláshoz? Ha igen, a státus — tudtommal — még szabad. — Lehet jelentkezni.

VERESS MIKLÓS

Megállít minap egy ismerősöm, cigivel kínál, visszautasítom; rögvest gyanakszik, hogy mást szívok, naná, majd a fogamat, de biztos olcsóbbat, ha roszszabbul állunk, ugyebár, valószínűleg előkelőbbet, ha megszaladt, egyszóval nem hiszi, hogy már három hónapja lemondtam a füstgyönyörökről, még nem kódisságból, mert családtagjaim pöfékelnek, s időnként nem átallják megkérdezni, hogy nem kívánom-é vissza az átkos időket, amikor magam voltam az előhörgő-köhögő, sőt a rossz

könyvespolcokat, mint egykor cikkeztek-cikiztek az álkultúrriportok, hanem, mert a meglevőket sem tudják tovább tölteni, még a takarók is összementek, ameddig nyújtózkodtunk-tatoktak. Az ötveneselmúlt poéta már azt is érzi, hogy le kell mondania a fehér asztalok közti életről, nagyritkán szédül össze a társaság, akkor is hová mehetnejöhetne, ahol valaha, mondjuk, a Nimródban megpihent a banda egy szerkesztőségbeli nyüzsgés után, s különben is, akkor végül haza már taxi kéne, ha meg az is, akkor megint kevesebb jut a könyvre, a csap is elromlott, szerelő jön, vagy a számlaleolvasó, egy olvasó, aki sokba kerül; olykor már meghívásait sem mondja le az ember, mert az is telefon, magyarázkodás, vagy levél, bélyeg; pénz, pénz, pénz: ez az egy dolog szükséges a békéhez, no, nem annyi, mint a mindennapi kis politikai pártháborúkhoz, különvonatosbuszos szimpátiatüntetésekhez, de mégis csak valamicske, akkor

hagyom ezt a harcot. Legyen övék a győzelem, kapják vissza ők az én hazámat.

Életem 32. esztendejében végleg fölhagytam az úgynevezett szépirodalmi tevékenységgel. Ez, ha úgy tetszik, valóban lemondás volt, ám nem egy hirtelen elhatározás eredménye, tehát nem tartozik az imént említett kategóriába. Előzőleg másfél évtizeden át hittem (mert voltak, akik elhitették velem), hogy értékkel bír, amit írok. Aztán beláttam (mert beláttatták velem), hogy nincs a versekhez tehetségem. Jelentős kritikusi munkássággal rendelkező, nagytekintélyű főítészek bizonyították: belőlem hiányzik a költői karakter. Annyira kártékony voltam, hogy egyikük — kellően jogos indulatában (mellesleg a Nimród Borozóból kilépve) — le is köpte a kabátomat. Nem haragszom rá, mint ahogy azokra sem, akik hajdan (a 70-es években) biztattak, hitegettek. Hogy is haragudhatnék, hiszen mind halottak már. Kéziratait megsem-

netfőnökének jóvoltából itt ülök egy irodában és leveleket fogalmazok, törvénykoncepciókat véleményezek. Ha erre is alkalmatlannak bizonyulnék, akkor innen is önként távozom majd.

Utólag visszagondolván a téli hónapokra, sőt egész eddigi életemre, kereszténvi alázattal ismerem be mindazokat a vétkeket, amelyek a lelkiismeretemet terhelik. Figyelmetlen voltam és gondatlan, tehetségtelen és mucsai. *Csaló, hazug* és *tolvaj* azonban aligha. Nem vagyok Rajk László, hogy olyan becstelenségeket is magamra vállaljak, amelyeket sohasem követtem el.

Nem vezet bosszú, de azt azért szeretném, ha évtizedek múlva akadna majd valaki, aki a családom becsülete érdekében a rólam közreadott gyalázatosságokat megcáfolja. Ámbár ki tudja, lesz-e rá mód. Hiszen, mint Szabó Lőrinc írja *Politika* című versében:

„Lemondás? Nincs! az üldöző nem mond le rólad! s a jövő azé lesz, aki bestiább."

vízgépészeti vállalat gyáregysége kívánkozik az élre. Valaha, a jelenlegi irodaház helyén, udvarán néhány műhely árválkodott. A helyiségekben magán-cséplőgépeket, traktorokat javítottak. Az államosítások után, 1949. március 15-től a Hortobágyi Öntöző Vállalat nevet vette fel Kunhegyes legelső ipari üzeme. A „hőskor" egyik tanúja Csala Lajos lakatos és motorszerelő, aki már a 34.

kis-
nyai
az or
vül
népsz
hez
része
telep
dezés
nek
a k
szaki
ezek
tak

Szorgalomból több

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Zvolszky Zita
grafikus
SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1984 ÁPR 4

apogy tezorren.

1021

Zvolszky Zita rajza

HARANGOZÓ FERENC RAJZA

körülvették az eszméletlen nyanyókát, akit már orvos vizsgálgatott. Egy virágárus állította le a piac melletti Retek utcán a Széna tér felől közeledő mentőautót.

— Ismeri valaki? — kérdezte az orvos a körben állóktól.

— A tanárnőm volt, a szomszéd utcában laknak — mondta a kisanyámnak nevezett fiatal nő. — Mi baj, doktor úr?

— Agyvérzés, bevisszük a János Kórházba. Értesítheti a hozzátartozóit?

— Természetesen.

A mentők hordágyra fektették

SAJTOFIGYELO
MANIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zvolszky Zita
aranyszu

NÉPSZABADSÁG

1984 MÁR 1 91

102

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

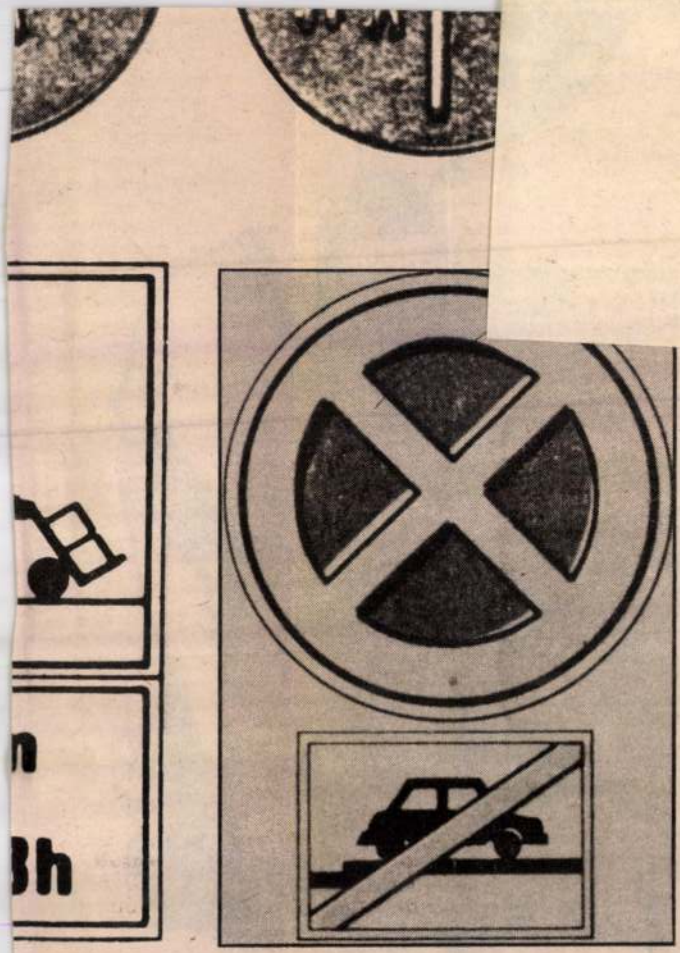

4. ábra

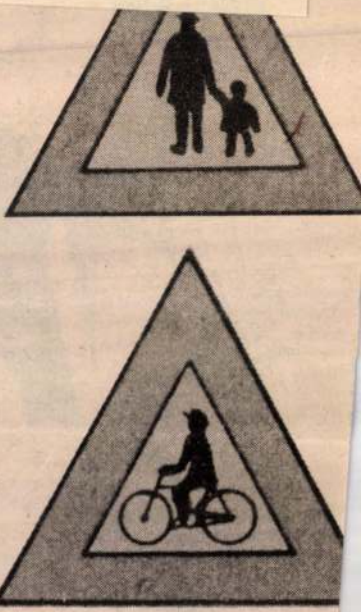

5–6. ábra

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zvolszky Zita

1984 JUN 2 3

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

Zvolszky Zita illusztrációja

— Hogyan jutott oda, hogy Einsteinnel beszélgessen?

— A szüleim matematikatanárok voltak, tőlük már egészen kicsi koromban sokat tanultam — iskolába keveset jártam, nyolc évből négyet magántanulóként végeztem, a szüleim készítettek fel a vizsgákra. Matematikai pályám úgy kezdődött, hogy hároméves koromban sokat voltam egyedül a német Fräuleinnel, édesapám hadifogságban volt, anyuka tanított, s én tudni akartam,

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ

SAJTÓFIGYELŐ

LEVÉLREKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zvolszky Zita

Grafikus

NÉPSZABADSÁG

1983 DEC 31

1021

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

Kisalföld szerkesztősége
zor szerepel már az Ír
ötetben: ezúttal körzeti
ól ír. A riport, amely először a
yőri *Műhelyben* jelent meg, *lelki-
smeretes igyekezet egy közérdekű
zakmai csoport világának a visz-
zatükröztetésére.* Hogy mégis szer-
es része a kötetnek (amelyről a lé-
ektelenség, a szenvedélyes kiállás
iánya miatt már szóltam), azért a
zerzőn kívül felelős az államéletre
ly bicskanyitogatóan rátelepedő
ürokrácia is. Hámort az egyik
örzeti orvos arra kényszerítette,
ogy *írásban* adja át a kérdéseit,
azokat az ő őszintének csak itt-ott
evezhető válaszaival együtt el-
üldte a *járási főorvos-adminiszt-
rátornak*, aki természetesen gva-
orolta a *cenzúrához való (jogilag
gyébként nem létező)* jogát. Ma-
yarán: egy bürokrata *„kiherélte"*
riportot, s a szerző választhatott:
agy elfogadja ezt a „szalonképe-
ített" változatot, vagy nincs ri-
ort. Elfogadta, s nem csupán ő —
zt tesszük valamennyien. *Komp-
omisszumokat kötünk akkor is,
mikor illenék harcolnunk az iga-
unkért, s ehhez a harchoz meg-
apnánk a feltétlenül szükséges
„felső" támogatást, olykor ösztön-
zést is...*

Az Írószemmel értékéből érte-
emszerűen nem sokat von le a ri-
portok értéke. Célja a gyűjtemény-
nek az, hogy a rövid idő alatt zúz-
dába kerülő lapok legtöbb figyel-
met érdemlő riportjait *átmentse
az utókornak.* (A szó elszáll, az
rás megmarad mondás mintájára:
napilap, hetilap, az újság eltű-
nik a süllyesztőben, a kötetet
könyvtárak őrzik.) Meg kell őrizni
zt a módszert, meg kellene változ-
atni viszont a formáját. (Értsd:
megkomolyítani!) Az Írószemmel
dej címlapja eltér a két évvel
zelőttitől, a két évvel ezelőtti el-

szomoru...

Az első nap, amikor megérkezett
úi otthonába, Kapuvárra, az Arany
János utca 35-be, azt hitte, hogy
igazi szülei mentek érte. Azt hitte,
csak azért kellett sokáig intézetben
lennie, mert beteg volt. Egy hétig
tanácstalankodtak a nevelőszülők:
megmondják, vagy elhallgassák az
igazságot: az igazi szülők nem tö-
rődtek vele.

És végül is megmondták. Tudták,
ha a kislány felnő, amilyen okos,
értelmes, érdeklődő, tudni akarja
majd: hova lettek igazi szülei?

Az akkor hatesztendős Jolánka
aligha tudta felfogni a valóságot, a
közlésre mégis rosszul lett. Eszmé-
letét vesztette, földhöz verte ma-
gát, sikoltozott és könyörgött:

Zvolszky Zita, grafikus

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 JUN 16

KISALFÖLD

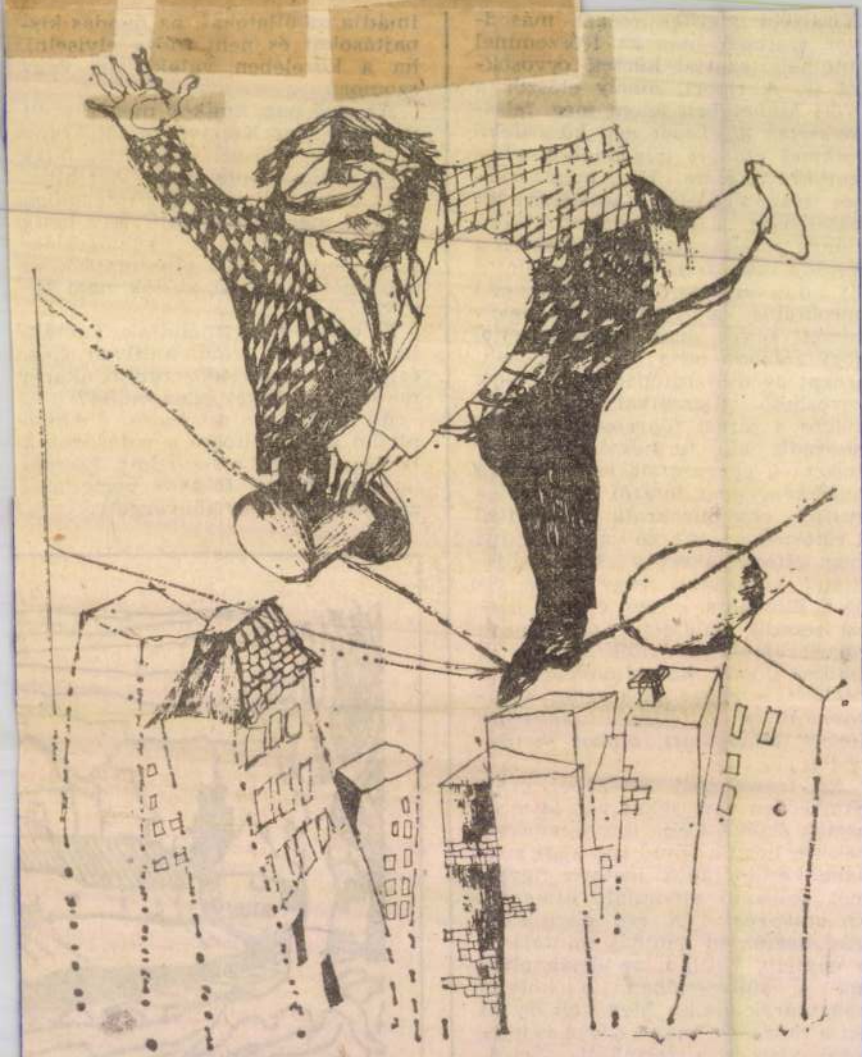

Zvolszky Zita illusztrációja

Pozsony. 1767. Zwetler Tamás, Könnüvesegéd.

Pressburger Zeitung

1767., 69. sz.

Zvolszky Zita, grafikus

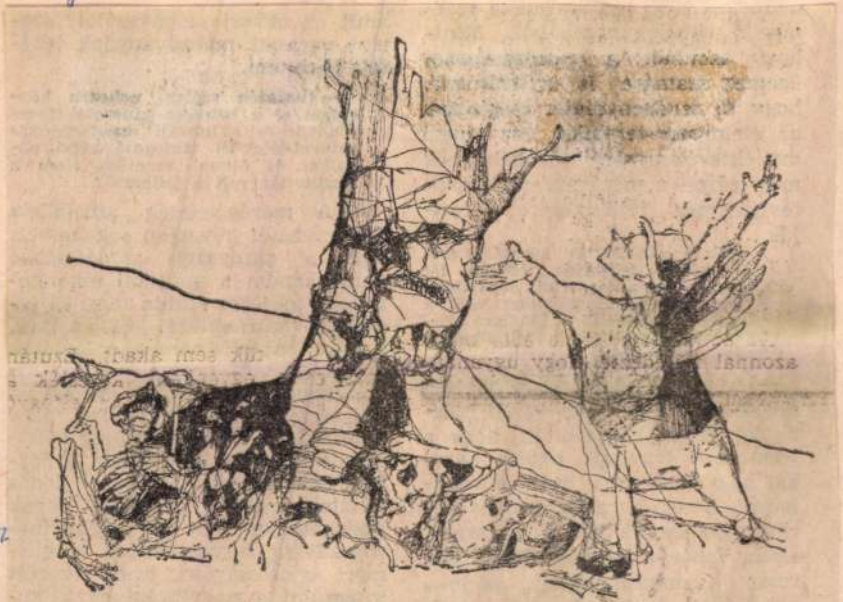

Zvolszky Zita: Kafka-illusztráció

XXVIII/27.

asztási és Ér-
7. szeptember
ötartamra

A Bicske és környéke Á
rendelkező gyakorlott

bedolgo

res jó kereseti lehetős

lentkezés: munkanapo
lben az alábbi címen:

icske, Vörösmarty u. 24., az áfész ipari üzemében.

ásztó és környéke lakosainak figyelmébe!
Hirdetésfelvétel a NÓGRÁD c. megyei lapba:

Pásztó, könyvesbolt, Pohl Gáspárnénál,

alamint a takarékszövetkezeteknél:

Mátraszőlős	**Mátraverebély**	**Ecseg**
Szurdokpüspöki	**Jobbágyi**	**Palotás**
Szirák	**Buják**	**Héhalom**

APRÓHIRDETÉSEK

ÁLLÁS

A salgótarjáni Beszterce-lakótelepi Általános Iskola felvételt hirdet 1984. szeptember 1-től

INGATLAN

SZÉCSÉNYBEN házhely alappal, anyagokkal eladó. Érdeklődni: Bem Apó út 21.

BALASSAGYARMAT, Baross G. u. 60. szám alatt ház eladó. Érdeklődni fenti cí-

PS rendszámú Wartburg de Luxe személygépkocsi eladó. Molnár, Salgótarján, Lovász J. út 1. Telefon: 11-776, 16 órától.

ADÁSVÉTEL

3 db új, 115 literes boroshordó eladó. Ba-

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zvolszky Zita, grafikusművész

1984 AUG 25
NÓGRÁD

1021

CSÖRSZ ISTVÁN:

SZENT KÖVEK

Zvolszky Zita illusztrációja

féták, allegorikus és mythologiai alakok, kandelábertartó nők és játszó puttók szinte áttekinthetetlen tömegével díszít. Domborműves sírlemezei a nürnbergi, würzburgi, aschaffenburgi és lübecki templomokban láthatók. Utolsó műve Bölcs Frigyes szász fejedelem domborműves síremléke a wittenbergi vártemplomban 1527-ből, melynek alapján a nürnbergi ércöntők céhe még ugyanazon évben mesterré avatta. Hasonnevű atyja után ő volt a család legnagyobb művészi tehetsége. Öccse, életkorban a harmadik id. Peter V. fiai sorában.

V. Hans, 1490 körül született, 1549-ben elköltözött Nürnbergből Eichstädt-be és 1550. meghalt. 1530-tól 1549-ig ő állott mint mester, az öntőműhely élén. Művészi szempontból legjelesebb munkái a nürnbergi városháza udvarán álló „Apolló-kút" és a meztelen ifjat ábrázoló két érczszobra a bécsi műtörténeti és a müncheni nemzeti múzeumban. Számos síremlékeket öntött, melyek a műhely fokról-fokra való hanyatlásáról tanuskodnak.

V. Paulus, id. Peter V. harmadik házasságából eredő fia, * 1494 után, † 1531-ben Mainzban. Hypothetikusan neki tulajdonítható a Tucher-epitaphium a régensburgi dómban 1521-ből és az Eissen-epitaphium a nürnbergi Aegidius-templomban 1522-ből; továbbá a „Nürnbergi Madonna" híres faszobra a nürnbergi Germanisches Museumban.

V. Georg, Hans V. legidősebb fia vette át valószínűleg a műhely vezetését 1549-ben, amikor atyja Nürnbergből elköltözött. † 1529-ben. Két figurális éretintatartóját ismerjük: az egyik 1547-ből, a másik 1556-ból, a firenzei Museo Nazionaleban. — Irodalom: Simon *Meller*: Peter V. der Ältere und seine Werkstatt. Leipzig, Insel-Verlag, 1925. *Meller.*

VISEGRÁD VÁRA (Pest megye). IV.

ZWICKEL, *Hans*, osztrák származású pecsétmetsző Kassán, hol 1628. nyert polgárjogot. Ez évben u. o. a városi tanács részére is készített egy pecsétlőt.

E. G. II. 634 l

Zwickl András

Az Eötvös József Alapitvány 1991. junius 18-i kuratoriumi ülésén támogatásban részesitett pályázatok. - ÉS 1991. aug. 9. 12.p.

Zwickl András
Berlini művészettörténeti kutatómunka végzéséhez 50 000 Ft

Zwickl János

pecsétmetsző.

Az 1628-ik év márcinshó 16án Zwickl János pecsétmetsző polgárjogot ugyan, lefizetvén 3 fotot. „Prosusit literás natalitias sub sigillo civitatis Wolffsperghi in Charintia."

Kemény Lajos: Mintorténeti adatok Kassarób. Archaeol. Ért. 1905-évf. 165 l.

égi nyomda Budapest.

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
tisztelettel meghívja Önt

Zwickl András
A kép határai - kép és keret a nagybányai művészetben

Passuth Krisztina
A táblakép halála

című előadásokra

A rendezvény időpontja :
1999. április 14-e, szerda délután 15^{30} óra,

helyszíne:
a Magyar Nemzeti Galéria
Budapest, I. Budavári Palota B. épület, földszint

Tisztelt Tagtárs!

A Társulat 2. negyedévi programja két rendezvénnyel, egy régészeti tudományos üléssel illetve két művészettörténeti előadással kezdődik, remélem nem okoz gondot a választás. Örömmel tudósíthatok arról, hogy a minisztériumhoz benyújtott pályázatunk sikeres volt, ez lehetővé teszi ez évi programjaink megvalósítását. Sajnos altitkárunk, Pavetits Krisztina új munkahelyre kerülvén nem tudta tovább vállalni a megbízatást, helyét Zentainé Becz Ágnes vette át (Magyar Nemzeti Múzeum, Középkori Osztály, tel. 3-382-122/244).

Terveink között szerepelt Giovanna Alvino (Soprintendenza Archaeologica per I Lazio, Róma) május végi előadása: Legújabb ásatási eredmények É-Lazioban, azonban a program összeállításáig nem kaptunk visszajelzést. Amennyiben az előadásra sor kerül, erről értesítést küldünk.

Őszi első programunknak a Magyar Nemzeti Múzeum szilágysomlyói kiállítás megtekintését tervezzük. Mivel programjainkat negyedéves bontásban állítjuk össze, javasoljuk a rendezvények időpontjainak figyelemmel kisérését, nehogy a későbbi érdekes programok elkerüljék tisztelt figyelmüket.

Budapest, 1999. március 29.

További érdeklődésükre és részvételükre számítva

Wollák Katalin
társulati titkár
tel:32-777-01

Ne dobja el

használt ruhaneműjét,

újat vehet érte

A SKÁLA DUNAÚJVÁROS ÁRUHÁZ

konfekcióosztályán

1984. április 12-től 18-ig

(1218)

A Dunaújvárosi Sütőipari Vállalat

felvesz:

SZÁLLÍTÁSVEZETŐT,
KÉSZÁRURAKTÁROST.

Jelentkezni lehet:

az anyag- és áruforgalmi
osztály vezetőjénél.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Zvolszky Zita, grafikusművész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1984 ÁPR 1

1021

(Zvolszky Zita rajza)

Hans Zwickel K

pecsétmetsző.

Azonban kivált a XVII. század óta, az armalista nemesség osztogatása
ij sza- gyűrű-pecséteket rendesen ú. n. vásármívesek vésték s legtöbbje
zintén . Kivételt képeztek ekkor is a sz. kir. városok, a hol a pecsét-
hasz- keveset jövedelmező, *szabados mesterség* volt. Erről szólanak Kassa
könyveinek következő helyei:
nafter 7. Septembris. Az váras pecsétit, melyet Sopronban metszettem, az
adó- csnak bemutattam és ez mai napon kezdtük el az pecsételést vele.
-ben 24. Februarii. Az pecsétmetsző suplikál: Mivelhogy mostan egyéb
nincsen az pecsétmetszésnél, az penig igen lassan folyik, azért en-
ester g az lengyel aquavitát árultatni. Deliberatum: Nem lehet.
25. Maii. Pecsétmetsző *Hans Zwickel* suplikál, hogy engedné meg
him- tanács, árulhatna az jó aquavitát, lám az nemes tanácsnak egy *pe-*
rrók etszett. Deliberatum: ex gratia megengedik.
éből . Martius 15. Pecsétmetsző János suplikál, hogy ne engedjék ellen
kon ső *Dánielt* mívelni és békéltessék össze. Deliberatum: Nem tudj
74) szabados mesterség az.

Kenessey Lajos: Kassai pecsét-
metszők. Arch. Ért. 1904 évf.
448. l.

Zwillinger Gyula

építész

(Nyaraló Ródligeten)

Terverte fenti

Repr.

Tér és Forma

1932. 252. l.

rajzokkal és

alaprajzokkal.

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA

MŰVÉSZETI INTÉZETE (VOLT ERNST-MÚZEUM)

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. TELEFON: 224—008.

VI. AUKCIÓ

ÁRVERÉSRE KERÜLNEK:

FESTMÉNYEK, ÉKSZEREK, SZŐNYEGEK, EZÜSTÖK, PORCELLÁN, BUTOR STB.

Zwillinger Adolf

Zwillinger Adolf arany- és ék-
szergyára, VII. Rumbach Sebestyén-
u. 6. 226-079

Bptávb 1940 szept.

Zwinhoffer

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Nagyszebenben
1717-ben a szentbe-
nedeki (Kolnok Doboka
mn.) várkastély egyik
harangyat gróf Korniss
Zsigmondra vonatkozó
felirattal, mely 1918-ban a
hadi szolgáltatás alól
felmentetett.

MOB 6/1918. [illegible] [illegible].
U. ott egy másik harang
„Johannes Michael Winhoffer
IORMENTARIUS CIBINII. 1720.
felirattal. u.o.

reális követelmények
azok tarthatatlanság
bizonyítanunk. A vi
vélemény formálásá
jük soraink egységé
nem kívánom lebec
szerepét, de az is b
mennyiség nem mi
velőkre ma igen sok
zöttük sok az egyesí
egyelőre tétlenül,
hogy ezeket mások
kor majd hajland
lakozni, azok kés
fogják igazán erősí

— *A várakozók*
kel lehet a legi
Ezek sorában mel
lényegesebbeknek

— Csupán felso
tom. Az alapítás
és négy szakmai
létre. E szervez
gazdag tevékenységet fejt ki.
lis közművelődési kérdésekkel fog-

NEPSZABADSAG
1982 JUL 1 0
SAJTÓFIGYELŐ
1031 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZVOLSZKY ZITA RAJZA

1021

ZVOLSZKY ZITA

SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-728
Zvolszky Zita
SZÖVETKEZET
Arafura
1983 NOV 2

1021

(Zvolszky Zita rajza)

Szobon tartották az Őszi Könyvhetek Pest megyei szövetkezeti megnyitóját. Rasman István áfész-elnök beszéde után a megjelent Baranyi Ferenc költő és Gerő János író műveit Bánffy György és Kassai Franciska tolmácsolta

Az Egri ÁFÉSZ hangulatos, alkoholmentes eszpresszót nyitott a város újonnan átadott Ifjúsági Házában

Pálházán csinos kisvendéglő várja a Hegyközbe látogató turistákat

A tiszaföldvári papírfeldolgozóban a Martfűi Cipőgyárnak is készülnek dobozok és gyűjtőkartonok

VASAROK
november 3.
Ónod, oák;
4.: Eger, oá;
Békéscsaba,
recen, av; (
Miskolc, av;
oák; Székes
tervására, o
zat: ok =
oák = országá
sárok megt
tanácsok ad

A BÉKÉS MEGYEI áfészek ifjúsági bizottságainak elnökei, titkárai és a szakszervezeti bizottságok ifjúsági vezetői tanácskoztak az iskolaszövetkezetek, a sportmozgalom helyzetéről és a megrendezésre kerülő szövetkezetpolitikai és takarékszövetkezeti ügyintézők vetélkedőjéről, továbbá az ifjúsági bizottságok vezetőinek továbbképzéséről.

A MOZGÓ ABC működését több mint 250 kedvező vásárlói észrevétel nyugtázta Székesfehérvárott. Az áfész mozgó ABC-jének havi forgalma megközelíti a 400 ezer forintot.

A NYÍREGYHÁZI ÁFÉSZ Napkoron kereskedelmi napokat rendezett, amelyen másfél millió forintos árukészlet várt eladásra. Programjukban divatbemutató és kultúrműsor is szerepelt.

A KARÁDI ÁFÉSZ-nél a nyúltenyésztés visszaesett a nyúltáp árának emelkedése miatt. A szövetkezet erőfeszítéseket tesz azért, hogy a nyúltenyésztés továbbra is a szinten maradjon. A tél folyamán szakelőadásokat tartanak a termelőknek, tenyésztőknek.

A JÁSZAPÁTI ÁFÉSZ az Őszi Szövetkezeti Napok keretében kedvezményt adott tagjainak. Minden községben kedvezményesen értékesítettek különféle árucikkeket. A programot árubemutatókkal, divatbemutatókkal színesítették.

A GYÖRTELEKI ÁFÉSZ kocsordi ABC boltja havonta 1,2 millió forintot forgalmaz, ami jórészt alapvető élelmiszerek és háztartási cikkek eladásából tevődik össze.

A MÉM Erdészeti és Faipari Hivatala Visegrádon bemutatóval egybekötött sajtótájékoztatót tartott a magyar erdőgazdálkodás fejlesztéséről az ezredfordulóig, s az erdészeti termelés gépesítéséről.

BEZÁRTAK a Szabolcs-Szatmár megyei almatáborok. Az almaszedést az idén 14 ezer egyetemista és főiskolás segítette. Az almáskertek közelében az idén 16 tábort nyitottak, s ezekben a fiatalok egyhetes turnusokban váltották egymást. A leszüretelt alma jórésze megfelelt a szigorú export-előírásoknak is.

EGY 1903-ban épült malmot alakítanak át vendégfogadóvá Medgyesegyházán. A helyi áfész tízmillió forintos beruházásával ezer négyzetméter alapterületű vendéglőt, cukrászdát, a későbbiekben pedig kis szállodát hoz létre benne. A megnyitót novemberben tervezik. A hajdani gőzmalom földszintjén a vendéglő, az emeletén pedig a presszó és a különterem kap helyet; a szálláshelyet a volt malom padlásterében tervezik kialakítani. A szép épület berendezése alkalmazkodni fog a hely hangulatához: megmaradt a fagerendás mennyezet, s helyükön állnak a régi faoszlopok, a fal fehér, a fa építőelemek pedig barna színűek. Meghagyták a kis ablakokat, amelyekre zsákszövetből készíttetnek függönyöket. A malomvendéglő kellemes megállóhelyet kínál a Békés déli felében, Csanádban járó turistáknak.

DR. CSEKŐ ÁGOSTON, a TOT tanácsosa, a Mezőgazdasági Szövetkezeti Élet című folyóirat felelős szerkesztője rövid betegség után, 55 éves korában elhunyt. Harminckét éven át dolgozott újságíróként, ezen belül nyolc évig volt a Falurádió szerkesztő riportere.

A

KRE

Kapható: 2 és 3 mét

4, 5 és 6

polcszéles

Kedve

Forgalmazza: Műsza

6. s

Buc

Tel

MUART

Szövetkezet

A fogyasztási szövetkezeti mozgalom hetilapja

Főszerkesztő: KOVACS ATTILA — Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója — Kiadó Budapest, postafiók 223. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél, a V., József nádor tér 1. — 1900). Közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámú számlán terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat H—1389 Budapest, Postafiók 149. Telefon: 159-450, vagy a Kultúra külkereskedelmi vállalat. Telefon: 534-222, 313-132.

0133—1612
HU ISSN

Kéziratot és képet nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A szedés az Egyetemi Nyomdában készült.

Index: 25 784

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rozsda. Lapunk mai számában új regény közlését kezdjük meg. Czime: *Rozsda*, szerzője *Szende-Dárday* Olga. Első hosszabb lélekzetű munkája ez a kitünő irónőnek, ki friss hangú, éles megfigyelésű és eleven, finom malicziájú novelláival már jó ideje megvetette népszerűségének alapját. Azok a tulajdonságai, melyeknek eddigi sikereit köszönheti, megvannak teljes mértékben az új regényben is, sőt újak is járulnak hozzá, úgy hogy e regénynyel *Szende-Dárday* Olga bizonyára nagyon meg fogja szaporitani olvasóinak táborát. Reméljük, lapunk olvasói is kellő mértékben méltányolni fogják e kiváló munkát.

Szindbád utazásai. *Krúdy* Gyula *Szindbád ifjúsága* czimű nemrég megjelent könyvének nagy sikere óta Szindbád, az indiai meséből vett nevű lirai kóborló ismert és mindenütt rokonszenvesen fogadott alakká vált. Most tizenöt újabb képet, történetet fűzött róla együvé Krúdy, — valamennyi az első Szindbád-könyv meleg és mély hangulatával van megrajzolva. Krúdy nem regiszterének szélességével, mondanivalóinak gazdagságával és változatosságával hat, történetei úgyszólván mind egy húrról valók, de erről az egy húrról mind újabb és újabb, megkapó és erővel teljes melódiákat tud kipengetni. A hangjában megvan a gordonka mély és meleg zöngese, moduláló képessége a szomorúan mosolygó humortól a mély, könnyes elborulásig s ez az érzéstől áthatott és mégis férfias hang fogja meg legerősebben az olvasót, ez teremti meg a novellák finom, bensőséggel teli hangulatát, a mely aztán elboritja és megeleveníti az alakokat s a környezetet, a melyben élnek. A magyar kisváros levegőjét senki se tudja ma olyan biztos művészettel megjeleniteni, mint ő, csakhogy nála a kisvárosi milieunek is megvan a maga egészen különös szine: az iró inkább az érzésével látja, mint a szemével, teleönti az ifjuságot visszasiró melancholiával, a visszaemlékezés lágy romantikájával. Mint a nem sok hangú irókat általában, őt is fenyegeti a modorosság veszedelme, a mindig egyforma hangulat néha-néha sztereotippé válik, de a legtöbb esetben mégis csak sikerül megőrizni frisseségét. A második Szindbád-könyv nem hat annyira a meglepetés erejével, mint az első, de nem áll semmivel sem alatta; a ki az első könyvből megszerette Szindbádot, az a másodiknak elolvasása után gyarapodni fog ebben a szeretetében.

Derű. *Szécsi* Ferencz még nemrég élénk szerepet vitt a budapesti irodalmi és szinházi életben,

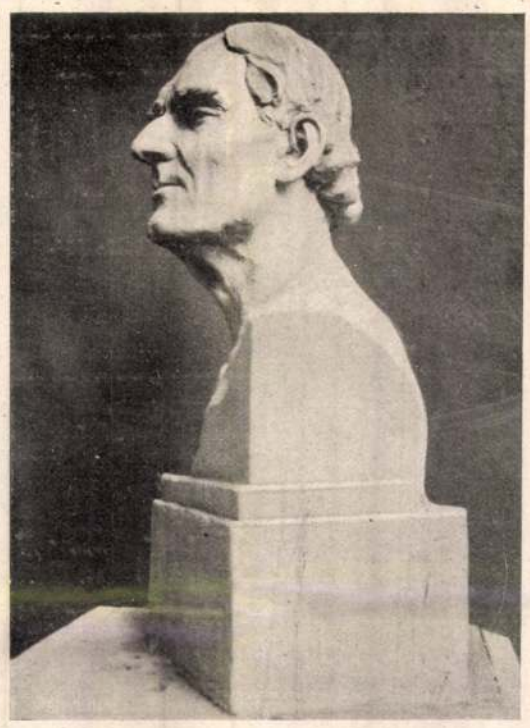

Férfiszobor. Zwinz Viktor közös hadseregbeli főhadnagy műve, mely a párisi Salon idei tavaszi tárlatán aratott tetszést.

tárczái, karczolatai hálás közönséget szereztek neki, mint humoristának, vidám szindarabjai szép sikereket arattak a szinpadokon, — mint a Vigszinháznak első igazgatója pedig fontos helyet töltött be Budapest szinházi életében. Ötletes, vidám, keserű iz nélküli iró volt mindig s ehhez mérten népszerű is a szórakoztató olvasmányt kedvelő közönség előtt. Az utóbbi időben csaknem teljesen visszavonult az irodalomtól, de hogy nem vett tőle teljes búcsút, azt most megmutatja azzal, hogy kiadja eddigi munkáinak javát három kötetben. Kisebb-nagyobb novellák, karczolatok, vidám jelenetek vannak a kötetben, valamint a szerző szindarabjai, melyeket annak idején a Nemzeti Szinház és a Vigszinház adtak elő. A három kötet egy elismerésre méltó irói pálya termése s mint kellemes, jókedvű olvasmány méltán számithat népszerűségre is.

Magyar irók élete és munkái. *Szinnyei* József nagy életrajzi munkája most már hamarosan be fog fejeződni. Most jelent meg 127-ik füzete, vagyis a XIV. kötet 9-ik füzete, a mely a *Vitéz* és *Wass* nevek közé eső irók életrajzait és munkáinak jegyzékét közli betürendes egymásutánban. Az eddig megjelent 127 füzet összesen 28,567 iró életrajzát közli.

A «Jó pajtás», *Sebők* Zsigmond és *Benedek* Elek képes gyermeklapja legújabb, junius 30-iki számában közli *Arányi* Emil és *Benedek* bácsi versét, *Szecső* Vilmos elbeszélését, *Sebők* Zsigmond folytatja *Dörmögő Dömötör* utazását Budapest körül, *Altai* Margit kedves szinjátékot irt, *Garay* Ákos pompás képet rajzolt, *Rákosi* Viktor befejezi regényét. Ehhez a számhoz van mellékelve az idei évfolyam első félévének tartalomjegyzéke. A *kis diákok levelei* rovat, az almanach-pályázat fölött rendezett szavazás eredménye, a rejtvények, szerkesztői izenetek egészitik ki a szám gazdag tartalmát. *A «Jó Pajtás»*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kivánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker., Egyetem-utcza 4.)

Új könyvek.

Szindbád utazásai. Elbeszélések, irta *Krúdy* Gyula. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 korona 50 fillér.

Derű. Szécsi Ferencz válogatott munkái. Három kötet. *Porzó* (Ágai Adolf) előszavával és Geiger Richard rajzaival. Gyoma, Kner Izidor.

Magyar irók élete és munkái. A M. T. Akadémia megbizásából irta *Szinnyei* József. Budapest, Hornyánszky Viktor; ára 1 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Lipka István nyug. gazdatiszt, negyvennyolczas honvédőrmester, 85 éves korában Pápán. — Draskóczi Dolnay Antal pénzügyi tanácsos, Lusszinpikkolóban. — Dr. Zsilinszky Mihály államvasuti fogalmazó, 35 éves korában Békéscsabán. — Ifjabb kvassói és brogyáni dr. Kvassay István a konjiczai járás vezetője, tartalékos huszárhadnagy, 31 éves korában Bécsben. — Almásy József, 60 éves korában Váczon. — Györy Ignácz állami polgári fiú és állami iparostanuló iskolai igazgató, 49 éves korában Kolozsváron. — Endre Antal nyug. kántortanító, 83 éves korában Szerencsen. — Liptószentiváni Szent-Iványi Ferencz, 92 éves korában Budapesten. — Popper Antal, 53 éves korában Budapesten. — Kekesch Károly nyug. déli vasuti osztályfőnök, 69 éves

Vegyünk Schweizer
Foulard-selymet

Kérjen mintát a mi ruháknak és blouseoknak való tavaszi és nyári ujdonságainkból: Rayes Foulards Voile, Crépe de Chine, Eolienne, Mousseline, 1.0 cm. széles, méterje K 1·20 feifelé, feketében, fehérben, egyszinben és tarka, valamint himzett blouseok és aljak batisztban, kelmében, vászonban és selyemben. Mi csak elismert szolid selyemszöveteket közvetlenül adunk el magánosoknak bérmentve és már vámmentesen a lakáshoz szállitva — (Dupla levélbélyeg.) —

Schweizer & Co., Luzern U 24 (Schweiz)
selyemszövet szétküldés. — Kir. udvari szállító. II

KAUCSUK-CIPŐSAROK

AZ ÖREGEM
is mindig azt mondta, hogy szeplők elüzésére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megóvására nincs jobb szappan, mint a világhirü «Steckenpferd» liliomtej-szappan. Védjegye «Steckenpferd», készíti Bergmann & Co. czég Tetschen a/E. — Kapható minden gyógyszertár-, drogéria-, illatszertár- s minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. — Hasonlóképen csodálatosan beválik a Bergmann-féle «Manera» liliomtej-krém fehér és finom női kezek megóvására, ennek tubusa 70 fillérért mindenütt kapható.

NŐI A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamarától fenntartott nyilvános, három évfolyamú **Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban.**
Érettségi vizsgálat. Állásközvetités. Internátus. Értesitőt kivánatra küld az IGAZGATÓSÁG.

Lohr Mária (Kronfusz)
Gyár és főüzlet: **VIII., Baross-u. 85.**
A főváros első és legrégibb csipketisztitó, vegytisztitó és kelmefestő gyári intézete.
Fiókok: II., Fő-utcza 27. IV., Eskü-ut 6. IV., Kecskeméti-utcza 14. V., Harminczad-u. 4. VI., Teréz-körut 39. VI., Andrássy-ut 16. VIII., József-körut 2.

NE VEGYEN SZIVATTYUT, FECSKENDŐT mielőtt ajánlatot nem kér a
Központi Szivattyú- és Gépforgalmi Vállalattól
Bpest, VI., Teréz-körút 50. (Gyár-u. 25.) Telefon 47-52.
Elsőrangu honi gyártmány. — Olcsó árak.
A Bpesti Szivattyu- és Gépgyár R.-T. gyártmányainak főelárusitótelepe

A legjobb és legegészségesebb
hajfestőszer
A Czerny-féle Tanningene

Évekig eltart, soha nem fog. Ára **5 korona**.
Levélczim: Wien, XVIII., Karl Ludwigstr. 4.
Raktár I., Maxmilianstrasse 9.

Szépsége
sokkal tovább tart, ha állandóan
Czerny-féle keleti Rózsatejet használ. Az ára **2** kor.
A hozzávaló **Balzsamszappan** 60 fillér.

A Czerny-féle Osan
a legjobb a **fogaknak és a szájnak.**
Osan-szájvíz 1 korona 80 fillér, Osan-fogpor 90 fillér. — Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és illatszertárakban.

Kocsiárucsarnok
Budapest, IX., Köztelek-utcza 4.

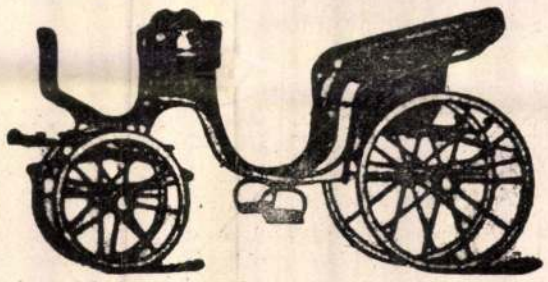

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen.

DUNAI homok-strand-FÜRDŐ
Paksi-szigeten
Vasút- és hajóállomás Paks. Posta, telefon, távirda. Gyorsvonaton 4 óra, hajóval 6 óra alatt elérhető Budapestről. **Az egyetlen homok-strand fürdő a Dunán.**
Elsőrangu szálloda, vendéglő és kávéház.
Fürdőidény jun. 15-től szept. 30-ig.
Prospektust küld a fürdőigazgatóság **Paksi-sziget**, Paks.

Wien, Marburg, Prageriof, Grabelno, Steinbrück, Triest, Budapest, Zágráb, R-S
Rohitsch-Sauerbrunn
Uj, pompás gyógyépület.
Stájer tartományi gyógyintézet. 600 szoba 2.– kor.-tól teljebb, villamos világitás, lift, hegyvidéki torrásviz.
Ivó- és fürdőkurák kiváló gyógyeredménnyel: gyomor-, bél- és májbajoknál, epekőnél, cukros hugyárnál, köszvénynél.
Május 15. – szeptember 30. – Enyhe, subalpin éghajlat. Szél- és pormentes. – Prospektusok.
Magyarországi főlerakat: Hoffmann József czégnél, Budapest, V., Báthory-utcza 8. szám.

a Szatszumák és Sosúk együtt fogtak fegyvert a Mikádó mellett, a sogún ellen. Hadi győzelmük feudális pusztulásukat jelentette, mert a Mikádónak, megszabadulva a sogúntól, nem volt sürgősebb dolga, mint eltörölni a törzseket, a dajmiókat és a szamuráikat. Sosú azonnal beletörődött a dolgok új rendjébe. Szatszuma nem törődött bele. Joriszaka marquis szülei egy szempillantás alatt modernizálódtak és a császárnak nem volt náluknál tanulékonyabb és intelligensebb segítője a császárság újjászervezésében. Hirata gróf családja tagjai 9 évig bezárkóztak bagosimai odvukba és 1877 február 17-én csak azért jöttek ki innen, hogy karddal a kezükben rohanjanak neki a császári csapatoknak Saigo, a lázadó öreg főnök vezetése alatt. Megverték őket. Elestek mind. Igen, kedves Felze úr, ennek a tisztnek a saját apja is a császár elleni csatában esett el, a ma uralkodó császár ellen! És sok okom van azt hinni, hogy Hirata Takamori ma is azokat a nézeteket vallja, mint az ősei.

— A furcsa a dologban az, hogy azért kitünő tiszt, pompásan ért a legújabb fegyverekhez. A Nikkó födélzetén a villamos gépek vannak rábizva és kevés európai mérnök ér fel vele.

Ebben a pillanatban Joriszaka marquis, a ki némán hallgatta Hirata Takamori gróf előadását, vendégei felé fordult:

— Nemes bajtársam arról értesít, hogy mind a ketten (Ferganra tekintett és kijavította magát) mind a hárman holnapra Szaszebóba vagyunk rendelve . . .

Hirtelen csönd állott be. Jean-François Felze a diván felé tekintett. Joriszaka marquise kétségkívül megrendült és kirántotta kezét Mrs. Hockleyéből.

Herbert Fergan szólalt meg először:

— Nos, mit mondtam az imént Thukydidesről, Felze úr? Bármi történik is velem ebben a kalandban, örülök, hogy osztozhatom a *Nikkón* e szép hajó sorsában . . .

Rámutatott az arczképre, melyet Mrs. Hockley még eddig nem talált szükségesnek észrevenni. Ilymódon figyelmeztetve a vendéglátás közvetlen ürügyére, az amerikai nő felállt és megnézte japán barátnőjének képmását.

Hirata gróf négy lépésnyiről észrevette a képet. Szeme hirtelen összehasonlította a vászonra festett ázsiai arczot Mrs. Hockley nyugati arczával, a mely közelebb hajolt a képhez, hogy jobban lássa. És félhangon mondott valamit japánul, a mit egyedül Fergan parancsnok kapott el.

— Véleményt mondott a képről? — kérdezte Felze kiváncsian.

— Nem, kedves uram. Jóravaló Szatszuma ritkán mond művészi véleményt. Hirata gróf csak egy ethnologiai véleményét fejezte ki, a mely különben elég jóizű. Ime szavainak értelme: «a mi bőrünk sárga, az övék fehér; az arany értékesebb mint az ezüst.»

XIV.

Mrs. Hockley szobája az Iseult jachton hű másolata volt az orosz császárné szobájának a Standardton. A butorzat angol volt benne, sok világos szinü famunkával, vizzöld lakkozással és berakásokkal. A réz ágynak csak egy mousseline függönye volt, iriszekkel kihimezve. A padló nyirott nemezzel volt bevonva szőnyeg helyett. Műtárgyak helyett fényképek ékesedtek benne. Mrs. Hockley, mikor ily pontosan utánozott egy egyszerű izlésü fejedelem nőt, egyszerre elégítette ki demokratikus hiuságát és kényelemszeretetét. Az igazi luxus, az arany, a márvány, a hires mesterek festményeinek, antik szobroknak luxusát a szalonokra és hallokra pazarolták.

Éjfélt ütött az óra.

Ágyán elterülve, egyik könyökével a párnára támaszkodva s arczát tenyerébe hajtva Mrs. Hockley, a kin nem volt egyéb, csak a gyűrűi és egy fekete surah ing, mely sokkal átlátszóbb volt, mint akármilyen csipke, hallgatta Miss Vane felolvasását.

Miss Elza Vane korrekt felolvasó volt. Egy támlásszékben ült jobb felől, nem vetette le esteli ruháját, a mely különben ruhának sokkal illetlenebb volt, mint Mrs. Hockley inge — ingnek; de mégis csak ruha volt. És tudvalevőleg ruha teszi az embert, Miss Vane helyreigazította ruhájával és magatartásával, a mi

A PANNONIA EVEZŐSEGYESÜLET NYOLCZASA, MELY A BÉCSI NAGY REGATTÁN GYŐZTES VOLT.

kissé vakmerő volt Mrs. Hockley magatartásában és öltözékében.

Egyébiránt minden este ez volt a czeremóniába. Mrs. Hockley nem változtatott rajta semmit, mert irtózott a napirend minden megszegésétől.

Miss Vane felolvasta tizenegyedik fejezetét annak a könyvnek, melynek tegnap a tizedik fejezetét olvasta fel.

Kissé orrhangja, mint a milyen minden yankee-hang, csengő volt, nagyon is komoly ahhoz képest, hogy egy fiatal lány hangja. A szavakat skandálva olvasott:

«És mégis — különös ellenmondás azokra nézve, a kik hisznek az időben — a geologiai történelem megmutatja, hogy az élet csak egy rövid epizód a halál két örökkévalósága között és hogy még ebben az epizódban is a tudatos gondolat csak egy pillanatig tartott és fog tartani. A gondolat csak egy villanás a hosszú éjszakában.

De ez a villanás aztán minden.»

— Ez a Poincaré — mondotta Mrs. Hockley — eredeti iró.

Miss Vane kifáradva, ivott az előre odakészitett lemonsquashból, az amerikai módra elkészitett czitromos vizből.

— Eredeti iró — ismételte Mrs. Hockley — Kétségtelenül filozofiai szellem. Kissé felületes, — nem igaz? Nagyon is franczia, hiányzik belőle a németek mélysége . . .

— Igen — mondotta Miss Vane — a németek minden tárgyra egy külön nyelvet alkalmaznak, a melyet kellemes megérteni és megismerni, mert fixirozza az eszünket. Poincaré olyan nyelven beszél, mint mindenki. Ebben pedig van valami frivol tendenczia.

Mrs. Hockley hanyagul a hátára feküdt és összekulcsolt kezébe fogta egyik térdét.

— Valóban, frivol. Igaza van, Elza. Máskülönben az a vulgáris nyelv az atheizmus veszedelmével fenyeget. Nem való, hogy a tudatlan tömeg olyan könyveket olvasson, melyek vallástalanoknak tünnek fel előtte.

— Azt hiszi, ezek a könyvek nem igazán vallástalanok?

— Kétségkívül, azt hiszem. Nem egyebek, mint paradoxális spekulácziók. Nem rendithetik meg a hitet.

A térden összekulcsolt kezek lesiklottak a lábra és a kissé hátrahajló ing szélén megfogták a födetlen bokát. Mrs. Hockley ebben az új tartásban be akarta fejezni gondolatát:

— A Szent Biblia . . .

Kétszeri kopogtatás az ajtón félbeszakitotta ezt a kezdetet:

— Maga az, François?

— Én vagyok, — felelt Felze.

Belépett és ránézett a két nőre, a még mindig ülő Miss Vanere, mellette a könyvvel, a hanyatt fekvő Mrs. Hockleyre.

— Teologiáról beszélnek, ha jól hallottam?

A teologia szót minden megillető tisztelettel ejtette ki.

— Nem teologiáról, hanem filozofiáról, ezzel a könyvvel kapcsolatban . . .

— Az ördögbe! — mondta Felze, micsoda bölcs könyveket olvasnak!

Odahajolt a könyvhöz és félhangon olvasta:

— «A gondolat csak villám egy hosszú éjszakában. Ez a villám azonban minden . . .» Nos, ezt az állitást el fogom mondani egy khinai ismerősömnek, a ki biztosan helyeselni fogja. Aztán, ezzel a rettentő Poincaréval szemben hívta segitségül a Szent Bibliát?

Mrs. Hockley megvetően legyintett gyémántoktól csillogó kezével.

— Ez fölösleges lett volna. Különben ez a Poincaré nem is olyan rettentő. Miss Vane az imént igen helyesen frivolnak nyilvánította.

Felze kimeresztette szemét, de egyuttal eszébe is jutott egy szó, melyet a violaszin lámpások filozofiai fénye alatt hallott: «Helyes dolog meghallgatni a nőket és nem felelni nekik.» Tehát nem felelt.

Mrs. Hockley megkérdezte:

— Volt a pályaudvaron?

— Igen. Átadtam a maga bucsúüdvözletét Joriszaka marquisnak.

— Tehát elutazott . . . Az angol parancsnok szintén elutazott?

— Igen. És velük együtt Hirata Tahamori gróf is.

— Ez a Hirata gróf nem érdekel engem, mert azt hiszem, kevéssé czivilizált ember. De mondja, látta a marquiset?

— Nem.

— Ő tehát nem volt kinn a pályaudvaron . . . Úgy tünik nekem, hogy nem szerelmes a férjébe. Nem gondolja?

— Én az ilyet nem veszem észre, mint maga.

— Majd megtudom én az érzelmeit. Mikor fog bele a jelmezes arczképbe?

— Holnap vagy holnapután. Nekem nem sürgős. De nem hiszi, hogy ez a szó: «jelmez» talán sértő Joriszaka marquisere, mikor a japáni nők nemzeti viseletére alkalmazza?

— Mért volna sértő? mikor a marquise nem jár már ebben a nemzeti viseletben? Maga mindig komikus. Ugyan kérem, mi jutott eszébe, hogy ebédre nem jött a hajóra? Hiszen természetesen szabadon járhat-kelhet. De a levélkéjét ugyancsak későn kaptam meg.

Felze felbiggyesztette ajkát:

— Mi jutott eszembe? Magam sem tudom. A pályaudvar nagyon messze van. Mikor a vonat elindult, a nap épen lenyugvóban volt. Keresztül mentem a fél városon. Az utczák a lila ég alatt úgy ragyogtak, mintha ametiszttel lennének kikövezve. Nem volt bátorságom folytatni az utamat. Megálltam, hogy jobban lássam. És mikor az utolsó reflex is eltünt, egyszerre olyan fáradtnak és szomorúnak éreztem magamat, hogy jobbnak láttam, ha nem kerülök maga elé.

(Folytatása következik.)

Zvarinyi Lajos
rajztanár

Jogimn.
Békéscsaba
1905.

an
elt
ést.
l-én.
:

gyi miniszternek 87.902/1925.III.a.
XII. és Csekkosztályhoz intézett

a Galitzenstein H. Részvénytársaságnak
utca 68.szám / a Műemlékek Országos
nek rendezéséhez szükséges patent le-
ázegyvenkettőezer /442.000/ koronát
zámla terhére utaljon ki.- Budapest,
miniszter rendeletéből. Dr. Pánay Zol

Zvarinyi Lajos

festő

Művészi Ipar

1891. 218 l

Csekkszámla neve és száma
Közszolgálati alkalmazottak
segélyezése Budapest 114.000

y z é k

.....

..... póstahivatalnak

.....

---

gyforma	A beváltott	A felv tt
ben be-	szelvények	összeg
ott szel-	egyenkinti	

Zvarnyi Romulus

1915/16 – 1918/19

Ferképzomfoiskèvk

150 l.

yoldalú érem előlapján, mellig
van ábrázolva. Haja hosszú,
öltözete pedig: magas köntös,
yakláncz. Körirata az emelke-
DISL. R. PO. H. BO.«.
— Lelt. sz. 1131. — Értéke 30 K.
déka 1907 április 30-án (787–907).
ber 24-iki 5395 (1950–909), az 1910
és a 3211–910 eln. sz. leiratok,
i (2095–909) és az 1910 márczius
ek alapján. — Bejelentetett 1908

Zwirner Balthasar

brünni peinzverő

lásd

Huszár cikke

IV. 313. l.

Huszár Sajos: A munkácsi peinzverő működése (1624) és a peinzrontás kora Erdélyben Bethlen Gábor idejében. A gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet Évkönyvl. IV. évf. Bp. 1934. 313. l.

FÉNYVES

léma kö
közben
a szív ;
kezd tár
tom az okat, vajjon mi az, amitol a festek szinne, a

Zündt Mátyás

1.

Scherer

I. 86, 96, 193 l.

alakul. Mulatok a színek rakoncátlanságán, a sok véletlenen és meglepetésen, amit a színek játszanak, amint egy új színfolt életre hív a szomszédjában egy másik foltot, vagy amint éppen elhervasztja annak életét.

El nem fojtható kíváncsisággal szeretnék nemcsak az ösztöneimmel, hanem hideg ésszel is mindent tudni, amiről a piktúrában szó van, holott pontosan tudom, hogy ezzel a lehetetlent akarom.

És szeretném, ha minden érzésemet, véleményemet és vágyamat igen egyszerűen tudnám a nézővel nemcsak közölni, hanem bennök fel is ébreszteni. Vagyis : ha mindenkit meg tudnék győzni arról, hogy csak egy igazság van, és az az én igazságom. Igen, a művész és én is, ilyen sokat akarunk.

Halápy János.

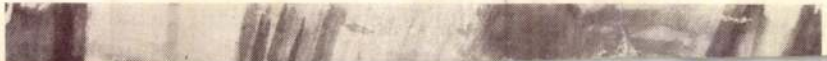

Zünd Mátyás

Szigetvári Zrínyi M.

Zünd Mátyás metszete

MTÉ : Szécsy : Zrínyi : II. 4. 91 l.

6-IK SZÁM. 1885. BUDAPEST, FEBRUÁR 8. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 «. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 «. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 «. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott vitelidij is csatolandó

A MAGYAR TÖRTÉNETI ÉLETRAJZOKBÓL.

A MULT év végén megindult «Magyar Történeti Életrajzok» most megjelent 2-ik füzetében ismét érdekes közleményekkel találkozunk. Anjou Máriának, a szerencsétlen veget ért királynénak élete utolsó szakát tárgyaló leiráson kivül egy életrajz kezdetét veszszük, Thallóczy Lajos tollából. Ennek hőse «csömöri báró Zay Ferencz», kinek szereplése a mohácsi vészt követő időkre esik. Zay 1505-ben született Valkó vármegyében, tehát olyan vidéken, mely a terjeszkedő ozmán hatalom támadásainak volt kitéve. Itt nőtt fel husz éves koráig. Minő nevelésben részesült, csak későbbi életéből következtethetjük, hogy az akkori idők viszonyaihoz képest szülői semmit sem hanyagoltak el arra nézve, hogy a gyermekből egykor hasznos polgára váljon a hazának. Kétségtelennek tarthatjuk, hogy az irás és olvasás tudományát a szülői háznál szivta magába. A fegyverforgatásban atyja — Zay Péter — s a törökkel folytonosan hadi lábon álló végvidéki nemesség voltak mesterei. A husz éves ifju 1526-ban II. Lajos király udvarába kerül, s ott harczol ennek oldalán a mohácsi ütközetben, melyben a szerencsétlen Lajos életét vesztette el.

Mohács után két pártra szakad az ország. Az egyik párt a hatalmas erdélyi vajdában, Szapolyai Jánosban keresi az ország megmentőjét; a másik Ferdinánd «római király»-ban remélte feltalálni azt. Az első párt a nemzetnek szabad választási jogát vitatta; a másik kötött szerződésre hivatkozott. Zay Ferencz Ferdinándhoz csatlakozott, ki iránt hűségében egy pillanatra sem tántorodott meg; s ez érdem volna, ha nem tudnók azt, hogy a XVI. század olygarkháját urat cserélgetésében nem pusztán saját haszna, hanem ezzel együtt érdek is vezette.

Most elkezdődött a küzdelem az ellenkirályok között. Most ennek, majd amannak kedvez a hadi szerencse. Szapolyai a mohácsi ütközet után csakhamar királylyá koronáztatik, de vesztett csatái egymást érik, s 1528-ban Lengyelországba futni kénytelen. Ferdinánd jogáért a pártja által vivott harczokban, vivattak legyen azok bár karddal vagy tollal, Zay hiven osztozott.

Ez időben ugyszólva már nem volt sereg, mely a törökével mérkőzhetett volna. A jobbára keresztény gyermekekből összerabolt és nevelt jancsár-had fegyelmezettsége, vitézsége mondhatni páratlanul állt. Lovassága: a szpahik, timárok és zaimok, szintén kitünő volt, de ez a XVI. század magyar huszárságában versenytársra talált. A Zay Ferencz, Bakich Pál és Ostrosich Miklós huszárjai fényes nevet vivtak ki a magyar vitézségnek.

A hosszas küzdelemnek Ferdinánd és János között az 1538-iki nagyváradi béke mintha végét szakitotta volna egy időre. Azonban a föltételeket egyik fél sem teljesitette, s midőn a béke végrehajtása feletti egyezkedésnek nyomatékot adandó, Szapolyainak 1540-ben történt halála után Ferdinánd Buda ellen kétszer támadást intézett, a török felhasználva az ellenségeskedést, 1541-ben Budát csellel hatalmába ejtette. E csapás végét vetette a huzalkodásnak, s hazánkban másfél száz esztendőre három társadalmat és három központot teremtett. Erdély és a tiszai részek az erdélyi fejedelmeket, az Ausztriával határos országrész a Habsburgokat ismerte urának, mig az Alföld s a Dunántul nagy része török iga alatt görnyedett.

Buda elveszte felrázta Európát, s 1542-ben mintegy keresztes hadat inditott a török ellen a vár visszavételére. A had, melynek Brandenburgi

ZRINYI MIKLÓS. — ZUND MÁTYÁS EGYKORU RÉZMETSZETE UTÁN.

Joachim vala vezére, gyalázatos kudarczot vallott. A nehézkesség, a fegyelmezetlenség, mely az akkori német hadviseletet jellemzi, volt ezen hadjárat szerencsés kimenetelének megölője. A Zrinyi Miklós, Perényi Péter, az olasz Vitelli, Móricz szász herczeg vitézsége a hadjárat sikerére nézve eredménytelenül multak el. Csak a bajnoknak szerzettek vitézi hirnevet.

Az 1542-iki kudarczot Szulejmán a következő évi hadjárattal torolta meg, mely ismét egy sereg várat juttatott a török birtokába. Ebben az évben tünik ki Zaynak diplomácziai tehetsége, midőn szép szóval, pénzzel nem egy faluról forditja el a fosztogató török csapatokat.

Zay Ferencz, mint egy huszárcsapat vezére, 1546-ban részt vett V. Károly császárnak a schmalkaldi szövetségesek leverésére viselt hadjáratában. 1547-ben Mühlfeldnél harczolt, 1548-ban Eger várnagyának, Dobó Istvánnak tiszttársául rendeltetett. Később a szolnoki vár épitése bizatott reá, melynek 1551. augusztusig volt kapitánya. Innen Egerbe tért vissza, bár ugy látszik, hogy a török ostroma 1552-ben nem találta a várban őt, ki ez időtájban a dunai naszádok fölszerelésével foglalkozott.

Ezalatt — 1551-ben — megtörtént Erdély átadása Ferdinándnak, miután Fráter elérkezettnek hitte az időt, hogy Ferdinánd V. Károly segélyével képes lesz az országot a török ellen megvédeni. Ez év végén Fráter orgyilkos kéztől elesett. 1552-ben a szultán Erdély átadását megboszulni ujra hadat küldött az országba, mely ujabb szenvedést hozott. Ez, valamint Castaldo ügyefogyott tehetetlensége megrenditették a nemzet bizalmát Ferdinándban, ki látván, hogy a német birodalmi segélyre nem épithetni, 1553-ban Verancsics Antal pécsi püspököt és Zay Ferencz naszádos kapitányt békét kötni Konstantinápolyba küldte. Ez időtől fogva Zay mintegy 4 évig tartózkodott Konstantinápolyban, mialatt a fegyverszünetet kieszközölték, de azzal a föltétellel, hogy Erdélyről, melyet a szultán János Zsigmondnak adott, egy szót se szóljanak. Ezzel Zay konstantinápolyi első küldetése, mely diplomácziai pályájának kezdetét jelzi, véget ért, s Zay és követtársa, Verancsics 1557 nyarán elhagyták Konstantinápolyt.

A «Történeti Életrajzok» második füzetének fényes kiállitása az elsőjét jóval fölülmulja. Szinnyomatban és metszetben közölt képei bármely hasonnemü, külföldi munkának diszére válnának. A sok kép közül ez alkalommal kettőt mutatunk be olvasóinknak: I. Ferdinándét, a Habsburg-házból első magyar királyét, és a szigetvári hős Zrinyi Miklósét.

I. Ferdinándnak egykoru művészektől több képe maradt fenn. Az itt közölt Lautensack rézmetszetének kicsinyitett másolata.

Zrinyi Miklós arczképének rézmetszete az egykoru Zund Mátyástól Nürnbergben készittetett. Ez, valamint első Ferdinánd arczképének itt közölt metszete, a bécsi udvari gyüjteményekben találhatók.

A SORSHOZ.*

Óh sors, én nem álltam útadba merészen,
Mégis hogy kivettem haragodból részem!
Nem játszottam véled, mégis megczibáltál,
Csendes magányomból de kiránczigáltál!

Beférköztél hozzám, mint egy nemes eszme,
Tettekre ragadtál, s minden el lett veszve;
A kitartó munka nem hiányzott nálam,
A közjóért tettem, s felkopott az állam!

Majd jöttél mosolygó jóbarát képében,
S egy *kis szivességre* kértél igen szépen.
És én megnyitottam a barátság tárát,
Oly örömmel tettem, — s megadtam az árát!

Öltéd oszt' magadra bájos tündér leplét,
Ragyogó szemeit, vágyrakeltő keblét.
Csalogattál, vontál tüskébe-bokorba,
Álomba ringattál, — s fektettél a porba.

— Óh sors, nem úgy jösz te, mint haragos ellen,
Vagy te csupa jóság, csupa báj és kellem.
A szomjú rajongót csalod délibábbal,
S ott hagyod a pusztán, jól megrokkant lábbal!

Nem engedsz pihenőt, csalogatsz és űzöl,
Vékonyka jutalmat nagy messzire tűzöl,
Hivogathat a lét, virágit kinálva,
A kit te megfuttatsz, nem nyúl az utána!

De mire a lélek lángja lohad, oszlik,
Mire a szép ábránd rózsaköre foszlik,
Mire megún a szív pusztán csak remélni:
Akkor látjuk, hogy te *megtanítasz élni!*

Sipos Soma.

* Fölolvastatott a Kisfaludy-társaság jan. 28-án tartott havi ülésén.

KISFALUDY KÁROLY HAGYATÉKA.

A kegyelet parancsolja, hogy el ne vessük még a porszemet se, mely, ha szerény mértékben is, de részét teszi azon becses anyagnak, melyből jeleseink emléke az utókor számára fölépül.

Kisfaludy Károly hagyatékáról — nem irodalmi hagyatékát értem — a költő életrajzának megirói közül tüzetesebben egyik sem emlékezik.

Csak azt tudják, hogy mikor irodalmunk e lángszellemü uttörője, a magyar nemzeti vigjáték megteremtője, 1830. november 21-én szemeit örökre lehunyta, oly adósságot hagyott hátra, mely vagyoni állapotát jóval felülmulta.

Barátai szomoruan álltak ravatala körül.

A veszteség óriás sulyához még az aggodalom is járult, hogy nagyérdemü barátjuk diszes nevére anyagi viszonyainak rendezetlensége talán némi árnyat vethetne.

És ekkor ama testvéri szeretet, mely az élő keblében már az élő iránt is oly megragadó módon nyilatkozott, még haló porában is érezteté melegét a már szintén halott költő poraival.

Teréz, a forrón szeretett nővér, elhunyván, javaiból a költő is örökölt, s ez az öröksége képezte ama hagyatékát, mely arra szolgált, hogy belőle hitelezői arányos és tisztességes kielégitést nyerjenek, s a költő nagy neve a kegyeletlenség esetleges támadásai ellen megovassék.

Ennek a hagyatéknak a történetét akarom itt elbeszélni.

Kisfalady Károly elhunytával hagyatékának gondnokául *Fáy* András lőn kinevezve.

A gondnok, ki elköltözött barátja ügyeinek rendezését kegyeletes buzgalommal karolta fel, hamar tisztában volt magával teendői iránt.

Károly anyai örökségét a bécsi viharos élet, az atyait pedig a pesti küzdelmek fölemésztvén: az, hogy a költő után maradt csekély ingóságok az adósságok fedezésére nem elégségesek, csakhamar világossá lett előtte. Gondoskodni kellett tehát más alapról, hogy a hitelezők, a mennyire lehet, kielégitést nyerjenek.

Károly testvérei közül ekkor még *Sándor,* a költő, *Mihály,* Győrmegye főjegyzője, *János,* kapitány és *Anna,* Mayr őrnagy neje voltak életben, kik közül Sándor zalamegyei, Mihály és Anna győrmegyei, János pedig pestmegyei lakosok voltak.

Teréz, kisbarnaki Farkas Gábor hitvese, az áldott emlékü nővér, ki Károlyt oly forrón szerette, s kit a költő is egész haláláig a legrajongóbb testvéri szeretettel ölelt körül, hasonlóan 1830-ban, de még Károly halála előtt (1830. október 23.), költözött jobblétre magtalanul, s utána Győrmegyén kivül Vasmegyében, Magyar-Gencsen is maradtak bizonyos javak, melyeket ő szülői halálával örökölt.

E javakból egy ötödrész Kisfaludy Károlyt illette.

Az öröklő testvérek Teréz halála után, 1830 nov. 19-én, e javukat bérbe adták Kisfaludy Teréz férjének, tehát sógoruknak: Farkas Gábornak három évre, évi 400 váltó-forint haszonbérért.

Ez örökségrészre vetette szemeit *Fáy* András, s nem is késett Pestmegyénél megtenni a szükséges lépéseket, hogy a Teréz után Károlyt illető javak a költő hagyatékához csatoltatván, a hitelezők kielégitésére fordittassanak.

Pestmegye Vas- és Győrmegyéhez fordult a hagyatéki ügy tisztázása végett.

Vasmegyét tüzetesen a miatt kereste meg, hogy a Kisfaludy-testvéreket illető, osztatlan állapotban levő magyar-gencsi birtok megosztását eszközölvén, néhai Kisfaludy Károly érdekeinek megóvására gondnokot nevezne ki, s az annak javára eső részt kamatoztatná, «*hogy a massa minden kitelhető módon gyarapittasson, s a Hitelezőknek kielégittetésük mentül könnyebben eszközöltethessen, ez által pedig az Elhunytnak a Hazában közönségesen kedvelt, s a magyar literatura mezején olly becses emlékezetben levő hire s neve minden arra homályt vonható kedvetlenebb környülállásoktól kitelhetőképpen oltalmaztasson*» — irja nemes Pestmegye az 1831. márczius 30-án kelt levelében.

Vasmegyében azonban az ügy, az érdeklett testvéreknek egymástól s a megyétől való távol lakása miatt, egy kissé megfeneklett, ugy, hogy Pestmegye 1832. márczius 1-én és szeptember 5-én ismételve is sürgette az ügy elintézését.

Végre a testvérek az osztály eszközlése czéljából egy bizonyos határnapra megidéztetvén, ugy látszott, hogy az ügy mégis befejezése felé közeledik.

Ekkor azonban *Kisfaludy* Sándor Sümegről a következő levelet* intézte *Vidos* Dániel vasmegyei főszolgabiróhoz, ki a hagyatéki ügy tisztázásával volt megbizva:

«Tekintetes Főbiró Ur!

Vettem becses Uri levelét, N. Pest vármegyének levelével, és a nemes Vass vármegyének végzésével együtt, mellyre következendőt van szerencsém válaszolni:

Boldogult Testvéremnek, Kisfaludy Thereziának, T. Farkas Gábor Táblabiró Ur elhalt Hitvesének Gencsi és Szemerei osztályrészében néhai Károly testvéremnek örökösülése tagadhatatlan ugyan, minthogy ez három héttel utóbb halt meg, mintsem Therezia Testvérem; de ugyanezen portziók mindgyárt Therezia testvéremnek halála után igen hasznos árendába adattak Sógorunknak, Farkas Gábor Urnak, és még most is birtokában vannak. Ezen Árendába, melly esztendőnként 400 forintokat tészen váltóban, maga Károly testvérem is megegyezett: hanem a Contractust már nem irhatta alá. Az őtet illető esztendei 80 forintokat v. eddig mindenkor én vettem kezemhez, részszerint mivel én Fáy András Massae Curator urral esztendőnként összejövök, részszerint mivel én is praetendens vagyok néhány száz forintokra nézve javaiban.

Minek utánna a három többi osztozó testvér három Vármegyében elszórva lakik, most hamarjában tökélletes tudósitásokkal nem szolgálhatok T. Főbiró urnak, hanem mihelyt minden okleveleket öszve fogok szedhetni, legottan megküldöm azokat T. Uraságodnak.

Ennél fogva a következendőkre bátorkodom kérni T. Uraságodat:

1. Méltóztassék a jövő 21-ik Deczemberi határnapot utóbbra halasztani, és beadandó kinyilatkoztatásom után egy más határnapot rendelni.

2. Méltóztassék hivatalos levele által Kisfaludy Mihály N. Győr Vármegyei főjegyző Urat hivatalosan megkeresni, hogy a Gencsi birtokról szólló fundualis könyvet, mellynek kezemhez adatását én már régen sürgettem, de meg nem nyerhettem, — T. Uraság-

* Vasmegye levéltára, 1833. 49. sz. Még eddig kiadatlan.

Zrinyi Miklós.

Zrínd Miklós metszete után

Om I.

országától a magyar „rajah“, kivált a határokon. Némely elfoglalt megye mással egyesülve, mint Csongrád Borsoddal, Somogy Zalával, legalább a nevét fenntartá. Másutt a vármegye, — bár egy talpalatnyi földje sem volt már szabad a töröktől, mint pl. Pestnek, — még élt és folytatta működését, magyar földre menekült nemesei magyar földön gyűléseket tartottak, parancsoltak, rendelkeztek; és a jobbágyok, nem véve igénybe a török védelmét a magyar földesúr ellen, engedelmeskedtek, fizettek, áldoztak szegénységökhöz képest a haza, a nemzet szükségleteire.

A föld, melyet a török végleg birtokába vett, már a korábbi háborúk által nagyban ki volt pusztítva. Fonák gazdálkodása és zsarolása még jobban előmozdítá a pusztulást. A török rendszerint nem falun, hanem csak a várakban, városokban lakott. A községek adója egyes tisztségeknek, hübéreseknek — spahiknak — volt utalványozva. Mindegyik, kivált a ki csak ideiglenesen bírta, igyekezett rajtok annyit venni meg, a mennyit csak lehetett. Az adót nem egyesekre, hanem a községekre rótták ki, s a község egyetemlegesen volt felelős minden tagjának mulasztásáért. Ha nem fizetett, ha késedelmeskedett, tűzzel-vassal fenyegették, fegyveres végrehajtással vették meg rajta a hátralék-tartozást úgy, hogy igen gyakran a parasztság, fizetni nem tudván, félelemből ott hagyta gunyhóit, megszökött, és a meg nem hódolt magyar földre, vagy más falukba, városokba menekült. „Így pusztult el az Alföldnek majdnem legtöbb faluja, s e pusztulás, hanyatlás mindinkább növekedett, minél tovább tartott a törökség uralkodása.“ Maga Buda is ez uralom alatt ronda, düledező török várossá lőn, melyet az uralkodó fajon kivül még csak ráczság és elég nagy számú, elég jómódú zsidóság lakott.

Körülbelül egyenlő kiterjedésű volt a török birtokkal az a rész, mely török protectoratus alatt János király fiának maradt. Magva Erdély volt. Magyarországból hozzá tartozott: Krassó-Szörény, Zaránd, Aradnak keleti része, Bihar, Kraszna, Közép-Szolnok, Máramaros és a felső tiszamelléki, tiszáninneni megyékből időnként hol több, hol kevesebb.

Erdély alkotmánya a három nemzet unióján alapúlt, mely véglegesen megállapodott, szilárd — 1848-ig fennmaradt — formáját épen a mohácsi ütközetet követő zavaros időszakban nyerte. A polgárias szászok, a félig-meddig demokrata székelység s a főurak és a megyék nemessége szövetkeztek kölcsönös védelemre. A jobbágyság, már ekkor is jobbára oláh, kivül állott a szövetségen és annak jótéteményein.

Zündt M.

Gyula. T. 352.

Az iránytüvel jelzett lapon az ostromlott várat és várost szemléljük, melyen innen a törökök ágyúütegei müködnek és lovasai küzdenek, mig a háttérben a Remadahalmcz felé egy csolnak halad. Felirata:

GYVLA

alól a bal sarokban: Ware Conterfeit der Stat Giula mit sampt
Der bevestigung des Schloss. Mit aller seiner zu
gehörig. Darin der Oberst, General war
kereczthini Laslaw. Diss 1566 Von dem
Thürcken mit grosser macht belegert würt.
Nurnberg Mathis Zündt.

Rm., mér. a rl. 22.5 : 33 cm.

Hasonlóan kedvelt tárgya volt a metszőknek Gyula ostroma.[177] Zündt képe,[178] Valentin Geyssler nürnbergi röpirata,[179] Hans Kholer újságjának metszete[180] közli Keresztényi László, a hős várkapitány védelmét s a vad mészárlás jeleneteit.

Zündt

Ambasata

68. l.

59059. — ATHENAEUM

bácsi palotájából. 16
nerrel. M. Nemzeti 16
erdélyi püspök cí- élyi Múzeum 16
polna (Copyright 19
polna (Copyright 20
polna. Faragott fa- 21
polna. Ajtóbéllet.. 21
polna felső része .. 22
ből. Szilágycsehi ref. 27
címertáblája. Déva. 27
ve. Esztergom. Fő- 28
3-ból. Bazin 29
szeben 29
lergés 30
halász 30
Nationalmuseum 16
Wappen des Ladislaus Geréb von Vingárd, Bischof von Siebenbürgen. Klausenburg. Siebenbürgisches Museum 16
Bakócz-Kapelle in Gran (Esztergom). Copyright Dr. Jolán Balogh) 19
Bakócz-Kapelle in Gran (Esztergom). Copyright Dr. Jolán Balogh 20
Geschnitzte Holztür der Lázó-Kapelle in Karlsburg (Gyulafehérvár). 1513 21
Türlaibung aus der Lázó-Kapelle in Karlsburg (Gyulafehérvár) 21
Oberer Teil der Lázó-Kapelle in Karlsburg (Gyulafehérvár) 22
Renaissancenische in der prot. Kirche zu Szilágycsehi. 1522 27
Wappen des Bischofs Nikolaus Bachkay. Déva. Museum 27
Grabstein des Andreas Gosztonyi. 1499. Gran (Esztergom) Kathedrale 28
Renaissancekanzel. 1523. Bazin 29
Renaissancekanzel. Kisszeben 29
Desiderius Rózsaffy : Schlummernde 30
Dionys Förstner : Fischer 30

Szigetvár. T. 3885.

A középtért a vár foglalja el, a hol balra Zrínyi kirohanó csapatai küzdenek az Inner marck-ból törökökkel; a háttérben Soliman serege és tábori sátrai kötik le figyelmünket; az előtérben pedig, a hol az iránytüt is nyerjük, jobbra háromkerekü malom van. Felirata fölül a táblán: támadó

ZYGETH.

a balsarokban: Ware Conterfeit der beuestigung Siget,
sampt aller zugehörig darin der Graff V. Serin
Diss 1566. Von dem Türckischen kaiser mit
grosser macht belegert würt. Nurmberg
Mathis zündt.

Rm., mér. a vk. 21.9: 32.2 cm.

198-91-8506.

M.D.K.

Zyrda Béla, építész

tervei alapján Masanik Gábor dr. 250-350 gyermek befogadására alkalmas szanatóriumot szándékozik építtetni Palicson.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

nov. 16. sz. 12. old.

ZSADÁNYI ZSOLT - festő

Kelet-Magyaro. 1996.05.23.

Zsadányi Zsolt művésztanár képeiből nyílt kiállítás a közelmúltban az ibrányi közösségi házban

GOSZTONYI TIBOR FELVÉTELE

kimutatást készítenek a településen allergiás betegekről. Feltérképezi parlagfűvel fertőzött területeket, segítenek az irtás megszervezésében.

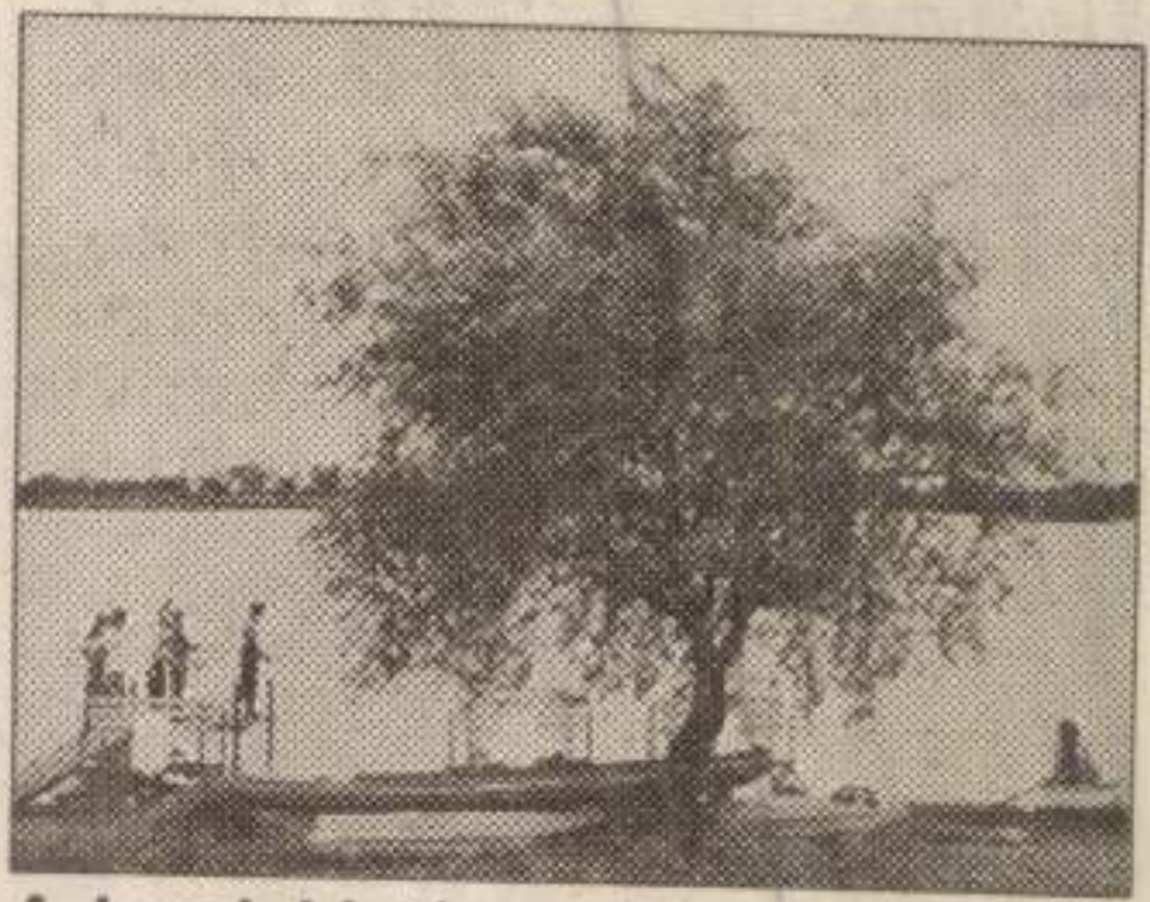

A leveleki tó partján egyre jobban megélénkül az élet

BALÁZS ATTILA FELVÉTELEI

A NAP KÖNYVE

A nap könyve maga a borzadály. Semmirevaló, üres fecsegés, az egész semmiről sem szól, mondanivalója csak azért nem a nullával egyenlő, mert a nulla mint matematikai fogalom, legalább értelmezhető. Ellentétben azza a szörnyedelemmel, amit egészen biztos, hogy WC-papírra írtak eredetileg, de aztán elfelejtették használni, így valahogyan újra kereskedelmi forgalomba került. Pedig ennek a könyvnek és ennek a bárgyú szerzőnek mostanában igen nagy divatja van, férfiak és nők állandóan csak ezt olvassák, a villamos zörgését is elnyomja a nagy lapozás, pedig ez igazán nagy dolog, ismerve a debreceni villamosok műszaki állapotát. A legszörnyűbb viszont a dologban az, hogy legújabban még hites feleségünket is elkapta ez a bolondéria, esténként törülközőt borít a hitvesi ágyunk mellett álló olvasólámpájára, hogy míg ő reggelig azt a szellemi nihilt búja, mi nyugodtan aludhassunk és eközben tán még a hortyogásunk se zavarja. Most meg azt akarja a szentem, hogy mi is olvas-

ZSADÁNYI ZSOLT

Patakos kollázs – Zsadányi Zsolt alkotása. A püspökladányi KÉK Stúdió – most Ibrányban élő – tagjának ma – hétfőn – 15 órakor nyílik kiállítása Debrecenben, a Kenézy-kórház galériájában. A kiállítást Erdei Sándor újságíró nyitja meg

Fotó: Napló-reprodukció

Zsák Hugó

foldm. min. ovt.
tanacsos Bpest

1859/60-ban végezte
az alábbi iskolát

Jánosi II. ker. reálisk.

106. l.

Zsák Hugó

A Margit-hid feletti
ujpesti rakpart
Terverte és épitette fenti.
Repr.
Jánosi II. ker. reálisk
65. l

egy képzeletbeli társasjáték mezőin áthaladva, bizonyos feladatok megoldása közben tekintsék meg a tárlatot. A szervezett foglalkozásokon szakképzett óvónők, pedagógusok segítik a gyermekeket abban, hogy a kiállításon látható tárgyak másolataival játszhassanak. A műtárgymásolatokon kívül társasjátékok is várják látogatóinkat a kiállítótérben.
Rendezvényünk támogatói: Budapesti Tavaszi Fesztivál, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata, Inertia Kft., Discovery Toys Képességfejlesztő Játékok Mintaboltja, Óbuda Hegyvidékiek Egyesülete, Kiss Áron Játéktársaság, Medibau Egészségügyi Beruházó Kft.

BTM Kiscelli Múzeuma

Ráth György Múzeum

Az esztergálás költészete – Hagyományos és modern babák Japánból

A Japán Alapítvány segítségével érkező vándorkiállítás 1999. március 11-től április 14-ig tekinthető meg a Ráth Múzeumban

Rejtőzködő kincseink

Válogatás a Gödöllői Királyi Kastélymúzeum új szerzeményeiből

A Gödöllői Királyi Kastély már felújított szárnyaiban először nyílik időszaki kiállítás. A fiatal intézményben az állandó kiállításként megtekinthető királyi lakosztályok berendezése mellett igen értékes műtárgyállomány halmozódott fel, amelyek bemutatására eddig nem volt lehetőség. A tárgyak jó része még restaurálás előtt áll, de ez a bemutató egyben az ehhez szükséges források megteremtését is célozza, hogy ezáltal új szerzeményeink is végleges helyükre kerüljenek.

Zsák Zoltán fotóművész emlékkiállítása

Jósa András Múzeum, Nyíregyháza

Zsák Zoltán (1917–1986) Nyíregyháza város megszállott fényképésze volt. Képein egy régi-új város maradt meg az utódok számára, és ezek a fotók ma már múzeumi értékűvé váltak. Zsák Zoltán volt az az ember Nyíregyházán, aki mint fotóriporter nyomon követte a település fejlődését, növekedését, ismerte nemcsak a város, hanem a megye minden zegét-zugát, történeti, régészeti, néprajzi és idegenforgalmi emlékeit, nevezetességeit. Nagy szakmai szeretettel, szívvel-lélekkel fényképezett, meglátta a szépet, megvárta a megfelelő pillanatot az exponálásra, észrevette a fény és az árnyék játékát. Élete munkásságának nagy részét a nyíregyházi Jósa András Múzeumnak szentelte. Kissé elkésve, de annál nagyobb szeretettel adott helyet a múzeum Zsák Zoltán legszebb fotóinak, melyeket Boros György fotóművész válogatott ki a nagyközönség számára.

dr. Kuknyó Jánosné népművelő

Szék, láda, szekrény – Paraszti kultúra a Kisalföldön

Xántus János Múzeum, Győr
Látogatható 1999. március 28-ig

A kiállítás bepillantást nyújt a történeti Győr és Moson megye XVIII–XIX. századi népi bútorművességébe. A megyénkben élő három nemzetiség (magyar, német, horvát) sajátos kultúrát hozott létre a Kisalföldön, mely a lakáskultúra fejlődésére is nagy hatást gyakorolt. A bútoregyüttesből most az ülő- és a tárolóbútorok kerültek bemutatásra. Kr. e. 2600–2000 körül alakult ki a szék két ősének tekinthető típus – a lécvázas szék, illetve a gyalogszék. Ezen szerkezeti formák fejlődése nyomán keletkeztek a további változatok, a támlás hegedűhátú székek és a padok különböző darabjai. Kiemelkedő helyet foglal el a bemutatásban az a három céhjelvényes szék, mely faragásában késő gótikus jegyeket őriz. A padok közül német hatásra terjedt el a padláda, mely átmenetet képez az ülő és tároló funkciót betöltő tárgyak között. A láda a legrégebbi tárolóbútor, első változatai még keményfából ácsbárdok segítségével készültek, formájuk pedig az egykori szarkofágokat idézték. Díszítésük körzővel készült, egyszerű, geometrikus mintázat, amely a fedőlapra, illetve a három oldalra került. A festett fenyőfából készült ládákat a faragás mellett már festéssel is ékesítették. Ugyanakkor a forma is változott, leegyszerűsödött, illetve a későbbiekben előbb ál-, majd valós fiókkal bővült ki, előfutáraként a ládát felváltó komódnak. A tárolóbútorok fontos csoportját alkotják a szekrények. A korábban ácsolt ruhás ládát jelentő szekrény szavunkat először 1521-ben használták az oklevelekben, az „ajtóval ellátott bútor" megnevezésére. A polgári lakásokban a XV. században már megtalálható volt az asztalosok által készített szekrény. A parasztság azonban korántsem vette át ezt az új bútortípust, bár a XVI. században már szerepelt a mesterremekek között, mint kötelezően készítendő tárgy a láda mellett. A XIX. századi szekrények fenyőfából készültek és festéssel díszítették őket. Többségük hatszögletű, trapéz alakú oromrésszel ellátott. Ez a szekrényforma a Dunántúl északi területén terjedt el.

F. Tóth Zsuzsanna

Húsvéti ünnepkör – Tavaszi ünnepkör

Nyitva : 1999. március 19–június 20.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Szabadtéri Néprazi Múzeum közös kiállítása a Mezőgazdasági Múzeumban (Városliget, Vajdahunyadvár).

Kovács Erzsébet, MMM

KÖZÖNSÉG-KAPCSOLAT

Néprajzi Múzeum

IKEBANA

1999. április 10–11-én (szombat–vasárnap) a Néprajzi Múzeumban a Japán Nagykövetség által szervezett tanfolyam résztvevői, Kayama Sumiko ikebana mesternő tanítványainak alkotásai tekinthetők meg.

A kiállítás mindkét napján 11 és 15 órakor ÉLŐ BEMUTATÓT tartunk.

Buddha híres „virágprédikációjában" összegyűlt tanítványai előtt egyetlen szál

1999

szek saját identitásukat kortársaikkal való viszonyukban tárják fel (Fabio Paleari, Aysem Celikiz), mások családi múltjukon keresztül találják meg azt: Leo Divendalt és Simcha Shirmant a holocaust emléke kiséri. Vannak, akik a csoportidentitást fedezték fel, pl. Rinekte Dijkstra kamaszlányokat, Anders Kristensson svédeket, Kari Soinio felnőtt szerepet játszó gyermekeket fényképezett. Politikai, kulturális és fizikai környezetünk egyaránt befolyásolja életünket (lásd Rick Davila börtönlakóit, Clemente Bernad Szaharában élő asszonyait). Az az emberi törekvés, hogy javítsunk életminőségünkön, időnként pusztulást és szennyezést eredményez (a cseh bányavidék Josef Koudelka képein). Néha valódi szépség születik e szándék nyomán (Harry Gruyaert képei a Somme vidékéről). A fénykép néha képes megmenteni a történelmet is számunkra: Duarte Belo Coa-völgyben készült képeinek hatására menekültek meg azok az ősi barlangrajzok, melyeket egy új völgyzáró gát építése miatt akartak megsemmisíteni. Minden egyes fényképész a maga sajátos módján közelíti meg témáját, kezdve Alain Géronnez „talált", egymásra exponált montázsaitól Bertien van Manen oroszországi képsorozatáig, mely a művész témája iránt érzett együttérzését is kifejezi. A galériák falain megjelenő kortárs fotográfia főleg a nyugati tradíción alapul, nyelvezete az amerikai kurátorok, valamint európai újítók, felfedezők korai érdeklődése és befolyása révén alakult ki. Ugyanakkor egyre erősebben jelentkeznek más kultúrák, más művészettörténet, más látásmód is. Santu Mofokeng, miközben saját dél-afrikai kultúrtörténetét kutatja, egyben saját művészi eszközét is vizsgálja, mely leginkább a mágikus realizmus fogalmával írható le. A fénykép az angol nyelvhez hasonlóan az emberek többségének második nyelve, és ahhoz hasonlóan nyitott az új kifejezések és új értelmezések irányában. Csak rajtunk múlik, hogy megőrizzük nyitottságunkat, s hogy ne utasítsuk el a számunkra ismeretlen megközelítéseket.

Sue Davies, a kiállítás kurátora

Gulyás Gyula – Római inspirációk

Nyitva 1999. március 21-ig

Gulyás Gyula nevét 70-es években készült geometrikus, a minimal arthoz és a konceptuális művészethez sorolható szobrai tették ismertté. A 80-as években szellemes gipszportréival lepte meg a közönséget, melyek a szobrász új oldalát: ragyogó jellemábrázoló tehetségét villantották meg. Majd az egyik büszt, Marylin Monroe mellszobra egy nagyobb sorozatnak lett kiinduló darabja. A sorozat főszereplője a mítosszá vált amerikai színésznő.

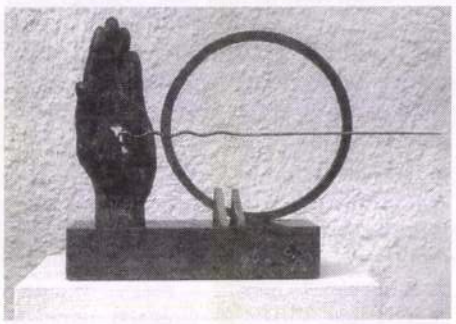

A pop art-os vonásokat nyilván a téma is hozta magával, de ezek a stílusjegyek már a portréknál fellelhetők. Ezeket a műveket valamiféle eklektika jellemzi. Ötvözi a figurális elemeket a geometrikus részletekkel, fotó-kivágásokkal, a festői, pasztózus felületet a teljesen egyenletes, sima festéssel. Ekkor jelentek meg Gulyás munkásságában azok a technikák, melyek inkább a kétdimenziós műfajához sorolhatók. Bár különféle tárgyakat, elemeket applikál a felületre, így a mű kijön a térbe, mégis inkább képként és nem szoborként értelmezhető. A művész 1994-ben hosszabb időt töltött ösztöndíjasként Rómában. Ott kezdett rajzokat, grafikákat készíteni, melyek Gulyás Gyulát ismét új oldaláról mutatták be, kifejezési formái között újakat találunk. A grafikák ugyanis önálló művek, nem szoborvázlatok. Témájuk, motívumaik megegyeznek a szobrokéival, de nem előzményei azoknak. Az új sorozat első darabjait 1994-ben a Fészek Galériában mutatta be. Róma, az antikvitás, a mediterrán hangulat persze azóta sem hagyta nyugodni, mindig újabb és újabb művek létrehozására inspirálta őt. A Marylin Monroe sorozatnál alkalmazott tiszta, erőteljes színeket a Róma inspirálta téglavörös és a mély sötétkék, illetve a fekete és a fehér váltotta fel. Palettája egyszerűsödött, a színek használata lényegesen visszafogottabb.

A szobrok anyaga a gipsz és a farost után immár kő, vörösréz és bronz, a szobrászat klasszikus anyagai, melyek a múló idő folyamatában a maradandót képviselik. A többször felbukkanó emberi figura, mely egy etruszk szobrocskára vezethető vissza, sematizálódik és egyneművé válik a geometrikus síkidomokkal. A Nagy ugrás, a Metronóm és a Találkozások című szobroknál a bronz emberi figura kerül mindig más és más korrelációba a kőből faragott kiugró vagy éppen a felszínbe besüllyedő geometrikus idomokkal. Egy-egy gondolatot több oldalról is körbejár, végigjátssza a variációs lehetőségeket, így nem csoda, ha újabb munkái szériák. Az Aranykor és a Tibériusz halai című szobornál a figura már nem test, csak egy fémlemezből kivágott alak. Így még könnyedebb, légiesebb, s egyben még érzékletesebb szimbóluma az Ars longa, vita brevis mondásnak.

Játék az egész világ – Papírjáték-kiállítás

Kiscelli Múzeum
1999. március 24–június 30.

A Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeuma évtizedek óta gyűjt gyermekjátékokat. A XIX. századból származó gyönyörű porcelánfejű babák és napjaink Barbie játékai egyaránt gyűjteményünk részét képezik. A különböző korszakokból származó játékok magukon viselik az adott történeti és társadalmi környezet stílusjegyeit, s ezért különleges kultúrtörténeti értékkel bírnak. Az utóbbi tíz évben több alkalommal rendeztünk sikeres játékkiállítást, ahol e tárgyak bemutatása gyermeknek és felnőttnek egyaránt maradandó élményt adott. Ezt a hagyományt az idei évben is folytatni kívánjuk. A tervezett kiállítás-sorozat első eseményére márciusban kerül sor. Ekkor papírjátékokat mutatunk be. Az ezredfordulón szeretnénk kiállítani a fémből, majd a fából készült játéktárgyakat. Tavaszi kiállításunkon elsősorban a nyomdai úton előállítható társasjátékok, papírból készült logikai és kirakó játékok, öltöztetőbabák lesznek láthatóak. A tárgyi anyag nagy része a Kiscelli Múzeum gyűjteményéből származik, ez egészül ki a Nemzeti Múzeum játékgyűjteményének legszebb darabjaival, valamint magángyűjtők különleges tárgyai is gazdagítják a bemutatót. A kiállítás külön érdekessége a Csepregi-Horváth család hagyatékából származó papírjáték együttes, amely négy generáció gyűjteményét vonultatja fel. A kiállítás célja, a játék- és művelődéstörténeti vonatkozáson túl az, hogy a látogatók, elsősorban a gyermekek, minél szélesebb rétegének aktív elfoglaltságot biztosítson. Ezt szolgálja már a kiállítótér kialakítása is, hiszen a látogatóknak lehetőségük van arra, hogy

Brigádvállalások a takarékossági tervek teljesítését

Ülést tartott az SZMT Elnöksége

A Szakszervezetek Békés megyei Tanácsának Elnöksége pénteken ülést tartott. Az ülés első napirendi pontjaként megvitatták az MSZMP Központi Bizottságának 1974. decemberi határozataiból adódó szakszervezeti feladatokról szóló tervet.

A negyedik ötéves terv befejező évében kiemelt szerephez jut a takarékosság, éppen ezért a megyében különösen a nagy üzemek, az Orosházi Üveggyár, a tégla és cserépipar, a cukorgyárak, a MÁV, a Volán és a mezőgazdasági terményszárítók — energiafelhasználását kell nagy figyelemmel kísérni. A szakszervezetek legfőbb feladata: megfelelő propagandamunkával biztosítani, hogy a szocialista brigádok versenyvállalásaikban garantálják a takarékossági tervek teljesítését.

A megye 1975-ös gazdasági tervét — az ipari termelés [illegible] kelése szintén olyan kérdések, amelyekben a szakszervezeteknek kell elsősorban állást foglalniuk, dönteniük — állapítja meg az SZMT közgazdasági, illetve agitációs és propagandamunkabizottsága által közösen kidolgozott feladattervezet.

Az elnökségi ülés az első napirendi pont vitája után meghallgatta az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetében, valamint a Volán 8. számú Vállalatnál a tagkönyvcsere végrehajtása során szerzett tapasztalatokról szóló tájékoztatókat, majd a munkavédelmi bizottságnak az 1974. évi üzemi balesetekről szóló jelentését.

Az elmúlt évi balesetekről szóló tájékoztató jelentés szerint 1974-ben az ipar és az állami mezőgazdaság üzemeiben ugyan héttel több baleset történt megyénkben, mint egy év-

A

Poltavától m
kilométerre, a
ban fekszik Beli
szabb időt töltö
harmincas évekl
A belíkiek nag
legendás magyar

— Szerette ezt
Mihajlovics Zalk
vése.

Valóban szép.
kadékkal lemet
épült. A másik fe
széles, nagy lapál
föntről, a magasb
lassan oszladozó
tűnnek a fehérre
És lent előcsillan
nyargásával a
Nagy Pétertől

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1915 FEB 23
Békésmegyei Népújság

Zsáki István

1021

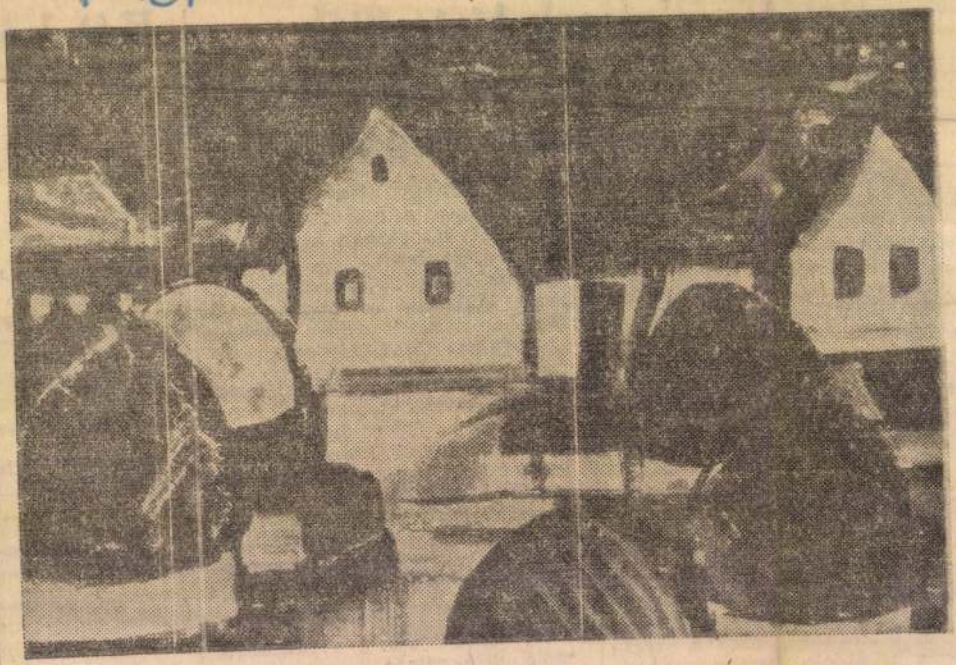

Alkony

[illegible] — angina alaptalanul —
gyanították, hogy saját maga szeret
nem olyan időket élünk, hogy a sza
írta a korabeli sajtó. — Kell az m

A romos, szinte teljesen kipusz
volt szívderítő látvány. Csak a víz
len ostromot. Még ebből is tréfás

Az állatkertben csak vízilovak
Nyilvánvalóan ez az oka annak
Hogy az egyik így szólt, a víz
Végre én lettem az állatok kirá[illegible]

Favicc — húzza el a száját manapság az ember az alábbi párbeszéd olvastán:

— Akar egy jó órát egészen olcsón?

— De még mennyire!

— Gyalogoljon ki Újpestre. Az egy jó óra.

A vicc „mentségére" szolgál: ámikor még nem járt a villamos, más mellékzöngéje volt. (Ámbár ki tudja: ma ugyan jár, de a szóban forgó óra — aktuális...)

Az élet békésebbé válásának jele: már kilósruhát is vállalnak a mosodák — közölték az 1945 áprilisában megjelenő lapok.

— Engem ez nem érdekel — vont vállat a kisember.

— Otthon mosat?

— Á, fél kiló ruhám van összesen.

VÉGÜL egy humoros korabeli kommentár ahhoz a napihírhez, amely azt adta tudtul, hogy a kormány 30 ezer pengős kölcsönöket folyósít a nyomorgó művészeknek:

— Jó, jó, de kiket tart a kormány művészeknek?

— Akik vissza tudják fizetni a kölcsönt...

V. M.

a témanoz. N
ez vonatkozik
ra is. Mert n
bárszekrény
rényke, és ita
egyszerre. No
rekamié! Ágo
ható kerevet.

— Igazad v
lintott Atakis
mit akarsz t
pen?

— Csak an
dig porosod
gyermekjátéka
tokon? Miko
már végre v
divatosat gyá

— Mondasz
De mi az el

— Újítási
mindössze ani

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 APR .. 4
Békésmegyei Népújság

Zsáky István

1024

Zsáky István Csónakkikötő

Zsáki István, grafikus

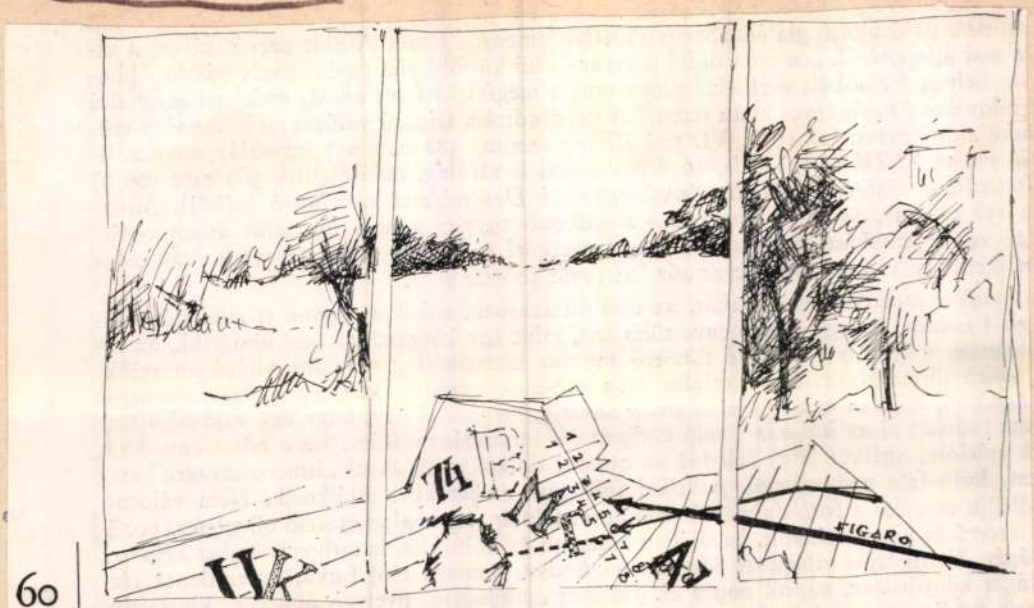

Zsáki István: Térkorrekció

/12

Buzogányos harcos, 1985

Zászlós démon, 1984

Emberizink figurák I–II., 1982

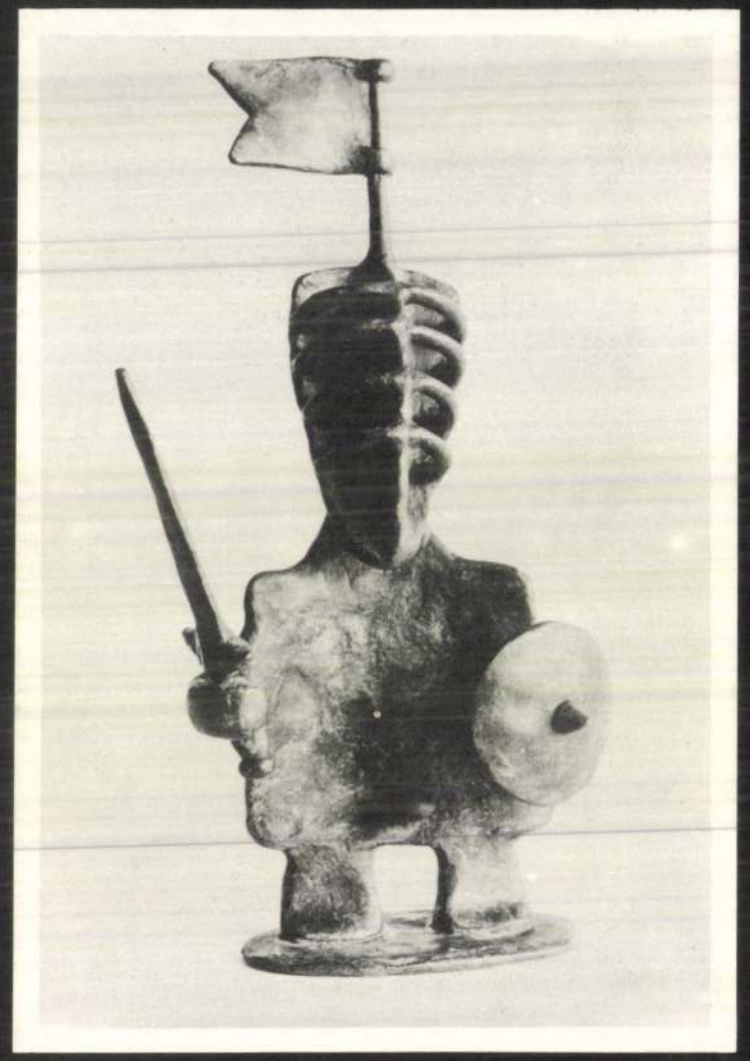

Zászlós harcos I., 1985

A kiállított művek jegyzéke:

Madár, 1983, bronz, 64 cm

Madárfejű nő, 1984, bronz, 68 cm

Bika, 1984, bronz, 38 cm

Rajongók, 1983, bronz, 26×20×11 cm

Emberizink figurák I., 1982, bronz, 20×28 cm

Emberizink figurák II., 1982, bronz, 21×26 cm

Gyűjtemény, 1983, bronz, 16×18×12 cm

Félkarú harcos, 1985, bronz, 23 cm

Zászlós harcos, I., 1985, bronz, 21 cm

Zászlós harcos II., 1985, bronz, 23,5 cm

Buzogányos, 1985, bronz, 22 cm

Odüsszeusz, 1984, bronz, 7,5 cm

Madaras harcos, 1985, bronz, 11 cm

Kardos harcos I., 1985, bronz, 9 cm

Kardos harcos II., 1985, bronz, 9,5 cm

Kardos harcos III., 1985, bronz, 11 cm

Buzogányos harcos, 1985, bronz, 10 cm

Madárfejű férfi, 1985, bronz, 13 cm

Kecske, 1984, bronz, 3,5 cm

Zászlós állat, 1984, bronz, 8 cm

Madárfejű segges-cicis, 1984, bronz, 5 cm

Mélyfejű, 1984, bronz, 4,5 cm

Hegyesmellű, madárfejű nő, 1985, bronz, 12 cm

Háromszemű, hegyesmellű, 1985, bronz, 13 cm

Madárfejű szerelmespár, 1984, 12×9×19 cm

Védőállat, 1984, bronz, 6×8×11 cm

Halál, 1984, bronz, 6×6×13 cm

Emberpár, 1984, bronz, 5,5×3×6 cm

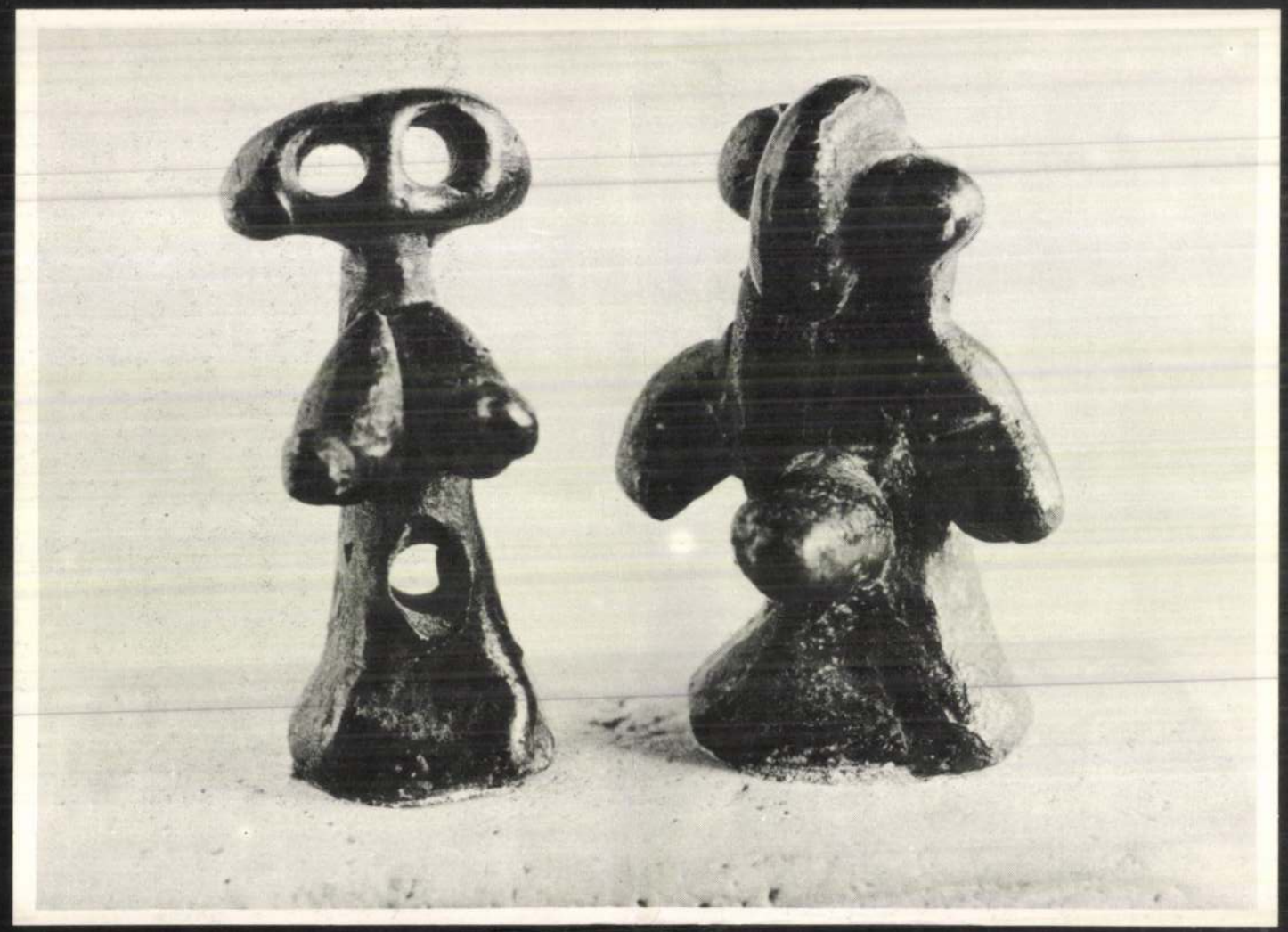

Emberpár, 1984

Zsakó István szobrocskái elmúlt korok titkos világát idézik elénk. Nem kapcsolhatók azonban egyik ismert történeti időhöz sem. A belőlük sugárzó különös-múltbeliség paradoxona feloldhatatlan. A művész tudatában elrendezetlen őrzött emlékképek, régi figurákról, szobrokról — melyek más-más időkben, s területeken készültek — az alkotófolyamat előre kiszámíthatatlan menetében új, sosemvolt formákba rendeződtek. Nem tudjuk kire, mire, de mégis emlékeztetnek bennünket. Lehetnének leletek egy adatok és összefüggések nélküli kulturából. S ha elég elmélyülten keresgélünk emlékezetünkben, talán még azonosítani is sikerül őket.

(Udvary)

Egylábú zászlós, 1985

ZSAKÓ ISTVÁN

1954 június 1-én született Budapesten.
1979-től 1984-ig a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán tanult, mestere Vigh Tamás volt.
1983 óta tagja a Művészeti Alapnak,
1984 óta a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

Önálló kiállítása:
1984 Pesterzsébeti Múzeum, Budapest (Torma Annával)

Csoportos kiállításokon résztvett:
1984 Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása, Budapest, BNV
1985 40 alkotó év, Budapest, Műcsarnok
1985 Tavaszi Tárlat, Salgótarján

Díjak:
1984 Stúdió díj
1985 Derkovits ösztöndíj
1985 Művészeti Alap díja

Kecske, 1984

Ökröcske, 1982, bronz, 4×3,5×5 cm
Emberke, 1984, bronz 3×3×6 cm
Madárka, 1982, bronz, 2,5×2,5×5 cm
Figurinó, 1984, bronz, 4×3,5×9,5 cm
Madaras fütyis, 1985, bronz, 3,5×3,5 ×6 cm
Zászlós démon, 1984, bronz, 6×6×16 cm
Széttárt kezű emberke, 1985, bronz, 7×4×9 cm
Szerelmeskedők, 1984, bronz, 8×5×11 cm
Vágyakozó férfi, 1985, 6×6×27 cm
Üldögélő görbeorrú, 1985, bronz, 6×5×11 cm
Békagyűjtemény, 1983, bronz, 24×15×12 cm
Bogárgyűjtemény, 1983, bronz, 10×10×6 cm
Bolond, 1985, bronz, 5,5 cm
Álarcos béka, 1983, bronz, 4,5 cm
Kíváncsi állat, 1982, bronz, 3,5 cm
Laposhátú állat, 1982, bronz, 2 cm
Egylábú zászlós, 1985, bronz, 3 cm

Harcos csoport, 1985

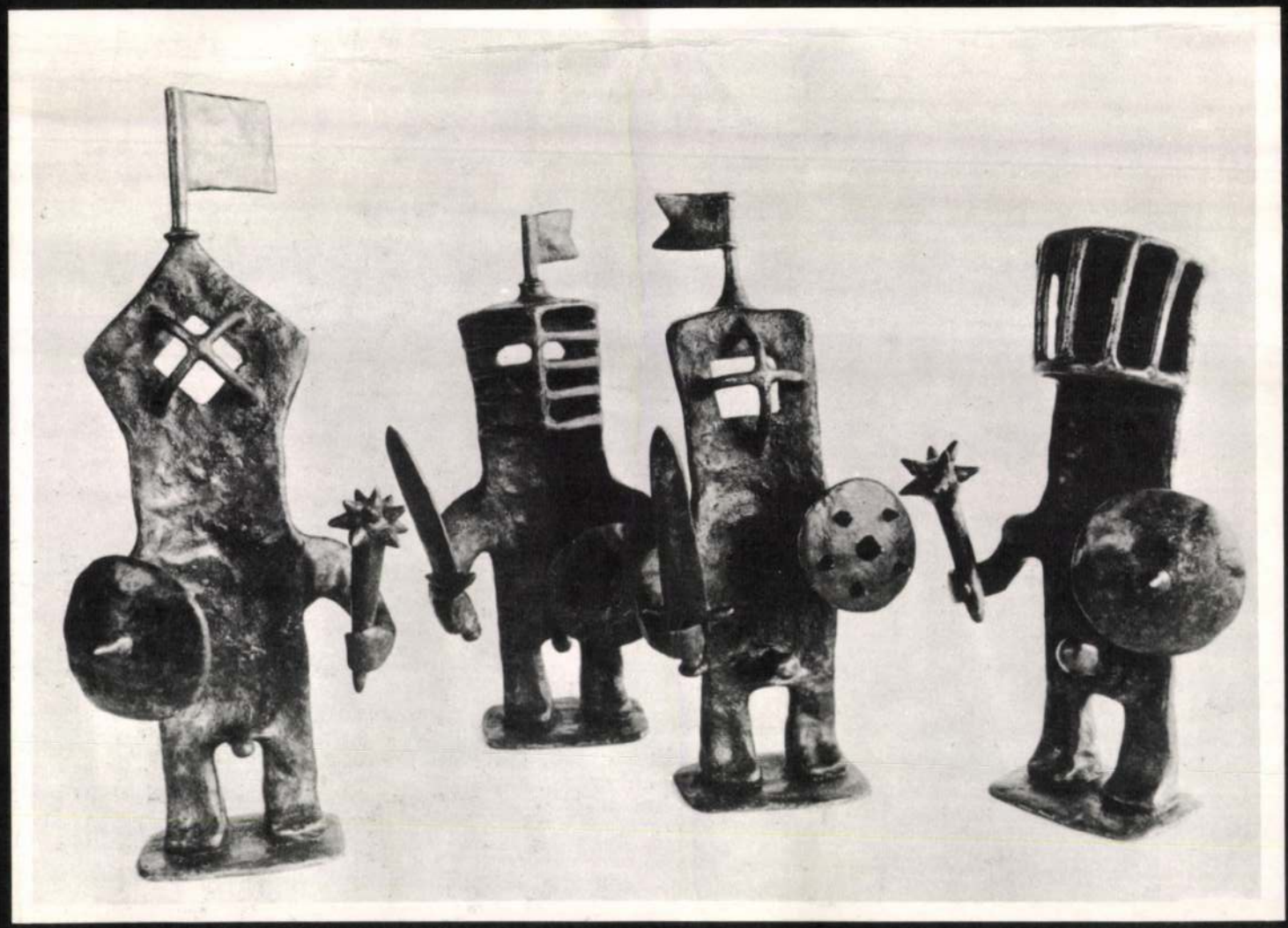

Rajongók, 1983

Zsakó István szobrászművész kiállítása
1985. október 31—november 24.
Budapest V., Eötvös Loránd utca 8.

Felelős kiadó: Néray Katalin
A katalógust tervezte: Molnár A. József
Fotó: Gadányi György
A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette: Udvary Ildikó

OKISZ LABOR NYOMDA 1086/85
Felelős vezető: Gede Károly

Ára: 20,— Ft
ISBN: 963—7162—00—3

ZSAKÓ ISTVÁN
SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Vágyakozó férfi, 1985

HELIKON GALÉRIA

Hajas Tibor: Kék háttér, 1978, vegyes technika, 300×277 cm (Fotók: Berényi Zsuzsa)

ket nem csupán a motívumok ismétlődése köti össze: könnyen rekonstruálható közös ideájuk. Testünk az orvosok, a genetikusok, a satöbbik számára matematikailag leírható és manipulálható. Azonos kémiai anyagokra hasonlóan reagáló szerkezet, melyben ott bujkál (szellem a gépben) a fizikai világ határát illegálisan átlépő lélek. Mivel a legmodernebb felismerőrendszerek sem képesek a nyomára bukkanni, létezése is kétséges, pedig ő az emberi szabadság és méltóság utolsó nagy metaforája.
A lélek és az idegrendszer viszonya hasonló a vászon és rápingált műalkotás közötti relációhoz: vannak olyan predikátumok, amelyek bátran állíthatók a médiumról, még ha láthatatlan akkor is (pl. kifejező, mély, erőteljes), viszont a vászonról semmiképpen sem.
,,A neuro-fiziológiai én-leírásból, amely nem egészül ki a morál-pszichológia nyelvével, a személyiségnek és a jellemnek éppen azok a jellemzői hiányoznak, melyek legközelebb állnak a stílus és a kifejezés minőségeihez a művészetben.'' (Danto) Ezek tesznek vonzókká vagy elviselhetetlenekké bennünket a többi ember számára, ezek azok az individualitásunkért felelős minőségek, amik nélkül nem lennének mások, mint saját túlélésükért tüsténkedő robotok.

Míg *Duchamp Nagy Üvege* ironikus parafrázisa a mechanikának és a negyedik dimenziónak, addig Hajas fent említett műveinek szenvedő hőse a felfelé mutató nyilat követve szabadulhat csak a test kínjaitól. Hajas konceptuális alkotásai tehát a duchamp-i kérdésekre beuys-i válaszokat adnak, miáltal meglepő és eredeti metaforákkal szolgálnak az ezredvégi művészeti világ számra.
(Ernst Múzeum, 1997. VI. 25–VII. 27.)

ZSAKÓ ISTVÁN

Bronzbálványok

Zsakó István műtermében

LÓSKA LAJOS

Zsakó István: Napemberke,
1993 bronz, 35 cm

MŰ MŰVÉSZET 1998, 1-2. sz.

„Erősz annak a vágya,
hogy a jót örökre magunkévá tegyük"
(Platón: Lakoma)

Zsakó István archaikus formákat idéző egyéni kisbronzaival, illetve nagyobb méretű szobraival a nyolcvanas évek közepétől számos hazai kiállításon találkozhattunk. Sikeres indulása ellenére 1987-ben Kanadába költözik, és csak a rendszerváltás után, a kilencvenes évek második felétől vesz részt újra itthon országos bemutatókon. Nehéz megmagyarázni kitelepülését, hiszen mint már említettem, pályája jól indult. Kérdésemre, hogy mi motiválta ezen elhatározását, döntését azzal indokolta, hogy nem érezte jól magát a kifelé konszolidáltnak tűnő, de valójában zárt, ellenőrzött világunkban; zavarta, hogy nem utazhat akkor és oda, amikor és ahova akar. Néhány éve kettős állampolgárként egyre többet tartózkodik Magyarországon, bekapcsolódott a képzőművészeti életbe, különböző tárlatokon szerepel: *Vigh Tamás tanítványai körében, 1996; Országos Rajzbiennále, Salgótarján,*

Zsakó István: Nap és Hold,
1995, bronz, 25 cm

1996, Országos Kisplasztikai Biennále, Pécs, 1997, Magyar Szalon, 1997.

Zsakó a Képzőművészeti Gimnáziumot 1968 és 1972 között végezte *Csíkszentmihályi Róbert* tanítványaként. Utána több szakmával is próbálkozott: volt gipszformakészítő, favágó, rakodómunkás, sírköves. 1979-ben felvételt nyert a Képzőművészeti Főiskolára, melyet Vigh Tamás tanítványaként 1984-ben fejez be. Az Epreskertben jól megtanult modell után rajzolni és mintázni. Hosszú ideig élvezettel készített stúdiumokat, mintázott figurákat, majd a technikai fogások elsajátítása után – ami az önálló stíluskereséssel szinte törvényszerűen jár – elbizonytalanodott. A hogyan továbbra egy svájci–olasz tanulmányút, a Svájcban látott óceáni művészetet bemutató kiállítás, továbbá *Antelami, Giacometti* és *Klee* munkái adták meg a választ. Hazatérve úgy érezte, mindent elölről kell kezdenie. Rádöbbent arra, hogy a látvány tökéletes visszadása a legjobb esetben is csak másolás, nem azonos a művészettel. Tudatosult benne az a felismerés, hogy az általa mintázott ember- és állatfiguráknak lényegét szimbolikus jelentésük adja meg.

Az archaikus korok, a primitív népek tárgykultúrája a századelőtől igen nagy hatást gyakorolt a modern művészet alakulására. Jól példázza ezt *Picasso* és *Henry Moore* életműve. A modern magyar művészetben elsősorban *Jakovits József* alkotásmódját ösztönözték a prehisztorikus formák, majd a 70-es évek elején kezdi felfedezni a népi tárgyak mellett az archaikus művészetet a fiatal *Samu Géza*, továbbá az 1980-as esztendők elején, részben az új hullám hatására *Chesslay György* és *Mata Attila*. A fenn említett művészek azonban elsősorban fával dolgoztak, míg Zsakó mindig is ragaszkodott a klaszszikus anyagokhoz, a bronzhoz és

Zsakó István: Madaras,
1997, bronz, 35–45 cm

A transzcendens eszmék, a mítoszok, a bálványok különösen vonzzák a művészeket, akik mindig is szeretnének, ha csak morzsákat is, összegyűjteni az örökkévalóságból. Zsakónak legújabb plasztikái is bálványok, mint például a *Vörös orrú* (1997). Ez a lyukas szemű, nagy piros orrú figura, feje búbján madárral, ijesztő, vicsorgó, jelzésszerűen bekarcolt fogakkal, szintén a férfiasságot jelképező kultikus szobor, akárcsak játékosabb, groteszk testvérei, a fejükön és széttárt kezükön madarakat tartó kisbálványok. A madarak, mint általában a szárnyas lények, az égben röpködnek, tehát közelebb vannak az istenekhez, ezért a legtöbb kultúrában pozitív jelképek (*Madaras,* 1996).

Zsakó István: Templom, 1995, brazil zsírkő, 16 cm
(Fotók Dienes Judit)

Zsakó István női szobrai is inkább bálványok, kultikus termékenységszimbólumok, mintsem hús-vér nők. Ilyen például az 1995-ben készített műanyagszobra, a *Madárfejű nő,* mely egy tíz évvel korábbi kisplasztika variánsa.

A szóló figurák után párba állította a női és férfi bálványait a szobrász. Az ikerszobrokon egy-egy négy vagy hatmellű Holdfejű női figura – a Hold nőies karakterű égitest, a fényt befogadó –, és egy ágaskodó péniszű napfejű – a Nap valamennyi égitest közül a legfontosabb, a sötétség megsemmisítője –, férfi alak szerepel együtt (*Nap és Hold,* 1996).

A szobrász plasztikáinak egy újabb típusát képezik a timpanonos-oszlopos templomfejű vagy egyszerű házfejű női bálványai (*Pogány szentély,* 1996),

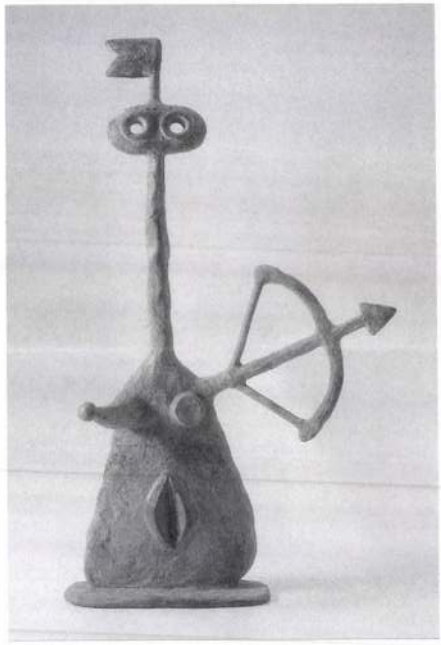

Zsakó István: Nyilas amazon,
1997, bronz, 32 cm

melyek a templomlépcsőre kiülő, szüzességüket elveszíteni akaró, idegen férfit váró ógörög hajadonok mondáját idézik. E művek annak is bizonyítékai, hogy Zsakóra is hatottak a posztmodern eszmék.

Kifejezésmódjára jellemző még a variabilitás. Egy-egy női alaknak, harcosnak, amazonnak, bálványnak vagy templomfejű figurának több változata is készül, melyek emlékeztetnek az alaptípusra, de végső soron mindig mások.

Zsakó István plasztikái napjaink modern magyar szobrászatának jelentős darabjai, újkori bálványok, a tudat alatti ösztönünk, a nemiség, a szerelem, a férfiasság és a nőiség sejtelmes-titokzatos, néha játékos megfogalmazásai.

kisebb mértékben a kőhöz (hogy pontosak legyünk, készített műanyagszobrokat is, de ezen anyag alkalmazását elsősorban a pénzszűke motiválta.)

Egy esztendővel a főiskola elvégzése után a *Helikon Galériá*ban (1985) megrendezésre került tárlatán már azokat az arasznyi figurákat mutatta be – a harcosokat (*Buzogányos harcos* 1985) és a nőiséget szimbolizáló, enyhén szürreális és egyben bálványszerű szobrait (*Madárfejű*, 1985) –, melyeknek formavilága ma is meghatározza művészetét.

1987-ben elnyeri a római ösztöndíjat. A tanulmányút ideje alatt sokat utazik Észak-Itáliában, eljut Volterrába az alabástrombányába, megcsodálja a római kori alabástrom szobrokat, felkeltik érdeklődését a fekvő női és férfi figurákat ábrázoló etruszk szarkofágok.

Kanadában történő letelepedésének első évei a kapcsolatok kiépítésének jegyében telnek. Ontarióban különböző galériákban próbálkozik, de az európai kultúrából nyert indíttatás, a szexuális tematika eleinte nem talál nagy megértésre. A kanadaiak prűdek – mondotta egy műtermi beszélgetésünk alkalmával. Nem véletlen tehát, hogy elsősorban európai származású galériások (*Lukács Galéria, Montreal, Euro-Art Galéria, Ottawa, Del Bello Galéria, Toronto*) forgalmazták munkáit. 1990-ben egyéni kiállítást rendez Hamiltonban a *Spectator Galériá*ban.

A nyolcvanas évek magyar művészetében a kiürült formavilágú hivatalos szobrászattal szemben elsősorban a konstruktív törekvések a meghatározók. Ebben a közegben sikerült Zsakó Istvánnak egy olyan kifejezésmódot megteremtenie, melyet az archaikus formavilág és az irónia jellemez, illetve a hangsúlyozott szexualitás, ami viszont sohasem direkt, mindig jelképes. A történelem előtti formák megidézése bizonyos szempontból rokonítja Zsakó művészetét Samu Gézáéval, annak ellenére, hogy az övé klasszikusabb: utalásaiban felbukkannak a görög és római archaikus művészet elemei is.

Ha részletesen be akarjuk mutatni a pályáját, akkor az indulásával kell kezdenünk, annál is inkább, mert ő az a művésztípus, aki a főiskola végén már kialakította stílusát, melyhez napjainkban is ragaszkodik.

Korai szobrainak egyik meghatározó darabja a *Madár* (1985). Ezt a lapos fejű, gömbszemű, nagy lábú szárnyas lényt ábrázoló kisplasztikát egyszerre határozza meg a gyerek mintázta gyurmafigura groteszk-őszinte bája és a történelem előtti korok alkotóinak transzcendens titokzatossága. E korai periódus másik kulcsfigurája a sugárnyalábokat lövellő napfejű, széttárt kezű, lyukas szemű, hatalmas lábú Napbálvány-gyerek (Napemberke). E zöldre patinázott apró, ám mégis monumentális figurák után a harcosok következtek és a nagy vulvával ábrázolt női termékenység szobrok, melyek jellemzője még, hogy a fejüket ‚S'' alakú stilizált madárforma helyettesíti, míg a harcosok feje helyén csak üres sisak látható. Vigh Tamás írta Zsakó Helikon Galéria-beli kiállítását méltatva, hogy ,,Ezek a szobrok fétisek is, egzotikus a légkörük és legfőbb esztétikai erényük, hogy közvetlenek.'' E gondolatot talán még azzal egészíthetném ki, hogy a szobrok kis méretük ellenére is monumentálisak, és hordoznak valamit magukban a prehisztorikus korok művészetéből, amikor az emberek és az istenek közvetlen kapcsolatban álltak egymással, illetve akárcsak a későkőkori *La Polichinelle*-nek nevezett termékenységet szimbolizáló szobor, kiemelten utalnak a szerelemre, a nemiségre, mely téma akár bújtatva, akár direktül a művészetnek egyik meghatározója.

Zsakó István: Harcosok, 1994–95, bronz, 19–24 cm

A harcosok viszont lapos mintázásuk révén emlékeztetnek azokra a Dionüszosz-kultuszra utaló hermákra, melyeknek lapos testfelépítésük mellett a fő jellemzőjük a dárdaként előre meredő fallosz. Mint *Jung* írja: ,,A kultúra kényszerébe szorított emberiséget időnként el-elragadja ez a mámor: az ókor a dionüszoszi orgiák keletről előtörő hullámaiban élte ezt át, ami az antik kultúra lényeges és jellemző alkotórészévé lett.'' S még hozzáteszi, ennek ellenhatásaként alakult ki később a szoticizmus és az aszkézis.

A kurgántóditó ércfejek mit keresnek a tőzsdeplaccon?

/ ZSAKÓ ISTVÁN munkáiról /

Mint gleccserföldi idolum a hunok tarsolyából szabadulván örvendez, oly kelléků bizonysággal kapkod a bontalmazó tarkaság függélyein a szerény képzelet, közti lapjain forgatva csősznyelvét.

Ősi vonzódása a természet műszereihez a szünetes malom flegma dalnokát hozza elénk, mire hajtva abban vélekedik: dundafrontja, kisgebéje mivé lesz a mélyverandán. Fautdnzó tapétával soha köntösité, Diószegen önteté s patkozá.

26 Tüzetelni lehet durvább hangzatain, holott neolitikus apraja-bakját a Csigridov patinafürdőjibe bőven mártogatja, mintavétpróbából irdatlan szaggatja, vadászkürteire, duplaágyaira avult pontozással ruládban teriti.

/ Hírverők lármája közepett' egy termőhold kisbronz. /

Formázó lelke sűrű albumain cégtörő mód beint: kifejtő ámulat Schubert-érzemenyül a föld döngése nyomán rudazná bátor a nyugati gusztót, lepné oly ideggel dőlt búza hentesét.

Trezonált mértékű távol'ruccanása a hazai smirgliért gyakori.

Szemethy Imre

ZSAKÓ Ilona

tízéves voltam akkor. Mit szóltam volna én a váláshoz? Lehet, hogy apa nem is akart válni. Megmutatta a fényképemet Sophie-nak. Miért gondolkodott? Vannak helyzetek, amikor nem szabad gondolkodni. De hát honnan tudjuk, hogy mik azok a helyzetek, amikor nem szabad gondolkodni? A gondolkodás sokszor csak arra jó, hogy az ember elodázza a cselekvést. De akkor vajon mi segít? Honnan tudja az ember, hogy mikor mit kell tennie? Hallgasson az ösztöneire? És ha az ösztönei is becsapják? Gyorsan döntsön vagy mérlegeljen? Aki mérlegel, annak éppen annyi esélye van arra, hogy tévedjen, mint aki gyorsan dönt. Mérlegelni a középszerű emberek szoktak, de mindnyájunk életében akadnak helyzetek, amikor középszerűek vagyunk. És ha már sokat mérlegelünk, úgy érezzük, inkább gyorsan kellett volna dönteni. És most, ebben a helyzetben apának csak a bátorság segített volna. A bátorság pedig ott kezdődik, ha az ember nem számol a következményekkel. Apa azonban hazajött, és mindent elmondott anyának, úgy, ahogy történt, nem, szó sincs arról, hogy ő Sophie-val akarna élni, hiszen nem lehet és nem is szabad visszaálmodni a múltat, igen, megtehette volna, hogy nem mond semmit anyának, egyszerűen meg sem említi, hogy mi történt Párizsban, aminthogy sok ember hallgat el dolgokat más emberek elől, amikor az érdekei úgy kívánják, apa azonban nem az érdekeit mérlegelte, őszinte akart lenni, nem tudta, hogy az őszinteség, az kis mennyiségben gyógyszer, nagy mennyiségben méreg, azt is elfelejtette, hogy az emberek nem mindig azt hallják meg, amit meg kellene hallaniuk, és anya nem azt hallotta meg, hogy apa őt és engem választott, hanem azt hallotta meg, hogy van valaki, akit apa nagyon szeretett, és ő így nem tud tovább élni apával, de apa nem azért mondta el mindezt anyának, mert vissza akart menni Párizsba, másnap reggel elköltözött, de nem hívta fel Sophie-t Párizsban és nem is írt neki. Vajon miért nem? Következetes volt. Ennyi az egész. A következetesség pedig mindig valaminek a hiánya. A bátorság hiánya? Lehet. Hogy apa sohasem volt bátor. Nem bízott abban, hogy Sophie szereti őt? Az is lehet. Pedig Sophie is elvált. Ő is elmondta Terényi Palinak, hogy mi történt, Terényi Pali megértőnek bizonyult, beleegyezett, hogy külön éljenek, lakást is bérelt Sophie-nak, de Sophie hiába várta, hogy apa felhívja. Apa egyedül élt a kis budai lakásában, abbahagyta a tanítást, csak könyveket írt, kerülte az embereket, velem is csak akkor találkozott, ha én felmentem hozzá, de akkor is állandóan az óráját nézte, mintha fontos dolga lenne, pedig semmi dolga sem volt. Nem sokkal a halála előtt mesélte el nekem a történetet. Mindennap rá gondolok, mondta. Mindennap, reggeltől estig. Akkor már beteg volt, a soproni szanatórium kertjében ültünk, egy padon, ott beszélgettünk.

Aztán én is találkoztam Sophie nénivel. A címét apa noteszában találtam meg. Amikor egyszer Párizsban jártam, felhívtam telefonon. Megittunk egy kávét abban a kis bisztróban, szemben a Sacré Coeurrel, ahol apával is találkozott. Május volt, sütött a nap, kinn ültünk, a teraszon. Ő is elmesélte nekem a megismerkedésüket, a pingpongozást, az operaáriákat, a titkos randevúkat, a találkozást a magyar nagykövetségen, aztán a magányos, várakozással töltött éveket Párizsban. Megsimogatta az arcomat, én megcsókoltam a kezét. Szép asszony volt, jó volt vele lenni. Elképzeltem, ahogy szeretkezik apával. Aztán együtt sétáltunk le a földalatti Anvers megállójához. Szerettem apádat, mondta nekem Sophie néni, de sohasem tudtam, hogy mire gondol. És nem is lehetett tőle megkérdezni. Nagy baj ez? Nem nagy baj. Hiszen a legfontosabbak éppen azok a dolgok, amiket nem mondunk ki. Éppen elég, ha gondolunk rájuk.

Magyar Világ 1997/12

Pogány templom 1995

Fotó: Dienes Judit

Nap és hold 1996

Csőrös 1994

Zsakó István szobrai

Harcos 1995

Harcosok 1994–95

Napemberke 1994

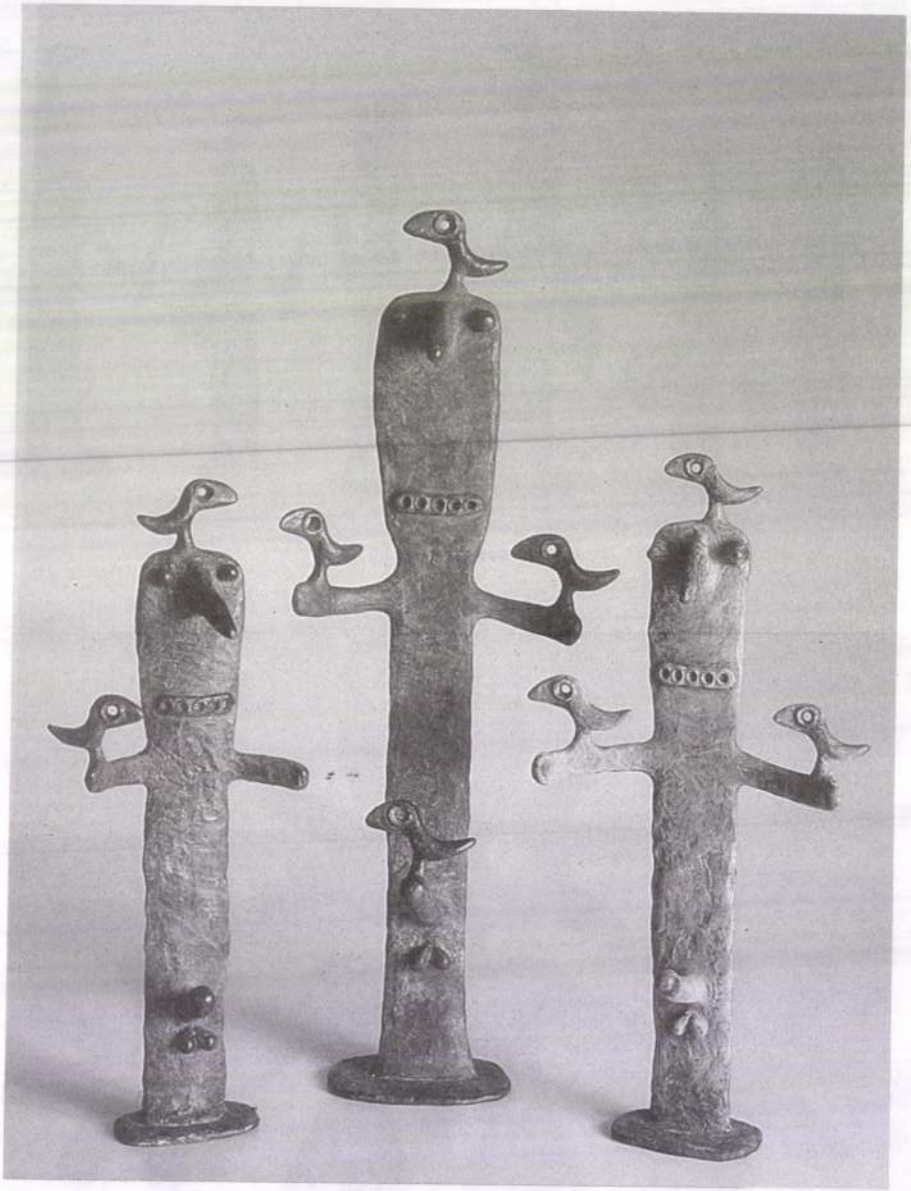

Madaras figurák 1997

Amazon (nyíl) 1997

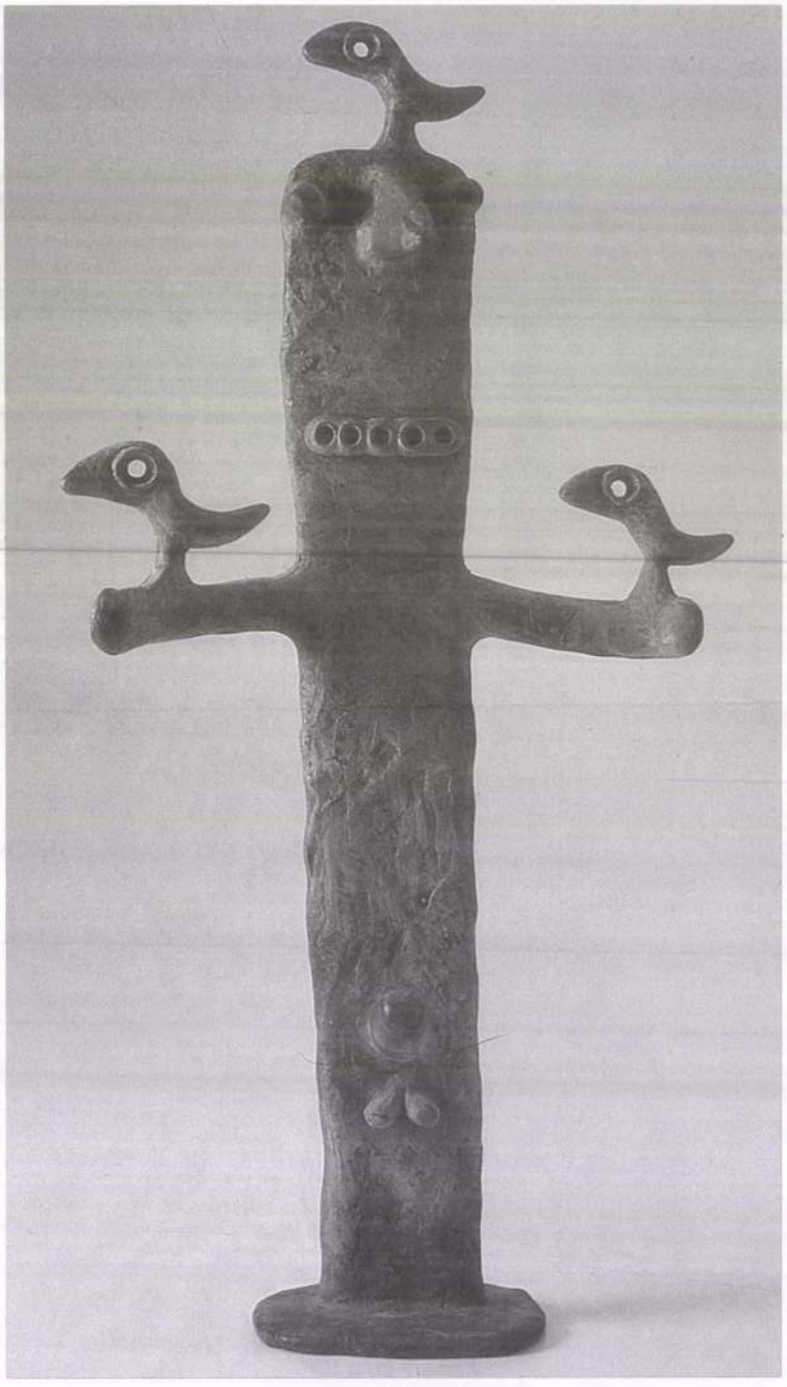

Madarak 1997

MEGHÍVÓ

Az Erdész Galéria meghívja Önt és családját, valamint barátait

ZSAKÓ ISTVÁN
szobrászművész kiállítására.

Megnyitja: ***Udvary Ildikó*** művészettörténész.

A kiállítás 1997. június 6-án délután 5 órakor nyílik és június 19-ig tekinthető meg.

Bemutatásra kerülnek a művész utóbbi években készült művei, bronz és alabástrom szobrok és kisplasztikák.

A galéria Szentendrén, a Bercsényi u. 4 sz. alatt van. Tel: (26) - 317 925

MEGHÍVÓ

Az Erdész Galéria meghívja Önt és családját, valamint barátait

ZSAKÓ ISTVÁN
szobrászművész kiállítására.

Megnyitja: ***Udvary Ildikó*** művészettörténész.

A kiállítás 1997. június 6-án délután 5 órakor nyílik és június 19-ig tekinthető meg.

Bemutatásra kerülnek a művész utóbbi években készült szobrai és kisplasztikái

A galéria Szentendrén, a Bercsényi u. 4 sz. alatt van. Tel: (26) - 317 925

Szabó István diplomamunkája, plasztikái.
a Képzőművészeti Főiskola végzős hallgatóinak diplomamunkáiból rendezett tárlat látható a Győri Művészetben.

Vasárnap, 1984. aug. 25.

Zsakó István plasztikái

ZSAKÓ ISTVÁN szobrászművész és TORMA ANNA iparművész kiállítása a Pelikán Galériában

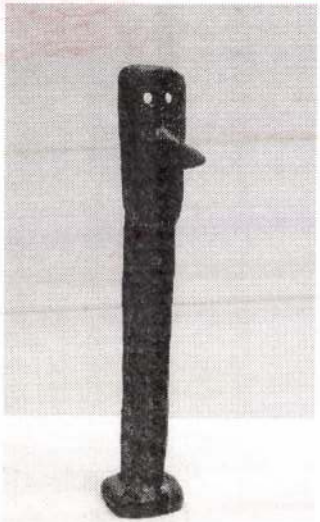

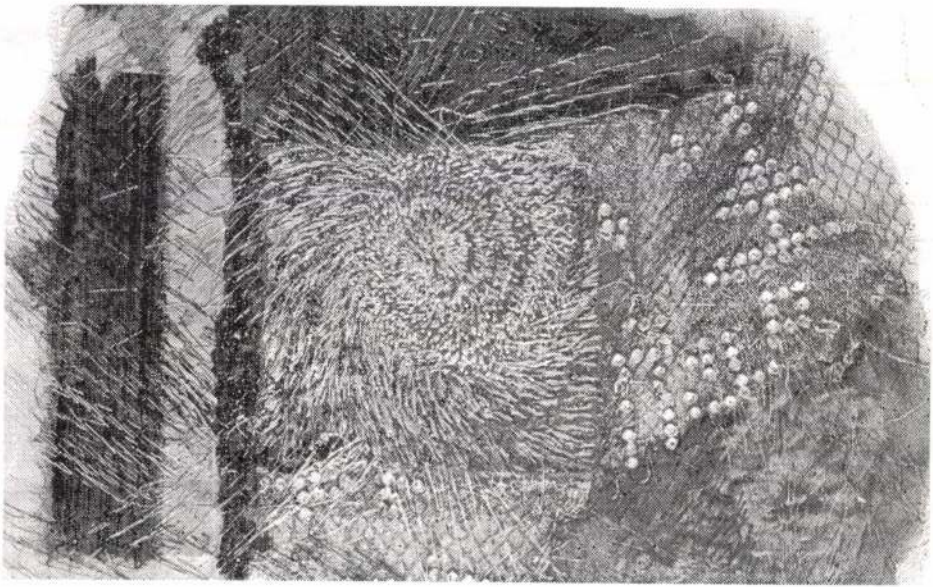

A **Pelikán Galéria**
(Székesfehérvár, Kossuth u. 15.)
meghívja Önt

ZSAKÓ ISTVÁN szobrászművész
és
TORMA ANNA iparművész

tárlatának megnyitójára
2000. június 16-án 18 órára

Megnyitja **Gaál József** festőművész

A kiállítás megtekinthető 2000. június 30-ig
keddtől péntekig 10-18 óráig, szombaton 10-14 óráig.

SZÉKESFEHÉRVÁR 1
-7. 6. 00
AL-I/a/12

MAGYARORSZÁG
028
FORINT

PELIKÁN

Pelikán Galéria 8000, Székesfehérvár, Kossuth u. 15. Tel/Fax.: 22/340-364

Új Művészet főnesk
Sinkovits Péter
Budapest
~~Dáthany u. 10.~~
1054

DGT Nagymezőn u. 32-3

ZSAKÓ Zoltán
Kolozsvár, ?
IA Képz. Főisk. Kvár, szobrász
(Franciaországban él.)

Banner Erdély

Zsakó István (1954–)
Piros orrú 1997
bronz, 105 cm
Fotó: Dienes Judit

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Zsakó István (1954–)
Amazon (buzogány) 1997
bronz, 28 cm
Fotó: Dienes Judit

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

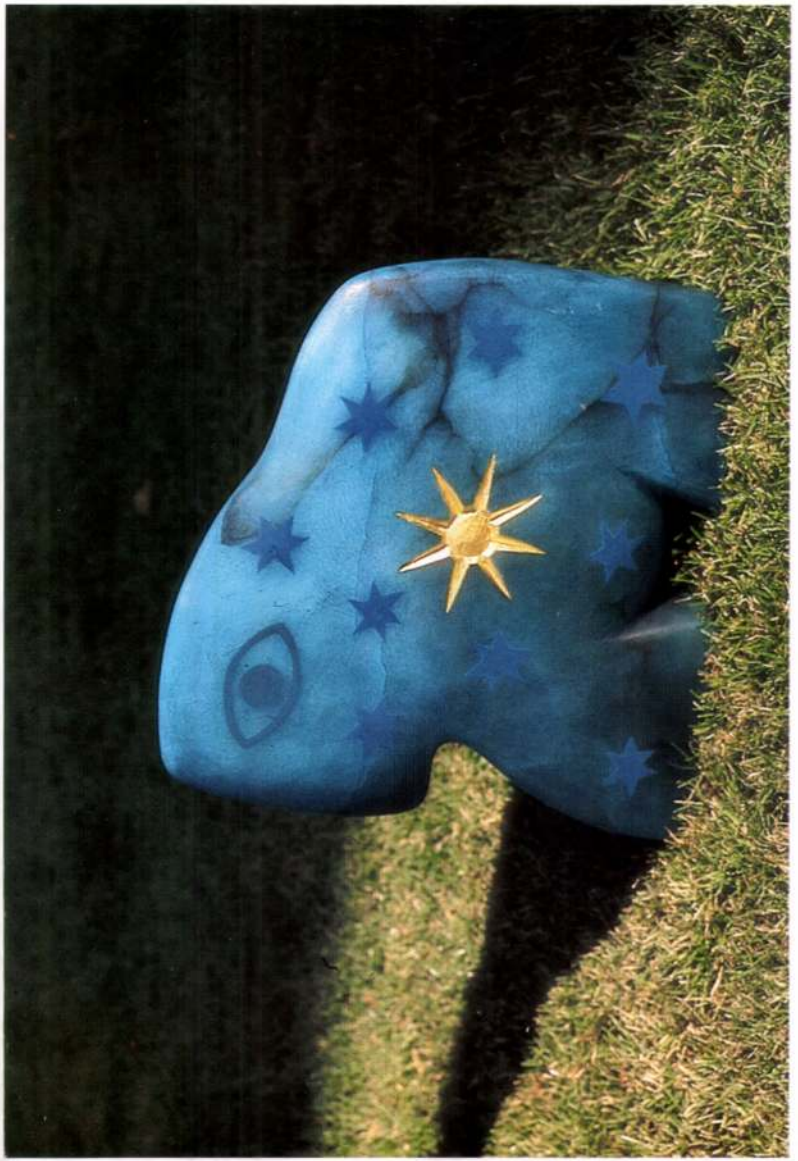

Zsakó István (1954–)
Csillagos 1996
alabástrom, 25 cm
Fotó: Cserba

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Zsakó István (1954–)
Kék állat 1996
alabástrom, 25 cm
Fotó: Cserba

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

ezzel a visszájára-fordulással a tárgyi időtől, azaz a múlttal együtt és egyidejűleg ő maga az eleven időt, azaz a jövőt is kiindulópontként tételezi, vagyis közvetlenül ellentétbe kerül tulajdon lényegével. Ezúttal számunkra azonban a lényeges az, hogy most már magának a pénznek a mozgásában is, átmeneti mozzanatként ugyan, de sor kerül annak az új időstruktúrának az integrálására, amely ez ideig éppen a pénz, azaz a tárgyi meghatározottságnak, a múlt uralmának visszatérő leküzdési folyamatát jellemezte. Röviden: ami eddig csupán a tartalom síkján — a forma ellenében — jutott érvényre, az most az általános forma alakjában is jelentkezik.

b) Ha közelebbről szemügyre vesszük a fenti következményt, mögötte egy másik sajátos, rendkívül figyelemreméltó folyamatot fedezhetünk fel. Mindenekelőtt arról van szó, hogy a tudományos-műszaki forradalom egyfelől magának a termelésnek az objektív időstruktúrájában is lényeges mutációt eredményez. A tudomány hovatovább közvetlenül termelőerővé társadalmiasulása az időstruktúra szempontjából azzal a következménnyel jár, hogy most már objektíve megváltozik

---

* Itt tulajdonképpen az ún. fogyasztói társadalom jellegzetes mechanizmusáról van szó, jelesen arról, hogy a szubjektumnak mint fogyasztónak a termelése, illetve újratermelése a tőkeértékesítés folyamatában alapvető objektív feltétellé, létszükségletté vált.

Utunk Zsakó Zoltán

1979 vm. évem nokrámnúvé

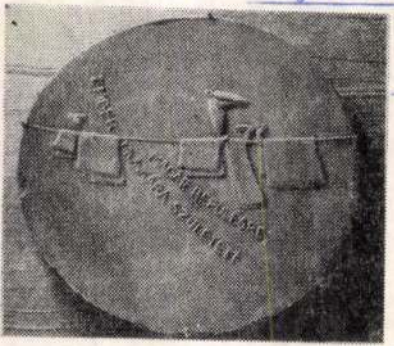

Zsakó Zoltán plakettje

A bágyadt őszi nap még szűkre húzza a buszra várakozó asszonyok szemét, de meleget már nem ad. Kabátjukat végig begombolják, s szorosra kötik fejkendői-

Ha meg elkerültek máshová tanulni, alig-alig térnek vissza. A területi adottságok sem a legjobbak. Rossz a föld errefelé. Így hát egyre kevesebben vagyunk, pedig az elmúlt tíz évben sokat

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zsáky István

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1979. OKT. 1

képzőművész

1021

NÉPÚJSÁ

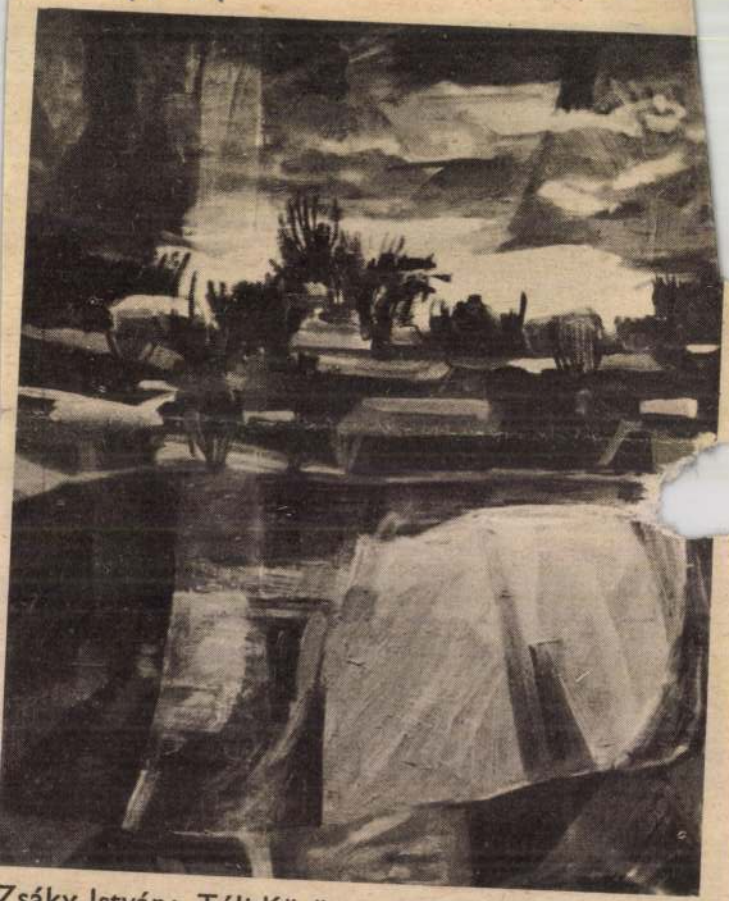

Zsáky István: Téli Körös-part

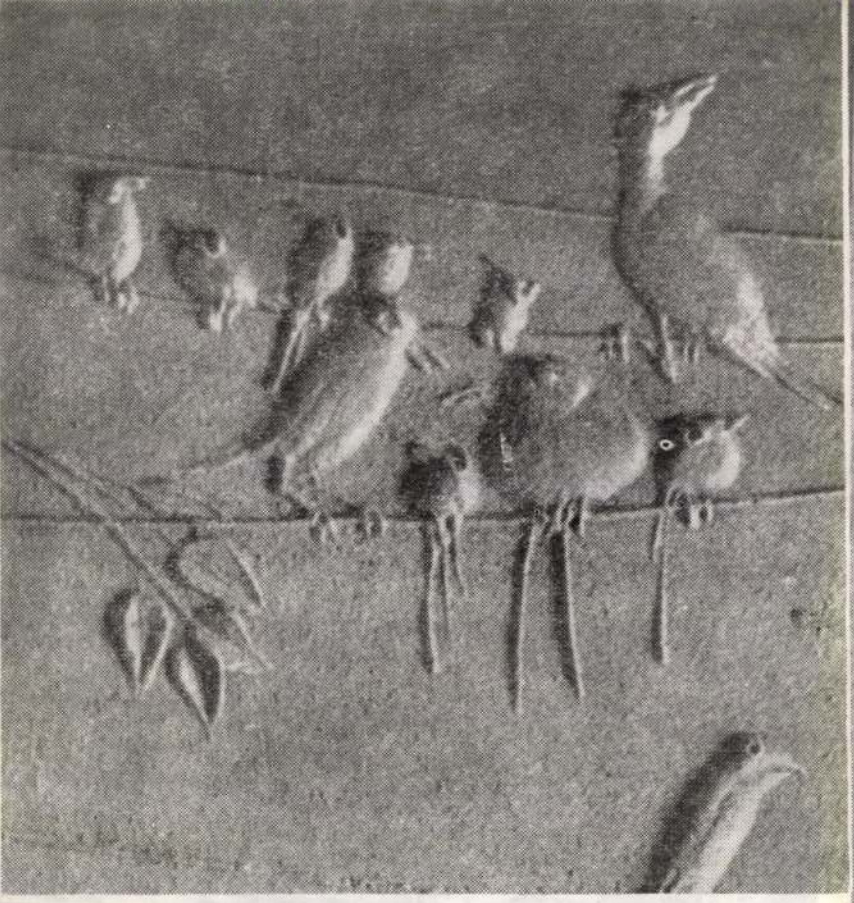

ünneplésekben gazdag művelődési életünk nélkülözhetetlen, sőt akár vezető képzőművészeti műfaját láthatnánk benne (kevesebb lévén a lehetőség térszobrok elhelyezésére).

Tudomásom szerint a közelmúltig szobrászaink csak elvétve foglalkoztak a plakettel. Törös Gábor és Gergely István törte meg a jeget, s hogy milyen sikerrel, azt utóbbi egyéni kiállításaikon is láthattuk. Másmás úton indulva, a portré-idézésben s az „emlékérem" koncepciótól el is távolodva, magasra állították a mércét: nem az alkalmiság, nem csupán az ünneplés, hanem a modern plasztikai nyelv keresése, az eredmények viszonylag széles körben való népszerűsítése jellemzi munkáikat. S még alig ocsúdva az örömből, máris új plakett-sorozatokkal, új nevekkel találkozunk. A kolozsvári képzőművészeti főiskola két negyedéves hallgatója, Zsakó Zoltán és Vincefi Sándor egy kisebb, műhely-kiállításnyi aluminium- és bronz-plakettekkel jelentkezik, amelyeket szűkkeblűség volna csupán kísérletnek tekinteni. Kós András tehetséges tanítványai, értő irányítás mellett, a saját útjukat keresik, egyúttal azonban a modern kisplasztika világszerte fellendülőben lévő ágának kifejezési lehetőségeit is. Alkatuknak megfelelően, lényegesen különböznek egymástól. Mint a Közmondások című sorozata mutatja, Zsakó Zoltán egyelőre kevésbé rugaszkodik el a műfaji hagyományoktól, szinte a sikban fogalmazza meg lírai érzékenységgel, finomsággal — a természet tiszteletében fogant, a madár-motivumot (jelet) középpontba állító — harmóniaigényét. Vincefi Sándor világa szembetűnőbben drámai; görcsösebb — mondhatnánk, nem a keresés kezdetibb fokára, hanem a plasztikai kifejezés szembetűnő jegyeire, szándékos darabosságára utalva. Vincefi — szöveg nélkül is — filozofikusabb művésznek ígérkezik, bonyolult „helyzetek" adekvát képzőművészeti megfogalmazására törekszik, s ennek érdekében merészen (talán vakmerően) mozgatja meg a teret, hökkenti meg és gondolkoztatja el a szemlélőt. Igéretes indulás mindkettőjüké. Nevükkel, műveikkel bizonyára mind gyakrabban fogunk találkozni, már a közeljövőben.

KÁNTOR LAJOS

ZSAKÓ ZOLTÁN és Vincefi Sándor

KÖZMONDÁSOK

plakett-sorozat (alumínium)

HELYZETEK

plakett-sorozat (alumínim és bronz)

118.

KORUNK GALÉRIA

1979. ÁPRILIS

I. P. Cluj Mun., Cluj-Napoca, 1979-6361, 500 ex.

PLAKETT ÉS NAGYKORÚSODÁS

Tulajdonképpen törvényszerűnek kellene lennie, hogy a plakett a romániai magyar képzőművészetben megkülönböztetett figyelemben részesüljön. Ha ugyanis elfogadnánk a lexikoni meghatározást, miszerint a plakett „csak az egyik oldalán mintázott domborművű emlékérem", történelmi-társadalmi szükségszerűségként meglehetősen hagyománytisztelő, évfordulókban-

VÁRKONYI JÁNOS

(1947, Békéscsaba)
Cím: 5600 Békéscsaba, Reök u. 1.
Telefon: 06-66-321-418

A szegedi Tanárképző Főiskolán végzett 1971-ben. 1972 óta folyamatosan állít ki az Alföldi Tárlatokon. Rendszeresen szerepel a Vásárhelyi Őszi Tárlaton és a hatvani Portré és Tájképbiennálén. Jelentős egyéni tárlatai: Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum; Hatvan, Hatvani Galéria; Szeged, Gulácsy Terem; Debrecen, Medgyessy Terem; Budapest, Vigadó Galéria; Budapest, Csontváry Terem. 1986-ban Székely Bertalan-díjat kapott.

Mobilszerelem	**olaj, farost, 85 x 65 cm**
Természetvédelem	olaj, farost, 65 x 85 cm
Hagyaték	olaj, farost, 73 x 60 cm

ZSÁKY ISTVÁN

(1930, Budapest)
Cím: 5540 Szarvas, Kossuth u. 2.
Telefon: 06-66-312-656

Tanárképző főiskolát végzett 1954-ben. Tanulmányai elvégzése óta számos hazai és külföldi tárlaton vett részt. Rendszeres résztvevője a térség országos kiállításainak (Vásárhelyi Őszi Tárlat, Alföldi Tárlat). Munkáival Budapesten, Szegeden, Zalaegerszegen, Gyulán, Kalocsán szerepelt. Külföldön Bulgáriában, Finnországban, Szlovákiában, Romániában állított ki.

Szénáskert	**olaj, vászon, 60 x 40 cm**
Árnyékban	olaj, farost, 70 x 100 cm
Sáros oldal	olaj, farost, 100 x 70 cm

szembe jutnak a községi párttitkár szavai:

— A könyvtár alig tíz éve, hogy felépült. Van ifjúsági házunk. A gond már csak a művelődési ház volt. Kellene, de miből? Aztán maga a lakosság vetette fel két éve, hogy segítene. Azóta minden kereső havonta 20-tól 60 forintig befizet a költségekre. Még a nyugdíjasok és a kis-

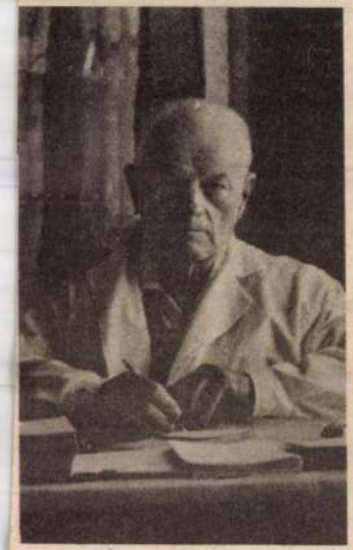

Dr. Medgyesi Ferenc

Tóth János

Fotó: Gál E

— Sok minden foglalk tat, mindenfélét versbe le foglalni, Vésztőt is. Az cákat, a régi iskolát, a pajtásokat... Szerettem igazi szabad életem lehet Volt 400 nyulam, azok játszhattam kedvemre. A lu végén laktunk, mehett amíg a szemem ellátott. barátom volt a környéken, velük töltöttem az időt. Szerettem az öregekhez is járni. Életükről meséltek, meg Attila sírjáról, mert Vésztőn úgy tartja a hiedelem, hogy az is itt van valahol...

— Lassan azért itt is megszokom. Már nem megyek vissza, csak látogatóba, vendégként. Ha ebben az iskolában végzek, szeretnék továbbtanulni, aztán majd meglátom mi lesz. Városban akarok élni, ahol sok szakma között választhatok.

János elkerült. De akik maradtak, azok is munkájuk szépségét, életük teljességét keresik. S azt Vésztőn is megtalálhatják.

Nagy Ágnes

résztvevő vállomása meg ezek birtokában sem nélkülözhető.

Jószerével egy emberöltő telt el. Az egykor volt politikai harcok elcsitultak. Népünk végül is rátalált a felemelkedés útjára. Ma már senki nem rója fel, ha valaki más véleményen volt. Ami történt, s bárhogyan is történt: történelmi tény, melyet elhallgatni ugyan lehet, de meg nem történtté tenni semmiképp. Ne sajnál[illegible] hát a fáradtságot régi [illegible] között kutatni egykori írások után, ne sajnálj[illegible] emlékezésünket papírra [illegible]tni. A szülőföldszeretetn[illegible] ez is bizonyítéka.

Zsáky István

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1979 OKT 14

1021

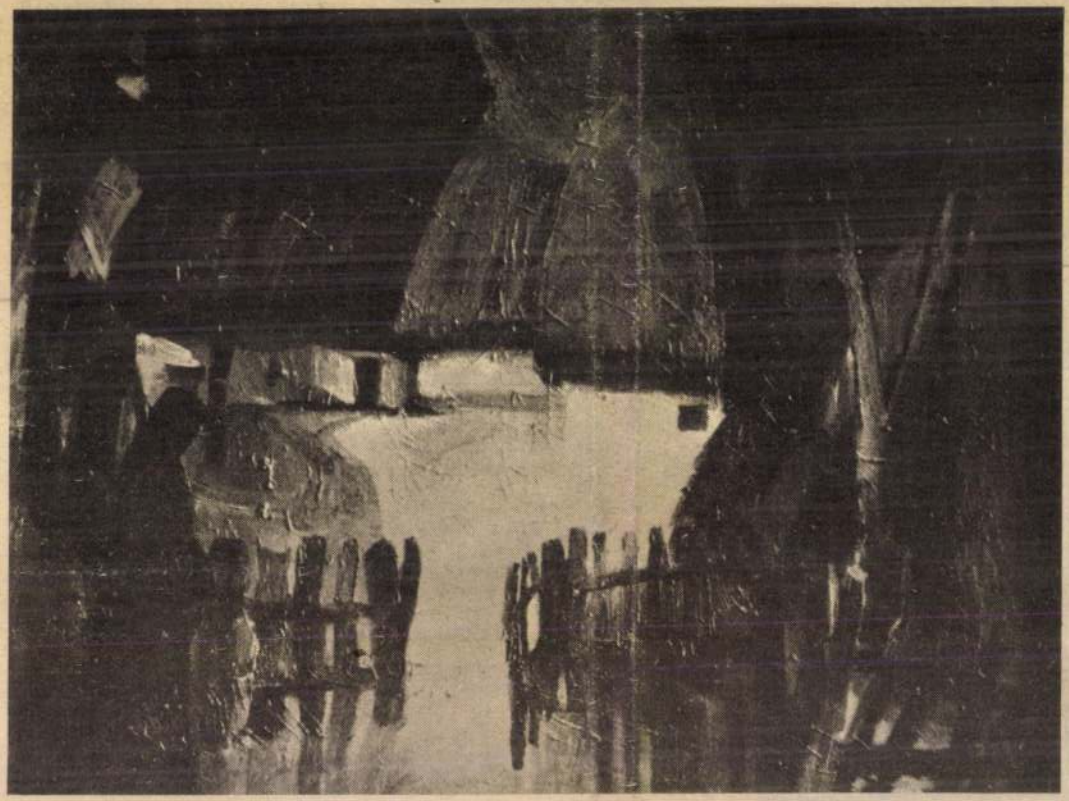

Zsáky István: Falusi udvar

Ba

Atomenergetika és a KG

Az idén volt 25 esztendeje, hogy Moszkva mellett üzembe helyezték a világ első atomerőművét. Hogyan valósul meg napjainkban a szocialista országok atomenergetikájának fejlesztése? Erről beszélgetett az APN tudósítója Fjodor Ovcsinnyikovval, a Szovjetunió energetikai és villamosipari miniszterhelyettesével.

— A Szovjetunió gazdaságát önálló fűtőanyag- és energetikai forrásaira alapozza. Ezen nyersanyagok mintegy 80 százaléka az

vekben. Ezeknek az erőműveknek a teljesítményét 1980-ig másfélszeresére kívánjuk bővíteni. Épül a rovenyi, a dél-ukrajnai és kalinyini atomerőmű. A Litván SZSZK-ban folynak az egyenként 1,5 millió kilowatt teljesítményű energiafejlesztő egységekkel felszerelt új atomerőmű építkezései.

Biztonságos

— Nem veszélyesek-e az atomerőművek a nagyvárosok közvetlen közelében? Mi erről a szovjet tapasztalat?

— A környezet szempontjából az atomerőművek teljesen veszélytelenek. Az atomerőmű nem szennyezi a légkört kénnel és más égés-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zsáky István

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1979 OKT 14

Fotóművész

1021

Zsáky István: Fényben

erőlködve.

— A hegyvidék bi
nem mindenben kedve
mezőgazdaságnak — mo
az abaligeti tanácselnök
Sajnos, hamar tönkre
nek a gépek.

Abaliget nagyobb kö
mint Orfű, de kisebb üd
terület. 190 hétvégi há
van helye, már majdnem
összes telket beépítették.

Horváth István

Fotó: Cseri László

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 20

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Zsáki István, festő

1021

Zsáki István: Mályvák

NÉPÚ

Egy jobb sorsra érdemes életmű

Plóhn József fé
a Nemzeti Galé

Hódmezővásárhely a századfordulón. Virágzó porfészek a millenneum görögtüzes vigadalmában. Az Alföld népessége a XVIII. század után is óriási falvakban lakott, megőrizve korábban célszerűségből felvett életformáját. Így itt a jobbágyrendszer sohasem tudott teljes következetességgel érvényesülni. Kialakultak a tanyás mezővárosok, melyeknek Vásárhely az alaptípusa. Erős, de csendesen szervezkedő szociáldemokráciával, olvasókörökkel. Szántó Kovács épp letöltötte börtönbüntetését. Erőtlen, de akalékoskodó tanács irányít. A ...városházán Kossuth képe, a ...rki cipész falán Lassalle-é. ... tényleges hatalom a gaz... parasztság, a középbir...kosok kezében.

... környezetben határozott ...ű művésztársaság szer-

ják őrizni, eredménye: gazdag néprajzi anyagú múzeumot alapítanak. Tornyai festészete jutott közülük a legmagasabb elismerésig. Nem volt lázadó ez a művészkör, inkább bohém, de széles látókörrel és tiszta szándékkal kereste a valódi értékeket, s ez a hamis tudattal élő korban talán még nehezebb volt, mint a hagyományok elvetése, vagy a lázadás. A „soviniszta mániát"; a középnemesség és az államapparátus magyarkodását, a népművészet népszínművé torzítását, vagy épp a „lechnerkedés" hamis tudatát elkerülték. Nem egy kiagyalt nemzetmentéshez kerestek támaszt, hanem saját világuk elemzésével találták meg a magyarság lényegét. A magyaros stílusnak csakhamar vetélytársa is akadt a művészetben: a szecesszió, de ez kö-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 JUL 20

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Szaki István
festő

1021

NÉPÚJSÁG

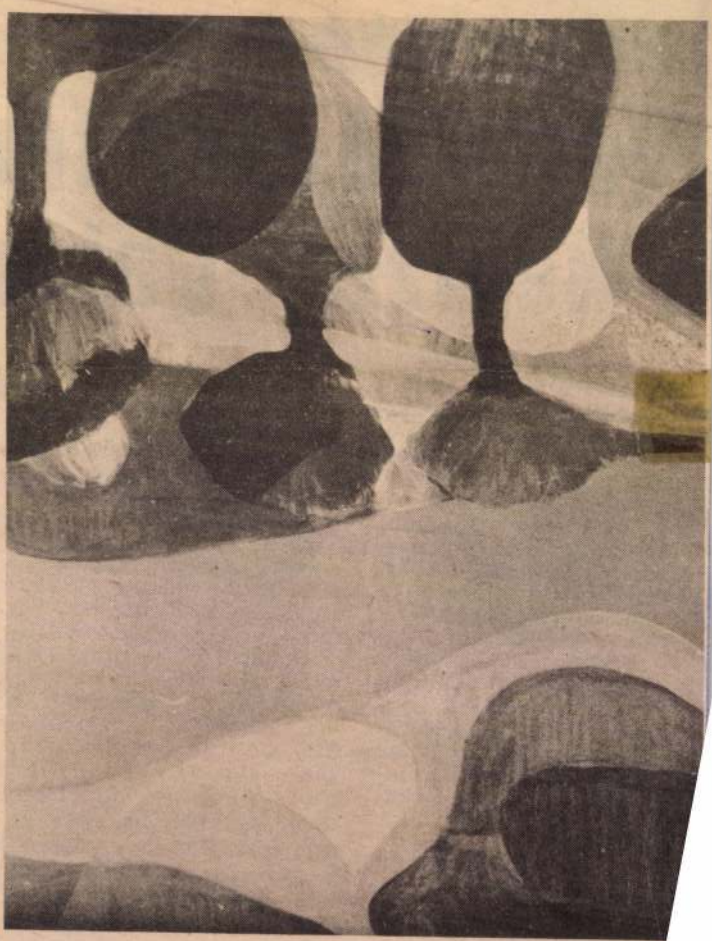

Zsáki István: Holtág

den nyolcadik használja fel otthonában a termálvíz hőenergiáját. E mellett több mint száz ipari üzem és szervezet hőenergiával való ellátását is a köztársaság termálforrásai fedezik. Ezek a földalatti „kazánok" — a szakemberek szerint — 5—10-szer olcsóbban állítják elő a hőenergiát, mint a nagy hőközpontok.

Rosztyiszlav Kvjátkovszkij
APN — KS

Ez már az új, a 2
Fajzuj afgán olajipari technikus napi ellenőrző körúton a dzserkuduki gázfeldolgozó telepen. A két ország együttműködése az energiatermelésben és a vegyiparban sikeres

Ez viszont még a régi Afganisztán. Öreg paraszt a maga földjén. Kommentár talán nem kell hozzá

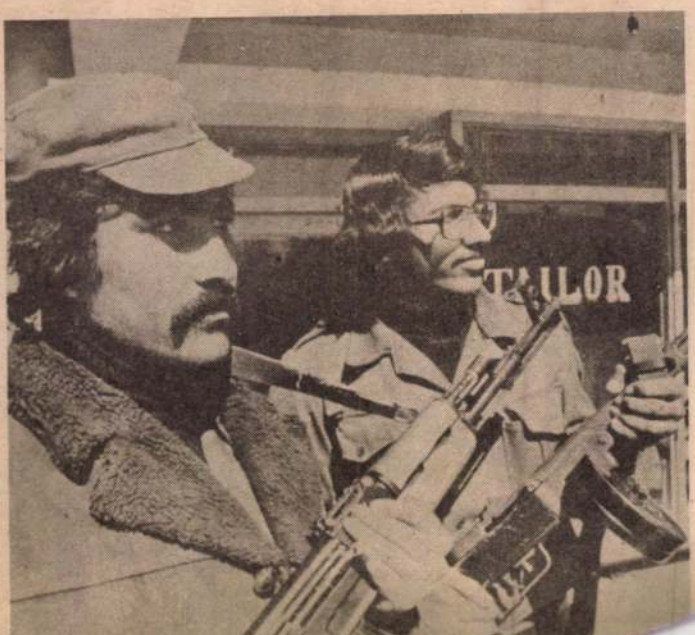

A felforgatók egyetlen napig sem nyugszanak. E

180,6 méter tengerszint feletti magasságban kell lennie. Az eltérés mindkét irányban legfeljebb öt milliméter lehetett! Ha több, akkor a hídívet képtelenség a helyére tenni, a többihez illeszteni.

***

Négy napig utazott a mű, amíg a pillérekhez ért. Ez alatt a folyó szintjét milliméternyi pontossággal szabályozták. Ezt könnyen megtehették, mert a Moldván a duzzasztók egész rendszere van végig. De április 15-én bekövetkezett, amitől a mérnökök rettegtek. A végtelen esőzés nyomán akkora árhullám vonult végig a folyókon, amekkorát a duzzasztók már nem késleltethettek. Drámai órák következtek. A munkát azonnal le kellett állítani, s minden óvintézkedést megtenni, hogy a leeresztett árhullám a 2000 tonnás tehernél katasztrófát ne okozzon. Az eredetileg másodpercenként 300 köbméteres folyás most 650 köbméterre duzzadt. Izgalmas pillanatokat éltek át, a tározók mérnökei is, akik csak egyet tehettek: olyan lassan engedtek utat a víznek, amennyire csak lehetett. Másfelől azonban a mind erősebb árhullám arra szorította őket, hogy mielőbb megnyissák a zsilipeket, nehogy kiáradjon a folyó, vagy ami még tragikusabb: szétfeszítse a duzzasztó betonműveit.

Idegfeszítő munkával, hajszálpontos számítással egy hónapig tartották az „arany középutat" és — sikerült. Május 14-én ismét megenyhült a Moldva. Leapadt, és május 19-én 11,46-kor a 2000 tonnás hídtest a helyén állt. Gyors mérések következtek, és a CTK világgá repítette a

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Zsáki István festő
BÉKÉS MEGYEI NÉPŰJSÁG
1980 JUL 20
1021

vel. Jött felé. Fejét rázta szüntelenül.

gatta meg őket, éppen ... kor vacsorához láttak. A pillantása elől. Érezhette,

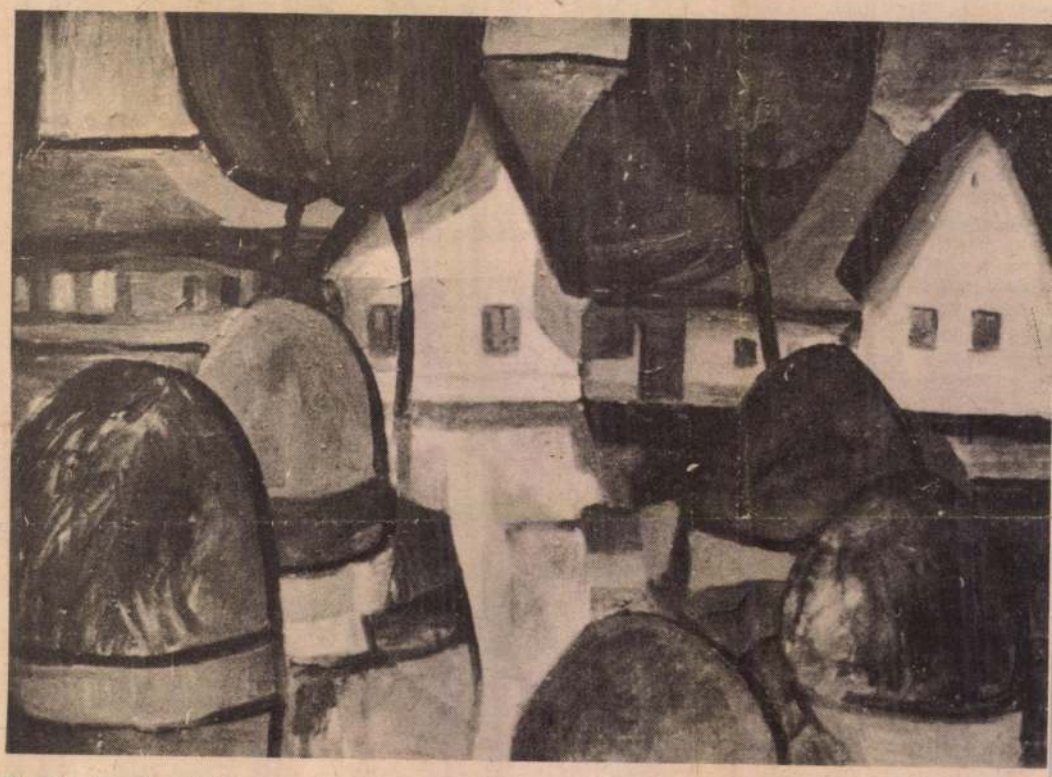

Zsáki István: Utca

hirt: az eltérés mindossze 0,4 milliméter volt...

B. J.

önkéntesek őrködnek Kabul rendjén

(Fotó: TAS...

...fiatal afgán

szerusiteset elő
verkezési progr

6. Kairóban a
raeli háború
mából rendezet
szemlén egy n
dó Khaled Ahr
főhadnagy vez
merényletet k
Szadat egyipto
Október 13-án
lasztották meg
ját, Hoszni Mu
elnök személyé

24 vádlottjának tárgyalását november 21-én kezdte meg a legfelsőbb katonai bíróság.

10—18. A román államtanács törvényerejű rendeletet adott ki, amelyek szabályozzák a cukor és az étolaj elosztását, a kenyér, a liszt, a száraztészta és a kukoricaliszt egy főre jutó átlagfogyasztását. A rendeletek szigorú intézkedéseket helyeztek kilátásba az üzérkedők, a felhalmozók és a pazarlók ellen.

16—18. A LEMP KB varsói 4. teljes ülésén Stanislak Kania, a KB első titkára lemondott, és Wojciech Jaruzelski miniszterelnököt, a honvédelmi minisztert választották új első titkárnak.

26. Több hetes vita után a francia nemzetgyűlés elfogadta a kormány szeptember 9-én jóváhagyott államosítási törvénytervezetét, amely öt nagyipari konszern, 35 magánbank és két pénzügyi csoport államosítását irányozza elő.

NOVEMBER

1—7. Az Albán Munkapárt VIII. kongresszusát tartotta Tiranában.

4. Varsóban megbeszéléseket

Ennek az eseménysorozatnak latnak szerves része mindaz, ami a SALT-folyamattal eddig nem érintett európai közepes (1000—4500 kilométer) hatótávolságú rakétanukleáris harceszközök tárgyában történt a szovjet—amerikai genfi tárgyalások múlt év november 30-án történt felújítása előtt és után. Csupán emlékeztetőül: a Szovjetunió már a SALT-megbeszélések időszakában felhívta a figyelmet a probléma fontosságára. Az SZKP XXVI. kongresszusán jóváhagyott békeprogram egyik pontjában, ugyancsak szóba került a megoldás halaszthatatlansága. Az előterjesztett javaslat szerint „már most moratóriumot kell elrendelni a NATO-országok és a Szovjetunió közép-hatótávolságú nukleáris rakétáinak európai telepítésére, azaz mennyiségileg és minőségileg be kell fagyasztani az ilyen eszközök meglevő szintjét, beleértve természetesen az Egyesült Államok ebben a térségben található előretolt telepítésű nukleáris eszközeit. Amikor a múlt év őszén

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-726

Zsáky István festő-
művész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 FEB 27

1021

Zsáky István: Körös-part

Zsáky István: Lovak

1982 FEB 27

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

1021

Kék egek, nyitott, tiszta világ után vágyódom

Zsáky István festőművésznél, Szarvason

Azt festem, mi lényegem, amit érzek...
Martin Gábor felvétele

Képek, képek és képek. Zsáky István festőművész szarvasi lakásán iszunk előbb egy illatos kávét, aztán az utóbbi egy-két év új képeit nézzük. Nem műterem, nem is műteremlakás az óvónőképző tanárainak háza az intézet mögött, kétszobásnak is alig nevezhető, mégis barátságos otthonokkal. De nem műterem, távolról sem az. Zsáky István is arról beszél először, hogy úgy tűnik, örök vágyálom marad belépni egy műterembe, és az ihletett pillanat első perceiben kézbe venni az ecsetet, az állvány elé állni. Ên először kipakolok, helyet csinálok, majd amikor mindent előszedtem, akkor. Aztán ha befejeztem, elpakolok, hogy rend legyen, mert azért ez mégiscsak lakás. Soha nem volt szó arról, hogy itt, Szarvason, műteremlakásokat is építenének? Vagy itt nincs a határban elhagyott iskola, egyéb, ami jó lenne műteremnek? Nem volt szó róla, mondja, és nincs ilyen iskola sem...

A szekrények, könyvespolcok, ajtók elé képeket rak. Amolyan házi kiállítást rögtönöz, hogy a mostani Zsáky Istvánt a legalkalmasabban elém tárja. Tudod, említi közben, én azt vallom, hogy az ember az egyéniségét nemcsak úgy tartja meg, hogy stílusjegyei mindig azonosak. Egy Zsáky-kép attól is lehet rám jellemző, hogy a témavilág, az érzések meghatározzák a megjelenítés módozatait. A színek hangulata, a koloritás számomra a legizgalmasabb festészeti kérdés... Még a formát is alárendelem ennek. A színek és a fények! Csodálatos világ. Erről a *Halász*-ról azt mondta Dömötör János egy megnyitón: a fények, színek valósággal aureólaszerűen ölelik körül a munkába hajló embert...

— És a többi képeden? Ahol nincsenek áttűnések, ahol realisztikusabban jelenik meg az ember a maga tárgyai között, munkája közben, gondolatainak bűvkörében?

— Ott, azokon is az ember a központ. Még a tájképeimen is, habár egyetlen figurát sem látsz rajtuk. Ha más nem, akkor az én gondolataimnak, természetszeretetemnek, hegy-vízimádatomnak kell üzeneteket küldeni a szemlélőnek: a fák, a vízpartok, a felnyíló nap is emberarcúak körülöttük.

— Honnan jöttél erre a vidékre? Merre volt a gyermekkorod?

— Kalocsáról. A vizet, a fákat ott szerettem meg. Ott üldögéltünk, mi gyerekek, a Vájás-csatorna partján, amiről a nagyon öregek azt mesélték, hogy valamikor a török időkben ásták... Néztem a vizet, a bogarakat, fákat, lepkéket, a naplementét, a fényeket. Ezek a vájási fények, színek ma is visszajönnek, és lesz belőlük fény és szín a Holt-Körös partján, a szarvasi belső tónál, a tanyák között. Sokat járok a Körös-töltéseken, a tanyavilágban, fényképezek, akvarellkrokikat csinálok. A képek itt születnek, a „műteremben".

— Van olyan, hogy festői „ars poeticád"?

— Van. Igazat festeni. Úgy igazat, hogy azt adni vissza színekben, kompozícióban, megjelenítésben, amit érzek. Belülről festek, az élmények távolisága és jelenidejűsége összevegyül, létrehozza a képet. Szeretném hinni, hogy aki eléje áll, rátalál arra a hangulatra, azokra a gondolatokra, melyek bennem éltek, és képpé formálódni kívánkoztak. A lényeget adni, azt szeretném. Az a célom. A művészetben is törvény: mellébeszélni, túlbeszélni nem szabad.

— Mondj még erről valamit!

— Elnézést az olvasótól és tőled is, ha kissé távolabbra megyek. Bár, nehéz többet mondani, hiszen a kép az kell, hogy elmondjon mindent. Ugyanakkor beszélni is kell, elvezetni a szemlélőt a festőhöz, a képeihez. Ezért megyek távolabbra. És ez a távolabb, a gyermekkor. Amiről talán már kissé sokszor elmondjuk, leírjátok interjúkban, hogy mennyire meghatározó. Nemcsak a művészember számára, minden ember számára. Hogy végül is olyanok leszünk, amilyenné a gyermek-, a kamaszéveink formáltak bennünket. Azokat az élményeket, szép vagy tragikus eseményeket soha nem felejtjük. Akit lesből megugatott és megharapott egy kutya, az felnőttkorában is fél a kutyáktól... Aki beleszeret gyermekkora környezetébe, a vízbe, fákba, a természetbe, abból azt semmi ki nem űzi többé... Vágyódom én is a kék egek, a nyitott, tiszta világ után. Közben megfestettem ezt a képet, és azt a címet írtam a túloldalára, hogy *„Nagyváros"*. Összeboruló felhőkarcolók, odafent kis nyitott kék ég, és lent az épületmonstrumok tövében kitárt karú, felfelé vágyakozó, piros ruhás emberalak... Vagy ez a másik, a *„Tanyaudvar"*, madártávlatból. Melyikünk nem akart szállni, repülni gyerekkorában? És onnan, fentről nézni a világot? Vagy ez a két öreg: nekem olyanok, mintha apám, anyám lennének. Mindez hogyan jön a kérdésedre? Úgy, hogy azt festem, mi lényegem, amit érzek, ami bennem él, és ha azt festem, őszinte, igaz vagyok.

— Köszönöm, ezt nagyon szépen elmondtad, ezt öröm lesz visszaadni. De mondd, van időd mindenre, amit a festő követel? Tanszékvezető vagy az óvónőképzőben. Az utóbbi években írtál egy csomó tankönyvet. A legutóbbira magas minisztériumi nívódíjat kaptál. Van egyáltalán szabad időd?

— Van. Igaz, hogy a tanszékvezetés két éve alaposan megnövelte a lekötöttségemet, de azért van. És amikor van, akkor festek, vagy beülünk a Trabantba, és elmegyünk valahová. A Körös-part gyönyörű, a vidék gyönyörű. Ha több időnk van, akkor irány a Mátra vagy Pécs, esetleg Szentendre. A Duna-kanyar. Tudod: a fák, a vizek... Új témák, új varázslatok. Ezek az utazások a legszebbek nekem. És utána, amikor előszedem a festékeket, a szoba közepére állítom az állványt: volt világ, nincs világ. Csak az van, amit elmondani, képpé formálva szeretnék.

— Kiállítási vendégkönyvedben rengeteg aláírás, bejegyzés. 1979 őszén Békéscsabán, a Jókai Színház előcsarnokában mutattad be akkor új képeidet, a következő évben Szarvason volt önálló kiállításod, 1981-ben Kondoroson, Csabacsüdön, Hódmezővásárhelyen. Közben három képpel szerepeltél az 1980-ban Penzában rendezett tárlaton, most pedig, alig pár napja nyílt meg budapesti kiállításod a Várkonyi György Úttörő- és Ifjúsági Házban. Szép sorozat!

— Talán csak látszólag sok, pedig minden újabb kiállításkor önmagam szükséglete, hogy részben egészen új képeket is vigyek oda. Ez így van rendjén, nem lehet éveken át ugyanazt vinni mindenhová. Még akkor sem, ha az adott helyen minden kép újnak számít.

— Nyilván, mindegyik tárlatodról őrzöl emlékeket. Egyet említs meg közülük!

— Kondoroson a megnyitó után odalépett hozzám egy idős parasztember. Meghatódottan rázta a kezem, és Kohán Györgyről beszélt. Hogy ismerte, szerette és „Kohán Gyurka felejthetetlen vonásait véli felfedezni a képeimen." Ennél nagyobb és őszintébb elismerést senkinek sem kívánok.

— Mostanában mi van benned, mit tervezel, mire készülsz?

— Az ember sokkal többet szeretne, mint amennyit megvalósíthat. Sokat gondolok arra, hogy ezt a lenyűgözően szép szarvasi tájat, a Körös-partot, az itt élő embereket, az itteni hangulatokat, a fákat és újra csak a vizeket, a naplementét, a fényeket mondani el újra és újra. Most a szarvasiaknak. Igen, nagy tárlatra gondolok, talán jövőre, talán ez év végén. És van egy csomó meghívásom, megtisztelő invitálások Szentesre, a túrkevei Finta Múzeumba, és visszahívott a gyermekkori táj is, Kalocsára. Orosházán pedig áprilisban lesz önálló kiállításom; Orosházán, ahol először álltam a katedrára, hogy taníthassak.

A rögtönzött kiállítás képei lassan újból egymáshoz simulnak a szoba sarkaiban, a „műteremből" megint lakószoba lesz, a festőállvány is félrehúzódik. Zsáky Istvánt várja az intézeti munka, mert számos dolga van még ma ott. A öregtemplom málladozó falai, robusztus tömbje előtt lépkedünk, és az egykori képzőnél búcsúzunk. A képző ma múzeum, és egyik szobájában Zsáky István is raktárhelyet kapott — a képeinek. Nem tudnám hová tenni őket, mondja, és ez a kis öröm is sokat jelent. Odafigyeltek rá.

Sass Ervin

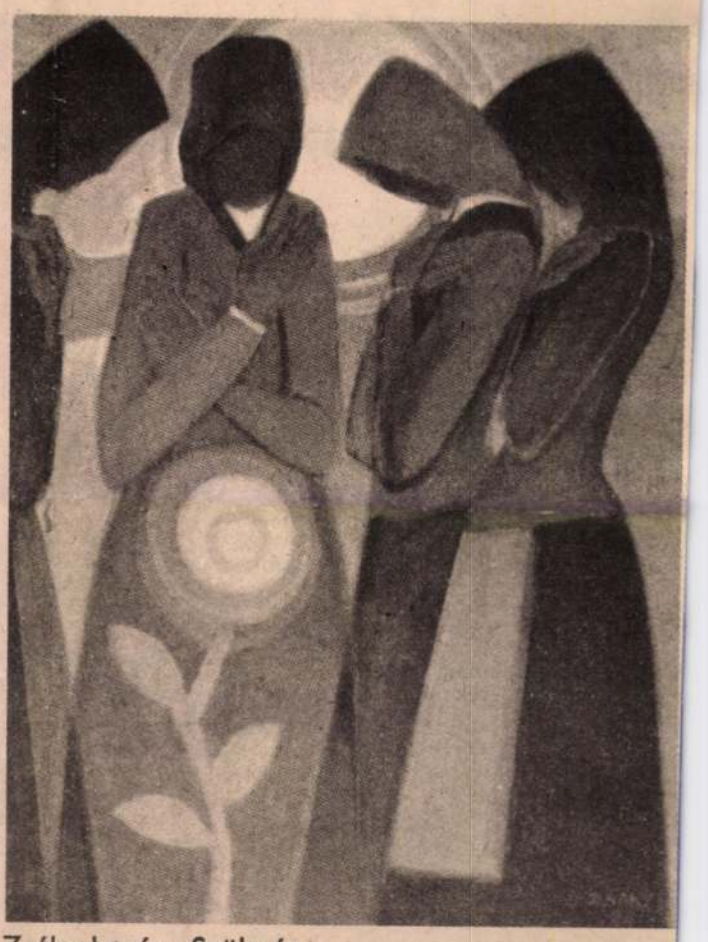

Zsáky István: Születés

Győri László:

Albérlők

Ahol mi lakunk, arra van.
észak. Ahol a lámpa ég.
Gyújtjuk a lámpát: éjszaka,
süvölt a szél, a sarkvidék,
és megmart ebként ugat a
fóka, a rozmár agyara
töri a lélek nagy jegét.

A szobában a lámpafény,
mint a fákon a zöld moha.
Virraszt, világít, arra ég,
amerre észak csillaga,
Lakások, házak pólusa,
vakít a kiadó szoba:
lépteidet, hogy el ne vétsd.

Zsáky István: Kapás asszony

NÉPÚJSÁG

Kiegyensúlyozott az ítélkezési gyakorlat

Interjú dr. Szikora Istvánnal, a megyei bíróság elnökével

A bírói munkát a közérdeklődés mindig figyelemmel kísérte. Megyénkben 6 járásbíróság, 1 munkaügyi bíróság, és a megyei bíróság fejt ki igazságszolgáltató tevékenységet. A büntetőügyek száma megközelíti évente a 2900-at, a polgári és a peren kívüli ügyeké pedig 6000 körül mozog. Az Igazságügyi Minisztérium bírósági főosztálya értékelte és jónak minősítette bíróságaink tevékenységét. A múlt évben a megyei bíróság elnöke számolt be az MSZMP megyei végrehajtó bizottsága előtt. Ennek során megállapították, hogy a megyénkben működő bíróságok nagy súlyt helyeznek a törvények betartására, a jogpolitikai elvek érvényesítésére. Felhívták azonban a figyelmet arra, hogy a büntetések kiszabásánál a differenciáltabb ítélkezési tevékenység folytatására kell törekedniük. Szigorúbban kell elbírálni a súlyosabb bűncselekmények elkövetőit, és nevelni a megtévedteket. Hatékonyabban kell érvényesíteni a bíróságok — törvényes gyakorlatot folytatnak. Megfelelő módon oldják fel az ellentétes érdekek összeütközését, s juttatják kifejezésre a törvényhozó akaratát; amely szerint a tulajdonos az ingatlanért kapja meg a megfelelő kártalanítást, de a kisajátítás ne adjon lehetőséget munka nélküli jövedelemszerzésre.

— Mit tükröznek a házassági bontóperek?

— A családjogi törvényen alapuló perek jelentős hányadát a házasság felbontása iránti ügyek teszik ki. Sajnálatos, hogy számuk évről évre emelkedik, s egyre több olyan házasságot bontanak fel a bíróságok, amely kiskorú gyermeket is érint. Ezért minden házassági bontóperben meg kell kísérelni a házastársak kibékítését, a házastársak egymás és a kiskorú gyermek iránti felelősségének felkeltését. Ha azonban a házasság nem tartható fenn, arra kell törekedni, hogy a válás a felek további viszálymentes kapcsolata és főleg a közös kás használati jogának szabályozásánál a családvédelmi szempontokat — a kiskorú gyermek érdekét — a bíróságok természetesen figyelembe veszik. E megállapítások azonban nem jelentik azt, hogy eseti hibás döntések ne születnének.

— Hogyan oszlanak meg a büntető perek? Milyen ügyekben volt kiugró az emelkedés a múlt évben?

— 1981-ben a büntető ügyek száma az előző évhez viszonyítva 10 százalékkal emelkedett. A bűncselekmények összetétele lényegében változatlan. Az ügyek többsége vagyon elleni, és ezen belül a leggyakoribb a lopás. A közlekedési bűncselekmények körében jelentős arányt képvisel az ittas vezetés, noha a bíróság kevés kivételtől eltekintve az ittas gépjárművezetőt a járművezetéstől eltiltja. Kisebb növekedés tapasztalható az erőszakos jellegű bűncselekmények körében, főleg a súlyos testi sértés vonatkozásában. Ennek oka visszavezethető arra is, hogy az elkövetők többsége a cselekményt szeszes italtól befolyásolt állapotban követi el. Egyébként is a bűncselekmények 44 százalékánál az elkövetés az alkoholfogyasztással függött össze.

— A társadalmi és a személyi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekményeknél hogyan térül meg a kár?

— A büntető eljárás lehetőséget biztosít arra, hogy az, aki az elkövetett bűncselekmény folytán kárt szenvedett, a vádlottal szemben az okozott kár megtérítése iránt polgári jogi igényt érvényesíthessen. Az ügyész is a vádlottal szemben érvényesíthet polgári jogi igényt. A bíróság az ítéletben az előterjesztett polgári jogi igényt elbírálja, illetőleg, amennyiben ennek elbírálása az eljárás befejezését késleltetné, úgy az igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja. Ez esetben a sértett az okozott kár megtérítése iránti keresetét a polgári bírósághoz nyújthatja be. A személyi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekmény esetén — az ügyek többségében — vádlott már a nyomozás során megtéríti a sértettnek a kárát.

— Milyen a büntetések visszatartó ereje? Elterjedt a közvéleményben, hogy különösen a súlyosabb bűncselekmények elkövetőivel szemben enyhék az ítéletek.

— Bíróságaink a büntetés kiszabásánál a jogpolitikai elvekben meghatározott követelmények érvényesülésére törekednek. Ennek megfelelően a törvény szigora és a szigorú büntetés alkalmazására alapjában véve helyesen kerül sor. Meg kell említeni, hogy az emberölés miatt indult ügyekben, valamint más, súlyosabb megítélésű bűncselekmény — például erőszakos nemi közösülés — elkövetőjével szemben bíróságaink a törvény szigorát alkalmazzák. Az ilyen bűncselekmények kiemelkedő társadalmi veszélyességükre tekintettel a jövőben is szigorú megítélést igényelnek.

— A jogpolitikai elvek hangsúlyozzák a differenciálást. Mit jelent ez a büntetések kiszabásánál?

— A Büntető Törvénykönyv lehetőségét biztosít a differenciálásra. Mégpedig, hogy azzal szemben, aki először követ el viszonylag kisebb súlyú bűncselekményt, kifejezetten nevelő jellegű büntetés — például pénzbüntetés — kerüljön kiszabásra, illetőleg kétévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő cselekmény esetén a bíróság a büntetés kiszabását egy évtől három évig terjedhető időre elhalassza, és a vádlottat próbára bocsássa. A megszabott próbaidő eredményes elteltével az elkövetett cselekményért a vádlott már nem vonható felelősségre. A próbára bocsátottat a bíróság pártfogó felügyelet alá helyezheti, és részére magatartási szabályt is előírhat. A megyei bíróságnál működő hivatásos pártfogók figyelemmel kísérik a pártfogolt magatartását, segítséget is nyújtanak, például munkaviszony létesítésében.

— Hány esetben történt a múlt évben fellebbezés, illetve törvényességi óvás? Mire utalnak ezek a számok?

— Az első fokon hozott határozatok 15—20 százalékát tartják sérelmesnek a felek, s jelentenek be fellebbezést. A megyei bíróság másodfokon hozott határozatainak tanúsága szerint a fellebbezések jelentős része — több mint a fele — alaptalan, s nem jelentéktelen az olyan fellebezési határozatok száma, amelyek csak csekély részben érintik az első fokon hozott érdemi döntést. Ezekből arra lehet következtetni, hogy az ítélkezési gyakorlat mind a büntető, mind a polgári ügyszakban kiegyensúlyozott, megfelel a jogalkalmazás jogpolitikai irányelvében foglaltaknak, s egyben a bíróság tevékenysége időszerű. A bíróságok gyakorlatának törvényességét támasztja alá az a tény, hogy évek óta az alapos törvényességi óvások száma nem emelkedett, megfelel az országos 0,5 százalékos aránynak.

— Mi jellemzi a gazdasági ügyeket, s milyen ítélkezési gyakorlatot alakított ki a bíróság ezen a téren?

— A megyei bírósághoz érkező gazdasági perek száma évek óta fokozatosan csökken. Nem jelenti ez azt, hogy a gazdálkodó szervezetek között kevesebb lenne a vitás ügyek száma. A csökkenés oka az igény érvényesítésétől való tartózkodás, s ennek következménye az, hogy a szerződések késedelmes és hibás teljesítése miatti hátrány nem azoknál a gazdálkodó szervezeteknél jelentkezik, amelyek azt előidézték, hanem a szerződésszegésben vétleneknél. A nem túl jelentős számú ügyben folytatott ítélkezési gyakorlat kiegyensúlyozott.

— Hallhatnánk néhány szót a bírák felkészültségéről? Eleget tudnak-e tenni a megnövekedett feladatoknak? Mit jelent a bírói függetlenség?

— Hadd kezdjem a választ a bírói függetlenséggel. Az alkotmányunk és a bíróságokról szóló törvény egyértelműen kimondja, hogy a Magyar Népköztársaságban a bírák függetlenek, és csak a törvényeknek, valamint más jogszabályoknak vannak alárendelve. Ez azt jelenti, hogy konkrét ügyben senki sem adhat utasítást a bírónak, hogy milyen döntést hozzon. A jogszabályok betartása, helyes értelmezése és alkalmazása viszont kötelező. Tevékenysége ennek van alárendelve. A párt megyei végrehajtó bizottsága megállapította, hogy a megyénkben dolgozó bírák felkészültsége jó. A megnövekedett feladatoknak eleget tudnak tenni. Rendszeres a továbbképzés, gondot fordítunk a bírói utánpótlásra. Ennek érdekében fokozott követelményeket támasztunk a bírósági fogalmazók politikai, szakmai és erkölcsi felkészítésére. A bíróságok vezetői figyelemmel kísérik a kezdő bírák tevékenységét. Konzultációkkal is igyekeznek szakmai segítséget nyújtani, s hivatástudatukat elmélyíteni, hogy felkészültségük megfeleljen az egyre fokozódó követelményeknek.

Serédi János

Fotó: Martin Gábor

A Jungferek

Most, hogy Ráday Mihály televíziós operatőr tiszteletre méltó szorgoskodásának következtében önálló sorozattá nőtte ki magát az Unokáink sem fogják látni című műsor, az érdeklődés mind erőteljesebben fordul a szemeink előtt elpusztuló iparművészeti tárgyak — a szépen csavarintott gázlámpafejek, a remekbe kalapált vasajtók, a fémrózsákból szőtt erkélyrácsok, miegyebek — felé.

S joggal, mert kevés olyan városa van a világnak, mint Budapest, ahol ezer- és ezerszám látni ilyen előbb-utóbb halálra ítélendő mestermunkát.

E pest-budai műhelyek leghíresebbike a Jungferek volt: nem kevesebb, mint 160 éven át szolgálták a vasművességet.

Hogy ez a németes nevű család honnan származik, nem tudjuk. Az első biztos adatok a XVIII. századból származnak. Egy bizonyos Jungfer András 1785-től Szegeden volt kovácsmester, alig egy esztendővel később pedig már a Pesti Lakatos Céh tagja lett. A klasszicizmus jegyében dolgozott, két nagyszerű munkája, a józsefvárosi és a terézvárosi templom vasrácsai igazolják.

Fia, Ferenc 1810-ben született. Öröklött és jó kezekben kiművelt tehetségére mi sem jellemzőbb, mint hogy József nádor vele csináltatta meg a híres alcsuti kastélyának remekművű vaskapuit.

Ferencet az 1841-ben született Jungfer Gyula követte a mesterség továbbvitelében, aki európai mércével mérve is e szakma elsőrangú kiválósága volt. Olyan megbízatásokat kapott, mint a hajdani Vámház — ma közgazdaságtudományi egyetem —, az Opera, a királyi palota, az egykori Weinckheim-palota — ma a Szabó Ervin Könyvtár főépülete —, valamint az Országház vasdíszeinek elkészítése.

Az 1800-as évek végén ő is átváltott a szecesszióra. Mégpedig annak úgynevezett magyaros változatát teremtette meg, benne a szépséges Margit-virággal meg a — napraforgóval.

Jungfer Gyula műhelyét 1908-tól fiai vették át. Az ő vezetésük alatt működő üzemben készült el a Kossuth-mauzóleum kapuja is.

Ám aztán a vasformálásnak ez a kézi módja mind drágábbnak bizonyult.

A Jungfer-műhely tehát válságba jutott. A felszabadulást azonban megérte, sőt, kiinduló alapja lett az 1949-ben alapított, a művesebb tárgyak készítésével foglalkozó Fémmunkás Vállalatnak.

A. L.

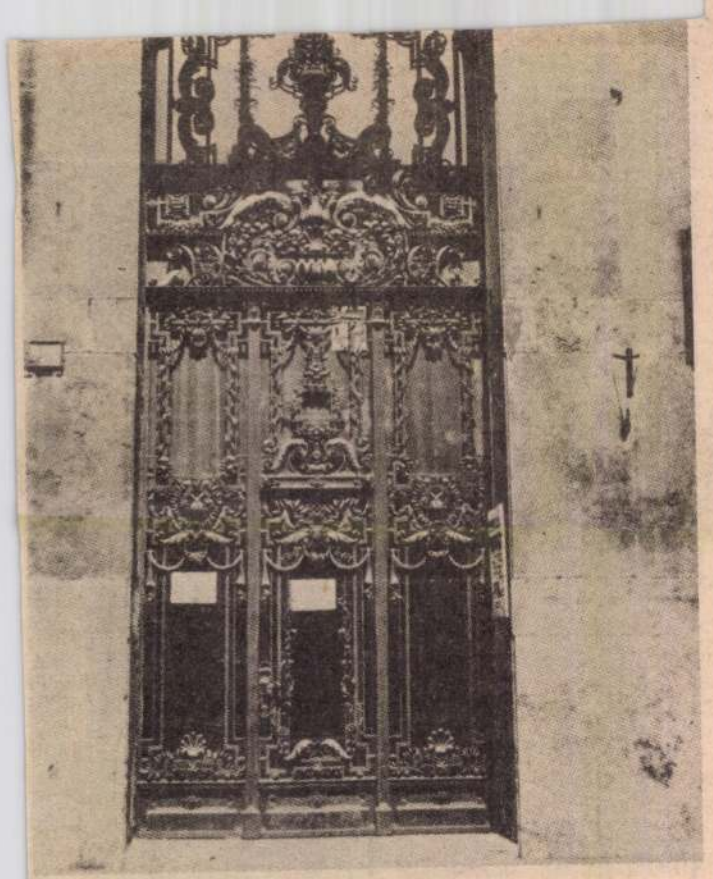

Neoreneszánsz vaskapu a Jungferek műhelyéből

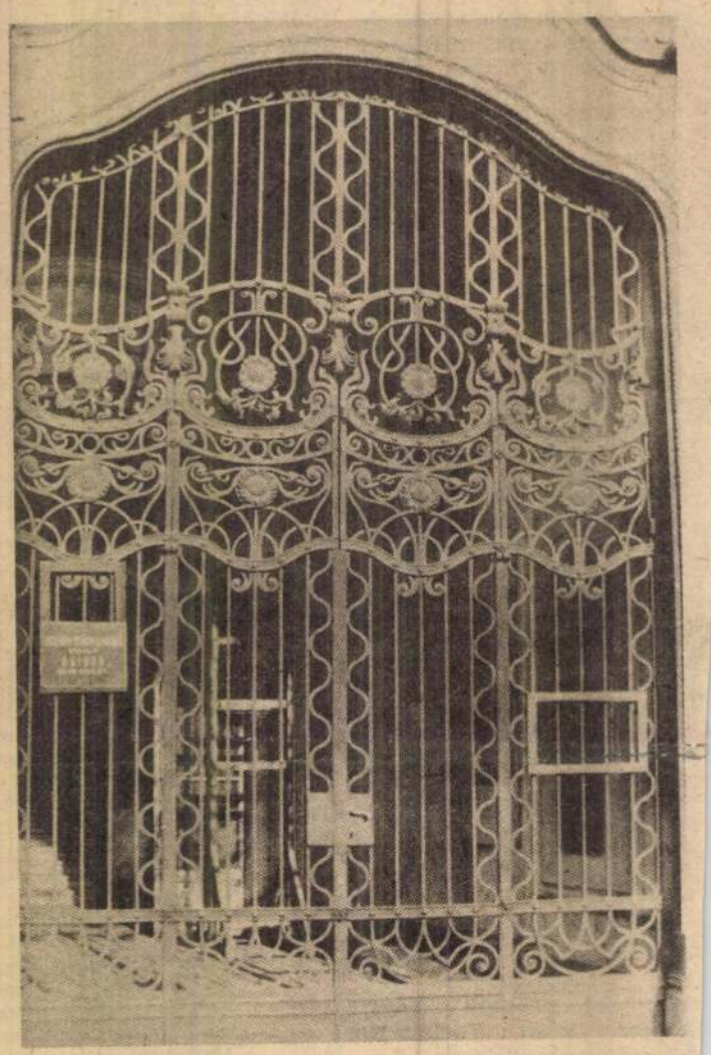

Szecessziós vaskapu

Stephan Hermlin

vános szereplésükkel, nagy tömegeket mozgató gyűléseken, tüntetéseken, hivatalos dokumentumokban szállnak síkra a hadászati fenyegetés ellen, Európa, a világ biztonságáért, békés jövőnkért. A német irodalom politikai aktivitásának legnemesebb hagyományait követve 1981 telén például száznál több neves író, művész, tudós, hí-

Az elmúl
híradásaiba
pelt *Günte*
mai író sze
talanság fe
lág félelem
badításában
irodalmánal
viselője kö
egyaránt n
és hazájáb
tív békeharcos. Amikor ez év februárjában Rómában átvette az Antonio Feltrinelli-díjat, köszönő beszédével óriási feltűnést keltett az ünnepélyen. A nem mindennapi alkalmat ugyanis arra használta fel, hogy kifejezze igen komoly kétségeit a jövőt illetően, hogy pesszimista fejtegetésével felrázza nyugalmából a hallgatóságot. Igazán megdöbbentő érveket hozott; a szakadékot emlegette gyakran, amely felé a világ szédületes sebességgel taszítja önmagát. „Napjaink valósága kétségessé teszi, néha egyenesen kizárja az emberiség jövőjét" — mondta többek között. Bizonyítékul az egyre fokozódó szegény-

han előre, egymást érik a
új felfedezések, az önpuszt
tó fegyverek. Ebben a meg
semmisülés felé száguldó v
lágban már nem sokat te
het az író. Beszéde még
optimista hangon zárul
amikor így vallott saját do
gáról a mai világban:

„És mégis, saját bizonyta
lanságom ellenére, amit a jö
vőt illetően érzek, tudom:
jövő csak abban az esetbe
válhat ismét lehetségessé, h
mi, akik e földgolyó vende
gei vagyunk, megtaláljuk
válaszokat, teljesítjük köte
lességünket a természettel
önmagunkkal szemben; meg
szabadítjuk egymást a félé

MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zsáky István
grafikus m

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 SEP 17.

Zsáky István: Megbeszélés

kivágunk a h
éjszakának.
a csend. A lá
nyűgöző:
végig a parto
mindenki hol
borétum mel
de ezt inkább
dálatos friss
látjuk.

Majdnem
városi tan
érünk. Már várnak ben-
nünket, pontosabban vár
Hilda, és nem is bennünket:

— Kockás jön?

— Nem, evez...

— Hilda minden reménye szertefoszlott, ideér-e akkor valaha? Ideért. Újra együtt a csapat.

Ragyogó napsütésre (és egy üveg vodkára) ébredünk. Aztán lábteniszmeccs kezdődik, a háló: Józsiék sátra...

Leúszunk az arborétumig. Remek a víz, a levegő, a táj. Visszafordulunk, már biztos megérkezett a busz, a „tanácsiakkal". Igen, egy negyvenszemélyes, és jöttek — a sofőrrel együtt — négyen.

— Ilyen nagy érdeklődés volt a vízi sportnap iránt?

— Ez túlzás, ennyien nem kellett volna...

No, mindegy, mi azért jól

Hátha vitorlával jobban

Ha evésről van szó, fáradl

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Zsáky István

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

fotó 4

1021

Zsáky István: Naplemente

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-426
Szaky István
Festőművész
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1984 JUN 15

NÉPÚJSÁG

1021

Kiállítás a nosztalgia szellemében?

Úgy vélem, nemcsak az alkotók, hanem a megye képzőművészete iránt érdeklődők is örültek, mikor hírét vették a Békés megyei képző- és iparművészek első tárlatának. A meghívóból az is kiderült, hogy ez a régi és jogos óhaj végül a Békés megyei Tanács művelődési osztálya és a gyulai Erkel Ferenc Múzeum összefogása révén teljesülhetett.

Az első bemutatkozást reméljük, több is követi. Hiszen szüksége van az alkotóknak is arra, hogy szűkebb hazájukban megmérettessenek. A közönség pedig ily módon képet kaphat a megyében született képzőművészeti alkotások, műfajok sokszínűségéről, színvonaláról. E kölcsönös visszajelzésre tehát alkotónak, befogadónak egyaránt szüksége van.

A gyulai Dürer-teremben megrendezett tárlat a látogatók többségében mégis vegyes érzelmeket indukált. Először is a színvonal feltűnő egyenetlensége miatt. Voltak igazán kitűnő, a magyar piktúra élvonalában is bizton helytálló művek, de voltak a válogatást, zsürizést is megkérdőjelező munkák. Az előbbi megállapítást olvasva, *mielőtt bárki a hivatásos-amatőr agyonvesézett ellentétre gondolna, gyorsan tisztázom: nem e kategóriához kapcsolható a korábban leírt minősítés.* Mégis, ha már a megmérettetésről szóltam korábban, egy szentségtörőnek tűnő észrevételt tennék.

A megye hivatásos képzőművészeinek feltehetően nagyobb vonzerőt és nekirugaszkodást jelentene, ha külön kiállításon mutathatnák be legfrissebb alkotásaikat. Ez a kiállítás, vagy tárlat rangját, súlyát, értékelhetőségét is megkönnyítené. A rendszeresség pedig még ösztönző erővé is válhatna. Akkor remélhetően, nem évek óta visszaköszönő alkotásokkal találkozna a megye képzőművészete iránt érdeklődő, többnyire stabil közönség.

Úgy tűnik, elkalandoztam a Békés megyei képző- és iparművészeti tárlattól, s rossz emlékeken alapuló fejtegetésekbe kezdtem. Erről szó sincs. A jelenlegi tárlaton is felfedezhető néhány régen született alkotás. És ezekből a munkákból bizony képzőművészeti életünk jelenlegi állásáról, fejlődéséről nehéz következtetéseket levonni.

Illetve valamiféle összekötőkapocs, tendencia mégis felfedezhető a látottakban: ez pedig a múltba fordulás. (Terjedelmi okokból e jelenség okainak kutatására most nem vállalkozhatok.) Szó sincs valami egységes, tudatos képzőművészeti nosztalgiahullámról, hiszen a tartalom és forma igen változatos. Az egykori falusi idill újraálmodásától kezdve a romantikus nőábrázoláson át a múlt életformáját, jellegzetes alakjait idéző kompozíciókig sok minden megtalálható. A formai kifejezések tára is bőséges, s mi több, időnként határozottan magával ragadó módon tudnak hatalmukba keríteni ezek a művek. *(Várkonyi János:* Emlékezés Székely Aladárra, Árpád fürdő, Patikus című olajképei.)

Már egészen más, inkább meditatív hangulat — groteszk figurái révén pedig —, némi humor, kikacsintás érezhető *Tóth Ernő* munkáin. (Madarak csodálói, Séta, Zene.) Meditáció szabadban című olajfestményén a táj és ember ritkán élvezhető, zavartalan kapcsolatát fogalmazta meg egyszerű szépséggel.

A kiállítás rendezője, *Ibos Éva* nem véletlenül tette az előbb említett két festőművész munkái mellé *Vágréti János* vegyes technikával készült, Schéner Mihály álma című kompozícióját. Az egy falon, egymás mellett látható munkákban — ha technikailag nem is, de — gondolatilag, a formai megoldásban kétségtelen hasonlóságok fedezhetők fel. Merész, de összehasonlításra, elemző játékra is lehetőséget adó lépés volt.

Múltba tekintés. Valahogy egészen más hangulattal, zamattal jelentkezik a „nosztalgia" *Koszta Rozália* képein. A Régi házak Gyulán és a Tanyák nemes egyszerűségét, féltést, szeretetet sugárzó képei között ott áll a kiállítás egyik meglepetése: a Séta. Az idős embert mintha ismerném. Az évtizedek során megfáradt lábak tétova tartása, a kissé borostás arc, a lélegzetnyi megállás pihentető öröme, a kutyák türelmetlen megtorpanása olyan zsánerképpé sikeredett, amely érzelmileg fogva tartja nézőjét. S talán ez a tisztaság, az ember iránti feltétlen tisztelet és csodálat az, ami ezt a képet — *sajnos* — a múltidéző alkotások közé sorolja.

Zsáky István: Utca

Zsáky István képe, az Utca, előtérben a két megfáradt, idős parasztember házsorokban tükröződő tekintetével, szolid jajkiáltás az erkölcsi tartást, egy életre szóló lelki muníciót adó, de eltűnőfélben levő lakóhelyi kis közösségek után.

A galéria földszintjén még egy, már aligha a nosztalgiára, inkább a befelé fordulásra jellemző két alkotást emelnék ki. *Kalcsó József* képeiről van szó. Rideg, szinte taszító színei, egyéni látásmódja összetéveszthetetlenné tették immár munkáit. Kalcsó nem az érzelmekre, inkább az értelemre kíván hatni. Szinte ellentéte *Gaburek Károly* természetszeretetének, színorgiájának, vonalvezetésének. Érdemes lett volna a két alkotó munkáit egymás mellé állítani. Hogy még jobban megrázzanak, s hogy szinte kényszerítsenek az állásfoglalásra.

A grafikák az emeletre kerültek. *Fülöp Ilona* Látomás című sorozata az álmok és látomások erdejébe vezet, a borzalmak és szépségek birodalmába. Egyetlen ránézésre nehezen megfejthető tollrajzai elmélkedésre kényszerítenek tehát. Üdítő színfoltjai a kiállításnak *Lonovics László* bravúros technikával készült szitanyomatai, *Orojján István* az ablakon beköszönő reggeli napfény játékát, sötétet feltörő, győzelmes erejét világosan kifejező képe, s a számomra humorosan, játékosan kunkorodó papírszeletek *Gubis Mihály* szitanyomatán. A grafikák között *Vollmuth Frigyes* groteszk, mégis irigylésre méltó, boldogságot sugárzó tusrajza, a lakótelep tízemeleteseinek árnyékában — s a dobozokban élőkön gúnyosan, meg szánalommal is — vigyorgó alakot ábrázoló Szemétdomb című munkája tetszett még. Ez a kép a máról szólt, mégpedig a javából.

Varga Géza: Fiú

Takács Győző keramikus igen szerényen jelentkezett ezen a kiállításon. Triptichonjának figurái, rajzolatai emlékeztetnek új, művészi kifejezésmódjának formáira, hangulataira. *Varga Géza* Fiú portréja és Bolond című bronzszobra hatásos, szépen kimunkált alkotás.

Most jut eszembe a kiállítás címe. Az iparművészet csak annyira volt jelen a kiállításon, amennyire *Zahorán Mária* Környezetünk tárgyai című plakátja invitál bennünket a Tornyai Múzeumba.

A tárlat rendezői talán túlzottan is törekedtek a teljességre. S mégis fajsúlyos alkotók hiányoztak. Azt hiszem, sokat markoltak, s ezáltal a kívántnál kevesebbet fogtak. A felsorolt észrevételek mégiscsak arra szolgáltak, hogy ezt a jó kezdeményezést tovább csiszolva, a jövőben tisztább képet kaphassunk megyénk nagyközönsége elé tárható, értékekben sem szegény képzőművészetéből. S ezt megerősítendő szóltam magam is inkább az értékekről.

B. Sajti Emese

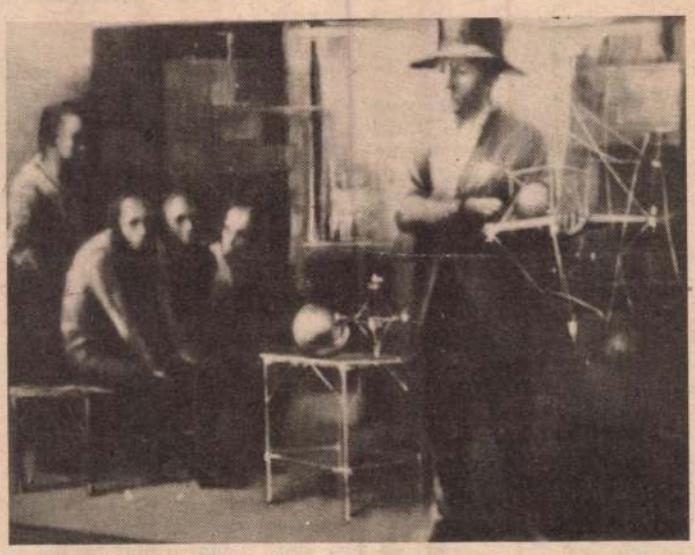

Kalcsó József: Produkció

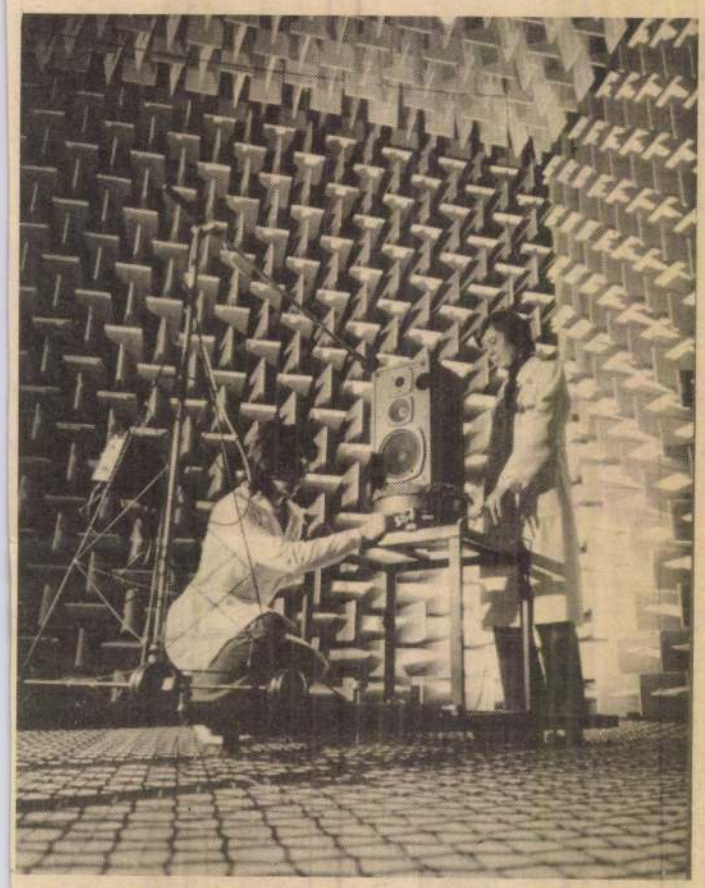

A Magyar Tudományos Akadémia Mérésügyi és Méréstechnikai Szolgálatának akusztikai kutatójában Videoton-gyártmányú hangsugárzókat vizsgálnak

(MTI-fotó: Balatoa József felvétele — KS)

Rába kistraktorok

Sorozatban gyártják az év hátralevő részében az idei tavaszi BNV egyik legsikeresebb kiállítási tárgyát, a Rába kistraktort. Már ára is van: 160 ezer forintba kerül. Az Agroker győri, pécsi, debreceni, békéscsabai, kecskeméti és lajosmizsei telepére szállítják az első példányokat. A gyár egyéves garanciát vállal a kistraktorokra, s ebben négy kötelező szerviz is benne van. A Rába vezetői azt ígérik: folyamatosan beszerezhetők lesznek az alkatrészek is.

A Csehszlovákiából vásárolt licenc alapján készülő, 15 lóerős motorral felszerelt győri univerzális kistraktor négykerék-meghajtású, könnyen kezelhető és irányítható. Motorja 2400-as fordulattal működik. Az eke és a hagyományos munkaeszközök mellett még mintegy két tucatnyi munkagép vontatható vele. Alkalmas országúti vontatásra, gyümölcs, szőlő, zöldségeskertek megművelésére. Csatlakoztatható hozzá billenős és sima pótkocsi, tolópad, kefés seprőgép, kultivátor, talajmaró és még fűkaszáló gép is.

Vizsgáztak a búzafajták

Bár az őszi búzafajták végleges minősítésére csak december végén kerül sor, idén a szokásosnál is „kíváncsiabbak" voltak a kutatók, nemesítők munkáit előbb vagy utóbb elbíráló szakemberek. Így azután megrendezték azt a fajtaminősítő tanácskozást, amelyre a napokban került sor, mégpedig a NÖMI fajtakísérleti állomásán, illetve a vásárhelyi tangazdaságban.

A fajtaminősítésről nem árt tudni, hogy hazánkban ezt a tevékenységet huszonöt tagú kollektíva folytatja. Az ő szakvéleményüktől függ egy-egy új fajta elfogadása, bevezetése a köztermesztésbe. Szemtanúi lehettünk annak, mennyi vita, lelkiismeretes munka, kimerítő határjárás, szenvedélyes felszólalás, érvelés előz meg egy végleges, visszavonhatatlan határozatot. A felelősség ugyanis óriási, az ország legjobb szakembereiből álló zsüri véleményét — joggal — ugyan ki vétózná meg? Nos, e tanácskozás rendhagyó volt, hiszen a fővárosunkban dől majd el az új fajták sorsa, de a szántóföldben, majd az állatorvostudományi egyetem tangazdaság-központjában már így, június derekán véleményt cseréltek kutatók, professzorok, külkereskedelmi szakemberek, és persze a termesztők.

Székkutason, ahol fogadták a vendégeket — közöttük *dr. Magyar Gábor* MÉM-miniszterhelyettest; *dr. Pintér László*t, az MSZMP KB munkatársát; *Szilágyi Ernő*t, a Csongrád megyei Tanács V. B. mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályának vezetőjét; *Hankó Ferencet*, a Békés megyei Tanács V. B. mezőgazdasági és élelmezésügyi osztályának vezetőhelyettesét; *dr. Kapás Sándort*, a NÖMI főigazgatóhelyettesét és *Bagi Józsefet*, a Gabona Trösztt vezérigazgató-helyettesét —, a résztvevők több mint 160 fajta őszi búza kisparcellás kísérleteit, majd a nagyüzemi táblákat tekintették meg, és véleményezték.

Árva Éva

Japánban jártam

Élmények a fekelő nap országából a főkönyvelő szemével

Ancsin György, a Békéscsabai Konzervgyár főkönyvelője, a közelmúltban tanulmányúton járt Japánban. Túl az egzotikus tájak legfrissebb benyomásain, alkalmat kerestünk, hogy felidézzük az életre szóló élmény néhány emlékét.

Azzal kezdődött a történet, hogy gyárunk mintegy 10 millió forintért egy TPA—1148 jelzésű számítógépet vett, magyar gyártmányút, amelyet a Központi Fizikai Kutató Intézet állított elő — mondja Ancsin György. — Az anyag- és készárukönyvelés mellett ugyanis a számítógép végzi a bérszámfejtést is. Ezért a gépért, illetve a programozásért Japánba kellett utaznom.

— Szinte mindenben! Olyan apróságoktól, hogy személyesen is megtapasztaltuk a két pálcikával evés művészetét, egész a tokiói metropolis gigantikus forgalmáig, tömegeiben, ritmusában teljesen más az a világ. Nem jobb, nem rosszabb, másfajta. Meglepett, milyen hallatlan precizitással zajlik a közlekedés, mennyire udvariasak az emberek. Az áruházak bőséges kínálatáról, s az eladók szolgálatkészségéről, hazai fogalmaink szerint beszélni sem lehet.

— Vendégként milyen tapasztalatokat szerzett Japán mezőgazdaságáról, élelmiszeriparáról?

— Megerősödött bennem a meggyőződés: a számítógép önmagában nem képes egyetlen munkahelyen sem rendet teremteni. Csak ott alkalmazható érdemben, ahol megfelelően előkészítették számára a „terepet". Ilyenkor a termelés összes mozzanatát, a munkaszervezéstől a munkaerő-gazdálkodásig, a legapróbb részletekig kidolgozzák. Ez persze nem jelenti azt, hogy ott nincs munkanélküliség, de érezhető, ám arról szó sem lehet, hogy egy régi munkást ezért elbocsássanak. Érdekes módon a családias kötődés még az egyetemeken is tapasztalható. Többfelé láttuk, hogy egy-egy professzor egész nap együtt van a diákjaival, még ebédelni is közösen mennek.

— Hazai viszonyaink ismeretében, milyen tapasztalatokat tud hasznosítani?

Meyer egy királi

Mielőtt a Tisza II. vízlépcső építését Kisköre térségében megkezdték volna, negyven évre visszamenő részletes adatok elemzésével megrajzolták az ország csapadéktérképét. Ebből kiderült, hogy míg a Kárpát-medence nagyobb területére átlagosan 450 milliméter csapadék hullik éves átlagban, az Alföld szívét — Füzesgyarmattól Tiszakécskéig, Békéscsabától a Hortobágyig — alig 300 milliméteres eső áztatja.

Nemcsak öntözni jó!

A hetvenes évek elején indított hatalmas beruházás megyénkben egészen Kondorosig juttatja el az NK—XIV-es öntözőfürt közvetítésével a Tisza vizét. A természetátalakító munkálat jóváhagyásakor is ezt a fő célt tekintették az áment kimondók, ám ennyivel nem elégedtek meg. Az elfogadott tervek bemutatták azt is, hogy ebben a térségben Abádszalóktól Tiszavalkig egy olyan víztározó rendszer jön létre, amelynek másodlagos hasznosítása, ha nem is olyan nagy horderejű, mint az elsődleges, még se kevésbé fontos.

Tíz évvel ezelőtt ugyanis már nagyon jól látszott, hogy a Balaton előbb-utóbb „kipukkad", telítetté, túlzsúfolttá válik a nyaralás idényében. Határozat született tehát a kiskörei tározó idegenforgalmi, turisztikai, üdültetési jellegű hasznosítására, azzal a pontosan megfogalmazott feladattal, hogy itt elsősorban a Balaton tehermentesítésére kell a környezetet alkalmassá tenni.

Tudott dolog, hogy a program indulásának az időszak — a maga gazdasági nehézségeivel, pénzszűkével, üdülőépítési korlátozásaival, a beruházások visszafogásával — nem nagyon kedvezett. A terv végrehajtása tehát az elmúlt évtizedekben csak nagyon vontatottan haladt és csupán szerény eredményeket ért el.

Bárhogy forduljon is a helyzet, az a mondás azért mindig igaz marad, hogy lehetetlenség nincs, csak tehetetlenség. Ezt bizonyítja többek között az egyik legjobban érintett község, Abádszalók példája, ahol a helyi

NÉPÚJ

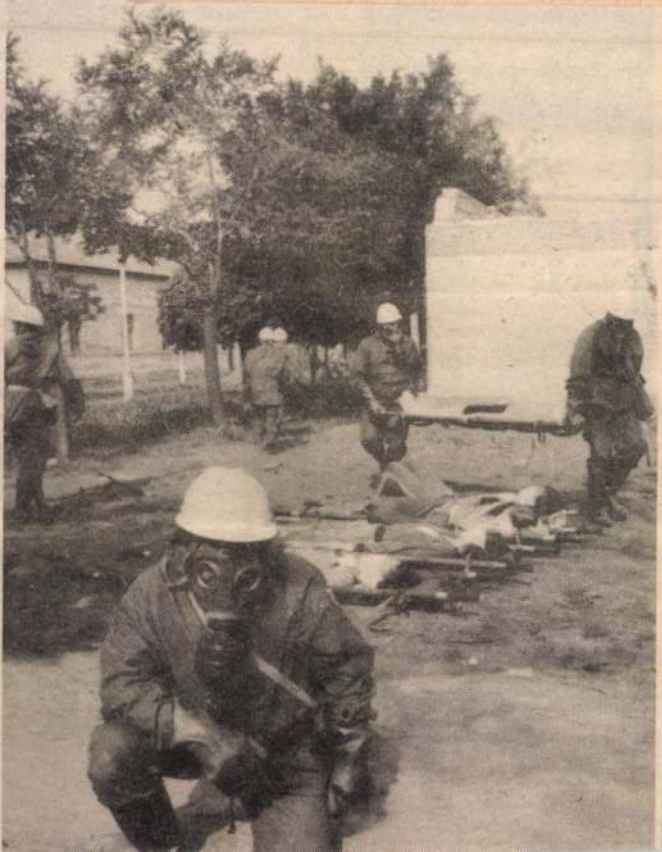

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Zsáky István
festő m.

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1983 SEP 17

1021

NÉPÚJSÁG

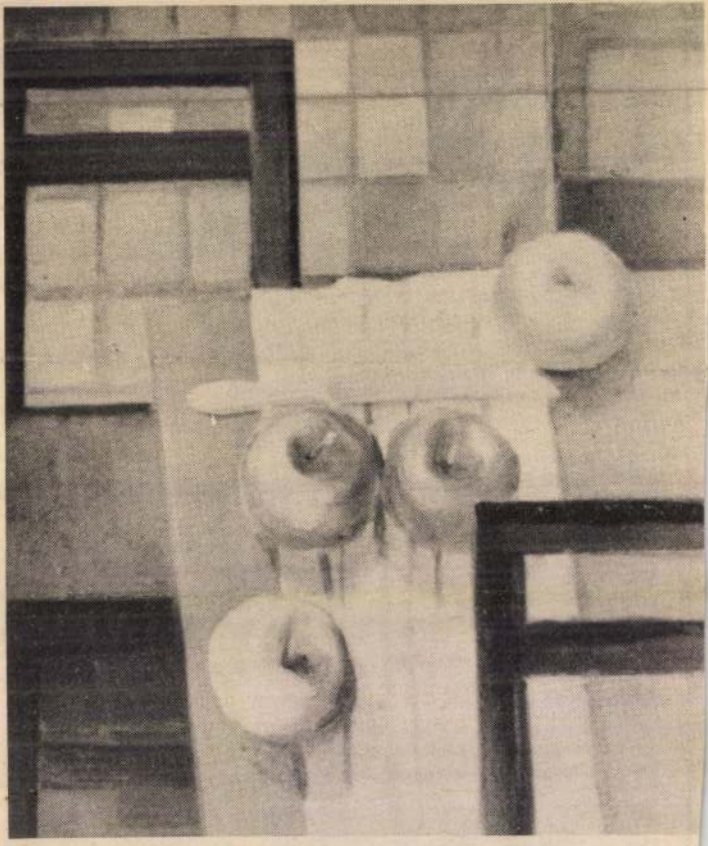

Zsáky István: Zöldalmás csendélet

NÉP

A megyei pártnap

1981. január 15. és február 15. között a pártnapokon a VI. ötéves terv és az 1981. évi népgazdasági terv gazdaságpolitikai céljainak, követelményeinek széles körű megismertetése a cél. A következőkben a pártnapok egy részének időpontját, helyét és előadóinak nevét közöljük.

BÉKÉSCSABÁN

Január 15-én 14.15 órakor a konzervgyárban **dr. Soós Gábor** MÉM-államtitkár.

Január 15-én 15.30 órakor a megyei tanács dolgozóinak **Bocskai Mihályné**, az SZMT titkára.

Január 22-én 14.00 órakor a Volán dolgozóinak **Győrfi Károly**, a megyei pártbizottság munkatársa.

Január 23-án 15.00 órakor a megyei rendőr-főkapitányságon **Csatári Béla**, a megyei pártbizottság titkára.

Január 26-án 13.00 órakor az MSZBT Tsz-ben **Karkalik András**, a megyei pártbizottság oktatási igazgatóságának tanszékvezetője.

Január 27-én 16.30 órakor a városi tanács dolgozóinak **Gyulavári Pál**, az MSZMP

Január 23-án 15.00 órakor Békésen a pedagógusoknak **dr. Becsei József**, a megyei tanács elnökhelyettese.

Február 2-án 18.00 órakor Tarhoson **dr. Soós Sándor**, a megyei tanács osztályvezetője.

Február 2-án 18.00 órakor Bélmegyeren **Pataki István**, a KISZ mb titkára.

Február 2-án 18.00 órakor Békésen, az I. kerületi pártházban **Inokai János**, a városi pártbizottság első titkára.

Február 9-én 18.00 órakor Békésen **Csatári Béla**, a megyei pártbizottság titkára.

Február 9-én 18.00 órakor Kamuton **Hüttner Vilmos**, a megyei pártbizottság munkatársa.

Zsáky István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festő-grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 JAN 17

NÉPÚJSÁG

1021

Zsáky István: Főtér

Február 9-én 18.00 órakor Kardoson, az Egyetértés Tszben **Totorán János,** a megyei pártbizottság oktatási igazgatóságának tanára.

Február 9-én 18.00 órakor Hunyán **Lénárt Imre,** a megyei pártbizottság munkatársa.

A SZEGHALMI JÁRÁSBAN

Január 26-án 17.00 órakor Körösladányban **dr. Molnár Margit,** a megyei tanács osztályvezetője.

Január 26-án 18.00 órakor Szeghalomban **dr. Boros Sándor,** az MSZMP KB osztályvezető-helyettese.

Január 26-án 18.00 órakor Füzesgyarmaton **Józsa Béla,** a NEB megyei elnöke.

Január 26-án 18.00 órakor Okányban **Gyarmati Irén,** a KISZ mb titkára.

Január 29-én 18.00 órakor Zsadányban **Varga István,** a járási pártbizottság első titkára.

Január 30-án 18.00 órakor Vésztőn **Csatári Béla,** a megyei pártbizottság titkára.

Február 9-én 18.00 órakor Dévaványán **Csaba János,** a megyei pártbizottság osztályvezetője.

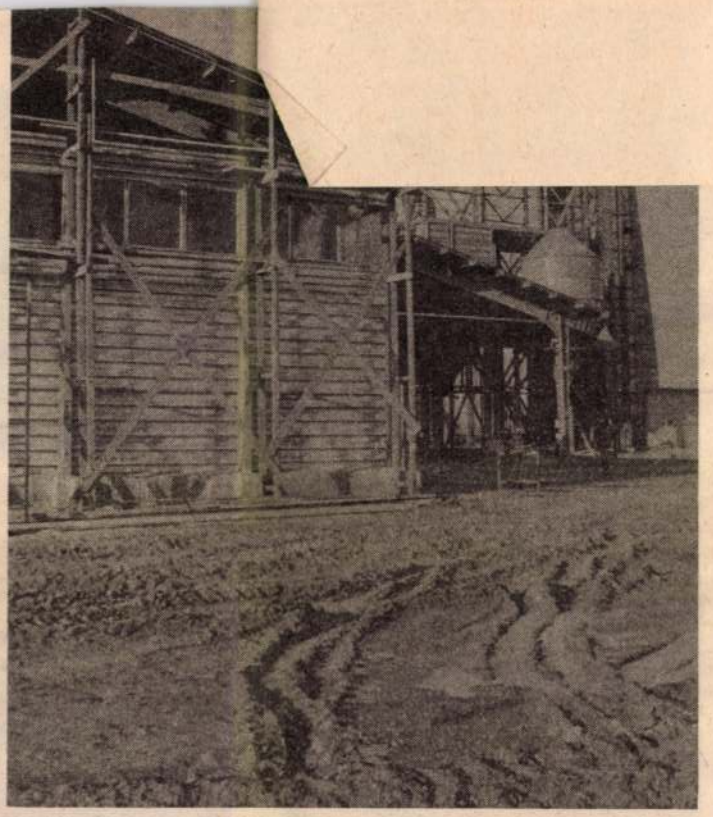

Ebben az évben már teljes kapacitással üzemel a békéscsabai Szabadság Termelőszövetkezet új terménysZárítója és tárolója

Fotó: Veress Erzsi

Zsáky István

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festő-grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1981 JAN 17

(1021

Zsáky István: Alkony

1983 JUN 1 9:

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MTI SAJTÓFIGYELŐ

NÉPÚJ

Merre

Kerekasz

A Magyar [illegible] *tán népszerű* [illegible] *Fórumhoz ha*[illegible] *színhelye volt* [illegible] *elején a béké*[illegible] *Szálló tanácste*[illegible] *reskedelmi Mi*[illegible] *niszterhelyettes*[illegible] *zsef és két főosztályvezetője, Berényi Lajos, illetve Tormási János, továbbá Kovács Gyula, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese, valamint Akar László, a Pénzügyminisztérium főosztályvezetője válaszolt azokra a kérdésekre, amelyek megyénk exportra termelő üzemeitől, vállalataitól érkeztek be.*

Káplár József, a vita vezetője elöljáróban azt fejtegette, hogy az export népgazdaságunk létérdeke, miként az már a legszélesebb körben is ismert a közvélemény előtt. Jogos tehát a felfokozódott közfigyelem is a téma iránt. E gondolat jegyében adta át a szót Kovács Gyulának felkérve, hogy az első kérdésre a választ megadja.

1. Merre tart a KGST? Mi a lényege a magyar álláspontnak

[illegible] elsősorban gazdasági és politikai orientációt jelent, s ebből az alapállásból mi a realitás alapján és gazdasági alapokon elsőbbséget adunk az együttműködésnek.

2. A szabályozórendszer sok eleme hivatott elősegíteni az export növelését, de megfelelőek-e ezek az elemek, kielégítőnek ítélhető-e összességében az export jelenlegi ösztönzése?

Akar László: A szabályozás, az ösztönzés jelenlegi eszközeiről nem szereztünk még elegendő tapasztalást, ahhoz, hogy már ma valós ítéletet alkothassunk róluk. Annyi azonban már biztos, hogy az exportteljesítményhez kapcsolódó bérpreferenciák, a vállalatvezetők exportnöveléséhez kötött prémiuma kedvező hatást gyakorolt a kivitel növekedésére. Két dolgot azonban már

1021

ZSÁKY ISTVÁN

Zsáky István: Öregek

Zsáky Zsuzsanna, grafikus
keramikus

KEDVENCE A BUMERÁNG

Az Új Tükör Jókai klubjának „védnöksége" alatt nyílt meg Zsáky Zsuzsanna grafikai kamarakiállítása. A fiatal grafikusművésznek nem ez az első jelentkezése a nagyobb közönség előtt, hiszen eddig szűkebb pátriájában, a Viharsarokban (Orosházán, Hódmezővásárhelyen és Szegeden) és Budapesten is rendeztek számára kiállítást. A Pannónia Filmstúdiótól került a Lapkiadó Vállalat nagyobb „családjába", és jelenleg a Delta színeiben tevékenykedik, elsősorban az alkalmazott grafika területén.

— Orosházán születtem, édesanyám iskolaigazgató, édesapám főiskolai tanár és festőművész — meséli magáról. — Szegeden végeztem el a Tömörkény István Képzőművészeti Szakközépiskolát a keramikus szakon. A grafika azonban — annak ellenére, hogy a szegedi Tarján lakótelep és egy belvárosi óvoda számára térplasztikát, illetve kerámia faliképet készítettem — mindig jobban vonzott. Negyedikes középiskolás koromban egy országos rajzpályázaton első lettem, ezért az érettségi után — felvételi nélkül — a Pannónia Filmstúdióba kerülhettem. Itt számos animációs film munkatársa voltam, majd a Bumeráng című önálló rajzfilmemet sikerrel nevezték be a cannes-i nemzetközi filmfesztiválra, ahol oklevelet nyertem. Ezt a filmemet itthon a MOKÉP is forgalmazta, de bemutatták — nemzetközi fesztiválok keretében — Sydneyben és Melbourne-ben is. Mégis örömmel jöttem új munkahelyre, úgy érzem: az alkalmazott grafika nagyobb lehetőségeket, nagyobb mozgásteret tár elém művészi elképzeléseim valóra váltásában. Mostani kis kamarakiállításomon könyvillusztrációkat, népszerű mesealakokat, karikatúrákat, portrékat mutatok be az érdeklődő közönségnek. Remélem, elnyerik a látogatók tetszését. A kiállítási lehetőséget köszönöm az Új Tükör Jókai klubjának.

D. F.

46

XXIII/35

1149. Horváth V. 1024, Csató I.-né 1098, Maronics M. 1145, Mihalovics L. 1031, Simonné D. A. 1107 Budapest; dr. Papp G.-né Csopak; Besse Gy. Debrecen; Kulcsár E. Zalaegerszeg; Petrovits L. Vác; Klampár M. Moskolc, Kiss S. Hosszúpályi; Lódi K.-né Iregszemcse; Szabó D.-né Szombathely; Sibalin B. Gara; Jerkovics S.né Baja.

A nyereményeket postán küldjük el.

vasható:

„A mi szeretett jó és hűséges barátunknak, Kun Imrének, a szívünkben szikrázó mély köszönettel az Ön Nina és Waldemar Langletja."

Kun Imrét 1944. június 30-án elbocsájtották a Koncert-

Küldjö

1021

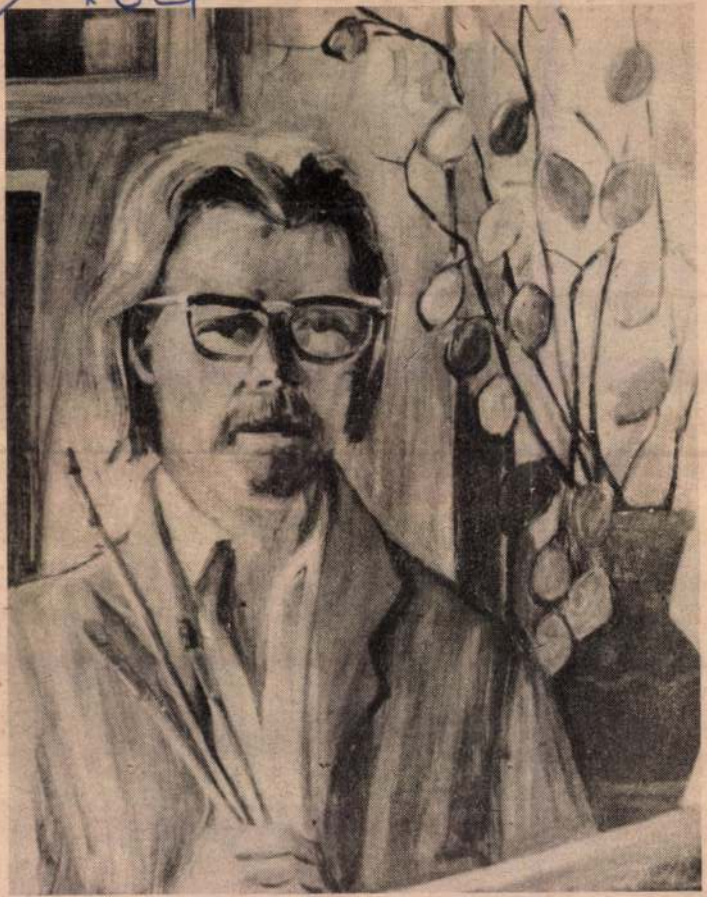

Zsáky István: Önarckép

ZSÁKY ISTVÁN

A bolg

A plovdivi néps … e-
net a Médeiából

Fiatal festőművészek iskolája a Pleven megyei Trustenik városban

1983 JUN 18
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

…ától céltudatosan
… a felhalmozott ta-
…t, s egy-egy jó öt-
… szívesen „importá-
…kívül feltártuk azo-
…ségeket, amelyekkel
…rvezetek itt ez idáig
…Így például felismer-

…oldás anyagából minden alkalommal más-más tag szellemi totót állít össze, s a legjobbakat jutalmazzuk. Az oktatás színvonalának emeléséhez pedig a témáknak megfelelően filmeket hozatunk.

— Szórakozásod, hobbid?

— Szabad időm mostanában nincs, mert házat építek. Sokat kell szaladgálnom az építőanyag után és ezenkívül sertéshizlalással foglalkozom. Most végzem a Marxista—Leninista Esti Egyetemet. Imádok olvasni, de a sok munkám miatt erre mind kevesebb idő jut. Kikapcsolódást az jelent, ha 3 éves kislányommal lehetek és a tv műsorát nézhetem.

Beszélgetésünk végén már rohant is a „telekre".

— Délben meghozták a betongerendákat, sietek lerakni. Ősszre szeretnénk beköltözni az új házba — mondja búcsúzóul.

Szekeres

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 23

Békésmegyei Népújság

Zsákiné Merkel Emma

de még semerről egy szem sági udvarunkba beug

1021

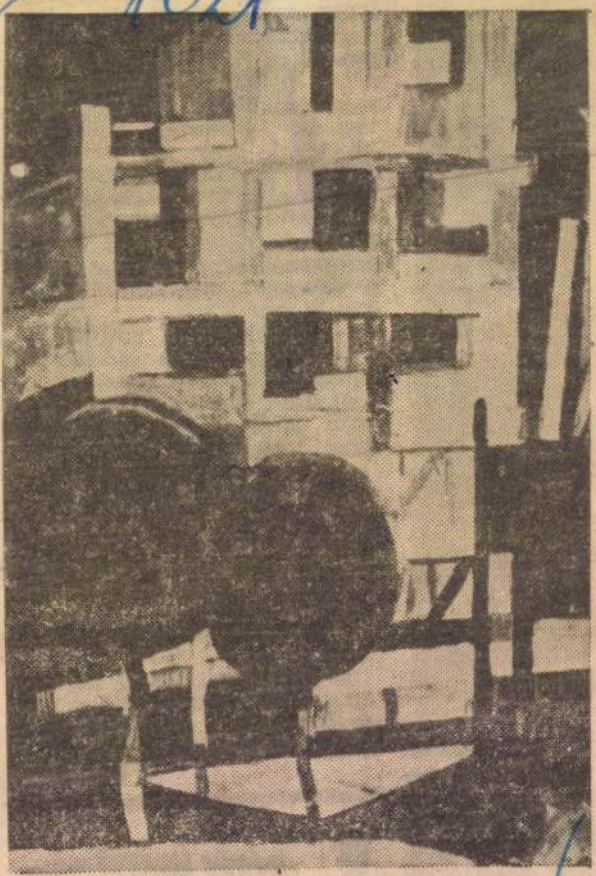

Zsákiné Merkel Emma Építkezés

e — Nem okvetlenül
a tos, hogy kiseprűzzü
- szemetet. Algír el t
- tani, és de Gaulle ir
, a murit. De Gaul
t lomra kell kerülnie
rom hónap alatt vé
: nak! Különben ma
vége is van... Valamennyi arab
velünk tart a francia Algériáért...
Csak látni kellett a Fórumon,
május 13-án, hányan voltak!
Persze tudjuk, hogy ott van a
Nemzeti Felszabadító Front is,
de ezeket főleg az idegenek buj-
togatják. És azoknak, akik most
nem értenek a szóból, nincs ir-
galom! A hadsereg az úr. Befel-
legzett, nincs többé senki, aki
akadályozhatná, hogy rendet te-
remtsen. Kinyírnak mindenkit,
aki ellenáll...

Egyikünk megjegyzi:

— Hogyan lehetséges, hogy
régi szakszervezeti tag, kistiszt-
viselő létére, készpénznek vesz
mindent, amit a gyarmatosítók
sajtója mesél? Nem látja, hogy
a Borgeaud-k, a de Sévignyk ki-
aknázzák a maga fajgyűlöletét
és félelmét és felhasználják ma-
gát saját maga ellen?

Mosolyog, vagy inkább fintor-
rog, mintha azt mondaná: »Ne-
kem beszélhettek! Ismerlek én
titeket és nem dőlünk be nek-
tek!« Mégis válaszol, mielőtt el-
távozik:

— Nem Borgeaud vagy De Sé-
vigny használ fel bennünket, ha-
nem mi használjuk fel őket...

Gellért György fordítása

Szakköri kiál

A szekszárdi járás művelőd
tást rendeztek Decsen. A képző
újabb munkáikat, de számos né
ragásokat is láthatnak az érdek
tőművész — az ő nevéhez fűződi
faragásokat mutat a látogatókna

Zsámár Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 APR 22
TOLNAMEGYEI NÉPÚJSÁG

— Hát most ... azért, hogy meglocsoltatok?

Ormos Gerő

1021

Zsámár Tibor kiállítása

Két hete nyílt meg Zsámár Tibor kiállítása a szekszárdi múzeumban. A Duna-part, a pécsi zeg-zugos utcák, a Balaton tájaiból ragadja ki azt, ami sajátos egyéni művészi látásmódjára jellemző, azt a művészi gazdagságot, ami például a Balaton-parti divatos fürdőhelyek forgatagából a magány felé vonzza: az edericsi, györöki, szigligeti tájakban találja meg azt, ami maradandó, megörökítésre méltó. A tárlat képeiben látjuk viszont azokat az emlékeket, amelyek mindenki számára, akik az országnak ebben a részében élnek, személyes természetűek, élményt őriznek meg Zsámár biztos ecsetkezelése nyomán.

A tárlat joggal számíthat arra, hogy a pécsihez hasonló sikert fog elérni, a látogatók eddigi nagy száma is feljogosít ennek feltételezésére.

(-s. -d.)

Edericsi jegenyék

pin legalább
értelmesebbé.
Einstein". Hisz
gon soha ennyi
az iparban, m
és családi otth
most, de soha
dalmi könyv,
hangszer sem f
fiatal tanító ig
ban valóban szi
nökre, fizikus
De pedagógusokra és más fog-
lalkozású emberekre is. Épít-
nünk impozáns tehnika-
házakat, de mellettük megma-
radnak a múzeumok is."

Az idézett válaszok önmag-
ukért beszélnek. A fiatalok
többsége érti vagy legalábbis
érzi a jövő ifjúságának fejlő-
dési irányát, a modernség, a
korszerű gondolkodás tartal-
mát. Velük együtt mondhat-
juk tehát, hogy

a modern ember nemcsak technikai érdeklődésű, hanem állandóan törekszik humán műveltsége gyarapítására is.

És fordítva: ma már írók, művészek, — általában humán műveltségű emberek sem nél-

1. A rendőrség elkövette a hibát, hogy nem alkalma kellő számú rendőrt és így fo dulhat elő az, hogy nem j minden hótakarításra kötel zett személyre két-két őrszem akik szívós agitációval meg győznék őket a sózás, hósep rés szükségességéről.

2. A tanácsnak nincs el gendő szabálysértési úrlapja hanyag „rászorulók" számár sőt mi több, hivatali munkáj mellett nem tud időt szakítan arra, hogy a város járdáit so ját apparátusával takarítsso

Aztán:

1. A házfelügyelők, háztulaj donosok, PIK-megbizottak eg része nem ér rá.

2. A PIK olyanokat is alkal maz, akik a pénzt jobban sze retik, mint a munkát, a töb biek meg sót nem kapnak.

3. Ha tiszták a járdák, nem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Zsámár Tibor

DUNÁNTULI NAPLÓ

1983 FEB 1

Kiállítás előtt

Zsámár Tibor festőművész

1021

Zsámár Tibor festőművész, a Pécsi Nemzeti Színház díszletfestője már kilenc éve dolgozik a színházban. S mint akit a szezon a munkahelyéhez köt, művészetének javarészt a nyári szünet alatt hódol. Ez az oka, hogy téli ténajú képe alig-alig akad. Legkedvesebb tája a Balaton környéke. Szűkebb hazájának a badacsonyi hegyeket és a szigligeti „Királynő szoknyája" nevű dombocskát tekinti. Másik ihletője a Mecsek, Daindol és az ürögi út környéke. Kifejezetten realista fogalmazásban dolgozik, s csaknem kizárólag vízfestéssel.

Februárban Tóka Vendel szobrászművész rásszal együtt állítja ki az elmúlt két esztendő legsikerültebb alkotásait. A közönség elé kerülő mintegy húsz festménye között két-három pasztell is van.

— Kedvenc képei?

— Szerintem a legsikerültebbek a „Hajnal Béla-telepen", a „Szigligeti udvar", „Györöki szépkilátó" és a „Február Daindolban" című aquarellek. Nagyon szeretem még a cigánygyereket ábrázoló pasztell portrét és az „Ürögi harang-láb" című pasztellemet. Legszívesebben a víz festésével foglalkozom. A panoramikus jellegű, párába vesző táj fog meg elsősorban. Kifogásolták, hogy az ember ritkábban szerepel képeimen. Meglátásom szerint az ember csupán része a tájnak, a szabad természetben nem szerepelhet olymódon alkotó munkájával, létezésével és tevékenységével, mintha a ma munkáséletének egy-egy mozzanatában ábrázolnám.

Kíváncsian várjuk az új mecsekaljai - kiállítást, ahol majd a közönség véleménye dönti el, helyes képzőművészi felfogás-e Zsámár Tibor?

tünk, javasoltunk és a helyi tanácsok figyelembe vették a köz használ-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963 FEB 12.

ESTI PÉCSI NAPLÓ

Zsámai Tibor

□ Zsámár Tibor kiállításáról készülnek a Ságvári Endre Művelődési Házban. A közelmúltban Erdősi László rajztanár kiállítása volt itt. A harmadik kerületi tanács rendszeresíteni kívánja a kis-tárlatokat az újmecsekaljai művelődési házban: havonta kiállítanak egy-egy — publicitáshoz nehezen jutó — festőművész munkáiból.

Ma: minisztertanács

A Képviselőház holnap formális ülést tart

A felsőházban tegnap befejeződött az 1941. évi állami költségvetés, illetve az appropriáció tárgyalása, amelyet a felsőház *elfogadott.*

Gróf *Teleki* Pál miniszterelnök, *Bartha* Károly honvédelmi miniszter, *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter és *Laky* Dezső közellátási miniszter beszéde után a felsőházban *vita nélkül elfogadták a miniszterelnök előterjesztését a kivételes hatalomnak négy hónappal való meghosszabbításáról,* továbbá az egyes külállamokkal való kereskedelmi és forgalmi viszonyaink rendezéséről szóló törvényjavaslatot és a rehabilitációs javaslatot.

A képviselőház december 21-én, szombaton déli 12 órakor a felsőház üzenetének átvétele céljából tart ülést.

A kormány tagjai ma délután gróf *Teleki* Pál miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ülnek össze a Sándor-palotában. A minisztertanács az időszerű kormányzati kérdésekkel foglalkozik.

Románia „hódítani" akar?

Megdörzsöljük a szemünket és nem értjük. Hát csakugyan lehetséges, hogy Romániában még mindig így írnak és most már nemcsak szabotálják a bécsi döntés rendelkezéseit, hanem elképesztő álmokat szőnek a Nagy-Romániánál is — nagyobb Romániáról. A Cuventul vezércikkéről van szó, amely arról szól, hogy Románia első és legfőbb kötelessége a megerősödés. Meg kell gyógyítani a mult rendszer által ejtett sebeket és aztán, ha majd Románia megerősödik...

A Cuventul szószerint ezt írja: »Ha majd Románia újból erős lesz, akkor nem a jelenlegi, de a multbani határok által körülzárt terület sem lesz elégséges...« Mi ez? A legionista mozgalom félhivatalos lapja még a réginél is nagyobb Romániát akar Magyarország kárára? Az európai megbékélés újabb veszedelme ez a cikk, amelyet a gyülölködés, a vakmerőség és az ostobaság szelleme sugall. Szerencsére a veszedelem ma már csak elméleti. De mégsem hagyhatjuk szó nélkül, hogy a legionista mozgalom vezetőorgánumának hasábjain ilyesmi jelenhetett meg.

Igy akarnak ők megértést Délkelet-Európában. Azért akarnak belső megerősödést, hogy aztán majd megkíséreljék annak a területnek a visszaszerzését, amelyet a bécsi döntés Magyarországnak ítélt vissza, sőt ezenfelül még hódító útra is készülődnek... Ezen ma már csak mosolyogni lehetne, ha a Cuventul vakmerő izgatása ugyanakkor nem volna közveszélyes tünet annak a megbékélési politikának szempontjából, amelyet a tengelyhatalmak képviselnek. Ma már nincs senki Európában, aki komolyan venné, hogy Románia valaha is »hódítani« próbál. A Cuventul cikkén nagyot nevetne mindenki, ha ez a cikk nem árulna el egyebet is: Romániának eszeágában sincs, hogy beleilleszkedjék az új európai rendbe és résztvegyen abban az általános megbékélésben, amely ennek az új rendnek egyetlen alapja.

Sztrájkok törtek ki az angol lőszergyárakban

Newyork, december 20
(Német Távirati Iroda)

Bevin angol munkaügyi miniszter Londonból származó jelentés szerint kijelentette az alsóházban, hogy a legutóbbi időben több lőszergyárban sztrájk tört ki.

Nyilttér

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

LÁTOGATÁS A „FARAGÓ-KIRÁLY" MŰTERMÉBEN

Sukoró, december 20
(A Pest tudósítójától)

Sötétszürke téli alkonyatban vastag jégpáncél borítja a Velencei tavat s a környező hegyek fehér palástban mozdulatlanul állanak, mint karinges papok egy fehér ravatalnál. Az apró pákozdi és sukorói házikók riadtan tárják ki fényes ablakszemeiket. A mögöttem ágaskodó erdő évszázados fáira óriási aranyfényű lampiont akasztottak: a telihold imbolyog a hidegen zörgő ágak között.

Végigballagunk Varga János bácsival a sukorói utcákon. A meleg szobákban már a fehér karácsony boldog öröme és a családi kör békés hangulata tölti be az emberek szívét.

Éppen hatszor kondul a toronyóra, amikor *megzörgetjük Zsámbóék vékony léckerítését.* A hóbafulladt udvar mélyéről ijedten ugat felénk egy álmos házőrzőkutya. Nyikordul a folyosóajtó és kilép az udvarra egy szélesvállú ember. Kezében magasra emeli a lámpát, elénk siet.

— Ő az,

Zsámbó Péter, a »faragó király«

— sugja a kísérőm.

Halászból szobrász

Kicsit különösen hangzik az elnevezés, de az egész környéken így ismerik. A magashomlokú emberke képességeiről legendákat beszélnek errefelé s a különös tehetséggel megáldott Zsámbó Péterből idővel »faragó-király« lett. Híres ember, akinek a házába *naponta külföldi leveleket kézbesített a postás.* Szétfutott a híre, hogy a sukorói hegyek tövében él egy becsületes halász, aki

a legesodálatosabb betlehemi alakokat és tökéletes szoborkompozíciókat

faragja ki néhány egyszerű bicskával.

Zsámbó Péter közvetlen hangon beszél önmagáról:

— Halászember volt az apám — kezdi. — Tizen voltunk testvérek, tíz fiú. Kora gyermekségemtől kezdve nekünk is dolgozni kellett. Mind a tizen az apám mesterségét folytattuk. Nyáron húztuk a hálót, télen vágtuk a léket. En, a legfiatalabb, tizenötesztendős voltam, amikor meghalt az apám. A család szétszéledt. Öt bátyám kivándorolt Amerikába, *én ittmaradtam a szülőfalumban halásznak.* Egyetlen szórakozásom a fúrás-faragás volt. Sokszor órákhosszat dolgoztam egy-egy érdekes díszítésen. Szép gyüjteményen volt már, amikor rájöttem, hogy

nem halásznak teremtett az Isten.

— Otthagytam a csónakot, a hálókat, bejöttem a faluba és megkezdtem a munkát.

— Ezerkilencszázhuszonegy fordulópontot jelentett az életemben. Ez év karácsonyán az éjféli misén elémtárult csodálatos szépségével a betlehem. Egy gondolat villant az agyamba: betlehemi szoborcsoportot fogok készíteni

A siker

— Még aznap hajnalban elkészült a terv — folytatja csillogó szemmel. — Lassan megvalósult a karácsonyi gondolat. Senkit nem engedtem be a szobámba, így nem is tudhatta senki, hogy mi készül. A következő év karácsonyára azután

már ott ragyogott a betlehem

a karácsonyfa-gyertyák csillogó fényében.

— Nem sokkal később kiállítás volt Rómában, ahová *egy budapesti művész kivitte az én munkámat is.* Senki sem hitte, hogy a neves kiállítók között az egyszerű fejérmegyei halászember nyeri meg az első díjat. A római siker után több előkelő külföldi úr látogatott meg és *egy délután megvásárolták az egész »műtermet«.*

— A siker után fokozott lelkesedéssel doloztam. Minden munkámban arra törekedtem, hogy ki tudjam fejezni azt

a boldog örömet és ünnepi ragyogást,

amit a karácsony jelent számomra.

— Tavasszal kaptam azt a rendelést, amelyre a legbüszkébb vagyok. Egy délbácskai magyar falu plébánosa járt nálunk. A szülei itt éltek a háború előtt, itt nevelkedett ő is. Később Jugoszláviába kerültek, ahol a magyar fiúból pap lett. A tavasszal hazajött meglátogatni a rokonokat és útközben benézett hozzám is. Nyomban rendelt egy magyaros mintájú betlehemi szoborcsoportot a temploma számára. A napokban küldöttem el. Nézem a fényképet:

valamennyi alak magyaros ruhában

áll a kisded körül. A mozdulatok és az elhelyezés adja a szoborcsoportnap a tipikus magyar jellegét.

Trónörökös

Átmegyünk a »faragó-király« műtermébe is. Barátságos, csinos szobában hosszú asztal áll a széles ablak előtt. Néhány éles kés és véső fekszik az asztalon. Ez az egész szerszámkészlet. Mindenütt tisztaság és rend. A polcokon példás sorrendben állanak a kidolgozatlan és az eltörött szobrok.

Hátul az ablakkal szemben egy mennyezetig érő szekrény támaszkodik a falnak. Zsámbó felemeli a lámpát és bevilágít a polcokra. Gyönyörű szobrok sora tűnik elő a homályból.

— Mindegyiknek külön története van — mondja. — Megbecsülöm őket, mert nagy mesterek alkotásai. Egyetlen kívánságom, hogy *ezt a kis múzeumot tovább tudjam gyarapítani.*

A fejérmegyei »faragó-király« búcsúzáskor megsúgja, hogy a legkisebbik: nyolcesztendős fia feltűnően sokat fúr-farag.

— A napokban *kitűnő szobrot készített,* — mondja ellágyulva.

Gaál Ferenc

Meghalt gróf Szögyény-Marich Ferencné

Szombathely, december 0

Szögyény-Marich Ferencné született *Gorcey-Longuyon* Paulina grófnő 77 éves korában nemesdömölki kastélyában meghalt. Holttestét december 21-én szentelik be a dömölki bencésapácák templomában, majd a fejérmegyei Szolgaegyházára szállítják és a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

Elkészült a Mussolini-induló

A magyar zenei életnek komoly eseménye az a Mussolini-induló, amely a közelmultban készült el és amelynek magyarszövegű lemeze már forgalomba is került. Az induló szövegét *Babay* József írta, zenéjét *Hadffy* Bertalan honvédőrnagy, a kiváló katonai zeneszerző szerezte. A Mussolini-induló magyar szövegét Antonio *Vidmar,* az olasz követség sajtóattaséja fordította olasz nyelvre. Rövidesen elkészül a latin temperamentumú, klasszikus szépségű induló olasz hanglemeze is. Az olasz követség nagy örömmel és lelkesedéssel fogadta a magyar szerzők Mussolini-indulóját, amelyet februárban a nagy római katonai parádén az egyetemi énekkarok és az Operaház zenekara mutat be a Duce előtt.

MIT VEGYÜNK KARÁCSONYRA? KÖNYVET!

KODOLÁNYI JÁNOS
FUTÓTŰZ

A HÁBORÚ ÉS A FORRADALMAK FUTÓTÜZE A MAGYAR FALU ÉLETÉBEN
ÁRA P 6.—

MÉCS LÁSZLÓ
FORGÓSZÍNPAD
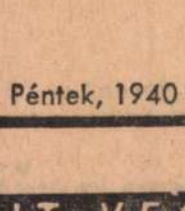
VERSEK A SZÉPSÉGRŐL, A HITRŐL, A SZERETETRŐL
ÁRA P 5.60

PASSUTH LÁSZLÓ
NÁPOLYI JOHANNA

ENDRE ÉS JOHANNA VÉRES DRÁMÁJA AZ OLASZ RENAISSANCE POMPÁZATOS LÉGKÖRÉBEN
ÁRA P 7.20

PERLAKY LAJOS
A SAVONAI FOGOLY

A NAPOLEON FOGSÁGÁBA KERÜLT VII. PIUS PÁPA ÉLETÉNEK KÜLÖNÖS TÖRTÉNETE
ÁRA P 5.—

SZITNYAI ZOLTÁN
ASSZONYKA

EGY FIATAL ASSZONY ÚTJA A NAGYVÁROSTÓL A FALUIG
ÁRA P 6.60

ATHENAEUM KIADÁSA

„Amerika belépése a háborúba öngyilkosság lenne“

Washington, december 20

A washingtoni képviselőházban negy feltűnést keltett *Kennedy* volt londoni amerikai nagykövet egy levele, amely *alaposan lehűtötte az Anglia nagyarányú megsegítését követelő politikusok reményeit.* Kennedy Ludlog demokrata képviselőhöz intézte levelét és azt írta, *Amerika belépése a most folyó háborúba egyértelmű lenne az öngyilkossággal.* A volt nagykövet szerint az amerikai hadianyagtermelés nemhogy a brit, de *még a szorosanvett északamerikai szükségletet sem fedezi* s ezért lehetetlen, hogy az Egyesült Államok hathatósan megsegítsék Nagybritanniát. Kennedy levele Washingtonban a nap szenzációja volt.

London ellen hétnapos szünet után újból légitámadást intéztek a németek

Stockholm, december 20

Az angol rádió péntek reggel közölte, hogy *az elmult éjszaka légitámadást intéztek London ellen.* Anglia más részeiből is jelentenek támadásokat és károkat.

Péchy Szabolcs főispán beiktatása Beregben

Beregszász, december 20
(A Pest tudósitójától)

Mint ismeretes, a Kormányzó Úr Őfőméltósága dr. *Siménfalvy* Árpád Bereg vármegye főispánját állásától felmentve, Ung és Ugocsa vármegyék területére ebben a minőségben meghagyta, illetve kinevezte. *Péchy* Szabolcs került a beregi főispáni székbe. Az új főispán beiktatására most került a sor. Az ünnepség igen meleg és őszinte volt.

A beiktatási díszközgyűlésen *Fekésházy* Zoltán alispán üdvözölte *Péchy* Szabolcsot, aki beköszöntőül programot is adott, amelynek lényege, hogy keresztény nemzeti alapon kívánja Bereg vármegye gazdasági, szociális és kulturális jólétét emelni. Ehhez mindenkinek támogatását kérte.

Az új főispán programját nagy lelkesedéssel fogadták. *Péchy* Szabolcsot elsőnek dr. *Polchy* István, a MÉP körzeti elnöke, *Demkó* Mihály, a ruszinság parlamenti képviselője, *Sárga* István kisgazda és dr. *Horváth* Dezső vármegyei főjegyző biztosították munkájának támogatásáról.

Törökországban bizonytalan időre meghosszabbították az ostromállapotot

Isztanbul, december 0
(Bud. Tud.)

Az ostromállapotról szóló kormányrendelet érvényét bizonytalan időre meghosszabbították. Az ostromállapotot a török kormány a mult hó 28.-án a tengerszorosok mentén lévő hat vilajetre hirdette ki egyhónapi hatállyal.

A török kormány elrendelte, hogy a hat vilajet területén külön bíróságokat kell felállítani a rendkívüli állapotra vonatkozó rendelkezések ellen vétők feletti ítélkezésre.

TANGÓHARMONIKÁK
SPECIÁLIS SZAKÜZLETE
MARNITZ ZENEI KÖZPONT
VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 37-39.
Rádió, gramofon, hangszer képes árjegyzék ingyen!
Osztályvezetők: ifj. JÄHN ANTAL zeneszerző, tangóharmonika tanár, PÖSZ JÓZSEF szájharmonika virtuóz

Bomba robbant Macsek lapjának zágrábi szerkesztősége előtt

Zágráb december 20
(NST)

Csütörtökön este 10 órakor bomba robbant Macsek lapjának, a *Hrvatski Dnevnik*-nek szerkesztősége előtt. A robbanás elpusztította az épület kapuját és betörte a szerkesztőség és a szomszédos épületek ablakait. Szerencsére az anyagi káron kívül áldozata nem volt a merényletnek. A rendőrség azonnal megkezdte a nyomozást. Felteszik, hogy az úgynevezett frankisták, szélsőséges irányú horvátok akartak tüntetni a bombával.

Az olasz tüzérség albániai sikereiről számolnak be az angolok

Albán határ, december 20

A Reuter-iroda kiküldött tudósítója szerint *szerda éjszaka óta elkeseredett tüzérségi harc folyik az egész északi albán arcvonalon Ostravicétől Pogradecig.* Az ágyútűz különösen csütörtökön reggel volt nagyon heves a mokrai hegyekben, ahol *az olaszok hat nehéz ágyút állitottak fel.* Az olasz messzehordó ágyúk kitűnően célzott tüzét *nem sikerült megszüntetteni.* Néhány olasz repülőkötelék bombákkal elhallgattatta a Korcobu melletti görög ütegeket. Az olasz repülők ezenkívül nagy robbanóerejű bombákat dobtak le Korica környékén is.

Reuter jelentés az olaszok afrikai igen erős ellenállásáról

Kairó, december 20
(Reuter)

Az olaszok Észak-Afrikában *igen erős ellenállást fejtenek ki.* Jól elrejtett harckocsi-csapdákat állítottak fel és hónapokon át építették be kitűnő helyzetbe ágyúikat és a földalatti aknákat. Az angol támadás Bardiára összpontosul.

Hóman Bálint ma délután érkezik haza Bécsből

Bécs, december 20
(Magyar Távirati Iroda)

Hóman Bálint kultuszminiszter ma délelőtt háromnegyed 10 órakor utazott vissza Budapestre. Búcsúztatására megjelentek a keleti pályaudvaron a párt, az állam és a város képviselői.

Elutazása előtt *Hóman* miniszter fogadta az *Universal Korrespondenz* munkatársát, aki előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Németországi utamon a legnagyobb vendégszeretettel és barátsággal találkoztam. Amellett, hogy az újabb intézményeket megtekinthettem, módomban volt a kulturális élet műhelyeibe is betekinteni.

— *Legnagyobb élményem* volt annak megállapítása, hogy *a háborús viszonyok ellenére teljes intenzitással folyik a kulturális munka mind a tudományos, mind a művészeti élet terén, nem is szólva a tanítói munkásságról.* Nagyon jól esett az a meleg érdeklődés, amellyel előadásaimat fogadták, amelyekben tudvalevőleg a német-magyar barátság történeti alapjait világítottam meg és e tények alapján mutattam rá a baráti érintkezés szükségességére.

Erdélyért

A *Pest* és *Magyarország* eddigi gyüjtése	22.510.85
Ujabb adomány:	
Lila-fekete asztaltársaság Hold-vendéglő, Ujpest	12.—
Összesen:	22.522.85

A tőzsde új főtitkára

A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa tegnap tartott ülésében dr. *Adrján* Ferenc jogügyi titkárt a tőzsde h. főtitkárává nevezte ki. Ezzel személyi biztosíték is létesült a tőzsdei jogügyek magyar szellemű elintézése érdekében.

A SzOSz karácsonyi gyermekfelruházása

A Szabómesterek Országos Szövetsége hagyományos karácsonyi gyermekfelruházása tegnap zajlott le az Ipartestület dísztermében, ahol ezidén is százhúsz gyermeket látott el meleg téli ruhával.

Hajnal Antal, a szövetség társelnöke nyitotta meg az ünnepséget és üdvözölte a vendégeket és a hatalmas gyermeksereget.

Vágó Jenő igazgató ünnepi beszédet intézett a hallgatósághoz, főleg a kis gyermekekhez, akiket a szülői szeretetre, istenhívésre és hazaszeretetre buzdított.

A gyermekek ezután boldogan vették át a téliruha csomagokat és a gyümölcsökkel, édességekkel megrakott külön csomagokat.

MEGHÍVÓ

Az
Országos Műemléki Felügyelőség
tisztelettel meghívja

a

ZSÁMBÉKI PREMONTREI
TEMPLOM,- ÉS KOLOSTORROM

restaurálási munkáit bemutató
kiállításának megnyitására

Budapest, I. ker. Táncsics M. u. 1. sz.
alatti székházába
1992. március 9-én 15 órára.

A kiállítást megnyitja

DR. HORLER MIKLÓS

az
Országos Műemléki Felügyelőség
tudományos igazgatója

Közreműködik
DOBSZAY LÁSZLÓ
vezényletével
a SCHOLA HUNGARICA

A kiállítás megtekinthető 1992. április 26-ig
naponta, $10^{\underline{00}}$ - $18^{\underline{00}}$ óra között.

Zsámbéki templomom

lásd

Barcza - Bpest 1924

206, 207. l

— 14 —

T. EUROPA RT. I. 19.

Budapest.

Kérem további intézkedésig kiadványaikból az alábbi példányszámokat küldeni:

Magyar Nemzet	18		
Független Magyarorsz.	5		
Film, Szinház, Irodal.	4		
Képes Sport	2		
Magyar Rejtvény Ujság	—		

aláírás.

Szolyván 1942. január hó 13.

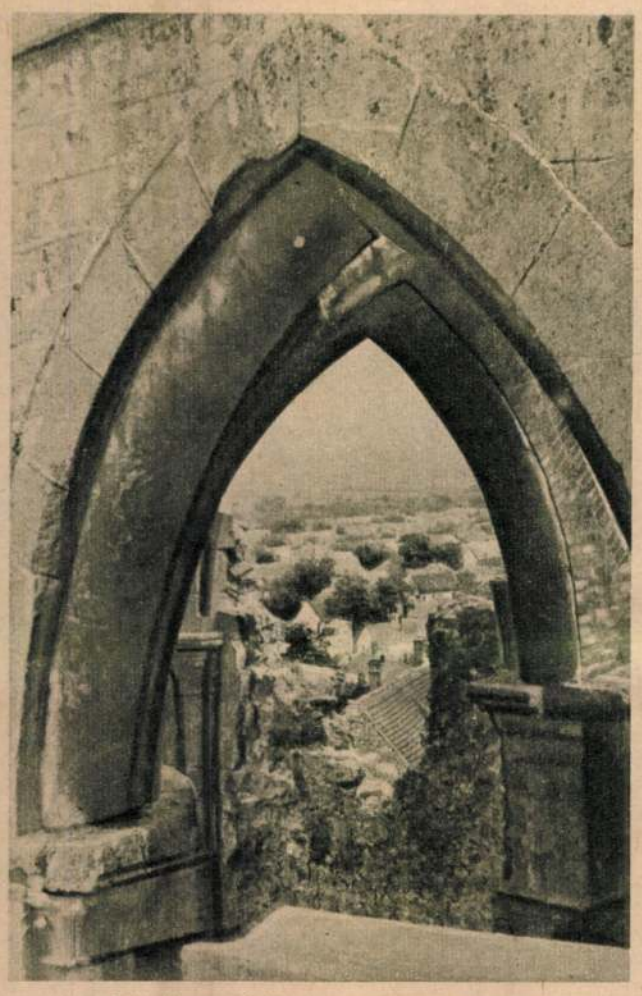

Csúcsíves árkád a templomrom déli falán.

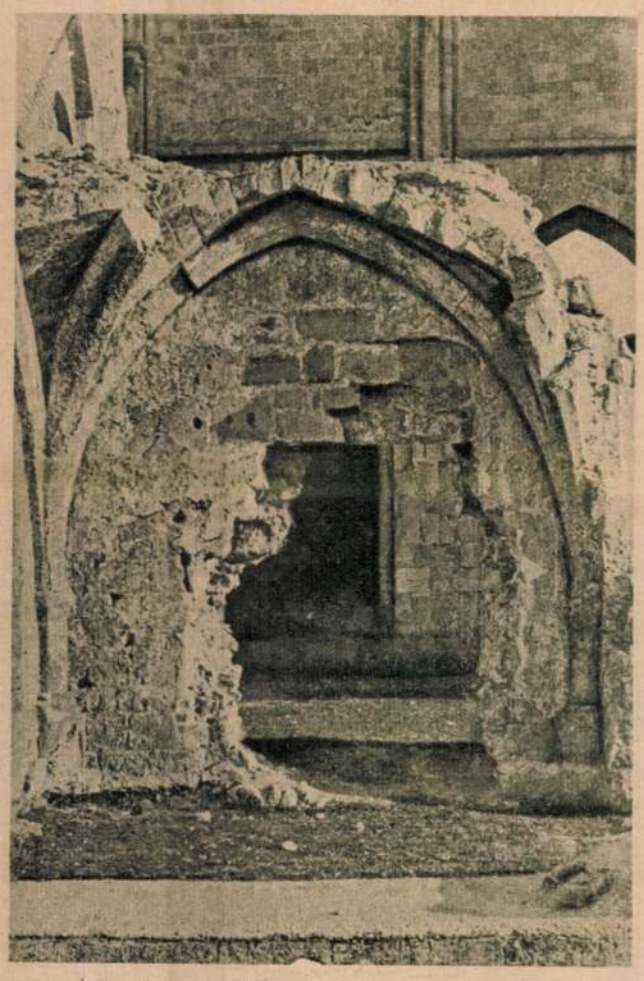

A sekrestyeajtó. — Alsó kép: a templomrom bordacsonkjai.

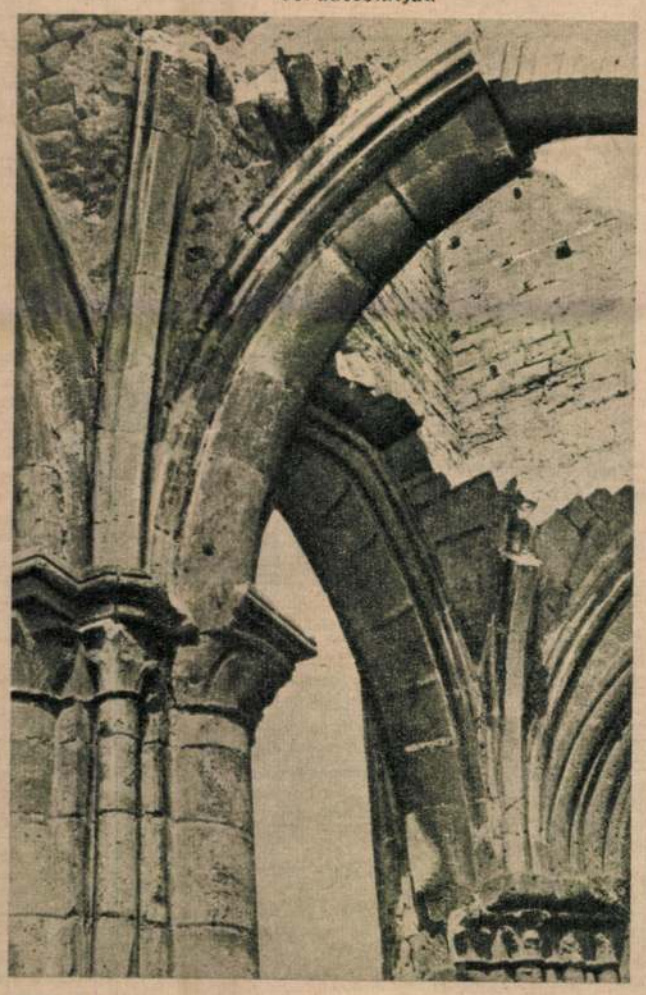

Zsámbéki templomrom

Most, amikor a pünkösdi ünnepektől már néhány nap választ el csupán bennünket, a ragyogó tavaszi verőfényben indultunk utunkra, hogy felkeressük keresztény hitéletünk egyik legrégibb emlékét, a zsámbéki templomot.

Van valami ünnepi, valami egészen mély és bensőséges jelentősége ennek az ősi, remekbekészült, romjaiban is lenyügöző templomnak. Jelenti a hit, a keresztény és magyar kultúra évszázadokat kiálló fensőbbségét, az évszázadok pusztításaival, csapásaival való büszke és diadalmas szembeállását.

Hosszú országúton szaladt autóbuszunk s a hegyoldalban már fehérlenek Zsámbék házai. Szemünk megakadt a házak fölé alig emelkedő, zárdává átalakított hajdani várkastélyon. Ettől oldalt, kissé feljebb valószínütlen látomásként elevenedik meg az Árpádok nagyszerű országépítő századainak gyöngyszeme, a festői fekvésű zsámbéki templomrom. Rég letűnt századok lehellete kapja meg lelkünket, amint közeledünk a romokhoz. Itt áll előttünk pár percnyire a régi Pannonia egyik legszebb emléke.

Utunk a várkastély mellett visz el. A várat III. Béla királyunk első feleségével, Antiochiai Annával hozzánk érkezett Aynard lovag építtette a XII. században. Önkénytelenül is felvetődik a kérdés, mi vezette itt várépítésre, hiszen ma Zsámbék a fontos közlekedési útvonalakból kiesik? Talán a korábbi századokban nagyobb jelentőségű helység lehetett? Az első évszázadok Magyarországának két legnagyobb szerepet vivő városát: Esztergomot és Székesfehérvárt összekötő fontos országút vezetett át a községen. Ezt az utat metszette itt a Budáról Bécsbe vezető és középkori állatkivitelünket lebonyolító „mészárosok útja". E két fontos, régi útvonal találkozásánál még kedvezőtlenebb körülmények között is épült volna emberi település és védelmi berendezés. A terepviszonyok is kedveztek a várépítésre s azonkívül a helyszínen kéznél volt a kiváló építkezési anyag, a mészkő. Zsámbék helyzete egész a török időkig a mainál sokkal előnyösebb volt és fejlődésének a helyi körülmények kedveztek.

Világos, hogy a Franciaországból érkező premontreiek örömmel fogadták az előnyös fekvésű ponton való letelepedés alkalmát, amikor az ország előkelő méltóságait viselő Smaragd és Egyed comesek birtokadományokkal lehetővé tették e helyen az előkelő szerzetesrend megtelepedését. A premontreiek itt rendházat és díszes templomot építettek. Esztergom és Székesfehérvár bazilikáinak közelségében a XIII. századi magyar építészet büszkesége volt ez a templom. Valószínű, hogy az építő- és kőfaragómestereket a közeli esztergomi királyi építőműhely adta. A premontreiek két évszázadon át tartózkodtak Zsámbékon. 1475-ben a kolostor és templom a pálosok birtokába került s maradt egész a török időkig.

A vártól pár lépésnyire van a török uralom itteni emléke: a bővizű „Török"-kút. Ezen a vízszegény területen bővizű forrásnak igen nagy szerepe volt már az ősember korában. Az első emberi lakóhelyeket ezek szabták meg. Zsámbék közel lévén Budához a töröknek is kedvelt helye volt, mecsetet, fürdőt és a forrás fölé a ma is meglevő kútházat építették.

Keskeny közön jutunk fel a templomkörüli utcához, amelynek házai középkori védelmi rendszer szerint lépcsőzetesen következnek egymásután. Az így keletkező szögletek utcai harcok esetén a védekezésre kedvezőbb feltételeket adtak. Közvetlenül a templomrom déli oldala alatt vagyunk s elszoruló szívvel nézzük

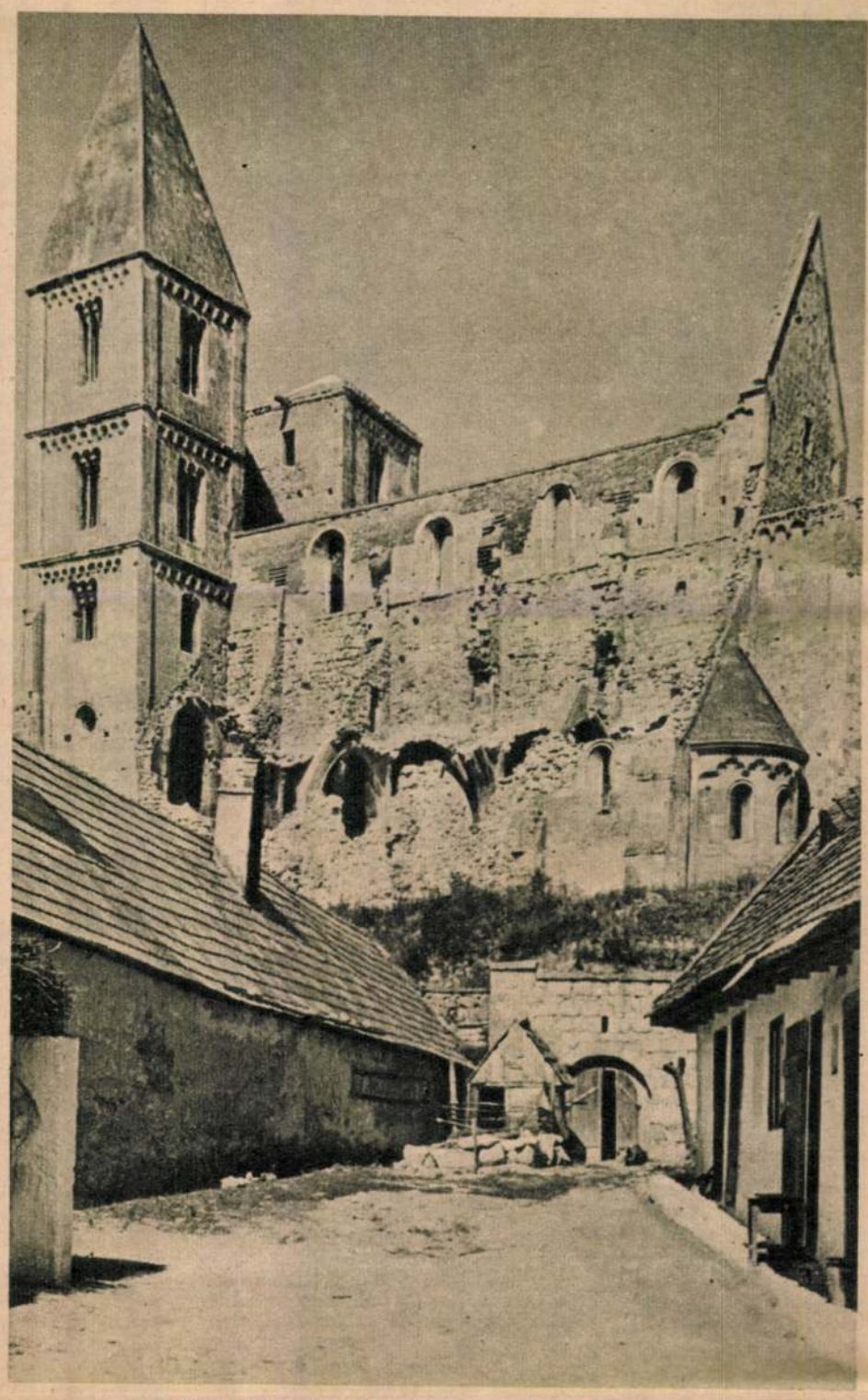

A zsámbéki apátsági templom romjai. — Alsó kép: a csonka torony.

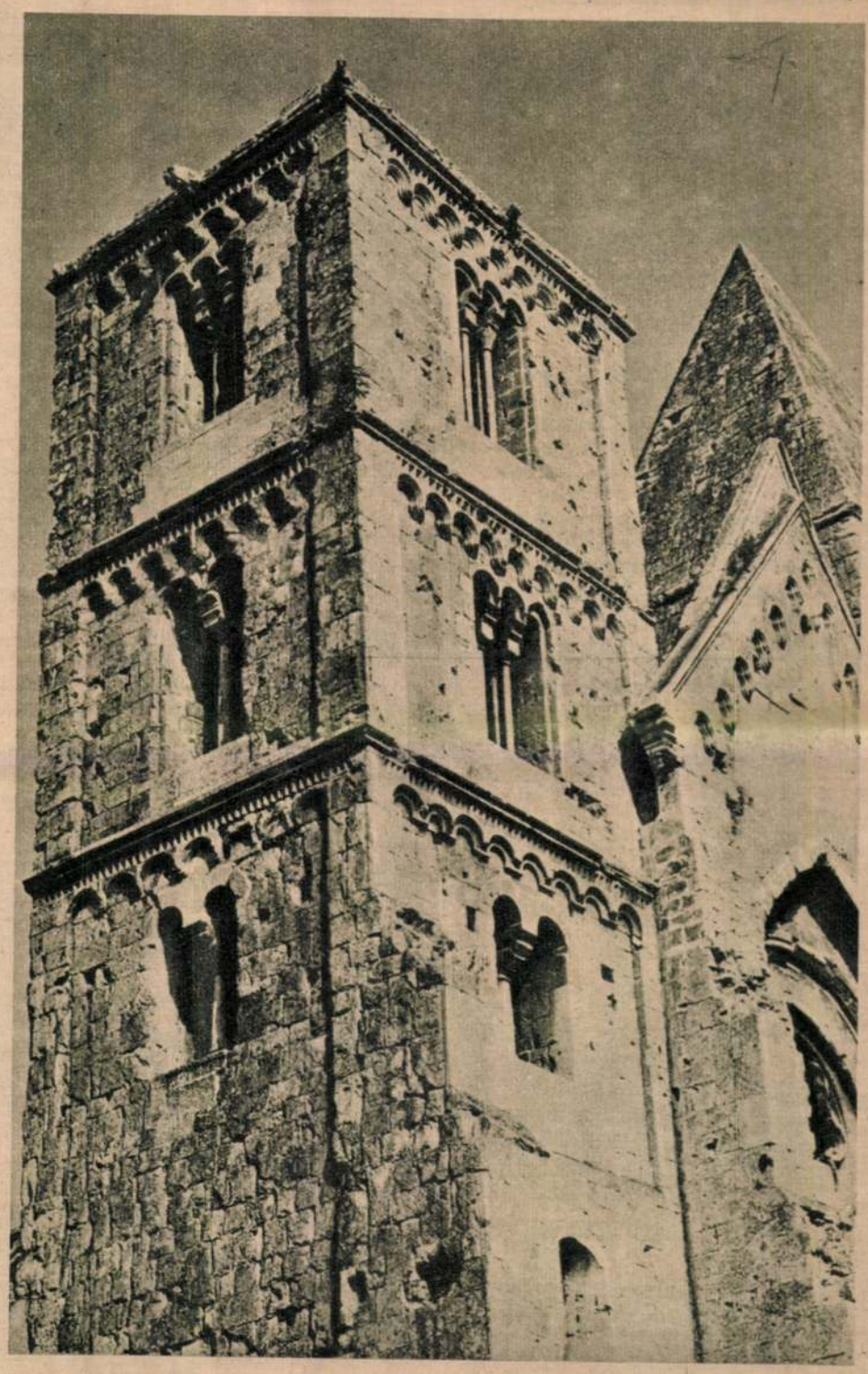

Jólesik egy cigarettaszünet a szétlőtt házak közt a heves harcok után. — Középső kép: a német hegyivadászok parancsnoka kihallgat egy elfogott Badoglio-katonát. — Jobboldali kép: a nettunói hídfő közelében ezt a békés városkát az angol hajóágyúk dulták szét. Német gránátosok nyomulnak előre a romok közt ellentámadásra.

sohasem támadtak. Többszörös túlerő indult erős tüzérségi és légitámogatás után támadásra a németek Esperia—Cassino és Minturno térségbeli állásai ellen. A támadók első hullámaiban a gyarmati katonák rohamoztak, ausztráliaiak, újzélandiak, négerek és lengyelek. Ezek között a német elhárítás igen sűrű rendet vágott, úgyhogy az angolszászok kénytelenek voltak a tartalékban lévő angol és amerikai katonákat is bevetni, nehogy a kocka a végén az ellenkezőre forduljon és a nagy támadásból hátramenés legyen. Az amerikai hadvezetőség a támadás súlypontjait erősen gyors ütemben változtatja és a közel 35 kilométeres szélességű Esperia—Minturnoi szakaszon hol itt, hol ott indulnak rohamra az angol-amerikai kötelékek. Soha nem látott anyagcsata alakult ki hat nap alatt ezen a 35 kilométeres arcvonalszakaszon. A támadók célja az, hogy áttörjék a német vonalakat és egyszer már komolyan és állandóan megteremtsék az összeköttetést a nettunói hídfő csapataival. A helyzet „tisztázása". A minden valószínűség szerint egyenlő lenne a hídfőnek végleges felszabadításával és közvetlenül Róma déli határáig való előrejutással.

A leghevesebb csaták Esperia és Cassino között folynak, a Liri völgyében, ugyanis a meredek hegyekkel és sziklákkal borított terepen ez az egyetlen számításba jövő rész, ahol a páncélosok is működhetnek. Az 5. amerikai hadsereg páncélos részei indultak itt Shermann kocsijaikkal támadásra, amelyeknek sorait a 8. angol hadsereg páncélos részeiből „Churchill" típusú nehéz kocsikkal egészítették ki ebből az alkalomból. A veszteségek méreteit még nem ismerjük, de a jelentések kiemelik, hogy az angolszászok veszteségei legalább a két-háromszorosát teszik ki a német veszteségeknek.

Kesselring — a szokásos nyugalommal — vezeti a déli csoportjának harcát és itt lévő német kötelékeknek harcmodora ismét a bevált, tervszerű mozgó védelem". Ez a terep, meg kell jegyezni, különösen alkalmas a mozgó védelemre, hiszen a védekező csapatoknak csupán egyik hegygerincről a másikra kell hátramenni, hogy a védők megint egy új „várban" legyenek és a támadóknak újra kelljen kezdeni a tüzérségi előkészítést és a rohamot a meredek sziklafalak ellen. Ez az a pont, amelyet az amerikai közvélemény nem ért meg; t. i. az amerikai csapatok számbeli fölényben hat-hét nap alatt, a legsúlyosabb veszteségek árán is csupán 20 kilométerre tudtak tartósan előrejutni, ami bizony területnyereségnek nem igen nevezhető, amikor a mai háborúban 100 kilométerekben szokták a területnyereségeket a harcoló felek mérni. Az egyik angolszász kombinált oszlop, amely gyalogosokból és páncélosokból állott, annyira mélyen előnyomult elővigyázatlanul Incuarto helyiségéig, hogy a német csapatok körülvették és a felmorzsolásuk folyamatban van. A harcok további heves folyamata várható a déli arcvonalon és a veszteségek fokozásával is számolni lehet.

Még korai lenne ma kijelenteni, hogy a déli nagy megindult csata csupán az inváziónak egy utolsó előkészítő fejezete, vagy pedig már egy szerves része az inváziónak. A későbbi harcok folyamán erre a nem közönséges érdeklődésre számot tartó kérdésre az eseményeknek kell a választ megadniok. Annyi azonban világos és kézzelfogható, hogy ahol a német csapatok védenek, ott még a szárazföldön sem könnyű az előrejutás az angolszászok részére, — de még nehezebb lesz egy partraszállással összekötve.

Egy amerikai nehéz páncélos Ápriliánál, amelyet a német elhárító tűz semmisített meg. — Alsó kép: a német gyalogság egy Tigrisre kapaszkodva indul ellentámadásra.

Alsó kép: Furcsa útjelző-tábla. Itt válik el a két országút.

Képes Vasárnap 1944. máj. 23.

Innen már csak egy lépés a gyógyító lovak történetének utolsó fejezete, amelyben maga az eredeti elem, a ló, mégjobban háttérbe szorult: lovasszobor lett belőle. Célja, értelme jóllehet még a régi — rendszerint a Nirvánába lovagló Bráhmát ábrázolja — de egyre inkább válnak részévé az uralkodó templomépítészeti stílusnak.

Nem tartozik ugyan szorosan a gyógyító lovak történetéhez, ám — mivel egyik képünkön is szerepel — említsük meg az isteni mérlegeket is. Furcsa, primitív kőpóznákat láthatunk egy szent hely bejáratánál, a lószobrok csoportjával szemben. Ezek a kőpóznák jelképezték az átjárót, amely alatt áthaladva, a beteg az isteni mérlegek elé érkezett. A mérleg egyik serpenyőjébe kellett a gyógyulást keresőnek élete történetét helyeznie, a másikba pedig az istenekhez küldött imáit, fohászait. Ha a mérleg nyelve az ima-serpenyő felé mozdult: a kérés beteljesedését adta tudtul a reménykedőnek. Ha az élet-serpenyő súlya volt nagyobb, a kétségbeesett hívő tudta: az istenek elutasították a kérését.

Baloldali kép: a csodatevő lószobrok legutolsó változata már erősen emlékeztet a nyugati barokkra és „lovas-szobor" lesz, mely az indiai templomépítő művészetnek válik díszítő eszközévé.

„Gyógyító" LOVAK

Indiáról mesélnek ezek a képek, az ezerszínű Indiáról, ahol minden valószerű, ahol minden megtörténhet...

Valamikor egy ló mentette meg Brahma életét — mondja a hagyomány. — Brahma halálos betegen éppen a Nirvánába készült lovának hátán, ám a lovaglástól csodálatosan felfrissült, ereiben ismét pezsegni kezdett a vér és a Nirvánába készülő Bráhma — visszafordítva derék lova fejét, egészségesen tért vissza a földre.

Az indiai nép színes fantáziája eleven erővel domborította ki a ló szerepét, a csodálatos négylábúét, amely — vagy bátran mondhatjuk: aki — a beteg kívánságáról azonnal értesíti az isteneket, hogy azok mielőbb jöjjenek segítségül a gyógyuláshoz.

Így született meg az első lószobor, talán egyszerű, nádból, szalmából készült, sárral tapasztott alkotmány, amely a gyógyulást kereső ember kívánságát jelképezte. És az ember történetesen meggyógyult. A monda tehát újabb elemmel növekedett, a lovat jelképező szalmacsutak mellé pedig újabb és újabb lószobrok kerültek. Aki egy ilyen lovat megérint, számíthat a ló közbenjárására, meggyógyul. Aki meggyógyult, hálából újabb szoborral kell, hogy szaporítsa a csodálatos gyógyulást hirdető emlékművek számát.

A szegény emberek szalmacsutakjai, a tehetősebbek festett, színes agyaglovai mellé így kerültek a gazdagok fényűző, díszes és magas művészi fokot hirdető paripái.

Mint fentebb mondottuk, a hagyomány azt tartotta, hogy a szent állat megérintése gyógyulást jelent. A beteg emberek kétségbeesett ragaszkodása az élethez, vágya az egészség után, érthetővé teszi, miként módosult ez a feltétel oda, hogy minél jobban odadörzsölődzik valaki a lószobor testéhez, annál biztosabb számára az egészség útja. Nyílt, fertőző sebeikkel érintették a lovat, átbujtak annak hasa alatt, aminek következtében — mint természetes — a gyógyulás arányszáma veszedelmesen visszaesett.

Ezt a szokást aztán úgy igyekeztek megelőzni, hogy a lószobrokat ezentúl sűrűn egymás mellé építették, nehogy a vakbuzgó zarándokok ismét ragályterjesztő helyekké változtassák a zarándokutak amúgyis kevéssé egészséges vidékeit.

Évszázadok multával megváltoztak ezek a szobrok. Alakjukban, nagyságukban is. A monda újabb elemekkel bővült — és a lovak hátára kis félistenszobrok kerültek. Félistenek, akik közbenjárnak majd a beteg érdekében Bráhmánál.

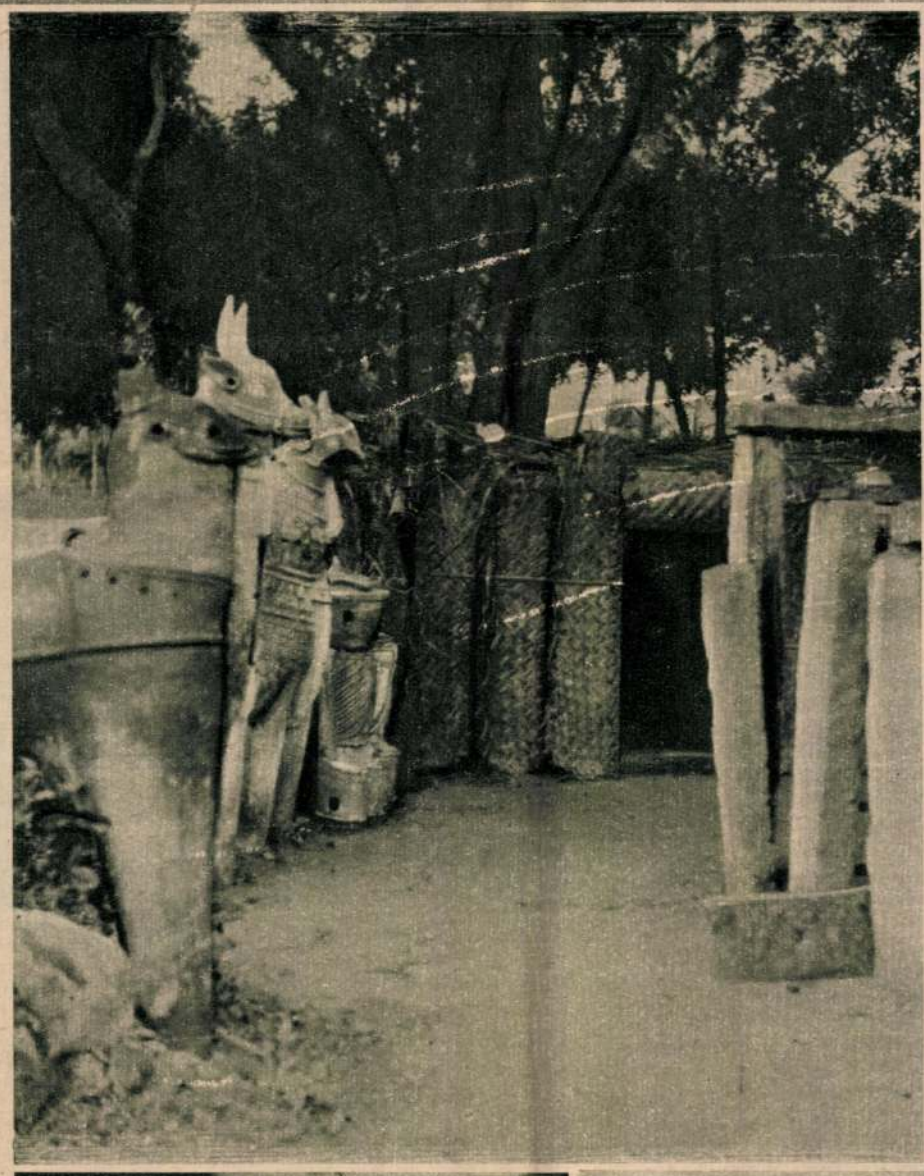

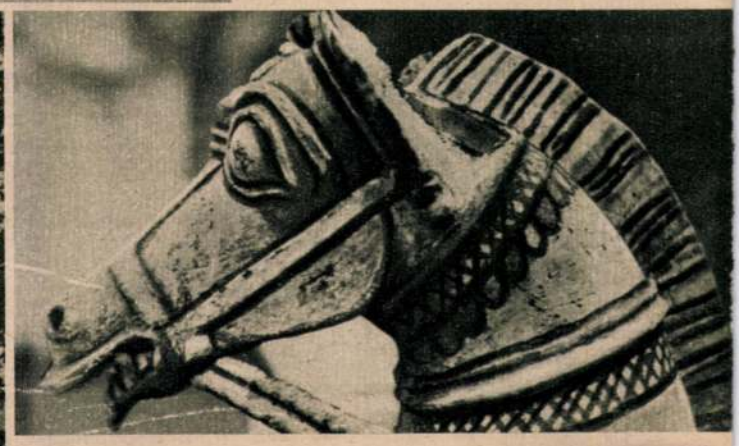

Szépen festett agyagló feje, amely a régi indiai népművészet jegyeit viseli magán. — Középső kép: egy szent hely bejárata. Balra a csodatevő lószobrok, jobbra az „isteni mérlegek" kőoszlopai. — Alsó kép: a szent ló hátára a közbenjáró, pártfogó félisten szobra került a későbbi századok folyamán.

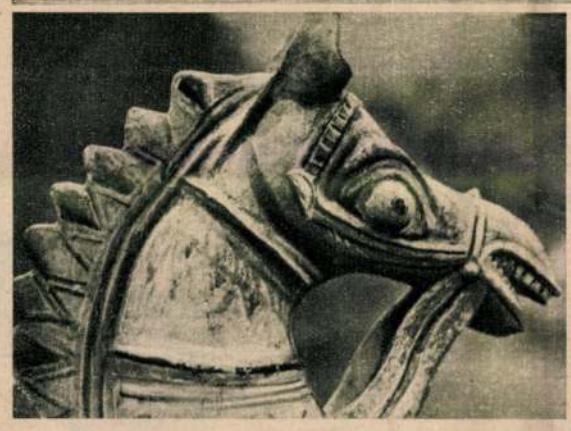

Felső és alsó kép: két díszes agyagló képe. — Jobboldali kép: száz és száz beteg „felgyógyulásának" emlékét őrzik a szent lovak szobrai.

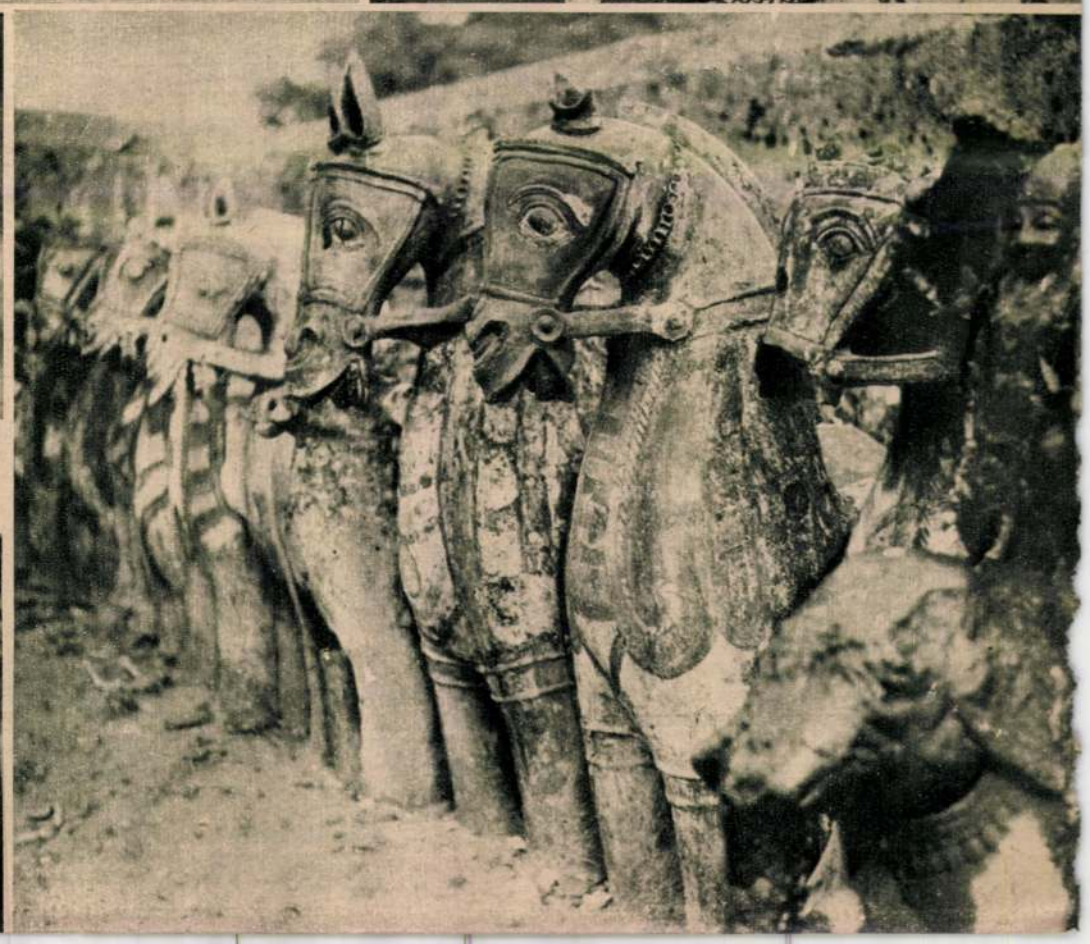

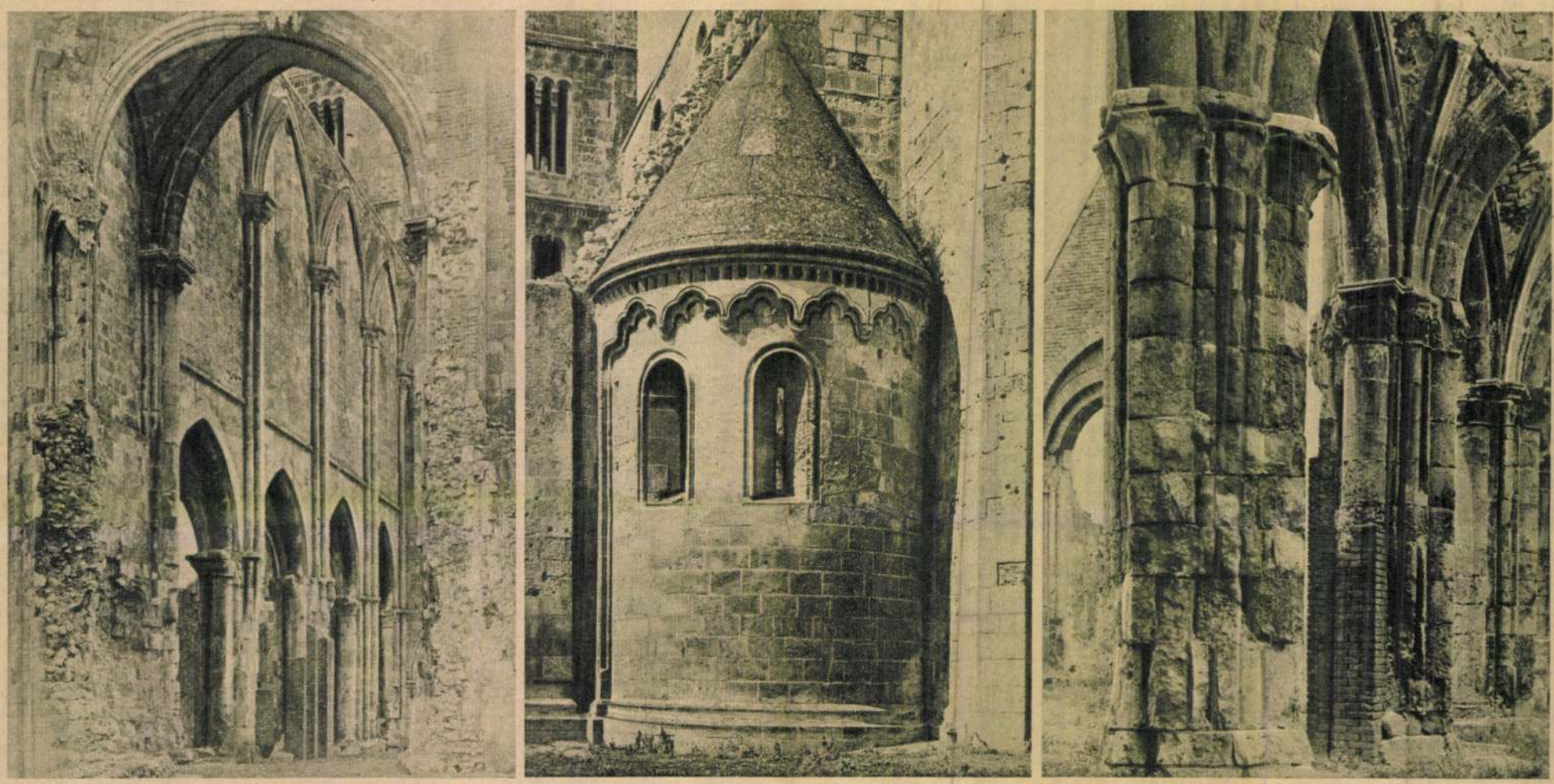

A főhajó déli fala. — Középső kép: a déli oldalhajó epszisa. — Jobboldali kép: a főhajó déli falának pillérkötegei.

a pusztulás vigasztalan képét. Csupán a déli oldalon elég ép állapotban lévő torony enyhíti a pusztulás sivárságát.

A templom a XIII. század közepe táján épült. Ebből a korból több nevezetes alkotás maradt ránk: (jáki, lébényi, ócsai, bényi, ákosi, harinai stb. templomok), de még több remekmű — melyekről az egykor nálunk járt külföldi követségek elragadtatással írtak — pusztult el. Esztergom, Budapest, Székesfehérvár, Pécs, Eger, Veszprém, Nagyvárad múzeumaiban, kőemléktáraiban az elpusztított székesegyházak és templomok néma kőbefaragott nagyszerű töredékei csak megközelítőleg sejtetik velünk az Árpádok Magyarországon folyt hatalmas országépítő munka arányait. Magyar mesterek remekei ezek s bizony nemcsak itthon alkottak páratlanul szép munkákat, hanem munkájuk hatása kisugárzott a szomszédos országok területére is.

A zsámbéki premontrei prépostsági templom háromajtós bazilika volt, azaz a templom mellékhajói a főhajó félmagasságáig érnek és mind a három hajója félkörű apszissal végződik. Az egykori templomból ma csak a csodálatos arányú, kéttornyú főhomlokzat, a főhajó déli fala, a déli mellékhajó, a diadalív maradt ránk. A templom északi részéből csekély falmaradvány áll a sekrestyeajtóval. A főhajó északi falát és az északi mellékhajót teljesen elhordták, hasonlóképpen a kolostor falait is. Csak a legutolsó ásatásoknál kerültek elő a kolostorépület alapfalai, valamint a templom melletti négyszögű udvart övező folyosó alakjai a csúcsíves oszloplábak csonkjaival.

Bármely irányból nézzük a romokat lépésről-lépésre fokozódik csodálatunk. Tér és faltömeg rendkívül szerencsés arányát, a szerkezet egyszerűségét, tökéletességét, a tömeg és az egyes részek arányosságának lenyűgöző hatását ma is élvezzük. A templomrom legmegkapóbb része a csodálatosan festői hatású főhomlokzat. Sarkán két négyszögű tökéletes román toronnyal. A tornyok négy emeletre oszlanak s az egyes emeleteket félköríves és fürészfogsorral szegett párkányok választják el. Az erőteljes román tornyokat hosszúkás résekhez hasonló kecses ikerablakok könnyedebbé teszik s erősen fokozzák a főhomlokzat festőiségét. A pusztulást a déli torony szenvedte meg kevésbbé. Toronysisakja bámulatosan finom élhajlású nemes kőgúla. Az északi torony sisakját földrengés pusztította el. Helyette a romot gondozó Műemlékek Országos Bizottsága művészi összhatást nem zavaró védőburkolatot készíttetett.

Elpusztultak a templom kapuit is. A főkaput 1869-ben Myskovszky Viktor még leírta, de karcsú oszlopainak azóta csak a helye maradt meg s a csúcsíves ívezetéből néhány erősen rongált részletet láthatunk. A főkapú feletti nagy kerek rózsaablak küllői is elpusztultak.

A főhomlokzaton a virágzó román és korai csúcsíves stíluselemek igen szerencsés harmóniában egyesülnek. Az oromfal és a tornyok arányossága, egyszerű, de ízléses részletek alkalmazása mesés építészeti hatással jutalmazza a szemlélőt és utolérhetetlen bájt kölcsönöz a főhomlokzatnak.

A templom belsejében is megtaláljuk a román és csúcsíves stílus harmonikus egybeszövődését. A főhajó déli falának árkádpillérei csúcsívesek, de a kitűnő kézzel faragott oszlopfejezetei a román stílus kiváló alkotásai. Az árkádpillérek belső oldalán karcsú oszlopok vezetik tekintetünket a magasba, ahol gazdag díszítésű oszlopfejezetekben végződnek.

Ezek egyike összefontnyakú madáralakokat ábrázol. Az oszlopfőkön hatalmas ívbordák csonkjai megkapóan nyílnak a kék végtelenség felé. Lent a szentély déli falán félköríves kettős papi ülőfülke csekély maradványát vehetjük ki.

A déli mellékhajó aránylag elég épen maradt fenn. Égnek meredő pillérei, hatalmas bordacsonkjai megkapó szépségűek. Apszisában díszesen faragott, szalagos párkányfríz fut végig.

A szép templomot hajdan falképek díszítették. Ezek a templom annyi sok értékével együtt elpusztultak.

Buda vára elfoglalása után a zsámbéki templomra is a hanyatlás időszaka következett el. A szerzetesek elmenekültek és Zsámbék a török kezére jutott, a vár a budai basák kedvenc tartózkodási helyévé lett. 1581-ben a veszprémi és tatai várkapitányok meglepték az itteni török őrséget s a templom is megszenvedte a harcot. Az igazi pusztulás azonban a török kiűzése után következett be. 1763-ban földrengés rongálta meg a templomot. Beomlott a csúcsíves mennyezet, ledőltek az északi rész falai és a kolostor. Ettől kezdve száz évnél is tovább a községbeliek könnyen hozzáférhető kőbányája voltak a romok, ahonnan csak el kellett hordani a szép, faragott köveket. Pedig még menthető lett volna a templom. Restaurálására már csak azért sem gondoltak, mivel az új telepesek a faluban építettek maguknak templomot. Előbb a kolostor falait hordták el házépítéshez, majd a templom északi részére került a sor. Ez a „gondos" eltakarítás a mult század 80-as éveiig tartott, amikor a Műemlékek Országos Bizottsága vette a romokat gondozásába és végeztetett biztosító munkálatokat, hogy megakadályozza a további pusztulást és fenntartsa középkori művészetünknek ezt a csodálatos remekét.

Németh Albert.

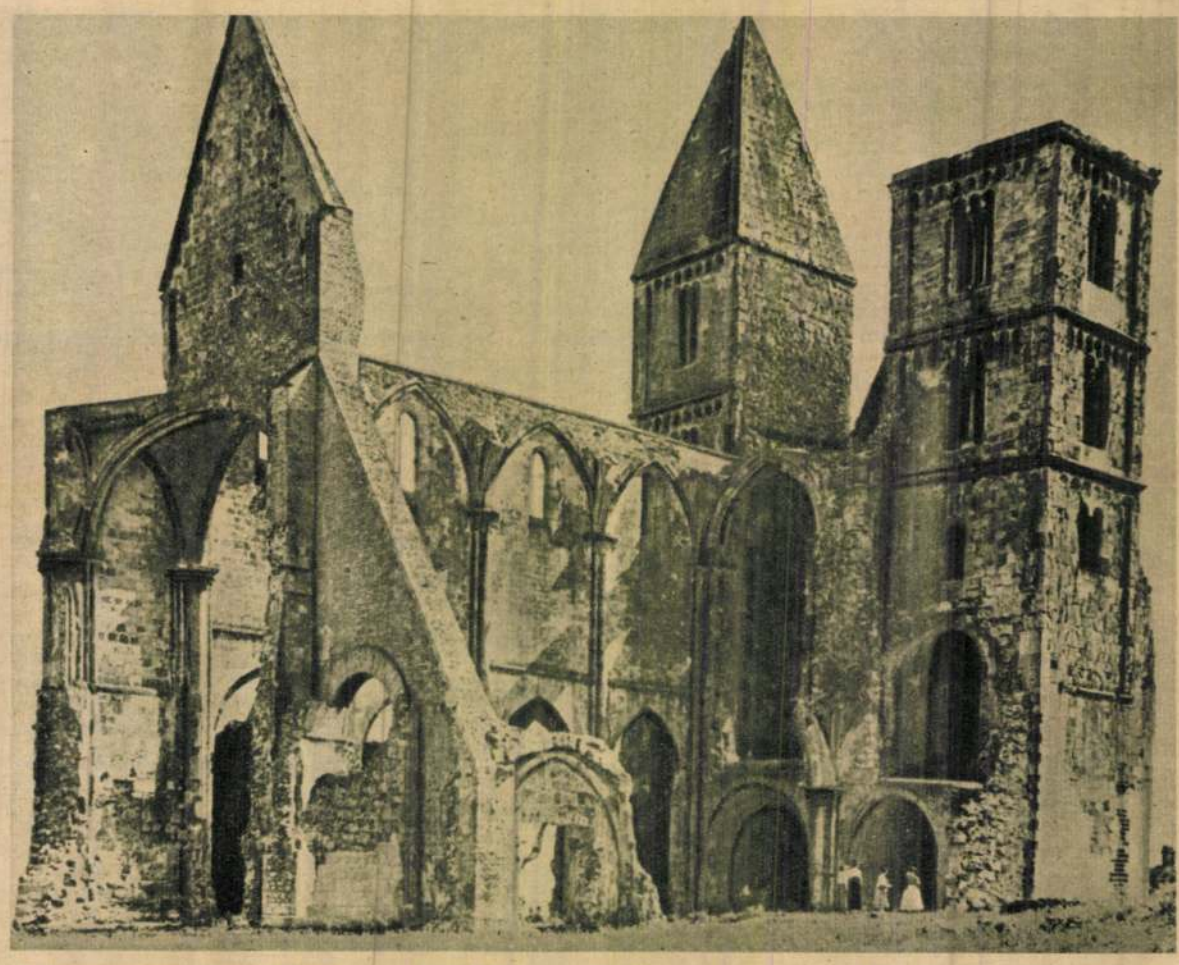

A templomrom északkeletről. — Alsó kép: egy festői felvétel a zsámbéki templomról. (Németh Albert felvételei.)

48. szám.

Vasárnapi Ujság

Pest, december 2-án 1855.

A „Vasárnapi Ujság“ hetenként egyszer egy nagy negyedrétü iven jelenik meg. —

Előfizetési dij julius — decemberig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy **postai uton** a **„Politikai ujdonságokkal“** együtt **csupán csak 3 ft pp.** — Az előfizetési dij a „Vasárnapi Ujság“ kiadó-hivatalához (egyetemutcza 4. sz.) bérmentve utasitandó.

A zsámbéki romok.

Zsámbék jelenleg egy középnagyságu mezőváros Pest megyében, mellynek háromezernyi szorgalmas lakója a gazdag föld áldásait iparkodik szaporítni. Határán Isten jobb keze látszik s földes ura csak egy van, és az a magyar korona.

Hajdan más világ volt itten! Mikor még vad Marahán nép tanyázott a két hazai folyó között, ott a szölök alatti mély üregben állt a Csernebog bálványa, [k]en a sötétség, és min[d]átok Istenét tiszte a nép s áldozott [k]i hadifoglyok és [á]rczból megfutó gyá[r]ák vérével.

Árpád hadverö kezei [e]lüzték a tehetlen fajt s országot alapitának az elkorhadt romok helyén. István király, kit az egyház akkori szent feje apostolnak nevezett el, a keresztyén hit diadalát ülte meg e haza terén.

Fényes templomok, oltárok emelkedtek az egy igaz Isten tiszteletére.

Majd jött a siralom napja, midön betelt az idö, hogy a magyar nép megoszlattassék ; vad ozman táborok lepték el a hon vidékit, s leronták a szent keresztet és feldúlták a templomokat.

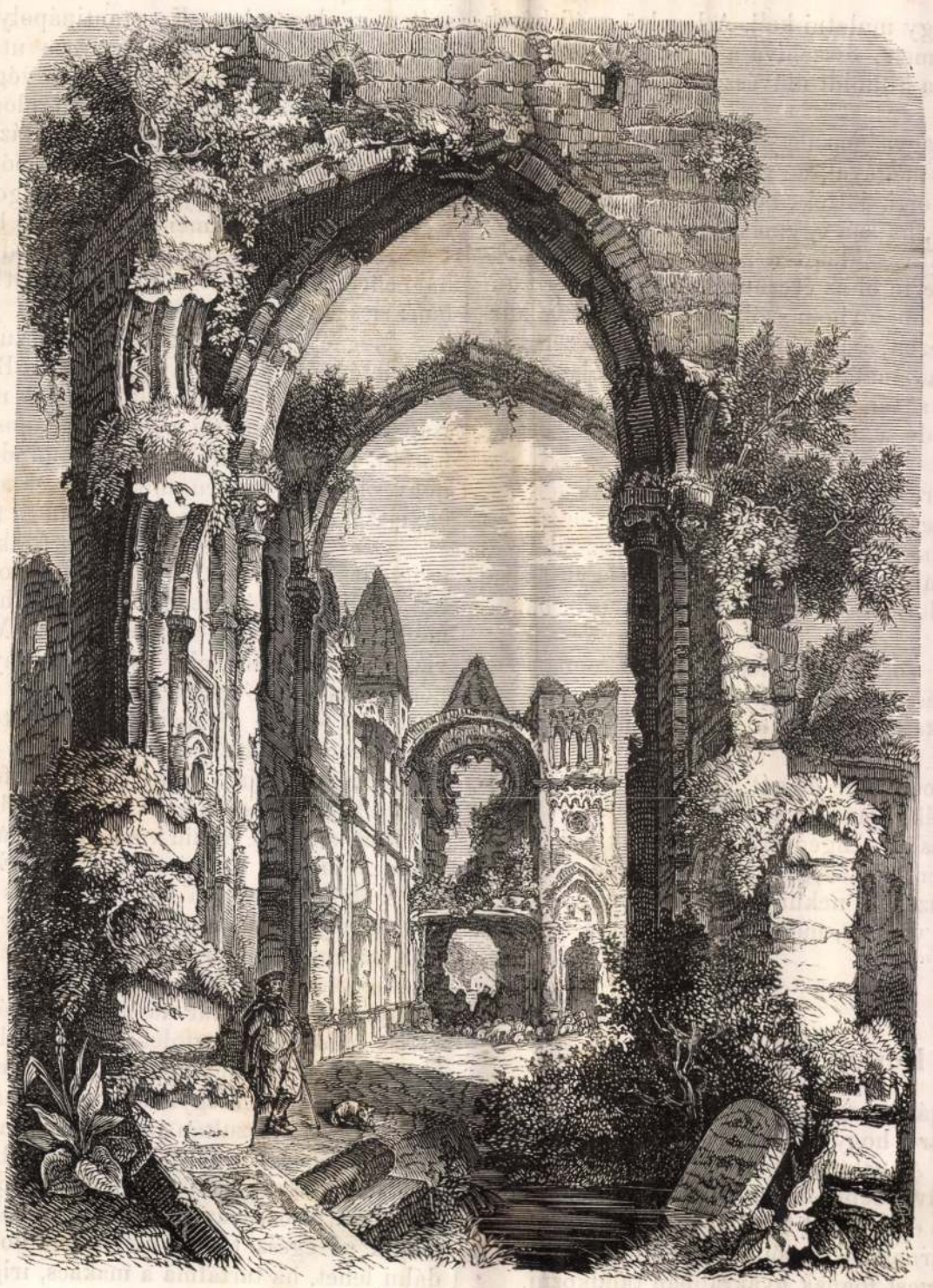

A zsámbéki romok.

Zsámbék halmain török basa ütött tanyát, ott állt vára, kéjlakai, ugró kútja , mellyhez távol hegyek közül vezették le égetett cserép csöveken a hegyi patakot.

Most boldogabb idök járnak. A nép nyugodtan élvezi napjait. A Csernebog barlangjából borral tele pinczék váltak , hol vér helyett édes bor nedvével áldoznak, a góth templom falai közt juhokat legeltet a földész, s a basa várának helyén gazdasági épületek állnak. Még a mecset és a fördö maradványai állanak : a kik ottan imádkoztak és vigadtak , hírükkel együtt elvesztek.

A dicsöség és ragyogás kora elmult, helyét a szorgalom és a tudás kora foglalta el.

Minden rom arra tanít meg bennünket, hogy a hösök, az erösek nem a leghatalmasabbak többé s minden fü, melly a romokon terem, arra tanít, hogy az igazi hatalom : a munka és a tudomány.

Képek a mai napokból.

IV

Lön pedig, hogy a minden oroszok urát nagyon meglepé az a szomoru csendesség, melly öt országa fővárosába visszatértekor fogadta.

Hisz az udvari hirmondók, a hivatalos tudósitók, a mindig kész mosolygók, azt beszélik, irják és esküsznek reá, hogy a birodalom minden szegletében a szent lelkesülés lángjai lobognak; — honnan hát ez a gyász, ezek a szomoru arczok az utczákon? Hová lett a szinházak, a tánczteremek népe, a fényes Sz.-Pétervártól ki lopta el ragyogványát?

Adjátok ki az erős parancsot, hogy tünjék el a szomoruság az arczokról, hogy legyen mindenki vig, és teljenek meg a közvidámság teremei, szóljon a zene és az ének, kezdődjenek a vigalmak napjai, miként minden évben szoktak.

A rendőrfőnök intésére megjelentek a visszavonult családok az operaház páholyaiban, és ime, a hány páholy volt sorban és egymás felett, mind feketén, gyászban öltözött alakokkal telék az meg; a gyémántok helyét a fekete ércz kösöntyük foglalák el s a mi ragyogott itt amott, az nem volt egyéb, mint a szemekben égő köny.

A zenekar víg dalokat hangoztatott, és a terem mégis gyászünnepet ült, tapstalan közönségével; a néma szünetek alatt hallani lehete a sóhajt:

„Kyrie eleyzon. . . .“

Meg volt hagyva, hogy mulatni kell. A legelső grófi házak egyike megnyitá diszteremeit, összehíva a birodalom legfényesebb főurait és delnöit, s a külföldi müvészeket, a kik öket mulattassák.

A terem megtelt a nagyságos nagy urakkal, és ime egy sem hozott orczáján jó kedvet magával, de gyászt, fekete gyászt öltönyén, mint kik halotti torra jöttek, nem vigadni, de temetni, és nem egymásnak örülni, hanem egymást vigasztalni.

Egy hirhedett zenemüvész leült a zongora elé s a legkedveltebb tánczok zenéit verte el az érczhurokon. Ah, az érczhurokat lehet kényszeriteni, hogy vigan szóljanak, nem a szív húrjait; senki sem állt a tánczba; csak némán, szomoruan lézengtek, mint a kik félnek egymás bánatát sérteni időtelen nyájassággal.

A müvész elhagyta a tánczzenét és mintegy önkénytelen ihletéstől áthatva, elkezdé a zongorán hangoztatni Mozart — *requiemét*.

És e hangra egyszerre kicsordult a köny a jelenlevők szemeiből, a legfájóbb, — keserübb köny; a gyászolók, a sértett szivüek egymás vállára borulva zokogtak a köz gyász felett, és a legnagyobb férfiak nem tartották szégyenüknek együtt sirni a sirókkal; a zengzetes dalidóból *requiem* lett, szomoru, halotti ünnep.

Minden ember sirt, zokogott s sietett el haza onnan: fél óra alatt vége volt az egész víg ünnepélynek.

Illyen vigalmak történnek most a nagy orosz birodalom fővárosában.

És senki sincs, a ki odavetné magát a minden oroszok urának lábaihoz és szólna néki igaz szóval.

„Oh uram, irgalmas ur, engedd el a vigalmak napjait nekünk: halottja van minden háznak, gyász van itt minden családban; ha már halottakat szerzél nekünk, engedd, hogy sirassuk öket. És te magad is sirj velünk; mert te legtöbbet veszitél! . . .

„Kyrie eleyzon! . . .“

A kóbor angol.

E czimet adta magának egy angol folyóirat levelezője, ki olly czélból utazott keletre, hogy az ottani élet, szokások és események hü rajzát adja. Angolunk ügyes, vállalkozó és szemfüles ember, ki mindenüvé bepillant, mindent lát, néha apróságokra is kiterjeszkedik s épen ezért kedélyes és oktatva mulató leirásai uj érdekkel birnak. Olvasóink, reméljük, a „kóbor angollal“ e lapokon örömest fognak gyakrabban találkozni.

I.

Konstantinápoly.

Törökországban vagyok s egy dombtetőn álló házban lakom, honnan az egész fővárost belátom.

Ott alattam a vizparton s kékes ködbe burkolt dombokon terül el Konstantinápoly, napsugárban tündöklő ezernyi minaretjeivel, mellyeket állandó ragyogásuk mintha csak tiszta szinarannyá változtatott volna. A kék viz tiszta felszine pompás palotákat tükröz vissza, mig végre ugy látszik, mintha alattok egy más szebb világ rejlenék. A sima vizen tömérdek keskeny vitorlás kis naszád uszkál, mint megannyi repülő fehér sirály. Gyors sétacsolnakok vagy kaikok szállitják ide s tova a mulatókat; itt füstölgő gőzösök hasitják zugva a medret, amott két nyugati hadi hajó horgonyoz — némán, sötéten és végzetteljesen.

Ott ismét a dombra egy muzulmán lovagol fel (tisztán látom öt távcsövemen át) erős és szép pejparipát ül, gyorsan halad, utána lovásza gyalogol, ezen elmaradhatlan kisérője a muzulmán urnak — s ugyancsak alig győzi már szuszszal. A lovagló férfias szakállat és hosszu bajuszt visel s europai módr van öltözve, mi igen roszul áll neki; de mégis vörös fez v fején, minek következtében vörös pecsétes fekete palaczkh hasonlit, ha lábain áll.

Továdabb ugyanazon dombra egy europai urhölgy m hintójában. A vékony bordáju hintó ide s tova zökög ugyan rosz uton, de a bennülő urnő ezzel nem gondol s büszkén tekint szét a gyalogosokra. Konstantinápolyban hintóval birni nagy sor; és a kis szemü halvány arczu utczafiuk rikoltozva szaladnak utána, ha egy illyen az utczán végig csörömpöl.

Az utszélen egy csoport fátyolos asszony megy hintázó ingatag léptekkel s hangosan hahotáz. Szemeik fekete keretbe foglalt gyémántként villognak ki pókhálószerü fátylaik alól. Fogadni mernék, hogy bübájos dolgokról és szerelem italról fecsegnek, mert valamennyi török nő babonás.

Halk! Ágyuk dörögnek az erődből s az imént érkezett hajó sürün viszonozza az üdvlövéseket! Valami történik a városban; siessünk oda.

Még épen jókor érkezém; a szultán kijött palotájából s tiszteletére az ágyuk a partról és a Bosporusban levő hajókról megdördültek. Üdv a szultánnak! A nagy ur, kelet szultánja, a Nap és Hold testvére, a hivők világossága, Allah helytartója e földön, főpap és király! Szóval minden a mi tetszik, feltéve hogy ollyasmi legyen, mit gyermekkorunk óta, mióta az Ezeregyéjszakát olvastuk, a hatalomról és fényről álmodánk!

Ő császári felsége aranyos kaikja gyorsan csuszamlik a nyugodt sima vizen, az evező lapátok kimért locscsanása tisztán hallható s én azon ezüstszerü hullámcsillogást is látom, mellyet az evezők rántása ver fel. Milly jelenet! Az égbolt, a viz, a partok mind olly csodás gyönyörüek s ott a távolban a hókoronás magas hegyek! — Én egy négyevezős kaikban fekszem, s ő felsége sétahajóját tiszteletteljes távolban követem.

A szultán mosheába megy, mert péntek van, a mohamedánok nyugvó napja. Örömrivalgással fogadják öt a merre megy, mert alattvalói szeretik s ő a legjobb fejdelem, ki valaha keleten kormányzott. Szelid vonásu s természetesen barna arczszinü ember, mintegy harminczegy éves. Európai divatu ruhát visel, bár szabója nem igen volt szerencsés a mérték vételben. Sötétkék kabátján gyémánt gombok ragyognak s fejét egyszerü fez fedi, az egyetlen megkülönböztető jel korunkban a török és a hitetlen között. Olly nagy ur létére nem sok fény és pompa környezi öt. Egy pár kaik megy utána, s ha majd lóháton tér vissza palotájába, legfölebb tizenkét lovas teendi kiséretét, ugy látszik, kelet minden pompája pipaszárakba menekült, mert ezek közül egynek egynek értéke néha uradalmakkal ér fel.

A jószivü szultán uralkodása, minden gazdagsága s országának szépsége mellett is, az utóbbi időkben sok bajjal járt. Helyzete hasonlit ama házi gazdáéhoz, kinek sok szakácsa van. Az egyik elsózza az ételt, a másik sok borsot tesz bele s a harmadik az egész tálat olly dühhel boritja fel, hogy szintén csodálni lehet, ha tartalma a makacs, irigy, átalkodott szakácsokat

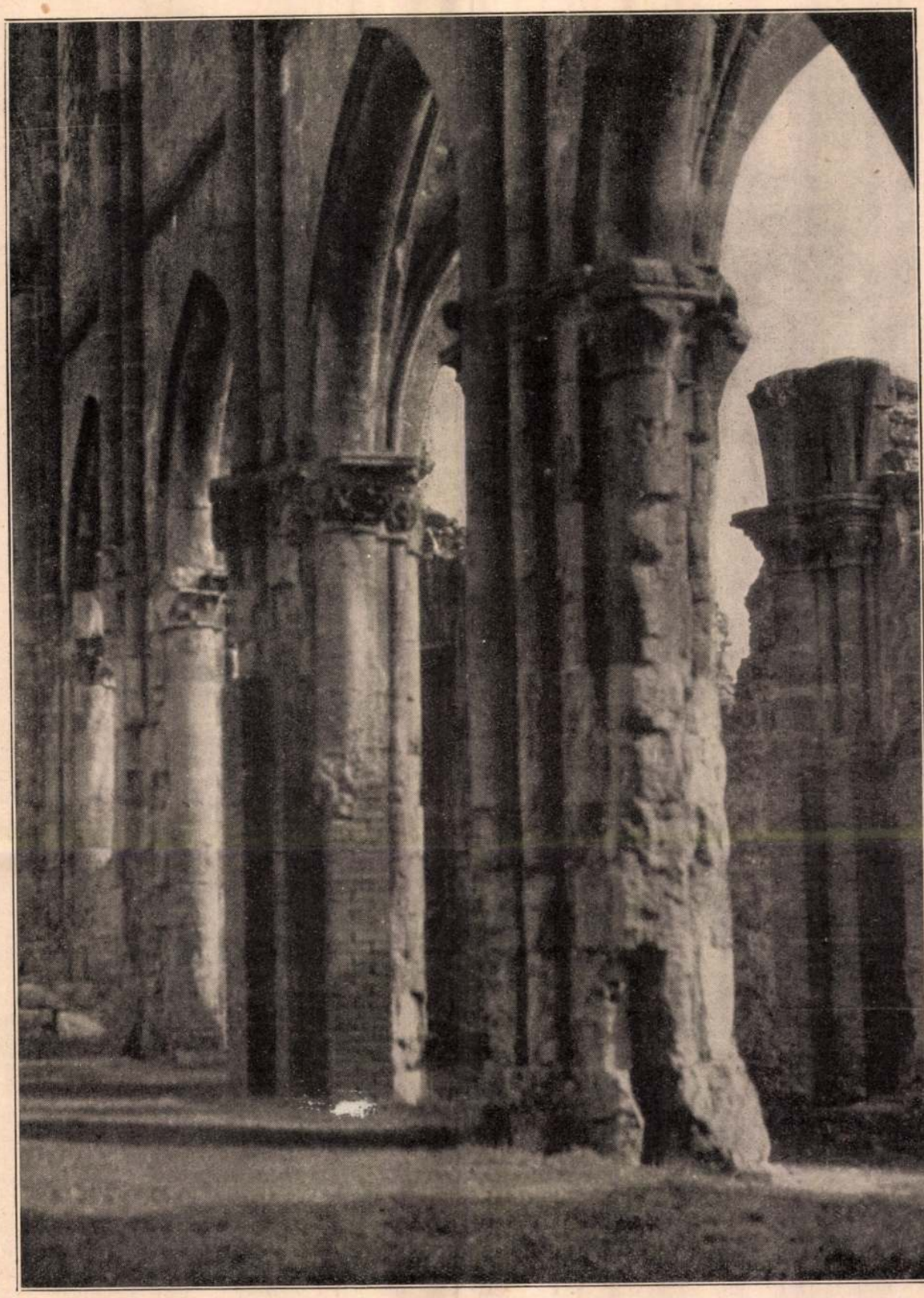

A zsámbéki rom. Kerny István fényképe

Régi építőművészetünknek egyik legérdekesebb emléke, amelynek kezdetei valószínűleg még a tatárjárás előtti időkbe nyúlnak vissza. A premontrei szerzet mesterei építették a XIII. században lombardiai román stiluselemek és francia csúcsíves elemek elegyítésével oly időben, amikor nálunk is lassanként átalakult a román stilus gótikussá, főképpen túl a Dunán. Egyike a legfestőiebb templomromoknak, amelyek fönnmaradtak

más a közelébe, mint az édesanyja, használt ágyneműit főzzék ki és az orvosságból, amit elküld nekik, adjanak be neki háromszor napjában. És készüljenek el rá, hogy a gyereket esetleg be kell szállítani a városba, a kórházba. Majd a kislányhoz fordult:

— No nézz a szemembe, Bözsikém, ki vagyok én?

— Doktor bácsi... — hangzott nyöszörögve.

— Okos kis lány vagy! Ha meggyógyulsz, olyan csinnadrattás pojácababát kapsz tőlem, hogy a füled is kétfelé áll, ha meglátod!'

A megtört szemeken fürge öröm csillámlott fel.

— Beszélni is tud a baba?

Az orvos boldog lett volna, ha a fiókjában hányódó pojáca beszélni is tud, de sajnos, némának teremtették.

Uj Idők 1932. XXXVIII. 47. sz.

— Nem tud beszélni, — felelte, mert gyereknek sohse hazudott, — de csinnadrattázik, ami sokkal többet ér, mintha beszélne. Beszélni te is tudsz, úgy-e? — És megelégedéssel látta a beteg elevenségét, acélos kis szervezete van a gyereknek, ha nem delirál ekkora hőemelkedésnél.

Bözsike fáradtan elmosolyodott, mindenki nevetett a szobában. Olyan vidámság kerekedett, hogy az orvos úgy látta, végül az ügy komolysága látja a kárát, ezért az udvaron félrehívta a szülőket, hogy még egyszer megmagyarázza nekik, nem tréfadolog, amiről itt szó van! Aztán rohant haza, alaposan megmosdott és végre istenigazában nekiült a rádiónak. Valahonnét a Mozart g-moll szimfónia hangzott, oly makulátlan tisztasággal, hogy behúnyt szemmel, akár csak a pesti Zeneakadémia meghitt termében ülne, mint a régi, kedves időkben, amikor a kenyérhajsza nem kényszerítette ebbe a pocsék faluba. A melle megtelt lüktető, háládatos boldogsággal, mintha csak most ébredne a tudatára, micsoda isteni jótétemény lesz ezentúl számára a rádió. Cigarettára gyújtva omlott el karosszékében, karjával itt-ott belevágott a tempóba, mintha segíteni akarna a karmesternek, a a jól ismert muzsika ezer emlékkel telítette és végigremegett minden porcikáján, mint valami zsongító villamosáram és mikor befejeződött a darab, a nagy emócióba, szinte belekábulva keresett új zenét. Egy német állomás épp az Aidát kezdte közvetíteni. És megjelent szeme előtt az egyiptomi palota-udvar, a nagyszakállú főpap és a „Celesta Aida" puha vonaglású, vággyal teli áriáját éneklő daliás Radames...

Szóval ez most mindig így lesz...? — mormogta boldogan és máris enyhe aggodalom futott át rajta: nem fogja-e elhanyagolni a szakirodalmat a rádió miatt? Mert ki tud ellenállni a csábításnak, ha ilyen bűvös csemegéket nyújtanak feléje? Egy Debussy-vonósnégyes hangjai mellett vacsorázott, Schubert-dalokat énekeltek a fülébe a feketézés alatt, nem bírt betelni a zenével, lelke úgy habzsolta a rég nélkülözött táplálékot, mint a kiéhezett gyomor az eledelt. Éjfél felé már zúgott a feje, boldog fáradsággal még bevárta a pesti „jóéjszakát" és agyában az össze-vissza gubancolódott temérdek muzsikával, mély álomba süllyedt.

Sietős ablakkocogtatás riasztotta fel. Dühösen, kótyagos fejjel ugrott ki az ágyból. Ez az, amit nem lehet megszokni soha, a fene enné ezt a keserves mesterséget. De minden álom kiröppent a szeméből, amikor meghallotta, hogy a Bujdosó Bözsihez hívják.

— Mi történt, mi lelte a kisleányt? — kérdezte az ablakon keresztül, mialatt sietve rángatta fel a ruháit.

— Nem lehet tunni, jelentöm alássan, — felelte rekedten Bujdosó, az apa, aki katonaviselt ember volt — nagyon vígan vót az ágyban, aztán mög... aztán... egyszörre csak kifordult a szöme fehére, összevissza járt a szájacskája..., mög nagyon kapdosott az angyalok után... Mög is hót má talán, mer hogy nagyon elcsöndesödött a lelköm...

Nem lehetett belőle többet kivenni. Az orvos érezte a hangján, mialatt útközben faggatta, hogy valamit eltitkol előtte az ember, végül is abbahagyta kérdezősködéseit és szótlanul siettek a szagos, hűvöskék éjszakában. Tücsökciripelés zsongott, mint egy óriási, hamisan hangolt hárfa, lépteik nyomán minden kerítés mögül kutyaugatás harsogott feléjük, szinte sorfallal kísérve végig útjukat, távoli tehénbőgéseket sodort feléjük a szél, a sok zene után valósággal jól esett az orvos fülének e zűrzavaros lárma csillapító zuhanya.

A szobában fojtó meleg, ételszag, irtó rendetlenség, mintha az egész háznépe összefogott volna, hogy együttes erővel viaskodjanak meg a betegre rárontó szörnyű rémmel. Az asztal félretolva, egy szék felborulva, vizes ruhák szerteszéjjel, a szoba üres, csak a sarokban áll az anya, kisírt szemmel, köténye szélét arcához szorítva, az ágyon élettelenül, lecsuklott állal, szemefehérének megkövesült, vak tekintetével Bözsike, szederjes, összezsugorodott arca beburkolva egy kifürkészhetetlen titokba. E zsenge és határozatlan vonásokhoz nem is illik ekkora komoly, nagy titok, mely sok még egy felnőtt számára is és az orvosnak belésajog a szíve: micsoda igazságtalanság, irgalmas Isten! És nyomasztó szorongás feküdte meg hirtelen a gyomrát: csak nem követett el valami felületességet? Fel kell boncolni a gyereket, az bizonyos. Az asszony felcsukló, visszafojtott zokogással sírt, oda se tekintve adta a kendőt, amit kért az orvos és újra a sarokba szaladt, mintha igazán csak ott tudna sírni, a férfi fakemény, dacos arccal állt a halott mellett, szemét meztelen lábafejére szegezve. Az orvos megtapogatta a kislányt, felkötötte állát, lezárta a szemét. Érhetetlen! És felvillant előtte a gyerek hirtelen, játékos öröme, amikor a bohócot ígérte neki és az az élettel teli arcocska, és a bőre alatt lüktető forró vére, mely most hideg csomókban áll egy merevre fagyott és minden emberi közösségből kilökött nyírkos hullában. Valami eszébe jutott. Szétfeszítette a Bözsike száját és belészagolt. Felordított.

— Maguk elvetemült barmok! Maguk káposztát adtak ennek a gyereknek.

A házaspár egymásra nézett. Az ember elfordult, az asszony arca hamúszürkébe fakult.

— Dehogy... dehogy... doktor úr... nem adtunk mi... — dadogta.

— Ne járjon a szája! — tajtékzott az orvos. — Rögtön rendőrt hívok, ha nem vallja be!

Az asszony kilendítette karját, hüvelyk- és mutatóujját összecsippentve a doktor felé.

— Ennyit adtam ni... tőtött káposztát öttünk... úgy megkívánta a lelköm... a babát emlögette folyton jókedvében... mög úgy könyörgött, hogy éhös így meg úgy... gondutam, csak nem árt egy kis falat...

— Nem is árt a házi tőtött káposzta annak, aki mögkívánja... — vágott az asszony beszédébe a férfi — möggyógyul attul még a töcchalott is... Möghót a lelköm, mer így vót mögírva... — És nyugodt fensőbbséggel vágta ki a doktor felé: — Nincs minékünk hozzászólásunk abba, ami ott fönn möghatározlatott... Úgy ám! — tette hozzá békítőleg és megkanyarította a bajuszát.

Az orvos fáradtan végigsimította a homlokát. Mikor fog ő megbirkózni ezekkel a sötét erőkkel, ezzel a mélyen gyökeredző, özönvíz előtti tudatlansággal... Tanító kell ide, utána jöhet csak az orvos...

Szótlanul bevágta maga után az ajtót. Kicsit hibásnak is érezte magát. A gyereket a pojáca villanyozta fel, e relatív jóérzéssel együtt járt, hogy megkívánta az asztalon gőzölgő ételt. Pedig hiába, nem lehet lemondani a terápia pszichikai részéről... Oly felzaklatott volt, hogy érezte, órákig nem fog tudni elaludni. Otthon megnézte a műsorban, hol van még közvetítés, aztán beállította Berlint. Pattogó tánczene röppent ki a rádióból és kemény porosz dialektussal énekelt hozzá egy mély férfihang. A zene mögül edénycsörömpölés, összefolyó beszédfoszlányok, járáskelés moraja hallatszott, szinte érezni lehetett a szivarfüstöt is.

— A technika vívmányai... gondolta keserűen és belebámult a készülék hideg, érzéketlen hangszórójába, mely drótok nélkül, a földet beburkoló levegőréteg segítségével közvetítette ide egy berlini kávéház zaját és zenekarának muzsikáját.

ZSÁMBÉK

FŐHAJÓ

Zsámbék

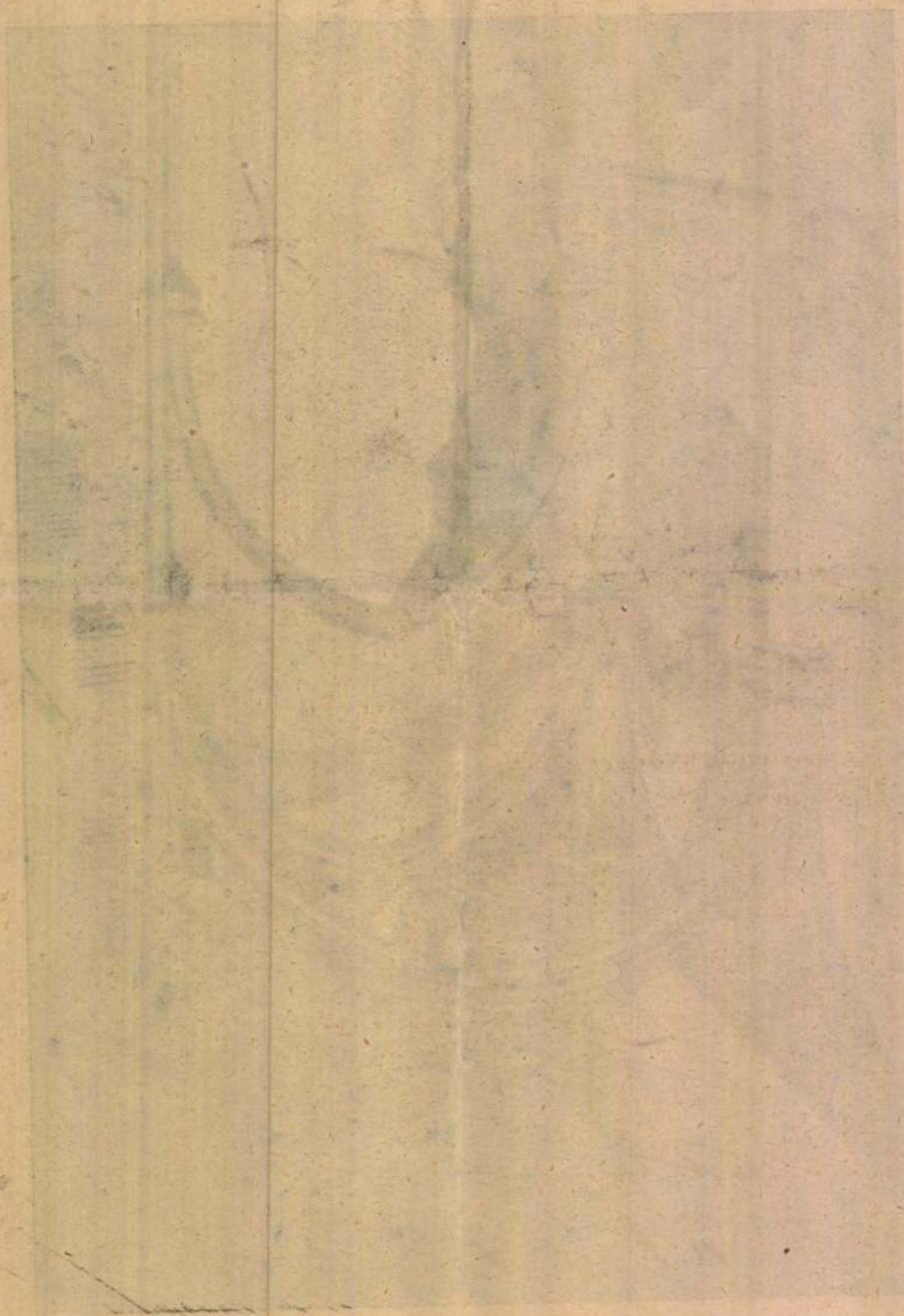

ZSÁMBÉK
A DÉLI APSZIS PILLÉRKÖTEGE

Gerevich M. romankori emk.

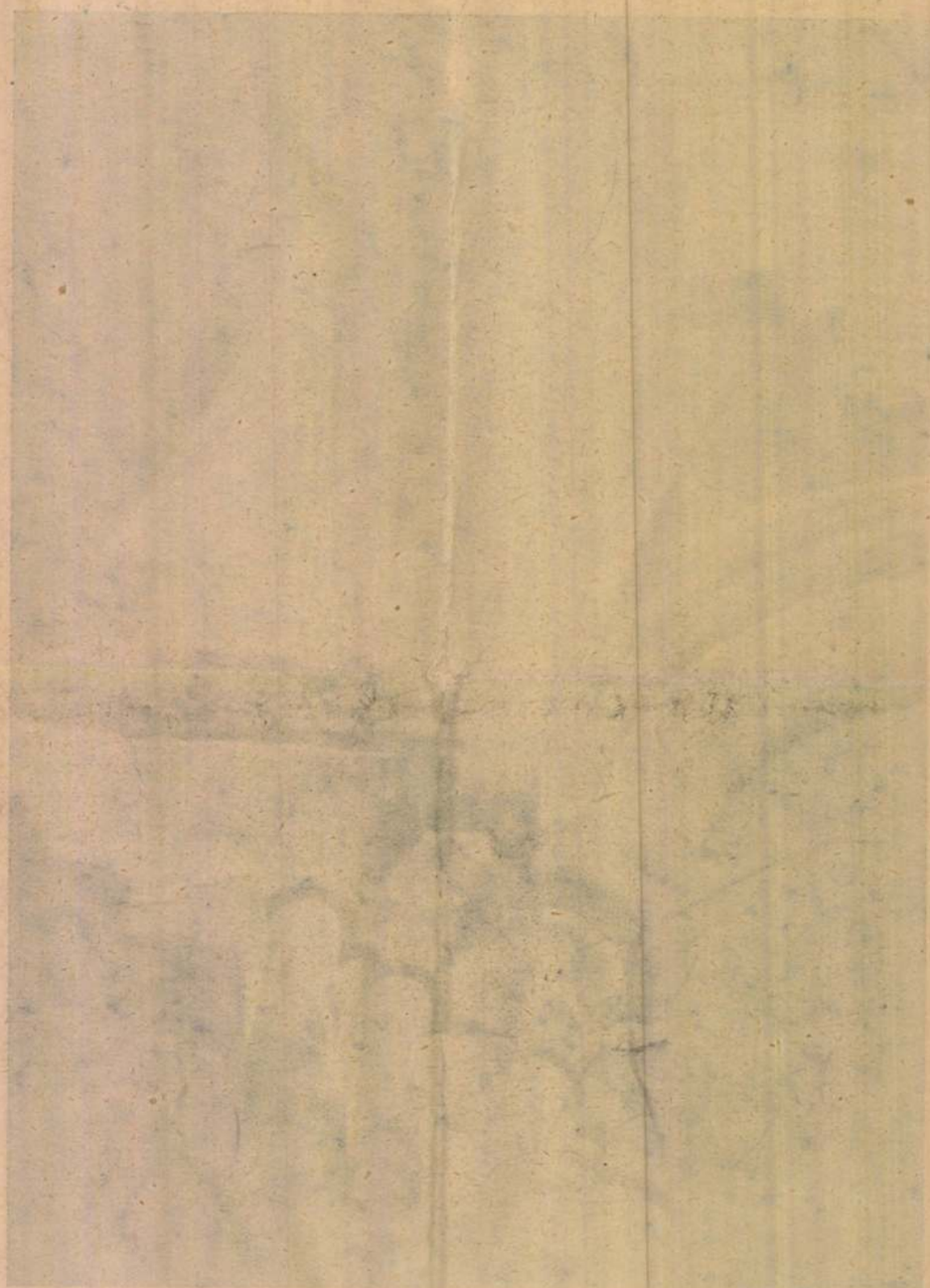

ZSÁMBÉK, nagyközség Pest vármegyében, egykori premontrei prépostságát II. Smaragd comes alapította, aki 1205—1206. országbíró volt s 1222 körül halt meg. A prépostság és temploma a török hódoltság idején pusztult el. A templom ránk maradt romjai a legszebb középkori templomrom Magyarországon. A háromhajós, bazilikális elrendezésű átmeneti stílű templom nyugati homlokzatán két, alján a mellékhajók felé nyílt toronnyal, kelet felé három egymáshoz simuló, kétfelől félköríves, a középen sokszögű apszissal faragott kövekből épült s nemes arányaival, elegáns tagoltságával, fennmaradt déli pillérsorának gazdagon faragott fejezeteivel valamikor a jáki templom méltó párja lehetett. A prépostsággal szemközt a mai apácakolostor helyén állott a zsámbékiak vára, amelynek területén ásták ki a templom pillérkereteihez hasonló díszítésű két románkori bronzzablát, amely a Nemzeti Múzeum régiségtárába került. 1933—34. új ásatások indultak meg a templom mellett, melyek a régi zárda alapfalait és számos leletet hoztak eddig napfényre. — Irodalom: *Divald Kornél:* Zsámbéki műemlékek. Akadémiai Értesítő, 1912.

Divald.

E. G II. 6371

Jobboldali mellékhajó faragott pillérfejekkel. Csúcsíves boltozás, félkörívés ápszis.

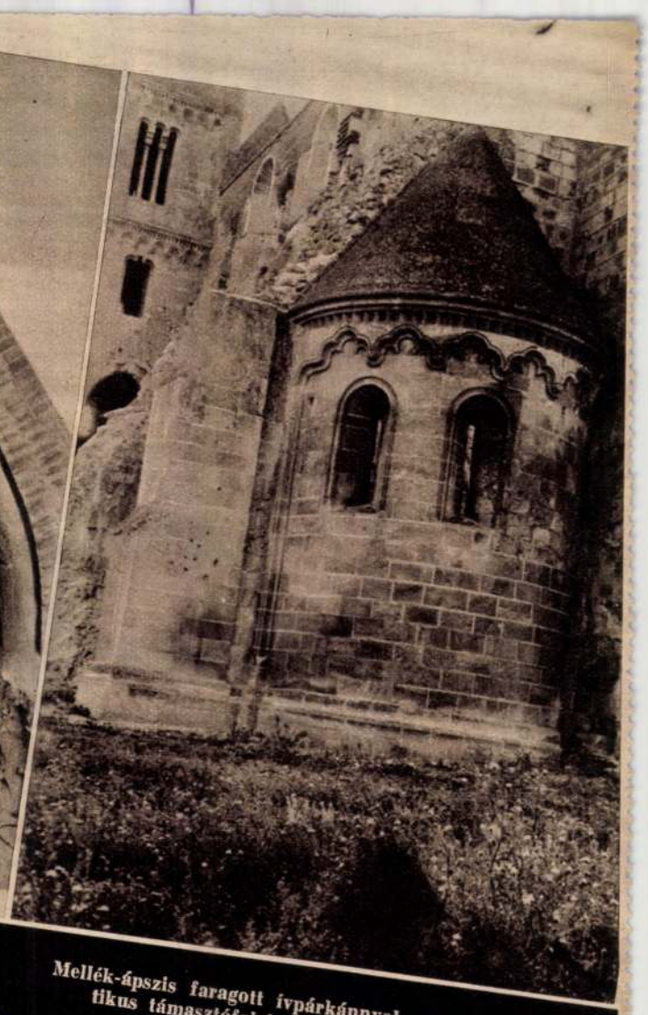

Mellék-ápszis faragott ívpárkánnyal, gótikus támasztófalak a háttérben.

Itt a BESZKÁRT-reform

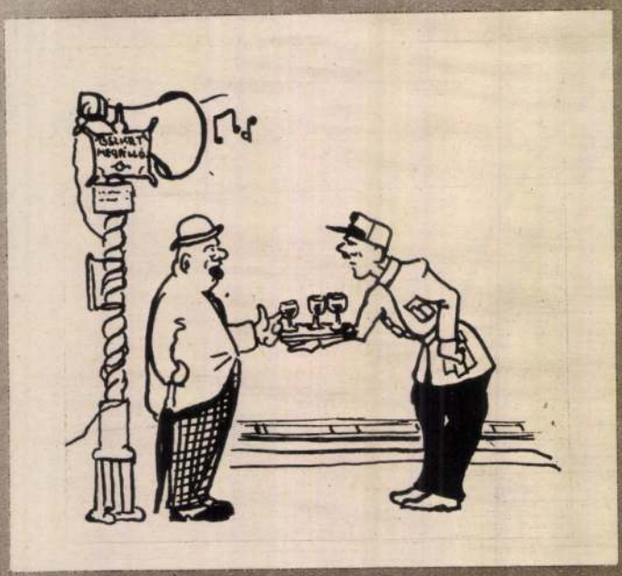

A megállóhelyeken szórakoztató tánczeneközvetítés, megafonon. Hűsítő italok.

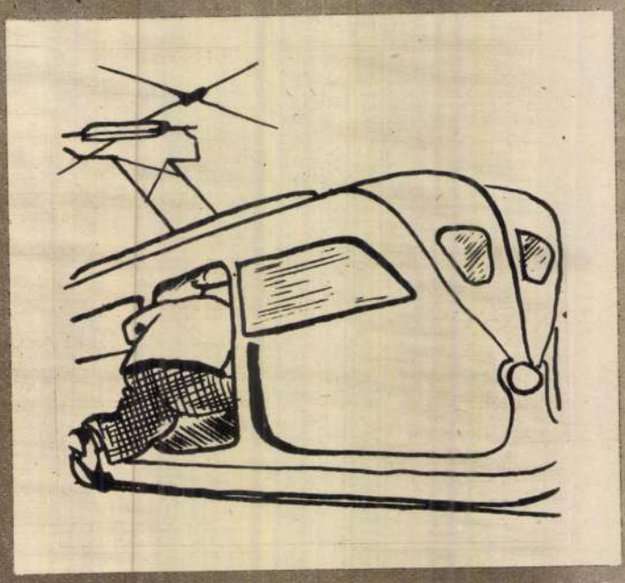

Áramvonalas luxuskocsi suhan elő. Legfeljebb két percenként. És üresen.

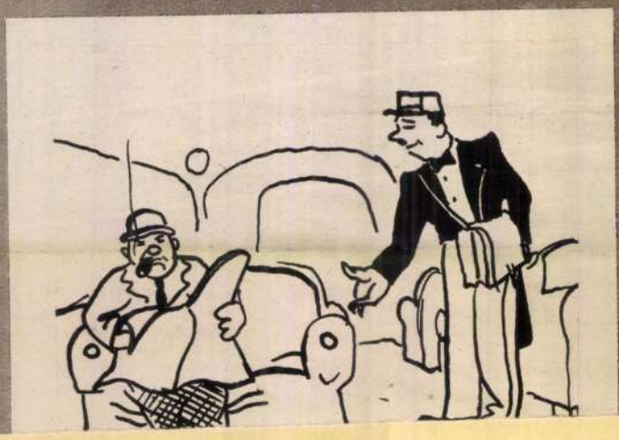

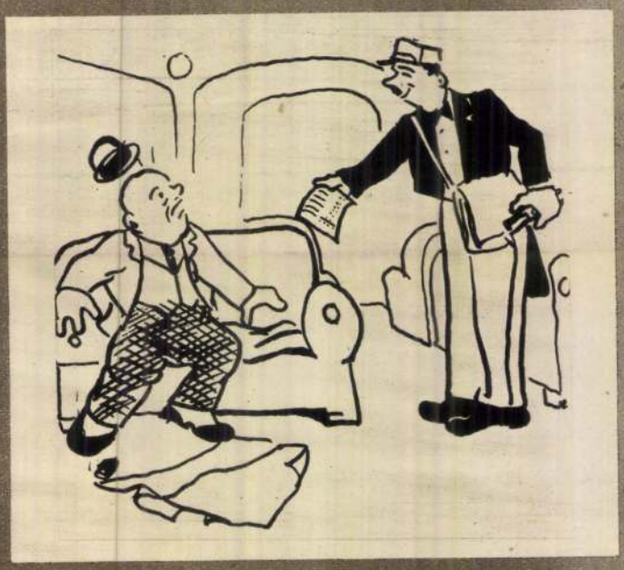

A jegy egyben számla is. Benne foglaltatnak az összes forgalmi- és luxus-adók.

A kéjutazás vége. *(Kép a jövőből.)*

(Ifj. Biró Bálint karrikatúrája.)

ZSÁMBÉK
AZ EGYKORI PREMONTREI TEMPLOM ROMJA, XIII. SZ.
Ruinen der einst. premonstr. Kirche, XIII Jh. — Rovine della chiese degli premonstratensi, sec. XIII.

Képmüvészet
1943. 1. szám

Zsámbéki templomom

DEÁKI
BENCÉS APÁTSÁGI TEMPLOM, ÉPÜLT 1228 ELÖTT.
Benediktiner Kirche, vor 1228. — Abbazia benedettina, prima del 1228.

167

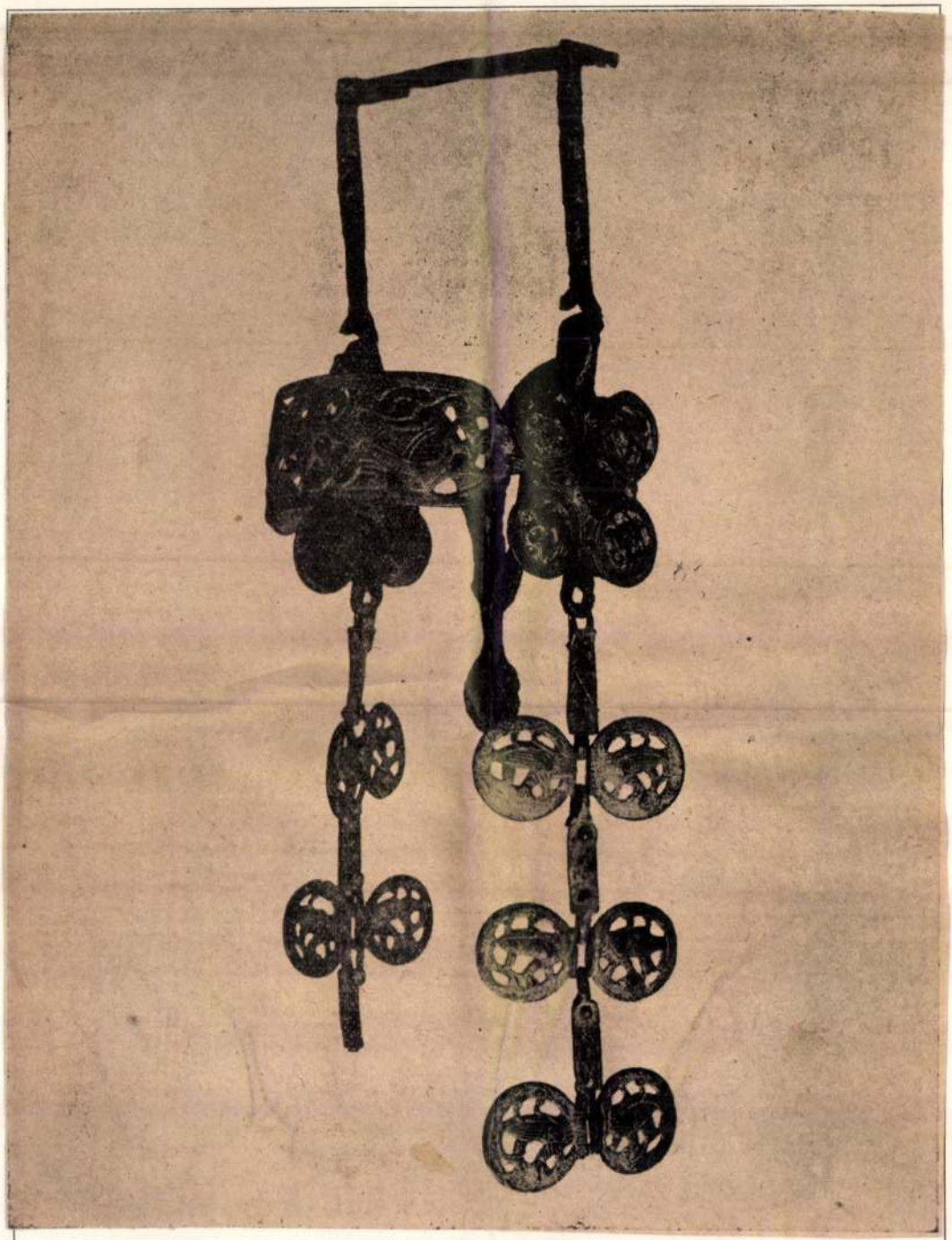

Z SÁMBÉKI Zable

Selejt.

Gerevich. M. romankori eml.

Zsámbéki zablya

Tk. 187.

II
579

187. Ismeretlen festő.

A XIX. század elejéről.

Rákóczy Ferencz.

Mellig van ábrázolva, balra fordult és arczélben látható. Vállaira omló hosszú haja, bajusza és szemöldöke fekete, szeme barna, arcza leberetvált. Aranyozott díszű vértje alatt fodros inget visel, piros palástját pedig vállra vetette.

Vászon, méretei 65 : 58·5 cm. — Át. Képt. 153.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1894: VI. 225.

Zsámbéki templom.

Művészeti lex. 844 l.

Premontrei prepostsági templom volt s a XIII sz.-ban ~~átmeneti stilben~~ épült ♀ 1541 után pusztulásnak indult, ♀ jelenleg csak romjai vannak meg. A zsámbéki vár a török uralom után elpusztult, helyén a Zichy-kastély áll. A Körség köz kutja törökkori emlék.

♀ Egyike legszebb átmeneti stilű ~~emlé~~ épitészeti emlékeinknek ‡

♀ boltozatai az 1763-iki földrengeskor dőltek be; a templomnak

‡ (szerkezete csúcsives, díszítése román stilű)

ZSÁMBÉKI KIRÁNDULÁSUNK
Excursion de la Guilde-Saint-Georges aux antiquités médiévales de Zsámbék

ZSÁMBÉKI KIRÁNDULÁSUNK.

EXCURSION DE LA GUILDE-SAINT-GEORGES AUX ANTIQUITÉS MÉDIÉVALES DE ZSÁMBÉK.

Az igazi gyüjtőt bizonyára nemcsak azok a régiségek érdeklik, amelyek tulajdonába kerültek vagy amelyek megszerzésére kilátás nyilik. Művészi sétáinkat ennek tudatában rendeztük, s a nagy érdeklődés, amelyet tagtársaink ezek iránt tanusitottak, arra a reményre jogosit föl, hogy művészetünk monumentális emlékei felé nem kisebb figyelemmel és szeretettel fognak fordulni, ha ezek megtekintését is programmunkba foglaljuk. A kirándulások elseje, amelyekkel legkiválóbb műemlékeink tanulmányozását megkezdtük, a mult évben Esztergomba vezetett. Most Zsámbékot keressük föl. Ennek régtől fogva hires templomromjával már eddig is igen sok irónk foglalkozott, mégis vajmi kevesen ismerik, holott itt van a szomszédban, a budai hegyeken tul s egy délután kényelmesen megtesszük az utat. Zsámbék műemlékeivel nemrégiben Divald Kornél foglalkozott, aki a Magyar Tudományos Akadémiában felolvasást tartott ezekről. A tudományos körök érdeklődése azóta ébredt föl ujból a szépséges vidék régiségei iránt. A Nemzeti Muzeum ez év január hava óta rendszeres ásatásokat folytatott, amelyek máris rendkivül értékes eredményekkel jártak.

Hogy milyen fontos kulturális hely volt hajdan Zsámbék s mily értékes műemlékünk az egykori premontrei prépostság ránk maradt templom romja, erről a legjobban Divald föntemlitett fölolvasása tájékoztat, amelyből a következőket közöljük.

A Gyüjtő 1914. 3—4. sz.

ZSÁMBÉKI KIRÁNDULÁSUNK

□□ Excursion de la Guilde-Saint-Georges aux antiquités médiévales de Zsámbék

A Budapest jobbparti részétől, a budai hegyeken át alig pár mértföldnyire eső Zsámbék, a székesfőváros környékén a XVIII. század folyamán ujból benépesitett sváb községektől elütő képét csak a házsorai felett, a hegyen kimagasló s nőnevelőintézetté átalakitott várának és hires templomromjának köszönheti. Feliratos kövek egy itt 1914 január havában kiásott s páratlanul érdekes kelta kocsi a Nemzeti Muzeumban, továbbá kő-domborművek arról tanuskodnak, hogy a község már a rómaiak korában is lakott telep volt. A középkorban kulturális fellendülését a Zsámbéki családnak köszönhette, amely Kézai krónikájának nem épen hiteles adatai szerint Franciaországból származott. A Zsámbékiak itt épitették fel családi monostorukat. A tatárjárás előtt minden bizonynyal udvarházuk, ennekutána váruk volt itt, s több mint valószinü, hogy a község lakosai számára plébánia-templomot is alapitottak.

A Zsámbéki-család első ismert tagja, Smaragd comes 1166—1167-ben tünik fel ⟨Wertner: A magyar nemzetségek II. 417.⟩ Fiai vagy unokái voltak Egyed és II. Smaragd comesek, akiknek neve először merül fel a premontreieknek Keresztelő Szent Jánosról elnevezett zsámbéki monostorával kapcsolatban. II. Smaragd 1205—1206-ban országbiró, majd különböző vármegyékben főispán, s 1222-ben letünik a szereplés szinteréről. Fia volt Aynard szolgagyőri comes, aki testvéreivel III. Smaragd fejérvári prépposttal és Gylét comessel együtt 1258-ban IV. Béla királytól II. Smaragdnak és Egyednek a premontreiek javára tett birtokadományainak ⟨Wertner: Történelmi Tár 1897. 471. l. — 1898. 111. l.⟩ megerősitését kérte. Aynard épitette Zsámbék várát, mely a XIV. század végéig nevét is viselte, és azután utódaitól 1401-ben a Maróthiak, 1467-ben pedig Mátyás király birtokába került. ⟨V. ö. Csánki Dezső: Magyarország történeti földrajza, I. 12. l.⟩ Hogy nagy királyunk itt is épitkezett, ennek az a 40 cm. magas és ugyanilyen széles mészkőből faragott cimer a bizonysága, amelyet a régi vár helyén tavaly ástak ki. A régi várnak, a helyén álló leánynevelőintézet kibővitésekor lebontott s a Műemlékek Országos Bizottsága részéről rajzban megörökitett csucsiveskori részletein kivül, ez az egyetlen ránk maradt művészeti emléke.

A templomromról, amely a vártól jobbra, egy másik dombon áll, bizonyos, hogy a premontrei monostor templomának maradványa. A monostorban hajdan husz premontrei kanonok lakott. ⟨A premontrei monostor lakói számáról és sorsáról l. Lukcsics: Monumenta Romana Episcopatus Vesprimiensis. T. III. 264—267. l.⟩ A templomrom mellett a keresztfolyosónak és a monostorépületnek alapfalai ma a föld alatt lappangnak. A templommal párhuzamos pince részben ez utóbbiak köveiből a XVIII. században épült.

A templomot, amelynek romjai ránk maradtak, a XIII. század elején II. Smaragd comes, országbiró idejében épitették.

Régibb iróink azt hitték, hogy ez az átmeneti stilü templom csak a tatárjárás után épült. ⟨V. ö. Henszlmann: Magyarország ó-keresztény román és átmeneti stylü műemlékei. 110. l.⟩ De őket az akkoriban divatos késési elméleten kivül, az 1258. évi oklevél tévesztette meg, amelyről azt hitték, hogy a monostor alapitólevele, holott ebben IV. Béla királyunk csak megerősitette Aynard és két testvére előd einek a zsámbéki premontreiek javára tett nagy birtokadományát. ⟨Wenzel: Árpádkori uj okmánytár. IX. 360.⟩

A zsámbéki templom a Közép-Európában 1180—1250 között fejlődő átmeneti stilü épitészetnek egyik legszebb magyarországi alkotása volt. Alaprajzi elrendezésével és fölépitésével a templom szoros rokonságot tart épitészetünk eddig ismert XI. és XII. századbeli emlékeivel. Ilyformán nem igen találjuk itt meg annak a külföldi mesterekre visszavezetett közvetetlen francia hatásnak a nyomát, amelyet romjain régibb iróink kerestek.

Művészi jellemvonásai alapján itélve templomunkat olyan magyarországi mesterek épitették, akik művészetüket még a XII. században épült székesegyházaink és egyéb templomaink műhelyeiben sajátitották el. De ha a román épitészet iskolájából kerültek is ki, már ismerték a csucsives épitészet elemeit, amelyeket közvetlenül Franciaországból s még a XII. században a ciszterciták ültettek át hozzánk. A templomrom boltozatai s általában szerkezeti részei már

A ZSÁMBÉKI TEMPLOM főhajója és déli mellékhajója.
Les nefs de l'église de Zsámbék. (Hongrie. XIII. siècle.)

csucsivesek; ablakai s ékitményes részei még jórészt román stilüek. Ez utóbbiak alapján a templom épitésének idejét bizvást még az átmeneti épitészet korának első felébe, tehát legkésőbben a XIII. század első negyedébe helyezhetjük. A templomrom ékitményei között szintén vannak olyan motivumok, aminőkkel már XI. századbeli emlékeinken is találkozunk. Ezek sorában legnevezetesebb az a friz, amely a főhajó szentély felőli első köteges pillérének fejezetét disziti s amely növényi indák között nyakuknál fogva egymásba fonódó, hátra tekintő hattyuszerü fantasztikus madarakat ábrázol. Igen valószinü, hogy a szemben levő, ma már nem létező köteges pillér fejezetét valamikor hasonló, de egymásnak hátat fordító madarak diszitették.

Ez a két motivum a főrésze a Zsámbékon talált zablák bronzdiszitésének, amelyeket e sorok irója 1911-ben már Radnich Imre plébános házában talált.

Ha kiválóbb románkori épitészeti emlékeinket esetről-esetre külföldről behivott mesterek épitették volna, amint azt régibb iróink hitték, ezeket aligha füzné egymáshoz oly sok rokonvonás. De egy-egy ország művészeti fejlettségének nem kis mértékben fontos fokmérője ennek iparművészete is.

Tudjuk, hogy királyaink, főuraink és főpapjaink udvarában s monostorainkban már a XI. században is voltak félig szabad, félig szolgai renden levő udvarnok-ötvösök és egyéb mesteremberek. Több mint valószinü, hogy a zsámbéki bronzzablák is a Zsámbékiak s minden bizonnyal II. Smaragd országbiró házi ötvösének keze alól kerültek ki. S ez motivumait csakis a templom épitése közben leshette el, amikor ennek fejérvári, esztergomi vagy ó-budai mesterei a főhajó köteges pilléreinek fejezeteit faragták. A templom befejezése után, a hajó félhomályában, a nagy magasságból, már aligha lett volna módjában a hattyus frizt lemásolnia. A két zablát Zsámbékon a templom és a vár fölött, mintegy 300 méternyire, a szőlővel beültetett fennsikon talajforgatás közben, a fönt mondott év tavaszán ásták ki, mintegy fél méternyi mélységből.

ZSÁMBÉKI KIRÁNDULÁSUNK

□□ Excursion de la Guilde-Saint-Georges aux antiquités médiévales de Zsámbék

ZABLA ZSÁMBÉKRÓL, XIII. század.
Mors du cheval en bronze, trouvé à Zsámbék, XIII. siècle.

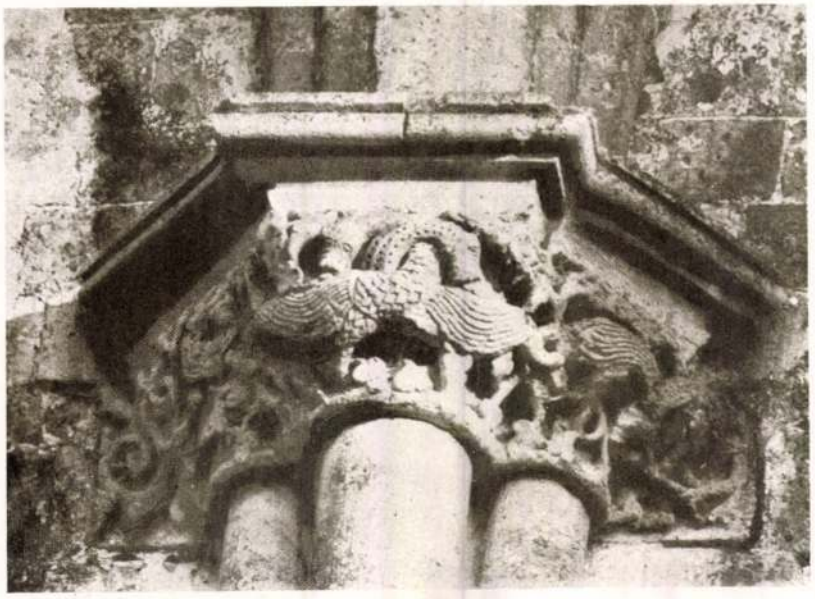

PILLÉRFEJEZET a zsámbéki templom főhajójában. — Chapiteau d'un pilier à l'église de Zsámbék.

Zsámbékon földmunkák közben sürün kerülnek felszinre mindenféle régiségek, amelyeket azonban a nép itt avatatlanságból többnyire eldob vagy elpusztit. Főleg a bronztárgyakat törik össze kiváncsiságból, nem aranyból valók-e? A zablákat ettől a sorstól Radnich Imre zsámbéki plébános mentette meg, aki ezeket a telek tulajdonosától megvette s az egyiket a Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének ajándékozta. Az utóbbi ezt a Nemzeti Muzeum régiségtárának engedte át, amely ujabban a másik zablát is megszerezte.

A zablák lelőhelyének környéke tele van talajegyenetlenségekkel s a fennsiknak a vár felé eső részén a földben falmaradványok is lappangnak. Nem tartom lehetetlennek, hogy a Zsámbékiak udvarháza a tatárjárás előtt ezen a vidéken volt s a vár a XIII. század második felében azért épült a fennsik szélén, illetőleg ennek fokán, mert igy három oldal felől védettebb volt.

A zablák alighanem a tatárjárás idején, a régi udvarház pusztulásával, az istálló és a szerszámkamra romjaival kerültek a föld alá.

Bármint volt ez, a két zabla klasszikus románkori ékitményeivel, a maga nemében Európaszerte páratlan iparművészeti emlék, aminőhöz foghatóval ebből a korból Zschillének és Forrernek a zablákról szóló alapvető nagy képes munkájában sem találkozunk. ⟨R. Zschille und R. Forrer: Die Pferdetrense in ihrer Formenentwicklung. Berlin, 1893.⟩ Mindakettő az ugynevezett feszitő zablák fajához tartozik, amelyet a rómaiak a császárság korában használtak, akik nyilván szintén keleti hatás alatt a zablaszerszámot bronzpántokkal és korongokkal, phalerákkal diszitették. A középkor első századaiban a feszitő zablát nem ismerték, csak a román épitészet korában tünik ismét föl. Ebből az időből azonban ilyen zablák csak egykoru ábrázolások révén ismeretesek, mint aminők a bayeuxi kárpit a XI. századból, vagy a XII és XIII. századbeli miniaturák. Román stilü feszitő zablákból Zschille csak egy töredéket ismer. Ez a párisi Stein-gyüjteményben volt s egy zabla zománcos diszü feszitőrudjaiból áll. ⟨Zschille: i. m. 10. l.⟩

A Nemzeti Muzeum régiségtárában már van egy a zsámbékiakéhoz hasonló szerkezetü, de egyszerübb zabla. Ezt 1877-ben Gödöllő és Kerepes között az erdőben ásták ki. A zablavas végeit fedő nyolcszögletes bronzlapot itt fejével egybenőtt domborművü kettőstestü oroszlán alakja,

ZSÁMBÉKI KIRÁNDULÁSUNK

□□ Excursion de la Guilde-Saint-Georges aux antiquités médiévales de Zsámbék

ZABLA ZSÁMBÉKRÓL, XIII. század.
Mors du cheval en bronze, trouvé à Zsámbék, XIII. siècle.

az orrpántot vésett, hullámos levélindák diszitik. ⟨Báró Prónay Aurél: Románkori zabla. Archaeologiai Értesitő, 1889. 91. l.⟩

Mind a gödöllői, mind a zsámbéki zablák kovácsolt vasból készült szerkezete valóságos kinzószerszám volt. Nyelvszoritójának éles korong, illetőleg karikaalaku végével a keménységü harci mént a leghevesebb vágtatás közben, a kantár egyetlen rántásával meg lehetett állitani. A zabláknak ilyenfajta szerkezete keleti eredetü s a francia hadsereg algiri arab lovassága még ma is használ ehhez hasonlót. Keleties hatásu pompa ömlik el a két zsámbéki zabla bronzból öntött, rendkivül finoman vésett s egykor végesvégig dusan aranyozott keretén. Mind a kettőnek félkörben hajlitott áttört művü orrpántja 4 cm. széles s alján átmérőjében 10 cm. A művészi szempontból sikerültebb zablán a pántot lombok között diszitő két hattyu nyaka nem fonódik egymásba, mint a pillérfejezet kőből faragott domborművén, hanem szalaggal van összekötve, a mit technikai szempontból ötvösünk nyilván helyesebbnek, de egyben könnyebb megoldásnak is tartott. A másik zabla különösen vas részeiben jobb karban maradt ránk; az egymásnak hátat fordító phantastikus madarak azonban itt kevésbbé tisztán érvényesülnek. Formáik a növényi indák szövevényébe keveredve kissé elmosódók.

Az orrdisz alatt a zablavas szerkezetét mind a két emlékünkön egy-egy szintén áttört művü négykarélyos bronzrózsa fedi. Az első zablán ezt öt concentrikusan elrendezett phantastikus madár alakja disziti, a másikon négy ilyen madár között tokosan foglalt szines üvegdarabok. Szintén phantastikus madarak diszitik a páros korongokból összerótt láncokat, a melyek a pofaszijakat pótolták, illetőleg egykor ezeket burkolták. Voltak történetiróink, a kik akkori kulturájuk fiatalsága miatt szinte lehetetlennek tartották azt a fényüzést, a melylyel a krónikások, igy Tamás spalatói esperes, a magyarokat a tatárjárás előtt vádolták. A zsámbéki két román stilü zabla klasszikus bizonysága ennek a fényüzésnek, de egyben arról is tanuskodik, hogy ez akkor már távolról sem volt barbár pompa, hanem Európa keresztény kulturájában gyökerező, nem minden eredetiség nélkül s szinte játszi könnyedséggel fölhasznált művészet. Kétségtelen, hogy ötvösünk a zsámbéki templomon dolgozó kőfaragóktól leste el motivumait, ám távolról sem másolta ezeket szolgai módon, de céljainak megfelelően sok önállósággal használta fel. Ugyancsak remek a harmónia, a melylyel a kőből faragott ékitményekről ellesett motivumokat, ezeknek itt a likacsos mészkőnek megfelelően darabos formáit, a bronz természetével és technikai sajátságaival összeegyeztetnie s mulhatatlanul nagyobb

finomsággal kidolgoznia sikerült. Különösen a nyakuknál fogva összekötött madarakkal diszitett zabla oly művészi készségről tanuskodik, hogy ezt a bronzművesség technikájának csak régibb időre visszanyuló gyakorlatával magyarázhatjuk meg. Zschille feljebb idézett alapvető művében, emlékek hiján, a byzanci zablákról semmit sem mond. A zsámbéki zablák általános hatásukkal arra engednek következtetést, hogy az Árpádkori magyarok mintaképei a fényüzés terén is a byzanciak voltak s régi mestereink az iparművészet egyes technikáiban szintén sokat tanulhattak Byzanctól.

Művészetük és ennek formakincse azonban az Árpádok uralkodásának folyamán a magyarságnak kulturájával együtt nyugotivá lett. Ha a tatárjárás erre nagy csapást is mért, művészeti és technikai hagyományait aligha irtotta ki.

A fejlődés láncszemeit ugyan ma még nem ismerjük. Ám igen valószinü, hogy ötvösségünk s ettől istápolt bronzművességünk a tatárjárás után tovább fejlődött. S még néhány ilyen előzmény, mint a minőt a két zsámbéki zablaszerszám képvisel s a Kolozsvári testvérek működését, ennek a két jeles XIV. századbeli ötvösünknek tagadhatatlanul nagyobbszabásu bronzművét, a prágai Szent-György-szobrot sem kell majd rejtélynek tartanunk.

Román átmeneti kori épitészetünknek ékitményeivel való szoros kapcsolatán kivül, ebben rejlik a két zsámbéki zabla bronzfoglalatának művészettörténelmi jelentősége.

*

A templomrom tanulmányozása után megtekintjük Zsámbék egyéb nevezetességeit is: a falusi házakba befalazott római kori emlékeket, a község nem kevésbbé érdekes XVIII. századbeli épületeit, amelyek sorában a Szent Vendelint ábrázoló domborműves ház gazdag, népies jellegü faragványaival a legérdekesebb. Betérünk egy-két zsámbéki gazda házába is, a hol szép régi népies butorokat fogunk találni.

Kalauzolásunkra Radnich Imre plébános ur, a zsámbéki nevelőintézet igazgatója volt szives vállalkozni lekötelező szeretetreméltósággal, aki maga is sok szeretettel foglalkozik az ottani műemlékekkel.

A kirándulás idejéről s a részvétel módozatairól folyóiratunk jelen számának 110. oldalán közöljük a szükséges tudnivalókat.

ZSÁMBÉKI KIRÁNDULÁSUNK

Excursion de la □□ Guilde-Saint-Georges aux antiquités médiévales de Zsámbék

PILLÉRFEJEZET a zsámbéki templom főhajójában.
Chapiteau d'un pillier à l'église de Zsámbék.

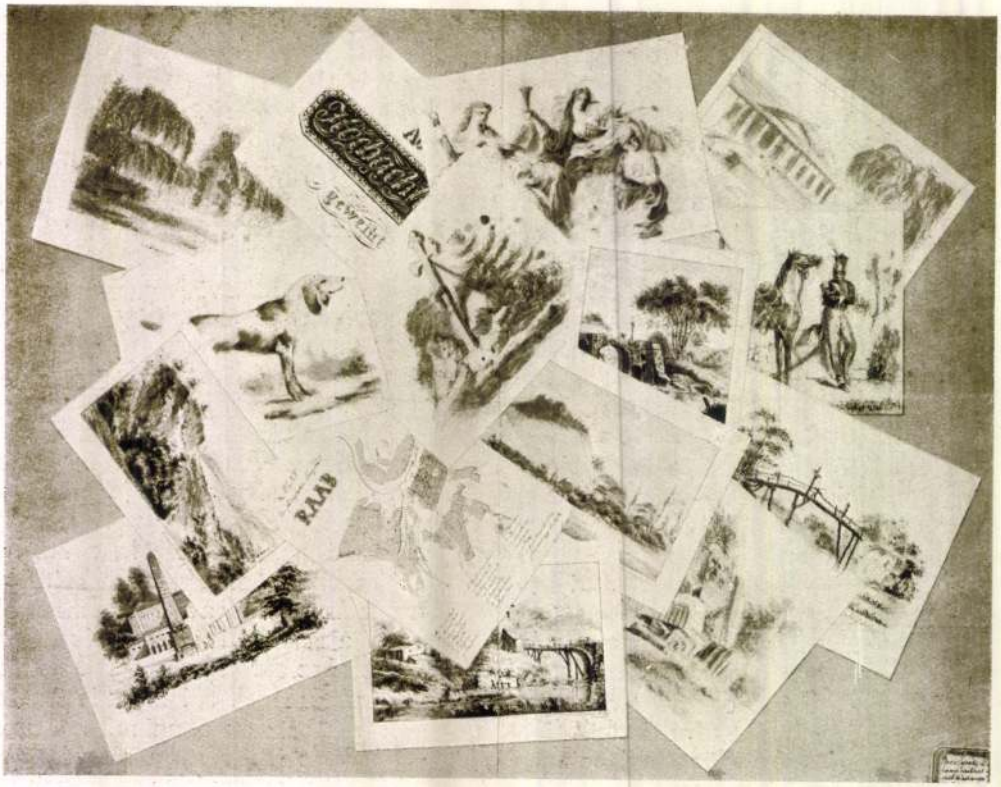

906. BIEDERMEIER-QUODLIBET. — Quodlibet de l'époque nommée Biedermeier. — A Szent-György-Czéh XVIII. művészeti aukciójáról. — Vente XVIII. de le Guilde-Saint-Georges.

NEUE UNGARISCHE EXLIBRIS.

Die Exlibris-Ausstellung der Sankt-Georgs-Innung ‹Verein ungarischer Liebhaber und Sammler› bedeutete, wie es bereits vorauszusehen war, einen Wendepunkt in der Geschichte des ungarischen Exlibris. Nicht nur, weil sie das äusserst weite Gebiet des ausländischen Exlibris vor uns eröffnete, sondern weil sie zum erstenmal ungeahnte Schätze des alten ungarischen Exlibris zur Schau stellte. Die glänzende, grosse Publikation, die der Verein aus diesem Anlasse herausgab, erfüllte hinwieder jene Bestimmung vortrefflich, dass sie einerseits die ungarischen Sammler, andrerseits die ungarischen Exlisbriskünstler zu einer regeren Tätigkeit ermuntere. Der Leser wurde mit der Geschichte des ungarischen Exlibris bekannt, wodurch ihm mächtige Perspektiven in die Vergangenheit eröffnet wurden. Wir sahen, dass der eigentliche Begründer des ungarischen Exlibris König Matthias Corvinus, der grosse Politiker und Kulturheld gewesen, dessen Spuren die Magnaten, der hohe Klerus des Landes, dann Schriftsteller und Künstler in langer und zahlreicher Reihe folgten, um sich auf diesem Gebiete leidenschaftlich zu betätigen.

Die Geschichte des alten ungarischen Exlibris gibt ein treues Bild des ungarischen Kulturlebens der Vergangenheit. Deswegen bemühte sich unsere Publikation

Zsámbéki templom

belseje, Benczúr

Béla rajza

Orsz. I. 77. l.

Hungaria 1937.
Sept. 9-12.

Falconry

Wie vor vielen Jahrhunderten, wird der edle Sport der Falkenjagd noch heute in Ungarn gepflegt

As was the case centuries ago, falconry is still in fashion in Hungary

Comme des siècles auparavant le noble sport de la chasse au faucon, a encore ses adeptes en Hongrie.

serving as protection against the sharp talons of the bird. The head of the hawk was covered with the traditional hood which was only whipped off at the sound of a horn — the signal that game had been sighted. — The bird then rose straight up in the air and having spotted the fleeing animal, furred or feathered, made a lightning swoop onto the prey, killing it outright with its beak. In the meantime the hunters who had been watching every turn and twist of the chase galloped up and having hooded the hawk went on to seek fresh sport. As the years succeeded each other the sport fell into disuse for Hungary was too busy defending her frontiers from the attacks of invaders. Later years brought new customs and it was only recently that there has been a growth in popularity of the sport. Close to Budapest, at garden-city of Gödöllő, there is a school where hawks are bred and trained with infinite care so that the sport that was considered so highly is now on the way to renewed popularity.

Katalin Gundel-Latinovits

Fotos M. F. I.

ZSÁMBÉK

EIN XIII.

In der Richtung nach Westen, kaum 24 km von Budapest entfernt, also schon in Transdanubien, liegt die wohlbekannte Gemeinde Zsámbék mit seiner Einwohnerzahl von ungefähr 4500 Seelen. Über den freundlich blinkenden, eng neben einander liegenden Häusern erblickt man am Abhange des 300 m hohen Bergplateaus die Ruine einer aus dem XIII. Jahrhundert stammenden Kirche. Der Ruf des stillen Fleckens mit seiner sich grau vom Himmel abhebenden Kirchenruine hat sich weit verbreitet, denn noch in ihren Überbleibseln bildet sie die prächtigste Schöpfung des Übergangsstiles nicht nur in Ungarn, sondern in ganz Mitteleuropa. Die ungarische Geschichte erwähnt Zsámbék schon in alten Zeiten als eine bedeutende Ortschaft, welche die Könige aus dem Hause Árpád's häufig aufsuchten, um zu jagen und an anderen Unterhaltungen teilzunehmen. Bei dieser Gelegenheit mögen die Grundherren von Zsámbék, die französisches Blut in ihren Adern hatten, die hohen Herrschaften mit grossem Pomp empfangen haben. Ihr Ahne war unter dem hochgebildeten König Béla III. im XII. Jahrhundert nach Ungarn eingewandert, zu der Zeit als dessen Gemahlin byzantinischer Abstammung gestorben war und er die Schwester des französischen König Philipp August II. zur Frau nahm.

Im Gefolge der Königin hatten viele französische Ritter ihre Heimat verlassen, und so wurde ein nach Ungarn verschlagenes Glied der Anyard's der Ahnherr der zu Ungarn gewordenen Zsámbéker, den eine Chronik des XIII. Jahrhunderts als Abkömmling der Grafen von Champagne erwähnt.

In seiner neuen Heimat errichtete dieser Ahnherr nicht nur sein Stammschloss, sondern als gläubiger Anhänger der Kirche erbaute er auch ein Kloster im Dorf und hob damit das geistige und materielle Niveau seiner Umgebung.

Wann das Kloster von Zsámbék und dessen Kirche errichtet wurde, lässt sich nicht mit Bestimmtheit feststellen. Wahrscheinlich geschah dies um 1180 herum. Um 1220 mögen die Prämonstratenser die Sakristei erbaut, das erste Stockwerk des Turmes errichtet und das unterhalb des Chors befindliche Gewölbe angelegt haben.

1241—42 brachen die fast alles zerstörenden Tataren in Ungarn ein, die auch das Kloster und die Kirche der Prämonstratenser von Zsámbék nicht verschonten. Nicht nur der Dachstuhl brannte nieder, sondern auch die damals noch flach angelegte Decke des Hauptschiffes stürzte ein. Das ganze Land lag in Trümmern. Glücklicherweise verliesen die Tataren das Land ebenso schnell wie sie gekommen waren, und tat der zurückkehrende König Béla IV. alles, um das Land wieder aufzurichten.

Um der ausgeplünderten und zusammengeschmolzenen Einwohnerschaft Hilfe zu bringen und sie zu ergänzen, liess er Getreide-

AUSFLUG INS JAHRHUNDERT

samen, Lastpferde und Rinder, aber auch Einwanderer aus dem Auslande kommen. Zur Wiederaufrichtung der daniederliegenden Gebäude rief er Baumeister ins Land, und so gelangte auch einer der besten französischen Architekten des Mittelalters, Villard de Honnecourt nach Ungarn, der von 1254 an ungefähr 10 Jahre hindurch half, die zerstörten Kirchen wieder aufzubauen.

Die Kirche von Zsámbék war anfangs im Rundbogen-, also im romanischen Stile gehalten, bei ihrem Wiederaufbau wendete man jedoch den in Frankreich verbreiteten Spitzbogen- oder gotischen Stil an. Diese übergangsweise Entwickelung vom romanischen zum gotischen Stil findet man im übrigen auch in den westlichen Ländern und dauerte diese ungefähr von 1180—1250. Zu den Bauten dieses Übergangsstils gehört auch die Kirche von Zsámbék.

Ob Honnecourt das hochragende und nunmehr schon gewölbte und erhöhte Hauptschiff der herrlichen Kirche von Zsámbék restauriert hat, das verraten auch nicht die anzutreffenden Spuren von künstlerischer Hand an der Ruine, aber dass ungarische Baumeister dabei geholfen haben, geht daraus hervor, dass an einem der reich verzierten Kapitäle der Pfeilergruppen zwischen üppigem Blattwerk Gebilde von zurückschauenden Schwänen auftauchen, deren schlanke Hälse ineinander verschlungen sind. Ähnliche geflügelte Tiere finden wir an einem Säulenkopf in den Kirchenruinen von Székesfehérvár aus dem XI. Jahrhundert. Scheinbar haben die Schnitzermeister des XIII. Jahrhunderts dieses heimische, also ungarische Motiv gefunden und in der Kirche von Zsámbék wiederholt.

Zur Zeit der Türkenbesetzung verfiel die Kirche und bei der Belagerung und Wiedererstürmung der Gemeinde wurde auch der nördliche Teil der wunderschönen Kirche zerstört. Als es 1686 zur Zeit der Wiedereroberung von Budavár glückte, auch Zsámbék zurück zu gewinnen, begann man die einstürzende Kirche zu restaurieren. Durch ein Erdbeben wurde sie jedoch völlig unbrauchbar, und errichtete die Gemeinde nun eine einfache Kirche in der Mitte des Dorfes.

Seither ist das vier Stock hohe, mit zwei Türmen versehene Andenken an das Mittelalter eine Ruine, doch ist das Helmdach an einem der Türme noch so gut erhalten, dass nach ihm das Dach der beiden Türme der renovierten, schönen, mittelalterlichen Klosterkirche von Jáki im Komitat Vas angefertigt werden konnte.

Die Kirche von Zsámbék ist auch noch in ihren Trümmern von hervorragender kunstgeschichtlicher Bedeutung, ausserdem bildet sie ein Beispiel der wechselvollen Geschichte Ungarns, von deren beiden schicksalsvollen Wendungen, dem Tatarensturm und der Türkenherrschaft, die Kirchenreste von Zsámbék beredtes Zeugnis geben.

Jenő Mesterházy

ASPETTO IL TUO RITORNO

La poesia dell'Endrödy: „Visszavárlak" ispirava la signora Iginia Damini con tale forza irresistibile, che fece la traduzione della stessa e ce la mandava con la preghiera di pubblicare la poesia in lingua italiana nella nostra rivista mensile.

L'ora s'appressa; è l'ora del ritorno.
Del sol gli estremi rai, pria di sparir
per ignoti cieli, in commoventi amplessi
amano ad indugiar.
Sullo specchio del lago l'onda
si gonfia; nell'aer un grido,
un fender d'ali, un volteggiar smarrito;
poi, tra le spighe d'or
in vorticoso vol,
piomba l'augel.
Lontan s'effonde un suon,
come se d'arpa tocca, accordi misteriosi
teneramente uscissero a invocar.

Di grave silenzio s'ammanta la notte;
s'estinguono i raggi, dileguano i canti
e sola riluce la fiamma
qui dentro al mio cuor.

Sorride od impreca quest'anima sola!
già vedo nel buio la tua ombra apparir —
tu devi tornar — Ah! vieni, t'aspetto!

Nella notte, ritorna, piena di malìa,
quando fremon gli avelli al cimitero,
quando, bianca la faccia al bacio della luna
errano i morti sulla landa, in pena.

Sogno non è. Tu spenta giaci
là tra quei tristi. Del funebre lenzuol
fatto tua veste, gelida ti fasci
librandoti nell'aer, senza vaghezza.
Dischiudere vorresti il livido tuo labbro
a voce che discolpa, a singhiozzo senza tregua.

Vano è lo sforzo, vano!
perchè la chiave del secreto
che libera può farti
dall'angoscia, stringo in mia mano:
questo perdon che implori, indegna!
questo oblio che ti darebbe pace,
la parola benedetta che fa grazia,
il balsamo per l'anima ed il cor,
ciò che cancella tutto il passato mal
sta in mio poter! ma il tuo ritorno aspetto.

Si, tu verrai, nella pallida tenèbra
quando chiaror di lume alto vacilla,
quando i fantasmi folli nella notte
girano a tondo
e s'accavalla cupo il nembo in cielo.
Ah! la mia sorte agli idii infernali!
pur di riviver i miei sogni morti,
pur di veder quegli occhi a me fatali,
che cento volte e cento
ucciser la mia vita;
al mio martir rivendicare vo'
l'alma al mio corpo involata,
la mia fiducia delusa, devastata.
Purché vindice sia del mio sofrir
anche fratel d'Orror voglio nomarmi!
M'arde la febbre di vendetta,
l'odio m'intosca: sii maledetta!
Trema!

Ma no — guarda — sanguina il mio core;
vado errabondo per addolcir mia pena;
sento i miei occhi di lagrime di sangue colmi.
Il tuo ritorno aspetto —
ognor, t'aspetto ognor.

- Szakkört említett. Én itt a nagy üvegfalon keresztül látom, hogy fülhallgató a fiatal emberek fülén. Morzéznak vagy rádióznak?

- Nem morzéznak, nem rádióznak, csupán az olvasótermünk szolgáltatásait veszik igénybe. Ennek az olvasó teremnek a funkciója kettős. Egyrészt gazdag hirlapanyag választékot biztosit a betévedők számára, akik rövidebb, hosszabb ideig tartozkodnak itt az intézményben. Másrészt pedig zenét hallgathatnak fülhallgatóval elsősorban a könnyü müfaj területéről, a jazz müfajból és az élő rádió müsorokból.

- Tehát szolgáltat is a ház egyben és ez igy van jól, hiszen a közmüvelődést közkinccsé kell tenni. A tematika pedig arra vall, hogy téle n sincs uborka szezon, illetve holt szezon itt a Müvelődési és Ifjusági Központban itt Szombathelyen, hanem a kialakult tematika szerint élénk az élet. Tehát a következő hetekben is hasonló mozgalmas napok elé néznek?

- Igen. A közmüvelődés számára és az intézmény számára is elsősorban az őszi, téli hónapok gazdagabbak kulturális rendezvényekben. Február hónapban két, nagyon jelentős szinházi előadást szeretnék kiemelni. Egyik február 17-én a kaposvári Csiky Gergely Szinház vendégjátéka lesz ismételten Szombathelyen, a Varsói melódia cimü darabot játszák és ezen előadás után egy háttel következik a Madách Szinház vendégjátéka itt Szombathelyen. A Kései találkozás cimü szinmüvet mutatják be nagyon jelentős szereposztásban.

- Takács Árpád ripertja hangzott el.

1021

Zsámboki Árpád a Szombathelyi Művelődési és Ifjúsági Központ igazgatója

1981. II. 4. 10.15 Petőfi - Bné -

Néhány szó zene közben

-... a lemezszoba, ahol zenét lehet hallgatni, az olvasó, ahol elmélyülten lapozgathatnak, búvárkodhatnak az irodalom barátok, és sok mindenre nyilik lehetőség. Először arra gondoltam, hogy bemutatjuk az intézmény egy napját. De aztán úgy kellett döntenem, hogy elmondjuk az intézmény mindennapjait. Mert élénk itt az élet. Ha egyszer már létrehozták, akkor úgy gondolkodtak, hogy meg kell tölteni tartalommal. És ez nemcsak a hétköznapokon van így, hanem szombatokon, vasárnapokon, hétvégeken. Kedves hallgatóink! Hadd mutassam be a szombathelyi Művelődési és Ifjúsági Központ igazgatóját.

- Zsámboki Árpád vagyok. Szerencsés véletlen, hogy éppen most találkoztunk itt az előcsarnokban. Hát tessék kérdezni tőlem nyugodtan.

- Igy igaz. Ezért is jöttünk, érdeklődni. Például a mostani vasárnapon milyen programban lehet részük vagy mit láthatnak akik idejönnek ebbe a szép intézménybe.

- A látogatóknak elsősorban két jelentősebb kiállitást ajánlhatunk. Egyrészt az első emeleti stúdió galériában látható Stalter György fotóművész kamara kiállitása, másrészt pedig 21-én nyitottuk meg a miskolci képzőművészek kiállitását, amely tényleges Borsod m egye nagyon rangos képzőművészetét és grafikáit hozta el ide Szombathelyre, egy korábbi együttmüködés keretében. Ők mutatkoznak be most Szombathelyen.

- Tehát az Északi-középhegység üzenete a nyugati végekre, nevezetesen most Vasba. Egyébként ám jellemző, hogy itt mindig nyüzsgés van. Mivel tudják fogadni a különböző korosztályokat? Milyen programok, milyen foglalkozási lehetőségek kinálkoznak?

- A ház egész napos nyitvatartásban üzemel. Hétköznapokon elsősorban a tartós közösségeink, klubjaink, művészeti együtteseink müködnek. Nagyon széles körben müködik a nyelvtanitás is. Ezen kivül számos, szakirányu klub, természettudományi kör müködik hét közben. A hétvégeken természetesen a szabadidős programoknak az időpontja, ekkor a gyermek korosztály, az ifjusági korosztály és a felnőttek számára is úgynevezett szórakoztató programokat szervezünk.

- Hiszen az intézmény nevében is bennevan, hogy ifjusági. Tehát érthető, hogy hétvégeken elsősorban gyermekeké, illetve a fiataloké a tizen-huszonéveseké a ház.

- Igy igaz. Valamennyi korosztályra gondoltunk és a korosztályi sajátosságoknak megfelelően nüvelődési és szórakoztató programokat szervezünk. Hagyományokra visszatekintő játszóházi foglalkozásra kerül sor. Tánctanitás történik a Figurás együttes az intézmény együttes közremüködésével. És mivel farsangban vagyunk, a gyerekek megismerkednek a különféle ünnep körök szokás rendszerével, szokásaival, ... sajátoságokkal is.

HÁZI NIKA

Bünügyi elbeszélés
St. WILLIAM WHITE

zzel a revolverrel lőtte
nagát... S most meg-
e is, te károgó halál-
nító féreg, te!

egyelem! Azt hirdet-
kell irtani. Ez sike-
kiírtlak én is. Három
ött heversz az iróasz-
, átlyukasztott kopo-
s most írd meg a bú-
hány sort. A legszük-

4 — Rendben van! Lekopogom az értesítést a rendőrségnek, hogy önkezemmel vetettem véget az életemnek.

— Ez azt bizonyitja, hogy van még emberi érzés önben. De az elhatározásomon nem változtat. Másnak nem ír?

— Nem. Nincs senkim... És Isten látja lelkemet, szívesen halok meg... Így, kész vagyok!

7 — Téved, barátom! Itt a bizonyíték... ime, a kritikám legfrissebb alakításáról.

— Ah, a búcsúlevél? Azt elviszem emlékül, ha megengedi... De mi ez? Ezt írta? Ó, Istenem...

(Dezső László felvételei)

Mi van a levélben? Ha nem találja ki, nézze meg a 14 oldalon, Hardy gépirásos szövegét

EURÓPA VÁLSÁGOS NAPJAI

Fent: Gépfegyverállás a cseh határ közelében folyó német hadgyakorlatokon. Oldalt: Chamberlain angol miniszterelnök, akinek németországi repülőutazása és tárgyalása az elmult hét legváratlanabb világpolitikai szenzációja volt.

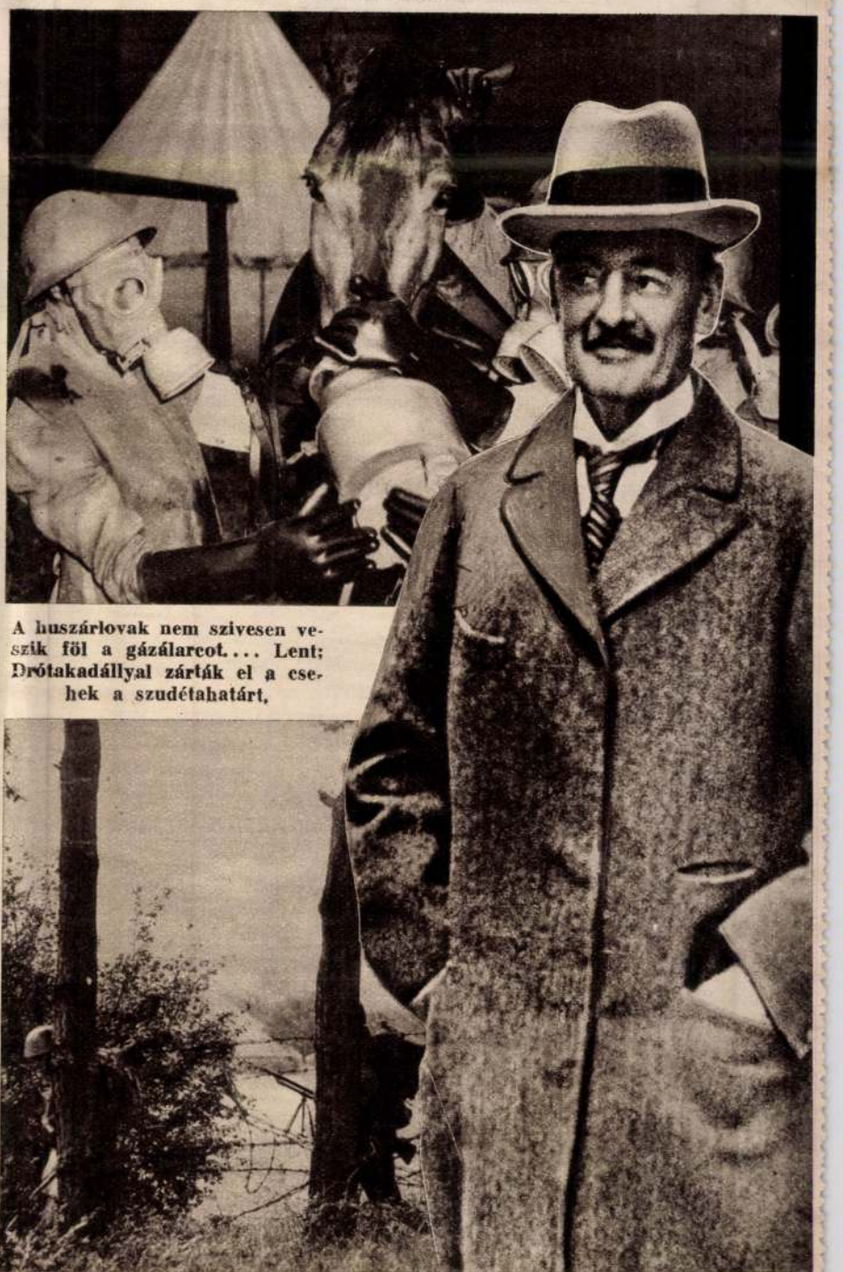

A huszárlovak nem szivesen veszik föl a gázálarcot... Lent: Drótakadállyal zárták el a csehek a szudétahatárt.

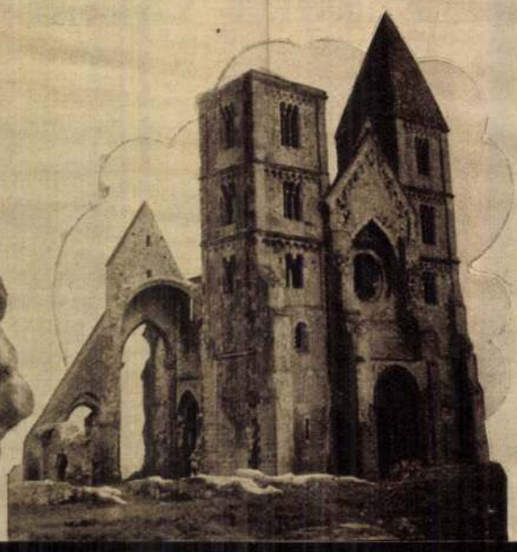

Premontrei prépostsági templomrom a XIII. századból

ZSÁMBÉK

Vannak még ilyenek is! Nagy, csöndes fellegvárai az örökkévaló Szépségnek. Méla és csodálatos lényük előtt földbegyökerezik prózai utakon poroszkáló lábunk. Jó megállni és bámulni, bámulni szótlanul: rohanásból a Nyugalmat, jelenből a Multat, mindennapokból az Ünnepet, szürkeségből a Szépet.

A magyarországi románstilü templomok egyéni szinezetüek egész Európában. Ha végignézi az ember a déli népek agyondiszített katedrálisait (Pisa, Arles), vagy a vaskos, zömök német dómokat, sehol sem talál hozzájuk hasonlót. Könnyed fenséggel, nemesen egyszerü, választékos elegánciával, monumentálisan, de sohasem nehézkesen emelkednek Gyulafehérvárott, Lébényben, Jákon, Apátfalván, Zsámbékon. Hét-nyolc évszázad nem sokat rongált rajtuk.

A zsámbéki templomrom a magyarországi román stil legegyszerübb, nyugodt, előkelő vonalu képviselője. Ez a puritánság valószinüleg az e korban hazánkba került francia ciszterciták hatása, akik clairvauxi szt. Bernát szellemében épitkeztek. A román stil néha bonyolult, nagyhangu ornamentikáját letörlik a falakról és a tiszta, nemes épitészeti arányokat emelik ki. Innen van az, hogy szobrokat egyáltalán nem, diszitéseket is csak mérsékelten találunk Zsámbékon. Levélmintás oszlopfők, gyönyörü pillérkötegek faragott fejezetei, a mellékszentély kecses, finom vésésü indás, lombos frize s egy ölelkező hattyukat ábrázoló pillérfő adják a pompás belső ornamentikát.

Érdekes példája Zsámbék az u. n. „átmeneti" stilusnak is. Külső diszitése: a kecses, karcsu, félkörives, oszlopos ablakok, a tornyok emeleteit, elválasztó, szépen faragott, ives párkányok tipikusan román elemek. Román vonás a két erőteljes, de nem zömök torony is, kőből faragott, gulaalaku sisakkal, a hármas szentély és a háromhajós alaprajz. De gótika borong már a csúcsives ablakokon, a csúcsívesen képzett belső keresztboltozáson s a mellékhajók jellegzetes támasztó elemein.

A mellékszentély épenmaradt lombos, faragott frize.

Pillérköteg faragott talapzata.

Zsámbék

XIII. század

Gerevich, M. roman-kori eml. 138 tábla

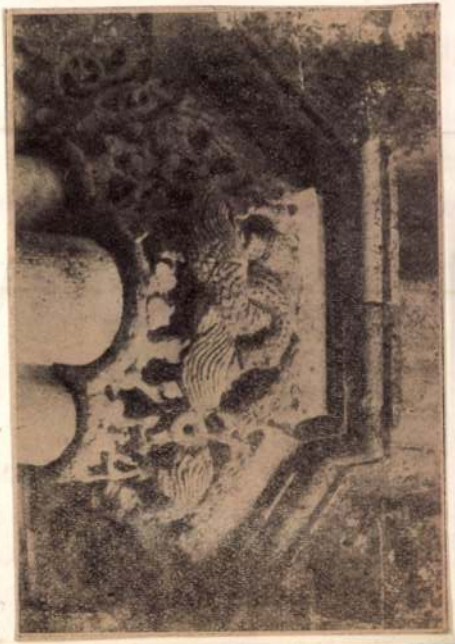

Zsámboki Gyula

Zsámboki (Schambach) Gyula

festő.

Tükör 1940. 1. szám

ZSÁMBOKY KÉPESKÖNYVE

Írta GERÉB LÁSZLÓ

Plantinus világhírű antwerpeni nyomdájából 1564-ben remek kiállítású kis könyv került ki. Szerzője a nagyszombati születésű tudós magyar költő, Zsámboky János volt, humanista nevén Johannes Sambucus.

A könyv majdnem kétszáz metszetet tartalmazott és mindegyik kép alatt 16—24 soros latin vers volt. A szép képecskék és a pompás képmagyarázó versek nagy feltűnést keltettek és európai sikert arattak. A könyv népszerűsége nemcsak a deákos műveltségű embereket vonzotta, hanem a szélesebb körű nagyközönséget is, úgyhogy Plantinus mester a gyors egymásutánban megjelenő hat latin kiadáson kívül, még két kiadásban bocsátotta közre a művet; az egyikben a francia, a másikban hollandi fordításban szerepeltek a képek alatt a versek. Így még francia földön is megtudták, mi volt a költő kedves szülővárosa: Il y a une ville an Ongarie, Nommée par le peuple Tirnavie . . .

Tehát a nagyszombati születésű Zsámboky János az első magyar költő, akinek verseit nyugateurópai nyelvekre fordították.

Emblemata — volt a könyvecske címe; az emblémák nagyon divatoztak akkoriban. A magyar poéta könyve a francián és hollanduson kívül még angolul is megjelent, de már a neve nélkül. Plágiumnak nevezhetjük annak a Whitney nevű angol költőnek eljárását, aki egy kötet emblémát bocsátott napvilágra a saját műveként s ebbe a gyűjteménybe sokat átvett Zsámbokytól, a Plantinus-féle szép képekkel együtt.

Whitney műve egy másik angol poéta kezébe került Komédiás volt az illető és maga is írt színjátékokat. Anyagát ott szedte, ahol éppen találta. Whitney emblémáiba is belemarkolt és gondolataival felcifrázta saját darabjait. A komédiás költőt Shakespearenak hívták. Dehogy gondolta volna írásközben, hogy valamikor a világirodalom legnagyobb alakjai közt fogják emlegetni a nevét és minden leírt szavát tudósok fogják mérlegre vetni. Ha tudta volna, akkor sem sokat törődött volna azzal, hogy kikutatják forrásait és azt is kinyomozzák, hogy Whitneyből, ez pedig Zsámbokyból merített. Nekünk

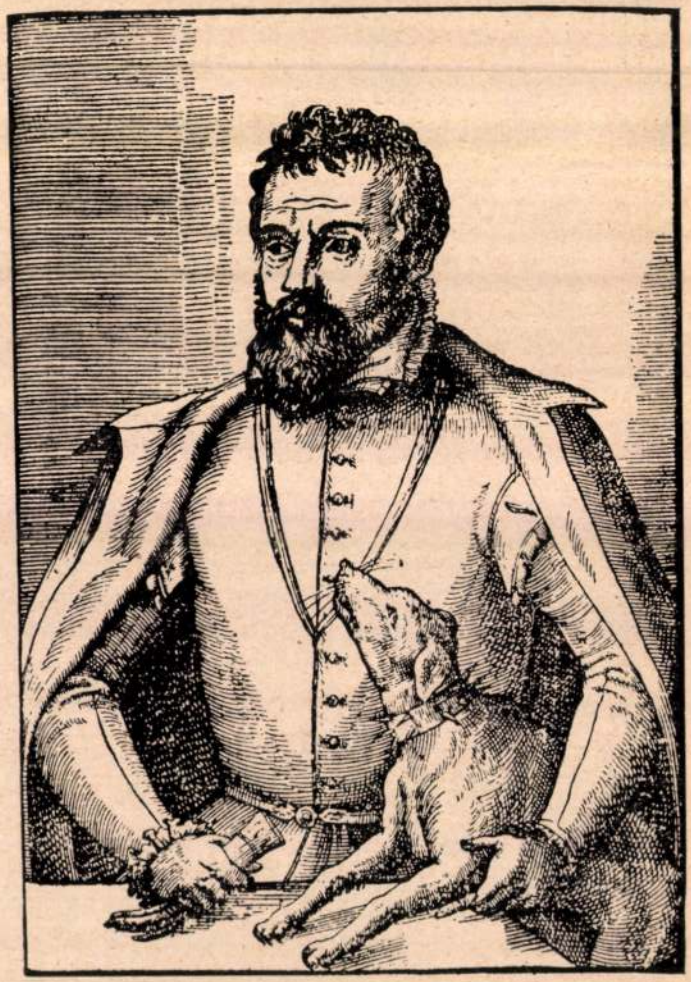

Zsámboky János arcképe a Bombo kutyával (1865)

azonban öröm és büszkeség ma, ha olvassuk az angol nyelvészek értekezéseit, mert ezekből kitűnik, hogy magyar forrás is csobogott abba a tengerbe, amelynek neve : Shakespeare.

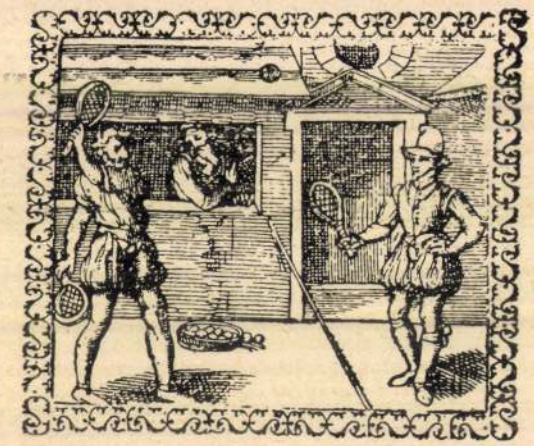

Labdajáték a XVI. században

Esztergom a XVI. században

Rákfogta disznó és magyar nemes

Shakespeare kedvezett kora érdeklődésének és színdarabjaiban gyakran szerepeltet emblémákat, pl. képek, címeres pajzsok ábrázolásával. Valószínűleg nem is mindenkor festették meg a színpadi kelléket, amely az emblémát ábrázolja ; a közönség megelégedett azzal, hogy a színészek szóval mondták el, minő képet látnak és minő felirat van rajta.

Mi is tehát az embléma? Eredetileg jelkép és jelmondat. Pl. címerrajz és rajta a címer tulajdonosának jelszava. Embléma irodalmunkban a költő Zrínyi Miklós műveinek címlapja is : Páncélos vitéz ül a víz hátán lebegő hajóban, kezében a vitorla kötele ; csábítják a vízből kibukkanó és hajukat fésülő szirének, de a vitéz merőn előre, célja felé néz. Jelmondata : Sors bona nihil aliud!

A barokkba hajló renaissance korában nagy divat volt az embléma-készítés, főképpen latin verses szöveggel. Azóta meglehetősen kiveszett irodalmi köztudatunkból. Zsámboky János ennek a divatnak hódolt kis kötetével. Nála az embléma fogalma megtágult ; emblémának nevez minden képet, amelyhez elmélkedő, oktató vers járul.

Nézzünk csak szét a kis képeskönyvben. Ilyen pompával magyar költő kötete még nem látott napvilágot. Plantinus adta ki, Elzevir mellett a leghíresebb akkori könyvnyomdász. Közel négy évszázad leforgása alatt alig sárgult fínom papírja, betűi, mint a gyöngyszemek. Metszetei mind festői, mind grafikai szempontból koruk művészetének magaslatán állnak.

Labdajátékot látunk az egyik képen. Valóban, nem csalnak szemeink : a XVI. században már ismerték a tenniszt. Kosárban tornyosulnak a labdák, mellettük a labdaszedegető szolga ; az előtérben húrozott labdaütőkkel a kezükben, szembenállnak a játszók; közöttük kifeszített kötél helyettesíti a hálót.

Látunk tudós talárba öltözött, süveges doktorokat, amint olvasóállványukon felütött könyveikbe mélyednek. Másutt diadalmas mosollyal hajol munkája fölé az alchimista ; gőzölgő kemencéjében készül a mesterséges arany. A költő csúfondárosan kioktatja : Miért izzadsz,

miért fáradsz, füstös ember? Elemeket akarsz bontani? Esztelenül fogtál munkádhoz! Biztos javakat fecsérelsz el rögeszmédért. Hiába mutatsz be égőáldozatot tűzhelyed oltárán. Remény nem kél belőle, csak — korom! Az alchimia hiábavalósága — ez a jelkép címe. Zsámbokynak részben igaza volt. A mesterséges arany készítése a mai napig sem sikerült, — de az elemek bontásáról már másképpen vélekedünk.

Akad képei közt térkép is, földgömb, de csodálatosképpen Amerika még nem szerepel rajta. Ennek magyarázata valószínűleg az, hogy míg a három régi földrész tiszta körvonalakban bontakozott már ki, az Újvilág képe még meglehetősen homályos volt. Elefántvadászatot is látunk: a hatalmastestű állat éjszakára fához támaszkodik, melyet a ravasz emberek már jóelőre elfűrészeltek; az elefánt a kidőlt fával együtt földrezuhan.

Antik reminiszcenciák is sűrűn kísértenek. A szerelmes Akteon megleste a fürdőző Dianát: a bosszús istennő szarvassá változtatja és ráuszítja kutyáit. Ott hever az athéni Timon, nyomorúságán szolgája zsörtölődik. Mintha Shakespeare alakjai állnának előttünk.

Tengeren hánykódó hajó és más közkeletű jelképek sem hiányoznak. De a szimbolumok közül kedvesen emelkedik ki a «disznófogta rák — rákfogta disznó» népmesei képe; az összeakaszkodott állatok mögött magyarruhás férfi csodálkozik. Magyarságát is büszkén hangsúlyozza a költő. Közli saját nemesi címerét, de szülővárosát, Nagyszombatot is magasztalja: a képen várkapun kinyargaló magyar vitézek futó törököket kergetnek.

Esztergom városának képét is örömmel üdvözöljük az emblémák között. Ez a kép — tudtommal — nem ismeretes Szent István városát kutató tudósaink előtt. A költő panaszolja a jégokozta váratlan rombolást, amelynek áldozatul esett a dunai hajóhíd. Parasztszekér is van a képen, olyan, mint a mai.

A költő is szerepel az emblémák közt. Egyik képen hajón utazik, a másikon lóháton s előtte két kutya szalad. Az utóbbi képet hűséges kutyáinak szenteli. Elmondja, hogy francia föld hozta ezeket a világra, Rómában nevelkedtek, majd

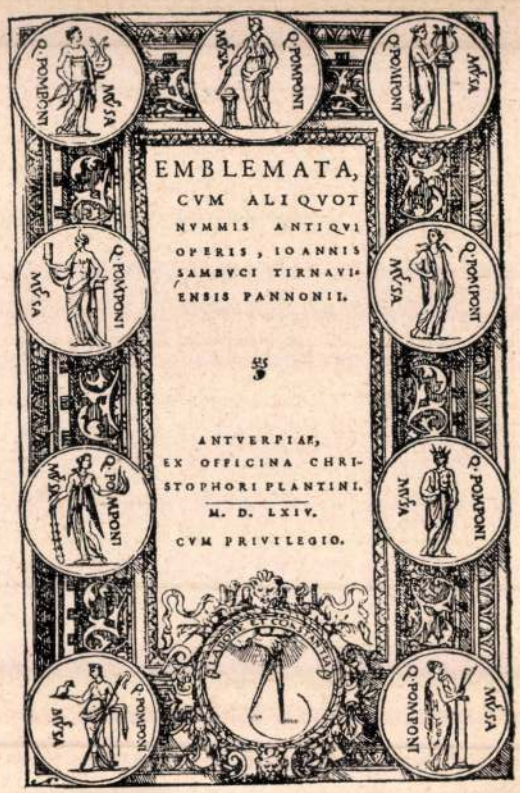

Az Emblemata első kiadásának (1564) címlapja

gazdájukkal megjárták Nápolyt, Belgiumot és Németországot. Nemsokára pedig hazakísérik a költőt szülőföldjére, mely már alig várja haza. A költő szerette kutyáit; erről tanúskodik arcképe is a könyv második kiadásának elején. (Az első kiadásban medaillon-képe van.) A költő fínom európai ruhában, köpenyegesen áll a képen, nyakában aranylánc, kezében keztyű. Mellette kiskutyája.

Ki rajzolta a kötet képeit, — nem tudjuk. A mesteri rajzok egy tudós német műtörténésznek is szemet szúrtak, s ő is sajnálkozva állapította meg, hogy csak egyetlen kép van szignálva, a költő arcképe. Csakhogy az arckép alján, a kutya alatt, a Bombo név a kutya neve, nem pedig művésznév.

A könyv elején a könyvkiadó Plantinus arcképe látható, bodorított csipkegallérral, de magyar zsinóros kabátban. A címlapon a kilenc Múzsa van. A könyv függelékében a tudós Zsámboky ókori érmék képeit és leírásait is adja.

Az emblémák szerzője, Zsámboky János (1531—1584) költői tevékenysége mel-

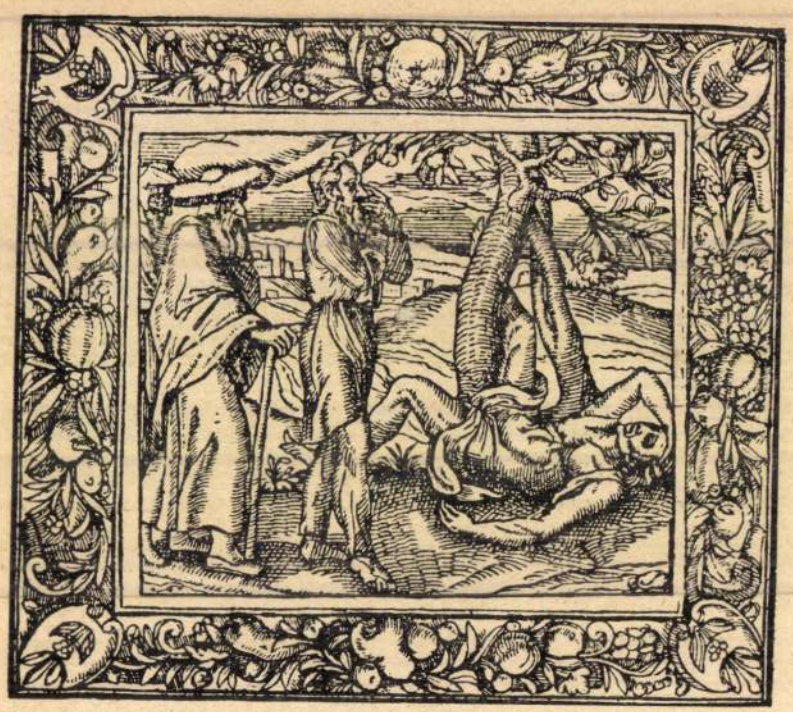

Az embergyűlölő athéni Timon

lett régész, történetíró, nyelvész és orvos volt. Családját kegyelte az uralkodóház. Huszonkét esztendeig járta Európát, megfordult a bécsi, ingolstadti, strassburgi, párisi és padovai egyetemen. Végül Bécsben telepedett meg mint udvari tanácsos és történetíró. Ott is halt meg. Könyvtárát, régiséggyűjteményét a császári könyvtár váltotta meg s mai napig is ott van mind a kettő.

Zsámboky János humanista volt s a magyar humanisták közül Janus Pannonius után a legjelesebb: ahhoz a nemzedékhez tartozott, mely a szétszakított Magyarországon nőtt fel. Ez a nemzedék szakított apái tunyaságával. A mohácsi katasztrófa megnyitotta szemüket, politikai és kulturális horizontjuk szélesedett. Ennek a kornak volt egyik legeurópaibb magyarja Zsámboky János, a tudós költő, akinek legismertebb műve éppen az ifjúkori Emblemata.

Életében megbecsülték, halála után tisztelték. Bocatius János humanista költőnk is emlegeti a XVI. század 90-es éveiben, mikor átutazik Nagyszombat városán:

Nagyszombat, te dícső, hol Zsámboky jött a világra,
Úgy nézlek, mint ős Róma nemes falait!
Egy fiadért íme már tisztelnek a messze világon:
Szülj ezután is még ily csoda férfiakat!

JAMES JOYCE új könyve, a Finnegans Wake — mint a Panoramá-ban olvassuk — tizenhat évi munka után most került könyvpiacra. Tizenhat évi megfeszített munka után nem illenék könnyedén azt mondani, hogy a könyv nagy csalódást okozott. Viszont, ha a kritikus megpróbálja egy-egy részletét elolvasni, nem szánhatja magát a feltétlen magasztalásra sem. Az olvasó lapokon keresztül a legnagyobb, szinte idegfeszítő szellemi megerőltetést fejti ki s mégis csak nagyon keveset ért meg a regény szövegéből. És ha egy-egy elolvasott részletet nagyjában megértett, akkor is nagyon ritkán marad olyan valami az eszében, ami kárpótolná a fáradságért. Joyce fölényesen és korlátlanul szándékainak igájába hajtja a nyelvet: szavakat összeolvaszt, szavakat alkot vagy más értelemben használ, felbontja a kifejezéseket és szólásokat, szokatlan összetett szavakat gyárt, hogy kifejezhesse merőben újszerű, bonyolult és furcsa gondolatait. Egyébként a nagyszabású regény tárgya mindössze annyi, hogy Finnegan egy népies táncmulatságon tánc közben összeesik; azt hiszik, hogy meghalt s összegyűlnek körülötte barátai, hogy hagyományos szokás szerint ital mellett végezzék a virrasztás szertartását. Mikor Finnegan meghallja, hogy whiskyre kerül a sor, felébred, maga is résztvesz a virrasztásban, iszik és beszélget a többiekkel. Ebből adódik a regény furcsa hangulata.

ZSÁMBOKY KÉPESKÖNYVE

Írta GERÉB LÁSZLÓ

Plantinus világhírű antwerpeni nyomdájából 1564-ben remek kiállítású kis könyv került ki. Szerzője a nagyszombati születésű tudós magyar költő, Zsámboky János volt, humanista nevén Johannes Sambucus.

A könyv majdnem kétszáz metszetet tartalmazott és mindegyik kép alatt 16—24 soros latin vers volt. A szép képecskék és a pompás képmagyarázó versek nagy feltűnést keltettek és európai sikert arattak. A könyv népszerűsége nemcsak a deákos műveltségű embereket vonzotta, hanem a szélesebb körű nagyközönséget is, úgyhogy Plantinus mester a gyors egymásutánban megjelenő hat latin kiadáson kívül, még két kiadásban bocsátotta közre a művet; az egyikben a francia, a másikban hollandi fordításban szerepeltek a képek alatt a versek. Így még francia földön is megtudták, mi volt a költő kedves szülővárosa: Il y a une ville an Ongarie, Nommée par le peuple Tirnavie . . .

Tehát a nagyszombati születésű Zsámboky János az első magyar költő, akinek verseit nyugateurópai nyelvekre fordították.

Emblemata — volt a könyvecske címe; az emblémák nagyon divatoztak akkoriban. A magyar poéta könyve a francián és hollanduson kívül még angolul is megjelent, de már a neve nélkül. Plágiumnak nevezhetjük annak a Whitney nevű angol költőnek eljárását, aki egy kötet emblémát bocsátott napvilágra a saját műveként s ebbe a gyűjteménybe sokat átvett Zsámbokytól, a Plantinus-féle szép képekkel együtt.

Whitney műve egy másik angol poéta kezébe került Komédiás volt az illető és maga is írt színjátékokat. Anyagát ott szedte, ahol éppen találta. Whitney emblémáiba is belemarkolt és gondolataival felcifrázta saját darabjait. A komédiás költőt Shakespearenak hívták. Dehogy gondolta volna írásközben, hogy valamikor a világirodalom legnagyobb alakjai közt fogják emlegetni a nevét és minden leírt szavát tudósok fogják mérlegre vetni. Ha tudta volna, akkor sem sokat törődött volna azzal, hogy kikutatják forrásait és azt is kinyomozzák, hogy Whitneyből, ez pedig Zsámbokyból merített. Nekünk

Zsámboky János arcképe a Bombo kutyával (1565)

azonban öröm és büszkeség ma, ha olvassuk az angol nyelvészek értekezéseit, mert ezekből kitűnik, hogy magyar forrás is csobogott abba a tengerbe, amelynek neve : Shakespeare.

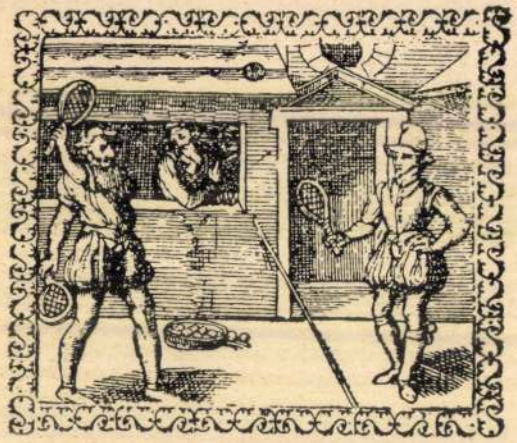

Labdajáték a XVI. században

Esztergom a XVI. században

Rákfogta disznó és magyar nemes

Shakespeare kedvezett kora érdeklődésének és színdarabjaiban gyakran szerepeltet emblémákat, pl. képek, címeres pajzsok ábrázolásával. Valószínűleg nem is mindenkor festették meg a színpadi kelléket, amely az emblémát ábrázolja ; a közönség megelégedett azzal, hogy a színészek szóval mondták el, minő képet látnak és minő felirat van rajta.

Mi is tehát az embléma? Eredetileg jelkép és jelmondat. Pl. címerrajz és rajta a címer tulajdonosának jelszava. Embléma irodalmunkban a költő Zrínyi Miklós műveinek címlapja is : Páncélos vitéz ül a víz hátán lebegő hajóban, kezében a vitorla kötele ; csábítják a vízből kibukkanó és hajukat fésülő szirének, de a vitéz merőn előre, célja felé néz. Jelmondata : Sors bona nihil aliud!

A barokkba hajló renaissance korában nagy divat volt az embléma-készítés, főképpen latin verses szöveggel. Azóta meglehetősen kiveszett irodalmi köztudatunkból. Zsámboky János ennek a divatnak hódolt kis kötetével. Nála az embléma fogalma megtágult ; emblémának nevez minden képet, amelyhez elmélkedő, oktató vers járul.

Nézzünk csak szét a kis képeskönyvben. Ilyen pompával magyar költő kötete még nem látott napvilágot. Plantinus adta ki, Elzevir mellett a leghíresebb akkori könyvnyomdász. Közel négy évszázad leforgása alatt alig sárgult fínom papírja, betűi, mint a gyöngyszemek. Metszetei mind festői, mind grafikai szempontból koruk művészetének magaslatán állnak.

Labdajátékot látunk az egyik képen. Valóban, nem csalnak szemeink : a XVI. században már ismerték a tenniszt. Kosárban tornyosulnak a labdák, mellettük a labdaszedegető szolga ; az előtérben húrozott labdaütőkkel a kezükben, szembenállnak a játszók; közöttük kifeszített kötél helyettesíti a hálót.

Látunk tudós talárba öltözött, süveges doktorokat, amint olvasóállványukon felütött könyveikbe mélyednek. Másutt diadalmas mosollyal hajol munkája fölé az alchimista ; gőzölgő kemencéjében készül a mesterséges arany. A költő csúfondárosan kioktatja : Miért izzadsz,

miért fáradsz, füstös ember? Elemeket akarsz bontani? Esztelenül fogtál munkádhoz! Biztos javakat fecserélsz el rögeszmédért. Hiába mutatsz be égőáldozatot tűzhelyed oltárán. Remény nem kél belőle, csak — korom! Az alchimia hiábavalósága — ez a jelkép címe. Zsámbokynak részben igaza volt. A mesterséges arany készítése a mai napig sem sikerült, — de az elemek bontásáról már másképpen vélekedünk.

Akad képei közt térkép is, földgömb, de csodálatosképpen Amerika még nem szerepel rajta. Ennek magyarázata valószínűleg az, hogy míg a három régi földrész tiszta körvonalakban bontakozott már ki, az Újvilág képe még meglehetősen homályos volt. Elefántvadászatot is látunk: a hatalmastestű állat éjszakára fához támaszkodik, melyet a ravasz emberek már jóelőre elfűrészeltek; az elefánt a kidőlt fával együtt földrezuhan.

Antik reminiszcenciák is sűrűn kísértenek. A szerelmes Akteon megleste a fürdőző Dianát: a bosszús istennő szarvassá változtatja és ráuszítja kutyáit. Ott hever az athéni Timon, nyomorúságán szolgája zsörtölődik. Mintha Shakespeare alakjai állnának előttünk.

Tengeren hánykódó hajó és más közkeletű jelképek sem hiányoznak. De a szimbolumok közül kedvesen emelkedik ki a «disznófogta rák — rákfogta disznó» népmesei képe; az összeakaszkodott állatok mögött magyarruhás férfi csodálkozik. Magyarságát is büszkén hangsúlyozza a költő. Közli saját nemesi címerét, de szülővárosát, Nagyszombatot is magasztalja: a képen várkapun kinyargaló magyar vitézek futó törököket kergetnek.

Esztergom városának képét is örömmel üdvözöljük az emblémák között. Ez a kép — tudtommal — nem ismeretes Szent István városát kutató tudósaink előtt. A költő panaszolja a jégokozta váratlan rombolást, amelynek áldozatul esett a dunai hajóhíd. Parasztszekér is van a képen, olyan, mint a mai.

A költő is szerepel az emblémák közt. Egyik képen hajón utazik, a másikon lóháton s előtte két kutya szalad. Az utóbbi képet hűséges kutyáinak szenteli. Elmondja, hogy francia föld hozta ezeket a világra, Rómában nevelkedtek, majd

Az Emblemata első kiadásának (1564) címlapja

gazdájukkal megjárták Nápolyt, Belgiumot és Németországot. Nemsokára pedig hazakísérik a költőt szülőföldjére, mely már alig várja haza. A költő szerette kutyáit; erről tanúskodik arcképe is a könyv második kiadásának elején. (Az első kiadásban medaillon-képe van.) A költő fínom európai ruhában, köpenyegesen áll a képen, nyakában aranylánc, kezében keztyű. Mellette kiskutyája.

Ki rajzolta a kötet képeit, — nem tudjuk. A mesteri rajzok egy tudós német műtörténésznek is szemet szúrtak, s ő is sajnálkozva állapította meg, hogy csak egyetlen kép van szignálva, a költő arcképe. Csakhogy az arckép alján, a kutya alatt, a Bombo név a kutya neve, nem pedig művésznév.

A könyv elején a könyvkiadó Plantinus arcképe látható, bodorított csipkegallérral, de magyar zsinóros kabátban. A címlapon a kilenc Múzsa van. A könyv függelékében a tudós Zsámboky ókori érmék képeit és leírásait is adja.

Az emblémák szerzője, Zsámboky János (1531—1584) költői tevékenysége mel-

Az embergyűlölő athéni Timon

lett régész, történetíró, nyelvész és orvos volt. Családját kegyelte az uralkodóház. Huszonkét esztendeig járta Európát, megfordult a bécsi, ingolstadti, strassburgi, párisi és padovai egyetemen. Végül Bécsben telepedett meg mint udvari tanácsos és történetíró. Ott is halt meg. Könyvtárát, régiséggyűjteményét a császári könyvtár váltotta meg s mai napig is ott van mind a kettő.

Zsámboky János humanista volt s a magyar humanisták közül Janus Pannonius után a legjelesebb: ahhoz a nemzedékhez tartozott, mely a szétszakított Magyarországon nőtt fel. Ez a nemzedék szakított apái tunyaságával. A mohácsi katasztrófa megnyitotta szemüket, politikai és kulturális horizontjuk szélesedett. Ennek a kornak volt egyik legeurópaibb magyarja Zsámboky János, a tudós költő, akinek legismertebb műve éppen az ifjúkori Emblemata.

Életében megbecsülték, halála után tisztelték. Bocatius János humanista költőnk is emlegeti a XVI. század 90-es éveiben, mikor átutazik Nagyszombat városán:

Nagyszombat, te dícső, hol Zsámboky jött a világra,
Úgy nézlek, mint ős Róma nemes falait!
Egy fiadért íme már tisztelnek a messze világon:
Szülj ezután is még ily csoda férfiakat!

JAMES JOYCE új könyve, a Finnegans Wake — mint a Panoramá-ban olvassuk — tizenhat évi munka után most került könyvpiacra. Tizenhat évi megfeszített munka után nem illenék könnyedén azt mondani, hogy a könyv nagy csalódást okozott. Viszont, ha a kritikus megpróbálja egy-egy részletét elolvasni, nem szánhatja magát a feltétlen magasztalásra sem. Az olvasó lapokon keresztül a legnagyobb, szinte idegfeszítő szellemi megerőltetést fejti ki s mégis csak nagyon keveset ért meg a regény szövegéből. És ha egy-egy elolvasott részletet nagyjában megértett, akkor is nagyon ritkán marad olyan valami az eszében, ami kárpótolná a fáradságért. Joyce fölényesen és korlátlanul szándékainak igájába hajtja a nyelvet: szavakat összeolvaszt, szavakat alkot vagy más értelemben használ, felbontja a kifejezéseket és szólásokat, szokatlan összetett szavakat gyárt, hogy kifejezhesse merőben újszerű, bonyolult és furcsa gondolatait. Egyébként a nagyszabású regény tárgya mindössze annyi, hogy Finnegan egy népies táncmulatságon tánc közben összeesik; azt hiszik, hogy meghalt s összegyűlnek körülötte barátai, hogy hagyományos szokás szerint ital mellett végezzék a virrasztás szertartását. Mikor Finnegan meghallja, hogy whiskyre kerül a sor, felébred, maga is résztvesz a virrasztásban, iszik és beszélget a többiekkel. Ebből adódik a regény furcsa hangulata.

MIKOLA BÉLA
KÖNYV- ÉS PAPIRÜZLETE
ÓZD, VASVÁRI-ÚT

Európa
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Zsámboky János

l.

Hassányi

64. l. 14. sz.

16. sz.

(Mus. c. Kat. Ert.

1910. 220. l.

Zsámboki János

polyhistor XVI. sz.

(Sambucus Joannes)

Erdélyi térképe

vrő

Streitfeld Th. B.:

Die Gastschorer Burg.

Siebenbürgische

Vierteljahrsschrift

~~1886/1921~~. 1939 264.

265. l.

~~Műemlékek országos Bizottsága~~

266. l.

~~Bpest.~~

E cikk szerint halálozási éve ismeretlen

1550-ben még élt

Bécsben. Halálozási éve

ismeretlen

Nógrádvárme

1886/1921 szám.

Tárgy: Hollókővár fennmar
romjainak védelme.

Müemlékek Orsz

Vonatkozással 251/1921 sz
közigazgotási bizottsága értes
megye területén levő várromok
sa s az ásatások betiltása irá
ján az intézkedéseket megtettü

Balassagyarmat 1921 évi de

Zsámboki János

(Sambucus)

wód

Allgemeine Deutsche Biographie.
München und Leipzig 1875–1912.
30. k. 307, 308 l.

Lásd

Szinnyei-
Magyar irók

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M

19*21* évi *4423.* számv. sz.

XIII. ügyosztály

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

A Müemlékek Országos Bizot

Folyó évi julius hó
átiratairа tisztelettel értesi
emlékek Orsz. Bizottsága 1921.
számadásai a vonathozó leltári
tatván azon észrevétel merült
csatolt április havi leltári n
értékének végösszege téves öss

Zsámboki János

vred

Teutsch, Fr.: Drei sächsische Geographen des sechzehnten Jahrhunderts.

Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. 1880.

223 - 630. f.

b/

A m. kir. vall. és közokt. miniszte
a budapesti IX. ker. m. kir. államp

1921/22. évi költségvetés, XVI.

Nagrand Mihály, a Müeml
müvezetője az 1921. évi október hó
tel ugyanezen minőségben a IX. fiz
sitom az állampénztírt, hogy az 19
ványozott évi 3600 K évi dijat s é

Zsamboki János

34 cves korában

Metszet az Emblemata 1566. évi antverpeni kiadásából

Repr.

Magyar Művelődéstört.

III. k. 391. l.

II. 9

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
2	4	7				2			

Kelt Selyp 1942 II/7

Marócsi József
aláírás.

Zsámboky János

Meje 1566-ból

Repr.

Magyarnyelvtöbbt

III. 113. l. 637 l.

1431. TALPAS POHAR, köszörült üveg, kék-sa
Fuss, geschliffen, mit blau-gelb-goldenen Stre

1432. BUTYKOS, fuvott üveg, lapitott nyolcszö

nesen festett szliácsi látképekkel. Magyar XIX. sz. k.
n. Ungarisch M. XIX. Jh.

itásból kiköszörült medaillonos diszitéssel. Cseh, XIX.
fangen mit Medaillons. Böhmen, M. XIX. Jh.

ális, faragott és aranyozott barokkdiszü fakeretben.
l, Hinterglasmalerei. Österreich, XVIII. Jh.

, piros és sárga négyszögü médaillonokkal. Cseh, XIX.
iffenes Glas, mit Medaillone. Böhmisch, XIX. Jh.

Zsámboky János

Magyarország fentitől
készített térképünek
1592. évi kiadása
Repr.
Magyarművelőktől
III. 132. l.

1333. NÉGY VÁZA ÉS KÉT FÖDELES EDÉ
Vier Vassen, und zwei gedeckelte Gefässe.

VEG. — GLAS.

1341—1450.

tt nyolcszög, két oldalán beköszörült disz közt, kerek
ettős sziv. Áttört fémkupakkal. Magyar, XVIII. sz. e.
flacher Form, zu beiden Seiten rundes Medaillon, und
. Jh.

Baluszteres szárában vörös, csavaros fonalaki Kúpos
kk disz közt két vadászjelenet. Cseh, XVIII. sz. e. —
im Balusterschaft rote gewundene Fäden, am Kelch,
Jh.

szárral, kúpos kelyhén szarvasvadászat, beköszörülve.
l, am Kelch Hirschjagd. Deutsch, XVII—XVIII. Jh.

g, piros, csavarosfonalas baluszteres szárral. Fazettált
közt kert, kínai alakokkal, két kartus és *E. J.* mono-
– Pokal, geschliffenes Glas, im Schaft rote Fäden, am
hinesenfiguren, Kartuschen, und Monogramm. Schlesien,

tölcséres fazettált kelyhén, beköszörült barokkdiszités
övel. Cseh, XVIII. sz. e. f. — Stenglglas, geschliffen
sch, e. H. XVIII. Jh.

veg, baluszteres, pirosfonalas szárral, fazettált, kúpos
és koronás cimer, födelén koronás *F. M.* monogramm.
er Pokal, geschliffenes Glas, im Balusterschaft rote
und Wappen, mit Krone. Böhmisch, e. H. XVIII. Jh.

Literatura . VI. évf. 1931. 3. szám

Magyar tragédia Bécsben.

Sámboky János születésének 400. évfordulójára.

Sámboky János

„Die Geister werden frei, es ist eine Lust zu Leben!" — ujjongott fel a humanizmus második negyedében Ulrich von Hutten és vele a középkor lidérces álmából feltápászkodó, a klasszicizmus kiásott szépségeiben fürdő, sőt már a kritika villogó pengéit köszörülő vidám emberiség. 1931 július elsején lesz négyszáz esztendeje, hogy ennek az izzóan érdekes, termékeny és termékenyítő, már a dekadencia bélyegét is magán viselő kornak egy számunkra különösen érdekes, mert az ősi magyar sorsot keserves-búsan példázó fia megszületett.

Sámboky Jánosnak, illetőleg kint a nagyvilágban Sambucusnak hívták, amit ő magyar voltának hangoztatásául a „Pannonius Tyrnaviensis" jelzőkkel egészített ki. Jómódú, előkelő családból származott, az édesapja maga is szerette a könyveket s amikor a törökök elől Nagyszombatba menekült, elhatározta, hogy rendkívül tehetségesnek látszó fiát (egyetlen fiú volt a négy leánygyermekkel megáldott családban) elküldi híres külföldi egyetemekre tanulni.

Ifjú szerelmek.

Johannes tanulmányait Wittenbergában kezdte meg, ahol a fogékony, fiatal elme gyorsan magába szívta a katedráról hirdetett protestáns eszméket. Természetes adottságainak is megfelelő, korán ébresztett kritikai szellemének később nem egy kellemetlen incidenst köszönhetett, főleg tanulmányainak következő állomásán, Ingolstadtban, ahol jezsuita atyák voltak a professzorok. 1551-ben már Párisban látjuk a fiatal magyar diákot. Mindenütt gyorsan otthon van, — pompás, kulturált szelleme, világfi-modora, ragyogó fiatalos jókedve, professzorok, kollégák és szépasszonyok körében, foliánsok világában és a társaságban egyaránt gyorsan otthont teremtenek számára. („Il quitta l'air grossier et inculte de sa terre natale", — írja róla egy francia elogium és francia világfiként üdvözli ennek a „durva és műveletlen" országnak fiát . . .) Az ifjú tudós itt már görög kéziratokat kezd gyüjteni, de azért méltányolni tudja a bort és a széplányok társaságát is. Ötletes humorára jellemző, hogy míg 1553-ban gyönyörű latinyelvű szerelmes elégiát költ *Veronica Ingolstadiensis* címmel, — néhány év múlva ugyanennek az elégiának ékes csengésű általánosságait új dátummal és új címmel — *Magdalene Gondaviensis* kisasszonynak ajánlja.

Az édesapja kezd belefáradni Johannes tanulmányi és főleg egyre lelkesebb gyüjtőszenvedélyének költségeibe. Beprotezsálja hát fiát Mátyás király

rokonának, Oláh Miklós hercegprímásnak unokaöccséhez, Georgius Bonához praeceptornak. A tehetséges, rokonszenves ifjú mellett, kitünő baráti körben, gyönyörű esztendőket tölt Sambucus főleg Páduában, de más olasz egyetemi városokban is, tanul, tanít és — nagyrészben az olasz udvar könnyelmű, hozzá nem értő cselédsége révén — potom áron szebbnél-szebb, még ismeretlen és feldolgozatlan, a középkor vandalizmusától megmentett kéziratokhoz jut. Amikor szeretett tanítványa, Bona György élete virágában meghal, az ifjú praeceptor — most már az orvosegyetem licenciátusa — búcsút mond a csavargó diákéletnek és Bécsbe költözik.

*

A fiatal magyar tudós élete második szakaszának, furcsa és szomorú bécsi sorsának emlékeit a *Literatura* munkatársa a helyszínén, ábrándjainak és családásainak történelmi színterén, a bécsi Hofbibliothekban próbálta összegyüjteni. A Hofbibliothekot ma már persze Nationalbibliotheknak nevezik; hatalmas ablakain ugyanaz a napfény árad be, amely valamivel messzebb a Creditanstalt tébolyult hangyabolyában nyüzsgő, gondterhelt arcokat világítja meg, de a nehéz és kivakuumozhatatlan porréteg, amely a hatalmas termek barok cirádáit, a nyaktörős, keskeny kőlépcsőket, a már hepehupás, régi parkettet és a falak óriás foliáns-mezőit fekszi meg, mintha itt feküdt volna már Johannes Sambucus idejében is . . .

Herr Vizedirektor Hofrat Professor *Baumhackel* szobájának falán, három korabeli tudós és komoly úr társaságában, felismerem Sámboky János szép, okos, finommetszésű arcát.

— Igen, persze, négyszáz év, — mondja kicsit zavartan a Vizedirektor úr, — nem, nem készültünk a jubileumára és most már persze nem is lehet, kevés az idő; de ha hallani akar róla, menjen át a kéziratgyüjteménybe, O. Smitel professzor úrhoz, ott nagyon jól ismerik Sambucust.

Magyar vagy közös sérelmek?

Az időközben telefonon értesített Smitel professzor már előkészítette a négyszáz év előtt született magyar tudós legjobb élő barátját, a papyrusgyüjtemény vezetőjét, Gerstinger Privatdozent urat, aki könyvet írt Johannes Sambucusról, és a két mosolygós bécsi úr valami olyan kedves, derüs, barátságos emlékezéssel beszélget rég elporladt kollégájukról, mintha nem háromnégyszáz év, csak három-négy évtized előtt üldögélt volna szeretett pergamenjeibe temetkezve itt a Josephsplatzi könyvtár valamelyik asztalánál.

— A magyarok sokat keseregtek a tenger igazságtalanság és szerintük tipikus magyar sérelem felett, amely Sambucust érte, — magyarázza Gerstinger professzor, — pedig higyje el, nincs igazuk. Nézzük csak, mi is történt a maguk Sambucusával? Rövidesen Bécsbe érkezése után felhívja Miksa császár figyelmét az elhanyagolt egyetemi könyvtárra, amelynek pusztuló, kallódó kodexeit jó lenne az udvari könyvtár számára megszerezni és konszerválni. A császár meg is bízza ezzel a feladattal a magyar tudóst, historiografusává, *familiaris aulae*-vá nevezi ki és ebben a minőségében ötven tallér évi fizetést utal ki számára. Az ötven tallér később száz forintra, majd 1569-ben kétszáz forintra emelkedik, — sajnos, csak papíron. Mert bár az udvar alkalmazottjainak virágos nyelven megszerkesztett köszönőlevelekben kellett hálálkodniok az ilyen királyi kegyekért, a valóságban nem tudtak a pénzükhöz jutni. Sambucus sem tudott. Nem azért, mert magyar volt, — az osztrák udvar akkoriban tele volt idegen urakkal, — hanem egyszerűen azért, mert az udvarnak nem volt pénze.

Sambucus eleinte nem sokat törődött ezekkel a papíron maradt tallérok-

kal. Virágzó orvosi praxisa volt, (bár őszintén megvallva: mai fogalmaink szerint ezt a praxist kuruzslásnak kellene minősítenünk, ugyanis a licenciátuson kívül diplomája nem volt!), aztán feleségül vette egy Egerer nevű gazdag bécsi kereskedő Krisztina lányát és esküvőjén maga a császár is képviseltette magát, sőt száz tallér értékű nászajándékot, egy gyönyörű serleget is küldött. Ám az após háza szűknek bizonyult az ifjú pár számára. (Krisztinának nyolc testvére volt, azonfelül a ház nagy részét udvari hivatalok számára rekvirálták.) Sambucus megvette tehát az úgynevezett Mackloshaus-ot a mai Singerstrasseban és egy „villula"-t is vett nyári lakás céljaira Mainersdorfban, a Lajta völgyében. Közben az élet egyre jobban megdrágult Bécsben, Sambucus gyüjtőszenvedélye egyre emésztőbb, az orvosi praxis viszont hanyatlani kezdett. A magyar álláspont szerint Sambucus ekkor tornyosuló anyagi gondjai elől egy apjától örökölt s a sógora családja ellen folytatott, bonyolult és kilátástalan per lehetőségeihez menekült. Én úgy látom, — véli Gerstinger professzor úr, — hogy éppen a pereskedés, ez a jellegzetes magyar szenvedély nyelte el az orvosi praxisban keresett tallérokat.

A bécsi udvar nem szeret fizetni.

1570-ben aztán a *Schwäre Zerung und Haushaltung bey disen teuern Zeyten*-re hivatkozva kénytelen az udvarnak imádott kéziratgyüjteményét felajánlani, amely háromszázhatvan — közülük hetven feldolgozatlan — görög és száznegyven latin kéziratból áll; az ötszáz kodexet megtetézné tizenkét *non vulgaria marmora*-val (szoborral) és mindezért kétezerötszáz dukátot kér csak. Az udvar, *sajnos*, elfogadja az üzletet. „Alea est iacta!" — sóhajt a balsejtelmektől gyötört Sambucus, aki alattvalói lojalitásból kénytelen volt kincseit mindenekelőtt az udvarnak felajánlani, holott Német-, Francia-, sőt Olaszországban is könnyen talált volna rájuk vevőt és holott az osztrák udvar fizetőképességét és szokásait tapasztalatból is jól ismerte . . .

De közben — úgy látszik — az a remény fűti, hogy ilyenformán még sem kell majd egészen megválnia imádott gyüjteményétől, hiszen udvari könyvtárosi állást ígérnek neki. Az állást vetélytársa, a hollandus Hugo Blotius kaparintja el. 1578-ban II. Rudolf követi Miksát a trónuson, aki megerősíti Sambucust udvari történetírói állásában, teljes jóindulatáról is biztosítja, csak éppen a járandóságát nem fizeti ki. Ekkor Sambucus már harminc újabb értékes kodexet csatol az eredeti ötszázhoz és az egészért háromezer dukátot kér; az udvar lealkuszik belőle ötszázat, ráalkuszik még egy Priamus-szobrot is és ötven dukátot ígér hozzá a „Hausfrau"-nak. Az alkút lebonyolító Ernő herceg minél távolabbi részletfizetési dátumokra utasítja a fizetéssel megbízott magyaróvári harmincadhivatalt, „hiszen más úgy sem fizetett volna annyit!"

— Tudom, hogy a magyarok külön sérelmet látnak abban, hogy az osztrák udvari könyvtárba beolvasztott magyar kodexgyüjteményt éppen a magyar adókból begyült magyaróvári dukátokkal fizettette a bécsi udvar, de ebben nincs tökéletesen igazuk, — véli Gerstinger professzor; — akkoriban ugyanis nem ismerték a postatakarékpénztári átutalás intézményét és a magyaróvári harmincadhivatal az udvar számos — rendszerint üres — zsebeinek egyike volt.

A magyar sorstragédia.

A jogos járulékaiért viaskodó (1584-ben kelt végrendelete szerint még négyezer forint és hat és félesztendős fizetéshátralék-követelése volt az udvaron!), anyagi gondoktól fojtogatott Sambucus közben újra kezdi a kodexgyüjtést, ám három hónap múlva eladósodva, elkeseredve, az őt ért igazságtalanságok súlya alatt összeroppanva, belefárad a meddő pereskedésekbe és

könyörgésekbe, az aulikus levegőben eltikkadt, derűs, szép, humanista lélek feladja a küzdelmet, — Johannes Sambucus ötvennégyéves korában szívszélhüdésben meghal.

— *Ja, die viel zu stürmische Jugend!* — véli mosolyogva Gerstinger professzor úr, — a sok, bőséges nehéz koszt, az ital, tudja . . .

Mindegy, hogy milyen komponensekből tevődött össze ez a szívszélhüdés, — a kiábrándult, csalódásokba fuló, izmos és virágzó fiatal magyar tehetség három és félévszázados tragédiája itt a Nationalbibliothek ódon porrétegének távlatán át is igazi, tipikus magyar sorstragédiának látszik.

Az özvegye egy év múlva feleségül ment Wolfgang Simich-hez és mindketten tanuként szerepelnek a könyvtár átadásánál. Tény az, hogy Sambucus egyetlen fia, aki egy év múlva Strassburgba került iskolába és akit Blotius imbecilisnek állít, élete fogytáig pereskedett az apja járandóságáért.

— Orvosnak, historiografusnak talán nem volt jelentékeny Sambucus, — magyarázza Gerstinger professzor úr, — de műgyüjtőnek elsőrangú szaktekintély volt. Hihetetlen szimattal szedte össze kodexeit, amelyek megalapozták, sőt világhírűvé tették a bécsi udvari könyvtárat. Ma már, sajnos, nem lehet hitelesen megállapítani ezt az ötszázharminc kodexet; Mária Terézia korában ugyanis átkötötték az összes könyveket és akkor Sambucus sajátkezű bejegyzéseinek — amelyekkel a kézirat megszerzésének helyét, dátumát és árát szokta megörökíteni — legnagyobb részt nyoma veszett.

Magyar reference a Hofbibliothekban.

A Nationalbibliothek mai életére terelődik a beszélgetés. Baumhackel aligazgató úr optimista szemmel nézi a könyvtár menetét. Elmondja, hogy több mint száz alkalmazottjuk van, gyüjteményeik egyre növekszenek, különösen büszkék az új színházgyüjteményre, amely magába olvasztotta a Burg-, a Josephstädter-, a Theater an der Wien és a Karl-színházak szerepkönyvgyüjteményét és egyes híres nagy színészek magángyüjteményét is, sőt a közel multban alapított mozi-alosztálya már húszezer kötetből áll! Ami pedig a látogatókat illeti, — itt már Smital és Gerstinger professzorok kissé sóhajtva állapítják meg, hogy a könyvtár régi, évtizedes vendégei, a kodexek sárga pergamenjét áhitatos ujjakkal böngésző tudósok lassan elmaradoznak, ritkulnak. A mai gazdasági helyzet nem kedvez a tudományos elmélyedés anyagtalan csendes, szép világának . . .

A magyar relációknak kitünő képviselője, őre és szakreferense a könyvtárban Frau Doktor von *Rohr*. Ennek a kedves, szimpatikus hölgynek édesapja katonatiszt volt és 8 évig állomásozott Magyarországon. Dr. Rohr asszony közben magyar iskolákba járt, tökéletesen megtanult magyarul, az egyetemen Szinnyei professzor avatta be a finn-ugor összehasonlító nyelvtudomány rejtelmeibe és a Collegium Hungaricum hallgatóinak, vagy a Debrecenből, Pécsről fellátogató s a német nyelvvel kissé hadilábon álló kutatóknak ő az őrangyala.

*

A gyönyörű barok díszteremből nagy kopácsolás hangzik — reflektorokat állítanak fel, hogy este, a bécsi Festwoche egyik legünnepélyesebb eseményénél, a Josephsplatzi Serenade filharmonikus koncertjánál, a gyér számban megjelent amerikaiak pontosan gyönyörködhessenek a mennyezet s a falak fakó arany szépségében. Ám estére zuhogott az eső és Johannes Sambucus, a keserűszívű magyar humanista soha ki nem fizetett drága kodexei reflektorfénytől háborítatlanul szunnyadhatnak az évszázados porréteg alatt.

Fodor Erzsébet.

legkiemelkedőbb teoretikusa, Francisco Vitoria tette. Úgy tűnik, az arra történő utalás, hogy csakis a fejedelmek viselhetnek igazságos háborút, szintén a spanyol államelméleti irodalom e klasszikusa felé mutat.

Zsámboky tanácsosként tehát éppúgy egy pápa ellen hadakozó fejedelem szolgálatában áll, mint Valla titkárként, s mindketten írással támadják a kuriális translatio-elmélet jogi alapjául szolgáló *Donatio Constantiniat*. Csakhogy amit nem lehet feltételezni Vallánál, tudniillik, hogy közvetlen politikai érdekből írta volna művét, azt semmiképpen nem lehet elmondani Zsámbokyról. A „legkeresztényibb II. Miksa" tanácsosát nyilvánvaló (vallási?) politikai érdek késztette *A teljhatalomról* megírására.

Tagadhatatlan, hogy a mű önálló, eredeti érvelésen alapuló alkotás, így nem tekinthető Valla epigon másolásának. Szerzőnk egyébként maga írja, hogy Valla és mások érvelésétől eltérő utat választott. Ajánlólevelében büszkén írja Miksának; művében olyan dolgokat olvashat majd, „melyeket mások nem olvastak és nem vettek észre". A Valla és Zsámboky közti alapvető különbség abban mutatkozik, hogy míg Valla kizárólag a latin donatio hamis voltának kimutatásával foglalkozik, addig Zsámboky elsősorban a donatio valódiságát bizonygató, Bartholomeus Picernus által Valla után kiásott görög „eredeti", a *Οεσπισμα* cáfolatára törekszik. A kor legnagyobb hellénistáit, az idősebb Joachim Camerariust, Adrien Turnèbe-t, Jean Dorat-t és Henri Étienne-t tanárainak és/vagy barátainak mondható Zsámboky számára ez nem is lehetett különösebben nehéz feladat.

Szerencsésen fennmaradt könyvtárjegyzékéből tudjuk, hogy Zsámboky birtokában volt Valla műveinek 1540-ben megjelent első, bázeli kiadása, mely lényegében az Ulrich von Hutten által gondozott 1518-as és 1519-es kiadások utánnyomásának tekinthető: „(1733. Laurentij Vallae opera [nunc primo in unum volumen collecta ex exemplaribus variis collatis emendata.]). Basileae, apud Henric Petrum. 1540. in folio"

Végezetül hadd hívjuk fel a figyelmet a szerző filológusi munkamódszerének csupán egyik sajátos vonására, a numizmatika alkalmazására. Zsámboky bizonyára már korán hozzálátott a régi pénzérmek gyűjtéséhez, mivel 1560–61-ben már büszkén ajánlja Henri de Mesmesnek, a híres éremgyűjtőnek a tulajdonában lévő „igen ritka és régi" érmek megtekintését. Ebben az időben írt levelei élénk numizmatikai tevékenységről tanúskodnak, többek között arról, hogy kapcsolatban állt a francia királyi éremgyűjtemény gondozójával, Jean Grolierrel is. Zsámboky élete végéig foglalkozott éremgyűjtéssel. Így jöhetett létre az a hatalmas, közel 700 darabból álló értékes gyűjtemény, melynek néhány darabját az *Emblemata*-kiadások függelékeként közzé is tette. A gyűjteményről Zsámboky saját katalógusa tudósít, mely 1583-ban készült, amikor II. Rudolf (elvileg) megvásárolta (de teljesen még az örökösöknek sem fizette ki) azt nehéz anyagi helyzetben lévő tulajdonosától. Csakhogy míg Rudolf és az éremgyűjtéssel foglalkozó legtöbb arisztokrata számára a numizmatika többnyire nem jelentett többet úri passziónál, Zsámboky a modern numizmatika segédtudományi szerepét előlegezve használja is érmeit. 1564-ben megjelent Ars poetica-kommentárjában Horatius 202. sorát interpretálva a tibiák fajtáinak történeti fejlődését vázolja. Érvelése igazolására egy gyűjteményében lévő, Marcus Aurelius korából származó pénzdarabra hivatkozik. *A teljhatalomról* szóló mű érvelési rendszerében szintén fontos szerepet tölt be a történeti forrásként szerepeltetett, Constantinus császár idejéből származó antik pénzérme. Mindezek alapján bátran jelentjük ki, hogy a numizmatika ilyen értelmű felhasználásával Zsámboky nemcsak a magyar, hanem az európai tudomány történetében is úttörő szerepet tölt be.

hez (1521–1570). Miksa birodalmi, udvari alkancellárjához, a hármas titkos tanács másik tagjához, akinek halálát Zsámboky pozsonyi barátjával, Crato von Kraftheimmel együtt külön kiadvánnyal gyászolta meg.

Az adományozás kérdésében érdekelt Alfonso d'Este személye sem lehetett Zsámboky számára ismeretlen. Egy vitatott forrás ugyanis arról tanúskodik, hogy egy bizonyos Joannes Benedictus Sambucus, aki tizenegy nyelvben volt járatos, Ferrarában Alfonso herceg tanítója volt. Zsámboky ferrarai tartózkodását egy mindeddig figyelembe nem vett körülmény is valószínűsíti. Saját műveiről készített bibliográfiájában Zsámboky Ferrarát tünteti fel egyik műve kiadási helyéül. Mivel a kiadás éve, vagyis 1557 is összhangban áll Zsámboky első itáliai tartózkodásának periódusával (1553–1558), ennek alapján rövid ferrarai tartózkodást, esetleg tanítóskodást feltételezhetünk. Ferraráról és a ferrarai Bentivoglio család tagjairól egyébként naplójában is ír.

Tény, hogy *A teljhatalomról* szerzője a fent ismertetett kapcsolatok nélkül, a császári udvar belső embereként közvetlenül is tudomást kellett hogy vegyen a kúriával szemben folytatott diplomáciai manőverekről. A II. Miksa udvari orvosaként, történetírójaként tevékenykedő humanista a comes palatinus rang mellé ugyanis épp a Medici-ügy kipattanásának évében, 1569-ben kapja meg a császári tanácsos címet is.

Zsámboky műve – jóllehet megírását a Medici-ügy tette aktuálissá – lényegében az obedientia-kérdésre ad választ a pápa világi hatalmának elutasításával. A mű egyik forrása némi támpontul szolgál megírásának *ante quam*jához. Egy feltehetően 1571. április 27-én írt levelében Zsámboky a Velencében tartózkodó Hugo Blotiustól Photius *Bibliothecá*jának bármilyen másolatát kéri, mivel – úgymond – rendkívül nagy szüksége van rá. Tény, hogy ebben az időben éleződött ki leginkább Miksa és a kúria viszonya, amit a hadi készülődésekről szóló híradás is jelez. Feltételezhető, hogy Miksa a mű megírására adott megbízatással ideológiai síkon is elő szándékozott készíteni pápaellenes fellépését. Zsámboky a mű megírásával 1571. július 22-én készült el, de a könyvecske a német nyelvű kísérőlevél tanúsága szerint legjobb esetben is csupán augusztus 5-én került az uralkodó kezébe. A feltételezett megbízatási időpont és a mű elkészültének dátuma között eltelt csaknem négy hónap alatt azonban alaposan megváltozott a politikai helyzet. Zsámboky „az Egyetemes Kereszténység nevét viselő, azaz a Német Birodalom" méltóságának megvédése ürügyén nem a pápa egyházi (!) szerepének kisebbítésére, csupán az egyházi és világi hatáskörök világos megkülönböztetésére, elhatárolására használja fel. Az a körülmény, hogy Zsámboky a Birodalom nevéből szándékosan elhagyja a „római" jelzőt, logikusan következik abból a mű elején olvasható címzésből, mely szerint a császárt alattvalói (értsd: a – túlnyomórészt protestáns felekezethez tartozó – német választófejedelmek) választják s Isten az, aki megkoronázza. Ez a gondolat eredetileg Luthertől származik. Luther szerint a német birodalom nem translatio eredménye, a kuriális translatio-elmélet nyilvánvaló hazugság, mivel a pápa képtelen átadni másnak azt a világi hatalmat, ami neki sincs meg. Kimondja azt is, hogy a császárt nem a kúria, hanem a német fejedelmek választják. A németek a római birodalmat nem a pápa kegyének, hanem – a németnek tekintett – Nagy Károlynak köszönhetik és *iure belli* birtokolják.

Isten és a választófejedelmek mellett Zsámboky sem juttat szerepet a pápának. Tizenegy évvel korábban Rákóczi Márton is ezzel azonos értelemben említette Miksának ősapja, Habsburg Rudolf példáját, aki „inkább nem ment el Itáliába a birodalom koronájáért", semhogy egy ilyen aktussal elismerje a pápa főségét, azaz megalázkodjon előtte. Zsámboky *a teljhatalomról* szóló műhöz csatolt *Caesares Austrii X* emblematikus versei közt hasonlóan szól Rudolf uralkodásáról.

A kúriaellenesség, a kötelességeit elmulasztó, ezáltal zsarnokká váló egyházi fejedelem rajza nem önmagáért van, Miksa érdekeit szolgálva Zsámboky éppoly határozottan kizárja az egyházat a világi ügyekből, mint azt a salamancai államelméleti iskola

Concino bíboros, pápai követ a császár szeme elé csábító képet varázsol: összehangolt tengeri és szárazföldi támadás, győzelmes hadjárat a töröktől megszállt Magyarország és Erdély területén egészen Bizánc faláig.

1571. október 7. A szövetséges flotta lepantói győzelme eltereli a figyelmet a nagyhercegi cím körüli bonyodalmakról.

1571. december 16. A Bécsbe érkező Alfonso d'Este személyesen kéri a császárt a kinevezési ügy körüli akciók folytatására.

1572. január. Cosimo nagy összeggel szerzi meg a Hollandiában nehéz helyzetbe keveredő spanyol király támogatását.

1572. május 1. Meghal V. Pius.

1572. június 8. A lengyel király halálos betegségéről érkező hír égetően fontossá teszi az utódlás kérdését Miksa számára. Erre a fordulatra várt már régen Firenze, melynek helyzetét erősíti, hogy V. Pius utódjává XIII. Gergely néven a Firenze-párti Ugo Buoncompagnit választották.

Az elkövetkező években elsősorban Spanyolország bizonytalan magatartása miatt kénytelen a császár fegyverszünetet kötni a pápával. A spanyolok előbb együttes fellépésre bírják rá a császárt, majd épp ők szabotálják el e tervezett közös akciókat.

1576. január 26. II. Miksa kezéből Francesco Medici, Miksa veje veszi át a nagyhercegi címet. A praeiudicium ügye ezzel megoldódott.

*

Zsámboky az ismertetett vita csaknem minden fontos személyiségét ismerte. V. Piusszal még pápává választása előtt, 1563-as római tartózkodása idején került kapcsolatba. Szerzőnk az akkor még Mondovi püspöke címet viselő dominikánus főpapot a Vatikán könyvtárában rejtőző töméntelen régi kódex tanulmányozására és kiadására buzdította. A püspök azonban, akinek bizonyára minden erejét igénybe vette főinkvizítori tevékenysége, kitérően válaszolt: „Drága Zsámbokym, hogyha rajtam múlna, én bizony kiadnám azokat a kiváló görög könyveket és nem tűrném, hogy megegyék őket a férgek. De én csak egy szegény fraterculus vagyok, az én erőm nem elég arra." Zsámboky erről a jelenetről 1566-ban számol be római barátjának, Sirleto kardinálisnak. Tehát akkor, amikor joggal feltételezheti, hogy Mondovi egykori püspökének, a „szegény fraterculusnak" V. Piusként már lehetősége nyílik nagyobb fokú tudománypártolásra. A levelében olvasható bizakodó megjegyzése ellenére sem remélhetett sokat Zsámboky Róma mecénási szerepétől. A kúria e téren tanúsított magatartásáról már 1561-ben elítélően nyilatkozott és ezt a véleményét – tán Mondovival lejátszódott találkozása is motiválta – 1563-ban még inkább megerősítette. Vallával ellentétben, aki Rómában a szent vallás és az igaz tudomány legfőbb székhelyét látta, Zsámboky Rómában már csak a latin nyelv, a köztéri és a szónoki irodalom elhanyagolását tapasztalja, s reménytelen képet fest a török és más barbár népek által fenyegetett humanizmus jövőjéről is. Ekkor természetesen még nem sejthette, hogy a körülmények alakulása folytán külön művel fogja megtámadni a „szegény fraterculus" által vezetett római katolikus anyaszentegyház jogi tartópilléreinek egyikét, a konstantinoszi donatiót.

Zsámboky kapcsolatban állott Delphino Zuccharia pápai nunciussal, személyes jó barátja volt az említett Guglielmo Sirleto kardinális, aki szintén tevékeny résztvevője volt a nagyhercegi cím körül zajló eseményeknek. Az V. Pius udvarában élő kardinális segítsége rendkívül hasznosnak bizonyult Miksa diplomatáinak. Ezek között találjuk a főleg Firenzével tárgyaló Johann Baptist Webert. Weber nemcsak Miksa birodalmi alkancellárja, hanem az udvari *Gelehrtenbank* első embere és a három főből álló titkos tanácsnak is tagja. Zsámboky Weberrel nemcsak hivatalos, hanem baráti viszonyban is állott. Még szorosabb szálak fűzték Johann Ulrich Zasy zu Rabenstein-

Nemsokára az is a császár tudomására jutott, hogy Cosimo 50–60 000 scudit ad törökellenes segély formájában, majd arról érkezett hír, hogy Cosimo a magyarországi erődítményekre 1 millió dukátot fizet.

Lényegében Fülöp király is egyetért azzal, hogy a pápai eljárás veszélyes beavatkozást jelent a világi hatalmi szférába. Csakhogy Miksa a pápára és a római egyházra igyekezett hárítani a felelősséget, Fülöp viszont a pápa tekintélyének csorbítatlanul hagyásával inkább Firenze bűnösségét szorgalmazta, követe útján pedig óvatosságra intette a protestáns fejedelmekkel együtt fegyveres fellépésre készülő Miksát.

1570. szeptember. A császár a pápai nuncius tudomására hozza álláspontját. Firenze a Birodalomhoz tartozik, a pápának tehát semmi joga nincs hozzá. Ezenkívül nem tartja kielégítőnek azt az eljárást, melynek alapján a pápa biztosítja őt afelől, hogy semmi szín alatt nem szándékozott megsérteni a birodalmi jogokat, amikor a jogsértés (praeiudicium) fennáll. A nuncius ezzel szemben kijelenti; jó lenne, ha a császár ahelyett, hogy folyton azt mondogatja, neki van igaza, a pápának ellenben nincs, a pápa tudomására hozná a maga érveit. A nuncius megfigyelése szerint ez a császárt rendkívül felizgatta.

1570. december 2. A Reichstagon a pfalzi választófejedelem kel ki legdühösebben a pápa ellen. Embertelen türannosznak nevezi az elmúlt évek vérengzései miatt, akinek inkvizíciós vérfürdőiről újabb és újabb hírek érkeznek. A Reichstagról hazatérő császár tovább folytatja pápaellenes küzdelmét. Mindenáron a pápára akarja hárítani a jogsértés vádját, s ezt csak elősegíti Cosimo behízelgő magatartása, aki alázatos hangon, régi címét használva köszönti a visszatérő császárt s ráadásul 2000 scudit is küld neki.

1571. január 11. Miksa kiadja azt a *Religionsassekuration* címen ismert rendeletet, melyben viszonylag szabad kezet ad nemeseinek az egyházi birtokok használatára, kezelésére.

1571. február 24. Kézbesítik Miksa követének azt a pápai brevét, melyben némi bűntudatot vélnek felfedezni. A pápai levél ugyanakkor előtérbe helyezi a törökellenes liga kérdését s megállapítja: nagy kár lenne, ha a császár nem a keresztény egységre törekedne akkor, amikor a velenceiek is azon munkálkodnak.

1571. március 3. Amulio kardinális útján a pápa 40 000 dukátot helyez kilátásba egy törökellenes hadjárat céljára azzal a feltétellel, hogy Itália békén marad.

1571. március 8. A pápa egyik embere jelenti, hogy a császár más fejedelmekkel, köztük II. Fülöppel együtt Róma és Firenze elleni háborúra igyekszik rávenni a francia királyt.

1571. március 23. A bécsi nuncius jelentése. Ennek alapján Róma-szerte háborús készülődésektől tartanak.

1571. március 14. János Zsigmond, Erdély fejedelme halálával új háborús bonyodalmakra lehet számítani a törökkel, ezért Firenzében még nagyobb fontosságot tulajdonítanak a törökellenes szövetség tervének.

1571. május 21. A szövetség megkötésekor Cosimo megismétli a császárnak, hogy vérét és vagyonát is a császár rendelkezésére bocsátja.

1571. június 23. A pápai nuncius jelentése arról tanúskodik, hogy a holland nemesi rendeknek vallási kérdésben nyújtott császári engedményeket és az ennek nyomán Bécsben megerősödő protestantizmus ügyét a kúria nehezen emészti meg.

1571. június 26. Mindezek ellenére a kúria beleegyezik, hogy Cosimo a nagyhercegi címet a császár kezéből fogadja el.

1571. szeptember 18. Egy Firenzének szóló követi jelentés szerint a császárnak nagy szüksége van a katolikus fejedelmek és a pápa támogatására az esetleges lengyelországi utódlás ügyében és hogy Rudolf főherceg római királlyá választása is biztosítva legyen.

a Római Birodalmat Keletről Nyugatra átszármaztatták. A gróf ebből a teljesen megváltozott hangnemből észrevette, honnét is fúj a szél, és miféle módon is gyakorolt hatást Cosimo a pápára... Abból a körülményből, hogy valaha a pápák állítottak császárokat és hogy a Római Birodalmat Nyugatra származtatták át, még egyáltalán nem következik az, hogy nekik a Német Birodalom jogrendjébe be kellene avatkozniuk... Egyébként egy ideje fordítva történnek a dolgok: a császárok állítanak pápákat. Nem lenne szerencsés, ha a pápa aláásná a földi békességet."

1570. február 19. V. Pius nagyherceggé koronázza Rómában Cosimót.

1570. február 22. Morone kardinális Arco gróf lakására megy. „Megkísérelte bebizonyítani a követnek, hogy a császár semmiféle tekintélyre nem támaszthat igényt Itália földjén, minthogy nincs megkoronázva." A válaszadó szerint Ferdinánd sem volt megkoronázva, mégis gyakorolta auktoritását Itália felett. A kérdésben, hogy valaki császár-e vagy sem, egyedül *a választófejedelmek választása a döntő, nem pedig a római koronázás.*

Egy másik alkalommal a pápa egyik bizalmasa keresi fel Arcót a bullával, amit ugyan nem olvasott fel neki, „ő azonban mutatott neki egy helyet, ahol ez állt: »a császár jogának csorbítatlanságával«." Arco azonban tüstént riposztozik: „A szavak semmit sem mondanak, vélekedett. Ugyanígy eszébe juthatna a császárnak, hogy valamelyik emberét egyházi javadalommal ruházza fel és aztán kijelentse: »az apostoli szék jogainak csorbítatlanságával«."

1570. március 17. Arco követi jelentésének meghallgatása után Miksa felháborodottan közli a Rómában történteket a spanyol követekkel, majd tiltakozó küldöttséget meneszt Rómába.

1570. március 29. Ünnepélyes tiltakozó ceremóniát rendeznek a prágai várban. A hivatalos rendezvényen Dr. Johann Ulrich Zasy zu Rabenstein, Miksa birodalmi, udvari alkancellárja mond beszédet, melyben a pápa eljárását a Szent Német-Római Birodalommal szembeni *praeiudicium*ként értelmezi.

A közben Rómába érkező küldöttség egyik tagját protestáns volta miatt a pápa nem hajlandó fogadni. Az afölötti szavazásban, hogy fogadja-e a pápa nyilvános audiencián a császári követeket, Sirleto kardinális fellépése sokat segít a császár ügyén.

1570. április 24. Az elkerülhetetlenné váló nyilvános tiltakozás felolvasott szövegében többek között ez áll: „Szentségtek most azt teszi, ami Ő Császári Felsége és a Szent Birodalom ellen a legnagyobb jogsértés..." A császár álláspontja tehát változatlan: Birodalma alattvalójának tekinti Cosimót.

A mindkét félre jellemző makacs állhatatosságból végül is éppen Medici javaslata kecsegtet konstruktív megoldás lehetőségével.

1570. március 20. Levelet ír a császárnak, melyben – hogy a császár iránti hűségét és szolgálatkészségét tanúsítsa – javaslatot tesz egy nagy szövetség létrehozására, melyben a keresztény fejedelmek a hitetlenek elleni harcra szövetkeznének. Cosimo hozzáfűzte leveléhez, hogy ezáltal Magyarországot is vissza lehetne foglalni a töröktől.

A további események is Medici elképzeléseinek kedveztek. A korábban egymással élesen szemben álló Spanyolország és Velence egyaránt hajlandónak mutatkozik a liga megkötésére. Cosimo tehát kidolgoz egy tervezetet a liga számára, melynek alapján a szövetséges flotta a tengeren, vele egyidejűleg pedig egy szárazföldi hadsereg Magyarországon indítana támadást a török ellen. Mivel a protestáns többségű német választófejedelmek a Medici-ügy kapcsán még inkább meggyűlölték Rómát, e tekintetben is az látszott legkézenfekvőbb megoldásnak, hogy a keresztény fejedelmek egyezzenek meg egy törökök elleni nagy liga létrehozására. Találóan írja Bibl: „Tehát a ravasz Mediciek e ligatárgyalásokat okosan használták fel arra, hogy a császár számára megédesítsék velük a koronázási szertartást."

nie a Medici-ház támogatását. Mindez nagy jelentőségűnek bizonyult a Medici-ház kihalását követően.

Az ügy egészét illetően nekünk is fontolóra kell vennünk Bibl megalapozott kérdésfelvetését: „Vajon az 1571-es nagy törökellenes liga egyáltalán létrejött-e volna, ha nincs vita a nagyhercegi cím körül, vagyis ha Firenze és Róma nem lett volna érdekelt, hogy a császár és Spanyolország figyelmét elterelje Firenzéről?"

1569. december 13. Ünnepélyes keretek között olvassák fel Firenzében az V. Pius által kiállított bullát, mellyel Toszkána nagyhercegévé teszi Cosimót. Az általános üdvrivalgásban nem vesz részt Alfonso d'Este ferrarai herceg követe. A két város már három évtizede vetelkedik egymással; maga Alfonso is pályázott erre a címre.

1569. december 27-én kelt levelében Ferrara uralkodója jókívánságai mellett annak a reményének is kifejezést ad, hogy a Medici-ház nem tart igényt arra, hogy az ősi Ferrarát valamilyen módon hátrányos jogi helyzetbe hozza (praejudicare).

1570. január 5. II. Miksa gratuláló levelében Medicit célzatosan nem nagyhercegnek, hanem hercegnek címezik.

Ezek voltak a vihar első jelei – írja Bibl. A kitörésre szóló jelet a császár római követe, Prospero Arco gróf adta meg, aki az Este-ház rokonaként személyesen is érdekelt volt az ügyben. Arco a pápa eljárását a császár és a Birodalom ügyeibe való beavatkozásnak, támadásként értékelte, melyet energikusan vissza kell verni. Ha kell, háború árán is. Miksa diplomáciája Cosimo Medici nagyherceggé emelését az osztriai ház nagyhercegeivel szemben elkövetett jogsértésnek (praeiudicium) tekintette. Csakhamar a központi jogi kérdésre terelődött a figyelem. Egyáltalán van-e a pápának joga erre?

Az 1566 januárjában pápává választott egykori dominikánus és főinkvizítor személyében méltó ellenfélre talált a protestánsokkal rokonszenvező Miksa. Kétségtelen, hogy a közöttük kialakult ellenséges viszonynak a közvetlen politikai mozzanatokon kívül vallási motivációi is voltak.

A Miksa által pártfogolt Alfonso d'Este anyja, Renata, Kálvin tanítványa és híve volt, akitől a herceg vallási kérdésekben szabadabb felfogást örökölt. Ferrara hercege a kúria dühével dacolva vendégül látott udvarában szabadgondolkodókat. Első tanácsosa volt az eretnekgyanús Cornelio Bentivoglio. Ezek magyarázhatják, hogy miért is húzódozott Alfonso az V. Pius által szorgalmazott protestánsellenes szövetség létrehozását szolgáló tárgyalásoktól. Vallási tekintetben már 1568-ban, a második hugenotta háború idején erős ellenszenv alakult ki Ferrara ellen, mert egyesült hugenotta, protestáns seregektől gyanítottak innét támadást a pápai állam ellen.

Firenze ezzel szemben hűen követte Róma és Spanyolország restaurációs politikáját. Ennek tanúbizonysága volt, hogy a Rómából menekülő és a Medici-udvarnál védelmet kereső reformátor Pietro Carnasecchit Medici minden teketória nélkül kiszolgáltatta az inkvizíciónak. Cosimo ideiglenes sikeréhez tehát hozzájárulhatott az is, hogy állama a pápai kúriával szemben tanúsított engedelmes magatartása miatt az egész katolikus tábor rokonszenvét magáénak mondhatta, míg Ferrarát többé-kevésbé az eretnekek fészkének tekintették.

Amikor Rómában a császár követe, Arco gróf nyíltan megkérdezi a pápát, hogy vajon meg akarja-e koronázni Cosimót, V. Pius minden további nélkül igennel válaszol, majd elkezdi sorolni Medici szolgálatait, rámutatva arra, hogy ez mindig készen állt harcolni a francia király oldalán a hugenották ellen, s hogy alattvalóit átadja az inkvizíciónak. Miksa követe nyilvánosan tiltakozik ez ellen, majd kijelenti, hogy Medici a kereszténység *egésze* ellen vétett. Válaszában a pápa a konstantinoszi adománylevél *translatio*jára utal: „Azt fogja tenni a konzisztóriumban, magyarázta méltatlankodva a pápa, amit neki Isten lehetővé tesz és egyáltalán tetszése szerint bármit megtehet. Azonkívül éppenséggel a pápák voltak azok, fűzte hozzá, akik császárokat állítottak és

szélő jezsuitákat! A komoly nehézségeken végül is a Báthory köré csoportosult patrióta magyar rendtagok és az agyongyötört magyar néppel rokonszenvező külföldi jezsuiták egy csoportja segített, és Missio Transilvanica (Erdélyi misszió) néven 1579 októberében megkezdték működésüket. Báthory István maga vette kézbe a kolozsvári, gyulafehérvári, nagyváradi jezsuita skólák alapításának ügyét – és az orosz cárral, Rettegett Ivánnal vívott háborúja ellenére is minden részletről tudni akart. Erre vonatkozó összes levele, intézkedése, alapítólevele az említett római kötetekben (MAH I–II.) megtalálható. Így tudjuk, hogy az Erdélyi misszió létrehozásában Báthorynak legnagyobb segítőtársa XIII. Gergely volt. A pápa néhány év elteltével határozottan felhagyott a Habsburgok által szított, Báthory ellen irányuló magatartással, sőt a fejedelmet minden területen feltűnő rokonszenvével tüntette ki. A kolozsvári jezsuita kollégium és a szeminárium csakis a pápa tekintélye és anyagi támogatása révén jöhetett létre. A kolozsvári egyetem megalapításával nemcsak a kis létszámú erdélyi katolikus egyháznak, hanem egész Erdélynek, sőt az alapítólevél tanúsága szerint egész Hungariának kívánt szolgálatára lenni. Hazája és egyháza érdekei Báthory szemlélete szerint egybevágnak!

3. *Keresztény liga létrehozásának terve az ország felszabadításáért.* Minél több és szélesebb körű hatalom birtokába jutott, annál elkötelezettebb harcosa lett a Közép-Európa és elsősorban hazánk felszabadítását célzó törekvéseknek. A lengyel trónon nemhogy megfeledkezett volna kiszolgáltatott szülőföldjéről, de eladdig senki által meg nem fogalmazott tervet dolgozott ki egy összpontosított felszabadítási háború megszervezése érdekében. Ami a koncepció lényegét illeti, Báthory István elsősorban XIII. Gergely pápát nyerte meg arra, szólítsa fel az európai hatalmakat egy katonai liga megteremtésére. Mint kiváló katona egyszerre két oldalról indította volna meg a támadást a török hadsereg ellen: a Kaukázus és Erdély felől. Az így harapófogóba vett ellenséget azután rá lehetne kényszeríteni a visszavonulásra. Ez a terv nem az utópiák világába sorolandó vágyálom volt csupán, azt példázza egyrészt a lepantói ütközet, másrészt azok a katonai és külpolitikai sikerei, amelyek lényegében mind ezt a célt kívánták szolgálni. Végső fokon az orosz cárral kötött békéjét ő is, a pápa is első lépésnek tekintette, ezzel megnyílt tervezett offenzívája előtt az út az említett kaukázusi front felé. Az is jól kigondolt és reális terv volt, hogy a másik front bázisa Erdély legyen a maga bevehetetlen terepe miatt. A terv annyira foglalkoztatta Báthoryt, hogy a vele gyakran találkozó nuncius külön kitért rá a Szentszéket informáló leveleiben: a király minduntalan „az ő Magyarországára" tereli a szót, mivel segíteni akar hazája sorsán! Ennek híre is terjedt itthon, számos bizonyíték van rá. Elegendő utalnunk a párbeszédre, amelyet egy jezsuita folytatott az erdélyi katonaság egyik vezetőjével Báthory népszerűségéről. A Rómába küldött jelentés kitér rá, hogy a tervezett felszabadító hadjárat esetleges sikeres befejezése után az ország népe Báthory Istvánt Budán Magyarország királyává koronázná.

A keresztény liga terve különösen akkor kezdett konkretizálódni, amikor a király unokaöccse, András herceg fényes kísérettel felkereste a pápát. A jól előkészített látogatás végén a húszéves fiatal klerikust bíborossá nevezte ki XIII. Gergely, hogy ezzel is a római egyházért annyi szolgálatot nyújtó Báthorynak tekintélyét növelje. A nagy feltűnést keltő kinevezés megtette hatását. Ennek tudható be, hogy 1586 tavaszán András bíboros második római követsége alkalmából már komoly összeget utalt ki a vatikáni államtitkárság a tervezett hadjárat megszervezésére.

Csakis a halál gátolhatta a nagy tervet. 1586. december 13-án Grodnóban váratlanul elhunyt az Isten és a haza szolgálatában buzgólkodó király. Báthoryt a lengyelek mindmáig legnagyobb uralkodójuknak tartják és tisztelik. A magyar történetírás ügye, hogy nálunk is mihamarább méltó helyre kerüljön a nemzet panteonjában. Indítást két helyről is kaphatunk: Báthory István krakkói sírjánál, ahol télennyáron virággal fejezik ki hálájukat a lengyelek – és Rómában, ahol XIII. Gergely utóda, a lengyel származású II. János Pál pápa annyiszor kedveskedik a magyar zarándokok előtt a rá való emlékezéssel: „Ti nekünk két nagy egyéniséget adtatok: egy királylányt, Hedviget, és a nagy Báthory Istvánt!"

ZSAMBOKY János humanista

TÉGLÁSY IMRE

Vigilia 1987/8

Egy firenzei szobor talapzatáról

avagy a Konstantinoszi Adomány XVI. századi utóéletéről

A Firenzében járó magyar turisták talán megcsodálják a Piazza della Signorián álló hatalmas lovas szobrot, Gianbolognának Cosimo de Medicit ábrázoló emlékművét, amelyet Francesco de Medici 1595-ben emeltetett apjának, és amellyel a művész egyben a barokk lovas szobrok mintadarabját is létrehozta. Talán még azokat a talapzaton levő reliefeket is megbámulják, amelyek Cosimónak Pisa felett aratott győzelmét, Firenze tanácsának a nagyhercegi cím elnyerése alkalmából bemutatott hódolatát ábrázolják, de vajon tudják-e a szemlélők, miféle ideológiai-politikai küzdelmek előzték meg azt a koronázási ceremóniát, amit szintén láthatunk az egyik reliefen, és amely nemcsak összeurópai, de magyar vonatkozásban is bővelkedett izgalmas mozzanatokban?

A kezében hadvezéri botot tartó nagyfejedelem páncélján emblematikus jelentésű kentaurábrázolás utal arra, hogy Cosimo de Medici a „bölcsesség" képviselőjeként győzött a „durva erőszakkal" szemben. A Firenze államférfiaként kitűnő Cosimo a politikai mellett a Mediciek hagyományos bankárbölcsességét is kamatoztatta céljainak elérésére, melyek ezúttal magyar szempontból sem voltak közömbösek.

A fentiek vonatkozásában ideológia- és filológiatörténeti szempontból is figyelemre méltó az a kézirat, amelyet a bécsi Osztrák Nemzeti Könyvtárban őriznek. Ezt a Cosimo-szobrunk magyarázataként is szolgáló kéziratot az a Zsámboky János (Sambucus) írta, akit ma nemcsak antik auktorokat népszerűsítő szövegkiadásai, hanem később Shakespeare-re is ható emblémaköltészete alapján is nagyra becsül az irodalomtörténet. A mű görög-latin címe magyarra fordítva így hangzik: *A teljhatalomról avagy a császári hatalomról és némelyek jogsértéséről valamint a konstantinoszi adományozásról.* Zsámbokyt a konstantinoszi adományozás és a császári teljhatalom kérdéseit tisztázó mű megírására az V. Pius és II. Miksa közötti, 1569–1576-ig tartó politikai viszálykodás késztette.

*

Jó néhány évtizeddel ezelőtt Viktor Bibl már szinte napról napra feltárta a pápai kúria és a császári udvar között kirobbant vita lefolyását, ezért a történeti eseményeket vázolva túlnyomórészt az ő kitűnő munkájára támaszkodunk. A kérdésre tehát, hogy a XVI. század utolsó harmadában miért is vált ismét égetően fontos problémává a Nicolaus Cusanus, majd főként Lorenzo Valla által megkérdőjelezett *Donatio Constantinia* ügye, a jelzett évek politikai eseményei adják meg a választ.

1569. augusztus 27. V. Pius pápa Toszkána nagyhercegévé emeli Cosimo de Medicit és férfi leszármazottait. Ezzel kezdetét veszi egy hosszan tartó vita, melyben – hogy csak a főszereplőket említsük – a kúrián és a firenzei uralkodón kívül érintett félként vesz részt II. Miksa Habsburg császár, Alfonso d'Este ferrarai herceg, valamint Fülöp spanyol király. A vita közvetlen tárgyát annak eldöntése képezte, hogy Cosimo de Medici Firenzéje szabad állam, vagy a Birodalomhoz tartozik-e. Ha birodalmi fennhatóság alatt van, nincs jogalap a Medici-hercegnek szóló pápai kitüntetésre, mely ezáltal a Birodalom ügyeibe való beavatkozásnak, jogsértésnek, *praeiudicium*nak minősül s mint ilyet vissza kell utasítani. A hét évig elhúzódó vitában végül is a császár győzött, akinek a Birodalom hűbéruraságának elismerésén felül sikerült elnyer-

ZSÁMBOR ISTVÁN

1902. február 19-én Lónyabányán született.
Érettségi vizsgát a selmecbányai Főgimnáziumban tett. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán folytatta, Vaszary János osztályában 4 éven át. 1924-ben a prágai Képzőművészeti Akadémiára került, Kupka Ferenc növendékeként. Az ott töltött egy év után a párizsi Képzőművészeti Akadémiának tagja, ahol 3 évig Ernest Laurens volt a mestere. Kiállításon vett részt Párizsban, Budapesten, Prágában, Pozsonyban és több vidéki városban.
1979-ben a Képcsarnok rendezésében önálló kiállítása volt Budapesten a Paál László Teremben, 1981-ben a Cseh Kultúra meghívására „Hegyek, vizek virágok" címmel a Cseh Kultúra budapesti kiállítótermében.
1982-ben szintén a Képcsarnok rendezésében Kecskeméten, majd 1986-ban Szekszárdon a Szinyei Merse Teremben volt önálló kiállítása.
1987. március 4-én életének 85. évében hunyt el Budapesten.
A Magyar Képzőművészeti Főiskola 1973-ban „Arany Oklevéllel", majd 1983-ban „Gyémánt Oklevéllel" jutalmazta.

88/596 – VDSZL, Bp.

ZSÁMBOR ISTVÁN
CSENDÉLET
50×50 OLAJ

Felelős kiadó: Tóth Pál István

ZSÁMBOR Istvan

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

ZSÁMBOR ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1988. FEBRUÁR 18-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

CSÍKVÁRI PÉTER

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1988. FEBRUÁR 18–27.

PAÁL LÁSZLÓ TEREM
BUDAPEST, RÁKÓCZI ÚT 57/B.

Hallgatói díjazottak:

KÁCSER LÁSZLÓ
TOLNAY IMRE
RASZLER GYÖRGY
TÓTH GÁBOR
CSOMA GÁBOR
BUKTA NORBERT
FÓTH GÁBOR

Fiatal művészek:

KORONCZI ENDRE
MÉREI SZILÁRD
ZSANKÓ LÁSZLÓ
KÓTAI TAMÁS

A BARCSAY KURATÓRIUM
ÉS A
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

tisztelettel meghívja kedves családjával együtt

DÍJÁTADÁSI ÜNNEPSÉGRE
1992. január 14-én, kedden du. 4 órára a
Barcsay Gyűjteménybe (Szentendre)

Harmadik alkalommal a díjakat és emlékérmeket átadja

Deim Pál
elnök

Kéri Ádám
elnök

ZSANKÓ László

ZSANKÓ LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

MT REKLÁMIRODA

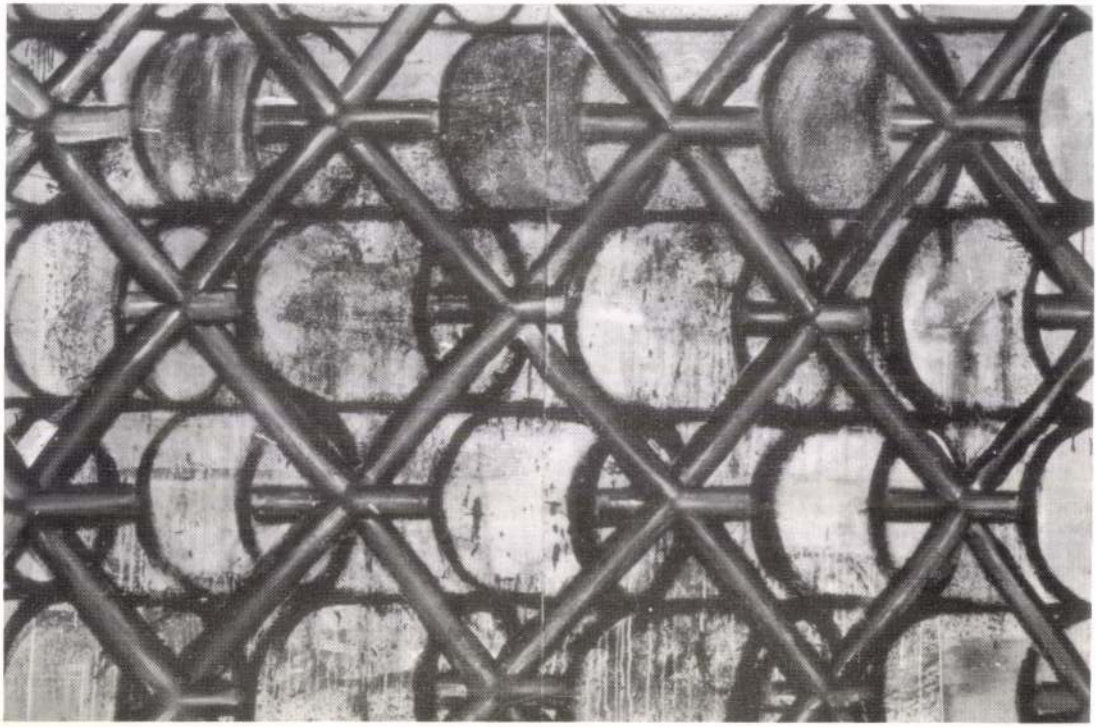

Tisztelettel meghívjuk Önt

ZSANKÓ LÁSZLÓ

festőművész

kiállításának megnyitójára

1994. június 1-én 17 órára

a DUNA GALÉRIÁBA

(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

A kiállítást megnyitja:

Lóska Lajos

művészettörténész

A kiállítás megtekinthető

1994. június 1-től június 19-ig

hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

ZSANKÓ LÁSZLÓ

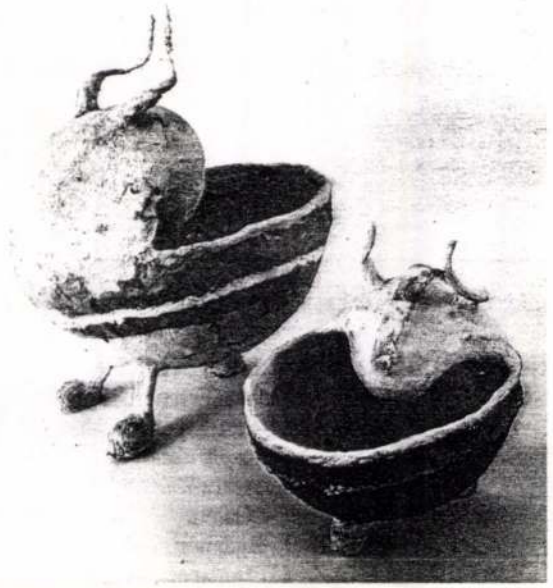

Zsankó László
Műterem:
Budapest, Nefelejcs u. 40. 1078 Hungary Tel.: 141-5359

. 1966-ban születtem Budapesten. 1982 és 1986 között a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolába jártam. 1986-tól 1991-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskola festőszakos hallgatója voltam. 1990-ben diplomáztam. 1991-ben Derkovits ösztöndíjat kaptam, és így ötödévesként végeztem. Tagja vagyok a Művészeti Alapnak, a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesületnek és a Tóth Menyhért Stúdiónak.

Fontosabb kiállítások:

1981 és 1986 között
Budapest, Csepel Művek Munkásotthona, őszi és tavaszi tárlatok
1984 Ugyanitt egyéni kiállítás
1982 és 1983
Budapest, FMH. (Vizuális Művészeti Hónap)
1983 Budapest, Hazai Fésűsfonó M. H.
1988 Budapest, BKV MH.
Ajka, Nagy László M. H. (csoportos)
1989 Zürich, Manor Hause Galery
Salzburg, Stadtgalerie
Budapest, Csepeli Papírgyár (Papírmunkák)
1990 Gödöllő, Egyetem (Víz és élet pályázat)
Budapest, Barcsay Terem (Diplomakiállítás)
Budapest, Barcsay Terem (Luxemborg 2000)
1991 Budapest, Barcsay Terem (Ludwig Alapítvány)
Budapest, Stúdió Galéria (Gallery by Night)
Budapest, Barcsay Terem
Tapolca (Kisgrafika)
Szeged, MH. (NOVUSZ Fesztivál)
Budapest, Műcsarnok („Tatarozás")
1992 Budapest, Közlekedési M. (Repülés-szárnyalás)
Budapest, Stúdió Galéria (Gallery by Night)
Miskolc, Miskolci Galéria (csoportos)
Budapest, Szépművészeti Múzeum (IAPMA)
Budapest, Stúdió Galéria

Díjak és tanulmányút:

1981 és 1986 között
Csepel Művek Munkásotthona, őszi és tavaszi tárlatok, többszöri nívódíj
1982 és 1983
Vizuális Művészeti Hónap, mindkétszer első díj
1990 Víz és élet pályázat, fődíj
1991 Derkovits Gyula Képzőművészeti Ösztöndíj
1992 Barcsay Jenő Alapítvány díja
1990 Spanyolországi tanulmányút

Magyar Köztársaság Művészeti Alapja, Magyar Külkereskedelmi Bank, Mű

Zsankó László
kiállítása
Budapest,
Stúdió Galéria
V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.
1992. november 3.–november 21.
Megnyitó: november 3., 18h
Nyitva: 10–18 óra között
vasárnap zárva

* *

Koronczi Endre
kiállítása
Budapest

ZSANKÓ László

Zsankó László
kiállítása
Budapest,
Stúdió Galéria
V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.
1992. november 3.–november 21.
Megnyitó: november 3., 18h
Nyitva: 10–18 óra között
vasárnap zárva

* *

Koronczi Endre
kiállítása
Budapest,
Stúdió Galéria
V., Bajcsy-Zsilinszky út 52.
1992. november 24.–december 12.
Megnyitó: november 24., 18h
Nyitva: 10–18 óra között
vasárnap zárva

Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
Magyar Külkereskedelmi Bank
Műcsarnok Kiállítási Intézmények
GRAFIK Nyomda és Kiadó Kft.
Bp. VII., Dohány u. 58.

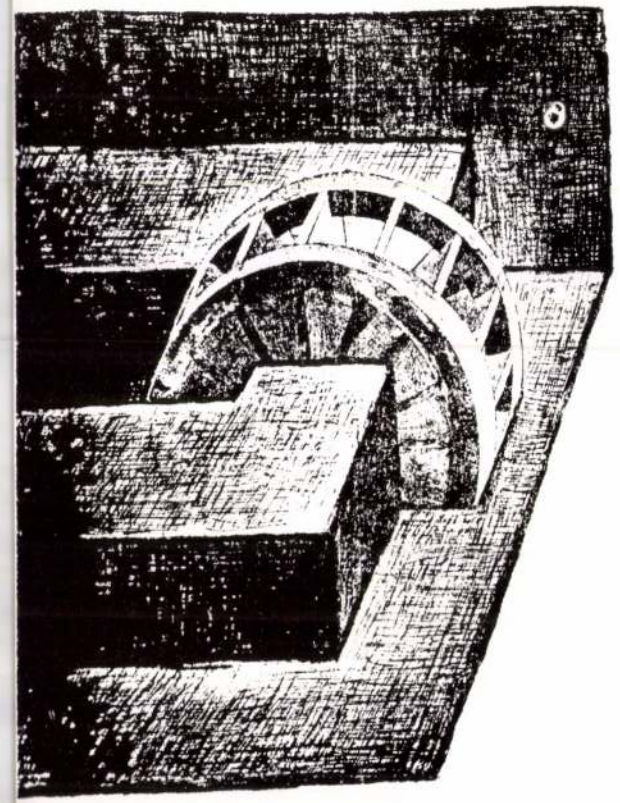

A Csepel Galéria

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1994. január 13-án 18.00 órakor

ZSANKÓ LÁSZLÓ

festőművész

kiállításának megnyitójára.

Megnyitó beszédet mond:

Wéhner Tibor

művészettörténész

A kiállítás helye: Bp. XXI. Szent Imre tér 3.
Megtekinthető: 1994. február 6-ig, 10-18 óráig hétfő kivételével naponta.

A Helytörténeti Gyüjtemény várja a látogatókat a Csepel
Története napjainkig című állandó kiállítás megtekintésére.

F.k.: Sárkány István
művészeti vezető

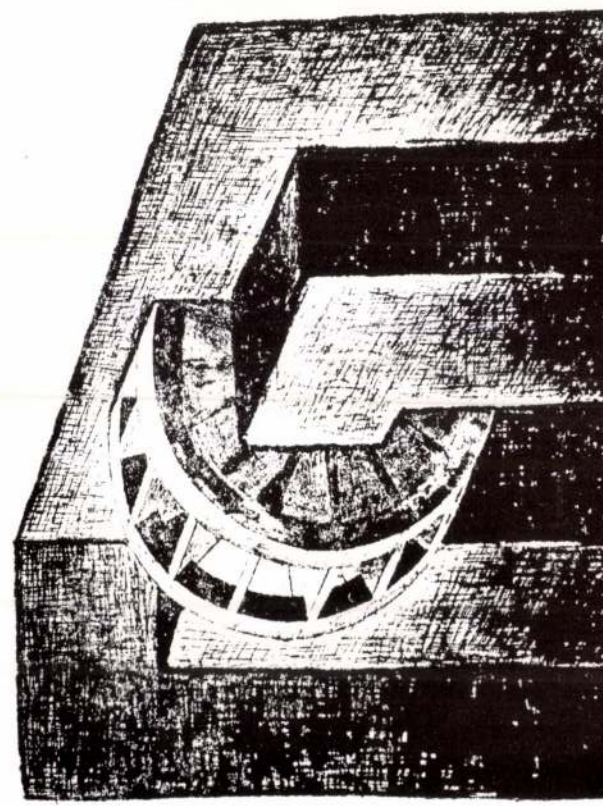

LÁSZLÓ ZSANKÓ

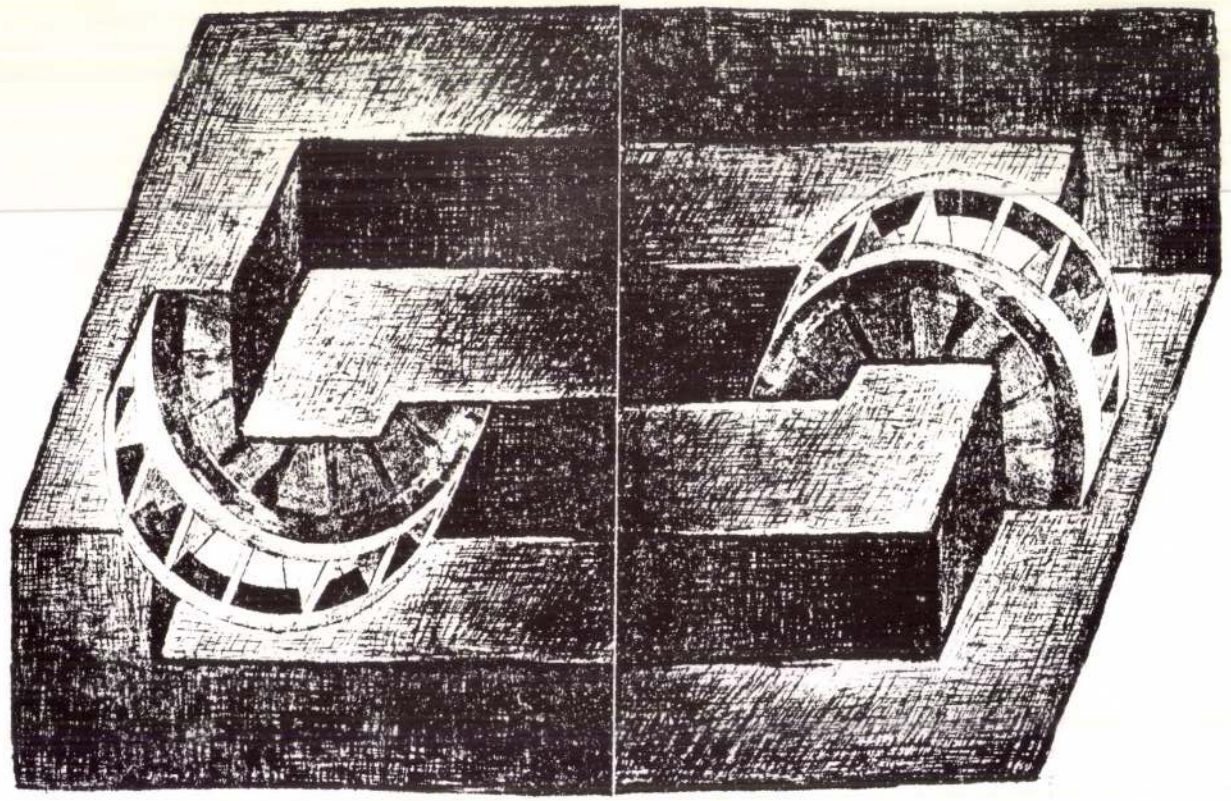

ÍTÁSA KIÁLL

ZSANKÓ LÁSZLÓ

A közelmúltban különös hangulatú tárlatnak adott helyet a nyíregyházi Városi Galéria. Papírszobrokat, domborműveket tettek közszemlére az alkotók. Zsankó László Mély hangok árnyéka című kompozícióját választottuk szemelvényül
Elek Emil felvétele

Kelet-Magyarország 1998.06.11.

□□□□□□□□□□□□□ř□□□□□□□□□□□□ř
□□ř□□□□□□□□□□□ř□□□□□□□□□□□
□□□□ř□□□□□□□□□□□ř□□□□□□□□□
□□□□□□ř□□□□□□□□□□□ř□□□□□□
□□□□□□□□ř□□□□□□□□□□□ř□□□□
□□□□□□□□□□□$□□„`□□□□□$□

A SYMPOSION KLUB őszi - téli programja 2000.-ben.
Cím: 1123 Budapest, Táltos u. 8. Tel/fax: 202 4900.

Szeptember **5.** **Szlaukó László képzőművész kiállítása.**
12. Szente Balázs: "selmeci hagyományok"
19. Prof. Köves Iván: "A dialektikus képnyelv" /vizuális kommunikáció/

ŐSZI NAPFORDULÓ

Találkozás szeptember 21.-én délben 12 órakor a Normafa síházban.

Szeptember 26. Müller Judit Oscar díjas parfüm kreátor: "Parfüm - a nagy illúzió"
Október 3. **Zsankó László grafikus kiállítása.**
10. Nádasdy Ferenc - A Nádasdy Alapítvány.
17. Ézsiás István - Restaurátor szemmel az antik Itáliában.
24. Pócs Péter - a plakátról.
31. Tomsits Rudolf: "Zene és multimédia".
November **7.** **Márkus Péter szobrászművész kiállítása.**
14. Rideg Gábor művészettörténész előadása: "Kössünk újra szóegyezséget."
21. Egy képíró: Domokos Géza - eszményképzőművész, falliterátor, porhüvelyínyenc, lényelvújító gondolatai többszörös tükörképregényfolyamáról, Universum Circus c. megjelenés előtt álló kötetéről.
28. Neudl Erika grafológus: " Grafológia - boszorkányság vagy tudomány?"
December 5. **Bornemissza Rozi kiállítása.**
7. Janáky István - könyvbemutató.
19. Táltos karácsony.

TÉLI NAPFORDULÓ

Találkozás délben a Normafa síházban.

A SYMPOSION KLUB programjai este fél 8.-kor kezdődnek.
A kiállításokat Budahelyi Tíbor, az előadásokat Kovácsházy Éva szervezi.

Mindenkit szeretettel várunk!

Symposion Társaság

Kovácsházy Éva Budahelyi Tíbor Cserny József

Zsankó Lókló

Hirdetések felvétele

Tisztelt Hirdetőink!

Hirdetéseiket személyesen feladhatják az alábbi üzletekben:
V., Stollár Béla u. 22.
VIII., Blaha Lujza tér 3.
és a Magyar Hirdető felvevőhelyein.

Levélcímünk: 1539 Budapest, Postafiók 684.

Telefonos hirdetésfelvétel: 132-8229 (8–18 óráig)

Keretes hirdetések felvétele:
Budapest II., Törökvész út 30/A

Telefon: 202-2988, 202-7788, fax: 115-4039, 202-7788/71

HALÁLOZÁS

Fájdalommal tudatjuk, hogy CSAPLÁR PÉTER, a KSZDSZ volt elnöke 93 éves korában csendben elhunyt. Temetése február 10-én 11 órakor az új köztemetőben lesz. A gyászoló család. (182225/2K)

A Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium igazgatósága, tantestülete és diákjai fájó szívvel tudatják, hogy CSONKA JUDIT tanárnő hosszú, türelemmel viselt szenvedés után elhunyt. Temetése 1994. február 14-én 14.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Emlékét megőrizzük.

KÖSZÖNET-NYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk a rokonoknak, barátoknak, munkatársaknak, akik TELEKES GIZELLA felejthetetlen halottunkat, az MNB nyugdíjas főcsoportvezetőjét utolsó útjára elkísérték, mély gyászunkban bármilyen módon osztoztak. A gyászoló család. (182615/1K)

Állás

SCHINDLER Ganz Lift Kft. szakképzett felvonószerelőket keres felvételre. Jelentkezés: Bp. VIII., Bláthy O. u. 39. fszt. Szerviz. Tel.: 210-1037. (181051/25K)

Jól jövedelmező otthon végezhető mellékállást biztosítok, felbélyegzett válaszborítékért tájékoztatom. Másolás, terjesztés. Takács Márta, 2133 Sződliget, Bánya u. 13. (x)

Jármű, garázs

Trabant 601-es gépkocsi eladó. Kifogástalan állapotú, 5 éves, 36 ezer km-rel, ára: 80 ezer Ft. Tel.: 252-1412.

Opel „C" Rekord, 21 éves, 102 ezer km-rel, megkímélt állapotban eladó. 1995. VII. hóig vizsgáztatva! Tel.: 272-2335. (182025/1K)

Renault 25 (1987-es) beige-metál, extrákkal felszerelve, 104 ezer km-rel eladó. Irányár: 680 ezer Ft. Érdeklődni munkaidőben: 189-2109, vagy 18 óra után: IV., Kordován tér 7., Szilágyi. (x)

Elcserélném Dacia 500-as négyüteműt, 3,5 éves, 25 ezer km-rel, 4–4,5 liter fogyasztású kocsimat egy Trabantra, ami nem haladja meg a 7 évet. Botau Ioan, Com: Balc Nr-81, Jud: Bihor, Románia, Cod: 3797. (x)

Gép, szerszám

Eladó 1 db Pántya kosaras, elektromos felvonó 20 m magasságig, 1 db elektromos betontömörítő vibrátor, 1 db amerikai benzines meghajtású 220 V-os agregátor, 1 db 220 V-os 980-as Kangó ütvefúrógép, 1 db kézi hajtású vibrátoros 8 m távolságú gép csatorna épület belső tisztításához, 1 db japán elektromos meghajtású permetezőgép 20 m-es tömlővel. Telefon: 271-1273. (x)

Eladó 2 db alig használt motoros árulehúzós, lyukkártyás Empisál és 1 db Passap motoros, decós kötőgép. Tel.: 186-7908. (x)

Adás-vétel

Régi kézimunkát, hagyatékot, üveg-, porcelántárgyakat, játékot, festményt, órát veszek. Diósyné 121-2482. (181980/1K)

Eladó 1 db 60 literes fiókos mélyhűtő, 1 db elektromos körfűrész, 2 db elektromos gyalu (kisebb és nagyobb), 1 db elektromos műkőcsiszoló (porzsákkal), 20 db kézi műkő stokkolókalapács, 1 db kötéllétra 20 m-es derékpántöv védővel. Tel.: 271-1273. (x)

Öntöttvas radiátor tagonként 300 Ft-ért eladó. Tel.: (06) 27/346-415

Eladó 4 lapos villanytűzhely, mosógép, centrifuga, konyhai légtisztító, olajkályha, villanysütő. Cím: Budapest XVI., Feldebrő u. 33. Tel.: 271-0849. (x)

BEAG HX 403/15 ohm típusú hangszórópár, SONYY-AGFA orsós magnószalagok, orsók, valamint 2,2 kW 3 fázisú villanymotor eladó. Tel.: 153-9325, Ózse. (x)

Eladó! Komfort S típ. 3 égős használt gáztűzhely vezetékes gázhoz. Ára: 8000 Ft. Baranyai György, 220-3153. (x)

Kőfaragók részére márványvágógép (Inoka féle) eladó 150 ezer Ft-ért. 22/340-085. (x)

Lakás

Fiatal pár lakásmegoldást keres 500 ezer Ft készpénz + részletre. Minden megoldás érdekel. Tel.: 186-4967.

Szétköltözők, figyelem! 1,5 szobás, összkomfortos, tehermentes, telefonos öröklakást a XIII. kerület nagyon szép helyén + 2 szobás, telefonos házfelügyelői lakást a VIII. kerületben elcserélnénk 3 szobás, telefonos öröklakásra elsősorban a XIII. kerületben, az Árpád-híd környékén. Minden megoldás érdekel! Tel.: 173-1859 (üzenetrögzítő) egész nap.

A József Attila lakótelepen vennék olyan telefonos, összkomfortos öröklakást (II. emeletig), amelyben a külön bejáratú lakószobák mérete azonos. Tel.: 115-4641, délelőtt 10-ig és 18–19 óráig. (x)

Nagyobbra cserélem értékegyeztetéssel, vagy eladom VIII., Práter u. 60. sz. alatt lévő 3 liftes toronyházban 52 m²-es, nagyerkélyes, másfélszobás öröklakásomat. Tel.: 120-2092, napközben. (x)

Pétfürdőn, III. emeleti, 53 m²-es, hidegmeleg vízórás lakás eladó. Bentlakással, esetleg fizetési könnyítéssel. Érdeklődni: Horváth, Pétfürdő, Berhidai u. 86., III. 3. (x)

Elcserélném zuglói 71 m²-es lakótelepi öröklakásomat 27–32 m²-es önkormányzati garzonra, értékegyeztetéssel. Telefon munkaidőben: 217-1812. (x)

VI. kerületben 2 komfortos, önkormányzati lakást (35-42 m²) cserélnénk kertes családi házra a XIV–XVI. kerületben. A cserealap lehet felújításra szoruló házas ingatlan is. Tel.: 132-6049, 17 óra után. (x)

Városligetnél Murányi u-ban, 2 szoba, összkomfortos, 75 m²-es, napos, utcai öröklakás eladó, 3,3 millió Ft-ért. Deák 129-9129. (x)

Kétszobás utcai házrész + külön szoba, konyha, terasz, telekrész, garázs, melléképület, gáz bent, telefon 94-ben. Érdeklődni: Soroksár Csibuk utca 82.; 11–16-ig lehet, Göndörné. Kérek 2 db 1 1/2 szobás öröklakást, minden érdekel. (x)

Pestszenterzsébeten másfél szoba összkomfortos, 46 m²-es öröklakás központi helyen eladó. Irányár: 1,9 millió Ft. Érdeklődni: Budapest XX., Baross u. 38., II. 23., 17–20 óráig. (x)

Telek

Pomázon 810 m² gyümölcsös eladó. 5x5 méteres vakolt faház alápincézve, villannyal, kúttal, bekerítve. Irányár: 1,7 millió Ft. (x)

Ingyen kiadó hosszú távra, kizárólag mezőgazdasági művelésre Érd-parkváros, Bihari u. 70. sz. alatti 400 n.-öles bekerített telek. Vízvezeték, villany van. Tel.: 120-2092, napközben. (x)

Fehérvárcsurgói víztározó közelében zártkert szép panorámával eladó. Ár: 120 ezer Ft. Tel.: (06) 22/340-085. (x)

Építési és hétvégi telkek eladók. Érdeklődni lehet a helyszínen. Erdőkertes, Fő út 110. Közművesítésre van lehetőség. (x)

Áron alul sürgősen eladó Ráckevén 600 n.-öl összközműves telek a műút mellett. Tel.: 276-6267, 16 óra után. (x)

Balatonhoz közel, a Szentgyörgy hegyen 500 n.-öl szőlő, „kordonos" pince felszereléssel eladó 300 ezer Ft-ért. Tel.: (06) 87/313-530. Cím: Zsámbéki Ferencé, Tapolca, Kazinczy tér 5/405. (x)

Budapesttől 30 km-re, Domonyvölgyben, 600 n.-öles, zártkert eladó. Megosztva is. Hegyvári János, Domony, Fő út 13. (x)

Budajenőn 750 n.-öl zártkert eladó (kerítés, víz nincs). Telefon: 136-3480. (x)

Építési telkek eladók, villany, gáz, víz megoldható. Érdeklődni: Lőrincz Jánosné, Balatonszárszó, József A. u. 9. (x)

Ingatlan

Pestszentimrén eladó egy 96 m²-es családi ház, nagy telekkel. Irányár: 3,8 millió Ft. Érdeklődni: Zahalka, 184-4758, 19 óra után.

Sürgősen eladó Dömsöd-Tókerten 120 n.-öl telek, 42 m²-es alapterületű kétszintes házzal, gyönyörű környezetben. Közművesített, fűthető. Hideg-meleg víz, zuhany, WC bent van. Minden megoldás érdekelne. Cserélhető tehermentes ingatlanra is. Ár: 1,7 millió Ft. Érdeklődni: 164-8613, reggel 9 óráig és 19 óra után, Bori Istvánné, vagy napközben: 221-2226, Kárpáti Ágnes.

Eladó Dömsöd-Tókerten közművesített, 110 n.-öles telken 90 m²-es, 2 szintes, befejezés előtt álló ház. Telefon befizetve. Saját széggel. Irányár: 2,3 millió Ft. Érdeklődni: Bori Ildikó, 1182 Budapest, Bokányi Dezső utca 127., vagy 18 óra után: 164-8613.

Sashalmi 220 n.-öles telken lévő új, kétszintes, 2 család részére alkalmas, kb. 100 m² alapterületű, új családi ház nagy garázzsal, gázfűtéssel eladó. Irányár: 14 millió Ft. Tel.: 271-1273.

Eladó Göd-alsón 150 n.-öles telken 4,5 szoba + 5x5 méteres beépített tetőteres családi ház. Két családnak alkalmas (két külön bejárat, két fürdőszoba, két konyha, nagy terasz), gáz-közfonti fűtéses. Telefon nyáron. Megtekinthető: 2131 Göd-alsó, Kazinczy F. u. 17., vasárnap délelőtt. Mészáros Gyuláné.

Parasznyán összkomfortos családi ház eladó, miskolcsi cserelakás beszámítható, közös megegyezéssel. Cím: Parasznya, Arany János u. 11. Érdeklődni: hétfőtől szombatig 7–17 óráig. (x)

Szentendrén, Szamár hegyen, Bartók Béla úton családi ház eladó. Tel.: (06) 26/314-442 vagy 311-564. (x)

Eladó Agárdon 255 n.-öles telken 2 szobás gázkonvektoros családi ház. Nyaralónak is alkalmas. Telefon nappal: 269-4484, este: 116-7799. (x)

Eladó Agárdon közművesített, 250 n.-öles telek. Telefon megoldható. Ikernyaraló építésére is alkalmas. Telefon nappal: 269-4484, este: 116-7799. (x)

Eladó Vértesszőlősön 225 n.-öles hétvégi kert, hétvégi nyári házzal. Villany, kút van. Tel.: (06) 34/339-343, 20–20.30 óráig. (x)

Eladó 4 szobás, iker családi ház, 200 n.-öles telekkel. Irányár: 3 millió 200 ezer forintért. Máfél szobás, csepeli emeletes házat beszámítunk. Ugyanitt, 400 n-öles építési telek, engedéllyel eladó. Ára: 620 ezer Ft. Érdeklődni: Szigethalom, Erdő u. 34. sz., Lövei János. (x)

Eladó Fóton a Hungaroringtől 1 km-re 1918 m² alapterületű zártkerti ingatlan. Érdeklődni egész nap: Kovács Józsefné, 2151 Fót, Bocskai út 14/A. (x)

Alkalmi áron, készpénzért Csengődön külterületi 1 KH gyümölcsös kis házzal, kúttal, villannyal, vasút közelében eladó. Tel.: 115-0797, este. (x)

Eladó Ludas, Pozsonyi u. 8. sz. alatt családi ház áron alul. Vállalkozásra is alkalmas. Gyöngyöstől 15 perc. Tel.: 36/315-167, este. (x)

Elcserélem/eladom háromszobás + ebédlős, gázfűtéses, nagytelkes családi házam, falu központjában. Hozzátartozik egy különálló ház alápincézve és melléképületek. Érdekel Budapest, vagy XIX., XX. kerületben öröklakás 2 szobás értékegyeztetéssel. Verba Károly, 8636 Balatonöszöd, Szabadság u. 122. (x)

Albérlet

Szolid fiatal pár bútorozott kisméretű albérleti lakást keres 10 000 Ft-ig, lehetőleg Budán. Tel.: 186-4967.

Társkeresés

56 éves, fiatalos, csinos, 170 cm magas szőke asszony rendezett anyagiakkal keresi társát, jó megjelenésű, korban és magasságban hozzá illő férfi személyében. „Szivárvány" jeligére a kiadóba.

53 éves, csinos, rendkívül fiatalos, ápolt, vidám asszony vagyok, korrekt páromat keresem. Olyan férfi válaszát várom, akit a fenti tulajdonságok vonzanak és komolyan gondolja, hogy… „Vége a magánynak!" jeligére a kiadóba.

Vállalkozás

Vállalkozók, kft-k, figyelem! Gyöngyös belterületén, a 3-as főúttól 300 méterre a Városgondozási Rt. központi irodaházában 80 m² három helyiségből álló irodarész hosszútávra bérelhető, igény szerint telephely bérlettel egybekötve. Érdeklődni a helyszínen (Gyöngyös, Kenyérgyár u. 9.) vagy a 37/311-731/15 telefonszámon lehet.

KÖZLEMÉNYEK

Idősek otthonába előzetes jelentkezéseket fogadunk el. Cím: Balatonboglár, Erzsébet u. 73. Tel.: (06) 60/367-321

Angol, német, olasz nyelvtanfolyam, alapfokú és haladó fotó- és terápiás jóga, szabás-varrás, jazzbalett és társastánc tanfolyam, valamint dísznövény klub indul a Postás Művelődési Központban (Bp. VI., Benczúr Gy. u. 27.). Tel.: 122-7208, 121-7334.

Vegyes

Modellgipsz Német Knauf piros címkés 440+ÁFA/zsáktól. Olasz fehér cement 1620+ÁFA/mázsától. Áraink vásárolt mennyiség szerint változnak. PENTA MOBIL Kft. Bp. IV., Váci út 74. Telefon: 221-4036. (181220/1K)

Kiskereskedők, figyelem! Kiváló minőségű francia mosópor eladó diszkont áron, valamint 10 féle német öblítőszer. Magánembereket is kiszolgálunk. Érdeklődni: 164-8613 reggel 9 óráig este 19 óra után, 221-2226 napközben.

Belépőket keresek önsegélyező körbe. Szervezni nem kell. Válaszborítékért tájékoztatom. Szelezsán Györgyné, 5700 Gyula, Mátyás király u. 32. (x)

4 személyes, nagy előteres sátrunkat (5 matrac is elfér benne) videorecorderre, vagy 2 személyes, vagy előteres „ablakos" sátorra cseréljük. Érdeklődni: (06) 49/347-401. (x)

Kárpótlási jegy eladó 327 ezer Ft értékben. Tel.: 280-1004. (x)

Dorogon 150 m²-es üzlethelyiség eladó, bármire használható, ipari áram van, gáz, telefon az utcában. Tel.: (06) 33/331-919, este. (x)

Kárpótlási jegy 616 ezer Ft értékben határozattal eladó, megegyezés szerint. Tel.: 122-6577. (x)

Kárpótlási jegy 330 ezer Ft értékben eladó. Tel.: 280-1004. (x)

Autósoknak! Üzemanyag elégését tökéletesítő, örökre megtakarítást (1 Ft/km), motorteljesítményt növelő, mágnesgyűrű eladó. Kíméli zsebét, környezetét, csak 6750 Ft. Tel.: 180-7146. (x)

Hűtőgépkocsi CS 344/D önjáró, 2x6 m² hűtőterrel, üzemképesen új motorral, műszaki vizsgára készen eladó. A hűtés 220 V külső hálózatról. Vörös János, 164-0240. (x)

Jól jövedelmező, otthoni munkát ajánlok, válaszborítékért tájékoztatót küldök. Birkás Márta, 7020 Dunaföldvár, Bölcskei út 23. (x)

Ipari cipőjavító varrógépre elcserélném 3 szálas interlockot és szabászgépeket. Fazekas Márton, Vecsés, Iskola u. 8. (06) 29/351-573. (x)

32 mm-es nyomtávolságú modellvasutat és síneket keresek megvételre. Ármegjelölést kérek. Helfrich, 1399 Budapest, Pf. 621. (x)

Legót és hasonló építőjátékot vennék ömlesztve is, olcsón „kilóra". Ármegjelölést kérek. Helfrich, 1399 Budapest, Pf. 621. (x)

Kereskedelmi vállalkozó részére kérünk sürgősen **15 millió forint** készpénzt 2 hónapra. Megfelelő nagyságú tehermentes fedezet van.

Termelő vállalkozó kér sürgősen **20 millió forintos** tehermentes ingatlanfedezetet 3 hónap időtartamra. Biztosítékot adunk.

Felvilágosítást ad:
keresekdelmi irodánk 8–20 óráig
Telefon: 63/315-731, 311-534,
telefax: 63/315-731

Álarcosbál a Hotel Solarban

Meghívjuk Önt Nagyatádra, az impozáns, háromcsillagos szállodában megrendezésre kerülő álarcos bálra, **1994. február 12-én** szombaton.

Ajánlatunk: szállás reggelivel, ízletes báli menü, kiváló zene, hajnalig tánc. Mindez 1150 Ft fő. Egyágyas felár 200 Ft.

Legyen a vendégünk!

Címünk: Beta Hotel Solar
7500 Nagyatád, Széchenyi tér 28.
Tel.: 06-82 352-056, 351-056.

ÉLŐ PARTY TELEFON
EGYSZERRE 14 MÁSIK TELEFONÁLÓVAL CSEVEGHETSZ

TÁRCSÁZZ MOST!
00-1809-537-0694
Csak 75 Ft 1/2 perc

Zsákos oltott mész
310 Ft + áfa
Ömlesztett oltott mész
250 Ft + áfa
Fenyőfűrészáru
cement, tégla, cserép, homok, tűzifa
(konyha és kandallófa)
valamint különféle **eternittermékek** kaphatók,
a KALCIUM Kft. telephelyén
Bp. X., Keresztúri út 122.
Tel.: 177-8438

Pályázati hirdetmény

A HP Kft. mint az Állami Vagyonügynökség megbízottja nyílt pályázat útján értékesíti az alábbi állami tulajdonú a Békéscsabai Állami Gazdaság kezelésében levő ingatlanokat és részvényeket.

1. **Üzemi konyha,** Telekgerendás
915 m² épület a hozzá tartozó területtel,
összesen: 7 416 m² • Irányár: 5 914 eFt + áfa
2. **Aranykereszt étterem, szálloda**
Az Aranykereszt Kft.-ben levő, 3,6 mFt összegű állami tulajdonú üzletrésszel együtt pályázható
– 19 szoba, 30 férőhely
– 3 étterem
– tekepálya
– kerthelyiség
Gyula, Eszperantó tér 2. • Összesen: 1.673 m²
Ingatlan + Kft. üzletrész összesen: 35 mFt + áfa
(pályázatban külön-külön ajánlatot kell tenni az ingatlanra és a Kft. üzletrészre.
3. Telekgerendási **Skála telep** (középső nem értékesített részei) • Irányár: 5 mFt + áfa • Összesen: 27 967 m²
4. **Intézői lakás,** Csorvás Petőfi puszta (kastély)
A Jóléti erdő bérleti lehetőségével
Összesen: 545 m² • Irányár: 2 mFt
5. **Erdészház,** Telekgerendás
90 m² ház, 3022 m² a hozzá tartozó telekkel
Irányár: 1,5 mFt telekkel együtt
6. **Irodaház,** Békéscsaba, Árpád sor 18.
Irányár: 30 mFt + áfa
7. **Garázsok, műhely, géptároló színek,** Telekgerendás külterület
Összesen: 9. 000 m² • Irányár: 4 341 eFt + áfa
8. Gyula, Eszperantó tér 1.szám alatti bérleti joggal terhelt **üzlethelyiségek**
Utazási iroda 160 m² • Irányár: 3 mFt
Köszörűsműhely 25 m² • Irányár: 1 mFt
Cipészműhely 25 m² • Irányár: 1 mFt
Divatáru üzlet 107 m² • Irányár: 2 mFt

Az üzletek külön-külön és együtt is megvásárolhatók.

Részvények:
A **Fiume Rt.-ben** 67%-os tulajdonosi arányt képviselő 313,1 mFt névértékű részvény. Békéscsaba legelegánsabb szálloldájának tulajdonjoga az Rt.-é. Irányár: 160 mFt
Sárréti Tej Rt. 2,9 mFt névértékű Sárréti Tej részvény Irányár: 2,9 mFt

Az előbbiekben felsorolt eszközök külön-külön és együtt is megvásárolhatók.

A pályázat tartalmi követelményei:
1. Az ajánlattevő neve és címe, az ingatlan teljes vagy részbeni megvásárlására vonatkozó ajánlattétel. Ha az ajánlatot tevő cég, akkor a cégkivonatot is tartalmazza.
2. A vételár összegének megjelölése, a fizetés módja, határideje, annak esetleges ütemezése.
3. A vételár fedezeti igazolása, ehhez kapcsolódó fizetési garanciák (bankgarancia, készpénz, letét igazolása stb.)
4. Igazolás a bánatpénz befizetéséről.

A pályázati részvétel feltételei:
Az irányár 5 százalékának bánatpénzként való befizetése a Békéscsabai Állami Gazdaság OKHB 260 06769-7007 számlájára.
A befizetés fénymásolatának csatolása a pályázathoz.
A pályázaton résztvevő, de vevőként ki nem hirdetett pályázók részére a kifizetett bánatpézt a döntést követően visszafizetésre kerül, míg a vevőként kihirdetett pályázó által befizetett összeg a vételárba a vevő javára beszámítódik. Ha a pályázat győztese neki felróható okból a szerződést nem írja alá, a bánatpénz visszakövetelésére nem jogosult, arra nem tarthat igényt. A pályázónak vállalnia kell, hogy a pályázat ÁVÜ által szerződés elbírálását követően a teljes vételárat a fentebb megjelölt bankszámlára 5 napon belül befizeti.

A pályázatok elbírálása:
1. **A pályázat beérkezési határideje: 1994. február 28. du. 15 óra**
2. A pályázatok felbontása közjegyző jelenlétében történik 1994. február hó 28. napján 15.30 órakor
3. A pályázatokat bizottság bírálja el.
4. Az egyfordulós pályázatot versenytárgyalás megtartása nélkül, a legmagasabb vételárat és a legjobb fizetési feltételeket ajánló pályázó nyeri el, aki a pályázat tartalmi és formai követelményeinek maximálisan megfelel.

A pályázatra kérjük ráírni: „PÁLYÁZAT".

A pályázat benyújtásának helye:
HP Kft. 5600 Békéscsaba, Andrássy u. 6.
A pályázatok benyújtásának ideje: a Megjelenéstől számított 16. naptól kezdve 1994. március 7-én 15 óráig.
A pályázat elbírálása: 1994. február 28-tól számítva 15 napon belül megtörténik.
A pályázat eredményéről minden érdekelt pályázót írásban értesítünk.
Részletes információ dr. Zimermann Zoltán ügyvédtől a (66) 443-647-es telefonszámon kérhető.

HÍRES ARCOK
KAPARÓS JÁTÉK
10.000.000
forintos nyereményalap
Kérjük, hogy munkanapokon 9-16 óra között érdeklődjenek a 156-2533 telefonszámon!
SZÍNES rtv
VIC JÁTÉK
Figyelje hetente a Színes RTV újságban a „híres arcokat" és kaparjon!

ZSANKÓ László

A Gyerekgyilkosságok után jöhetnek a Csajok

Bársony Éva
NÉPSZAVA

Újabb két díjat gyűjtött be *Szabó Ildikó* filmje, a Gyerekgyilkosságok. A világ négy tájáról eddig vagy tucatnyi díjat hozott haza különböző fesztiválokról, köztük Cannes-ból a nemzetközi filmkritikusszakma legmagasabb elismerését, a FIPRESCI-díjat, s most legutóbb a hazai kritikusok két elismerése egészítette ki a gyűjteményt. Ezért is ültünk le beszélgetni.

– A Gyerekgyilkosságokon tulajdonképpen már túl vagyok, bejártam vele a fél világot, de most már az érdekel, hogy a legközelebbi filmem mi legyen és hogy milyen pénzből lehet. Ezért örülök, hogy Rotterdamba kaptam meghívást.

– *Mi várja Rotterdamban?*

– Lehetőség. Az ottani fesztiválon van egy szekció, amelyben forgatókönyvek versengenek. De nem díjért, hanem produceri rábólintásért. Mert szép és felemelő dolog ugyan egy fesztiválsiker, de abból vajmi kevéssé lehet hozzáfogni egy újabb filmhez. Az olyasminek van értelme, mint ez a rotterdami rendezvény, ahol forgatókönyvvel lehet pályázni a részvételre. Két éve írt könyvvel pályáztam, elfogadták, meghívtak, most előttem a pálya. Ez azt jelenti, hogy vagy tizenöt-húsz producerrel szerveznek számomra találkozókat. Lehetőséget kapok arra, hogy felkeltsem az érdeklődésüket, hogy erre a filmre érdemes áldozni. Ha ez sikerül, már nem is fáj a fejem, hogy miből kezdek forgatni.

– *Miről szól a Rotterdamba meghívott forgatókönyve?*

– Három válás története, középpontjában három válófélben lévő nővel. Innen is a cím, Csajok. Talpraesett, önálló, emancipált nők. Eddig nem kaptam rá támogatást sehol, mert ahol a pénzt osztják, ott mind férfiak ülnek. A válás, a családok válsága azonban világjelenség, sok embert érint, az erről szóló történet mindenkit érdekelhet. Az már biztos, ha film lesz a Csajokból, akkor azokon a helyszíneken vesszük fel, amelyek a Hócipő Dizájn Center rovatában láthatók, *Fábry Sándor* fotóin. Ebben a történetben, úgy érzem, ott van egy izgalmas, érdekes mozi lehetősége.

(Szabó Ildikó utazásába az utolsó pillanatban szerencsétlen véletlen szólt közbe. Ahelyett, hogy Rotterdamban egyengetné filmje útját, kórházban fekszik: indulása előtt néhány órával lábát törte. Megtudtuk, már jól van a körülményekhez képest, filmterve érdekeit amerikai producere képviseli. Reméljük – eredménnyel.)

Ódor Emília egykori alakítója, Szabó Ildikó filmrendező itt még az utazás reményében Tapolcsányi Éva felvétele

Táncol a velencei mór

Pártay Lilla nagy kalandja Othellóval

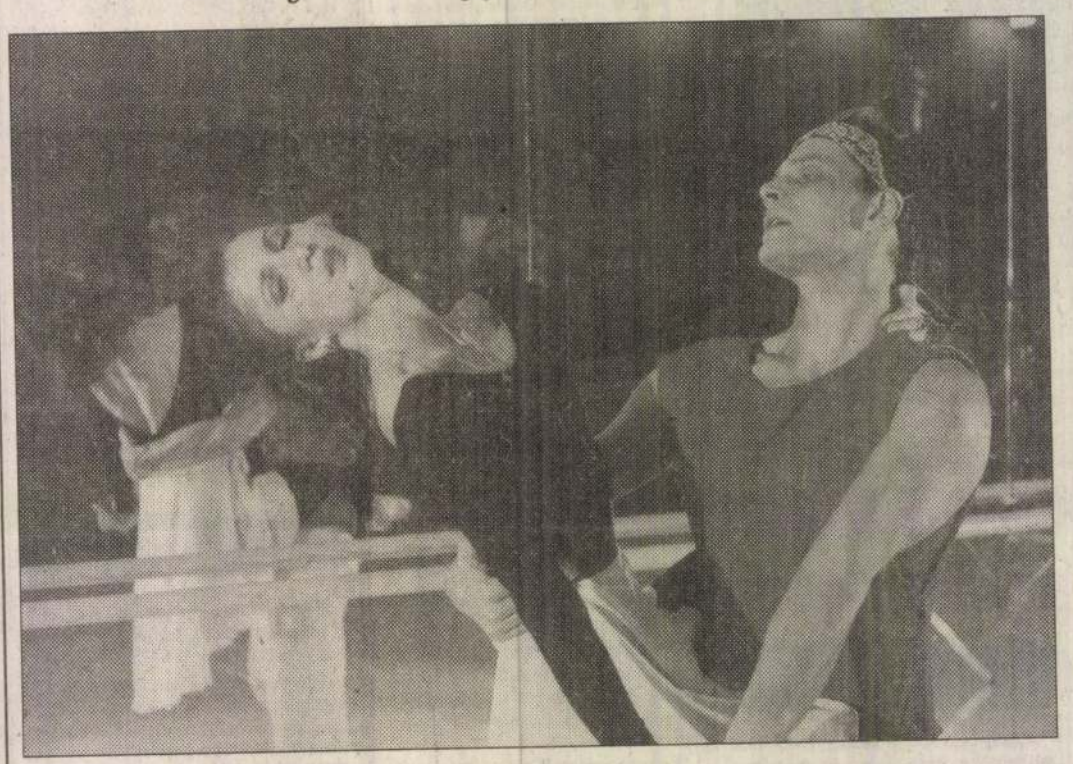

Szakály György és Volf Katalin

Bernáth László
a NÉPSZAVÁNAK

Az első képben a velencei Dózse-palota látványa fogadja majd a nézőket... Hamarosan megjelenik Othello, majd Desdemona, hogy első kettősükben eltáncolják a szokatlan szerelem minden szenvedélyét, erejét, tisztaságát.

Ezzel a jelenettel kezdődik *Pártay Lilla* új háromfelvonásos balettje, amely dramaturgiailag szorosan kötődik *Shakespeare* drámájához, de a zene nem *Verdié*, hanem *Schuberté*. S ezt a tényt már a címválasztás is jelezni kívánta: ez „A velencei mór" története, nem dráma, nem opera, hanem – balett.

Pártay Lilla, az Anna Karenina sikere után kapta újabb koreográfusi munkáját. A velencei mór történetéhez majd egy esztendeig kereste, válogatta a megfelelő muzsikát. Pedig nem is több szerzőtől válogatott, csak Schuberttől. Több szimfóniájának és egyéb műveinek részleteiből kerekedett ki az egységes zene, amelyről utóbb az egyik szakértő is azt mondta: olyan, mintha új Schubert-mű született volna.

A koreografálásra már csak néhány hónapja maradt, de Pártay Lilla a balettkar legjobbjait kapta meg, s velük minden bizonnyal elkészülnek a bemutatóra. (Az első szereposztásban *Szakály György, Volf Katalin és ifj. Nagy Zoltán* táncolja az Othello, Desdemona, Jago hármast.) A március 19-i premier nemcsak az idei Tavaszi Fesztivál, hanem a budapesti európai kulturális hónap egyik legrangosabb eseményének ígérkezik.

RÖVIDEN

Századik születésnap

Különös premierrel, a Koldusopera sajátos változatával ünnepli századik születésnapját ma este a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház. Mint megtudtuk: Verebes István rendező klasszikus kabaréműsorként értelmezte a darabot, melyet operaigényű betétszámok tarkítanak.

Levél nővéremnek

Folytatódik a Cseh Tamás, Másik János és Bereményi Géza Levél nővéremnek című sorozata a Katona József Színházban. A márciusi premieren is a művészek dalolva „leveleznek" vidéken élő nővérükkel. Téma: mindennapi, vacak kis életünk.

Kritikai pályázat

A Magyar Építőművészet szerkesztősége a Fővárosi Önkormányzat támogatásával pályázatot hirdet kezdő és haladó műkritikusoknak. Vagyis a pályázatra bárki benevezhet az építészet körébe tartozó, még nem publikált kritikai írásokkal. A névaláírásos pályamunkák beküldési határideje: 1994. március 31. Cím: Magyar Építőművészet szerkesztőség. 1364 Budapest Pf. 196.

Ekotéka '94

Az első gazdasági-jogi szakkönyvkiállítás február 8-tól látogatható a budapesti Villányi úti konferenciaközpontban.

SLÁGERSAROK

Selmeczy Attila NÉPSZAVA

A Twist and shout első az angol slágerlistán, ezúttal azonban nem a *Beatles*-változat, hanem *Chaka Demus&Pliers* feldolgozásában. A *Jennifer Rush*-féle Power of love *Celine Dion* hangján kelt új életre, az I can see clearly now-val *Jimmy Cliff* lépett *Johnny Nash* nyomába, a Sugar baby love pedig ma már a *Rubettes* helyett *Lisa Skoot* slágere – írja a Disco-info új száma.

A Zenészmagazinban *Papp Tamás* dob-, és *Szekeres Tamás* gitáriskolája mellett *dr. Balázs Boglárka* egykori énekesnő, ma neves fül-orr-gégész interjúja a legérdekesebb olvasmány.

Török Ádám és a *Rabb* játszik a Bem rockparti klubban ma este, valamint jövő szombaton, a farsangi kalózbálon.

Gátlások nélkül

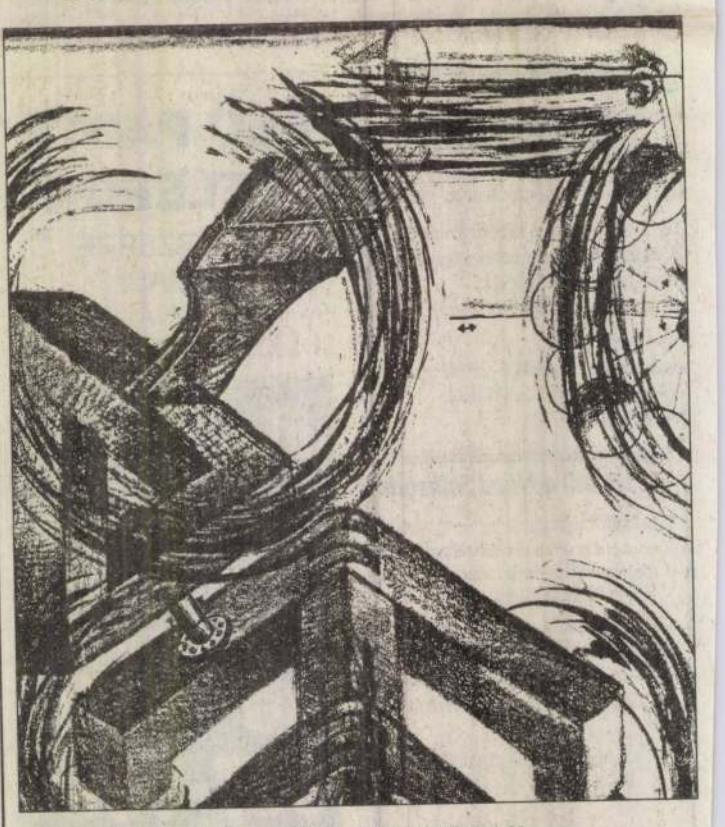

Zsankó László rajza a Stúdió '93 kiállításról

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának idei kiállításához készült katalógus ránézésre leginkább az előjegyzési naptárhoz hasonlít. Kézhezálló méret, kemény borító, visszafogott szín, elegánsan semmitmondó emblémaszerűség. Ezt a katalógust színes öltönyös, puha cipős, mazdás menedzserek kezében tudom elképzelni.

A kiállított művek – legalábbis többségükben – nem árasztották sem a menedzserek drága arcvizének, sem pediglen az akadémiák „firnájszának" jellegzetes szagát. Milyen akkor az idei Stúdió-kiállítás az óbudai Lajos utcában? Könnyebb megválaszolni azt, hogy milyen nem. Nem olyan, mint fél évtizede: hiányoznak a hatalmas, szubjektív festmények. Nem politizál, sem nyíltan, sem a sorok között. Nem csoportosul egy-két főiskolai mester köré. Nem veszi magát túl komolyan.

Van egyáltalán valamilyen karaktere a fiatalok idei szemléjének? Van, nagyon is van: az ifjú művészek gátlások nélkül, könnyedén és látványosan használják a kilencvenes évek képzőművészetének „nyelvét", amely konceptualista művészetből ered. És inkább analitikus, mint az érzékeket bizsergető. Művek, tele felfejthetetlen utalásokkal, részletezés esztétizálásokkal.

Azután persze van, aki filozofálgat a létről, a magányról, az ürességről, van, aki szociologizál lepusztult környezetekről, olcsó szexről, reménytelenségről. Van, aki a hitét deklarálja és van, aki a kiábrándultságát. Szóval olyan az idei Stúdió, mint bármelyik „fiatalok"-kiállítás az Atlanti-óceán innenső vagy túlsó partján.

Mindenki maga döntse el, dicséret-e ez, vagy elmarasztalás?

Bán András

EMLÉKPRÓBA

Molnár Ferenc játékai

HUSZTI PÉTER ROVATA

Mitől pezsdül meg a színház, mikor felröppen a hír, hogy a következő bemutató egy MOLNÁR-darab lesz? Mitől ragyog fel várakozóan a színészek arca és lelke, mitől jön lendületbe a legfásultabb rendező is, mitől csengenek izgatottabban a titkárság telefonjai, mitől ügyködnek lelkesebben a díszítők, szabók, kellékesek, fodrászok, világosítók, miért szorongatja a szövegkönyvet a súgó is szerelmesen? És ami a legfontosabb, miért várja a közönség különös izgalommal Molnár Ferenc játékait.

A válasz persze kézenfekvő, mert Molnár lebilincselő történeteket mesél. Játékaiban szinte minden percnek megvan a szenzációja. S miután játékai szinte kivétel nélkül a férfi és a nő, vagy nő és férfi fáradhatatlan párharcáról szólnak (ami ugye, valahol a paradicsomban kezdődött egy szerencsétlen kis almafa tövében), ez a téma mindenkit érdekel. Darabjai rólunk szólnak, akárkik vagyunk is. A szerelem, a házasság, a hűtlenség, a féltékenység nincs korhoz kötve. Sem történelmi, sem életkorhoz. És Molnár hihetetlenül otthon van ezekben a témákban. És be is veti teljes drámairói fegyvertárát: a költészetet, a humort, a romantikát, a bölcsességet, a pózist, a filozófiát, perzselő indulatokat, a keserűséget. Játékai gyakran az álom és az ébrenlét határain játszódnak, ahol a vágyak a varázsütésre valóra válhatnak, ahol minden megtörténhet mindenkivel.

Molnár játékait élvezve, leeshet az állunk hihetetlen sokféleségén. Mert a város költője ő, ez világos. Budapest poétája. És ezen belül hány és hány világot ismer és énekel meg. A füvészkert és a Pál utca fia ő, de otthon van a Józsefvárosban is és a Lipótváros előkelő úri lakásaiban, uralkodóházak díszes ebédein és természetesen otthon van a színpadon, színidirektorok füstös kis szobáiban, nagy és kis színészek öltözőiben. Műfaja összetéveszthetetlen. Mintha helyettünk szólna, mintha miattunk pörölne, szeretetre méltó szókimondása, vad huncutsága, tiszteletlensége, démoni vesébe látása, megértése, lírája mindannyiunké.

Kísértetiesen közel kerül teremtményeihez, veszélyesen sokat tud figuráiról: mintha ő lenne egy személyben valamennyi cselédlány és hintáslegény, bankár és sofőr, császár és előadósegéd, színházi tűzoltó és ünnepelt díva, ördög és angyal. Szerencsés színész, szerencsés rendező vagyok. Nagyszerű emberekkel találkozhattam életemben. Shakespeare, Csehov, Ibsen, Shaw, Gorkij, Miller, Wiliams, Turgenyev társaságában olyan magyarokat játszhattam és játszhatok, mint Katona és Madách, Németh László és Lengyel Menyhért, Háy Gyula és Szomori, Szabó Magda és Illés Endre, Görgey Gábor, Karinthy Ferenc, Békés Pál és persze Molnár Ferenc, aki különleges helyet foglal el életünkben, mert minden játékban a lubickoló öröm, a bugyborékoló nevetés, a meghatott csönd cinkos örömével ajándékoz meg minket. Százvalahány estén kereszül kegyetlenkedtem az Ördög diabolikus kellemetlen humorával és sütkérezem a nézők szeretetében az Üvegcipő Sipos asztalosaként, majd képernyőre álmodtuk a Farkast, ezt a bölcs, fájdalmas, torokszorító felnőtt mesét és ezekben az estékben Testőrként parádézok Molnár talán legsikeresebb játékában, ebben az elkeseredett bohózatba szőtt komédiában. Már-már azt hittem, hogy mindent tudok Molnárról, mikor néhány évvel ezelőtt kezembe került a Riviéra, ez a titokzatos, mosolyból, könnyekből, vágyakból, álmokból szőtt, megható játék.

S akkor ki tudja hányadszor, újra feltettem magamnak a kérdést: Úristen! Ki ez a költő? Ki ez a Molnár Ferenc és kik vagyunk mi, hétköznapi emberkék, akik itt csetlünk-botlunk Pest és Buda girbegurba utcáin, dolgozunk, szeretünk, csalódunk, s akiket érzelmeink, indulataink, vágyaink néha mint bábokat rángatnak láthatatlan szálakon.

KIK VAGYUNK MI?

Ezen töprengtünk nap mint nap heteken, hónapokon át, fárasztó és mégis lelkesítő, elkeserítő és újra bizakodó próbákon és erre a látszólag egyszerű kérdésre keresgéljük kitartóan a választ – most már örök játszótársunkkal, a közönséggel együtt – estéről estére a mi kis Riviéránkon vászonra festett, így örökké felhőtlen ég alatt a mindig tükörsima tengerünk partján, reflektorok napsugarai alatt, furnérből készült pálmafák képzelt árnyékában.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA - CLUB OF YOUNG ARTISTS

FMK

1062 BUDAPEST, ANDRÁSSY UT 112. ☎ 131-8858, 132-2959 POSTACÍM: 1391 BUDAPEST PF. 203 FMK

A SOUVENIR ALAPÍTVÁNY ÉS AZ FMK
SZERETETTEL MEGHÍVJA

AZ 1994. ÉVI SOUVENIR DÍJASOK
KÖZÖS KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA,
1995. OKTÓBER 11.-ÉN 17 ÓRÁRA,
A FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJÁBA.
1062 BUDAPEST, ANDRÁSSY ÚT 112.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
RÉZ ANDRÁS

A MEGNYITÓ UTÁN
KÁLLÓY MOLNÁR PÉTER
(A VÍGSZÍNHÁZ SZÍNMŰVÉSZE)
KESELYŰ-DAL CÍMŰ VERSESKÖTETÉNEK
BEMUTATÓJA.
A VERSEKET ELŐADJA:
KÁLID ARTÚR
(A VÍGSZÍNHÁZ SZÍNMŰVÉSZE)

AZ ESTEN KÖZREMŰKÖDIK:
LAJKÓ FÉLIX
(SOUVENIR DÍJAS HEGEDŰVIRTUÓZ)

MEGTEKINTHETŐ:
1995. OKTÓBER 16-IG
NAPONTA 10-18 ÓRÁIG.

A RÉSZTVEVŐK EGYÉNI
KIÁLLÍTÁSAI MEGTEKINTHETŐK:
1995. OKTÓBER 17-31 KÖZÖTT.
MEGNYITÓK
A KIÁLLÍTÁSOK ELSŐ NAPJÁN 17 ÓRAKOR.

GERHES GÁBOR
OKTÓBER 17-19-IG

SZABICS ÁGNES
OKTÓBER 20-22-IG

ZSANKÓ LÁSZLÓ
OKTÓBER 24-26-IG

KORONCZI ENDRE
OKTÓBER 27-31-IG

A KIÁLLÍTÁSOKAT A SOUVENIR-DÍJ ALAPÍTVÁNY
ÉS AZ FMK RENDEZI.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA - CLUB OF YOUNG ARTISTS

1082 BUDAPEST, Andrássy út 112.
Tel.: 131-8858, fax /üzenetrögzitő: 132-2859
Postacim: 1391 BUDAPEST, Pf. 203. FMK
telefon este: 268-5038

FMK

INFO

OKTÓBER

5 csütörtök 21 óra
PANNON MOBIUS koncert (Cziránku Sándor és Herpai Sándor)

6 péntek
20 órától és a koncert után hajnalig HOT-SHOT-ROCK DJ:GALIANO
21 óra KISS KORNÉL ÉS BARÁTAI koncert
22 óra **BABY SNUFKIN** (USA) koncert

7 szombat 22 óra
RE:CREATION ACID HOUSE PARTY

11 szerda 19 óra
A Souvenir Alapítvány díjazottjainak /GERHES GÁBOR, KORONCZI ENDRE, SZABICS ÁGNES, ZSANKÓ LÁSZLÓ képzőművészek/ kiállítása
Megnyitja: Réz András (a kiállítás október 30-ig tekinthető meg)

12 csütörtök
21 óra HUSTLER • 22 óra SZÖRP koncertek

13 péntek
20 órától és a koncert után hajnalig HOT-SHOT-ROCK DJ:GALIANO
22 óra RÉMEMBER koncert

14 szombat
21 óra WI koncert /utána AMBIENTJUNGLEHOUSE PARTY
DJ: PALOTAI ZSOLT

19 csütörtök
21 óra LEGUAN • 22 óra ÜLLŐI ÚTI FUCK koncertek

20 péntek 20 óra
BEAT-BUMM
SZTRIPTÍZ koncert • Filmélmény élözenével
Nagy meghökkenés • ROCK AND ROLL hajnalig

21 szombat 21 óra
„ LOVE BARRIKÁD" ACIDHARDTRANCE UNDER PARTY
B.X.B: DJ: BLAZE DJ: XYBERWOLF DJ: BISHOP & DJ: ALVIN

26 csütörtök 21 óra
Ének - beszéd - DÉVÉNYI ÁDÁM dalai

27 péntek
20 órától és a koncert után hajnalig HOT-SHOT-ROCK DJ: GALIANO
21.30 CSIGAFRÖCCS koncert

28 szombat
20 óra KORAI ÖRÖM presents

A kiállítások munkanapokon 10-18 között ingyen tekinthetők meg.

Szept. 12-töl, keddenként DR. LÁSZLÓ ANDRÁS és SZONGOTT RUDOLF:
18.15h "Traditionalitas és metafizika" 20h Astrologia Astrasymbologia-Astrognoosophia

Design: © Bernáth Ivi Lily duo: Art1stDS Fx. Kép: Ismeretl

ZSANKÓ LÁSZLÓ

1996 márc. 5.

NÉPSZAVA

Évezredes anyag mai művészek kezében

Wehner Tibor írása a NÉPSZAVÁNAK

A XX. század művészetének történetét egyszer majd meg kell írni az anyagok krónikája gyanánt is.

A modern művészet a közelmúlt évtizedeiben már nem csak stílusproblémákkal bajlódott, hanem a kifejezés közegének, matériájának, eszközeinek megújításával is. A papír nem új anyag, hiszen évezredes papír alapú emlékek, ábrázolások maradtak fenn: grafikák; rajzok, majd nyomatok és akvarellek, pasztellek hagyományozódtak ránk papíríveken, sőt a „deklin", a kartonon még olajfestmények is. Az anyagkutatások, az anyaghasználati metódusok kimunkálása során ez a régi, klasszikus anyag is teljesen megújult: hordozó szerepe fokozatosan háttérbe szorult vagy elveszett, és kibővített eszköztára, új megjelenési-kifejezési formái révén az egyik legizgalmasabb művészeti közeggé vált. Világszerte felgyorsultak a papírművészeti kezdeményezések az utóbbi két-három évtizedben, de már a századelőn is – új funkciókat vállalva – fontos szerepet kapott ez az anyag – gondoljunk csak a kubisták képbe ragasztott újságkivágataira, majd a kollázsokra.

A papír számtalan megjelenési variációban, minőségben, méretben, színben, felületi változatban, és síkba transzponáltan és térbe komponáltan egyként feltűnhet. A papírkészítés során a vízzel oldott rostokat szitára merítik, majd megszárítják. A papírmassza azonban tömeg képzésére, forma alakítására is alkalmas. A papírkészítés alapanyagai bárhol elérhetők, és a gyártás metódusa sem túlságosan bonyolult; kézi módszerrel és nagyipari eljárással is előállítható. Régi és új, klasszikus és modern egyszerre. Természetes anyag, és ez a mindent átható környezetszennyezés korában igen fontos jellemző, pozitív előjelű tulajdonság.

A budafoki Szent Kristóf Jazz Galériában most tizenkét alkotó papírművészeti törekvéseivel ismerkedhetünk meg. E kiállításon a papír megjelenik plasztikaként – például *Bakos Ildikó, Sóváradi Valéria, Zsankó László* alkotásai –, domborműként – *Felényi Péter* és *Záborszky Gábor* munkái –, térkonstrukcióként (*Bodóczky István, Fonyódi Ferenc*) táblakép-rétegeződésként (*M. Novák András*), festménykollázsként (*Székelyi Kati, Mészáros Géza*) s a tér és a sík határvonalán egyensúlyozó alkotásokként (*Fábián Noémi*), valamint művészkönyvekként (*Kiss Ilona*) művei révén. Egyedi munkák és sorozatművek, összefüggéseket teremtő műcsoportok és szuverén, különálló világokat tükröztető kompozíciók az összetevői e kollekcióinak, amelyben hol lírai vallomásokat, hol konceptuális talányokat, hol festői történéseket és történeteket, vagy jeleket és jelképeket, máskor meg dekoratív jelenségeket fedezhetünk fel. A kiállítást befogadó tér, a kövek, a meszelt téglafalak, az ívek, a zegzugos teremsorok és járatok kitűnő közeget varázsolnak a törékeny, mégis szívós, századokon át épségben fennmaradható műalkotásoknak.

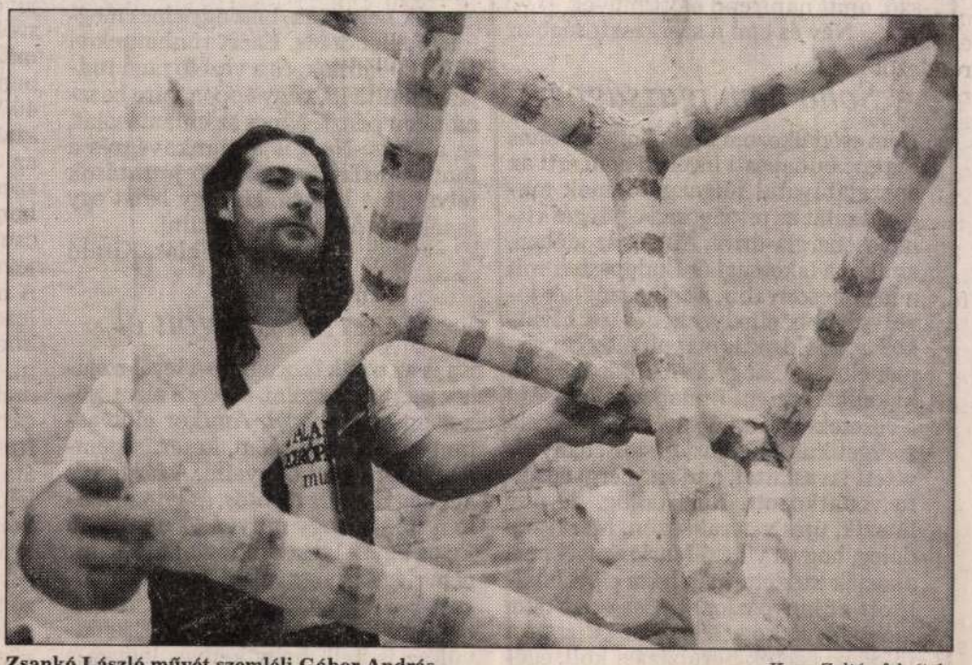

Zsankó László művét szemléli Gábor András

Knap Zoltán felvétele

Jól emlékezhetnek még a tárlatlátogatók arra, hogy 1992-ben Budapesten rendezték meg a Medium/Paper című kiállítást, amelyen a magyar művészek alkotásai mellett a világ számos részéből érkezett, remek papírművészeti anyag került közönség elé. Ez a nagyszabású kiállítás is ösztönzést adhatott alkotóinknak, hogy a papír felé forduljanak. Az 1992-es kiállítás köszöntőjét egy író – akinek még a számítógépek, a szövegszerkesztők, a képernyők korában sem képzelhető el munkássága a papír nélkül –, *Göncz Árpád* írta: „Köszönöm a papírt, mint barátomat és ellenfelemet, aki tisztaságával vonz és munkára kényszerít, aki szinte már második lelkiismeretem, aki hajcsárként kínoz, de aki megosztja magányomat és menedéket ad. Köszönöm a papírt, aki kiszolgál, de kiszolgáltat is, hogy aztán ismét megvédjen a kiszolgáltatottság ellenében." E bensőséges, szép gondolatok jó kalauzul szolgálhatnak a budafoki Szent Kristóf Galériában bemutatott műalkotások szemléléséhez, befogadásához.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

Elég volt!

Kisnyugdíjas vagyok, 29 éve özvegyen élek. Soha nem voltam egy pártnak sem a tagja. Nekem sem tetszik, hogy szegénységben élek, mégsem sírok és szitkozódom szüntelenül, mint Torgyán József a parlamentben. Mindenben hibát talál. Ez az ember talán még az alvás helyett is azon spekulál, mivel tud másnap a parlamentben lázítani, uszítani, gyűlölködni. Elvakultságában nem gondol arra, hogy a tévénézők serege unja a sok mocskolódást, amit a kormányra zúdít. Még fenyegetőzik is, hogy ezért vagy azért, ami neki nem tetszik, kivonul a teremből. Az nem volna baj, ha kivonulna, csak vissza ne jöjjön! Még ő akar a miniszterelnök lenni? Na, még az hiányozna a boldogságunkhoz. Mit akar? Ha annyira sajnálja a szegényeket, adakozzon. De nagyvonalúbban, mint legutóbb. Mondjuk valamelyik kórház számára. Végre tudomásul kellene vennie, hogy sokunk számára visszatetsző, amit napirend előtt művel.

Név és cím a szerkesztőségben

Soha nem igazságos

Nem csodálkozom azon, hogy Lakatos Ferenc budapesti levélíró nem érti az energiahivatal főigazgatójának magyarázatát az országosan egységes villamosenergia-árról. Abban az időben, amikor a lakossági ár Budapesten volt a legalacsonyabb, a felhasználók jóval sűrűbb elhelyezkedésére hivatkozva, a földgáz is ott volt olcsóbb, annak ellenére, hogy az Alföldről külön ki kellett építeni Budapest ellátására a vezetéket. Mint 20 éven át gyakorló energetikus, találkoztam jó néhány elvetett javaslattal, ami az energiaárakra vonatkozott. Régi dolog, de úgy látszik, újra visszaköszön. Mert szép dolog, hogy a vidéki Mari nénivel nem akarják kifizettetni a háza előtt felállított villanyoszlopot. Csak azt nem mondják el, hogy ő viszont kifizette a földgázvezeték beruházási költségének rá eső részét. Annak a földgázvezetéknek, amit megépítése után „átvett" a szolgáltatóvállalat. Ráadásul Mari néni drágábban kapta a gázt azon a vezetéken, aminek kifizette az árát. A földgáz, az olaj és a villamos energia ára szerintem oly bonyolult módon és olyan mértékben összefügg, hogy mindenki meg tudja belőle magyarázni a saját véleményét s az azzal teljesen ellentéteset is. Úgyhogy ne a magyarázatok logikáját, igazságát higgyük vagy vitassuk, hanem a tényeket próbáljuk meg nyilvánosságra hozni.

Szalkó Éva, Debrecen

Hol a határ?

Olvastam a lapban, hogy vesztésre áll a rendőrség az autótolvajokkal szemben. Hírül adták, hogy fájdalmas meglepetés érte India budapesti nagykövetét, amikor arra ébredt, hogy Szegeden ellopták alig kétéves Mercedes gépkocsiját. A rendszerváltás elejétől drasztikusan felszökött hazánkban az autólopások száma. Ez annak tulajdonítható, hogy a határok megnyitása nyomán sok nyugati gépkocsi jött be az országba. Elsősorban ezekre utaznak a tolvajbandák, közöttük külföldi bűnszövetkezetek is. Úgy látszik, hogy a szomszédos országokban nagy a lopott gépkocsik iránti kereslet. Egyetlen dolgot nem értenek meg az emberek, mégpedig [illegible] bűnüldözési szervek mindezzel tisztában vannak, miért nem tesznek valamit azért, hogy egyetlen lopott gépkocsit se tudjanak átvinni a határon? A magyar határ miért átjáróház s miért szabad préda a magyar és nemzetközi bűnözőknek? Az ország illetékes vezetői végre tegyenek olyan intézkedést, ami megszünteti a magyar és nemzetközi bűnözők, bűnszövetségek tevékenységét Magyarországon.

Kovács Gyula, Mezőkövesd

A lé a lényeg

Már őseink tudták, hogy egy fenékkel csak egy lovat lehet megülni. A cirkuszi artisták akár két lovon is állnak, de bizonytalanul. A mai vezetők sokszor 2-3 vezető állását is betöltik. Úgy gondolják, hogy ők különleges szakemberek. Ezeket nevezi a köznyelv szakbarbároknak. Nehogy azt hitessék már el az emberekkel, hogy 100 százalékos munkát tud nyújtani valaki mindenütt! Inkább mások dolgoznak helyettük, hisz úgy sincs megfelelő ellenőrzés. Ezért tűnhetnek el 150-180 milliók, és a vezető nem tudja, ki utalta ki, vagy éppen mire használták a pénzt. Nincs számlamásolat, se aláírás. Nem is a munkavégzés a fontos, a fizetés és egyéb juttatások felvétele a lényeg. Hát így lehet egy fenékkel több lovat megülni.

Nagy Miklós, Királd

Keserűség fogott el

Én is az egyik február 19-i levél írójához szeretnék szólni, amely a mentősöket marasztalta el. Amikor elolvastam sorait, esküszöm, keserűségemben kijöttek a könnyeim. A férjem és két nagyfiam is mentős, és látom, hallom tőlük, hogy milyen ez a munka. Ez az egyik legszebb foglalkozás, ide nem elég az, hogy valakinek csak munkahelye legyen, elhivatottság, rengeteg türelem, jószívűség kell! Ezenkívül az is kell, hogy kedves legyen a hangja, megnyugtató a modora, mert bizony, aki ott fekszik a hordágyon, annak mindennel felér az, hogy látja: jó kezekben van, segíteni akarnak és tudnak rajta. A betegek szeretnék a gondoskodást meghálálni. Gondolok itt arra, hogy pénzt adnak a mentősnek! A legtöbb embernek nagyon rosszul esne, ha visszautasítanák hálája jelét. Sokan nem tudnak adni. Nekem nagyon jólesik az, ha ismerősök megszólítanak: aranyos a férje és a fiai is! Rendesek is, mint a legtöbb mentős, és rosszulesik, ha erről a munkáról valaki rosszindulatúan szól! Nagy áldozatvállalást jelent ez a szolgálat. Minden munkahelyen, mindenhol vannak rendetlen, hanyag, trehány, goromba emberek, de ezek ki is szűrődnek, hála istennek! Én tehát úgy vagyok a mentősökkel és a többi egészségügyi dolgozóval, hogy segítsük, és ne szidjuk munkájukat, de biztassuk továbbra is őket, hogy a méltatlanul hiányos, régimódi eszközök ellenére a megalázóan alacsony fizetések mellett egy kis önbizalomra tegyenek szert, mert lehet, hogy ön, kedves goromba levélíró, rossz tapasztalata után írta mérgében a levelét, de nagyon sok rendes embert megsértett. Talán egyszer az is bekövetkezik, hogy az illetékesek is az előbbi jókívánságok mellett azért azzal a jól megérdemelt anyagiakkal is megjutalmazzák őket!

Zsanszy Jenő

festő

l.

Grőri kiáll. 1919 – 1929

48. l.

amelyet Békessy Imre hozott a világra, idegen városban, neki addig teljesen ismeretlen, vadidegen körülmények között, ugyhogy őt nem ismerte senki a hatalmas és kulturált bécsi City köreiben s ő sem ismert egyetlen bankvezért, börzeánert, vagy iparvállalati igazgatót sem. Csodálatos ujságot csinált, mindnyájan, szakemberek, akik szintén konyitunk valamit a mesterséghez, irigykedve néztünk föl rá, lapja óriási terjedelemben, nagy példányszámban jelent meg és szinte órák alatt ismertté, dominálóvá lett nemcsak Bécsben, hanem Pesten és az utódállamokban is. A Die Börse hóditó sikere után, szinte megrészegedve a nagy eredményektől és nem is ok nélkül, megalapitotta a Die Stunde cimü bécsi ebédutáni bulvárlapot, Az Est osztrák pandantját, amely szintén már az első hetekben furcsa eredetiségeivel, remek illusztrációival, a bécsi sajtóban eddig ismeretlen élénkségével meghóditotta az osztrák fővárost és egész Ausztriát. A Die Stundét követte a harmadik nagy orgánuma a Békessykonszernnek: a Die Bühne cimü szinházi és müvészeti ujság, ez

Zsarnóczay Alajos

Fájkép-silhouettek készítője

Művészet, 1921. I. 119-122

Hoffmann Edit: Zsarnóczay Alajos (1818-1885)

ZSARNÓCZY *Alajos*, silhouette-művész (1818—1885). Pesten, majd Sátoraljaújhelyen élt. Tájképsilhouettejeinek magas művészi színvonalon álló sorozata (35 drb) a Szépművészeti Múzeum grafikai gyüjteményében van.

E. G II. 634 l

darlusok [illegible]
ro Nolasco életéből vett [illegible]
szent hajóra szállása, Szerzetesek gyülekezete, A szent halála (valamennyi Sevilla, székesegyház), a szent Jeruzsálemet látja álmában; A térdelő szentnek a keresztrefeszített Péter apostol jelenik meg (Prado). 1631-ből való egy másik főmunkája, a sevillai Colegio mayor de Santo Tomás részére készült Aquinói Szt. Tamás dicsőítése (Sevilla, múz.), fölül a felhőkön trónoló egyházatyák között álló Tamás, lenn a félhomályban térdelő V. Károly és arcképszerűen ábrázolt szerzetesek és nemesek. Az árnyékban tartott csoporttal éles ellentétben van a vakító fehérségű utcára való kilátás. Említett képein az alakok nagyrésze jellemző erejükkel megkapó arcképek, ezekhez csatlakoznak monumentális megjelenésű valóságos arcképei: Egy páncélos ifjú nemes álló arcképe (Berlin), a salamancai egyetem egy fiatal doktora (Boston, Mr. Gardner), Fray Jeronimo Perez karthauzi szerzetes arcképe (Madrid, Akadémia) és arcképszerűen fölfogott szentek és szent nők alakjai: Szt. Luis Bertrand tájkép-háttér előtt (Sevilla, múz.), Santa Casilda pompás selyemruhában (Prado), Szent Apollónia (Louvre), mindenekfölött pedig fény- és árnyékábrázolásának egyik mesterműve, a kámzsába burkolt, térden imádkozó Szt. Ferenc (London, National Gall.). 1633—39 között egy másik nagy sorozatot festett a jerez de la fronteria karthauzi kolostornak, melyből 17 kép ma a cadizi múzeumban van: Jelenetek karthauzi szentek életéből Szt. Ferenc látomása, Szt. Brunó dicsőítése. 1650 felé az alakok rajza lágyabb, színei világosabbak lesznek, e változás Murillo nem éppen előnyös befolyásának tulajdonítható: Szent család (1659), még inkább a bágyadt színű Immaculata conceptio (1661), lenn halványan elmosódó városképpel (mindkettő Budapest, Szépm. Múz.). — Irodalom: *Lafond* P., Ribera et Z. (Párizs). *Kehrer* (München, 1918).

Fónagy.

de Rómába került, ahol Tenerani szobrásznál a Canova-iskolaforma felfogásába bevezették. A negyvenes években Rómában élt, onnét küldte haza műveit, gróf Gyulainak, Döbrenteinek és Petrichevich Horváth Lázárnak, kik önzetlenül pártfogolták, 1855-ben hazajött, de itthon készült műveivel nincs szerencséje, Párisba költözik, ahol glyptikával foglalkozik, nevelő lesz s utazás közben 1889-ben Kairóban meghalt. Főbb művei: Juno, Madonna, 1845. Katona József emlék (1858), Kisfaludy Sándor szobra (1860).

Vörösmarty arcmása. Az Ernst-muzeumban, XII. teremben.

SZENTPÉTERY JÓZSEF, született 1781-ben, Rimaszombatban, meghalt 1862-ben, Pesten, hirneves ötvösmester, klasszicizáló izlésben dolgozik. Főművei „Nagy Sándor győzelme Dáriuson" (1832) „Nagy Sándor keresztül vezeti seregét a Granicuson" (Bécs, császári kincstár) „Porus király elfogatása." „Krisztus a Kálvárián", „Arbellai ütközet" (1852).

196. Porus király elfogatása. Eladó.
197. Ékszer. Dr. Engel Aurélné tulajdona.

ZSARNÓCZY ALAJOS, 1819-ben született Zemplénmegye egy kis falujában. Nagy nyelvtalentum volt, a középiskolát és egyetemet játszva végezte el, de ügyvédi gyakorlatot nem kezdett soha. Egész életén át a maga útján haladt s különcködéseért igen sokat kellett szenvednie. Magába zárkózott, filozófiával és politikával fog-

Ernst Múz. kiáll. X.
Magyar biedermeier-
remények. Bp. 1913. 47, 48. l.

lalkozott, irt 1846-ban a horvátországi viszonyokról hosszabb cikksorozatot, várva, hogy politikai éleslátását észreveszik. De nem történt semmi és ő élt egymagán, bánatát, keserveit versben, zenében és főleg — nyirásban fejezve ki. A bécsi muzeum egy ilyen nyirott tájképért 3000 frtot ajánlott fel, de ő keveselte és a műremeket szétszaggatta! Unokaöccse 1885-ben a muzeumnak négy darabot ajándékozott.

198—216. Árnyképek, (tájképek). Dr. Hornyay Ödön ur tulajdona.

Magyar porcellánok és ékszerek a vitrinákban.

A porcellánok Farkasházi Fischer Zs. ur, és Dr. Lévai Ödön ur tulajdonai.

Az ékszer-gyüjtemény Dr. Engel Aurélné urnő tulajdona.

Zsarnóczy Alajos

Biedermeier-művészek az Ernst-muzeumban. Nyirt silhouette, a kor egyik kedvelt technikája. Zsarnóczy Alajos műve

Uj Idők 1913. I. 499. l.

AZ EURÓPAI UTAS AJÁNDÉKNAK IS SZÉP!

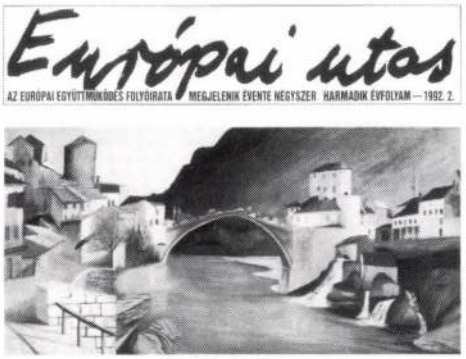

Ha Ön ezt a megrendelőlapot a megadott címre elküldi,
ingyen megkapja
az Európai Utas egy számát,
amely az újságárusoknál 149 forintba kerül.
Emellett egy csekket is küldünk Önnek,
amelyen 500 forintért előfizethet
a folyóirat 1993. évi négy számára
(kedvezmény nélkül 596 ft).
Megtakarítása így összesen 245 forint,
és utánajárás nélkül, biztosan hozzájut ehhez
a gazdagon illusztrált, szép és olvasmányos folyóirathoz,
amely ajándéknak sem rossz itthon és külföldön.
A megrendelőlapot kitöltve az alábbi címre küldje:

BUDAPRESS Kft.,
1462 Budapest, Pf. 779

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Európai Utas című folyóiratot
az 1993-as évre ..... példányban.

A megrendelő neve: _____

Címe: _____

AZ ÚJ MŰVÉSZET KIADÓ

v á l l a l j a

képzőművészeti katalógusok,
prospektusok, szórólapok tervezését
és nyomdakész kivitelezését gyors átfutással,
kiváló minőségben, mérsékelt áron.

Tel.: 131-6702

ZSARNOWSZKY Csaba és Marianne

Új Művészet 1993/3

NIELSEN MAGYARORSZÁGON

KERETES TÖRTÉNET

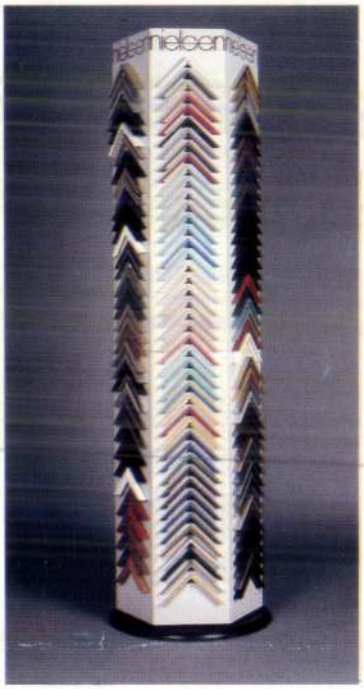

Nem mindegy, hogy milyen keretek között zajlik az életünk — ez nyilvánvaló. Ma már sokszor pénzügyi keretekre asszociálunk az iménti mondat hallatán, pedig elsősorban a harmonikus családi otthon falai között élt magánéletre, az esztétikusan lakályos családi miliőre kellene gondolnunk. Valóban otthonos otthon — a civilizációs fejlődés eme fokára legalább kétségkívül elértünk — elképzelhetetlen műalkotások vagy ezek reprodukciói nélkül. Ezek is formálják a vizuális kultúrát — keretezik életünket. De az sem lehet közömbös, hogy ezek az alkotások, festmények milyen keretben jelennek meg közvetlen környezetünkben.

Az amerikai Nielsen Moulding Design cég — amelyet a 70-es évek vége felé létesített a svéd Helmar Nielsen — felismerve az alumíniumban rejlő kiaknázatlan lehetőségeket, célul tűzte ki, hogy mindig és mindenre legyen kerete, minden keresletre. A cég gyors karriert futott be igen rövid idő alatt, s 1981-től már megvetette lábát Európában is, létrehozva nyugat-németországi részlegét. Nielsen újítása az volt, hogy összeszerelhető kereteket fejlesztett ki, amelyeket minden színben, formában és minőségben meg lehetett rendelni. Függetlenül a kép nagyságától is, mivel az óriási mintakollekció alapján a megrendelő választhatja ki a neki tetszőt. Amit egészen rövid idő alatt méretre vágnak és házhoz (üzlethez) szállítanak.

A világcég termékei ma már nálunk is hozzáférhetőek, Budapesten, a Szövetség utca 39-ben működik a magyarországi kizárólagos forgalmazással megbízott Nielsen Design Hungaria központja, melyet Zsarnowszky Csaba és felesége, Zsarnowszky Marianna vezet.

Arról beszélgetünk, milyen újszerű szolgáltatásokat nyújt a magyarországi képviselet a kereskedőknek, keretezőknek és a vásárlóknak egyaránt. Tulajdonképpen szinte szónokivá is válhatna a kérdés — a diskurzusnak mintegy hátteréül szolgáló impozáns mintakollekció-állományt nézegetve, annyira önmagáért beszél a színes látvány. Talán úgy kellene a kérdést megfogalmazni: lehet-e művészet a képkeretezés? Még akkor is, ha mérnöki precizitással megszerkesztett konstrukciókról van szó... A vevő számára mindenképpen, hiszen saját kreativitását, ízlésvilágát is meg tudja jeleníteni azáltal, hogy saját maga komponálja meg a keret kiválasztásával a festmény, poszter, grafika közvetlen megjelenését, s így sorozatgyártott reprodukciók esetében is a mű relatív egyediségét tudja megteremteni.

Az üzleti-racionális megfontolások a képkeretezők, forgalmazók — jelenlegi és majdani üzletfelek — számára elsődlegesek. Lehetővé teszik, hogy raktárkészlet nélkül működhessenek — ami ismeretlen fogalommá teszi a veszteséget. A Nielsen Design Hungaria a megrendelt formájú, színű s nagyságú keretet „konyhakészen" szállítja.

Főként kispénzű vállalkozóknak, csekélyebb anyagi lehetőséggekkel bíró keretezőknek tehát ideális megoldásokat nyújtanak.

Ha a fővárosból délig befut a rendelés, még aznap szállítják a komplett keretet, vidékre pedig rögtön postázzák — a műhely, vagy galéria tulajdonosának a dolga ezután már csupán az összeszerelés... A választék pedig valóban óriási — tudom meg a cégvezetőktől —, több mint 240 keretfajta közül lehet válogatni a vásárlónak. Az idén tovább bővítik a kollekciót, s a speciális Nielsen-fakeretek is egyre nagyobb számban állnak rendelkezésre.

S milyen szerződést kötnek az üzletfeleikkel? — kérdezem. — Tulajdonképpen nem kötünk szerződést, illetve csak szóban állapodunk meg — érkezik a válasz. Az üzletfeleknek csupán a mintakollekciót kell megvásárolniuk, de az minimális befektetés a későbbi haszonhoz képest, s a vállalkozók részletfizetésre is megkaphatják.

De a Nielsen cégnél még az is hagyományos, hogy nem követelik meg a velük üzleti kapcsolatban álló galériáktól, képkeretezőktől, egyéb forgalmazóktól, hogy kizárólag Nielsen kereteket árusítsanak. S hogy minek köszönhető a Nielsen világsikere? Bizonyára annak is, hogy kizárólag a képkeretező-ipart szolgálja ki, más terméket nem állít elő, így jobban tud a minőségre koncentrálni. Az eredmény: könnyed eleganciájú keretei a világ élvonalában vannak, az alumínium keretek pedig a legjobb minőségűek az egész glóbuszon.

A magyarországi Nielsen pedig mindenben meg akar felelni a világszínvonalnak: szemináriumokat, tanfolyamokat szerveznek. Most indítanak egy passepartout-vágó tanfolyamot, mivel a különféle passepartout-kból is igen nagy a választék.

Minden friss információról, technikai újításról naprakészen tájékoztatják üzleti partnereiket.

A BNV területén rendezett ART—EXPO-n szélesebb vásárló- és nagyközönség is meggyőződhet a Nielsen-termékek kvalitásairól, kollekciójukat a vásár egyik központi helyén állítják ki.

213. *Gadarenus*
214. *Die Tochter des Jairus*
215. *Die Ehebrecherin*
216—219. *Faust-Illustrationen I—IV.*
220. *Zerfallen*
221. *Soupé*
222. *Fin de siècle in Paris*
223. *Julian-Ball*
224. *Abschied vom Heim*

PÁRIS, Erzsi

225. *Gewitterwolken*
226. *Regenwolken*

PATAY, Mihály

227. *Zimmer in Kalotaszeg*
228. *Neapel*
229. *Viergespann. — Schweineschlachten* (in einem Rahmen)

Zsarnóczy Alajos

NEMZETI UJSÁG 1922 IV/30

SZINHÁZ, MÜVÉSZET

Régi és modern rajzok

A Szépmüvészeti Muzeum grafikai gyüjteménye

Érdekes, pompásan elrendezett kiállitás keretében mutatja be a Szépmüvészeti Muzeum grafikai gyüjteményének uj szerzeményeit. Körülbelül kétszáz rajz és vizfestmény van együtt a Muzeum rendes grafikai termében. A kiállitáson külön vannak csoportositva a magyar és a külföldi müvek. A külföldi müvek közt a XV. század olasz müvészeitől kezdve egész a legmodernebb francia grafikusokig a legkülönbözőbb körök neves müvészeit ott találjuk. Mint érdekességeket *Canaletto, Spitzweg, Mensel, Liebermann, Delacroix, Isabey, Picano, Meissonier* és *Rodin* nevét emlitjük, akinek egy szépiával kombinált ceruzarajza (kettős női akttanulmány) a kiállitás egyik legszebb darabja.

A magyar csoport a XIX. század elejétől indul ki s a legmodernebb irányokat is felöleli. Rendkivül érdekes és finom a gazdag *Zsarnóczay*-gyüjtemény, amely a mult század első felében divatos szilhuettmüvészet bámulatos finomságu próbáival lep meg. Azután időrendi sorrendben következnek *Barabás* Miklós, *Madarász* Viktor, *Zichy* Mihály, *Munkácsy* Mihály, *Paal* László, *Mészöly* Géza, *Jankó* János, *Székely* Bertalan, *Benczur* Gyula, *Paczka* Ferenc és *Stróbentz* Frigyes rajzai. A modernek közül: *Kőrösfői-Kriesch* Aladárt, *Réti* Istvánt, *Vadász* Miklóst, *Konstantin* Fridát, *Szőnyi* Istvánt, *Csorba* Gézát és *Márton* Ferencet emlitjük.

Zsebik József, épülő

NÉGYEN BESZÉLNEK

Foghíjbeépítés foghíjakkal

Szeged, Szent István tér 12—13. Elárvult, kopár telek a belvárosban. Hajdanán földszintes MÉH-telepnek adott helyet, amelyet lebontottak, mert rontotta a városképet. Ennek már több mint tíz éve. Lakóházra először a városi tanács készített tervet, valamikor a hatvanas években. A dokumentáció az íróasztalban maradt, a tervezői díjat kifizették. Később az OTP is nekiveselkedett, több beruházási programot rendelt, ám az elképzelések csupán arra voltak jók, hogy drágálljék őket. Gyűltek az iratok, komótosan nőtt a különböző tervezői munkáért kifizetett összeg, csak a telek maradt üresen.

Tavalyelőtt az Országos Takarékpénztár Csongrád megyei Igazgatósága ismét felkérte a Szegedi Tervező Vállalatot, hogy készítsen tervet a telek beépítésére. A szerződés szerint a lakóház nem kerülhetett többe 35 millió forintnál. A tervezővállalat időben — 1976 tavaszán — átadta a terveket, viszont a dokumentáció szerint az építési költség meghaladta volna a 43 millió forintot. Az OTP ezt nem fogadta el, és a 760 ezer forintos munkadíjat sem fizette ki. A tervezővállalat beperelte az OTP Csongrád megyei Igazgatóságát.

A bíró

Dr. Pál Imre megyei bíró tárgyalta az ügyet.

— Hallottam már tervekről, amelyek páncélszekrényekben, íróasztalokban porosodnak talán még ma is, de az értük járó pénzt kifizették. Most nem így történt. Ezt zokon is vette a tervező, május végén pert indított az OTP ellen. Az ügyet — első fokon — júliusban tárgyalta a megyei bíróság, és elutasította a beadványt. A vállalat fellebbezett, a Legfelsőbb Bíróság állásfoglalása szerint helyesen állapítottuk meg, hogy az adott formában a felperesi teljesítés nem volt szerződésszerű, viszont nem vizsgáltuk meg, hogy helytálló-e a felperesnek az az állítása, miszerint a tervet az alperes igényeinek megfelelően átdolgozta, hogy a költségek ne haladják meg az előirányzottat. A második tárgyaláson a tervezővállalat szakértője rögtön kijelentette, hogy a tervet nem módosították. Garanciát a költség csökkentéséért csak úgy vállalt, hogy a javítás során nem veszik figyelembe a kivitelező azon szerkezeti elképzeléseit, amelyek drágábbá teszik az építkezést. Nem kötelezhetők kártérítésre akkor sem, ha a lakóház mégis többe kerülne, mint a tervben meghatározott összeg.

— Mit ítélt a megyei bíróság?

— Elutasították a keresetet. Egészséges dolog az, amit az OTP csinált. Kért valamit, azt elvállalták, de nem a megállapodás szerint teljesítették. Nem köteles fizetni. A tervező a per során úgy nyilatkozott, hogy tudta: a lakások ára több lesz a négyzetméterenkénti 8400 forintnál. Csak azt hitte, elmegy többért is. Nem ment el. A túllépés mértéke pedig akkora, hogy ez egyrészt indokolatlan, de másként sem sózható rá a megrendelőre.

— Tanulság?

— Perköltség címén a tervezővállalat eddig 70 ezer forintot fizetett ki. Ismét megfellebbezték az ítéletet. A tanulópénz így már több mint százezer forint. És a tervért meg nem kapott munkadíjat még bele sem számoltam.

Az alperes

Az OTP Csongrád megyei Igazgatóságának igazgatóhelyettese, *Takács János* maga is építészmérnök. Hajdanán mint tervező megálmodta már a Szent István tér üres telkére a házat, de rajzai fiókban maradtak. Fölépíteni drága lett volna.

— A szóban forgó szerződés 8400 forintos kalkulációval számolt — mondja. — Nem kértünk luxust, csak összkomfortot. Amikor tavaly elkészült a ház terve, a szerint a lakások ára négyzetméterenként 12 ezer 500 forint lett volna. Mit mondjak? Eladható ma Szegeden a hatvan, 800 ezer forint értékű lakás? Egy szoba, plusz két félszobás otthonokért nem lehet ennyi pénzt kérni. Műszaki-gazdasági normatívák is vannak a világon. 9500 forintig még csak-csak elmegyünk, de ennél tovább istenkísértés lett volna.

— A tervező merészet álmodott?

— Szokvány lakóházat. De a megoldások, amelyekkel a kivitelező a felépítést vállalta, a legdrágábbak voltak. Szokványos merevítésekkel, kifalazással, olcsóbb nyílászáró szerkezetekkel elkerülhető lett volna a csillagászati összeg. Nem lehet mindig és mindenütt a legkorszerűbb technológiát alkalmazni. Elfogadhatatlanul drágán semmiképpen. Rá kell döbbennie erre végre a tervezőnek és a kivitelezőnek is.

— Tanulság?

— Bármilyen furcsán hangzik is, ezekkel a foghíjakkal csak olyan helyen szabad foglalkoznunk, ahol a beépítés házgyári technológiával megvalósítható. Az-az: minimum száz lakás. Nagy ház, főként házgyári épület viszont szétrombolná a belváros képét. Ezért vagyunk kutyaszorítóban. A hagyományos vagy a középblokkos technológia elképzelhető lenne, erre viszont nincs vállalkozó.

— Végül is a beruházónak könnyű.

— Könnyű? Mi fizetünk! És nekünk kell a lakásokat is eladnunk. A mi hátunkon csattan az ostor, ha a lakások rosszak vagy megfizethetetlenül drágák.

A felperes

A Szegedi Tervező Vállalat irodavezető építésze, *Zsebik József* úgy érzi, az a bizonyos ostor inkább az ő hátukon csattan.

— A tervező alárendeltje a kivitelezőnek, s ez majdnem minden esetben drágább megoldásokhoz vezet. Józan szempontokkal egyet lehet érteni, a terveknek alkalmazkodniuk kell a kivitelező lehetőségeihez. Az építőiparral szemben roppant nagyok az igények, közben létszámgondokkal küzd, s kevés a jól képzett szakmunkása. Sokszor azonban iparosított építést kíván ott is, ahol ez sem sorozatot, sem gazdasági érdeket nem jelent, sőt sért! A Szent István téri ház terveivel hét szerkezetegyeztetésre mentünk el, egy sem járt eredménnyel. A Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat ragaszkodott elképzeléseihez.

— Kevés élőmunka-ráfordítás, drágább szerkezetek.

— Az építési költség nőttön nőtt. Egy terv „megfúrásához" az is elég, ha a kivitelezőnek egyszerűen nem tetszik. A beruházó célja kettős: építsék meg a házat, s a lehető legolcsóbban. A kettő sokszor ellentétes egymással: az építővel nem érdemes harcolni, hiszen az a kivitelezés rovására megy. Egyszerűbb a tervezővel összeveszni.

— Lehetetlen a megegyezés?

— Az üres telken mélyen van a teherbíró talaj, drága az alapozás. Mivel foghíjról van szó, korlátozott a mozgási lehetőség, ilyen környezetben házgyári elemeket nem lehet fölhasználni. Ezek mind-mind növelik a ráfordítást. Az építőipari vállalat csak a gyárban készíthető és a helyszínen összeszerelhető szerkezettel hajlandó dolgozni, vagyis csak az UNIVÁZ-technológia jöhet szóba. A merevítés megoldható lenne monolitikus vasbetonnal, de a kivitelező ragaszkodik az előre gyártáshoz. Nem falaz, legyen az is panel. Szintén egyedi terv, egyedi elem. Faltól falig ablak, előre gyártott, ismét csak egyedi lépcsőszerkezetek. Ha vörös márványból építem, akkor is olcsóbb! A DÉLÉP elegánsan távozik a művészkijárón, mi pedig nyakig ülünk a pácban.

— Tanulság?

— A jövőben ilyen körülmények között nem vállalkozunk foghíjbeépítésre.

A tanú

A Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat csak a mi írásunkban szerepel tanúként, a szóban forgó tárgyalás tanúk nélkül zajlott. *Csala János*, a DÉLÉP főosztályvezetője:

— Az V. ötéves tervben az OTP-vel kötött szerződésünk a Szent István téri üres telek beépítését is tartalmazta. Az eredeti elképzelések szerint az idén már átadtuk volna a házat, már a résalapozás próbája is megtörtént. Tudtommal elkészült a teljes tervdokumentáció, csak az OTP nem hagyta jóvá, mert drágának találta. A sok értekezletnek az lett a vége, hogy nem kívánják az építkezést megkezdeni. Vállalatunkat ez nem érinti, van munkánk bőven.

— Részben a kivitelező hozzáállása miatt állt el az OTP az építkezéstől.

— Abban nem volt vita, hogy az UNIVÁZ-technológia a legalkalmasabb, csak részkérdésben tértek el a nézetek. Költségcsökkentésre lett volna mód.

— Mennyivel olcsóbban tudták volna megépíteni?

— Négyzetméterenként körülbelül ezer forinttal. Nézze, mi nehézkes megoldásokat nem vállalunk. Az idén át kell adnunk két és fél ezer lakást, iskolát, óvodát, szállodát, tehenészeti telepet. Sem időnk, sem munkásunk nincs a hagyományos építkezésekhez. Mindenben a legkorszerűbb eljárásokat kell követnünk, különben nem tudnánk több mint kétmilliárdos tervünket teljesíteni. Egyébként szép lett volna azon a telken házgyári épület is, mi fölajánlottuk.

— Az Építésgazdasági és Szervezési Intézet 1976. decemberi gyorsjelentésében olvasható, hogy az UNIVÁZ-technológiával sem kerülhet a lakások négyzetméterenkénti ára nyolcezer forintnál többe.

— Ennyit ad rá a norma, de ennyiből nem jön ki!

*

A tervező elkeseredett. Egyenletről beszél, amelynek nincs megoldása. Vállalata csak azért fellebbezett, hogy a ki nem fizetett munkadíj ne a tavalyi mérleget rontsa. Az OTP szerencsés volt. Olyan vállalkozóra bukkant, — a Szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalatra —, amely hajlandó a lakóházat blokkosan, a költségkereten belül megépíteni. A Csongrád megyei Tanács Tervező Vállalata már hozzá is fogott a terv — a ki tudja hanyadik dokumentáció — elkészítéséhez.

Így tehát megoldható az egyenlet. Igaz, lett volna egyszerűbb megoldás is. Az, ha a megye legnagyobb építőipari vállalata nem a legdrágább megoldáshoz (azaz a több nyereséghez) ragaszkodva segít Szegednek olcsóbban szépítkezni.

Tamás Ervin

zad nagy klasszikus regényíről. A két nép közti ismerkedésnek és barátságnak szép hagyománya ez az irodalmi hatás.

Nemcsak egyszerűen hatásról van szó persze. Az orosz irodalmi alkotásokkal való megismerkedés egy ismeretlen, sok szempontból mégis rokon világot tárt fel a magyar írók és olvasók előtt. A művek bemutatása, értékelése a magyar irodalom öntudatosodását is segítette.

D. Zöldhelyi Zsuzsa, a budapesti tudományegyetem orosz nyelvi és irodalmi tanszékének oktatója, az orosz—magyar irodalmi kapcsolatok fáradhatatlan kutatója hallgatóival együtt nekilátott, hogy ezek közül a dokumentumok közül a legérdekesebbeket, a legjelentősebbeket hozzáférhetővé tegye a mai olvasóközönség, elsősorban az egyetemi és főiskolai hallgatók használatára. Ebből az elhatározásból született meg az a tekintélyes, kétkötetes munka *Orosz írók magyar szemmel*, amely alcímében még pontosabbá teszi tartalmát: *Az orosz irodalom magyar fogadtatásának válogatott dokumentumai (1820 – 1920)*. Valójában időben még korábbról származnak az első írások, az 1877—1879-es orosz—török háború idejéből. D. Zöldhelyi Zsuzsa, mint szerkesztő, okosan, különösen az első korszakban nem értelmezte szűken az irodalmi kapcsolatokat, hanem olyan mun-

ról. A legtöbb anyagot az 1900—1920 közti korszakból válogatták a kötet lelkes összeállítói, a dokumentumok több mint fele innen való.

És ha azt nézzük, kik az írások szerzői, a magyar irodalom, az egész szellemi élet legnevesebb képviselőivel találkozunk. Széchenyi István naplójában részvéttel ír a dekabrista felkelőkről, Arany János ízlelgeti az orosz irodalmat, Jókai Mór ír orosz forradalmárokról, Reviczky Gyula visszhangozza az oroszországi fejlődést. És talán fölösleges is említeni, milyen szeretettel — és milyen alapos tájékozottsággal — szól Ady Oroszországról és orosz irodalmi jelenségekről. Vagy említsük Krúdy Gyulát és Kosztolányi Dezsőt, Juhász Gyulát és Lukács Györgyöt — a századforduló magyar progressziójának minden árnyalata felmérte az orosz szellemi hatást, foglalkozott magyarországi jelentőségével.

Reménytelen lenne a vaskos két kötet érdembeni ismertetése, a teljes névsor felsorolása akár, hogy ki mindenki írt még orosz irodalomról vagy alkotásokról. Inkább egy-két általános vonást érdemes kiemelni. Egyrészt azt, hogy az orosz irodalom ügyeiben való tájékozottság igen korán jelentkezik, lényegében véve a múlt század derekára már korszerűnek mondható. Még érdekesebb,

inkább a hasonlóságokat emeli ki, az elnyomás elleni küzdelem fontosságát, a társadalmi bírálatot, amely a szépirodalom elengedhetetlen feladata.

A két kötet zömét a dokumentumok foglalják el. Szerencsésen egészíti ki ezt néhány magánlevél, amely ugyancsak az irodalmi hatás jelentőségét járja körül, és a nagyon jól sikerült összeállítás: néhány orosz vers és szépprózai részlet, az eredeti szöveg és a magyar fordítások (Lermontov egyik versének hat, egymástól független magyar átköltésével találkozhatunk). Nyilván elsősorban az oktatást szolgálja ez a rész, de a kötet egész mondanivalója szempontjából is roppant tanulságos, hogyan szólalnak meg orosz költők és írók mind választékosabb, szebb, s ugyanakkor mind pontosabban az eredetinek megfelelő magyar nyelven.

D. Zöldhelyi Zsuzsa és egyetemista munkatársai jó szolgálatot tettek a kötet összeállításával. Kívánatos volna, hogy a folytatás, az 1920-tól napjainkig terjedő korszak is ilyen szorgos feltáráshoz jusson, s a meglevő kötettel együtt új kiadásban minél szélesebb magyar olvasóközönség számára is hozzáférhető legyen. A népeink közti barátságnak jó szolgálatot tesz.

Niederhauser Emil

ÚJRAKEZDŐK A KERTÉSZ UTCÁBAN

Loránd Ferenc: A Kertész utcaiak

Országszerte híres pedagógiai kísérletről számol be *Loránd Ferenc* könyve, *A Kertész utcaiak*. Hét tanítási év tapasztalatait írta meg visszaemlékezésében a rendkívüli tudatossággal nevelő iskolaigazgató. Egy különleges dolgozók általános iskolájának történetét, ahová nem felnőttek járnak, hanem olyan tizenöt-tizenhét éves fiatalok, akik nem tudják idejében megszerezni a további szakmai fejlődésük kiindulópontját jelentő általános iskolai végzettséget.

A munka mellett tanuló általános iskolai *túlkorosok*, akikről napjainkban is sok szó esik, nem azért maradtak el a többiektől, mert szellemileg fogyatékosak és gyönge képességeik miatt szorulnak gyógypedagógiai segítő beavatkozásra. Ezek a fiatalok szociális okokból — főként rossz családi és anyagi helyzetük miatt — elmaradottak és *veszélyeztetettek*. Az a veszély fenyegeti őket, hogy hátrányos körülményeik miatt nem lesz jövőjük, vagyis társadalmunk aljára kerülnek. Ami pedig

hogy a korán felnőttségre — kenyérkeresetre — kényszerülő gyerekeket tulajdonképpen mégsem szabad felnőttszámba venni. Ha a *felnőtt* dolgozók szokásos általános iskolájába kerülnek, akkor még kisebb a reményük arra, hogy befejezzék a tanulmányaikat, majd — szakmát tanulva, foglalkozást vállalva — utolérjék kortársaikat, s ahelyett, hogy csak sodródnának a társadalom perifériáján, még idejében újrakezdjék az életüket.

Loránd Ferenc mint igazgató a gyerekekkel egy osztályba került felnőttek ingerült panaszaiból következtetett arra, hogy a túlkorosoknak valamiképpen külön, testre szabott oktatási formára volna szükségük. Kísérletként, előbb csak másodmagával — és néhány óraadó tanárral — elkezdte körülbelül száz iskolahagyott (és változatos munkahelyeken szétszórva dolgozó), fölöttébb kilátástalan sorsú tizenéves tanítását.

Könyvének első — mintegy háromszáz oldalas — része ennek a

Velük együtt győződik meg arról, hogy az *egyéni* dilemmáknak nincs más megoldása, mint az élet igazi dialektikájának megértése — a *természetes* igényeket felkutató, követelményeket támasztó, de az egyéni felelősség érzését nem prédikációval felkeltő, hanem a kötelességtudatot a saját, személyes érdek felismerésére alapozó *közösségi* nevelés. Nevelés annak a nagyobb közösségnek a kicsinyített mása vagy modellje segítségével, amelybe a gyerekeknek már tanulásuk ideje alatt — a maguk boldogulása érdekében — be kell illeszkedniük.

Az első év hallatlanul érdekes történetéhez nem kevésbé elgondolkodtató tanulmányokat illesztett a szerző. Az egyikben reprezentatív adatokra és saját felméréseire támaszkodva tárta fel a túlkorosság kialakulásának hátterét, szociális indokait. A másikban összefoglalta az első évre következő további hat legfontosabb elvi és gyakorlati tapasztalatait, a pedagógustársak és követők okulására. Közben finom iróniával rámutatott arra is, hogy az ilyen nagy horderejű kérdések megoldását mi nehezíti, mi odázza el a legjobban: az óvatoskodó bürokrácia, a fensőbbséges okoskodás és az életidegen elméletiesség.

A *Kertész utcaiak* — s követőik az országban — túlnéztek az akadékoskodókon, messzibbre láttak, mint az aggodalmasok. A Loránd-könyv a vállalás krónikája, a tettek nevelő erejéről szóló érvényes híradás, egyfajta mai „pedagógiai hősköltemény". (*Magvető*)

Iszlai Zoltán

— Nem lehet az, Náczi! Nem lehet!

— Szeretném tudni, miért nem? — mosolygott ez, egy kis zsámoiyt hozva a Sára lába elé s ő maga is leült reá.

— Azért, Náczi, — felelt az asszony szomorúan, megfogva a férfi kezét — mert akkor néked más feleség kell és nem veheted el a szeretődet.

— Lári-fári! — hadonázott Szanta a kezével, — nekem nem vagy te szeretőm. Hitvesem vagy, édes jó feleségem az én szívemben; hogy az emberek szerint mim vagy, arra nem adok semmit. Istenségem vagy Sára, az én jóltevő Istenségem, mert mi lett volna én belőlem nálad nélkül? Egy csavargó, egy elzüllött; vagy talán nem is élnék már azóta. A te kedves, jó kezed igazgatja két év óta az utamat és én tisztességesen, boldogan élek azóta. Hol a részeges, vad korhely Szanta, a ki könnyelműségével tönkretette egész jövőjét? Nincsen sehol. A te áldásos kezed átgyúrt, átidomított engem és habár nem is vagyok a régi, előkelő állású, gazdag Szanta, — lett belőlem egy szerény és tisztességes kishivatalnok. Mit tudják azt az emberek, mit a világ, hogy én mivel tartozom neked? Soha sem tudok én elég hálás lenni irántad Sára!

Sára csak rázta lassan tovább a fejét.

— Éppen azért, — szólt — hogy most már más ember lettél és vagyonoddal most már újra azt az állást foglalod el, a mit a múltban, nem szabad elfeledned, mivel tartozol magadnak és mivel annak a körnek, a melyben újra élni fogsz. Én nem tudnék most már oldaladnál megfelelni hivatásomnak, a mi reám várna. Jól tudod Náczi, hogy én egy szegény eltévedt paraszt-leánynak vagyok a gyermeke, a ki világba futott bánatával és szégyenével, hogy paraszt-legény kedvese is elhagyta az anyja parancsára, mert a fattyú-gyermeket nem volt szabad feleségévé tennie.

— Ejh! mit adok én egy paraszt ripőkre! — ugrott fel Szanta hevesen a zsámolyról. — A mi volt, elmúlt. Feleségem leszel és olyan irígyeltté teszlek, mint egy királynőt.

— Soha! — kiáltott az asszony felugorva. — Soha sem leszek a feleséged!

A férfi csodálkozva, de villámló szemekkel nézett reá.

— És miért? — sziszegte fájdalmas hangon, megfogva az asszony karját.

— Nevetséges szerénykedés volna ez. Kétféle vér foly ereidben. Az apád úr, az anyád paraszt volt. A kék vér erősebb adagban ömlött el benned, mint a vörös. Olyan vagy, mint egy királynő. Szép és előkelő. Arra születtél, hogy fényben élj.

Az asszony felséges, nyugodt tekintete megváltozott. A barna szemgolyók villogtak, mint egy új aczélkard pengéje s a szép, tiszta szemfehérje elsötétült.

— Nem, — szólt megállva a férfi előtt, — nem arra születtem, hogy fényben éljek, hanem arra: hogy szeressek!

Szanta Náczi fehér lett, mint egy halott s a haja szálai megreszketve mind az ég felé állottak.

Egy perczig farkasszemet néztek egymással s aztán az emberben újra felülkerekedett a régi bicskás vér. Mint egy tollat, arrébb dobta az asszonyt, hogy az leesett a díványra s egyik kezével belé markolt a hajába, a másikkal meg a torkát szorította össze.

Az asszony elkékült s kiáltás helyett csak egyet hörgött.

Erre elereszteti az asszonyt.

Ez szabadon érezve magát, felült a díványon, megigazította haját, rücskös ruhájának a ránczait kisímította s rámosolygott csöndes szomorú mosolyával a meghúnyászkodott emberre.

Szanta percz alatt a lábainál hevert.

— Bocsáss meg, bocsáss meg! — tördelte bűnbánóan, — nagyon szeretlek, nagyon. Ugy-e te is szeretsz, Sára; mondd, te is szeretsz, nem hagysz el engemet?

Sára finom formájú, de munka nyomait viselő kezei közé fogta az ember torzonborz fejét s úgy beszélt hozzá nyugodt, egyszerű hangon, mint az anya beszél vásott, de megtért fiához.

— Mikor összekerültünk, akkor megmondtam neked, hogy nem szeretlek. Nem szerettelek, de vonzódtam hozzád s valami nemesebb ösztön arra kényszerített, hogy már-már megúnt életemet tegyem hasznossá az által: hogy a te veszendő lényedet adjam vissza magadnak. Nem vádolhatsz hűtlenséggel. Egyet szerettem, szeretek és szeretni fogok mindig. Azt a paraszt legényt, a ki miatt világgá mentem. Ehhez hű is maradtam, habár bánatomban elbuktam. — Ne haragudj. Tudom, hogy hálátlan vagyok. Nem érdemlem a te nagy szeretetedet. Légy boldog nélkülem, igyekezz elfeledni, hisz most már könnyű lesz, mikor a szerencse mosolyog rád. Én elmegyek tőled s azért leszek, a kit szeretek. A búcsún találkoztam véle s ő is úgy szeret most is

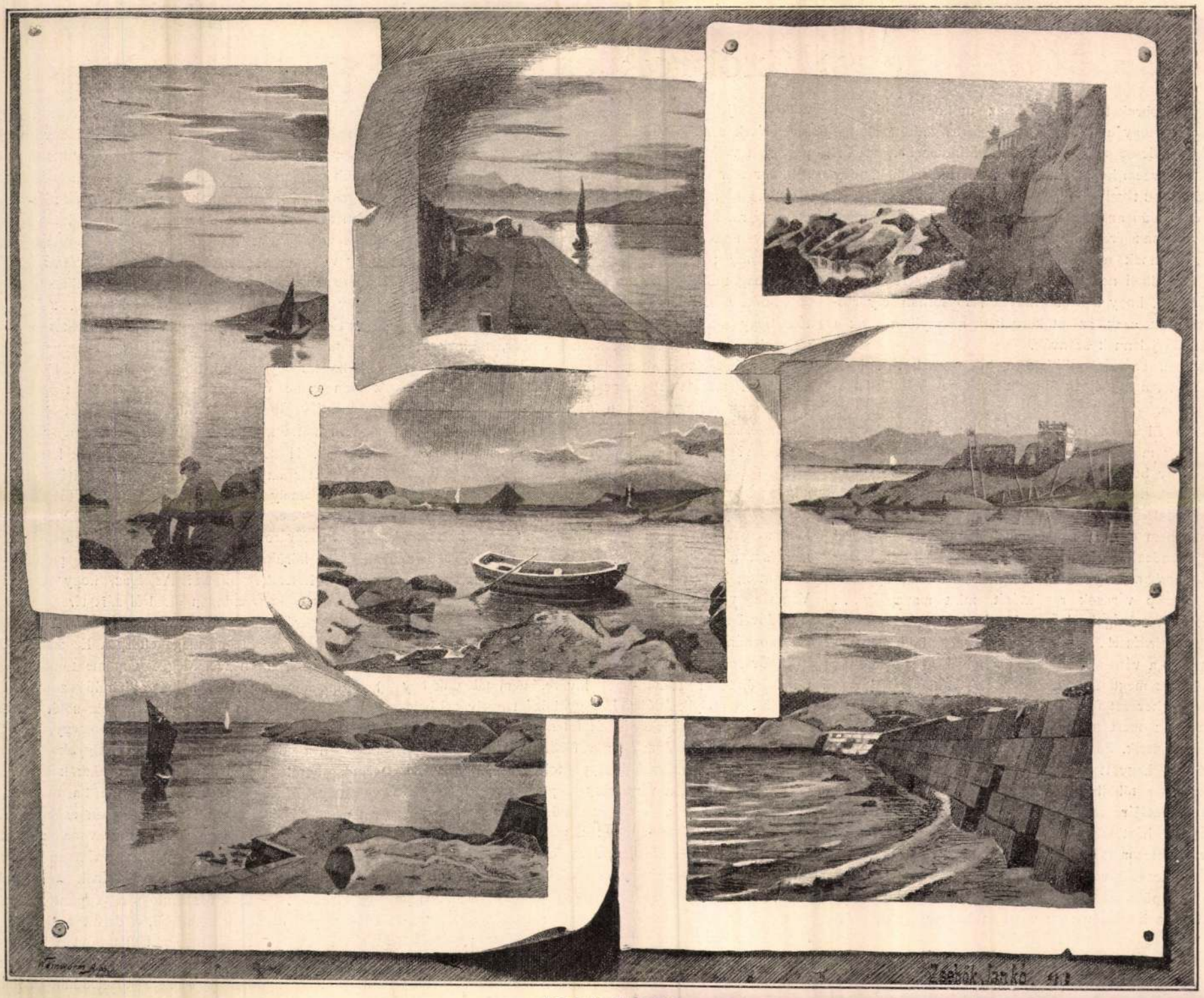

ADRIAI KÉPEK

Az *Ország-Világ* részére rajzolta *Zsebők J.*

engem, mint régen. Az anyja meghalt, most már ura cselekedetének. — Nem tudja mostani helyzetemet, azt hiszi, most is szolgálok, mert ott, abban a bőröndben elvittem azt a ruhámat, a mibe eljöttem hazulról, abba voltam a búcsún; elvittem, valami súgta, hogy vigyem, súgta, hogy ő is ott lesz. Bocsáss meg, Náczi, bocsáss meg s engedd, hogy boldog legyek!

Most már ő hevert az ember lábainál, a ki összefont karokkal állt Sára előtt s merően nézett reá.

Sára átfogta karjaival a Szanta térdeit s szemeiből sűrűn hullott a köny. Vastag hajfonatai lehulltak fejéről, végig kigyózott súgár termetén s úgy térdelt ott a földön zokogva, könyörögve, mint egy szép, bűnbánó Magdolna.

Szanta nem birta nézni. Feljajdult, mint egy vadállat s kirohant a szobából.

***

Néhány év mult el. Szanta Náczi a nagy vagyonnak, a mit örökölt, újra a végét járta. Nem volt olyan korhely, kártyás, meg verekedő hét vármegyében sem, mint ő. Nem sok kellett már hozzá, hogy újra letaposott sarkú csizmában, megkopott bársony zekében fitogtassa, hogy ő *még* földesúr.

Egy őszszel kedve kerekedett bánsági birtokáról Erdélybe rándulni medvevadászatra. Napokig leste már néhány barátjával a rengeteg erdők sűrű cserjéi között a vadat, mikor egy szép napfényes délutánon, ott az út mellett egy bokorból, a hol ő elrejtőzve volt, egy paraszt asszony szép súgár, délczeg alakja vonta magára figyelmét, a ki semmit sem látva a reátapadó két villogó szempárból, nyugodtan, mint egy királynő lépkedett tova kicsi, magas sarkú csizmájában. Egyik kezével egy két éves kis fiút vezetett, másik karján meg egy félesztendős, pufók, rózsás arczú leánykát tartott.

Vídáman, ragyogó arczczal beszélgetett kis fiával, semmit sem sejtve abból, hogy ott a háta mögött megrecscsent a bokor s egy szilaj kéz az őrült fájdalom dühével szegezte életére a vadász-fegyvert.

A kis fiú e pillanatban elfutott anyja mellől egy pillangó után s az asszony csengő hangon kiáltott utána:

— Vigyázz, Náczi!

Szanta Náczi kiejtette kezéből a fegyvert, leborult a száraz, napégette avarra s úgy zokogta ott:

— Légy boldog, hisz megérdemled!...

Szobrok és terek

Szobrokat azért emel az utókor nagyjainak, hogy a holt ércz a késő századoknak hirdesse azok dicsőségét. Mindemellett azt hiszem, hogy e művek nem azért létesülnek, hogy századok multával valamely dúsgazdag s a régiségek iránt érdeklődő angol vagy német gyáros, ásatásai nyomán, a bronz érdekes és értékes zöld rozsdájával bevonva, lássanak napvilágot és gazdagítsanak valamely jövő évezredbeli nemzetközi múzeumot. Sőt erős a meggyőződésem, hogy a szoborművek első sorban oly módon szólnak csak az utókornak, a mennyiben azok a mindig élő jelennek szánvák.

Azoknak számára állítják, a kik vannak, . . . mert azok látják, a kik élnek és azok merítenek belőlük lelkesültséget is.

Eszme ül a szobrok érczalakján; — gondolatok súgárzanak mozdulatlan szemeikből, — az a rendeltetésük, hogy besúgározzanak dicsőségük emlékével egész nemzedékeket.

E feladat megoldására a szobrász vésője és fantáziája azonban nem elégséges. Kezet kell fogni a szobrászszal a város-rendezőnek is.

Az ókorban nagyobb dicsőségnek tartották, úgy látszik, a szép városok rendezését, mint manapság . . . Fejedelmek, országok első emberei, hadvezérek foglalkoztak e kérdéssel . . . A görög népnek költészetében megmaradt a városalapító jelző; a mivel sok hadvezért s fejedelmet megtiszteltek.

Nálunk keveset foglalkoztak nagy embereink a városrendezéssel; mert nálunk igazi nagy feladatnak csak a politikát ismerik. Szép fővárosunk megalkotásánál a mi szépet ott hagyott a véletlen, azt meghagyták, nem bántották s a többiben csak arra törekedtek, hogy nagy városok mintájára mentül előbb előálljon nálunk is egy beláthatlan háztömeg. Igy jött létre az Andrássy-út, remek palotasorával; így a nagy-körút s számtalan egyenes utcza három-négy emeletes palotasorával . . . Igy fog kiépülni az új Duna-hiddal a kerepesi-út folytatásaként a hatvani-utcza; végtelen házsor, palota, fal mindenütt, egyéb semmi!

Nagy szerencsétlensége volt Budapest fejlődésének az, hogy mikor kezdték rendezni, a Széchenyi, Eötvös- és József nádor-szobrok már készen voltak s ezek mellett Deák Ferencz szobrának még volt egy hely. Mintha az öreg úr már életében pályázott volna arra a helyre, úgy oda illett. Nem kellett helyet keresni, volt, sőt mi több, a szimmétria kedveért nem hogy Deák szobrának nem kellett helyet keresni, hanem, ha nem lett volna Deák, keresni kellett volna mielőbb, hogy arra az üres helyre szobrot lehessen állítani. A Petőfi-szoborral meg már merényletet követtek el. Volt a fővárosnak egy háromszögletes terecskéje, — hamarosan nem akadt oda házépítő, — hogy kárba ne vesszen, oda állították Petőfit . . . Talán arra czélzott a város-rendező, hogy a jó budaiak minden nap maguk előtt látván a Petőfi-szobrot, megtanulnak tőle magyarúl. Pedig a budaiak a Petőfi-szobor nélkül is magyarosodnak . . . hála a Magyar-Egyesület lázas tevékenységének.

Másik szerencsétlensége az volt Budapestnek, hogy mikor rendezték az Andrássy-utat, később a nagy körutat és kijelölték a házak utczavonalát: nem volt a fővárosnak senkije, a ki a halhatatlanságra hirtelenében pályázott volna. Más szóval, mikor a kijelölés megtörtént s mikor már a világraszóló utczák testet öltöttek, akkor gondolta rá magát Arany János, Andrássy Gyula gróf a meghalásra, akkor támadt fel halottaiból Mátyás, Árpád, Szt.-István szobrának, a Szabadság- és a Honvéd-szobornak eszméje; sőt még, hogy tetézve legyen a helyhiány, fogja magát Baross Gábor és ő is meghal.

Mindenesetre dicséretes buzgalom a városrendezőktől, hogy egész városrészeket egyszerre, varázsütésre akarnak létesíteni s ha van kéznél ember, a kinek szobor jár, hát azt a kész helyre oda is állítják, de az előrelátás, merész konczepczió és a bátor alkotás hiányára mutat, hogy minden új szobornál évekig tartó töprengésekbe kerül kisütni, hogy hát hová is tegyük azt?

Nem tévedek, ha a merész konczepczió s a bátor alkotás hiányát arra a körülményre vezetem vissza, hogy egyrészt egyes utczavonalak kifogástalan, mértani szabályosságát nem merik áldozatul hozni terek alkotására, másrészt a forgalom fennakadásának réme ijeszti el őket attól, hogy a nagy-körút, Andrássy-út, kerepesi-út, Vámház, váczi-körút, terek által megszakíttassanak, a hol idővel szükséges szobrainknak szobrot illető helyek kinálkoznának.

A főváros mostani terei között, csodálatos, az Andrássy-úti köröndöt s Kálvin-teret kivéve, nem találunk egy teret se, a melyik átlójával, vagy középtengelyével beleesnék valamely közlekedési út főtengelyébe. Az Erzsébet-tér eldugott, a József-tér a fürdő-utcza oldalfülkéje, a Gizella-teret nem szabályos pontokon metszi a váczi- és Dorottya-utcza, a városház-tér éppen ilyen, a Ferenczieк-tere nem tér, csak utcza-összeszögellés. Az az egy-két tér, a mi a nagy-körút mentén akad, milyen a nyugoti pályaudvar előtti, a József-utcza, Rökk Szilárd-utcza és körút összeszögellése, végül a Boráros-tér, egyrészt a nevezett óriási útvonal végpontjait jelzik s így nem birnak individuális szépséggel, a háztömegek szemléletében elfáradt lélek megnyugtatására hatni; másrészt véletlenül vagy kényszernyomás alatt létrejött, szabálytalan utczatágulást jelentenek csak. Ha a városrendező a nyugoti pályaudvar előtti teret vagy a Boráros-teret monumentális szobormű elhelyezésére szánta — valamikor a messze jövőben, akkor igen bölcs előrelátásának adta tanújelét; de e nagy előrelátása mellett megfeledkezett arról, a mit a belvárosnak szoborral teledugdosásával immár ő is dokumentált, hogy előbb a közbeeső pontokat kell széppé, tökéletessé tenni. Nem az utcza és körút elején fárad el szemünk és lelkünk, hanem mikor belejutunk a tömkeleg közepébe; akkor esik jól egy szép tér, tágas, derült körvonala. Ha ilyen terekre helyezzük szobrainkat, akkor lesz meg azoknak az a befolyásuk, hogy a homlokukról leragyogó dicsőség végig veti fényét azokra a messzeségben eltörpülő házsorokra. Hiába mondja valaki, hogy ilyen hosszú utcza közepébe beletett szobor perspektivája eltörpül s ez által veszít az összhatás, a mit a szobor hátterével együtt gyakorol . . . Nem áll. Nem áll azért, mert csak úgy volna e tétel helyes, ha képzelhető volna, hogy bárhova is lehet állítani *olyan szobrot*, a mely, ha tőle távolodunk, körvonalaiban és egészében nem a hátterével együtt szűnnék meg világosabb és érthető képet nyujtani, hanem tovább megtartaná egyéni, szobrászati vonalainak kirívó világosságát, mint az a háttér, melyben áll; szóval, ha olyan szobrot lehetne emelni, a mely nő, ha a szemlélő tőle távolodik; vagy megfordítva, ha lehetséges volna, hogy valamely szobortól távolodva az a látószög kisebbedése szerint törpüljön, a háttér ezzel ellentétben nőjjön, vagy legalább is megtartsa látószögét . . . Nos, mind a kettő fizikai lehetetlenség. A szobor hatásának nem az a titka, hogy rövid utczából nézzük-e vagy hosszúból, hanem egyedül az, hogy a környezettel összhangzásban van-e vagy sem? Tévednek tehát azok, a kik azt állitják, hogy az Andrássy-útra azért nem lehet szobrot állítani, mert az út végéből ez a szobor nem látszanék. Hiszen az utcza egyik végének házai se látszanak már az utcza másik végéből. Aztán nem az a czélja valamely szobornak, hogy messzelátók tisztaságát próbáljuk vele, vagy hogy mentül messzebbre ellássék!

Hát a főváros jelenlegi szobrainak minő fontosságot ad az a körülmény, hogy négyemeletes paloták által körülzárolt tereken állnak? Az igaz, hogy van mihez mérni őket, mert minden oldalról zárt téren állnak, de az összemérés nem esik a szobrok javára. A ki mögött valami nagyobb áll, az maga eltörpül. Ez az eset áll a főváros szobraira nézve. Még egy momentumot kell felhoznunk a nyilt utczavonalba állítandó szobrok érdekében. A szobor, mely mögött meredek, sötét fal emelkedik föl égfelé, a szemlélőre inkább egy, ama falra művészileg oda festett kép benyomását gyakorolja, mintsem szoborét. A plasztikus domború alakok és vonalak, valamely jól árnyékolt képhez lesznek hasonlókká, szóval művészi értékük hatás tekintetében csökken. Az a szobor azonban, melyet nyilt utczavonalba állítunk valamely térre, a melynek tehát a távlatban egy pontban, valahová a szobor alapkövezetének szinvonalába eső alacsony pontban összefutó s a végpontokon elmosódó törpülő utczasor s feljebb, a derült ég képezi hátterét, éppen, mert a háttere a távlat folytán törpül, felmagasúl, nő, emelkedik és egész szoborszerűsége kitűnik, előtérbe nyomúl s ha feléje közeledünk, a háttérrel nem egyenlő, de fokozottabb arányban nőnek méretei; szóval felmagasodik.

Nos, ilyen előnyök mellett valóban csodálatos, hogy nálunk nem mernek nyilt utcza vonalába szobrot, oszlopot állítani.

Azt is felhozzák ellene, hogy a forgalomnak akadályára volnának ezek a szobrok, avagy a főközlekedési vonalak tengelyeibe eső terek. De ez az okoskodás megdől, halomra omlik, ha elgondoljuk, hogy a keresztutakra állított lovasrendőrök semmiféle forgalmi akadályt nem képeznek, pedig mint fizikai testeken, rajtuk sem lehet észrevétlenül keresztül hatolni, hanem ki kell őket szépen kerülni. Nem képeznek forgalmi akadályt az Andrássy-út terein terpeszkedő nagy lámpák sem, pedig mindenütt van négy-négy is közel egymáshoz.

De ha tetszik, tudunk e tekintetben példákra is hivatkozni. Ott van például Páris. Annak terei nem esnek valami mellék-utczák vonalába, olyformán, hogy a

Zsebők János

1893 nyarán kezdett el vízfestéssel dolgozni. És itt is mezkedett megaz olajfestéssel is. Az olajf-et Tornyaitól ~~öröröltte~~ vette meg. Elöző arctanulmányokat és csendéleteket kezdett el festem olajjal. 1893-tól ő is kérikte humoros rajzokat a „Kazikas" c. lapban.

Kiss Lajos, Vásárhelyi muvénélet, Dp 1957

67 l.

Zsebők Imre

l. Művészi Ipar

1891. 217. l.

PUBBLICAZIONI DELL'ISTITUTO DI ARCHEOLOGIA
E STORIA DELL'ARTE DELL'ERA CRISTIANA PRESSO
LA R. UNIVERSITÀ «PIETRO PÁZMÁNY» DI BUDAPEST

DIRETTORE: PROF. TIBERIO GEREVICH

Dott. ROSINA WOLF

GIOACCHINO PIZZOLI

AFFRESCATORE

MDK

Zsebők János, Hódmezővésérhely.

Az ambituson, of.

Téli táj, of.

Szegedi Képzőműv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló.
1943. okt. 8 l.

DEBRECEN (Hajdú)

~~Széchenyi-utca 33. helyszín~~

Széchenyi-utca 33. Ház, egyeme

(Debrecen Lei MV. Bp. 1981, 701)

Zsebők János MD K

Gonda József: Hangulatok.Loreley c.
könyvét illusztrálja. /1896/
Kiss L.: Vás.müv. 91.o.

Z s e b ő k János MDK

festő

Kiss L.: Vás.müv. 65-69.o.

"A Nagyapó nótája"
1907-ben Temesváron aranyérmet nyert.
1925-ben szerepelt a Rippl Rónai kiállitással kapcsolatban.
Madonnaképe a salánki rk.templom számára/1909/
Dobsina város tájképe /1913/
A dobsinai jégbarlang felfedezőinek, Ruffinyi J enő, Méga Béla, Lang Lusztávnak arcképe a jégbarlang vendéglőjének nagyterme számára 1913/
1914-18-i háboruban 3 évi harctéri szolgálat, majd rokkanttányilvánitás.
1920-ban ismét Vásárhelyen tanit.

68.o.

Zsebők János MDK

festő

Kiss L.: Vás.müv. 65-69. o.

1934 szept. 1. től nyugalomban.

Tollrajzai a "Karikás" és "Pióca" vicclapban. Illusztrációkat készitett az Ország-Világ lapba, a Képes Családi Lapokba. Illusztrálta Petőfi összes költeményeit/Szeged Gönzi kiadó/ és Klein Sámuel bulener /dobsinai plattdeutsch/ költeményeit, Miskolci Henrik regényeit, Csáktornya monográfiáját.
69.o.

Zsebők János MDK

festő

Kiss L.:Vés.müv. 65-69.o.

Atyja: Zs. János

Anyja: Román Franciska /francia származásu/.

Született:1872 ápr. 18. Hmvásárhely.

Gyermekkori rajzolgatásai és másolgatásai.

Barátsága a nála 3 évvel idősebb Tornyival.

65.o.

1891-ben egy évig a bécsi festőakadémiára járt, ahol Tornyai épp 46-os közlegény.

66.ö.

1896-ban rajztanár Hmvásárhelyen.

1897-ben tette le a tanári vizsgát, mely után állandósitották.

1899 ápr 18. nőül veszi Török Etát, aki a mézeshetek után elhagyja. Mikor felesége vis zatér hozzá, 1901-ben Olaszországba megy Tornyaival/akihez szintén visszatért felesége. De 1904-ben elválik feleségétől.

67.o.

Zsebők János MDK

festő

Kiss L.:Vás.müv. 65-69.o.

1897-1904-ig Hmvásárhelyen többször szerepel mükedvelő előadásokon, színdarabban, gitár és énekszámokkal, élőkép rendezéssel. Tornyaival együtt festi az élőképhattereket "A század találmányai élőképekben".

67.o.

1900 dec. "Munkácsy: Krisztus Pilátus előtt c. festménye élőképekben" hátterét festi.
1901-ben Endre Bélával rendezi a " A rózsakirályné és udvara" élőképet.
1904-ig Vásárhelyen rajztanár. Életét a tanitásnak szentelte. Csak szabad idejében fest.
A rcképeket, tiszai tájképekt és interieuröket festegetett.
19o4-től Csáktornáyn, Nagyszöllősön, Német palánkán, Dobsinán müködött.
1900 kiállitása a Nemzeti Szalonban.

68.o.

Zsebők János

Élet és Irodalom II. 5. sz. 1958 jan. 31
Paku J.: Vásárhelyi művészélet

MDK

Zsebők János, Hódmezővésérhely.

Pünkösdi rózsák, of.

Martélyi Tiszapart, of.

Szegedi Képzőműv. Egyes. kiáll. Hungária-szálló.
1943. okt. 8 l.

egyemeletes, 5 ablakos, középen romanti-
cs-mellvédes erkély. oromfal "Vasudvar"

.2 1/

Zsebik József

Kocsis Béla-Zsebik József: Szeged, Nádos u., 50 lakásos - 75 férőhelyes óvodaépület /Borvendég Béla, Kocsis Béla építész/. - Müszaki Tervezés, 1966., 12. sz., 12-13. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 248. l.

M. D. K

ZSEBIK József építész

Szegea, Villamos megálló (1957)

Repr.

Társtervező: Tárnai T.

Major Máté: „Vidéki" építészet

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 4/5. sz.

133. l

Ízebő Károly festő.

Fiatal amatőr festő mutatja be legujabb alkatásait a Városi ifjúsági klubban, ma este.

Petőfi Népe, 1975. nov. 14.

M.D.K.

Zsebők Jankó

A müvész "eredeti rajzai"-t hozza a lap: "Kossuth Lajos nyugvóhelye" és "Deák Ferenc kriptája" cimmel.
Repr.-ók.

"Batthyány Lajos gr. mauzoleuma" és „Klapka György sirja" cimmel repr.-ók.

Képes Családi Lapok, Bp. 1894. nov. 4.
16. évf. 45. sz. 708, 709, 716, 717. lapok

Zsebők János

Szerepelt a vásárhelyi művészek kiállításán /1945/

Ambrus Tibor: A vásárhelyi művészet multja

Korfázs 1968 II. 311 old.

Zsebe István MDK

korongos a Zsolnay-gyárban

Született: Neuschwitz 1906

A gyárban dolgozott: 1923-38

74.o. 18. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs 1959.

Zsebe Lajos

szabadkézi korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban köszerepelt 1885-1907.

69.o.

BIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

Zsebe Lajos MDK

a Zsolnay - gyár korongosa

Szül.: Mike 1873

A gyárba belépett: 1890-1907

27.o. és74.o. 14. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay- gyár müvészete. Pécs. 1959.

MDK

Zsebe Lajos, szab.kézi korongos

1885-töl a Zsolnay gyárban dolgozott 22 éven át.

Nikwlszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitele-
Pécs, 1949.ápr.12. zöi.

Zsebe Mihály S.,csizmadia

A miskolci Pataki-Gerga görög kereskedők közötti szerződésben szerepel 1778 után.Azon elveszett adóságok, melyek őket terhelik."Zs Zsebe Mihály S.csizmadia csizmadiánál 1776 3.21".Rhft.kr. 296.old

Komáromy József: A Pataky-Gerga üzleti Társasszerződés 1778-ból 285.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

ZSEBEHÁZI MOLNÁR MIHÁLY, molnármester

1771. jan. 28-án a Veszprém megyei becsületes molnár céh esküdtei: Szalai Molnár János céhmester, Zsebeházi Molnár Mihály, Végh Molnár János, Molnár Sámuel és Szántó Molnár Márton esküdtek megbecsülték a vilonyai határban épült középső új malmot, melyet Bolla Molnár István épitett.
86.old.

TEMESVARY KÁLMÁN: A vilonyai malmok története 85.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 9. Veszprém, 1970

Zsebes

l.

Csíkvári Ábrahám

214. l.

10. *Szita József:* Missa Buda expugnata 1686 ..... 193—197

11. *Horváth Henrik:* Hódoltság és felszabadítás a művészettörténelemben ..... 198—219

12. *Budó Jusztin:* Az első kultúrtörekvések Budán a visszafoglalás után ..... 220—241

13. *Bánrévy György:* Az első hivatalos intézkedések a visszafoglalt Budán 1686-ban ..... 242—270

MDK

Zsebe Imre, szab.kézi korongos

1885-töl a Zsolnay gyárban dolgozott 33 éven át.

Nikwlszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitele-
Pécs. 1949.ápr.12. zöi.

[illegible]

Zsebe István,

korongos

a Zsolnay-gyár művészeti [illegible] munkáiban közreműködött 1923-1928 között.

69.o.

NIKELSZKY GÉZA: A ZSOLNAY-gyár művészete. Pécs. 1959.

Zsebe Imre

MDK

a Zsolnay - gyár korongosa

Szül.: Mike 1870.

A gyárba belépett: 1885-1913

27.o. és74.o. 14. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay- gyár müvészete. Pécs. 1959.

Zsebe Imre

MDK

korongos a Zsolnay-gyárban

Született: ?

A gyárban dolgozott: ?

"Szrájkvezető 1913-ban"

74.o. 18. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs 1959.

Zsebe Imre MDK

szabadkézi korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1885-1918.

69.o.

NIKELSZKY GÉZA: A ZSOLNAY-gyár művészete. Pécs. 1959.

Zschernich B.

nagyrombati puskamü-
ves

l.

Arch. Ért
1911. 215. l.

vag nálam
Magyar puskaminverség
alatt

ARCHÆOLOGIAI ÉRTESITŐ.

A M. TUD. AKADÉMIA ARCH. BIZOTTSÁGÁNAK
AZ ORSZ. RÉGÉSZETI ÉS EMB. TÁRSULATNAK
KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI

HAMPEL JÓZSEF

Zschernich B.

nagyrombati puszta-
minves

l. Arch. Ért
1911. 215. l.

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam sze
mely a mai veszedelmes külpolitikai
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a ké
pártjából.

Az ország sorsáért való mélysége
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a ga

Én tehát felveszem a harcot,
ki az országot a mai szörnyű helyzetéb

kibontom a legitimizr

„Istenért, K

Zschernich B

nagyrombati
puszamüves

l.

Arch. Ert. 1911

226. l.

nbe a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
helyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
pviselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

s aggodalom és választóim ezreivel való személyes
:űzdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
zdasági megélhetést veszélyezteti.
ma eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
l és

nus zászlaját a fővárosban!
irályért, Hazáért"

Zschernich Be

nagyrombati puskaműves

l.

Arch. Ért

1911. 226. l.

227 l.

köppel.

vagy nálam

Magyar puskaművesség

alatt.

452 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Kiállítás

Kiállítóterem

Kiállítás

Kiállítóterem

Kiállítás

Kiállítóterem

Zsótér László grafikusművész

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítási Termében jan. 5. én nyílik meg 70 x 100 c., tizenhárom fiatal grafikusművész kiállítása, melyen művei szerepelnek.

Meghívó.

1974. jan. 5.

Zsátos Gyula

T. Sz. Karám. o. v. 80×100 cm.
j. b. l.: Zsátos Gy. a művész tul.
Istálló építés. o. v. 65×100 cm.
j. j. l.: Zsátos Gy. a művész tul.

Mezőgazdaság a Nyíregyházi Kiállítás-
a Kati bev. Matolai János.
Bp. 1959

M.D.K.

Zsátos Gyula
festő

Művét a harmadik díjjal jutalmazták.

Magyar Nemzet, 1959. aug. 19.
Merő gazdaság a képzőművészetben. 4 l.

MDK

Zsátos Gyula

Istálló épitès, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 22 l.

Zschernich B.

nagyrombati
puszamüves.

l.
Hampkalaur

65. l.

summervuael (H 154) Schmetterling: sieb-sächs. summerfoael

Kaisd	225	79	22533	45 fl. 01 d.[7]
Arkeden . . .	154	9	16050	32 fl. 55 d.
Meburg . . .	87	1	12780	23 fl. 60 d.
Bodendorf . . .	117	3	10485	21 fl. 12 d.
Gross-Alisch . .	141	11	14625	29 fl. 80 d.
Pruden	65	11	4895	10 fl. 34 d.

[1]) Der vollständige Titel lautet: Regestum super redemptionem gelimarum tritici in sede Segesvariensi juxta consultationem et deliberationem dominorum regnicolarum trium nationum in comitiis eorum Albae Juliae recens celebratis communi voto et consensu imposita, conscriptum ac per Senatum amplissimum urbis Segesvár facta est executio. —

[2]) In diesem Jahre brach bekanntlich der Krieg zwischen Habsburg und der Pforte um das zerrissene Ungarn wieder aus; Siebenbürgens Fürst und Landtag beschlossen, trotz des wiederholten Drängens der Pforte zum Anschluss, eine bewaffnete Neutralität einzuhalten. s. Szilágyi „Erdély országgyülési emlékek III. kötet" S. 295.

[3]) Vgl. Trausch a. a. O. S. 105: „Praesidii loco colligendam esse pecuniae vim, quae sit parata in utrumque eventum:" s. auch Szilagyi a. a. O. S. 296 und 421.

[4]) Szilágyi a. a. O. S. 422.

[5]) Der Beschluss giebt unter anderm noch an: 2 Haufen Haber galten wie 1 Kornhaufen; Viehzüchter gaben für je ein erwachsenes Stück Vieh (öreg bárom) 3 Ziegen, 3 Schafe oder 5 Schweine 1 den. Ebenda.

[6]) Leute ohne eigene Wirtschaft.

[7]) Im Original fälschlich 49 fl. 05 d.

Zsány Zoltán építén

L. Eltér István

– Szövetségi kérek

Magyar Építőművészet Bp. 1983

10-12

83/4

147 Zsarolyán 073

Fehér gyarmattól 7 Km.

(Szatmár vm) vasut mu

Ref. templom.

XIX. sz.

Erdekseben

Borkos

Nyirségi utam 1938

Zsarolyán

Szatmár vm

Ref. templom

XV. sz.

1865 ben ujra épitve

Borovszky Magy. orsz. vm

Szatmár vm.

168 l.

és a koronázási jelvények története és műleírása, Budapest, 1886. — CZOBOR BÉLA: A magyar Szent Korona és a koronázási palást. *III. Béla magyar király emlékezete.* id. m. 98— l. — VARJÚ ELEMÉR: A Szent Korona. *Arch. Ért*, 1920/22. 57— l. — FALKE, OTTO VON: A Szent Korona. *Arch. Ért.*, 1929. 125- l. — MORAVCSIK GYULA: A magyar Szent Korona a filológiai és történeti kutatások megvilágításában. *Szent István Emlékkönyv.* id. m. III. 423— l.

Az ír miniatúrákra és stílusleszármazottaira emlékeztet az apostol-lemezek beosztása, (CCLXII., CCLXIII. 2—3.) az erősen leegyszerűsített kontúrba foglalt alakok tömzsisége, nagy feje és kis teste, kalligrafikus, dekoratív rajza, s körülöttük az ornamentika; mint az ír és angol-szász miniatúrákon, az alakok itt is szinte ornamentummá változnak. (Jó analógiájuk pl. a sanctgalleni VIII. századi ír evangeliariumban. A montecassinói bencés kolostor könyvtárában ma is közel 300 VIII—X. századi kódexet őríznek.) Az apostolon feltűnik a kancsal tekintet. A Pantator-lemezen (CCLXIII. 1.)a háttér

TANULMÁNYOK BUDAPEST MULTJÁBÓL

Zsarnó

l.

Csikvári Ábrahám

214. l.

Zsarnói ref. templom

1810-ben épült

Csíkvári Abaúj

sz. a. 287. h.

Zsarnóczy Lajos

Árnykép

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Műcs. 21 l.

MNK

Zsarnóczy Alajos

Árnykép

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937.nov. Műcs. 21 l.

Zasmócny Alajon

Arrykóp

Zsarnóczy Alajos

MDK

Árnykép

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Zsarnóczy Alajos MDK

Árnykép

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Zsarnoczay Alajos festö./1818-85./

Mübarát.1921.I.119-122.l.

sírkő eredeti szélességére is követk
emléket legalább két-, de valószí
díszíthette.

Szinte barlangszerűen bemélyül
nas alakja domborodik ki. Lendülete
maenas-alakjait felülmúlja. Typusbe
dombormű bacchansa áll hozzá leg
karjáról hosszú ívben lelógó ruházat
Derekán átkötött fátyla hátul egy
nagy tánclendülettel kihomorítja, fejé
ben szétbomlasztott haja zilált fü
hátára. Előrenyujtott jobbkezében r
talanszor szereplő kést szorongat,
szétmarcangolt állatokat négyelték fel
tobozzal és csokorral ékes thyrsost szo

Mind e mozdulatai harmonikus
Mai igen megkopott állapotában is
kőfaragó hű átérzéssel igyekezett a
alakunk oly lenyúgöző hatást kelt, ho
hosszú távolságról, időről, amit typu
pannoniai műhelyig meg kellett tenn

Készítésének korát bizo

ZSARNÓCZAY Ján os építész

Majdán Béla : Egy magyarországi kisváros építészeti emlékei. Balassagyarmat, 1989. 131.p. ill.

Zsarnóczy Alajós

Hornyay Ödön
képkiállítása. Sátor-
aljaújhely, 1922.
16–23. l.

E katalógusban
fentiről szóló cikk
Hoffmann Edith-
től

MDK

Zsarnóczy Alajos

Árnykép

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937, nov.

21 l.

MDK

Zsarnóczy Alajos

Árnykép

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

21 l.

Zsarnóczy Alajos

1818 - 1885

Számos műve

lásd

Lofferer Steinberge

Szépm. Muz. graf. o.
45. kiáll. (1922)

ROBERT SCHRAUDOLPH

HEDWIG SCHAUENSTEIN-INDRA

Kilátás a Hahnenkammról
Blick vom Hahnenkamm

Zsarnóczy

l

LykaMagyműI800-50

60,732,l

PERMANENT

VÉSZET

I ISKOLA, BUDAPEST
915. II. ÉVF. * 1. SZÁM.

Zsarnóczy

Ltáb I. 66.

Zsarnóczy Alajos

Biedermann. Kiáll. 1937

VIII. tsem –

1) Árnyhép – ollóval kivágva –

2) Árnyhép –

hép. Unnen

DVKV

Zsarnóczy Alajos

1818–1885

Műbarát 1921

119–122.

Láid Ev

Press IX. 175

Czarnóczy Alajos

Lásd

z

Ernst-Lázár

47 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Meghívó

Az EL KALÁSZI GALÉRIA

és a kiállító művész

meghívja Önt, családját, barátait és ismerőseit

Zsarnóczky Krisztina

festőművész

Budapest, III. kerület, Dereglye u. 1. sz. alatt nyíló,

a művész alkotásait bemutató kiállítására,

1998. március 6-án (pénteken) 17.30 órára

A kiállítást megnyitja: SZEIFERT JUDIT művészeti újságíró

A kiállítás megtekinthető: 1998. április 2-ig,
hétköznap 9—16, illetve pénteken 10—13 óráig

Zsarnóczky Kiesztinie

Uvi-u 36

1

375 - 376

Képe 305,

Zsány Miklós

miskolci festő

festette a hernádvécsei
templom egyik boltíven
lévő olajfestményt.

Serhet Istvánemlékk.
III. 224 l.

T. 6053.

s foglalja el, hová az előtérből
egyek látszanak. Felirata fölül

: 11.4 cm.

Csanda János

építész.

Szül. Pelsőc 1890.

Oklevelet nyert 1920.

Műegyetem 22. l.

Zsámolyi rk. templom

(Fejér vm.)

Szt Lőrinc tiszteletére épitette Biró Márton püspök 1745. ben.

Pehm. 459. l.

Budapest, Athenaeum.

Alexandre Liezen-Mayer : Lokache 168
François X. Wéber : Le chevalier espagnol 169
F. X. Wéber : Spanish mercenary .....

ária a gyermekkel. Kő 143
iklas von Leyen bécsi iskolája: Szent király. 1480 körül ... 146
ılzburgi mester: Dávid király. Fa, XV. sz. vége 146
t. Sebestyén. Belső-Ausztria. Fa, 1500 után..... 148
himon Ferdinand (szül. Pesten 1797. — megh. 1852): Ludwig van Beethoven. 1770—1827..... 150
ásztor János: Beethoven 152
eményi József: Beethoven-emlékérem 153
z admonti apátság könyvtárterme 155
VIII. századi mester: Szt. Sebestyén 157
VIII. századi mester: Szt. Rókus..... 157
ubens: Decius Mus halála 158
VIII. századi mester: Dávid lefejezi Góliátot..... 158
ederwasch János: II. Gejza követei nővérénél, Zsófiánál Admontban 160
ilics Ernő: Éva 161
ledveczky Jenő: A. D. zongoraművésznő arcképe. Olajfestmény 163
csődi Ákos: Piroskalapos nő. Olajfestmény 163
rdélyi Ferenc: A vak harmonikás. Olajfestmény..... 164
adász Endre: Nyár. Olajfestmény 164
atkóczy Alajos: Önarckép 166
lunkácsy Mihály: Női képmás. 1864 167
iezen-Mayer Sándor: Vázlat 168
Véber X. Ferenc: Spanyol zsoldos 169

... 143
Maria mit dem Kinde. Stein 143
Niklas von Leyens Wiener Schule: Heiliger König. Um 1480... 146
Salzburger Meister: König David. Holz. Ende des XV. Jh. ... 146
Sebastian d. H. Innerösterreich. Holz. Um 1500 148
Ferdinand Schimon (geb. in Pest 1797, gest. 1852): Ludwig van Beethoven. (1770—1827) 150
Johann Pásztor: Beethoven 152
Josef Reményi: Beethoven-Erinnerungsmedaille 153
Bibliothekssaal der Abtei zu Admont..... 155
Meister des XVIII. Jh.: Der hl. Sebastian 157
Meister des XVIII. Jh.: Der hl. Rochus 157
Rubens: Decius Mus' Tod..... 158
Meister des XVIII. Jh.: David enthäuptet den Goliat..... 158
Johann Lederwasch: Abgesandte Gézas II. bei seiner Schwester Sophie in Admont..... 160
Ernst Jálics: Eva 161
Eugen Medveczky: Portrait der Klavierkünstlerin A. D. Ölgemälde 163
Akusius Ecsődi: Die Dame mit dem roten Hut. Ölgemälde... 163
Franz Erdélyi: Der blinde Harmonikaspieler. Ölgemälde 164
Andreas Vadász: Sommer. Ölgemälde 164
Alois Latkóczy: Selbstportrait 166
Michael Munkácsy: Frauenbildnis. 1864 167
Alexander Liezen-Mayer: Skizze 168
X. Franz Wéber: Spanischer Söldner..... 169

Zsanszky Jenő

"Hollósyék és Feiksék kiállitása" cimmel G.Ö. /Gerő Ödön/ számol be, néhány Hollósy-tanitványt egy sorba helyezve, azonos véleményt nyilvánit róluk, Zsanszky Jenőről, -aki ugyancsak Hollósy tanitvány- külön azt mondja, hogy olyan, mintha más iskolából került volna s még igen sok iskolázásra van szüksége.

A HÉT, Bp. 1910. nov. 6.
XXI. évf. 45. sz. 726. lap.

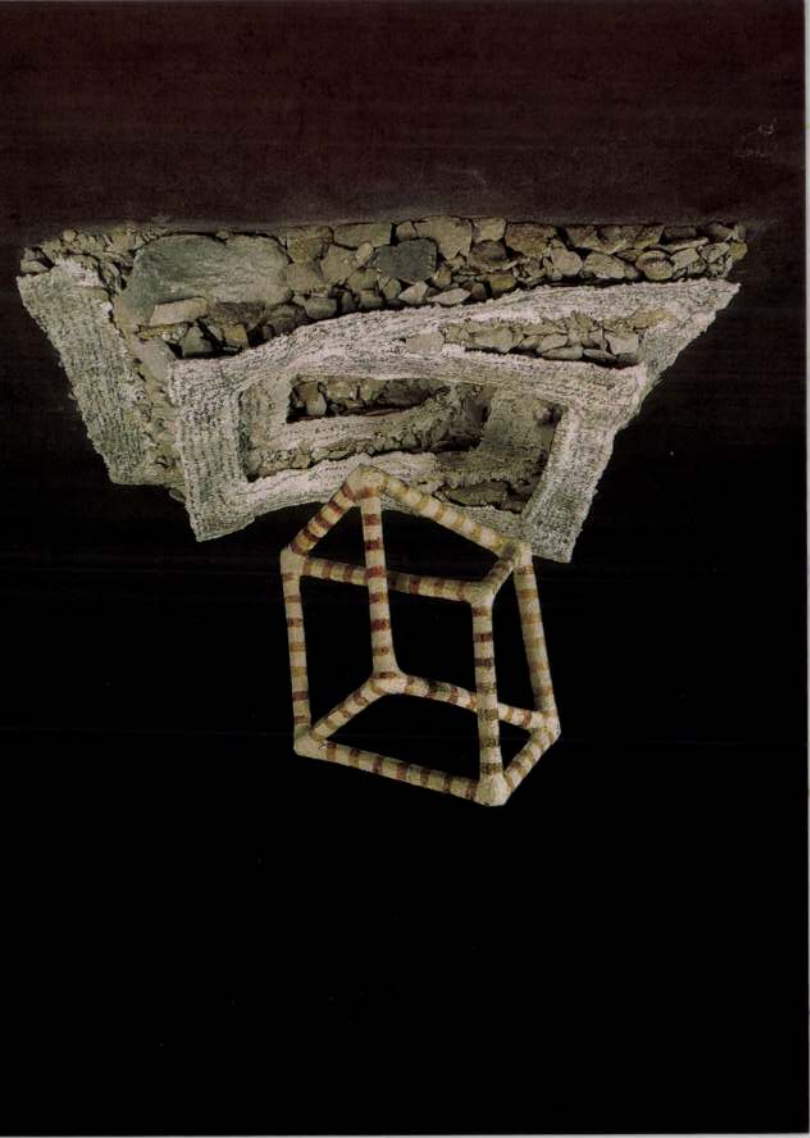

ZSANKÓ LÁSZLÓ · »CÍM NÉLKÜL« · 1997
200 x 200 x 150 CM · KŐ · PAPÍR
1046 BUDAPEST, UGRÓ GYULA U. 17. · TEL.: 230 47 24

Az ÚJPESTI GALÉRIA tisztelettel meghívja Önt és családját

ZSANKÓ LÁSZLÓ kiállításának megnyitójára

2000. május 18.-án 16.30 órára

az Újpesti Galériába, 1046 Budapest, Árpád út 66.

A kiállítást megnyitja: MÉSZÁROS GÉZA festőművész

A kiállítás megtekinthető: 2000. május 18-tól június 4-ig, hétfő kivételével naponta 11-től 18 óráig, szombaton 9-18 óráig.

MAGYAR PAPÍRMŰVÉSZETI TÁRSASÁG · SOCIETY OF HUNGARIAN PAPERARTS
1028 BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS UTCA 14. · TEL.: (36 1) 176 84 28

ZSANKÓ LÁSZLÓ

ZSÓNYI KRISZTINA

MEGNYITÓ: 1995. MÁJUS 25. CSÜTÖRTÖK, 18 H NYITVA: 1995. MÁJUS 25. - JÚNIUS 8. ÉJJEL-NAPPAL

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ, BUDAPEST, DOHÁNY U. 16-18.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

„Apokrif malom" rep.

XV. Országos Akvarell Biennálé

Eger 1996

Tálomok-ház

Ifjúsági ház

ZSANKÓ LÁSZLÓ

ÚJ MŰVÉSZET

2000/dec.

P - 9765

35.o.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

Új Művészet

2002/AUG

23..

Werk in Pécs, JPM
E: 1946, '47, '53,
x - Érdi (Érdy?), Lajos - A:
des Lago Maggiore (in Tér és
haben wir nur eine Angabe: 1!
mit Aquarellen (Bilder von Lo
x? - Érdi (Érdy?), Zsigmond -
Budapest.
Tér és Forma 1933,
wahrsch. Verwandten
4 - Erdődi - Goldschmied
x - Erdődi, György - Goldschmie
? - Erdődi, István (1924) - Ker
x - Erdődi, Lajos - Architekt
x! - Erdődi, Lukács - Maler
x - Erdődy, Camille (Gräfin) -
Graz.
J.Peregriny, Erdődy g
kastélyában található
1909.
x - Erdődy, Eugénia - Malerin
x - Erdődy, Gyuláné - Malerin,
4 - Erdődy, István (Graf) - Fot
x - Erdődy, Mária (Gräfin) - Ze
Árverési Csarnok 105.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

Új művészet

1996/május.

17.o.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

P-9765

17.o.

ZSANKÓ LÁSZLÓ

ÚJ MŰVÉSZET

2000/júl.

P-9765

41.o.

- NAGY SÁNDORNAK

Zengővárkony, 1935. VII. 18u

u[tolsó]p.[ostà] Pécsvárad

lyámmal el muszáj mennem Harkányba -

érium]-hoz segélykérvényt intéztem,

jd fölterjeszti a püspök úrhoz[2]. Tudom,

a kérvény talán Pesten se éri a

rra kérlek tehát, légy kegyes a

ntéztetni s aztán rögtön áttenni a

-hez. Kérlek, tudakoltasd meg telefonon,

talában aug.[usztus]-ban szokott nyaralni

rvényt <u>egyenesen az ő kezéhez</u> juttatni,

Zsámbor István

festő

Csendélet, olajf.

repr. -

Sziklay Kassa

232. l.

mellett -

235. l.

236. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsámbor István

festő, a kassai szlovák gimnázium rajztanára, született 1902 febr. 19-én Lónyabányán (Losonc mellett). Budapesten a képzőművészeti főiskolán tanult, hol 1923-ban végzett. 1925-28-ig Párisban (tanulmányokat, honnan visszatérve Kassán vállalt rajztanári állást.

Saját közlése Kassán
1940. nov.

Felsődabas

63

Zsámbor Jolán

1919/20 – 1923/24.

Ferképzőmfoisk vk

150 l.

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

úrnak

Zsámbor István

festő

írod

Mihalik Sándorné:

Kassai képzőművészek kiállítása.

Felvidéki Ujság

1942. dec. 12.

Zsámbor István

festő Kassa, Baross-
Gábor-körút 8.

Életrajz beküldésére
felszólítva 1943. jan. 1.

Kassai kiáll. 1942

2 csendélet
4 tájkép,
valamennyi pasztell
kiállítva a
tárlaton

Zsámbor István

gimnáziumi rajztanár,
festőművész

1943-ban egyik rendezője volt a Száz év Kassa képzőművészetéből c. kiállításnak.

Kiállított műveit l. a Katalógusban.

Zsámbor István

l.

Évk Děri 1941

63. l.

Zsámbor István

festő

l. Ruttkaszámú

Szépművészet

1942.238.l.

HIRLAPBIZOMÁNYOS
SÁTORALJAUJHELY.

Tek.

Europa

film könyv és lapterejtő

vallalat

Budapest

V Rottemere u 12

Zsámbor (Žámbor)

István (Štefan

szlovák festő
szül. 1902 febr. 19.
Lovinobani-ban
A prágai akadémián,
a bpesti képzőm főiskolán Vaszarynál és
Párisban tanult, Francia-, Német-, Olaszorszag-
ban és Svájcban volt
tanulmányúton. A
bratislavai mesterisko-
la tanára
Egy pasztellje a turóc-
szentmártoni szlovák
muzeumba
Sprievodca 34. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Zsanda Zsolt, építész

Nyírbátor Művelődési Központ és zeneiskola tervpályázat, 1986.

Rangsorolás nélküli III. díj: 7 bírálati sorszámú pályamű.

Szerzői: Fehér Judit, Herr Teréz, Zsanda Zsolt.

A zeneiskola alaprajza és homlokzatai. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 7-old.

ZSANKÓ László

Gallery by Night, 1992. 03.25. - Koronczi Endre,
Szabics Ágnes, Zsankó László,
Sárkány Sándor és Szőnyi Krisztina
installációja

műve nem tett lehetővé. Élvezetes olvasmány, sőt é
nénk mondatokat, amelyekben az állítmány érezhet
rúg bele az egyesszámú alanyba és fordítva. Elképes
telenül odabiggyesztett igekötők, sült germanizmuso
mint békaporontyok a tocsogóban. Hogy a divatos
erőlétek, egyházi rendszerek (?), *népközösségek* és tár
azon nem is akadunk túlságosan fenn. Ezzel szembe
sok egyéni felhasználását az ehhez hasonlókban: „...
lát."

De mondjunk jót is a könyvről. Igazán érdekesek
si adatok, amelyek hivatalos német kiadványokból v
a Német Birodalomban ma 45 000 képzőművészt t
belelátunk a művészeti szervezés módozataiba, a t
ba, a művészeti nevelés tervszerűségébe, s a fegyeln
ibe. Mindez roppant tanulságos és érdekes. Ellenb
ről megint csak fátyolos képet kapunk. Ez az ismer
ni munkája, amiben informátorai nem segíthették r
sem. Nyilvánvalóan nem akarták saját nézetüket rá
tán szerzőnk szabadon csaponghatott, illetve újból o
mát. Minek beszéljen a művészetről, amikor szinte f
hatja a kapitalizmus borzalmas bűneit, a *liberalista ku*
medettségét a *kivérzett* országokban, s amikor pufog
által okozott világválságról? Hej regő rejtem, menn
letes képet festeni egy nagy nép alakulóban lévő ú
szellemének a művészetben való megnyilvánulása so
lan kézzel turkálunk benne, zavarbaejtő következte
kerülni kell, nehogy a szimplifikáló, mindent közös
szenvedjen... Meghajtjuk zászlónkat Balás-Piri leny
Tudomásul vesszük, hogy politikai agitátornak csap
vészet csak ürügy, afféle kencefence, amit ő sem vé

Kámbor István, festő.
Kiállítási kalendáriuma.
Budapesten:

A művész kiállításait a Paál-teremben rendezték.

Szocialista Művészetért, 1979. ápr. 4.

Szambor István
aranydiplomát kapott oktober 1-én
a Képzőművészeti Főiskolán.

Paál Ákos: Tanévnyitó a Képzőművészeti
Főiskolán.

Raptanítás 1974/1 32 old.

Zsámbor István festő

(Lónyabánya 1902.- febr. 19 -

Tanulmányait a bp-i Képzőművészeti Főiskolán, Vaszary János osztályán, majd 1924-ben a prágai Képzőművészeti Akadémián Kupka Ferenc növendékeként folytatta.

Kiállítása a Paál László Teremben

Bp. 1979. márc. 1-15.

- Katalógus a Könyvtárban -

MDK

Zsámbor István

Mihalik Sándorné:Kassai képzőművészek kiállitása.
Felvidéki Ujság 1942. dec. 12. 4.l.

mak

Zsámbor István rajztanár festőművész

Kiállítása a Toldy Ferenc gimnázium disztermében.

Mozaik.
Nejszava, 90 évf. 102 sz. 1962. máj 4

Zsámbor István
festő"

A kassai karácsonyi képzőművészeti kiállításon a város megvásárolta egy művét.

Új Magyarság 1942. XII. 17

MDK

Zsámbor István

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1968 jan.

MDK

Zsámbor István

Kiállitási hir

Müvészet 1967 dec.p.48.

Zsámbor István
Lestő

M.D.4

A Szarafinas Népfront I. ker
bizottsága vendette tartalat

Kiállítások: 1967 november-december.
Művészet, 1967. december - 47 kap.

Zsámbor István

Kiállítása a Harafias Népfront
I. Kerületi Klubtermében.

Magyar Nemzet, 1967. XI. 29. 4. o. napló

Zsámbokréti vár-
kastély
Trencsén vm.
Luk Podm
III. k. XXXV. l.
és kv. 4.
703 l.
IV. k. 723. l.

1

Zsámbokréti várkastély

Nyitra vm

Luk Podm

II. 739 p.

(Zsámboki László)

[ ]: Magyar művelődéstörténeti ais Lexikon.

Magyar kultura

1937. I. félév.

284. C.

Könyvtár.

ZSÁMBOKY János

Sambucus, Johannes : Emblemata.

rec. PIRNÁT Antal = Hungarológia Értesitő, 7, 1985, 3-4. 166.

I N F O C O P Y KFT
1149 Répássy J.u.2.
Tel: o6-6o-16-3o1
Szervíz: 1148 Fogarasi út 62/a
Tel: 183-2o63

Á T A L Á N Y D Í J A S J A V Í T Á

Megrendelő
Neve:
Telephelye:
Ügyintéző neve, telefonszáma:

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutató Intézete
1014. Budapest, Uri u.49.
Tel. 175-9011, 175-0493
1250. Budapest I.Pf. 27.

1./ A megrendelő ezen szerződéssel meg
(továbbiakban: vállalkozó) az üzem
mellékletben felsorolt gyártmányú
szerződés szerinti szervízszolgálat

Zsámboki Lajos

Regionális Vizmü mütárgyainak épitészeti és szerkezeti kialakitása, Nógrád. /Kiss Gábor, Péchy Imre, Zsámboki Lajos épitészek./ - Müszaki Tervezés, 1968.9.29-32.l. -Magyar Epitőipar, 1968.1.sz.6o.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti ordalom bibliográfiája - Művtört Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

155. l.

ZSÁMBOKY János

Veterum aliquot ac recentium medicorum philosophorumq. icones ex bibliotheca Iohannis Sambuci : Cum eiusdem ad singulas elogiis. Bp. : ÁKV ; Orvostört.Társ., 1985 [24] p., [66] t.fol. 1 mell (30 p. ill.) (Reprint)

E G

VIDA Mária: Zsámboky (Sambucus) János 1531-1584 és az „Icones" 3-6

KÁDÁR Zoltán - JANTSITS Gabriella: A reneszánsz orvosi portré és az Icones. 8 - 10

E G i

A GENREFESTÖ

Fendi a genrekép híve maradt; nem
tartott pillanatfelvételei emberi
"Menet a kereszteléshez", "Játszó
áldás" vagy "Az anya temetése" so
dalomkritikát; a művész finom érz
mind pl. a vidéki leány magányoss
vagy a katonaélet másik, tragikus
Ezzel látja szemben magát a fiata
amikor elesett férje egyenruháját
emlékként. Már a tematika felveté
Fendi mégis elál minden monument
inkább a szelidség, a szerénység.

SIKERES ARCKÉPFESTÖ

A harmincas évek kezdetével Fendi
Főnöke, gróf Dietrichstein Móric
megrendelést kapott úgy nemes cs
házból is. Carolina Auguszta csá

ZSÁMBOKY János

FODOR Ferenc: A magyar térképirás.
Bp. 1952-1954. 1-3. kötet

47-49. ill

ZSÁMBOKY János

M. Tudománytár A-tól Z-ig
By. 1997 897-898

238. Mátyás király kálváriája

Zvanitsky Jano.

Lásk

Mur. és Kutári Ét.

1912. 2/9. 1.

Zsámboky (Sambucus) János

l. Orbelius alatt.

Máté Földy.

294.

wasik az etöriev. igy van irva

Reddie Cecil VI.237

Zsámboky (Sambucus)
Janis

térképezi

Harsányi István A
sárospataki ref. főiskola
régi térképei. Muzeum és
Könyvt. ért. 1910. 219. l

220. lap.

ez okv.
megnezemélő

A szegedi m. kir. állami f

Érte

.....

.....

.....

.....*tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi In

Zsámboky Janos

1566 [illegible]

Erod

Máföld 294 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Zsámboki János

1531 – 1584.
archeje repr

l.

M. Bibl. Hemel.

1924. 32. 1.
mellett.

1903 IV. 4.

Kassa

A kassai muzeum min. biztosához, ~~megküldetik~~ ~~pénzes levélben~~ a katalogus költségeire engedélyezett 3000 K. (173/903)

Einlatványsztatok.

Zsámboky (Sambocus)

Janos

1566

l.

Kogumagtárkép

14. l.

Zsámboky János

Magyarországi történet
Bécs 1571

l.

Durst 12. l.

MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

Y U L A Urnak,

elnökének,

B U D A P E S T.

-én 714. szám alatt kelt be-

Zsámboki János

(Sambucus Joannes) mint grafikus

lásd

Varga Nándor Lajos:

Régi fametszetes magyar vagy magyar vonatkozású könyvek (1493–1599) Bp. 1942. 358–417. l.

Ez a rész Zsámboki:

Emblemata c. művéről szól, számos képpel illusztrálva. E. könyv ömes fametszeteinek rajzvázlatát Zsámboki készítette. Kivitelerte négy monogrammista.

(Ezekről lásd a 417. oldalt.)

Zsámboki János

vrod

Siklóssy László dr

A magyar sport ezer

éve. I. k. Bp 1927.

193 — 195. l. – képekkel

221. l. 222. l. 232. l. 235. l. 280. l.

285, 323, 324,

1564-ben megjelent

Emblemata c. mun-

véből vadászati,

kalászati stb. tárgyú famet-

szetek reprodukálva

Zsámboki János

(Sambucus) 1566
1568.

Lásd

Ballagi Aladár:

Buda és Pest a világ-
irodalomban. 1473–
1711. I. r. Bp. 1925

312. l.
317. l.
346. l.

Nemeslevelek, Trencsén vármegye levéltárában őrzött címeres IX. 179

Zsamboky János

č.

Rad 1943

56.1.

Zsámboki (Sambucus) János M.D.K

térképész

Első térképészeink közi Lautoček

Dr. Eszbáry Károly: A közigazgatásterületi reformjai

—: Varsai Szemle, 1947 – 95 kp

Zsámboki Gyula

† 1919-ben Budapesten.
Halás temitvánai
márványemléktáblán
örökítettek meg emlékét
a díszterem falán.
A reliefarcképet Istók
János szobrász kezi-
sette 1925. jún. 14. lepler-
tek le az emléktáblát

Szalaykirkgimn

195. l.

zattal zárta le, az udvaron könnyed
loggiákat emelt. Jellegzetes példái
az eperjesi Rákóczy-, a lőcsei Thurz
ház, a késmárki Thököly-vár. A renes
korán vert gyökeret, s ~~hogyan~~ hosszan virág
ugy a Felvidéken, mint Erdélyben, jo
annak, hogy megfelelt a magyar izlés
és életkörülményeknek. Még a XVIII.s
elején is találkozunk vele, pedig ez
a barok stilus korszaka. Némely vide
a barok átugrásával vezet át a renes
szal rokon uj-klasszikus épitészethe
reneszánsz nyugodt formáit, egyensul
megbontó cikornyás barokkot, inkább
gati országrészeken kedvelték. Észak
ten és keleten tartózkodó, jobban sin
hosszu életü reneszanszban gyökerez
lyi hagyományokhoz. A barok épitészet
országban, még a XVI.század második
keletkezett, a tulérett reneszán

< Zsámboki Gyula >

könyve

< > A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése

Bp. 1905.

14		Schmoll, H. Elisabeth
15		Weise, Architektur u. Plastik
16		Riehl, Bayerns Donauta
17		Woltmann-Woermann, Geschichte
18		Schubert, Barock in Spanien
19		Holtmeyer, Cistercienserkirch
20		Bruck, Denkmalpflege in Sa
21		Hörsemann, Manuscripte
22		Lukasics, Veszprémi erzhánny
23		Hampel, Ujabb tanulmány
24		Bericht d. sächs. Kommission

Zsamboki Gyula

A művészettörténeti elő-
adások bevezetésében
az alábbi gimnázium
jart elöl jó példával -
1902. telén fenti, az inté-
zet tanára (a művészettörténeti) elő-
adást tartott, sez altalonnak Miálovich Mór
fizikatanár segítségével
szerkesztett saját „papyros-
kop"-jával vetített képeket
mutatott be. A vetítés-
nek ezt a modját Szakembe-
rek előtt ismételten be-
mutatta.

Szalaykirkgimn

181. l.

deiben inkább kertes kis családi
kat, mint bérkaszárnyákat, rideg
gyárakat" épitsünk. A berendezés
rüsége, olcsósága mellett is izl
het; ne a szokványos polgári but
vagy az ú.n. stilbutorok zagyva p
utánozva, hanem a gyakorlati élet
ményekhez igazodjék, ne hazug, h
őszinte legyen. Nagyobb igényekkel
jenek fel viszont, különösen a mű
diszités, megfelelő előadótermek,
tár, vetitőkészülék, szinpad, stb.
tetében a munkás kulturházak, a k
tiv müvelődésnek e fontos intézmé

A falusi házak ne a vár
igyekezzenek utánozni, ami annyiv
gyobb tévedés lenne, mert sok oly
egészséges épitészeti gondolatot
maznak, amelyektől a városiak is t
hatnak. Őrizzék meg a különböző v

Zsámboki Gyula

szül. 1860 Kassán
Középiskola a premont-
reicknél, egyetem Bu-
dapesten. Latin-görög
szakos 1882. tanárick-
levél 1882--84: a sel-
mecbányai piarista
1893 ig a kaposvári áll.
gimnáziumban tanított
Szaktárgyam kívül zenét,
egyházi és műeneket, francia
nyelvet, gyorsírást. 1893-ban
a bpesti I. ker. Gimn-hoz.
1897-ben az alabbi iskolahoz
helyeztek. 1912-ben vissza-
helyeztette magát az I. ker.
gimnáziumhoz. 1919-
ben Rábaszentmártonban
(Vas vm, Burgenland) halt
meg

Patonay 264. l.

121435/1907..szám.

A Müemlékek orsz. Bizottságának, m. évi 682. számu felterjesztésére, tudomása és további megfelelő eljárás végett kiadom.

Budapest, 1908. március 21.

A miniszter helyett:

Zsámboki Árpád, Kiváló Népművelő

Velemben a vasi fafaragók két esztendeje nagy vállalkozáshoz fogtak, saját alkotóműhelyt kezdtek építeni, 1980. aug. 20-án elkészült az épület. Ekkor kapta meg Zsámboki Árpád a Kiváló Népművelő címet.

Fiatalok órája.

1980. aug. 27. Televízió 21.45 |Vonó|.

„SZILMENT“

AUTÓ-BIZTONSÁGI ÜVEG

LÖVEDÉKÁLLÓ ÜVEG

Gyártja:

LIGETI LÁSZLÓ

üvegtechnikai műintézete

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-U. 23

A m. kir. honvédség szállítója

Alapítva: 1886. — Tel.: 141-256

Helvey *víz-, hő- és hangszigetelések*

MIÉBA

da

COT!

ÁTÓL

ZATUNKAT

KAZÁNBEFALAZÁS
GYÁRKÉMÉNYEK
IPARI KEMENCÉK

SZAB. **THERMOPHOR**
kémények, egymásfölötti tüzelések és központi fűtések részére

SZAB. **CIKLON**
kéményfeltét

SCHULZ
tüzeléstechnikai és építési r.-t.
BUDAPEST, VII., ARÉNA-ÚT 80
Telefon: 221-250 és 221-262

Zsámbéki templom

Lux Géza dr.: A lébényi templom jelentősége Árpádkori szerzetesi templomaink kialakulására.
Magyar Építőművészet.
1941. 12. 24.

Zsámbéki r.k. templom

(Pilis vm)

Ker. Szt. János tiszteletére építtette Bíró Márton püspök 1753-ban.

Pehm 459. l.

Lux Géza: A zsámbéki templomom

Wagg 4°, 67K, 48L, Budapest, 1939

Zsámbéki templomom

Zétény/Zemplén

81–82

Zsámbéki templom

repr.

Magyarország képes mell.

1915. május 7.

Graf P. Hess: Lovagló arab hascos, akvarell.

Körösy László: Esztergom Esztergom 1887
240 l.

Zsámbék

Templomrom

MMÉE kör
1935. 30 j. l.

Zsámbéki
templomrom

irod.

Kotsis Iván dr.

A zsámbéki templom
maradványok
sorsa.

Építőmunka
1933. 8-9. sz.
Köppel -

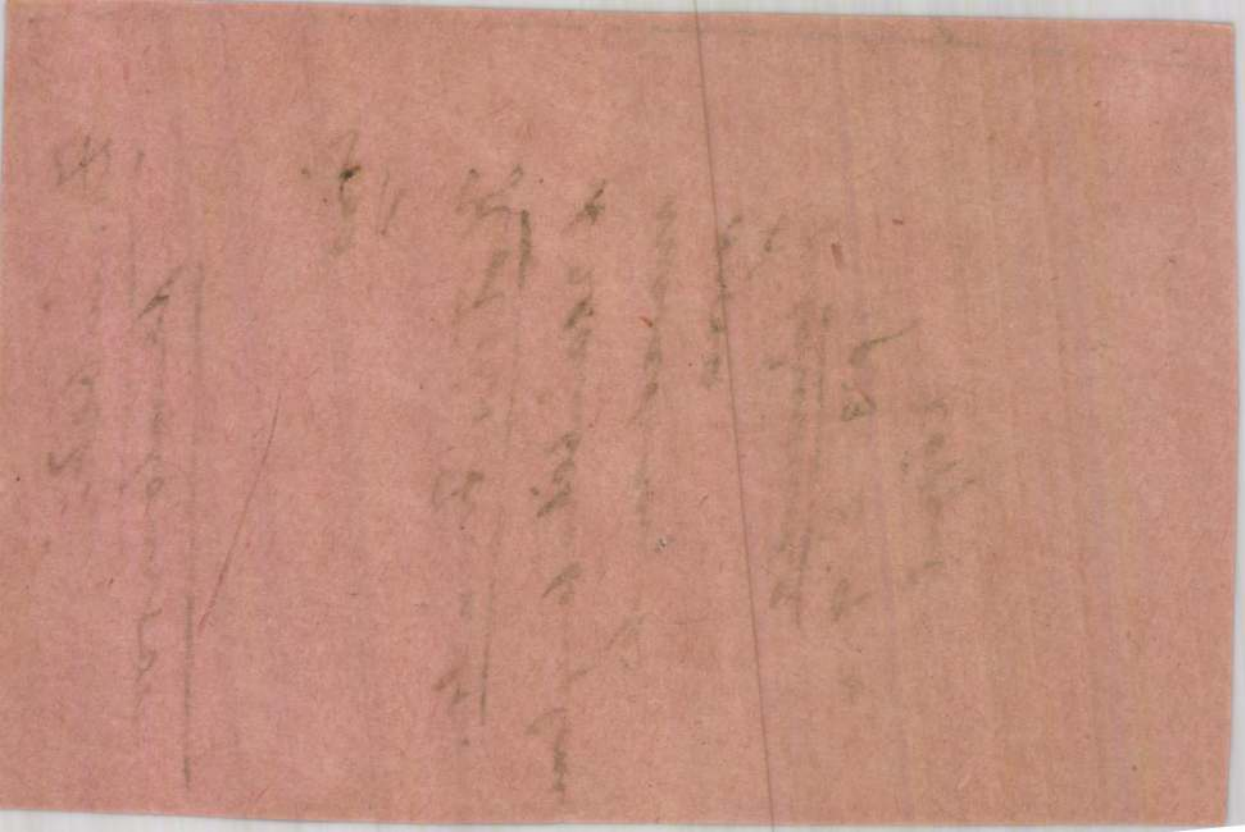

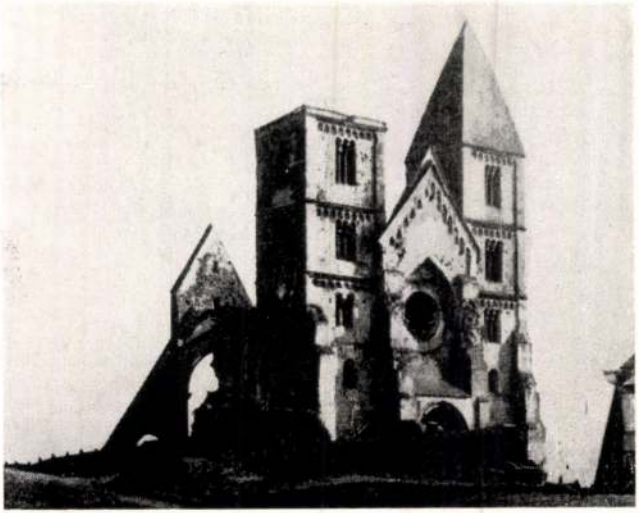

ZSÁMBÉKI
TEMPLOMROM

Zsámbéki Smaragd ország-bíró és öccse, Egyed építtette a XIII. század első negyedében

Hankiss 187. l.

Zsámbéki templomrom

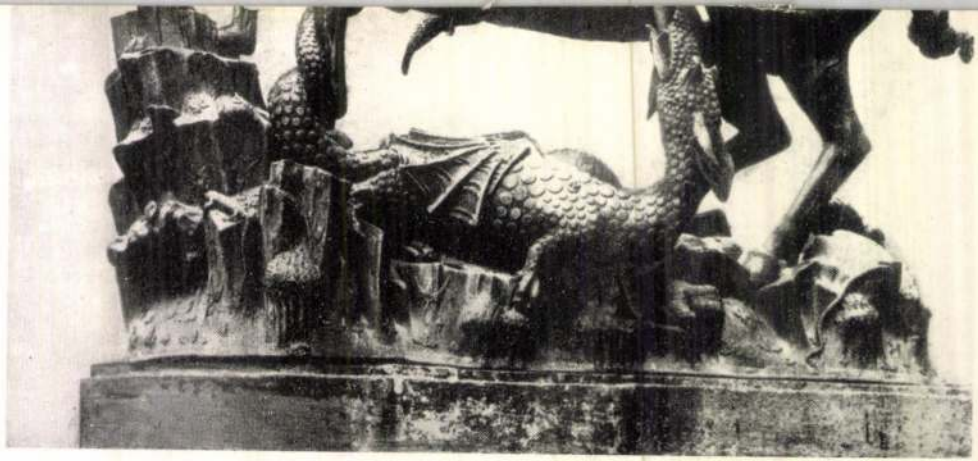

SZENT GYÖRGY LOVASSZOBRA

Kolozsvári György és Márton remeke. 1373. a prágai Hradzsinban

Pestm.

Zsámbék I

Templomrom Dr. Arányi

1" = 1°.

1) vázlatos alaprajz 1" = 1°

2) ugyanerről nagyobb léptékű vázlatrajz Kamer G. VIII ont tanuló

3) három elb vázlatos távlati képe.

4) Taylor reconstruált alaprajza 1:100 Dávald Kornélnál

Zsámbék vár Arányi

1) alaprajz 2 távlati képpel.

2) felmérési vázlatok részletrajzokkal

3) alaprajz

4) a vár távlati képe:-

Aktehlo 1900. 1902.

1) a vár alapraj ca 1:200, hasmetnet 1:200.

lovagterem alapraja 1:100 (részletek 1:20.

II. Tábla.

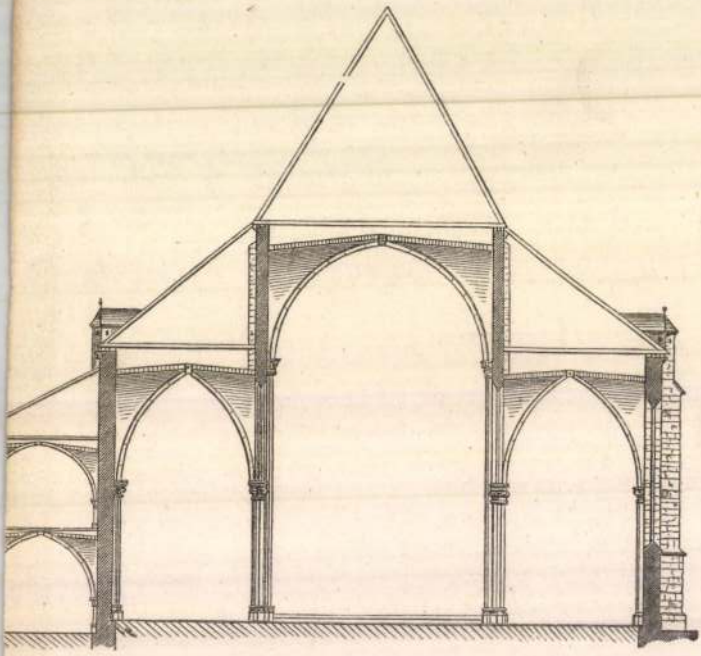

4.

Kis top.

Zsámbék

ZSÁMBÉK

R. k. plébániatemplom:

Egy homlokzati toronnyal, melynek szép rsindely - sisakja is XVIII. századi: Belül egyhajós. Rokokó figurális szószék, kedves orgona. Rokokó és empire egyertyatartók. Oszlopos főoltár, XVIII. sz.

Zsámbék

ZSÁMBÉK (Pest-Pilis-Solt-Kiskún)

RMU 1, 127 l.	VÁRKASTÉLY, a régi vár helyén épült, most a Szent Keresztről nevezett apácák klastroma, lovagtermének maradványai még a XIV. századból valók (teljesen átalakítva).
RMU 1, 128 l.	MECSET ROMJAI
RMU 1, 128 l.	TÖRÖK FÜRDŐ
RMU 1, 128 l.	CSATORNA a törökvilág idejéből
RMU 1, 128 l.	TÖRÖK KÚT tág, falazott medence, felette kúthár

Zsámbéki templom

falképe -

Repr.

l.

Arch. Ert.

1912. 308,

309. l.

1894: IX. 13-án 2000 liván
1895: VIII. 31-én (246/95)
az 54347/95 min. sz.
D, Lotz K., Schickedanz A.
gyarultek

eti Muzeumban helyeztetett el. (480 97)

Ásmíbeki premontrei
monostor temploma

Dívald Magyarüvenl.
60, 61. l. 62. l.

Bolognai iskola a XV. század végén

Madonna a gyermek Jézussal:

Térdig, ~~hetnyolcnad~~ latható kissé jobbr
ki ~~anyjá~~ hozzá simul, ~~s a kit M~~
~~na~~ Jobbjával gyermekének bal
övez, kendő omlik vállaira; p
ruhája derekán meg ~~van~~ kö

172

„AVE MARIA G

Márvány dombormű,
~~Bologna, XV. század vége~~

Lt. sza. 1263.

~~1 1 5 2 8 9 7 0~~

46.25
2
92 50

Zsámbéki kiaplom

l

Hekler M. M. Tost

36-37. l.

képpel

e vonatkozó letéti elismervényt

.....ho n.

vállalkozó

Discher

Benita's

Zsámbéki török fürdő

ZSÁMBÉK

Török fürdő maradványai.

A zsámbéki romok. VV 1855, 381.l.
Vasárnapi Ujság

Zsámbéki templom. rom

Jaschik Álmos:
Zsámbék. Napkelet
1933. 837. l.

Budape

261.247. szám
1936.

A Lövemle

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Zsámbéki templom-

rom

Möller István:

A Zsámbéki templom.

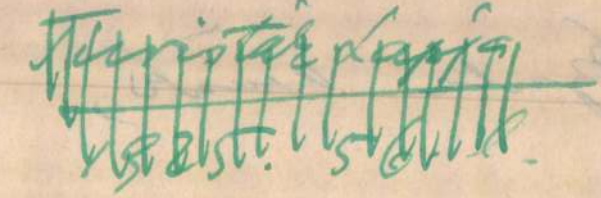

Technika

1925. 5–6. sz.

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE
9. 8 MÁR 23.
BUDAPEST 4

Szula Kinák,

Budapest

IX. Rákos u. 3.

Műcsiletek Országos Bizottsága

Zsámbéki templomrom

Divald Kornél:

Zsámbéki műem-
lékek. Akad. Értekező

1912

Zsámbéki premontrei

templom

Szabóárpép

232 — 241. l.

képekkel

Zsámbéki premontrei
monostor-templom

XIII. 17.

l. Divald 1927.

38. l.
43. l.
44. l.
45. l.

Zsámbéki templom-
rom

Polgárdy Géza:

Zsámbék és környéke.
Kalauza. Magyar-
országi utikalauzok.
6. Bp. ~~ér.~~
1940. fd.

Zsámbéki templomrom

Tarczay Gizella dr:

A Zsámbéki romok
előtt. Turistán
Lapja. 1934. 372. l.

Nagyp.

Dr Szentiványi

Zsámbéki templom-
rom

Réthly Antal dr:
Zsámbék ünnepe-
Turistár Lapja
1925. 56. l.

Zsámbéki templom-
rom

Csad
s
Csányi műemlvest
19. l.
50. l. képpel

Zsámbéki műemlékek

Divald cikke ( )

Akad. Ért. 1912.

Az 1938.évben 164.596.95 P

az általános részben indokoltuk.

2.Alrovat. Munkabérek.

Létszám:

1938.év
tényleges: 84

Több: 2o.666.66 Pvel.

Az 1938.évben 197.898.22 P

a foglalkoztatott munkások létszámának

3.Alrovat. Anyagszükséglet.

Kevesebb: 3.oo2.73 Pvel, a

felelően, az 1938.évben 2.186.33 P vol

Zsámbéki templom

van

l. GerMRE

840 l.

Zsámbéki vázlatok

l.

Polgárdy Géza:
Zsámbék és környéke-
nek kalauza. Bp.
1940. 10. l.
12. l.

Zsámbéki templom-
rom.

U. 3831.

B. J. Ajtatos vizit
a Notre Dame hu-
gánál. Az idő és a
közöny őrli III. Béla
európai hírű Zsám-
béki templomát.
Pesti Hirlap Vasárnap-
ja. 1930. jul. 20.

Római bronzrabla X 148.

Zsámbéki templom.

Stúpiczky Béla:
A zsámbéki prépostsági emlékek.
Magyar Sion
1869. VII. 683–689.
l.

eszt fán.

tre feszitett Krisztus felé, ~~kinek~~ dicsfény
eje fölött a mondathalagon „I. N. R. I" ol-
~~nek~~ testét dekekán kendő övezi, ~~sirlegeket~~
al ~~röpül~~. A kereszt előtt, melynek alját
tölelve, a földön, furó, kalapán és koponya
e balra, Mária, Jakab és József anyja ~~a~~
étvetve néz a keresztre ~~néz~~ és keresztelő szt Já-
szalagot
~~az~~ „ECCE AGNVS DEI" felirat~~o~~tal ~~mondat-~~
~~ja fel~~, ~~a~~ jobbra pedig Mária Magdolnát ~~a~~
olt kezeit ~~felemelve Krisztust nézi~~ és egy
eiben lévő könyvből, ~~olvas, látjuk~~. Az ab-
icsfény övezi és a püspöknek, ki a pásztorbo-
oritja, lábainál ~~az~~ infula van. ~~Az égbolt~~
térben a kereszt alatt két katona köti

Az égbolt felhős.

(Zsámbéki templom-
rom)

Lux Géza A (?) 4-r
67 kép, 48 l. Bp.
1939.

Gent (1429)

K. u. k. Militärbauabteilung
des Militärkommandos in Pozsony

BA Nr. 12352.

Abdeckung von Kupferdächern.

Kultusobjekte.

An

die Ung. Landeskommission

in

POZSONY, am 28.August 1917.

Der Empfang der mit Zuschr
übersandten 2 Protokolle, sowie auch
wird hiemit bestätigt.

Die Kirche in Nyitra wird
nell mit Beiziehung d. Herrn Päpstl.
sichtigt und das Protokoll hierüber
det werden. Mit Zuschrift No. 2431 v
die Kupfermaterialien der Kirche in

Jakubek Péter

Kiállítás a Budapest Galéria
Lajos utcai kiállítóhelyén

Magyar Nemzet 1987. II. 13.

Zsámboki rk. templom

(Pest-om)

A régi templom helyén (?) a XVIII. sz. körepén épült 1753-ban megáldottak.

Neveretességei Szent Erzsébet főoltárképe, egy XVII. sz. végi miseruha és Szent Józsefnek műveszi szobrocskája.

Chobotvác Ebo. l.

...ányi Gyula

tiszt

Bp

IX. Högyész Endre u. 10-

Zsámbori Péter

Kiállítás a Budapest
Galéria Kiállítóházában

Magyar Nemzet 1987. II. 2.

Zsamar Tibor

ZSAMAR TIBOR festőművész alkotásaiból kiállítás nyílt tegnap a paksi községi művelődési központban. A tárlat február 25-ig tekinthető meg.

Magyar Hirlap 1977/35/6

Ismár Tibor

Ma nyílik Szekszárdon Béri Balogh ádám Múzeumban egy olyan kiállítás, mely „raktárkincsek"-en alapul. Balogh ádám arcképe szerepel. (említve)

Oi: Nagyjaink képeken.
Talna m. Népújság, 1973. ápr. 4.

Zsámbok vára

kepe repr.

Ezer év. Pest Vármegye

földjén. H. és é. n.

(1942)? 76. l.

ROMANISCHE

SCHE PLASTIK

Zsámbók Péter

kiállítása Szarvason a megyei művelődési Központban

Népszabadság, 1986. III. 28

Zsámbéki ismeretlen mester

Zsámbéki templom vonjai. 13. n. 2. fele.
Román emlék

Művészettörténet az általános gimnó. ziumok humán tagozatának 4. osztálya számára Bp. 1957.

95.o.

ZSÁMBÉK

Premontrei templom

B.Gy.: Nem akarom ujjáépiteni a templomot. Beszélgetés Sedlmayr Jánossal. = Magyar Hirlap, 1993. aug.17. 13. ill.

Zsámár/ Zsámár Tibor MDK

Résztvett a TIT Bartók klubjában rendezett kiállitáson.

—: Négy kiállitás nyilkk ma Pécsett.

Dunántuli Napló, 1963. márc. 3.

MDK

Zsámár Tibor
festő

A TIT Bartók Béla
klubjában nyílt meg
kiállítása

—: Sirek

Napló, 1963. márc. 3. 2. lap

MDK

Zsámár Tibor

festő

A TIT Bartók-klubjában rendezett kiállításon „Szigliget" és „Február Dalmdolban" c. képei arattak legnagyobb sikert.

– Nép művész egy Seremben

Napló, 1963. márc. 5. 5. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Kiállítás a Magyar Írók Könyvesboltjában

A Magyar Irók Könyvesboltjában immár hagyományossá vált, hogy a helyi festők képeiből időről-időre bemutatót rendeznek. A bolt tatarozása, átalakítása óta a második kiállítás nyílt meg tegnap, a tágas bolt falain ezúttal Zsámár Tibor képei láthatók. Mintegy két tucat olajkép és akvarell, többnyire tájképek és falusi életképek.

dák Jugoszláviába

náljá k a sz

Zsámár Tibor
festő

M.D.K.

A pécsi Tit Klubban tartott
kiállítást.

—: Hirek
művészet, 1963. május — 47 lap

M. D. K.

ZSÁMÁR Tibor festő

„Balatontól a Dunáig" cimmel kiállítás műveiből a szekszárdi [redacted]ogh Sólóm Múzeumban Balogh

Napló

Magyar Nemzet 1962. április 1. 9. l.

Zsámár Ottó festő. MDR.

Dunántúli Népszava. 1945. I. évf. dec. 20.
„Karácsonyi képzőművészeti Kiállítás" 4. l.

Zsámár Tibor festő MDk

Neve megemlítve.

Dr Borskai: „Kollektív képkiállítás nyílt meg az MSZT. kétházában"

Dunántúli Napló. 1953. X évf. febr. 1. 7. l.

Zsámár Tibor festő

MDK.

„Erdei út", „Bajai hajócállomás" c. festményét dicséri.

Debitzky: „A Képzőmův. Szövetség pécsi csoportjának a kiállítása".

Dunántúli Napló 1953. X. évf. okt. 11. 6. l.

Zsámár Tibor festő.

Neve szerepel a fiatal festők közöt.

„Baranyai képzőművészek akvarell kiállításán."

Dunántúli Napló 1953 X. évf. okt. 7 4 l.

Zsámár Tibor festő MDK.

„Nádas", „Badacsonyi partrészlet" c. festményeit említi.

Buday Lajos: „Megjegyzések a kollektív képkiállításhoz".

Dunántúli Napló 1953. X. évf. febr. 11. 4. l.

Zsámár Tibor festő MDk

Alakrajzi készségét kell még fejlesztenie.

Gádor Emil: „Vélemény egy Képkiállításról.
Dunántúli Napló. 1953. X. évf. febr. 6. 4. l.

Szántó Tibor
festő

M.D.K.

Balatoni tájképeit mutatta be
a Magyar Írók Könyvesboltjában
és a Könyvesházban.

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. április. — 42 l.

Zsámá Tibor MDK

festőművész

többek közt tőle is vásárolt
Pécs város 1955 évben az összesen 8200 frt.
értékü vásárlása alkalmával.

A pécsi városi tanács művelődési osztályának irattára.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos:1945 utáni
művészeti életre vonatkozó adatok.
Művészettörténeti tanulmányok.Bp.1960. 221-250.l.
246.l.

Zsámár Tibor

festő

M.D.K.

Szekszárdon rendezett kiállítást

—: Hírek

Művészet, 1962. július – 38 kap

Zsámár Tibor MDK

szerepelt a B pécsi Bartók klubban rendezett kiállitáson.

"Szigliget"
"Február Daindolban"

—: Négy müvész egy teremben.
Dunántuli Napló. 1963. márc. 5.

Zsámár Tibor MDK

Négy képzőművész állitotta ki munkáit a TIT Bartok-klubjában. !Zsámár,Vata, Hartung, Tóka/

"A csendes utca Magyarürögben"

i.é. Három festő és két szobrász kiállitása. Esti Pécsi Napló. 1963. márc. 4.

MDK

zsaluzsányi János dolgozik Egerben 1558-ban.

Déshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között. II. közlemény. 157. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

Zsámán festő

l.

Kisbán Emil:

A magyar Pálosrend története. II. k. Bp.

1940. 22, 53. l.

Arena-út 41. sz.

...ltó levelek és

...gzérek

MDK

Zsaluzsányi Gergely fazekas újból a várban 1557-ben.

Déshy Mihály: Munkások és mesterek az egri várkan építkezésein 1493 és 1596 között. II. közlemény. 156. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

MDK

zsaluzsányi Gergely 4 kályhát rak és 6-ot javit Egerben 1560-ban.

Déshy Mihhály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. II. közlemény. 157. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

MDK

zsaluzsányi Gergely kályhakészitő mester saját csempéiből öt új, régiből három kályhát rak, egyet ja javit 1554-ben.

Déshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein. 1493 és 1596 között. II. közlemény. 156. lap.

Az Egri Múzeum Évkönyve. II. Eger 1964

Zsaludek Antal

ékszerész lanone

Hul. 1888. Esti tanf.

ötvösség

Értimisk 1903/4

45. l.

Zsalůdek Antal

ikonrész

Esti tanf. Ötvöncg

Estimisk 1904/5.

30. l.

ZSÁKI István

kiáll.

ism. NÁRAY Éva: Elvonatkoztatott tájábrázolás.
A Vajdasági Képzőművészek
Egyesületének Képtára, 1989.
augusztus = Hid,
1989/10.
1223 – 1224. ill.

XX. sz. 45. n / Mattsch

Zsáky [ ], kstő

L: Zsáky Zsuzsanna

–: Körnivelődés, Klubkiradó 46.

Új Tükör, B p. 1986 aug. 31. XXIV/35

ZSÁKI István

Talvai Ottó: Sülys babái
= Hid, 1977/90. sz. 1307–1308. p.

A Természettudományi Múzeum és a Kuny Domokos Múzeum rendezésében nyílt meg a „Nagy magyar vadászok" című sorozat első rendezvényeként a Széchenyi Zsigmond emlékkiállítás. E kiállítás, amely július 20-tól szeptember 25-ig fogadta a látogatókat, hatalmas közönségsikert aratott.

1975. augusztus 19-én, ünnepélyes keretek között nyitotta meg kapuit Esztergomban, a Balassa Bálint Múzeumban a Vörös Béla kiállítás. A tárlat megnyitóján Brunszkó Antal a Városi Tanács elnöke, és dr. Zolnay László, a Budapesti Történeti Múzeum főmunkatársa mondott megnyitóbeszédet. (Zolnay László beszédének szövegét e számunkban közöljük.)

1976. tavaszán a Kuny Domokos Múzeum megrendezi Zilahy György emlékkiállítását, a fiatalon elhunyt festőművész halálának 10. évfordulóján. Kérjük, akinek tulajdonában Zilahy György-mű (festmény, grafika) van, és a kiállítás időtartamára a múzeumnak kölcsönözni tudja, személyesen, telefonon, vagy levélben a következő címen jelentkezzen: Komárom megyei Múzeumok Igazgatósága, Tata, Néppark, Kiskastély. Levélcím: 2892 Tata, Pf. 224. Telefon: Tata 75.

Smudla Éva segédpreparátor az év első felében szakmai képzésen vett részt a budapesti Természettudományi Múzeumban. Az Állattár,

Tsáky István festőművész

A „Fiatal Orosházi Festők Köre" tagjainak mesterei Kerti Károly, Rajki József és Tsáky István.

Az orosházi képzőművészeti kiállítások szervezője Tsáky István festőművész, Barsali Ferenc festőművész.

Born Miklósné: Jubileumi tárlat Orosházán.
Békés Megyei Népújság, 1983. szept. 24. 8. old.

Zsáky István, festőművész

Kalocsán a Városi Kiállíteremben a közönség elé kerül még az idén Szanthoffer Imre, Szegvári Károly és Zsáky István festőművészek alkotásai.

Kiállítási tervek

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

Zsákodi Csiszér János MDK

Bibel Liszka, márvány

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

MDK

Zsákodi Csiszér Janos

Eötvös Karoly, marvany

A Balatoni Társaság II. Kiáll.Kat.1924.
Nov.29.-Dec.8. 23.1.

Zsákodi Csiszér János

Ülő női akt. Mészkő, 31 cm.
J.: Zs. Csiszér 1926. M.N.G. Ltsz.:
52.939.

Százados úti műterem telepkiállítása.
Katalógust összeáll.: Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Bp. 1965.

Zsákodi Csiszér János MDK

Egy utolsó Isten hozzád a harctérről, szobor

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Zsákodi Ősiszér János MDK

Rossz sejtelmek.Női akt, bronz

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Fénykép

Béke és Sz. Hegedűsné

Zsákodi-Csiszér János: Jedlik Ányos Szobor

1952.

MDK

Zsákodi Csiszér János

Zala György, márvány

KMTárs. 1938. téli tárl. kat. 15.l.

MDK

Zsákodi Csiszér János

Golonya Jenő. Szobormü

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 37.1.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
214.

Péczely

Zsakodi Csiszér János:

W.I.urasszony

Márványdombormü

Fénykép

A Mücsarnok tavaszi kiallitásából

(Lásd Csiszér J.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
203.

Péczely.

Zsákodi Csiszér János:

Plakett/Gerster Béla/

Bronzplakett előlapja.

MDK

Zsákody-Csiszér János

Három gyermek, márv.csoport

Árverési Közl. 1936.febr. 1.rksz.

M. ZSÁKODY CSISZÉR JÁNOS

2o6. Erősdy Sándorné. Gipsz-szobormü

Képzőm.Társ.19o9.tav.kill.kat. 36.oldal

Zsákodi Csiszér János MDK

Z.S. arcmása

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Szt. Imre, repr.

Mücsarnok 193o Szent Imre emlékkiállitás

M. Zsákody Csiszér János

Erősdy Sándorné, gipsz

Miesarnok 1909. tavaszi kiáll.

ZSÁKODI CSÍSZÉR JÁNOS, szobrász

Az Ifju Polgárok Lapjának jutalomérme:
1938.-SZENT ISTVÁN KIRÁLYUNK HALÁLÁNAK 900 ÉVFORDULÓ
JA EMLÉÉRE, a király koronás arcképe szemben.
H/.IFJU POLGÁROK LAPJA ELSŐ DIJA 1038-1938.
Kettős kereszt olajággal. Kör 62 mm. öntött, bronz
179.old. Fekete repr. 177.old.

SZIGETI ISTVÁN: Siklaki István/1892-1941/Ifju Polgárok Lapjának jutalomérmei 176.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. X. évf.
1964.-29-30.szám. Bp.

ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp önarckép-plakett gyüjteményében Zsákodi Csiszér János plakettjének feliratán fel van tüntetve,hogy ÖNARCKÉP./12.kép./.-A MNM.-ban van.-Felirat:ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS ÖNARCKÉP 1921.-100+100 mm.-Leirás: HP.1850.- 29.oldKép. 28.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975.1. sp. 1975

ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS, éremművész.

Gáty-Goldmann Ülöp önarckép-plakettgyüjteményében ZSÁkodi Csiszér János plakettjének feliratán fel van tüntetve,hogy ÖNARCKÉP./12.kép./.-A MNM.-ban van.-Felirata: ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS ÖNARCKÉP 1921.-100+100 mm.-Leirás: HP. 1850.-29.old.-Kép. 28.old. Fekete repr.

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplaketjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975-1. sp. 1975

ZSÁKODI CSISZER JÁNOS, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképét 100+100 ,mm.plaketten.-A gyújt.a MNM-ban van. 11o.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:

ZSÁKODI CSISZER JÁNOS,felirat:ZSÁKODI CSISZER JÁNOS ÖNARCKÉP. 1921. MNM.-100+100 mm.Leírás: HP.1850. 30.old 12. kép

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM. XXXI.évf. 1975.-1. Bp. 1975

Zsákodi Csiszér János

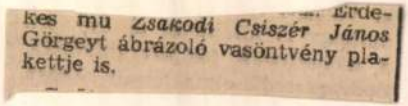
kes mu Zsakodi Csiszér János Erde-
Görgeyt ábrázoló vasöntvény pla-
kettje is.

Gosztonyi József tulajdona

Magyar Hirlap 1977/02/6

Albrecht: Az érem és gyüjtője

Zsákodi Csiszár János nobrász

Kovács Gergelyné: Az első világháborús emlékművek és utóéletük

Művészet, 1982. december

Zsákodi Csiszér

Prohászka szobor terupályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

Zs.

Csiszér oszlopsorral övezett obeliszk tövében helyezi el Prohászka alakját és bár az architektonia nyomja a figurát, feltünik a fej nagyszerü portréhüsége.

NU. 929. X. 5.

Isákodi Csiszér

Prohászka szobor leleplezésén a Műcsarnokban szerepelt.

PH.929.X.5.

zsákodi Csiszér János

MDK

Prohászka Ottokár, gipsz

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Zsákodi Csiszér János, szobrász

Elfelejtett emléktábla

Közismert, hogy a mai Károlyi Mihály- és Irányi utcák sarkán volt az irodalmi nevezetességű Centrál, ahol Kiss József A Hét, Babits Mihály pedig a Nyugat című irodalmi folyóiratot „szerkesztette". Megfordult a hajdani kávéházban Ady és Móricz Zsigmond is. A Centrál tulajdonosa az első világháborúban elhunyt Bányai Elemér (Zuboly) emlékére Zsákodi Csiszér János szobrászművésszel bronzdombormüves Zuboly-emléktáblát helyeztetett a kávéház belső részébe. A táblára Ady Endre írt alkalmi verset. A bronzemlék túlélte a második világháborút, majd ismeretlenek elvitték, nyoma veszett.

de Nagy Károly: Elfelejtett emléktábla 6.

Esti Hirlap, Bp. 1978. máj. 5.

Zsákodi Csiszér János

MDK

Ármek és plakettek

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Zsákodi Csiszér János

MDK

Tanitványom, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Zsákodi Csisséér János MDK

Sz.Ny. I. arcmása, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Huszár Károly, bronz

Mücsarnok 1941 Téli kiállitás

Zsákodi Csiszár János

Az ő tanítványa volt

Szmrecsányi Vera szobrásznő.

N. ů. 1927. III. 24.

Zsákodi Csiszér János

† Mácsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

M.N. 1942. XII.8.

Zsákody - Csizér János

A Műcsarnok 1942-ben
rendezett téli tárlatán szerepelt.

N. u. 1942. XII. 10.

Zsákodi Csiszér János MDK

A Kormányzó, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Méltóságu Ur, aluminium

Mücsarnok 1942 ~~Tavaszi kiállitás~~

A magyar müvészetért c.kiáll.

Zsákodi Csiszér János MDK

S. Ilonka, márvány

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Zsákodi Csiszér János MDK

dr. P.Gy. gipsz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Zsákody Csiszár szobrász

Szerepel a hűszarnok téli

távlatai

Magyarság 1938 II. 6.

Isákodi Csinér János

szerepel a vatikáni sajló-
riállításon.

N. V. 936. XII. 1

Zsárodi Csiszér János

Művével nerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán

N. Ü. 929. XII. 22.
P. H. 929. XII. 24.

Zsákodi Csiszér János

Műcsarnok téli tárlatán dr. Schuster portraitjával szerepelt.

PH.929.XII.24.

Zsákody Csiszér János

Műcsarnok téli tárlatán szerepel.

nagyon szép *Zsákody* Csiszér János büsztéje, *Istók* János, *Somló* Sári, *Siklódy* Lőrinc, *Lux* Elek, *Ligeti* Miklós és *Gosztonyi* Alice dolgai és *Szántó* Gergely plakettjei.

Külön kell megemlékeznünk a téli tárlat kapcsán kiállított hódmezővásárhelyi kerámiákról, minden darab művészi ízléssel készült, színben, ornamentikában a legjobb külföldi dolgokkal versenyző alkotás. A modern technika és a népművészet legszebb elemeinek olyan szerencsés találkozása egy-egy dísztárgy és mázas edény, hogy bámulatosan olcsó áraikat is figyelembe véve, mint karácsonyi ajándékoknak is a legnagyobb sikert jósoljuk a bemutatkozásnak.

Márjás Viktor

NU-929. XII-22.

MDK

Zsákodi Csiszér János

Zala György, márvány

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

Zsákodi Csiszér János MDK

Nemzeti dal, márvány

Mücsarnok 1939 Derü a müvészetben c. kiáll.

MDK

Zsákodi Csiszér János

Horthy Miklós, márványlapon, bronzplakett

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

dr. F.G.-né, márvány

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Zsákodi Csiszér János

Kiállít

Uj M. 1942. IV. ip.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

MDK

Zsákodi Csiszér János

Rossz sejtelmek. Női akt. Repr.

KMT 1915/16. téli kiáll. kat.

ZSÁKODI CSISZÉR JÁNOS

2o4. Görgei, az agg hadvezér. Bronz-szobormű

KMT 1912. tav. kiáll. kat. 47.oldal

MDK

Zsákodi Csiszér János

Kiss József emlékplakettje, br.

Női akt, fehér márv.

Árv. Közl. 1938.dec. 8.rksz. 88.sukc.

MDK

Zsákodi Csiszér János **szobrász**

Kállai M: Gárdonyi Géza szoborpályázat.
Képzőművészet 1932. 53. sz. 188 l.

Zsákodi Csiszér János

Képzőművészet 1931. 37.sz. 41. l. kép

MDK

Zsákodi Csiszér János

"Bibel Liszka arcképe" szobormű repr.

Műcsarnok 1913/14.téli kiáll.

MDK

Zsákodi Csiszér János, szobrász.

Nemzeti dal. Márvány.

Rücs.-OMKT."A gyermek a művészetben"kiáll. 1940.II.-III.
Kat.16.1.

Zsákodi Csiszér János MDK

Szieszta, márvány

Műcsarnok 192o-21. Téli kiállitás

MDK

Zsákodi Csiszér János

Megyery Saci képmása. Márvány

KMT. 1915/16. téli kiáll. kat. 56.l.

MDK

Zsákodi Csiszér János

A Műcsarnok háborus kiallitasan szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 541-542.l.

MDK

Zsákodi-Csiszér János

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet.
Bpest.1916. 21.l.

Zsákodi Csiszér János MDK

Szieszta, márvány

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

M.D.K.

Zsákodi Csiszér János szobrászmüvész

A lap közli a müvész fényképét Tóth Imrének, a Szinmüvészeti Akadémia jubiláns igazgatójának mellszobrával és a szobor modelljével.

Szinházi Élet. Bp. 1926. május 24-30.
XVI. évf. 21. sz. 18. lap

MDK

Zsákodi Csiszér János

Dr. Sz. A.-né urasszony, szobormü

KMT 1911. tav. kiáll. kat. 34.1.

MDK

Zsákodi Csiszér János, szobrászm.

kiállított kisebb-nagyobb szobrai válogatott szépségüek.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiállitás az Ip.m.muzeumban. Nemz.Ujs. 1934.máj.19. 11.1.

MDK

Zsákodi-Csiszér János

Néh.id.erdódi gróf Pálffy János szobra a kultuszminiszter megb. Bronzszobormű. Mgt.

Képzőm.Társ. 1913/14. téli kiáll.29.1.

Zsákodi Csiszér János MDK

Solymárnő, bronz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Zsákodi Csiszér Jacos
szobrász

Számtalan város hősi emlik-
művének mestere.

Telepy Katalin: Az 50 éves Szárados úti műveszteleps kiállítása
Művészet, 1965. február - 12 lap.

Zsákodi Csiszér János MDK

Dr. Schuszter Antal,

Mücsarnok 1929/3o téli kiállitás

MDK

Zsákodi Csiszér János

Kiss József képmása, br.dombormü

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Zsákodi Csiszér János

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 440.l.

Zsákodi Csiszér János MDK

Nemzeti dal, márvány

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Zsákodi Csiszér János MDK

id. Pálffy János szobra, bronz

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Zsákodi Csiszér János

MDK

Dr. Lengyel Béla bronz

Műcsarnok 1913-14 téli kiállítás

Zsákodi Csiszér János

A győri múzeum megvásárolta egy művét a „Győri Művésznapok" alkalmából.

NM 1939. IV. 18.

MDK

Zsákodi Csiszér János

Golonya Jenő. Szobormü

KMT. 1911. tav. kiáll. kat. 37.l.

Zsákodi Csiszér János MDK

Jubiláló Wiesner bácsi, b ronz plakett

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

zsákodi Csisézr János MDK

Petrovácz Gyula, repr.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Zsákodi Csiszér János MDK

Wlassics Gyula bronzplakett

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Görgei az agg hadvezér, bronz

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Zsákodi Csiszér János

MDK

G.J.főtisztelendő, bronzplakett

K.E.országgy.képviselő, bronzplakett

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Wiesner Julinska, márvány

Műcsarnok 1913-14. téli kiállítás

Zsákodi Csiszér János szobrászmüvész

Kiss József költő relief-arcképét mintázta meg a müvész. A kritika véleménye szerint: igen finom, előkelő alkotás, mely megkapó portréikus hüségén felül, teljes mértékben kiaknázza a plakett-müvészet artisztikus lehetőségeit."
A lap bemutatja a müvet "Kiss József- plaquette" cimmel.
Repr.

A HÉT, Bp. 1914. márc. 1. XXV. évf.
9. sz. 142-143. lap.

Zsákodi Csiszér János, szobrászművész

A városházát díszítő barokk szobrok is elbitangoltak. Barkóczi Péter nyomukba eredt és 1954-ben hármat a zuglói szabor utcában megtalált. Kőfaragó műhely udvarán hevert a kiszolgált invalidus harcos, ifjú katonatársa és egy nemtő. Ezeket Zsákodi Csiszér szobrászmak kellett volna újrafaragni. (említve).

Kiss Károly: Szobrok a szemétben.

Magyar Nemzet, 1976. nov. 28.

MDK

Zsákodi Csiszér János

A Főméltóságu ur, alum.

Szépmivészet, 1942. 2p5 l.

Zsákodi Csiszér János
Munkás, bronz

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Müvészeti kiállitás. 1914. 8 l.

Önélet

Születtem 1903-ban Bu

Zsákodi Csiszér János

báró Wlassics Tibor képmása, márvány

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922.
jan. 26 1.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

1.

Zsákodi Csiszér János

Eötvös Károly, márvány

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov. 23 l.

Feszty Árpádné

Halászhajók holdvilágnál, paszt.

Szénaviskó, paszt.

Zsákodi Csiszér János

báró Wlassics Tibor képmása, márvány

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jun. 30 l.

Ziákodi Csiszér
János
nobran

lárd

Csiszér János
alatt

Und

247

Zsákodi Csiszér János

Hul. 1883

Szabad Művészet

1957. 198. l.

~~1447~~

Jegyz

300.000 K. ról Azaz nóval
meget a hivatalos posta bé
napon a M. O. B. pénzta

Bu

MDK

Zsákodi Csiszér János szobr.

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.
18-20 l.

Zsákodi Csiszer János, szobrász MDK

Országos Társ.Biz.Int. központi épületének
domborművei és szobrai között ő is képviselve van mű
vével. 1913-31.

Bajó Gyula:Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 64.l.

MDK

Zsákodi Csiszér János

Huszár Károly, bronz

KMTárs kiáll. 1941. dec. Műcs. 16. l.

M.D.K.

Zsákodi Csiszér János

210. Nemzeti dal. Márvány.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 16. l.

MDK

Zsákodi Csiszér János, szobrász.

112. Dr. F. G.-né. Márvány.

Bp.Műcs. - OMKT. Nemz. Képzőműv. Kiáll. 1934. ápr.29.-jun.17.
Kat. 8.1.

M.D.K.

Zsákodi Csiszér János /1883-

807. Kiss József képmása. Bronzdombormü.
24.8 x 18.2

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 87. l.

MDK

Zsákodi Csiszér János, szobrász

Munkás. Bronz.

MK. Sog. Biz. Mův. Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 8.1.
Szépm. Muz.

MDK

Zsákodi Csiszér János, szobrász

Zala György. Márvány.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll. Bp.Műcsarnok. Kat.15.l.

MDK

Zsákodi Csiszér János, éremvésö

kiváló a maga nemében.

Dr. Procopius Béla: A H egyar Emlékérem- és Plakett-
művészet. MI. 1934 125-127.1.

M.D.K.

Szákodi Csizer János

21) Györgei Arthur. Bronz.

22) Kiss József. "

Fővárosi képtár kiállításai XLIV.: Magyar érem és plakett-művészet 1800-tól napjainkig 17 lap.

Budapest 1949.

[illegible]

Zsákodi Csisséér János MDK

Tanitványom, gipsz

Nemzeti dal, márvány

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Zsákodi Csiszer János, szobrász

Máv. hösi emléke. jellegzetes a 2o-as évek emlékmü stilusára.

Bp. VI. Andrássy út 73

Bajó Gyula:Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy.dolgozatai. 55.l.

Z sákodi Csiszér János MDK

Ébredés, bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiáll.

Zsákodi Csiszér János MDK

dr. G.B-né arcmása, márvány

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Zsákodi Csiszér János MDK

Ébredés, bronz

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

Zsákodi Csiszér János

MDK

Puky Endre, bronz dombormü

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

zsákodi Csiszér János MDK

Lőrinczy György, bronz

Műcsarnok 1942-43 Téli kiállitás

zsákodi Csiszér János

Gáspár Jenő, bronz

Drózdy Gyula, bronz

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

zsákodi Csiszér János MDK

Gáspár Jenő, repr.

Mücsarnok 1942–43 téli kiállitás

Zsáhodi Csiszér János

Rékt vek a Műcsarnokban rendezett „Magyar művészetért" kiállításon, említve a Kormányzóról mintázott alkotása.

Nemzeti Ujság 1942. VI.7.

Zsákodi-Csiszér János

szobrász

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Uj Nemzedék
1930.XII.31.

zsákodi Csiszér János MDK

"Odavan", gipsz

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

zsákodi Csiszér János

MDK

Váry Erzsébet, gipsz

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

zsákodi Csiszér János

MDK

M.I. arcmása, bronz

dr. Peer Gy.-né arcmása, márvány

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Z

Zsákodi Csiszér János, MFK
szobrász

193. Főméltóságu Ur. Aluminium.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért." Képzőm.Kiáll. 1942.
jun.6.-22. Kat.lo.

Zsákodi Csiszér János

Reprodukció

Lásd Fischer Ernő

Művésztanárok

Új Művészet 96/12

ugy rendelkezik, hogy mivel a Szent Mihály-Vámpróm
eket készíttetett a saját jövedelméből, ezek fejében
apítványaikra szánt szőlőiken kívül mindketten csak
t mondhatnak magukénak. Az 1400-ban végrendelkező
gyonából örökmise-alapítványt tett a Szent Mihály-
ra, hanem az oltár minden felszerelését is összegyűjtö-
ött biblia, egy jogi munka, *Jacobus a Voragine, Albertus*
ott, arra utal, hogy jobban megközelítette az értelmiségi
könyvek szerepe Pozsonyban sem, bár itt egy polgár,
könyvéről" fia javára 1439-ben.
-1454 között működő, korábban, 1437–1441 között
osi írnok végrendelete, amelyben ez a nyilvánvalóan
széles körű tudást közvetítő könyvtárról rendelkezik.
Biblia, annak kommentárjai, továbbá prédikációgyűj-
atok, mellettük azonban jogi munkák, formulariumok,
német nyelvű sakk-könyv is megtalálhatók. Az írnok
jól ismerte, tartalmukat gondosan felsorolta, a szépen
s amikor könyvtárát szétosztotta, nagyon gondosan
nisteriorum című kötetét, amely más teológiai írásokat is
i szívesen olvasgatja", Nagy Sándor történetét szegény
tét a klarisszáknak hagyta, prédikációskönyveit a Szent
nát a városi tanácsra. Ennél a gondnál is megkapóbb

MDK

Zsákodi Csiszér János

Ébredés, bronz

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.

13. 1.

MDK

Zsákodi Csiszér János

dr.G.B.-né arcmása, márv.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec.
15 l. xxxx 1.

Zsákodi Csiszér János MDK

W.J. urasszony, márvány

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Zsákodi Csisézr János MDK

Bibel Liszka arcképe, repr.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Kiss József emlékplakettja I-II. bronz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállítás

Zsákodi Csiszér János MDK

Megyery Saci képmása, márvány

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Zsámbéki Csiszér János, szobrászm. MDK

Budapest Székesfőváros vette meg:

"Egy utolsó istenhozzád a harctérről" Bronz szobor.

Az 1915/16 évi téli tárlat eredményei.
Művészet.1916. 41,42.l.

Zsákodi Csiszér János

Ébredés, bronz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Zsákodi Csiszér János MDK

Horthy Miklós, bronzplakett .

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Zsákodi Csiszér János

Eötvös Károly, márvány

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Zsákodi Csiszér János MDK

H.S-né, márványdombormü

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Zsákodi Csiszér János

Dr. Sz. A.-né urasszony, szobormü

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 34.l.

MDK

Zsákodi Csiszér János, szobrászm.

Dt. Wlassics Gyula Önagymélt . Bronzplakett szobormü.

Jubiláló Wiesner bácsi/magy.plakett öntvény/
Bronz plakett.

KMT 1912.tav.kiáll. Kat. 51.l.

MDK

Zsákodi Csiszér János

v.Szabados B.: A győri képzőm. kiáll. Képzőművészeti Közlöny. 1939. jul. 7.l.

Zsákodi Csiszér János MDK

ifj.dr. W.Gy., márvány

Lengyel Béla egyetemi tanár, bronz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kiállitások, XX.sz. 1900 - 1919.

Mücsarnok tavaszi kiáll., 1914.
- Zsákodi Csiszér Janos +
W.I.urasszony -

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
214.

L. Csiszér

Plasztika.

"Jedlik Ányos" Zsákodi-Csiszér János
által készitett mellszobor

Béke és Szabadság. 1952. 34. sz. aug. 24. 15. l

(lásd Csiszér J. alatt is)

ZSEMLYE ILDIKÓ KIÁLLÍTÁSA

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA
BUDAPEST, III. FŐ TÉR 1. (ZICHY-KASTÉLY)
MEGNYITÓ: 1998. JÚNIUS 16-ÁN 18 ÓRAKOR
MEGTEKINTHETŐ 1998. JÚLIUS 12-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14-18 ÓRÁIG

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
FŐVÁROSI KÉPZMŐMŰVÉSZETI ALAP

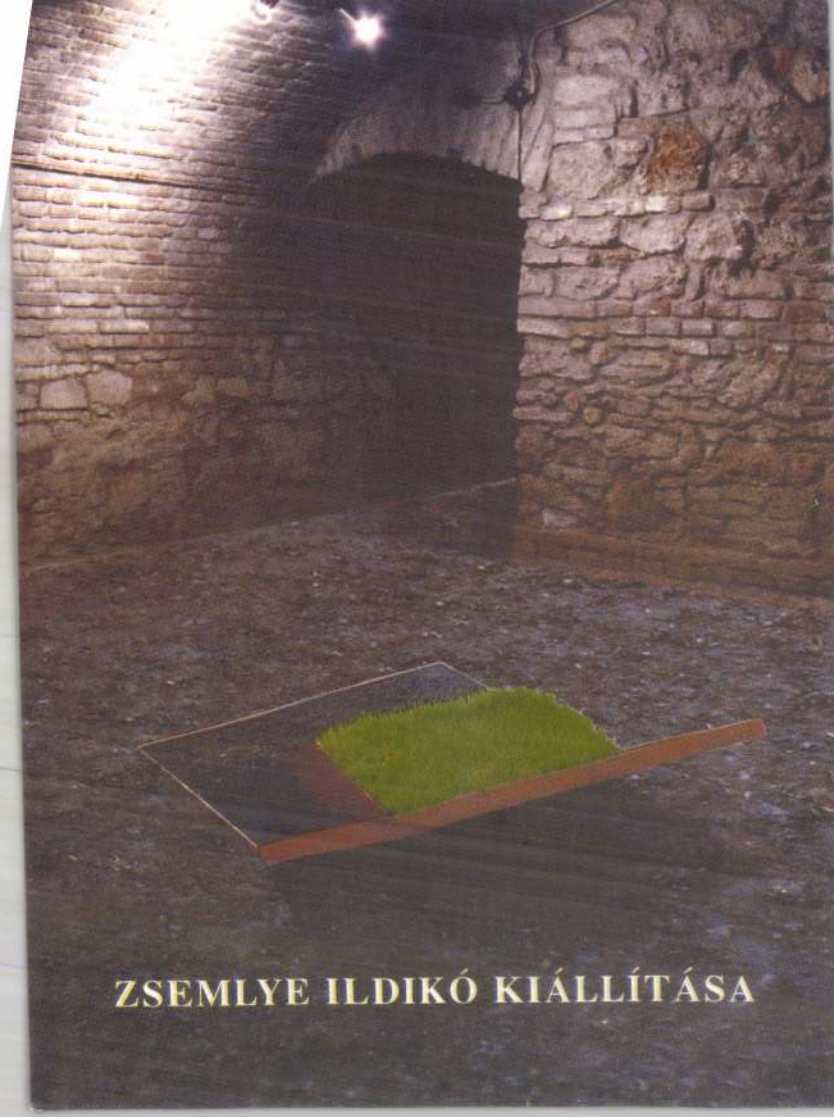

ZSEMLYE ILDIKÓ KIÁLLÍTÁSA

Zsemlye Ildikó (1969–)
Erdő
bronz 40x27x16 cm
Fotó: Lugosi Lugo László

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Zsellér Imre

U. 4217/a

Verseczi magy. ifj. önképzőegylet.

VIII. 233.

Zsellér Imre.

1926. egyházmův. Eiák. a
Nemzeti Halomban
Kent Pál mozaik, a Ne-
gedi fogadalmi templom
számára

Közoktatásügyi minisztérium, okat

VI. 42, 43, 44, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54.
55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,

MDK

Zsellye Győző

Pallay I: Beszámoló a Fiatalok kiáll-ról.
Uj Hang, 1956. 2.sz. 37-38 l.

M.D.K.

Zsembeki András, egri könyvkötő

1773-ban a megyeiek dolgoztak Udalric Stelczer-re.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topografiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 426. old.

ZSEMBEK András egri könyvkötő. 1773-ban a megyének dolgozik /--+ Stelczer/.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Zsákodi Csiszér János MDK

Nemzeti dal, márvány

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Zsellér Imre

festette a bpesti külső vácinti rk. pléb. templom szines üvegablakait

Horvtemplép

33. l.

Zsellér Imre

a festett üvegablakok
egy része, és a főoltár mo-
zaik dísze a bresti
Haller-téri rk. pléb.
templomban, fentiről.
(1936).

Horvtemplép

29. l.

a Külsőferencvárosi
rk. pléb. templom (Üllői
út és Ecseri-ut sarkán)
festett üvegablakai
1930.

u. o. 30. l.

Gsellér Imre

készítette a törökövi
Kis Szent Terézegyház-
község pléb. templomá-
nak homlokzatán lévő
10 m² nagyságú mozaik
képet.

Hauser egyházközs.

250. l.

247. kép. *Szarvserleg, 1g80 körül.*

Esztergom 1887., 184. l. — Tört. Főcsoport 1575. szám. — Czobor——Szalay II. kötet, 236—240. l. (Képe XXIX. táblán) — Czobor: Egyházi emlékek a történeti kiállításon. Bp., 1898., 64. l. — Forster: Magyarország műemlékei II. kötet, Bp. 1906., 287—288. l. — Michel: Histoire de l'art, IX. kötet, 2. rész, Párizs, 1908., 883. l. — Lepold—Hcmor 71. l. — Gerevich PA, 182. l. — Genthon: Mátyás király ötvösművei. A Műgyüjtő, II., 1928., 80. l. — Lepold: Esztergom . . . A Műgyüjtő, II., 1928., 245. l. — Divald: A magyar iparművészet története. Bp., 1929., 113. l. — Egyházművészeti kiállítás 1930., 354. szám. (Képe 38. táblán) — Csányi Károly: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása, MM, VI., 1930., 310. l. — Genthon: AZEFK, 10. l. (8. kép) — Genthon: Budapest multja és művészete. Bp., 1932., 35. l. — Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Katalógus 18. sz.

Zseller Imre

üveggesto

kiszitette a Bpesti

Béke-téri rk. pléb.

templom üvegablakait

Horvtemplép

46. l.

Zseller Imre

a bpesti törökön pléb. templom
(Kerepesi ut)
főhomlokzatán kis tzl. Te-
rez 10 m. magassága mo-
zaik képe fenstitel. (1928?)

Horvtemplép. 25. l

Zsellér Imre

Az Angolkisasszonyok bpest-zugligeti zárdatemplomában a főoltár feletti Szentlelket, a alatta a Szent Családot és a kinszenvedés eszközeit tartó angyalokat ábrázoló mozaik, fenti munve (146 m²). A szines ablakokat is ő készítette.

Horvtemplép

Zj. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JÚLIUS

31 nap

30. hét

24 Vasárnap	
25 Hétfő	
26 Kedd	
27 Szerda	
28 Csütörtök	
29 Péntek	
30 Szombat	

M.D.K.

Zsellér Imre

488. A gyermek Jézus. Üvegfestmény.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 28. l.

MDK

Zsellér Imre mozaik- és üvegfestőművész

KMTárs 8o éves jub. kiáll. 1941. febr. 25 l.

MDK

Zsellér Imre

üvegfestmények

Szőnyi Ottó dr: A szegedi fogadalmi templom. MI. 19

Képekkel.

311

M.D.K.

Zeller Imre
iparművész

A szegedi Fogadalmi templom hajójának
üvegablakairól terveit.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

134 l.

Zsellér J. üvegablak-festő M.O.K.

az angalföldi ul. Mihály templom ablakait festette

Gál György: Budapest templomainak ismert Culiszei. Bp. 1940, 41

MDK

Zsellér Imre ipm.

a ferencrendiek belv. temploma üvegfestményeit
készitette

Nemzeti Ujság 1926. ápr. 18. /képek/

MDK

Zsellér Imre üvegfestő

a tpl ablakait festette

Uj diszben ragyog a barátok tpla /belv.tpl/
Nemzeti Ujság 1926. ápr.18. 2o.l.

MDK

Zsellér Imre, festö

A gyermek Jézus. Üvegfestmény.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben"kiáll.1940.II.-III.
Kat.28. l.

Zsellér Imre

Kölber Dezső kartonjai alapján készítette az angolkisanzonyok zugligeti templomá szentélyének mozaik képét, a beuroni bencés művészskola szellemében. (1916?)
1914–

Richter angolkis
148. l.

K

...met kifejezésre juttassam, ...nak
... hogy a tanári könyvtár javára
... és mint értekes ajándékot fog-

...et továbbra is a Bizottság becses
...jálva, kiváló tisztelettem nyilváni-
...k a

...rnak

..., 1907. nept. 28-án

Készséges hive:

Sál Gábor

Kir. tanácsos, igazgató.

MDK

Zsellér Imre

az Angolkisasszonyok zugligeti tpl-ának szentélyének mozaikképe. Kölber Dezső kartonjai alapján készitette Zsellér Imre

Richterangolkis 148 l.

Zsellér László

festő

1921 – 23

Élmunkás 1930

90. l.

Tag für Denkmalpflege und Heimats

Geschäftsstelle: Berlin-Schöneberg, Grunewaldstra

Landeskomm

pflege z. Hd. H

Präsidentstelle

Ungarn!

Ítély Martinka úttörő (ill. kisdobos)

Nagybátonyban gyermekrajz-pályázatot hirdettek, „Nógrád megjénk a Palócföld" címmel, melyre beküldött rajzáért jutalmazásba részesült.

Nógrád, 1974. máj. 30.

Zsellér Imre

a szegedi fogadalmi
templom keresztházának üvegfestmé-
nyeit fenti készítette.
Mozaik munkait
ugyanitt lásd
Márton Ferenc
Csomagjaban

Horvtemplép
58. l.

Zsellér Imre

üvegfestő

Lásd okv

Kiss Szeged

242. l. 243. l.

MOB kat. 3703. r

Bugsch Gusztáv dr. gyűjteménye

IV. 249.

Zsellér Imre

üvegablakai a központi szemináriumi barokk főlépcsőházában. A 2 üvegablak a háborúban elpusztult. (1945)

Kopp 300 papír

22. f.

Gyulafehérvár, 191 4 IX hó 14 n.

XXIV.

Repviselo titkár.
Hollo Balint
Litofsky

Liget Sanator
Husvet vasarnap

92 ~~2 15~~

149 - 2

{~~158~~ 159} - 8 - X

180 - ~~15~~

{~~192~~} - 6 - ha ~~180~~

Zseller Imre

üvegfestő

l.

Ságüvegesipar

326 l.

Zséllér Imre

üvegfestő segéd

az ipari festők nahraj-
zolási csoportjában

10 hónapot töltött

jeles eredménnyel-

2 pálg. 3 iparrajz

Iparrajziskola 1895.

PANNONHALMI SZEMLE

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Zsellér Imre

5 elemi

a nyilvános vagy és
magántanuló tanfolyamon,
9 hónapot töltött vagy
gyenge eredménnyel.

Tanévi jelenik 1892

224

208

Zsellér Imre

bpesti üvegfestő

írod

3

M. O. E. [illegible]

KŐSZEGHY MIHÁLY: A kalocsai székesegyház üvegfestményei. Kalocsai Nép=
lap. 1901. 44. sz.

Zseller Imre

Üveffestő

l.

Ságüvegespár

431 l.

432, l.

433. l.

Valér csillapitani kezdte az öreget.

Zsellér Imre

A templom keresztháj-
janak üvegablakai,
a szentély apszisz
boltozati öblen lévő
mozaikkepek Márton
Ferenc kartonjai után
festitől

Szőnyi Ottó dr.

A szegedi fogadalmi
templom. Magyar
Iparmiveszet 1932.
31. l.

Zsellér

ünegfestő

írod

s

NémedySzeged 422. l

Zseller Zure

l –

Schoen Hermma – Kap.

15. l –

kepekkel

Kehely ezüstből, XV. sz. toporczi v. Kath.
plébániáé IX. 62.

Zsellér Imre

l.

La Rosée

46.l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Zeller Imre

l. La Rosée

92. l.
87. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Zseller Inne

l.

La Rosée

90-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t., Budapest — 485418

Zsellér Imre

üvegfestő

készítette Márton Ferenc rajzai után a szegedi fogadalmi kemplom

12 apostolának mozaik képet és az önzes üvegfestészeti és mozaik munkákat

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1930. 7-8 sz. 30. l.

1936 JAN.—MÁRC.

BUDAPEST

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Zseller Imre

1.

Ságunegesipar

435. l.

ben, a boglyakemencze mellett, egy fénéken
ki előre hajolt, jobb kezét kinyujtott a fobe
aki locza és káját, mert fel lökve, hangnerét és ka-
kifelé, mi körben fejét tartja. A mesterhez, ki-
all a primhegedüt kezölö fiú
Ezek egyike
Kadra tett czimbalmon, másika a mely
a kis bogon gyakorolja magát. Mögöttük a nyitva levő aj-
aszony hallgatózik és a czimbalmon nal
bal sarkában a család legfi-
tagja telepedett a földre. Ez utóbbi pipáját szípja
Közelőkben fiatal leány mosolyog
leskelődik a kuczkóban. A kályha tetején bögre
figyelmünket. Alól balra: „Valentiny J. 1896."

nonra, méretei 133:196 cm.
ember 17-én
(a 64201/96 sz. rend. alapján.
... — Kifizettetett 1897. január 19-én.
oltatott 1897. február 2-án. (80/97) és el.
1897. III. 25-én a 13050/97 sz. leirattal. (123/97)

ZSELLÉR Imre üvegablak késitő

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
84.

Hermina kápolna

ZSELLÉR IMRE

Prakfalvi E.: Róm. kat. templ.

2003

36.o.

és alsó házakból készítsen Koncn mester az említett ep
bejáratot a kloakákhoz, vagyis árnyékszékekhez. Tovább
folyóvízig megfelelő, boltozott csatornát kell építenie. 1
csatornát a már lerakott alap magassága szerint dél felől
előbb említett új épület mentén építse és építtesse meg Ko
ajtót és ablakot tartozik építeni, amennyit csak az apáca ú
árnyékszékeknek említett házától a régi épületen az előbb
kijavítani. Továbbá tartozik a gyakran említett Koncl
betegháznak, a melegedőháznak és a dormitoriumna
habarccsal megalapozni és tartós padlóval erősíteni. Végü
felül befedni és mint az említett harangtorony homlok
mesternek a szerződéskötéstől (1387. május 5.) számított e
évben a fagy beálltáig 40 márka denárt, másodikban 36-o
habarcs rendelkezésre bocsátását.

A párját ritkítóan részletes szerződésből nyerhető inforr
ből, amely rámutat, hogy a veszprémvölgyi apácák honr
1387–1388-as nagyobb mérvű bányaművelés miatt, úgy láts
sor, melynek során megállapították, hogy a szárberényi kő
közösen birtokolják, ezért onnan annyi követ fejtethe
építéséhez. Más források is arról tanúskodnak, hogy az
megbízóra hárult, sok gondot okozott. 1347-ben Erzsébet k
ahol alkalmas követ találnak, onnan szabadon vihessene

Zselle Győző MDK

Szerepelt az Ernst Muzeumban rendezettkiállitáson.
"Ősz"

Méhes Géza: Dolgozó emberek között.
KAZÁN 1964 máj. 18.

Zselizi rk. templom

(Bass vm.)

Becsei György megitéltetéset ábrázoló falfestménye, készült 1388-után. Festője:

Máté

l.

Szépművészet

1941. 3. szám.

Zselíz

Kastély

Épült 1720

Radvánszky Jenő dr.

Magyar Kastélyok

II. k.

Zselizi rk. templom

ZSELIZ

Kath. templom

Garamszeghy: Garam-Zseliz. VV 1866, 572 l.

Vasárnapi Ujság

Zselizi rk. templom

falkepéi

(Bars vm)

l.

Gerecze falkepék

489, 490. h.

9.

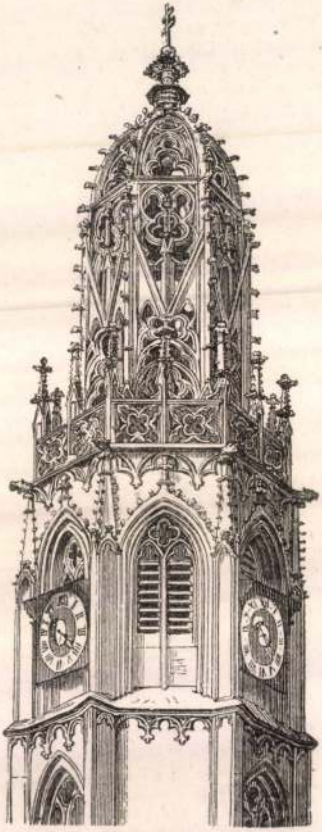

12.

Zsámbék II.

Zsinagóga Fürk E.

1) alapraja 1:100 felvája tomlokzat.

ismetnet. –

Zsámbéki templom-
rom

Falkény nyomok

l -

Gerecsefalkepér

516-h.

Oberungarn (Zoryom, Nagybicse)
chen Tiefebene (Burg Ludwig des
nur monumentale Dokumente für
sondern auch für die römisch-
diesem Boden weniger durch die
n Spitzfindigkeit vertreten wird,
Berufung der wirkliche Erbe von
des Romgedankes im Karpathen-
rbten römischen Grundriß haben
schlösser und Edelsitze der Spät-
oben angeführten Burgen auf Be-
id ihrem Geschmack entsprechend
eressantesten, malerischsten Burg-
ssó (Kronstadt) im gleichnamigen
ch dem an ihrem Fuße gelegenen
Jahrhunderts erbaut worden und
Stadt Brassó hatte sie dann 1498
e Kämpfe haben sie umtobt, doch
n sie einnehmen, erst den Széklern
diese stolze ungarische Burg 1918
r der rumänischen Königin Maria
ektur ist der hochaufschießende,
ren Teile des rechten Flügels mit
nengesimse, worin wir ein besonders
und Sáros heimischen, sogenannten
elege hiefür finden sich in Késmárk
von Frics und Bethlenfalva, beim
au), beim Rákóczyhaus in Eperjes,
ıkmäler der ungarischen Geschichte
hen und südlichen Teile des Kar-
ı Stilwollens organisch zusammen-
l, auch nicht ihr einziges gemein-

Méret					Pénz								
	m^2		m^3		Egységár		Összeg						
					Kor.	fill.	Korona						fill.

Tételszám	Tárgy	
	Áthozat	

Zselic - szentpáli ha-
rangláb

kopie repr -

Malmagyépszerű. IV

198.1.

Tsegra (Ögra) hepesmeg

r. k. templom Myskovszky. 1872.

1) alapraje $8\frac{1}{2}^{III} = 1$ öl déli homlokrat

Romerh. nyomalok 1890/23

1) rézmetszet falkép és sírkő

2) alapraje $4^{III} = 10$ myskovszky után fametszet

3) déli homlokrat " " " "

4) falkép vázlatok ——— "

5) 1 ozmer ——— "

6 1 felirás. ——— "

22.

23.

d

Ziegrai falképek

XIII. sz.

l. – XIV. sz.

Jendrassik Borbála: Szepes vármegye középkori falképei. Bp. 1938. 10 és kv. ll. képekkel

25 és kv. ll. képekkel

Zsigra (Zsegra)

rk. templomban
románkori falhejek.

Serht Istvánemlékk
III. 235-1

Bp. Mátyás-tpl

(1)

255

Zsigrai szarinyasoltár

Éber cikke

Arch. Ért. 1914. 1. füzet

Torbágy, tpl

2

Zsigrai templom

(Szepes vm)

oltárának 1400 körüli

Madonna szobra.

A templom barokk mellék-
oltára, gótikus szobrokkal

Éber László:

Középkori szobrok,
barokk oltárok.

Arch. Ért. 1914. 33,
34. l. ábrákkal.

ékek Országos Bizot

ögyes Endre u. 10.

Zsegrai rk.

templom

l.

GerMRE 8401

parf
pou

Szegra.

A templom nyugati homlokzatának falképei

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 683. l.

~~Z8~~

~~A8~~ –

Zsegrai templom

falképei

l. Arch. Ért

1878. 302, 303 l.

képek

Szegrai templom

falképei

Arch. Ért. 1885.

214. l.

215. l.

Zsegrai rk. pléb

templom

(szepes vm)

Div Feltöm

384. l.

Falképek, stárnyas oltárok

phaseolus lunatus

holabab

Szegrai románkori

templom

l.

Szabóárpép

342, 343,

344 l.

képekkel

Zsegrai templom

falképei

l.

Puskás Lajos

A magyar falképfestés
árpádkori emlékei.

Bp. 1932. 2q. p.

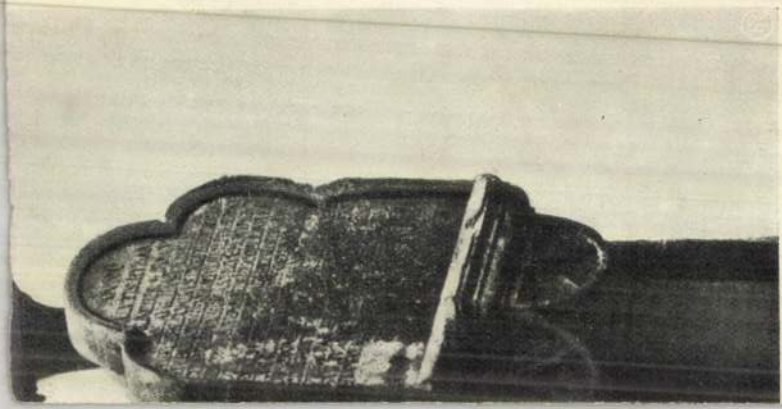

Zsegrai templom

(Szepes vm)

Jalkepei

Péter I. 66. l

Dr. ARDÓ ALFRÉD
ÜGYVÉD
BUDAPEST, V., SAS-UTCZA 3.

Budapest, 1906 november 15-én

Tekintetes

SZENTIVÁNYI GYULA urnak

számvevő

BUDAPEST

"Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvény társaság" cég ügyfelemnek t.Számvevő Ur elleni 297 ko 76 fill.s jár.ügyében nevezett ügyfelemhez irt és onnan elintézés végett hozzám áttett b.levelére válaszolólag van szerencsém értesiteni, hogy [redacted] ajánlatát elfogadom és beleegyezem abba, mikép tarto-

Zsegrai Ur mulatése

1520 K.

Repr.

Kampkörejtkfaszolás

27 i. l.

Zsegrai templom

falfestmenyei

Vajdovszky Janos

cikke i

Uj Magyar Sion

1871. II. evf 617 –

625 l.

líjpályázatok részére előírt
ni Nyomdánál, Budapest,
z. (Gólyavár) 960. raktári
annál az egyetemi karnál
i, ahol a folyamodó tanul-
alkalmazásban van, vagy
rtozik, akitől tanulmányi
érvényének szakszerű véle-
ldetési helynek vagylagos
több űrlapot kitölteni, de
példányon egyformán tünte-

: *a)* személyi okmány
, *b)* tanulmányi okmányok
exmásolat, vizsgabizonyít-
érdemességét és rátermett-
letek (tudományos művek,
e ezek reprodukciói, bírá-
gbízhatóságot igazoló irat
gy más ezzel egynlőértékű-
székesfővárosi ösztöndíjra
illetőségi bizonyítványt is
k az eredetivel való meg-
dékkal igazoló másolatban
és a kezelést megnehezítő
emmiesetre sem adhatók be

mda, Budapest.

szolgál. Ennek a fo
a pályázat beadása
hivatalból gondosko

Az ösztöndíj
külön értesítést kap
erről *külön nem értes*

Az ösztöndíjaso
megfelelő *egészségi*
helyüket csak akkor
Tartoznak továbbá a
ügyvezető igazgatói
amelyben alávetik m
szóló szabályoknak.
sőbb 1948. évi sze
kötelesek benyujtani
vezető igazgatói hiv

Azok, akik öszt
az életkörülményeikl
(lakcímváltozás, kine
Ösztöndíjtanács ügyv
teni.

Budapest, 1947.

AZ

Zsegrai templom

Szent László falképe

repr.

Loisch (Divald

eikke) 156. l.

161. l.

35-15

Van szerencsénk értesiteni Méltóságodat, / Nagyságodat, hogy nb. vételi megbizása alapján aukciónkon / ~~napi árverésünkön~~ nem sikerült vásárlást eszközölnünk.

A megadott számu tételek a megadott vételi megbizási összegeken felül keltek el.

A ..... számu tételeket árverésből visszavonták.

A befizetett vételi megbizási előleg a kezei között

Zsegrai Templom
1410 körüli
falképei

l.
Jendrassik Borbála
Szepes vármegye
középkori falképei
Bp. 1938. 49, 50. l.
59. l.

Zsegrai templom

falképes

l.

Divald 1927

84 l.

85 l.

1909. V I. 1524/1 sz.

V.

Az ebrenddés értelmében lecendő Joganatositás végett

Lovák Ede

Révész Gyula

birósági végrehajtónak jelentéstétel kötelezettsége mellett kiadatik.

Erről végrehajtató értesítetik

Budapest 1909 évi September hó. 30

A budapesti 1-ő ker. bir.

Zsegrai templom
(Szepesség)
Szens László, fal-
képrészlet a templom
diadalive alatt
XIII. sz.
Bizanci hatás.
1.
Repr.
Divald Magyarország.
114. l. 115. l.

Édes Anyuskám én Bözsit megkértem
a Pesten hirdetett finn faházak bérét
lődje meg. Kérlek te is nézz utána
i vagy Mari utján. Kicsit megilyen-
n bombák, és ha nem kerülne túl-
n sokba egy ilyen faház bérlése,
s bérelnék egyet s kimennék egy
rős erdészlak mellé.-
Azután kisanyám nyaggasd a Pulit
fehér és világos drapp felsőbőrért, ha
igyeknik biztosan tud szerezni. Ha
, tudnék Petikémnek kis cipőket csinál-

Zsegrai templom

Az utolsó vacsora, falkép a templom nen-télyében, XIII. sz.

Repr.

Divald Magyarország.

116. l.

Zsegrai templom
falképei
(Szeperom)

Grécze falképek

528 — 530 h.

Pruzsinai barlang VIII. 52

Zsegrai templom

falképe

l.

Várju Árpádok

328 l.

képpel

Fayence gyűjtemény a Besztercebányai

Múzeumban VII. 231.

Zsegnyei ág. ev.

templom

(Sáros vm.)

l. GerMRE

31, 35 cl

thello

krofinom

Ön ismeri a STABILO iront, vegyészeink elsőrangu termékét. Ha a legnagyobb igényeket megkövetelő munkát óhajtunk végezni, ugy csakis

STABILO rajz-, másoló- vagy szinesiront használunk.

Testvére az Othello iron. Minden rajzolási munkához és iráscélra kiváló. Lágy, mikrofinom ironbele minden keménységben egyformán mélyfekete szinü. Nagy előnye, hogy a

Vászon (Leinwand). 82×71 cm.

Fényes Adolf, szül. (geb.) 1867.

137. BAROMFIUDVAR (Hühnerhof).
Vászon (Leinwand). 47×59 cm.

Fényes Adolf, szül. (geb.) 1867.

138. BORUS TÁJ (Wolkige Landschaf
Vászon (Leinwand). 21×34 cm.

Fényes Adolf, szül. (geb.) 1867.

139. CSENDÉLET (Stilleben). Jelezve
Karton. 74×95 cm.

Fényes Adolf, szül. (geb.) 1867.

139a. MAGYAR TÁJ (Ungarische Land
Vászon (Leinwand). 46×64 cm.

Ferenczy Károly (Karl), (1862—1917).

140. UTSZÉLI CIGÁNYOK (1906-ból)
Károly.
Vászon (Leinwand). 62×81 cm.

Ferg, Franz iránya (Richtung des), XVI

141. KÉT KIKÖTŐ LÁTKÉPE (Zwei
2 db (2 St.). Vászon (Leinwand).

Heiligen).

olat, XIX. sz. (**Kopie aus dem** XIX. úh.)
(Bildnis des Herzogs v. Nimburg). Eredetije (des Ori-

olat a XIX. sz. I. feléből. **(Kopie** aus d. erste Hälfte d.

Werkstatt des).
AL (Madonna mit musizierenden Engeln). Felül 17 cm
tzte Leinwand).

n (nach F. Wheatley).
.) 60×48 cm.

. Wheatley után (Nach Fr. Wheatley).
). 60×48 cm.

Zsegnyci ev.

templom

falképe

Köpenyeges Mária

Repr.

Arch.-Ért.

1912. 313. l.

iparnak nyújtott kivételi kiutasoménynek-
len részesedést külföldi verseny képeségünk
fokozása érdekében. Nemcsak a kivételnél
van a közszállításokkal de a munka
egyéb területén is súlyos hiljzetlen van
az iparos a hartelek versenye következtében

6 hiba

Zsegnyei vk. templom
(Sáros vm)
románkori, góti-
kus vezlesekkel
benne egy XIV. sz beli
sirkő
Képei repr.

Emlkasszaiegyhm

I. K. 377, 378. l.

Zsedényi Margit

Kerepel az I. kap. Om. Ipar-
munvénati Tárlatou

Nemzeti Cipőg 1938 XI. 5.

ZSEDÉNY / Lilla

Meghívó

Az EL KALÁSZI GALÉRIA és a kiállító művész
meghívja Önt, családját, barátait

Zsedényi Lilla

Budapest, III. kerület, Dereglye u. 1. sz. alatt nyíló
ikonkiállításának megnyitójára, 1996. március 8-án 18 órára

Bevezetőt mond: GERŐLY TIBOR, a Művészetbarátok Egyesületének titkára

A kiállított ikonok megtekinthetőek
április 3-ig hétköznap 9—16, pénteken 9—13 óráig

A képek a helyszínen megvásárolhatóak

Zsédely Jolán

MDK

A Győr-Sopron megyei KISZ-bizottság pályázatának bíráló bizottsága / Alexovits László, Holly Tibor, Zuber Titusz/

"Szomoru szemü lány" akvarelljét

600 forintos dijazásra fogadta el.

—: AKISZ-bizottság foto- és képzőművészeti pályázatának eredménye.
Kisalföld, 1963. ápr. 7.

Zsédely Mária, textiles, 1938. végbizonyitványt nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 188o-1941. Bp. 1941. 33 l.

545 188

...ünnr sitke

...eztet a neves pesti mesterre, akiről
megfordult és több oltárképet festett.
1789 évi Canonica Visitatio, amely
...t - ante quem - is meghatározza, igy
...sia Sunt 4 Ara. 1 in sanctuario Nata
in medio, in Suprementate vero Santi
referens in lateribus Statua S.
...olore tincta ornatur. Ara vero est
"

...a a Canonica Visitatioban leirtakkal
...ytől balra szinesen festett és aranyo-
...szén az oltárkép helyén a szószék, gaz-
...anyozott faragványokkal és négy kis-
...kilo ~~...ciális~~ olajképecskével diszitve. (1000 rész) Jobb-
~~...kor~~ ~~...ncogotikus~~ romantikus oltár, felépitménye
...kal, kétoldalt két fehérre mázolt roman-
...lakja, középen Madonna a gyermekkel.

MDK

Zsédely Mária, textilmüv.

Iparm. Ink. Évk. 1934-36.

44.l.

ZSÉDELY TERÉZ

LÍ 7 MŰVÉSZET

2002/dec

42.o.

J.Gosztonyi/I.Mészáros
érmek mesterjegyei, B
E.Gachal J.
(auch die Gemälde wur
x - Eörsi - Baumeister
4 - Előry, Emil - Bildhauer
4 - Előry, Miklós - Keramiker
3 - Eösze, András - Bildhauer -
*14.1.1909 Nagykanizsa, +17.6.1
in Brasilien, hatte ab 1953 Ker
1958-62, 1964-81 in New York, 1
Werke der Stadt Nagykanizsa.
5 - Eperjesi Nagy, János
3 - Eperjesi, Ágnes
x - Eperjesi, Imre
? - Eperjesiné Szabó, Margit, T
I. Fal- és Tértextil
5 - Eppel, Mihály - Goldschmied
x - Eppinger, Margit (geb. Weis
Lórántné), Malerin, 1943-47 an
Szinház 3:1947(30).
x - Epstein, Miksa - Juwelier
5 - Erasmus (1531) - Schreiner
x - Erasmus (1496) - Glockengie
x - Erb, Arnold - Maler

Zsédely Teréz

Meghívó

A Petőfi Sándor Városi Művelődési Központ

(Győr, Árpád u. 44.)

szeretettel meghívja Önt

Fekete-Fehér Galériájába.

Megnyitó: 1999. június 9. 17.h.

Zsédely Teréz

Zsedényi Ferenc

/Törökbálint/ Puszi cimü munkája Békéscsaba felszabadulási érmét kapta a Kulich Gyula fotókiállitáson Békéscsabán.

Magyar Hirlap 1974 308/8

Zsebők János, [ ]

Megemlítve.

Ortutay Gyula: A XIX. Vásárhelyi Őszi Tárlat megnyitása 87-89.

XXVI

TISZATÁJ. Szeged, 1972. december 12.

ZSEBŐK PÁLL, magyar varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ V. magyar varga. 267.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 26 .old

ALBA REGIA.István Király Múzeum évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Zsebők János

A főiskolán Bpesten Székely Bertalan is tanította. 1892-ben póttartalékos az 5-ös honvédeknél Lugoson. A főisk. után beiratkozik rajztanárjelöltnek a rajztanásképző III. ont-ba. 1893 nyarán Tornyaival barangolnak Oroshára Törnyékén, Gyopárosan, Szentetornyán, és rajzolgattak jellegzetes házakat, utcarénleteket, lipikus alakokat.

Kiss Lajos, Vásárhelyi mavénélet, Bp. 1957.

Zsebőt János

Plohnéknál ismerkedett meg Endre Bélával 1890-ben. 1891 nyarán a barátság bensőségessé vált. 1891-ben apja Bécsbe vini, ahol 1 évet tölt a festőaked. Ott találkozik Tornyai-val, ali 46-os kollegány. Ősszel Pestre jön, beiratkozik a képz. Főisk. va, ahol 2 évet tölt Lotz ontálján —

Kiss Lajos, Vásárhely mivénélet Bp. 1957.

67 l.

Isebök János

Konstantin, a keresztedő megmondta Is. 7. apjának, h. fiából soha sem lesz keresztedő, és ily ismét istolába adta, Temesvárra, később Budára. Tornyaival csak a vakációban találkozott. Tornyai nagy hatással volt rá, de halott zé Szücs József a Rad. filomúvaszi, akinek képei a papírszelet kicsatába voltak láthatók —

Kiss Lajos, vázáskefimüvészét,

BP. 1957.

66 l.

Isebök János

Jozsuggyival-együtt egyszerre szedik. Később-megbámulta J. Kossuth zál zénült festmenyét. I. gimn. Zosába baj volt a lolis nyelvvel-ezért apja Zivette az isk.-ból is rövidáru inas lett. Ott is tilotba rajzolgatott - a Konstantin szalád eltette a rajzolat.

Kiss Lajos Vasárhelyi művészélet

Bp 1957

66 l.

Zsebők János

Apja 1860-as években jött V-re.
Anyá Temesvárom szül. Ősei
Francia ostrájból költöztek Magyar-ra
Romé-nek návtás ötet.
János 1872 ápr 18-án szül.
János mét elemista korában az osztály
legjobb rajzolója volt. Első rajza
Lint Ferenc tépe volt mellyel
nagy sikere volt a felnőtteknél.

Kiss Lajos, Vásárhely, művé nélet,
Rp 1957.

65 l.

Zsebőr János

1897-ben tette le a rajztanári vizsgát, és véglegesítelték állásába.

1897-ben a Darázs c. élclapba rajzolgat. – Tornyai és Zuvorán ő a másik kánnegy. Elveni Török Elát 1899 ápr. Zsebőr 1904-ben vált el feleségétől. 1897-1904 között többör műkedvelősködott szindarabban nagy sikerrel.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet, (Dp. 1957)

. 97 l.

Isebőr János

1900 dec. ~~hákéret megfestette~~ Munkácsy
Krisztus Pilátus előtt c. festményét
élőképekben bemutatta. A hákeret
ő festette és [illegible] sehrést aratott.
8 évig működött V-en mint rajz-
tanár 1904-ig. Művéni ambicio-
kal indult pályáján, azonban korán
megnőrült, s azután más csak a családi
~~[illegible]~~ élet és megélhetés volt vagy.
A mill. Ziill.-on tanítását bizonyítást
rapott

Kiss Lajos, Vázásheli művészéket,
Pyp. 1957

68 l.

Isebök János

Temesvárom 1907-ben aranyérmet
nyert, 1909-ben a salándi templ. né-
mára -megrendelésre-ez, nagy méretű
madonna képet festett.
1913 elején Dobsina város látképét.
2 nagy vánnza, 600 zsonáért.
1912-ben 3 felfedezőjének arcképét,
Lang Gustávot, Mája Endrét, Ruffinyi
jenőt. Benczur Gr. dicsérésel a lérettel.

Kiss Lajos, Vásárhely, mivén. lét,
1957.

68 l.

Zsebő János

1914-18-i világháborúba
3 évig volt Külföldi harcterekre.
1920-ban visszajött családjával
V-re, ahol úgy a polg. leányisk.
-ba, mint az óvónőképzőbe is tanít-
ott. 1934 szept 1-től mint nyugdí-
jomba, állandóan dolgozott
számos vicczajzot, illusztrációt
is rénélett.

Kiss Lajos, Vásárhely. művészélet, Bp. 1957.

69 l.

Isebő János

1903-ban áthelyezték Gáltvonyi-
va rajztanárnak.

Kiszhegy, Vásárhely munkásélet
Bp 1957

115 l.

Isebok János

1894 máj 27-től 2 hónapig a vá-
rosi mérnöki hivatalba dolg.
1891-1896-ig a nyári szünidő
kivételével állandóan Pesten lakott
Jonosúsagos viszonyok köst
Még el sem végezte a rajztanárzip-
rőt, amikor Dinevertét nülő vázo-
sába polg. leányisk. segédtanárnak.
1897 I. 31. Zsilinszky Mihály közoktatási
államtitkárt festette le.

Kiss Lajos, Vasárhely művészélet,
Dr. 1957

671.

Zsebő János

rajztanár, Gonda József:
Hangulatok. Loreley c. 7 nyvét-
illusztrációja (1896 dec. 24)

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
Bp 1957

Isebök János

festőművész, aki felkeltette Endre Bélában a művészi pálya iránti vonzódását.

Dämötör János: Endre Béla

Látóhatár 1971/3-4 374 old.

Zsebők János

Zsebök János

1891/92 – 1895/96

Ferkèpzomfoiskèvk

150 l.

Zsebök János

Hist. Hódmezővásárhely 1872
Evang. 3 poly, 3 alsó fokú
kesek.

1891/92 vendégl

1892/93 I. II. ontály

1892/93 II. II ontály

1893/94 I fest. ontály

1894/95 I-II III. ontály

1895/96. IV "

Komárom V. 265.

Ziebök János

rajztanár

l.

Közlezrktáll

1290. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Zsebök János

illusztrátor

lásd

Gömöry Dobsina

96. l.

Illusztrációja c

mi 103 ik lapján

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

ZSAKÓ István szobrán

pszj: Zsakó. = Magyar Világ, 11, 1985, 2. 30. sill

Utca 2 Zsakó Zoltán
1979 VIII. születésének

Zsakó Zoltán plakettje

tálisan inkorrektnek tekintendő. Tehát megsértettük azt a szabályt, amely szerin
élő emberi tulajdonságokkal nem ruházhatunk fel *élettelen* tárgyakat; az írógé
nem tartozik azon objektumok csoportjába, amelyeknek fájhat a feje, ugyanúg
az asztalok sem tartoznak a boldog objektumok halmazába, vagyis rossz kategó
riába, típusba vagy osztályba soroltuk őket. Ugyanez történt az idézett története
poénjában is: a bika nem tartozik azon „objektumok" közé, amelyek a toronyb
másznak legelni kötéllel a nyakukon; Nagy Károly, mint megkülönböztető jegy
gyel bíró élőlény, nem tévesztendő össze Nagykároly várossal, tehát *élettelen* jegyű
másik tulajdonfőnévvel: az esernyő csak a valódi vihar ellen véd, a szóárada
ellen nem.

Megállapítható, hogy a komikus történetek csattanójának egyik — talán leg
nagyobb — csoportját a *rosszul osztályozott* állítások (összetételek, jelzős szerke
zetek) alkotják. Sok esetben csak az adott kultúra (szubkultúra) világa vagy bizo
nyos *előfeltevések* ismeretében dönthető el az, hogy jól vagy rosszul osztályozot
tak-e a poénban az állítások (Mack, 1975). Mint látható, az előfeltevések itt is fon
tos szerepet játszanak — s a komikus szövegnek három, általunk bemutatott jel
lemvonása többé-kevésbé átfedi egymást, egymást erősítve, együttesen hozzák létre
a komikus hatást.

Ezeket a szövegeket példaként használtuk fel annak bemutatására, hogy az
elbeszélő folklóresemény elemzésekor figyelembe kell venni azt az előfeltevés-hálót,
amely minden elmondott szöveg mögött áll. Azonkívül minden szöveg felépít egy
belső világot, s az egyes szövegek megértése attól függ, miként tudjuk összevetni
saját világunkat a szöveg világával, és ugyanez vonatkozik az elbeszélő viszony-

ZSAKÓ ZOLTÁN

Kántor Lajos:

Plakett és nagykorusodás. /"Kiállitások, jelenségek" - ZSAKÓ ZOLTÁN és VINCEFI SÁNDOR plakettjeinek kiállitásáról./

Utunk, XXXIV.évf. 22. /1596./ sz. 1979. jun.1. 7.old., képekkel.

ZSAKÓ Zoltán

Cserba Judit: Magyar
képzőművészek a párizsi MAC 2000
kiállításán. = ÉS 1994. dec. 2. 14

val túlnőtte Tápiószele határ

kedvelt, rangos kiállítóhelyéve

4. sz. táblázat: Időszak
1967-1992

év	Hónap	Te
1968	X.	Blaskovichok eml
1969.	XI.	Uj állandó kiáll
		Pest megye 25 é
		50 éve történt a
		kikiáltása (Müve
1970.		A Tápió-mente né
		Lenin-centenáriu
		Szolnoki müvészt
		Pest megye népe
		Szentendrei müve
		Uj szerzeményi k
1971.		Gyüjtő úton Tan
		Sámánizmus - né

A Műcsarnok meghívja Önt

ZSAKÓ ISTVÁN

szobrászművész

kiállításának megnyitójára

1985. október 31-én, csütörtökön délután 4 órára

A kiállítást megnyitja:

VIGH TAMÁS
szobrász

HELIKON GALÉRIA
Budapest V., Eötvös Loránd utca 8.

F. k.: Néray Katalin – 85-1683 GENERALART Dorogi Nyomda

Zsakó István

Pérsi Galina kiállításáról
távolinemadt

Magyar Nemzet 1985. VIII. 29.

Zsakó István

P. Kücs Julianna: lucca közben
A Studió '84 kiállítás
a BNV 23. pavilonban

Népszabadság, 1984. XI. 17

Zsadó István

Fiatal képzőművészek
stúdiójának kiállítása

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

Zsadó István

Kiállítás a Helikon Galériában

Magyar Nemzet 1986. 1.7.

Zsaló István.

Kobor

Magó Világ 1985/7

Zsakó István Szm

→ Mazzag István

MŰVÉSZET 1985/12/16

Zsakó István szm

távolmaradó emlékű

→ Czinder Antal sz

MŰVÉSZET 1985/11-12/

Zsakó István

nobránművén

A Helikon Galériában látható Zsakó István kiállítása, 1985. nov. 24.-ig.

Műcsarnok és Kamaratermei

1985 nov.

Zsakó István.

nobrányúvéc

a Helikon Galériában 1985. okt. 31-nov. 24-ig tart nyitva Zsakó István kiállítása. a művész az elmúlt évben végzett a Fiskolán, Vigh Tamás tanítványaként. – a kiállítást megnyitja Vigh Tamás, a rendező zlovary Ilikó munkája.

Műszaros és Kamaratermai

1985 OZA.

Zsakó István, szobrászművész

Vasárnapig még látható a BNV 23-as pavillonjában a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának idei kiállítása. Kiosztásra kerültek a tárlat díjai is; a Nagyatádi Környezetalakító Sport terve, Jovián Gy., Szirtes J., festő, Rácz-Molnár Sándor, Hémes P., Elekes K., grafikus és Zsakó István szobrász munkája.

Láttuk, hallottuk

1984. XI. 15. Petőfi 10.45

Zsakó István szobrász

◇ Zsakó István szobrászművész kiállítását csütörtök délután négy órakor nyitja meg Vigh Tamás szobrász a Helikon Galériában.

Népszabadság, 1985. X. 29.

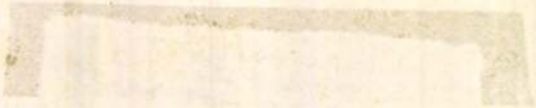

A Műcsarnok meghívja Önt

ZSAKÓ ISTVÁN

szobrászművész

kiállításának megnyitójára

1985. október 31-én, csütörtökön délután 4 órára

A kiállítást megnyitja:

VIGH TAMÁS
szobrász

HELIKON GALÉRIA

Budapest V., Eötvös Loránd utca 8.

F. k.: Néray Katalin – 85-1683 GENERALART Dorogi Nyomda

Zsakó István.

Derkovits-ösztöndíjasok a Műcsarnokban.

Népszava.
1986. II. 10.

Zsakó István

Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása.

Magyar Nemzet
1987. II. 28.

Zsakó István

P. Kücs Julianna: Biedermeier villám

Népszabadság, 1987. 1. 31

Zsakó István

P. Kücs Juliazna: Mű a műromon
A Studió 85 Erzsi nemzeti
kiállításáról

Népszabadság, 1985. IX. 20

ZSAKÓ ISTVÁN

GEMETHY IMRE: A KURGÁN-TÓDÍTÓ ÉRCFEJEK...

MOZGÓ VILÁG 1997/12, 26-34

ztásával kapcsolatban az alábbi tudni-
rete szükséges: a MT 48.§ értelmében
rozza a jelöltállitás határidejét ill.
egválasztását március végéig kellett
ridejét április végére tesszük, maga
valószinüleg a 19-26. közötti héten,
egységes lesz országosan/. A törvény
5o fő közösen v.a munkavállalók lo %-a v.
(Mka Tvkve 49§.4.bek.)
sban kell megtenni, nyiltan, vagyis
tanusitják, hogy a jelölt jelölőlistára
nem jelenti feltétlenül azt, hogy
ison is őt kell támogatnia, mindenki
st senkinek nem kötelező tenni, egy ember
láirhat. Jelölőlap nálunk kapható

Tisztelettel meghívjuk Önt

TORMA ANNA

textilművész és

ZSAKÓ ISTVÁN

szobrászművész

kiállításának megnyitójára a
DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

1997. március 12-én 17 órára

Megnyitja:
VIGH TAMÁS
szobrászművész

Megtekinthető: 1997.március 12-től március 30-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

A kiállítás letrejöttét támogatták:
Budapesti Tavaszi Fesztivál
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

ZSAKÓ ISTVÁN

ÚJ MŰVÉSZET

1998 / jan. - febr.

P - 9396

14.0.

Dunamell. Ref.Ek.lt. A/1.b. A ppi hiv.

Gépelt másodpéldány.

A cím a levél szövege alatt van.

Nagy Sándor ld. 841/2.

1. Ld. 1123.sz.

2. A miniszter: Hóman Bálint ld. 9oo/

Zsáki Zsuza, gyermekrajzoló

Szarvasi.

Díjat nyert.

— : János vitéz — gyermekrajzok

2.

EST HIRLAP, Bp. 1974. júl. 4.

MDK

Zsáki Istvánné

Várakozók, repr.

Ősz, repr.

Szarvasi festők kiáll. Szarvason. 1962. dec.

Zsáki Istvánné MDK

szerepelt a kiállitáson.

—: Megnyilt a szarvasi festőművészek kiállitása .

Békés megyei Népujság. 1962. dec. 5.

M.Dk

Zsámár Tibor
festő

„Bajai erdő" cimű képével
„szerepel a tárlaton

Szakadnie Hais Eva: Bavarya megyei képzőmű-
veszeti kiallitás

Dunantuli Napló, 1955. okt. 19-4 lap

ZSÁKI István festő

A felszabadulás után Ő restaurálta a 14 darabból álló topolyai stáció Jakobey Károly által festett képeket. A képek később elvesztek.

ld. Kalapis 1991 62.

vel az *óm* mindig a homloknál, az *áh* a toroknál, a *húm* pedig a szívnél látható. Ezek a pontok nem mások, mint a jógából is ismert „érzőkörök", *csakrák* megfelelői. Képünkön még két másik mantra is található, a gyomor- (*tram*) és az ún. gyökér-csakrának megfelelő helyen (*hríh*).

Időnként a tanka hátoldalára a mantrákon kívül imákat vagy dicsőítő verseket is írnak. A hátoldali felirat első része is egy ilyen négysoros vers:

„A dicső vadzsra-létet[3] adományozó Felséges Istenség,[4]
minden Győzedelmes[5] Anyja, a Kívánságteljesítő Kör,[6]
aki minden vétséget, akadályt és rágalmat legyőz,
részesítsen a változhatatlan lét tudása elérésének áldásában."

E kép igazi különlegességét azonban a hátoldali felirat utolsó része jelenti, hiszen a tankákat nemcsak soha nem szignálják, de készítésük idejét is csak nagyon ritkán jelzi a festő. A felirat szerint: *„45. életévemben, a fa-nőmadár év szerencsés támaszául készítettem."* A tibeti naptár az éveket nem századokban, hanem a holdhónapokhoz kapcsolódó 60 éves ciklusokban adja meg. Minden évhez az öt elemmel (tűz, föld, vas, víz, fa) társított tizenkét állatjegy egyike rendelődik, illetve minden elem férfi vagy női elemként is sorra kerül. Az időszámítási ciklusban a szövegben jelzett fa-nő-madár évet visszakeresve az 1945, 1885, 1825, 1765 stb. évekhez jutunk. Mivel képünk stílusa és anyaga a XIX. századra utal, a legvalószínűbb az 1825-ös évszám, így ezt a tankát minden valószínűség szerint a XIX. század első felében, 45 éves korában készítette az ismeretlen tibeti festő.

Zsáki János (grafikus)

Grafikával szerepelt a Dél-alföldi képzőművészek kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi képzőművészek kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember: 9. l.

Zsáki István festő

(Topolya, 1942-

1967-ben végzett a prištinai Képzőművészeti Főiskolán

Műve szerepelt a Szabadkai Művészek kiállításán
Szegeden/1978.IX.17-X.2/ és Szabadkán/1978.X.8-XI.3o/
-katalógus a könyvtárban-

Zsáki István festőművész

a Topolyai Művésztelep jan. 25.-től febr. 10-ig tartott téli táborozásán részt vett a művész.

Magyar Szó, 1974. febr. 24.

Zsáki, István grafikus

Makó kiállítótermében a Maroszmenti művésztelep múlt évi résztvevői gyűjteményes kiállítása megnyílt. Szerepelnek a művésztusrajzai.

T.L.: Művészek a Maros partján.

Dél-Magyarország (Szeged), 1946. aug. 12.

Szabó István

Grafikus

A valóság és a fantázia
ötvözödik munkáiban

Új Symposion 1974 XII. 116

Hirdetés:

LADÁK, SZAMARÁK

495.000,- Ft-tól

MURÁNYI AUTÓKERESKEDÉS

CSONGRÁD

Tel.: 63/382-555

ZSAKI ISTVÁN

A kiállítást rendezte:
A-tól Z-ig Szolgáltató Iroda
Ct.: Balga József
Csongrád, Dózsa György tér 4.
Tel/fax: 63/382-210

Tiszai

GALÉRI

MEGHÍVÓ

A

QUALITY PRODUCT
AMSTEL
BEER
LAGER
OVER THE WORLD

LAUREL BT CSONGRÁD

MURÁNYI AUTÓKERESKEDÉS
CSONGRÁD

Tiszai

GALÉRIA

Csongrád, Dózsa György tér 4. (A Népkert bejáratánál)

MEGHÍVJA ÖNT
ÉS KEDVES CSALÁDJÁT, BARÁTAIT

A
VAJDASÁGI MŰVÉSZEK

MLADEN MARINKOV
(Újvidék)
és
ZSÁKI ISTVÁN
(Topolya)

TÁRLATÁRA

1994. OKTÓBER 14-ÉN 17 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
HADIK GYULA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: NOVEMBER 5-IG
HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG: 9-12 és 13-17 óráig
SZOMBATON: 9-12 óráig

A BELÉPÉS DÍJTALAN

Szabó István.

Az 1962-63-ban alakult csurgói művésztelep tagja. Az elmúlt években szép kiállítást rendeztek, tavaly megkapták a Fórum-díjat.

Az Újság: Csurgó.

Magyar Szó, 1971. ápr. 25.

Zsáki István festőművész

a Maros-menti művésztelep ismét megnyílik, melynek kétheles fogadkozásán részt vesz a művész.

Csongrád m. Hírlap, 1973. aug. 7.

MDK.

Zsáki István

K;állitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

MDK.

Zsáki István

Kállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

MDK

Zsáki István

Utcarészlet, repr.

Csónakok, repr.

Szarvasi festők kiáll. Szarvason. 1962. dec.

mák.

Csáki István és Besenyei Antal
rajztanárok

igényes szép munkáiból reprodukciók
az Ikönyvben.

Szabó Ferenc: A Szarvasi óvónőképző Ikönyve 1961.
Tisza Táj. 15. köt. 12. sz. 1961 december 12. l.

Zsáki István MDK

szerepelt a kiállitáson.

—: Megnyilt a szarvasi festőművészek kiállitása.

Békés megyei Népujság. 1962. dec. 5.

Szabó István
festő

M.D.K.

A kiállításon vett részt.

Erdős Kamill: IV. Alföldi képzőművészeti kiállítás Békéscsabán
Művészet, 1961. augusztus, —42 l

Szabó István

A makói alkotóközösség
újjáalakításában 1977 -
1978-ban részt vett.

Gyetvai Ágnes: Csepptben a tenger.
Művészet, 1978. november - 3. lap.

Zsóki István

A szabadkai művészek 1971. jún.-i reprezentatív országos kiállításon részt vett műveivel.

A Hét, 1971. jún. 11. 2. cíg. 24 m. 9 p.

ZSÁKI ISTVÁN

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

P - 9765

29.o.

ZSÁKI ISTVÁN

ÚJ MŰVÉSZET

2000/OKT.

P-9765

41.o.

leányoknak, de felnőttebb korosztályoknak

vő jelent meg. Legnevezetesebb konfe-

zon belüli történeti kálvinizmus irány-

yetemes Konvent felügyelete és irányítása

tkezett be: "Kívánatos, hogy a magyar

Szövetségünk különösen a főiskolai

n hallassa álláspontját." (Az 1934.

l. Tanulmányok a magyarországi Refor-

. Bp. 1883. 455-458.p.)

nciáját VII.3-9. között tartották

címmel s a magyarság legégetőbb kér-

én, Uj magyar falu, Halódó gyüleke-

adók voltak Móricz Miklós hirlapíró,

dár lelkész, Kerék Mihály, a Gazda-

kkai László.

1146

Zsáki István

Festőművész - rajztanár kiállitását Szarvason és Orosházán mutatták be 1962-ben.

Pálffy Zoltán:Eredmények, gondok, tervek
Rajztanitás 1963. I. sz. 10.l.

Zsáki István

Reprodukciós

Janulmányfej – Tusrajz
Csónakkikötő – olaj
Estefelé – akv.
Mátra – olaj
Csendélet – akvarell

Bessenyei Antal – Zsáki István intézeti Tanárok művei, – Harvas 1962 – (Kajz)

lapos
[illegible]

Zsáki Hajni, gyermekrajzoló

Szarvasi. Díjat nyert.

—: János Vilér — gyermekrajzok 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 4.

Izsáki házaspár

Szerepel a „Parasztí Élet" c.
kiállításon szarvason

N.N. Képzőművészeti kiállítások
Békésen és szarvason

Békés-megyei Népujság 1970 X. 17

MDK

Szakai Sándor [iparművész]

Az Állami Pénzverő dolgozója. Bizsu-tervező. (Lépfelirat; fényképp repr.)

(Jávor Viola: Ékszerkészítők.)

Nők Lapja, Bp: 1955. november 10. [20.l.]

Zsakerli

nobrázt. ?

Lásd

Igmándi M. Ma-
gyar nyelvem élete
Bpest 1892. 150–153

Zsáki István
festő

M.D.K

Szarvason mutatta be műveit

Ihrek

Művészet, 1961. augusztus. — 44 l.

M.D.K

Lichtstadt
Pest

Harmonie mutatis mutandis

Kirch

Hörnszet, 1964. augustus. — 442.

Zsákai vár

(Aka v. Apa vár)

l.

Osváth Pál

Bihar vármegye sárréti járása leírása.

Nagyvárad 1875.

622. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Zsák Ottó

épitész

l

Erődi – Bodnár

228. l.

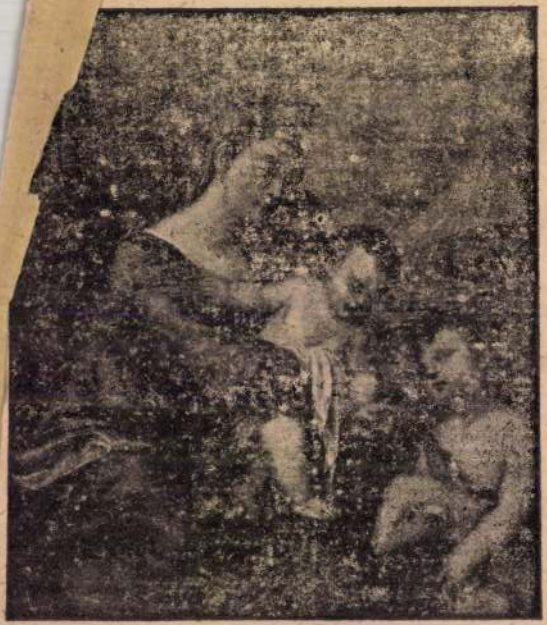

112. kép. *Polidoro Veneziano: Madonna Jézussal és a kis Ker. Jánossal.*

Madonna a kis Jézussal (114. kép)
Fa, tempera és olaj, 51×41 cm.

ZSÁK ISTVÁNNÉ, népi iparmüvész

Ugy tünik -o szagosan is jelzi a tevékenykedők arányát a legnépszerübb "müfaj", a homzés-szövés. Ebben a kategóriában méltan kapta a legmagasabb dijat /Granatalma/, nivódij/, Szepesvary Laszlóné népi iparmüvész /d/ szerencsi szakkörvezető, s a tarsszerző kivitelezők: Koromnai Janosné, Nyiri Józsefné, Ratkó Béláné Zsák Istvánné.
87.old

MURAKÖZI ÁGOTA: Országos népmüvészeti kiállitás 1973, 86.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

Zsák Móric

Csák Móric

Nombathelyi könyv-
kötő (1838)

aronos

Zsák Móric-cal

laid off.

vegyes

L. 18

1 köt. 16 r.

Ambrus bácsi

Régészeti kis káté

falusi iskolás gyermekek számára.

Kiadta a Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Társulat.

Csák Móric

könyvkmester

Kőszegen. 1833-ban

lett mesterré.

Kőszegi születésű

Végh sopr könyvk.

228. l.

Kard VII. 157

Csák Móric

Kőszegi kömpleötö

1833

l. Vasi hamle

1936. 228 l.

Zsadova Larissza, orosz művészettörténész

A Corvina Kiadó megbízására készült Tatlinról, a XX. század eleji orosz avantgardeizmus vezéralakjáról szóló könyv, melynek előszavát Szimonov, az író írta. Szimonov felesége volt Larissza Zsadova művészettörténész, ők szívügyüknek tekintették az orosz avantgarde-t és ezen belül is Tatlin munkásságának nyilvánosságrahozatalát.

Láttuk, hallottuk.

1984. XI. 15. Petőfi, 10.45 (S. iné).

MDK

Zsáhodi Csiszér János

Mintázta meg Csengery Antal álló szobor-figuráját a Regnum Marianum templom előtt.

Bálint Lajos: A székesfőv. ujabb szobrai.

Művészet, 1937. II.évf. 11-12.sz. 127.lap

Zsáhodi Csiszér János

Csengery Antal, szobor, repr.

Művészet 1937 II.évf. 11-12.sz. 131 l.

M.D.K.

Zsádni Ferenc, kőműves

1825-ben Gyöngyösön az
I. ut. a II. negyedben lakik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 426. old.

ZSÁDNI Ferenc kőmüves. Gyöngyösön 1825-ben
az I., ill. a II. negyedben lakik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtésből. Voit.

Zsadányi Tarr
Rózsa
festő
1920-22

Eimisk 1930
89. l.

A miniszter rendeletéből:

osztálytanácsos.

A hivatal

mi

Zsadányi Jenő

festő

1907 – 11.

Izmir 1930

90. l.

195/1930

Zsadányi János

festő

Arad

MAGYAR IPARMŰVESZET

1938. 180 l.

(Karitász – kiállítás.)

BIRÓ BÁLINT
hirlapbizományos
MÁTÉSZALKA

Zsadányi János

nakoklavél elégséges

eredm.

Értimisk

1911/12

26 l.

76,)

Ötvöscréh, Kassai III, 77

Zsadányi János
festő
1933

l.

Tanulmányok Bp.
múltjából. VII. 35. l.

bevallja a saját értéktelenségét. Ha a mi újságunk [illegible] érdemli meg, hogy pusztán önmagáért olvassák, úgy [illegible] alapíthassa fennállását a tulajdonjog megsértésére és inkább várja nyugodtan a kimúlását, mintsem hogy a becsületesség rovására sikert arasson."[35] Az írói tulajdonjognak ez a tudatos elismerése és az utánnyomás elítélése adja meg ennek a nyilatkozatnak az igazi jelentőségét, ami egyúttal az újságírói önérzetnek is egyik korai, érdekes megnyilatkozása.

Az 1799-i lett a *Neuer Kurier* utolsó évfolyama. SCHICKMAYER ugyanis, a budai lap tulajdonosa, ki akarta küszöbölni a fennálló versenyt és elhatározta, hogy a két konkurrens lapot egyesíteni fogja. Megvette tehát tulajdonosaitól a *Neuer Kurier*

[33] Neuer Kurier, 1799, 22. l.; melléklet az 57. számhoz, 421, 735—6. l.

[34] Téves tehát D'ESTER KARL (MKSzle, 1926, 364. l.) és RÉZ HENRIK (i. m. 20. l.) állítása, hogy a Neuwieder Zeitung melléklése az 1797. év végével szűnt meg.

[35] A Neuer Kurier 1798. nov, 11-i számához mellékelt előfizetési felhívás megtalálható az évfolyamnak a Fővárosi Könyvtárban lévő példányában.

MDK

Zsábi János festő, Szarvas

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi Móra F.Muz.
1961. jul.

MDK

Zsábody-Csiszár János

Höllr.Nemz. Szinh. kiáll. 84.l.

M.D.K.

Zsadányi István, ács

neve Egerben az 1761-66. közötti adóösszeírásokban fordul elő.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 426. old.

ZSADÁNYI István ács. Egerben az 1761-66. közötti adóösszeirásokban találkozunk nevével.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

Zsadányi János MDK

Kertekalja, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Zsadányi János MDK

Kertalja, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Zsábenyicai leányés
Halonnavár nyoma
(Szászrégen mellett)
ismeretlen eredetű

Kővári Erdélyeml.
42. 43. l.

Zyzda Béla, építés M.D.K.

és Gabos Gszrár tervét 300 koronával jutalmaztár a miskolci zsinagóca-pályázaton, melyen eg tervet sem találtak hivitelre alkalmasnak.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

ápr. 25. sz. 7. old.

Zyzda Béla. (Epesti) M.D.K.

épitész

Jabos épitészszel közösen készitett terve második dijat nyert a kisujszállási városházára kiirt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.

máj. 25. sz. 6. old.

Zyzda Béla

műépítész

† Maramban.

Vas. Ujs. 1913. 44o l.

BUDAPEST
APR 25 11

, M.D.K.

Zyzda Béla, (bpesti) építész

či Jabos Borkás nyertek megbízást az oszódi új zsinagóga terveinek elkészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

márc. 15. sz. 6. old.

Zyndt Mätzen
verm

l.
Hendvischer
3. l.

azonos

Zünd-sel

Zyndt, Mathis

1566

l.

Epergèny 1929

l. l.

Zyndt Mátyás

hadimérnök

l.

Tanulmányok Bp.

Multjából. VII.

24

105. l.

görög szobrászat zárt tömbszerűsége, mer
nének ujjá, a reimsi székesegyház figur
a fejekben az isten szobrok kifejező er
kus szépsége támad fel a szobrász véső
az antik szarkofágokról lesi el az emb
tanitványa Boldog Margit siremlékén a
Pisanok szellemében mintázza meg a mag

A XIII. századi reneszanszon má
készsége sem tud változtatni s természe
reneszansz naturalizmusába. Eggyesül
quatrocento, a közismert reneszansz ma

Zündt Mátyás

Zrínyi Miklós, a szigetvári hős képe, fenti metszete 1566.

Repr.

Dezsi Tinódi

149. l.

(a katonai szerv, vagy polgári szerv vezetőjének, hadiüzemeknél a hadiüzem megbízottnak [hadiüzemi személyzeti parancsnoknak] aláírása.)

Zündt, Mathias.

nürnbergi rézm.

Gyula vára a XVI. szá-
zadban. 1566. Rézm.
fametsző.

Először repr.
Karácsonyi János = Béké-
vármegye tört.
Innen repr.
Dézsi Tivadar
184, 222. l.

~~Zabla Csontsól VII. 244.~~

Zündt Mátyás

verin -

l.

Kilágyi: Magy. nemzet
tört. V. 669. l. -

2 - ser

Neu

Zyndt Mátyás

1567

l.

Jászbmuzeók

1938 – 43. 83. l.

92. l.

108. l.

arhoz való csatolását a szerzetesek
konvent tagjainak létszámát nem is-
s oklevél 50 "presbyteri regulares"-
ulatu tulzás lehet, mert az ország
lmán ugyancsak az Árpád-korban 40
pl. 27 szerzetes pap, 6 szerpap, 2
3/. Mivel az oklevél hamisitóinak nem
multra nézve aránytalanul nagynak
einek számát, annyit legalább is való-
i viszonylatban a népesebb kolostorok
a kari szolgálatot végző szerzetesek-
ta be és ezért szükség volt arra, hogy
"minor chorus"-t, karhelynek rendezzék
tti szakasz ~~padozatát~~ szintjét kb.egy
nint azt az északi, még eredeti pillér
sabb talapzata ma is mutatja. A karülé-
gyanezen és a vele szemben lévő déli
a nem tettek oszlopot. A karülések ugya-
ét sorban a hossztengellyel párhuzamosan
érekhez támaszkodtak. A hajó egy részében
a ~~a karülések jobb elhelyezése érdekében~~
~~levágására pedig~~ nyujt példát.

Zyndt Máté

1498–1586??

magyar vándorok

Janota I. 9. l.

Zündt Mátyás
rezm.

A gyulai vár ostroma 1566-ban
repr.

lásd
Hadtört Közl
1937. 195. l.

a cikk idé-
zendő az
irod-ban.

Paolo Morando Cavazzola (élt a XVI. sza

Keresztelő szt. János

Az előtérben ke
jobb kezét ~~[illegible]~~ szivére teszi (
fogja, melynek mondatsz
Balra (a donátor) ~~[illegible]~~
imádkozik). A háttér (v
~~[illegible]~~, hol bal
Jézust, kinek köntösét a
~~[illegible]~~ elenletében a Jordán vizébe
néznek; (míg jobbról ~~[illegible]~~ sz

Olajfestés, vászo

~~Festette~~: ~~Paolo~~

Ára: 157.

Ltpa: 1/5

71

449
35
2245
1347
15715
191/14

Zündt Matthes

l.

Glaser Karlsruhe

134. l.

ei 52/17.

Zündt M

Szigetvár, a hős Zrinyi Miklós
hűséges ábrájával, mehet
Zündt M. Nürnbergben készi-
tett, egykom, felette ritka lap.
Kis folio.

Rubics. Magyarországi várok. 64 l.

Zundt Malgis

Stigetvarostrome 1566
ben. (Wave Conterfeit
bei beulstigung Siget
etc. lepfelnd Zygeth-
Rezin-folio.

Zund Mátyás

Zrínyi Miklós
a szigetvári hős
nem. fentitól
repr.

Bártfy Gby

39. l.

Elöször meggelent
Thallóczy: Zay
Ferenc. c. munvé-
ben

Zünd Mátyás

Gyula bevétele
a török által,
1566 fenti metszete

repr.

Széchy Károly

Gróf Zrínyi Miklós
1620-1664. II. kötet
Magy. Tört. Elektr.
Bp. 1898. 82. l.

Aedigh
Aedigh

Zündt Mátyás

rezm.

Gyulát alsázoló

vézkarca 1566-ból

repr.

Kovács Békeszm I.

163, 164. l.

Biztosítjuk Önö
denkor pontosan eleget tesz
nyújt felvilágosítást Ma
Kedvező válaszuk

Zünd Matyás

Zrínyi Miklós a
szigetvári hős,
fenti rein
repr.

Szechy Károly

Gróf Zrínyi Miklós
1620-1664. II köt.
M. Tört. Eletr.
Bp. 1898. 91. l.

98.25
2450

Zyndt Mátyás

lásd okv.

Borbély Andor: Zyndt Mátyás nagy haditérképe hazánkról.

Hadtört. Közl.

1934. 197 — 202.

l. képekkel.

Légrády-gyár, amely egy kommunista munkás ajkairól hangzott el — e két véglet majdnem tökéletesen jellemzi a Pesti Hirlapot, a Légrády-palotát, vezetőinek gondolkodásmódját, munkatársait és azt a kolosszális sikert, melyet elértek. A mese és a valóság szerencsésen találkoztak a Légrády-házban, mint egy Andersen-mesében, a valóság ugy tünik fel, mint egy költői fantázia és a költői hasonlat, vagy a költői intuicióban kiejtett trópus valósággá olvad a zakatoló gépek, a nyüzsgő munkások, a mühelyek, irodák és szerkesztőségi szobák lázas és fantasztikus világában.

Mert a Pesti Hirlap rejtélyes világa valóban meseként tünik fel a szemlélő előtt, a mese palotájában pedig valóságos értékek és kincsek halmozódtak fel és tették hatalommá a vállalatot és gazdag, gondtalanságban és jó módban élő halandókká a vállalkozókat. A Pesti Hirlap gyárilag készült és tömegszerü megnyilvánulása mintegy tradició, ma is élő valóság és realitás a sok legenda, ami a Pesti Hirlap palotájának életét övezi.

Zyndt Mátyás

l

Bobély Andor dr

Zyndt Mátyás nagy
haditérképe hazánk-
ról. Hadtört. Közl.

1934.

Zygelhewer Bertalan

Könyvkötő

Bártfa 1511–1524

l.

Hunyady Könyvkötés

56. l.

termeket és laboratóriumi munkahelyeiket a mérnöki pályára készülő hallgatóink, és most a Kar újból kitárja kapuit, hogy szeretettel befogadja a Nyári Egyetemi tanfolyam tagjait, akiknek tarka seregét a szép, nem nagyobb számú képviselői élénkítik. A Nyári Egyetem második lustrumának kezdetén már bizalommal folytatja nemzetnevelő és műveltségterjesztő munkáját. Bizalommal azért, mert az első öt év tapasztalata arról győzte meg vezetőségét, hogy a választott út helyes volt. Idei előadássorozata méltón illeszkedett be a Széchenyi-emlékév rendezéseibe. Egyúttal igazolja azt is, hogy a Nyári Egyetem megértette és tettel is a megvalósuláshoz akarja közelebb vinni a legnagyobb magyar örökérvényű tanításait — és megszívlelte különösen két mondását: „Az ész erő és így az ész boldogság", valamint: „A tudományosan kiművelt emberfők mennyisége a nemzet igazi hatalma". És ennek a két gondolatnak szolgálatába állott akkor, amikor évről-évre más és más műegyetemi karnak a vezetése alatt gondoskodik arról, hogy az üdülés mellett szellemi megerősödést váró hallgatói előtt a legkülönbözőbb tudományszakok hivatott művelőit szólaltatja meg. Igen sok-

Zybenbirger Márton, ötöös.
l. Erdélyi.

Zijdel Johannes

Lepicida

385, 720
383,

Zyrwes = Zerbes =

Servatius

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Zwölfer József M.D.K.

építészmester

A mult sz. hatvanas éveiben rövidebb ideig Sopronban dolgozott, de a céhbe nem lépett be.

Tompos E.: Sopron romantikus épületei. Művtört. Ért. 1958 (VII) 2-3 n. 185

Zwörner Ádám

rézmetsző v. fametsző?

Sőregi János

Irások a szárevés szabadságharc emlékezetére. Debrecen 1948. 30. l.

MŰEMLÉKEK ÜGYI BIZOTTSÁGA
826
Gyűjt. 10
928

„HERMES" Magyar Általános Tartozlot Részvényt...

DOROTTYA-UTCAI FIÓKPÉNZTÁR. V., DOROTTYA-UTCA 8.

Nagyméltóságú

báró Fors

„Műemlékek vzla.

Ezennel igazoljuk, hogy K

a Muzsnai felvéte

Százhetvenk

fizet ett le pénztárunknál, mely

mai értékkel nagyb

K 179·04

M.D.K.

Zwrbo Bálint

Fargómolnár.Az ostrom után az Eger patak malmát újjáépiti 9 társával.Nov 21-től az év végéig 8 dolgoznak.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.193.o.

Az Egri Máz.Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Zwrbo Bálint, faragó molnár

1552-ben dolgozik az egri püspöki malom helyreállításán.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 426. old.

Ferbo Bálint faragómolnár M.D.K.

Az 1552-es ostrom után az Eger patakon álló malom ujj építésére szerződtetik

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között

Az Egri Muzeum Evkönyve 1964. I. Eger- 1964. 193.l.

Zwucker E./Elias/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Zerest: Zwucker E."124.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.Xantus János Múz.Győr,1967. - A Győri Múz.Évkönyve

Elias Zwucker, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1697: "Elias Zwucker von Zerbst ~~xxxxxx~~ diesler gesel in schachsen". 112. old

Matári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmességének történetéhez 9[illegible]. old

Arrabona, 9. - Kantus János Ház. Győr, 1967. - A Győri Ház. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Zwucker, Elias, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg-
nyek jegyzéke: "Zwucker, Elias, Zerbst, Sachsen, 1697".
120. old. 17. jegyz

Batári Ferenc: Asztalosleg nyek Győrött a XVII. szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93. old

Arrabona, 9 - Xantus János Múz. Győr, 1967, - A Győri
Múz. Évkönyve

Zwitkovich Károly

épitész 1857

l.

Thirfelső dunaútul

272, 273. l.

Meppel

Hungária Nyomda

Zwonárz Jolán

néi rajzontály

5 hónap, jeles

tanár Bölnu János

Iparrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MŰVÉSZI KIVITELBEN.

Zwitkovich

---

l.

Lykanemzromantika

224. l.

2135. J.B. Lampi után:

Diana a fürdőben.

A középütt lévő facsoport
tetnek. Az egyik balvállát és a más
vel balra mutat, hol egy kezeit f
zó Nimpha van. Előtte a patak par
szőke társnője fekszik; mögötte kis
dett, másika pedig közeledik; jobbr
az egyiknek kék és a másiknak piros
rosokkal és folyóval.

Vászon, méretei 55.5: 74.
Delhaes István hagyatékáb
Átvétetett 1902: I. 12-én

M.D.K. M.D.K.

Balthasar Zwirner, pénzverőmester

1623-ban bérbevette a bécsi, pozsonyi, morva és szilézia
ai pázverdéket. Bethlen Gábor verdéit is igazgatta Op-
peln-Ratibor hercegségben. Jegye ~~xx~~ B-Z. gyakori a kora-
beli silány pénzeken. 204.o.

Huszár Lajos: A pozsonyi garasok 1623-1624. 201.o.

Folia Archaeologica, XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesz-
tő Központ. Bpest

ZWIRNER BALTAZÁR, B.Z. vésnök

Pozsony. 2-ős tallér 1623 évsz./ B.Z. Zwirner Baltazár jegye/. Féltallér 1624 évsz. 6./96./ old.

HARSÁNYI PÁL: Magyar tallérveretek 1.99./.old

AZ ÉRME, V. évf. BP. 1927. jan-jun

BALTHAZAR ZWIRNER, pénzverőmester

Oppelmi mester. B -Z mesterjeggyel. Bethlen Gábor /1813.1629/ pénzein Erdélyből. 7.old.

SZENTGÁLI KÁROLY: Erdély pénzei 1.old.

AZ ÉRME, VII.évf. 1934. jan-dec.

Zwirner Battazár

1622-23-ban Oppelnben fenti verte Bethlen Gábor zevével a legszilá-
vyabb (pénzeket
apró)

Huszerdpénz

578-l.

Zwirner Balthazár

éremmester.

B.Z sigla Bethlen Gábor 1623. évi oppelni 24 esein Balthazar Zwirnert jelent, a ki Oppelnben éremmester volt.

Ugyanez a sigla Bethlen Gábor hármaskrajcárjain 1622 ből és kettős garasain 1622 ből. s végül oppelni denárjain 1623 ből.

Dr. Tergina Gyula Erdélyérmészete. Arch. Ért 1882. Ujf. II. K. 40. l

ZWIPP György építőmester (Kula)

Harkai Imre: Topolya építésete.
Újvidék, 1991. 47.

k. Nem tisztázott, hogyan, miként
de talán az alapító királlyal hozható

16-17. századi ábrázolások alapján
ntélyzáródású, keletelt templomhoz,
kolostornégyszög, mely a nyugati
volt. Napjainkra az egész együttes
egynéhány kőfaragvány és a szinte
adi altemplom emlékeztet rá. Az
bizonnyal az itt eltemetett I. András

ZWIRLINGER, Gottlieb, pozsonyi kőművesegéd

G. Z., Maurergesell, † 32 éves korában, Pozsony, 1800 április 4. (1800, 360 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

ef. ZWIPP György építén

- rézsighár
- 1888-ban felmérik - az 1904-ben lebontott és 1761-62-ben épült sk. templomot.
- Kreischer-ház, 1887

Harkai Imre: Topolya építésete.
Újvidék, 1991 13, 31, 32.

120

A tihanyi apátsági templom egység
berendezési tárgyai kiemelkedő h
magyarországi faszobrászatban. Eze
Stulhoff Sebestyén munkáinak t
kialakult legendája szerint kertész
Stulhoff Sebestyén életéről csak a
évesen érkezett Bécsből Tihanyba,
állt, majd 1779-ben meghalt és
kriptába temették el. Nem lépett be
de fizetséget sem kapott munkájáért
az oltárt, fel tudta építeni, és term
készített, de nem minden részlet az
veszprémi fafaragók szállították a n

Zwinz Viktor Hugo -1888-

Soproni gyűletésü szobrász -

Kiállitott a Párisi Salonban

1914-ben. A mű cime:

Mozpurgo Gyula báró

rép mása (bronz.)

Zwinz Viktor Hugó.

A Salan Mürek plakátpályázat zsüri-tagja.

Magyarság, 1928. Jún. 24.

Zwinz Viktor

Geboren in Sopron, am 25. Juli 1885, widmete Z. sich dem Militärdienst und verliess diesen als Oberleutnant, um sich in den diplomatischen Kanzleidienst aufnehmen zu lassen. Zuerst der Pariser österreich-ungarischen Botschaft zugeteilt und bei Emil Antoine Bourdelle die Bildhauerkunst erlernend war er während dem Kriege an der k. u. k. Österreichisch-ungarischen Botschaft in Berlin tätig und beendete seine künstlerischen Studien bei Meister Metzner in Berlin. In Paris im Salon National des Beaux Art und in der Berliner ~~Secess~~ Secession sowie auf Austellungen im Haag, Kopenhagen und mit einer Kollektivausstellung bei Cassierer in Berlin erzielte Z. in den Jahren 1910-1926 sowohl mit seinen plastischen Arbeiten als mit seinen Grafiken Erfolge. ~~Eine~~ Eine Specialität fordits!

Ny Gymnasyerem 489.8. 490.

~~Viselet.~~

Női ruha.

Az első alak öltözete
sodiké pártás főkötő és kivág
ké pedig csipkefőkötő és maga
téssel. ~~[illegible]~~ A háttér p

DIVATK

alól jobbra: Ny. Rohn és Grun
legalól balra: Melléklet a Fő
jobbra: Kiadja Emich Gusz

Kny., mér. 17.5: 28.2 c

Tehát nincs felsorolva

lubbleten seine Porträts in Kera-
mik, sich später der kommer-
ziell literarischen Laufbahn
zuwendend, und Direktor des
ottone Bureaus in Budapest
ist Z. nicht mehr künstlerisch
tätig.

Zwinz Viktor

szobrász

szül. 1885 jul. 25. Sopron.

Bourdelle tanítványa

Párisban.

Berlinben működött

Csatkörl

Kálmán Péter

Münchenben élő magy. festő.

szül. 1877 feb. 23.

1913-ban gyűjteményes

kiállítást rendezett —

a Brooklyn palotában.

München

Philippus Zwingyel, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1675-től: "Philippus Zwingyel vom Girngen dischler gesell". 103. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Zwinger Boemm Ritta

"Tanulmány" c. nőt ábrázoló képét és "Patak partján" c. tájképét igen magasra értékeli Dr. Székely Béla: "Magyar festőnők" c. kritikájában.

A müvész arcképét és fent nevezett müveket bemutatja a lap.
Repr.-ók.

Otthon, Bp. 1895. október hó. 1. sz.
28, 49, 73. lap

ZWENGER JÓZSEF
építkezés

Eger
Megyeháza
TMK 507

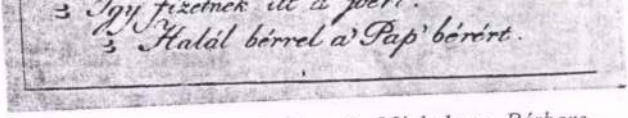

2. Farkas András: Gyilkosság Miskolcon. Rézkarc

Sokszor helyesbíteni tudja a korábbi irodalom tévedéseit. Például Ecsedi a Csokonai Ódák nagyváradi, 1809-es kiadása címlapjának díszítését rézmetszetnek mondja (i. m. 79. l.). Ezzel szemben Tóth Béla szerint „kivitele fametszetre vall" (38. jegyzet. Vö. Rózsa György: Iconographia Csokonaiana. Irodalomtörténeti Közlemények 1973. 715. l.). Sajnos, technikai bizonytalansággal Tóth Bélánál is találkozunk. Könyvének 15. oldalán Kabai Mihály rézmetszeteként közöl egy városképes céhlevelet, amely valójában fametszet és nem is azonos Kabai művével. (Vö. Ecsedi i. m. 13. l. és Balogh István: Debrecen. Bp. 1958. 21. l.)

A debreceni rézmetszés — amint láttuk — az oktatás szükségleteinek köszönheti létrejöttét s a műhely és az iskola között mindvégig szoros kapcsolat állott fenn. Ilyen körülmények között természetes, hogy olyanokra is hatott, akik tanulmányaik befejeztével elkerültek Debrecenből. Ezért a kollégiumi műhely hatásának reális megítéléséhez ki kell lépnünk a kollégium falai közül. Ezt részben Tóth Béla is megteszi, amennyiben megemlíti a neves térkép- és írásmetsző Karacs Ferencet, aki ugyan Pesten működött, de a technika alapelemeit Debrecenben sajátította el. (Vö. Nagydiósi Gézáné: Karacs Ferenc rézmetsző munkássága. Az Országos Széchényi Könyvtár évkönyve. Bp. 1959. 310—339. l.) Zadányi Vitéz József nevével azonban már nem találkozunk a könyvben

ZWILLINGER, Michael, pozsonyi kőfaragó-
segéd

M.Z. Steinmetzgesell, 1 hónapos lánya meghalt (1822, I. kötet, 67 l)
U.az, 3 éves fia meghalt (1822, II. kötet, 289 l)
U.az 2 hetes fia meghalt (1825, 60 l)
M.Z., Steinmetzgesell, 7 éves fia meghalt. (1828,
275 l)

—

U.az, 1 éves fia meghalt. (1834, 1191 l)

—

Preuburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Zwillinger ékszerész

Ráth Györgyi 1896. 212.l.

MDK

Zwillinger ékszergyáros Bp.

Ezredéves kiáll. XVI.cs. 17.1.

Zwigyel, Philippus, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Zwigyel, Philippus, Girngen, 1677. v. 78". 120. old. 13. jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9 - Xantus János Múz. Győr, 1967, - A Győri Múz. Évkönyve

Zwigyel Ph./Philippus/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Girngen: Zwigyel Ph." 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz.Évkönyve

MDK

Zwillinger ékszerész

Péter ékszerésszel mill. nagy érem

Közlezrkiáll. 1429.1.

Zwickl, Georg

antalos

1.

Csat – Frey Öst. Kunst

XXIV. k.

103. P.

nytár

nű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
térképek		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

M. D. K.

ZWICKL György asztalos

1777. Kismarton, Kálvária templom és kolostor munkáinál 22,10 forintos számlával szerepel

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 301, II 90.

ZWICKL Andrá

91 12 66

Új Müvészet

Új Művészet

ZWETTLER, Thomas, morvaországi kőműveslegény

T. Zwettler, Maurergesell, 8 napos fia meghalt. (1767, 69. vám, 4 l)

—

T. Zwettler, Maurergesell, +55 éves korában, Pozsony, 1790 december 6. (1790, 111 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Zwickel, Hans, pecsétmetsző

Kemény Lajos: Hazai pecsétmetszők. Arch. Ért. 1904. 448.l.

terrel együtt készit. /Tervj.26.3.db./ 1809-ben a felépiti Madarasi János fiskális házát. Elkészíti a füzesabonyi molnár házának és a gyöngyöspüpöki malomnak tervrajzait /Tervj. 111, 138./. 1810 körül szép tervet készit a felsőtárkányi érseki kerti házhoz, és a kápolnai un. felső malomhoz, az érsek-kert keritéséhez, a várbeli kápolnához /a középkori püspöki palota alaprajzával/ és egy ismeretlen templomhoz. /Tervj.39,52,136,137,151./

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

/Tervj.llo./ 1806-ban készíti el. 1807-ben Magurányi egri kőművesmester feljelenti őt az céhbeli rendtartás megsértése miatt. Ugyanezen évből származik a maklári csür, a szőllőskei uj vadászház kápolnai terve /Tervj.lo2, 115./. A következő évben tervezi a kápolnai malon ujjáépitését, a felnémeti érseki mészárszéket és csürt, a füzesabonyi malmot /Tervj.113, 34, 41./. Ebből az időből való Ősz prefektus házának terve, amelyet --+ Francz József kőművesmes-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

ZWENGER Rókus egri kőműves. Az 1800. adó-
összeirásban szerepel, meghalt Egerben
1804 augusztus 9-én 36 éves korában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Zwenger Rórus, egri hőmüves

neve az 1800 évi adó-
összeírásban fordul elő.
Meghalt Egerben 1804. augusztus 9-en, 36 éves korában

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 426. old.

ZWETKER / ZWETTLER

ifj. Zwenger József

terve a füzesabonyi Szikszó pusztai kápolnában. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7531

Ifj: Zwenger József

bővítési terve a füzesabonyi rk. plébánia-templomról. 1817. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7451

Zwenger József

rajza a felsőtárkányi kertiházról. 1830
körül. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

7371

Zwenger József

rajza az egri Hatvani kapuról 1832.

Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

4101

Zwenger József

Rajza az egri Rózsa Károly u. 21. sz. épület-ről és kertről. 1796. Reprodukció.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

4061

Zwenger József

1816-ból származó fekvő az egri Eger patakon
átvezető hídról. Reprodukció.

Voit Pál 46.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája. VIII.
Budapest 1972.

3321

Zwenger József

átalakítási terve 1815-ből az egri Széchenyi u. 1-5. sz. a. érseki palotáról. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemléki II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

4981

Zwenger József

cenzurajza 1814-ből az egri Széchenyi u. 1-5. sz. a. érseki palotáról. Reprodukció.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

4951

Zwenger József

tervrajza az egri Zalár József u. püspöki sörház épületről. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

5988

id. Zwenger József

által 1770 körül épített pegerschi pk. templom belseje. Reprodukció.

Voit Pál dr.: Hevesmegye műemlékei II

Magyarországi műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

6481

Zwenger József

egri kőművesmester 1796 III. nyujta be a trinitárius templom és kouvent helyreállitására vonatkozó tervét.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem, II (1959-60) Budapest, 1964

230 l.

Zwenger József

az egri extrinitórius kolostor katonai raktórrá alakításának terve 1796-ból, fekete-fehér reprodukció.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964.

220 f.

Zwenger József

idősebb Zwenger Józsefnek, a liceum egyik pallérjának a fia. 1793-ban teszi le a kőművesmesteri mestervizsgát. 1795-i összeírás szerint 2 segéddel dolgozik.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964

2391.

Zwenger József

E bizottságban együtt szerepel Szarvas Ferenc egri építőmesterrel és Joó János egri rajztanárral. 1830-ban az egri trinitárius templom helyrehozatalánál dolgozik.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964.

2391

Zwenger József

10

az Erdőtelek melletti Hanyi puszta kápolnáját emeli; ekkor dolgozik az egri városháza új helyiségein is. 1828-ban az egri „Építő" Commissio tagja.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964.

239 l.

Zwenger József 9

1814-ben a Farkasvölgyben és az Oroszlán vendeglő melletti ún. Barátok hídjál építi: 1821-ben a kisnónai plébánia házat tervezi, 1925-ben uj tervet dolgozki:

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar műemlékvédelem II (1959-60)
Budapest, 1964.

239 l.

Zwenger József

1817-ben a mezőszemerei templomot-építi.
1815-ben terveket készit az érseki palota
alsó traktusának átalakítására. Ugyanezen
évben hidat épít a városi alsómalomnál.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar műemlékvédelem II. (1959-60)
Budapest, 1964.

2390

7

Zwenger József

Ugyanebben az időben készíti a felsőtárkányi érseki kerti ház szép terveit, majd több hőhíd, kalló malom, vízi malom és egyi polgárház terveit. 1813-ben építi a recski klasszicista pléboniaházat.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvedelem, II. (1959-60) Budapest, 1960. 239 l.

15

Zwenger József

egyi kőművesmesterre bízzák az extrinitáriusok templomának helyreállítását, melyet nevezett 4 hét leforgása alatt teljesít.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar emlékművédelem II. (1959-60)
Budapest, 1964. 239 l.

Zwenger József

Az egercsehi templom javítási és bővítési-munkái 1818-1830 között folytak. 1836-ban a dorogházi plébánia tervei vel is el-készült. Meghalt 1837. V. 29-én 75 éves en.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964.

239 l.

Zwenger József

E pár nyat elő "kelő" klasszicizáló-empire stílusban valósítja meg 1832-ben Egerfarmoson templomkövítést végez és Egerszékiben felépíti a plébánia házat.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II. (1959-1960) Budapest, 1964. 239 l.

Zwenger József

1830-ban emeli az orlói plébánia hózat és a mikófalvi rk. templomot. Elkészíti az érseki palota átépítési terveit. 1832-ben felépíti az egri érseki palota déli szárnyát.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964. 239 l.

id Zwenger József

az egri liceum egyik pollérjának
fia Zwenger József.

Deresényi Dezső, Gölya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959–1960) Budapest, 1964.

239 l.

Zwenger József

1827-ben már hatvan segéddel dolgozik. Az adó összeírásokon 1834-ig szerepel. A város 1795-ben harmadosztályú kőműves mesterként minősíti.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60)
Budapest, 1964. 239 l.

Zwenger József

1793-ban az egri kőműves, kőfaragó és ács céh céhmestere volt. Ez évben a plébániaházzal pompzédos várfalat építi fel.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964.

239 l.

Zwenger József

1796-ban a Foglóépületen és a volt jezsuita kollostoron dolgozik. 1802-ben a minorita rendház új ebédlőjét, majd több polgárházat épít.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem I. (1959-60) Budapest, 1964 239 l.

Zwenger József

1806 körül kezd bekapcsolódni az épületek és a háptalan gazdasági vonatkozású építkezéseibe Francz József halála után egyik igen foglalkoztatott kőműves mester.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II. (1959-1960) Budapest, 1964 239 l.

Zwenger József

Malmokat, csűrőket, vadászházakat magtárakat tervez. 1806-ban a szikszói kápolna és a kastély terveit készíti el; 1810 körül az egyi várkápolna kialakítási tervét.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964. 239 l.

Zwenger József

„mesterremeket" felülvizsgálja Povolny József egri építész az 1790-es években.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar műemlékvédelem II (1959-60)
Budapest, 1964.

236

ifj. Zwenger József

egri hőművesmester remekének vizsgálatánál szerepel Plitzner János egri hőfaragómester.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza;
Magyar műemlékvédelem II (1959-60)
Budapest, 1964.

2371

Zwenger József

egri kőművesmester Fazola Lénárd egri lakosmesterrel együtt végzi az érseki pórház munkáit.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza; Magyar Műemlékvédelem II. (1959-60) Budapest, 1964.

237 l.

M.D.K.

Zwenger és Povolni, építőmesterek

Eger környéki egyházi épületek körüli tevékenységének tisztázását elismerően említi az opponens.

Voit Pál: "Eger művészetföldrajza és a középkori barokk" c. kandidátusi értekezletének vitája 1967.II.17-én a Magyar Tudományos Akadémián
Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 1-2.sz.

Garas Klára opponensi véleménye 147. old.

börtön csatornázási munkáin is. Zwenger József meghalt 1837 május 29-én 75 éves korában.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

szárnyához, amelyet 1832-ben felépit. Ebben az évben tervet készit az egri Hatvani-kapu átépitéséhez és az egerfarmosi templom bővitéséhez is. /Tervj.117, 253./ 1833-ban elkészíti az egri plébániaház uj terveit /Tervj. 139./. A bükkszentmártoni rk. templomot 1835-ben javitja ki, a következő évben ugyanilyen munkát végez az egercsehi templomon s még az év folyamán megrajzolja a dorogházi rk. plébánia tervét. 1836-ban dolgozik még a megyei

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

javitja az egri városháza tüzvész által megsé-
rült emeletét. Ugyanekkor /augusztus 26-án/ sa-
ját háza porig égett. 1828-ban az egri Szépitő
Commissio tagja —+ Szarvas Ferenccel és —+
Joó Jánossal együtt. 1829-ben elkésziti az eger-
csehi templom átalakitási terveit. Ugyanide a
plébániaházról 1826-ban készit rajzokat. Arlón
paplakot épit 1830-ban. Ugyanezen évben reparál-
ja az egri extrinitárius templomot, felépiti
a mikófalvi rk. templomot és terveket és költség-
vetést állit össze az egri érseki palota déli
A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

házán dolgozik, 1824-ben pedig elkésziti a tiszabábolnai templom tervét /Tervj.77./. Ellenőrzi —+ a Rabl-féle visontai plébániaház terveit és költségvetését —+ Povolnyval együtt. Ebben az évben Verpeléten katonai istállót és Erdőtelek Hanyi-pusztán kápolnát épit. Megrajzolja a városháza épület nagyobbitásának tervét ugyancsak 1825-ben. Ebből az időből való az egri érseki palota homlokzati terve és udvari homlokzatának rajza /Tervj.6./. 1827-ben ki-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

+ Raiber Ignác tanuvallomásából kitünik 1820 körül, hogy ő a fedémesi és a tarnaszentmiklósi templomok épitésénél Zwenger József pallérja volt. Ebben az évben elkésziti a recski plébániaház, majd a következő évben a kisnánai paplak tervét. 1821-ben épiti még a felnémeti nagy sáncnál a védőfalat, a következő évben az egri Töviskes-völgyi kőhidakat, valamint elkésziti az egri sörház átépitési tervét /Tervj.116./. 1822-25 között az egri megye-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

építi a hidat Egerben az Oroszlán vendéglőnél, és a Farkasvölgyben, majd 1816-ban a város alsó malmánál és a Káptalan utcában Egerben a sörház melletti hidat is ujra felépiti. 1816-18-ban pedig a kápolnai nagy kőhidat emeli. A mezőszemerei rk. templomot 1817-ben építi föl, ugyanekkor 9 db rajzot készit a pusztaszikszói kápolnához. /Tervj.45./ A kemecsei templomot 1818-ban tervezi és építi. Ugyanekkor az egercsehi rk. templomon is végez javitásokat.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

1812-ből maradt fenn a felnémeti kalló malom rajza /Tervj.loo./. 1813-ban, majd 1835-ben foglalkozik a recski plébániaház helyreállitásával. 1814-ben tervet készit a füzesabonyi kőhidhoz és ugyanezen évben Egerben falat emel az árviz ellen. 1815-ben az érseki palota alsó traktusának átalakitási terveit Povolnyval együtt készíti el, /Tervj.8./ és előző évben már rajzokat készit az érseki udvari kápolna átalakitásához /Tervj.23/ 1815-ben

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

ZWANGER József kőműves

egri Kőműves az Erdőtelekhez tartozó hanyipusztai kápolnát építi

Agria. XXIV. 1988 139-140 p.

Zwenger József

bővítési terve 1828-ból az egri városházáról. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

2331

Zwenger József

rajza az egri érseki fürdőről 1810. körül.

Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

3031

Zwenger József

és Hibay Károly rajza az egri Hibay Károly utcáról 1816. Reprodukció.

Voit Pál pk.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája. VIII.

Budapest 1972.

3081

Zwenger József

műve: az egri Klapka u. 10 sz. külsőhert kerítése. 1810. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heresmeyye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. Budapest 1972.

3211

 M.D.K.

id. Zwenger József, egri kőműves – és céhmester

1761-ben szerepel az egri céh jegyzőkönyveben. Saját háza és szőlője van. 1763-ban mint 13 segédes –, az 1766-75. közötti adóösszeírásokban mint 4 segéd del dolgozó mester szerepel. 1762-72. között az Alkotmány u. 9. sz. ház tulajdonosa, melyet a Pierles atyafiság revén nyer el, majd később fia, ifj. Zwenger József örökül

Heves megye müemlékei I irta Voit Pál,
Magyarország müemléki tópográfiája VII.köt. ./.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 423. old.

M.D.K.

id. Zwenger József, kőművesmester

... Szeleskőrű munkásságát [melyről már több cédula készült], egy egész hasábon keresztül időrendi és okirati adatokkal részletesen sorolja fel és körli az egercsehi r.k. templom alaprajzát és homlokzati rajzát, valamint a bejárat fényképét 1769-ből.

Heves megye müemlékei I irta Voit Pál,
Magyarország müemléki tôpográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 423-424. old.

+ 379, és 380. á.

M.D.K.

id. Zwenger József (1743-1777) egri
kőműves mester
munkásságát mutatja be szerző a
264. ábra tér képén. Hivatkozik az egercseri
templom kruciére, 1769-ből, és körli az
egri Szécsényi u. 7. sz. késő barokk lakó-
házát.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

247. old.

263., 264. á.

M.D.K.

ifj. Zwenger József, egri kőműves mester

1800-ból való tervét kőzli a szerző a lecgett egri püspöki palota átépítéséhez. U.o. a tiszta bábolnai templom terveit 1824-ből, 382.á ds a felsőtárkányi érseki kertiház terveit 1810 k. időből 383.á.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

425-426. old.
381.á.

M.D.K.

Zwenger József, kőművesmester

nevét, újból emliti a szerző a Pichler és Polereczky családok hoz fűződő kapcsolatait részletezve, melyezet a 261. egész oldalas család fán is bemutat.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

260 old.
+ 208. "

M.D.K.

ifj. Zwenger József. egri kőművesmester

névét említik Francz Ignáccal kapcsolatban. Később újra Francz Józseffel kapcsolatban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

326. old.
330. "

ifj. Zwenger József, építőmester M.D.K.

az egri püspöki rezidencia „Cuszthárának" két pavillonja körötti földszintes épületrésszre, Pyrker püspök megbírásából, emeletet húzok, s a két pavillont is magasabbra épitette. Ezzel az emeleti szobasort képtár számára alkalmassá tette.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

315. á. +289. 241. old. +284. "

Zwenger József, építőmester

XVIII. sz. második feléből szár mazó tervet hérult elő, mely az egri püspöki palota nagyobbítási tervét klasszicizáló stílusban akarta megoldani (2. kép)

Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Szabó Erzsébet: Johannes Battista Carkone.
218. old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Zwenger József, kőművesmester

szerző által megtalált rajzai azt igazoljak, hogy a füresabonyi templom 1811-évi bőntését ő vele végeztették el, de nem a különböző klasszicizáló homlokzati tervei szerint, hanem az eredeti barokk homlokzat megtartásával. (15-16-17. kép)

Művészettörténeti Értesitp, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Szabó Erzsébet: Johannes Battista Carlone. 224. c

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Zwenger József, ceri kőműves mester

1835-36-ban helyreállítja a Bükkszentmártoni Szt. Márton templomot.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezsö.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 583. old.

+599.á.+600-601.á felvételi rajzok.

Zwenger ? M.D.K.

„oevrejener részben írott források, részben stiluskritikai eszközökkel vali megrajzolása... éles fényt vet számos egyhorn egri épület eredetére" s azoknak az ország kévésbé ismert keleti felére való hatására...

Voit Pál: "Eger művészetföldrajza és a középkori barokk" c. kandidátusi értekezésének vitája 1967.II.17-én a Magyar Tudományos Akadémián Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVIII.évf. 1-2.sz.

Entz Géza opponensi véleménye 150. old.

M.D.K.

ifi Zwenger József, egri kőművesmester

nevét emlitik Künsztl András lakatossal kapcsolatban. Kapsinten Homályosi Ferenccel, és az 1827-ben leégett egri város háza sétőjavitásával kapcsolatban. – Nevét emlitik Joó János rajztanárral kapcsolatban, mint az egri 1828-ban alakult Szépitő Commissio tagját

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

357. old.
+ 341. "
+ 345. "
+ 424-25. "

M.D.K.

ifj. Zwenger József, kőnnüves mester

... neve 1793-ban szerepel először az egri cech jegyzőkönyvében, amikor remekét -a felsorolt mesterek- vissza utasítják. Ez év augusztusában intézett beadványa alapján „a fellelhető csekely lubak ellenére is" felvésik. 1795-ben III. sorbályu mesternek minősítik. 1796-1832 között kártulajdonos, akinek négy szőlője van, és 2 segéddel dolgozik. 1811-ben városi

Heves megye müemlékei I irta Voit Pál,
Magyarország müemlékei topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 424. old.

-3-

M.D.K.

Ifj. Zwenger József, kőmüves mester

... kőmüvessé lesz. 1827-ben a Belvárosban mint 60 segéddel dolgozó építő mestert írják össze. Szerző két és fél oldalon - négy hasábon keresztül - sorolja fel munkáit, munkatársi kapcsolatait, pereshedéseit, vitáit, terveit és kivitelezett műveit, melyek körül képesszé gelner fermérőjehent az érseri palota déli

./.

Heves megye müemlékei I irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsányi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 424-425. old.

-4.

M.D.K.

ifj. Zwenger József, kőmüves-mester

... szárnyának elegáns homlokzatát jelöli meg. Meghalt Egerben 1837. május 29-én, 75 éves korában. [A szöveg résszel kapcsolatban több cédula is készült róla, Bné.]

Heves megye műemlékei I irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 426. old.

M.D.K.

ifj. Zwenger József, kőmüves mester

müvei körül szerző a következőket körli:

381. á. Az 1800-ban leégett egri püspöki palota átépítési terve

382. á a tiszabábolnai r.k. templom terve 1824.

383. á a felsőtarkányi, érseki kertiházhoz 1810 körül készült terve.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 425-426. old.

M.D.K.

id. Zwenger József, építőmester

nevét említi a szerző a hősi
az egercsehi templomhoz készült alap-
rajzát és homlokzati rajzat 1768-ból,
valamint a templom bejárati képét
(379. á 380. á)

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó.

208. old.
+423-429. l.

M.D.K.

Zwenger

nevét emelitik Homályosi szolnoki accsal kapcsolatban, akivel egyik javítja az 1827 évi tűrvészben bégek egri városháza tetőzetét

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 341. old.

M.D.K.

Zwenger - Hagen - Höa -
Plitzner - Pichler - Polereczky
alyatiságot

újra megemliti a szerző.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: DercsényiDezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 279. old.

München

Zwengauer

Festo"

Der Ungar 1844. jul. 20.
~~Wegweiser~~ u. Anzeigeblatt
(Sc.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Zvonorits Sándor

könyvkötő

l.

Budakönyvkötők

35. l.

Zwaller János

Mülerem Ziákilása Sopronban
Molnár Gyula szobrásszal

M. 935 XII. 31.

értetődő, hogy Szlovákia művészettörténetének
szági, mindenekelőtt az 1400 körüli művészetben
zeti emlékanyagának modern értékelésében igen
ggésekre nézve pedig *Jaromir Homolka* kutatásai

os törekvése – a modern államhatárok által
részletes kutatások fényében szemmel láthatóan
ob iskolatradícióinak kutatása. E kutatások igen
ozásához és közléséhez vezettek, s Václav Mencl
yan tájegységeknek kölcsönöztek határozott
gyakran karöltve járnak a középkori művészet
emzeti jelleg ősformájával való azonosításával.
rópai összefüggések elméleti tekintetben is igen
ekintetben kiemelkednek *Jan Bakoš* tudomány-

a Szepesség emlékanyaga. Az itteni szászság
ok különállását és németországi, illetve sziléziai
et a harmincas évek német kutatói is. *Oskar*
ontból igen jelentős munkája általában a kor
anyagnak, s mind szlovák, mind magyar részről
szepességi német művészetről beszél ugyanis –
ke annak a német törekvésnek, amely a régi

ZVOLSZKY Zita graf

Vajda Kornél: Zvolszky Zita. = Kortárs.
41. évf. 2. sz. 1991. 118. p. ill

Zvolszky Zita

grafikusművés

Illusztrációja Alexandr Szolzsenyicin:
Nő a lágerben c. novellája 3. fejezetéhez

Új Tükör,
1989 júl. 30.

Zvolszky Zita, grafikus

1 rajz: repr.

Adamecz Kálmán: Kerekesztve 14-15

Új Tükör, B p. 1986. jún. 29. XXIII/26

Zvolszky Zita, grafikus

L. Gránicz Tomáš

–: Harai tükör

43

Új Tükör, B p. 1986 jan. 26

XXIII/4

Zvolszky Zita grafikus

kiállítása a Studio-Espresso
galériában

Népszabadság, 1986. IV. 21

ZVOLSZKY Zita

VAJDA Kornél: Zvolszky Zita. = Könyvtáros, 41. évf. 2.sz. 1991 118.p. és ill.

ZVO

inkrjú ZVOLENSZKY Istvánnal

FERLING József: Eladni, ami eladható!
Beszélgetés egy igen
ellentmondásos ötletről =
Élet és Irodalom, 1989. szept. 8. 7.

[Hpo: adják el, gondasági okokból a SZM
műalkotásait]

A'lt. ir. / Múzeumok és múzeológia

GYULA (1846-1924)

spont kérdése Pasteiner Gyula írásaiban

Zvér István

Hurszabó

1852-53-ban a szegedi hurszabóczéh szolgáló mestere volt

Hilf 110. l.

1859-ben főcéhmester

u. o 111. l.

 M.D.K.

Zvěřina Ferenc, festő és grafikus, 1835-1908.
Csehországban született, felső magyarországi tájakat festett és rajzolt.

Anna Petrová-Plaskova: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 27-28 old

Zvilius Alfonsas, festő

a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep kiállításán szerepelnek a művész művei. Létségtelen felkészültség birtokában, egy-egy motívum szinte jelképes kicmelésével, majd műves, ornamentikus megformálásával kísérletezik.

Székelyhidi Ágoston: a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep kiállítása.

Hajdu-Bihari Napló, 1977. aug. 17.

Zvér Ferenc

világi rajztanár

tanította az alábbi

intézetben a számtant,

rajzoló mértant és

szabadkezi rajzot

1876 – 1901-ig

Értesítő a Kegyes-tanítórendiek debreceni algymnasiumáról az 1895–1896. iskolai

irben. 104–106. l.

(Debrecen, 1896.)

Értesítője, a debreceni kegyes-tanítórendi rém. kath. fögymnasium az 1901–1902. tanévről. Debrecen 1902

23. l.

Közben fögimn. lett!

Zvér Ferenc

1852-ben

Zvér Ferenc

1872/73—1875/76

Ferképzőmfoiskàvk

150 l.

Szelepcsényi György, rajzoló

17. sz.

IV. 347.

Zvér András

szegedi szűrszabó
1827 tól tagja volt
az ottani szűrszabó
céhnek.
1835-ben főcéhmester

Hilf. 109. l 111. l.

1851-ben fenti
volt a legidősebb
mester a céh-
ben

u. o.

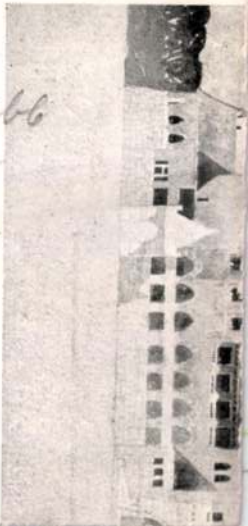

O! ERO!
lágosítást ad:
gáz Részvénytárs.
Andrássy-ut 17. Telefon 26-60.

Maria Farina gegenüber dem
pítva 1709. Vezérképviselet:
rházygasse 39.

Az idegenek találkozóhelye.
el- és külföldi lapok, figyelmes
kávés.

Via Lido 4. Magyarok talál-
ör, jó magyar borok, figyelmes

angú szálloda, modern kénye-
ő konyha és italok, figyelmes

iumei czipőkülönlegességek dús
l-szálló-épület.

sébet-tér, Adria-palota. Telefon-
épes levelező-lapokban, iskolai

*

Kröszl János. Üllői-ut 9. A Park-Club, a Nemzeti és Országos Kaszinók kárpitosa. A koronás aranyérdemkereszt birtokosa.

*

Lemberg. Hotel Georges. Elsőrangú szálloda a város központján, több mint 100 elegáns szalon, fényes étterem és kávéház, kitünő konyha, a legjobb bor és pezsgőborok. A házban lift, villanyvilágítás és fürdőszobák. Figyelmes kiszolgálás és kényelemről az igazgatóság gondoskodik.

*

Lemberg. Central kávéház a belvárosban. Összes külföldi lapok. Figyelmes kiszolgálás, a magyarok szórakozó helye. Tulajdonos Bechtloff Vilmos.

*

Lanson Père és Fils Reims. Alapítva 1760. Edward angol király udvari szállítója. Képviselet **Lembergben,** Lelewala 2.

*

Lido-Velencze, klimatikus gyógyhely, Grand Etablissement des Bains, Grand Hotel des Bains, Grand Hotel Lido.

*

Lovrana. Hotel és Pensio. Königsvilla étterem, kávéház, magyar és német konyha, jó borok, nagy terrasz, kilátás a tengerre. Tulajdonosnő Herrmann Teréz.

*

Lovrana. Quarnero-Pensio. Ujonnan épült elsőrangú ház.

Zvarinyi Margit MDK

1921-ben Ösztöndíjat kapott

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Zvarinyi Margit, festö

Baránsky E.László,tanár növendéke.

Tanulmány.

Az OMKK Főisk.Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 23.1.
Ernst Múz.

Zvarinyi Margit

1916/17 – 1918/19.

1920/21 – 1921/22

Ferkápzomfoisk`vk

150 l.

Hadjárat.

A háttérben égő várat az
gekkel lövöldözik, melyek mögö
tiszt jelentést tesz. Balra
nek a vár felé. Felirata:

Beschieszung der Stadt u.
Belagerungs Corps des
1849.

alól jobbra: Wien b.M. Mossbec

Szines rm., mér. a

Szn. 216-
434-99-9.

Zvarinyi Lajos

l.

Emléklap Sopr. 1897

25 l.

209. KERTÉSZ JÓZSEF könyvnyomdája fennállásának emlékére.)Bp.1
210. KLINGENDER F.D.: Hogarth and sz.nes képpel.London,1946.Vk
211. KNAUZ NÁNDOR: A budai király
212. -: A Garam-melletti Szent-Be 1890.2r.Sok képtáblával.
213. KNIEWALD KÁROLY: Hartwick gy Ford.Kühár Flóris.Bp.1941.
214. KNIGGE ADOLPH: Ueber den Umg neue durchgesehen und eingel 1853.Vk.
215. KOCZOGH ÁKOS: Expresszionizm
216. KOEPPEL EMIL: Byron.Ford.Est ságon.Irta Morvay Győző.Bp.
217. KOLBANI PAUL: Abhandlung übe Küchen nebst den Gegengiften
218. KOLLÁNYI FERENC: Az olasz ál
219. KORNIS GYULA: W.Wundt.Bp.192
220. KÖLCSEY FERENC: Minden munká Pest,1840-48.2 fűbrk.(Az egy
221. KŐRÖSI JÓZSEF: Pestvárosi jö
222. -: Budapest halandósága.Bp.1
223. KRAMPOL MIKLÓS: Film és müvé
224. KRISS RUDOLF: Die schwäbisch Zauber und Segen,Sagen und W
225. KROHN GYULA: A finnugor népel Bp.1908.
226. Kroll P.F.: Geschichte des d 24 Tafeln.Stuttgart,1870.
227. KRUMBACHER KARL: Geschichte

Zvarinyi Lajos, festő

L.: Jankay Tibor

123-126

V. Kiss M.: Békéscsaba képzőművénete a két világháború között

Új Aurora, Békéscsaba, 1980. ápr.

1.

Zvarányi Lajos

1889/90 – 1892/93

Ferképzomfoiskèvk

150 l.

1907.

...rmű
...melynek előlapján

, balrafordult ~~és~~ an arczélben és olyképen van áb-
, bajusza és szakálla ~~leberetvált~~ nincs,
~~llegorikus ábrázolás szemlélhető, a~~
~~teljes~~ férfit tűntet fel balrafordult
~~a~~ a hegyes háttérben ~~ülő~~ és ~~férfival~~ ujával, a
kiterjesztett szárnyu sas mellett
~~ákozik ki~~ átható. Körirata a gyöngysoron

. CAR. STRIGON. VNGAR. PRIMAS
DEA. VIRTVTI IVRE LOCATA. COMES.

~~karimája és az képes lap háttere sima.~~

. méretei 6.3:6.3 cm.-- Becsértéke 30 K.--
április 30-án (787-907-86).

187

1593

Zvarinyi Lajos

Művészet 1913-194.

Szekszárd l. n. VIII. 182.

Zvarinyi Lajos

szül. Csomádon (Pest m.)
1864-ben gim. sette, arra-
tán 1½ évig theologia-
szünvésznövendék
1884/85 II. előkészítő osztály

Hódmezővásárhely IV. 122, 123

Zvarinyi Lajos

nül. Csongrád 1864

1889/90 I. vendéglát

1889/90 II " "

1890/91 I-II. II. ontály

1891/92 III "

1892/93 I. IV "

1892/93 II " "

Legio I. adjutrix V. 249

ZSEGRA

R. KATH. Ttemplom. XIII. SZÁZAD
KÖZEPE

ZSÉNÁR Emil (1884-1954)

Nagybánya és a Vajdaságról.
Újvidék, 1936

izáló emeletes
ıfallal.

háromhajós
sal s bordátlan
kkel, nyugati
elirat 1697-ből
léről szól. Az
ormű, kő, a
ttel s ezen a
zázad végéről,

Zsenár Emil

fest.

U. 19.

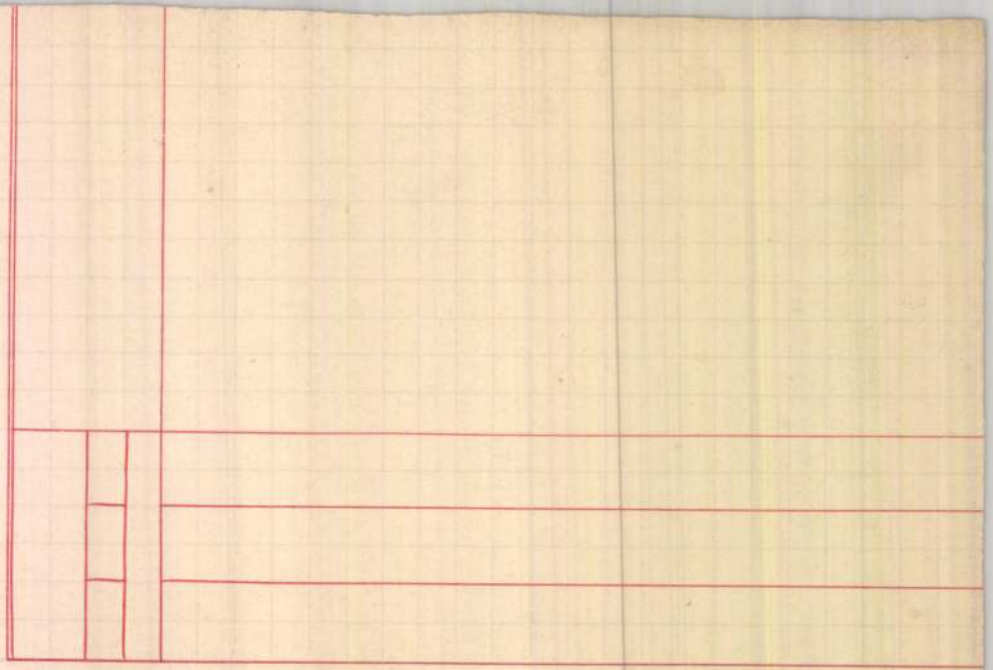

Zsenár Emil

festő

U. 698.

Zsenár Emil

Nagybányai h. h.
1912
89

Urnatemető, debreczen – szőlőskertbeli

VI. 156.

Zsenár Emil

festő

tájképeiből kollektív kiállítást rendezett Nagybecskereken 1912 dec.

Nagybecskereki festők kiállítása.
Torontál 1912 dec. 19.

U. 19.

64.		408·75	325

$$R = \varepsilon_n' \cdot V_n \; 7\%$$

$$R = 10000 \cdot V_n \; 2{\cdot}75$$

$$V_n \; 2{\cdot}75 = \frac{325}{10000} = 0{\cdot}0325$$

Zsenár Emil

festő

1900-ban Torontál vm. ösztöndíjával tanult a bpesti képzőművészeti főiskolán; Aztán Münchenbe ment. Réti, Thorma és Ferenczy Károlynál Nagybányán is dolgozott. 1922-ben Belgrádban a nagy nemzetközi képkiállításon vett részt.

Az alábbi tárlaton következő képeivel szerepelt:

Tea csendélet, Napnyugta, Vén dobos, Nagybányai parkrészlet, Autó portrait, Feleségem arcképe, Női arcképtanulmány, Tyilimos csendélet, Nagybecskereki utcarészlet, Pohár csendélet, Leányka fej, Apacs, Férfifej (szénrajz), Dinnye csendélet, Paprika.

Jód A veliki becskereki művésztelep reprezentatív kiállításának ismertetője.

Zombor (Szombor) 1933. jun. 11–13.

724 ..... szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Min. jelentést kér a végzett bistosítási munkáról.

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

ZS

MDK

Øsengeri Rózsi

Vázlat

Vázlat

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 28. 1.

Zrenán Emil

1912-ben szerepel Nagybányán
a begyűjtött listáján
„Művésytelepek a Vajdaságban"
Kritika 1973/12
11. old.

Zsenár Emil

festő

koll. kiáll. Nagybecske-
-reken.

cvod

Torontál. 1912. dec. 24.

(Nagybecskereki festők
kiállítása.)

Streitmann Antal helyi-
beli festőnél tanult,
majd városi és megyei
segéllyel 1909-ben München-
ment, hol Hollósynál,
majd Schilaknecht (?)
iskolájában tanult. 1912-
ben több hónapig a buda-
pesti kéjzőm.-főiskolán,
majd Ferenczy Károllyal
Nagybányán. Foleg tájké
pekkel szerepelt a fenti kiállításon

698. r.

ZSENÁR Emil festő

M.D.K.

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 330.l.

MDK

Zsenár Emil,

1912-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 89.l.

Zsempor József, szabósegéd

A soproni sztrájkban részt vett 1872-ben. Neve a többiekkel együtt csomagolópapirra irva maradt fenn. 35.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

Zsemlye Ildikó

Új Mív. 2001. 2. p. 2.

Szakértők bemut

A projektben szakmai vezetőként résztvevők n
bemutatására szolgáló adatlap.

Vezetéknév: ..... Keresztnév

Születési dátum: .....

Legmagasabb tudományos fokozat, és elnyerésén

Beosztás: .....

Intézmény/vállalat: .....

.....

Kar/szervezeti egység: .....

.....

Az intézmény/vállalat címe: .....

Zsemlye Ildikó (1969–)
Úton V. 2002
festett bronz, víz 82,5×43,5×35 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

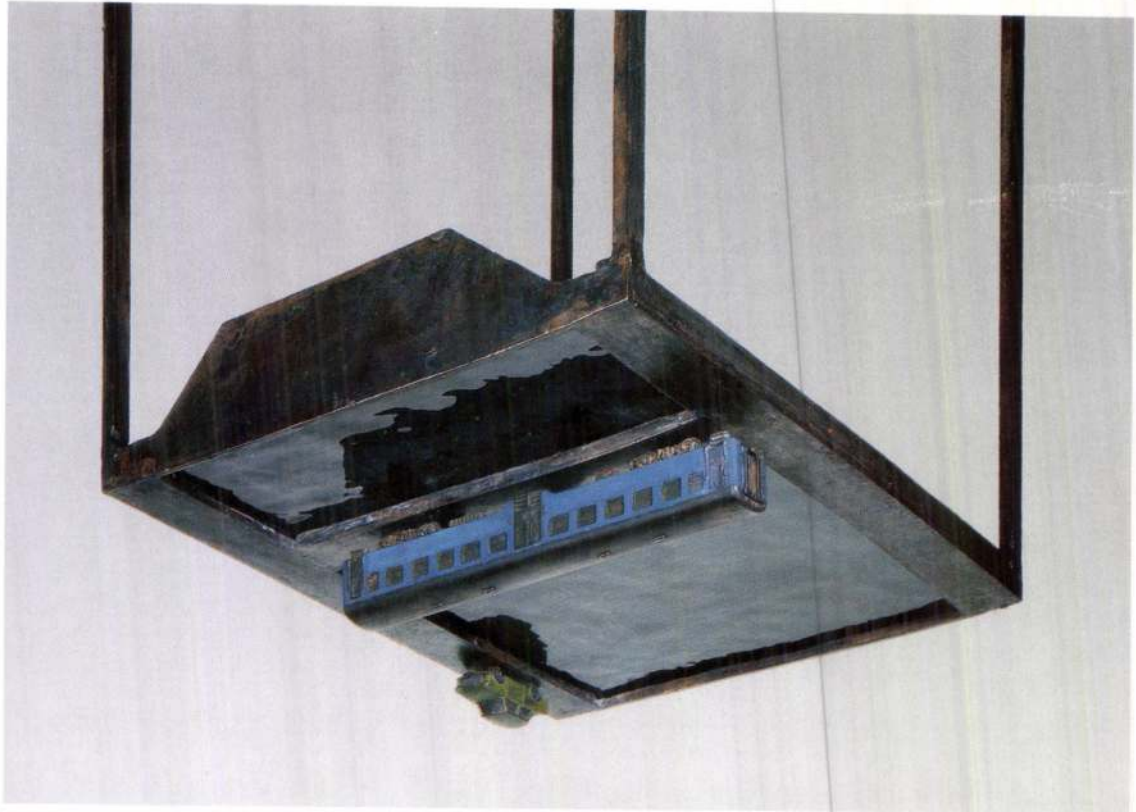

Zsemlye Ildikó (1969–)
Úton I. 2002
bronz, homok 98×31×20 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Zsemlye Ildikó (1969–)
Bronzfej III. 2001
bronz, víz 105×18×19 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Szemlye Ildikó (1969–)
Bronztej XI. 2002
bronz, moha 110×14,5×15 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

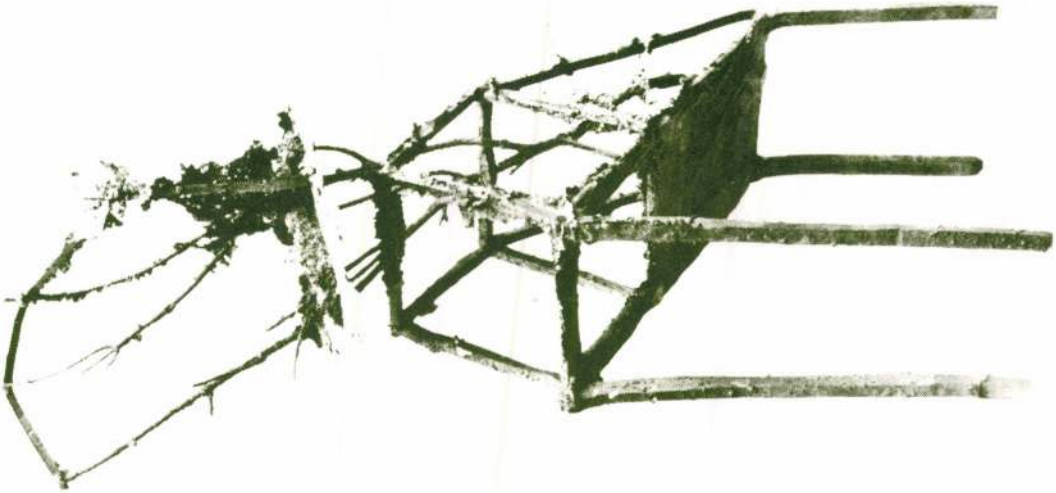

A BALASSAGYARMATI
MIKSZÁTH KÁLMÁN MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
MEGHÍVJA ÖNT

ZSEMLYE ILDIKÓ

ERDŐ CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA
A SZERBTEMPLOMBA

MEGNYITÓ: 1994. JÚNIUS 3. PÉNTEK 16 ÓRA
KÖZREMŰKÖDIK: APPEL CSILLA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1994. JÚNIUS 3-JÚLIUS 28-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14-18 ÓRÁIG

2660 BALASSAGYARMAT, SZERB UTCA

ZSEMLYE Ildikó

Tisztelettel meghívjuk Önt

ZSEMLYE ILDIKÓ

kiállításának megnyitójára a
DUNA GALÉRIÁBA
(XIII. Pannónia u. 95.)
1995. július 12 - én 17 órára

Megnyitja:
STURCZ JÁNOS
művészettörténész

A tárlat megtekinthető: július 12- től július 30 - ig
hétfő kivételével naponta 10 - től 18 óráig.

DUNA GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT REKLÁMIRODA

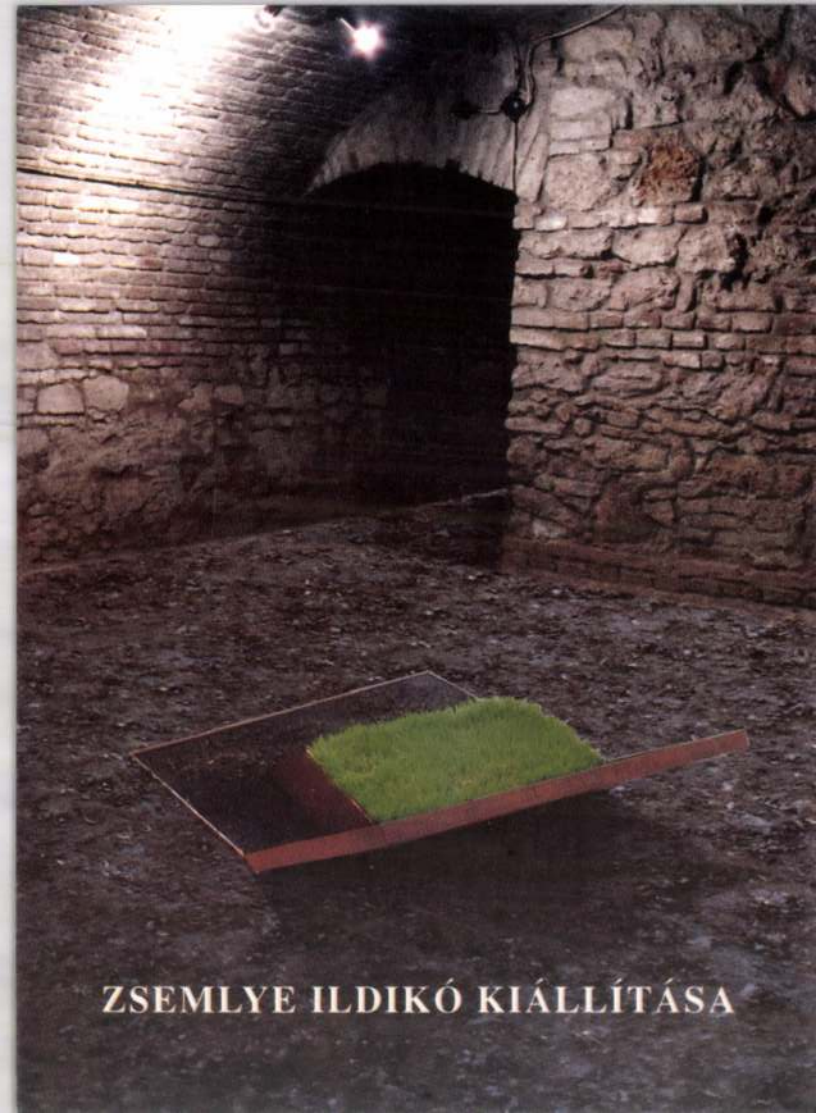
ZSEMLYE ILDIKÓ KIÁLLÍTÁSA

ZSEMLYE ILDIKÓ KIÁLLÍTÁSA

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA
BUDAPEST, III. FŐ TÉR 1. (ZICHY-KASTÉLY)
MEGNYITÓ: 1998. JÚNIUS 16-ÁN 18 ÓRAKOR
MEGTEKINTHETŐ 1998. JÚLIUS 12-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14-18 ÓRÁIG

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
FŐVÁROSI KÉPZMŐMŰVÉSZETI ALAP

ZSEMLYE LAJOS

LÓSKA LAJOS: VAS ÉS FÜ...

ÉLET ÉS IRODALOM 2001 III 16

POLSKI ZWIĄZEK MOTOROWY
BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ
Warszawa, ul. Sandomierska 19
Telefon: 45-23-08

PZM n. 10.000 zam. 68

ZSEMLYE ILDIKÓ

ÚJ MŰVÉSZET 1998/OKT

P - 9396

36.o.

evü gőzösön; minthogy azonfelül
tózkodás után /a buddhista kolos-
agyom a "Conte Rosso" nevü gőzösön,
sárnap délben 1 órakor érkezem,
low /Liu-Yin Monastery/ vendége
aszát Japán és Kina között osztom
etném, kérem, irja meg, feljönne-e
endégem a Bristol Hotelbe, ahol
ak s egy előadást is rendeztetek
émáról.[1]
egyházi missziót a Távol Keleten
tt, s megtanulna-e szanszkrit vagy
2-3 év alatt?
r üdvözli
lyi Félix
egit előadást rendeztetni; április
az én utolsó napom Pesten.

MDK.

Zsáki István

Kiállítási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

MDK.

Zsáki István

K.állitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

kérem szives hozzájárulását ehh
s a tanitás eminens érdeke kény

Várkonyban az állapotok, s
fognak addig, mig Kajdi itt les
bizonyitva van, hogy a belényes
miatt Nagyváradon egy évi foghá
Egyéb iratok, egyházi hatóságok
megye esperesétől hamarosan meg
hogy oklevele is nullifikálva v
kettőre ki lehetne tenni innen,
napokig kell várni a birói elj
pótolhatatlan pusztulás fog ve
hogy egy ilyen rovott multu, e

ZSEMLYE ILDIKÓ

Új művészet

2003 / MÁJUS

3.0.

ZSEMLYE ILDIKÓ

Új művészet

1997. OKT. -NOV.

73.0.

Zsemlye Ferenc

M.D.K.

1947-ben feliratot intéz a VKM-hez a Szolnoki Müvésztelep helyreállitása érdekében

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 379.1.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI I
Bp. 1965.

ifj Zwenger József

rajza 1830 körül az egerceki rk. templomról.

Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

6471

Zwenger József

Kőművesmester épitette ót 1773-ban az egri Széchenyi u. 7. s. épületet.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

525.

Zwenger József

egri kőműveszmester tervet készít 1776-ban az egri Széchenyi 19. volt jezsuita gimnázium helyreállítására.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

5541

Zwenger József

egri kőműves mester kap megbízást az egri Zalár József utcai sörház átépítésére (1804.).

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest, 1972.

5991

Zwenger József

valószínű építője az egri ún. Polonyi Károly féle vízimalomnak.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest, 1972.

6021

Zwenger József

1818-ban állítja helyre az egerszeki r.k. templomot.

Voit Pál stb: Heresmagyar műemlékei VI.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

6459

ifj Zwenger József

Servei szerint épült fel 1838-ban az egerszeki plébániaház.

Voit Pál stb: Heves megye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

ifj Zwenger József

1832-ben vázlatrajzot készít az egerfarmosi templom bővítéséhez.

Voit Pál: Heresmagyar műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

6561

Zwenger József

egri kőműresmester 1810 után állította helyre az erdőtelki szt. Anna kápolnát.

Voit Pál szt.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

6971

Zwenger József

épitőmester tervet készit a felsőtárkányi „Fuorcontrasti" kertiház felépitésére. 1747 körül.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972

7381

Zwenger József

Kőműesmester építi a kiskőrei és tiszaörsi parokiát. 1766.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7391

Zwenger József

egri épitőmester 1795 körül rajzot készít
a füzesabonyi pk. templomról.

Voit Pál pkb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarországi műemlékek topográfiája VIII.
Budapest 1972.

9461

Zwenger József

Tusrajza (kínes) 1809-ből a fűzesabonyi malomról.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII

Budapest 1972

7521

Zwenger József

egyi kőműves 1768-ban dolgozik a pusztaszikszói majorház építésénél.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7541

Zwenger József

egri kőműveszmester három tervet képit 1806-ban a pusztaszikszói kápolna helyreállítására.

Voit Pál szk.: Héves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7541

Zwenger József

Kőművesmester 1810 körül épithette a pusztaszikszói püspöki kastélyt.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

7561

Zwenger József

alaprajza az egri püspöki palota földszintjéről 1800 körül. Reprodukció.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei I.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972.

1231

Zwenger József

átalakítási terve 1796-ból a extrinitárius templomról Egerben. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfia VIII.

Budapest 1972.

2021

id. Zwenger József

épitette az egri Csiky Sándor n. 4. sz. a. lakó-
házat. 1772 körül. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

2271

Zwenger József

építőmester 1825-ben tervet készít az egri
Dobó István tér 3 p. o. épület kibővítésére.

Voit Pál szerk.: Heves megye műemlékei II. köt
Magyarország műemléki topográfiája, VIII köt.
Budapest, 1972.

234 l

Zwenger József építőmester

1769-ben kezdte el építeni az egri Dobó u. 3 sz. alatti épületet. 1773 fejezhette be.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II köt.

Magyarország műemléki topográfiája. VIII. köt.

Budapest, 1972.

266 l

Zwenger József

egri építőmester építette feltehetően, az egri Dobó u. 11. sz. lakóházat 1772-ben.

Voit Pál stb.: Stevesmegye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972

2701

Zwenger József

terset képit 1816-ban az Knéfich Károly utcai hidhoz. /Eger/.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt

Budapest, 1972.

3251

Zwenger József

egri kőművesmeter 1805 ben rajzot készített az egri Fürdő u. 2. sz. a. kertéphóz javításával kapcsolatosan.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3031

Zwenger József

egri kőművesmester 1815-ben építette ujjá
az egri Eger patak felett ívelő szabordi szes
hidat.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3321

Zwenger József

Szarvas Ferenc építőmesterrel az egri Hatvani kapu átépítésére tervet nyujt be. 1758 körül.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4061

Zwenger József

egri kőművesmester munkálatokat folytatott
az egri Rosenth L. n. 16. sz. épületen 1829 körül.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972

376/

Zwenger József

egri kőműves az 1820-as években az egri
megyeházán legtöbbet foglalkoztatott építész.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt
Budapest, 1972.

351 l

id. Zwenger József

keresett egri polgári kőműcsmester (+ 1777 III.) épitifel a Csiky Sándor u. 4. sz. lakóházat Egerben.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II. köt.

Magyarország műemlékei topográfiája, VIII. köt.

Budapest, 1972

2258

id. Zwenger József

épiti 1772-73 között az egri Fürdőn.

2. sz. a. kertben álló hidakat.

Voit Pál stb.: Heresmapp műemlékei II. köt.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

3051

ifju Zwenger József

egri Kőművesmester 1819-ben tervet ké-
szített az egri Bródy Sándor u. 4. sz. a. la-
kóházról.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972

2191

if Zwenger József

valószínűleg építette az egri Bajcsy-Zsilinszky u. 6. sz. a. épületet 1837-ben.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II. köt. Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

2071

Zwenger József

épitette át az egri Széchenyi 1-5. sz. a. érseki palota déli szárnyát 1828-30 között.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

500 l

Szengery Rózsi

festőművész

KUT.Képzőművészek Uj Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Arany alapon dekorativen ható miscellumtraciói keltenek érdeklődést.

8 órai Ujság
1930.I.12.

Zsengery Rózsi

Testándvász

KUT.kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Jó illusztrátor

Magyar Hirlap
193[illegible].I.1[illegible].

Zieugen Rózsi

festőművész

KUT.kiállítása - Nemzeti Szalontan - képével szere-
pel.

Esti Kurir
1930.1.14.

Zsengeri Rózsi

Plakátjaival szerepelt a Reklámművészek Társaságának első kiállitásán az Iparművészeti Muzeumban.

P.H.930.IV.13.

MDK

Zsengery Rózsi

Zsengery Rózsi meserajzai,Rovó Aladár:
"A könyv" c. művében.

-y.: A könyv.

Magyar Iparművészet,1934. 161.l.

MDK

Zsengery Rózsi

A kiállitáson résztvett.

Jaschik Almos tanítványainak azonidei munkáiból rendezett kiáll.1925.dec.Bpost.

MDK

Zsengery Rózsi

Jaschik Almos növendéke, művével szerepelt az áruművészeti kiállitáson, melyet Jaschik növendékeinek munkáiból rendezett.

(e.a.): Áruművészeti kiállitás.

Ujság, 1927.ápr.24.

Zsengery Rózsi, graf.-ip.m.

izléses grafikái teszik teljessé a reklám-
grafikai gyüjteményt.

Rosner Károly: Reklámgrafika.- MIP.1934. 94.-96.l.
Az Ip.M.Társ. kiáll.-a .

MDK

Zsengeri Rózsi

Résztvett a Györgyi Kálmán emlékkiallitason.

Reiter László: Könyvművészet a Györgyi Kálmán emlékkiállitáson.

MI.1934.87,88.1.

Zsengeri Róza

MDK

Jaschik Ányos lehetővé teszi, hogy tanitványai az uj stilus elemeit felhasználva dolgozzanának./Benedek Kata, Zsengeri Róza, Rácz Vera/.

KISS SÁNDOR: MAGYAR PLAKÁTMŰVÉSZET A KÉT VILÁGHÁBORU KÖZÖTT. LEGUJABBKORI MŰTÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II.1961.18-66.1.

45.1.

Zsengeri Róza, grafikus

Jaschik Álmos tanitványa az "Ala" nevü reklámgrafikai iskolában. 45.o. Az új stilus elemeit felhasználva dolgoznak.

Kiss Sándor: Magyar plakátművészet a két világháború között. 18.o.

Legújabbkori Történeti Múz. Évkönyve. II. 1960. Bpest. 1961. # Franklin Nyomda. Bp.

Zsengery Rózsi

zpanuvész

Sakk-készlet

Repr.

A Mű

1927. 1. 7.

40. l

Zsengeri Rózsi

úparnivesz

vsul Bpest

lárd

Boz Magyarlex

1053. h.

Kaposztás-Megyer, Éppest mellett.

HÁZAS ISTVÁN.

Készit közhasználati és művészi díszbutorokat

BUDAPESTEN.

Műhely: VII. ker. Nefelejts-utcza 4. sz.

JAISER GYULA

BUDAPEST, VIII., GÓLYA-UTCZA 9.

Készít kézzel metszett, pontozott és domború **bőr munkákat** székekre, könyvbekötésekre, faldiszítményekre, mappákra és dobozokra stb. — Különösen ajánlja a bőrből metszett **czímereket**. Elvállal továbbá bárminemű faragászati munkákat épületekre, butorokra és egyéb iparművészeti tárgyakra.

VANDRAK LÁSZLÓ

bronzmüves és öntő

készít megrendelésre finomabb ajtó- és ablak-kilincseket, butordiszítményeket, gyertyatartókat, légszesz- és kőolajcsillárokat, szobrokat, czimereket, egyházi szereket, villámháritókat stb., galvanoplastikai tárgyakat, galvanizál minden színben stb. s elfogad ilynemű tárgyakat és régiségeket javításra.

Budapest, VIII. ker. Mária-utcza 16. szám alatt.

Frankfia-Tár

ZSENGERI RÓZSI

227	Magyar népmese. Fehérló fia	100.—
228	Magyar népmese. Vak király	100.—
229	Magyar népmese. Ráadó és Anicska	100.—

Nemzeti Szalon 1930
Kut. jan.

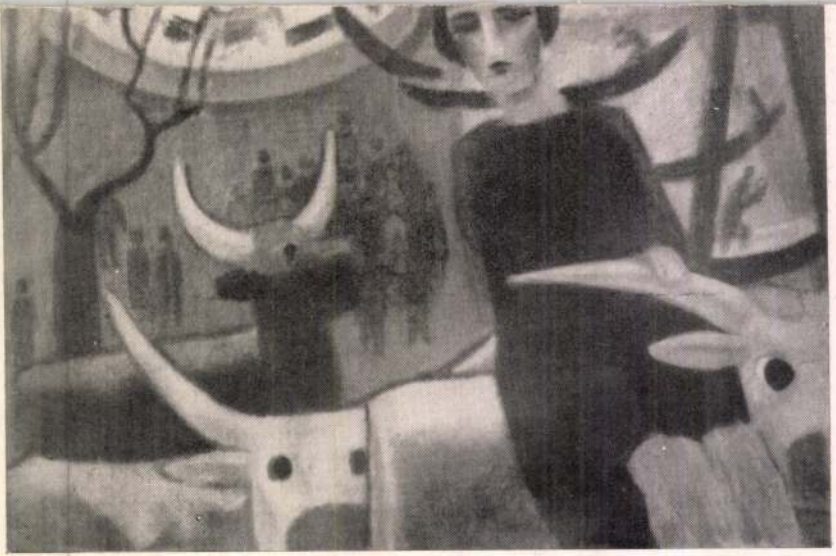

Bor Pál: Falun

A KUT kiállitásából

Zsengeri Rózsi

grafikus

l.

Magyar Grafika

1929. 238. l.

743 szám
1938

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek országos
bizottságának

Budapest 4
5251 f

Hivatalból
Közszolgálati ügyben

Budapest, 1938

Zsengery Rózsi

festő

l.

Rovó Aladár

A Könyv

Bp. c. n. 69. l.

Keppel

javitása.-

igos Bizottsagának.

BUDAPEST.

Zsengery Rózsi MDK

Jaschik Almos tanitvanya.Résztvett a tanitvanyo
müveiből J.által rendezett kiallitason.

Müvészet

Ujsag 1927 április 24. 17 l.

ZSENGERY Rózsi

Bortnyik-műhely

11. sz. 10. p.

Új Műv. 1993

A 3. Nemzetközi Nyári Egyetem Budapeste

" Arnsteintől Zuckerkandlig" - zsidó alapít
Bécsben, Budapesten és Prágában "

Olyan prominens tudósok mint Ilona
Haraszti György tartanak elõadást és ve
századforduló zsidó mecénási és ala
gondolat, hogy milyen kapcsolat van a zs
és a kulturális és szociális avantgárdhoz

Zsengery Rózsi

Mesekönyvvel szerepelt a Jaschik Álmos tanitványainak kiáll.-án az Iparmüv.Társ.helyiségeiben.

N.U.930.V.15.

Zsengeri Rózsi

"Paprikajancsi szinház" gyermek szórakoztató eszköze, Jaschik Álmos tanitványainak kiáll.-án az Iparmüv.Társ.kiállitási csarnokában.

E.K.930.V.?.

Zsengeri Rózsi

Székely bábszinháza, a Jaschik-növendékek gyermekművészeti kiállitásán.

P.H.930.V.16.

Zsengeri Rózsi

Kestőművész

K.U.T. kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Magyar népmese illusztrációi - arany alapon - pól sikerültek.

Pesti Hirlap
1930.I.12.

Szemgery Rózsi,

Szabó Álmos tanítónya,

Az Dr. Vagyos Igazgatószti Tanulat jelentéjében nyílik Szabó Álmos tanár nevendéleinek kiállítása, melyen ásúmúvészeti alkotásom tervei szerepelnek.

Budapesztig, 1927. ápr. 24.

Zsengery Rózsi.

Jaschik Álmos tanítványa,

az Orsz. Magyar Iparművészeti Tárulat palotájában nyílik Jaschik Álmos tanár növendékeinek kiállítása, melyen árúművészeti objektum tervei szerepelnek.

Magyarság, 1927. ápr. 24.

M.D.K.

Isernó Judit
festő

Csendélet (repro)

A borító hátlapján
Művészet, 1963. július

Zsérci Molnár Róza

festő

l

Molnár Rózsa

zsérci

alatt

~~Sírtelet, szomódi római VIII. 4.~~

Zsigmondy Béla MDK

Az Erzsébet-hid épitésénél a helyyszini szerelés és állványozás munkáját Strauch Emil vezette. Kurcler Ármin, Seltsam János a hidosztályban müködött. Az alépitményi munkákat Gross E. és Tsa. , Fischer Henrik és Zsigmondy Béla vállalkozók végezték.

44-45.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Zsigmondy Béla MDK

A Boráros téri /Petőfi-/hid alépitmányét Zsigmondy Béla és a Fábián, Somogyi, György cég épitette. A hid 1937 ben készült el.
72.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. század beli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Zsigmondy Béla

MDK

A Polgári Tisza-hid.

A vasbetongerenda-hid terveit Folly Róbert készitette. A medernyilás vasszerkezetét és a vasbeton pályaszerkezetét Dr. Mihailich Győző tervezte.

Az alaépitményt és az ártéri hidakat a Zsigmondy Béla r.t. és Széchy Endre vállalata épitette Bándy Árpád vezetésével.

77.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Zsigmondy Béla MDK

A Magyar Mérnök és Épitészegyesület többek között Zsigmondy felszólalása után elhatározta hogy a minisztériumoknál tiltakozik az állami épületek tervezésével foglalkozó minisztériumi szakosztály szervezése ellen.

Az épitészek tiltakozása.
Mücsarnok.19o1.14.sz.2o6.1.

MDK

Zsigmondy Béla

Alapitók... EIÉM 1925.

Zsigmondy Béla, ~~építőmüvész~~ mérnök, M.D.K.

, azt a kag. mérnök és Építészegylet Építészszaroszlálya a Lánchid újjáépítése alkalmából tisztelet beli tagjává választott, számtalan hid tervezője és artézi kútforrások irányítója, 68 éves korában meghalt.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1916. XXXVII. évf.

jun. 14. sz. 6. old. +
jun. 21. 3. "

● *Az ember nem gép*

Koszorú a fénysorompón

Ha hivatalos közeg lenne a villanyrendőr is, ahogy villany nélküli társa az, biztosan rossz néven venné, hogy koszorút akasztanak rá. Koszorúval van kirakva az utak melléke, itt-ott keresztet is állítanak, vagy másfajta jelét a halálnak, miért éppen a fénysorompó ne kapna belőle? Nem azért adják neki, hogy nyugodjon békében, hanem azért, mert ott szállt ki valakiből a lélek, iszonyatos körülmények között.

Az utak hivatalnokai állítólag nem szeretik, ha oda viszik a koszorút, ahol valaki meghalt, mert léleknyomasztó dolog temetőben autózni, de a praktikus elme azt mondja, ennél jobb figyelmeztetés nem lehet. Mindkét elméletnek igaza van, de csak elméletben, mert a statisztika számain nem nagyon látszik, hogy a soron következő áldozatra egyáltalán hatással lennének az ilyen jelzések. Régtől fogva kapunk bizonyítékot minden hétnek a végén, némely háborúnak nincsen annyi áldozata, amennyi vámot az utak szednek. A hétköznap csak ráadás.

Ha azonban a fénysorompón látok koszorút, még szomorúbb leszek. Többféle kudarc beismerése egyszerre. Aki az út többi szakaszán agresszív a vezetésben, csak a szerencsétlenségén múlik, fának megy neki, szembejövő kamionnak vagy a fénysorompónak. Tele van a világ olyan autóssal, aki nem képes kivárni, amíg elmegy a vonat, képes elibe

Fotó: Gyenes Kálmán

menni. Ezer más oka is van, sokszor szóltam már róla, de a türelmetlenség mindenképpen fő ok. Akinek be van sózva a feneke – bocsánat, hogy a baromfiudvarból hozom a példámat! – nem tud várni. Ha orrbaveregetőt szerelnénk az átjáróba, akkor is nekimennénk. Pedig csak annyit kellene tudnia minden pillanatban, hogy a mozdony az erősebb.

A vasút kudarca a legnagyobb. Beleölte a rengeteg pénzt a szakállas sorompók leszerelésébe, fénysorompók felállításába, és talán egyetlen egy sincsen az országban, amelyik halált ne termett volna már. A megbocsáthatatlan vétek ott kezdődik, hogy mindez az első sorompóknál látható volt már, tehát észre kellett volna venniök, ez a megoldás katasztrófa. Nem látták be. Vannak olyan rendszerváltások az életben, ha mindnyájan belepusztulunk, akkor is keresztülviszik. A fénysorompó ilyen rendszerváltás volt. A modern technika mindenek fölött!

A halál azonban rendíthetetlenül maradi.

Hozzuk vissza a kézitekerős szakállas sorompókat? Akkor az volt megszüntetésük legnagyobb érve, hogy nincsen munkaerő, most viszont abból van a legtöbb. Azt is mondták, a bakter is elalhat. Biztosan el is aludt sokszor, különben nem mondták volna. Hogy bakter által működtetett rudas sorompó mellett is történt volna-e ennyi baleset, senki nem tudja megmondani, mert katasztrófahelyzetnek kontrollpárja ritkán lehet. Magam nem is vállalnám, hogy akármelyik megoldás mellett is letegyem a voksot. (Pardon, az aluljárók mellett letenném!) Biztatni szeretném csak a szakembereket, veselkedjenek neki még egyszer, gondolják át újra meg újra, ha századszor is vagy ezredszer is, mert megoldásnak lennie kell. Nem nyugodhatunk bele, hogy jobb sorsra érdemes emberek vonatkerekek alatt pusztuljanak el, vagy maradjanak örökös rokkantak.

Talán nincsen lelkiismerete a szakembernek? Állíthatom: van! A sorozatos kudarc teszi tönkre őket időnap előtt. Az a nagy baj, hogy legtöbbször nem ők döntenek. Akik fölöttük vannak, azok. És ők talán nem látják a koszorúkat? Látják, nagyon is látják.

Azért akarják leszedetni azokat.

Kicsavarodott a logikájuk.

HORVÁTH DEZSŐ

● *Bővül a makói Erdei Ferenc szakközépiskola?*

A város segítségére is szükség van

A makói képviselő-testület mai ülésének egyik fő napirendi pontja az Erdei Ferenc Kereskedelmi, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium munkájáról szóló beszámoló lesz. Savanya Sándortól, az iskola igazgatójától kérdeztük, mi teszi szükségessé, hogy a képviselő-testület az oktatási programok végrehajtásáról, az intézmény személyi és tárgyi feltételeinek alakulásáról tárgyaljon.

– Minden közgazdasági szakközépiskola tanteremhiánnyal küszködött az elmúlt években. Jelentős részük már megoldotta a problémákat, nekünk ez idáig nem sikerült. Az intézménynek szakképzési hozzájárulásból kilenc millió forintja van. Az összeg csak a szakképzés fejlesztésére használható fel, működtetésre nem. Azt szeretnénk, ha Makó város önkormányzata támogatná, hogy az iskola osztálytermekkel, nyelvi szaktantermekkel és szertárakkal bővüljön. Mintegy 700 négyzetméternyi bővítésre lenne szükség. Megítélésünk szerint az intézmény posta felőli oldalán ez kivitelezhető lenne.

– Ehhez nyilván nem elég a kilencmillió?

– Természetesen kevés ez a pénz, ki kellene egészíteni. Mindenképpen szükség lenne tervajánlatra, hogy pályázatokon is indulhassunk.

– Mennyi pénzt igényelne ez a bővítés?

– Jelen pillanatban egy négyzetméter ára 20-30 ezer forint között mozog. A kilencmillió rendelkezésünkre áll, úgyhogy a munkálatok megkezdődhetnek. Reméljük, a költségvetésből az önkormányzat is támogatja tervünket, és ha nem tudunk mindent megvalósítani az idén, akkor jövőre folytatnánk. A lényeg, hogy mi ezt a megtakarított pénzt nem akarjuk elherdálni, hasznosan pedig – véleményünk szerint – csak így lehet elkölteni.

T. T.

Mérges a kábelkígyó Vásárhelyen

(Folytatás az 1. oldalról.)

(Alább közölt beszélgetésünket egy magnófelvétel alapján ismertetjük.)

Dr. Antalóczy Péter (Telehód): Ajánlok magának valamit, maga is nyugodtan alszik, én is. Megcsinálom. Ha nem akarja azt, hogy szétszedjük megint a vonalat össze-vissza a városban, akkor békén hagyja.

Hegedüs Tibor: Szét akarja szedni a városi rendszert?

Dr. A. P.: Tönkretétel nélkül néhány erősítő vonalat...

H. T.: Eddig is leszerelte...

Dr. A. P.: Nem szereltük le, azóta a helyén van. Ez az utolsó ajánlatom, ezt bekötjük.

H. T.: Uram, ezt elsütötte a Tanköz. téren is, ott visszatettük és semmit nem tartott be az ígéretéből.

D. A. P.: Miért, maga mit tartott be az ígéretéből? Semmit. Azért nem tartottam be én sem. Egyébként ott úriember voltam, megengedtem, hogy beszedje az előfizetési díjat.

H. T.: Azt, amit mi szolgáltatunk? Ön adja a jelet?

Dr. A. P.: Valakitől ellopok valamit, azt üzemeltetem, akkor beszedhetem érte a díjat! De ne ezen vitatkozzunk... Maga egyébként nem fog aludni, mert állandóan csörömpölni fog a telefonja. Szátszedem a vonalat, ezt megígérem magának! Ha békén hagyja maga is, én is hazamegyek, tudom, hogy nem lehet magával alkut kötni, mert úgysem tart be semmit.

(Itt rövid párbeszéd zajlott a még nem jogerős bírói ítéletekről.)

Dr. A. P.: Én tudom, hogy maga mindent elér pénzzel (utalt a fenti zárójeles megjegyzésre), de ezt nem lehet pénzzel elérni. Amennyiben békén hagyják a mi vonalunkat, mi is békén hagyjuk a magukét. Úgy látom, hogy Hegedűs Tiborral nem lehet alkudni... Vegye elő nyugodtan (a magnót), a zsebében tartja, mint egy pisztolyt? Nem munkásőrség ez....

●

Jelenleg a rendőrség vizsgálja az ügyet.

– OCSÓ –

Vásárhelyi környezetvédők Norvégiában

Tegnap elutazott Norvégiába a vásárhelyi Tarjáni Általános Iskola két tanárnője és nyolc nyolcadikos diákja. Az intézmény környezetvédelmi szakköre tavaly májusban kapcsolódott be a Norvég Természetvédelmi Egyesület által meghirdetett, egész Európára kiterjedő környezetvédelmi kutatási programba. Ennek során ismerkedtek össze egy norvég osztállyal, s az ő meghívásukra utaztak ki az Oslo melletti Askerbe. Az ötnapos kintlét alatt az északi ország iskolarendszerét, valamint a környezetvédelmi szakkörök munkáját tanulmányozzák. Ezenkívül megtekintik az ország legbecsesebb természeti kincsét is, a fjordokat.

A lengyel húsembargó feloldása

A Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériuma keddi tájékoztatása szerint a lengyel külügyminisztérium április 19-én délután értesítette hivatalos jegyzékben a Magyar Köztársaság varsói nagykövetségét az élőállat- és húsbeviteli tilalom feloldásáról.

A jegyzék szövege szerint a lengyel „Mezőgazdasági és Élelmiszergazdálkodási Minisztérium döntésével 1993. április 16-án 24 órakor a Magyar Köztársaság vonatkozásában hatályon kívül helyezték a hasítottkörmű patás állatok és a hőkezelésnek alá nem vetett állati eredetű termékek a Lengyel Köztársaság területére való behozatalának és tranzitálásának korlátozását".

A védett kút védelme

Hódmezővásárhely műemlékei közül évek óta nagy figyelem övezte a Kálvin János téren lévő Nagy András János-kutat. Ennek oka csak részben az, hogy a városlakók igen kedvelik ezen műemléküket. A közvéleményt korábban mégis sokkal inkább a helyreállítási munkák elhúzódása miatt kialakult viták foglalkoztatták.

Mint ismeretes, a díszkút tavaly április óta pompázik régi szépségében. Pontosabban, az annak restaurálására vállalkozó Návai Sándor szobrászművész – a kút évtizedek alatt elszenvedett súlyos károsodásai miatt – kénytelen volt egy hű másolatot készíteni róla. A rekonstruálás befejezésével, az új kút felállításával azonban még nem lehet pontot tenni a „kútügyre". Hiszen a várostól még várja a költségek kiegyenlítését a kivitelező – a Műemlékfelújító Kft. –, és nem tisztázott az eredeti kút sorsa sem. Mindezekre a kérdésekre dr. Vargáné dr. Czeglédi Évától, a vásárhelyi polgármesteri hivatal hatósági csoportvezetőjétől, valamint Széphegyi Lászlótól, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal területi felügyelőjétől kértünk választ.

● *Az új kút felállítása óta megközelítően egy esztendő telt el, és a város még mindig nem fizette ki a többletköltséget. Miért?*

Dr. V.-né: – A vállalkozási díjat, amely ki volt kötve a szerződésben, megfizettük. Azonban mint tudomásunkra jutott, ennél többe került a helyreállítás, illetve a másolat elkészítése. Ezt az OMF azzal indokolta, hogy a szobrászművész később tudott anyagot vásárolni a kút rekonstruálásához, így érthetően a munkával is csúszott, és emiatt került többe a helyreállítás. Ezt az indokot azért nem fogadhatjuk el, mert a szerződésben bennünket kötelező összeget időben átutaltuk a műemlékvédelmi hivatal számlájára. Nekik kellett azt továbbítani a Képzőművészeti Alaphoz, és onnan küldték el a művésznek. Vagyis rajtunk kívülálló okok miatt következett be a pénz késedelmes megérkezése.

● *Műemléki értéke tulajdonképpen az eredeti kútnak van, mégis nagy a csend körülötte.*

Dr. V.-né: – Az eredeti kút részei természetesen megvannak. Az OMVH területi felügyelője azt javasolta, hogy megfelelő kezelés után állítsuk ki a megmaradt darabokat. Ennek előkészületei most vannak folyamatban. Ezenkívül tervezzük, hogy a restaurálás tényét és a művész nevét feltüntető táblát is elhelyezzük a talapzaton, és szükséges a környező park rendezése is.

Sz. L.: – A védett régi kút darabjai a Műemlékfelújító Kft. vásárhelyi telepén vannak. Ezek konzerválásáról mielőbb gondoskodni kellene, hogy azt követően – összeállítva – kerülhessenek a múzeumba. Erre vonatkozó kötelező határozatot még nem hoztam, de gondolom, erre nem is lesz szükség, hiszen információim szerint hamarosan várható ennek elintézése, és pár héten belül legalább a védettséget biztosító kezelés meglesz.

N. RÁCZ JUDIT

Párizsban a Maros

MAKÓ ÉS KÖRNYÉKE (4. oldal)

1%

4 oldalas mellékletünk

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Alapítva: 1944. október 23.

DÉLVILÁG

50. évf. 92. szám 1993. április 21., szerda Ára: 8,90 Ft

A védett kút védelme

Írásunk a 2. oldalon (Fotó: Enyedi Zoltán)

Nagylak az ország kapuja és vakbele

A kövegyi halálkanyar. (Fotók: Gyenes Kálmán)

Kit érdekelnek a határ menti községek?

Magyarcsanád, Kövegy és főleg Nagylak lakosainak életét igencsak megkeseríti a falvakat átszelő 43-as főútvonal tranzitforgalma. Tavaly például 4,5 millió turista haladt itt keresztül, minek hatására ugyancsak megnövekedett a szemét, a környezetszennyezés, a közúti balesetek száma, egyes út menti házak megrepedeztek, csúcsforgalom idején pedig, amikor több tíz órás volt a várakozási idő, a nagy torlódás következtében Nagylakot teljesen elzárták a külvilágtól. Nem beszélve arról, hogy nyáron komoly járványveszély fenyegeti a falut. Csongrád megye közgyűlésének elnöke az előállt problémák orvoslására egyeztető megbeszélést hívott össze az érintettekkel meg a szóbanforgó három falu polgármesterével. Egyet mindannyian leszögeztek: a jelenlegi állapotok megváltoztatásához, mint a háborúhoz, három dolog kell: pénz, pénz és pénz. És ebből van a legkevesebb. Ezúttal a polgármesterek panaszait ismertetjük.

– Gondjainkon, bajainkon nem a helyi polgármesteri hivatal vagy a megyei szervek tudnak segíteni – közölte lehangolóan Bertók Sándor, Nagylak polgármestere. – Rendszeresen leveleket küldünk a Belügyminisztériumba, a közlekedési és vízügyi minisztériumba, a Pénzügyminisztériumba, de eddig semmilyen visszajelzést nem kaptunk, semmilyen változás nem történt. Egyes útmenti házak megrepedeztek, s az emberek végső elkeseredettségükben bírósághoz akarnak folyamodni a kár megállapítása érdekében. Sőt útblokáddal is fenyegetőztek. Ettől hajlandók lennének elállni, ha kínálkozna valamilyen megoldás, ha történne valami a tarthatatlan állapotok megváltoztatására. Talán megoldás lenne, ha a Magyarcsanád és Nagylak közötti útszakaszt kiszélesítenék, így a szembe jövő forgalomra kijelölt sáv is felszabadulna. Az idegenforgalomból befolyt pénzből mi egy fillért sem látunk, s a normatív támogatás ugyanakkora, mint bármely kistelepülés esetében. Nem veszik figyelembe, hogy határközség vagyunk. Rengeteg kárunk származik abból, hogy Nagylak az ország kapuja. A KRESZ-szabályokat nem tartják be a külföldiek, az utak balesetveszélyesek, megkezdődött a házak rongálása, állandó a zörgés, zakatolás. A falut ellepő piszok, szemét kikészíti az emberek idegzetét. Egy konténer szemét Makóra szállítása például háromezer forint. Ki győzi ezt pénzzel? Csúcsforgalom idején a települést nem lehet megközelíteni, kerülő utakat, dülőutakat kell igénybe venni, ez szintén a polgárok zsebére megy, pedig nyolcvan százalékuk a létminimum alatt él. Összetöredeztek a járdák, tönkrement az ideiglenes parkoló, az

(Folytatás a 3. oldalon.)

● *Még nem fogyott el a kínai*

Kenjük a hajunkra a mézet?

Nemcsak a sertéstartóknak vagy a fejőstehén-tulajdonosoknak jelenthet óriási problémát, mit is csináljanak állataikkal vagy a tejjel. Ki hinné, hogy a mézfelvásárlások körül sem úgy alakulnak a dolgok, ahogy azt a méhészek szeretnék? Pedig nincs dühítőbb annál, mint ha valaki kölcsönt vett fel évekkel ezelőtt méhek telepítésére – azzal, hogy a Hungaronektár megveszi mézét, aztán a kapott pénzzel nagyszerűen tudja majd a hitelt törleszteni –, ám az átvett mézért nem fizetnek?

Így járt az a négy szentesi és négy csongrádi méhész is, akik a szentesi gyógynövény-felvásárlónak, Balogh Kálmánnénak adták le még tavaly decemberben a mézüket. Igaz, akkor valamennyit fizetett érte, annyit, amennyi pénz volt erre a célra.

Így kapott 200 ezer forint értékű mézéért 78 ezret B. Gyuláné, majd az OTP felszólító levelét a Hungaronektár fővárosi központjához eljuttatva táviratilag még 10 ezer forintot kézhez.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Mérges a kábelkígyó Vásárhelyen

Tegnap este „polgárháborús" hangulat uralkodott Vásárhelyen. Kirobbantója, hogy nem lehet tévét nézni ott, ahol eddig a városi kábelhálózaton kapták a jelet. Késő estig telefonok százai jöttek-mentek, keresték az emberek a felelősöket. Még az éjszaka folyamán sikerült beszélni Hegedüs Tiborral, a Hódinfó Kft. vezetőjével, aki annyit mondott, hogy valószínűleg szándékos rongálás történt a rendszerben. Felhívtuk dr. Antalóczy Pétert, a Telehód Kft. vezetőjét is. Azt állította, hogy tegnap Hegedüs Tibor emberei megverték, amikor rá akart csatlakozni a Démász felé vezető kábelre.

(Folytatás a 2. oldalon.)

● *Lakossági devizaszámlák*

7 milliárddal több

Márciusban majdnem 7 milliárd forinttal növekedett a belföldi magánszemélyek devizaszámláinak forintértéke, ami 166 milliárd 780 millió forint volt – mondták el a Magyar Nemzeti Bankban az MTI kérdésére, hozzátéve, hogy a növekedés elsősorban a forint márciusi 2,9 százalékos leértékelésével magyarázható.

A devizaszámlák értéke dollárban kifejezve jelenleg közel 1,9 milliárd, 200 millió dollárral több, mint egy évvel ezelőtt. Tavaly márciusban a devizabetétek értéke 138 milliárd forint volt, azaz a növekedés egy év alatt forintban számolva mintegy 30 milliárd.

A lakossági devizabetétek mintegy felét márkában vezetik, 20 százalékat dollárban, 12 százalékát pedig schillingben, a többit meg egyéb valutában.

Göncz Árpád az USA-ban

Göncz Árpád kedden az Egyesült Államokba utazott. A Magyar Köztársaság elnöke részt vesz a washingtoni Holocaust Múzeum megnyitó ünnepségén. Ott-tartózkodását felhasználja arra is, hogy kétoldalú megbeszéléseket folytasson az ünnepségen részt vevő állam- és kormányfőkkel.

Fotó: Schmidt Andrea

Hol terem a fegyver?

A szegedi rendőrök lőfegyverrel és lőszerrel való visszaélés büntettének alapos gyanúja miatt eljárást indítottak P. I., 45 éves gépkezelő, a városgazdálkodási vállalat sándorfalvi szeméttelepének dolgozója ellen. A szegedi III-as rendőrállomás járőrei az algyői olajmezőn igazoltatták a Seat Panda személygépkocsival közlekedő gépkezelőt. A jármű átvizsgálása közben a gépkocsiban Cinai gyártmányú, szétszerelhető (gyári száma 718570), 22-es kaliberű fegyvert találtak, melynek tárában 22 darab 48-as kispuskalőszer volt. A gépkocsi további átvizsgálása során újabb 12 kispuskalőszert, egy darab 12-es sörétes vadászfegyverbe való lőszert és egy darab éles géppisztolylőszert találtak. A történések természetes folytatása: házkutatás. A Budapesti körúton lakó P. I. önként adta át a Tex-típusú, cseh légpisztolyból átalakított lőfegyvert, melynek töltényűrében egy darab kispuskalőszer volt. Gyanúsítottként való kihallgatásakor nevezett elmondta: a fentiekben felsorolt tárgyakat a Sándorfalvi úton levő szeméttelepen találta. Az ügyet tovább vizsgálják.

Erdélyi festő holland tájakon

Ezúttal **Zsigmond Attila** élménybeszámolóját hallgatom. Akárcsak annyi társa az utóbbi másfél esztendőben, ő is részesülhetett a szabad mozgás, a világjárás örömeiben. És akárcsak a többiek, ő is úgy véli, nélkülözhetetlen ez egy művész életében. Azon kevesek közé tartozik, akik elvétve korábban is megfordulhattak külföldön, nyugaton is, hiszen Amerikában is járt, most azonban hosszabb ideig ismerkedhetett a németalföldi tájakkal, emberekkel, ízlelhette eredetiben a világ egyik legreprezentatívabb festészetének remekeit, s mérhette le a maga művészetének hatását ezen a tőlünk távoli vidéken.

Mind gyakrabban hallani, hogy romániai emberek Hollandiába utaznak. Egy hagymányos kapcsolat felújítása ez, a múlt századokban sok ifjú tehetség ment oda, szellemét pallérozni, s tért haza, hogy ismeretekben gazdagodva, népe hasznára fordítsa az ott tanultakat. A '89-es fordulat után a hollandok voltak a kezdeményezők, ők szorgalmazták a kapcsolatfelvételt, ők hozták segélyeiket, s hívták meg vendégeskedésre a testvértelepülések, testvéregyházak képviselőit. Művészeink is többnyire így kerültek oda. Zsigmond Attilát a zwollei egyházközség kérte fel tárlatnyitásra.

A kiállítás április végén nyílt meg, figyelemre méltó sajtóvisszhangja, szép közönségsikere volt. Tájképek, csendéletek, portrék kerültek a hollandiai tárlatlátogatók elé, olajkompozíciók, pasztellek, tusrajzok. A tárlat vendégfüzetének beírásai is tnúsítják, a zwolleiek megbecsülték, értékelték a látottakat, a sajátjukétól annyira különböző erdélyi tájak, színek elnyerték tetszésüket. Olyannyira, hogy marasztalták a művészt, munkára serkentették, portréfestésre is felkérték. Az eredetileg néhány hetesre tervezett vendégeskedés három hónapos alkotó- és tanulmányúttá lett. Zsigmond Attila szorgalmasan dolgozott, töltötte vázlatfüzetét, festette kompozícióit, több mint félszázat. És közben látogatta a múzeumokat, galériákat, Rembrandttól Van Goghig, megannyi nagy elől alkotói univerzumába merült bele. Észrevétlenül is feltöltődött újabb témákkal.

Persze az igazi mégiscsak a Maros mente, a Nyárád, a Küküllők vidéke. Már ismét ezeket járja. Mappájában felgyűlt rajzai bizonyítják, itthon megújult kedvvel vetette bele magát a terepezésbe. A vázlatokból pedig rövidesen nagyobb kompozíciók lesznek. De nem kétséges, időnként előjönnek majd a hollandiai emlékek, élmények is. És képpé lényegülnek. Érdekes lenne összegyűjtve látni ezeket itthon is egy kiállításon.

(nmk)

Zsigmond Attila fató

kával a szája fölött, hirtelen haragú kis kakas, és írnokának jelentésére minduntalan eldünynyögte az obligát szöveget: „Jebemte, vojni referente!" Pedig odahaza nagy urak voltak ezek a fehérorosz községi előadók. Grófok, hercegek, tábornokok vagy legalábbis ezredesek. Nekik gründolta ezeket az éhbéres kis állásokat a királyi kormány, mert másra nem lehetett használni őket. Nem voltak egetverő hibák, amelyeket itteni minőségükben elkövettek. Mondjuk, tévedtek egy napot az újoncok bevonulásánál, amiről sokszor nem is tehettek, mint olykor a pontatlan létszámról sem. Mindez azonban mégis épp elég lehetett volna, hogy felboruljon a rend és a zászlóalj háztartási mérlege. De nem borult fel. Panics századosnak ugyanis külön tehetsége volt, hogy kiemelje írnoknak a legmegfelelőbb embert, aki egyensúlyba tudta hozni a mérleget. Ehhez különben sem kellett fináncszeninek lenni, oly egyszerű volt az a katonai könyvvitel.

billegtette kecsesen magát. Isak Alzahar ott maradt estig a kantinban, a betérő katonákat egyedül szolgálta ki, s aztán kerékpáron ment haza.

A napok fénypontja a délelőt-

ZSIGMOND ATTILA rajza

szolgálati fegyverével agyonlőtte magát.

Sok mindent mondtak. Hogy rosszul élt a feleségével, hogy politikai gyanú árnyéka esett rá, akkoriban ugyanis már kezdett erősödni a baloldali tisztek tábora a hadseregben. Huszonnégy órán belül rovancsolást hajtottak végre az irodájában, s Börcsök, a szőke Tisza menti fiú úgyszólván percek alatt tisztázott mindent.

Csak a kártyára nem gondolt senki. Ágyútalpon vitték a koporsóját, katonához illően, sortüzet adtak a sírja fölött, s partnere, Lazics, a parancsnok, hetekig be se tette a lábát a kantinba.

Amikor végül mégis bejött, kókadtan és elveszetten ült egymagában, mint aki már nem az, aki volt.

— Valamit azért tenni kéne — mondta egy napon Isak Alzahar.

(folytatás a 7. oldalon)

AZ AZ IGAZSÁG, HOGY...

Beszélgetés és zene

1994. április 28-án, csütörtökön 18 órakor a Marczibányi téri Művelődési Házban.

Csóti György és Zsigmond Attila országgyűlési képviselők vendégei:

Boross Péter miniszterelnök

Tolnay Klári • Szörényi Levente • Tolcsvay Béla • Horváth Sándor • Tornai József • Budapest Ragtime Band • a 100 tagú cigányzenekar • Százszorszép Néptánc Együttes • Martonvásári gyermektáncegyüttes.

Mint mindig, most is szeretettel várjuk Önt és Családját.

MÉRTÉK, DEMOKRÁCIA, FELELŐSSÉG

ZSIGMOND Attila

Műhely a Kacsa utcában

Egy magyar mérnök emléke

Amikor a budapesti Műegyetem 1853-ban Bécsben született egykori professzora, Zipernowsky Károly, 1942. november 29-én, 89 éves korában elhunyt, a műegyetemi rektori tanács úgy emlékezett rá, mint aki „... vezéregyénisége volt a magyar elektrotechnika azon hőskorának, amidőn az nemzetközi vonatkozásban is vezető szerepet játszott". S ez az értékelés nem a kiemelkedő professzor halála miatt érzett gyász kötelező felnagyítása: Zipernowsky Károly valóban vezéregyénisége volt a magyar erősáramú elektrotechnikának. Döntő szerepe volt abban, hogy erősáramú elektronikai iparunk valóban vezető szerepet játsszék a XIX. század végén a világon.

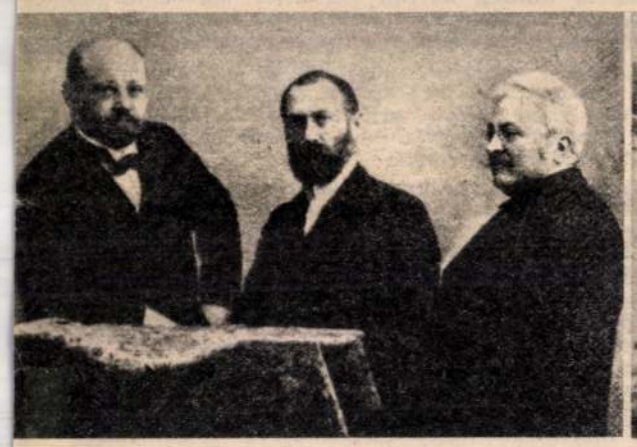

A nagy hármas

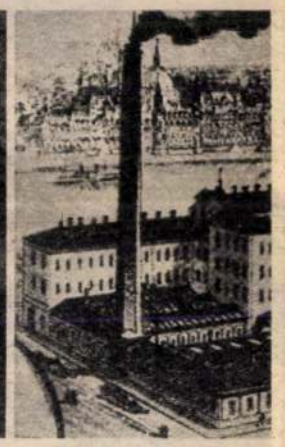

A Kacsa utcai műhely és a Ganz-gyár 1882-ben

Ez esetben a személyes tehetség szerencsésen találkozott a nagyüzemi lehetőségekkel, s — bár a manapság „divatszóvá" vált „innováció"-t akkor még nem alkalmazták, de a Ganz-gyár akkor mindig az újat kereste, képes volt erőit a korszerű gyártmányok előállítására átszervezni, a világpiac igényeinek elébe menni. Felismerte: az élesedő kapitalista piaci versenyben a gyár csak akkor juthatott jelentős szerephez, ha egy fiatal, kialakulóban levő tudományág ipari lehetőségeit megragadja. Ezért fordult a kiemelkedő gyárvezető, *Mechwart András* figyelme a fiatal gépészmérnök felé, aki már műegyetemi hallgató korában előadásokat tartott a Magyar Mérnök- és Építész Egyletben, s cikke jelent meg a nagy tekintélyű bécsi Császári Tudományos Akadémia közlönyében. Meghívta hát a gyár munkatársai közé Zipernowskyt, s megbízta egy új, erősáramú villamossági osztály megszervezésével és vezetésével.

A budapesti József-Műegyetemen szerzett friss gépészmérnöki diplomájával ekkor a fiatal mérnök, Zipernowsky Károly a II. kerületben, a Kacsa utca 18. számú házban — meglehetősen kezdetleges körülmények között — létrehozta azt a villamosipari műhelyt, amely magja lett a század végén már Európa-hírű Ganz Villamossági Gyárnak. Első számottevő alkotása a gyár belső terméke (mai szóhasználattal élve: szolgálati szabadalom) lett: saját szerkesztésű 56 voltos, 12 amperes egyenáramú dinanójával és ívlámpák alkalmazásával elkészítette a gyár Kórház utcai (ma: Ganz utca) öntőműhelyének villamos világító berendezését.

1878. évi találmányával jelentős feltalálói és szerkesztői tevékenység indult meg. Zipernowsky Károly a következő esztendőben a Ganz-gyár kiviteleződében pompás kivilágítással látta el a Fővárosi Takarékpénztár Kálvin téri palotáját. Ezt a berendezést csakhamar Szegedre szállították, ahol az árvízvédelmi munkálatokhoz nyújtott hathatós segítséget.

Két évi kísérletező munka után 1882-ben a Ganz-féle műhely Zipernowsky vezetésével megoldotta a budapesti Nemzeti Színház villamos világítását: gőzgépekkel hajtott áramfejlesztők táplálták az épület ezer izzólámpáját. Száz esztendővel ezelőtt tehát a budapesti volt a világ harmadik villanyvilágítású színháza, a londoni *Savoy* és a *brünni színház* után. (Edison a párizsi Operának csak a próbavilágítását tervezte meg 1881-ben!)

Közben a Ganz-gyárnak a múlt század kilencedik évtizedében sikerült megszereznie a budai Fő utcában az egykori Király-malom telkét: s minthogy az eddigi eredmények felkeltették a hazai és külföldi megrendelők figyelmét a villamossági osztályon folyó munkák iránt, az új helyen felépülő üzemben már folyamatos termelésre tértek rá, egyre növekvő számú műszaki szakemberrel és munkással.

MAGYAR HIRLAP
1982 NOV 27
1091 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-736
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

chenyi Béla kezdeményezésére — csak 1870-ben szervezték meg.

A régi tabáni és budavári eseteket azért elevenítettük föl, mert az egykori tűzoltók utódainál jártunk. Időben nagyon távol, de alig néhány méterre a hajdani tűzvészektől a mai Kosciuszko Tádé utcában, a csaknem százéves tűzoltólaktanyában. Amilyen barátságosnak tűnik kívülről a köves udvar, a megkopott házfal, annyira kényelmetlen ez az ottaniaknak. Az egykori lovas tűzoltáshoz méretezett laktanyában nemcsak a három szerkocsinak szűk a hely, hanem a több

— *Miért lett tűzoltó?*

— Nem lettem egyik napról a n... sikra tűzoltó. Eleinte nem is mond... senkinek, hogy mi vagyok. Még ... sen éltek bennem a „főcsővezető, ... vet hosszabbíts!" élcelődések. Am... megismertem, hogy mi minden ... a tűz eloltásához, akkor végle... maradtam.

— *És a szakmája?*

— Eredeti szakmám elektrote... kus. Műszaki ismeretre nagy szükség van. Itt a parancsnokság törzsében is két főiskolát, egyetemet végzett em...

mint száz tűzoltó is jobb körülményeket érdemelne. Rajtuk semmi sem múlik, hiszen kétévenként kifestik, kimeszelik a laktanyát maguknak, de a falak nagyon tünkrementek. Az új laktanya pedig csak 1984-ben készül el.

A mentést persze eddig sem akadályozták a viszonylag rosszabb körülmények. Pedig nem könnyű körzet az I—II—XII. kerületi tűzoltóparancsnokságé. Van itt ipari létesítmény, kutató- és tervezőintézet, múzeum, szálloda, középület, lakóház, erdő, szántóföld, a Budai Vár, vagyis mindaz, ami veszélyek forrása lehet.

Az egység parancsnoka, *Kovács János* százados olyan szeretettel beszél beosztottairól, ami manapság már igen ritka. Sorolja az eseteket, köztük azt, amikor a Hilton „közönsége" megtapsolta a gyors és szakszerű munkájukat.

— A magyar tűzoltó oda mer menni a tűzhöz! Nem kívülről oltunk, mint a nyugati kollégáink. Láthatta, ha másutt nem, filmeken, hogy ők nagy erőkkel kívülről oltanak, például lakóháztüzeket. A mi taktikánk más. Mi a tűzfészket vesszük célba az épületen belül, és a közvetlenül a tűznél levő tűzoltókat vízsugárral biztosítjuk. Ez nem vakmerőség, csupán bátorság és célszerűség, hiszen így a tűz kisebb kárt okoz, nem robbannak föl gázpalackok, és még sorolhatnám.

zet. Ha szü... gyek; ha kell, irányítom a ... Máskor ellenőrzöm az új ember tudását, magatartását *éles* helyzetben. A tűz csupán 45 százalékát adja munkáinknak, a többi műszaki vagyon- és életmentés. Itt a budai domboknál egy nyári zivatar után éjjel-nappal, pincéről pincére járunk, hogy kiszivattyúzzuk a vizet. Ott vagyunk, ha a Dunába esik valaki, vagy épp a Turulmadárra mászik fel, meg a közúti baleseteknél. Az évi 6—800 vonulásunkkal a főváros második leggyakrabban riasztott egysége a miénk.

— *És a felesleges kivonulások?*

— Nem kell ehhez okvetlen rosszindulatú telefonhívás. Elég, ha csak meghibásodik valamelyik üzemben egy tűzjelző érzékelője. Ilyenkor is kimegyünk a helyszínre, és — ha nincs ránk szükség — rádión visszafordítjuk a többi úton levő kocsit. A riasztást követően nappal 60, éjjel 100 másodpercen belül elhagyjuk a laktanyát. Bár szerintem éjjel is 60-on belül vagyunk. No de nem akarom magát tűzoltónak kiképezni.

— *Sok fiatalt láttam itt.*

— Az átlagos életkor harminchárom év. Először 6 hónapos próbaidőre veszünk föl mindenkit. De ha már itt van, és a saját bőrén érzi a tűzoltók munkáját, nem igen hagy itt bennünket senki. Nem lehet megfizetni egy hálás tekintetet, vagy a köszönetét annak, akin segítünk. Azt a tudatot, hogy várnak ránk, számítanak ránk a bajba jutottak. Gyakran beszélünk az elidegenedésről. Mi viszont úgy látjuk, hogy mindenki segíteni akar a másikon, előbújik a segíteni akarás az emberekből.

Timár István tűzoltó őrnagytól, a B. M. Tűzoltóság Országos Parancsnokságának tűzmegelőzési osztályvezetőjétől azt kérdeztük, miként lehetne közügygyé tenni a megelőzést.

— Emelkedik a tűzesetek száma. Éppen ezért tekintjük feladatunknak, hogy tájékoztatási tevékenységünk eredményeként minden vállalat- és intézményvezető, az egész lakosság érezze a tűzmegelőzés fontosságát. Azt minden kisgyerek tudja, hogy mielőtt lelép a járdáról, körül kell néznie, nem jön-e az autó. A kisgyerek nem ismeri a veszélyt, mi viszont tudjuk, hogy nem képes elkerülni az autót, ezért megtanítjuk a helyes közlekedésre. Szeretnénk elérni, hogy a tüzek veszélyessége ugyanígy tudatosuljon az emberekben. Még mielőtt a tragédia megtörténne...

Ács György

Szobrok – születőben

A Nemzeti Színház épülete előtt egy élethű bronzkutya áll. Miért kapott házőrzőt a nemzet színházának — igaz, csak átmeneti — hajléka?... Miért éppen egy kecses hölgyet állítottak a Rudas László utcai vasúti átjáróhoz? Miért nem Liszt szobra díszíti a Liszt teret, s az ottani Ady Endre-szobornak miért nincs valamelyik belső kerületben Adyról elnevezett tere?

A fővárosi polgárok ilyesféle kérdései mellé sok hasonlót sorakoztathatnánk szerte az országból. Megtetézve azokkal, amelyek a szobrok, emlékművek, díszkutak elhelyezésének aránytalanságait firtatják, azon háborognak, hogy a külvárosokba, lakótelepekre kevés jut belőlük, s ha jut, hát nem biztos, hogy olyan, ami a jelenkort is gyönyörködteti.

Budapesten ma körülbelül ezer köztéri szobor áll, évente körülbelül húsz az új művek száma. *Vajon hogyan születnek?*

— Semmiképpen sem valami központi akarat szeszélye szerint — mondja *dr. Hollósi Istvánné*, a Képzőművészeti Lektorátus osztályvezetője. — A szobrok elhelyezésének ügymenetét a 23/1963. sz. kormányrendelet szabályozza. Sohasem a lektorátus jelöli ki az új köztéri alkotás helyét. A kezdeményezők — a helyi tanácsok jelzései alapján — a megyei tanácsok, illetve Budapesten a Képzőművészeti Igazgatóság. Elképzeléseiket a lektorátus szakemberekből álló delegációja helyszíni szemlén bírálja el és eldönti, hogy a kérés teljesülhet vagy sem.

— *Mikor mondanak nemet?*

— A lektorátus csak a reális kéréseket vizsgálja, vagyis azokat, amelyeket a helyi erőforrásokból és a lektorátus keretéből meg lehet valósítani. Általában színvonaltalan környezetbe, sivár épületek közé nem javasolják műalkotás elhelyezését — mondja dr. Hollósiné.

— *Ez az a bizonyos „22-es csapdája". Mert hogyan lehetne színvonalasabb a környezet, ha nem műalkotások révén?! Ám ha a műalkotásokat csak esztétikus környezetbe szánják...*

— Ha a helyszíni szemle meggyőzi a küldöttséget, hogy a leendő műalkotást méltó környezet várja, akkor a szakbizottság konzultál az igénylőkkel: *mit képzeltek el, mit szeretnének?* Ezután meghatározzák a születendő mű méretét és anyagát, majd a lektorátus egy másik szerve, az úgynevezett *munkaelosztó bizottság* kijelöli az így eltervezett mű leendő alkotóját.

— *Gondolom, a szobrász szíve joga, hogy a felkínált munkát elvállalja vagy sem. És a megrendelők? A helybéliek? Beleszólhatnak, hogy milyen művel élnek majd együtt?* — kérdezem dr. Hollósinét.

— Természetesen. A művész bemutatja terveit és a megrendelők elmondhatják véleményüket. Azt is kérhetik, hogy az alkotó változtasson elképzelésein — de természetesen meg kell indokolni kérésüket.

— *Előfordulhat, hogy a szoborterv egyszerűen nem tetszik. Ez elég nyomós érv?*

— Nem; ki kell fejteni, hogy miért nem. De van rá mód, hogy a helybeliek ízlése megakadályozza egy-egy szobor elkészülését, és ez a tanácselnök vétója. Hadd tegyem hozzá, hogy ennek mi nem örülünk. Jó és értékes művek lehetnek azok között, amelyek egyszerűen „nem tetszenek".

A művészek, a lektorátus és a lakosságot képviselő tanácsok ízlésvitáján a *bagdadi főesztéta* csak mosolyog. Szerinte a megegyezés mindig létrejön, ha kölcsönös a jó szándék, s ő, a maga részéről, csak a legjobbakat mondhatja a lakóközösségekről. Bagdad főesztétája nem illetéktelen a kérdésben: *Buza Barna* Munkácsy-díjas szobrászművész. Legszívesebben faszobrokat és lovas szobrokat készítene, de egyik sem „divat" manapság.

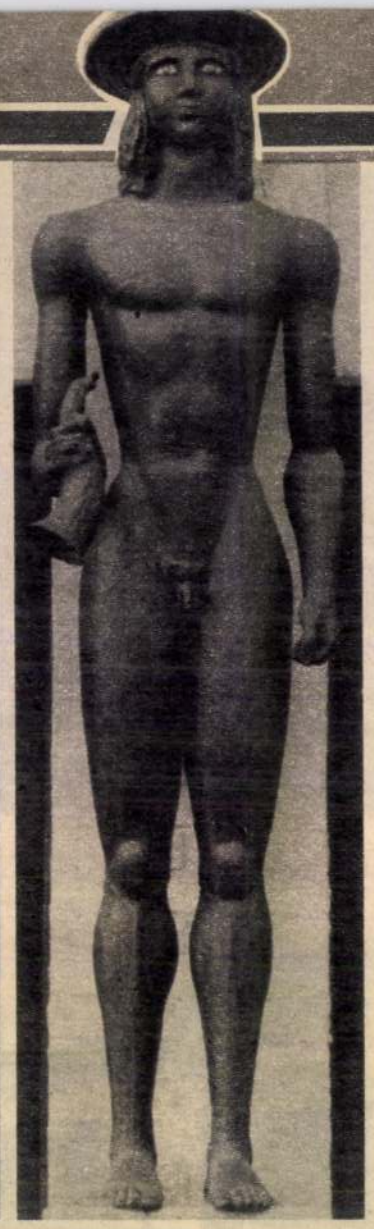

— *Előfordul, hogy a szobrász a maga ötletéből, saját ihletére alkot köztéri szobrot?*

— Nem is olyan ritkán. A Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság főigazgatója rendszeresen járja a műtermeket, és ha olyan plasztikát talál, ami beilleszthető a főváros szépítésének terveibe, annak egyengeti az útját. De az is előfordul, hogy ha a szobrásznak kedve lenne valamire, előáll a javaslattal. Vagy megvalósul — vagy nem. A szobrásztársadalom helyesli, hogy a nagyszabású munkákra *pályázatot* írnak ki — mondja Buza Barna, ám nekem eszembe jut a nevezetes *székesfehérvári* vagy a *tiszazugi* emlékműpályázatok esete. A zsüri kiosztotta az első díjat, de a talapzatra egy másik pályamű került. *Más osztotta a díjat, és más az emlékműre való pénzt...*

Az idős mester — jelentős megbízások után — most *Lux Elek* csonka Luther-szobrának rekonstruálásán dolgozik; a kész mű a Bosnyák térre kerül majd, az Evangélikus Teológia udvarára.

— Kissé küldetésnek tekintem ennek a szobornak a felélesztését — mondja.

Restaurálással, díszítőszobrászattal sok szobrász foglalkozik, főleg olyanok, akik nem tanítanak valamelyik iskolában. A Magyar Képzőművészek Szövetségének 210 szobrász tagja van, rajtuk kívül nyolcvan Képzőművészeti Alap-tag vár köztéri szoborra megbízást, ami — Buza Barna véleménye szerint — elsősorban művészi lehetőség és erkölcsi siker, s csak utána „üzlet". A kivitelezési költség hatvan százaléka adómentes ugyan, de a műtermek rezsije magas, és a szobrászok progresszív adót fizetnek — mondja.

Az elmúlt ötéves terv időszakában Budapesten 97 művészt bíztak meg köztéri alkotással, közülük első ízben jutott ilyen feladathoz 73 szobrász, akik között huszonegyen még pályájuk elején álló fiatal művészek voltak.

Mindezt már *Zsigmond Attila* iparművésztől, a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság főigazgatójától tudom meg. A néhány szobából álló igazgatóságon impozáns adatokról tájékoztatnak: a főváros költségvetéséből, ebben a tervidőszakban negyvenmillió forintot áldoz a köztéri alkotásokra, de a város valószínűleg ennek az összegnek csaknem dupláját költi majd műalkotásokra. Az elmúlt tervidőszakban a tervezett 110 helyett 124 mű született.

Budapesten ötéves tervenként készül a szobrok, műemlékek telepítésének terve. Legutóbb építőművészekből és képzőművészekből álló bizottságokat szerveztek, négy részre osztották a fővárost és nyolc-tíz fős teamekben vizsgálták az adott terület helyzetét.

— *Egyetértésben a lektorátussal?*

— A lektorátus nem tervkészítő szerv. A tervkészítés és a megvalósítás a mi feladatunk, az övék a művészeti felügyelet és a lebonyolítás — a művész kijelölése és a bírálat — mondja Zsigmond Attila. Megemlítem, amit a lektorátuson a sivár környékek képzőművészeti sorsáról hallottam.

— Ebben a vitában mi azokat képviseljük, akik a „rossz" környezet *humanizálására* törekednek a műalkotások segítségével. A feladat sokszor nehéz, amikor leromlott épületekről, kertészetileg elhanyagolt környezetről, régebbi lakótelepekről van szó. Az újabbaknál módunk van a kísérletezésre: Békásmegyer *B-ütemének* megkezdésekor egy művészcsoport — építészek, kerttervezőmérnökök bevonásával — megtervezte a képzőművészeti díszítést. Az öt alkotás — díszkút, térplasztika, díszkapu stb. — nem utólag lesz odapöttyintve — előre meghatározott helyük van. A külterületeken, az egykori — a közelmúltban fővároshoz csatolt — falvakban *a centrumokat* igyekszünk díszíteni — nyilatkozik a főigazgató.

Virág F. Éva

Komáromi Zoltán és Sárközy György felvételei

(Következik: Szoborszomorkodó)

Zsigmondy Dezső

Zsigmondy Dezső okl. mérnök,
építési vállalkozó, XI. Pilósz Lajos-
u. 11. 468-568

Bptávb 1940 szept.

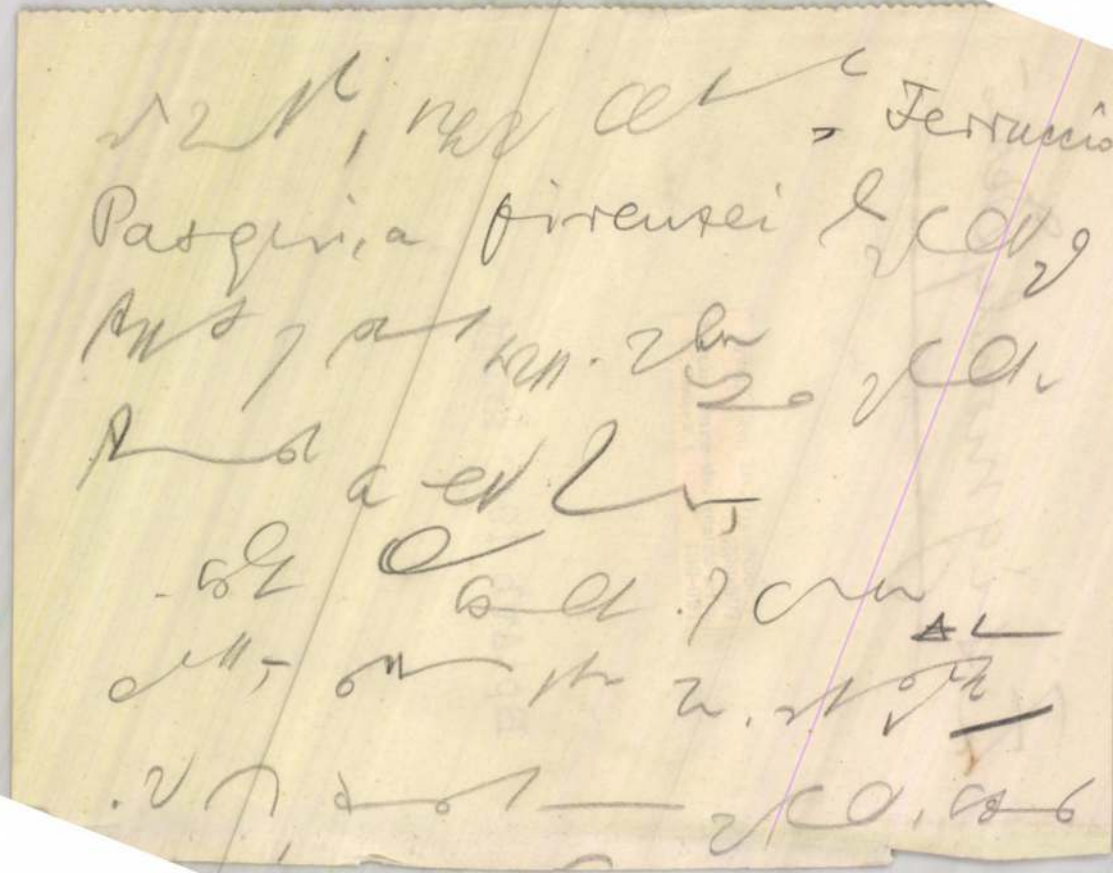

IX. évfolyam, 7. szám
1966. július

Socialista MŰVÉSZETÉRT

A MŰVÉSZETI SZAKSZERVEZETEK LAPJA

Nem kis feladatok állnak előttünk, de jó úton járunk

— A központi vezetőség május 30-i üléséről —

Mint előző számunkban közöltük, központi vezetőségünk május 30-án a *Fészek* művészklub nagytermében ülést tartott. Részt vettek az ülésen a kv tagjain kívül a Művelődésügyi Minisztérium és a Szaktanács felelős vezetői. Megjelent és felszólalt *Karakas László*, a Szaktanács titkára is.

Tardos András elnöki megnyitója után *Vass Imre* főtitkár terjesztette elő az elnökség beszámolóját a kv január 24-i ülése óta eltelt időszakban folytatott szakszervezeti tevékenységünkről. Utána *Sömjéni Sándor*, a számvizsgáló bizottság elnöke, tájékoztatta a központi vezetőséget a szocialista országok kulturális és művész szakszervezeti vezetőinek *leningrádi konferenciájáról*. A két beszámoló fölött közös vitát tartott a központi vezetőség.

A felszólalók eredményesnek, szakszervezeti mozgalmunkat tovább erősítőnek értékelték az elmúlt öt hónap alatt végzett szakszervezeti munkánkat. Megfelelőnek találták az V. kongresszus határozatainak végrehajtását, s a VI. kongresszusig terjedő időszakra jónéhány észrevételt, javaslatot vetettek fel. A kv felszólaló tagjai méltatták az MSZMP KB határozatát a gazdasági mechanizmus reformjáról, s felvetették, hogy a művész szakszervezeti mozgalom is a maga lehetőségei szerint vegye ki részét a reform kulturális vonatkozásainak kidolgozásából. Ezzel kapcsolatban javasolták, hogy a szakszervezeti tisztségviselők találjanak módot közgazdasági ismereteik gyarapítására, ismerkedjenek meg a szakszervezetek megnövekedő mozgalmi feladataival. A szakszervezeti politikai iskolák jövő évi tematikájában pedig helyet kértek a gazdaságirányítás reformjának ismertetésére.

Nem egy felszólaló foglalkozott a *művészetpropaganda* helyzetével, a külföldi és hazai művészetnépszerűsítő tevékenység gyengeségeivel. Ezzel kapcsolatban többen boncolgatták a *szellemi export* kérdéseit, értékes adatokat és módszereket javasolva a problémával foglalkozó állami szerveknek szervezeti, tartalmi és etikai vonatkozásokban. Hangsúlyozták: a szellemi export intenzitásának növelése nemcsak az ország gazdasági erejének gyarapításához járul hozzá, de sokkal eredményesebben, vonzóbban és meggyőzőbben ad hírt a szocialista magyar művészet eredményeiről, gazdagságáról is.

Nagy megelégedéssel vették tudomásul a kv tagjai a művelődésügyi tárca pénzügyi főosztályvezetőjének tájékoztatóját, aki kiemelte, hogy a minisztérium az előző gyakorlattól eltérőleg még ez évben nyilvánosságra hozza az 1967. évi terveket, s ez a terv nem aprólékos előírásokat tartalmaz, hanem egy-egy terület főbb kereteit adja meg, s az intézményi, vállalati vezetők feladata lesz a részletes tervek, költségtényezők kialakítása. Külön figyelmet érdemel, hogy a tárca jelentős kereteket tartalékolt a korszerű, modern *művészetpropaganda* céljaira, és sajnálattal állapította meg a minisztérium képviselője, hogy eddig a művészeti intézmények *nem éltek* a propaganda-lehetőségekkel.

[illegible] foglalkoztak a művész szakszerve- [illegible] kapcsolatainak

Két kép a központ
Imre főtitkár válas
Jámbor László Kos
szólalása

MO

— ELNÖKSÉGI
a filmművész kl
szünet előtti utols
pelt a *Színházi*
nökségének beszá
határozatainak v
1966/67-es oktatás
elvei. Megvitatta
központi vezetőse
félévi munkaprog
Az elnökség ül
vel lapunk nyom
— következő sz

— ORSZÁGOS
RÁLIS újítás
tési kiállítást
20—21-én a Mű
Pedagógusok Sz
Szakszervezetek
Szakszervezeténe
állítást *dr. Polin*
tes nyitotta me
adást tartott *dr.*
pénzügyi főoszt
István, az Iskola
tályvezetője, *Ko*
sok Szakszervez
Ernő, a miniszté
csoportvezetője
nikus.

A kiállításon
a FITE, a Szín
MAFILM, a F
művészeti intéz
tása megrendez
nács megbízá
dor mérnök
tóság mu

1021

A III. Miskolci Filmfesztivál

A televíziónak még nincsenek sznobjai, s ez nemcsak hátrányos — a tökéletesség, a kifinomultság stb. hiánya miatt —, hanem előnyös is, mert társadalmi funkcióinak tisztább érvényesülésére mutat. Némi iróniával azt lehet mondani, hogy — legalábbis a dokumentum műfajban — *egyebe sincs a televíziónak, mint társadalmi funkciója.* E tekintetben jelenlegi állapota hasonlít a filmművészet dokumentális műfajainak múltjára. A film mint fénykép azt sugallta, hogy valóságot mutat, hiszen a fényképnek valami ténylegesen létező kellett hogy megfeleljen. S ez a hatás egyesült a felfogás viszonylagos könnyűségével, amely abból fakadt, hogy a jelenségek mindennapos formájukban mutatkoztak. A filmművészetnek azonban — még dokumentális műfajában is — *túlságosan sikerült megtanulnia hazudni.* Ezért kellett eljutnia éppen a televízió (s *nem* Dziga Vertov) hatására a *cinéma vérité* irányzatához — az *ellesettséghez és interjúhoz.* A televízió pedig már nemcsak azzal a hatásossággal rendelkezik, amely a fényképszerűség valóságalapjából ered, hanem azzal is, ami a közvetlen jelenlétből fakad. Ez a közvetítés formája miatt akkor is így van, ha előzetes felvételről van szó, s nem egyenes adásról. S magától értetődik, hogy a valóságban való közvetlen jelenlét ereje elsősorban a *közérdekű jelenségek kapcsán* hasznosítható. Azaz természetszerűen lép előtérbe bizonyos fokú *propagandisztikus,* sőt *agitációs* hatás, nem a megismerési mélység, az esztétikai felfokozottság eredményeként, hanem a jelenség általános érdeklődésre igényt tartó volta miatt (egyszerűbben szólva *érdekessége* miatt, de ez az érdekesség társadalmi telítettségű). Amint a jelenség önmagában nem ilyen (de tulajdonképpen minden esetben), rögtön szükség van valamiféle *külön* érdekességre, vagy olyan *művészi általánosításra,* olyan *megismerési mélységre,* amely helyére léphet a jelenség elemi társadalmi érdekességének.

Pintér Gyula „Nehéz utakon" című filmje — a kémény és torony villámhárító szerelők és karbantartók munkájáról — éppen ezért tanulságos. Csak az operatőri bravúrok adnak neki vonzóerőt, semmi más érdekessége nincs.

Kende Márta „Néma tanúk" és *Vámos Judit* „Háborús bűnösök" című filmjei példái az érdekes jelenségeknek, a maguk természetes, közfigyelmet felkeltő hatásával. Egyik sem megy túl a „jelenlét" nyújtotta érdekességen. Így a néző a „Háborús bűnösök" fővádlottjáról a *legfontosabbat* nem tudja meg, illetve csak sejti: hogyan ítéli meg ma akkori énjét, túl azon, hogy jogi értelemben nem tartja bűnösnek magát. Ennek a síknak a kihagyásával a riporter-rendező éppen azt a pozíciót adta fel, ahol ő lehetett volna az erősebb, ahol megbonthatta volna a vádlott logikájának zártságát. Ebből adódik az, hogy a riport-alany-háborús bűnös „lejátssza" a riportert.

Tehát igaz az, hogy *még a legközérdekűbb és eleve érdekes jelenségek sem nélkülözhetik televíziós áttételükben az általánosítást, a megismerés bizonyos mélységét,* hiszen éppen interjú jellegük miatt nem mentesülhetnek szubjektivizálástól, bizonyos egyéni felfogástól. Akkor pedig ezt vállalni kell. A „Néma tanúk" végére ragasztott ankét nagyon rossz pótlása ennek — a tények felsorakoztatása után nem a lényeg kibontása következik, hanem az általánosságok szintjén mozgó fecsegés, amely azért is visszatetsző, mert az utólagos okosság formájában jelentkezik.

Zsigmondi Boris „Lelepleztek egy szobrot" című filmjét meg sem tudta volna csinálni, ha nem vállalja szubjektumának érvényesítését azzal, hogy *állást foglal.* Méghozzá nagyon keményen, mert a szinte ostobaságig menő kulturálatlanság tényeiről kellett számot adnia. Az, hogy ez nem lett körülményektől elvonatkoztatott sommás vádaskodás, köszönhető a rendező tárgy- és emberismeretének. S itt kell visszatérni a televízió propaganda szerepéhez. Zsigmondi Boris sok szeretettel győzi meg azokat az embereket, akik nem voltak képesek *Somogyi József szobra* értékeinek felismerésére. Nem egyszerűen demonstrál, hanem a lényeget tárja fel, fokról fokra, mintegy spirál vonalban haladva. Ezt tette „Bokros Biermann Dezső" című filmjében is. Harmonikus párhuzamba állítva bontotta ki a szobrász alkotásainak lényeges vonásait és a művész saját megnyilatkozásait, illetve a róla szólókat. Így a néző alkotót ismer meg — valósághoz való viszonyt s ennek termékeit, az életút és a művészi pálya egységét. Egy tökéletes bizonyító eljárás ez, amelynek ritmusát csak itt-ott töri meg a patétikusan előadott szöveg. Ennek teljes ellentéte *Surányi Lili* „Egy római műteremben" című filmje a magyar származású szobrászról, *Emerigo Tóth*-ról. A riporter modortalan agresszivitása hozzánemértéssel van megalapozva, s minden kérdéséből kiérződik az a tanító szándék, hogy saját véleményét oktrojálja rá a szobrászra és a nézőre egyaránt.

A néző nem vonatkoztathat el attól, hogy jelenléte valakinek a révén valósul meg, valakinek a szemével szelektál, valakinek a kérdéseire hall választ, stb. Ez pedig már nem a jelenlevő audio-vizuális felfogása, érzéklése, hanem a megismerés, a lényegbe hatolás kérdése — azaz a *koncepcióé.* S az, hogy a koncepció a televíziós műveknél nagyon szorosan tapad agitatív célokhoz, nem teszi egyszerűbbé a dolgot.

Az érzéklés — a megismerés problémája vonatkozik a *híradókra* is, akár film — akár televíziós híradókról van szó. Már hosszú idő óta folyik a vita a filmhíradóról, amely... a televízió megjelenésének tulajdonítja... nak az oka a *felszínes*... szellemi szín...

...kérdésével. Felhívtuk a figyelmet a Részek ...ujabb ...tőbben ... zeti mozgalmunk nemzetközi kapcs...

Új vérszerz

Pusztaszer határában nem csak Árpád apánk és a hét vezér idejében zúgott a csontvalitó, ágrecsegtető szél... Úttalan utak is akadnak még szerivel — csak persze, lovak lábának cuppogása helyett ma traktor zajol, vágja a degeszt.

A traktorhoz szerelt, gumirádlis vontatón Thália vidám papnői és papjai: a Szegedi Nemzeti Színház munkásszállásokat látogató brigádjának tagjai.

Dérynéék korát idéző kép — kivéve, persze, a Zetort —, a hangulat is hasonló lehet. A szó szoros értelmében nemes, áldozatos és példás missziót töltenek be e lelkes művészek: április 5.-e óta 17 előadást tartottak Csongrád megye nagyüzemi és MEDOSZ-munkásszállásain, állami gazdaságok, tanyaközpontok dolgozói előtt. Gyakran olyan közönség számára szól ez a „TANYAVILÁG, BETYÁRVILÁG" című, a magyar irodalom kiemelkedő értékeit szórakoztatva ismertető, ötven perces műsor, melynek soraiban jócskán akadnak, akik ebből az alkalomból látnak először eleven színészeket...

— A MEDOSZ munkásszállásokon soha 80 főnél kevesebb nézőcsoportunk nem volt még — mondja NAGY LÁSZLÓNÉ, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának kulturális felelőse, aki az elsők között támogatta ezt a remek, az szmt kulturális bizottsága, a MEDOSZ megyebizottsága és a színház szakszervezete által életreajnározott akciót.

— Hogyan kezdődött? — faggatjuk Nagy Lászlónét.

— Az ötlet őszintén szólva nem a miénk, hiszen Budapesten az Egressy Művelődési Ház keretében már két esztendeje folyik hasonló tevékenység. Mi néhány hónapja megnéztük az „Egressy"-ben történő munkát, majd meghívtunk tőlük, egy művészbrigádot vendégszereplésre, s okulva a látottakon, megcsináltuk... A jelentkező művészekből két brigádot hoztunk létre. KEMÉNY KLIO, HORVÁTH ANNA, EÖTVÖS ERZSI, SIMON ERIKA, KATONA ANDRÁS, GEMESI IMRE, KOVÁCS JÁNOS, KATAY ENDRE, JÁSZAI LÁSZLÓ és SZABÓ KÁLMÁN alkotják a két brigádot, a műsort pedig SÁNDOR JÁNOS rendezte.

— S mi hallható-látható a műsorban?

Kátay Endre és Kovács János veszik át a szót:

— Kemény Klió és Horváth Anna balladákat és népdalokat énekel, majd Tömörkény- és Móricz-művek, valamint betyárballadák következnek — prózában. A „Mihály szóbelizik"-et s a „Barbárok" dramatizált verzióját is felváltva mutatjuk be — attól függően, hogy melyik brigádunk lép közönség elé, hol az egyik, hol a másik művészpár formálja színre ugyanazt a jelenetet.

— Ezek szerint tehát mindkét brigád esetében ugyanaz a műsor?

— Igen, s úgy gondoltuk, hogy tematikailag is ezzel a legstílusosabb indulnunk, s a tervünk természetesen az, hogy az akciót kiszélesítsük, és elkövetkező műsorainkkal egyre inkább megközelítsük napjaink világát. Ilyen „Déryné" módra bejártuk csaknem az egész megyét. Az építőmunkások szegedi, Kelemen-utcai munkásszállásán kezdtük, majd ellátogattunk — többek között — a Textilművek leányszállásának előadótermébe, Derekegyháza, Kláramajor, Ördöngös-puszta munkásszállásaira, voltunk a Pankotai állami gazdaság központi munkásszállásán, a hódmezővásárhelyi tangazdaság kerületi egységében, Cserebökény, Ujváros, Kistőke dolgozói között.

— S a fogadtatás?

— Nem lehet szavakkal leírni, milyen hálás, milyen aranyos emberek közé jutunk ezeken az olykor úttalan utakon... A napokban Makó mögött egy cigánytelepen is „kikötöttünk". Azt az örömöt, azt a meghatottságig menő ünneplést egyszerűen képtelenség érzékeltetni.

— Belépődíj?

— Ingyenesek az előadások — kapcsolódik megint Nagyné a beszélgetésbe —, a színészek is társadalmi feladatként fogják fel közreműködésüket s egy-egy fellépésért, igen csekély, szinte jelképes költségmegtérítést kapnak csupán. Bizony a legtöbb eldugott helyen az emberek el se akarják hinni, hogy a színészek valóban kimennek hozzájuk, s csakugyan lesz előadás. Aztán, amikor tényleg megérkeznek, futótűzként terjed a hír a hatalmas határban, s tömött sorok előtt hangozhat fel a Bogár Imrét siratő ballada s a többi, szebbnél szebb betyárnóta és

NEMES KÁROLY

...gyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
...dapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Szocialista Művészetért
1966 JUL

televíziós műveiről

hatnak, ha ez nem több, mint a felszín megmutatása. A válságot a híradó színes, ún. *magazin anyaggal* igyekezett feloldani. Ilyen *Szabó László* „Egymilliomod másodperc" című híradó jelenete a lövedék útjáról, *Drahos Kálmán* „Különös kedvtelés" című jelenete a gyűjtőszenvedélyekről stb. Nagyon kevéssé követi azonban a híradó az újságok híreket kiegészítő *kommentárjainak* az útját, amelyek a lényegesebb összefüggésekre is kitérnek az eseményekről való tudósításon kívül. Ilyesmire tettek kísérletet *Szurok János* és *Szép Zsigmond* a földosztásra visszatekintő „Ezeréves per" című televíziós híradó jelenetükben. Ez mutatja, hogy ebben az évben sokkal inkább a televíziós híradóra jellemző a filmhíradó által kihasználható jelenségekkel való élés. És fordítva, a filmhíradóban jelentkezik az az agitációs hang, amely inkább a televízió eszközeihez való. Példa erre *Fehéri Tamás* „Kidobott pénz" című híradórészlete a bútorszállítás hibáiról.

Sajnos, a híradók filmben és televízióban egyaránt a hírek és a magazinanyag között próbálnak csak választani, tehát extenzív megkülönböztetésre törekszenek az *intenzív* helyett — az események szélesebb összefüggésében való felvetése és az egyszerű tudósítás megkülönböztetése helyett. Ez különösen a televíziós híradóra hat korlátozóan, amely például tavaly az ékszíjprobléma felvetésével már elindult egy termékenyebb új úton. Ezt az újat éppen a *jelenség-lényegmozgósító hatás egysége* jellemezte. Ennek eléréséhez a híradónak nagyobb figyelmet kellene fordítania a cinéma vérité más műfajokban elért eredményeire, ez talán segítene megszabadulni a sablonoktól. (Már az is új lenne, ha a híradó meg is szólaltatná azt, akit megmutat, közvetlenül a közönség számára, s nem a magazin jeleneteiben, hanem híranyagában.)

Érdekes módon a híradó egész problémája gyakorlatilag fel van vetve, sőt bizonyos mértékig példamutatóan meg is oldódott egy népszerű tudományos filmben — *Bokor Péter* „Századunk" című alkotásában.

A „Századunk" (a fesztiválon résztvett IV. részében) nemcsak koncepciójával, a különböző lehetőségek mozgósításával, s ezek eredményeként jelentős megismerési mélységgel tűnt ki, hanem azt is megmutatja, hogy a televízió műfajai (a játékfilm kivételével) még mennyire nem különültek el, s mennyire feltételes az alkotások csoportosítása.

Nem lehetséges műfaji meghatározás csak tematikai alapon, mert akkor értetlenül kerül *Megyeri Gabriella* „Körösi halászok" című filmje a dokumentum, és *Novákovits András* „Dámszarvasok erdejében" című filmje az ismeretterjesztő kategóriába. Vállalni kell a televízió jelenlegi állapotával járó közvetlen propagandisztikus hatást, s ennek minősége szerint kell differenciálni. Ebbe beletartozik az is, hogy *nem kell feltétlenül műalkotásokról beszélni, ami feltételezi az esztétikai kritériumot.*

A televíziós alkotások legnagyobb problémája tehát nem az, hogy elfordulnak a társadalmilag érdekes témáktól. (Az említettek mellett ennek *Vámos Judit* „Alkohol" és *Németh Attila—Darvas Máté* „Békétlen Békés" című filmjei is ellene szólnak.) Hanem sokkal inkább az, hogy lehetőségük és céljuk kellő tudatosítása nélkül nyúlnak ezekhez a témákhoz. A „Békétlen Békés" talicskát toló öregje mint ritmus tényezőként beillesztett, de életformára vonatkozó motívum például teljesen ellentmond a film egészének. Olyan gazdagításra való törekvés ez, amely megtöri az alkotást.

Nagyobb kísérletező kedvre lenne szükség. (Nem *Rajnai András* hamis és formális „Az éjszaka képei" című művéhez hasonlókra.) S ennyiben nem kellene félni attól, hogy a tele-

ÜGYFELEINK SZÁMA EGYRE NŐ

1 092 246

EGYMILLIÓ-NYOLCSZÁZKILENCVENKÉTEZER-KÉTSZÁZNEGYVENÖT

Csak egyet kérdezzen meg közülük, hogy miért minket választott partneréül!

A BANK, AMELY IGAZÁN KÖZEL ÁLL ÖNHÖZ.

POSTA BANK

Postabank és Takarékpénztár Rt.

Ha további információkra van szüksége, küldje be hozzánk! Címünk: 1920 Budapest, József nádor tér 1.
Szeretnék többet megtudni a Postabank szolgáltatásairól:

- ❑ ÁTUTALÁSI BETÉTSZÁMLA
- ❑ BETÉTSZÁMLAKÖNYV
- ❑ POSTATAKARÉK-LEVÉL
- ❑ POSTABANK-JEGY
- ❑ POSTATAKARÉKJEGY

Név:.....

Cím: .....

Telefon: .....

AKCIÓ PRODUKCIÓ

ZSIGMOND Attila

BUDAPEST

NÉPSZABADSÁG

Pharmafontana: újabb bonyodalmak

„Budapesti gyógyszertári dolgozók" aláírással nemrégiben levelet kapott Surján László népjóléti miniszter, melyben a levél szerzői a Pharmafontana vállalat (a korábbi fővárosi gyógyszertári központ) privatizációja körüli vélt törvénysértésekről írnak. Legsúlyosabb vádjuk, hogy Kecskés Imre, a cég vállalati biztosa magánvállalkozóként is érdekelt a gyógyszertárak privatizációjában. A Privatizációs Értesítő című kiadványban Kecskés reagál a vádakra.

A miniszternek írt levelet név szerint senki sem írta alá, mert ahogy a szerzők írják: az „a kéjes bosszúállás alanyává" tenné őket. A szöveg szerint a *„Kecskés* nevű vállalati biztos" magánvállalkozóként is érdekelt a gyógyszertárak privatizációjában, s ez – vélik a szerzők – összeegyeztethetetlen mostani feladatkörével. Jelzik, hogy létezik a KF és T Vállalkozási Iroda és Kereskedőház Kft., melyet Kecskés „átmenetileg családtagja nevére íratott", s ezen keresztül a levél szerint zsarolja a gyógyszertári dolgozókat. Toborzó körutakat szervez a privatizálandó gyógyszertárakban – így a levél –, befektetési ajánlatokkal áll elő és megkísérli megszerezni a jövőbeni üzleti könyvelést. Azért nem mernek neki ellentmondani, mert a vállalati biztos tagja a privatizációs pályázatokat elbíráló bizottságnak – írják a szöveg szerzői.

Kecskés Imre válaszában kijelenti, minden tettéért vállalja a felelősséget. Leszögezi, hogy „könyvvezetésre üzletet kötni, befektetőtárssal megállapodni csak pályázatot nyert gyógyszerész tud". Úgy gondolja, hogy ebben már csak az érdekviszonyok mérlegelése fog dönteni. Azt elutasítja, hogy a KF és T Kft.-vel való kapcsolat előnyt jelentene a tulajdonszerzésben, hiszen rövidesen megjelenik az ÁVÜ által véglegesített pontrendszer, s abban ez a szempont nyilván nem fog szerepelni.

A KF és T Kft.-t egyébként 1991-ben alapította Kecskés Imre és *Fekete Tibor*. Utóbbi egy tájékoztatójában azt írja, „soha nem titkolták, hogy a Kft. tevékenységét a gyógyszerkereskedelemhez kötődően, a gyógyszerészek érdekében kívánják szervezni, végezni". Kecskés Imre még 1993. október 21-én a társaságból kilépett, üzletrészét *Fekete Tibornéra* ruházta át.

Kecskés Imre azután került a Pharmafontana élére, hogy a parlament döntését követően a gyógyszertári központok állami tulajdonúvá minősítettek. Több megyei és a fővárosi önkormányzat is vitatja ezt a döntést, indítványok jutottak el módosítása érdekében az Alkotmánybírósághoz. *Vincze Zoltánt*, a Pharmafontana korábbi igazgatóját a főváros – és saját maga – továbbra is a cég vezetőjének tekinti. A vállalat ügyeit ténylegesen az ÁVÜ által megbízott Kecskés Imre vállalati biztos irányítja.

K. Gy.

Tovább vizsgálják a Technomark-ügyet

Korántsem biztos, hogy a Vízművek tiszta maradt

Újabb négy hónapos vizsgálatot prognosztizál az ügyészség az úgynevezett Technomark-ügyben. Minden jel szerint nem vonhatók le messzemenő következtetések abból a – mind ez idáig bizalmasan kezelt – levélből sem, melyet Bócz főügyész a főpolgármesterhez írt, hiszen az a vizsgálat egy korábbi fázisában keletkezett.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Technomark 1987-ben kft.-ként alakult, 1990-ben lett részvénytársaság. Létrehozásánál egy osztrák cég, az Unito GmbH bábáskodott, melynek helyébe a Man-szigeten bejegyzett Zoto Ltd. lépett 1989-ben. A vállalat rendkívül sikeres volt, 1989-ben több mint 560 millió, 1990-ben 560 millió forintos nyereséget ért el. Tulajdonos volt többek között a Sasad Mgtsz, a Ganz Hőkezelő, az enyingi Vörös Hajnal Tsz, a Távfűtő Művek és a Vízművek.

A főváros úgy kerül a képbe, hogy két közüzemi vállalata is érintetté vált. A Vízművek két ingatlant vitt be a cégbe, 23 és 77 millió forint értékben. A megállapodás szerint minimum 14 százalékos osztalék járt a Vízműveknek. Az rt.-vé alakuláskor ebből problémák származtak, mert a tervek szerint a további részesedés 14 százalékos osztalékra jogosító nem szavazó részvény lett volna. A felek megegyeztek. A Távfűtő Művek 1991-ben 300 millió forintért zártkörűen kibocsátott kötvényt vásárolt a Technomarktól. Ezek mára 100 milliót érnek.

A kipattant ügy *Székely Gábor* főpolgármester-helyettesre irányította a figyelmet, hiszen *Demeter Ervin*, a fővárosi MDF-frakció vezetője úgy nyilatkozott, hogy rokoni kapcsolatban áll az egyik volt Technomark-vezetővel. Nevezett személy *Tóth Tibor*, az Unito tulajdonosa, aki „átmenetileg" férje volt Székely Bécsben élő testvérének. A főpolgármester-helyettes ellentmondásos nyilatkozatokat tett az ügyben, míg Tóth egy nyilatkozatában így világította meg az ügyet a maga megközelítésében: „Szegény Székely Gábornak fogalma sem lehetett arról, hogy a Távfűtő Művek egy brókerirodától még 1991 júniusában – több vevőjelöltet megelőzve – kötvényeket vásárolt. ...Ebben az időben a Főtáv még állami tulajdonban volt... A Vízművek pedig a Technomarkban már 1989-ben tag volt, pedig ekkor még Székely Gábor csak békésen könyvelgetett valahol..."

Demszky Gábor legutóbb a vizsgálat állásáról úgy nyilatkozott, hogy a Vízművek tiszta, marad a Távfűtő Művek. A Magyar Nemzet információja szerint azonban a rendőrség kezében van egy feladóvevény, mely szerint a Technomark egyik korábbi vezetője kétezer márkát postázott a Vízművek egyik akkori vezetőjének...

Vita arról, hogy mi legyen a Goldberger-gyár területén

Az önkormányzatok és a privatizáció határvidékein óhatatlanul feszültségek alakulnak ki. Az óbudai volt Goldberger-gyár területének jövendő sorsáról is vita folyik, melyben a két fél – a kerületi önkormányzat és a Budaprint vállalat – saját szempontjait igyekszik érvényesíteni. A mérkőzés tétje: urbánus, főképp intézményeknek helyet adó, bejárható terület lesz itt, vagy valamilyen formában konzerválódik az ipari tevékenység. Utóbbi esetben viszont gördülékenyen felszámolnák a korábbi vállalatot, kifizetnék felhalmozott adósságait, s akár további bevételek is adódhatnak. Mindenki törvényekre, jogszabályokra, legitim megbízatásokra hivatkozik. Mindenkinek nemesek a céljai. Megegyezés azonban nincs. Így hát mindkét fél igyekszik bejátszani a jog által számára biztosított teret, s egyszer bizonyára eredmény is lesz. *(Írásunk az V. oldalon.)*

Változatlan lakásvételi feltételek

MUNKATÁRSUNKTÓL

A fővárosi bérlakás-elidegenítési gyakorlatot bemutató sorozatunk utolsó részében a terézvárosi, a kőbányai és az észak-pesti kerületek lakásvásárlási feltételeit ismertetjük.

Összefoglalva a lényeget: Budapest kerületeinek nagy részéhez hasonlóan itt sem hozott jelentős változást az új esztendő. Az önkormányzatok nem használták ki az új lakástörvényt módosító alkotmánybírósági döntés adta szabadságot – és nem emelték áraikat. Az irányadó rendelet továbbra is a 32/1969-es, amelyben a lakóház állapotától függően határozták meg a lakások forgalmi értékét.

A IV., az VI., a XV. és a XVI. kerületben tökéletesen egységes a gyakorlat. A tizenöt évnél régebbi vagy régebben felújított önkormányzati házakban forgalmi értékük 15 százaléka, az ennél fiatalabb, de öt évnél idősebb házakban 30 százaléka, az öt éven belül épült házakban forgalmi értékük 40 százaléka a lakások irányára. Az angyalföldi kertvárosban – a kormányrendeletben megengedett plusz-mínusz tízszázalékos ármódosítás lehetőségével élve – egységesen a forgalmi érték 50 százalékában határozták meg a lakások vételárát, a többi lakáskategóriában azonban itt sincs eltérés. Hasonló a helyzet Kőbányán: a bérlakás-elidegenítési gyakorlatot szintén a 32/1969-es rendelethez igazították, ám itt azok az egy összegben fizető lakók, akiknek március 20-ig rendezni tudják az ügyét, a rendelettől eltérően nem 40, hanem 60 százalékos kedvezményt adnak.

Demszky Párizsba ment

MUNKATÁRSUNKTÓL

Demszky Gábor főpolgármester csütörtökön Párizsba utazott, ahol február 4-én a Világbank által rendezett első tanácskozáson, 5-én pedig az Európa Tanács konferenciáján vesz részt.

A Világbank évente jelentést tesz közzé a gazdasági fejlődés egyes kulcskérdéseiről. Az idei tanulmány az infrastruktúra helyzetével, illetve az annak fejlesztésében alkalmazott megoldási módok tapasztalataival és tanulságaival foglalkozik. A jelentést, nyilvánosságra kerülése előtt, nemzetközi konferencián vitatják meg, amelyre a kialakult gyakorlatnak megfelelően meghívják az adott kérdéssel foglalkozó ismert szakértőket, illetve politikusokat, hogy az ő véleményüket figyelembe véve alakíthassák ki a végső változatot. Erre a konferenciára kapott meghívást az EBRD és a Világbank által támogatott budapesti infrastruktúrafejlesztéssel összefüggésben a főpolgármester.

Február 5-én Demszky, mint az Európa Tanács önkormányzati testületének, a Helyi és Regionális Közhatósági Kongresszusának alelnöke vesz részt a testület elnökségi ülésén. Az elnökség előkészíti többek között az Európa Tanács önkormányzati szervezetének május végi plenáris ülését.

Védelmi terv készül a Kis-Dunáról

Alakuló ülését tartja ma Soroksáron az a tanácsadó testület, amely a Kis-Duna régió környezetvédelmi tanulmánytervének elkészítésében működik közre. A tanulmányhoz szükséges felmérésekre 3,7 millió kanadai dollárt ad a Kanadai Urbanisztikai Intézet.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A tanulmányterv elkészítéséhez két év áll a munkában részt vevők rendelkezésére. A program elsődleges célja, hogy feltárja a Soroksári-, illetve a Ráckevei-Duna-ág környezetvédelmi szempontból veszélyes gócpontjait. A felmérés készítői első helyre rangsorolják a folyó vízminőségét rontó szennyezőanyag-kibocsátó létesítmények feltárását. A pályázatot ugyan a XX. kerületi önkormányzat nyerte, a feltáró munkát koordináló tanácsadó testületben azonban számos szakmai szerv, illetve több, érintett önkormányzat képviselői is részt vesznek. A tanulmány tényeinek összegyűjtésében magyar és kanadai szakemberek közösen vesznek részt. A program során húsz-húsz kanadai és magyar szakértő dolgozik majd együtt.

Zsombok Tímár György XX. kerületi alpolgármester lapunknak kifejtette: két év alatt olyan tanulmánytervet kívánnak készíteni, amely alkalmas arra, hogy a Világbanktól, vagy az EBRD-től támogatást kérhessenek a környezet rehabilitációjára.

Azt már ma is tudni lehet, hogy a Kis-Duna vízminőségét jelentősen rontja a dél-pesti és a ferencvárosi szennyvíztisztító működése. Ez utóbbi csupán mechanikusan tisztít, ami tehát átfolyik a rácsokon, az mind a folyóba kerül. A csatorna vége ráadásul nem is a fősodor vonalában található, hanem a parthoz jóval közelebb, a szennyvíz nagy része tehát a Kis-Dunába kerül. A dél-pesti szennyvíztisztító ugyan biológiai tisztítást is végez, munkába állása óta azonban érzékelhetően romlott a víz minősége.

A tanulmányterv előkészítése során valamennyi érintett település lakosságának véleményét is kikérik a következő másfél év során.

Palotai telefonmizéria

Fórumot hirdetett február 8-ra és 15-re a „palotai" Polgári Érdek-képviseleti Egyesület. A megbeszélés tárgya a telefonhelyzet. Mint ismeretes, a Palota-Comot két évvel ezelőtt arra szervezte az önkormányzat, hogy koncessziós úton telefonnal lássa el a XV. kerületet. A törvény azonban késett, legutóbb pedig a miniszter egyetlen koncessziós területté nyilvánította Budapestet – így a privatizált Matáv mellett senkinek sem maradt esélye hálózat létesítésére. Az egyesület pénzügyi visszaéléssel vádolja meg a Palota-Commot, s egyúttal „önigazolónak és önmentőnek" nevezi *Czibik* polgármestert, amiért beperelte *Schamschula* minisztert. Felszólítja a lakosokat: bontsák fel szerződésüket a Palota-Commal, igényeljék vissza a befizetett pénzt. Olvasható *Purgert Imre* Matáv-igazgató levele is, melyben 45 ezer forint ellenében, 1995 végétől telefont ígér.

Germadics Vilmos, a Palota-Com ügyvezető igazgatója szerint az egyesület akciója hitelrontás, a Matáv pénzügyi ajánlata pedig magasabb a törvényben előírtnál.

A képzőművészet nem terjedhet szájhagyomány útján

Zsigmond Attila (52), a Budapest Galéria főigazgatója, a főváros II. kerületének MDF-es országgyűlési képviselője 1964-ben végzett az Iparművészeti Főiskola ipari formatervezési fakultásán. 1979-ben lett a Fővárosi Tanács felügyelete alá tartozó Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság vezetője. Ebből alakult a tíz éve a Budapest Galéria, a főváros kiállítási intézménye, a köztéri szobrok és emlékművek kezelője. Másfél éve az igazgatói pályázaton újra ő nyerte el a megbízatást.

– A Budapest Galéria felelős az összes fővárosi köztéri szoborért – kezdi a beszélgetést *Zsigmond Attila*. – Ez összesen mintegy ezer tétel. Amit úgy kell érteni, hogy a Hősök terén lévő emlékművet csak egynek számítjuk. És ebben a számban nincsenek benne az épületeken lévő plasztikák vagy emléktáblák. Ha a város új szobrot akar felállítani valahol, mi felelünk mindenért: a pályázat kiírásától az avatásig. Az utóbbi időben valamivel kevesebb új szobor kerül a közterekre. Volt néhány sikertelen pályázat is. A Nagy Imre térre tervezett emlékműre beérkezett pályamunkák közül egyet sem tartott megvalósításra érdemesnek a bírálóbizottság. A munkánkat nyilvánosan végezzük.

– Önök felelnek a köztéri szobrok állapotáért is.

– Éves terv szerint újítjuk föl a szobrainkat. Naprakész nyilvántartásunk van, amelyet szívesen bocsátunk a kutatók és minden érdeklődő rendelkezésére. Készen vagyunk a Kossuth-, az Eötvös- és a Petőfi-szobor restaurálásával. Ma már nemcsak a minőség és ár alapján szelektálunk a vállalkozók között. Az is fontos szempont, hogy milyen gyorsan végzik el a munkájukat. Most a millenniumi emlékmű következik. Először a hét vezér és az oszlopon álló angyal felújításának terve készül el. *(Folytatás az V. oldalon)*

Öltöny ezernyi változatban

Mosodai felvétel a IV. oldali összeállításunkhoz

BOROS JENŐ FELVÉTELE

Így ez a néhány halott is hozzáadódik ahhoz a *60 ezerhez*, akik 1992 januárja óta estek áldozatául az Algéria-szerte tomboló véres erőszaknak. Akkor ugyanis a mindössze 1989-ben alapított radikális Iszlám Üdvfront (FIS) az ország első többpárti parlamenti választásának első fordulójában elért eredménye alapján *esélyessé vált az abszolút többség megszerzésére*. A szavazást érvénytelenítették, a törvényhozást feloszlatták, végül a hadsereg által támogatott Liamine *Zeroual* 1994-ben elfoglalta az elnöki széket, s bevezette a katonai diktatúrát. A két éve tomboló terrorra hivatkozva *betiltotta a FIS-t*, annak vezetői börtönbe kerültek vagy külföldre menekültek, ám akik maradtak, azok illegalitásból irányítják a mészárlást. Ennek remélt most többek között *véget vetni* Zeroual, aki 1995 végén választáson erősíttette meg elnöki pozícióját, majd a múlt év novemberében népszavazáson fogadtatta el az ország új alkotmányát, amely többek között *betiltja az iszlámon alapuló pártokat*.

SZÁMÍTÁSA BE IS VÁLT, hiszen a 380 fős új nemzetgyűlésben a híveiből és legközelebbi mukatársaiból álló, *mindössze áprilisban létrehozott* Nemzeti Demokratikus Tömörülés (RND) 155 mandátumot szerzett. A második legnagyobb erő, az új alkotmány nyomán Iszlám Társadalom Mozgalmáról Békés Társadalom Mozgalmára (MSP) „átkeresztelkedett" mérsékelt párt lett 69 [illegible] mét, közölve, hogy az [illegible] luk tapasztalt visszaélések nyomán mintegy négyszáz szavazókörzetben megóvják az eredményt. Ez azonban aligha változtat a jelenlegi algériai konstelláción, az ellenzéki tiltakozás vajmi kevés eredménnyel kecsegtet. Az új alkotmány *a parlamentnek alig juttat hatalmat*, az szinte teljes egészében *az elnök kezében összpontosul* – jellemző, hogy a felsőház a nemzeti tanács képviselőinek egyharmadát is személyesen ő jelöli. Ezek után várhatóan *semmi sem kényszeríti rá, hogy felvegye a párbeszéd fonalát* a radikális iszlám erőkkel. Enélkül pedig aligha képzelhető el a rendezés, az élet normalizálása Algériában, ahol dacára az immár harmadik éve regisztrált *négy-öt százalék körüli gazdasági növekedésnek*, az átlagemberek életkörülményei mit sem javultak, sőt *megállíthatatlanul romlanak*. A folytatódó privatizáció pedig még *további elbocsátásokat* vetít előre a 29 milliós országban, ahol már ma is 25 százalékos hivatalosan az állástalanok aránya – megfigyelők szerint valószínűleg ennél is magasabb.

Az elnök tehát csatát nyert, a Zeroual-féle *„irányított demokrácia"* a helyén marad. Sőt a választások akár a társadalmi nyitás és az erőszak berekesztése felé tett első lépésnek is bizonyulhatnak. De akár szereti Zeroual, akár nem, a parlamentben és az algériai társadalomban *ott lesz az iszlám*.

(simon)

legalacsonyabb szinten tartani, hanem az egész társadalmat terhelő hosszú távú kötelezettségvállalások esetén az optimális gazdasági konstrukciót megtalálni.

6. Tiltakozunk a kormányhatározat azon rendelkezése ellen, amely lehetőséget biztosít az M7-es autópálya koncesszióban történő továbbépítésére. A kérdés számunkra nem pusztán díjkérdés. A lényeg azon van, hogy útépítés címén a társadalomtól és azon belül az úthasználóktól csak és kizárólag annyi kerüljön elvonásra, amennyi az utak megépítésének valóságos költsége. Egy további koncessziós megállapodás nemcsak az M7-es autópálya esetében lenne sérelmes és gazdaságilag indokolatlan, hanem egyértelműen lehetetlenné tenné 35 éven belül egy egységes útépítési stratégia és díjszabás-politika kialakítását.
7. Továbbra is szükségesnek tartjuk, hogy az autópályát érintő kérdések elhallgatása és félretájékoztatása helyett kezdődjön meg a közvélemény hiteles tájékoztatása, és kezdődjön meg egy valóságos párbeszéd a szakmai döntéshozók és a gazdasági kamara között.
8. A Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara 1997. május 30-i küldöttgyűlése fenntartja és megerősíti a kamara korábbi álláspontjait és felszólította a kamara vezetőségét, hogy a koncessziós törvényben szereplő kamarai jogosítványok hatékony érvényesülését biztosítsa.

A koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény szerint:

„...koncesszióköteles tevékenységek gyakorlására vonatkozó jogosultság – koncessziós szerződéssel történő – átengedésére irányuló pályázat kiírása előtt ki kell kérni az illetékes gazdasági kamara véleményét is."

Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Küldöttgyűlése

Társasházi várakozás

A múlt héten a kabinet beterjesztette a társasházakról szóló törvényjavaslatot, amelyet joggal előz meg felfokozott várakozás. Az igazságügyi tárca által kidolgozott elképzeléseket előzőleg a társasházak közös képviselői is megismerhették egy budapesti fórumon. Rögtön vitát is váltott ki néhány elgondolás. Mindenekelőtt a gyakorlati végrehajthatóság és finanszírozás oldaláról fogalmazódtak meg pesszimista próféciák. Az azonban bizonyos: egy régóta húzódó, kezeletlen probléma elevenjére tapint hamarosan a T. Ház, ha – mint hírlik – még a nyári szünet előtt elkezdődnek a parlamenti viták.

Mert nem csupán az épületek állaga romlik folyamatosan, de a jogszabályoknak is lerövidült az amortizációs idejük, ma már valóban képtelenek biztosítani a normális működést, az érdekegyeztetést, a „társasháztartást".

A honi modell jellemzően a 6–12 lakásra épült: az első ízben 1924-ben szabályozott tartalom mindmáig lényegében változatlan. Igaz, a negyvenes évek végén a magántulajdon iránti politikai ellenszenv miatt tíz évre kiiktatták e jogi formát a köztudatból. Ám a kegyelemdöfést nem a pártállami döntés, de (paradox módon) az állami, önkormányzati lakások rendszerváltás utáni tömeges privatizációja adta meg az elavult szabályozásnak. A lakásállomány egynegyede, mintegy egymillió lakás található ma társasházakban. S ha más nem, az Ó utcai házomlás figyelmeztetett: nem lehet azonos mércével mérni a különböző méretű, lakásszámú épületeket. S erről vallottak és vallanak még ma is a bíróságokon a közüzemidíj-hátralék miatt indult perek, az egyetemleges felelősség anomáliái és a döntésképtelen lakógyűlések.

Az előterjesztés most rugalmasabb alapszabályt, ésszerűbb szervezeti, jogi, gazdasági modellt, szakképzettebb házkezelést kínál. Aláducol néhány kirívó jogesetet, de – normális lakáspiac nélkül, ingatag anyagi helyzetű lakókkal – aligha teheti komfortosabbá a társasházi törvényt.

Bodnár Lajos

mekek honi piacát – állítja *Zsigmond* Attila. Mint megtudtuk, Hazai termék – hazai munkahely mozgalom irányítói. A magyar gazdaság ugyanis a nyolcvanas évek végén elkezdett liberali-

MSP Zerouale[illegible]
[illegible] Udvarhon által bojkottált választásokon.

[illegible] termékek, [illegible] sze hazánkban is előállítható – lenne.

Ezekben a napokban, órák-

[illegible] alighanem pusztán azért, [illegible] H+H Alapítvány ügyvezető nökével.

(Folytatás az 5. oldalon)

Eladhatók lesznek a védett épületek?

Veszélyben a műemlékek

(Munkatársunktól)

Veszélybe kerülnek a magyarországi műemléki ingatlanok, ha a környezetvédelmi bizottság törvénymódosító indítványát kedden elfogadja a parlament – állítja *Zsigmond* Attila. Mint megtudtuk, ha a kulturális bizottság nem tudja érdemben megtárgyalni az újonnan benyújtott módosító javaslatokat, akkor a végszavazás elhalasztását kezdeményezi.

A Magyar Demokrata Néppárt országgyűlési képviselője szerint *megengedhetetlen, hogy az országos műemlékjegyzékben szereplő elidegeníthetetlen állami tulajdonú ingatlanokat feloldják az eladási tilalom alól,* s az sem lenne szerencsés, ha a műemlékvédelmi hatóság struktúrájában a másodfokot a környezetvédelmi miniszter képviselné. Így az is megtörténhetne, bizonyos ügyekben magát *a minisztert perelnék be.*

Emlékeztetett arra: hónapok óta *„lebeg"* a parlament előtt az *építési törvény,* mert a kormánypártok nem tudják eldönteni, melyik lobbynak van igaza. *Zsigmond* Attila szerint az ágazati és az önkormányzati érdekcsoportok harcolnak egymással.

(Folytatás a 4. oldalon)

Van ötös a lottón

Egy telitalálatos lottószelvényt találtak a vasárnapi számláláskor a beérkezett mintegy 8,5 millió játékpapír között a Szerencsejáték Rt. munkatársai. A szerencsés nyertes 760 forintért vásárolt egy hétre szóló kombinációs szelvényt, amellyel összesen mintegy 780 millió forintot nyert – tájékoztatta *Kürti* István PR-menedzser az *MTI*-t. A játékosnak – aki szerdán váltotta meg szelvényét – a 778,7 millió forintot érő öttalálatos mellett hat négyese és három hármasa is van. A Szerencsejáték Rt. a 06-20/330-630-as mobiltelefonszámon várja a szerencsés bejelentkezését. A következő héten előreláthatóan mintegy 25 millió forint lesz az 5/90-es lottó főnyereménye.

…nem csak Csurka Istvánról szólt.

Osztovits Ágnes

Magyar Nemzet

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Elnöke: **KRISTÓF ATTILA**

Tagjai: **BÁCSKAI TAMÁS, DOBOS LÁSZLÓ, JANKOVICS MARCELL, KULCSÁR KÁLMÁN, MAKOVECZ IMRE, MARTONYI JÁNOS, MÁDL FERENC, POMOGÁTS BÉLA**

Főszerkesztő: **TÓTH GÁBOR**

Főszerkesztő-helyettesek: **SZÉNYI GÁBOR, WINTERMANTEL ISTVÁN**

Szerkesztők: **BUZA PÉTER, FEHÉR BÉLA, MARAFKÓ LÁSZLÓ**

Rovatvezetők: **MESZLENY LÁSZLÓ** (belpolitika), **HORVÁTH L. ISTVÁN** (gazdaság), **LŐCSEI GABRIELLA** (kultúra), **LAMBERT GÁBOR** (külpolitika), **KESERŰ ERNŐ** (levelezés), **FAGGYAS SÁNDOR** (publicisztika), **BOROS ISTVÁN** (riport), **ÁRVAY SÁNDOR** (sport)

Művészeti vezető: **SZABÓ ATTILA**

Szerkesztőség: 1133 Budapest, Visegrádi utca 110–112.
Telefon: 344-2500, telefax: 344-3651
Postacím: 1554 Budapest, Pf. 59.
Internet-cím: http://www.magyarnemzet.hu
E-mail: mnemzet@magyarnemzet.hu

Kiadja a P & B Média Portfóliókezelő Rt., 1133 Budapest, Visegrádi u. 116.
Telefon: 344-2500, telefax: 129-1282
Felelős kiadó: **NÉMETH PÉTER** vezérigazgató
Lapigazgató: **VAS GÁBOR**

Hirdetésfelvétel: Postabank Press Rt. 1133 Budapest, Visegrádi u. 116. Telefon: 270-1388, 344-2500, telefax: 129-1240, 129-1461.
Megbízott vezérigazgató: **RITTER TAMÁS** Telefon: 129-1208.
A hirdetések tartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget.

A terjesztést szervezi a P & B Média Rt. terjesztési igazgatósága.
Telefon: 129-0823, telefax: 149-1580.
Igazgató: **CSÖRY GYÖRGY**

Terjeszti a Hírker Rt., a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Egyesülés és a regionális részvénytársaságok, valamint a Kiadói Lapterjesztő Kereskedelmi Kft. Előfizethető a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, valamint a Hírlap-előfizetési Irodában (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.,; levélcím: HELIR, 1900 Budapest, Orczy tér 1., telefonszáma: 303-3441, 303-3442, faxszáma: 303-3440), közvetlenül, postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt. 11991102–02102799 pénzforgalmi jelzőszámra.
Eladási ár hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken 42 forint, szerdán és szombaton 52 forint
Előfizetési díj egy évre 9588 forint, fél évre 4794 forint, negyedévre 2397 forint, egy hónapra 799 forint

Előfizetés külföldre: Batthyany Kultur-Press Kft., 1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 6., telefon/fax: 0036 1 201-8891, mobiltelefon: 0036-20 524 -522
E-mail: batthyany@kultur-press.hu
Külföldön árusításban terjeszti: Batthyany Media Consulting Zürich

Szedés a szerkesztőségben. Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: **Lendvai Lászlóné vezérigazgató**

HU ISSN 0133–185X HU ISSN 0237–3793

indulni az élet rögös országútján. Ezért minduntalan megpróbálják megkérdőjelezni mindazt az iskolarendszerben, aminek nincs más funkciója, mint az „egyenlőtlenség" fenntartása, átörökítése. Nagyobb iskolai demokráciát tartanak helyesnek és lazább tananyagot, amelyből ki van iktatva a „fölösleges" tudás-

emberek, akik szakterületükön ki… magasló elmék ugyan, de nem igazán igazodnak el azon normák között, amelyek a mindennapi érintkezést szabályozzák – hogy finoman fogalmazzunk.

Ha az olvasónak a fentiek olvastán az a benyomása támad, hogy ő bizony már tapasztalt ilyen

…hangsúlyozva – nem akkor, ha ez abszolút végzetszerű, és persze nem akkor, ha a kilátástalan, sötét nyomor átörökítéséről van szó).

Úgy tűnik tehát, felelőtlenül járnak el azok, akik az iskolának e társadalomkonzerváló – ha úgy tetszik: egyenlőtlenséget konzer-

…tának maguknak, amilyet akarnak, valamint azokét a magas intellektusú egyénekét, akik a társadalmi normákat és erkölcsöket nyűgnek érzik érvényesülésük útján. És ugyanők érzik majd jól magukat a magyar társadalomban is. Már amíg ez létezik.

Bethlenfalvy Gábor

Én nem tudom...

(Mikor jár le a mandátum)

Én nem tudom, még mindig tabuként kezelendő-e az az állítás, miszerint *az idős kor önmagában rokon a bölcsességgel*.

Ha taburól nincs is szó, nem árt bizonyos óvatosság e kérdéskör érintésekor, hiszen az öregek, legyenek bár bölcsek vagy esendők, érzékenyek, hajlamosak önnnagukat *csoportként* kezelni, miként a fiatalok is, akik nem a múlt, hanem a jövő nevében nézik kétkedve a kétkedésre valóban okot adó jelent.

A mondás szerint egyébként: *fiatalság – bolondság*. Ez így odavetve inkább jóindulatú elnézést fejez ki, miként az is, ha valakire rásütik, hogy még nem nőtt be a feje lágya. Eme jelenségnek tartalmilag semmi köze sincs az agyalágyuláshoz, sokkal inkább könnyelműségre, elsietettségre utal, mintsem *alaposan átgondolt* ostobaságra.

Világunk keleti felén a XX. század közepétől a politika, a társadalom, a tudomány *látható csúcsain* a hatalmat éltes és öreg férfiak birtokolták. A Kremlről és tartozékairól a nyugati sajtó mint a gerontokrácia birodalmáról beszélt. Mi magunk is láthattunk reszketeg, összefüggéstelen beszédű aggastyánokat szónoki emelvényeken, s kétségtelen, hogy a politbüro – a *párt örökös agytrösztje* – a vének tanácsa volt. Ami bizonyos indián törzseknél állítólag eredményesen működött, az nálunk a végzetes megcsontosodás állapotát idézte elő. Létrejött a sztereotípiák uralma, a vénség átjárta a társadalmat, a hatalom középposztjait ezzel szinkronban a tisztes *középszer és középkor* birtokolta; az ötven esztendő alatti káder olyannak tűnt még, mint az éretlen gyümölcs.

Hiába volt köztudomású, hogy nemcsak a sportban, hanem valahány, az újat, a lényegit feltárni igyekvő mesterségben és tudományban húsz- és harmincéves kor közötti emberektől várható a legnagyobb teljesítmény és a legjobb eredmény, a társadalom kulcspozícióit a (túl)„érett", a „tapasztalt" nemzedék birtokolta.

Ez a helyzet mára a teljesítményorientált szakmákban és hivatásokban gyökeresen megváltozott. A különböző cégek a középvezetői pozíciókra általában fiatalokat keresnek, körülbelül negyven esztendő az a korhatár, amikor valakinek a gyors előrelépésre még jó esélye van. Mondhatni: átestünk a ló másik oldalára, *az elnyűtt ötvenes férfiak* ma a kutyának sem kellenek, ha begyakorolt és megszokott pozíciójukból kicsöppennek netán. A „bölcsesség" és a „tapasztalat" nem sokat számít, a modern cégek elvárnak ugyan bizonyos gyakorlatot, de követelményeiknek leginkább a mozgékonyság, az újra való fogékonyság és a teljesítményorientáltság a lényege.

Ifjú, rámenős menedzserek nyüzsögnek hát körülöttünk; nyitott elméjük bizonyos gátlástalansággal párosul, a yuppie nem okvetlenül erkölcsi lény, inkább találékony, mindenre kapható, és *célját fontosabbnak tekinti eszközénél*.

Az üzleti, banki, gazdasági szférában rossz napok virradtak a meggondolt öregekre, ha csak nem betonozták be alaposan magukat vezető pozíciókba előző érák idején.

Nyugaton a politikai élet legfelső posztjain is megfigyelhető bizonyos fiatalodási tendencia. *Reagan és Bush után az ötvenes Clinton jött Amerikában, az angol Blair* pedig minden idők legifjabb csúcsvezetői közé tartozik.

Nálunk, furcsa mód, mintha a keleti-kommunista hagyományok tovább élnének, leginkább a történelmi, egyébként kommunistaellenes pártokban is. Bizonyos *ősstabilság* jogán egy-egy helyütt a gerontokrácia uralja a párt szellemét, és kívülről látnunk kell: nem a bölcsesség, a tapasztalat, hanem valami elképesztő, megátalkodott konokság birtokában. És itt érkezünk el ismét a tabuhoz: *vajon a sokat emlegetett aggkori bölcsesség mit kezd az agy vérellátási zavaraival, az oxigénhiány okozta dühkitörésekkel, a gerontológiai beszűküléssel, megcsontosodással, amit az egyén hajlamos merő igazságérzetnek tekinteni*.

Aki próbált már meggyőzni bármiről egy makacs, rossz passzban lévő öreget, az pontosan tudja, mit nevezünk kompromisszumképtelenségnek.

Hogy mikor jár le *az alapítók, ősök, történelmi fáklyavivők és igazságosztók szellemi mandátuma*, én nem tudom.

Kristóf Attila

Baráth Etele cáfol

Vita a műemléki ingatlanokról

Lapunk hétfői számában *Zsigmond* Attila néppárti országgyűlési képviselő azon aggodalmának adott hangot, hogy amennyiben a parlament elfogadja a környezetvédelmi bizottságnak a műemléki törvényre vonatkozó módosító indítványát, akkor *veszélybe kerülnek a műemléki ingatlanok:* a jogszabály értelmében megszűnne az erre vonatkozó ingatlanjegyzék, s a műemléki épületeket magántulajdonba lehetne adni. Azt is kifogásolta, hogy a módosító javaslat értelmében *a másodfok a környezetvédelmi miniszterhez kerülne.*

A cikkben megemlített *Baráth* Etele szocialista párti képviselő, a környezetvédelmi bizottság elnöke tegnap levelet juttatott el lapunkhoz, amelyben leszögezi: a bizottság valóban javasolta a műemlékvédelmi törvény tervezete II. fejezetének címmódosítását, vagyis azt, ne *„Az állam kizárólagos tulajdonát képező műemlékek"* szöveg, hanem a *„Fokozott védelem alá tartozó műemlékek"* cím szerepeljen. Ugyanakkor Baráth Etele felhívja a figyelmet arra: a cím alá tartozó szöveg *változatlan: „Egyes kiemelkedő történeti és kulturális értékű műemlékek és műemlékegyüttesek az állam kizárólagos tulajdonát képezik. Ezek felsorolását e törvény melléklete tartalmazza. Az állam kizárólagos tulajdonát képező műemlékek és műemlékegyüttesek a kincstári vagyon körébe tartoznak és forgalomképtelenek"*. Baráth Etele hangsúlyozza: a környezetvédelmi bizottság nem kezdeményezője volt a koherenciazavar megszüntetésére irányuló módosításnak, hanem részt vett az eljárásban, és a szakmai megfontolásokat érvényesítette. Baráth megítélése szerint *nem helytálló* Zsigmond Attila azon megállapítása, miszerint a javaslat „vadonatúj elemeket" tartalmaz, mert a környezetvédelmi bizottság *mint résztvevő* segítette elő az alkotmányügyi bizottságnak a koherenciazavarra irányuló munkáját. A képviselő kijelentette: *„a kezdeményezés nem veszélyezteti az országos műemlékjegyzékben szereplő értékeket, hanem ezzel ellentétesen azok fokozottabb megóvását segíti elő"*. Baráth Etele úgy vélekedik: téves Zsigmond Attila azon megjegyzése, hogy a környezetvédelmi bizottság olyan javaslatot nyújtott be, amely azt célozná, „kerüljön a helyi önkormányzatokhoz a műemléki igazgatás". Hangoztatta: a módosítás arra vonatkozik, hogy „a kormány kapjon felhatalmazást a műemléki államigazgatási eljárásban az eljáró hatóságok jogkörének rendeleti szabályozására, továbbá a miniszter kapjon felhatalmazást a műemlékvédelem területi szervezetrendszerének, az OMVH szervezetének, feladat- és hatáskörének rendeleti szabályozására". Baráth Etele úgy véli: a cikkben feltételezett vélemet, hogy „máris eladtak" műemléki ingatlanokat, Zsigmond Attilának *bizonyítania kellene.*

(őszy-tóth)

Konszenzusra jutott pártok

Új jelöltek alkotmánybírónak

(Folytatás az 1. oldalról)

Ennek érdekében az alkotmányügyi bizottság a következő ülésén meghallgatja a jelölteket. A házelnök szerint a frakciók belátták, nem használ a parlament tekintélyének az eddigi huzavona. Továbbá a pártok bizonyságot tettek az alkotmányosság iránti elkötelezettségükről.

Toller László (MSZP) elmondta: *Gál Zoltán a szakmai szervezetektől kért névsort a jelöltállításhoz.* Közülük választottak a pártok, így egyik jelölt sem kötődik az ellenzékhez vagy a koalícióhoz. *Kónya* Imre (MDNP) a *Magyar Nemzet* kérdésére kifejtette: az ellenzék nagy tisztelettel tekint *Bruhács* Jánosra, aki személyes szempontjait alárendelte a bíróválasztásnak, amikor felajánlotta, visszalép a jelöltségtől, ha a koalíció és az ellenzék konszenzusra jut a személyi kérdésben. Hangsúlyozta, elfogadhatatlan az MSZP és az SZDSZ viselkedése, amely az elmúlt másfél évben *mulasztásos alkotmánysértést* okozott, s veszélyezteti az Alkotmánybíróság testületének folyamatosságát.

Németh János lapunk kérdésére elmondta: megtisztelőnek tartja azt a bizalmat, amely a szakmai, tudományos szervezetek és testületek javaslataiban kifejezésre jutott, és amit a pártok támogatólag figyelembe vettek.

(moldoványi)

Megis menesztik Cser Ágnest?

A *Magyar Nemzet* értesülése szerint *Halmy* László, az Egészségbiztosítási Önkormányzat elnöke hétfőn aláírta azt a levelet, amelyben *Cser* Ágnesnek, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár főigazgatójának felmentését kéri a kormánytól. Halmy László tegnap késő este megerősítette a hírt. Mint ismeretes: április 17-én szavazott az elnökség a főigazgató menesztése mellett. A kormányfő és a miniszter akkor előre jelezte, *megvétózzák* a döntést. Az azóta eltelt másfél hónap alatt megfigyelők szerint feszültebbé vált a tárca és Cser Ágnes viszonya, így ma már nem elképzelhetetlen, hogy a kormány végül beleegyezését adja a felmentéshez.

(élő)

Király Zoltán az MSZP-ben

Király Zoltán arról tájékoztatta a *Magyar Nemzetet,* fontolgatja a politikai közéletbe való visszatérését. Ennek egyik legbiztosabb jele: belépett az MSZP-be, és valószínűleg indul a jövő évi országgyűlési választáson. Amennyiben ez a szándéka véglegessé válik, akkor Bács-Kiskun megye székhelyén, Kecskeméten egyéni kerületben vállalja a megmérettetést.

Király Zoltán politikai karrierje Szegeden kezdődött, amikor 1985-ben a helyi tévéstúdió szerkesztőjeként óriási választási küzdelemben legyőzte az MSZMP akkori megyei bizottságának első titkárát, a rendkívüli befolyással rendelkező *Komócsin* Mihályt, és lett országgyűlési képviselő, majd egyik fontos szereplőjévé vált a rendszerváltásnak. Az 1990-es választáson *függetlenként,* az MDF támogatásával indult, és az elsők között jutott a parlamentbe, ám négy év múlva a Magyarországi Szociáldemokrata Párt színeiben már nem sikerült a bravúr, hogy harmadszorra is ugyanabban a szegedi választókerületben győzzön és honatya legyen. Ekkor vonult vissza a politikai élettől, *vállalkozó* lett, magáncéget alapított, és kommunikációs marketinggel kezdett foglalkozni, amellett, hogy nem fordított hátat eredeti szakmájának, s időnként műsort vezet a tévében. Király Zoltán lapunknak elmondta, azért választotta az MSZP-t, mert úgy érzi, ez a párt képviseli legjobban a valódi szociáldemokrata értékeket, és reménye szerint a jövőben sikerül is azt megvalósítani. Az exhonatya nem titkolja, ma már lejárt a függetlenként való politizálás ideje, és ezért is vállalja fel tudatosan a politikai pártot. Ha véglegesen döntött, akkor azért lesz Kecskemét a választási hadjárat színhelye, mert ott él a hozzá hasonlóan gondolkodó legtöbb ifjúkori barátja (egyébként Kiskunfélegyházán született), és Bács-Kiskunban érzi a hazai pálya előnyét, bízik abban, sokkal több támogatója lesz, mint volt Szegeden, ahonnan néhány éve már elköltözött Budapestre.

(h. m.)

A korábbi [illegible] tottságát ugyanis csak gyárkapun belüli munkanélküliséggel lehetett volna fenntartani, az ilyen elbocsátások ellen pedig nem tiltakozhatott a szakszervezet – hangzott el azon a szemináriumon, melyet az MSZOSZ rendez romániai szakszervezeti vezetőknek.

EGYETÉRT a magyar és a dél-afrikai igazságügyi miniszter abban, hogy a nem túl távoli jövőben alá lehet írni a kétoldalú kiadatási egyezményt, valamint a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló átfogó megállapodást. Abdullah Mohammed Omar dél-afrikai miniszter budapesti tárgyalásainak végeztével elhangzott: a nemzetközi szervezett bűnözés egyre kevésbé ismer határokat.

Magyar Nemzet 1997 VI. 10

Milliós egyházi ünnepség Krakkóban

A pápa szentté avatta Hedvig királynét

Az egyháznak új módszereket kell kidolgoznia a gyermekekkel és a fiatalokkal való jobb párbeszéd érdekében, s fel kell frissíteni a világi személyek részvételét is az egyház munkájában – jelentette ki *II. János Pál* katolikus egyházfő vasárnap Krakkóban, ahol egymillió hívő előtt vasárnap szentté avatta Hedvig királynét, Nagy Lajos magyar király leányát. Az ünnepségen a lengyel katolikus egyház magas rangú képviselői mellett litván, magyar, szlovák, cseh, olasz, szlovén, bolíviai és portugál egyházi vezetők is részt vettek. Magyarországot *Seregély* István egri érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke képviselte.

A pápa egészen bizonyosan nem utoljára látogatott Lengyelországba – mondta az *MTI* jelentése szerint Krakkóban Tadeusz *Pieronek*, a lengyel püspöki kar titkára. A magas rangú egyházi vezető nem zárta ki, hogy II. János Pál jövőre részt vesz a Gdansk ezer évvel ezelőtti megalapítása alkalmából zajló rendezvénysorozat záróünnepségén. Arra az újságírói kérdésre, hogy a pápalátogatás hozzájárul-e a lengyel egyházon belüli ellentétek elsimításához, a püspöki kar titkára kifejtette: „a lengyel katolikus egyház vallási ügyekben teljesen egységes, megosztottságról legfeljebb politikai értelemben lehet beszélni. E téren azonban nincs is szükség egységre, hiszen mindenkinek joga van a saját politikai szimpátiáihoz".

A katolikus egyházfő vasárnap fogadta Wlodzimierz *Cimoszewicz* lengyel miniszterelnököt. A kormányfő újságíróknak elmondta, hogy a találkozón nem esett szó az állam és az egyház viszonyáról, s így a Vatikán és Lengyelország közötti konkordátum ratifikálásáról sem.

Arkan becsületsértésért pereli a CNN-t

Tudjman vukovári vizitje

ÚJVIDÉK – *Tudjman* elnök sa árán tudták a szerbek elfoglal- is a *Wanted* című többrészes műsorában bemutatta Zeljko Razs-

Önkritikát szorgalmaztak az MSZP platformjai

Tisztújítás csak jövőre

(Folytatás az 1. oldalról)

A politika *módosítását* sürgette a multinacionális tőkével szemben, hogy ne csak a cégek, de a közjó is részesüljön a befektetések hasznából. Krausz Tamás hangoztatta: a szegénység a tőkés újratermelés velejárója, ezért nem lehet csak a szociális kérdésekre koncentrálni. Szerinte a párt nem tud mit kezdeni a tőke és a munka közötti ellentmondással, ezért nem tud mit mondani a munkanélküliségről sem. Kiss Péter szerint a párt nem tudja, hogy a rendszerváltozás fordulópontján, és mindazon pártokkal együtt kívának működni, amelyek választ kívánnak adni a társadalom problémáira. Ebbe a körbe azonban – szerinte – nem tartozik bele

Az elnökség és a választmány javaslatát fogadta el az MSZP kongresszusa a választási felkészülésről, illetve a párton belüli együttműködés megerősítéséről szóló állásfoglalásban. Ennek értelmében 1998. március 30-ig új kongresszust hívnak össze, amelynek során – a választmány döntésétől függően – tisztújítást tartanak, vagy meghosszabbítják a párt vezető testületeinek mandátumát. Egyben felhívták a választmányt: a jövő évi választások szempontjából alapvető fontosságú döntések meghozatalára és a tisztújításra ne egyazon kongresszuson kerítsenek sort. A küldöttek döntő többsége elutasította a dokumentum-előkészítő bizottság javaslatát is, amely a jövő év márciusáig csak a tisztújítást tette volna lehetővé, a mandátumok meghosszabbítását nem.

A kongresszus egyebek között leszögezte: törvényben kell rögzíteni, hogy 2000-ig a nyugdíjakat minden évben a mindenkori inflációt meghaladó mértékben kell emelni. A családi pótlék 1997. évi átlagosan 30 százalékos emelését követően biztosítani kell az ellátás reálértékét. A mezőgazdaság érdekében az agrártermelés támogatását már 1998-ban az inflációt meghaladó mértékben kell növelni.

biztosítja az ellátásra fordított összeg reálértékének megőrzését. *Kiss* Péter munkaügyi miniszter aktív foglalkoztatásnövekedést irányzott elő, ami nem a segélyezésre, hanem a közmunka-lehetőségekre és a képzési támogatásokra épül. *Kovács* László külügyminiszter történelmi esélynek nevezte, amikor az ország szabadon választhat szövetségest. Az euroatlanti integráció garantálhatja fejlődésünket és stabilitásunkat – mutatott rá. *Földes* György elnökségi tag szerint arra kell törekedni: 1998 után is hasonló összetételű kormány irányítsa Magyarországot.

Zárszavában Horn Gyula kifejtette: a kongresszus igazolta, *tud vitatkozni és demokratikusan dönteni az MSZP*. Kiemelte, támogatni lehet a párton belüli vitát, ha az *nem* öncélú. Elismerte, többet tehetett volna a kormány a mezőgazdaságért, de e területen sem adhatja fel az állam a szektorsemlegesség elvét. Hangsúlyozta, az MSZP nemcsak a bérből, ha-

Nyíregyházán is folytatódtak a KDNP belső vitái

Módosuló tulajdonviszonyok?

Giczy György pártelnök és Csépe Béla frakcióvezető-helyettes nyílt színi vitájába torkollott a KDNP sajtótájékoztatója szombaton Nyíregyházán, a párt Szabolcs-Szatmár megyei választmánya ülésének szünetében. Csépe ugyanis felszólította Giczyt: a sajtó munkatársai előtt is ismételje meg, amit a nyírségi választmány tanácskozásán a tulajdonviszonyok megváltoztatásának szükségességéről, illetve a jogállamiság megkérdőjelezéséről mondott, amivel ő személy szerint nem értett egyet.

Giczy György kijelentette: Magyarország banánköztársaság, itt nem az európai normák szerinti demokrácia alakult ki. Ha jogállamiság lenne, akkor a törvénytelen helyzetű *Horn* Gyula nem lehetne kormányfő. Ő maga ismerte be ugyanis, hogy '56-ot követően

hogy a párt belső vitáinak lezárulásával egységes politikai erőként tudnak szerepelni, s ha következetesen képviselik a programjukat, akkor jó esélyük van 1998-ban. Bárki is lesz a KDNP elnöke a június 21-i országos választmány után, ő nem hagyja el a pártot, és az elnököt fogja támogatni. Aki nem képes a párttagság akarata szerint politizálni, az lépjen ki a KDNP-ből – utalt a belső válságot okozó vitákra.

Csépe Béla válaszként kiemelte: a tulajdonviszonyok bárminemű változtatása csak a törvényes keretek között történhet, a „hozzányúlás" – fogalmazása szerint – nem azonos az adóreformmal. A miniszterelnök ügynöktörvényi érintettségéről pedig úgy vélekedett: demokratikus választást követően jelölték a kormányfőt, s annak tisztségét nem kérdőjelezi meg az említett törvény. A frakcióvezető-helyettes bírálta Giczyt, véleménye szerint vezetőváltás szükséges, mert a KDNP jelenleg ám ha nem a kereszténydemokrácia elveit és az ország érdekeit képviselő elnököt választanak meg, akkor a lelkiismeretük szerint döntenek, és a frakció megszűnhet. Csépe személy szerint nem kíván távozni a pártból.

Szilágyiné Császár Terézia megyei elnök kijelentette: a parlamenti frakció nem marad együtt, volt rá már példa, hogy egyesek nem jó pártba léptek be. A titkos szavazáson egyébként a szabolcsiak többségi ajánlással Giczy Györgyöt, kisebbségi ajánlással *Semjén* Zsoltot javasolták a KDNP elnökének.

(tóth m. i.)

A tisztújítás a KDNP életében olyan választóvonal, amely lezárja az elmúlt időszak eseményeit. Ebben foglalt állást a 17 megye pártelnökeinek s megyénként két-két országos választmányi tagjának a részvételével a hét végén Székesfehérvárott megrendezett tanácskozás. Ötpontos ajánlást fogal-

Eladhatók lesznek a védett épületek is?

Veszélyben a műemlékek

(Folytatás az 1. oldalról)

Úgy véli, ugyanez a veszély fenyegeti a műemlékvédelmi törvényt is. A módosító javaslatok szavazása folyamatosan zajlott, míg egyszer csak *koherenciazavar* alakult ki abban, hol legyen az első és a másodfok a műemléki igazgatás terén. A kormánynak az az álláspontja – egy képviselői módosító indítványt elfogadva –, hogy a környezetvédelmi miniszter képviselje a másodfokot. Ezt elfogadta a *T. Ház*, ugyanakkor viszont szintén megszavazta Zsigmond Attila 107-es számú módosítását, amely azt tartalmazza, *ne a miniszter képviselje* a másodfokot. Ezt az ellentmondást az illetékes alkotmányügyi bizottságnak kell feloldalnia; a bizottság foglalkozott is a kérdéssel, s a néppárti képviselő javaslatát alapul véve készítettek egy jogilag is megfelelő módosító indítványt, amely a koherenciazavart hivatott kikükösziböllni. Ugyanakkor Zsigmond Attila meglepetéssel tapasztalta, hogy a környezetvédelmi bizottság eközben – *Baráth* Etele szocialista párti bizottsági elnök ellenjegyzésével – egy módosító csomagot nyújtott be.

A néppárti képviselő leginkább azt kifogásolja: ez a csomag nem a koherenciazavar megszüntetésére irányul, hanem *vadonatúj módosító elemeket* tartalmaz. Az egyik arról szól: kerüljön a helyi önkormányzathoz a műemléki igazgatás, s azok közelében helyi hivatalok jöjjenek létre. Zsigmond szerint a jelenlegi igazgatási rendszer sem tökéletes, de *legalább működik*. Ezzel a megoldással viszont a képviselő szerint *óriási káosz alakulna ki a műemlékvédelemben*, s egyúttal veszélybe kerülnének a műemléki épületek. A másik módosítás *megszüntetné* a „tartósan állami tulajdonban maradó és el nem idegeníthető műemlékek" jegyzékét. Ehelyett azt mondaná ki a törvény, fokozottan védeni kell a műemlékeket, de ezzel gyakorlatilag lehetővé válna, hogy *magántulajdonba kerüljenek* ezek az ingatlanok. Mint megtudtuk, a parlament kulturális bizottsága a múlt heti ülésén kapta meg ezt a módosító csomagot, következésképpen nem tudta érdemben megtárgyalni. Ha a szavazásig nem tudják megvitatni a javaslatokat, akkor a bizottság kérni fogja a végszavazás elhalasztását. Zsigmond Attila szerint ugyanis ezek olyan tartalmi kérdések, amelyekről a kulturális bizottságnak véleményt kell mondania.

A honatya nem zárja ki annak a lehetőségét, *máris eladtak* állami tulajdonban lévő műemlék ingatlanokat, s a módosításokkal ezt akarják *legalizálni*. Mint mondta: a lista megszüntetése egyet jelentene a műemlékek *felszámolásával*.

(ő.-t. g.)

Zsigmondy Béla (Bp., 1848. márc. 7. — Bp., 1916. jun. 12.): gépészmérnök, kutfuró és hidépitő. Mérnöki diplomáját a zürichi müegy.-en szerezte. Hazatérve nagybátyjával, § Vilmos mérnökkel társult. A legtöbb alföldi város artézi kutját ő furta. Érdeme, hogy az 500 m-nél nagyobb mélységben végzett furásoknál fellépő nehézségeket uj technikával, az általa első izben alkalmazott sodronykötéllel és a már használatban volt eszközök átalakitásával leküzdötte. 1894-től főképp hidépitéssel foglalkozott. A Ferenc József-hid (a mai Szabadsághid), a Margitszigeti Dunahid, a komáromi Kis-Dunahid, a csongrádi Tisza-hid épitő része az ő vezetése alatt készült. — Irod. Zs.B. (Magy.Mérnök és Épitész Egyl. Közl. 1916. 6. sz.); Zs.B. (Élet és Tud. 1955. 9. sz.).

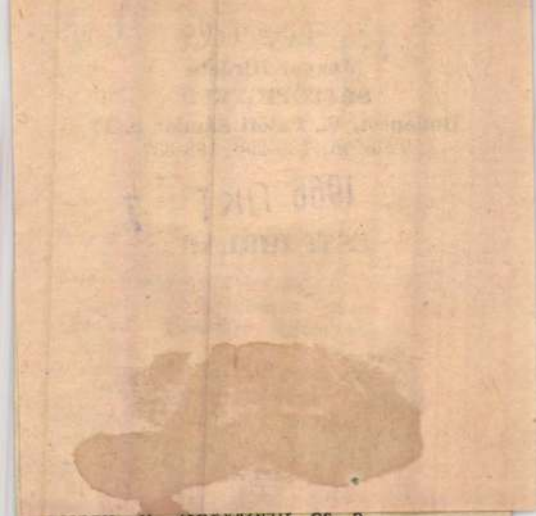

...körút és a Duna közötti városrész utcáinak forgalomszabályozását. *Itt a legtöbb utcában egyirányú forgalom lesz.* Az intézkedéssel egyidőben százezer példányban térkép is készül, amely ismerteti majd az új forgalmi rendet.

Dr. Vörös Balogh István előadását vita követte.

...onlít...

...gyminiszter

...terve"

Zsigmondi Boris
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 OKT 7.

ESTI HIRLAP

1021

• *A tv magas színvonalat képviselő képzőművészeti filmjei közül is kimagaslik Zsigmondi Boris kitűnő műve, a Látomás a valóságról. Annak ellenére, hogy a film legnagyobb részében nem festményeket mutat, hanem a sajátos hangulatú kisváros, Szentendre utcáit, mégis, száz százalékos képzőművészeti filmet láthatunk. Kommentár nélküli képsoraival egy sokat vitatott, rendkívül lényeges kérdésre ad választ; a kamera valósággal nyomozói bravúrral bizonyítja be négy festő, Bálint Endre, Vajda Lajos, Korniss Dezső és Szántó Piroska rendkívül elvontnak tűnő képeiről, hogy mennyire a valóságban gyökereznek, mennyire kötődnek Szentendre motívumaihoz és hangulataihoz. De nemcsak a képzőművészet problémáinak megértéséhez segít hozzá, nemcsak a modern magyar művészetben való tájékozódásunkat könnyíti meg: mint film, önmagában is művészi élményt jelent.*

Zsigmondy Béla †

U. 2218

Pesti Hirlap
1916. jun. 16.
(Zs. temetése.)

Paulovics Ottmár

.....számhoz.

Hivatalos

A kiküldött neve, állása, fizetési osztálya: ..... Paulovi
..... VI.f.o.

A kiküldetés helye, célja és a rendelet kelte, száma: ..... A szombathel
nak feltárása
A Müemlékek O
ból.

Tétel	Idő hó	Idő nap	Az utazás részletezése felszámít
1.	1938. jan,	23.	Vasúti jegy Bpest
			Szombathely. Gyv.f
2.	"	27.	Vasúti jegy Szomba gyv, fél II.oszt.

33. SZÁM. 1888. BUDAPEST, AUGUSZTUS 12. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, fél évre ... 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre ... 4 •
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 •
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó

A PÉCSI KIÁLLITÁS ÉS VEZÉRFÉRFIAI.

Ha a térképen Kanizsától fölfelé egy vonalat húzunk éjszakra Sopron alá, onnan egy másikat kelet felé a Dunáig, harmadik vonalnak a lefelé sietö Dunát, negyediknek az ország határát képzeljük: az igy befogott négyszögben, Magyarországnak tehát jóformán egy nyolczadrészében, nem találunk várost, mely Pécscsel úgy népesség, mint különösen városiasság s a müvelödés követelései iránt való hódolás tekintetében egy szinvonalra lenne állítható. Utczái régóta kövezettek, többnyire emeletes házakkal befogottak, sétatere diszes, városháza

Dr ZÁRAY KÁROLY,
a pécsi kiállitás titkára.

nagyvárosias, tornyos épület, iskolái, különböző tanintézetei számosak, szépek és nagyok, számos templomai régtől fogva páratlanok, különösen székesegyháza, mely a maga nemében hazánkban unikum.»

Körülbelől ezeket irtuk egy Pécset ismertető czikkünkben ez előtt nyolcz évvel, a király ott járása alkalmából. De Pécs azóta is haladt. Legnevezetesebb monumentális épületének restaurácziója csak most végződött be, s hogy pezsgő erejének, munkásságának, előhaladásának a kenyéradó tevékenység sokféle ágai terén is jelét adja, — most, e hó 11-én megnyitja kiállitását, mely sokkal nagyobb jelentőségünek igérkezik a helyi érdekü kiállitásoknál, noha szerényen csupán Baranya-, Tolna- és Somogymegyék gazdasági és iparkiállitásának nevezi magát.

KARDOS KÁLMÁN FŐISPÁN,
a pécsi kiállitás elnöke.

A kiállitás iránt oly nagy érdeklődés mutatkozott, hogy tágitani kellett az eredetileg szűknek tervezett kereten. Az ország számos részéből, de még külföldről is érkeztek bejelentések, s a kiállitás huszonnyolcz csoportjában nem csupán Pécs s a három megye, hanem az ország többi része, még Erdély is képviselve lesz, mely utóbbinak iparára figyelemmel lennünk a román határvámok következtében kétszeres kötelesség.

Lapunk egy ottani barátja be is küldte már hozzánk a kiállitás rövid ismertetését, bemutatván egyuttal ama buzgó férfiakat, kiknek a kiállitás létesitése körül legtöbb érdemük volt. A következőkben tudósitónknak adjuk át a szót:

A Baranya-, Tolna- és Somogymegyék által Pécsett rendezett s e hó 11-én megnyitandó általános kiállitás, mint előre lehetett látni, meglepő hatást tesz minden jelenlevőre s valószinüleg számos látogatót fog a festői vidékü Pécsre vonzani. A tornacsarnok, színkör s a nőegyleti gyermekkert környékén levő tágas terület, az emlitett épületeken kivül oda épitett 1200 □ méternyi iparcsarnokkal és 1400 □ méternyi félfedelü épülettel együtt, az izléssel készült diszkapu felől nézve már kivülről is a kiállitásnak nem közönséges arányaira enged következtetni. S a látogató nem is csalódik. A mezőgazdaság dús tárlata, a borokkal, s a házi ipartanműhelyek és a gazdag kalotaszegi kiállitás már magokban elfoglalják az egész szinkört, szinpadával, összes páholyaival és karzatával együtt. Az iparcsarnokot az iparczikkek, kivált az e vidéki Zsolnay-czég világhirü majolikái, kályhái s egyéb anyagneműi, töltik be.

A torna-csarnokban szintén különféle iparágakat és Angszternek, a pécsi dóm orgonaépitőjének nagy orgonáját, köröskörül a nagy területü nyilt csarnokokban gazdasági gépeket,

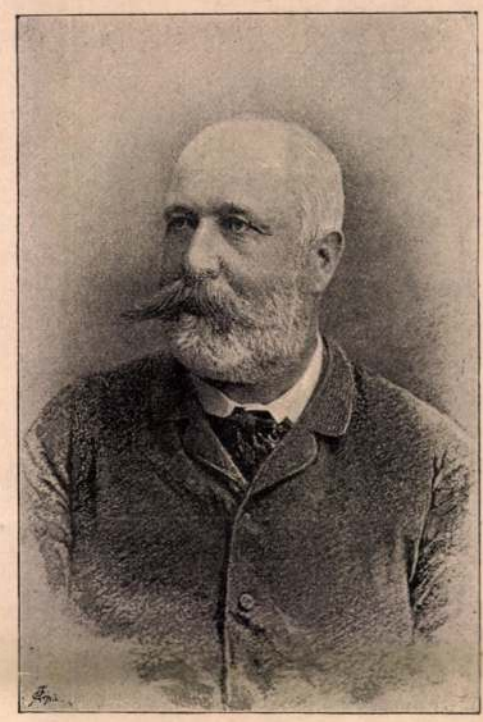

NÁDOSY KÁLMÁN,
a pécsi kiállitás végrehajtó bizottságának elnöke.

közlekedési eszközöket és Zsolnaynak épitési dísz- és szoborműveit, stb. látjuk. A pavillonok közt kitünik a kiállitási iroda nagy épülete, melynek berendezése Hoffmann K. pécsi butorgyárosnak becsületére válik.

Mindezekről s a kiállitás többi osztályairól, főkép a műcsarnok vándor-kiállitásáról közelebbről tüzetesebben akarván megemlékezni, ezuttal csak a kiállitás vezérférfiait sietünk bemutatni.

A kiállitás elnöke KARDOS KÁLMÁN, Baranyamegye főispánja. 1839-ben született Hidasdon, Baranyamegyében. Atyja Antal, egykor Baranyamegye alispánja volt, hová a család öse kétszáz évvel ezelőtt származott be Trencsénből.

Ott áll a család ősi vára Kardosfalván ma is. Kardos Kálmán Pécsett és Budapesten végezvén középiskoláit, jogi tanulmányokra Bécsbe ment, de Pesten fejezte be azokat, valamennyi vizsgálatait kitünő sikerrel állotta ki s ügyvédi diplomát nyert.

1861-ben Baranyamegye másod aljegyzőjévé választatott s csakhamar, alig 21 éves korában már első aljegyző lett s az maradt, mígnem az alkotmány ujabb felfüggesztése következtében, az egész hazafias tisztikar lemondott hivataláról. 1865-ben, mint 24 éves fiatal embert a pécsváradi járás országgyülési képviselőjévé választotta, s az országgyülésen a kiegyezési tárgyalások alkalmával tartalmas beszédeivel vonta magára a figyelmet a Deák-párt soraiban. A koronázás alkalmával a király aranysarkantyus vitézei közé sorolta. A következő választásnál Baranyában mindenütt az ellenzék győzvén, Kardos a képviselői mandátumtól elesett, de a megye megemlékezvén érdemeiről, lelkesedéssel sietett őt a mohácsi járás főszolgabirójává választani; ez állásában három év alatt akkora népszerűségre tett szert, hogy 1872-ben már nemcsak a mohácsi, hanem a pécsváradi kerület is ujból országgyülési képviselőjévé választotta, ő ekkor is a mohácsi mandátumot fogadta el. Ez ülésszak alatt mint bizottsági előadó működött, de 1875-ben visszavonult a politikai pályától, mig 1882-ben ismét nagy küldöttség kérte föl Pécsváradról a képviselőség elvállalására, a minek nem is állott ellen, s megválasztatván, tevékeny része volt többek közt a középiskolai törvény megalkotásában. A következő 1884-iki ülésszakra is megválasztatott, és mint királyi biztos küldetett a mohácsi sziget bonyodalmas ügyének elintézésére, a melyet sikeresen meg is oldott.

1887-ben Pécs város és Baranyamegye főispánja lett, mely állásában már is szép eredménye mutatkozik tevékenységének, ugy hivatalos, mint társadalmi téren. Állását nem sinecurának, hanem olyannak tekinti, melyen a tevékenységi tér és előjog egyszersmind komoly munkára kötelez, s működésében hogy mily népszerü, bizonyitja az is, hogy a nádasi svábok csak «Unser Kálmán»-nak nevezik, s valóban ő a megtestesült szeretetreméltóság. Minden mozgalom élén ott látjuk s fáradhatatlanságának már eddig is számos nyomaival találkozunk. A pécsi kiállításnak ő névleg díszelnöke, valóban pedig egyik megteremtője.

Maga a pécsi kiállítás eszméje különben a baranyai gazdasági egyesület és a pécsi kereskedelmi és iparkamara köréből indult ki. Az előbbinek elnöke, Nádosi Kálmán és az utóbbinak titkárja, dr. Záray Károly a kiállítás két legtevékenyebb tenyezője, kik Baranyamegye társadalmi életének legserényebb mozgatói közé tartoznak.

Nádosi Kálmán-nak már atyja, Nádosi István, mint gróf Széchenyi István, Deák Ferencz és báró Eötvös József bizalmas embere, ezekkel együtt buzgólkodott az Első Magyar Általános Biztositó-Társaság alapitásában. Nádosi Kálmán 1832-ben született. Szülei katona-pályára szánták s e végből a bécsi katonai mérnöki, azután pedig a tüzérakadémiát végezte jeles sikerrel. Néhány évig mint huszár-kapitány szolgált a hadseregben, míg aztán a családi vagyon gondozása végett rangjáról lemondott, helyesebben a kardból sarlót csinált. Jelenleg a baranyamegyei gazdasági egylet elnöke s e mellett, mint a tolna-baranya-somogymegyei evangelikus egyházmegye világi felügyelője, a közügyek terén már évek sora óta igen kiterjedt és sikeres fáradozást fejt ki. A Dunántúl alsó vidéke legnépszerübb és legtiszteltebb vezéregyénei közé sorozta. Családi tűzhelye a magyar nemzetiség ápolásának és terjesztésének a Dunántúl egyik góczpontja, mely felé a háziur jótékonysága, vendégszeretete és jovialissága folytán a vidéki közélet elemei önkénytelenül is huzódnak és tömörülnek. Nádosi mint gazda a herczeg Eszterházy-féle szent-lőrinczi elhanyagolt uradalmat bérelte ki, s azt rövid idő alatt mintagazdasággá alakitotta, a mi bérleti gazdálkodásnál ritkán szokott előfordulni. A közéletben kifejtett érdemei nem csak a közvéleményben, hanem felsőbb helyen is méltó elismerésre találtak. Ő felsége a király a Ferencz-József-rend lovag-keresztjével, majd meg a magyar nemesség adományozásával tüntette ki.

Dr. Záray Károly a pécsi kiállitás titkára, s mint ilyen tulajdonkép főfő mozgató eleme és tevékeny harczosa. Tanári pályára készült, de később a jogira tért át, s az államtudományokból tudori szigorlatot tevén, a közgazdasági pályára lépett, a melyen tulajdonképeni elemébe találta magát. Még mint jogász megalakította a pécsi kereskedelmi és ipartársulatot és meggyőzően okadatolt emlékiratával nagy része volt abban, hogy Baranya, Somogy és Tolna megyéből Pécs székhelylyel uj kereskedelmi és iparkamara alakíttatott, a melynek ő választatott titkárává. Lankadatlan buzgóságot fejt ki itt évek óta. E téren teljesen otthon van. Fölterjesztéseit, munkálatait alapos tanulmány, a meggyőződés heve jellemzi, melylyel néha kiméletlenül is síkra száll, kivált a hol a féltett ügyet igazságtalan vagy méltánytalán támadás fenyegeti. A hol csak a legkisebb közgazdasági mozgalom mutatkozott, mindig ott volt az elsők között, s a fizetetlen munka java része többnyire rá hárult.

Ő maga több, ma már virágzó vállalat érdekében inditott mozgalmat, s a pécsi kamarai kerület kereskedői és iparosai benne mindig őszinte tanácsadót és buzgó védőt találtak. Müködési tere jelentékenyen kibővült azzal, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ő rá ruházta Pécs sz. k. város közgazdasági előadói tisztét, s mint ilyen, áthatva e tisztség jelentőségétől, ő volt az, a ki az összes közgazdasági előadók közt mozgalmat indított meg arra nézve, hogy a tisztséget ingyen viseljék; a minek következtében az állam évenként 30,000 frtot takarított meg. Közhasznu működése ismertté levén, megkinálták kereskedelmi konzulátusi hivatallal is, de ő ugy vélvén, hogy mostani állásában otthonosabb és működése sikeresebb, az ajánlatot nem fogadta el. Irt három közgazdasági művet, melyek közül a «Kereskedelmi jogisme» a hazai kereskedelmi világ vade mecumává lett, s igen elterjedt.

A pécsi kiállítás — mint azt általánosan elismerik, — legnagyobb részben az ő fáradhatatlanságának köszöni létét. *Dr. G. P.*

TENGEREN.

Vitorlámat nem lengeté
A Quarnero hüvös szele,
Az árboczfán, a mint dagadt,
Vágyódó lelkem fujt bele.

Ki a tengerre, messze ki,
Hol a mozgó hullám az úr,
Hol a remény s kétség között
A szív inogni megtanul.

Hol nyugvó pontot nem talál
A kétkedő hajós szeme,
Fejét az ég előttem a
Tenger keblére hajtja le.

S hajónk röpül, mi kéj: a hab,
Ha így sülyeszt, ha így emel,
Játékszerével a gyerek
Nem bánhatik könnyebben el.

Mi szép a mint daczol velünk
Alant a küzködő elem,
Oh mint szeretnék élni itt —
S meghalni itt — a tengeren!

Föl sem veszem: ha meglegyint
Fehér szárnyával a sirály,
S üvölt a vész és lelkem a
Viharban is gyönyört talál.

Szivem vágy és kétség között
Kitombolhatja itt magát,
Vagy elmerül vagy szebb világ
Vizébe mártja horgonyát!

Malomhegyi István.

BÁRÓ WESSELÉNYI ZSUZSÁNNA MAGYARORSZÁGON UTAZÁSA SZÁZ ÉVVEL EZELŐTT.

(1786.)

Az oroszlánok lassan szaporodnak; a Ferencz nádortól leszármazott hadadi Wesselényiek is csak egy-két férfiivadékban tarták fenn a családot.

Igy az országos elnök és jeles naplóiró, Istvánnak csak két fia volt: Ferencz és István; ez utóbbinak, ki maga is katonai pályára adta magát, csak egyetlen fia, Wesselényi Miklós (az idősb), kit atyja a kor előkelőinek szokása szerint katonának adott be.

Ha szerencsésebb korban és viszonyok között születik — irja róla egy életirója — s lelke roppant erejét magasabb feladatok megfejtésére használhatja, bizonyosan a késő idők hálás megemlékezésére teszi vala magát érdemessé. Idősb báró Wesselényi Miklós (atyja azon sok érdemü s tragikai sorsu Wesselényi Miklósnak, ki viszontagságos életét 1850-ben fejezte be,) ugy tünik most fel előttünk, mint kora viszonyainak, az élet hibás felfogásának áldozata, mint csodás vegyülete különnemü tulajdonoknak, kiben a a férfias szilárdság hajthatatlan daczczal, s a munkabiró erő a szenvedélyek féktelenségével párosult. Élete zajos és sokszor elborult pályáján jótékony nemtőként őrködék mellette a hü nő, Cserei Heléna, szelid lelke, a gyöngédség, türelem és női eszély mintaképe, s eszményi ellentéte az aczél jellemü, de önfegyelem nélküli férfiunak.

Id. báró Wesselényi Miklós 1750. decz. 11-én Zsibón született. Alig volt nyolcz esztendős, midőn atyját, Istvánt elvesztette. Anyja, Vargyasi b. Daniel Polixéna (a tudós Daniel István leánya, s a szintén iró Petróczy Kata és gr. Pekri Lőrincz unokája) kora legmüveltebb asszonyainak egyike volt, ki a klasszikus nyelveket is jól értette. A heves, parancsoló természetü nő a ház kormányát erős kezekkel vezette. Fényes elmetehetsége és tudományszeretete mellett fia tőle örökölte indulatosságát, a Daniel-család e jellemző tulajdonát, mely nála gyakran határt nem ismerő tulságokban tört ki.

Egyetlen fiugyermeke lévén a nagyhirü gazdag családnak, már első gyermekkorában kényekedve szerint tette, a mit akart. Nevelői: Cornides Dániel, a későbbi historikus és pesti egyetemi tanár, és Deáki Pál, kolozsvári predikátor, kinek házánál lakott, inkább tudósok, mint nevelők voltak, s épen nem tudtak hatást gyakorolni a szilaj lelkü ifjura, ki keveset, majd semmit sem tanult, noha a természet nemcsak testileg pazarolta rá kedvező adományait, gyönyörü, ép erős alkattal áldván meg: de szellemi tekintetben is birta mindazon előnyöket, melyek később kora tisztelt és bámult férfiává emelték.

Tizenhét éves korában katonai szolgálatba lépett a Bethlen Ádám nevét viselő huszároknál. Lengyelország elfoglalásakor (1772.) már kapitány volt, s ezredével az Ausztriának jutott Galiczia egyik nagyobb városába küldetett. Fiatalsága e virágkorában b. Kemény Zsigmond a «Statusférfiak és Szónokok könyvé»-ben igy mutatja be:

«Mária Terézia uralkodásának utolsó éveiben Galiczia egyik nagyobb városában a közfigyelmet egészen magára vonta egy fiatal kapitány, ki kellemes társalgási modorral vad szenvedélyeket, a szép és nemes iránti lelkesedéssel durva-

ságot, a XVIII-dik század bölcselő szellemével aristokratikus gőgöt kötött össze, s jellemében úgy felolvasztotta az átmeneti korszak ellentéteit, hogy minden ismerősét a tisztelet és megbotránkozás, a szeretet és iszony ellentételei közt tartotta; s ki ma általa megbántva érezte magát, holnap megint ragaszkodott hozzá, ki ma előítéletein csodálkozék, holnap belátását bámulta. E kapitány több csodálatos szeszélyek után fejébe vette, hogy a kerületi főispán által, ki gyermekkorában fodrász volt, göndöríttesse fürtökbe és rizsporoztassa meg haját. Ily vállalat szelid uton nem sikerülhetvén, kedvetlen következéseket idézett elő, és Wesselényi, a lovaskapitány, a katonai szolgálattól búcsut volt kénytelen venni.»

Igy tért vissza a rakonczátlankodásai miatt elbocsátott huszárszázados zsibói kastélyába és második kalandos ténye volt, hogy a közel eső Krasznán lakott őrnagy barátjának, Cserei Farkasnak húga, Ilona iránt szenvedélyes szerelemre gyúladván, miután ezt bátyja óvatosságból a szebeni apáczazárdába szállítá, a gátokat nem ismerő, szenvedélyes ifjú szerelme tárgyát onnan elrabolta és a művelt lelkű hölgygyel azonnal megesküdvén, mint nejét szállítá Zsibóra.

De a szelid lelkü és magas gondolkodásu nő sem tudta fékezni e szenvedélyes férfiut. Zsibón zajos és zord élet folyt.

«Szilaj lovak patkói verték föl a csendet — irja Kemény Zsigmond. — Vadászkürt harsog az erdőben. Fegyverezett cselédek jártak az udvaron fel és le. A rozsdás családi ágyúk előhozattak. Katonai lábra tételték az egész környezet. És a középkor aristokratikus s durva erkölcsei, Voltaire munkáival együtt, — melyet a férj — és a bibliával — melyet a nő szeretett — bevitettek a zsibói őslakba».

Wesselényi lovagias modora, rendületlen személyes bátorsága és lelkes fölszólalásai által ébresztőleg hatott nemzetére a tétlenség és elpuhultság e szomoru korszakában s nemcsak kortársain emelkedett felül, de erős jellemében fölelevenitve multunk szebb emlékeit, példányképet állított föl, mely a vész minden nemével hősileg daczol, s mely rendkivüli testi erővel párosulva, gyakran tulszárnyalá a hihetőség határait. Zsibón egymást váltották fel az életveszélyes vadász-kalandok, koczkáztató lovaglások, czéllövések, melyeknél az ügyetlenség bűnnek tartatott.

(Egy kép megörökíti azt a jelenetet, midőn Wesselényi egy mélység felé rohanó, neki vadult négyes fogatának, melynek gyeplőszárát is elereszté, rögtöni megállapodást parancsol.)

Wesselényi jelleme Alkibiadeshez hasonlított, keveréke a nemesnek, jónak a szertelen vadsággal, szenvedélylyel, erőszakossággal. Jobbágyaival szemben kényúr volt, — egyik kezében kenyér, másikban korbács. Nagylelkü adakozó, a művészetek, irodalom Mæcenása, kit egy Berzsenyi méltat lantjára, de ellentmondást nem türő, vad, bosszuálló természet, melynek szelidíthetetlen vadsága egész környezetét, még nejét is sujtja. Nagy gazda és nemzetgazda, ki első honosítja meg a lónemesitést Erdélyben és a zsibói ménest világhirüvé teszi; de a lovak életét, épségét többre becsüli alattvalói, sőt barátai épségénél, életénél is, melyeket kalandos vadászaton, kocsizásai közben gyakran vet koczkára.

A középkori oligarcha az uj idő fölvilágosodott férfiával sajátságosan össze volt vegyülve. Jószágain a katonafogdosást megakadályozta, a hatóság működéseinek határozottan ellenszegült, s határt nem ismerő szenvedélyessége nem egyszer hozta összeütközésbe ugy egyesekkel, mint a felsőbbséggel.

Életpályájából a szenvedések iskolája sem maradt ki.

A zsibói kastélyhoz közel, Gorbón, egy kisded termetü, rendszerető aulikus, gróf Haller lakott. Épen ellentéte a zsibói bárónak, ki köpczös férfi, zavargó szomszéd és szélső patrióta volt. E tulajdonok miatt a két ur a legrosszabb véleménynyel volt egymás iránt. A neheztelésből surlódások fejlődtek ki, melyek nemsokára végletekre vitték a viszálkodást.

Wesselényi egyik lovászlegényének fölfogadása és többszöri kérésre is ki nem adása Wesselényi szertelen haragját vonta Csáki-Gorbó földesurára.

Igy történt azután — irja Kemény — hogy egy szép reggel fegyveres hirnök jelent meg trombitával kezében Gorbó kapui előtt, s a csodálkozó cselédeknek nagy ünnepélyességgel értésére adta, hogy bárója többé nem türhetvén a gróf sértegetéseit, ezennel hadat izen, s reméli, miként Isten segítségével a gorbói várat ostrommal beveendi s a földdel egyenlővé teheti.

A gróf ismervén szomszédját, miután katonaságért a hely távolsága miatt nem folyamodhatott, fölfegyverzé cselédeit és párthiveit; a kastély védelmét pedig egy ott mulató nyugalmazott kapitányra bizta.

Alig történtek illő intézkedések, már Wesselényi a családi ágyúkkal, számos vadászaival, lovászaival, gazdasági hivatalnokaival és derék, lőszerekkel ellátott hűbéreseivel közeledett, összesen majdnem 600 emberrel.

A grófnak szép nejével együtt, ki Bécsben nagy tekintélylyel birt, alig vala ideje az ostrom s a kihirdetett hadbiróság elől elillanni.

A nyugalmazott kapitány az ugynevezett gorbói vár becsületeért mindent megtett. Rendezte seregeit, ütközetre vitte, elől ment a harczba, de az ellenség ágyuival a vár szerény fegyverei nem vetélkedhettek.

Egy merész roham következtében a kapuk széttöretének. A kastély falain rések nyiltak, a nők kiabáltak és siránkoztak, a védősereg demoralizáltaték, a félénkek a pinczébe és házpadlásokra kezdettek vonulni; s jelen volt a percz, midőn a falu lángba boruland, a vár földdel egyenlővé tétetik, a nők zsákmányul esnek s minden kiprédáltatni fog.

Mit tehete a szegény kapitány? Békeköveteket küldött fehér lobogókkal a zsibói báróhoz, tisztességes kapituláczió kieszközlése végett. De Wesselényi föltétlen meghódolást kivánt. Követelését teljesiteni kellett.

Az ostromló sereg egy része tehát zeneszó közt vonult az elfoglalt várba; más része a hadi foglyokat, a további intézkedésekig, Zsibóra kisérte, hol börtönbe zárattak.

A gorbói fővezér leszámolás végett a nagy terembe vitetett. S itt gyanus komolysággal ültek az asztal mellett különböző férfiak, mint látszik, egy itélőbiróság.

Kapitányunk maga előtt szemlélvén a végveszélyt, a baró nemeslelküségére hivatkozott, mind a gorbói gróf birtokaira, mind saját személyére nézve. Heléna könnyei is megtették hatásukat.

Wesselényi hazabocsátá a hadi foglyokat, a fővezért megdicsérte vitézségeért és a gorbói várban okozott károk teljes visszafizetését elhatározta. De már késő volt a kibékülés.

II. József császár, kihez a grófné folyamodott és ki az effélékben a tréfát épen nem értette, elhatározta, hogy ez ujkori Götz von Berlichingent szigoruan meg fogja büntettetni, Wesselényi üldözésére katonai erőt rendelt ki, kik hasztalan üldözték elébb a zsibói erdőben, de később a mezőségi Datoson, makacs küzdelem után, elfogták és kötélre kötve két lovas között szállitották be a hatalmas bárót Kolozsvárra. Itt találta nejét két halott gyermeke ravatalánál, kiknek eltemetése felett a két felekezet papjai veszekedtek, hogy a kimultak melyik vallás szertartása szerint temettessenek el. A vegyes házasságok kérdését hármas családi gyász között vitatták, mig a szerencsétlen anya azzal vágta ketté a viszály csomóját, hogy a protestáns hitre tért. A fogoly pedig eközben kérlelhetlenül tovább viteték, s a kufsteini várban egy sötét börtönszobába záratott, abba a remitő kerek toronyba, honnan kevés rab szokott ép testtel és lélekkel kikerülni. Családjának kérő szavai, hatalmas barátainak közbenjárásai, semmit sem tudtak ügyében kieszközölni.

Végre báró *Wesselényi Zsuzsánna*, b. Bánffy Györgyné, mint a kufsteini fogoly nővére, testvéri szeretetétől ösztönözve, férjével és gyermekeivel együtt fölindult a Szilágyból — valószinüleg Nagyfaluból, — mert itt volt férje birtoka — Bécsbe.

Ez utazásról szól b. Wesselényi Zsuzsánna naplója, mely ha nem is tudósít országos eseményekről, elég érdekes az ismertetésre annyiban, hogy az akkori utazási körülményeket, szereplő egyéneket, földbirtokosokat, az átutazott helyek feltűnőségeit ismerteti.

Miveltségtörténeti szempontból már ezekért is méltó és érdekes e közlemény, ha nem lenne is *egy előkelő magyar nő testvéri szeretetének oly szép emléke.*

Hogy minő áldozat volt ez időben, több, mint két hónapi utat tenni Magyarországon, ez úti napló mutatja meg, melyből azt is látjuk, hogy jövet a vizek áradása miatt már Egernek, Tokajnak kellett fölkerülni.

Magát az uti-napló irónőjét szépen jellemzi az a mély vallásos érzület, mely minden során elömlik; az öcscse iránt tanusított áldozatkészség és a gyermekei iránt nyilatkozó forró anyai szeretet. Szebb emléket ezeknél magyar nő családjának alig hagyhatna.

B. Wesselényi Zsuzsánna úti naplója.*

1786.: 1-ma Maji indulánk ki Erdélyből Magyarországra, s ha Istennek szent akaratja leszen, onnat tovább is igyekezvén menni; indulánk pedig együtt az én Urammal, Farkas, István és György fiainkkal, Zsuzsánna leányunkkal. Ó Isten, én Istenem, a Te benned bizóknak egyedül hathatós segedelmet nyujtani szokott édes Atyám, légy nekünk is vezérünk ez mi utazásunkban, oltalmazz meg a rajtunk megeshető veszedelmektől, adj boldog előmenetelt feltett jó szándékainkban, ha mindaz világ ellenünk leszen is, nem félünk, ha Te én Istenem velünk lészesz, légy vélünk azért s szt. Fiadért a mi egyetlen egy Idvezítőnkért megbocsátván minden mi eddig tett bűneinket, vessed azokat az örök feledékenységnek mélységében, oltalmazd meg ezután s ez utazásunkban is a mi lelkünket bűnben eséstől, rosz társaságban való elegyedéstől. Te tudod én Istenem kettős jószándékainkat, melyért e keserves utazásra vettük magunkat, tudod azt is én Istenem, hogy épen nem a mi magunk erejében, sem más teremtett állatok segedelmekben való bizodalom bátorított minket e dolgokban való megindulásra, hanem egyedül a Te édes Atyai segedelmedben bizván, fogtunk e dolgokhoz, ne hagyj hát édes Istenem szégyent vallanunk, hanem mutasd meg azt most mi rajtunk is, hogy a kik az erős Istenben bíznak, meg nem szégyeníttetnek.

Hogy pedig ezen mostani utazásunkban experiált dolgoknak ezután is (ha én nem is) más hasznát vehesse, ide mindeneket feljegyezni szükségesnek tartom.

Hová és mennyi statiókat tettünk.	Itt nevezetes dolgok e szerint.

1786. 1 Maji. Assignatióval megyünk, statiónként fizetvén egy lótól öt garast.

Ebédre *Margitára*, ez egy statió, itt nevezetes jó viz vagyon, a Kémer felől bemenő utczán egy fakútban. Ezt bírja most Gr. Csáky. Estére mentünk *Székelyhidra*, ez egy statió, — a viz itt rosz; catholicum és reformatum templom is van itt.

2-da Maji. Léta egy statio — ez nagy magyar helység, reformatum templom és oskola vagyon. Ezt birják most a gr. Ditrichstein successor atyafiai, még osztozatlanok. De itt nem ebédeltünk, hanem még egy statiót mentünk ebédre *Hosszu-Pályiba*, hol cath. és reform. templom van, ezt is gr. Ditrichstein successori bírják. Estvére mentünk *Debreczenbe*, — ez is egy statió — s ottan mulattunk *3-a Maji, 4-ta Maji* — az itt való nevezetes dolgok tudva vagynak, itten voltunk a collegiumban és professoroknál, a collegiumban szép hármoniával énekelték a deákok ezt: «Ne bizzatok földi fejedelmekbe!»

5-ta Maji. Debreczenből délután kiindulván, mentünk estvére *Ujvárosra*, ez egy státió, — az utolsó vacsorát Hentz kapitánynál ettük. Itten egy kicsiny, igen csinos cathol. templomot építtetett B. Andrássy (a ki főispány volt) maga költségén, de catholikusok nincsenek, hanem magyar és német reformatusok lakják, van is egy nagy magyar reform. templom, mely ha sötét nem volna, szép templom volna; nevezetes benne, hogy egyik ajtófélre, mely fából van, reá vagyon metszve az esztendőszám, mikor csináltatott, s vagyon metszve 1664-dik esztendő, tehát ezen esztendőben már meg volt ez a templom, itten hallottam elsőben, hogy Fels. Második József** megtiltván Magyarországon, hogy a halottakat templomba ne vigyék, s azt is megtiltván, hogy a papok templomon kívül ne prédikálnának, tehát hogy ezen parancsolat is teljesíttethessék s mégis a halottnak is tisztesség tétetődhessék, a halottat az templom ajtaja ele-

* Az eredeti báró Wesselényi Miklós úr birtokában van. *P. Sz. K.*

** Császár.

jibe a czinterembe teszik le, s a pap a templomban prédikál. A víz itt iható, de mégsem igen jó. Debreczen és Ujváros között a Hortobágyon egy igen hosszú hid van. Ezt birja két Andrássy ur.

6-ta Maji. Ujvárosról ebédre Nagy-Ivánra értünk, ezt lakja mind cathol. magyarság, magyarul igen roszul beszélnek; nagy cathol. templom van itten. Vize meglehetős. Ezt birja a Káptalan, ez Ujvárostól fogva két státió. Estvére mentünk *Kunhegyesre*, ez egy statio. Debreczenből eddig egyenesen más felé kellett volna jönni, de minthogy a Tisza nagy és az éreken bajos lett volna átal jönni, azért kerültünk Ujváros és Nagy-Iván felé. Nagy-Iván és Kunhegyes között van egy Madaras nevű helység, melyben igen csinos vályogból csinált házak, csinos nád- és vályogkertek vannak, igen nagy helység s kétfelől körül van véve egy szép nagy tóval, egyik felől nagy gátlás van és töltés, mert különben az egész falu tóval volna körülvéve.

Itten Kunhegyesen 7-dik Maji reggel a templomba mentünk, mely igen szép, ezelőtt 20 esztendővel épült, nagy reform. templom, szép nagy Ecclesia (holott igen sokan mentenek el ismét most a F. Urnak pusztáit megülni), prédikállott mi jelenlétünkben ekkor az idevaló tiszteletes prédikátor Gerendai Pál uram, s vette fel textusul a Máté Evangeliumából a mi irva vagyon Felix és Drusilla. Énekeltük a templomba menvén a XIX. dicséretnek, u. m.: «Teneked Uram hálát adok» 1, 2, 3, 4, 5-dik versét, az isteni szolgálat végén énekeltük a CXIX. zsoltárnak 17-dik versét u. m.: «én Istenem taníts utaidra». Nevezetes dolog itten, hogy igen sokan, ugy mint 300 gazda, innét elmentek az F. Császárnak pusztáinak megülésére Bács vármegyébe s elvitték magokkal az itten volt kántort papjoknak, mentenek pedig innen azon emberek, kiknek itten semmi földjök nem volt, nem volt pedig ezeknek földjök azért, hogy ezelőtt mintegy 50 esztendőkkel, mint minden a Nagy- és Kis-Kunságban, Jászságban való helységek, magok pénzekkel a F. Austriai háztól földjeiket magokhoz váltották és akkor sok szép privilegiumot kaptak, akkor ezen helység 13 ezer forintokkal magához váltotta minden földjeit, mely pénzt egyben szerkesztették az itt a helységben lakó emberektől, s azoknak elejek, kik most innen elmentek, semmit nem contribuálván a pénzadásban, semmi földet magokhoz nem váltottanak s azért földjök azóta semmi sem volt. A Nagy-Kunsághoz van 6 helység, a Kis-Kunsághoz 8 helység; Kunhegyes a Nagy-Kunságban van. Most nincs főkapitányok, csak viczekapitányok, mert Almási Ur volt főkapitányok s az más tisztségre vitetett. Ezek szabadok, még eddig szép privilegiummal birók. Kakad vize van mellette; ivó viz alkalmas van. Már itt templomba vinni a halottat nem merik, de a háznál prédikál a pap a halott felett, melyből az tetszik ki, hogy a parancsolatok nem egyformán magyaráztattak.

7. Maji. Kunhegyesből délután mentünk *Török-Szt-Miklósra*, mely egy és fél statió. Ez igen szép nagy helység, igen népes faj, magyar reformatusok két része a helynek, egy része catholicus. A reform. templom kicsiny a néphez képest, nincs is tornya, most igyekeznek mást épiteni. A cathol. templom nagy régi épület, de renoválva van. A ref. pap Fazekas István vagy János, voltunk nála a házánál. Ezt bírják az Almási Urak, Urbarium szerint szolgálnak, de most keresik az uraság előtt, hogy arendát fizessenek a szolgálatért. A Tisza vize innét ugyan távolacska foly, de egy nagy szakadása a Tiszának, mint egy nagy tó, a Tiszától fogva egész a falu széléig jön. Itt a Tisza vizét iszszák. Kunhegyes és Török-Szt-Miklós között van a többiek között egy nagy puszta, Fegyvernek nevű, a Gr. Berényi és Br. Orczyé, kiknek ott szállások, — egy néhány épület — együtt van s egy néhány ház a sokféle pásztoroké. A Kakad vizen keresztül nagy gátlás és híd van Kunhegyes és a fegyverneki puszta között s két felől, mint két nagy tó, úgy áll a Kakad vize s a hid végén van egy kőoszlop s reámetszve a Carolus VI-tus neve, azaz hogy maga csináltatta azon töltést és hidat. Voltunk a templomban is, szép könyörgést is mondott Tiszteletes Fazekas uram, a könyörgés előtt énekeltetett az CXIX. zsoltárnak 17-dik, 18-dik, 20-dik verse. Könyörgés után az XXXVIII. zsoltárnak 9-dik verse, mikor kijöttünk, a fiuk énekelték a XXX-dik zsoltárnak 7-dik versét.

8. Maji. Török-Szt-Miklósról ebédre *Szolnokra*, ez egy és fél statió. Itt a nevezetes dolgok tudva vannak; legnevezetesebb az a nagy gátlás, mely mindenütt a Tisza szélin megyen s másfelől a töltés mellett tó, mely ugyan a Tiszából megyen és a gátlás végiben a Tiszán keresztül való nagy hid; szinte egy órát tart, a mig ezen gátláson és hidon keresztül mehetni. Itten nagy kecsege-halászat van, előttünk is halásztak, 3 csónakon 3 ember vivén a nagy hálót. Itten van egy kis vár,* mely igen magasan nem esik, de erőssége a Tisza, mely egyik felől körülveszi, más felől pedig Kakotz nevű víz, ugy hogy körüdes-körül mellette nagy víz van s e vizen egy nagy hid, a melyen bejárnak a várba. Itten mind catholikusok vannak, nincsen is más templom. Tisza-vizet isznak. Délután mentünk *Abonyba*, ez egy státió. Estvére onnat *Czeglédre*, egy státió. Ez igen nagy helység, vagynak katholikusok és reformatusok s szép nagy cathol. és ref. templom.

Debreczentől fogva Kunhegyesig igen sok túzokot, darvakat, hattyúkat találtunk, de azután nem. Debreczentől fogva Török-Szt-Miklósig csak a sok teret lehet látni, úgy hogy még halmot is, az önként határjegyzésre csinált halmokon kívül, nem lehet látni; de Török-Szt-Miklóson innet halmokat, dombokat lehet látni, ugyancsak az ut hegy nélkül való, de a sós szekerekért Szolnokon innet vágásos. Pilishez közel is, pedig felette homokos Pestig. Pesten innet majd olyanforma a hely Komáromig, mint Erdélyben a szép Maros és Szamos melléke, az ut, ha egy kis darab csinálatlan is, de nem rosz, most csinálják, de többnyire mind kész a csinált ut, két-

* Tehát a szolnoki vár még akkor létezett.

PÉCS. — A SZÉCHENYI-TÉR DÉLI RÉSZE.

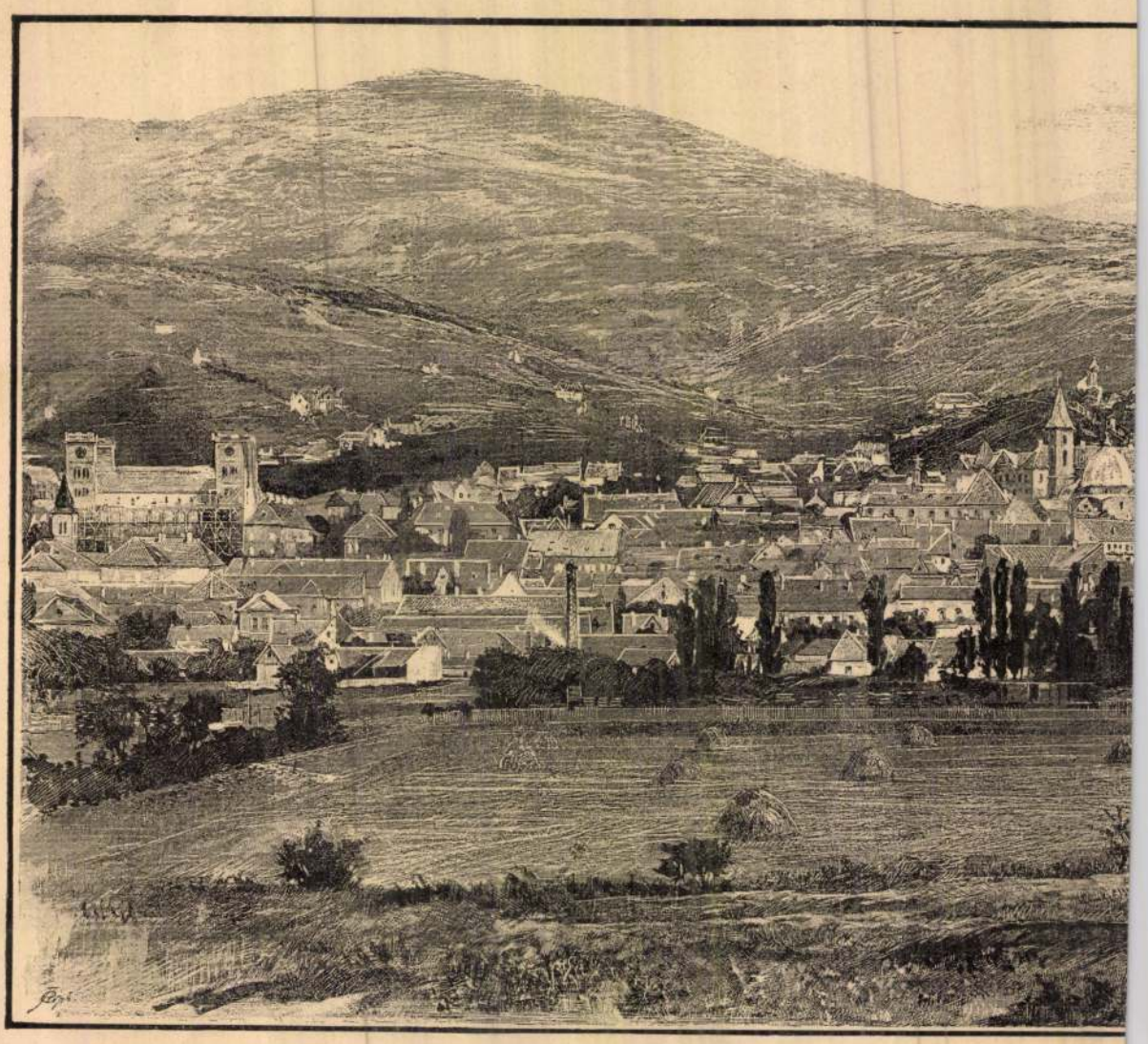

PÉCS. — ZELESNY FÉNYK

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET SIKERE LIPCSÉBEN

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat a lipcsei nemzetközi vásáron a magyar művészek képviseletében kiállitást rendezett, amelyet ma látogattak meg a kül- és belföldi sajtó képviselői. *Vernickel* Pál magyar konzul üdvözölte az igen szép számban megjelent ujságirókat. Kiemelte, hogy a magyar népművészet mind a mai napig megőrizte eredeti jellegét, mert sikerült teljesen átmentenie a szingazdagságát és szineinek szépségét. A városi életnek minden tárgya ezerféle alakban vált műremekké a tanulatlan parasztkezekben és ezek a kis műremekek az utóbbi időben már ráléptek a világhir utjára. Buhadarabok, teritők, szőnyegek, famunkák, kerámiák, különböző ékszerek, táskák, kötött, festett, diszitett holmik, valamennyien tiszta művészi élményből fakadtak és a magyar parasztság kulturájának magas szinvonaláról tesznek szép bizonyságot. A magyar iparművészet is felküzdötte magát az utóbbi nehéz években és a mindennapi élet valamennyi területén sajátos népi formákban és alakban jelentkezik. A magyar népművészet és a magyar iparművészet munkái a lipcsei vásáron is egészen bizonyosan ujra megtalálják régi barátaikat és ujakat is hóditanak — fejezte be a konzul. *Szablya-Frischauf* János kormányfőtanácsos, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat ügyvezető elnöke készitette elő a kiállitást. A kiállitás vezetője *Salamon* Viktor, a Társulat németországi megbizottja, a Magyar Külkereskedelmi Hivatal levelezője. *Zsigmond* István műépitész tervezte a kiállitási terem berendezését.

A megjelent vendégek megcsodálták a sokféle művészi munkát és a legnagyobb dicsérettel emlékeztek meg az érdekes kiállitásról.

Zsigmond István

N.U. 937 III 3.

Nemzeti Ujság

34. SZÁM. 1888. BUDAPEST, AUGUSZTUS 19. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, fél évre ... 6 «. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre ... 4 «. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 «. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

BÁRÓ WESSELÉNYI ZSUZSÁNNA MAGYARORSZÁGON UTAZÁSA SZÁZ ÉVVEL EZELŐTT. (1786.)

(Vége.)

11. Maji. Pilisről ebédre *Pestre*, ez két s'atió, mert változtak a lovak. Itt a nevezetes dolgokat nincs miért leirnom, mert az mindenek előtt tudva vagyon, én pedig sok dolgaim mián most nevezetes ritkaságokat meg nem nézhettem. Igaz, hogy Pilis felől menvén ritka szép prospectusa vagyon Pestnek és Budának, gyönyörüség nézni. Első ebédet ettük G. B. Barkónál, estve otthon, másodikat is ott, harmadikat otthon, negyediket B. Alvinczy generálisnál.

12., 13., 14. Maji. Gróf Gyulai Sámuelnét itten kapván, a grófnéval vizitákra mentem gróf Majláthnéhoz, ki Sándor leány, csak magát kaptuk otthon, a mostoha leányát, Gen. Roglovitznét otthon nem kaptuk, ugyancsak láttam másutt, s midőn az vizitát nekem visszaadta. Elmentünk Gen. b. Orczynéhoz, kit odahaza kaptunk és ott kaptuk B. Wimpfennét, özvegy Gen. Gastheimné leányát (ez az az amazonköntöses, katonás aszszony). Gen. Gastheimnénál ott kaptuk a Pap ur testvérét, Schaffhausennét s a fennírt Gen. Roglovitznét. Elmentünk G. Schmideggnéhez, a ki az Budán lakó gróf Nitzky leánya (ennek vágattatott el az melyje), ezt nem kaptuk odahaza, de a Nyerges-Szt-Miklósi fogadóban találkoztam vele, igen derék asszony. Elmentünk Gen. B. Bojanovszkynéhoz, ki Podmaniczky leány, a Gen. Beleznayné testvére (két férfitestvére is van Gen. Beleznaynénak); ezt otthon is kaptuk, s nekem is visszaadta a vizitát; — Báró Rádainéhoz, otthon kaptam, vissza is adta a vizitát. G. Majláthnén kívül mind visszaadták a vizitát.

Visszamenet esméretségem esett az öreg Gróf Zichynével, ki Berényi leány, kinek testvérinek unokája a mi Csákynk, s annak testvérei; ott találtuk a mi Csákynk férfi-testvérét feleségestől, a ki Szunyog-leány, s az öreg grófnénál lakó öreg B. Sándornét, ezekkel sokat beszéltem; és ugyanitt láttam az öreg Zichynénél egy ifju legény, G. Csákyt, B. Sándort, Sándornét, a leányát, a kit kért J. Ádám, ezek kártyáztak. Másnap ebéden lévén ennél az öreg Grófnénál, voltak sokan ebéden Consiliariusok, mik; de nem tudom, kik voltak, hanem ebéd után jött oda egy ifju Nitzky, Bőthy, Bőthyné, Almásy, Almásyné, doctor Szombatyval.

(Szabó legjobb Fleischmann, bey der Sonnen auf dem Platz.)

15. Maji. Pestről ebéd után mentünk estére — *Veresváron* keresztül — *Tsabára*, innét jövén Nyerges-Szt.-Miklósig, értünk Névára. Jobb kézre láttuk Esztergomot, mely igen szép hely, sok szép szőllői is vannak. Hegyen van a kastély, s a város alatt igen szép prospectust csinál az uton.

16. Maji. Ebédre értünk *Nyerges-Szt.-Miklósra* (németül Neydorf). Ezt is németek lakják s Gr. Zichy birja. Már itt mind a Duna mellett

BÁRÓ WESSELÉNYI ZSUZSÁNNA, GRÓF BÁNFFY GYÖRGYNÉ.
Egy mult századi festmény után.

járt unk. Pestnél s egész attól fogva igen sok hajós malmok vannak a Dunán. Hajó igen sok jár le és fel. Láttunk Nyerges-Szt.-Miklóson innét igen megrakodott hajókat, a F. Császárét, hogy huzta 20 ló ellenibe a viznek Bécs felé; azután mind menet, mind jövet Bécsből, sokat láttunk ilyent. Furmányosokkal mentünk Pestről Bécsbe, 4 szekérért 150 Rfl. adván. Által jöttünk délután Piszkén (ezt svábok lakják), hol veres márvány fábrika van, s *Neszmélyben*, hol hires, olyan eper ízű bor terem; itt a lakosok mind ref. magyarok, kiknek templomjuk is van olyan, a ki látszik, hogy valaha török templom volt; ezt Gr. Zichy birja, kinek udvarával szemben a hegybe fold alá van épitve egy nagy pincze nagy vasas ajtóval, a mellett több apró pinczék is vannak, a Gróf Zichyé. Által menvén még *Almáson*, hol veres márvány fabrica van, hol a lakosok magyarok, s ref. és cath. templom van. Ez is az Gróf Zichyé, az özvegyé, a kinél voltam Budán; nagy szinjei, csűrei vannak itt a Grófnak, s igen nagy granariuma. Innét Almástól jövén, a Dunán tul láttam a császár nagy granariumait, a hova ott előttünk is buzát vittek, az uraságét hajóra tévén. Pesttől fogva mindenütt sok szép szőllőket láttunk.

Szőnyön mentünk estére egy fogadóba, mely a komáromi repülő hidon innét van. Nem lévén messze a fogadó a repülő hidtól, gyalog oda sétáltunk; igen szép a repülő híd, gyönyörüséggel néztük. Az utról Komáromon innen nem volt csinált ut, hanem igen homokos rosz ut egész Győrig. Pesttől fogva egész *Komáromig* többet a Duna szélin jöven, láttunk az víz partjához hordott sok tűzi fákat ölökbe rakva, melyeket hajókon Pestre hordanak.

17. Maji. Komáromból ebédre mentünk *Győrre*. Ez szép kerített város, a püspöki templom is igen szép; eddig itt egyéb templom catholicumnál nem volt, most már az F. császár engedelméből vagyon evangelicum-reformátum templom, szép pap háza, melyet vettek az templom-helylyel együtt 9000 forintokon. A hely Komáromon innen Bécs felé nagyobb lapositságú, mint addig, de nem oly szép; dimbek-dombok vagynak, de az út egyenes, csak egy hegyet mentünk Ötöményen tul.

Sok helyeken mentünk által, de nem tudták megnevezni a kocsisok, épen egy falut, Ginyi nevűt, mely G. Eszterházyé, magyar hely. Innet mentünk által más helyeken is, de estére *Ötöményre*, ezt birja Gróf Vitzay és Báró Sándor, magyar catholikusok lakják. Ettől már csak imitt-amott vagyon az ut megcsinálva egész Ausztriáig, de erősen dolgoznak az utakon, ugy hogy nem sokára mindenütt csinált ut lesz.

18. Maji. Ötöményből mentünk *Mosonra*, de itt nem háltunk meg, csak az sok gabonahozó hajókat látván, leszállottunk s megjártuk némelyikét a hajóknak, igen szép látni a hajókat belül és a sok gabonát, kit azokon hoznak, ez nem a Duna, csak valami szakadéka a Dunának, s azon hozzák fel lovakon húzva a hajókat, itt kikötnek, 3 vagy 4 hetet is ülnek itt, mindaddig

míg eladhatják gabonájukat, tovább ezen Duna szakadékján vinni nem szokták.

Innét Altburgba*, itt kezdődik az Albert herczegné dominiuma. Kastélya is van itt, sok granarium. Innét *Strassenreim*, vagy *Hegyeshalom*, ez is Albert herczegnéé, itt van cath. templom kőfedelű toronynyal. Itt ebédeltünk. Ezután sok helyeken mentünk által, de nevét meg nem tudhattam. Mentünk ismét *Zurnddorfba*, ez is még Albert Herczegnéjé, itten is nagy csűrök, granarium az mezőn és az városon is. Mentünk innét *Prugg*-ba (Bruck) hálni, ez egy kerített városocska, kivül az kerítésen épen mint Kolozsvárnak nagy hóstátja; a város végin egy igen szép kastély, G. Harraché, kinek herczeg Lichtenstein leánya a felesége.

Sok más falvak után *Kalbbrun*, itt van a linea, itt kezdődik Ausztria.

19. Maji. Enni mentünk *Schwandorf*-ba; herczeg Passau birja, van is egy kastélya, de csak régi épület a város végén.

Az út Ausztriában igen jó mindenütt, majd mindenütt csinált utak vannak. Ausztria hegyes-völgyes, erdős, majd mint Erdély, de az utak mégis hegy nélkül valók.

Szőlő sok van, de csak egy végtibe a vetésekkel s ritka szőlő van hegyen, hanem inkább térben; a szőllők nem karósok, de mégis sok fájuk van hagyva, ugy hogy mikor itt jártunk a karómagassághoz egyenlő magas, bokros volt.

19. Maji. Még egy más falura jöttünk, hol esmét puskaporos bástyák voltak, s még délután jókorocska, mintegy 5 óra tájban beérkeztünk *Bécsbe*. Én Istenem, könyörülő édes Atyám a Jézusban, ne hagyj annak szégyent vallani, a ki egyedül te benned remél!

*

Bécsben szállottunk volt legelébb a Karanter strasséba az Vildemannhoz, azután *24 Maji* szállottunk a Neumark strasséba a *Hofstabbsleissen-Haushoz.*

F. urunk Laxenburgon lévén, itt létem alatt jött be 24 Maji reggel nyolczadfél órakor s ment a Hofskriegsrathba, onnat kijövén, vadászott, és ebédelt az Augartenbe s még estvére visszament Laxenburgba.

19. Maji az uram ment mindjárt G. Bánffyhoz, G. Bánffy ** is eljött hozzánk.

20. Maji az öcsém, Dániel hozzánk jött, mentem Hoffman agenshez, mentünk G. Bánffyhoz.

21-dik, voltunk az ref. templomban. Áldassék az Urnak szt. neve érette, szép istentiszteletet tartattunk; nagy örömmel, hogy Istenünk kegyelméből azt megértük, hogy e helyben is Istenünket a mi okos isteni tiszteletünkkel dicsérhetjük lelki szabadságban.

22-dik, ebédet ettünk G. Bánffynál, a hol sokszor, ugy Gróf Wartenslebeneknél is sokszor voltunk ebéden, Fürst Salmnál, B. Calisiusnál.

Ezen szép városnak sok szépségeit hogy leirjam, nem szükség, mert az mindenek előtt tudva vagyon. Az élelem igen drága, hanem némely gunyához való portékákat *** olcsobban lehet kapni itt, mint Pesten, minthogy ott majd drágább az efféle, mint nálunk Erdelyben.

23-dik, voltam Hadik Úr ő Excellentiájánál.

31. Maji. Voltam F. urunknál audientián Laxenburgba, mentünk fel Báró Rudnyánszkynéval és Daniellel, a gárdistával az udvarhoz; mentünk a Saalba két fertály tizenkettőre; ültünk ott egy óra utánig, akkor kijöve az Ő Felsége kammerdienere s mondá, hogy én mennék be. Bementem, meg akarván csókolni a kezét, nem engedte, leültetett s kérdezni kezdett.

Felség: Miért jöttek? *Én:* Férjem és én három fiunkat hoztuk fel Pestre, kik.... *Felség:* Nem gondoltam volna, hogy oly nagy fiaik legyenek. *Én:* Örvendek hogy már alkalmasak Felséged szolgálatjára. *F.* Ki tulajdonképen a férje? Ismerek egy Bánffy alezredest, ez azonban kilépett. *Én:* Igen Felség, ő azonban ezen időtől fogva is szerencsés volt Felségednek Krasznamegyében mint adminisztrator szolgálni; azonban az új beosztásnál kimaradt. Ő is itt van és alázatosan kérni akarja, hogy magát Felséged lábaihoz vethesse. *F.* Egy leányok is van? *Én:* Igen, Felség. *F.* Mily idős? *Én:* Elmult tizenkét éves. (Ezt egygyel elvétettem.) *F.* Azért hozták, hogy itt kolostorban maradjon? *Én:* Nem felség, csak azért hoztam magammal, hogy velem legyen, és ez alkalommal lásson is valamit. (Erre hajtogatta fejét, mintha jóváhagyta volna.) *F.* Hosszasabban marad itten? *En:* Igen, Felség; azonban a főoka Erdélyből felutazásomnak, hogy szerencsétlen fivérem végett Felséged lábaihoz vessem magamat, megkegyelmezését kérve. *F.* Kegyed nővére az elfogott Wesselényinek? *Én:* Igen felség. *F.* Igen sajnálom, hogy ezt kellett tennem, de ő szomszédaival és alattvalóival úgy bánt, hogy azt már tűrni nem lehetett. *En:* Megvallom Felség, hogy az ő büntetése igazságos és éppen ez lesz a mi őt egészen más emberré fogja tenni; most azonban biztos vagyok, hogy az ő rakoncátlan természete már egészen szeliddé vált, és hogyha el lesz bocsátva, az összes rokonságnak gondja lesz reá, hogy semmi olyat ne tegyen, melylyel akár az államot, akár egyeseket megsérthetne. *F.* Mióta van elfogva? *En:* Már több tizenöt hónapnál és ezen idő alatt minden gyermeke meghalt. Az a mit tett, nem rosz szívből származott, hanem, ha meg kell vallanom, az elhanyagolt nevelésből. *F.* Hogyan? Az anyja igen okos nő volt, ismertem. *Én:* Igen, volt szerencséje Felségedet láthatni és Felségeddel beszélhetni, de e helyzetében mégis megmutatta, hogy csak nő volt. *F.* Él-e még? *Én:* Nem, Felség, tizenhárom évvel ezelőtt meghalt. *F.* Még sem lehetett olyan hanyagul nevelve; mert a B.... féle ezredbe adták. *En:* Igen Felség, de mivel az ezred benn maradt az országban, a katona-élet sem sokat javithatott rajta. Most azonban lábainál kérem Felségedet, könyörüljön meg rajta és bocsássa szabadon. *F.* Tudakozódni fogok róla, mennyi időre itélte a kormányszék. *Én:* De felséged oly kegyes volt azt megváltoztatni és nem határozott időhöz kötni. Isten meg megbocsát a legnagyobb vétkesnek is, ha hibáját elismeri s megbánja: bocsásson meg felséged is az én szegény fivéremnek! *F.* Tudakozódni fogok hogyan viseli magát és a kegyed kedviért mindent megteszek, a mit csak lehet....

Evvel meghajtván nékem magát, megértettem, hogy már elmehetek. Én Istenem taníts meg már mitévő legyek tovább, bizony erre a kegyelmedre sem voltam érdemes, de még ezzel, oh Istenem, czélomat egészben el nem értem, esedezem azért szt. Felségednek, vezérelj továbbra is oly uton, hogy a Te szt. segedelmed által feltett jó igyekezetemnek boldog végét érhessem.

*

4. Juni. Communióval éltem a bécsi szép templomunkban, a hova ideérkezésemtől fogva minden vasárnap egyszer elmentünk, minthogy hétköznap itten a mi templomunkban nem járnak templomba s vasárnap is egyszernél többször nincs isteni szolgálat. Szép isteni tisztelettel s nagy lelki buzgósággal lőn communio-vételünk az urammal, 3 fiaimmal s leányommal együtt, melyért áldassék az Urnak szt. neve. Legelső vasárnap volt textus a Szt. János evang. XVI. R. 24. 25. vers. Az utolsó vasárnap ... a publikánus és farizeus volt; énekeltük legutoljára: «Hová mennék lelked előtt?»

15. Juni. Az előtt harmadnappal jövén be Felséges Urunk Laxenburgból, igen nagy czeremonia volt, ugy mondják, eddig való szokás felett való nagy pompa volt; mert eddig 6 gárdista ment ki, de most az egész magyar és lengyel gárdának ki kellett menni, mit Trompeten und Pauken, mi néztük a Grabenben a Trattnerháznál, midőn az udvar a Burgból a szt. István templomába ment szekereken és midőn processióval ugyan arra jött, a hol voltak az infanterista katonák és egy oltár, onnat menvén Ő Fsge a többi oltárokhoz, az alatt mentünk a *Hofba* a Kriegs-cancellária ára s onnat néztük a galleriából, ezzel szembe lévén az legnagyobbik oltár. Annak eleibe Fges Urunk egy sárga damaszk székre leült, ilyen könyöklő lévén előtte; a háta megé leült Ferentz Herczeg egy veres bársony székre, a ki előtt is ilyen könyöklő volt, utánok álla az idősebb és ifjabb Fürst Lichtensteinné és vagy tiz Stift-dámák, az urak kiki maga rendi szerint. Ottan mulatván Ő Felségeik imádkozással mintegy fertály órát, azután ismét azzal a pompával mentek a szt. István templomához. Azalatt mi ismét mentünk a Trattner-házhoz s ottan néztük szekereken az egész pompával, hogy ment vissza az udvar a Burgba, azután elhaladván Ő Fgek, úgy lőttenek itt a Grabenen háromszor az infanterista katonák.

Azután mi délután menvén a Praterbe, ottan találkoztunk az ifjú herczeg Ferenczczel, ki gyalog sétált a tanitójával, estvére mi is felmenvén a theatrumba, a hol collegium musicum volt s egy idegen énekes asszony, a kit a lengyel király fogadott s csak «en passant» jött Bécsbe, énekelt és ugyancsak egy bécsi jó énekes férfi, itten is láttuk az császárt, ki az ifju herczeggel egy logiban ült, a maga szokott logijában, kivel mi szembe ültünk egy alsó logiban. A würtenbergiai asszonyt is láttuk ott a szegény Mária Terezia logijában a gouvernantnéjával. Egy úr is ült a császár háta megett a logiban, kivel sokat beszéllett, de háta megett esvén, nem láthattuk kicsoda.

Esmeretségem Bécsben esett Fürst Salmmal s a Fürstnével, herczeg Batthyánynéval, ki Salmnál volt ebéden. (Nem él az urával.) G. Hadikkal, az ifjuval, a ki secretarius, és grófnéjával, az Oberstleitinandtné G. Hadiknéval, kinek urát nem láttam. Generális G. Mitrovskynéval, ki jó barátom, Schwesterem lett. (G. Koháry leány, nagy magyar asszony, jól beszél.) Generalis Karamellivel és Grófnéjával, Gróf Jonin Grófnéjával, a ki Fürst Salmné testvére, G. Sztáraynéval, G. Keglevitscsel, az ifjuval, kit generalis Mitrovskynénál láttam. Professor Stollal, ki hires doctor, Professor Gróf Alberti pap urral, az idősbb Lusinszkynéval, kinek fia az, a ki Erdélyből a Henter leányt vette (ezt is láttam urastól rendes asszony), az öreg Lusinszkynéval, kinek leánya az a Zichyné, a ki mostoha anyja a mi Bethlen Józsefnénknek (ezt a Zichynét láttam az Augartenben), Generalis Splényivel, a ki proprietariusa a volt Kálnoky, most Toscana Regementnek.

16. Juni. Ő Felsége többet az Augartenbe volt s azon estve 11 órakor Bécsből elindult Ő Felsége. Nevezetes dolgokat láttam, a Schatzkammert, a Kriegshausot, a Natur-Cabinetet, a Medail Cabinetet.

Sétáló helyeken voltam az Augartenben egy néhányszor, a Praterben egy néhányszor, Schönbrunnban, a hol belől a házait is Ő Felségeknek megjártam. Mária Terézia különös házait kedvesen néztem. Itt a kertet igen jól megjártuk. Épen fel az Ő Felségek házával szemben lévő szépen épült Saalba nem mentünk, minthogy magasan van. A sok szépségek között, szép itt a fák között való régi épület-forma, az az jó ivó kút, a hol ittunk, melynek viziből még más helyen is jün ki s ott, a hol sokáig álltunk s ott sokkal hidegebb, mint a hol ittunk. A Belvederben, de ott a kertbe keveset jártam, hanem a Bildergalleriát néztük inkább. A capucinusok templomában megnéztük a királyok holt testeiket ón és réz koporsókban. NB. a templomból menvén le szép garádicson, egy hosszu kripta van, a hol igen sok réz és ón koporsó van. Itt keresztül menvén, balkézre esik egy kripta, a hol Leopoldus és Josefus I-mus igen szép rézkoporsóban vannak, jobbkézre ezeknek feleségeik, ugyan jobb kézre, egy különös kriptában, Mária Teréziának a nevelője, a holott közel egy oltár van márványból oly mesterséges metszéssel, hogy ha a gyertyát hátul tartották, által látszott, ottan imádkozott gyakran Mária Terézia. Legvégül van az utcza felé ezeknek végekben egy világos kripta, melynek közepén van egy nagy, igen czifra ón koporsó, melybe van Franciscus és Mária Terézia, körül Josephus II.-dus két feleségei, leánya s mások, nagyok és aprók, egy néhányan réz koporsóban. Innet kimenvén, felmentünk s a templomnak egyik oldalán keresztül menvén a kincses házba, ottan sok felczifrított képeket, szentek tetemeiket ezüstbe-aranyba foglalva láttunk.

Az Urnapi pompát nem szükség egészen leírnom, mert az novellában * is kijött, csak némelyeket ide fel jegyezek, hogy azokról el ne felejtkezzem. Elől menvén a magyar és lengyel gárdák, udvariak, kamarariusok lóháton, magok rendi szerint, jött egy veres aranyozott hintó, kivül bőr, belül veres bársony, melybe volt fogva hat szép pej ló, veres aranyos hámokkal, veresfejér bokrétával, a hintónak csak a háta nem volt üveg, egyebütt üveg volt, a lovakat hajtotta a kocsis bakról, mind a kocsis, mind a felejtár volt öltözve a F. Urunk liberiájába, u. m. fekete posztó, sárga paszománttal erősen meghányva,** senki cseléd nem volt, sem a hintón, sem mellette, csak épen a két közbülső ló mellett ment egy néhány német gárda gyalog. Ezen szekérben ült hátul az ifju herczeg,*** kalap nélkül, elől a tanítója, nem a katona, hanem az seculáris. Azután jött egy tiszta aranyozott hintó; kereke, mindene aranyozva volt, régi módi forma hintó volt, kocsis-ülése nem volt, hanem a helyett korona és czifraság, ennek még a háta is üveg volt, kivül bőr helyett veres bársony, belül a teteje s a hol egy kis matéria fért, aranyozva. Ebbe

* Magyar-Óvár.
** Alkalmasint gr. Bánffy Dénes.
*** Szöveteket.

* Ujságban.
** Sujtásozva.
*** Lipót.

volt fogva 6 igen szép szürke ló, veres, de majd inkább tiszta aranyos hámmal, fehér bokrétával, ezt hajtották nyeregből mind a kocsis, mind a felejtár, valami csudálatos fekete bársony hosszu süvegbe tolluval, ezüst sarkantyúval, ezen hintóba ült a császár egyedül, kalap nélkül; e mellett is két felől a német gárda ment gyalog; cseléd senkisem, csak a két közbülső ló mellett. Volt öltözve a császár fejér generalisi uniformába, az ifjú herczeg ugyan fehér, de meggyszín hajtókájú uniformába. Ilyen pompával jött Ő Felsége a czeremonia kezdetén a Burgból a Szt. István templomába és a czeremonia végén a Szt. István templomából vissza a Burgba. Mikor pedig gyalog ment a processio, 4 vagy 5 szál egybe enyvezett deszkát raktak le mindenüvé az utczákra, a hol menni kellett s két felől mindenütt gyalog katonák állottak nem igen messze egymástól, a kik nyomták két felé a népet, hogy a deszkákra ne tóduljanak; elől mentek a talált gyermekek, katona-gyermekek, azután minden szerzetesek külön-külön magok hozzátartozóikkal, sok igen czifra képekkel, zászlókkal, igen czifrán öltöztetett papok is voltanak, azután hozták a szentséget vélum alatt, ezután jött mindjárt az ifju herczeg, utána a császár, mind a kettőnek gyujtott fáklya lévén a jobb kezekbe, nem felfelé, hanem csak egyenesen tartva, azután jöttek az aranylánczos bárányos* urak, camerariusok, generalisok, azután a fejebb említett két Fürstek és az Stiftdámák, valami 10 vagy 12. Ezen pompával jöttek, mint fejebb is említém, a Hof- vagyis Kriegscancellariával szemben lévő oltárhoz, a szentséget az oltárhoz vivén a vélummal, ott füstöltek, evangeliumot olvastak s azalatt az oltárral szemben az galleria alá (a hol mi néztük) ülvén Ő Fsgeik, mint fejebb írám, imádkoztak, azalatt a fáklyájokat két úr tartotta s elvégezvén imádságukat, ismét fáklyájukat kezekbe vévén a vélum után indultak. NB. midőn Ő Felsége a processióval oda a galleria alá érkezett, a hol mi voltunk, addig le nem ült imádkozni, mig minket dámákat, kik igen sokan voltunk a galleriába, rendre meg nem nézett, elvégezvén imádságát is, hasonlóképen cselekedett.

A mi reform. templomunk vagyon e szerint: egy szép proportionált templom, kinek sanctuariumába, a közepin vagyon egy igen szép prédikáló szék, márványköbül, megaranyozva veres márványkő két oszlopon áll, a koronája ismét fehér márványkő aranyozva, a nap vagyon sugárival kicsinálva, a prédikáló széken fejjül az egész sanctuariumon végig egy locus Szt. Lukács evang. R. V. Seelig sind, etc.

A prédikáló szék alatt egy kettős tölgyfa ajtó vagyon be e házba, oda szokott bemenni a pap, mikor az utolsó vers előtt való verset éneklik s onnat lévén a prédikáló székbe a feljáró, ugy megyen fel prédikálni, a prédikáló székhez jobb kézre, szólva a prédikáló székből, a sanctuarium falához támasztva vagy ötülésű hátas diófaszék, ebbe ülnek urak s a kiknek tetszik, bal kézre evvel szemben ugyan ilyen szék, ebbe ülnek a papok. A reformatus papot Bécsben hívják Herr v. Hilchenbach, a Malviö leányát tartja feleségül.

*

20. Juni. Bécsből kijöttünk ebédre *Bruck*-ba, onnat estvére Strassenstein vagy Hegyeshalomba.

21. Juni. Strassensteinből ebédre *Ötteményb*e, onnat estvére *Győrbe*, Győrből ebédre

22. Juni. Komáromba, estvére *Piszkén.*

23. Juni. Piszkéről ebédre *Tsaba*, onnat estvére *Pest.* Furmányosokkal, kiknek adtunk Pestig 136 Rforintokat 4 szekérért, de ezek rossz emberek lévén, Győrbe másokat fogadtunk s e szerint még 15 Rforinttal többre ment a költség.

29. Juni. Pestről elmentünk 4 órakor *Kerepesre*, ez egy statio. Ismét assignatióval megyünk, stationként fizetvén egy lótul 5 garast; csak első statiót tettük fogadott szekeresekkel Kerepesig s fizettünk a 3 szekérért 11 Rforintokat.

Ez nap hagyám el Pesten kedves fiaimat, Farkast és Istvánt, még pedig Istvánt úgy, hogy onnat Csehországba megyen. Igen keservesen esik tőlök való megválásom, de ugyancsak Istenben vetett nagy bizodalommal hagyám el őket, meggondolván, hogy az a hatalmas Isten, a ki gyermekségektől fogva csudálatosan gondjukat viselte s felnevelte őket, s a kinek ajánlottam szünetlen őket, és semmit az ő állapotokban nem cselekedtem a szt. Istennek segedelminek hivása nélkül, az nem hagyja el őket most is, s lelkekre-testekre kegyelmesen gondot visel; cselekedje is ezt Ő Szt. Felsége nem érettem, hanem a Jézusnak érdemeért.

Bagig ismét egy statió, sok falukat értünk, de nem tudom neveket, hanem értük Kerepes és Bag között *Gödöllőt*. Itt Fürst Grassalkovitsnak igen szép kastélya, kertje s némely helyt, ugy mint az orangeriánál, az utcza felé vagyon az rostély-kert, de fa helyett vasból; kün az mezőn egy dombon az öreg Grassalkovitsnak s grófnéjának igen szép kriptájok, magasocskán vagyon s az ablakjai is jóval fejjül a föld szinitől, ott bé lehet látni, az ablakokon fejjül még magasocska a fal, a tetejibe szépen kicsinálva a feszület s két szentek képei mellett két felől van felmenő garádits csinálva kőből, a kin a szt. képhez imádkozni járnak s a két garádits között vagyon a kripta olasz fedele, de nem látszik hogy fedél, hanem a két garádits között való nagy vasajtó látszik, a kin az kriptába járnak. Igen nagy vadas kertek s minden vagyon itt. Ez a herczeg mondhatni monarchák majma; vagynak igen szép dominiumai, de sokkal adós is, katonákat tart, s kapujában és cassájánál ezekből tart Schildwachtokat.

30. Juni ebédre *Hatvan*, ez egy statió, azután jöttünk Adátson át (ez másfél statió) *Döbrére*, ez is másfél statió, hálni jöttünk volna ide, de megnyomorodván, a pataknál háltunk.

1. Julii. Döbréről ebédre a *Szalátyi* fogadóba az erdő között, onnat estvére *Eger*, itten mulattunk egy ideig.

2. Juli. Pesttől fogva Egerig csinálatlan olyan ut mint Erdélyben.

A helynek situatiója pedig majd olyan, mint Bécs körül az austriai, az az majd mint az erdélyi. Egernél csunya, hegyek, rossz lejtőbe menve.

Szőllő van igen sok mindenütt, karó nélkül való, de igen bőven terem, a mint mondják. Gabona van igen sok s szépek is.

Eger olyanforma város, mint nálunk Erdélybe az örmény város Szamosujvár, fen a hegyen vagyon egy kis vára, épület nem igen vagyon szép benne, csak az universitas igen szép volt, a kit most a c·ászár kiüríttetett; a püspöki residentia is igen szép épület. Voltunk is a püspök gróf Eszterházynál, igen jó szívvel látott, azután kevés idő mulva ismét visszaadta nekünk Generalis Bánónál a visitát.

Itten látám a Major Papinyit is, az Preissok* gyalog regementből, a kit a szegény öcsémnél láttam vala Zsibón, midőn elfogattatása előtt ott valék; ugyan azon regementből való olasz kapitányt is, ki ugyanakkor Zsibón volt, sok más tisztek, ugy az egész tiszti kar, feljöttek a generalis B. Bánó udvarlására, az előtt való nap érkezvén oda ezen katonaság.

3. Julii. Egerből reggel 8 órakor indulánk el s jöttünk ebédre *Mező-Kövesdre* (ez egy statió); itt voltunk a Gr. Karamelli regementjebeli Oberstleutnand Urnál Magyar catholikusok lakják. Ekkor hagyám itt el (Egerben) kedves fiamat, Györgyöt generalis B. Bánónál, keservesen esik ezen kedves fiamtól való megválásom is. Ily kedves fiamtól való megválásom vajjon nem háborítana-e meg engem, ha nem volna bizodalmam egyedül a nagy hatalmassághoz, a ki mindenütt jelen vagyon az övéivel, íme e nagy Úr (az én Jézusomban Édes Atyám) viseli nekik gondjokat ezután is s hiszem bizonynyal, hogy minden a mi őket éri ezután is, jó vagy rossz, mindenek az ő szt. akaratjából és javokra lesznek ő nekiek; azért csak ezt mondom: Én Istenem ne hagyd szégyenben azt, a ki te benned remél s e szerint nem szomorkodom, hanem bátor szívvel vagyok az ő tőlek való elválásomban is.

Innét mentünk estvére *Emőkre*, ez egy statió. Magyar catholicusok lakják, Gróf Aspremont és Fáyék birják.

4. Julii. Emőkről mentünk ebédre *Lutz*-ra, ez is egy statió.

Az ut Egertől fogva Mező-Kövesdig hegyes, vágásos igen rossz út, ezen túl Emőkig nincsenek hegyek, sem erdők, nagy tér, de mégis igen rossz vágásos ut, mert fekete föld, homoknak hire sincs, Emőktől fogva Lutzig jócska út, de nem csinált. Egertől fogva Mezőkövesdig igen nagy hegyek, erdők, azon túl szép tér erdőtlen, hegyet semmit nem lát az ember, hanem a háta megett az egrieket, bal kézre a miskolczi hegyeket, szemben a tokaji, kereszturi s több e mellett való hegyeket, jobb kézre csak a nagy térséget.

Onnat *Tarczal* egy státió, de ott nem szaladtunk, hanem mentünk, ez is magyar helység, reformatusok lakják, templomjok is van, a catholikus kevés, a Tisza itt foly. Estvére Tokajon keresztül mentünk *Rakamazra*, ez fél statió.

Lutztól fogva, Tarczalon kívül, sok más falukon mentünk átal, de neveket nem tudom, hanem nem mehetvén keresztül a réten Lutzról Tarczalra, tehát mindenütt a szőllőhegyek alatt mentünk s láttuk a sok szép szőllőket, tályait, mádit, tarczalit s alatta mindezeknek városaikat, F. Urunk szőllőit is láttuk Mádon. Tarczalon még közelebb az, mely egy különös dombon vagyon s a tetejébe egy kápolna. Tarczaltól fogva mind a tokaji szőllőhegyeket kerülvén, *Tokaj*nak csak a végibe mentünk el a sós házak előtt. Az egész város majd csak egy utczából áll, szorosan a hegy alatt, itt menvén átal a Tiszán lévő nagy hidon.

5. Julii. Rakamazról igen nagy pusztán átal *Nyiregyházára*, mely egy és fél statio, ott csak falatoztunk. Ez az a hely, a ki miénk volna, ha utána állanánk, pusztájával együtt; most a G. Forgácsék birják a mi részünket; vagyon uj lutranum templom benne, cathol. templom is vagyon, több az evangelicus; igen nagy helység.

Mentünk ebédre innét, de késő öt órai ebédre *Bátorba*, ez két statió; ott is maradtunk hálni; itt vagyon igen szép ref. templom, a Báthoriak temetőhelye vagyon itt, vagyon cathol. templom is, szép nagy; a mi templomunk igen szép, sok szép inscriptiók, kikből kitetszik, hogy a Báthoriak építették. Egy nagy négyszegletű kőkoporsó is vagyon, melyen a Báthori czímer és inscriptiók, kiből kitetszik, hogy egy Báthori fekszik ott, de benne-e, alatta-e, nem tudják. Egy ember van kivágva kőből, ezt is gondolják hogy Báthori. A templom látszik, hogy cathol. templomnak volt építve, mert két oltár is van benne, egy kibontott kripta is van, mondják ugyan, hogy nem az a Báthoriak kriptája, de gondolom, hogy ott hordották ki a szegény Báthoriak koporsójokat és ha mi valami drágaság volt rajtok.

6. Julii. Csalánosra, ez egy statió, onnat *Tasnádig* egy státió, ugyancsak betértünk volt *Kávásra* egy kis ebédre.

6. Julii. Jöttünk hát be Isten segedelme által békével a mi hazánkba. Én Istenem micsoda szókkal beszéljem én ki csak azokat a jótételeket is, a melyeket csak az útban velem s az enyimekkel cselekedni méltóztattál; nincs szám ennek kibeszélésére, de az én hálaadással teljes szívem meg nem szünik több sok ezer jótetéményeid között ezért is szt. nevednek dicséretet mondani. Felmenetelem főbb okának egész boldog végit ugyan még érnem nem engedted, de oh reménységem felett abban is nagy előmenetelt adtál s bizonynyal hiszem, hogy csak hitemnek megpróbálására halasztottad eddig is igyekezetem boldog czéljának elérésit s hiszem is erős hiedelemmel, hogy nem sokára megvigasztalsz engem ebben is, melyet cselekedjel is én Istenem, nem érettem, hanem szt. Fiadért s annak drága érdemiért, kinek véled, édes Atyámmal és az szt. Lélek Ur Istennel együtt legyen dicséret és dicsőség most és mindörökkön örökké Amen!

*

14. Julii. Beérkezvén felséges Urunk *Kolozsvárra*, én is ott lévén, bemenék F. Urunkhoz G. Gyulai Józsefnével, és a testvérem G. Bethlen Lajosnéval. Volt Ő Fsge szállva az plébániánál, felmentünk a garádicson s megállottunk az ajtó előtt, kijövén O Fsge, hogy az instánsoktól maga szedje instantiájokat, megláta bennünket s behiva, bemenve kérdi F. Urunk:*

Felség: Miért jött? *Én:* Felség, Gyulai grófné memorialját benyujtotta, ha Felséged meghallgatja, együttesen fogjuk kérésünket előadni. *F:* Miért jöttek mindhárman? *Én:* Felség, ez nővérem, ez pedig unokanővérem, én báró Bánffyné vagyok. *F:* Nem rég volt szerencsém látni. *Én:* Azért jöttünk mindhárman, hogy Felségedet térdeinken kérjük szerencsétlen testvérünk megkegyelmezésére. *F.* (nem haragos, de kellemes mináva1): Semmit sem árt neki, ha elbocsátása még késik. *Én:* Felség, ez ideig talán még nem ártott, de ha tovább fog tartani fogsága, okvetlenül ártani fog, mert a hosszu fogság alatt va-

* Aranygyapjas rend lovagjai.

* Talán Prinz v. Preussen.

* A naplóban németül följegyzett beszédet itt magyar fordításban adjuk.

*

lami szerencsétlen betegséget kaphat. Az egész családban csak két férfi személy van, Farkas és ő; a másiknak van nehány fia; ő azonban minden gyermekét elvesztette, úgy, hogy a mi ágazatunk kihaláshoz közelít. *F:* És minden gyermekét elvesztette? *En:* Igen Felség. *F:* Még sok van hátra azon időből, mennyire a kormányszék és kir. tábla ítélte? *En:* De Felséged ezt megváltoztatta bizonytalan időre és kegyes volt nekem Laxenburgban megigérni, hogy viseletéről tudakozódni fog és engem kívánságomban kegyesen megvigasztal. *F:* Éppen az — (félvén attól, hogy ismét azt mondja, a mit Laxenburgban, Stänkerei felől, hirtelen ezt mondám): *En* Felség, mi úgy tudjuk, hogy mióta Kufsteinban van, nagyon nyugodtan viseli magát. *F:* Igen, igen. *En:* Felség, mi ujra kérjük alázatosan, kegyelmezzen meg a szerencsétlen embernek. *F:* (Megfogván kezem.) Nyugtassa meg magát, tenni fogok valamit. (Erre benyujtván az instánciámat s azután a Wesselényinéét, kérdi:) Kié ez? *En:* Ez a szerencsétlen felesége memorialja, ki személyesen jött volna magát Felséged lábaihoz vetni, de mivel felséged megtiltotta, hogy városba mehessen, nem mert idejönni; ha Felséged kegyesen megengedi, személyesen megjelenik. *F:* Hol lakik? *En:* Jószágán és néha nálam. *F:* Hol van jelenleg? *En:* Most az én jószágomon van, mivel közel van és hogyha Felséged kegyeskedik megengedni, hogy személyesen megjelenjék, könnyebben bejöhet. *F:* Ki a tutora? *En:* Férjem. *F:* Igen jól van.

MNISZECH MARIANNA.

Erre meghajtá magát s kimenénk, azután Szebenbe ismét elmentem, de nem javasolván jó uraink, instantiával Ő Fsghez nem mentem, hanem a hol lehetett, láttattam magam, beszélt is Ő Fsége az én eleiben nyujtott kérésem iránt egy néhánynyal a mi Uraink közöl, kiknek Ő Fsge elé beszélleni méltóztatott minden Laxenburgban és Kolozsvárt Ő Fsgével tett beszélgetéseimet; megtudakozta a Gubernium és K. tábla a szegény öcsém iránt tett sententiáját; azzal biztatnak Uraink, kik vele beszélettek, hogy néhány holnapok mulva megadja szabadulását. Oh hajtsa szt. Isten irgalmasságra szivét s adja az én keserves utazásomnak valóságos hasznát, az az hadd legyen megnyerése azáltal az én szegény testvérem kiszabadulásának!

Közli: *P. Szathmáry Károly.*

* * *

Mig a férj idegen föld börtönfalai közt daczolt a sorssal, addig Zsibón az elhagyott gyönge nő férfierőt nyert a csapások által. Megmenteni Wesselényit, és a visszatérőnek úgy adni át mindent, a hogy az hagyott mindent: ez vala föladata. Heléna teljesité azt. Maga vezette a terhes gazdaságot; olvasott, tanult, gyakorlati ismereteket szerzett, s a gazdálkodás még jobban ment, mint eddig és a világhirü ménesben sem történt semmi hanyatlás. A mellett ő is mindent elkövetett, hogy férjét megszabadítsa. Szebent, Bécset egymásra járta, esdekelt, fizetett, s ártatlan ravaszságai által még férje ellenségeinek is rendre megnyerte barátságát.

ZOLKIEVSZKI.

A szerető nővér és a hű hitves fáradozásainak nem is maradt el a sikere. Végre fölnyiltak a börtön zárai, s Wesselényi 1789. decz. 15-én szabadon bocsáttatott. Hitvese Bécsig sietett eleibe. Zsibóra érvén, először lovaihoz ment. «Philosoph», az öt évig érintetlenül tartott hű paripa, nyerítéssel üdvözölte gazdáját, ki hátára pattanván, benyargalta vele a vidéket, s visszajöttével kedvencz lova nyakára borulva, mély illetődéssel kiáltott föl: «Philosoph, te sorsommal kibékéltettél.»

Wesselényi mitsem változva tért vissza. Vadászott, vitatkozott, lovagolt, szerette és keseríté nejét.

De nemsokára uj pálya nyilt a tetterőnek, mely keblét dagasztá. Több évtizedes szünet után, 1791-ben Erdélyben is összehivaték a hongyülés. Wesselényi megjelent Kolozsvártt a diétán, s mindjárt az első napokban föltünt. A tanácskozó-teremben ugyanis a haza atyjai gyanus szemmel nézték, hogy egy fiatal irnok, a később kanczellárrá lett Nopcsa Elek, naplót visz és a beszédeket lejegyzi, s már-már kiutasíták, midőn fölállott Wesselényi, a még csak különczségeiről ismert férfi, és gyönyörü első szónoklatát megtartá a nyilvánosság mellett. Eszméi győztek. Tapssal fogadták, mert ragyogó, bár néha tulhő előadási modora kivételt tőn azon száraz törvénytudói értekezések alól, melyek már lábra kezdének kapni. Példája másokat is buzdított, s az 1791-iki országgyülés fényesebb volt minden utódainál, egészen az 1834-ik évben tartottig.

ZAMOYSKI.

Wesselényi — irja Kemény Zs. — a gyüléseken az udvari párt ostora volt, s az ellenzéknek — vagy mint akkor nevezték — patriotáknak legkitünőbb szónoka, legbátrabb előharczosa, ki a megrohanást mindig merte koczkáztatni, az ostromban ki nem fáradt, a visszavonulásról tudni sem akart. Dörgő hangja uralkodott a zajon. Arczának parancsoló és villámló tekintete megdöbbente a bátrat is. Támadásai érvvel, gyors fordulatokkal, a fölolvadt szív nemes ömledezéseivel és a rajongásig fokozott meggyőződés varázsával birtak. Ingerlékeny kedélyénél fogva gyakran sodortatott a pathosztól az indulatos előadásig, s onnan a dühöngésig, melynek hatalmában már többé nem voltak a kifejezések, nem volt a kisérlet, nem az önérdek, de az eszmék logikai kapcsolata mindig. Főként sérelmi szónok volt, nem pedig organizáló államférfi. Ő az állambölcseséget tobbnyire az ó-világ történészetének mintaképeiből vonta le. A görög és római nagy irók, a klasszikus kor hőseinek és országlárainak tettei gyakran valának beszédében

CHODKIEVICZ.

vagy kiindulási pontok, vagy a lelkesitő, a képzelődést hevitő szerek.

1791-től fogva 1809-ig minden országgyülésen szerepet vitt. Talentuma által sokat hatott a tárgyak keresztülvitelére, indulatoskodásával pedig a tanácskozások megzavarására. Egyszer a ház elnöke, heves kifejezései miatt rendreutasítván, kufsteini fogságára czélzott. Wesselényi fölpattant padjáról, kardjára csapott, s határozottan az elnöki szék felé sietett. A megdöbbent tagok közül senki sem merte mérsékletre figyelmeztetni, az elnök menekülni akart, — de Wesselényi lelkiereje által győzedelmeskedett magán. Kezét az elnök vállára tevén, fojtott hangon mondá: «Engemet József császár szenvedni megtanított, de félni nem!»

Az első szinészeket a megyékből sok fáradsággal és rábeszéléssel toborzott ö össze udvarába. Az erdélyi magyar szinészet megalapitójának tekinthetni, s az első magyar szinház — a kolozsvári — hazafiságának egyik állandó emléke.

1804-ben Közép-Szolnokmegye főispáni helytartója lett. Hivatalát csaknem katonai pontossággal s szigorusággal vezette, a nélkül, hogy a fiatal korától táplált nézeteit feladta volna. A különbség csak annyi lett, hogy a kormánynyal nem állott oly élesen szemközt, mint azelőtt, s megyéjét igazán jelesen adminisztrálta. Fizetését mindig a rabok huzták.

Wesselényi a magyar irodalomnak és szinészetnek is lelkes előmozditója volt. Gyakran érintkezésbe jött a két haza

legtekintélyesebb iróival, s még nagyobb tiszteletben állott a tudomány, mint a politika fáklyavivői előtt.

1809-ben az erdélyi országgyülés a leopoldi kötlevél értelmében jogot nyert a «nemzeti hadak tábornokának» választására. Wesselényi, kinél senki sem lett volna alkalmasabb rá, rendkivül megtiszteltnek érzé vala magát, ha a haza által nemzeti tábornoknak jelöltetik ki. De Erdélyben a szellem mind szolgaibbá vált, s 1809-ben kevés népszerüsége volt Wesselényinek, kit 1791-ben égig emeltek. Gyógyíthatatlan hibája, szenvedélyessége is közre hatott erre.

Wesselényi megbukott és tört lélekkel lépett le a pályáról, melyet kevesen folytattak fényesebben. A zsibói magányba vonult s mindig komorabbá vált, fogságában kapott betegsége ujra előállott s nehány hónap mulva, 1809. okt. 25-én kialudt élete.

Halálának hire megrázta a két országot. Berzsenyi gyönyörü ódával örökité meg emlékét.

Heléna sok évvel élte tul férjét. Főgondja és öröme, tizenegy gyermeke közül életben maradt egyetlen fiának, a második Wesselényi Miklósnak nevelése volt. Hosszu özvegységének éveit Zsibón töltötte, honnan férje halála után soha ki nem ment. A biblia, könyvek és hirlapok valának társasága. 1830. deczem-13-án hunyt el 77 éves korában. Férjével és fiával a zsibói sirboltban nyugszik.

ID. BÁRÓ WESSELÉNYI MIKLÓS ÉS CSEREI HELÉNA. Egykoru olajfestmények után.

ZSIBÓ.

E név hallatára egész raja az emlékeknek és eszméknek tolul az olvasó lelke elé.

Zsibó az óriások földje. Kaczagányos ősök szelleme kisért itt felvont szemöldökkel és haragban égő szemekkel; a Rákóczi-hegy alatt kanyargó Szamos leereszkedett ködéből a nagy szabadsághős kuruczainak vörös lobogói és kócsagos forgói villannak föl; a reggeli szellő mintha a tárogatók busan reszkető harsogását hozná át a Karikahegy felől, mint az elvesztett csata lassanként távozó utóhangjait . . . Azután a győztes német vezér, Herbeville harczosainak «hurráh» kiáltása hallik . . . Hiában, Károlyi Sándor, kinek a németeket nyomon kellett volna seregével követni, *megkésett* a döntő csatából, annál inkább *sietett* később a szatmári békekötéssel! . . A zsibói csatával Erdélyt egy időre kiejtette kezéből a magyar szabadság ügye. (1705. november . 11.)

Másfél századdal később 1848-ban ujra fölzendült itt a Szamos hármas völgyében a magyar szabadság riadója; de ezuttal a nagy hadvezetőt, Bemet, senkisem hagyta cserben; fiatal honvédek lengő zászlókkal, diadallal vonultak be Kolozsvárra s nem sokára uraivá lettek Erdélynek.

De már 1849 ősz elején újból egy késlekedő vezér, Kazinczy táborozik Zsibón és ujra fölhangzik a panaszos magyar dal, midőn csatában részt sem vett seregével itt teteti le fegyvereit az oroszok előtt.

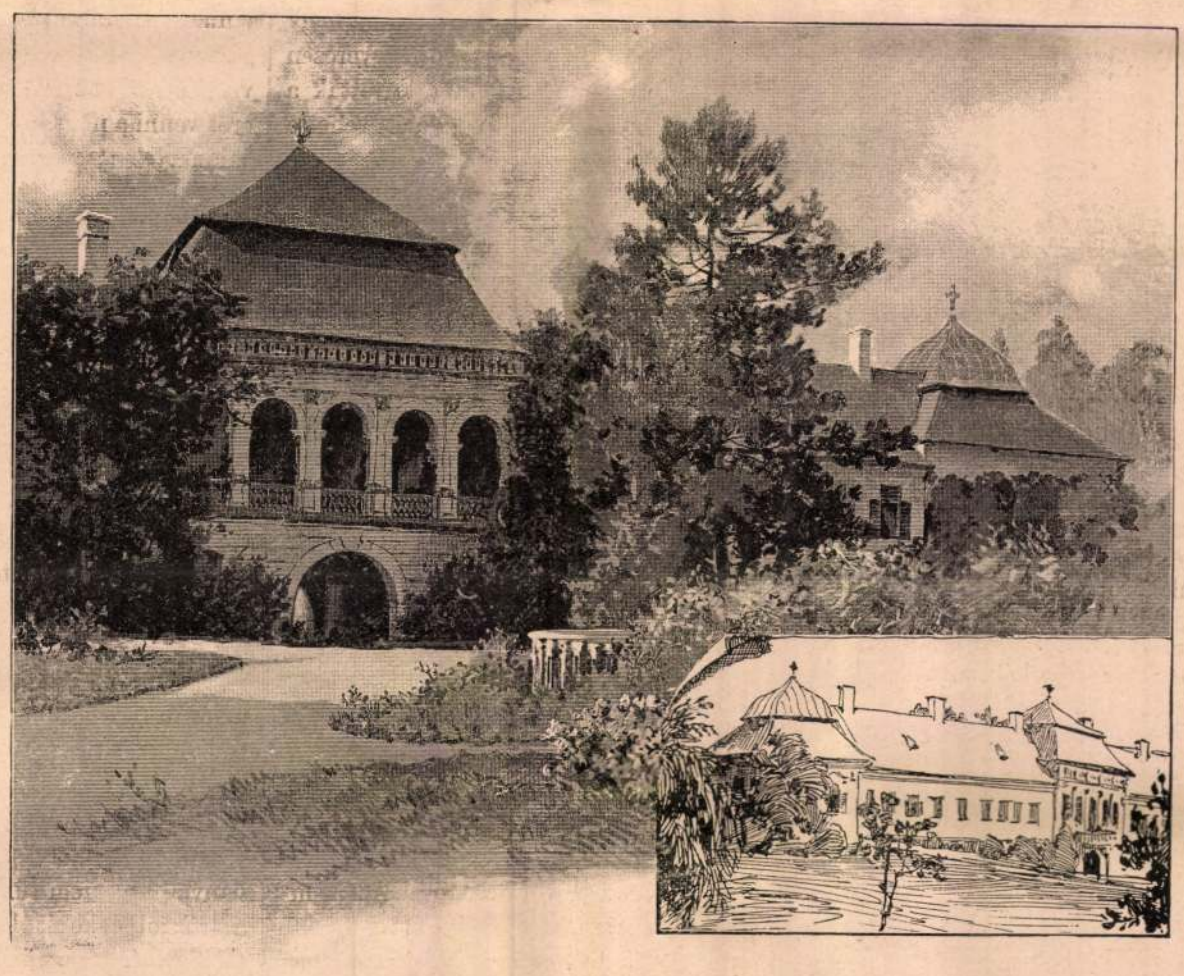

A ZSIBÓI KASTÉLY. Fényképek után rajz. Háry Gyula.

Már magok ez események is bizonyitják Zsibó nagy hadászati fontosságát. Három völgy torkollik itt össze, melyek egyike Szatmárba, másika Erdély belsejébe, harmadika a Szilágyságba vezet.

Maga a természet is nagy szépséggel áldotta meg e helyet. A Szamos folyását merész alkotásu hegyek szegélyezik; mig a nyugoti oldalon tarkás tölgy-erdős halmok változatos panorámája szegi be a láthatárt; éjszak felé a Szamosvölgy termékeny rónává terül, mely a czikói szorosban regényes, merész szorulattá vonul össze. Az egész táj fölött uralkodólag tekint el a kopasz Rákóczy-hegy orma, mely mintha a név nagyságát akarná jelezni, óriási kagylókövületeket görget alá: a geologiai tekintetben hires «Gryphæa Eszterházyt» (miért nem Rákóczyt?) melyek, — mindenik egy-egy óriási sascsőr — néha egész kilónyi sulyuak.

A Wesselényiek egy ága, mely családnak ősfészke Gyeke és később Hadad, a mult század utolsó felében Zsibót választja székhelyéül és az igénytelen község fölött uralgó erdős halmon terjedelmes és pompás kastélyt épit az akkor divatozott mansard fedelü franczia stylben, szögletein nagy négyszögü bástyákkal, gyönyörü kilátással a Szamos erdélyi völgyére.

E kastély lett ettől kezdve sasfészke a két Wesselényi Miklósnak, az atyának és fiunak, kik lángoló hazaszeretettel rendkivüli észtehetséget párositottak, melynek hatását még lázongó vérök hatalma sem volt képes megsemmisiteni. Ők nagyok voltak; csak a korszak volt hozzájok képes kicsiny, melyben határtalan tettvágyuk alig tudott kielégitést találni. Ebből származott, hogy az atya nagy tettek hiányában, melyekre nem volt jó idő, kalandokban keres kárpótlást: szive választottját, Cserey Helénát erővel rabolja el a szebeni zárdából és ellenfelét, az inkább udvari, mint hazafias lelkületü gróf Hallert hajduiból és jobbágyaiból szervezett csapattal üzi ki a szomszéd Gorbóról. Egész zászlóalj katonát kellett mozgósitani a hatalmas főur elfogására, midőn azután Kufstein testi és lélekölő börtönében szenved mint lelánczolt Prometheusz több évig. Visszatérve a magyar irodalomnak és színészetnek lesz hatalmas, bőkezü pártfogója. Gyermekeiben sem volt szerencséje; tiz fia, mint az oroszlánnak, egymásután hal el; csak a tizenegyedik, Miklós, marad meg; igaz, hogy ez aztán valódi oroszlán is.

Báró Wesselényi Miklós, egyetlen örököse nagy szellem, óriási testi erő mellett. Melle mint két emberé együtt. Kezében, a mikor haragos, törve maradnak termeinek kilincsei; szemei égnek és égetnek, mint a lobogó láng, és dörgő hangjára, ha szónokol, megrezzen a szivek hurja és a terem ablaka. Hét nyelvet beszélt, barátjával, a

német nevelésben részesült Széchenyivel nagy részt gyalog utazza be Európát; gazdaságát, kivált lótenyésztését európai hírre emeli és a magyar alkotmányos jogoknak utazó apostolává válik, mi majdnem atyja sorsára juttatja. De lázongó vére még a budai rövid elzárást sem állja ki, és a nagy hazafi, ki legkivált a nemzetiség kérdésében prófétai ihlettel birt, a «Balitéletek» és «Szózat» irója, a nagy emberbarát, ki 1838-ban százak életét menté ki a pesti árvizből, ki minden falujában embermentő, kisdedovó intézeteket alapított, testi szemei világát elveszti, hogy annál többet lásson, mint szellemi látnok.

Még most is füleimben cseng a magyar Belizár hangjának oroszláni dörgése, midőn az általa támogatott zilahi lyceumban mint főgondnok kérdéseket intéz hozzánk, vagy midőn a vak óriás szónoklatot tart a kolozsvári tanácsház erkélyéről 1848-ban, midőn balsorsa daczára, mely szemeitől megfosztá, azt igéri a neki tisztelgő népnek, hogy egy pár ellenséget igy is halálra fog szorítani erős karjaival! Ki is telt volna tőle. Két derék fiut hagyott maga után: Miklóst, ki a közeli Görcsönben épített diszes kastélyt magának, és Bélát, ki Zsibón lakik, mindkettő szenvedélyes gazda.

De a hősök földje még a Wesselényiekkel sem merítette ki erejét. Itt, Zsibóval átellenben, Szurdokon lakott és irt a magyar regény irodalom első hőse és atyja, b. Jósika Miklós, és az ő láng-szelleme is itt lebeg e nagy időket, nagy dolgokat ért regényes táj fölött. *P. Szathmáry Károly.*

SZÜLŐHÁZAM...

Szülőházam kertjében járnak
Lelkem zarándok gondolatjai.
S megrezzenek, mikéntha ott
Szólitott volna valaki.
Ott járt anyám a kerti uton,
Testvéreim s a rokonok.
— Én nem tudom: úgy fáj a lelkem,
Mikor kertünkre gondolok.

Szülőházam nagy udvarába
Elszáll gyakorta az emlékezet.
És felkutat minden zugot,
Berőpköd minden kis helyet.
Ott a buvó mind . . . ott folyt egykor
Gyermekko om játéka, ott . . .
— Én nem tudom: úgy fáj a lelkem,
Ha udvarunkra gondolok.

Szülőházam szobáin által
Egy multat ver föl lépteim zaja . . .
Apám könyvtára álla itt,
Amott anyám kis asztala.
S szegény anyám beszélt apámról,
Ki már a sirban nyugodott . . .
— Én nem tudom: úgy fáj a lelkem,
Ha szobáinkra gondolok.

Szülőházam utczája hosszán
Végig repült a könnyű fecske — s én . . .
Ott léptem ki az ifju korba,
Az álmot is ott kergetém.
S ott vitték anyám koporsóját,
Örök-bucsúm ott zokogott . . .
— Oh csak tudom: mért fáj a lelkem,
Mikor utczánkra gondolok.

Szülőházam helyére szárnyal
A sors üldözte fáradt képzelem.
Idegen már a ház, a hely,
Az vagy, szülőföld, énnekem.
Nem várja senki haza jöttöm'.
Nincs sziv, a mely felém dobog . . .
— Oh hogyne fájna hát, ha olykor
Szülőföldemre gondolok.

Dömötör Pál.

RAJZOK LENGYELORSZÁG TÖRTÉNETÉBŐL.

IX.

A hősök kora.

Báthory István 1586 decz. 12-én húnyta be szemeit, ép mikor a nemesség össze volt gyűlve, hogy a megnyilandó országgyülésre követeket küldjön. Az országgyűlés királyválasztó gyűléssé volt tehát alakulandó, s erre az előkészitő mozgalmat a Zborowszky-párt fellépése kezdte meg, melynek ármányai oly fontos politikai szerepet játszottak volt Valois Henrik és Báthory István uralkodása alatt.

Zborowszky Sámuel, a család feje, Lengyelországból még Henrik alatt száműzetett Wapowsky meggyilkolása miatt. E gazdag és dölyfös urnak ugyanis Tenczynski Jánossal támadt valami vitája, kit párbajra is hivott. Véletlenül azonban Wapowszkyt, ki a feleket kibékitendő közbelépett, úgy sujtotta le Zborowszky kardja, hogy belehalt. Ezért itéltetett Zborowszky különös kegyelemből számkivetésre Magyarországba. Itt megismerkedvén Báthory Istvánnal, ő volt, ki Báthory lengyel királyságának utját legbuzgóbban egyengette, s mikor Báthory elfoglalta a lengyel trónt, szolgálatai fejében megengedhetőnek találta, hogy vele együtt hazájába törvény ellenére visszatérjen. Ámde Zamoyski, egy rendkivüli népszerűségre emelkedett lengyel főur, ki iránt Zborowszky rég ellenséges indulatokat táplált, tekintve hogy a számkivetés még érvényben állott, elfogatta őt és Báthoryhoz fordult utasitásért, hogy mikép bánjon el Zborowszkyval. Báthory szabad folyást engedett a törvénynek. Zborowszky biróság elé állittatva, fejvesztésre itéltetett, s mivel halála előtt megvallotta, hogy családjával összeesküdött a király élete ellen, Zborowszky András és Kristófot is pörbe fogták és elitélték. De míg András ellen az eljárás felfüggesztetett, Kristóf be sem várva az itéletet Morvaországba szökött.

Báthory halála megadta az alkalmat a Zborowszky és Zamoyski-párt hivei között lappangó feszültség kitörésére. Első volt Zborowszky, ki 10,000 fegyveressel a választás szinhelyére vonult, míg Zamoyski kevesebb számú, de fegyelmezettebb sereggel jelent meg Powontkinál. Zborowszky égett a vágytól, hogy összeütközzék az ellentáborral, de a prímás előrelátása elejét vette a nagyobb zavaroknak, elrendelvén, hogy nem szabad a választás szinhelyén fegyveresen megjelenni. Mindamellett öt hétig tartottak a surlódások, mielőtt a választás kezdetét vehette volna.

A jelöltek voltak: Fédor Ivanovics orosz czár, Báthory Endre bibornok, István unokaöcscse, Ferdinánd, Ernő, Mátyás és Miksa osztrák főherczegek és Wasa Zsigmond, a svéd király fia. Csakhamar kitünt, hogy komoly mérkőzés csak Miksa és Zsigmond közt lehet.

Zborowszky Miksa pártján foglalt állást, mig Zamoyski Zsigmondot támogatta. A szavazás Zsigmond javára döntött, s Miksa menekülni volt kénytelen. De Zamoyski üldözőbe vette, s Byczynánál, Sziléziában csatára kényszerítvén, foglyul ejtette, s csak különös kegyképen engedte meg, hogy ne szállitsák Krakkóba, hanem egy várban tartsák őrizet alatt.

A krónikák lapjain egy különös eset van följegyezve e körülményekkel kapcsolatban. Miksa egy napon azt álmodta, hogy Szobieszky Jakab egy drágakövekkel kirakott koronát vett fel a földről s azt homlokára övezte. Sajátságos, de midőn fogolylyá lőn, ugy esett, hogy épen ez a Szobieszky Jakab lett megbizva őrizetével. Azt azonban soha se tudta meg, hogy 95 évvel később egy más Szobieszky, a Jakab fia erősitette fejére Bécsben a hálátlan Leopoldnak megingott császári koronáját.

Közel egy évig tartott Miksa fogsága, mig a Zborowszky-pártiakat Zamoyski azonnal szabadlábra helyezte, a mit azzal fizettek vissza, hogy kisérletet tettek Miksa megszöktetésére. De a terv nem sikerült. Egyébiránt Miksával rangjához méltóan bántak, de ő büszkeségében vonakodott Zamoyskival egy asztalnál enni, mire a hős lengyel külön teríttetett számára, de annak jeléül, hogy fogoly, asztalát egy arany lánczczal fogatta körül. Végre egy év után V. Sixtus pápa és II. Rudolf császár közbenjárására kiszabadult Miksa is a fogságból.

Az uj király, III. Zsigmond nem igen törődött azzal, hogy a lengyel viszonyokhoz alkalmazkodjék. E helyett jezsuitákkal vétette magát körül s Wolski alkhimistával bezárkózva, aranycsinálásra adta fejét. Még jobban elidegenitette magától a közvéleményt Ausztria iránt tanusitott gyöngesége által, úgy hogy Zamoyski ismételten keserű szemrehányásokat tőn neki. «Ne feledje felséged,— igy végezte egyik beszédét a bátor lengyel, — hogy mi az állam tagjai, nem pedig Felséged tulajdonai vagyunk.» A király ilyenkor javulást igért, de aztán ujra visszaesett hibáiba.

Ez alatt a tatárok és a magyarok kisérleteket tettek betörni a lengyel határon, de Zamoyski János és Zolkievszki Szaniszló szembeszállottak az ellenséggel s azt 1594-ben előnyös békére kényszerítették. De a győzelem nem rettentette vissza a kozákokat, kik Ausztria által izgatva már két év mulva ismét pártütést szitottak magok közt a lengyelek ellen. A rend helyreállításával itt is Zolkievszki bizatott meg, ki őket hamar meghódolásra birta s vezéreiket, Nalevajkót és Lobodát halállal büntette.

Alig csendesedtek el a kozákok, Mihály oláh vajda kezdett nyugtalankodni, ki a lengyel trónra vágyódott, s megtagadta a Lengyelországnak teljesitendő adófizetést. Hogy a pártütőt megbüntesse, Zamoyski hamar sereget gyüjtött, még pedig mivel a megelőző országgyülésen nem nyerhette meg erre a szükséges segélyösszeget — saját költségén, s Zolkievszkivel Filipkowcenál egyesülve, Mihály vajda seregét egyesült erővel sikerült megszalasztaniok, 1590 szept. 30-án.

Mindezeknél komolyabb veszélylyel fenyegetett azonban a svéd hadjárat. Károly király, Lengyelország iránti féltékenységétől sarkalva, 1601 januáriusában sereget indított Livoniába, s Radziwill, Chodkievicz és Dembinszky lengyel vezérek, minden hősiességük daczára, nem birtak erőt venni a nagyszámu ellenségen. Csak Zamoyski megjelenése fordított a koczkán, ki nyomába kelve a hátráló svédeknek, bevette Wolmárt, fogolylyá tette Károly fiát, s minden ponton diadalmaskodott. A győztes lengyelek már Esthoniát is elérték, a mikor kimaradván zsoldjuk, lázongni kezdettek. III. Zsigmond pénz és élelem helyett csak üres igéreteket küldött, úgy hogy Zamoyskinak ismét sajátjából kellett fedeznie a csapatok szükségeit, de egyszersmind megsokalva a király bűnös szűkkeblűségét, lemondott a hadsereg fővezényletéről Chodkievicz javára s maga zamosci birtokaira vonult piheni, melyre kora és gyöngélkedése különben is rákényszerítették, 1602 deczemberben.

Ezentul már csak a politikai téren működött még a derék hazafi rövid ideig s azok közé tartozott, kik az 1605-diki varsói országgyülésen a legerélyesebb szavakban adtak kifejezést a svéd eredetü Zsigmond királynak Lengyelország érdekei iránt tanusitott közönye feletti megrovásaiknak. Mikor Zsigmond a felhangzó szemrehányásokra, nem türtőztethetve haragját, felkelt a trónról s kezét kardja markolatára csapta, mindenfelől zúgolódás támadt, s a senatorok elhagyták helyeiket. Zamoyski intett kezével, mire mély csend állott be, melynek közepette ezeket mondá: «Felség! Ne nyuljon kardjához, nehogy az utókor Cajus Caesarnak nevezze, s minket Brutusnak. Mi megválasztjuk királyainkat, de eltiporjuk a zsarnokokat. Uralkodjék, de ne kormányozzon!»

Ezek voltak Zamoyski utolsó szavai, utánok visszatért Zamoscba, s pár héttel rá (1605 junius 3.) bevégezte földi pályáját egyike a legtisztább jellemeknek.

PÉCS. — A SZÉCHENYI-TÉR ÉJSZAKI RÉSZE.

JZOLTA CSERNA KÁROLY.

felől ültetve hárs, gyümölcs, de többnyire fűzfák, még ifiak; szép lesz, ha megnőnek a fák. Épen Bábától fogva Pilisig volt homokos.

A szőlők itt Török-Szt-Miklóson mind karó nélkül vannak, csak a kápolna körül volt a szőlőben, mely egy kis dombon fekszik, karó, és mindezen tul is egész Pilisig karózatlanok a szőlők, s ott is csak az urasági karós.

Már Szolnoktól fogva az út *Czeglédig* rosz, sáros, vágásos, minthogy felvágják a sós szekerek; ez volt a klastrom jószága, már most a császáré. Ezen helynek lévén nagy pusztái, oda egyik pusztára kezdett a császár építeni egy új falut, s hozott oda imperiumból valamely német lakosokat a mult esztendőben, ugy mint 1785-ben, kik akkor igen holtanak, már most megépültek, de még dologra magokat nem igen adták. A császár építteti házaikat s minden ehhez való épületeket. 1785-ben a körüllévő magyarok míveltek meg egész földeiket, még nem is arattak, kaszáltak, hanem azt is a magyarok vitték végbe helyettek, 15 esztendeig nem fognak se portiót, se egyebet fizetni.

9. Maji. Czeglédről mentünk ebédre *Pilisre*, keresztül menvén az uj falun, a németen, ez egy statió, de ugyancsak elállván lovaink Irsán, mely majd fele utja, uj lovakkal szaporittattuk forspontunkat. Pilisen mulattunk; ez egy státió. Ennek a helynek szépségét ha leirni akarnám, arra igen sok irás kellenék. Nevezetes az, hogy generalis Beleznaynak igen szép kastélya, gyönyörű kertje a hol vagyon, ott egész láp volt, s sok munkával, szép tők által a láp egészen kiszáradott s szép helylyé vált, még pedig igen széppé, a kastély kivül-belül is szép mobiliákkal igen prächtig, de ritkán látni oly commoditást, mint abban vagyon, a kert igen szép sok tókkal ékeskedik, de a mi csudálatos, csak 13 esztendeje, hogy épitni kezdették a kastélyt és a kertet; az hol nem hogy egyéb fa, de még fűzfa sem volt, már most mindenféle nagy fákkal s külömb-külömbféle más termő jóféle gyümölcsfákkal teli vagyon. De ezen kellemetes helynek gazdája és gazdasszonya is igen kellemetes s magukat mindenekkel szerettető uri emberek, a generalis Beleznay és az asszony, a ki Podmaniczky-házból való, ezen drága uraságok minket igen szivesen láttanak; az ur lévén az atyámnak igen jó esmérője; engem gyermekkoromban láttak mind a ketten, az urammal tavaly Pesten esmérkedtek meg. Ezen jó urak meg is marasztalnak másnap, mi is örömest mulatván nálok. Ottan esmérkedtünk meg B. Hellebrondtnéval, kivel volt az Dravitzky kisasszony, ott esmérkedtünk meg B. Palocsayval, más nemesek is voltak ott. Templom uj van, az evangelikusoké, minthogy a tótok evangelikusok, az urak építették; az udvarban van egy kis kápolna, a reformatusoké.

(Folyt. követk.)

PÉCS.

A Dunántúli Magyarország egyik legkiesebb fekvésü városa. A Mecsek lábánál, ennek lankáiról tekintve, több mint 4000 hold szőlőkert közt terül el az ősi város. Négytornyu pompás domja, két hajdani kupolás török mecsetjének karcsu minaretje, hat-hét más temploma, nagy középületei, cserépfedelű külvárosai s a szőlőhegyekben fejérlő nyári lakok és pinczeházak, a hullámos dombok zöldjeibe illesztve, festői képpé olvadnak. Távolabb jobbra könyököl a komor Jakabhegy, mig alatta a sík messze egész a Dráváig elnyulik. Balra a kies üszöghi erdő, szemben pedig egy hosszu hegyláncz, mögötte a kopár harsányi hegy, melynek gránit tetejét a monda szerint az ördög szántotta fel félig egy éjjel, de szerződő felének, egy vén boszorkánynak szép lányát még sem nyerhette el, mert kötelezte magát, hogy kakas-szóig az egészet felszántja. Azonban a vén banya ügye vesztét látván, felfutott egy dombra s elkezdett kukorékolni, mire az egész környék kakasai megszólaltak, s az ördög fogadását elvesztette.

E hegyláncz s a Mecsek közti terjedelmes völgyet csak a bányatelepről jövő kis patak, s egy sor nyárfa szeli.

Majd kétezer év zajgó eseményeinek emlékei ringatják el itt a szemlélő lelket.

Szinte félezer éven át (35-től Kr. e. 441-ig Kr. u.) uralkodtak itt már a rómaiak, kiknek nevezetes hadi utjaik Ó-Budáról, Szőnyről, Zimony, Mitrovitz és Eszék, valamint Bécs felől itt futottak össze, mert itt feküdt Pannonia fővárosa: Sapianae. Már a rómaiak alatt virágzott itt a kereszténység is, melynek az itteni, 350 körül épült földalatti sirkamarában európai nevezetességű emlékét birjuk.* A népvándorlás idejéből csak az egymást üző népek sorrendjét ismerjük, kik e vidéken több- kevesebb ideig tanyáztak, s aztán a történelem szinpadáról letüntek. Nagy Károly németeket telepít ide s 808-ban a salzburgi érsek alá helyezi a várost. Luitbrand salzburgi érsek pedig 853-ban itt egy templomot szentel fel, és ez idő óta ismerjük a várost Quinque ecclesiae, Fünfkirchen, vagy szlávul Pet cerkve néven, mely utóbbiból lett a magyar Pécs. (Pécsvárad II. Géza egyik okmányában még Pethváradnak van irva.)

A kereszténység, ugy látszik, a magyarok bejövetele után és 100 éves harczi kalandjaik alatt se enyészett el a vidéken; Szent-István alatt mindenesetre ujból teljes virágzásnak indult.

Szent-István itt 1009-ben püspökségeket alapított, de annak semmi nyoma, hogy ő vetette volna meg a mai domnak is alapját.

Kézai Simon mester krónikájában irja, hogy

* Tüzetes leirását adja Henszlmann «Pécs középkori régiségei» czimű munkájában.

Péter király itt temettetett el, s határozatlan beszédjéből az jő ki, hogy Pécset «*a, mint mondják*», ő alapitotta.

Ezt aztán a székesegyházra értve határozott állításként irják Thuróczy, Bonfin, és mások, holott több mint valószinű, hogy ő a dómot nem is alapíthatta; legfölebb birtokait bővíthette adományokkal.*

Politikai és művelődési történetünkben Pécs később is folytonosan jelentékeny szerepet játszik, kivált a mohácsi vészt követő időkig. Itt koronázza meg Géjza Salamont harmadszor 1064. márcz. 27-én, mikor is a rá következő éjen a dóm és a szomszéd épületek ismeretlen okból a lángok martalékává lettek. Hat év mulva Salamon a Benedictinusoknak itt zárdát és apátságot alapított. A mai dóm alapjait azonban Henszlmann szerint még csak száz vagy több év mulva tehették le Calanus püspök idejében, 1187 és 1219 között. Ez időben különben itt már egyremásra épültek a különböző szerzetes-rendek klastromai és templomai. Legnevezetesebb az egyetlen magyar szerzetes-rend, a Paulinusok rendjének alapítása. Eusebius győri kanonok elhagyván gazdag állását, néhány társával a Jakab-hegyre vonult, hol már azelőtt számos remete tartózkodott.

Bertalan pécsi püspök 1215-ben e hegyen templomot és czellákat épített, hogy itt Szent Ágoston szabályai szerint földmivelésből éljenek. A rendnek 1250-ben már 96 hold földje, sok erdeje, mezeje, szőlője s három malma, a mohácsi vész idején pedig már huszonegy vicariatusa és negyven három prioratusa volt. 1786-ban II. József feloszlatta.**

Pécsett alapítja meg, mint tudjuk, Nagy Lajos 1367-ben az egyetemet, a mely 162 évig állott fenn, s ha a mohácsi vész nem jő vala, szinte kétszer tiz évvel előbb üljük meg egyetemünk 500 éves jubileumát, mint a heidelbergiek.

Pécs története jóformán egészen össze van kapcsolva a püspökség történetével, mert püspökei közül igen számosan jelentékeny szerepet vittek Magyarország történetében is. Igy pl. Cesinge János, vagy Janus Pannonius, kora legnagyobb latin költője, s Mátyás kegyencze, végre pedig egy lázadás részese, minek következtében nyomorultan veszett el Pozsegán, — később Pécsett temettetett el. Utóda Zsigmond vagy Hampó, előbb Corvin János embere, később azonban Ulászló hive, ki roppant gazdagságával azt a gyanut kelté, hogy az ország pénzét hűtlenül kezelte, s e miatt börtönbe is került, habár végrendelkezésével, melyben 200,000 darab aranynál többet érő vagyonát az ország kincstárának és végvárak megerősítésére hagyta, megmutatta, hogy aljas fondorlatoknak esett áldozatul. Szatmáry püspök is, ki őt követte, Ulászló kanczellárja, sőt bizalmas barátja volt. Ő épité azt a nagyszerű nyári lakot, melynek festői romjai a város melletti Tetye nevü fensikocskán ma is nagyrészben láthatók.

Mikor a mohácsi mezőn odaveszett a király, Pécs is püspökét és 300 egyetemi hallgatóját veszté el. De a várost a török csak később, 1543-ban foglalta el. Ettől kezdve azonban 143 évig huzta Pécs is a rabigát, s nagyon elpusztult, elnéptelenedett. 1581-ben csak egy katholikus papja volt, mig azelőtt több mint háromszáz. 1629-ben az összes katholikusoknak 30—40, a törököknek ellenben 1000 háza volt. Zrinyi és Hohenlohe 1664-ben visszafoglalták ugyan a várost, de a várral nem birtak. Ez csak 1686 jul. 20-án került a keresztények kezébe.

1780-ban pedig Pécs, püspökeivel folytatott hosszas viszály után, a királyi városok sorába emelkedett, s azóta jelentékenyen gyarapodik. E század elején már több mint tizenegyezer, ma pedig több mint harminczezer lakosa, jogakadémiája, gymnásiuma, főreáliskolája, tanitó-képző és számos más tanintézete, püspöki könyvtára és sok közintézete van.

Székesegyháza után, melyről e lap közelebb részletes ismertetést közölt, legérdekesebb egykori főmecsetje, a belvárosi plébánia-templom. Kupolája a hajdani török birodalomban a legnagyobbak közé tartozott. Magassága 14 öl 3 láb. Építését annak köszöni, hogy egy halálra itélt keresztény nagy kincs felfedezését igérte meg a basának, ha neki megkegyelmez. Az így felfedezett pénzből épült a mecset, nehány fürdő és vízvezeték. Hajdan két karcsu minarett díszítette. Később a jezsuiták kezébe került, kik mostani alakjára kibővitették, de a tornyot már nem végezhették be, mert a rend feloszlott. Van benne egy jeles Szent-Apollonia kép Marettitől (1703) s egy sikerült Raphael-féle Madonna másolata. Pompás kupoláját egy pécsi festő legujabban sajnálatos módon elrutitotta. Egy másik török mecseten a minarett még ma is ép, ennek kupolája 9 öl magas. Nesselrod püspök alakíttatta át s ide is temetkezett.

Ujabban elébe épitették a kórházat, s ezzel festőiségéből sokat vesztett. A Mindenszentek temploma a tizenegyedik században épült román stilben, de ősi alakjából teljesen ki van forgatva. Egy elfeledett feszületképe kiváló műbecscsel bír. Egy más török mecset később a Lazzaristák temploma lett, ma pedig lőpor-raktárul szolgál. Számos más régi és ujabbkori temploma közül figyelmet érdemel a nem rég csinos toronynyal és uj homlokzattal ellátott Irgalmas-rendi templom, mely hajdan a kapuczinusoké volt; jelenleg kórházzal is el van látva. Ezt egy Krautszuk nevü gazdag tanár alapitotta 1796-ban. A főoltárkép, mely Szent-Sebestyén agyonnyilazását ábrázolja, jelesen van megfestve.

A pécsi kiállítás, mely részben a hajdani egyetemépület helyén rendeztetik, bizonyosan sok idegent fog vinni e városba. Annyi áll, hogy természeti szépségek s régi és ujabb műemlékekre nézve nem sok város érdemli meg Magyarországon jobban az idegen látogatók figyelmét, mint Pécs városa.

Dr. G. P.

* Részletesebben fejtegetik: Henszlmann: «Pécs régiségei», és Czobor Béla: «A pécsi székesegyház restaurácziója» («Egyházművészeti Lap» 1882. és külön lenyomatban is) és dr. Gerecze P. «A pécsi restaurált székesegyház külseje» czimű munkáikban.

** Történetét akadémiai pályamunkaként megirta dr. Kossutányi Ignácz pécsi jogtanár (a mohácsi vészig), de az akadémia a jónak itélt mű díját csak *fele részben* adván ki, az most befejezetlenül és kiadatlanul hever.

OROSZ ÉLETKÉPEK.

Az orosz emigráczió.

Solohub gróf után oroszból.

Majd minden nemzetnek megvan a maga emigrácziója, mi azt mutatja, hogy a mi társadalmi viszonyaink még nagyon is rendezetlenek.

Azért, hogy elveim és nézeteim nem egyeznek meg a polczon lévő kormány akaratával, ki kell vándorolnom, mert különben . . .

Igy vagyunk mi oroszok.

Ha nem akarsz a varsói, szt.-pétervári vagy moszkvai czitadellák földalatti helyiségeivel megismerkedni, honnan legjobb esetben Sachalinba, vagy pedig Tobolszkba visz az ut, hagyd ott családodat, szüleidet, vagyonodat, egyszóval mindent, a mi az élethez köt; még ezer szerencse, ha el nem fognak a határon.

Az orosz emigráczió tulyomó számmal Svájczban huzta meg magát. Miért épen ott, azt nem tudjuk. Volt idő, midőn Brunnov báró, a czár londoni követe szemére vetette Palmerston lordnak, hogy Anglia az orosz emigránsoknak helyet adott, s midőn ugyanezen orosz diplomata, közvetlenül a krimiai hadjárat előtt, Londonból elutazott, csakis azt fájlalta, hogy a szegény bujdosók kiutasítását nem tudta keresztülvinni. Azonfelül nagyon meg volt akadva, mivel nem kapott diplomatát, ki helyette az orosz emigránsokat számon tartotta volna.

III. Napoleon a párisi békekötés után a feletti örömében, hogy most már, ha nem is maga Nikolaj czár, hanem emberei, ő hozzá kell, hogy forduljanak: különféle ürügyek alatt kirendszabályozta az orosz emigrációt Francziországból.

Nem mondták az embernek a párisi rendőrségnél, hogy nem szabad itt maradni, hanem minden orosztól bekivánták vagyoni mérlegét; mutassa ki, miből él? Szegényebb sorsu testvéreinket egyszerüen kiutasitották, a kinek pedig módjában állott, vagyont mutatni ki, maga forditott hátat a nagy nemzet fejedelmének. — Igy aztán lassanként az apostolok oszlásának példájára széjjel menve, végre Svájczban találkoztunk.

Genf városának jutott ama kétes szerencse, hogy egy nagy, erős, de szerencsétlen nemzet száműzöttjeinek menedéket adjon. Mondom: kétes szerencse, mert a miként látjuk, és tapasztaljuk, miattunk ezerféle kellemetlenségnek tette ki magát a szövetségi tanács.

Mihelyt a száműzöttek Genfet választották rendes lakhelyül, a szt-pétervári kabinet azonnal intézkedett, hogy bennünket ott számon tartva, szigorú felügyelet alá tegyen. Jelenleg a különféle rangú rendőrközegek, kémek és agent-provocateurök külön orosz gyarmatot képeznek Genfben.

Megvesztegették, a hol csak lehetett, a különféle szállóbérlőket, háztulajdonosokat és kereskedőket, kikkel az orosz emigráczió tagjai érintkeznek.

Figyelemmel kisérik minden lépésedet, szavadat; bármerre fordulj is, mindenütt ott találod a csinovnyik undok pofáját. A genfi közönség nagyobb része útálattal fordúl el a kémektől, és nem egyszer történt, hogy nyilvános helyeken valamely oda tolakodott kémet «le mouchard russe à la porte» (ki az orosz kémmel!) szavakkal csakugyan ki is rugdaltak.

II. Sándor czár meggyilkoltatása után százával jöttek Genfbe a híres fekete osztály ügynökei. Hiába tiltakoztunk a nihilistákkal való bárminemű szolidaritás ellen, az eszeveszett rendőrhad erőnek erejével Genfben kereste a merénylet eredetét, holott mindenki tudja, hogy a gyalázatos cselekmény tervezői és végrehajtói, az egy Perowskája Zsófián kivül, soha Svájczban nem is voltak.

Végre megsokaltuk a dolgot és elhatároztuk, hogy segiteni kell a bajon. S. gróf, kinek bőkezűsége sok szegény száműzött honfitársa sorsát tette némileg tűrhetővé, a Leman partján lévő pompás nyaralójában fényes estélyt rendezett. Több mint 400 meghivó lőn szétküldve, de minden óvatosság mellett bizton tudtuk, hogy kémek nélkül nem fogunk maradni. A házi úr személyesen fogadta vendégeit, magától értetődvén, hogy a belépőktől senki sem kérte a meghivójegy előmutatását. Éjfél felé járt már az idő, midőn egyik kártyaasztalnál ott ült kifogástalan öltözetben az ügyesen álczázott orosz rendőrkém. Szépen játszotta a whist-et, erősen vesztett, és megnyerő modorával partnerjeit végképen lekenyerezte.

— Mióta Szt-Pétervárt ott kellett hagynom, — kezdé a gazficzkó — még nem láttam számüzött testvéreimet oly szép számmal, mint itt. Kérlek benneteket barátim, engedjétek meg, hogy másutt is ott lehessek a ti társaságtokban. Egyelőre a «Hôtel du Lac»-ban kell laknom, mig alkalmas helyet nem találok; de mihelyt berendeztem magamat, nagyon örülnék, ha minél gyakrabban lennénk együtt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

körülzáró fala szétdől

parazsas gerince mellett
szárnya nő a verítékből

Zsigmond János: Mese

Zsigmond János

1971 JAN 27

SALTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

...ost már ... Japán rádió, ...otottáru, skót whiskyk, görög likőrök, francia konyakok és szépítőszerek, indiai mogyoró, iraki datolya, jugoszláv bútor, tízfajta vodka, százfajta fehérnemű. Világmárkák: Philips, Grundig, Sanyo, Dior, Parker, Helena Rubinstein, Sztalicsnaja, Braun, Wilkinson, John Walker, Zeiss, Nestlé, Max Factor, Triumph. Aki *ezekért* utazott külföldre, bízvást itthon maradhat. Az egész

irodalom
nik meg
És ne
ami gu

MIÉ

Az En
a keresé

Zsigmond István

építő iparművész

meleg szavakkal köszönte meg. Előadó bejelentette, hogy a lipcsei vásáron a társulat már foglalt helyet. Ide csak exportképes anyagot küldünk ki. ~~Detail~~-eladás nem lesz. Az installációt Zsigmond István építő iparművész fogja tervezni. A Budapesti Nem-

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937. 64. l.

Zsigmond János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1980 AUG 16.

— Magyar sikert hozott az olaszországi Riminiben megrendezett nagyszabású olimpiai bélyeg- és levelezőlap-kiállítás, amelyen több mint száz tervező művész munkáját mutatták be. A magyar Zsigmond János ötödik helyezésével aranyérmet nyert, s rajta kívül még hét magyar művész kapott ezüstérmet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 FEB 28

FÓKUSZ

Zsigmond János

1021

ett agitátor is, aki
en eseményre, je-
el, vitatkozik, ne-
a a közösséget,
tt nem mehet el
Munkája közben
ai — köztük ma-
is — személyisé-
ıznak, fejlődnek.
nevelje társait
a határozatok,
hozatala és elfo-
már nincs helye
tor már a fegyel-
ajtás következik.

„Die Spitzenschule von Kiskúnhalas"-t. E lap szerkesztői robogtak le sürgősen egy szép cikk kedvéért Halasra. N.

A FAL- ÉS MENNYEZETBETÖRŐK ELLEN. Tudvalevő, hogy a betörések terén is különféle divatáramlatok vannak. Jelenleg például a betörők a falnak vagy a mennyezetnek áttörését tartják a kényelmesebb és feltűnést kerülő módszernek. Ez ellen vajmi keveset érnek a mindenféle ajtókon alkalmazott vészjelzők. Egy nagy német villamossági vállalat most érdekes védőeszközöket épít a falakba. Egy sűrű villamos dróthálózatot helyeznek el a padozatban, a mennyezeten, vagy az oldalfalakban. Akárhol érinti is a betörő szerszáma ezt a hálózatot, az a legkisebb érintésre egyszerre szólaltatja meg a vészcsengőket és a betörő meglepetve értesül róla, hogy ő az elősietö felügyelőket maga értesítette vállalkozásáról.

A SZŐNYEGMINTA. A futószőnyegek mintáinak helyes elveiről érdekes cikket olvastunk az Innendekoration legutóbbi számában. Az alapelv az ilyen szőnyegeknél az, hogy nines „fent" és „lent", hanem csak egy hosszanti tengely s az irányában elhelyezett mintáknak mindig értelmeseknek kell lenniök, akár fentről, akár lentről nézzük őket. Tehát álló fák s hasonló motívumok ilyen célra nem alkalmasak. De azért a földönfekvő szőnyeg sem irány nélküli. Csak éppen minden irányból élvezhető. Azaz fentről lefelé s jobbról balra nézve is éppen úgy hatásos legyen, mint viszont. A motívumok tehát mind a négy irányba terjeszkedjenek ki. Motívumainak legyen bizonyos mozgása, különösen a szegélyben. Tengely nélkül, szabadon mozgó mintázás nem kelt kellemes érzést. Viszont a tengelynek túlságos hangsúlyozása sem helyes. Nyugtalanságot okoz, vagy pedig a szőnyeg túlságosan konstruált mivoltát érezteti. A jó szőnyegminta az, amely megérezteti a rendet, de azt is, hogy ezen a renden belül szabadság uralkodik.

HÍREK MINDENFELŐL. Rigában nagyszabású kiállítást rendeztek a lett művészet történeti fejlődésének bemutatására. A kiállításon jelentős rész jutott a jelenkori lett háziipar és népművészet termékeinek bemutatására. Ez a kiállítás megmutatta, hogy még most is eleven forrása van a lett iparművészetnek a falusi nép színdús alkotásaiban. Párizsban, mint már jeleztük, egy új, nagyszabású táncmúzeum létrehozásán fáradoznak. Ennek a múzeumnak anyaga most jelentős hagyatékkal bővült, melyek a nemrég elhalt La Argentina táncosnőtől származnak. Eddig is megvoltak már Párizsban Pavlova orosz táncosnőnek és a svéd balletnek relikviái. Drezdában „Kert és otthon" címen kiállítás nyílik meg, mely főleg nagy kertterületek bemutatását tűzte ki céljául s emellett a kertközösségek létesítésére is figyelemmel lesz. Csak szász kertészek vehetnek benne részt. Frankfurtban a nyáron kiállítás lesz olyan festményekből és rajzokból, melyek szabadtéri színielőadásokat, régi arénákat, kerti színpadokat stb. tárgyalnak. A népi játékoktól a barokk udvari színpadokig minden témakört szívesen látnak a beküldendő képek közt. Lipcsében könyvművészeti kiállítás volt, amely megmutatta, hogy a német könyv összes kellékei tekintetében, tehát szedés, nyomás, betűtípusok, illusztráció, síkelrendezés, kötés stb. tekintetében a német könyvtechnika van olyan színvonalú, mint az angol s közeljár az amerikai könyv nívójához.

• KIÁLLITÁSOK •

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT NAGY SIKERE A LIPCSEI ÁRUMINTAVÁSÁRON. Sikert, eredményt, üzleti összeköttetéseket, exportot jelentett a társulat ezidei részvétele a lipcsei árumintavásáron. A társulat már a tavalyi vásár alkalmával megalapozta hírnevét a lipcsei vásáron s ez a jól elkészített alapozó munka idén meghozta a maga gyümölcsét. Bizonyítja ezt az a tény is, hogy a lipcsei vásár a magyar háziiparnak 32.000 márka beviteli kontigenst szerzett s azt az utolsó fillérig fel is használta.

A társulat bemutató terme a Petershof rengeteg szobája közül a 262-es volt s annak installációós terveit és az anyag elrendezését társulatunk megbízásából Zsigmond István, a magyar építő iparművészgárda egyik kiváló tagja eszközölte. Ez az installáció már magában véve is látványosság volt és nagyban járult hozzá ahhoz, hogy a vásár nagyszámú látogatói a szép látnivalótól megkapva, jobban megnézzék a társulat által kiküldött magyar iparművészeti és háziipari kollekciót és azt megnézvén, nagy rendeléseket tegyenek. A kiállított tárgyaknál a hangsúly nemcsak a művészi elgondoláson, a kifogástalan anyagon és jó kivitelen volt, hanem a komoly exportképességen is. A legkülönbözőbb országok bevásárlói teljesen méltányolták ezt a kitűnő felkészültséget és a magyar iparművészet és háziipar így megnövelve meglévő exportterületeit, azokhoz sok új exportterületet csatolt.

A társulat ezt a nagy eredményt sok tekintetben gondos előkészítő munkájának is köszönheti. A lipcsei magyar konzul, Paul Vernickel, az ottani és külföldi sajtóképviselők részére előzetes bemutatót rendezett és ezen szakszerű előadásban ismertette a magyar háziipar kulturális és gazdasági jelentőségét. Úgy az erkölcsi, mint a kereskedelmi sikerhez nagyban hozzájárult az a megfeszített és kitartó munka, amelyet a társulat lipcsei megbizottja, dr. Gerhard Salamon végzett, aki a társulatnak a lipcsei vásáron való részvételének előkészítő munkálatait is a legnagyobb gonddal végezte. Meg kell még említenünk, hogy a német sajtó a lehető legjobban, nagy dicsérettel emlékszik meg a magyar iparművészet és háziipar szerepléséről a lipcsei árumintavásáron.

LETT MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA. Az a művészeti és kulturális csere-akció, melyhez az első lépést az elmult évben a letteknél a mi társulatunk tette meg, igen rokonszenves módon folytatódott. A lett képzőművészek vendégszereplése az Iparművészeti Múzeum üvegcsarnokában az idei év gazdag művészeti élvezetei között is egyike volt a legemlékezetesebbeknek. Egy sok küzdelemben megacélosodott nemzet egyszerre teljes vértezetben, hatalmas festői és szobrászati értékekkel lépett a magyar közönség elé. Mint Hóman Bálint kultuszminiszter a

Magyar Iparművészet
1937 3 27

kiállítás megnyitásán oly találóan hangsúlyozta, a két nemzet közt felvirágzó barátság alapjait eszmei rokonvonások alkotják, melyek közt a legfontosabb a néplélekből fakadó erőteljes formaérzék mind a két nemzetnél. Valóban, egy sereg jobbnál-jobb kép és szobor bizonyította ezt a mélységből feltörő ösztönös erőt. De a lett képzőművészet, melynek eredete még az orosz uralom évszázadaiba nyúlik vissza, azokról a nyugati hatásokról is tanuságot tett, melyeknek a francia forrásokkal való érintkezés az alapjuk. Egyaránt kiemelték ezt a magyar sajtó nagyon elmélyült kritikái is. Az erőteljes impresszionista hatás, a komoly, néha csaknem brutális naturalizmus, mely jellegzetes kifejezőformája sok művészüknek, a multszázadi francia piktúra baráti szellemének terméke. A lett kiállítás nemcsak művészeti, de társadalmi eseménye is volt a magyar fővárosnak. A magyar művészeti, irodalmi és politikai közélet számos vezető egyénisége jelent meg e kiállítás megnyitásán és annak ünnepélyes keretében sok elismerés szállt a nagy lett nemzet felé, melynek elnökét, dr. Ulmanis Károlyt, emelkedett szavakban köszöntötte Hóman kultuszminiszter, meleg elismerését fejezve ki a megjelent lett uraknak, elsősorban Walters követnek, Purvis és Sveics festőművészeknek és Dáni Szabolcs budapesti lett követnek.

Dr. Mikelis Walters válaszolt a magyar kultuszminiszter beszédére s szavaiban kiemelte azt a nagy sikert, amelyet tavaly Rigában az Országos Magyar Iparművészeti Társulat által rendezett kiállítás aratott és amely a lett közönségnek bizonyságul szolgált arról, hogy milyen magas kulturális színvonalon áll a magyar iparművészet és háziipar és milyen felbecsülhetetlenül nagy értéket jelent a magyar népművészet eredetisége és színessége. A lett művészek eme kiállításukkal ugyancsak azt a célt szolgálják, hogy azokat a kulturális kapcsolatokat, amelyek Magyarország és Lettország között oly gyönyörűen indultak meg, tovább mélyítsék ki s azért hozták el legjobb művészeik munkáit, hogy számot adjanak arról, milyen törekvések töltik el a lett művészeket. Hálás köszönetet mondott azért a megtisztelő és kedves fogadtatásért, amelyben a lett művészeket Budapesten a kormány, közönség és sajtó részesítették s annak a reményének adott kifejezést, hogy a kulturális kölcsönhatások mindkét nemzet érdekében jó ügyet szolgálnak. Abban a reményben, hogy a magyar közönség szeretettel fogja fogadni a lett művészeti kiállítást, kérte fel Hóman Bálint kultuszminisztert, hogy a Kormányzó nevében nyissa meg a kiállítást.

Általánosan nyilvánult meg a sajtó és a közönség részéről az az óhajtás, hogy a jövőben egy még szélesebb és lehetőleg retrospektív kiállítás szolgálja a lett képzőművészet és népművészet bensőségesebb megismerését.

*

A budapesti lett művészeti kiállítással kapcsolatban a társulat sürgönyileg üdvözölte Dr. Karl Ulmanis lett köztársasági elnököt és Augusts Tentelis kultuszminisztert. A sürgönyökre a következő sürgöny, illetve levél válaszok érkeztek a társulat elnökségéhez:

„Értesülvén azon kitüntető fogadtatásról, amelyben Budapesten a lett művészek és műveik részesültek a Köztársasági Elnök úr megbízásából köszönetet mondok az O. M. Iparművészeti Társulatnak őszinte jókívánataiért és értékes közreműködéséért, amelyet Ön és a társulat a kiállítás megrendezése érdekében tanusítottak. Munters külügyminiszter."

„Arra kérem a tekintetes Elnökséget, fogadja legmelegebb köszönetemet a Budapesten rendezett lett művészeti kiállítás alkalmából sürgönyileg kifejezett szíves szerencsekívánatáért. Egyidejűleg örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a tekintetes Elnökség irányában érzett mély hálámnak adhassak kifejezést azért a támogatásért és barátságért, amellyel az Országos Magyar Iparművészet Társulat a maga részéről a lett művészeti kiállítás sikerét előmozdítani szíveskedett. Készséges hívük: A. Tentelis."

Ex libris. Drahos István fametszete.

A HOLNAP MŰVÉSZNEMZEDÉKE. Hatvanötéves lett a Képzőművészeti Főiskola. Születése abba a művészeti ciklusba esik bele, melyben a magyar iparművészeti intézmények javarésze létrejött. S helye is jellegzetes módon szomszédja lett Trefort Ágoston másik kedvenc alkotása helyének, az Iparművészeti Társulatnak. A „Magyar Műakadémia" valóban az alapítók elgondolásának szellemében fejlődött és alig van ma európai művésziskola, mely az általános tudásanyag bősége mellett ilyen sokoldalú művészképzés lehetőségeit nyujtaná a növendékeknek. A Műcsarnokban rendezett jubileumi kiállítás a képzőművészeti fejlődés szép példáit mutatja. Benkhard Ágoston rektor kitűnő irányítása és a tanárok kiváló művészetpedagógiai érzéke a nyolc év előtti kiállítás színvonalához képest is nagy haladást eredményezett. Glatz, Kandó, Réti, Rudnay professzorok minden szeretö elmélyedése megérzik a festőnövendékek munkáin, éppen úgy, mint Bory, Sidló, Ströbl és Szentgyörgyi buzgalma a szobrászoknál, vagy Baranskié az akvarellistáknál és Varga

BÁRÓ WESSELÉNYI BÉLA.

BÁRÓ WESSELÉNYI BÉLA.

1847—1904.

Nemcsak az erdélyi arisztokrata-társaság körében, hanem mindenütt az országban, a hol ismerték, általános részvétet keltett báró *Wesselényi* Béla váratlan halála. A nagy népszerűségű főúr, mint hires lovas és sportsman, falkavadászaton volt a zsuki versenypályán s egyszer csak hirtelen lefordult lováról s néhány percz múlva meghalt szivszélhüdésben.

Báró *Wesselényi* Béla 1847 márczius 11-én született Zsibón. Ifjabbik fia volt báró Wesselényi Miklósnak, a nagynevű politikusnak és államférfinak. Születéséről atyja több fenmaradt levelében emlékezett meg; mindegyik érdekesen tanusítja azt az örömet, melyet az akkor már elbetegesedett Wesselényi második fia születésekor érzett. Keresztapául idősb gróf Bethlen Jánost, a kiváló erdélyi politikai vezérférfiút kérte fel s külön levelekben értesítette az örvendetes családi eseményről többi barátait, Deák Ferenczet, Vörösmartyt, a kit szintén fölkért keresztapának, Kemény Zsigmondot s másokat. Kemény Zsigmondnak ezt irta kis fiáról: «Adja Isten, hogy igaz ember s jó polgár legyen belőle.» A kis fiú rövid idővel születése után sulyos betegségbe esett s erről az apa ezt irta egyik barátjának: «Engem annyira megrázott, hogy ágya mellett erőm elhagyott s összeroskadtam. Pedig roppant erőre volt szükségem, mert a földről fölkelve, a vadászszobából, hol most a gyermek van, egyenesen anyjához kellett bemennem s a kis kabineten keresztül menetel rövid útja alatt kelle magam annyira egybeszednem, hogy nőm előtt vidámnak, sőt vígnak mutassam magamat.»

A fiú azonban atyja nagy örömére meggyógyult s kiváló, derék ember és jó hazafi lett belőle, a mint az atyja óhajtotta. Tanulmányait a szülőháznál és Kolozsvárt elvégezvén, nagyobb külföldi utazást tett, mialatt főleg a lótenyésztést és sportot tanulmányozta. Hazatérve zsibói ősi birtokán telepedett meg, mely az ősi birtokokból neki jutott, mig a többi birtokokat bátyja, Miklós örökölte. Azóta úgyszólván teljesen a lótenyésztésnek és lovas-sportnakélt. A Wesselényieknél régi családi hagyomány a lókedvelés; Kemény Zsigmond ismeretes tanulmánya megható epizódokat őrzött meg a két Wesselényi Miklósnak kedves lovaikhoz való gyengéd szeretetéről. Nagyapjának s apjának ezt a jellemvonását talán fokozott mértékben örökölte Wesselényi Béla. Zsibói ménese nagy hirnévre jutott az ország határain túl is. Mikor a régi kolozsvári lóversenyek megszüntek, ő vette kezébe a lóversenyügyet s megalapította a zsuki úrlovas versenypályát, melynek lóversenyei csakhamar országos hirűek lettek, s melyeken maga is nem egyszer lovagolt s nyert első díjakat. Ő volt a lelke s «master»-e az erdélyi falkavadász társaságnak is, melynek szintén főalapitói egyike volt. Itt gyűl össze őszszel az erdélyi arisztokráczia szinejava falkavadászatokra s itt is érte el a halál báró Wesselényi Bélát.

A ló tenyésztését, nevelését, képességeit valóságos szenvedélylyel tanulmányozta s e tekintetben is atyja nyomdokába lépett, a ki tudvalevőleg könyvet is irt «A lóidomításról.» Wesselényi Béla komoly búvárkodással fürkészte lovai jellemét, értelmi képességeit s ménesének lovait annyira ismerte, hogy egy füttyére a csikós kertben minden ló szeliden hozzá jött.

A különben nem nagyon erős szervezetű báró egyike volt a legjobb s legkitartóbb lovasoknak, a mit megmutatott lóversenyeken és falkavadászatokon egyaránt. Sportszenvedélyének alárendelte egész életmódját; mivel félt az elhizástól, szeszes itallal sohasem élt s ételben is nagyon mértékletes volt. Este kilencz órán túl ritkán s akkor sem szivesen maradt ébren; egyszerűen ruházkodott, — egész életét annyira betöltötte a lovak iránti szenvedély, hogy egyéb szórakozásokra alig volt figyelme.

Nagyon jószivű ember volt. Nejével, *Aubin* tábornok Fanny leányával boldog családi életet élt, melybe csak két fiának korai halála vegyített szomorúságot. Annál jobban szerette aztán leányait: Ilonát, gróf Teleki Arturnét, és Pálmát, a kiket szintén kitünő lovassá képezett ki. Jószágai személyzetével ritka nagylelkűséggel bánt s a köznép iránt is mindig jóindulatot tanusított.

A közélet terén sohasem keresett a szereplésre alkalmat. Tagja volt ugyan a főrendiháznak, de ülésein alig szólalt fel. Érdeklődött még a kolozsvári Nemzeti Szinház ügye iránt, memorandumot is nyújtott be a kormányhoz ez ügyben, melyben igen életrevaló eszméket pendített meg. Legtöbbet azonban a hazai s különösen az erdélyrészi lótenyésztés köszönhet neki, melynek föllendítésére kevesen tettek annyit, mint ő.

Temetése nagy részvét közben ment végbe Alsó-Zsukon és Zsibón október 22-én.

Kolozsvárról különvonat vitte a résztvevőket Alsó-Zsukra, a temetésre. Megjelentek gróf Tisza Istvánné, Sándor János államtitkár, gróf Béldy Ákos főispán, Dózsa Endre Kolozsmegye alispánja, ki a földmívelési miniszteriumot is képviselte; Bartók György ref. püspök, Fekete Gábor kir. táblai elnök, egyetemi tanárok, az arisztokráczia férfi- és hölgytagjai nagy számban. Megjelent az erdélyi falkavadász-társaság gróf Bánffy György elnök vezetésével, ki a társaság nevében koszorút helyezett a ravatalra, továbbá küldöttséggel képviseltette magát a szamosujvári és marosvásárhelyi honvédhuszár tisztikar. A ravatalt teljesen elborította a nagyszámú koszoru. Az egyházi gyászénekek után *Herepey* Gergely református lelkész, az elhunytnak iskolatársa és barátja mélyen megható beszédet és imát mondott, azután a koporsót beforrasztották s igy vitték *Zsibóra*, a család ősi fészkébe. *Zsibón* október 23-ikán helyezték a családi sirboltba a Wesselényiek uj halottját. Ide érkeztek a részvéttáviratok is, a melyek közt volt báró Fejérváry volt honvédelmi miniszteré is. A temetésre a vármegye minden részéből sűrűn jöttek. A koporsót a vasutnál hatlovas kocsira tették. Elől gyászlobogókat vittek, azután zsoltárokat éneklő nép haladt és koszorúkat vivő legények, leányok. A halottas kocsi után a gyászoló családtagok következtek és a kocsik hosszú sora. Az uton, mely a kastélyig vezet, sok ezer ember állott. Az ősi Wesselényi-kastély magasan fekvő parkban épült és a park legmagasabb dombján van a Wesselényiek sirboltja. A kastély udvarán uradalmi cselédek levették a koporsót a halottas kocsiról, az ebédlő-terembe vitték, a hol *Veress* József zsibói református lelkész bucsuztató beszédet mondott. Innen az erdélyi falkavadász-társaság főuri tagjai vitték tovább a koporsót a sirhoz. Előttük az éneklő nép haladt. A sirbolt előtt két sorban virággal, koszorúval a falu legényei és asszonyai állottak. A koporsó után Wesselényi Miklós báró, az elhunyt testvére haladt, a gyászba borult özvegygyel. A sirbolt előtt Veress József lelkész ismét beszédet és imádságot mondott, mire a halottat nagynevű atyja mellé temették el.

GRÓF ANDRÁSSY DÉNESNÉ TEMETÉSE.

Krasznahorka várának ura olyan fejedelmi pompával temettette el másodszor két évvel ezelőtt elhúnyt feleségét, a jótékonysága miatt áldott emlékű Francziska grófnét, a milyet még aligha látott az ország. Eddig a grófné Münchenben, a hol meghalt, volt eltemetve ideiglenes sírban s most, hogy a holttestét átszállították a Krasznahorkán emelt díszes mauzoleumba, a gyászoló férj s Gömör és a szomszédos vármegyék közönsége, mely oly nagy

Dunky fivérek fényképei.

A ZSIBÓI KASTÉLY KÖZÉPRÉSZE, A HOL BÁRÓ WESSELÉNYI BÉLA RAVATALA FÖL VOLT ÁLLÍTVA.

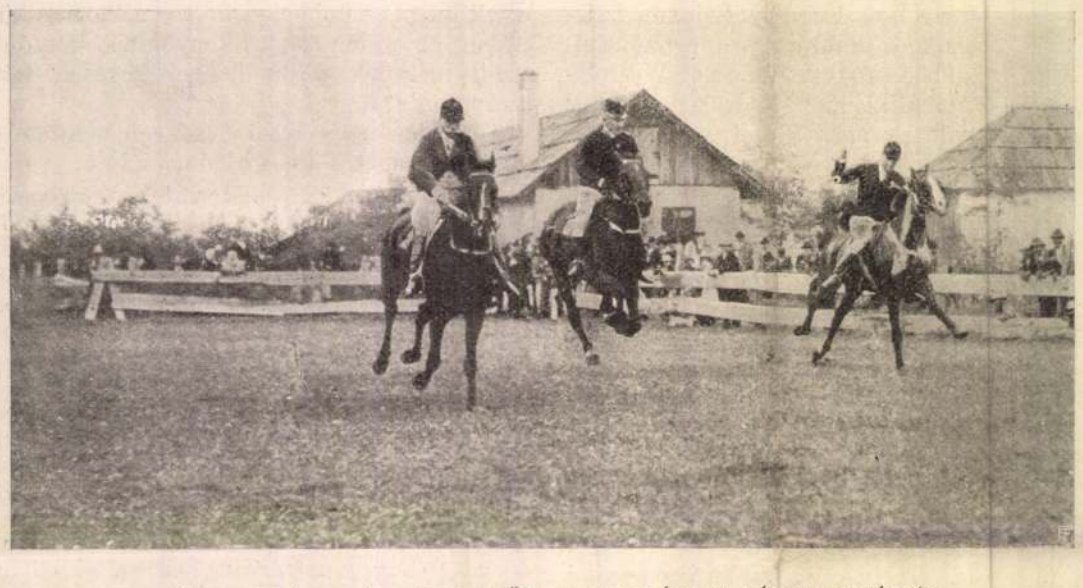

GRÓF WESSELÉNYI BÉLA, MINT GYŐZTES, AZ ALSÓZSUKI LÓVERSENYPÁLYÁN.

mértékben élvezte az elhúnyt úrnő jóságát, párját ritkító fényes végtisztességben részesítette.

A koporsót Münchenből, október 26-án külön vonaton hozták Rozsnyóra; vele jött gróf Andrássy Dénes is. Rozsnyó városa gazdag gyászpompát öltött. A pályaudvaron hatalmas fekete sátor állott, benne magas ravatal. Szemben vele óriási gyászdíszes kapu, sötétszinü fenyőlombbal borítva. A városban is fekete lobogót lengetett a szél minden házon, a középületeken s az egyszerű polgárok földszintes házain egyaránt. Összesen négy pompás diszitésű gyászkaput emeltek a városban, a merre a gyászmenetnek el kellett haladnia. A pályaudvar körül, az egész hosszú útvonalon Krasznahorkáig csak úgy hömpölygött a sok nép, urak és hölgyek, szegény földmívesek és földmívesasszonyok, az egész vármegye népe s a szomszédos vármegyékből is igen sokan. Százhatvankét küldöttség körülbelül ezerkétszáz tagja volt ott, kifejezve jelenlétével azoknak az intézeteknek, társulatoknak, egyesületeknek kegyeletét és háláját, melyekkel a grófné életében jót tett. Mintegy 370 fogatban vonúltak föl a gyászünnepre érkezett urak és hölgyek.

Délután félháromkor érkezett meg a pályaudvarba a koporsót hozó külön vonat; a halottas kocsi nagy fehér kereszttel volt megjelölve s belseje délszaki növényekkel volt fölékesítve. A koporsót számos koszorú borította, köztük gróf Andrássy Dénesé, a müncheni művészeké, Bécs városáé, melynek az elhúnyt félmillió korona értékű ingatlant hagyományozott; Budapest főváros remek koszorúját Almády tanácsos hozta magával. Szép koszorúkat küldöttek még az Andrássy, Hadik-Barkóczy, Zichy stb. grófi családok, Kassa város, Gömörmegye, a jászói premontrei rend. A pályaudvaron várta a koporsót az óriási számú közönség, köztük a rokonságból Andrássy Géza, Gyula, Sándor és Tivadar, Széchenyi Aladár grófok, nejeikkel és gyermekeikkel. Rajtuk kívül még sok főúri rokon, nagyszámú papság s társadalmi előkelőség volt a tűzoltók által vont kordonon belül, kívül pedig ezernyi nép.

Gróf *Andrássy* Dénes leszállva a vonatról, üdvözölte a megjelenteket. A küldöttségek nevében *Hámos* László gömöri főispán fejezte ki rövid, meleg szavakkal a részvétet, melyet a gróf néhány meghatott szóval köszönt meg. A koporsót a ravatalra tették s *Fábián* kanonok beszentelte. Ekkor megindult a gyászmenet, gyászdalok éneklése közben.

Elől a tűzoltóság s vagy száz főnyi bányászcsapat haladt fáklyákkal, mögöttük fekete zászlók alatt a küldöttségek. Közvetlen a koporsó előtt ment a papság fehér ruhás csoportja. A koporsó pompás XIV. Lajos korabeli divatú kocsiban volt elhelyezve, melyet négy tiszta fehér ló húzott. Az üveg-oldalú fekete kocsi egyik oldalát kereszt, másik oldalát a grófi czímer diszitette. A kocsi tetején művészi faragású fekete kilencz ágú korona. A kocsi négy sarkán platin-lámpák villamos fénye csillogott a borús, esős időben. A négy fehér ló a király schönbrunni istállójából való. A halottas kocsi mögött ment gyalog, födetlen fővel, szótlanúl a gyászoló férj, gróf Andrássy Dénes, mögötte a családtagok, a koszorúkat vivő kocsik s a tömérdek nép.

Harangzúgás közben vonult a nagyszerű menet Rozsnyó városán végig; a városi őrtornyon villamos lámpasort gyújtottak ki. Az időközben estére fordult időben haladt ki a menet a városból a Krasznahorka felé vivő országútra, melynek széleit az Andrássy-uradalmak falvainak népe lepte el sürű sorokban. A nyolcz kilométernyi úton dombnak föl, hegynek le vonultak a fáklyák fényénél Váraljáig. Itt a hegytetőn, a hol már látszott a mauzoleum épülete, hatalmas fény gyúlt ki s rózsaszinű fénybe borította Krasznahorka várát. Váralján a koporsót kiemelték a kocsiból s a mauzoleum elé vitték, az ott felállított ravatalos sátorhoz, a vár ősi Rákóczi-harangjainak kongása s a hárskúti parasztlányok szép gyászéneke közben. A sátorban fényes díszbe öltözött papság vette körül a koporsót, az agg kassai püspökkel, *Bubics* Zsigmonddal élén. A püspök magasröptű beszédben dicsőítette az elhunyt grófné női erényeit s aztán a koporsót fölvitték a mauzoleumba. Ide már csak gróf Andrássy Dénes követte. A tömeg csöndben széjjel oszlott s a nagy temetés este hat órakor véget ért. Rozsnyó városa a temetés estéjén fényesen ki volt világítva s a gyász jeléül az összes üzletek zárva voltak.

*

A *mauzoleum*, melyben gróf Andrássy Dénesné most már örök álmát aluszsza, magaslaton áll Krasznahorkán, ugy hogy már Rozsnyó város széléről is látható. Hatalmas fenyves park közepén, melyet faragott kőből és vasrácsból készült kerítés övez, emelkedik az épület.

A Hárskút felé vezető állami útról puszpángbokrok és vadrepkény által szegélyzett műút vezet a vasrácskerítés kapujához. A kerítésen belül néhány méternyire áll a mauzoleum hármas nyilású főkapuja, melynek szárnyait két hatalmas, sasczimeres pajzszsal diszített faragott kőpillér határolja. Mind a három bejáratot régi kézi kovácsmunka mintájára készült kovácsolt vaskapu zárja el.

A mauzoleumot négyszög alakban negyedfél méter magas kőfal veszi körül, mely a mauzoleummal szemben két széles kőpillérben végződik. A két pillér körül teljes komor szépségében tünik elő a mauzoleum hatalmas épülete. Előtte a belső udvar, melynek kőmozaikkal fedett burkolatán a «*Pax*» felirat figyelmeztet arra, hogy itt a béke s az örök nyugalom honába lépünk.

Maga a mauzoleum egy nagy négyszöget foglal be, melynek sarkai le vannak tompítva. A külső alépítmény szögleteiből nyolcz vésett dísszel ellátott támpillér nyúlik föl a főpárkányhoz, mely felett lépcsőzetes, magas fal emelkedik, átmenetül szolgálva a nyolczszögletes alépítmény és a köralakú kupola közt. A kupola tizenkét ablakából kapja az épület belseje a felső világítást. A mauzoleum éjszaki oldala, mely az oltár befogadására szolgál, félkör-alakú — apsis-szerű — kiugrással bir. Ezzel szemben a mauzoleumot övező falnál áll az a sirkőkereszt, mely két éven át a boldogult grófné müncheni ideiglenes sirboltja felett állott.

A komoly egyszerüségű épület négy keskenyebb oldalfalának felső mezején a következő feliratok vannak bevésve: «Morte beata nihil beatius», «Si vis vivere, disce mori.» «Sic separat amara mors.» «Cor innops ne afflixeris.» (A boldog halálnál nincs nagyobb boldogság. — Ha élni akarsz, tanulj meghalni. — Igy választ el a keserű halál. — A gyönge szivet ne szakaszd meg.) — A mauzoleum ajtajához két hatalmas szárnyfal által határolt öt méter széles faragott kőlépcső vezet, a lépcső két oldalán egy-egy másfél embernagyságú, lángkardot tartó angyal-alak áll, jelképezve a halottak porai fölött őrködő isteni oltalmat s figyelmeztetve a belépőt a helyet megillető kegyeletre. A bejáró ajtót angyalalakkal diszített kőpillér választja ketté. A kapuzat fölött két angyal őrzi az Andrássyak ősi czimerét, az egyik angyal kialudt fáklyát, a másik koszorút és pálmaágat tart kezében.

Az épület belsejének nemes pompáját rendkívül emeli az, hogy benne minden valódi s a legszebb anyagból készült. A köralakú alsó falból nyolcz díszes massziv mészkő oszlop emelkedik ki, melyekre a párkány-koszorú támaszkodik. Az alsó fal fölötti oldalfalak különböző szinű márványlapokkal vannak borítva. Az oszlopok alsó részeikben finom mívű faragványokkal s onyx és márvány mozaik-díszszel vannak ellátva. Az oltárfülke oldalfalait márvány, boltozatát és ívszegélyeit pedig arany-mozaik borítja. A négy keskenyebb oldalfal fülkéiben díszes vert réz-edényekben egy-egy cziprus-bokor zöldel, a fülkék fölött pedig bronzlámpák függenek, melyeknek lángja sohasem hamvad el.

A kerek egy millió koronába került mauzoleumnak fő ékessége a közel másfél százezer korona értékű vert arany *misekehely*. A 960 gramm nehézségű kehely Andrássy Francziska grófnő összeolvasztott ékszereinek aranyából került ki; oldalain aranyfoglalatban ékszereinek igen nagy értékű drága kövei ragyognak, ritka fényestüzű gyémántok,

GRÓF WESSELÉNYI BÉLA TEMETÉSI MENETE ZSIBÓN. — Dunky fivérek fényképei.

Borsos Erzsébet és Maria Tudose két éve dolgoznak a tervezőosztályon

Tier Rozália, a szakszervezeti bizottság elnöke

Export — 11 országba

Abbahagyom a jegyezgetést, és körülnézek a tervezőosztályon. A tágas, világos terem négy fala közül hármat szinte a mennyezetig elfednek a polcok. Legalább 100 új modell, egy egész kiállításra való női és gyerekcipő tarkállik rajtuk — *tarkállik*, mert jó részük két-, sőt háromszínű kombináció.

— Ez a divat, legalábbis 73-ra ez lesz a „sláger" — magyarázza Tier Rozália. — A lányomnak tetszenek ezek a széles orrú, vastag talpú cipők, én azonban, megmondom őszintén, nem viselném őket. De a fiataloknak minden újdonság tetszik, s ami a gyár tervezőosztályát illeti, gondoskodik róla, hogy mindig legyen valami új. Másként nem is tudtunk volna betörni a világpiacra. 1960-ban még csak egy országba exportáltunk, 1972-ben már tizenegy országba jutottak el termékeink. 15 nemzetközi vásáron és kiállításon vettünk részt ebben az évben, többek között Ausztráliában, Közép-Afrikában, az NSZK-ban és Franciaországban. 1972 első 9 hónapjában 600 új modellt terveztek nálunk, s más gyárak is a mi modelljeinket gyártják külföldre, ami jogos büszkeséggel tölti el nemcsak a tervezőosztályt, hanem az egész gyár dolgozóit.

Szép ez a büszkeség, a Solidaritatea testvéri egyetértésben, barátságban élő román és magyar dolgozóinak büszkesége. Szép, mert nem hivalkodó. Nem egyéni érdemeikre büszkék ezek az emberek, hanem közös sikereikre. Valahogy ezért éreztem jelkép-erejűnek a gyár nevét: *Solidaritatea*.

BODOR ANDRÁS

Veress Sándor lakatos: „...nincs ebben semmi rendkívüli..."

Aki a riportból kimaradt: Kisfalusi Balázs, a munkaszervezési és bérezési osztály technikusa, 19 éve dolgozik a gyárban. Tizenhárom éve tagja a szakszervezeti bizottságnak, két éve kultúrfelelős. Tier Rozália azt mondta: amióta jól megy a kultúrmunka, de Kisfalusi Balázs helyesbített: „amióta jobban megy".

Vilidár István felvételei

Notesz

Telik-múlik az idő,

korok jönnek és mennek, de ki tudná már egyszer megnyugtatóan megmondani: meddig tart az ősztendő, mikor kezdődik bennünk az új? Mindennek van határa: az időnek semmi sem szabhat határt. Hacsak az nem, hogy olykor megállunk némi tűnődésre; amikor tűnődünk, a tünékeny idő áll. Ami a titkunkban — életünkben — szereplő személyeket illeti, ki kell jelentenem, hogy bennünk történik minden. Az örök hó határa nem azért (nemcsak azért) szép, mert felülemelkedik a hétköznapin. Ahol az örök hó határa: oddig elér az ember tisztaságvágya is. Vajon csakugyan olyan messze van? Csak így szólok mostanában magamban: lám-lám, ezen érdemes lenne eltűnődni. Ezt a tűnődést szíves-örömest vállalom, még olyan körülmények között is, amikor és ahol: kutyaknál jobban fázik az értelem. Madarat röptéről, éveket szárnysuhogásukról ismerni meg; szeretem a szálló időt még akkor is, ha az ember nem tudja-tudhatja, milyen fiatalok közé öregszik meg. Az ember társadalmi „termék", ám ugyanakkor biológiai újdonság is: például társadalmat teremthet, a többiekkel együtt, ő maga is; ezért lehet számítani rá. Arról nem egyedül én tehetek, hogy valakinek mindig bő a bajusz. Aki csak csetlik-botlik az éppen adott történelem kellékei között, mindig amiatt marad el a tökéletes előadás, amire pedig együtt kellene felkészülnünk végre. Évek keretében varázslat az élet. Nem akarok én senkiről kancsi képet készíteni; legkevésbé saját magamról. De: legalább a tűnődés ideje legyen folyamatos; a gondolatot bányásszuk ki magunkból a legtöbb fáradsággal. Én például emlékeimet, egyelőre, kipányvázom a tűnt idők legelőjére: lesznek még emlékeimből pegazusok. Nem tudom, az elmúlt esztendő szerencsésebb-e számomra, vagy azok az évek, amelyek remélhetőleg megkeresnek még. Jöjjenek, akár csoportosan is, sűrűsödve, terhekkel-bajokkal, örömöt én akarok még szerezni nekik: magamnak is, másoknak is. Rajtam áll, aminthogy én az idő — az idők — élén állok; tehát kettőnkön áll a vásár. Most pedig tessék megfogózkodni valamibe: új év elején én újra meg újra elkészítem a végrendeletem. Ezúttal íme: Minden ingó és megingathatatlan vagyonomat hagyom valakire. Miután álmunkban a betűk a legvágyottabb szavakká rendeződnek, minden ingó és megingathatatlan vagyonomat arra a kisfiúra hagyom, aki az éppen folyó történelemből hazahozza a visszajáró aprópénzt: markában a jövendő legmelegebb madártojása.

PANEK ZOLTÁN

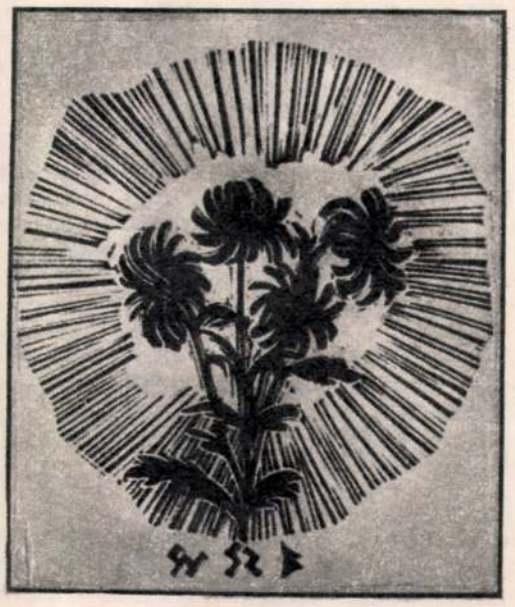

MŰEMLÉKEINK

AZ ZSIBÓI KASTÉLY

Az ebédlő-nagyteremben, ahol 1849. augusztus 25-én a szabadságharcosok vezérkara letette a fegyvert: kardot, föveget helyeztek le egy hosszú asztalra; most kamaszfiúk délutáni álmukat alusszák. Festett cseréptányérok díszítik a falat.

— Öt órakor kell felkeltenem őket — ácsorog itt velem Daróczi Ferenc, a Gyermekotthon főszabója, s magyarázza, mi minden van még ebben a kastélyban: középiskola, pionírház, óvodások üdülője, s itt végzik nyári gyakorlatukat a kolozsvári egyetem geológia szakos hallgatói is. — A földszinten meg a balszárnyban vannak bekvártélyozva, de ilyenkor ők is alszanak.

Nincs rá idő, hogy a szilencium végét kivárjuk, halkan belesünk ide is, oda is, van-e címer, stukkó, esetleg csillár, régi díszkályha, itt felejtett bútor, de nincs! Semmi sincs, csak a kaszárnyacsupasz falak és a töméntelen vaságy.

— Egy címert mutathatok a földszinten — mondja óvatos szóval a szabó, s indít lefelé —, egyebütt már csak a kopasz falak maradtak.

Néhol rikító tarkára befestve!

És most itt a két díszes kőcímer, a fürdő ajtaja előtt. Wesselényi István neve áll az egyiken, amely 1739-ből való. Jóval régebbi a kastélynál, vajon hogyan került ide?

A kastélyt — újabb feltételezések szerint — csak negyven évvel később, 1778-ban kezdték építeni. Wesselényi Miklós, ez a romantikus életű nagyúr, a „zsibói bölény", előbb is hozzákezdhetett volna, hisz már övé volt a birtok, s a szülői kúria nem felelt meg az igényeknek, de előbb még más dolga akadt. Feleséget szerzett — a szebeni zárdából szöktette meg Cserei Helénát (akinek későbbi, asszonyi szorgalommal vezetett költségvetési naplója a kastélyépítés sok homályos pontjára fényt derít). Előbb a galíciai táborba vitte, s ott tartotta maga mellett, míg végleg búcsút nem mondott a hosszúra nyúlt katonaéletnek, akkor hazatért Zsibóra. Merészet gondolt — a nagyot akarás benne volt a kor levegőjében —, elhatározta, hogy hatalmas kastélyt építtet magának, Pest környéki minta szerint. De csak az északi főépület készült el. Mert közben, 1785-ben, a szenvedélyes lovas Wesselényi megharagudott Haller János csákigorbói grófra, 400 darabonttal, jobbággyal indult ellene, s szabályszerűen megostromolta annak kastélyát. E Mikszáth tollára illő cselekedet után a császár Kufstein várába záratta. A börtönévek miatt, és mert Erdélyszerte akkoriban igen nehéz volt mesteremberhez hozzájutni, a kastély építése mintegy harminc évig húzódott el. 1807-ben készen állt, de az eredeti tervhez képest befejezetlen maradt. Így is a legnagyobb barokk-kastélyunk.

A további csendzavarást elkerülendő legjobb lesz, ha kiülünk a loggiára. De hát ez lehetetlen. A szép, hullámvonalas erkélyen szekrénysor zárja el a kilátást a kert felé.

— Nem lehetett ezeket máshol elhelyezni? — kérdezem a főszabótól.

— Már minden tömve van szekrénnyel — mutat a hosszú folyosóra, ahonnan szintén nem lehet kinézni a bútoroktól. Így is két-két gyermekre jut egy.

Marad a park. Már látom, úgyis az őrzi a legelevenebben a két Wesselényi emlékét.

Tuják, nyírott bokrok közt egy fiatalember tűnik fel. Ő az épület gondnoka. Halk szóval mutatkozik be: Sabău.

Elő én rögtön a panaszommal. Ő erre csak legyint.

— A múltkor a néptanácshoz fordultam, hogy nyújtsanak némi segítséget, de ők leintettek. Ez nem is műemlék — azt mondták. Hallott ilyent? Pedig én tudom — egyszerre diákos áhítat ül ki az arcára —, hogy ez Közép-Európa legszebb barokk-kastélya, és a legrégebbi is!

Higgyünk a lelkes ifjú gondnoknak, de vissza ne nézzünk a díszevesztett épületre semmiképp!

A kertbe kell kimenni, és hallgassuk csak:

Idősb Wesselényi, aki Kemény Zsigmond szerint rengeteg jó bora ellenére „a szeszes italoktól irtózott, csak a vére által izgattatott", mintha most száguldana keresztül lován. Szarvasvadászatra készül, vagy Miklós fiát dobja fel a legszilajabb lóra?... Tizedik halott gyermeke után befalaztatta a kripta ajtaját, de azért elég erős volt arra, hogy Miklóst spártaian nevelje, az angol sportszellem divatja szerint. Így lett az ifjúból rettenthetetlen lovas, mesterlövész, kitűnő vívó, evezős, majd 1839-ben árvízi hajós, aki százak életét mentette meg. Berzsenyi az „olympi láng"-hoz hasonlítja az erdélyi reformkor e kiemelkedő alakját.

A kert ma is bámulatosan szép. Kazinczy is járt itt 1805-ben, majd tizennégy évre rá megint. Szép sorokat írt a parkról, a padokról, az olasz nyírfákról, a „hínárral teljes" tóról. A lóistálló (amely ma ebédlőként érdekes látványosság) „érdemel bővebb előadást, mint a vásárhelyi bibliotéka..." Kazinczy egy alkalommal ifjabb Wesselényi híres méneséből egy pompás lovat kapott ajándékba, jobban örült neki, mint akármelyik szépirodalmi sikerének.

És vajon a park melyik sarkában lépett fel hajdan a kolozsvári színtársulat? (Zsibó volt az egyetlen főúri szállás, ahol otthonra leltek.) De nem az ebédlőterem parkettjén játsztak, hanem a vadaskertben ácsolt, alkalmi színpadon. Főleg vadásztárgyú darabokat adtak elő, valahol olvastam, hogy egyszer egy bősz vadkant hajtottak be, s azt kellett a főhősnek a remegő publikum szeme láttára lelőni, de idősb Wesselényi is ott állt, felhúzott ravasszal, a lombszínfalak mögött.

A százados fák tanúi a hajdani pásztorjátékoknak is, amelyeket Wesselényi tavasszonként rendezett. A lovászok sűrű ostorcsattogtatások között vezették elő a felvirágzott arabs paripákat, a gulyások kürtölve a szarvasmarhákat, felcsendült a zene, éjszakáig folyt a lakoma, a mulatozás. „Minden borbarát és gourmand a legkellemesebb érzések közt lelte magát" — írja Kemény Zsigmond.

El kellene látogatni a kriptához, hogy a „zsibói bölény" előtt tiszteletünket tegyük. De ez fönt van a botanikus kertben. Hasztalan nyikorgatjuk a kapu kilincsét. Meg kell tudakolni, kinél áll mostanság a kulcs.

SZÉPRÉTI LILLA

Az árvízi hajós

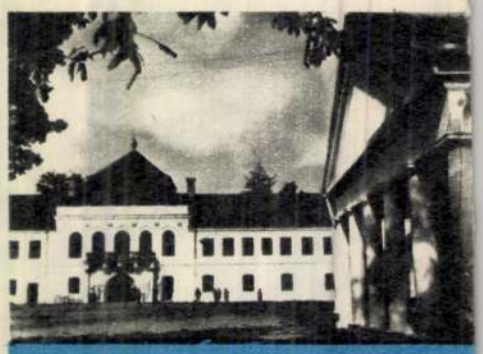

A zsibói kastély főszárnya az egyik sarokpavilonnal, az udvar felől

A barokk erkély

Kastélyrészlet

A kastély homlokzata

Az istállóból átalakított ebédlő

KALOTASZEGI KRÓNIKA

XI.

Kalotaszeg „fővárosában"

1.

Az öreg és kopasz Vigyázó, melyet valamikor Kalotahegynek s ma általában Vlegyászának hívnak, ez a sokszor még szüret idején s a tavaszi virágzás heteiben is fehéren csillogó, havas hegytető, elválaszthatatlanul hozzátartozik e városka képéhez, s ha nem is látható mindenünnen, jelenléte mindig érződik. Néha mérgesen ködbe burkolózik, napokig eltűnik, aztán egy erős szélroham elsepri a felhőket, s a kopasz hegy újra megjelenik.

A városka valamikor egyike volt a legfestőibb megjelenésű helységeknek, apró, fekete tetős, csapott homlokzatú házaival s öreg templomával (melynek Kelemen Lajos szavaival „sajátságos, bástyaszerű, zömök tornya, alacsony templomhajója és magasra emelkedő szentélye minden oldalról festői képet nyújt; a vonatról nézve pedig szinte várszerűen emelkedik a városka házai fölé").

A templom valóságos kőbe vésett krónikája a városnak. Ahogy Kelemen Lajos leírja, három különböző építési korszak emléke. A hosszú hajó régi román ízlésű, melyhez az egykori román ízlésű szentély helyett a XV. század végén, 1483-ban hozzáépítették a ma is meglévő, gótikus szentélyt. Ennek csúcsíves boltozata az 1765. évi kalotaszegi nagy földrengéskor beomlott, mai festett deszkamennyezete 1772-ből való, a kolozsvári festő-asztalos, Umling Lőrinc műve. Ennél régebbi a hajó menynyezetfestménye, 1705-ből, ismeretlen kolozsvári asztalos munkája.

Hunyad Kalotaszeg legrégebbi települései közé tartozik. Ahogy Kós Károly leírja, a Gyerőfiek monostora körül létesült állandó falu volt, Kalotaszentkirállyal együtt, majd a johanniták által alapított Sebesvár alá tartozott. Amikor Róbert Károly a johannitákat megfosztotta a sebesvári uradalomtól s a Bánffyaknak adományozta, ennek az uradalomnak lett egyik központi faluja. Valószínűleg innen származik a Bánffyhunyad elnevezés. Jelentősége egyre növekedett, mert itt vezetett keresztül (s mindmáig is így van) a kolozsvár-nagyváradi út, és itt ágazik el az út a Szilágyság felé, így egész Kalotaszegnek és a környező havasi vidéknek lett kereskedelmi központja.

Jankó János, a kalotaszegi néprajz és népélet egyik első kutatója, így írja le a múlt század végén a városka életében annyira jellegzetes vásárokat: „Különösen a bánffyhunyadi emberben sok a kereskedelmi szellem, mindent megvesz és elad, és nem röghöz tapadt, hanem ha valami nyereségre alkalom kínálkozik, elutazik ő akár Kolozsvárra, akár Nagyváradra, nem várja be, míg ezeknek az ügynökei helyben keresik fel, s így az ügynök hasznát is ő teszi zsebre. A kereskedelem központja Bánffyhunyad, ahol hetenként egyszer, kedden, vásár van, melyre összegyűl az egész vidék... A piac alsó végén gabonát árulnak zsákokban, onnan egy utca indul ki ruháravalókat elárusító sátrakból ... ezek előtt zöldség, gyümölcs és mindenféle napi szükséglet vehető, mögöttük, a templom alatt, egy sor menyecske ül fapadon meleg malacpirítottat árulva, az al-utcában bőrtalpakat, favillákat stb. árulnak. A piac maga oly drága, hogy a mezőségi és szilágysági ember is idehozza a búzát, gabonát ... Feltűnő, hogy a kereskedelmi életben mily nagy szerepe van a nőknek, sokkal nagyobb, mint a férfiaknak, csaknem minden üzleti ág a nők kezében van, ami nekik persze nagy függetlenséget biztosít."

A román-magyar együttélésnek évszázadokon át sajátos formái alakultak ki éppen Hunyadon, melyről érdemes megemlékeznünk. Kós Károly írja le, hogy a havasi románsággal s főleg a Felső-Szamos és a Kisaranyos forrásvidékéig terjedő területen élő néppel ősidők óta üzleti összeköttetésben állott a kalotaszegi, elsősorban a Hunyadvidéki magyarság. „Ez a havasalji nép Kalotaszegen, de leginkább a hunyadi vásárokon cserélte ki a maga áruját: fáját, marháját gabonára, pálinkára, borra és ipari cikkekre, amire neki szüksége volt ... Két-három napi járás távolságról is begyűl ma is a havasi nép a hunyadi vásárra szekérrel, szánkával, lóval, marhával, gerendával, deszkával, cseberrel, házanépével — írja 1937-ben megjelent, Kalotaszeg című könyvében Kós Károly. — És minden havasi falunak megvan Hunyadon a maga szállásadó gazdája, akinek háza, telke, épületei egyúttal állatjainak istállót, árujának raktárt, megmaradt árujának bizományi lerakatot, sőt árujára pénzhitelt is jelent. Ezek a nexusok ősiek és apáról fiúra öröklődtek. Szinte szentségek, melyeket megmásítani nem akar egyik fél sem, mert nemcsak kölcsönös hasznot jelentenek, hanem ősi érzelmi kapcsolatot is."

Ma már ezek a vásárok sokat veszítettek jelentőségükből. A kereskedelem, melyet Jankó János emleget, alig nyújt kereseti forrást a hunyadiaknak. Főként saját termékeiket értékesítik a piacon, mely most is, mint ősidők óta, a templom mögötti Nagy-utcában van, de mindennapos, mint akármelyik városban, s a keddi vásárnap sem olyan jelentős esemény, mint pl. csak egy évtizeddel ezelőtt is volt. A lakosság megélhetési alapjául ma a mezőgazdaságon kívül egyre nagyobb szerepet kap az ipar.

A gyerőmonostori Perţe Mariana és a zsoboki Szalai Anna a líceum elvégzése után statisztikusként dolgozik a tejgyár irodájában

Az iparosodás kora

Csak kisipara volt, a kalotaszegi ruha tartozékaiból több darabot itt állítottak elő. Szűcsök, vargák, szabók, kalaposok, asztalosok, fazekasok dolgoztak a városban. A bánffyhunyadi fazekasok jellegzetes kalotaszegi mintájú edényeket készítettek. Malonyai még a század elején részletesen leírja Nagy János Topó hunyadi fazekasmester munkáját, akinek a lánya „írta" a szarkalábas, „kisbabós", „nagybabós", csillagos, koszorús, tulipántos, eresztett „sinyoros", szőlőfürtös mintájú kancsókat, tányérokat. A század elején már megritkult a fazakasok száma, ahogy Gróh István írja: „az agyagművesség, ami ma is éldegél Kalotaszegen, úgy technika, mint díszítőművészet dolgában bizony elsatnyult, kevesen foglalkoznak vele, mindössze néhány Topó-fajta fazekasmester készít olcsó piaci edényt.

A bánffyhunyadi öreg templom értékes műemlék

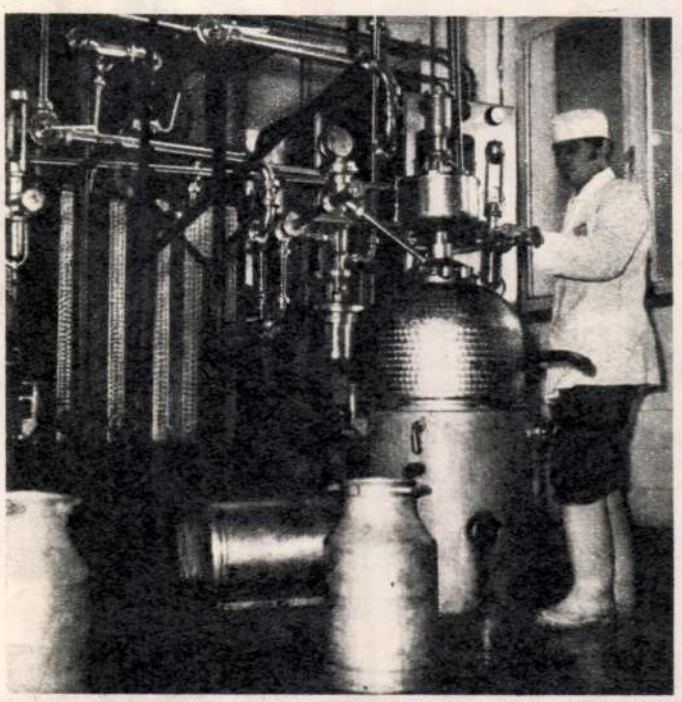

Korszerű gépek, felszerelések a tejgyárban

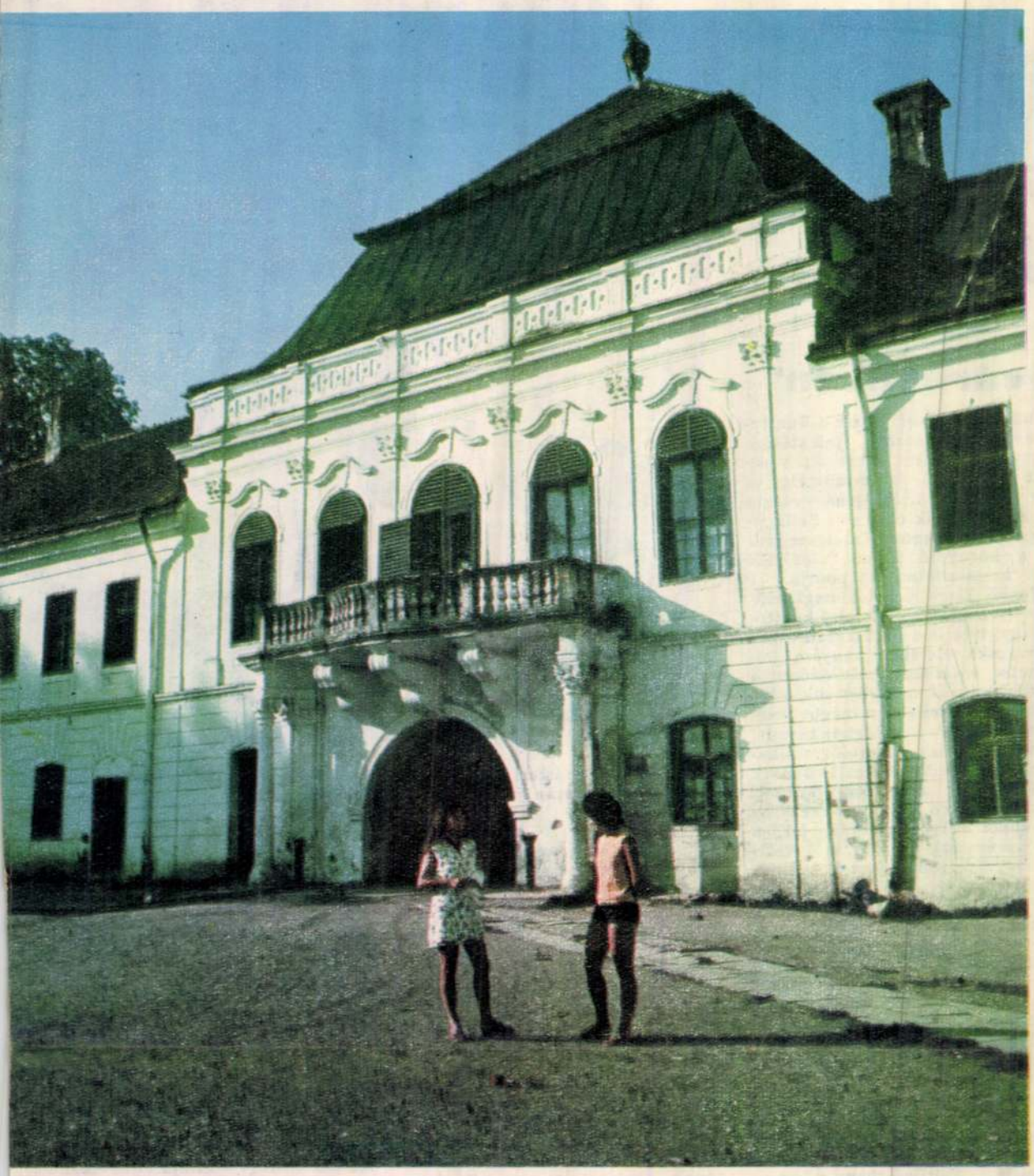

Wesselényi István címere a földszinti folyosón

Marx József felvételei

Állatfigura a lóistállón

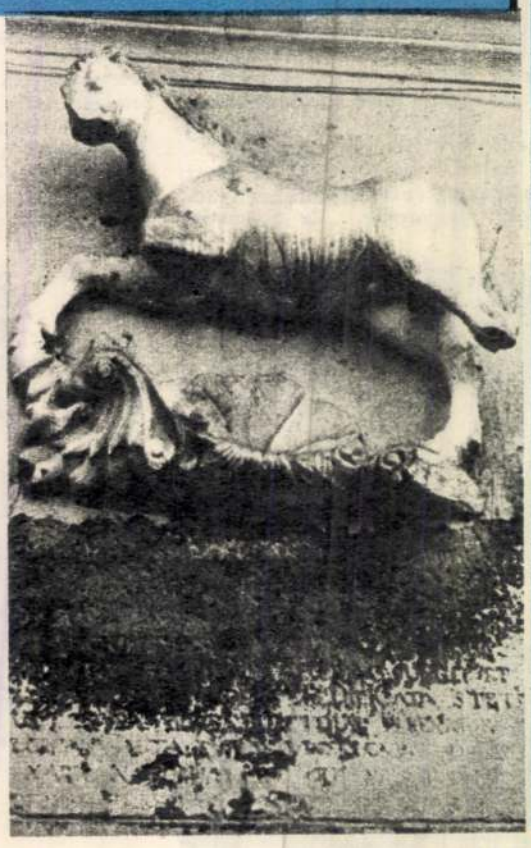

A Magyar Jakobinus dala — románul

1908-ban jelent meg *Az Illés szekerén* című kötetben. Két szakasza program lett azok számára, akik a társadalmi és nemzetiségi kérdés demokratikus megoldására törekedtek.

Ezer zsibbadt vágyból mért nem lesz
Végül egy erős akarat?
Hiszen magyar, román, szláv bánat
Mindigre egy bánat marad.
Hiszen gyalázatunk, keservünk
Már ezer év óta rokon.
Mért nem találkozunk süvöltve
Az eszme-barrikádokon?

Ez a találkozás akkor elmaradt, a vers azonban nem vesztett időszerűségéből. A nemrég elhunyt Réthy Andor bibliográfiájából tudjuk, hogy a *Magyar jakobinus dalát* az első világháború után háton is lefordították román nyelvre. Első fordítója, Aurel Buteanu, prózafordítással kísérletezett 1925-ben, a Kolozsvárt megjelenő *Societatea de mîine* hasábjain. Utána George A. Petre és Costa Carei tolmácsolta még. Mindketten önálló kötetben is kiadták versfordításaikat Adytól. 1945-ben aztán, a demokratikus újjárendezés idején, Eugen Jebeleanu költötte át ezt a verset, amelyet a kor tulajdonképpen csak akkor ért utol. Jebeleanu fordítása tizenöt folyóiratban, illetve verskötetben jelent meg; az *Antologia literaturii maghiare* című gyűjteményes munkába (1968) is ezt a változatot vették fel. Jebeleanun kívül még Francisc Păcurariu és Grigore Cojan ültette át románra a *Magyar jakobinus dalát* a költő születésének hetvenedik, illetve nyolcvanadik évfordulója alkalmából.

Jebeleanu négy kötetnyi verset fordított magyarról románra, ezek közül egyet kizárólag Adynak szentelt. A *Magyar jakobinus dal*ának idézett két szakaszát is az értelemtől el nem szakadva, de a román nyelv szellemének megfelelően költötte át. A *„zsibbadt vágy"* nála *„megtört vágyak"* (frînte doruri), az *„erős akarat"* — óriási akarat *(uriașă vrere)*. A *„magyar, román, szláv bánat"*-nál a sorrendet cseréli fel *(Cînd slavă, ungară sau valahă / durere-i, vai, tot o durere)*, a szokatlanul képzett *„mindigre"* helyett a közhasználatú *„tot o durere"*-t használja. A másik szakasz aztán egyetlen szó (apropiate) hozzáadásával majdnem szó szerint követi a magyar eredetit:

De-o mie de ani, ocara, chinul
La toți ni-s rude apropiate.
De ce nu ne-ntîlnim c-un vuiet
Pe-a cugetului baricade?

Szónoki kérdés, ma már nem kérdés. De azért a verset nem lehet eleget idézni.

MIKÓ IMRE

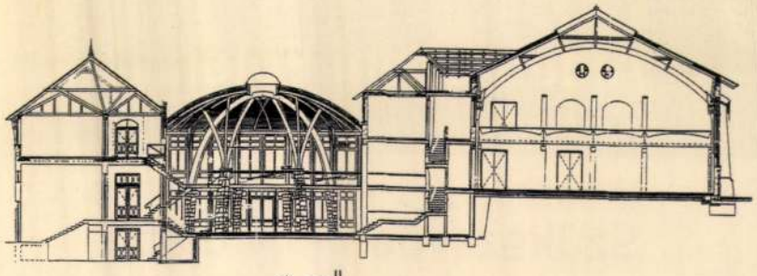

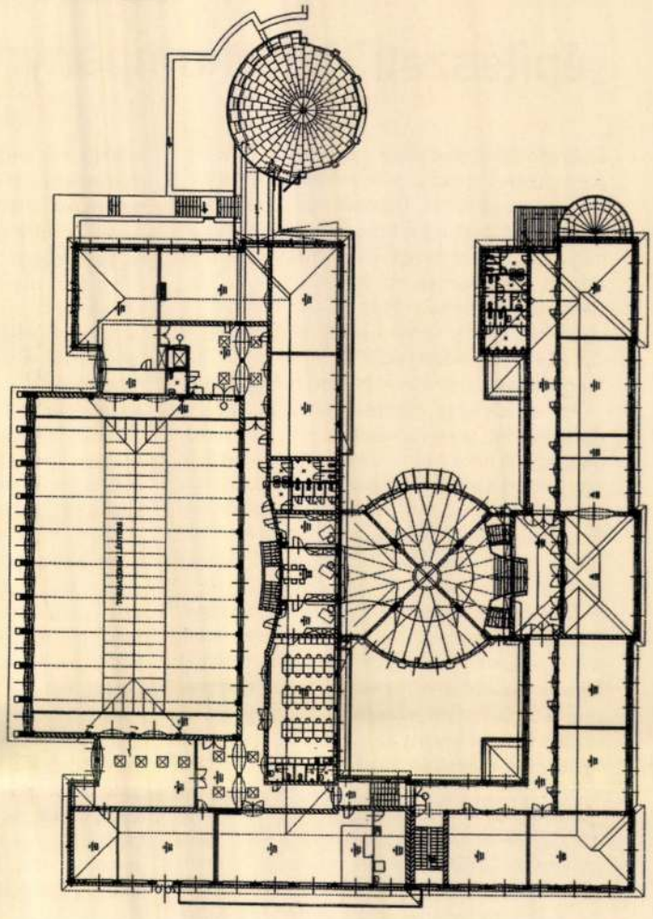

nyegében semleges, de mégis az építés időszakát, a háború előtti újnépiesség hangulatát viseli, addig ez – bár szerkezetében is archaizáló – sokkal inkább az elmúlt évtizedek magyar organikus építészetének elveit közvetíti, bár annak új olvasatát adja. Alaprajz élőlényszerű alakzatok, tető madárszárnyak, homlokzat távolba révedő arcok nélkül. Semmi konkrét utalás, semmi ábrázolni vágyás, az épület mégis az organikusok nyelvét beszéli. Az ebédlő alakzatai felnyílnak és összehúzódnak, a tömegek felszaporodnak és eloszlanak, mintha a belső tér maga alakítaná határoló falait: a félkört leíró, kőpillérekkel tagolt ablaksor a közép felé fokozatosan léptéket változtat, a nyílások mérete alig észrevehetően növekszik. A tér egyfelől kitörni látszik keretei közül, másfelől körbezárja magát a sűrű, tömör falakkal. A részletek alakítása, méretezése sehol sincs alávetve valamilyen merev, szigorúan mértanias formarendnek; a lábazat a terep lejtéséhez, bemélyedő és kiemelkedő formáihoz igazodik, az ablakkönyöklők sem egy vonalon, hanem lépcsőzetesen helyezkednek el. A részletformák szinte önállósulnak a mindig eltérő alakítástól – minden pillér, minden ablakkeret, szerkezeti elem csak a maga eredeti helyén képes ellátni feladatát, máshová nem illeszkedik. Valójában a körítőfal is eltérő sugarú körszegmensekből áll, semmint egyetlen, feszes körívből. Ez a finom differenciálás, a szigorú mértaniasságot feladó, de a stabilitás érzetét megtartó egyensúlyozás, a nyitott összforma a laposan, feszesen ívelő fakupolában zárul be. A boltozat erős, tiszta formájával összefogja a természeti adottságokkal szorosabb kapcsolatban álló és ezért minden részletében a pillanatnyi építészeti szituációhoz alkalmazkodó falakat. Az építész a természeti adottságokból magától értetődően következő formákat rögzítette tervezőasztalán. Ezeket azonban nem hozta összefüggésbe más természeti struktúrákkal, vagy népi motívumokkal. Az összkép a fázisokra bontott mozgás, vagyis az élet képzetét kelti. A tervező tehát egy eszmei háttér segítségével akarta élővé tenni alkotását. A régi iskola mesterembere azonban ösztönösen egy tovább már nem egyszerűsíthető, archetipikus épületet emelt. A kétféle elementaritás minden bonyolult formai alkalmazkodás törekvése nélkül jól megfér egymás mellett. Az új épület – főként az ebédlő – pontosan úgy viszonyul a magyar és ezen túl a wright-i organikus építészethez, ahogy a régi iskolaszárny a népi épületekhez. Alapvetően mindkettő szorosan kapcsolódik elődjéhez, de nem jut el odáig, hogy stílusépítészetet csináljon belőle. Zsigmond László az organikusok korai, '60–'70-es évekbeli elgondolásai és az attól igen erősen eltávolodó egyetemi épületek szellemi alapja között egy sajátos, köztes állapotot talált: a filozófiai alapokat híven őrző, mégis teljes mértékben funkcionális és felesleges ideológiai tehertől mentes, tiszta építészetet hozott létre.

■ HABA PÉTER

Klotildligeti Ward Mária Általános Iskola és Gimnázium, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem gyakorló iskolája, Piliscsaba | Elementary School, Piliscsaba

Építtető | Client: Hajnalcsillag Alapítvány
Lebonyolító | Project manager: Csíky és Társa Beruházás-szervező Kkt., Csíky Gábor, Víg Zoltán
Generáltervezés | General design: Kvadrum Építész Kft.
Építész | Architect: Zsigmond László
Munkatársak | Assistant architect: Czégány Sándor, Bán Zoltán Kós Károlyos vándorok
Statika | Structure: Pond Mérnöki Iroda Kft. (Donáczi Péter, Mantuano Tamás)
Épületgépészet | Plumbing: Falusi László, Kovács Gyula
Épületvillamosság | Electrical planning: T. Zeus Kft. – Tóth Zoltán
Kivitelező | Main contractor: Bausystem Építőipari Kft.

A debreceni Főtér

Szűkszavúan egy újabb „építészeti" hecckampányról

Debrecenben átadták a városnak a Főteret. Az építészet mindig is az embereknek adott testi-lelki komfortot. Utóbbit úgy is mondhatjuk: az architektúra a homogén tér üressége helyett a teret szakrális hierarchiába rendezve adja át az embernek. Az építészetnek ez feladata és ugyanakkor joga is. Az európai, a zsidó-keresztény kultúra építészete mindig is ősi szimbólumokkal segítette a tér-hierarchia megjelenítését és annak emberi befogadását.

Az emberiség eszkatológiai dimenziója (üdvtörténeti sorsa) az építészet és szimbólumai nélkül nem lenne elbeszélhető. Amikor egy kortárs építész ezekhez az eszkatologikus szimbólumokhoz nyúl, ősi jogait gyakorolja. Ezt tette Palladio és – anélkül, hogy jelentőségüket összehasonlítanám – ezzel élt Debrecenben Kertai László, a Főtér építésze is.

A város olyan szent helyekre összpontosult hierophania (Mircea Eliade kifejezése az isteni megnyilvánulás jeleire), ahol az ember kiláthat hétköznapi terhei súlya alól. A város – ünnep, a főtér a templom előtere. A mindennapi lét profán keretei között az egyének a pszichikai terhelésre agresszióval válaszolnak. Kicsiben és nagyban. Nagyban: itt a háborúkra és vallásháborúkra gondolok. Ezek mögött mindig ott bujkált az „akié a vallás, azé a föld" gyakorlata. A „vallásháborúk" egy jobb emberiségbe vetett hitet tagadtak és ezt rombolják ma is. A nagy európai vallás- és nemzeti-háborúk, Szent Bertalan-éjek és régi Anschlussok után – megtartandó a Jó hatalmába vetett hitet –, a 18. században titkos közösségek alakultak. A szabadkőművesek a felvilágosodás szellemi alapjáról indulva egy vallások, népek, politikai érdekek felett működő, önkéntes és tudatos tagok által vitt társaságot alkotmányoztak. Ennek megfelelően, először csak „inasok" és „legények" voltak. Szabadságot, egyenlőséget és testvériséget hirdettek. Szimbólumaikat az építészet, az ősi templomépítők jelképei és az archaikus – a kor birtokviszonyaitól független – hitvilág köréből választották. Működésükben a jelképes gondolkodás és a konkrét kérdések megvitatása azonos súllyal szerepel. Általános céljuk az emberiség minőségének javítása. A szabadkőművességnek önmagában semmilyen egyéb szándéka nincsen. Tagjai a világ szellemi, etikai és spirituális tisztaságát próbálták – és mert ma a nyilvánosságot is tájékoztatják, próbálják – erősíteni közös munkájukkal.

Az utóbbi évtizedekben Magyarországon a szabadkőművesség körül – szélső bal- és szélső jobboldali – politikai spekulációk terjengenek. A debreceni Főtér átadása ünnep helyett ünneprontás tárgya lett. Rádió- és sajtórágalmak igyekeznek részeire bontva, eredeti szándékaitól elidegeníteni a megvalósult tervet. Az alább közölt írás Haba Péter tollából tudomásom szerint az első építészetkritikai műfajú írás erről a tárgyról. Felkértünk egy művészettörténészt, Arapovics Máriát, hogy a tervezővel interjúban elemezze a tér szimbólumait. Emberileg megértem Kertai Lászlót, hogy az interjút rövidre zárta, amikor erre került a szó. Marinov Péter személyében politikai elemzőt is felkértünk ebben az (ür)ügyben, elemzésével szeretnénk érzékeltetni a lehetséges érdekek építészettől alapvetően független szövevényét. Szeretném leszögezni: együttérzek az építésszel is. Megfogyatkoztak illúzióim a szakmai összefogásról. Nem egyszerűen Kertai érdekében vagy a megvalósult debreceni Főtér mellett szólunk a témáról, hanem az építészek ősi jogainak védelmében.

Nem mellesleg, sajnálatos következményként: a szocializmus által üldözött, átformált ősi szakrális szimbólumok visszaszerzésének és újraátélésének most időszerű és ünnepélyes folyamata is beláthatatlan kárt szenved a méltatlan hangok között. Az ország fontos terein, és – a helyiek számára nem kevéssé fontos – kistelepülés-főtereken valóban kusza jelentésű emlékművek megjelenése mutatja a zavarodottságot. Gondoljanak a szegedi országalmás szárnyas oroszlánokra, vagy egy nyugat-magyarországi kis falu közepén roppant talapzatra – a rossznyelvek szerint egy Leopold nevű községi elöljáró tiszteletére – emelt kicsiny kertészeti működő oroszlánra.

■ SZEGŐ GYÖRGY

Nagyot és stílszerűt

A debreceni Főtér

Az elmúlt években egyre-másra épülnek át Magyarország városi főterei. A tervezők szinte kivétel nélkül szakítanak azzal a szélsőséges, a települések szerkezete, élete szempontjából abszurd helyzettel, melyben a főtér a járműforgalom ütőere volt. Arra törekednek, hogy az autóktól, buszoktól elkoszolódott, szétkopott városközpontok újra társadalmi térként működhessenek, ne csak áthaladásra, a főtér körül elhelyezkedő közhivatalok, templomok, iskolák elérésére adjanak lehetőséget, hanem az időtöltésre, pihenésre, tiszta levegőre is. Sétálótér fákkal, padokkal, szökőkúttal – ez tehát a cél. Debrecen főterének teljes átalakítása az ország egyik legnagyobb ilyen típusú vállalkozása – s ebben a témában az egyik fő építészeti tanulsága is.

Színes, csillogó látvány fogadja a látogatót: mintha a környező házak dús, barokk-eklektikus-szecessziós világa elárasztotta volna a teret, felkúszott volna a szökőkutak, virágágyások kávájára, a kandeláberekre, az utcabútorokra. Elsőként a hatalmas területen húzódó új kőburkolat egészen sajátos tagolása ejti gondolkodóba az embert. A Főtér átalakítását tervező Kertai László bírta szuflával a geometrikus mintázat variálását, de gondolatait, ötleteit mintha nemcsak a díszítés vezérelné, hanem

Fotók: Bujnovszky Tamás

A modern építészet és a fotó Magyarországon 1930-1950

Magyar kiállítás Aix-en-Provence-ban

A Vasarely Fondation és magyar partnereinek – az Országos Műemlékvédelmi Hivatal és a Magyar Építészeti Múzeum – közös munkája az Aix-en-Provence-i Vasarely Fondation épületében rendezett építészeti fotókiállítás. A kurátorok a két világháború közötti modern építészet és annak reprezentációja témakörét választották, mert az avantgárd mint mozgalom, Magyarországon is átalakította az építészetről és az építészeti fényképezésről vallott korábbi nézeteket. A Franciaországi Magyar Kultúra éve 2001 alkalmával rendezett kiállításon olyan felvételek kerülnek bemutatásra, amelyek eddig a francia nagyközönség előtt még sohasem szerepeltek.

A korabeli építészeti szaklapok és kiadványok arról tanúskodnak, hogy az építészeti fotó is létrehozta a maga architektúráját. A téralakítás művészetének tartott építészet képi megjelenítése tehát speciális feladatok elé állította a fotográfusokat. A modern formájú villák, nyaralók, mozik és design berendezési tárgyak fényképezése ekkor már többet jelentett pusztán dokumentálásánál.

A kiállításon szereplő fényképek döntő többsége az egyik legtekintélyesebb építészeti szaklapban, a *Tér és Forma* hasábjain jelent meg 1928 és 1950 között. Olyan korabeli sajtóanyaggal állunk tehát szemben, amely mint fotóillusztráció rendkívül sokat tett a magyar modern építészet ismertsége érdekében. A két világháború közötti években a magyar fotóművészet nemzetközi hírű volt. Szőllősy Kálmán, Székely Aladár, Pécsi József, Angelo Pál, Balogh Rudolf, Vadas Ernő képei bejárták az egész világot. Az emigráns magyarok közül többen – Moholy-Nagy László, Kepes András, Lucien Hervé, Munkácsy Márton, Stefán

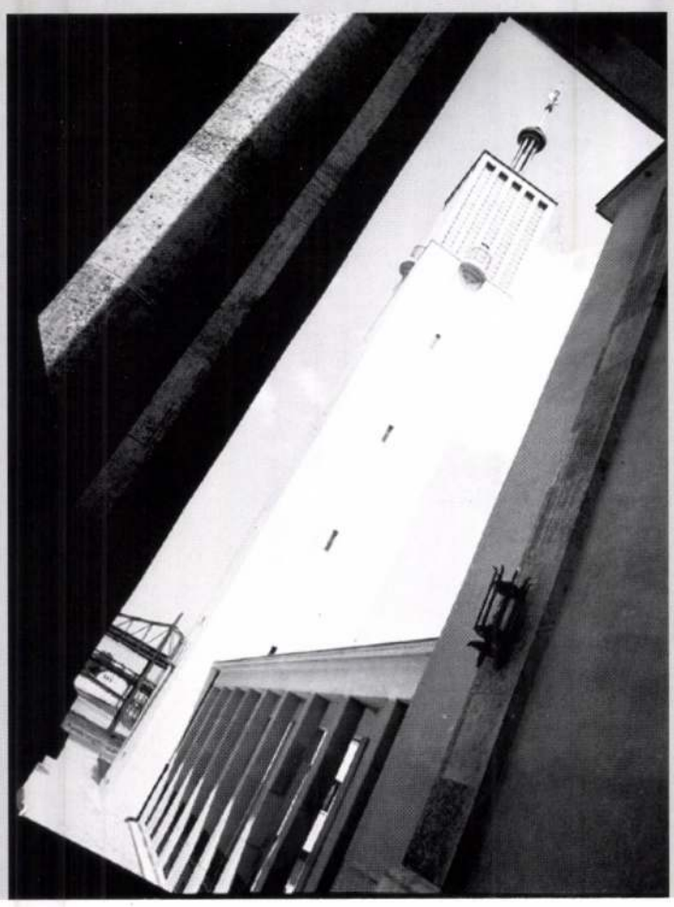

1.

2.

1. Pozsonyi úti református templom, Építészek: Tóth Imre, Halászy Jenő I
Lutheran church, Budapest Pozsonyi út, 1930. MTI
2. Lakóépület, Budapest, Pozsonyi út 38-40.
Építészek: Hofstätter Béla, Domány Ferencés társai, 1935-36. Fotó: Seidner Zoltán

Lóránd, a Capa-fivérek – meghatározó szerepet játszottak az európai fotó történetében. A mostani kiállításon műszaki fényképészek munkáit mutatjuk be, olyanokét akik újságoknak, építész irodáknak, ipari és kereskedelmi vállalatoknak és hírügynökségeknek dolgoztak az 1920-1950-es években, sőt még az államosításokat követően is. Közülük Kozelka Tivadar, Seidner Zoltán, Haár Ferenc és Bánó Ernő fotóit. A korszak művészeti közül, az egyik legjelentősebb modernista Máté Olga néhány épületfotója is szerepel a kiállításon.

Százötven fekete-fehér eredeti fénykép alkotja az Aix-en-Provence-i Vasarely Fondation-ban látható kiállítás anyagát. Tematikájában a két világháború közötti budapesti építkezések gazdag repertoárjához igazodik, stílusában pedig a konstruktivista és absztrakt festészet mellett kibontakozó modern fotográfia nemzetközi irányzatához. A történelmi visszatekintés mellett a magyar származású Victor Vasarely kinetikus objektjeinek és op-art műveinek a jelenléte sajátos hangulattal gazdagította a magyar fotókiállítást. A bemutatott építészeti fotókon Vasarely Bauhaus-on nevelkedő látásmódja és képzőművész barátainak – Bortnyik Sándor, Kassák, Moholy-Nagy – képi világa is visszaköszön.

Az elemiség változatai

Zsigmond László piliscsabai iskolája

Piliscsabán, a látványos egyetemi épületegyüttestől kissé távolabb, a századfordulós hangulatú Klotildliget teraszos hegyoldalán csendes, szerény építkezés indult néhány évvel ezelőtt. A település régi, a háború előtt épült iskolájának bővítése azt a célt is szolgálja, hogy az épület elláthassa az egyetem gyakorló gimnáziumának feladatát.

A régi iskolaépület jó mesteremberi szintű, semmi különösebbet nem láthatunk rajta – talán csak a népi romantika már az építés idején is negyven éves hagyománya, vagy a '30-as évek ún. tájfajta építészete ihlette meg az építőt: erős, rusztikus kőlábazat fölött vaskos, meszelt falak emelkednek, bütühomlokzatán kis kápolna apszisa ugrik előre, a tető pedig eredetileg alacsony térdfal közvetítésével magasra emelkedett. Ezzel az elemi, a paraszti kultúrával szorosan összefonódó építészettel – elvben – többé-kevésbé tudatos kapcsolatot tart az a szemlélet, amelyből az egyetemi épületek koncepciója, formavilága kinőtt. Ez volt az a – főként szociális jellegű – építészet, amellyel kapcsolatban az organikusság fogalmát idehaza már a maga idejében is gyakorta emlegették. Amikor Zsigmond László elfogadta a megbízást, hogy az iskolát további szárnyakkal kiegészítse, organikus építész lévén felismerhette ezt az összefüggést. Az egyszerű, nyers fakeretek, a kistáblás osztású ablakok, a kőlábazatok és a tömör falak jellegzetes összképét folytatva az iskolát egy kis udvar részévé tette. A régi épületre az egykori tetőtér felmagasításával falamella burkolatú második emelet került – az új részeken ez is körbefut.

Bár a koncepció még nem teljesen valósult meg, amit csak lehetett, már belakott az iskola. A két szembenálló tömb között centrális, fakupolás aula helyezkedik majd el, a bejárati csarnokból nyíló átvezető, axiális térként. A másik tengelyt, amely keresztirányban fogja át az együttest, szintén kör alakú tér, a különálló ebédlő zárja le. Ezen a helyen formai értelemben fordul a kocka: míg a régi épület egyszerű, lé-

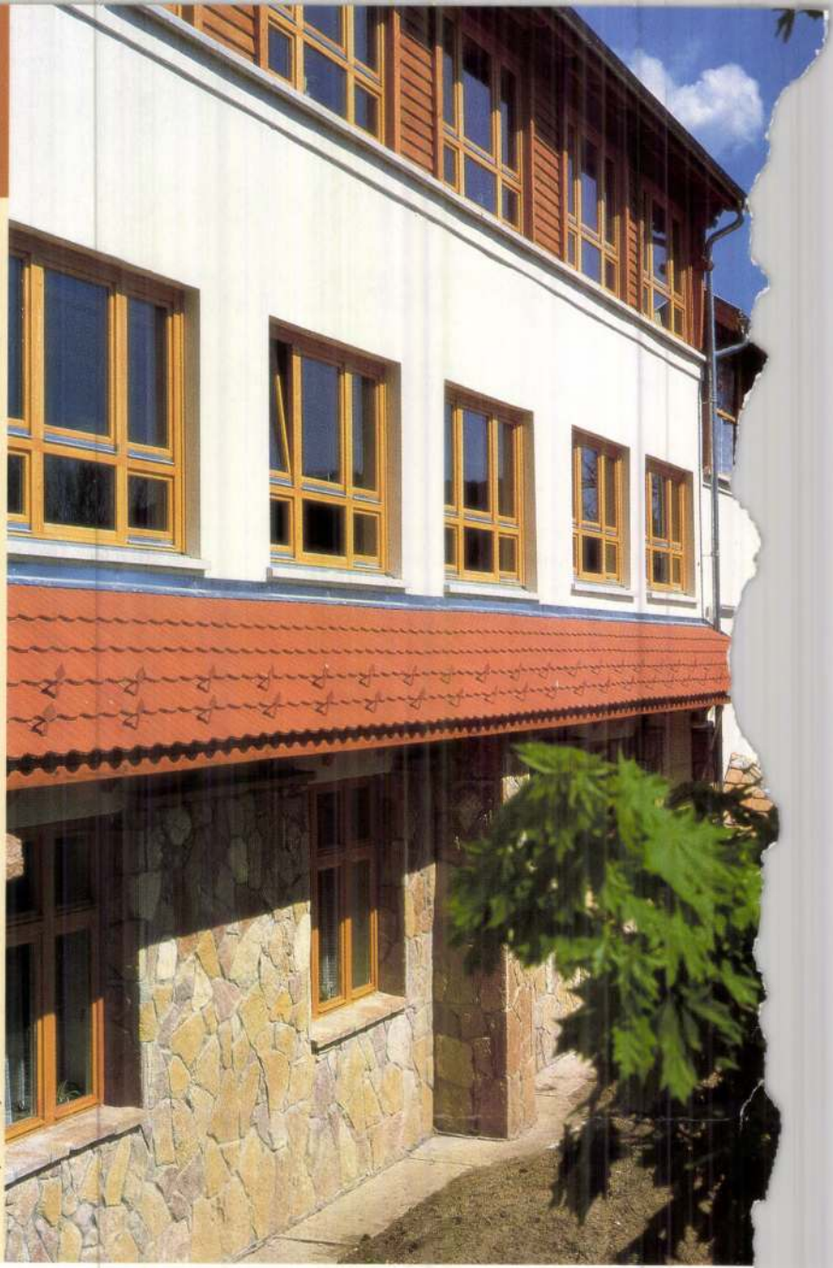

Fotók: Bujnovszky Tamás

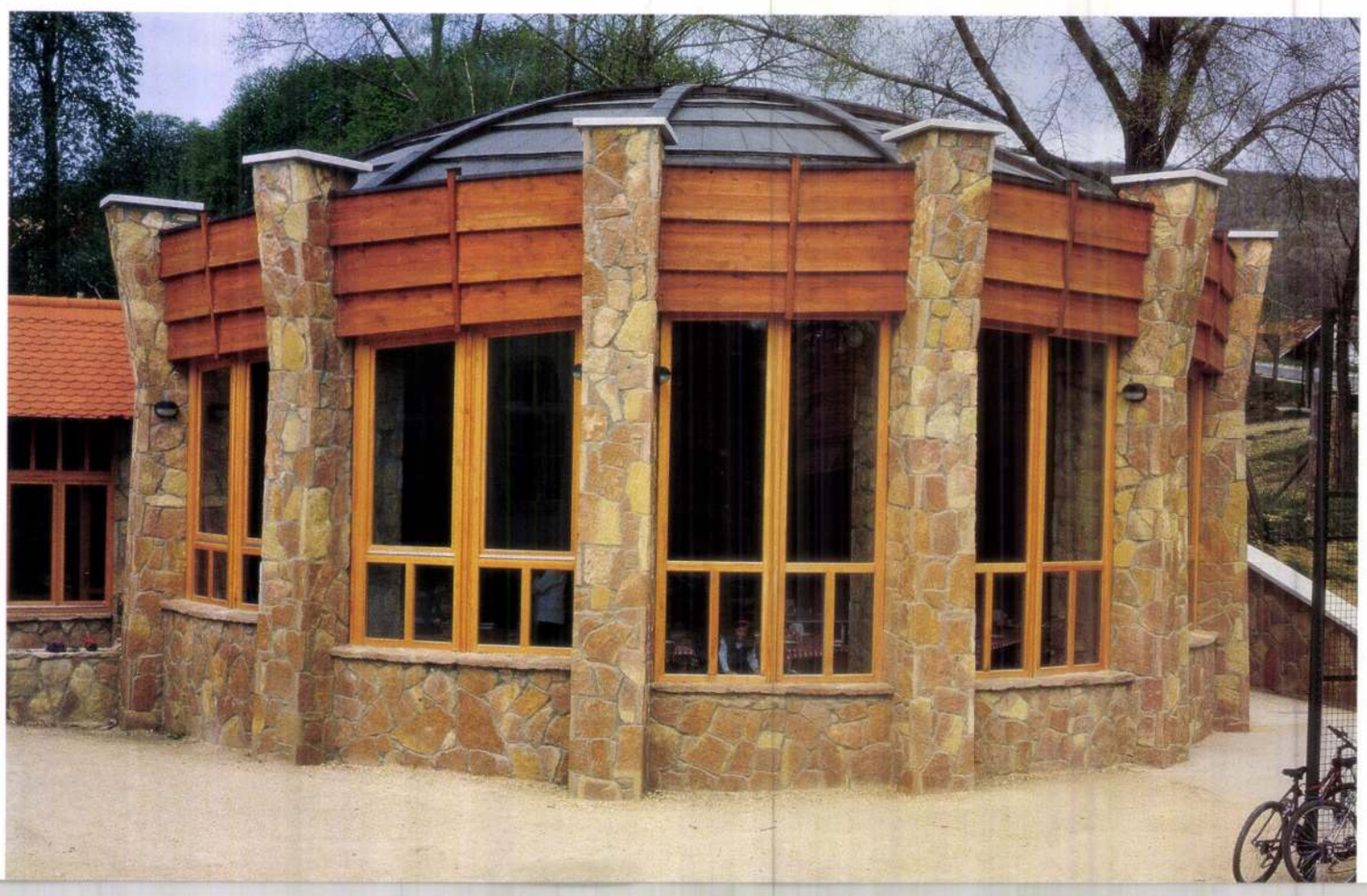

TÓBER 1-IG

JURASSIC PARK (mb. am.) f1, 3, f6, 8. 26–27-én éjjel n11 is. 27–28-án de. n11 is. Dolby digital

UGOCSA: Helyár: 80–300 Ft. **Men in black – Sötét zsaruk** (mb. am.)* 4, 6, 8. 27–28-án du. 1 is. Dolby st. **Alkonyattól pirkadatig** (am.)* 26-án éjjel 10. Dolby st. **A bestia** (am.)** 27-én éjjel 10. Dolby st. **101 kiskutya** (mb. am.) 27–28-án de. 11. Dolby st. **Hanta boy** (mb. am.)* 27–28-án f3. Dolby st.

ART MOZI HÁLÓZAT:

BEM: Helyár: 240–280 Ft. **101 kiskutya** (mb. am.) 4. **Feküdj le kutyákkal!** (am.)*** 25-én 6. **Mielőtt felkel a nap** (am.) 26-án 6. **Mikrokozmosz** (fr.) 27–28-án 6. **Értelem és érzelem** (am.) 29-én 6. **A szív hídjai** (am.)* 30-án 6. **Jane Eyre** (ang.) 1-jén 6. **Rómeó és Júlia** (am.)** 25–26-án h8. 27–28-án f8. 29-én n9. **Evita** (am.) 30-án n9. 1-jén 8. **Beavis és Butt-head lenyomja Amerikát** (am. kultusz-rajzf.)* 27-én éjjel h10. **Batman és Robin** (am.) 27–28-án de. 10. **Dzsungelből dzsungelbe** (mb. am.) 27–28-án 12. **Ludas Matyi** (magy. rajzf.) 27–28-án 2.

BLUE BOX MOZIKLUB: Helyár: 200–300 Ft. **Meteo** (magy.) 25-én 4. **Függőkertek** (sp.) 25-én 6. **A riksás fiú** (vietnami)*** 25-én 8. **Hajnali háztetők** (magy.) 26-án 4. **Kisvárosi ünnep** (fr.) 26-án 6. **Larry Flynt, a provokátor** (am.)* 26-án 8. **Megáll az idő** (magy.) 27-én 4. **Valaki más Amerikája** (fr.–ang.–ném.–görög) 27-én 6. **Négy szoba** (mb. am.)** 27-én 8. **Legényanya** (magy.) 28-án 4. **Szóljatok a köpcösnek!** (am.)* 28-án 6. **Salo avagy Sodoma 120 napja** (olasz)*** 28-án 8. **István király** (magy.) 29-én f4. **Apám életére** (fr.)* 29-én f6. **Csalóka napfény** (fr.–orosz) 29-én f8. **Bohóc a falon** (magy.) 30-án 4. **Puszta formalitás** (fr.)* 30-án 6. **D'Artagnan lánya** (fr.) 30-án 8. **Indokina** (fr.)* 1-jén 5. **Zártkörű filmklub** – 1-jén 8. **Space Jam – Zűr az űrben** (mb. am.) 27–28-án de. 10.

CIRKO-GEJZÍR: Helyár: 300 Ft. **Element of crime – A bűn mélysége** (L. von Trier)** 25–30-ig 5, 7, 9. **Vad éjszakák** (C. Collard)*** 1-jén h6. **Latcho Drom** (T. Gatliff) 1-jén 8. A film zenéje CD-n kapható!

EURÓPA: Helyár: 200–330 Ft. Csütörtökönként egységes 200 Ft. **Anaconda** (am.)** 25–27-ig f2. **Star trek – Kapcsolatfelvétel** (am.) 28–1-jéig f2. **Intim részek** (am.)* f4. 26–27-én éjjel 10 is. **Féktelen Minnesota** (am.)* f6. **Az angol beteg** (am.)* f8. Tekintettel a film hosszúságára, minden előadás helyára: 350 Ft. **Kamaraterem: Babe** (mb. am.) 25–27-ig h2. **Elvált nők klubja** (am.)* 28–1-jéig h2. **Honfoglalás** (magy.) 25–27-ig h4. **Hetedik** (am.)*** 26–27-én éjjel n11. 28–1-jéig h4. **Csinibaba** (magy.) 25–27-ig h6. **Evita** (am.) 28–1-jéig h6. **Larry Flynt, a provokátor** (am.)* 25–27-ig 8. **Desperado** (am.)** 28–1-jén 8.

GRAFFITI: Helyár: 250–300 Ft. **Trainspotting** (ang.)** 25–28-ig f4. **Szájból szájba** (spanyol)* 29-én f4. **Evita** (am.) 30-án f4. **Roncsfilm** (magy.)* 1-jén f4. **Sekély sírhant** (ang.)** 25–28-ig f6. **Változások kora** (am.)* 29–1-jéig f6. **Túlélni Picassót** (am.)* 8. **Intim részek** (am.)* éjjel 10.

HUNNIA: Helyár: 270–300 Ft. Gyermekfilmekre egységesen: 200 Ft. **III. Richard** (ang.–am.)* 25-én 4. **Larry Flynt, a provokátor** (am.)* 26-án f4. **Vuk** (magy. rajzf.) 27-én 4. **Hugó, a víziló** (magy.–fr. rajfz.) 28-án 4. **Négy szoba** (mb. am.)** 29-én h4. **Tiszta románc** (am.)*** 30-án h4. **Ponyvaregény – Pulp Fiction** (am.)*** 1-jén f4. **Exotica** (kanadai)** 25–26-án 6, éjjel 10. 28–30-ig éjjel 10. **A kárbecslő** (kanadai)** 25–26-án 8.

IRÁNI FILMHÉT IX. 27.–X. 1.: **Víz, szél, homok** (A. Naderi) 27-én 6. **Az olajligeten át** (A. Kiarostami) 27-én 8.: zártkörű díszelőadás! 30-án 8. **Sara** (D. Mehrjui) 28-án 6. **A kulcs** (E. Foruzesh) 28-án 8. **Bashu, a kis idegen** (B. Beizai) 29-én 6. **Hol a barátom háza?** (A. Kiarostami) 29-én 8. **Nargess** (R. Bani-Etemad) 30-án 6. **Az utazás** (A. Raisian) 1-jén 6. **A szerelem utcái** (K. Sinai) 1-jén 8. Vendégünk a rendező!

MŰVÉSZ: Pénztárnyitás minden- nap n4-kor. Este 7 óráig minden előadásra 50%-os kedvezményt biztosítunk nyugdíjas- és ifjúsági mozibérletre. Egyhetes elővét! Jegyrendelés mindennap f4-től este f10 óráig a 332-6726 számon. Fotókiállításnak helyet biztosítunk! Reggel 8-tól du. 3 óráig a mozi termei kiadók! **Chaplin-terem:** CIGÁNYOK IDEJE (jugoszláv, E. Kusturica)* 4, h7, f10. **Bódy-terem: Egy fiatal méregkeverő kézikönyve** (ang.)** 25-én 5. **Semmihasznák** (fr.) 26-án 5. **Fargo** (am.)** 27-én 5. **Brigantik – VII. fejezet** (O. Joszeliani)* 28-án 5. **Hugicám** (holland)*** 29-én 5. **Salo avagy Sodoma 120 napja** (Pasolini)*** 30-án 5. **Titkok és hazugságok** (M. Leigh)* 1-jén h5. **Lost Highway – Útvesztőben** (am., D. Lynch)** 7, n10. **Tarkovszkij-terem: Halott ember** (J. Jarmusch)* 25-én h5. **Túl a felhőkön** (M. Antonioni, W. Wenders) 26-án h5. **Teljes napfogyatkozás** (A. Holland)** 27-én h5. **Fargo** (am.)** 28-án h5. **A kertben** (M. Sulik) 29-én h5. **A gyűlölet** (M. Kassowitz)** 30-án h5. **Párnakönyv** (P. Greenaway)** 1-jén h5. **EXTrémek** (holland, I. Kerkhof)*** 7, 9. (6. h. prol.) **Bunuel-terem: A selyem sikolya** (fr., Y. Marciano)* 25-én h4, h6, éjjel 10. 26–1-jéig 5, n8, f10. (3. h. prol.) **„Greta"** (szarajevói, P. Haris) angol feliratos, szinkrontolmácsolással: 25-én 8. **Huszárik-terem: Rizsporos intrikák** (P. Leconte)* 25-én f5. 29-én f9. **Trainspotting** (ang.)** 26-án f5. 29-én f7. **Sekély sírhant** (ang.)** 26-án f7. 27-én f5. 28-án f10. **Underground** (E. Kusturica)* 26-án f9. 28-án f5. **Néha a csajok is úgy vannak vele** (G. van Sant)* 29-én f5. **Titkok és hazugságok** (M. Leigh)* 30-án n5. **Orlando** (S. Potter)** 1-jén f5. **Brigantik – VII. fejezet** (O. Joszeliani)* 25-én f7. **Fourbi** (A. Tanner)* 27-én f7. 28-án f8. 30-án h9. **Arizonai álmodozók** (E. Kusturica)* 27-én f9. 30-án f7. **Halálos tézis** (sp.)** 1-jén f7. **A selyem sikolya** (fr., Y. Marciano)* 25-én h9. **Fargo** (am.)** 1-jén h9.

ÖRÖKMOZGÓ: Helyár: 220–300 Ft. **Mentőcsónak** (am., A. Hitchcock) 25-én f5. **Iván Nyikulin, az orosz matróz** (szovj., I. Szavcsenko) 25-én f7. **Egy szelíd asszony** (fr., R. Bresson) 25-én f9. **Valahol Európában** (Radványi G.) 26-án f5. **A nagy ábránd** (fr., J. Renoir) 26-án f7. **Hálózat** (am., S. Lumet) 26-án f9. **80 nap alatt a Föld körül I–II.** (am., M. Anderson) 27-én f5. **Bánatos utca** (ném., G. Wilhelm) 27-én 8. **Pesti mese** (Gaál B.) 28-án f5. **Vörös krizantém** (fr., L. Perret) – **A rémület útjai** (osztrák, Kertész M.) 28-án f7. **A szép Antonio** (olasz-fr., M. Bolognini) 28-án f9. **Toni** (fr., J. Renoir) 29-én f5. **Négy holland melodráma: Távirat Mexikóból, A bájos Aida, Joachim Goethal és az acél titka, A malmok lelke. Három szenzáció egy belga fesztiváltól: Lángoló lények** (am., J. Smith) – **A nagy borotválkozás** (am., M. Scorsese) – **Ugord át a városom** (belga, C. Akerman) 29-én 6. **Az éjszaka** (olasz, M. Antonioni) 29-én f9. **Modern idők** (am., C. Chaplin) 30-án f5. **Isten veled, Amerika!** (szovj., A. Dovzsenko) 30-án f7. **Édes élet I–II.** (olasz, F. Fellini) 30-án 8. **Hallelujah** (am., K. Vidor) 1-jén f5. **Intermezzo** (am., G. Ratoff) 1-jén f7. **Amadeus I–II.** (am., M. Forman) 1-jén 8.

SZINDBÁD: Este 7 óráig ifjúsági és nyugdíjas-mozibérletre 50% kedvezmény! Klimatizált, hűtött nézőtér! Telefonszám: 349-2773. **Latinovits-terem: Káma–Szútra** (am.–indiai)** f5, f9. **Retúr** (magy.) f7. Nyugdíjasoknak 50% kedvezménnyel! **Dajka-terem: A nyár meséje** (fr., E. Rohmer) 8. 25–26-án és 1-jén 4 is. **A tél meséje** (E. Rohmer) 27-én és 29-én 4. **Világok arca: Baraka** (am.) 28-án 4. **Mikrokozmosz** (fr.) 30-án 4. **Csinibaba** (magy.) 6.

TABÁN: Este 7 óráig ifjúsági és nyugdíjas-mozibérletre 50% kedvezmény! **Egy fiatal méregkeverő kézikönyve** (ang., B. Ross)** 25-én n7. **Kansas City** (am., R. Altman) 25-én 8. **Csapnivaló** (am., T. Dicillo) 26-án f7. **A gyűlölet** (fr., M. Kassowitz)** 26-án n9. **Bogáncs** (Fejér T.) 27-én f5. **Rómeó és Júlia** (am., B. Luhrmann)** 27-én 6. **III. Richard** (ang.–am., R. Locraine)* 27-én n9. **101 kiskutya** (mb. am., S. Herek) 28-án f5. **Lopott szépség** (olasz–ang.–fr., B. Bertolucci)** 28-án f7. **Karambol – Crash** (am., D. Cronenberg)*** 28-án f9. **Szájból szájba** (sp., M. G. Pereira)* 29-én f7. **Shop-stop** (am., K. Smith)* 29-én f9. **Orlando** (ang., S. Potter)** 30-án n7. Vetítési joga lejár, utoljára látható! **Titkok és hazugságok** (am., M. Leigh)* 30-án 8. **Gyula vitéz télen-nyáron** (Bácskai–Lauró I.) 1-jén f7. **Négy szoba** (mb. am.)** 1-jén n9.

TOLDI: Helyár: 200–360 Ft. Minden kedden, minden előadásra 50% kedvezmény! **Hatalmas Aphrodité** (am., W. Allen)** n5, h8. 25–27-ig és 29-én n7 is. (2. h. prol.) **Kolja** (cseh) 6, f10. 25–29-ig és 1-jén 4 is. 25–26-án és 29-én n9 is. (2. h. prol.) BBS nyilvános ülés – 30-án 8.

ŐSZI FESZTIVÁL A TOLDI MOZIBAN:

A „Közeledések" program táncfilmjei **Panaeuravideo** (Gém Gy.) – **Egyedül** (Zimmerman Zs.) – **Vörös** (Vincze Z.) – **Astral** (Kaszim T.) 27-én 8, f10. „Videologie" – Kortárs francia és magyar videoművészet: **Nem látni a végét** (Maurer D.–Szegedy–Maszák Z.) 28-án f7. A szerzők jelenlétében! **Vidéo Void Text, Granny's** (D. Larcher) 28-án f9. A műveket bemutatja Robert Cahen. **A farkasok** (F. Ruiz de Infante) 30-án f5. **Ágy, asztal, televízió** (Kopper J.–Sólyom A.) Közgáz Vizuális Brigád: KVBTV I–II. 30-án f7. **Jeanne** (P. Degeeter) 1-jén f7. **A fekete föld** (E. Le Mezo) 1-jén f9. **Összeállítás a Független Film- és Videoszövetségben készült, valamint a Mediawawe Fesztiválon bemutatásra került videoművekből: Népszínmű** (Domonkos J.–Dömötör P.) – **A nyúl temetése** (Örkény A.) – **Elvont ismeretek** (Könczei Cs.) – **Égő körte, Váratlan telihold** (Kotnyek I.) – **Madarak** (Hartyándi J.) – **Emulzió kutya** (Csáki L.) – **Sunday** (Igor és Ivan Buharov) 1-jén f9.

VÖRÖSMARTY: Hatalmas Aphrodité (am., W. Allen)** f4, f6, f8, f10. Az első előadásra ifjúsági és nyugdíjas-mozibérlet érvényes! (2. h. prol.) Dolby st.

224 év tapasztalatából profitálhat!

A BÁV Rt. Magyarország legrégebbi vállalata, melyet Mária Terézia királynő alapított 1773-ban, egyszerű zálogházként. Alapítása óta folyamatosan hasznot eredményező, dinamikusan fejlődő vállalkozás.

Most Ön is éljen a lehetőséggel! Az ÁPV Rt. nyilvános értékesítés keretében felajánlja a BÁV Rt. 766 millió forint névértékű részvénycsomagját.

1000 Ft névértékű részvény 1400 Ft-os áron vásárolható meg. A részvényjegyzés 1997. szeptember 29-től október 10-ig tart.
(Túljegyzés esetén 5 nap után lezárul.)

A részvények a K&H Brókerház Rt.-nél, valamint a K&H Bank kijelölt fiókjainál jegyezhetők.

BÁV RT alapítva: 1773

Mindig hasznát veszi!

Ez csak természetes

Zsigmond László gyermekligete Veresegyházon

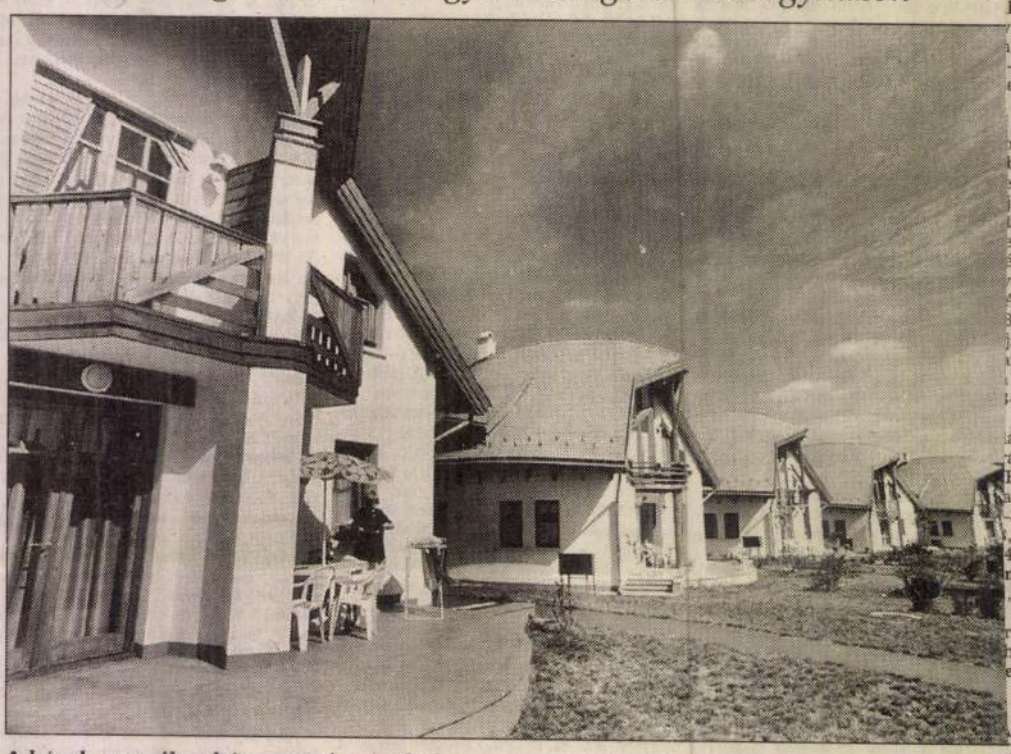

A házak organikus kánon szerint épültek

TEKNŐS MIKLÓS FELV.

Éltek már anyátlan-apátlan árvaként? Éltek már luxuslakásban? Két ellentétes kérdés, pedig ugyanarra utalnak. A másik, a rejtett, a pártok és az ádáz politikai viták mögötti Magyarország kis sikertörténetére. Egy gyermekliget létrejöttére, ahol majdnem minden a mesék dramaturgiai elve szerint zajlott.

Ha van izgalmas ebben az istenverte korszakban, hát a teljes kulturális kavarodás az. Többnyire bosszúságot okozó izgalom. Ritka pillanatokban azonban elméleteket ,meghazudtoló bizonyíték. Tanúság arról, hogy a különbözőnek, ellentétesnek látszó kulturális folyamatok olykor egymást felerősítő szimbiózisra juthatnak.

A húszas-harmincas évek akkor hipermodern építészeti eszméi az esztétikai, történeti és stiláris kérdésekről a társadalmi szükségletek kielégítésének kérdésére irányították az építészeti közgondolkodást. Hogyan lehet a modern technológiákat a társadalmi tömegigény szolgálatába állítani? Az igényként meghatározott térre, mint alaprajzra a falak és födémek tiszta, ésszerű rendszerét emelték: ebből lett a modernizmus fehér, puritán és geometrikus formavilága. Ez aztán divattá vált a „haladó" értelmiségiek körében, míg a felsőbb osztályok tárgyi világát áhító célközönség, a munkásság továbbra is palotákba vágyott. Az akkoriban kubistának nevezett kis „Bauhaus"-házak a középosztály kertvárosaiban tűntek fel, a munkásság pedig várhatott az ötvenes-hetvenes évekig, amikor a szociális gondoskodás Nyugaton, a munkáshatalom pedig Keleten tessékelte be tagjait a lakótelepek sokemeletes betonkreclijeibe.

Minálunk a hatvanas évektől – leglátványosabban Makovecz Imre munkásságában – fogalmazódott meg a mind kompromittáltabb modernizmus kritikája. A makoveczi életműből kisarjadó magyar organikus építészet irányzata romantikus és nemzeti elkötelezettségű ellenjavallattal élt. A kisközösségek föltámasztásával, a helyi igények mögött meghúzódó kollektív erők koncentrálásával kísérletezett. A mester Bakonyszentkirályon és Pakson vállalt főépítészi munkát. Tanítványait pedig szétosztotta Szerencsre, Csengerre, Iváncsra, Adonyba, a Káli-medencébe. Zsigmond Lászlónak Veresegyház jutott.

A fehér kubusok tehát szociális gondolatból születtek, az árbocos sarokablakok, legyezőszerűen szétnyíló térbeli fatámaszok, ágasfák és zsindelyes búbtetők építészete pedig abból a szándékból, hogy a magyar nép e formákban ismerjen önmagára.

A Veresegyházon már sok mindent tervező Zsigmond László ideális megbízóra lelt: Pásztor Bélára. A polgármester még régen, a hatvanas években lett ott tanácselnök. Azóta rendületlenül épít, mégpedig egyre növekvő öntudattal és hozzáértéssel. Két és fél évvel ezelőtt, a feszítő szükség már-már hazardírozásra késztette: '94 áprilisában – jókora összeg felvétele után – ígéretet tett, hogy egy 16 házból álló gyermekligetet építtet a Vácról és Vácdukáról elkerülő állami gondozott gyerekek számára. A határidőt ő jelölte ki ugyanazon év augusztus 20-ra.

A házak elkészültek. Organikus építészeti kánon szerint épültek. Egy négyzetmétert vetítve olcsóbban és gyorsabban, mint a legolcsóbb csavagy készen kapható és összerelhető ház. A földszinappalit, ebédlőt, mosóhelyget, szárítót foglalnak magába, valamint a felügyelő tszobáját. A gyerekek szobáemeleti galériáról nyílnak: ekét-három ágyasak.

Zsigmond László házai sciális indíttatású organikus slusú házak. Két ellentétes mközelítésmódot reprezentálna. Ha az elmélet felől közelítőhozzájuk, sosem értjük meg ellentétek harmóniáját. Ha pdig onnan, hogy a rózsadomvillák építészeti attribútumanak együttes jelentését hordozcsaládi házak, az egyedi tervezésű és készítésű bútorok boldoggá varázsolják néhány tucat kisgyerek életét, akkor az építészet lényegéhez jutunk el. A lelencházak, majd állami nevelőotthonok épületei és térszerkezetei évszázadokon át hasonlóképp alakultak, miként a börtönök, kaszárnyák, kórházak és tébolydák terei. E terek ítéletet hordoztak magukban. A családi élet kegyelmi állapotából kivetett árvákra sújtó sors ítéletét. Zsigmond László házai egyedülálló módon, példaértékűen törlik el ezt a kultúra mélyrétegeibe fészkelődött rossz hagyományt. Humánus és csinos házaiban ma sokszor jobb tárgyi feltételek között élnek az állami gondozott kisgyerekek, mint a szüleik és testvéreik között nevelkedő társaik. Különös, hogy a világon szinte egyetlenként, csak itt, Veresegyházán jöttek rá, ez így természetes.

Bojár Iván András

Mimikri-krimi

Kőrösi Zoltán: Romkert

Ez a számos történetszálból összeszőtt, műfajilag sem egynemű regény rejtélyek és ellentmondások sokaságát vonultatja föl és (részben) hagyja maga után. Elbeszélésmódjában és poétikai (ön)szemléletében egyaránt többféle, egymással nem egykönnyen egyeztethető szempontot mozgat meg, s szerkesztésének egyik központi elvét talán éppen az eltérő olvasói igények állandó leépítésében, illetve újraföltámasztásában lelhetnénk föl. A könyv szorosan vett cselekménye (borgesi mintákat követve) már eleve két regiszter határán bontakozik ki, az önértelmező, metairodalmi detektívregény magyarul még alig-alig megelevenített műfaji rendje szerint. Mészáros Péter, az utolsó nyári szünidejét töltő bölcsészhallgató két, tökéletesen egyforma gyermeket ábrázoló, ám tíz év különbséggel készült fénykép után kezd nyomozni, melyek közül az egyiken (ki más?) Kőrösi Zoltán író látható. A másik, tíz évvel később született gyermek nyomában járva Mészáros megismeri az alcsútdobozi kastélyban élő K. család lehangoló történetét, melynek végén Kőrösi gyermekhasonmása meghal, s a tikozatos hasonlóság okára nem derül fény.

Mészáros nyomozása egy idő után sajátos fordulatot vesz – hősünk ugyanis belekezd Kőrösi Zoltán *Mindszentek* című „dokumentumregényének" olvasásába, s nyomozásának tulajdonképpen egyetlen eredménye az lesz, hogy nyilvánosan megkérdőjelezi a regény hitelességét. Kőrösivel folytatandó nyilvános vitája azonban elmarad, mert a szerző eltűnik. A regény önértelmezésének iróniája nemcsak a posztmodern kritikai közhely szó szerinti átértelmezésében nyilvánvaló, hanem abban a csaknem mindig mulatságos kettősségben is, ahogy Mészáros olvasatában a főhős nézőpontját többnyire átvevő elbeszélés elmarasztalja a fiktív Mindszenteket.

A *Romkert* elbeszéléstechnikája láthatóan igazodik ahhoz a poétikai elgondoláshoz, amely végül ellenkezőjére fordítja a krimi rejtélyfeltáró célzatát. A cselekmény előrehaladtával szinte mindig akkor változik az elbeszélői nézőpont, amikor az olvasónak reménye lehet valamely titok megoldására, így a könyv vége felé közeledve nemhogy csökkenne, inkább növekszik a rejtélyek száma – ezt az elfedő stratégiát példázhatja a regény címévé emelt helyszín, a székesfehérvári Romkert metaforája. A populáris műfaj átsajátítása megtévesztőnek bizonyul, az olvasó érdeklődésének át kell fordulnia a detektívtörténet cselekményéről a hangnemi-poétikai összetevők szintjére.

A nézőpontok gyakori és helyenként bravúros váltogatását ellensúlyozza az elbeszélői hangnem viszonylagos egysége, amelyben a majdnem krimi és a metafikció eseménysorozata néha mellékesnek tetszik a benyomások, a képies elemek és a stiláris vagy a történetkezelést illető játékok egymásutánjában. Nem véletlen, hogy a könyv leggyakrabban visszatérő mondata a „minthogy formákon múlik az élet" *(A feleségem történetéből* vett idézet – a Romkert egyik mottója is onnan való), mely egyszerre példázat értékű és önértelmező alakzat, hiszen Mészáros Péter és környezete kissé szürke világára éppúgy érvényes lehet, mint a Kőrösi-regények nyelvének esztétikai felszínére. *(Jelenkor)*

Molnár Gábor Tamás

... módjuk van rá.

— Részt veszünk a vezetőségi üléseken.

— Volt-e már olyan javaslata, amit elfogadtak?

— Tudja azt az agronómus, hogy mit hogyan kell.

— Mindent jól csináltak eddig?

— Jól.

— És a kertészeti brigádban?

— Dolgozunk. Nem tudok én mit mondani. Mi csak dolgozunk...

Sári Lászlónét, a másik vezetőségi tagot a simítók között találtuk. Kedves, mosolygós asszonyka, akiben van lendület.

— Még csak egy éve vagyok vezetőségi tag, nem tudok sokat mondani.

— Egy év nagy idő. Sok minden történhetett ez alatt.

— Nem volt semmi... Semmi, amit elmondhatnék... Talán az, hogy nálunk minden asszony, akinek férje nem a tsz-ben dolgozik, 800 négy-... háztájit kapott eddig. ...ség úgy határozott,

át a vend...

Átmegy...

— Mert... zetőket ... miért ne... sohasem ...

EGÉSZ... ez. Amíg ... golódtak, ... szólhatna... gyunk, nem mondanak semmit. Senki se higgye, hogy valami titokzatos, megoldhatatlan nagy panasz lenne, amit ki sem mernek ejteni. Semmi új, csak az önérzet, a háttérbe szorítottság tör utat.

De valami mégis!

— Itt van ez a fiatalasszony — emeli fel a hangját az egyik, Kozlik Gyulánéra mutatva. — Nem segít rajta senki.

— Úgy bizony, nem törődnek vele...

— Pedig jól dolgozik, 300 munkaegységen felül keresett az idén is, de két kisgyereke van, öreg szüleit tartja, az ura meg beteg, itt rokkant meg a tsz-ben.

— Neki kellene valami mellékes pénzkereseti lehetőség.

... hajn...
...almas...
... az en...
...a érte...
...tett n...

...art ho...
...m ezt...
... bénár...
...szeg...
S milyen betegség...
a művet, melyből...
S mi sinyli meg e...
Az Alkotás! A Re...

Látok barbárul ra...
melyen csak botli...
S hallok beszédet,...
mint amit elzeng...
S amikor új ház á...
fürkészve nézek a...
mely jobban vall...
mint száz jegyzők...
mert nem a jelent...
az igaz érték szen...
Apellálok az Értel...
Ne bocsásd meg a...
Hisz a hanyagság,...
vajon kit büntet n...
S nem rontja-e m...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Zsigmond László
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1965 JAN 24.
1021

Zsigmond László

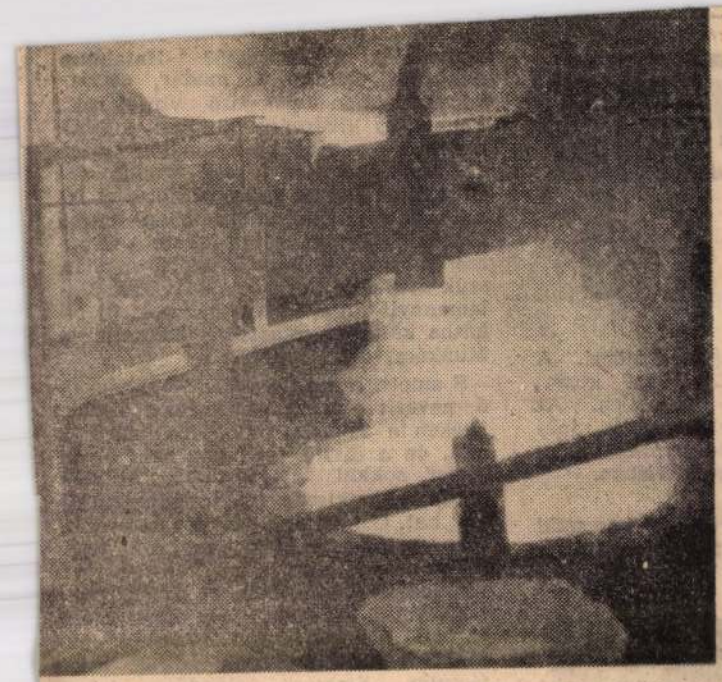

(Foto: Kotroczó)

z igyekezetükben, ami a ko-
ábbi beszélgetésekre utal,
mi amolyan „belső követel-
ményként" érezhető, mégis az
legen szemével is látható.

Az öntők magyarázatot ad-
ak.

— *Sokasodnak a feladatok,
ezt öntvénnyel győzni alig-
a lehet a régi módon. Új
echnológiák, új módszerek
zükségesek az évi prototípu-
okhoz, a terv maradéktalan
eljesítéséhez. Ha ezt sikerül*

rend köti őt. De amig a gyárban van, addig mindent megtesz a közös elhatározások teljesítéséért.

Ezért nyílt a verseny, nem tudni mit hoz az „ötből kettő". Vannak neves és névtelen vetélkedők az acélöntödében, s ez nagy szerencse.

Most már csak azt kívánják, hogy még több versengő legyen a fiatalok közül, mert akkor biztosabb lesz a siker.

Gyulai Ferenc

PI SIKER

Köszönöm, Kurucz elvtárs, hogy megpróbálod, és ne felejtsd, nagyon várom a válaszodat...

★

épült a szomok
is.

— *Két éve ké
épület. Belső t
képeztem ki, me
lag előnyös és a
dezvények céljár
masabb megoldás. Szeretik a tanárok is, a gyerekek is, ma már az ország három más városában épül hasonló iskola.*

Ezért és az Üllői úti lakótelepen felépített nyolcemeletes lakóházért tüntették ki Ybl-díjjal.

KONTRASZT

Fényképeket mutat és egy makettet.

— *Két esztendeje bízták rám Salgótarján városrendezési tervének elkészítését. Akkor már dolgozott a tizenegyemeletes szálloda tervén Jánossy György, a főtéri kultúrház tervén pedig Szrogh György kollégám. Nincs hazánkban olyan kontraszt, mint ez a város. A régi alacsony és zsúfolt épületek mellett magasodnak az új, modern épületek.*

Lassan a város központját is lebontják, s helyén új város születik. A főtér kialakítása

folytatásaként fogadja a városba érkezőt.

EGYÜTTMŰKÖDÉS

A város főterénél épül fel 192 lakással az első nyolcemeletes lakóház. Építése sürgős, mert a város régi házainak lebontásával súlyossá vált a lakásgond. Új technológia szerint, előregyártott elemekből, gyors ütemben építik fel az épületet, s csak a közfalak készülnek a hagyományos módszerek szerint. Az alapozást megkezdték, felépült a földszint, ám a minisztérium engedélye egyre késett.

A fiatal mérnök felelősségére folytatták az építést.

Egy napon *Trautmann Rezső* építésügyi miniszter telefonált a LAKÓTERVHEZ: szeretné megnézni az újjászülető várost. A miniszternek feltűnt a már hatemeletnél tartó lakóház. Magyar Gézának hirtelen melege támadt:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJÚSÁG

1964 MÁJ 16

Ősi művészet — mai alkotó

Ahogy mondani szokás, a „kaptafánál" maradt. Kislánykora óta a kerámiák között él, naponta látta, figyelte a korong forgását, az alkotó kéz munkáját, amelynek nyomán életre kelt a kerámia: a földből és tűzből alkotott ősi emberi művészet. Nézte, csodálta édesapja, Gorka Géza, Kossuth- és Munkácsy-díjas keramikusművész elefántcsontszín, levendulakék, eozinzöld vázáit és tálait. Csodálta, lassanként tanulmányozni kezdte... megpróbálta — és sikerült!

Hogy mikor lett keramikus és hogyan lett művész, azt maga sem tudja. Gimnazista korában úgy tervezte, hogy textilfestő lesz. Egyszer aztán hozzáért az agyaghoz — és hozzáragadt! Sáros, lucskos mesterség és mégis milyen gyönyörű.

— *Aki egyszer elkezdte, nem tudja abbahagyni* — vallja most nekünk Gorka Lívia. — *Az ember befelé néz, önmagával beszélget, és közben agyagba ülteti gondolatait. Az agyag, amelyet ősidők óta formál az alkotó ember, szüntelenül kínál újabb és újabb, beláthatatlan lehetőségeket. Formateremtésre ösztönöz. Azt hiszem, nincs olyan művész, aki mesterségének anyagát ne akarná heves kíváncsisággal, minden titkában, minden atomjában meghódítani. Az ismeretlen anyag, ha közelítünk hozzá, merev és ellenálló. De ha megismertük, egyre lágyabb és adaadóbb lesz.*

Gorka Líviát nagy-nagy anyagszeretete, s vágyakozása az új iránt: újabbnál újabb kísérletezésre ösztönzi. A Gülbaba utcai műhely falai között nagy csaták folynak szüntelen. Az eredményt semmi sem bizonyítja jobban, mint Gorka Lívia nemrég megnyílt kiállítása a Csók-galériában.

★

Milyen kiállított tárgyakon keresztül ismerheti meg ezt az érdekes művészetet, Gorka Lívia legbensőbb mondanivalóját a látogató? Hatalmas tömbváza, fémnyakú madár, szivárványszínekben pompázó virágtartók, különleges kiképzésű falitálak, kisebb-nagyobb, vékonyabb-vastagabb gyertyatartók vallanak némán műhelyének titkairól. Micsoda széles skálát ölel fel művészete! Az egyik teremben csupa „apróka" tárgy: sárga-fekete virágcseréptartó, két hosszú csőrű madár, szűk nyakú és „nagy szájú" vázák. Valamennyit fiatalok, ifjú házasok, új lakásba költözők otthonába képzelte a Munkácsy-díjas művésznő.

S amott, a nagyteremben — ahogyan ő nevezi: — az igazi gyerekei állnak. Ezeken a színezés többnyire még a régi, de a díszítőelem már nem olyan bizarr, sokkal tartózkodóbb. Minden darab, a legkisebb is, monumentálisnak hat. Ősi, mégis egészen új — modern — formák ezek, csillogó vagy tompa mázakkal, színekkel, egyszerű vonalakkal, fémbetétekkel gazdagítva.

Kerámiái — egyszerűségükkel megragadó alkotásai — láttán a hazánkban vendégszerepelt görög színtársulat „Elektra" előadása jutott eszembe. A művészek, az írott szó, a saját művészetük erejében bízva, ki mertek állni a színpadra, egyszerű ruhában, dísztelenül, festetlenül... Görögül beszéltek, mégis megértettük őket. Gorka Lívia is, mert bízik az ősi agyag erejében és önmaga művészetében, mer és tud egyszerű lenni. Modern nyelven „beszél", mégis megérti az egész világ.

Munkáit külföldön is szeretik. Prága, Graz, Linz, Moszkva, London és más külföldi városok kiállításain szerepeltek sikerrel alkotásai.

A sok nemzetközi elismerés mellett Gorka Líviának mégis az a legnagyobb öröme, hogy megrendezték a Csók-galériában első, hazai, önálló kiállítását.

S a Gülbaba utcai műhelyben napról napra újjászületik egy ősi művészet...

Zsigmond Márta

KTÓBER 1-IG

JURASSIC PARK (mb. am.) f1, 3, f6, 8. 26–27-én éjjel n11 is. 27–28-án de. n11 is. Dolby digital

UGOCSA: Helyár: 80–300 Ft. **Men in black – Sötét zsaruk** (mb. am.)* 4, 6, 8. 27–28-án du. 1 is. Dolby st. **Alkonyattól pirkadatig** (am.)* 26-án éjjel 10. Dolby st. **A bestia** (am.)** 27-én éjjel 10. Dolby st. **101 kiskutya** (mb. am.) 27–28-án de. 11. Dolby st. **Hanta boy** (mb. am.)* 27–28-án f3. Dolby st.

ART MOZI HÁLÓZAT:

BEM: Helyár: 240–280 Ft. **101 kiskutya** (mb. am.) 4. **Feküdj le kutyákkal!** (am.)*** 25-én 6. **Mielőtt felkel a nap** (am.) 26-án 6. **Mikrokozmosz** (fr.) 27–28-án 6. **Értelem és érzelem** (am.) 29-én 6. **A szív hídjai** (am.)* 30-án 6. **Jane Eyre** (ang.) 1-jén 6. **Rómeó és Júlia** (am.)** 25–26-án h8. 27–28-án f8. 29-én n9. **Evita** (am.) 30-án n9. 1-jén 8. **Beavis és Butt-head lenyomja Amerikát** (am. kultusz-rajzf.)* 27-én éjjel h10. **Batman és Robin** (am.) 27–28-án de. 10. **Dzsungelből dzsungelbe** (mb. am.) 27–28-án 12. **Ludas Matyi** (magy. rajzf.) 27–28-án 2.

BLUE BOX MOZIKLUB: Helyár: 200–300 Ft. **Meteo** (magy.) 25-én 4. **Függőkertek** (sp.) 25-én 6. **A riksás fiú** (vietnami)*** 25-én 8. **Hajnali háztetők** (magy.) 26-án 4. **Kisvárosi ünnep** (fr.) 26-án 6. **Larry Flynt, a provokátor** (am.)* 26-án 8. **Megáll az idő** (magy.) 27-én 4. **Valaki más Amerikája** (fr.–ang.–ném.–görög) 27-én 6. **Négy szoba** (mb. am.)** 27-én 8. **Legényanya** (magy.) 28-án 4. **Szóljatok a köpcösnek!** (am.)* 28-án 6. **Salo avagy Sodoma 120 napja** (olasz)*** 28-án 8. **István király** (magy.) 29-én f4. **Apám életére** (fr.)* 29-én f6. **Csalóka napfény** (fr.–orosz) 29-én f8. **Bohóc a falon** (magy.) 30-án 4. **Puszta formalitás** (fr.)* 30-án 6. **D'Artagnan lánya** (fr.) 30-án 8. **Indokína** (fr.)* 1-jén 5. **Zártkörű filmklub** – 1-jén 8. **Space Jam – Zűr az űrben** (mb. am.) 27–28-án de. 10.

CIRKO-GEJZÍR: Helyár: 300 Ft. **Element of crime – A bűn mélysége** (L. von Trier)** 25–30-ig 5, 7, 9. **Vad éjszakák** (C. Collard)*** 1-jén h6. **Latcho Drom** (T. Gatliff) 1-jén 8. A film zenéje CD-n kapható!

EURÓPA: Helyár: 200–330 Ft. Csütörtökönként egységes 200 Ft. **Anaconda** (am.)** 25–27-ig f2. **Star trek – Kapcsolatfelvétel** (am.) 28–1-jéig f2. **Intim részek** (am.)* f4. 26–27-én éjjel 10 is. **Féktelen Minnesota** (am.)* f6. **Az angol beteg** (am.)* f8. Tekintettel a film hosszúságára, minden előadás helyára: 350 Ft. **Kamaraterem: Babe** (mb. am.) 25–27-ig h2. **Elvált nők klubja** (am.)* 28–1-jéig h2. **Honfoglalás** (magy.) 25–27-ig h4. **Hetedik** (am.)*** 26–27-én éjjel n11. 28–1-jéig h4. **Csinibaba** (magy.) 25–27-ig h6. **Evita** (am.) 28–1-jéig h6. **Larry Flynt, a provokátor** (am.)* 25–27-ig 8. **Desperado** (am.)** 28–1-jén 8.

GRAFFITI: Helyár: 250–300 Ft. **Trainspotting** (ang.)** 25–28-ig f4. **Szájból szájba** (spanyol)* 29-én f4. **Evita** (am.) 30-án f4. **Roncsfilm** (magy.)* 1-jén f4. **Sekély sírhant** (ang.)** 25–28-ig f6. **Változások kora** (am.)* 29–1-jéig f6. **Túlélni Picassót** (am.)* 8. **Intim részek** (am.)* éjjel 10.

HUNNIA: Helyár: 270–300 Ft. Gyermekfilmekre egységesen: 200 Ft. **III. Richard** (ang.–am.)* 25-én 4. **Larry Flynt, a provokátor** (am.)* 26-án f4. **Vuk** (magy. rajzf.) 27-én 4. **Hugó, a viziló** (magy.–fr. rajfz.) 28-án 4. **Négy szoba** (mb. am.)** 29-én h4. **Tiszta románc** (am.)*** 30-án h4. **Ponyvaregény – Pulp Fiction** (am.)*** 1-jén f4. **Exotica** (kanadai)** 25–26-án 6, éjjel 10. 28–30-ig éjjel 10. **A kárbecslő** (kanadai)** 25–26-án 8.

IRÁNI FILMHÉT IX. 27.–X. 1.: **Víz, szél, homok** (A. Naderi) 27-én 6. **Az olajligeten át** (A. Kiarostami) 27-én 8.: zártkörű díszelőadás! 30-án 8. **Sara** (D. Mehrjui) 28-án 6. **A kulcs** (E. Foruzesh) 28-án 8. **Bashu, a kis idegen** (B. Beizai) 29-én 6. **Hol a barátom háza?** (A. Kiarostami) 29-én 8. **Nargess** (R. Bani-Etemad) 30-án 6. **Az utazás** (A. Raisian) 1-jén 6. **A szerelem utcái** (K. Sinai) 1-jén 8. Vendégünk a rendező!

MŰVÉSZ: Pénztárnyitás minden- nap n4-kor. Este 7 óráig minden előadásra 50%-os kedvezményt biztosítunk nyugdíjas- és ifjúsági mozibérletre. Egyhetes elővét! Jegyrendelés mindennap f4-től este f10 óráig a 332-6726 számon. Fotókiállításnak helyet biztosítunk! Reggel 8-tól du. 3 óráig a mozi termei kiadók! **Chaplin-terem:** CIGÁNYOK IDEJE (jugoszláv, E. Kusturica)* 4, h7, f10. **Bódy-terem: Egy fiatal méregkeverő kézikönyve** (ang.)** 25-én 5. **Semmihasznák** (fr.) 26-án 5. **Fargo** (am.)** 27-én 5. **Brigantik – VII. fejezet** (O. Joszeliani)* 28-án 5. **Hugicám** (holland)*** 29-én 5. **Salo avagy Sodoma 120 napja** (Pasolini)*** 30-án 5. **Titkok és hazugságok** (M. Leigh)* 1-jén h5. **Lost Highway – Útvesztőben** (am., D. Lynch)** 7, n10. **Tarkovszkij-terem: Halott ember** (J. Jarmusch)* 25-én h5. **Túl a felhőkön** (M. Antonioni, W. Wenders) 26-án h5. **Teljes napfogyatkozás** (A. Holland)** 27-én h5. **Fargo** (am.)** 28-án h5. **A kertben** (M. Sulik) 29-én h5. **A gyülölet** (M. Kassowitz)** 30-án h5. **Párnakönyv** (P. Greenaway)** 1-jén h5. **EXTrémek** (holland, I. Kerkhof)*** 7, 9. (6. h. prol.) **Bunuel-terem: A selyem sikolya** (fr., Y. Marciano)* 25-én h4, h6, éjjel 10. 26–1-jéig 5, n8, f10. (3. h. prol.) **„Greta"** (szarajevói, P. Haris) angol feliratos, szinkrontolmácsolással: 25-én 8. **Huszárik-terem: Rizsporos intrikák** (P. Leconte)* 25-én f5. 29-én f9. **Trainspotting** (ang.)** 26-án f5. 29-én f7. **Sekély sírhant** (ang.)** 26-án f7. 27-én f5. 28-án f10. **Underground** (E. Kusturica)* 26-án f9. 28-án f5. **Néha a csajok is úgy vannak vele** (G. van Sant)* 29-én f5. **Titkok és hazugságok** (M. Leigh)* 30-án n5. **Orlando** (S. Potter)** 1-jén f5. **Brigantik – VII. fejezet** (O. Joszeliani)* 25-én f7. **Fourbi** (A. Tanner)* 27-én f7. 28-án f8. 30-án h9. **Arizonai álmodozók** (E. Kusturica)* 27-én f9. 30-án f7. **Halálos tézis** (sp.)** 1-jén f7. **A selyem sikolya** (fr., Y. Marciano)* 25-én h9. **Fargo** (am.)** 1-jén h9.

ÖRÖKMOZGÓ: Helyár: 220–300 Ft. **Mentőcsónak** (am., A. Hitchcock) 25-én f5. **Iván Nyikulin, az orosz matróz** (szovj., I. Szavcsenko) 25-én f7. **Egy szelíd asszony** (fr., R. Bresson) 25-én f9. **Valahol Európában** (Radványi G.) 26-án f5. **A nagy ábránd** (fr., J. Renoir) 26-án f7. **Hálózat** (am., S. Lumet) 26-án f9. **80 nap alatt a Föld körül I–II.** (am., M. Anderson) 27-én f5. **Bánatos utca** (ném., G. Wilhelm) 27-én 8. **Pesti mese** (Gaál B.) 28-án f5. **Vörös kriszantém** (fr., L. Perret) – **A rémület útjai** (osztrák, Kertész M.) 28-án f7. **A szép Antonio** (olasz-fr., M. Bolognini) 28-án f9. **Toni** (fr., J. Renoir) 29-én f5. **Négy holland melodráma: Távirat Mexikóból, A bájos Aida, Joachim Goethal és az acél titka, A malmok lelke. Három szenzáció egy belga fesztiváltól: Lángoló lények** (am., J. Smith) – **A nagy borotválkozás** (am., M. Scorsese) – **Ugord át a városom** (belga, C. Akerman) 29-én 6. **Az éjszaka** (olasz, M. Antonioni) 29-én f9. **Modern idők** (am., C. Chaplin) 30-án f5. **Isten veled, Amerika!** (szovj., A. Dovzsenko) 30-án f7. **Édes élet I–II.** (olasz, F. Fellini) 30-án 8. **Hallelujah** (am., K. Vidor) 1-jén f5. **Intermezzo** (am., G. Ratoff) 1-jén f7. **Amadeus I–II.** (am., M. Forman) 1-jén 8.

SZINDBÁD: Este 7 óráig ifjúsági és nyugdíjas-mozibérletre 50% kedvezmény! Klimatizált, hűtött nézőtér! Telefonszám: 349-2773. **Latinovits-terem: Káma–Szútra** (am.–indiai)** f5, f9. **Retúr** (magy.) f7. Nyugdíjasoknak 50% kedvezménnyel! **Dajka-terem: A nyár meséje** (fr., E. Rohmer) 8. 25–26-án és 1-jén 4 is. **A tél meséje** (E. Rohmer) 27-én és 29-én 4. **Világok arca: Baraka** (am.) 28-án 4. **Mikrokozmosz** (fr.) 30-án 4. **Csinibaba** (magy.) 6.

TABÁN: Este 7 óráig ifjúsági és nyugdíjas-mozibérletre 50% kedvezmény! **Egy fiatal méregkeverő kézikönyve** (ang., B. Ross)** 25-én n7. **Kansas City** (am., R. Altman) 25-én 8. **Csapnivaló** (am., T. Dicillo) 26-án f7. **A gyülölet** (fr., M. Kassowitz)** 26-án n9. **Bogáncs** (Fejér T.) 27-én f5. **Rómeó és Júlia** (am., B. Luhrmann)** 27-én 6. **III. Richard** (ang.–am., R. Locraine)* 27-én n9. **101 kiskutya** (mb. am., S. Herek) 28-án f5. **Lopott szépség** (olasz–ang.–fr., B. Bertolucci)** 28-án f7. **Karambol – Crash** (am., D. Cronenberg)*** 28-án f9. **Szájból szájba** (sp., M. G. Pereira)* 29-én f7. **Shop-stop** (am., K. Smith)* 29-én f9. **Orlando** (ang., S. Potter)** 30-án n7. Vetítési joga lejár, utoljára látható! **Titkok és hazugságok** (am., M. Leigh)* 30-án 8. **Gyula vitéz télen-nyáron** (Bácskai–Lauró I.) 1-jén f7. **Négy szoba** (mb. am.)** 1-jén n9.

TOLDI: Helyár: 200–360 Ft. Minden kedden, minden előadásra 50% kedvezmény! **Hatalmas Aphrodité** (am., W. Allen)** n5, h8. 25–27-ig és 29-én n7 is. (2. h. prol.) **Kolja** (cseh) 6, f10. 25–29-ig és 1-jén 4 is. 25–26-án és 29-én n9 is. (2. h. prol.) BBS nyilvános ülés – 30-án 8.

ŐSZI FESZTIVÁL A TOLDI MOZIBAN:

A „Közeledések" program táncfilmjei **Panaeuravideo** (Gém Gy.) – **Egyedül** (Zimmerman Zs.) – **Vörös** (Vincze Z.) – **Astral** (Kaszim T.) 27-én 8, f10. „Videologie" – Kortárs francia és magyar videoművészet: **Nem látni a végét** (Maurer D.–Szegedy-Maszák Z.) 28-án f7. A szerzők jelenlétében! **Vidéo Void Text, Granny's** (D. Larcher) 28-án f9. A műveket bemutatja Robert Cahen. **A farkasok** (F. Ruiz de Infante) 30-án f5. **Ágy, asztal, televízió** (Kopper J.–Sólyom A.) Közgáz Vizuális Brigád: KVBTV I–II. 30-án f7. **Jeanne** (P. Degeeter) 1-jén f7. **A fekete föld** (E. Le Mezo) 1-jén f9. **Összeállítás a Független Film- és Videoszövetségben készült, valamint a Mediawawe Fesztiválon bemutatásra került videoművekből: Népszínmű** (Domonkos J.–Dömötör P.) – **A nyúl temetése** (Örkény A.) – **Elvont ismeretek** (Könczei Cs.) – **Égő körte, Váratlan telihold** (Kotnyek I.) – **Madarak** (Hartyándi J.) – **Emulzió kutya** (Csáki L.) – **Sunday** (Igor és Ivan Buharov) 1-jén f9.

VÖRÖSMARTY: Hatalmas Aphrodité (am., W. Allen)** f4, f6, f8, f10. Az első előadásra ifjúsági és nyugdíjas-mozibérlet érvényes! (2. h. prol.) Dolby st.

224 év tapasztalatából profitálhat!

A BÁV Rt. Magyarország legrégebbi vállalata, melyet Mária Terézia királynő alapított 1773-ban, egyszerű zálogházként. Alapítása óta folyamatosan hasznot eredményező, dinamikusan fejlődő vállalkozás.

ZSIGMOND LÁSZLÓ

NÉPSZABADSÁG
1997. szeptember 25., csütörtök

Ez csak természetes

Zsigmond László gyermekligete Veresegyházon

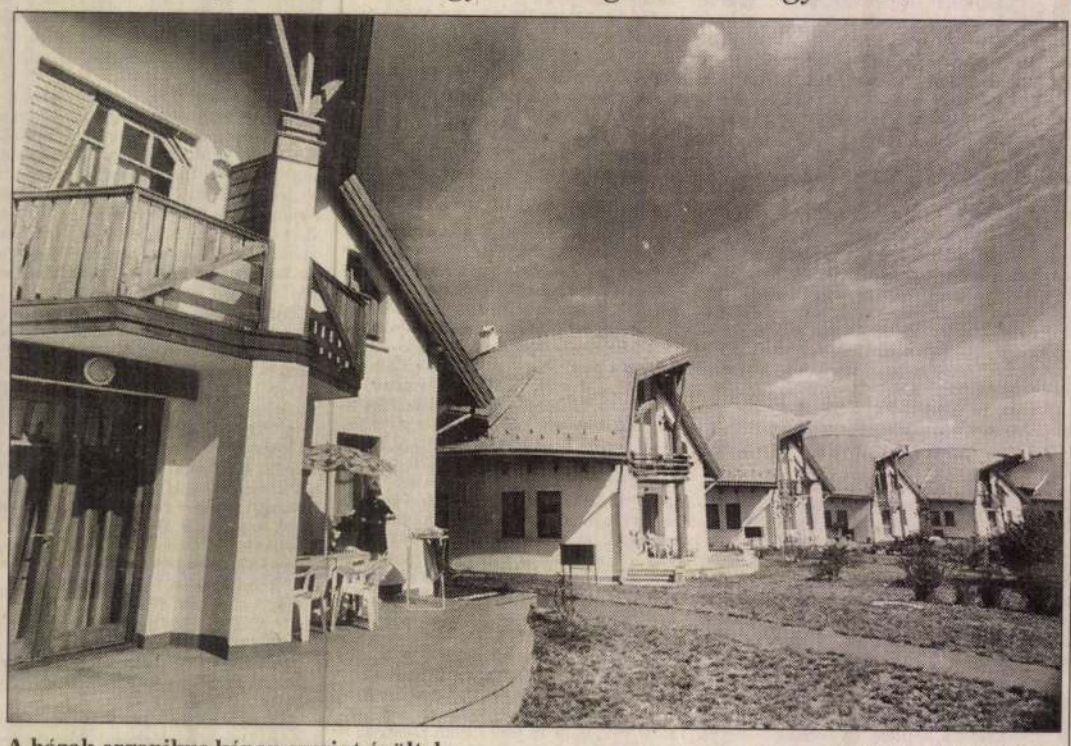

A házak organikus kánon szerint épültek

TEKNŐS MIKLÓS FELVÉTELE

Éltek már anyátlan-apátlan árvaként? Éltek már luxuslakásban? Két ellentétes kérdés, pedig ugyanarra utalnak. A másik, a rejtett, a pártok és az ádáz politikai viták mögötti Magyarország kis sikertörténetére. Egy gyermekliget létrejöttére, ahol majdnem minden a mesék dramaturgiai elve szerint zajlott.

Ha van izgalmas ebben az istenverte korszakban, hát a teljes kulturális kavarodás az. Többnyire bosszúságot okozó izgalom. Ritka pillanatokban azonban elméleteket ¸meghazudtoló bizonyíték. Tanúság arról, hogy a különbözőnek, ellentétesnek látszó kulturális folyamatok olykor egymást felerősítő szimbiózisra juthatnak.

A húszas-harmincas évek akkor hipermodern építészeti eszméi az esztétikai, történeti és stiláris kérdésekről a társadalmi szükségletek kielégítésének kérdésére irányították az építészeti közgondolkodást. Hogyan lehet a modern technológiákat a társadalmi tömegigény szolgálatába állítani? Az igényként meghatározott térre, mint alaprajzra a falak és födémek tiszta, ésszerű rendszerét emelték: ebből lett a modernizmus fehér, puritán és geometrikus formavilága. Ez aztán divattá vált a „haladó" értelmiségiek körében, míg a felsőbb osztályok tárgyi világát áhító célközönség, a munkásság továbbra is palotákba vágyott. Az akkoriban kubistának nevezett kis „Bauhaus"-házak a középosztály kertvárosaiban tűntek fel, a munkásság pedig várhatott az ötvenes-hetvenes évekig, amikor a szociális gondoskodás Nyugaton, a munkáshatalom pedig Keleten tessékelte be tagjait a lakótelepek sokemeletes betonkreclijeibe.

Minálunk a hatvanas évektől – leglátványosabban Makovecz Imre munkásságában – fogalmazódott meg a mind kompromittáltabb modernizmus kritikája. A makoveczi életműből kisarjadó magyar organikus építészet irányzata romantikus és nemzeti elkötelezettségű ellenjavallattal élt. A kisközösségek föltámasztásával, a helyi igények mögött meghúzódó kollektív erők koncentrálásával kísérletezett. A mester Bakonyszentkirályon és Pakson vállalt főépítészi munkát. Tanítványait pedig szétosztotta Szerencsre, Csengerre, Iváncsra, Adonyba, a Káli-medencébe. Zsigmond Lászlónak Veresegyház jutott.

A fehér kubusok tehát szociális gondolatból születtek, az árbocos sarokablakok, legyezőszerűen szétnyíló térbeli fatámaszok, ágasfák és zsindelyes búbtetők építészete pedig abból a szándékból, hogy a magyar nép e formákban ismerjen önmagára.

A Veresegyházon már sok mindent tervező Zsigmond László ideális megbízóra lelt: Pásztor Bélára. A polgármester még régen, a hatvanas években lett ott tanácselnök. Azóta rendületlenül épít, mégpedig egyre növekvő öntudattal és hozzáértéssel. Két és fél évvel ezelőtt, a feszítő szükség már-már hazardírozásra késztette: '94 áprilisában – jókora összeg felvétele után – ígéretet tett, hogy egy 16 házból álló gyermekligetet építtet a Vácról és Vácdukáról elkerülő állami gondozott gyerekek számára. A határidőt ő jelölte ki ugyanazon év augusztus 20-ra.

A házak elkészültek. Organikus építészeti kánon szerint épültek. Egy négyzetméterre vetítve olcsóbban és gyorsabban, mint a legolcsóbb családi, vagy készen kapható és összeszerelhető ház. A földszinten nappalit, ebédlőt, mosóhelyiséget, szárítót foglalnak magukba, valamint a felügyelő tanár szobáját. A gyerekek szobái az emeleti galériáról nyílnak: egy-két-három ágyasak.

Zsigmond László házai szociális indíttatású organikus stílusú házak. Két ellentétes megközelítésmódot reprezentálnak. Ha az elmélet felől közelítünk hozzájuk, sosem értjük meg az ellentétek harmóniáját. Ha pedig onnan, hogy a rózsadombi villák építészeti attribútumainak együttes jelentését hordozó családi házak, az egyedi tervezésű és készítésű bútorok boldoggá varázsolják néhány tucat kisgyerek életét, akkor az építészet lényegéhez jutunk el. A lelencházak, majd állami nevelőotthonok épületei és térszerkezetei évszázadokon át hasonlóképp alakultak, miként a börtönök, kaszárnyák, kórházak és tébolydák terei. E terek ítéletet hordoztak magukban. A családi élet kegyelmi állapotából kivetett árvákra sújtó sors ítéletét. Zsigmond László házai egyedülálló módon, példaértékűen törlik el ezt a kultúra mélyrétegeibe fészkelődött rossz hagyományt. Humánus és csinos házaiban ma sokszor jobb tárgyi feltételek között élnek az állami gondozott kisgyerekek, mint a szüleik és testvéreik között nevelkedő társaik. Különös, hogy a világon szinte egyetlenként, csak itt, Veresegyházán jöttek rá, ez így természetes.

Bojár Iván András

A Zsennyei Műhely Társaság
tisztelettel meghívja Önt a

DZSEM 98
diák zsennyei műhely

visszatekintő
kiállításának

1998. december 16-án 18 órakor

tartandó megnyitójára
és CD-ROM-bemutatójára.

A kiállítást
megnyitják:

Cserny József
Demjén Imre
Monostori Vladimir

VOLCYFA
galéria

1027 Budapest Henger utca 2.
A kiállítás megtekinthető 1998 december 23-ig,
naponta 10-18 óráig.

Zsennyei Műhely
Társaság
1081 Budapest
Köztársaság tér 14.

Új Művészet
Sinkovits Péter
Budapest
Báthory u. 10.
1054

Tsengery Rózsi.

8 órai Ujság.
1930. I. 12., 4.
(:Kritika:)

Építészet

Ráklépésben

Fabriczius József Általános Iskola, Veresegyház

Annak ellenére, hogy a fővárost elhagyó vándorlók első nagy hulláma már régen lecsengett és a tendencia megfordult, sőt, ma már nem irigyeljük azokat az ingázókat sem, akik a túlzsúfolt utakon hosszú sorokban állnak, hogy jól megérdemelt napi pihenésüket valamely Budapest környéki kisebb településen töltsék, még mindig akadnak olyan vonzó adottságokkal rendelkező falvak vagy kisebb városok, amelyek lélekszáma rohamosan nő, és van okuk az optimizmusra. A termálfürdőjéről és újabban medvefarmjáról is ismert Veresegyház ezek közé tartozik. Az új építkezések mennyisége és minősége azonban jól mutatja, hogy Veresegyház nem kizárólag turisztikai célpontként működik – az itt felépült általános iskola új gigantikus tömbje azt bizonyítja, hogy a település kivételes helyzetben van.

Bármely fővárosi általános iskola megirigyelhetné azt a létszámot, amelynek kedvéért ilyen hatalmas tömböt építenek, nem is beszélve arról, hogy az új épületbe még így is csak az alsó tagozatosok férnek el. A Fabriczius József Általános Iskolában ugyanis előfordul, hogy évfolyamonként 6 osztály indul, sőt, az idei első évfolyamot 8 osztállyal indították. Maga az intézmény egyébként 1794 óta létezik, jelenleg mintegy 80 pedagógus oktatja a gyerekeket az új, 7000 négyzetméter alapterületű épületben.

Már több alkalommal bebizonyosodott, hogy az organikus stílus jól illik a gyerekekhez, a természetes anyagok, a változatos terek kellemes légkört teremtenek egy-egy oktatási intézményben. (Ilyen többek között az ürömi általános iskola vagy az etyeki óvoda épülete is.) Kicsit más a helyzet azonban egy ilyen esetben, amikor hatalmas alapterülettel és tágas belmagasságokkal lehet dolgozni. A vezető tervező, *Zsigmond László*, aki Veresegyház főépítésze is egyben, egy hatalmas rákot formázó épületet tervezett ide, amelynek ollóiban uszodát és tornatermet alakítottak ki, jutott hely egy hatalmas díszteremnek is, és egy koncertek vagy más önkormányzati rendezvények számára is alkalmas, tágas aulának. Ezeket a termeket és helyiségeket egyébként bérbe is lehet adni, ami nem elhanyagolandó szempont, mivel az iskola 1,9 milliárd forintból épült fel, és ezt az összeget 466 millió forint állami támogatásból, a hiányzó összeget pedig önkormányzati pénzből és hitelből finanszírozták.

Talán még ma is látható az aulában az a kiállítás, amely az 1999 óta épülő tömbök alaprajzát és részleteit tárgyalja, illetve magyarázatot nyújt a választott stílus alkalmazásáról is: „Egy épület lény, lényszerű lelke van (…) Kaotikus világunkban az iskola szigetként áll, ahol a színek, formák harmóniája belső nyugalmat teremthet." Tény, hogy az új épületet az alapelvekhez hűen formálták meg. Itt nincs hiány hajlított ívekből, látszógerendákból, változatos tetőszerkezetekből, amelyekhez éppúgy hozzátartoznak a felülvilágítók gerincoszlophoz hasonló tetőablakai, mint a romantikus torony. A választott anyagok valóban szervesek és nemesek, mint a fa és a tégla, sőt színekben sincs hiány, hiszen a tervezők arra is gondoltak, hogy egy ilyen méretű épület első látásra talán nehezen áttekinthető a gyerekeknek, ezért a folyosók parafa védőburkolatait szintenként különböző színűre festették. Vannak azonban olyanok, akik az iskolát nem szigetként értelmezik, és a természetes anyagokat vagy a mozgó, hullámzó, egyszóval élő struktúrát nem az organikus stílus keretein belül képzelik el. Egy ilyen léptékű épület kiváló lehetőséget teremthetett volna valamely újabb és érvényesebb építészeti stílus megformálására is.

FOTÓ: GYÚGYI PÉTER

Az organikus tömb egy letűnt kor építészeti stílusát idézi

Mindemellett az iskola tágas belső elrendezése racionális és jól használható. Van itt ének-zene tagozat, idegen nyelv, festőművész szakkör, sőt tanórákba épített sakkoktatás is. Még a felzárkóztató foglalkozásokról sem feledkeztek meg – tehát nyugodtan lehet mondani, hogy az iskola jól működik, bár ez kevésbé az építész, mint inkább az oktatók érdeme. Vitathatatlan azonban, hogy egy fejlődő település számára kiemelkedően fontos az iskola és az oktatás, ha meg akarja őrizni kedvező helyzetét és új lakosait. Veresegyház felismerte ezt, és mindent meg is tett azért, hogy továbbra is fejlődőképes legyen. Az organikus tömb azonban nem a fejlődést szimbolizálja, éppen ellenkezőleg, egy letűnt kor építészeti stílusát idézi, a múlt felé halad, ráklépésben.

SZÁSZ KATALIN
az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

nol www.nol.hu/octogon

Döntött az MMK Játékfilmes Szakkollégiuma

A Magyar Mozgókép Közalapítvány (MMK) Játékfilmes Szakkollégiuma harminchárom filmterv között összesen 1,163 milliárd forintot osztott el a 2004-es keret terhére, míg 535 millióról szándéknyilatkozatot kaptak a jövőre induló produkciók. A nyertes filmtervek között – a tavalyi tizenöttel szemben – most csak hét elsőfilmes produkció található – derül ki a szervezet honlapján megjelent közleményből.

A tenderre nyolcvan új filmtervvel és potom 6,79 milliárd forintos igénnyel jelentkeztek az alkotók, míg tizenhét korábban már támogatott produkció összesen 680 millió forint további támogatásért pályázott az MMK-hoz.

Az új filmtervek közül tizenhat produkció között 930 millió forintot osztott el, míg 2005-ös szándékra további nyolc filmnek ítélt meg összesen 233 millió forintot az MMK Játékfilmes Szakkollégiuma. A maximálisan megítélhető 100 millió forintot *Hajdu Szabolcs: Fehér tenyér* című tornászfilmje, *Gazdag Gyula: Macskakő* című, 1,6 milliárdos büdzséjű filmterve és *Fliegauf Benedek: Tündérkör* című hatrészes fantasy-sorozatának nyitódarabja kapta meg. A második, nyolcvanmilliós körbe *Szalajdák István, Pálos György, Bollók Csaba, Bacsó Péter, Xantus János* és *Surányi András* filmtervei kerültek be.

Érdekesség, hogy hosszú idő után komoly állami támogatásban – 70 millió forintban – részesült *Szőke András*, aki a *Zsiguli* című produkcióval pályázott.

Tizenhét, korábban az MMK által már támogatott produkció tartott további összegekre igényt, ezek közül a kuratórium végül 9 filmnek összesen 233 millió forintot ítélt meg. *Pálfi György* tavaly nagy sajtóvisszhang mellett elutasított családeposzát, a *Taxidermiát* is támogatandónak találta a szakkollégium. A Sundance-győzelem és a francia ARTE tévécsatorna beszállása után a korábbi 30 és 65 millió mellé további 50 millió, azaz összesen 145 millió forint állami támogatást kap Pálfi a közalapítványtól. Az MMK hasonló nagyságrendű összeggel támogatja *Pacskovszky József Négy évszak az űrben* című rendhagyó szerelmi történetének a megfilmesítését is: a most odaítélt 20 millióval mintegy 130 millió forintra egészült ki a film költségvetésének a közalapítvány által garantált része.

Cs. G.

HIRDETÉS

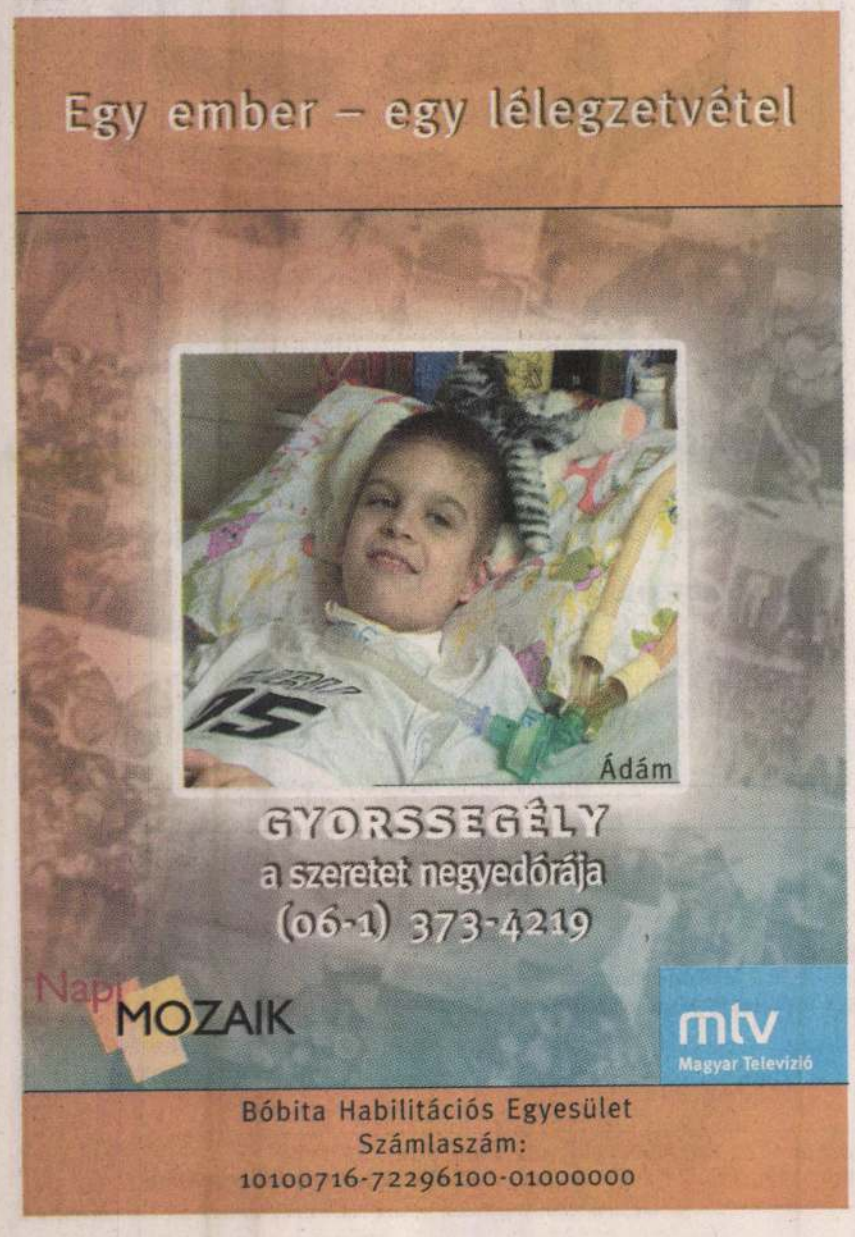

Interjú

Nekimentem a kliséknek

Csütörtökön mutatják be a hazai mozik a Belleville randevú – Francia rémest. Sylvain Chomet Kanadában élő francia rendezőt (41 éves) első egész estés animációs filmjéről kérdeztük.

Az önirónia része az iróniának

Tour de France – nyugágyban ülő pohos nézőkkel –, Eiffel-torony, a montreali Jacques Cartier-híd. Egész szuvenírbolt.

– A kerékpár igazi francia dolog, a Tour de France pedig óriási esemény Franciaországban. A biciklizés pedig gondolatilag és (animációs filmről lévén szó) grafikailag is rendkívül érdekes dolog. Kijelöl egyfajta ritmust – és életritmust. Ugyanakkor igyekeztem nekimenni a kliséknek és kifigurázni őket. Több kultúra is képbe kerül. A francia, az észak-amerikai, amelyben egy ideje magam is benne élek, illetve – Champion, a főhős nagymamája, Souza asszony révén – a portugál is.

Mennyi ideig készül egy ilyen, több mint egyórás animációs film?

– A Belleville randevú animációs szakasza fél év volt, de az egész film öt év alatt valósult meg. Az ötlet hét évvel ezelőtt, az annecyi fesztiválon született meg. Több dolog menet közben változott, eredetileg Souza asszony sem szerepelt a tervekben. De pár év nem számít rendkívüli időnek. Az öreg hölgy és a galambok elkészítéséhez például, amely pedig csak rövidfilm, tíz év kellett.

Mi készült számítógéppel, és mi kézzel?

– A tárgyakat s általában a mozgásokat számítógéppel alakítottuk ki.

Ismert, hogy Észak-Amerikában mennyire elhízottak az emberek. Nem gondolja-e, hogy ennyire, amennyire ön mutatja, talán mégsem, s különben is: bántó a dolog?

– Ez a valóság, amit magam nap mint nap láttam. Montrealban láttam egyszer egy kisfiút az utcán, nem lehetett több kilencévesnél. Lényegében gurult. Teljesen megdöbbentett a kép. De az észak-amerikai közönség – most nem is annyira Kanadáról, mint az Egyesült Államokról beszélek – nagyon jól fogadta a filmet. Az önirónia része az iróniának.

Már a film elkészülte után, az iraki háború körüli ellentétek miatt erősödtek fel Amerikában a franciaellenes sztereotípiák. A franciák angol gúnyneve például: „béka" – s ezúttal ön is felhasználja ezt az állatot.

– Sőt van egy tanulságos „békatörténetem". Angliában, egy házi összejövetelen csináltam egy kis tréfát. Én voltam a francia, ugye. Gyurmákból készített békacombokat találtam fel, szósszal leöntve. Igyekeztem az egészet minél visszataszítóbbra formázni. Az angolok utálkoztak, de – gondolván, ez valami francia specialitás – elragadtatásuknak adtak hangot. Megkóstolni azonban csak egy idősebb svájci kóstolta meg – szerencsére ő is csak épphogy. Ennyit a klisék erejéről.

SZŐCS LÁSZLÓ

Zsigmond László

'90-es járat

A távolságtartást szeretem

A rendszerváltás után induló fiatal kutatók világos értékelési rendszert szeretnének, amelyben a minőség fontosabb, mint a konfliktuskerülés – mondja Farkas Katalin (34), aki a CEU és az ELTE filozófiatanára.

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

Altrichter elmagyarázta, hogy a dolgozatban egyetlen érv sincs kifejtve, nincsenek tisztázva az alapfogalmak, az egész egy nagy hablaty. Nem szépített. Nem omlottam össze. Ellenkezőleg: nagyon is inspirált.

(Diákélet a kádárizmus utolsó éveiben) – Az az igazság, hogy a politika nem nagyon érintett meg, ebben is a távolságtartást szeretem. Engem a filozófia érdekelt. 1988-ban kezdtem az ELTE-n matematikát és filozófiát tanulni. Az első két évben még a régi tanrend szerint tanultunk, a dialektikus materializmussal kezdtünk. A rendszerváltás körüli nagyobb eseményeken – a '88-as nagy Erdély-tüntetésen, Nagy Imre temetésén – a többiekhez hasonlóan ott voltam, az egyetemen pedig harmadévre megváltozott a tanrend, úgyhogy a tudományos szocializmusra már nem került sor. A filozófia szakon egyébként nem volt traumatikus a változás. Egy-két ember szerencsére távozott, és egy-két új ember szerencsére megjelent, például *Bence György*, aki akkor átvette a tanszékcsoport vezetését.

(Meghatározó tanárok) – A kortárs filozófiában két meghatározó irányzat van: az egyik a német és francia hagyományokra támaszkodó kontinentális, a másik az inkább angolszász területen művelt analitikus filozófia. Én ez utóbbival foglalkozom. Két tanárom volt, akiktől sokat tanultam, és akiknek személyesen is sokat köszönhetek. Ők most a főnökeim: *Huoranszki Ferenc* a CEU-n a tanszékvezetőm, az ELTE-n pedig *Kelemen János*. Szerencsém volt, mert egyetemi tanulmányaim alatt két évet az ELTE-n oktatott *Altrichter Ferenc*. Ő Magyarországon legendás hírű filozófus volt, a Bence György – *Kis János* – *Ludassy Mária* generáció tagja, aki most az Egyesült Államokban tanít. Altrichter, amennyire tudom, távol tartotta magát a közéletipolitikai nyüzsgéstől, bár amikor tiltakozást kellett aláírni, azt megtette. Annak idején nem annyira politikai, mint inkább szakmai okokból ment el Magyarországról. Altrichter az analitikus filozófia híve. Ez az irányzat igen szigorú, érvelő, logikai alapokra épülő filozófia, Altrichter is így tanított. Én mindig jó tanuló voltam. Az általános iskolában például országos matematikai versenyt nyertem, az egyetemre is rögtön felvettek, a tanulmányaim jól mentek, de nem is ez a lényeg. Az első kurzus után bementem Altrichterhez megbeszélni a dolgozatomat. A tanár úr azt mondta: nézze, Kati, most nem is az a lényeg, hogy hányast adok magának: egyest, kettest vagy hármast. A lényeg az, hogy ez a dolgozat, amit most leadott – semmi. Visszahőköltem. Altrichter elmagyarázta, hogy a dolgozatban egyetlen érv sincs kifejtve, nincsenek tisztázva az alapfogalmak, az egész egy nagy hablaty. Nem szépített. Nem omlottam össze. Ellenkezőleg: nagyon is inspirált. Rájöttem, hogy a filozófiát nagyon komolyan kell venni. Többször kérdezték már tőlem, hogy a filozófusság nem jelenti-e egyben azt is, hogy az ember élénken érdeklődik a társadalmi kérdések, változások iránt. Marx 11. Feuerbach-tézise szerint a filozófusok eddig csak magyarázták a világot, a feladat most az, hogy meg is változtassák azt. Sokan követték is Marx útmutatását, de azt nem lehet állítani, hogy az eredmény átütő siker volt. A CEU-n egy irodában dolgozom az antik filozófia kiváló szakértőjével, a velem nagyjából egykorú *Betegh Gáborral*. Gábor Arisztotelésszel foglalkozik, én kortárs filozófusokkal, de valójában ugyanazt csináljuk mind a ketten. Ez egy több ezer éves intellektuális hagyomány, és Szókratész óta nem állt elő senki jobb ötlettel arra nézve, hogy hogyan kellene csinálni. Az emberi lét alapvető kérdésein gondolkozva, kétezer év távlatában a problémák más perspektívát kapnak. Persze én rettentő szerencsés vagyok, mert olyan korban élek, ahol módom van azzal foglalkozni, ami igazán az ambícióm. Ezzel tisztában vagyok – és úgy próbálom ezt az esélyt meghálálni, hogy komolyan veszem, amit csinálok.

(A család és a mikrokörnyezet) – Édesanyám újságíró, édesapám szintén filozófus, ő is a Bence–Kis–Ludassy-generáció tagja. Ők sok olyan embert ismertek, akik a demokratikus ellenzék tagjai voltak. Az én édesapám egy csendes, szemlélődő, bölcs ember. Noha a szüleim is rokonszenvvel figyelték a társadalmi változásokat, nem folytak bele a politikai küzdelmekbe. Ez alkat és nem szimpátia kérdése volt. Gimnáziumban én is jártam az obligát filmklubokba, végignéztem például a francia „új hullám" filmjeit. A nehéz dolog az volt, hogy a film után mit mondjon az ember, ami eredeti, mély, és ugyanakkor nem nevetségesen nagyképű. Később, vagyis huszonévesen megkönnyebbülten jöttem rá, hogy lehet hollywoodi filmekre is járni. Ezek a filmek gyakran hallatlan profizmussal, magas színvonalon készülnek. És a mozi után legfeljebb azt kell megvitatni, hogy honnan tudta a rendőr, hogy a pénzt a dolgozószoba szőnyege alá rejtették. Ez lényegesen megfoghatóbbnak tűnt. Nem voltam tipikus bölcsészlány. Mint mondtam, nemcsak filozófia, hanem matematika szakos is voltam. A TTK-n a diáktársaim az első két év után azt kérdezték: jó-jó ez a matematika, de hol van belőle a szellem, talán fel kéne venni a filozófiát. A filozófia szakosok meg az kérdezgették egymástól, hogy jójó ez a filozófia, de hol van belőle a szigorúság, tanuljunk mellé valami természettudományt is. Én meg roppant elégedett voltam magammal, hogy ezeket a töprengéseket megspóroltam.

(A kedvenc hetilap) – Persze a *Magyar Narancs*, ahová többször írtam is, és a mai napig olvasom. Ami a könyveket illeti, én mindent elolvastam, és nyilván ugyanazokat szerettem, mint mindenki más. Sok esetben ezt ma már képtelen vagyok megérteni. Salingert vagy Vonnegutot rettentő mélynek tartottam, most inkább rettentő modorosnak. Persze lehet, hogy ez még a gimnáziumban volt.

(Mai diákok) – Többen vannak, és ezért persze egyenetlenebb a színvonal, de alapvetően nem mások. A fontos kérdés azonban az, hogy a tudományos élet változott-e. A rendszerváltás előtt a tudományos értékelési és számonkérési rendszernek, érthető okokból nem volt hitele. Voltak kiváló felkészültségű emberek, de mondjuk az, hogy valaki doktor vagy nagydoktor volt, önmagában nem jelentett semmit. De most már semmi ok nincs arra, hogy ez a gyakorlat így folytatódjon. Nem akarok túl nagyképűnek hangzani, de szerintem a rendszerváltás utáni generációknak különös felelőssége van abban, hogy a szigorú minőségelvet érvényesítse a tudományban. Persze ez nehéz: minden szakma kicsi, és nincs annál kényelmetlenebb, mint egy ismerősről negatív minősítést írni, még ha az szakmailag indokolt is. Nem is tudom, hogy a mi generációnknak sikerül-e ezt a feladatot megoldani: ha nem, akkor ez az utánunk következőkre vár.

POGONYI LAJOS

Budapest, nőváros

Ez a világ őrjítően szép, nem mintha az volna, de én ilyennek látom…

A mi környékünkben az is szép, hogy mindig történik valami, tegnap délután például megállt a zöldségesbolt előtt két nő, az egyikük közel hajolt az opálos kirakathoz, mintha a benti ládákban pirosló paradicsomokat vizsgálgatná, vagy a sorba rakott borospalackokra volna kíváncsi, úgy tett, mintha a hagymákhoz beszélne, pedig a mellette álló nőhöz intézte a szavait, az a fajta asszony volt mind a kettő, akik hátulról nézve még alig haladták meg a húszat, ám szemből már eldönthetetlen a koruk, pedig egyiküknek szép sárgásbarna a bőre, és szőkésbarna hajában egészen világos csíkok is vannak, vagy talán éppen emiatt, a szemöldöke helyén két fekete ceruzavonal, milyen kár, mondta ez a nő, bizony, az az egyetlenegy kár van, hogy a kutyuskák nem füvet esznek, mert ha mondjuk olyanok lennének, mint a birkák, akkor a mi terünk lenne a legszebb a kerületben, mit a kerületben, de az egész városban, sőt, a közép-európai országban is, tudniillik akkor a kutyuskák olyanok lennének a mi terünknek, mint amilyen nekem a szolárium és utána a pakolás, adna is a természet ahelyett, amit elvesz ha a kutyuskák füvet ennének, akkor senki nem bánná, miért rohangálnak a kiégett gyepen szerteszét, s akkor a sok kutyapiszok is a legjobb helyre kerülne, tekintve, hogy a szemünk előtt megvalósulna az anyag körforgása, és létrejönne egy önmagába zárt területi perpetuum mobile, a legeltetni kicsapott éhes kutyák lerágnák ugyan a fűcsomókat, s kirugdalnák a földet mindenütt, ahol rohangálnak, éppen úgy, mint ahogy ezt most is teszik, ám rögvest pótolnák a magukhoz vett anyag helyét, éppen úgy, ahogy ezt most is teszik, szerves barna és sárga tápanyaggal töltenék föl a füvek közötti földet, hogy abba kapaszkodjanak az új fűcsomók, abból nőjön az új gyep, vagyis folyton megújuló és friss lenne a mi parkunk, zöld gyeppel a mostani tarackok helyett, igen, igen, bólogatott a másik nő, már előre örvendene mindenki a kutyasétáltatóknak, hogy lám, megérkeztek az önkéntes gyepgondozók, a kismamák és a kispapák se háborognának, hogy miért a gyerekek vannak bezárva a téren, és miért a kutyuskák rohangálnak szabadon, sőt óvatlan pillanatokban ők engednék a kutyákat a kerítésen belülre, hogy hátha akkor a gyerekrész ócska, poros murvájából is felüti a fejét a fű, és akkor, vette át újra a szót az első asszony, az ilyen időben, ősszel, amikor nekieredne az esők, még inkább érvényes lenne mindez, a mi terünk úgy érezhetné magát, mint mi, amikor nedves törülközőbe burkolózva ülünk a vadonatcsöves szoláriumgép mellett, hogy a sok ránk masszírozott tápanyag mind-mind felszívódjon a bőrünkbe, és kisimítsa aráncokat, ahogy mondod, lelkesedett fel a másik nő is, a kutyatulajdonosok békésen beszélgethetnének a vécésnénivel, akinek már nem kellene zsörtölődnie, hogy az emberek, különösképp a férfiak csak olyanok, mint a kutyák, meglátnak egy sarkot, és máris vizelni akarnak, s ilyenkor nem ismernek se tisztességet, se istent, ezért olyan foltos a nagy műgonddal felújított szecessziós vécé körül az aszfalt, a kutyák meg olyanok, mint a férfiak, nem értenek máshoz, folyton harapni akarnak, ugatnak és a farkukat csóválják, én például mindig erre gondolok, mondta ez az első asszony a kirakat előtt állva, a zöldségesboltnál, ahol a cégérre írva az díszeleg, hogy Mackó Misi Gyümölcsöse, s egy kapualjjal odébb a turbószolárium fénye villog, teljes kezelést s a kezelés után még presszókávét is ígérve a betérőknek, miközben ugyanitt, a ház sarkánál, az utca fölé magasodó erkélysarokból kilóg a habszivacs, akárha egy romlott fogtömés fordulna ki a szájból, ott, ahol a ház sarka le van törve, ugyanis egy turistabusz vezetője, amikor a szálloda elé akart kanyarodni, fölfelé már nem figyelt, rosszul számította ki az utat, és a busz tetejével kiharapott a falból egy darabot, én például mindig erre gondolok, amikor átvágok a téren, mire gondolsz drágám, ezt most nem pontosan értem, lépett hátrébb a másik, hogy micsoda balszerencse az, hogy a kutyák nem füvet esznek, hiszen akkor ahelyett, hogy kopna és fogyatkozna, egyre csak vastagodna a föld, az ám, valóságos vedlés lenne ez, élő és folytonosan cserélődő sejttenyészet, ami fiatalon tartaná a mi terünk testét, nem a sétálóutak teszik a teret, hanem a gyep, nem a külső beavatkozások, hanem az étkezés, jól tartja azt a régi mondás, hogy az vagy, amit megeszel, és semmit nem fogyaszthatsz meggondolatlanul, legalábbis büntetlenül, márpedig egy város, akárcsak a női test, belülről növekszik, ezt tudhatja minden lakó, itt van például ez a foghíjtelek, látod, körbezárták kerítéssel, mielőtt megkezdték az építkezést, s amikor majd elbontják a vaslemezeket, dróthálókat, senki nem hiszi már, hogy az ott magasodó ház egykor sehol se volt, hiszen olyan, mintha a földből nőtt volna ki, s így is van, három emelet mélygarázs s rajta több mint száz lakás, sok-sok új lakó és velük a sok új kutyuska is, kutyák a füvek fölé, ennek ott kellett lennie már korábban is, ott volt, legfeljebb nem vette észre senki sem.

KŐRÖSI ZOLTÁN

HIRDETÉS

ÚJ S40. ÍZIG-VÉRIG VOLVO.
VALÓDI BIZTONSÁG. A NAGYOBB KATEGÓRIÁS MODELLEKÉT IS MEGHALADÓ ÜTKÖZÉSI BIZTONSÁG. SZABADALMAZTATOTT, KATEGÓRIÁJÁBAN PÁRATLAN, NÉGYFÉLE ACÉLBÓL KÉSZÜLT KAROSSZÉRIA. **HAMISÍTATLAN SKANDINÁV DESIGN.** VÉGLETEKIG LETISZTULT VONALAK. ULTRAMODERN, SZABADON LEBEGŐ KÖZÉPKONZOL. **IGAZI VEZETÉSI ÉLMÉNY.** 1.8 125 LE, 2.4 140 LE, 2.4i 170 LE, T5 220 LE, 2.0D 136 LE TELJESÍTMÉNYŰ MOTOROKKAL. TOVÁBBI INFORMÁCIÓKÉRT LÁTOGASSON EL MÁRKAKERESKEDÉSÜNKBE! **WWW.VOLVOCARS.HU**

VOLVO AUTÓ HUNGÁRIA
WESTEND OFFICE CENTER
1062 BUDAPEST, VÁCI ÚT 1-3./C
TEL.: 238 81 50 FAX: 238 81 90
E-MAIL: INFO@VOLVOCARS.COM

Vigyázat, harap!

Nem csak a külseje, de a bevezető modellek alapfelszereltsége is szemet szúr: • **légkondicionáló** • **négy légzsák elöl** • **ABS** • **központi zár** • **állítható kormányoszlop** • **elektromos ablakok elöl** • **fűthető, elektromos tükrök** • **akár 200 000 Ft hitelkeretű Opel hitelkártya** és még sorolhatnánk.
Ez az új Opel Astra.

Átlagfogyasztás: 4,9 - 7,8 l/100 km, CO_2 kibocsátás: 132-218 g/km.

Az Ön Opel-partnere: **Schiller Opel** Bp. XIII. ker., Váci út 113., Tel.: 452-1111, 452-1100, Fax: 452-1134
Bp. IV. ker., Fóti út 143., Tel.: 2-72-72-72, Fax: 2-72-72-71, **www.schilleropel.hu**

Opel. Jó ötletek – jobb autók.

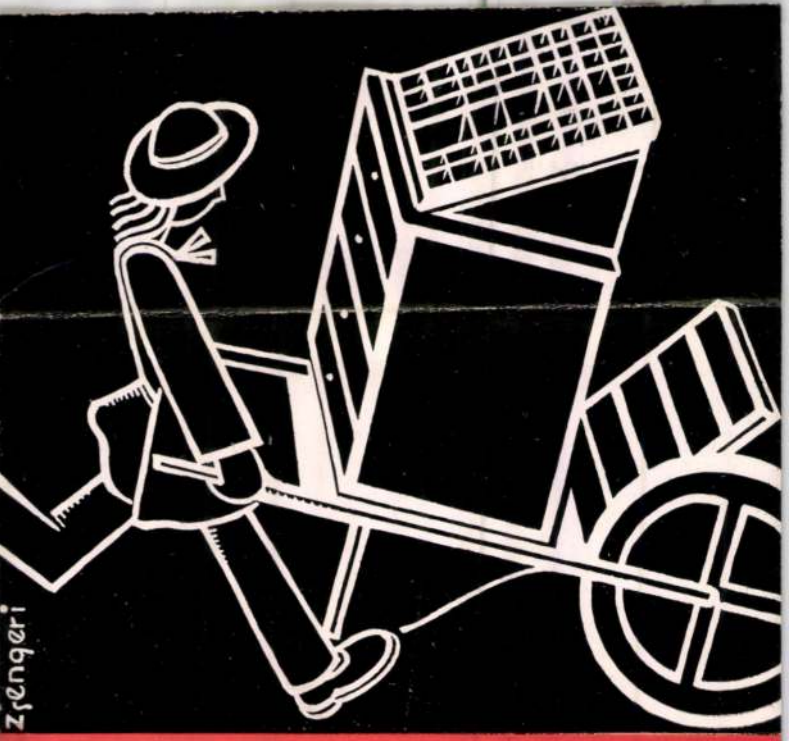

NAGYOBB HELYISÉGBE KÖLTÖZTÜNK:

V. KORALL-U. 6-8 SZÁM ALÁ

UJ TELEFON-SZÁMUNK: 93-0-25

ELEK-NYOMDA

nagyipari üzem

teljesítő képességét,

kisipari üzem

egyéni gondosságával

egyesítjük.

Bebizonyítjuk Önnek, hogy a könyvnyomdai eljárás felette áll minden egyéb sokszorosítási módszernek, a nyomtatványpropaganda eredményesebb minden más propagandaeszköznél. Fennállásunk 35 éve alatt annyit tapasztaltunk, tanultunk és fejlődtünk, hogy Önnek érdemes felhivni telefonon ezt a számot

93—0—25

ELEK NYOMDA

vitte Plevenhez, Vrbicába."

A „harmadik pleveni csata" néven ismeretes offenzíva során szeptember 11-én megindul a grivicai erődök elleni nagyszabású támadás. A grivicai „redoutra intézett rohamban a románok fényesen kitüntették magukat" — tolmácsolja a Politische Korrespondenz véleményét a nagyváradi Szabadság. A Kelet bukaresti tudósítója a következőket írja az első grivicai csaták után: „Mi már régen megmondtuk e lapok olvasóinak, hogy a román katonaság... verekedni fog, ha jól vezérlendik. Akárhány sürgöny igazat adott nekünk a pleveni harcmezőkről." Békésy Károly, a lap szerkesztője a hadihelyzetet összegező kommentárjában a román hadsereg balkáni hadszíntéren való megjelenésének döntő szerepet tulajdonít. Rámutat arra, hogy

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

1977 ÁPR 15

A Hét Zsigmond Márton

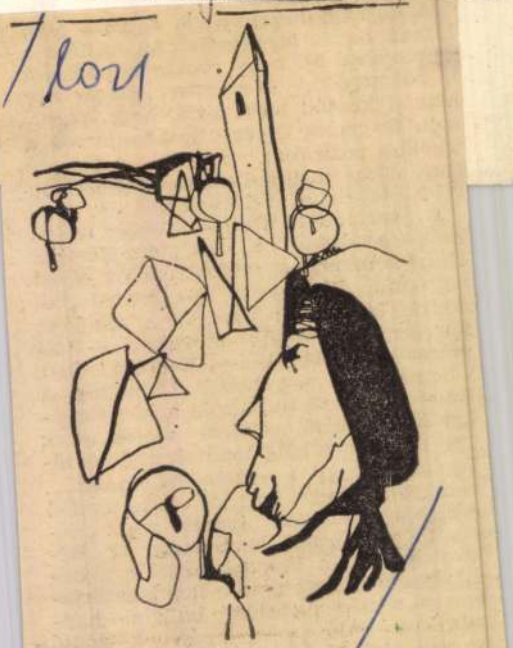

ZSIGMOND MÁRTON vázlatfüzetéből

szövetkezetközi tanácsok
ítésének ésszerűbb ösz-
körben érvényesül tech-
ük. Az összevont anyagi
ık lehetősége kínálko-
jellegű mezőgazdasági
étre 1973-ban a marton-
ejő tehenészete Gelence

ézségeit s kezdjük 1976
gyéves múltja van, mert
az istállókat, mégpedig
a tehénnel és 150 helyi
m mondom, a „sztáro-
ükön hordják a megyei
ık meg is hálálják a ki-
ztenyészetről van szó,
e állományának fajta-
ndozó, négy ember ki-
t. Berde Miklós például
akkor 12 liter tejet fejt,
állandósult az átlagos
lyból néhány éltermelő:
-32 literes napi hozam-
ányat közülük sajtóban
ogy szakmai szempont-
ebár a képen egyhar-
kell látszania, a tehén
gy, a feje, farka meg a
lletve lógjon. Bánja a

ZSIGMOND MÁRTON vázlatfüzetéből

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
1977 ÁPR 15
A Hét

Zsigmond Márta

1021

ZSIGMOND MÁRTON vázlatfüzetéből

ZSENNYE

Falba fúrt kémények a zsennyei alkotóházban

● Erős

A műemlék épületek korszerűsítésénél a műemléki hivatal által megfogalmazott feltételeknek esetenként nem könnyű megfelelni. Zsennyén, a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány alkotóházának fűtéskorszerűsítése is feladta a leckét a szakembereknek. Ám végül egy újszerű technológiával sikerült megoldani a kéménygondokat. A részletekről a budapesti ötletgazda, *Szoboszlay István* okleveles építészmérnök, vezető tervező számolt be a Magyar Építőipar folyóirat legutóbbi számában.

...kotóházként működő ...központi fűté-... kor-

ció során elkészült. Az olajtüzelésű kazánok azonban azóta elavultak, és a fűtőolaj drasztikus áremelkedése miatt gazdaságtalan lett az üzemeltetés. Ezért határozták el, hogy átállnak gázfűtésre. Ám kiderült, a meglévő kémények szabálytalanok, ezért ismételt kialakításuk vált szükségessé.

Három évvel ezelőtt elkészültek az épület kilencven centiméter vastag falában építendő kémények tervei. A feladat bonyolultsága miatt azonban ezek elkészítésére nem volt vállalkozó. Ebben a helyzetben jelentkezett ötletével Szoboszlay István. Azt javasolta, hogy ne a rombolással járó kéményvésést erőltessék, hanem inkább a fúrást. Ehhez egy olyan vállalkozót kell keresni, aki képes a padlásról az érintett fal vastagságán belül lefúrni a pincében lévő kazánházig úgy, hogy a közben lévő szinteket nem háborgatja.

Szoboszlay István tudta, hogy más területeken sikerrel végeznek nagy hosszúságú, nagy átmérőjű függőleges fúrásokat. A kővágószőlősi *Szanka Tibor* személyében sikerült is olyan szakembert találni, aki rendelkezett a fúrás elvégzéséhez szükséges berendezéssel, és érdekelte a feladat újszerűsége is. A technológia kidolgozása után megkezdődött a kivitelezés. A négytagú csapat hat munkanap alatt alakította ki a két, nagy átmérőjű lemezkéményhez szükséges kürtőt. Az épület emeleti része és földszintje így mentesült a bontástól és a helyreállítástól. Ezek után rutinmunka volt az előírásoknak megfelelő kémények elkészítése.

...nt sem
...maros kér-
...angulatkeltésre
...megoldást csak a
... érvek vizsgálata hoz-
...

— A hágai döntés alapján tárgyalnunk kell a szlovákokkal, tudomásul véve azt, hogy az erőmű leállítása óta eltelt néhány évben megváltoztak a körülmények — mondta Szennai Ferenc. — Amíg az egyes javaslatok előnyeit és hátrányait a komplex hatásvizsgálatok egyértelműen ki nem mutatják, addig úgysem lehet érdemi szakmai vitát folytatni az ügyről.

...roda vezetője a városatyák előtt úgy érvelt, hogy a gázvezeték cseréje tartott a vártnál tovább, ezért kellett az útépítési szerződést módosítani.

Az Égáz Építési Kft. ügyvezető igazgatója viszont úgy fogalmazott, hogy eredeti éves programjukban bent sem volt a Jókai utcai gázvezetékcsere. Rozmán József elmondta: „Az önkormányzat idén májusban vetette fel, hogy az útrekonstrukció előtt lenne jobb végrehajtani a gázvezetékcserét." „Gyorsan dolgoztunk: ha normális menetben kellett volna megfelelni az elvárásoknak, akkor jövő márciusra végeztünk volna" — mondta az ügyvezető igazgató.

ne a rekonstrukció után kelljen a gázvezetékekhez nyúlni. Ezért programozták át elképzeléseiket".

— Múlt hét péntekén jelentették a kivitelezők, hogy kész

Tévé — határok nélkül

Hét ország, 19 tartomány — Tizenöt éves az Alpok—Adria Ma...

● **Erős**

Az Alpok—Adria térség tartományainak televíziói 1982-ben sugározták első ízben az Alpok—Adria Magazint. Az indulásra és az azóta eltelt más-

kesztőknek az új kihívásokra kell megkeresniük a választ. Ma hét ország tizenkilenc tartományában negyvennégymi... emberhez juthat el az a...

Annak idején a ... lebontása volt ...

...a területi ... jelenlegi rend-
gyöker...
rül...

Az alko... nyei kastély kor... by korábbi rekonstru...

én elmondom. Hát azt mondja apóka, félve, hogy hát ő befogatja a lovait a béressel, és a béres azt mondja el fogja vinni őt ahová majd parancsol. Ez 30 fokos hidegbe volt, ugy február havában történt. Aztán két bundát adott rájuk a béresre is meg a Rózsa Sándorra is, hogy ne fázzanak a kocsin, s akkor elvitte őt a Kovácsházi utra, akkor irányt mutat neki, hogy egyenesen hajtson végig azt mondja Kaszaszeri mon egész az öreg utig. Ugy is történt. Megjegyzem, hogy a Horka bácsi is nagyon félt a kocsis, a béres, hogy hát ő nagy családos ember, volt, hégyhát mégis ilyen emberrel hát, nagyon félt tőle. De amikor aztán odaértek kérem szépen az alagi uthoz, akkor mondja, hogy álljon meg a kocsival. Ott elővesszi a sipját, és háromszor adott jelt az ő társainak, akik, ők már ott várták be az uton, az alagi uton valahol, akkor aztán még egy darabon elmentek, s akkor leszállt a kocsiról és mondja, - Gyuri bácsi most már azt mondja hajtson haza.

- Az ismerős csikós története elevenebben él a családban, mint mintha Rózsa Sándor elrabolta volna a lovakat. Ami annak idején okos számítás volt a betyártól, jóba lenni a menedéket nyujtó tanyákon élő emberekkel, az nepjainkban valóságos hőssé magasztosította Rózsa Sándort, Zenka Tatván képein, szobrain. Mindem faragó kedves alakja Rózsa Sándor, de a szlovák népművész képein, és szobraiban egész legendakört teremtett a betyár köré. Tehetségéből mégis futja a mai életre is, tájképekre, olajkutakkal.

- - - - - - -

Nagy Piroska műsom hangzott el.

én elmondom. Hát azt mondja apóka, félve, hogy hát ő befogatja a lovait a béressel, és a béres azt modnja el fogja vinni őt ahová majd parancsol, Ez 30 fokos hidegbe volt, ugy február havában történt. Aztán két bundát adott rájuk a béresre is meg a Rózsa Sándorra is, hogy ne fázzanak a kocsin, s akkor elvitte őt a Kovácsházi utra, akkor irányt mutat neki, hogy egyenesen hajtson végig azt mondja Kaszaszeri uton egész az 8reg utig. Ugy is történt. Megjegyzem, hogy a Horka bácsi is nagyon félt a kocsis, a béres, hogy hát ő nagy családos ember, volt,hégyhát mégis ilyen emberrel hát, nagyon félt tőle. De amikor aztán odaértek kérem szépen az alagi uthoz, akkor mondja, hogy álljon meg a kocsival. Ott előveszi a sipját, és háromszor adott jelt az ő társainak, akik, ők már ott várták be az uton, az alagi uton valahol, akkor aztán még egy darabon elmentek, s akkor leszállt a kocsiról és mondja, - Gyuri bácsi most már azt mondja hajtson haza.

- Az ismerős csikós története elevenebben él a családban, mint mintha Rózsa Sándor elrabolta volna a lovakat. Ami annak idején okos számitás volt a betyártól, jóba lenni a menedéket nyujtó tanyákon élő emberekkel, az napjainkban valóságos hőssé magasztositotta Rózsa Sándort, Zenka István képein, szobrain. Minden faragó kedves alakja Rózsa Sándor, de a szlovák népmüvész képein, és szobraiban egész legendakört teremtett a betyár köré. Tehetségéből mégis futja a mai életre is, tájképekre, olajkutakkal.

- - - - - -

Nagy Piroska müsora hangzott el.

feléje a bérese, Karkus apókának a bérese jött elébe, s akkor megijdet tőle amikor látta, hogy fel van fegyverkezve Rózsa Sándor. Kérdezi tőle, hogy hát azt mondja maga azt mondja a tulajdonos, a tanya tulajdonos. Nem azt mondja, én csak bérese vagyok. És a gazda kint van? Kint van azt mondja éppen most - a disznóölés, tehát volt sok - itt a tanyán. Aztán de már a Karkus apóka is jött elébe, azt bemutatkozott a Karkus apókának, hogy ő Rózsa Sándor, oszt előbb hellotta, hogy hát őneki szép lovai vannak, szeretné meglátni őket. Akkor beinvitálta a Karkus apóka a szobába, jó meleg volt, be volt fütve a szoba, a Karkus mamóka pedig a bubos kemencénél ülve nagyon megijedt, amikor belépett a szobába a Rózsa Sándor. És kezdett reszketni amikor meglátta Rózsa Sándort. Odament hozzá Rózsa, s mondja mengecske azt mondja ne féljen ~~kőkxx~~, azt mondja tőlem, én jó embereket nem bántom. Az apóka mindjárt hozzáment az anyókához a bubos kemencéhez, és mondja neki, hogy hát készitsen elő jó vacsorát. Aztán amikor készen volt a vacsorával, akkor - hogy mást már elmegyek megnézzük a lovakat. - nagyon félt apóka, hogy hát most már valószinüleg keresztet vethet az ő lovaira. És hát gratulált apókának, hogy hát ilyen lovakat azt mondja nem láttam még azt mondja sok az Alföldön sokat jártam de még azt mondja szép lovakat nem láttam.

- Ő pedig - lószakértő volt.

-Az volt kérem igen, akkor mondja, hogy hát most már aztmondja, legyen szives apóka befogni azt mondja két mén, két kancát, kocsiba azt mondja, és engem azt mondja el fogja vinni majd ahova

festettem , aztán bemutattam kérem szépen első kiállitásom volt Tótkomlóson, még legény koromban, egy ipari kiállitás volt. De mi ilyen munkákat is bemutattuk, müvészi dolgokat. Kérem ezzel is oklevelet nyertem a két darab müvem után.

- Az ember nem is hinné, hogy 82 éves. És az olajfuró tornyot festi. Nagy sikere volt ennek a szép Rózsa Sándor szobornak is, de hát ehhez egy történet is tartozik.

- Anyósom kérem mondta el nekem ezt, mert amikor oda nősültem hozzá, hogy mi történt az ő tanyájukon, ő Kartisuéknál volt örökbe fogadva, 4 éves korától, és hát az örökbe fogadott szülei mondak el ezt, hogy mi történt az ő tanyájukon. Egy január havában történt, hogy a Tótkomlós kataszteri határon levő Bolla féle csárdában korán este érkezett oda Rózsa Sándor, az ő brigádjaival, és kérdezték a csárda tulajdonostól, hogy kinél találnának jó lovakat komlósi határba. Azt mondja hogy hát van itten azt mondja egy gazdag Karkus Andrásnak hivják, hogy olyan lovakat nem látták még azt mondja Komlóson olyan szép lovait azt mondja, nem látták egész határban mint Karkuséknál van. Aztán kérdezősködtek, hogy meg tudná-e mutatni hogy hol van az a tanya. Katka kiment kérem szépen a kovácsházi utra, a csárda tulajdonos, és megmutatta kérem szépen holdvilágos éjszakában hogy melyik az a tanya. Átvágódott földeken keresztül a két hatalmas kutyák észrevették mindjárt, hogy jön valaki. Persze amikor elibe jöttek ugatva, lövést adott rájuk kétszer, kétszer lövést adott a kutyákra, és akkor elhallgattak a kutyák. Jött

- Ist hörbe képpel azonosult.

- Igen.

- És hanyadik díjat nyert?

- Harmadik díjat kaptam vele.

- A gazda bácsi és fentőművész asszony képeire emlékeztetnek engem ezek a rajzok, ezek a képek.

- Igen.

- Igen, az a nemes egyszerűség, tisztaság, itt pedig a szék támláján Petőfi Sándor.

- Igen, Petőfi, és ugyanán mázik azékan pedig a Kossuth.

- Tud-e még szlovákul.

- Igen, nagyon, Gönd-Vasmyéhől még 1000-az években jöttek le kérem szépen ónapdink alföldre régen, ők előzőr letelepedtek Szentandrásom, és 1740-ban osztán otthagyták Szentandrást, és letelepedtek kérem szépen Tótkomlósra valami Budnyánszki báró földje volt annak idejen. Akkor letelepedtek kérem szépen a száraz - folyik kérem szépen Aradról egészen folyik át a Tiszáka, Hódmezővásárhelyen, a akkor a folyó mentén épitkeztek kérem szépen az első házakat Komlóson. Ezek szlovákok voltak, és nevét is kapott Tótkomlósnak nevezték el.

- Sohasem tanult sankiről se festeni, se faragni.

- Hát kérem szépen csak a tanyási iskolába amit, amit tanultam a, ugye a mértani, a szabadkézi rajzokat, ott tanultam, és mindig jeles osztályzatot kaptam a tanitónktól. Ugy aztán kezdtem kérem szépen festegetni, nagymamának a, az arcképét meg-

- Itt három képpel szerepelt.

- Igen.

- És hanyadik dijat nyert?

- Harmadik dijat kaptam vele.

- A gazda bácsi és festőművész asszony képeire emlékeztetnek engem ezek a rajzok, ezek a képek.

- Igen.

- Igen, az a nemes egyszerüség, tisztaság, itt pedig a szék támláján Petőfi Sándor.

- Igen. Petőfi, és ugyan a másik széken pedig a Kossuth.

- Tud-e még szlovákul.

- Igen, nagyon. Gömör megyéből még 1600-as években jöttek le kérem szépen ősapáink Alföldre régen, ők először letelepedtek Szentandráson, és 1746-ban osztán otthagyták Szentandrást, és letelepedtek kérem szépen Tótkomlósra valami Rudnyánszki báró földje volt annak idején. Akkor letelepedtek kérem szépen a száraz - folyik kérem szépen Aradról egészen folyik át a Tiszába, Hódmezővásárhelyen, s akkor a folyó mentén épitkeztek kérem szépen az első házakat Komlóson. Ezek szlovákok voltak, és nevet is kapott Tótkomlósnak nevezték el.

- Sohasem tanult senkitől se festeni, se faragni.

- Hát kérem szépen csak a tanyasi iskolába amit, amit tanultam a, ugye a mértani, a szabadkézi rajzokat, ott tanultam, és mindig jeles osztályzatot kaptam a tanitónktól. Ugy aztán kezdtem kérem szépen festegetni, nagymamának a, az arcképét meg-

1974. III. 21. 19.45 h. /9/ Petőfi.

Tájkép olajkutakkal.

- - született, jelenleg Békéscsabán él. Egyfarma ügyességgel kezeli a faragó bicskát, és az ecsetet. A naiv festők élvonalban tartják számon, de 5 talán még büszkébb faszobrajra. A-hol beszélgetünk, a tisztes szobában, minden butor faragással diszitett, körben a falon kének. Némelyik, mintha a Dudás Jánivál lenne rokonmúvészet. Ezek a falusi élotet ábrázolják, de biblici tárgyu képei előtt már-már csontvárya kell gondolnunk. Az Szenka István, ful a 86. évén nemcsak a multban, mesésen élő ember, pontosan látja azt, hogy mi történik ma körülötte. Legujabb képén az Alföldi tájban az olajkutak vonzak előtérben. Most [illegible] portréjan dolgozik. A szobában illatos miófa, ha elfárad a [illegible] előtt, a faragókést veszi elő. Mikor kezdett inmerkedni az anyaggal, a müvészettel.

- Fésepam psizmadia mester volt, és aztán 6 áttért kérem szépen kaptafa készitésre, [illegible] és a fával megismerkedtem, hogy hogy kell vele bánni. Megismerkedtem a szépségével, és kezdtem aztán kérem szépen faragosalni.

- Több kiállitása volt, az egyiket a meg ei ujság szerkesztőségében rendezték meg. Ha a legnagyobb sikor az a pesti sikor volt.

- Nemzeti Galériában 2.2-ben volt a kiállitásom, a naiv festők

- Kiállitásán.

- Kiállitásán.

1621

1974. III. 31. 19.4o D. /8/ Petőfi.

Tájkép olajkutakkal.

- - született, jelenleg Békéscsabán él. Egyforma ügyességgel kezeli a faragó bicskát, és az ecsetet. A naiv festők élvonalában tartják számon, de ő talán még büszkébb faszobraira. Ahol beszélgetünk, a tiszta szobában, minden bútor faragással diszitett, körben a falon képek. Némelyik, mintha a Dudás Janiéval lenne rokonművészet. Ezek a falusi életet ábrázolják, de bibliai tárgyu képei előtt már-már Csontváryra kell gondolnunk. Ám Zsenka István, tul a 8ö. évén nemcsak a multban, mesében élő ember, pontosan látja azt, hogy mi történik ma körülötte. Legujabb képén az Alföldi tájban az olajkutak vannak előtérben. Most Ady portréján dolgozik. A szobában illatos diófa, ha elfárad a festőállvány előtt, a faragókést veszi elő. Mikor kezdett ismerkedni az anyaggal, a művészettel.

- Édesapám csizmadia mester volt, és aztán ő áttért kérem szépen kaptafa készitésre, tehát én a fával megismerkedtem, hogy hogy kell vele bánni. Megismerkedtem a szépségével, és kezdtem aztán kérem szépen faragcsálni.

- Több kiállitása volt, az egyiket a megyei ujság szerkesztőségében rendezték meg. De a legnagyobb siker az a pesti siker volt.

- Nemzeti Galériában 972-ben volt a kiállitásom, a naiv festők

- Kiállitásán.

- Kiállitásán.

Zsigmondovics

Henrik

Zsigmondowics Henrik okl.
építészmérnök, építőmester, VI.
Hajós-u. 41. 123-044

Bptávb 1940 szept.

Koltai Róbert különdíja

A Filmkritikusok díját Jeles Andrásnak ítélték a Senki földje című filmjéért. Az operatőri díjat Sas Tamás (Gyermekgyilkosságok), a férfi alakítás díját Halász Péter (Sade márki és élete, valamint Senki földje), a női alakítását Láng Éva (Senki földje), kapta; a női epizódszereplő díját Balogh Mária. Zeneszerzői díjban Dés László (Sose halunk meg, valamint Anna filmje) részesült. A filmkritikusok különdíját a Koltai Róbert rendezte Sose halunk meg című film kapta.

Kastélymentők tanácskoztak

A közép-európai kastélyok kulturális és idegenforgalmi hasznosításáról tanácskoztak francia, cseh, szlovák és magyar szakemberek a hétvégén Sopronban. Arról cseréltek véleményt, milyen lehetőségek adódnak a térség kastélyainak megmentésére, olyan megoldásokat keresve, amelyek nem sértik a műemléki értékeket, viszont némi gazdasági haszonnal kecsegtetnek.

Adyra emlékeztek Váradon

Magyar és román írók, irodalomtörténészek, közéleti személyiségek egyaránt megemlékeztek Nagyváradon Ady Endréről, a költő halálának 75. évfordulóján. Az „In memoriam Ady" című tudományos ülésszakon magyarországi Ady-kutatók is részt vettek. A Körösvidéki Múzeumban kiállítás nyílt az évforduló alkalmából.

Elismerés 13 tankönyvnek

A Tankönyvesek Országos Szövetségének tankönyvi tetszésdíjait 13 kiadvány kapta. Ebből három közismereti, a többi szakmai. A Tanosz tavaly 280 szakközépiskolának írt levelet, s erre érkezett 3 válasz. Így végül is 6000 tanuló és 90 szaktanár véleményének ismeretében 211 tankönyv közül választották ki a legjobbakat. Hazánkban 210 kiadó foglalkozik tankönyvek megjelentetésével. A hivatalos és a kiegészítő kiadványok listáját már január elején eljuttatták az iskolákhoz.

Tasnádi-bemutató Budapesten

Tasnádi István „Fél nap Ferdinánddal" című abszurdját, az Egyetemi Színpad drámapályázatának első díjas alkotását vasárnap mutatták be Budapesten. Szereplői között színpadra „lépett" Ferdinánd, Mulony, Liger, Antigoné, Nyina, Jago, Pozzo is. A darabot Tasnádi Csaba rendezte.

Egyházművészeti tárlat Gyulán

Gyulán a Dürer-teremben megnyílt a hazai román ortodox egyház művészeti és történeti értékeit bemutató kiállítás. A tizennyolc magyarországi (bihari, békési és csanádi) román ortodox templomból a gyulai vikariátusra került, már nem használatos 17–19. századi értékes kegytárgyakból, ikonokból, szőttesekből és könyvekből majdnem másfélszázat válogattak ki a múzeumi szakemberek, s mutatják most be a gyulai Erkel múzeumban. Az ikonokból félszáz látható.

Csíkdánfalvi művész alkotása Szereda főterén

Mozaik 163 négyzetméteren

Megvalósult tíz év munkája — Monumentális mű elhivatottságból

A főtéri filmszínház homlokzatát díszítő mozaik *Fotó: Nagy P. Zoltán*

Akik jártak Kaposvár egyik testvérvárosában, a székelyföldi Csíkszeredában, talán emlékeznek a főtéri filmszínház fehérlő homlokzatára. Több mint másfél évtizede azért is képezték ki ezt a homlokzati falfelületet, hogy ha majd gazdagabb évek jönnek, akkor a 163 négyzetméterre egy városkép díszítő mozaikkompozíció, freskó kerülhessen.

De ki lesz az a monumentális alkotásokhoz is értő képzőművész, aki az egyre szegényedő világban hajlandó esztendők áldozatát vállalni, megtervezni a kompozíciót, sok tonnányi kőzetet, különböző színű kőzetdarabokat gyűjteni, egy üres teremben összerakni a mozaikkockákat, közben hinni, nagyon hinni: nem értelmetlen, amit tesz, annyira nem változhat meg a világ, hogy ne legyen szüksége művészetre, műalkotásokra. Ez a művész a csíkdánfalvi származású *Zsigmond Márton*, aki 1978-ban végezte el a bukaresti képzőművészeti főiskolát, aki szülőfalujába hazatérve rábámult a művelődési otthon homlokzatára, s mondhatni „ingyen és bérmentve" mozaikkal ékesítette a felületet.

S következett a csíkszeredai mozi, elkészítette a tervet a 21,83 méter széles és 7,5 méter magas felület beborításához, 1992-ben a bírálóbizottság jóváhagyta. Az akkori hatalom egyik janicsárja a nonfiguratív, absztrakt stílusban fogant mozaikterv kapcsán értetlenkedett: *„minek kell háborús téma a mozi falára?"*, de aztán a szakértők meggyőzték, hogy éppenséggel az ember szabadságvágyáról, magasbatöréséről, sorsunk főnixmadarának tűzbe, vérbe veszéséről szól. Egy forma- és színegyüttes, amely a többértelműség lehetőségét kínálja.

1993 esztendejének végére készült el a mű. Tíz év munkáját nézik érdeklődéssel naponta száznyian. A mű kész, Zsigmond Márton elégedett: a mostoha anyagi körülmények ellenére sikerült díszítenie egy felületet, fölékesítenie egy épületet, s egy teret is. De ha már az elégedettségnél tartunk, hadd írjuk ide: nem véletlen, hogy a monumentális mozaikkompozíció elkészülte után Csíkszereda polgármesteri hivatala támogatókat keres a művész megjutalmazására, erre 1994 tavaszán kerülne sor...

Nos, hátha akkorra bőkezűbb lesz a sors a művészhez, azért az alkotásért, amely a városlakók, s az ott járók lelkét gazdagítja hosszú-hosszú időkig.

Bálint András

Barcsi diák sikere versenyeken

Négy tárgyból hét legjobb között

Egyedülálló eredményt ért el egy barcsi kisdiák. Hideg Tamás, a Deák Ferenc Általános Iskola matematikatagozatos tanulója magyarból megyei első helyezett lett (országoson tizenötödik); matematikából a harmadik helyen végzett, kémiából és fizikából a hetediken.

— Hogy jött a magyar a reál tárgyak mellé?

— A tanárnőm, Fodorné Strausz Irma választott ki. A többi tárgyból én jelentkeztem.

— Mégis ebből érted el a legjobb eredményt.

— A magyar verseny anyaga az iskolában tanultakra épült... A kémiához kellett a legtöbbet hozzátanulni, a legnehezebb feladatok viszont a fizikában vannak.

— Segített-e valaki a felkészülésben?

— A szaktanáraim. Magyarból Fodorné Strausz Irma, matekból és fizikából Vodenyák Imréné, az osztályfőnök, kémiából pedig Benedek Imréné.

— Elengedhetetlen a tanár–diák jó kapcsolata — mondta erről Vodenyák Imréné matematika-fizika szakos tanár. — Tamásnak rengeteg jó ötlete van, de az elején elveszett bennük; a rendszerezést meg kellett tanulnia.

— Igyekszem ellesni a tanárnőtől a feladatmegoldás gondolatmenetét — fűzte hozzá Tamás —, és az újabb példákban próbálom hasznosítani.

— Sok jó képességű gyerek van az osztályban, akiknek volna esélyük a versenyeken — mondta a tanárnő —, de nem olyan igényesek és szorgalmasak, mint Tamás. Ő keményen megdolgozott a sikerért.

— Volt-e valami, ami meglepett? — faggattam a sikeres versenyzőt.

— Olyan élménnyel lettem gazdagabb, amit nem fogok elfelejteni: részt vehettem Pesten az országházban rendezett gyermekkarácsonyon.

— És a versenyek miatti hiányzás? Nem okoz gondot a tanulásban?

— Nem. Nagyon szeretek versenyezni. Ha megkapom a feladatokat, azonnal nekiállok; minden verseny egy új kihívás. A továbbtanulásban mindennek, remélem hasznát veszem.

— Hová jelentkezel?

— Kaposvárra, a Táncsics gimnázium angol tagozatára.

Papp Laura

Földtörténetii változások 250 millió éve

Sorozatos zűrzavarral zárult le az ókor

Nem egyedi katasztrófa, hanem sorozatos események zűrzavara volt az oka annak, hogy 250 millió évvel ezelőtt a tengeri élővilágnak 90, a szárazföldinek pedig 70 százaléka elpusztult.

Douglas Erwin, a washingtoni természettudományi múzeum ősbiológusa jelentette ki ezt a Nature című tudományos amerikai folyóiratban. Szerinte az élet perm korszakvégi általános megsemmisülése oly méretű volt, hogy mellette szinte eltörpül a dinoszauruszok 65 millió évvel ezelőtti kipusztulása, a kréta korban.

A jelentőségbeli óriási különbség ellenére a máig érvényes tudományos elméletek szerint mindkét eseményt egyedi világkatasztrófák okozták — olyanok, mint bolygók ütközése vagy heves vulkáni kitörés.

A tudós szerint az élővilág pusztulását megelőzően először visszahúzódtak a tengerek, majd változás állt be az éghajlatban. Emiatt feltehetőleg csökkent az oxigén mennyisége a vizekben, és megkezdődött a globális fölmelegedés. E két esemény megsemmisítette a tengeri élővilág túlnyomó többségét. Később a tengerek újra kiterjedtek, aminek következtében viszont a szárazföldi állatok élettere csökkent.

A Reuter szerint a 250 millió évvel ezelőtti pusztulás hatásai még ma is fennállnak, hiszen a tengeri élővilág jelen szerkezete és összetétele az idő tájt alakult ki.

Mire figyeljenek a szülők?

Nyolcadikosok válaszút előtt

Vészesen közeledik már az a határidő — február 15-e —, ameddig a nyolcadikosok jelentkezési lapját továbbítani kell a választott középiskolába. Szülőknek és gyerekeknek ezekben a napokban tehát dönteniük kell: hogyan tovább?

Milyen iskolatípust válaszszanak? Mi felel meg legjobban a gyermek képességeinek? S az életben, az adott pályán milyen lehetőségek nyílnak majd előttük?

Iskolák, szempontok

Hol kaphatnak segítséget és információt még az utolsó pillanatban is tanácstalan gyerekek, illetve szüleik? — kérdeztük a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Tanügyigazgatási főosztályán *Juhász József* főtanácsost.

— A megyékben működő pályaválasztási tanácsadóknál a legfrissebb kiadványok, a választható iskolákkal kapcsolatos információk rendelkezésre állnak. Ők ismerik, hogy hova, milyen típusú iskolába fogadnak el országos jelentkezést, hol biztosítanak a vidékieknek kollégiumi férőhelyet. Az általános iskolákban dolgozó pályaválasztási felelősök is segítséget tudnak nyújtani, de fel lehet keresni a megyei, illetve helyi önkormányzatokat is.

— *Milyen szempontokat vegyenek figyelembe a jelentkezők az iskola kiválasztásakor?*

— A legfontosabb: a gyermek képessége. Csalódásba és tragédiába is torkollhat, ha a szülő megpróbál olyasmit ráerőltetni a gyerekre, amit nem bír. Figyelembe kell venni a lehetőségeket is, hiszen nem mindenkinek áll módjában lakóhelyétől távoli iskolát választani. Hasznos szempont azon is elgondolkozni, hogy a középiskola, illetve a felsőfokú képesítés megszerzése után várhatóan milyen esélyekkel tud majd valaki elhelyezkedni az adott szakterületen.

Alapos tájékozódás

Garanciák persze nincsenek, de a mai tendenciák szerint az informatikára és a közgazdasági, pénzügyi szakképesítésekre mutatkozik egyre nagyobb igény. A számítógépekhez ma már mindenütt illik érteni, a közgazdasági ismeretek pedig a bankrendszer fejlődésével, a biztosítási és kereskedelmi üzletágak előretörésével válnak egyre fontosabbá.

— *Az iskolarendszer színesedésével megjelentek a különféle egyházi, alapítványi és egyéb középiskolák. Sok pedagógus óvatosságra inti ezekkel kapcsolatban a szülőket...*

— Valóban nem árt az alapos tájékozódás, hiszen egyik-másik alapítványi iskola esetében könnyen csalódás érheti a jelentkezőket, mert menet közben derülhet ki, hogy a busás tandíj ellenére sem azt tanulja a gyerek, amire számított. Az iskola székhelyén, a területileg illetékes önkormányzat pontos információkkal szolgálhat, hiszen ők adták ki az iskola számára a működési engedélyt.

— *A jelentkezési lapokat hogyan kell kitölteni?*

— A lapokat az osztályfőnökök töltik ki, természetesen a szülőkkel történt egyeztetés alapján. A lapot bizonyos esetekben mindkét szülőnek alá kell írnia, utána már az iskola intéz mindent. Ők küldik el az első helyen megjelölt középiskolába.

Üres helyek

— *Mi a helyzet, ha nem sikerül bejutni az első helyen megjelölt iskolába?*

— Ha ott nem veszik fel a tanulót, akkor a lapja megy tovább a második, illetve harmadik iskolába is. Persze azt tudni kell: ha valaki egy nagyon keresett iskola címét írja az első helyre, de a második megjelölt iskolába is felvételizni kell, könnyen megeshet, hogy mindkét helyen hoppon marad. Ezért kell a jelentkezést a gyerek képességeihez igazítani.

Ha április 15-ig nem sikerül bejutni a választott iskolák egyikébe sem, még akkor sem kell kétségbe esni. Minden megyében az úgynevezett beiskolázási irodák veszik majd kezükbe azoknak a sorsát, akiknek a továbbtanulásáról gondoskodni kell. Akadnak még ekkor is üres helyek a kevésbé felkapott vagy éppen kevésbé „divatos" középiskolákban.

N. Zs.

Huszonhatan ültek iskolapadba

Expo-menedzsereket képeznek Kaposváron

A Somogy Megyei Munkaügyi Központ idei új programjai közé tartozik az expo és kulturális menedzserképzés, melynek szervezési jogát a TIT nyerte el. Ilyen irányú menedzserképzés Kaposváron kívül csak Szolnokon és Salgótarjánban van.

Jelenleg 26 munkanélküli vesz részt a képzésben. Van közöttük mezőgazdasági mérnök, tanár, népművelő, gépészmérnök, kertészmérnök. A tanfolyam költségeit a munkaügyi központ állja.

A programban együttműködő és a diplomát kiadó intézmény az Iparművészeti Főiskola Menedzser- és Továbbképző Intézete. A szakképzés 600 óra.

A szakmai tárgyakat 300 órás intenzív angol vagy német nyelvképzés egészíti ki, amely hivatalos nyelvvizsgával zárul. A program júliusban fejeződik be.

Az átképzettek munkalehetőséget találhatnak az Expo előkészítési, lebonyolítási és utómunkálatainak, valamint a kapcsolódó kulturális és más rendezvények menedzselésében. Az Expoval kapcsolatos munkák után másoddiplomájukat mint formatervezési és művészeti menedzserek hasznosíthatják.

S. P. G.

Zsigmond Márton

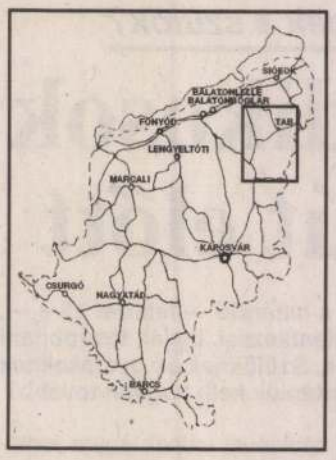

Kijavították a kéri veszélyes hidat

Bedegkéren életveszélyessé vált a Szabadság utcai betonhíd a múlt év végén, mert az északi falazat megsüllyedt. Az önkormányzat a Tabép Kft-vel kötött szerződés alapján, a meder kibetonozásával együtt felújíttatta a hidat. A rekonstrukció összege meghaladta a félmillió forintot.

Ajándék Torvajon a rászorulóknak

Omischl Ferenc balatonszárszói magánkereskedő több éve jár Torvajra, s gyermek- és felnőttruhát, cipőt árusít az üzletekben kapható árnál olcsóbban. A lakosság körében egyre több a törzsvásárlója. Mindezt figyelembe véve a kereskedő 574 kilogramm női és férfi-felsőruhát adott át térítésmentesen a torvaji önkormányzatnak, hogy segítse a 380 lakosú település szegényeit. A helyi vezetők 65–70 rászoruló családnak osztották ki az ajándékot.

Borverseny volt Lullán

A lullai gazdakör vezetősége az idén hetedik alkalommal szervezte meg a tagjai részére a hagyományos borversenyt. Erre a gazdák közül 12-en neveztek be. Vörös borból hatan, fehérből kilencen adtak be mintát. A pontozásos versenyben a vörös borok kategóriájában első díjat nyert ifj. Pavelka Márton bora, a fehér borok versenyében Kleiber Józsefé kapta a legtöbb pontot. A gazdakör díjait — oklevelet és tárgyjutalmat — február 12-én, a farsangi bálon adja át ünnepélyesen Wolf Gábor, a gazdakör elnöke.

Somogyegres idei költségvetése

Somogyegres képviselő-testülete holnapi ülésén tárgyalja meg a költségvetési tervezetet. A 294 lakosú település az idén 7,1 millió forintból gazdálkodhat; fejlesztésre, felújításra csak 724 ezer forintot költhetnek. Az ülésen döntenek arról is, hogy ebből a pénzből emlékművet építsenek-e vagy folytassák az aszfaltjárda építését a Petőfi utcában, esetleg híd épüljön a községben. A költségvetés tervezete szerint különféle segélyezésre 1,5 millió forintot terveztek, mivel Somogyegresen sok a munkanélküli.

Újra tanítanak Somogymeggyesen

Háromnapos kényszerszünet után tegnap ismét megkezdték a tanítást a somogymeggyesi kisiskolában. Kovács György iskolavezető elmondta: két tanító és több gyerek betegedett meg az influenzajárvány során; a fél iskola hiányzott, ezért döntött az iskola bezárása mellett. A hiányzás nem befolyásolja a februári hagyományos farsangi délutánra való készülődést, amelyen műsorral lépnek fel.

Falugyűlésen számoltak be a lakosságnak

Kára sikeres gazdálkodása

A kárai falugyűlésen mintegy tizenöt-húsz állampolgár hallgatta meg ifj. Hoffman Ferenc polgármestertől az önkormányzat múlt évi tevékenységét és gazdálkodását összegző beszámolóját.

A korábbi évek takarékosságának köszönhető, hogy a múlt év Kára legsikeresebb esztendeje volt — mondta a polgármester. A Koppány-völgyi kis település tavaly 7,8 millió forintból gazdálkodott. Ebből 3,2 millió volt az állami támogatás. A sikeres pályázat folytán a település minden utcája szilárd burkolatot kapott, s mindez a falunak „csak" másfél millió forintjába került.

Az iskola, az óvoda és a körjegyzőség támogatására 1993-ban jóval kisebb összeget fordított a település, mivel Törökkoppánynak 1992 decemberében majdnem egymillió forint hozzájárulást utalt át. Az önkormányzat működési kiadásai valamivel meghaladták a 2 milliót, s jelentős összeget — több mint ötszázezret — költöttek szociális célokra. Kára múlt évi kiadásai összesen 7,5 millió forintot tettek ki, s mintegy 400 ezer forint megtakarítást hoztak át erre az évre.

A falugyűlésen többen is szót kértek. *Baumann József* a bolt mögötti árok kitisztítását javasolta, *Márin Ferenc* kezdeményezte, hogy a kultúrház mellett épüljön fatároló helyiség. *Part János* a létesítendő sportpálya helyéről érdeklődött, *Weimperné Maurer Edit* pedig javasolta, hogy a képviselő-testület ebben az évben támogassa a helyi katolikus templom felújítását. *Balassa Ferenc* köszönetet mondott a polgármester és a körjegyzőség dolgozóinak a lelkiismeretes, gyors ügyintéző munkájáért.

Ezt követően *Bognár Hajnalka* körjegyző számolt be a körjegyzőség 1993. évi munkájáról, a községek hozzájárulásáról, a hivatali ügyintézés helyzetéről, gazdaságosságáról. Kiemelte: Kára község bölcsen tette, hogy 1990-ben a körjegyzőségben maradást választotta, ugyanis csak a körjegyzőséghez való hozzájárulás összegének a sokszorosából tudta volna fenntartani az önálló hivatalt.

K. J.

Kétmilliót költöttek az ABC-re

Kéthetes zárva tartás után felújítva nyitották meg a tabi áfész 10-es ABC-jét. Csaknem kétmillió forintba került az épület belső átalakítása. Kicserélték a hűtőberendezések zömét, és újakat is beállítottak. Így áttekinthetőbb az árukínálat is. Képünkön: bőséges a kínálat a felújított üzletben *(Fotó: Sebők)*

Pályázaton nyert pénz is segíti az építkezést

Bedegkér büszkesége lesz a tornacsarnok

Itt épül fel a tornacsarnok — mutatja a polgármester és az iskola igazgatója *Fotó: Sebők Dezső*

A bedegkéri önkormányzat a múlt év őszén írt ki pályázatot az iskolai tornaterem kivitelezésére, amelynek terveit a kaposvári Innocenter BT készítette. A képviselő-testület végül a kaposvári Komplex Kft ajánlatát fogadta el.

Az önkormányzat december közepén kötötte meg a fővállalkozói szerződést — mondta *Ágyik Lajos,* bedegkéri polgármester —, s a kivitelező cég elkészíti a tornacsarnokot és a kiegészítő egységeket, a kosár- és kézilabdapályát. A munkaterületet a múlt év végén adták a fővállalkozónak, s az szeptember 20-ra vállalta az épületkomplexum átadását és üzembehelyezését. A kosár- és kézilabdapálya szeptember 30-ra lesz kész. A munkaterület átadásakor a megrendelő önkormányzat biztosította a víz- és energiacsatlakozási lehetőségeket, s a fővállalkozó gondoskodik az ideiglenes vezeték kiépítéséről.

Az általános iskolával szemközti területen felépülő, „B" kategóriás, 288 négyzetméter küzdőterű tornacsarnokot úgy tervezték, hogy az épület illeszkedjen a környezetbe. Fűtését vegyes tüzelésű kazánnal oldják meg. Az alagsorban lesz a szertár, az öltöző, illetve a szociális helyiségek. A földszinten ruhatár és szertár, az emeleten pedig az öltözők mellett tanári és elsősegélynyújtó szoba is lesz. A kiszolgálórész összesen 320 négyzetméter területű.

A bedegkéri tornacsarnok és sportpályák építési költsége meghaladja a 28 millió forintot. Megvalósításához céltámogatási pályázatot nyert az önkormányzat. **Krutek József**

Luxuscikket nem vesznek Németsűrűpusztán

A Karád-Koppányvölgye Áfész németsűrűpusztai 16-os boltjának vezetője, *Karnisné Velner Rózsa,* egy éve dolgozik a kicsiny üzletben. Arról beszélgettünk vele: mit kínál, mire van szüksége az itt élő embereknek.

— Alapvető élelmiszereket és vegyi árut vásárolnak a legtöbben, de árusítunk üdítő- és különböző italokat, fölvágottat, tejterméket is. Arra törekszem, hogy a pusztán élők beszerezhessék nálam az alapvető élelmiszereket. Úgy tapasztalom, hogy vevők elégedettek a kínálattal. Luxuscikkeket persze nem keresnek... A tejet és a tejtermékeket kétnaponta kapjuk Tamásiból, hentesárut pedig ha van rá igény; a kenyeret hetente Tabról szállítják.

A havi átlagforgalom mintegy 300 ezer forint.

— Ezen a kis településen, ahol 120–130 lakos él, nem számíthatok nagyobb bevételre. Szinte csak a mindennapi élelmiszert, a legszükségesebbeket veszik meg. Sokan az idős és a munkanélküli...

— Ha a szövetkezet fölszámolná a boltot, ön bérbe venné?

— Hát... Még nem hallottam, hogy terveznék a megszüntetését. Ha így lenne, valószínűleg mellette döntenék. Csak a kereskedéshez értek, ebben van gyakorlatom. Mi mást kezdhetnék? Az itt élőknek szükségük van a voltra. Enni, tisztálkodni és mosni mindenhol kell. Másra már nagyon nem is futja...

K. J.

Ivóvíz — tartálykocsiból

Tabon a múlt heti csőtörések alkalmával több napon át tartálykocsival szállította az ivóvizet a DRV üzemvezetősége a 2. számú általános iskolának, a bölcsődének, illetve a József Attila-lakótelepen élőknek. Mintegy 25 ezer liter vizet vittek ki így. Képünk a bölcsőde előtt készült *(Fotó: Sebők Dezső)*

Magyaróra a karádi könyvtárban

A karádi Kodály Zoltán nevét viselő művelődési házban működő iskolai és községi könyvtár tavaly is 40 ezer forintot kapott az önkormányzattól könyvek beszerzésére és ötezret az újságok, folyóiratok előfizetésére.

— Egyre drágábbak a könyvek, ezért ezt a pénzt pályázatokkal igyekeztünk kiegészíteni — mondta *Franczné Posza Gyöngyi* könyvtáros. — Az Iskolai Könyvtárak Alapítványtól 25 ezer forintot, a regionális oktatási központhoz benyújtott pályázatunkkal pedig több mint 32 ezer forintot nyertünk. Így a rászoruló tanulók ingyen jutottak a tankönyvekhez. Ezek a könyvtár állományába kerültek, és a következő tanévben újabb diákok tanulhatnak majd belőlük. (Hogy ez miként sikerül, csak később derül ki.)

A könyvtár lehetőséget nyújt a magyarórák itteni megtartására is. A tanulók ezeken a foglalkozásokon megismerkednek a könyvtári renddel, a kézi- és szakkönyvek használatával, de sokszor fellapozzák a szükséges könyveket a házi feladatok megoldásához is. Úgy tapasztaltam, hogy örömmel búvárkodtak egy-egy érdekes témában...

Az olvasás, a művelődés mellett lehetőség van különféle újságok olvasására is. Kilencféle sajtóterméket járat a könyvtár. A kisebbek is szívesen járnak ide, mert különféle társasjátékokkal játszhatnak.

Karádon — ahol több mint 15 ezer kötet sorakozik a polcokon — 275 beíratkozott olvasója van a könyvtárnak. Legtöbb a diák, de emelkedett a felnőtt olvasók száma is. Ez érthető: mostanában könyvekre kevesebb pénz jut.

—krutek—

Ha mégis van valami megkapó benne — legalább ránk magyarokra nézve — az a multjához kapcsolt emlékek miatt van. Nem igen léphet ugyanis körüle oly pontra az ember, mely ne a Wesselényiekre emlékeztette bennünket és ez az, a mi jelenben lekötheti figyelmünket és a mi érdemessé teszi arra, hogy egyszer életében minden magyar elzarándokoljon Zsibóra.

Napnyugta előtt felmentünk a családi sirbolthoz, mely az urilak feletti dombtetőn van. Innét elragadó volt a kilátás. Láttam Magyarországnak talán legszebb vidékét — a Balaton mellékét, voltam a Magurán, jártam az alföldön, melynek „se halma, se erdeje“, de oly szép kilátást még nem élveztem, mint itt. A nap épen nyugovóra szállt; szemközt a méltóságos Rákóczihegy csucsán aranykoronát képeztek a napsugarak, alant a völgyben a Szamos hömpölygött, azon innét Zsibó s a kastély, a hegyeken tul Erdély, körülöttünk kriptai csend s mindez együttvéve oly igazán szépnek tünt fel, hogy alig birtam megválni tőle. Elfelejtettem miatta mindent, még azt a fájdalmas lélekmozzanatot is, melyet a két nagy Wesselényi sirkövének fel nem találása okozott bennem.

De végre el kellett hagynunk a kilátást, miután az alkony mindent ködfátyolba kezdett burkolni s utitársam is intett a lemenetelre.

Másnap a templomot, harangot, paplakot stb. vizsgáltam meg, melyeken mindenütt a Wesselényi-család adományozása látszott, különösen W. Istváné és neje, az iránő b. Dániel Polixénáé. Érdekes egy XVIII. századi töredezett sirkő a templom oldalában, mely egy itt elhalt ref. lelkészné Sombori Zsuzsánáé s érdekes azért, mert a hagyomány szerint ez az első és utolsó az ott elhunyt lelkészek s illetőleg lelkésznék közül, miután rendszerint más egyházakba szoktak átvitetni haláluk előtt egyházi embereik s igy családjuk is (?).

A templomról, Rákóczihegyről, a kastélyról stb. számos monda kereng a nép ajakán, mik erősen bizonyitják a magyar köznép kitünő képzelőerejét.

Kevés ideig voltam Zsibón, de szeretem, hogy megláthattam. Egyrészt ugyan bántott a szomoru s másformának hitt *való*, de másrészt meg a nagyszerü szép természet felébresztett lehangoltságomból s igy könnyen folytattam tovább utamat Zilah felé.

Bodó Lajos.

Spanyolországi vázlatok.

1. A sevillai városháza.

„Spanyolország gyöngye,“ „a bor és dalok szép városa“ — igy nevezi a spanyol Sevillát hazája egyik legigézőbb részének, Andaluziának fővárosát. De e város nemcsak szépségével, hanem régiségével is dicsekhetik, s eredetét a spanyol népmonda a mesés őskorig viszi fel, azt állitván, hogy első alapitója a mythologia Herculese volt. Annyi bizonyos, hogy a hiteles történelmi adatok is már a régi phöniciai néppel hozzák összeköttetésbe a város eredetét.

Sevilla környékének teljesen délszaki jelleme van s ez tükröződik vissza már a város belső elrendezésében s a lakosok sajátos jellemében is. A narancs és czitrom s egyéb déli növényzet itt már egészen honos. A város utczái itt is, mint Spanyolország más városaiban, fölötte keskenyek, minélfogva kocsizörgés nem igen alkalmatlankodik a gyalog járó közönségnek. A férfiak már itt is, mint többnyire egész Európában, a franczia divatnak hódolnak, de a nők még megtartották festői spanyol nemzeti viseletöket, melyben fő szerepet játszik a természetes virág s az igéző bájjal hordott csipkés mantilla (köpeny).

A város fő és legélénkebb utczái: a *Calle de las Sierpes*, *Calle de Dados* és *Calle de Francos*; itt vannak a legkeresettebb sétahelyek s a legszebb kirakatu kereskedői boltok. Majd minden utczához historiai emlékek vannak kötve. A Murillo-utczában mutatják azon házat, melyben a világhirü spanyol festész, *Murillo* született. A Taveras-utczában mutatják a „szent tribunal“ házát, melyben a hirhedett vallásbeli *inquisitiók* folytak. Sevilla városa volt e kegyetlen intézmény bölcsője. Ott van a *Quemadero* nevü rét, a melyen az inquisitio áldozatai, az eretnekek, elevenen megégettettek, s ily *autodafék* még a jelen 19-dik század elején is előfordultak. A „szent inquisitio“ intézményét a spanyol országgyülés (cortes) csak 1820-ban törölte el.

Az alkotmánytér egyik oldalát a régi *városháza* (ayuntamento) foglalja el, melyet a 16-dik század első felében épitettek, de teljesen be nem végezték. Azonban mégis ugy tekintik, mint az u. n. *renaissance*-styl egyik legszebb példányát. A homlokzatán látható egyes gazdag diszitések s épitészeti részletek oly finom munkával vannak kivive, mintha aranyból s ezüstből lennének vésve. Ez épület egészen az akkori olasz izlés szerint van épitve, a mit onnan magyaráznak, hogy a 16-ik században sok olasz müvész lakott Spanyolországban.

E nevezetes épület homlokzatát mutatja mellékelt rajzunk. (Folyt. követk.)

Az első magyar kendergyár, Apatinban.

Hazánk iparának haladását mindig éber figyelemmel kisérvén lapunkban, örömünkre szolgál, midőn olvasóinkat ismét oly vállalat létesüléséről értesithetjük, mely gyáriparunknak és gazdászatunknak kétségkivül uj lendületet fog adni.

E vállalat az *apatini kendergyár*, melyhez hasonló Francziaországban, Belgiumban, Angliában és a Rajnavidékeken létezik ugyan, de egész Ausztriában eddig még sehol sem. Ezen gyárat egy tevékeny hazánkfia, Stern Tivadar magán mérnök, egy sveiczi ház számára, még pedig a legfontosabb és legujabb tapasztalatokon alapuló javitások fölhasználásával, mult évben épitette.

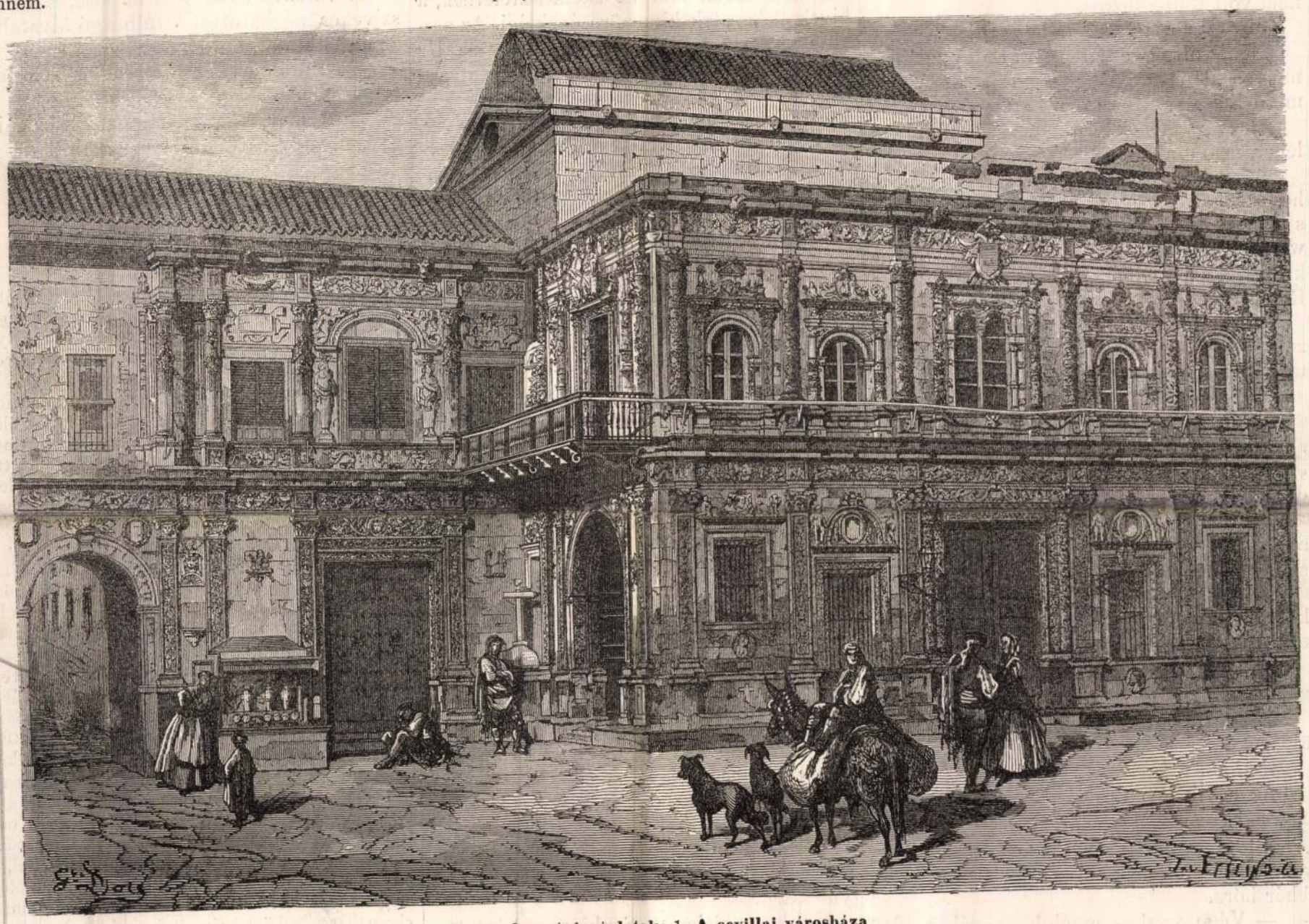

Spanyolországi vázlatok: 1. A sevillai városháza

A gyár 24 óra alatt 200 mázsa nyers kendert képes ugy átidomitani, hogy az azonnal piaczra vihető. Az eljárás igen egyszerü és abban áll, hogy legelőször is a nyers kendert gőzzel melegitett vizben, különösen e czélra készült medenczékben áztatják, mi által a kender enyves része ernyedésnek indulván, köterejét veszti és a kenderszálak a pozdorjától elválnak. Az áztatás nálunk még mindig igen kezdetleges és az egészségnek nagyon ártalmas módon, többnyire az ősz hüvös napjaiban folyó- vagy álló-vizekben történik, hol nyolcz napot is vesz igénybe. A kendertermelők az itt szükséges vigyázat miatt órákig kénytelenek a vizben gázolni, s a bácsi kendertermelő vidékeken, igen gyakori tüdőbajok is innen magyarázhatók.

Mindezen kellemetlenségek a meleg vizzel való áztatásnál elesnek és az áztatás mindamellett csak egy, legfeljebb másfél napig tart. Az áztatott kendert azután hengerek között kisajtolják, hogy a szárító kamarákban annál hamarább száradjon. A száraz kendert csomagokban a tilolóra, azaz: törőgépre teszik, mely a fás részeket: a pozdorját, összezuzza, oly módon, hogy az ezen kezelés alól kikerült kender már közönséges kötelekre használható. Hogy a csepütől és a pozdorjától töké

— Vége van mindennek! — gondolák magukban mindhárman. S bizonyára vége is lett volna, ha lélekjelenlét nincs — az asszonyban. Hanem Nilsonné asszonyom, abban a pillanatban, midőn a katonák a szobába léptek, felkapott hirtelen egy lapátot s annak nyelével ugy vágott végig Svédország királyi sarjadékának fenséges hátán, hogy meglátszott a helye egy ideig.

— Léhütő! — kiálta a bátor asszony hatalmas hangon — hát te mit állsz itt világcsodájára? Ne félj, nem te éretted jöttek ám! Takarodjál havat hányni.

Gusztáv fogta a lapátot s kiment a katonák között.

Senkinek sem jutott eszébe csak egy kis ujjal is bántani a *szolgalegényt*.

Azonban ez az esemény sokkal komolyabb volt, semhogy figyelembe ne kellett volna venni. Maga a lelkész tanácsolta Erichsonnak, hogy haladéktalanul távozzék. A Nilson házra gyanu volt már, — az ottlétel nem volt többé biztos.

Menekülni?! Igen, de hogyan!

Nem volt egyetlen egy ut Dalekarliában, melyen dán katonaság ne czirkált volna, mind Erichson Gusztávot keresve.

De azért menekülni kell, — maradni nem lehet, nem szabad!

A gazda és szolgája abban egyeztek meg, hogy a gazda megrak egy kocsit szalmával s abba rejti Gusztávot, s ugy viszi át Rättwickbe, egy biztos barátjához. Ugy lőn. A királyi ifju szalma közé temetve vitetett Rättwick felé.

Nilson gazda már-már könnyebben lélegzett, mikor fele uton voltak. Hogy magát még jobban megnyugtassa, visszanézett.

Irgalmas Isten, mit kellett látnia!?

Egy csoport dán lovasság száguldott nyomában. Sebesen elhajtatni elölük, a legveszedelmesebb s legszerencsétlenebb gondolat lett volna.

— Bizzuk Istenre magunkat! — mondá a gazda — s hajtott tovább csendesen, de szivében aligha nyugodtan.

A dán csapat csakhamar elérte a szalmás kocsit. A kocsist leszállitották s megkérdezték, nem rejt-e kocsija valakit.

— Tessék megnézni! — viszonzá Nilson gazda, a legnagyobb nyugodtságot mutatva.

Azt hitte, szinlelt nyugalma elámitja az üldözőket.

Csalódott.

Az egyik lovas rögtön kardot rántott s beleszúrt a szalma közé.

Nilson gazda észrevette, hogy a kocsiból vércseppek hullanak alá az utat boritó tiszta fehér hóra.

— Vége van! — gondolá magában, de rémkiáltás helyett lehajolt egyik lovához s hirtelen kivett késével felvérezte az állat lábát.

És ez volt Erichson szerencséje.

— Micsoda vércseppek ezek a havon? — kiálta a dán vezető, a ki a foltokat észrevette.

A gazda kutató tekintetet vetett lovaira.

— Lánczhordta! — kiálta meglepetést szinlelve — a keselynek megint vérzik a lába! Istentelen, ügyetlen kovácsa!

Az üldözők csakugyan látták, hogy a kesely lábából vércseppek szivárognak. Nem időztek ott tovább, elszáguldottak.

Nilson gazda felült az ülésbe s hajtott csendesen tovább.

Rättwickben tudta meg, hogy a dán keresztülszúrta Erichsonnak lábát s roppant mély sebet ejtett rajta; de a hőslelkü ifju az égő fájdalmat egy moczczanás nélkül viselte el.

Ha ez esetekben mind a háromnál lélekjelenlét nem lett volna?! . . . . .

VIII.

Az első meghallgatott szó, — az első elejtett áldozat.

Nem volt idő többé a késedelmezésre. A dolognak vagy törni, vagy szakadni kellett.

Mihelyt a nehéz seb annyira begyógyult, hogy Gusztávot jártában-keltében nem akadályozá többé: ez azonnal hozzálátott, szive szent ügyének barátokat szerezni.

Épen vasárnap volt. Hideg, zúzmarás téli vasárnap; a házakról hosszu jégcsapok függöttek alá, — a fák ágainak ezüst szakálla volt, ugy nézett ki valamennyi, mint valami torzonborz öreg ember.

Sohase történt az meg Rättwickben sem azelőtt, sem azóta, a mi ezen a vasárnapon. Egy délelőtt két prédikácziót tartottak. Az elsőnek a szeretet volt a textusa, a mely békességre intett; a másodiké a honszeretet, a mely fegyverre szólitott.

A dolog igy történt.

Vége levén már az istenitiszteletnek, a hivek el kezdtek kimenőre énekelni. Az asszonyok már szedkelőztek is, hogy az Ur házából hazafelé távozzanak, a hol nem egyszer ők az urak.

S ime ekkor véletlen és váratlan, szép, sugár magas ifju vál ki a hivek ájtatos seregéből, kilép az oltár elé a köztérre, s hatalmas csengő szóval ezzel kezdi beszédét:

— Rättwicki lakosok! Dalekarli testvéreim! Maradjatok még egy pillanatra. Nagy szóm van hozzátok!

Soha olyan csodálkozást, mint e szavakra a kis templomban! Persze hogy az asszonyok néztek az ifjura legkivánczsiabban. Olyan csend lett nemsokára, hogy még a kórusban sem zajongott a fiatalság.

S midőn ez ünnepélyes csend beállott, — Erichson Gusztáv, meghatottan, nemes felindulásában reszkető hangon elkezdé ecsetelni népszerü nyelven a stockholmi vérfürdő borzalmas eseményeit.

Rémülve hallgatá mindenki, Tompa moraj, mint a tenger zugása, kiséré szavait.

Azután beszéde második részére tért át a bátor férfiu. Figyelmezteté a rättwickieket, hogy a dánok nemsokára eljönnek hozzájuk is, de ne engedjenek nekik, álljanak ellenök fegyverrel. Svédországnak föl kell szabadulnia a dán iga alól.

— Igaz! — kiálta egy hang a tömegből.

— Igaz! — viszhangozá száz torok, hogy a templom megrengett bele.

— Ha szomszédaink is fegyvert fognak, mi sem maradunk el tőlük!

— Halál a dánokra! — kiálta Erichson.

— Halál a dánokra! — ismétlé az egész gyülekezet.

Erichson elsietett. Senki sem bántotta, sőt mint valami fensőbb lénynek, tiszteletteljesen utat engedtek neki. Pedig — ha talán sejtették is — bizonyosan nem tudták, kicsoda. Itt még nem mondta meg nevét.

Rättwickben nem is időzött tovább. Még aznap, még azon órában odább utazott a szomszéd Morába.

A rättwicki esemény, természetesen, roppant hatást gyakorolt az egész községben és annak vidékén. Szájról szájra kelt, — ajakról ajakra szállt. Persze csakhamar megtudta a hatóság is. És ekkor megint Westgöte Miklós ur volt az első, a ki átjött Rättwickbe, népgyülést hivott egybe és szóról szóra meg akarta hazudtolni az ismeretlen ismerős tudósitásait. Hivatalos buzgósággal mondá el, hogy II-ik Keresztély mily kegyes fejedelem, mennyire szereti a svédeket, mily igazságos uralkodó, — s mennyivel kevesebb adót fog kivetni reájuk már csak a jövő évben is, mint a mennyit a mult időkben maguk a svéd urak behajtattak.

Westgöte szavai, hivatalos tekintélye nem voltak hatásnélküliek. S talán Erichson bátor föllépése egészen meghiusul, ha egy másik esemény nem adja elő magát, a melyet rövid nehány vonással fel akarunk jegyezni.

Kevéssel Westgöte félrevezető beszéde után, egy, a középosztályból származó svéd férfiu jelent meg e községben. Ez Sten-Sture idejében szintén Erichson katonája volt, — de sokkal hivebb és becsületesebb, mint a csalfa Peterson Arend. Ez meghazudtolta betüről betüre Westgöte szavait, elmondta, hogy Stockholmban ajkról ajkra kél már a hir, hogy Keresztély király nagy körmenetet szándékozik tenni Dalekarliába, s nehogy a parasztok fellázadjanak, saját szavai szerint, mindegyiknek egy lábát és egy kezét akarja elvágatni. Elmondta ő is a stockholmi vérfürdő irtózatos eseményeit, — s hogy végre szavait tettel is megpecsételje, — haladéktalanul elment Westgöte lakására s vakmerő bátorsággal keresztülszúrta.

A rättwicki szó volt az első, a mely a sziveket meghatotta; a túlbuzgó hivatalnok az első áldozat, a mely ejtetett.

Ezek után a visszalépésről szó sem lehetett többé.

Most már az volt a jelszó: Küzdeni és győzni, vagy harczolni és meghalni!

(Vége következik.) *Győry Vilmos.*

Zsibó.

(Töredék utinaplómból.)

Lelkemből vágytam mindig látni Zsibót, a magyar oroszlán és a *„szörnyölőknek szörnyölő fia,“* Wesselényi Miklós születés- és lakhelyét. Gyermekkoromban anyám gyakran beszélt róla, kit mint számüzöttet ösmert s ez által annyira benyomódott alakja képzeletembe, hogy talán soha nem fogom elfeledni. Volt tehát ok, a miért ohajtottam azon a földön járni, hol ő legtöbbször megfordult, hol talán nagy eszméi megfogamzottak lelkében és a honnét élte végén szemlélte lelki szemeivel — a testiek látási képességét elvesztvén — a haza bukását és megásott sirja szélére vonszoltatását . . . . .

1865. augusztusában Hadadon voltam utitársammal, a honnét a Wesselényi-család épen előnevét is nyerte. Innen gyalog Szilágy-Csehen s két oláh falun, Széplakon (Zaplak) és Udvarhelyen, keresztül Zsibóra mentünk. Már mesziről látszott a gyönyörü vidék, a zsibói kastély, mely mintegy büszke várur tekint végig a Szamos völgyén, a csucsos Rákóczihegy s az egyszerü kis városka, Zsibó. Délután egy órakor értünk az napi utunk végéhez. Elmentünk az igen szives ref. lelkész Kun Károly urhoz, ki valódi magyaros szivességgel fogadott bennünket. Délután felmentünk a kastélyba, de igazi bús érzések közt hagytuk oda, látván az azt környékező pusztulást. A lépcsőzet omladozófélben volt, a szobák ujra festetlenül, az udvar zajtalan stb. Megnéztünk nehány szobát, meg a tágas ebédlőt, hol egykoron büszke főurak vig poharazás közt számoltak az idővel; voltunk az egykor Európaszerte hires „zsibói istálló“-ban, melynek csak puszta romjait találtuk, a mennyiben nehány paripán kivül semmi sem volt benne. Azon istálló, melyről félszázaddal ezelőtt Kazinczy egész elragadtatással irt Erdélyi Leveleiben, melynek lovait egyenként számlálja elő, jelenleg csak falait mutatja; mindaz, mi benne értékes és szép volt — most hiányzik belőle.

Megállottam az udvaron s elgondolkodtam a kastély multján. Ott, hol több mint másfél századdal ezelőtt a legutolsó erdélyi fejedelem talált nyughelyet, melynek falai között Erdélynek több főrangu irónője áldozott a komoly tudományok oltárán, ott hol az id. Wesselényi Miklós oligarchai mulatságait üzte, ott, hol az ifj. W. Miklós tárt karokkal fogadta vendégeit, ott, hol a legutolsó nagyszerü nemzeti küzdelemben a magyar fegyverek legutóljára rakattak le Kazinczy Lajos által, ott, hol a nemes Cserey Ilona és a Wesselényiek hamvai nyugosznak, ott búsan kellett elmerengenem az eseménydús mult s a sivár jelen felett. Valóban különös ellenmondása gyanánt tünnék ez fel a sorsnak, ha ezt nem látnók folytonosan. Élet után halál, támadás után enyészet jő mindenütt és mindenkor! . . . . .

A mi magát az épületet illeti: szépségre és nagyságra nézve nem mondható épen kitünőnek

*

Vas. Ujs. 1867. 51. l. 52 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1967 JUL 25.

...lepen ... kezdettel a körmendi földszöv és ktsz dolgozói részére **Nagy József.**

Zsennyei iparművészeti kiállítás Szombathelyen

Vasárnap délben nyílt meg a szombathelyi Savaria Múzeumban a zsennyei iparművészek kiállítása. A Vas megyei művésztelep rendszeres alkotó-vendégei közül 35-en képviseltetik magukat a tárlaton, amelynek ünnepélyes megnyitóján Erdélyi Béla, a megyei tanács vb elnökhelyettese mondott beszédet. (A kiállítás hétfő kivételével naponta 10 és 13, valamint 16 és 18 óra között tekinthető meg.)

tanulót szerzodtetett ...
azt „hetven fő fiatalt beisko-
láztunk különféle szakmákra".

Nincsen már sok helyen mun-
kás, akinek öröme és gondja,
családja, igénye van. Csak
munkaerő, akit alkalmazni kell,
munkaerő, amit fel lehet hasz-
nálni. És szép, szép, hogy va-
laki ismeri a politikai gazda-
ságtan fogalmait, kategóriáit, de
nem elég. A politikai gazdaság-
tanban ugyanis az ember nem-
csak munkaerő, munkás is.

Egyik-másik helyen ideje vol-
... gondolni erre.

retet r
foglal
csei i
ban k
itthon
zott N
szociá
Alkal
sára.
és a
rende

A Mi

I

foglal
díjas
Mint
horst
adást
magyar bankügyről, s résztvett a tudományos [illegible]
sion für Wirtschaftspolitikban előadást tartott a magyar kartelljog-

Zsilcsi Kastély
(Weselényi)

Petri hitagy
II. 288, 289. l.
290, 291 – 294. l.
Megyel

tani. Ezek a módszerek elsősorban a fehérjék vegytanát érintik és így alkalma volt mindenek előtt a fehérje hidrolízise által a fehérjét felépítő egyes aminosavak elkülönítési módszereit megtanulnia. Módszereket ismert meg arra nézve is, miként lehet egyes aminósavakból polypeptideket szintétizálni, s az elsajátított módszerek alapján sikerült is több polypeptidet előállítania. Foglalkozott néhány olyan eljárással, amely a fermentumok tanulmányozásánál használatos, s elsősorban a trypsin és erepsin előállítása, tisztítása és különböző polypeptidekkel szemben való hatásának vizsgálata volt ezirányú tanulmányainak tárgya. Elsajátította a védőfermentumok kimutatására szolgáló úgynevezett Abderhalden-féle reakció kivitelének módszereit.

Falk Richard (1889, Sopron, róm. kat.), egyetemi adjunktus a Műegyetem Bányagéptani Tanszékén (Tettamanti professzor), Sopronból. A berlini műegyetem rendes hallgatója volt két féléven keresztül, ahol lengéstechnikai és dynamikai, valamint kinematikai és bányagéptani vonatkozású előadásokat hallgatott, illetőleg gyakorlatokat végzett. Tanulmányainak főcélja doktori értekezésének elkészítése volt, a rúgós kioldású kasfogókészülékek dinamikai viszonyainak vizsgálatáról, amely 70 gépelt oldal terjedelemben el is készült. Társasutazás kapcsán alkalma volt több ipar- és bányatelepet, kohóműveket meglátogatnia, s főleg a nyugati iparcentrum Essen-Dortmund

Zoltán Wesselényi-Teleki

Kastély

XVIII. sz. vége.

Tuza László

(Baksa, 1949. március 8.)
Lakás/Műterem: 6800 Hódmezővásárhely,
Gosztonyi u. 12.
Telefon: 62/248-960

A MIF porcelán szakán 1972-ben diplomázott, mestere Schrammel Imre volt. Tanulmányai befejezése után 1991-ig Hódmezővásárhelyen, az Alföldi Porcelángyárban tervező. Megvalósult szaniter tervei nagy közönségsikert arattak. 1991-től Szegeden a Tömör-kény István Művészeti Szakközépiskolában tanít.

1977-ben részt vett a siklósi Kerámia a kertben szimpozionon. 1983-ban a kecskeméti NKS ösztöndíjasa, 1998-ban az I. Vásárhelyi Kerámia Szimpozion résztvevője volt. A MKISZ-MKT és a Művészeti Alap, majd a MAOE (1972) tagja.

DÍJAK:

1973. FIM Ipari Forma kategória, II. díj
1975. Pécs, Országos Kerámia Biennálé, II. díj KISZ KB Jubileumi Kiállítás, Ipari forma Nívó-díj
1978. Pécs, Országos Kerámia Biennálé KISZ KB különdíj
1982. Hódmezővásárhely, Kerámia Biennálé, térplasztika és szaniter kategória, I.díj

MŰVEK KÖZGYŰJTEMÉNYBEN:

Budapest, Iparművészeti Múzeum
Kecskemét, Nemzetközi Kerámia Stúdió Gyűjteménye
Pécs, Janus Pannonius Múzeum

MŰVEK KÖZTÉREN ÉS KÖZÉPÜLETBEN:

1979. Hódmezővásárhely, Bethlen Gábor Gimnázium: Magyarország térképe, samott, 220x300 cm
1988. Baksa, Általános Iskola: Plasztika, pirogránit, 300 cm

II. HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI KERÁMIA SZIMPOZIUM
MEGNY. 2000. 03.03.

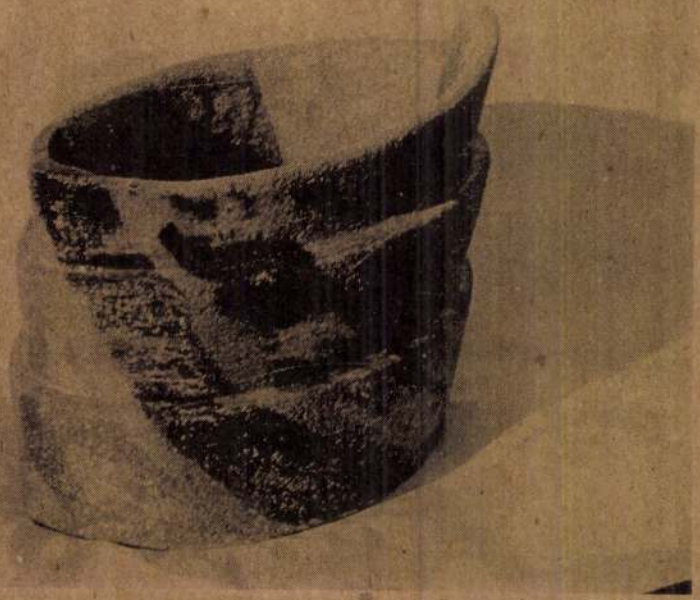

Zsibrita Katalin

(Budapest, 1960. december 15.) Lakás/Műterem: 1131 Budapest, Fiastyúk u. 30/c.

1979-ben érettségizett a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola játékkészítő-grafika szakán, tanára Csohány Kálmán volt. Két évig a Pannónia Filmstúdióban dolgozott. A MIF kerámia szakán Csekovszky Árpádnál tanult. 1986-ban diplomázott. Témája a sík és plasztikus burkolat volt, amellyel továbbra is foglalkozik. Kísérletezik kristálymázakkal, újabban a figura érdekli. Általános iskolákban és szakiskolákban rajzot, művészettörténetet és kerámiát tanít. A Művészeti Alap, majd MAOE (1986) tagja.

DÍJAK:

1988. Országos Szilikátipari Formatervezési Triennálé, III. díj

A zsibói kastély.

a XV. században épült; a csúcsíves építészet már teljes kifejlődésében látható rajta, s egyetlen a megyében, melynek fő tornyán kivül négy fióktornya is van. A templom mennyezetét érdekes régi, bibliai tárgyú festmények ékesítik. Itt volt a történelmi nevezetességű Cserey család ősi birtoka s a Cserey-féle híres könyvtár, melyet az 1848/49-diki háborús idők megsemmisítettek. A bibliotheka-épület (ma is így nevezik) most magtárul szolgál. Kraszna gyönyörű völgyben fekszik. Sok gyümölcsöt termeszt. Híres állatvásárai vannak.

Innen déli irányban megyünk föl a Kraszna völgyén, kitűnő állami úton, a mint hogy Szilágymegye útjai általában igen jók. A folyó partjain sötétzöld levelű égerfák, egész fűzes-erdők díszlenek.

A Kraszna-völgyet hatalmas vízválasztó zárja el az Oláhpatak völgyétől, a melyben fekszik: *Pecsely*, *Alsó-*, *Felső-Bán* és *Felső-Szék*.

Ha útunkat tovább folytatjuk, a Meszes-tetőre érünk. Onnan leereszkedve a megye határától mintegy másfél kilométer távolságra balról egy úttorkolatot találunk. Ez az út Szilágymegyének a Meszesen túl fekvő részébe vezet, melyet a megyék kikerekítésekor a szoros értelemben vett Erdélyből csatoltak a Szilágysághoz.

Térjünk erre az útra, mely hatalmas erdőségek fölségesen szép lombsátora alatt kanyarog át a Meszes ormán. Ez a rész a Meszes déli lejtőjén, az *Egregy* folyó és *Almás* patak völgyén, a Limes Dacicuson belül, a régi Daciában terül el, telve római emlékekkel. Erdőben gazdag vidék, földje azonban, kivéve az Egregy és Almás keskeny síkjait, inkább szegény. Éghajlata is zordonabb, mint a megye többi részeié. Sokszor megesik tavasz felé, hogy a ki innen szánúton indúl Zilah irányában, a Meszestetőn túl már poros útra bukkan. Lakossága legnagyobb részt oláh; magyar csak elszórtan találkozik. Magyarok legnagyobb számban élnek *Ördögkút*on és *Vármező*n.

Tihón alúl az Almás elhagyja a hegyeket s vele együtt mi is a Szamos szép völgyébe érkezünk s a hol a Szamos az Egregyet is fölveszi, a torkolattal és a Rákóczy-hegygyel szemközt ott áll *Zsibó* a báró Wesselényiek XVIII. századi kastélyával. Zsibó a nagy Wesselényi Miklósnak szülőföldje, porainak nyugvóhelye. A Wesselényiek itteni szereplése révén közéletünknek, irodalmi mozgalmainknak számos emléke fűződik a zsibói kastélyhoz. Történetünkben is nevezetes események emlékei jegyezvék föl Zsibóról; itt vesztett csatát a császári hadsereg ellenében II. Rákóczy Ferencz 1705-ben s itt rakta le a fegyvert a honvédség utolsó csapata 1849-ben.

sima karimájú plaquette elő-
afordultan és díszmagyarban
tlapján tölgyfa tövében ülő
ki egyik lábával könyvekre
rásra könyököl, jobbjával pe-
illag felé mutat. Felirata a czí-
t: »EDMOND. DE. MIKLÓS DE
NÉRALADJ. DE HONGRIE – EXP.
félmagasságban: »TONY SZIR-
on: »AD GLORIAM. . POR ME-
SZIRMAI«.

— Lelt. sz. 1366. — Értéke 40 K.
tóber 14-én (1671–912). — Átvé-
6742 min. eln. és az 1912 auguszt-
nin. sz. leiratok alapján 1912 szep-
Bejelentetett 1913 márczius 15-én

Zsibói kastély

Bíró József könyvének
ismertetése.

KelGer 119,
120. l.

Zsidarics Ilona

ZSIDARICS ILONA TERVE

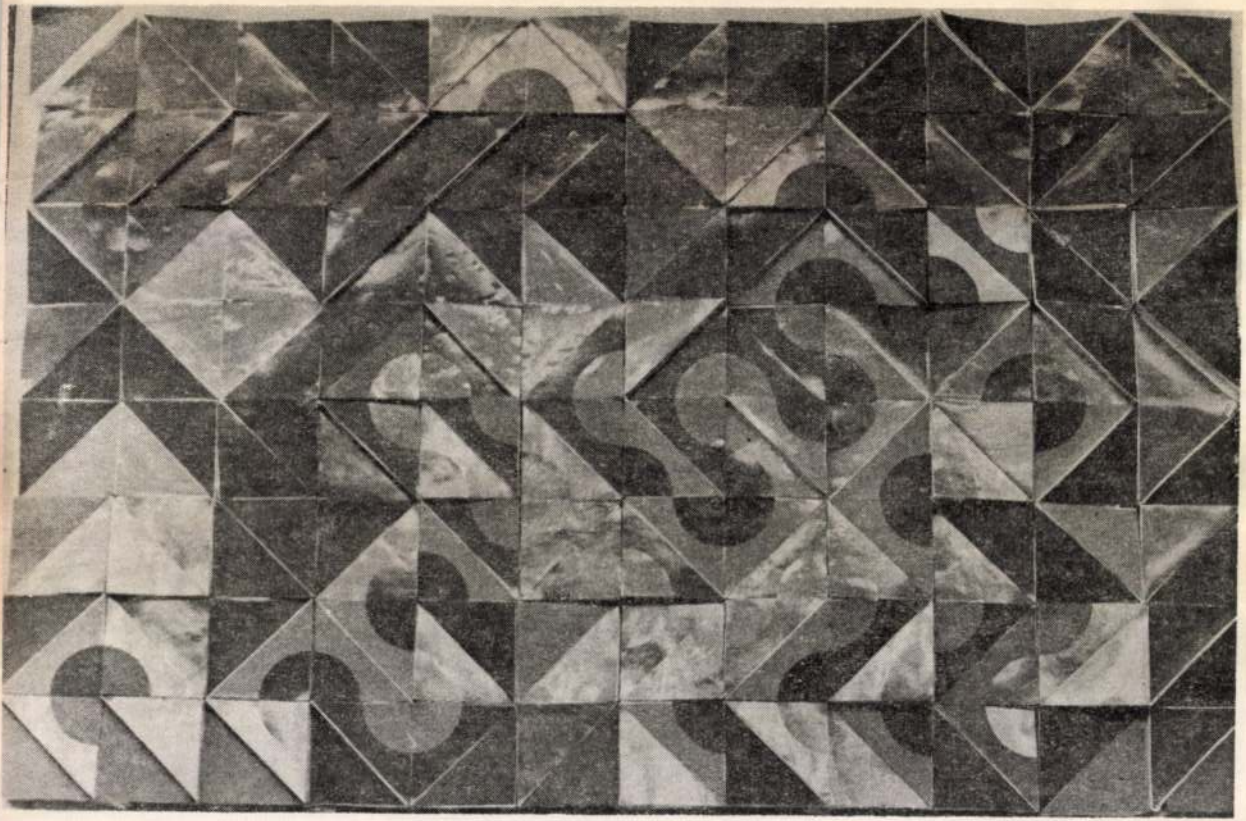

* * *

Lucifer fönsülései bőségesebbek, mint Krisztuséi.

A ravazdi leletből.

Ujabb régészeti leletek hazánkban.

A magyarországi leletek bőség és tudományos érdek szempontjából egyaránt figyelmet érdemelnek. A mult években annyira meggyült az anyag, hogy csak kutfőszerü összeállitása is évekre menő munkát vesz igénybe. Az idei «Archaeologiai Közlemények» egész sorát hozzák a becsesbnél becsesebb s az egész művelt magyar közönséget érdeklő lelet-darabok szakszerü leirásának, diszesen illustrált kiadásban.* Ezek közül mi is időszerünek tartjuk nehány legkiválóbb darab bemutatását.

Az 1876-iki hazai leletek közül nagy hirre jutott a *kiskunhalasi*. 1876-ban április 23-án Vilonya Antal halász a halasi határban levő fehértói tónak alsó végén, az iszapban 21 darabból: csészékből, lemezekből álló leletre bukkant. Két legérdekesb darabját itt láthatják olvasóink.

Ezek közűl a nagyobbik egy kerek *ezüst csésze*, melynek belső oldala meg van aranyozva, külső oldala csupasz, a szélén van ugyan egymásnak álló levelekből s zig-zugos vonalokból álló ékitmény, mely széltében aranyos. A csésze átmérője 0·15$^{m/}$. A mint a rajzból is látható, a csésze középső része külön készült kerek lemezből áll, mely hat kerek összefüggő félkörrel körded idomra van kidomboritva. A lemez öntött mivü. Ezt a középső lemezt, melynek legbelsejében négy foszladékos szélü virág látszik, hat hólyagforma mélyedés fogja körül. Az ismertető a csésze alján neveket vélt látni, de csak az egyiket ismerte föl tisztán: az «alberti» gót kurziv-betűvel irott nevet. Az 1499-es évszám is rémlett a tudós szakbuvár előtt; ezzel a későbbi tulajdonosok kivánták csészéjüket igy szignálni.

A másik ábra egy négy helyen átlyukasztott *kerek lemezt* ábrázol. Nyilván arra való ez a négy lyuk, hogy föl lehessen varrni, vagy szegezni. Góth betüs körirata viszszafelé olvasva: «Magister Sinka.» A középen dűlt helyzetben lévő részelt pajzs látható, fölötte: egy diszes csöböralaku sisak, tornadiszszel. A pajzs fölött balra a félholdba karajozó csillag, jobbra meg szőllővenyige látszik. A czimeralakokat nem igen lehet meghatározni, annyira elmosódnak. Ez a darab a lelet korának meghatározására a legfontosabb. Sinka magister ugyanis, kiről a körirat emlékezik, a XIV. század elején szerepelt, s nevét, mint vitézi tettekben, erős harczokban jeleskedőt, dicsérik az oklevelek.

Másik három ábra győrmegyei ravazdi, igen ékes, *tokos vésőt* ábrázol. A véső karimája lapos, elől csucsba szögellik, hátsó része hibás öntés miatt félkörüleg behajlik; hossza csutától 0·13$^{m/}$.

Két nagyobb ábra, krassómegyei Zsena községből, vasuti földmunkálatok alkalmával lelt *római fogadalmi kezet* tüntet föl. Jobb kéz; a hüvelykujj végéből toboz nő ki; a tenyéren legfelül kosfej látszik, alatta jobbra forduló sas, ennek balszárnya alatt tekenős béka s a keskenyebb oldalon egy a hüvelyken fölfelé tekerődző kigyó, e mellett caducaeus és a tessera, mely póznára van állitva, e fölött egy béka igyekszik fölfelé. A kéz fején egy nagy kétfülü edény látszik, melynek öblét egy meg nem határozható tárgy takarja; az edény mellett ott van a fölmászó gyik. Mindez állatok bizonyára vészt üző jelvények; a sas, mint Jupiter állata, a kosfej, mint Jupiter áldozata szerepel. A többi jelvény: az edény s a tessera, vagyis a császári parancs, melylyel gabonát rendelt kiosztatni, a jólétet jelezi. Egyike a muzeum legérdekesebb római kori emlékeinek, de átalában is ritka, mivel az eddig föltalált votiv kezek száma összesen is kevéssel haladja meg a harminczat.

E rövid leirásokból, s ebből az egy fogásból is láthatják olvasóink, mennyi érdekes anyag gyült föl a régészet terén, melyen ujabb idő óta rendkivül eleven pezsgés tapasztalható.

Th. L.

* «Magyarhoni régészeti leletek repertoriuma» czim alatt dr. Hampel József szabatos összeállitásban magyarázza részletesen és a mellett vonzó modorban.

Római fogadalmi kéz (a zsénai leletből.)

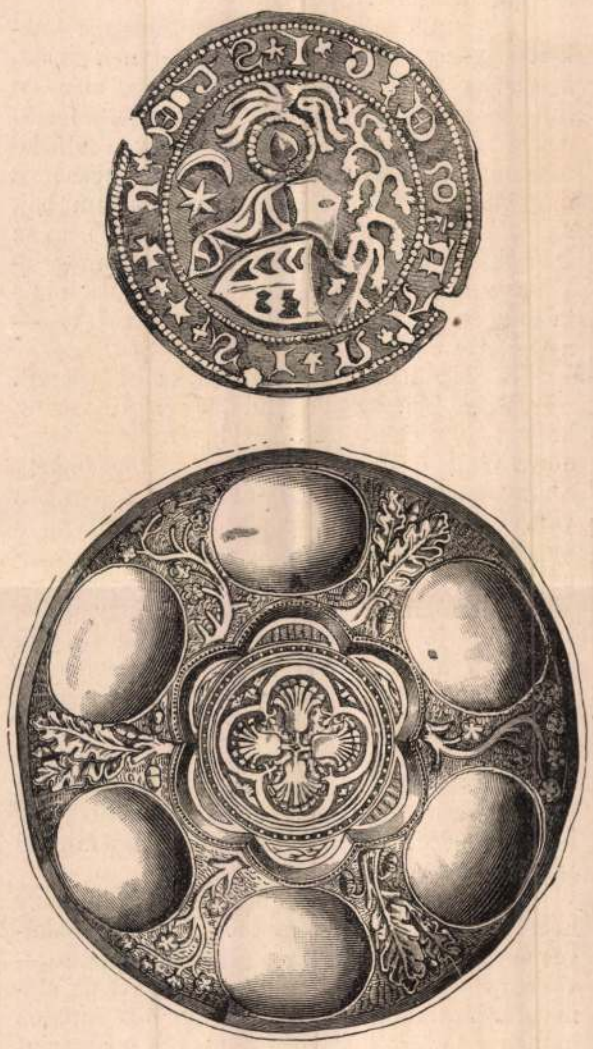

A kiskunhalasi leletből.

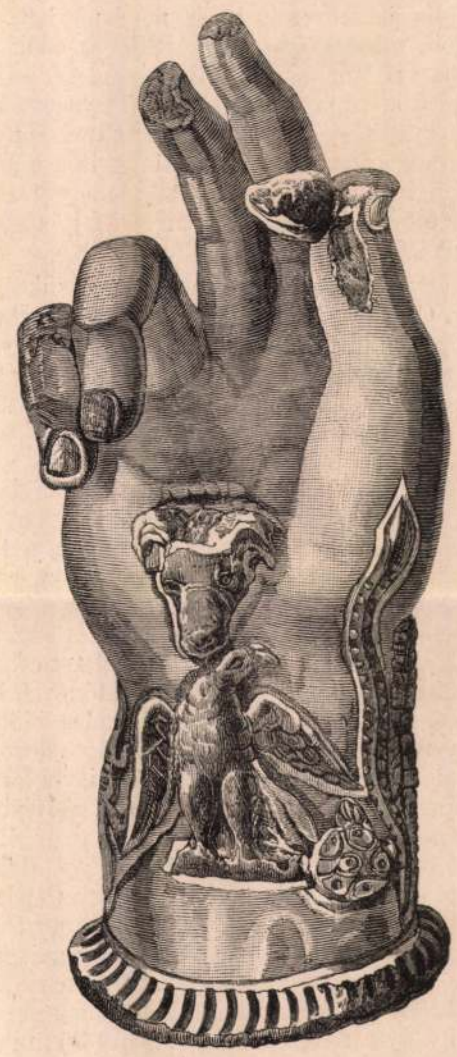

Római fogadalmi kéz (a zsénai leletből).

Utczai élet Szent-Pétervárott.

A nagy városoknak mindenütt megvan a magok specziális jellege, megteremtik sajátságos alakjaikat, melyek lassanként a város társadalmi életének nélkülözhetlen vagy legalább jellemző részeivé lesznek. A szentpétervári életet kivált tarkasága jellemzi.

Tarka élet az, tarkább talán bármely más fővárosénál. Már csak a katonák hány és hányfélék: külön ezredek a kaukázusi törzsekből, külön a tatárokból, finnekből, kozákokból, lengyelekből a kis és nagy, a fejér és fekete oroszokból s a nagy birodalom majd minden népfajából, mindegyik más és más egyenruhában, más tartással, arczczal és faji sajátságokkal.

Hát a polgári nép mily zagyva keverék minden elemekből! Ezek közt alig hiányzik Európának csak egy népe is s Ázsiának is hány nemzete van itt képviselve. Megtalálni a spanyolt, az olaszt, Britannia fiát s az izlandi normannt, és mindjárt mellette a bokharait, a hindut, a sárga khinait, a szikár arabot, vegyest a kirgizzel, s a kalmuk puszták lakóival.

Mi azonban ez alkalommal Szentpétervár saját, hogy ugy mondjuk, benszülött, vagy ott legalább állandóan megtelepült alakjaiból kivántunk összeállitani egy csoportozatot, azokból az alakokból, melyeket az orosz főváros nevelt föl magának s idomitott társasélete igényeihez, alakokból, melyek Szent-Pétervár utczáin otthon vannak s ott minden időben föltalálhatók.

Természetes, hogy ez alakok legtöbbjének foglalkozása olyan, mely a lakosság mindennapi igényeit kielégiteni tette hivatásává. Mint minálunk Budapesten, ugy Szent-Pétervárott is, az utczákon s házakhoz járva hordják szét, egyes házalók a tejet, tojást, baromfit s más mindennap szükséges dolgokat; szegény lakosok számára külön mozgó konyhák vannak, hol muszka szokás szerint tojást, kenyeret, sült burgonyát s néha kávét is lehet kapni egy pár kopekért; hordárok s bérkocsisok különböző nemei állanak nyilvános szolgálatra, rendőr, rongyszedő,

utczaseprő s kéményseprő gondoskodik az egészség vagy rend fentartásáról, s mulatságul még a játékárus és sipládás is fölkeres, mig csak meg nem unod.

Az élet után készült ama képekben, melyeket most mutatunk be olvasóinknak, csekély fáradsággal felismerhetni aláirás nélkül is az előttünk már megszokott alakokat, de épen hűségök bizonyitékául mindegyik rajzon találunk egyes vonásokat, melyek őket a szláv faj képviselőiül mutatják be, vagy részben azt tanusitják, hogy a város, melyben élnek, sokkal hidegebb éghajlatu, mint a miénk s igy pl. másként kell öltözködniök s kocsi helyett inkább szánkára van szükségök, melyet fővárosunkban csak ritkán s rövid időközre látunk.

Rajzaink nagyrésze Szent-Pétervár piaczi alakjai után készült, az Apraxin-Rinokon vagy Csukin-Dvoron, hol, mint a Sennia-Ploradon is, a szegényebb osztály szerzi be mindennapi szükségleteit, mig egyes piaczok, minő a Gostinnoj-Dvor, már inkább európai jellegüek s rendezettebbek. E téreken találja föl azon utazó, ki nemcsak a nevezetes épületeket s művészi gyüjteményeket keresi, hanem a valódi népéletet is akarja ismerni, mindazt, miből a különben sok tekintetben hasonló nagyvárosok speczialis jellemvonásait is megismerheti. A néptömeg minden egyes ily alakja az idők folyamában külön kaszttá növi ki magát, sajátságos öltözetét, magaviseletét, sőt (legyen szabad e merész állitást is koczkáztatnunk) bizonyos tekintetben arczvonását is örökli egyik a másiktól s szilárdságuk tarkává teszi a nagyvárosok képét s e tarkaság a társadalmi élet fejlődésével mindinkább nagyobb lesz.

Magyarázatot képeinkhöz alig szükséges irnunk. Csak egy pár jellemző alakot ajánlunk olvasóink különös figyelmébe. Ilyen a 18-ik számu, a macskaetető. Nagy városokban nem ritka eset, hogy egyes emberek külön üzletet folytatnak a kutyák etetésével, melyek táplálálása a városi lakásokban, hol néha konyha is alig van, a gazdának nagy terhére esnék. Oroszországban, vagyis inkább az orosz fővárosban, a kutyák mellett a macskáknak is van külön ilyen patronusok, ki — mint állitják — minden macska kosztjáért havonként egy rubelt kap, s mivel a cziczáknak rendesen csak a hulladékot szokták a mészárosok adni, ezzel is kiváló üzletet csinál. A macskák, ez okos kis állatok ösztönével, hamar megszokják a naponként rendes időben jövő kosztadót s elébe ugrálva barátságos dorombolással s hozzá dörgölődés által igyekeznek tőle minél többet megkaparitani, s legkevésbbé sem félnek a nagy késtől, mely esetleg az állatoknak oly nagy ellensége. Sajátságos alakot képvisel az orosz fővárosban a barát s apácza is (4). Mindkettő igen gyakori alak az utczákon s a keresztyén barátságos érzelmet egymás irányában nyilván is kimutatják. Az utczai élet arisztokratái a kereskedők, kik elegans szánakban (2) vagy kényelmes bundákban (30) mutatják be magukat, s az utczai házalók és a szegény «muzsik» (29), a dolgozó, de jogukat alig élvező orosz paraszt képével szemben külsőleg is elárulják a vagyon különbségét. Pétervártt azonban a kényelmes bunda sem véd meg mindig a hideg ellen eléggé s nem egyszer láthatunk az orosz fővárosban oly (16) alakokat is, melyek a 30 fok hidegben valóban erőfeszitéssel küzdenek a természet kellemetlenségei ellen.

Ma, midőn a nihilisták tettei egész Európa figyelmét ismét oda vonták a Néva partján levő fővárosra, nem lesz érdektelen megjegyezni, hogy habár a nihilista mozgalom inkább az intelligencziából szerzi tényezőit, a szellemi proletárokon kivül a házalók, hordárok stb. is tevékeny részt vettek a proklamácziók terjesztésében s más alsóbb rendü munkában. A nagy városok utczai népe, mely saját nyomora mellett a fényt is eléggé meg tanulta ismerni, rendesen elégedetlen a fennálló viszonyokkal s e mellett szereti az ujat és változatosságot. Az a tolongás, mely egyik (14-ik) képünkön látható s mely talán épen egy nihilista merénylet után készült, sokszor fordulhat elő az orosz fővárosban jelenleg s egy-két rendőr nem képes mindenkor ennyire ura lenni a helyzetnek, mint képünk után gondolni lehetne.

A nihilisták Szent-Pétervártt.

Csodával határos dolgok azok, a miket a nihilisták üzelmeiről hallunk nap nap után. Valami mesebeli titkos hatalomnak tünik az föl, mely mindenütt ott van, a kulcslyukon is keresztül buvik: mégis, mikor utána nyulnak, szétfoly, mint a levegő; egyszer valóságos «hipphopp ott legyek, a hol akarok», máskor «köd előttem, köd utánam».

A czár a testőrökkel őrizteti még az ágyát is, s mégis csak véletlennek köszöni, hogy a levegőbe nem röpitik tulajdon házában, mikor ebédhez készül ülni. Zsebkendője után nyul s a nihilisták valamely proklamácziját huzza ki vele a zsebéből. Iróasztalán minden reggel ott talál egy fekete szegélyü levelet, melyben halállal fenyegetik, s ha udvaronczai föltálalják reggelijét, a nihilisták gondoskodnak róla, hogy olvasmány se hiányozzék mellőle: ott van az asztalkendő alatt hirlapjok, a «Zemlja i Wolja».

Egy lap, melyről nem tudni, ki szerkeszti, ki irja, ki nyomtatja, ki hordja szét, kik és hol fogadnak el rá előfizetést — mégis vannak prenumeránsai s olvassák több példányban talán, mint Oroszország bármely nyilvános hirlapját. S nem csak olvassák, de mohón magokba is szivják tartalmát.

A szentpétervári rendőrség többször bukkant egy-egy titkos nyomdára, melynek gépeit, készleteit, nyomtatványait elkobozva, már azt hitte, hogy azzal nyakát sikerült fognia a forradalmi lap sajtójának. Dehogy! Az ilyen fölfedezések és lefoglalások után már falra ragasztott nagy plakátok hirdették, hogy nincs semmi baj, azt a kis veszteséget sem a nihilisták, sem az irántuk érdeklődők nem érzik meg, van még nekik nyomdájuk elég. Magok a falragaszok is e mellett tanuskodtak, mert hisz azok is — nyomtatva voltak.

S a lap megjelent pontosan, szakadatlanul.

Végre jan. 30 án a rendőrség értesült arról, hogy a nihilisták egyik közlönyének, a «Narodowa Wolja» («Nemzeti akarat») czimű lapnak a főnyomdája a Sapernaja-utcza egyik házában van. Egy titkos rendőr elszállásolta magát a nyomda közelében s csakugyan hallotta a gépek zakatolását. Erre körülvették a házat s abban a pillanatban nyomultak a helyiségbe, mikor ott javában folyt a munka. Három férfi és két nő rögtön revolvert szegeztek a benyomuló rendőrökre, de a szoba megtelt lőporfüsttel, czélozni nem lehetett s igy csak egy rendőr sebesült meg. A helyiség lakói közül azonban a ki házigazdának s főnöknek látszott, főbe lőtte magát s halva terült el a rendőrök lábainál, mig a másik kettőt a rendőrök rövid küzdelem után megkötözték.

A magát főbelött emberről kiderült, hogy neve Deutsch, kit az összes nihilista összeesküvés egyik főnökének tartottak s ki roppant tevékenységet fejtett ki a nihilista törekvések előmozditására. A párt közlönyét is az ő bámulatos munkaereje tartotta fenn főként. Sőt hir szerint az is kiderült a lefoglalt iratokból, hogy a czár elleni moszkvai merényletet is közvetlenül ez a Deutsch vezette. Az alig husz éves fiatal ember halálával, társai elfogásával s irataik lefoglalásával abban a hitben volt a rendőrség, hogy a nihilista mozgalomnak most már gyökerére akadtak.

Hiu remény! A forradalmi lap s mellette még két másik: a «Zemlja i Wolja» («Föld és akarat») és «Csernaju Prédel» («Fekete szabaditó») csak ugy megjelennek mint előbb, s a nihilisták vélt főfészkének földulása után — a czári palota csaknem levegőbe repül.

Rajzunk, mely a fölfedezés jelenetét ábrázolja, egy franczia lap után készült, mely szóról-szóra ezeket mondja: «Szokásunk ellenére nem közöljük ezuttal levelezőnk nevét, a kitől a jelenetet ábrázoló rajzot vettük. E titkolózást, azt hiszszük, nem szükség magyaráznunk. Annyit azonban kijelenthetünk, hogy a küldemény oly forrásból érkezik, mely teljes *„megbizhatóságot nyujt annak valódisága iránt.“*

Másik képünk az elfogott nihilisták börtönbe hurczolását tünteti föl, zárt kocsikban, erős fedezet alatt, hideg, havazó éj idején.

Két szemtanu a branyiszkói csatáról.

Lapunk február 15-iki számában nehány soros közlemény jelent meg Szabó Károly urtól a branyiszkói csatáról. Most e közleményre két leirását is megkaptuk szabadságharczunk ez egyik legfényesebb győzedelmének, mind a kettőt olyanoktól, kik e csatának nemcsak szemtanui, de jelentékeny tényezői voltak. A harmadik közlemény, melyet az időszaki rend iránti tekintetből elsőnek tettünk, a branyiszkói csatát két nappal megelőzött iglói éji harczról szól. A branyiszkói hőstett leirásánál arra nézve, hogy Guyon parancsára ki lőtt a megfutni készülő ujoncz honvédek közé, eltérés van a két közlemény között, mind a ket közlő önmagának tulajdonitván e történelmileg is följegyzett mozzanatot. Mi e kérdést, természetesen, nem dönthetjük el s az illetőkre bizzuk tisztázását. De mind a két leirás oly élénk képét adja a csatának, hogy nem habozunk mind a kettőt kiadni.

Az iglói éji harcz és a branyiszkói csata első leirása Tresko János tolláből ered, ki Branyiszkónál az 5-ik lovasüteg tűzmestere volt, most hites mérnök Alsó-Zathurcsán Turóczmegyében. Levelét, melylyel két leirását kiséri, szintén érdekesnek látjuk itt közölni.

«E napokban az ágyat kellett őriznem, — irja — s mint olyan elhagyott agglegénynek magányomban elég időm volt a multak felől töprenkedni. Ez alatt támadt bennem az a gondolat, hogy az 1849-ki febr. 2-ki éjet Iglón leirom, melyről tudtommal eddig lapjában senki sem emlékezett meg. Karczolataimat ide zárva küldöm, ha hasznát veheti, az az egyedüli kérésem, hogy a czikknél ott álljon *Turóczmegyéből*, és pedig azért, mivel az alföldön némelyek abban a rögeszmében élnek, hogy a felvidéken igaz, lelkes magyar ember nem is létezhetik.»

I.

A február 2-ki éjszaka Iglón 1849-ben.

Guyon nem tartozott Görgei kegyeltjei közé; de ő ezzel nem sokat törődött. Vácztól kezdve Beszterczebányáig Guyon fedezte Görgei dicsőitett visszavonulását, s utja Selmeczbányáig az ellennel való folytonos csatározásból állott.

Beszterczebányán fordult a koczka. Innen kezdve Guyon képezte az elővédet, mert az ellent nyomni, s Görgeinek utat kellet nyitnia. Ez ut fáradalmait, s a legénység nyomorát ecsetelni felülmulja gyenge erőmet.

Breznóbánya volt az utolsó pont, hol a legénység meleg szobában pihenve, meleg ételben és italban részesült. Utunk Gömörmegye legzordonabb vidékein vezetett keresztül. E tájakon nyáron is szellős az időjárás, hát még az 1848/9-ki szokatlanul hideg télben milyen volt? Telgárton — egy nyomorult község, melynek házai a viskó nevét sem érdemlik, — hus helyett turót és szalonnát faszoltunk két napra egy kis adag kenyérrel. Innen a regényességéről hires sztraczenai völgynek fordultunk, hol az éjet a vashámorok között legnagyobb részben az isten szabad ege alatt töltöttük. Boldog volt, ki a tegnapi turó és kenyér maradékaiból lakomát csaphatott.

A völgy leirása nem feladatom, azt azonban nem hallgathatom el, hogy a mint az utazók előtt ismeretes szikla-kapun átvonultunk, — szemünk elé tárult egy bércz, jobban mondva egy magas sziklacsúcs, melynek tetején egy fenyőfa állott, tetejére egyszerü keresztfa vala illesztve.

Azt az érzést, melyet ezen egyszerü kereszt látása a legénységben előidézett, csakis a helyzet nyomasztó volta képes megfejteni. Sokan keresztet vetettek, sokan azon csodálkozásnak adtak kifejezést, ha ember volt-e az, a ki azt a keresztet oda illesztette? mig legtöbben a hit és reménytől áthatva, egymást bizatták: «No pajtás, hála az istennek, ezentul vége lesz már a nyomornak és a sok szenvedésnek, innen tul már jobb országba jövünk, s nem fogunk koplalni». És annyiban igazuk volt, mert Igló városa volt azon állomás, hová igyekeztünk, hol két napi pihenő lesz, s csakis az ágyuszóra kellene majd kiállani.

Jelen sorok irója az V-ik lovas üteg részéről mint szállászcsináló előre küldetett s a többi szállászcsinálóval már sötétben érkezett Iglóra. A városról csak annyit tud, hogy Velencze módjára van épitve, a házak alatt sikátorok vannak, melyekben esőben és forróságban kényelmesen lehet sétálni. A sereg zöme nyolcz óra táján érkezhetett, s reményeben nem csatlakozott, mert a lelkes polgárok által a legszivélyesebben fogadtatott, étellel és itallal bőven elláttatott, s a mi után leginkább vágyott, puha meleg ágyban

— LEVÉLTÜKÖR —

Öngól

A közelmúltban hallhattuk a Vasárnapi újság című rádióműsorban a *Makovecz Imrével* folytatott beszélgetést, amely – véleményem szerint – sok ember szemét felnyitotta.

Emlékezzünk csak vissza, milyen felhorkanást váltottak ki parlamentünkben az olyan megjegyzések, amelyek firtatni merészelték néhány „nagy" államférfi magyarságtudatát. Nos, a Makovecz-interjú sok mindent igazolt. Amíg ugyanis külföldi országok televíziói és hírügynökségei nagy érdeklődést tanúsítottak a tekintetben, hogy ki is lehet az a Makovecz Imre, aki munkásságával a Francia Akadémia Nagy Aranyérmét érdemelte ki, addig a „magyar" hivatalos sajtó távol tartotta magát a ritka eseménytől és homokba dugta a fejét. Bezzeg ha például X. Y. részesül egy ilyen kitüntetésben, talán még a hétvégi házakat is illő lett volna fellobogózni...

Makovecz Imrét nem a rang, hanem becsületes és kiemelkedő munkássága emelte olyan magasba, hogy a külföld hamarább érzékelte nagyságát, mint az itthoni hivatalos közegek. A nemzetünk számára oly értékes kitüntetéshez gratulálva kívánom, hogy Makovecz Imre jó erőben és egészségben még sokáig adjon útmutatást hazánk építészeinek.

Deme Dezső
Miskolc

Hálás köszönet

A július 29-i Kriminális című tévéműsorban Juszt László műsorvezető alig tudta visszatartani magát attól, hogy az autótolvajokat – akik közül egyet a rendőr lelőtt – szokása szerint ne nevezze úriembereknek. Pillanatra megállt, mondván: minek is nevezzem őket, hogy senki se sértődjön meg? Nem nagy eredmény, de mégiscsak valami haladásféle!

Nem hiszem, hogy Juszt úr rendszeres olvasója lenne az Új Magyarországnak, de úgy látszik, sajtószemlézője felhívta figyelmét a több írásban is kinyilvánított felháborodásra, a múltra jellemző viselkedésének és mentalitásának fonákságaira. Köszönjük!

Cs. M.
Tatabánya

Üzembentartási díj?

A tévé-előfizetésidíj megszűntével ilyen követeléssel keresett meg a Magyar Posta, és most tanácstalan vagyok. Tudom, hogy haladunk a nyugati civilizáció felé, ahol a legtöbb országban már rég nem kérnek pénzt a nézőtől azért, hogy önként elviseli a reklámokat, ebporszívómmal, hiszen azok is a tulajdonomban vannak, *nézhetném* ezeket is naphosszat. Ha olyan mazochista vagyok, hogy mégis a tévéműsort választom, fizetek utána áramköltséget, kábeltelevízió-díjat.

Rejtély számomra, hogy az egyszer már megvásárolt – vagy-

A magyar radikalizmus elfeledett bölcsője

Nemrég jelent meg az Új Magyarország hasábjain alapos elemzés *Varga Károly* tollából a magyar radikalizmus történetéről és európai „szalonképtelenségének" okairól. Érdekes módon kimaradt az írásból a magyar radikális politizálásnak egy fontos irányzata. Ez annál is kevésbé érthető, mert a KDNP – mely pártról a cikk elég nagy része szól – épp ennek az irányzatnak a leszármazottja. A párt vezető rétegének számos, s korántsem csak idős tagja ugyanis nem a hagyományos, nyugat-európai értelemben vett kereszténydemokrácia hívéül szegődött. Frazeológiájuk, problémamegközelítésük – kérdés persze, hogy mennyire tudatosan – közel áll a „magyar radikalizmus" hagyományaihoz, ám legalább ennyire közel, vagy tán még közelebb áll a semmivel sem kevésbé magyar – tehát egyfelől nemzeti sajátosságokra érzékenyen figyelő, másfelől a magyarországi problémákat sajátos közép-európai tükörben látó – *keresztény radikalizmushoz.*

Ez a keresztény radikalizmus – bár egyes történészek szeretnék egybemosni – nem a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveinek antiszemita mozgalmaiból, az Istóczy-féle populista zsidóellenességből nőtt ki, hanem a magyarországi kapitalista gazdaság, a szabad verseny és a liberalizmus eleinte csak tapogatódzó, később határozott elvetéséből. A puszta tagadásból valódi radikalizmus, pozitív társadalomkép mindenekelőtt *Prohászka Ottokár* munkássága nyomán lett.

A mai honi radikalizmus számos megnyilvánulásában köszönnek vissza azok a gondolatok, melyeket – Magyarországon legalábbis – Prohászka fogalmazott meg először. *„Íme, milyen erős a hite a hitszegény modern kornak: számokban hisz, számokban hi-*

és cigarettareklámok nélkül is igaz volt a tétel már 1894-ben.

Varga Károly megállapítását, mely szerint a magyar radikalizmus gyökerei a baloldali radikalizmusban gyökereznek, épp a prohászkai életmű cáfolja meg. A püspök ugyanis egyszerre küzdött a liberalizmussal, a konzervativizmussal (VII. Gergely híres mondata: „Az Úr nem azt mondta egykoron: nevem megszokottság!", haláláig íróasztalán

»Ezért kellett (kell?) a magyar politika térképéről leradírozni, ha másképp nem megy, az antiszemitizmus mindenkor bevethető „jolly joker" vádját felhasználva.«

állott) és mellettük a baloldali radikalizmussal is. Ellentétben azzal ugyanis a keresztény radikalizmus – legalábbis egyes vadhajtásait leszámítva – az erőszakot mint a társadalmi reform eszközét kategorikusan elutasította. Ez a radikalizmus lényeges pontokban különbözött *Szabó Dezső* 1919-es radikalizmusától is: nem csupán diagnózist állított föl, hanem pozitív társadalomképet kínált, méghozzá „használati utasítással" együtt, mely a társadalom átalakításának nemcsak célját, de lehetséges útját is megjelölte.

Sokan épp ezek miatt, az erőszak elutasítása és az „utópisztikus" társadalomkép miatt nem tekintik valódi radikaliz-

tatjuk, azt kell látnunk, hogy Szabó Dezső és Prohászka Ottokár radikalizmusa egyként termékenyítette meg a két világháború közti Magyarország politikai gondolkodását. A keresztény radikalizmusnak olyan zászlóvivői támadtak a 30-as évek végén, mint a jezsuita *Varga László*, akinek műveit sok tízezres (!) példányban adták ki, vagy az azóta csaknem elfeledett társadalompolitikus, *Kovrig Béla*. A KALOT, a korszak – nem túlzás – *egyetlen nem központilag szervezett igazi tömegmozgalma* kevesebb mint egy évtizedes fennállása alatt mindvégig következetesen képviselte ezt a radikalizmust; különben épp a KALOT népfőiskolái és az általa szervezett tanfolyamok voltak azok, ahol a Németh László-i és a Prohászka által hirdetett társadalomkép összetalálkozott.

Az ok, ami miatt a keresztény radikalizmus mint történelmi tény, mint társadalomalakító tényező 1989-ig – máig? – kitöröltetett a magyar politikai gondolkodásból, kézenfekvő: ez volt az a radikalizmus, mely a kommunisták egészen más irányú radikalizmusával szemben szinte az egyetlen alternatívát kínálta 1944 és 1948 között. A Demokrata Néppárt *1947-es* választási győzelme – mert a hírhedt kékcédulás választásokon elért eredmény valójában győzelem volt – nem Barankovics István gyakorta habozó személyiségének, és nem is a DNP a körülményekből adódóan eléggé vérszegény propagandájának volt köszönhető, hanem a keresztény radikalizmus hagyományainak, s különösen a KALOT társadalomszervező tevékenységének. Ezért kellett ezt a politikai irányzatot elhallgattatni, később pedig elhallgatni; ezért kellett (kell?) a magyar politika térképéről leradírozni, ha másképp egynémely és *Torgyán József* számos megszólalása nem elsősorban radikális, hanem populista – ezeket bizony kínos lenne egyszerű elítéléssel lemosni az európai politika színpadáról. Az európai kereszténydemokrácia számára ugyanis máig nehezen kezelhető „tehertétel" az a múlt, amivel – főleg kormányzati pozícióból – gyakorta szembe kell nézni. Nemcsak a magyar Prohászka, de a francia *Albert de Mun* vagy a német *Ketteler* püspök szelleme is gyakorta okoz zavart. Egyikükről sem lehet állítani, hogy a jelen gazdasági-politikai berendezkedését helyeselték volna, sőt, a műveikben olvasható társadalomkritika a mai liberalizmusra és a szociális igazságosságot egyre inkább elvető fogyasztói társadalomra tökéletesen ráillik; ugyanakkor megtagadni őket mint szellemi elődöket egyrészt meglehetősen kínos lenne, másrészt pedig azzal a veszéllyel járna, hogy a „hivatalos", „szalonképes" *kereszténydemokrata pártok* mellett létrejönne az ezeket az elveket radikálisan képviselő *keresztényszociális* mozgalom.

Az Európai Kereszténydemokrata Unió alighanem mindenekelőtt ettől tartva ítélte el *Giczy Györgyöt*; hiszen egy ilyen változásnak, egy történelmi", radikális mozgalomnak a létrejötte Európában valóban „politikai földindulással" és a meglévő kereszténydemokrata pártok teljes ellehetetlenülésével járna. Mert azt Brüsszelben is érzik, hogy a kereszténydemokrácia és a kereszténységi mozgalom eredeti gyökereihez ma már szinte semmi közük sincsen, s *Ketteler, De Mun* vagy Prohászka szelleme számukra

Zsidi Paula

Könyvtárosok vándorgyűlése

Az állampolgárok elidegeníthetetlen joga az információhoz való jog, aminek gyakorlásához a közkönyvtárak nyújthatják a legnagyobb segítséget. A szolgáltatásokban a demokráciának kell érvényesülnie, vagyis biztosítani szükséges, hogy vagyoni helyzettől, kortól, nemzetiségtől és politikai hovatartozástól függetlenül mindenki hozzáférhessen a számára fontos ismeretekhez – mondta el *Vajda Erik*, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke a szervezet 29. vándorgyűlése előtt. A tegnap kezdődött háromnapos programra – amelyet ezúttal Kecskeméten a Katona József Könyvtárban tartanak – nyolcszázan jelentkeztek. A résztvevők négy szekcióban mondhatják el véleményüket, cserélhetik ki tapasztalataikat, többek között a szolgáltatások demokratizmusáról, a szponzorok megnyeréséről, a piaci kapcsolatok kialakításáról és a könyvtári rendszer megújulásáról.

Ramháb Mária, a kecskeméti megyei könyvtár igazgatója a rendezvényt megelőző szerdai sajtótájékoztatón leszögezte, hogy könyvtári szolgáltatásra a legkisebb településen is szükség van, az önkormányzatnak kell eldöntenie, hogy önálló könyvtárat tart fenn, avagy a nagyobb könyvtárak szolgáltatásait veszi igénybe. A könyvtári rendszer átalakulásában kulcsszerep jut a gépesítésnek; a Bács-Kiskun megyei könyvtár például tizenhárom várossal áll kapcsolatban. Azokon a településeken, ahol középiskola működik, a nyilvános közkönyvtár semmiképpen sem maradhat ki az Internetből, a városi könyvtárakat Bács-Kiskunban három-négy éven belül be is tudják a hálózatba kapcsolni, a kisebb települések többsége [illegible]

Döntés a Filharmónia ügyében

Igric György lesz az átalakuló Nemzeti Filharmónia jogutódjaként – várhatóan szeptember végén, október elején – létrejövő Budapesti Filharmóniai Koncertszervező Kht. ügyvezető igazgatója. A művelődési és közoktatási miniszter a tárca által felkért hétfős szakmai kuratórium javaslatát szerdán fogadta el – nyilatkozta *Koncz Erika*, a művészeti főosztály vezetője a kuratóriumi ülést követően. Igric György évek óta a Nemzeti Filharmónia szerkesztői csoportjának vezetője. A válságos helyzetben lévő intézmény korábbi igazgatójának kinevezését július 5-én vonta vissza a tárca.

Koncz Erika szólt arról: a pályázati felhívásra ketten jelentkeztek. A másik pályázó *Tóth Antal*, a Ferencvárosi Nyári Játékokat Szervező Kht. vezetője volt. Mint mondta: a kuratórium döntését azzal indokolta, hogy Igric György programja a megújulás mellett biztosítja a magas szintű szakmai munka folytatását, a Nemzeti Filharmónia nevéhez kötődő kiemelkedő rendezvények továbbélését, a hagyományok megőrzését. Hozzátette: egyébként mindkét pályázat igényes munka.

Koncz Erika elmondta: a csődhelyzetben lévő Nemzeti Filharmónia átalakítása a koncertszervező kht. megalakulásával fejeződik be. A Magyar Állami Hangversenyzenekar (ÁHZ) és a Magyar Állami Énekkar különválik, önálló nemzeti alapintézményként működik tovább. Az ÁHZ és az énekkar igazgatóját is pályázati úton nevezik ki, a felhívás a Művelődési Közlöny következő számában jelenik meg.

Felújítják Aquincumot

Várhatóan ősszel kezdődik meg az Aquincumi Múzeum bővítése. A tervegyeztetések már folynak a III. kerületi, Záhony utca és a Sújtás utca sarkán lévő területen elkészülő többszintes épület kialakításáról. A mintegy százmillió forintos beruházást megelőzően régész szakemberek vizsgálják a terepet.

Zsidi Paula igazgató elmondta: az egykori Pannonia provincia életét az aquincumi polgárváros területén bemutató fedett és szabadtéri múzeumot 1894-ben avatták fel. A hajdanán a Fővárosi Múzeumok, majd a későbbiektől a jogutód, a Budapesti Történeti Múzeum (BTM) szervezetéhez tartozó intézmény rendkívül gazdag tárgyi anyagát három helyszínen tárolják. A BTM már nemcsak római, hanem középkori, illetőleg őskori kutatásokat is folytat. Az intézmény évről évre mintegy 20-30 feltárást is végez, kisebbeket és nagyobbakat egyaránt. Így anyaga az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben gazdagodott. Az igazgatónő kifejtette: a régészeti gyűjtemény elhelyezése, az anyag tudományos feldolgozása, a megfelelő műtárgyvédelmi feltételek biztosítása, és nem utolsósorban a feltárt emlékek méltó módon történő bemutatása egyre több helyet igényel. Mindezen előírásoknak a négyzetmétereket tekintve nem tud megfelelni az intézmény.

Zsidi Paula hangsúlyozta: a legégetőbb feladat az albérletben lévő gyűjtemények Aquincumba történő áttelepítése a Petőfi Irodalmi Múzeumból, valamint a várbeli anyamúzeumból. A Károlyi-palota rekonstrukciós munkálatait követően az épületben működik majd a Magyar Írók Háza is. Ős- és népvándorlás kori osztályának emiatt már a jövő esztendőben el kell költöznie a belvárosi múzeumból.

Az igazgatónő kifejtette: a többlépcsős beruházás végeredményeként Aquincumban alakítják majd ki az ókortörténeti-régészeti központot. A nagyszabású elképzelések megvalósulását támogatja a művelődési tárca, a Fővárosi Önkormányzat, a III. kerületi önkormányzat pedig a mintegy háromezer négyzetméternyi, beépítetlen területrészt ajánlotta fel az Aquincumi Múzeum bővítésére és fejlesztésére.

A Hangversenyzenekar Martonvásáron

Beethoven 3. Eleonóra-nyitánya, 3. (c-moll) zongoraversenye, valamint 4. (B-dúr) szimfóniája csendül fel a Magyar Állami Hangversenyzenekar előadásában 9-én, szombaton 19 órától Martonvásáron, a Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutatóintézetének Parkjában. A zenekart Hamar Zsolt vezényli; közreműködik: Kiss Gyula.

● *Holnap fejeződik be a Zsámbéki szombatok rendezvénysorozata. Az utolsó nap programjai a következők: a Zsámbéki-medence képzőművész mesterei kiállításának megnyitója délelőtt 10 órakor a Művelődési Házban; Csehov Lakodalom, illetve And-*

Az irányregénytől a misztikumig

Amado nyolcvanöt éves

Nem tagadom, korai regényeit is szerettem, azokat, amelyekről az ideologikus kritika mint a szocializmusért vívott harc eszközeiről beszélt. (Mellesleg ezt a sültbolond fogalmazást nem értettem akkor sem, nem értem most sem.) Nekem a *Zsubiabá* az volt, ami; élvezetes, olvasmányos regény, amelynek képi nyelvét, szenvedélyektől átfűtött világát, izzó erotikáját egyszerűen csodálatosnak éreztem, ahogyan a *Holt tenger* is hasonló élményem volt. Azt gondoltam, Brazília ilyen: gyönyörű és riasztó egyszerre. Amikor pedig esztendők múltán eljutottam Rióba, megállapíthattam: Brazília *ilyen is*, egy kicsit más is, misztériumából ugyanazt éreztem, amit *Jorge Amado* regényeiből: az élet féktelen szeretetét, álom és valóság kibogozhatatlan egymásba fonódását.

Az igazsághoz hozzátartozik, nemcsak Amado próbálkozott a baloldali politikai mozgalmak (békemozgalom, kommunizmus) szervezeteihez csatlakozni, terelgették őt profi ideológusok is, akik hamar átlátták, mekkora vonzóerő rejlik ebben az íróban, aki tud úgy írni, hogy egyszerre babonázza meg a legkülönbözőbb olvasói rétegeket. Tagadhatatlan: tudott így írni. Tagadhatatlan: érdeklődött az elesettek, a társadalom megnyomorítottjainak sorsa iránt, élt benne a szolidaritás érzése. Tagadhatatlan: nála sokkalta biztosabb intellektusok is bedőltek a kommunista demagógiának, jóllehet nem is dél-amerikai diktatúrák kényszerítették őket a döntésre.

Aztán Amado kiábrándult, úgy tetszik, belátta tévedését. Jelesül éppen azt, hogy a testvériség gondolatát hiába keresné azon az oldalon, ahol kizárólag az egyenlőség dogmája maradt, ahova talán már [illegible]

Kommunista Párt főtitkárának életregényét) valóban nem kellett volna megírni, ha méganynyira komolyan gondolta is, hiszen szamárságot sem nehéz komolyan gondolni. Sőt. De már hét esztendővel rá – 1959-ben – olyan kisregényt publikál, amely írói minőségében túlszárnyalja az előző sikerműveket, és amely azt tanúsítja, hogy Amado bármilyen témát bravúrral tud kezelni. Ez a könyvecske a *Vízordító három halála.*

Miként a címe árulkodik, hőse a Vízordító Quincas, akinek „halála körül mindmáig némiképpen homály terjeng". Annyit azért lehet tudni, hogy három halála volt: egyet akkor „élt át", amikor szakított az unalmas polgári élettel, és alászállt a mélybe, az iszákosok, a züllött csavargók kikötői világába. Másik halálát szégyenkező családja terjeszti, hogy a polgári kiegyensúlyozottság látszatát megőrizhesse, ne fenyegesse semmi és senki társadalmi megállapodottságát. A harmadik pedig – és minden bizonnyal ez lehet az igazi – bekerült a kikötői mítoszok terjedelmes szöveggyűjteményébe, megfogalmazódott prózában, de fölcsendülhet költői sorokban csakúgy:

Quincas hangja túlharsogott
a tomboló zivataron:
„Magam temetem el magam,
akkor, amikor akarom".

Mintha valamiféle eposz kerekednék, de legalábbis milongra, ha ez utóbbi nem igazán brazil műfaj is. Választott élet, választott halál – ennyi Quincas „hősiessége". Ennyi a mindennapi ember hősiessége. Az elégedetlenség kinyilatkoztatása: a tiltakozás. És [illegible]

Az európai élvonalban

A művészetoktatás színvonala nemzeti érdek

Örömteli, hogy *az alap- és középfokú művészetoktatás a magyar közoktatás egyik legdinamikusabban fejlődő területe,* amelynek eredményessége nemzetközileg is elismert. A zeneiskolák és a bennük tanulók számát, a művészetoktatás *színvonalát tekintve Európában az élvonalba tartozunk.* Joggal lehetünk büszkék erre. De meddig? Mert a művészeti tanintézmények és a bennük tanuló diákok számának emelkedésével az utóbbi években egyáltalán nem tartott lépést a tanügyigazgatás, a terület tartalmi, tantárgyi gondozásának fejlesztése elmaradt, miközben a zeneiskolák országszerte egyre nehezebb anyagi helyzetbe kerülnek, sokuk az életben maradásért küzd.

A művészetoktatásba fektetett pénz hosszú távon a költségvetésben is megtérülne. A kultúrpolitikusoknak fel kellene ismerniük, hogy alap- és középfokú művészetoktatásunk színvonalának és eredményességének megőrzése nemzeti érdek. Hogy milyen konkrét lépésekre van szükség, erről tárgyalt az *Országgyűlés oktatási, tudományos és sportbizottsága* szerdán a XXII. kerületi *Nádasdy Kálmán Művészeti Iskolában* tartott kihelyezett ülésén.

Mint azt *Nemes* Lászlótól, a *Magyar Zeneiskolák Szövetségének* elnökétől, a Nádasdy Kálmán iskola igazgatójától megtudtuk, a magyar zene- és művészetoktatás 1990-től látványos fejlődésnek indult. A művészeti iskolák száma mára meghaladja a négyszázat, a tanulóké megközelíti a százharmincezret. Az általános iskolás korú gyermekek számához viszonyítva *az alap- és középfokú művészeti iskolákban tanulók aránya az 1990. évi 5,1 százalékról 14 százalékra nőtt. A zeneiskolákban ma ezer zene- és énekkar, hangszereket taneszközzé kellene nyilvánítani,* így az intézmények vám- és áfamentesen vásárolhatnák meg őket.

A szakma szükségesnek látja, hogy a normatív finanszírozásban elkülönítve – a tankönyvtámogatáshoz hasonlóan – az önkormányzatok és az iskolák tanulónként ötezer forintot fordítsanak hangszervásárlásra és karbantartásra.

Fontos, hogy az újonnan létesítendő iskolák számára, valamint nagy értékű hangszerek vásárlásának támogatására a művelődési tárca *zeneiskolai közalapítványt* hozzon létre. Nagyságrendben kisebb, de hasonló gondok tapasztalhatók a kották beszerzése terén is. A tárca ugyan biztosít némi tankönyv-, kottavásárlási támogatást a zeneiskolásoknak, de ennek összege évek óta alig változott, s egy tanuló kottakiadásait tíz százalékban sem fedezi.

A magyar művészetoktatás *tartalmi irányítása* európai összehasonlításban elmaradott. A zene- és művészeti iskolákat fenntartó helyi és megyei önkormányzatok többsége nem rendelkezik művészetpedagógiához értő szakemberrel. Emellett a művelődési minisztérium fejlesztési programjaiból rendszeresen kimarad a művészetoktatás, *közoktatási stratégiájában művészetoktatásra vonatkozó fejlesztési célok és irányok egyáltalán nem szerepelnek.*

A művészeti szakközépiskolák is nehéz helyzetben vannak. *Záborszky* Kálmán, a zeneiskolák szövetségének alelnöke, a *Szent István Király Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola* igazgatója lapunknak elmondta, a *szakképzési alap,* amely a képzés tárgyi és szakmai feltételeinek javítására hivatott, a Munkaügyi Minisztérium kezelésében van.

A tapasztalatok szerint ez a forrás folyamatosan apad. A

Fővárosi régészeti múzeum Óbudán?

Zsidi Paula az évi tízezer leletről és a budapesti építkezésekről

Az *Aquincumi Múzeum* újra várja a látogatókat. Az évi negyven–ötvenezer turistát fogadó, gazdag római kori régészeti leletekből álló gyűjteményről, a múzeum jelenéről, jövőjéről és terveiről *Zsidi* Paula igazgatóval beszélgettünk.

– Az állandó kiállítás anyaga évről évre új leletekkel gyarapszik.

– A kiállítás bevezető része minden évben megújul, az előző évi ásatások legérdekesebb leleteit állítjuk ki. Az anyag évente tíz–tizenötezer tárggyal gyarapszik, ezekből válogatjuk ki azt a százszázötvenet, amit megmutathatunk.

– Az állandó kiállítás mellett mással is várják az antikvitások iránt érdeklődőket?

– Július elején múzeumtörténeti, régészeti kiállítást rendezünk *Nagy* Lajosról, múzeumunk egykori igazgatójáról, a száz éve született nemzetközi hírű régészprofesszorról. Többek között az ő nevéhez fűződik az aquincumi orgona megtalálása is. Októberben pedig megrendezzük a Hajógyári-szigeten feltárt, falfestményekben, szobrokban és kis leletekben gazdag helytartói palota bemutatását.

– A '96-os leletmentési munkálatok milyen eredménnyel jártak?

– Tavaly tizenhat helyen végeztünk a fővárosban leletmentést. A tizenhat helyszínből öt – az albertfalvai, a csúcshegyi, a Hajógyári-szigeten végzett munka és a két a budaújlaki leletmentés – hozta a legtöbb eredményt. Összesen mintegy tízezer darabbal gyarapodott a gyűjteményünk. A leletmentési feladatokat – mint ahogy a korábbi időszakban is – elsősorban a régészetileg védett területeken folyó építkezéseken végeztük. A régészetileg védett telkeken – majdnem ezer ilyen telek van a fővárosban – már az építési engedély benyújtásakor köteles az építtető a múzeumi szakvéleményt beszerezni. A beruházónak kell állnia a leletmentési költségeket a mai szabályozás szerint is, és a készülő régészeti törvény is ezzel a finanszírozási lehetőséggel számol. Ez így természetes, hiszen a régészetileg értékes területeken végzett építkezések a főváros történelmének egy-egy darabkáját pusztítják el, aminek mentési költségeit a beruházónak kell fizetnie.

A budaújlaki ásatás is folytatódik

Vajda József felvétele

– Miként sikerül a gyakorlatban feloldani a múzeumok és a beruházók alapvető érdekellentétét? Az építtető nemcsak pénzt, időt is veszít, ha a markológép muzeális értéket hoz a felszínre.

– Ha a beruházó látja, hogy a régészek nem élnek vissza a jogilag védett helyzetükkel, hanem gyorsan és hatékonyan dolgoznak, segítőkésznek mutatkozik. Szerencsére kevés elvakult, a régészeti szempontokat teljesen semmibe vevő, a történelmi értékeket könnyű szívvel megsemmisítő beruházóval találkozunk.

– Elfogadható a régész számára, hogy Budapest területén kizárólag az építkezések adnak alkalmat kutatásra?

– Sajnáljuk, hogy nem a tudományos elképzeléseink szerint végezhetünk ásatásokat, hanem csak azokon a területeken, amelyeket éppen beépítenek. Ez azonban így van az összes európai nagyvárosban, hiszen a régészek kénytelenek belátni, hogy a nagyvárosok működése nem a régészeti szempontoknak van alárendelve.

– Jelenleg hol végeznek római kori leletmentést?

– A Corvin téren, ahol a munkánk a középkori ásatásokhoz kapcsolódik, és folytatjuk az 1988-ban megkezdett budaújlaki feltárást is.

– A belvárosi Károlyi-palotában működő raktárukat a közeljövőben fel kell adniuk. Hogyan oldják meg a raktárhiányt?

– Az Aquincumi Múzeum területén új raktárt építhetünk. Az idén kezdődő építkezéshez a telket az Óbudai Önkormányzat bocsátotta a múzeum rendelkezésére. A távlati tervekben az szerepel, hogy a főváros régészeti múzeuma – tehát amely nemcsak a római kor anyagával foglalkozik, hanem otthont ad az őskori és középkori régészeti kutatásnak is – itt kap majd helyet. Ezzel méltó otthonra találna Budapesten a kiállítási lehetőségek szempontjából igencsak mostohán kezelt régészet. A budapesti régészeti múzeum létrejöttének tervét a főváros kulturális bizottsága is támogatja.

Rosdy Tamás

NAPLÓ

A FRANKFURTI NEMZETKÖZI KÖNYVVÁSÁRON a Művelődési és Közoktatási Minisztérium lehetőséget biztosít, hogy a magyar kiadók megjelenhessenek. A minisztériumi támogatás csak a kiállítás költségeit biztosítja. Mindazok a kiadók jelentkezhetnek, amelyek a magyar kultúra nemzetközi képviseletére alkalmas anyagot kínálnak. A jelentkezéseket független zsűri bírálja el. Jelentkezni május 9-ig lehet a Frankfurt 99 programirodán (1055 Budapest, Báthory utca 10., tel.: 332–8179, fax: 131-0591).

SZŐNYI ISTVÁN grafikái ma délután három órától a Szőnyi István-emlékmúzeumban, Zebegényben rendezett kiállításon tekinthetők meg.

A NEMZETI SZÍNHÁZ Shakespeare Tévedések vígjátéka című művét ma este hét órakor mutatja be. A főbb szerepekben Szakácsi Sándor, Sinkovits Imre, Béres Ilona és Varga Mária látható. Az előadást meghívott vendégként Bruck János rendezte.

A NÉPI IRODALOM jelene és jövője címmel május 2-án és 3-án a keszthelyi Helikon Kastélymúzeumban tanácskozást tartanak a Berzsenyi-napok keretében. Vitaindító előadást Ács Margit tart Irodalom-e a népi irodalom címmel?

A BUDAPESTI KAMARASZÍNHÁZ május 4-én este hét órakor a Károly körúti Kisszínpadán (Budapest VII. kerület, Asbóth u. 20.) Shakespeare Hamlet című drámáját mutatja be.

LENGYEL NYÁR – MAGYAR ŐSZ címmel a lengyel–magyar ellenzéki kapcsolatokról kiállítás nyílik meg május 5-én délután négy órakor a Budapesti Történeti Múzeumban (Budapest I. kerület, Szent György tér 2.). A tárlat június 29-ig tekinthető meg.

Alternatív

ISIDI PAULA

TELEVÍZIÓ

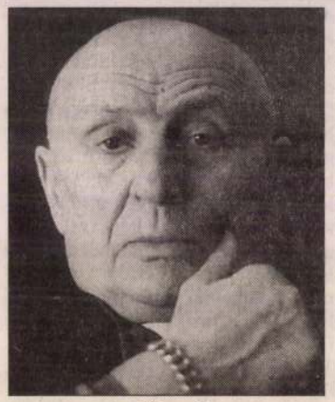

Alfonzó
(Duna tv, 0.45)

TV 1

5.40 Gazdatévé 6.00 Nap-kelte 8.00 Gyerekeknek! 9.00 Tízórai 9.50 Játék 10.00 Hírek, 10.05 Útitipp 10.40 Játék 10.50 Információk, meteorológia 11.05 Dallas 12.00 Déli harangszó, hírek 12.10 Unser Bildschirm 12.35 Hrvatska kronika 14.15 Százéves asszony, tévéjáték 15.20 Ki mit tud? 1996. A győztesekkel Mexikóban 16.25 A homok titkai 17.00 Évgyűrűk kb. 17.30 Téka kb. 17.40 15 perc kb. 18.00 Ablak 19.00 Esti mese 19.15 Múzsa 19.30 Híradó 20.00 Magyarok cselekedetei 20.15 Dallas 21.10 Lehetetlen? 22.10 Exkluzív 22.40 Mezteln ebéd, angol–kanadai film

TV 2

12.00 Szieszta 14.00 Rendszerváltó évek 14.55 Robin Hood 15.20 Nincs ki egy kereke 17.00 Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer… az ötlet 17.25 A Budapesti Tavaszi Fesztivál operettversenye 18.25 Űrgammák 19.00 Telesport 21.25 Kék percek 21.30 Műterem 22.40 Koktélbár

DUNA TV

4.00 Óránként híradó, képes krónika 7.30 BBC-rádió adása 7.45 Vatikáni rádió 12.35 Váltó 13.10 Siarau – Egy mangrove mocsár élete 14.10 A kerékpár 14.30 Időjáték 16.05 Talpalatnyi zöld 16.35 VirTUS 17.04 Hélène és a fiúk 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.15 Simone Signore szerepeiből: Özvegy Coudercné 19.40 Mesterművek 20.00 Középeurópai magazin 20.35 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.35 „A gyerekek figyelnek bennünket" 23.20 Dzsesszperanto 24.00 Adászáró híradó 0.45 Hét tonna dollár

SZÍV TV

9.30 Torna 10.00 Tabuk nélkül 10.30 Kapásjelző 11.00 Földgömb 11.30 Konyhashow 12.30 S. K. 13.30 RPS-News 14.00 Príma torna hölgeknek 14.30 Kockáztató 16.30 Autósport 17.00 Egészségmagazin 18.00 Kutyaportrék 19.00 Rin-Tin-Tin 19.30 Különjárat 20.30 City 21.05 A gonosz két arca 23.00 Szíves beszélgetések

MSAT

6.00 „Vekker" 9.30 Music Box 15.00 Hazafelé 19.30 Cops 20.00 A szépség és a szörnyeteg 21.00 Poirot 22.00 Parti sétány, Ausztrália 22.30 Hamburger Hill 0.10 USA girl

TV 3

13.55 Tim, játékfilm 17.20 Mozgó célpont, Bud Spencerrel 19.00 Híradó, sporthírek 19.15 Fésületlenül 19.45 Játék 20.10 Kisasszony 20.40 Játék 21.00 Gyilkos kamera 22.45 Gusztáv 22.55 Szilánkok

HBO

10.00 Fekete tulipán 11.00 Doktor Zsivágó 14.10 Hagyjállógva Vászka 15.30 A '44-es évfolyam 17.05 Blinky Bill 17.30 Alf 18.00 Kungfu 19.05 Mozi! Mozi! Mozi! 19.35 Wallace és Gromit 20.00 Kvizshow 22.10 A bizalom ára 23.55 Viva, Las Vegas! 1.35 Szerencsevadászok

SZÍNHÁZ

Operaház: A makrancos Kata (7) – ***Budapesti Kamaraszínház – a Józsefvárosban:*** Kié a baba? (7) – **a *Károly körúti Kisszínpadon:*** Hamlet dán királyfi (du. 3) – ***Fővárosi Operettszínház:*** Elisabeth (du. 3, 7) – ***Játékszín:*** A bűnbeesés után (7) – ***József Attila Színház:*** Luxuslakosztály (Szabó Ernő bérl. 3. ea., 7) – ***Katona József Színház:*** Művészet (7) – ***Kamra:*** Mauzóleum (7) – ***Kolibri-fészek:*** Mátyás király lopni ment (de. fél 11) – ***Kolibri-pince:*** A köpönyeg (este 8) – ***Komédium:*** Azt meséld el, Pista! (7) – ***Madách Színház:*** Ludas Matyi (du. 3), Hegedűs a háztetőn (7) – ***Madách Kamara:*** Élelem bére (éjjel fél 11), Páratlan páros (7) – ***Merlin Színház:*** Új zenei szemle (7) – ***Mikroszkóp Színpad:*** Sasazértis (este fél 8) – ***Nemzeti Színház:*** Tévedések vígjátéka (Bajor Gizi bérl. 4. ea., 7) – ***Várszínház:*** Szent Iván-éji álom (7) – ***Radnóti Színház:*** Ványa bácsi (7) – ***R. S. 9. Stúdiószínház:*** Veszedelmes viszonyok (este 8) – ***Ruttkai Éva Színház:*** Shirley Valentine (7) – ***Szkéné Színház:*** Vedres Csaba koncertje (este 8) – ***Thália Társaság a Fészek Művészklubban:*** Szegény Dániel (7) – ***Új Színház:*** Megváltás (bemutató, 7) – ***Vidám Színpad:*** Apa csak egy van (7) – ***Vígszínház:*** Olasz szalmakalap (Varsányi I. bérl. 3. ea., 7) – ***Pesti Színház:*** A sógornők (7) – ***Játszó-téren:*** Pinokkió (de. fél 11) – ***Bartók-emlékház:*** Jandó Jenő és Takács Tamara előadásában hallható Bartók Béla szerzői estje (du. 6) – ***Zeneakadémia:*** Nagyzenekari hangverseny (Reiner bérl./4, háromnegyed 8) – ***Fővárosi Nagycirkusz:*** Cirkusz szárazon és vízen (du. 3, 7)

RÁDIÓ

Venczel Vera
(Bartók, 14.05)

KOSSUTH

6.00 Reggeli krónika 9.00 Hírek 9.05 Napközben 11.00 Hírek, időjárás 11.05 Cigányfélóra 11.35 Julianus barát első jelentése a tatárveszedelemről 1237 12.00 Déli krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.00 Hírek, időjárás 13.05 Vendég a háznál 13.20 Schütz: Két Dávid-zsoltár 13.30 Egy az Isten! 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Klaszszikusok mindenkinek 14.35 George és Vivian 15.00 Hírek, időjárás 15.06 Parlamenti ütköző 15.55 Kamatozó forintok 16.00 Hírek, időjárás 16.05 A NATO keleti bővítése délről nézve 16.25 Népzenei napló 17.00 Hírek, időjárás, útközben 17.05 „Magyarországról jövök…" 18.00 Esti krónika 18.30 A titoklesés lovagjai 19.00 Hírek, időjárás 19.06 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Julianus barát második jelentése a tatárveszedelemről, 1237-38 20.00 Hírek, időjárás 20.05 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.00 Hírek, időjárás 21.05 Válogatás 21.25 Fórum – az idő tükrében 22.00 Késő esti krónika 22.30 Napközben válogató 23.00 Hírek, időjárás, kenó 23.05 Emil Gilelsz zongoraestje 24.00 Hírek, időjárás, Himnusz

PETŐFI

6.00 Hírek, időjárás, 6.03 Pécsi reggel 8.30 Vendégségben a pécsi városházán 9.00 Hírek, időjárás 9.03 Irányttű Pécsről 9.30 Disputa délig – Sopianaeból 11.30 Ízes történetek – Pécsről 11.48 Sopianaei séta 12.00 Nóták 13.00 Hírek, időjárás 13.03 Pécsi képeslapok 13.15 Egy arc – a városból 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés 14.00 Szívküldi – Pécsről 16.00 Tangó – a városból 16.20 Gordiusz – különkiadás 17.00 Hírek, időjárás 17.03 Pécsi szalon 19.00 Hírek, időjárás 19.03 Koncert 19.30 Kölyökkóstoló 20.00 Esti kérdés – Sopianaeból 21.00 Hírek, időjárás 21.03 Péntek esti jazz 22.00 Búcsú a várostól 22.20 Albert Camus: Caligula 23.00 Hírek, időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Ennyi…

BARTÓK

6.00 Muzsikáló reggel 8.00 Hírek, időjárás 8.03 Műsorismertetés 8.100 Kovács Béla klarinétozik 9.11 Ritkán hallott operákból 10.00 Hírek, időjárás 10.05 „…vidámság határán a fájdalom, gyötrelmekén az öröm…" 11.10 Olasz muzsika 11.40 Magyar dallam 12.00 Hírek, időjárás 12.06 Hangverseny délidőben 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Emberi színjáték 14.49 Kamarazene 15.35 A Mecseki Ércbányászat koncert-fúvószenekarának felvételeiből 16.00 Hírek, időjárás 16.05 Magyar zeneszerzők 17.13 Hangverseny a Zenetörténet mindenkinek hallgatóinak 17.50 Irodalmi értesítő 18.00 Hírek, időjárás 18.05 Rousseau: A falusi jós 18.58 Klasszikus muzsika 19.45 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét kb. 20.20 Hírek, időjárás kb. 12.35 Baritonáriák 22.00 Hírek, időjárás 22.05 Zenei panoráma 22.32 A kórusirodalom mesterművei 23.00 Csendháborító 24.00 Hírek, időjárás, Szózat

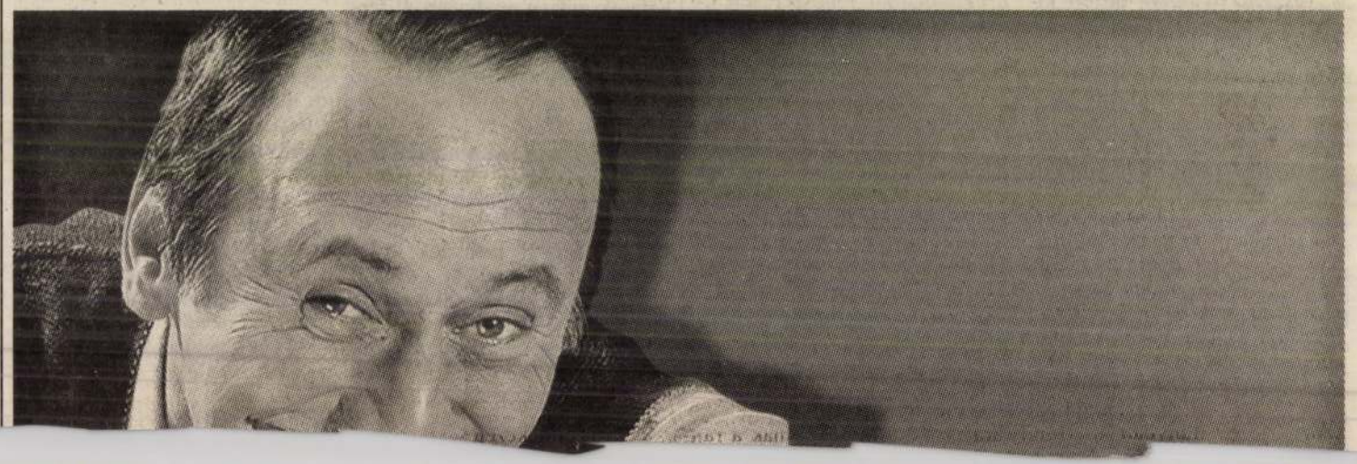

TOLLHEGYRŐL

EZ IS „ZSIDÓ CIMER".

A *Mult és Jövő*-nek ebben a számában, amely a zsidó címerek történeti fejlődésével foglalkozik, meg kell emlékeznünk a „teljesség kedvéért" arról a címerről is, amelyet a kurzus első esztendejében mint valami nagy titkos „felfedezést" terjesztettek az egész országban. Arról volt szó, hogy amint Ford és társai megtalálták „Cion bölcsei"-nek elrejtett jegyzőkönyvét és az ördögi haditervet: miként akarják a zsidók magukhoz ragadni az egész világuralmat, — éppúgy felszínre került egy másik fontos dokumen-

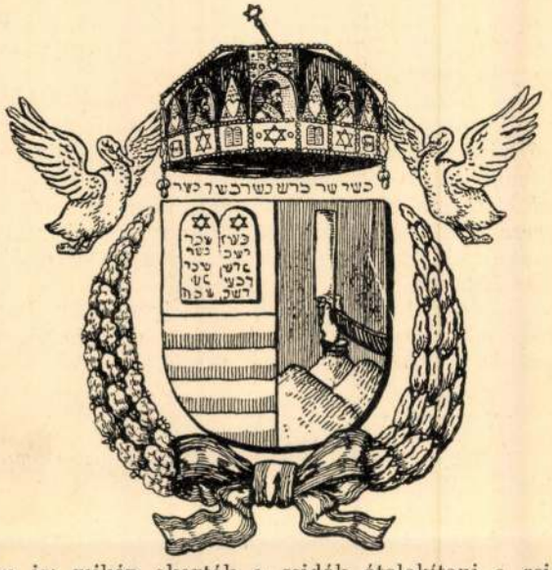

tum is: mikép akarták a zsidók átalakítani a zsidó világuralom beteljesedésekor Magyarország címerét? És mutogatták egymásnak és persze a hivő népnek a „felfedezett" különös, de mindenkép „autentikus" rajzot. A címeren rajta van minden „zsidó szimbólum". Két hízott liba az angyalok helyett, mogendóvid a dűlt kereszt helyett, sakterkés az apostoli kettőskereszt helyett és variációja annak a három héber betűnek, amelyet a „felfedezők" bizonyos cégtáblákról ismertek: כשר És ezt az „átalakított" címert körülhordozták a Dunátúlon mint véres kardot és izgatták és uszították vele a jámbor népet. Változtak az idők. De valamikor felszínre kerülhet a történetkutatás folyamán ez a héber betűs címer és nem fogják tudni az értelmét. Ahogy mi is már alig tudtuk kibetűzni, hogy mi is volt ez? Mindenesetre dokumentum. Az emberi butaság szomorú dokumentuma.

SOKOLOV A VATIKÁNBAN ÉS A ZSINAGÓGÁBAN. Nachum Sokolovot, a Cionista Végrehajtóbizottság elnökét fogadta a római pápa, az olasz király, Mussolini a duce és egy péntek estefelé egyenesen a vatikánból hajtott a zsinagógába, ahol Sacerdoti főrabbi üdvözölte a római zsidóság nagy vendégét. És Sokolov templomi beszédet tartott arról, hogy a római zsidók, akik még a második jeruzsálemi templom elpusztulása előtt telepedtek le Itáliában, segíteni fognak az új Erec-Jisrael felépítésében. Az új Róma jóváteszi, amit a pogány Róma elpusztított. A római hitközség elnöke nagy bankettet adott Sokolov tiszteletére, amelyen részt vett a római zsidóság minden előkelősége. És senki sem félt a hazafiatlanság vádjától. Sem a pápa, sem a király, sem Mussolini, sem a hitközségi elnök, sem a főrabbi.

CHANUKA — PURIM.

A *Literarische Welt* liberális akart lenni és karácsonykor a „felekezetek közeledése céljából" mellékletén megszólaltatta a zsidó költészetet is, annál is inkább, „minthogy most a keresztény karácsony szinte egybeesik a *chanukával*, melyet a zsidók *„Eszter királynő emlékére tartanak"*. A berlini zsidó lapok megállapítják ezzel a tévedéssel kapcsolatban, hogy a *Literarische Welt* kiadója — zsidó. *„Keresztény író nem is tévedhetett volna így."* — Eszünkbe jut ebből az alkalomból, hogy nálunk is megtörtént, hogy egy nagy zsidó író szabad előadást tartott az IMIT-ben a *„Hosszúnapról, melyet a zsidók Jeruzsálem pusztulása emlékére tartanak"* és a *„szép Sára ősanyánkról, akiért Jákób hét esztendeig szolgált"*. Itt is mondható, hogy keresztény íróval nem eshetett volna meg ilyen tévedés. Amint hogy a zsidó író is szerfelett restelné, ha a *keresztény* ünnepekről szóló ájtatos cikkeiben némi járatlanságot árulna el, vagy ha összetévesztené például akár a görög mitologiának is kevésbé élő neveit és helyeit.

„HOLTTESTEMET A ZSIDÓ HALLGATÓKNAK HAGYOMÁNYOZOM..."

Ezt írta végrendeletében egy bukaresti egyetemi tanár, aki utolsó akaratának nyilvánításával is demonstrálni kivánta, hogy nem azonosítja magát a tóratiprókkal és templomrombolókkal. „Holttestemet a zsidó orvostanhallgatóknak hagyományozom, akiket társaik megakadályoznak abban, hogy részt vegyenek a boncolástani órákban . . ." Ismerjük a nótát. Nálunk is elhangzott még csak nem is olyan rég. E nóta hangjai mellett kergették ki a zsidó egyetemi hallgatókat jó kollégáik. „A zsidók nem adnak hullákat a boncolás céljaira, tehát semmi keresni valójuk a boncteremben!" — ez volt a jelszó. Az antiszemitizmus és embertelenség jelszavai mindenütt egyformák. Nemcsak a „nagy szellemek találkoznak", hanem a kis buták is. És vigasztalan volna, ha nem akadnának mindenütt olyan emberek is, akik az igazságért sikra szállnak nemcsak egész lelkükkel, hanem — a szó legegyszerűbb értelmében — egész *testükkel* is . . .

Sok **visszaélés** van **szőrmék és prémek** eladása körül.
Nagyon ajánlatos, hogy csak **képesített szücsnél** vásároljunk.
Gyönyörű és prima
szőrmebundák
készen és mérték szerint
kedvező fizetési feltételek
mellett vásárolhatók
Palugyai
szücsnél
Nagymező u. 20
→ **Gyermekbundák** nagy választékban! ←

Mult és Jövő
1928. XVIII évf. 71 l.

GOTSCHALL UJ KOMPOZICIÓJA.

GOTSCHALL: KIDUS. Gotschall nevét a *Mult és Jövő* közönsége s ami ezzel egyet jelent: a művelt magyar zsidóság jól ismeri. Sőt híre nem állt meg szűkre szabott határainknál, messze túlnőtt e kereteken és ismeretessé vált mindenütt, ahol a zsidó muzsikát művelik és szeretik. A *Mult és Jövő* kultúrestéin is számos kiváló kompozicióját mutattuk be nagy sikerrel. Ma alig van zsidó hangverseny, amelyen az ő szerzeményei ne szerepelnének. Különösen híressé vált a Recé imára írt kompoziciója, amely bejárta az egész világot s templomokban és előadótermekben egyaránt énekelik. A kiváló zeneszerző most egy brilliánsan megkomponált *Kidussal* lép a közönség elé, amellyel a péntekeste hangulatát, a borköszöntés szárnyaló dallamívelését szőtte bele zenei oevre-jébe. Fölcsendül ujra a régi gyermekkori emlékek mélázó bugása, a kisvárosi szombatköszöntések felejthetetlen áhitata. S a régi dal, az ősi emlék a legmodernebb hangszerelésben sír fel. Kitünő technikájával a modern franciákra emlékeztet s ez az, ami e kis remekművet nemcsak templomi használatra, de a világi előadóművészet számára is alkalmassá teszi. Méltóan sorakozik Gotschall eddigi alkotásai mellé és bizonnyal osztozni fog azoknak sikerében. *(R—r)*

ZSIDÓ HUMOR

A NEDVES PINCELAKÁS.

Mikor a híres berlini bankár Menkus már nagyon beteg volt, elküldte egyik rokonát a hitközséghez, hogy érdeklődjék, fog-e helyet kaphatni a régi temetőben. A válasz úgy hangzott, hogy *igen*, de minthogy már csak néhány hely van, ára tízezer márka. „Menj vissza — szólt a bankár — a hitközséghez és mondd meg az uraknak, hogy tisztelletem őket, de egy nedves külvárosi pincelakásért nem fizetek ilyen rengeteg bért."

CSAK EGY PERC AZ ÉLET.

Két szegény zsidó beszélget.

— Nézd — mondja az egyik — az Uristen azt mondja magáról: „Enyém az ezüst, enyém az arany". Övé minden gazdagság. A zsoltár szerint pedig „ezer esztendő az Ő szemében egy nap," tehát *egy emberi élet egy perc csupán.* Hát miért nem ad Isten *egy percre* ezüstöt meg aranyat? Hiszen az ember is ad a másiknak egy percre bármit, Isten pedig a Jóság és az Irgalom.

— Igazad van — feleli a másik — Isten is szivesen ad. De úgy tesz Ő is mint az emberek. Azt mondja: Igen, csak *várj egy percig!*

JÓ SZIVE VAN A SZEGÉNYNEK.

Pollák váci főrabbinak nemrég megjelent *„Tisbi"* című agadikus művében olvassuk a következő szellemes írásmagyarázatokat:

Mi az értelme ennek a bibliai példabeszédnek: *„Az ember vágya a jótékonyság, de jobb a szegény ember, mint a hazug?"*

Ismeretes, hogy a szegény embernek jó szive van. Mindig is fogadkozik, hogy ha megüti a főnyereményt, vagy Isten máskép vagyonhoz segíti, mindjárt az első pénzből templomot épít, jótékony intézményt alapít stb. De Isten a vesékbe lát és tudja, hogy legtöbbnyire ha csakugyan vagyonhoz jut az illető, nem tartja be a szavát. Azért inkább meghagyja továbbra is szegény embernek. Ez az értelme a példabeszédnek: Az ember vágya, hogy jótékony lehessen (amíg nem teheti), de Isten előtt értékesebb, hogy szegény ember maradjon, semhogy hazudjon (és kiderüljön, hogy mikor már teheti, sem teszi). Igy legalább megmarad továbbra is a jámbor vágy.

CSALÁDI IDILL

volt indulóban kikeresztelkedett új gazdagéknál. Családi vacsorát rendeztek, amelyre ezuttal hivatalosak voltak a familia zsidó ágazatai is és elsősorban a nagypapa, akit már egyébként szivesebben láttak saját otthonában, mint az új villában. Behívják a gyerekeket is, az apróságok adjanak pacsit és köszönjenek szépen. De a kicsiny Pistuka nem akar parirozni. Végre anyja reászól kedves szigorral: „Hát nem tudod, mit kell mondani a nagypapának?" — Pistuka pedig gyermeki naivsággal selypíti a választ: „Dehod isz nem tudom. Azt kell mondani: Büdösz zidó!"

Ez azonban nem annyira zsidó humor, mint inkább, sajnos, zsidó tragikum.

hogy az útnak fölöttem hatalma va

Szikrázik alattam a kocsi-szán-talp.
A térben a hó-felhő-hegyek állnak,
várják, hogy hóviharrá fejlődjenek.
A szarvas az ismeretlenbe üget.

DARABOK
A 60-AS ÉVEK VÉGÉRŐL

A hazugság atomfelhője alatt
elveszett régi arcom pernyéje száll.
Nem sült ki mégsem a szemem, látom a sötétséget.
* * *
A semmi kárpitozásán,
az űr határán!

Ha kirügyeznek a város kéményei,
ha a villanypóznából májusfa lesz!
* * *
Lucifer fönsülései bőségesebbek, mint Krisztuséi.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 11

Forrás

Zsidarics Ilona

/1021 ZSIDARICS ILONA TERVE

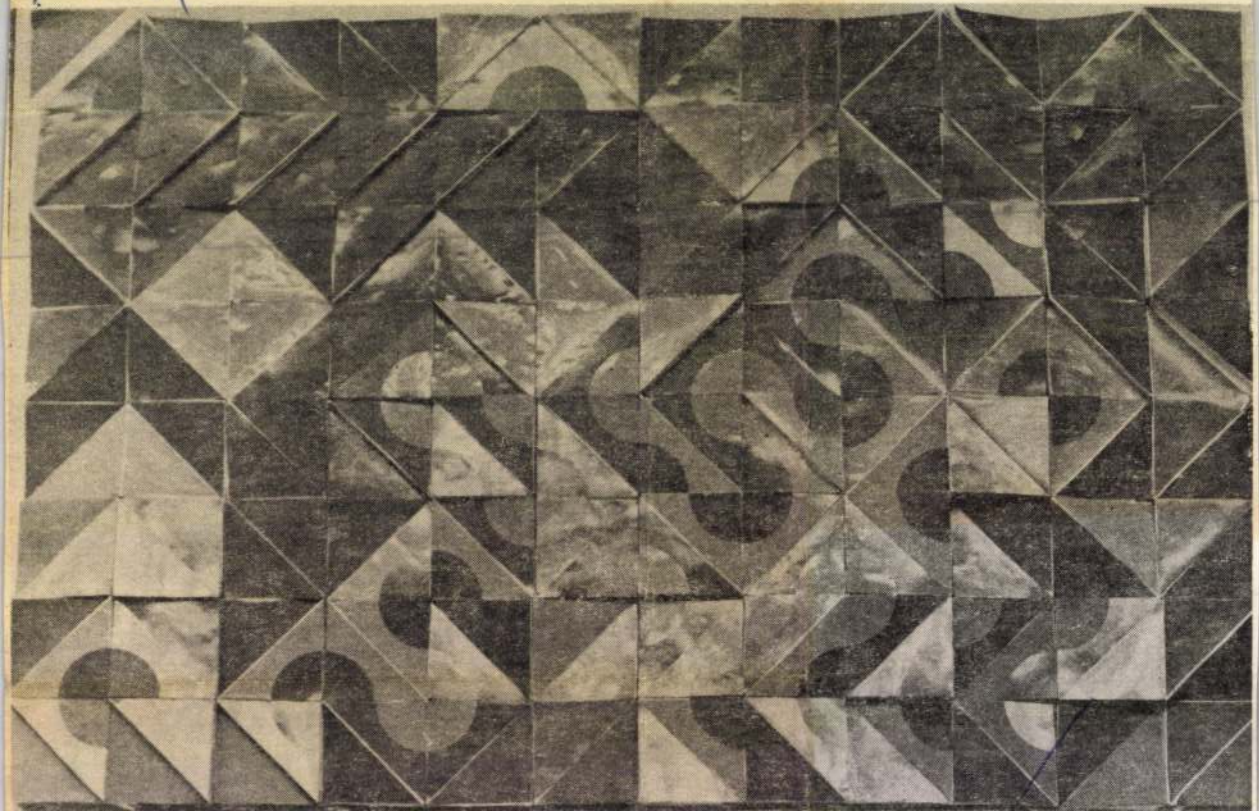

Az Ernst Múzeum Dorottya Galériája tisztelettel meghívja
Zsemlye Ildikó szobrász **Bronztáj** című kiállításának megnyitójára.
2003. május 6-án, kedden 18.00 órakor bevezetőt mond **Nagy T. Katalin** művészettörténész,
elhangzik Sáry László *Pacific 222* és Sáry Bánk *Ritmusforgó* című műve,
Sáry László, **Sáry Bánk** és **Göttinger Pál** előadásában.
A kiállítás megtekinthető május 24-ig, vasárnap kivételével naponta 10-18 óráig.
1051 Budapest, Dorottya u. 8., telefon/fax: (36-1) 266 08 77, e-mail: dorottya_galeria@axelero.hu

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

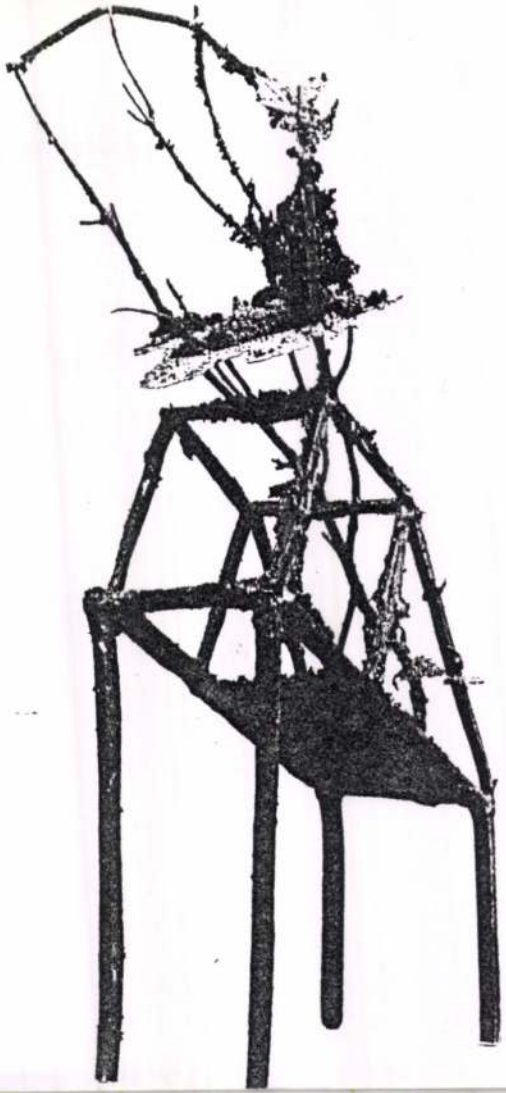

A BALASSAGYARMATI
MIKSZÁTH KÁLMÁN MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
MEGHÍVJA ÖNT

ZSEMLYE ILDIKÓ

ERDŐ CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA
A SZERBTEMPLOMBA

MEGNYITÓ: 1994. JÚNIUS 3. PÉNTEK 16 ÓRA
KÖZREMŰKÖDIK: APPEL CSILLA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
1994. JÚNIUS 3-JÚLIUS 28-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 14-18 ÓRÁIG
2660 BALASSAGYARMAT, SZERB UTCA

A vakok új iskolája

Egy művészi alkotással mindig fölér egy jó cse-
:edet s az igazi művészi alkotás legbensőbb értéke
pen az, hogy jó cselekedet. Ha már most őszintén
:cselekvő ember szegődteti munkatársának a hivatott
ívészt, hogy együtt alkossanak? . . . Így lett, így
ült a vakok új iskolája a Mexikói-úton.

Alapította „lovag Wechselmann Ignác és felesége
euschloss Zsófia, emberbaráti szeretetből" — „tervezte
épitette Lajta Leitersdorfer Béla". Így olvassuk az
csarnok márványtábláján s a bejárás fölött írva va-
on: „A jó hírnév jobb a finom olajnál és ha megvan
ó hírnév, a halál napja jobb a születés napjánál". A
rnok terazzóján is írás: „Az Örökkévaló megvilágo-
a a vakokat" — és írás, Arany János verse az aj-
: „Kis kacsóid összetéve szépen . . ." És legfölül,
zemöldök-kövön: „Ti megörvendeztettétek azt, aki
n lát, áldjon meg benneteket az, ki mindenkit lát,
akit senki sem lát." Az épület kerítésén is — ma-
arosabbat, monumentálisabbat nem igen láttunk —
táblák a rácsozásba stilizálva s a táblákon, vakok
üivel a Szózat, a Himnusz. Petőfi Honfi dala,
mpa: Az úr hatalma, Eötvös: Végrendelete, Rá-
zi-Bercsényi emlékezete . . . A magyar érzés ér-
yesülése az emberszeretet révén megnyilatkozó
lásos áhítatban.

És ilyen igaz magyar érzés keresi az érvényesü-
a művész munkájában is, az épület s a berendezés
den porcikáján. Keresi olyan szerencsésen, hogy
ol keresettséggé, különösködővé nem fajul. Három
nak, másfelet a vakoknak. Ebből a humánus nagy alapítványból épült a ház, s így lett eggyel több monumentális művészi alkotásunk, mely például szolgálhat hasonló úton haladó fiatal építőinknek. Az építőművész szorgalmasan tanulmányozta a magyar népművészetet s annak bámulatos gazdagságát, eredetiségét, tipikus sajátosságait kevesen ismerik jobban. E motivumok megválasztásában s azoknak céljához való stilizálásában nyilatkozik meg teremtő ereje; elismeréssel konstatáljuk, hogy a népművészet arkitektonikusan használható elemeit mily szerencsésen tudja a modern építőművészet magyaros kialakulásának szolgálatába fogni.

Valamely ház arkitekturája miféle? Vagy tömegek

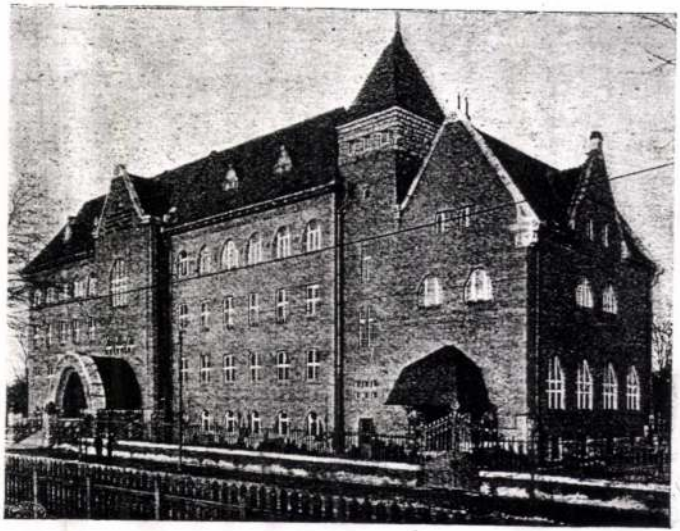

A vakok új iskolája

Uj Idők - 1909. XV. 1. f.

Új Stúdiótagok Kiállítása

Becsey Zsuzsa
Dániel András
Gulyás Ágnes .
Gallusz Gyöngyi
Hernádi Réka
Kennedi Erzsébet
Linter Tamás
Medve Zsuzsa
Meszlényi Dénes
Nagy Gábor György
Páldi Livia
Szabics Ágnes
Szacsvai Pál
Szöllősi Tibor
Zsemlye Ildikó
Vogronics Zsuzsa

Megnyitó: 1994 március 10-én 18 órakor.
Megtekinthető; 1994 március 20-ig naponta 10-18h
Fővárosi Művelődési Ház 1119 Budapest Fehérvári Út 47

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

M Nemzet 1992 jún. 12

A főiskolások munkái

A MÚLT HÉTEN meg lehetett nézni a képzőművészeti főiskolások szokásos évvégi kiállítássorozatát a főiskola épületében és az *Epreskert* műtermeiben. A mesterségről, a tanultakról való számadást, nagy művészek, tanáregyéniségek hatását észlelte e tárlaton a látogató. Azaz igazi műhelyhangulatot.

A végzős festők, alkalmazott és sokszorosított grafikával foglalkozó művészek munkáit nézve az az érzés sem, mintha eltűnt volna a korábbi évek konstrukció-bűvölete. Ez az irányzat már csak az alkalmazott grafikában van jelen, például *Márkus* Laurának a *Francia Intézet* programfüzetéről ismerős, karakteres emblémáján. Annál nagyobb az új festőiség, az expresszionizmus legkülönbözőbb változatainak a vonzása. Jó példa erre *Fatér* Barna Ikarosz-témára készült háromrészes festménye. Mellette *Bukta* Norbert rajzkészségről, a monumentális iránti érzékéről tesz tanúságot. *Haiman* Veronika dekoratív, fehér-arany kompozíciót állított ki. Meglepően sok „hagyományőrző" mű is látható. Tetszett *Gálfi* István Andy *Warhol Marylin Monroe*-sorozatának parafrázisa, *Menyhárt* Tamás századeleji mesterekre asszociáló arcképsorozata is.

A SZOBRÁSZOK közül *Zsemlye* Ildikó drót alapú kompozícióit, *Nagy* Attila méhviaszhoz hasonló bevonattal ellátott lovát, *Imre* Péter női aktjait érdemes külön kiemelni.

Szent-Gály Erzsébet és *Görbe* Katalin vezetésével a restaurátorok kiállítását is meglátogathattam. A *Magyar Nemzeti Galéria*, a *Szépművészeti Múzeum* és magángyűjtemények számos darabja újul meg itt évről évre. A faszobrász restaurátorok egyik vizsgamunkája az egykori pozsonyi katolikus főgimnáziumi templom 15. századi Kálvária-oltáráról származó Mária és János szobrainak restaurálása volt. Most az állagmegőrzés, tisztítás után finoman csillog János aranyhaja, újra láthatók Mária köpenyének díszítései.

A FRESKÓK ÉS TÁBLAKÉPEK közül többek közt az esztergomi *Keresztény Múzeum* Szíriai Szent Ephrem temetését megjelenítő, sokalakos, elbeszélő részletekben gazdag táblaképe vált újra kiállíthatóvá.

Gellér Katalin

ZSEMLYE Hdiró rothan

ZSEMLYE ILDIKÓ
Kelet - Magyarország
1997 okt. 19.

TÁRLAT

Művésztelepi munkák

Milada Othová: Vacsora

Megyeszékhelyünk egyik kiemelkedő fontosságú, rangos képzőművészeti eseményévé lett az évek során a sóstói Nemzetközi Éremművész és Kisplasztikai Alkotótelep terméséből összeállított zárókiállítás. A tárlat — melynek anyagából lapunk korábbi számában már közöltünk „szemelvényeket" — július 20-ig (hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig — még megtekinthető a nyíregyházi Városi Galériában. Mostani válogatásunkban Zsemlye Ildikó budapesti, Milada Othová prágai és Anne Marie Burns angliai (St. Albans) szobrászművészek munkáiból mutatunk be néhányat.

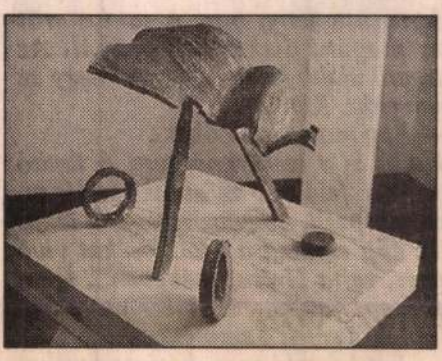

Anne Marie Burns: Madár III.

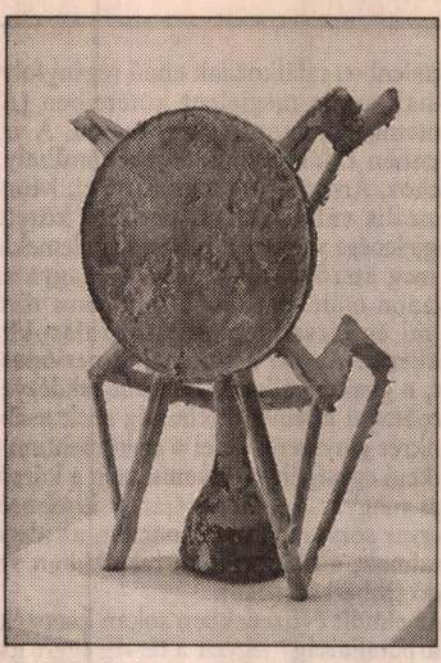

Milada Othová: Rovar

Zsemlye Ildikó: Tó II.

Elek Emil felvételei

bátalján

ról

Kellene keresni valami bátor bábát, aki vállalkoznék rá... De óriási kockázat! És ha ehelyett följelenti? Kutatni kezdenek, hogy kitől... Vártak. Majd csak lesz valami.

Lett. Hírül vették: a zsidókat másnap elszállítják, deportálják. Helént ebben az állapotában. Majd megőrültek... Utolsó éjszaka megint találkoztak a malomban. És úgyis mindegy, megpróbáltak egymás testével vigasztalódni, de ez csak valami siralmas vergődés volt. Azután búcsú. Örökre?

Helén

Reggel már csendőrök álltak a zsidó házak előtt. Senki sem mehetett be. De még nem történt semmi.

A tanító főnökének, az iskolaigazgatónak pedig épp nevenapja volt. Délutánra meghívta fiatal kollégáját. Mit tehetett? Elment. Visszautasítani halálos sértés. És a jövője...

Aprósütemény, bor. A tanító erőt vesz magán, diskurálni próbál. Az igazgató újabb kancsót hoz, elmegy az ablak előtt. Kipillant.

— Épp most viszik őket...

Hallni is a szekérkocogást. A tanító nem mer felállni, az ablakhoz lépni, csak elképzeli, hogy az igazgatói lakás előtt épp elhalad a Malmosékat vivő szekér, rajta Helén, méhében... igen, méhében... azzal... És talán most épp az ablakra emeli a szemét...

— Ezt kóstold meg, hétéves muskotály! — szólt az igazgató, és töltött. — Nos, fenékig!

végtelenben találkoznak című regényfolyamának eddig megjelent köteteiben (Azt büntetni, ki szeret, A nagy semmi, A végtelenben találkoznak, Borbélyműhely a vakhoz, Ároni áldás) teljesedett ki. Monumentális vállalkozása (további kötetek megjelenése várható) önéletrajzi elemekkel át meg átszőve, a kárpátaljai magyarság Trianon utáni stációiból, a tragikus történelmi és társadalmi sorsfordulatokból építkezik. Az író a történelmi periódusokat, a gyakori államváltásokat felidézve a kárpátaljai lateiner értelmiség spektusából konkrét tényszerűséggel a dokumentum és a fikció egységében eleveníti meg a kárpátaljai magyarság kálváriáját, a kisebbségi magyar sors tragikus szituációit, az idegen hatalmak, a nagypolitika csapdáiban vergődő emberi sorsokat.

Az elmúlt évtizedekben sokan keresték a „kárpátaljaiság" jegyeit a térség egyre gazdagodó irodalmában. Balla László regényciklusa nemcsak e jegyek hordozója, hanem gyökereiben és indítékaiban, cselekményében és mondandóiban szinte totálisan „kárpátaljai".

A regényekben elbeszélt sokszínű életélményben és ismeretanyagban a kárpátaljai magyarság önismerete és helyzettisztázó identitástudata integrálódik és fogalmazódik meg. Balla László regényciklusának darabjai abba a sorba tartoznak, amelyet a kisebbségi magyar irodalmak jeles képviselői Sütő Andrástól Dobos Lászlón át az emlékíró Páskándi Gézáig vagy éppen Bálint Tibor nagyszabású regényvállalkozásai (Zokogó majom, Bábel tornya stb.) jelentenek a határon túlra szakított „nemzettestek" históriájának átfogó intenzitású megelevenítésében és megörökítésében.

Balla László hetvenéves. Köszöntjük Őt, és gratulálunk eddigi sikereihez. További munkásságához pedig erőt és jó egészséget kívánunk életének e fontos állomásán.

Pál György

A keretben szereplő írásokat Balla László tárcái közül választottuk.

antenna
hungária

Tisztelettel meghívjuk

ZSEMLYE ILDIKÓ

SZOBROK ÉS FÉNYKÉPEK

című kiállítására
a Református Templomba
Sárospatak, Kossuth Lajos utca 18.

Megtekinthető: 1997. augusztus 21-től 30-ig,
naponta 10-18 óráig

Megnyitja: 1997. augusztus 24-én 11 órakor
Andrási Gábor művészettörténész

VI. Zempléni Művészeti Napok 1997

Permegszüntetés a Xénia-ügyben

A két fél kérelmére szűnt meg a Fővárosi Bíróságon az a polgári per, amelyet felperesként a Xénia Láz Egyesület, az LP Félix Film Kft., a Félix Film Kft. és Czégé Zsuzsa indított a Népszabadság című napilap, illetve Eötvös Pál főszerkesztő és Féderer Ágnes újságíró ellen, személyhez fűződő jogok megsértése miatt és mintegy 70 millió forint kártérítés megfizetése iránt.

HÍRÖSSZEFOGLALÓNK

A felperesek keresetükben kérték a bíróságot, állapítsa meg a jó hírnévhez, üzleti hírnévhez, becsülethez, illetve emberi méltósághoz fűződő jogok megsértését a Népszabadságban ez év január 8-án megjelent „Xénia-láz: nyerésre játssz!" című cikk kapcsán, továbbá kötelezze több tízmillió forintos káruk megtérítésére az alpereseket – írja az MTI.

Orosz Balázs ügyvéd, az alperesek jogi képviselője az üggyel kapcsolatban elmondta: a per feltétel nélkül szűnt meg, azaz a felek nem kötöttek háttérmegállapodást. Sem a Népszabadság Rt., sem *Eötvös Pál*, sem pedig *Féderer Ágnes* nem vállalt személyes, illetve vagyoni kötelezettséget a per megszüntetésével kapcsolatban, de erre a felperesek már nem is tartottak igényt.

– Az újságcikk kapcsán korábban feljelentést is tett a Xénia Láz Egyesület nagy nyilvánosság előtt, jelentős érdeksérelmet okozó rágalmazás vétsége miatt. A büntetőperben szeptember 28-án lett volna meghallgatás, ám a feljelentést szeptember 25-én visszavonták – tájékoztatott az ügyvéd.

Orosz Balázs közlése szerint a Népszabadság ominózus cikkével kapcsolatban jelenleg két per van folyamatban. *Muskovszky Gábor* ügyvéd, illetve *Szöllősi Istvánné*, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára perli a napilapot kétkétmillió forint kártérítésre, személyhez fűződő jogaik megsértése miatt. Mindkét polgári perben első fokon elutasították a felperesek keresetét.

Az *MTI* az ügyben megpróbálta elérni Muskovszky Gábort, aki felperesként, illetve jogi képviselőként is érintett a perekben. Az ügyvéd azonban jelenleg külföldön tartózkodik.

Lehoczki István

EGYENSÚLYTEREMTÉS

– Gyere, anyukám, még nem a Pálfy G. vezetésével megy a „Szerelem első látásra"

Otthonház hajléktalanoknak

TUDÓSÍTÓNKTÓL

Hajléktalanok is részt vettek annak az átmeneti menedéket nyújtó szállásnak az építésében, amelyet a napokban adtak át Szombathelyen. *Horváth Olga,* a szombathelyi Segítőház vezetője tudósítónknak elmondta: a tizennégy embernek hajlékot és biztonságot jelentő otthonhoz tavaly, a Népjóléti Minisztérium pályázatán nyertek 3,3 millió forint támogatást. Ebből a pénzből fogtak hozzá a Szöllősi sétányon lévő ház felújításához. Az összesen hatmillió forintba kerülő építkezéshez közmunkát is igénybe vettek. Ennek bérköltségét a megyei munkaügyi központ és a helyi önkormányzat fedezte.

Az épületben hét szobát, fürdőszobákat, nagyméretű konyhát, ebédlőt, valamint egy foglalkoztatóhelyiséget is kialakítottak. Ez utóbbiban az otthon lakói kedvükre barkácsolhatnak, de elvégezhetik az épület karbantartásához szükséges apróbb javítási munkákat is.

Mint megtudtuk, olyan hajléktalanoknak kívánnak itt segítséget nyújtani, akiknek van munkahelyük, rendszeres jövedelmük, de a lakhatás gondot okoz számukra.

Az intézményben a bentlakók kötelező takarékoskodást vállalnak, lakbért és rezsit is fizetnek, önmagukról gondoskodnak. Az ott töltött legfeljebb három év alatt az a cél, hogy sikerüljön újra beilleszkedniük a mindennapi életbe – mondta Horváth Olga.

Blues gitárfesztivál Budapesten

Busz ütközött egy teherautóval

HÍREK

A férfiak egyik utolsó fellegvára ellen indul rövidesen ostromra a gyengébb nem: ezekben a napokban a bajorországi Landshutból félmillió női Mikulást indítanak útnak a németországi szupermarketokba. A szexis küllemű, rövid szoknyás, szőke „Nikolák" 25 centiméter magasak, és 175 gramm tejcsokoládéból öntötték őket.

Az egyenjogúság kiteljesítéséhez talán nem ártana néhány női krampuszt is legyártani.

K. M. F.

MEGHALT PATAKY KORNÉL. Életének 79. évében, kedden váratlanul elhunyt Pataky Kornél nyugalmazott győri megatások, a körzet öt önkormányzatának hozzájárulása révén és kisebb részben a központ saját megtakarításaiból valósult meg.

ÚJABB FORGÓSZÉL. Alig egy héttel azt követően, hogy a Georges névre elkeresztelt hurrikán végig söpörve a Karib-tenger és a Mexikói-öböl térségén, az Egyesült Államok déli partjainál abbahagyta ámokfutását, újabb forgószél kezdett kialakulni az Atlanti-óceán közepén. Az újabb trópusi viharjelöltet Lisának nevezték el. Egyelőre tisztes távolságra van az amerikai földrész partvidékétől, de arra tart, igaz még csak óránkénti 21 kilométeres sebességgel araszolva. Ahhoz, hogy hurrikánná nyilság a csaknem hat és fél millió forint értékű lopott tárgyakkal kapcsolatban a lakosság segítségét kéri; a rendőrség a 06 (80) 200-178-as zöld számon várja az információkat.

KIÁLLÍTÁS. Zsemlye Ildikó szobrászművész kiállítása nyílt meg kedden a csepeli Kék Iskola (XXI., Szent László u. 84.) galériájában. A tárlat október 28-ig látogatható hétköznap 8-tól 18 óráig.

HALÁLRA GÁZOLT egy 77 éves férfit a 47-es villamos egyik szerelvénye a Múzeum körúton kedden délután. A tűzoltók a riasztás után három perccel érkeztek a helyszínre. Ettől számítva négy perc alatt sikerült megemelniük

Csanlye Hedvig nohan

Mai idők focija

Várhidi „Ede" aggódva tapasztalja, hogy ez nem Újpest gyöngye

LABDARÚGÁS

MUNKATÁRSUNKTÓL

Minarik Ede pályabérlő-mosodás a Régi idők focija című filmben kénytelen volt eladni Bikácsi jobbszélsőt, hogy megmentse az általa edzett-fönntartott, katasztrofális anyagi helyzetben lévő Csabagyöngyét.

Várhidi Péter, az Újpest futballcsapatának edző-menedzser-igazgatója – végső esetben – kénytelen lesz eladni *Korsós* támadót vagy *Sebők* középhátvédet, hogy megmentse az általa edzett, katasztrofális helyzetben lévő, patinás labdarúgóegyüttest az ellehetetlenüléstől.

Minarik Ede és garnitúrája, ugye, amatőr volt; Várhidi Péter és gárdája (papíron) profi; ugyanakkor azzal együtt, hogy látszatra két, egymástól teljesen különböző helyzetről és szintről van szó, az Újpest ma a Csabagyöngye...

Amint azt Várhidi Péter, a csődközeli helyzetben lévő Újpest mindenese tegnap érdeklődésünkre elmondta, eleddig – pontosabban azóta, hogy az UFC tulajdonosi jogát birtokló UTE vezetősége rábízta a futballszekció megmentésének ügyét – hozzávetőleg tíz potenciális szponzorral tárgyalt, amelynek fele mondott határozott nemet a lehetséges befektetésre, a másik fele nem zárkózott el ettől. Konkrétumok nincsenek, viszont egy héten belül „most már tényleg" el kell dőlnie a kérdésnek, mert nem lesz tovább. Várhidi amondó: ahhoz, hogy az Újpest „elindulhasson", gyors megoldás gyanánt is minimum ötven-hatvanmillió forintra van szükség; míg ahhoz, hogy legalább a télig meglegyenek a társulat működésének alapvető feltételei – adósságok kifizetése, fizetések, egyebek –, százötvenmilliót kellene előteremteni. (Hogy aztán ér-e ennyit egyetlen magyar „professzionális" csapat is, az más kérdés.) A tréner első megközelítésből elvetette azokat a megoldásokat, amelyek arra irányultak, hogy a befektetők megvennék az általuk kiszemelt futballista játékengedélyét (így az illető későbbi eladása esetén részesednének a vételárból). Emellett hallani sem akar arról, hogy valakit eladjon a csapat megmentése érdekében – kivéve, ha már nem lesz más választása. Ez utóbbi esetben csatárról (Korsós) lehet szó; igaz, az összes válogatott játékosáért bejelentkeztek. A menedzsereknél az a Sebők a legkapósabb, akit Várhidi semmi pénzért nem adna el – kivéve, ha...

A szakember elmondta azt is: miután az UTE már nem tud több pénzt adni a gazdasági társulásnak, a továbbiakban az összes anyagi kötelezettséget az UFC Kft.-nek kell viselnie. Kérdésünkre, hogy üzlet esetén egy „nagy" vagy több „kis" cég adna-e pénzt a kft.-nek, azt válaszolta: mindkét variáció elképzelhető. Egyelőre azonban nem tud többet mondani.

Minarik tudna?

Tétre menő találkozó

Kovács (MLSZ) és Mészöly (MHLL) asztali futballja

MUNKATÁRSUNKTÓL

Mészöly Kálmán, a Magyar Hivatásos Labdarúgó Liga új elnöke találkozót kért *Kovács Attilától,* az MLSZ elnökétől, és tegnap délután létre is jött a randevú.

Információink szerint a felek három fő témát érintettek a tárgyalás során. Kovács javasolta Mészölynek: a liga – megújuló szervezetként – csatlakozzék az MLSZ-hez, mivel jogilag 1995 óta nem tartozik a szövetséghez. Ha ez megtörténik, úgy a liga lehet akár önálló szervezeti egység is, azaz működhetne a saját alapszabálya szerint, maga gazdálkodhatna, és – az MLSZ jóváhagyásával – szervezhetné a bajnokságot. Ugyancsak szó esett a labdarúgó-tévéközvetítések ügyéről. Kovács felhatalmazta Mészölyt, hogy tárgyaljon a meccsek értékesítéséről a szövetség nevében is – szigorú feltételek mellett. A megszorítások közé tartozik, hogy az MLSZ által megkötött szerződéseket jogérvényeseknek és -folytonosaknak kell tekinteni, továbbá, hogy a bajnoki fordulónkénti egy-egy (és nem több) meccs közvetítéséért hetente nettó kétmillió forintot felülmúló összeget kell kérni, mivel a TV 3 nettó kétmilliós ajánlatát korábban visszautasították. Majd kiderül, ilyen körülmények között lesz-e valódi kereslet, a jogvitáktól függetlenül. Kovács tudniillik kijelentette: az esetleges bevételből az MLSZ-t illető húsz százalékot a szövetség letétbe helyezné addig, amíg végérvényesen el nem dől a tulajdonjogról folytatott per. Végül felvetődött, hogy az MHLL-nek pénzügyi követelése van az MLSZ-szel szemben. Kovács szerint azonban erről nincsenek hitelt érdemlő bizonylatok; amennyiben a szövetség hozzáférhet az iratokhoz – és azok alapján a követelést megalapozottnak tartja –, kész kiegyenlíteni az esetleges számlát.

A helyzet azért korántsem pofonegyszerű. Olyannyira nem, hogy a rangadókhoz szokott Mészölynek talán a legnehezebb pályán kívüli meccseinek egyikét kell megvívnia...

Patikai szabálytalanságok?

Úgy tetszik, nincs orvosság az olaszországi labdarúgóbotrány ellen

RÓMAI TUDÓSÍTÓNKTÓL

Az ókori Róma magukat istennek képzelő császárai halállal büntették a rossz híreket hozó követeket; vasárnap, a torinói Delle Alpi stadionban kis híján az újságírók váltak áldozatokká. A feldühödött szurkolók a tudósítókat okolták a kedvesztegett olasz futballért, szerintük ők robbantották ki azt a doppingbotrányt, amely eltereli a labdarúgók figyelmét a játékról.

A bombát valójában nem a sajtó, hanem az AS Roma cseh edzője, *Zdenek Zeman* robbantotta, aki a Tour de France kerékpáros versenyről tiltott ajzószerek használata miatt kizárt Festina-csapat nyári balszerencséjének hírére kijelentette: az olasz futballpályákról sem ártana kitiltani a „gyógyszertárakat". Sokáig úgy tetszett, Zeman mester kifakadása *Baggio* és *Del Piero* is, tehát a hullámok a csillagokig emelkedtek.

A bajnokság szeptemberi nyitányán úgy látszott, a stadionokban újra a futball lesz a fő műsorszám, s az olasz nemzeti sportbizottság doppingellenes testületének ügyésze egy vizsgálat lezárultával büszkén kijelentette: a labdarúgásban nincs dopping. De addigra már túlságosan zörgött a haraszt, hogy bárki higgyen neki. A lapok megírták – ennyiben tehát tényleg „vétkesek" az újságírók –, hogy a doppingvizsgálatokat végző laboratóriumok anarchikus körülmények között működnek, vagyis megeshet, hogy igazak a meghamisított teszteredményekről szóló mendemondák. Az olasz sportorvosok bizottságának elnöke csak hímezett-hámozott, s a napról napra dagadó botrányba belebukott a nemzeti sportbizottság elnöke is.

spray, a Trofodermin kerülhetett a szervezetébe, ügyét vizsgálni kezdték.

S a doppinglavina immár megállíthatatlanul zúdul lefelé, naponta terebélyesedik. Az ügyészség a minap zárolta a Juventus játékosainak kórlapjait, több városban házkutatást tartottak mintegy száz, még ifjúsági korú sportolónál, lefoglalva többkilónyi gyógyszerkészítményt. Az ügyészség vizsgálja továbbá a tavaly januári Udinese–AS Roma és a Fiorentina–Sampdoria találkozó doppingvizsgálatának eredményét, amelyet alighanem meghamisítottak.

Ilyen körülmények között nem lehet a játékra összpontosítani – nyilatkozta kedden a Svájc elleni Eb-selejtezőre készülő olasz válogatott szövetségi kapitánya, *Dino Zoff.* A profi játékosok szakszervezetének vezetője, *Albertini* eközben sztrájkkal fenyegetőzik, ha a hangulat nem csil-

Nyolcból nyolc

VÍVÁS

MTI-JELENTÉS

Valamennyi pástra lépett magyar versenyző sikerrel vette a selejtezőket a svájci világbajnokság keddi nyitónapján. A La Chaux-de-Fonds-i vetélkedő párbajtőrküzdelmeiben *Imre Géza, Kulcsár Krisztián* és *Kovács Iván* közvetlenül a csoportasszók után biztosította helyét a 64-es főtáblán, míg *Fekete Attila* a kolumbiai *Vasco* legyőzésével jutott tovább. A tőrözők mezőnyében *Juhász Attila* csoportgyőzelemmel kvalifikálta magát, *Kiss Róbert* a brit *McKenzie, Érsek Zsolt* az örmény *Hovhanneszjan, Marsi Márk* pedig hongkongi *Laut* elleni sikerével, a „ráadásban" harcolta ki főtáblás pozícióját.

Madárperspektíva

A XVII. országos kisplasztikai biennále Pécsett

Lássunk szimbolikus gesztust az első díjban. A nagy múltú tárlatsorozat zsűrije az idén a fiatal Zsemlye Ildikó öt apró és egyáltalában nem absztrakt kompozícióját jutalmazta a legfőbb kitüntetéssel. Az öt mű picike töltéseket ábrázol, amelyeken miniatűr villamosok várakoznak (torlódnak, borulnak), ahonnan törpe rámpák (lépcsők, lejtők) vezetnek bélyegnél nem nagyobb pázsitokhoz (a minifű valódi gyeptéglából készült, megtapogattam).

Az első díj funkciója ilyenkor az, hogy – a hasonló hasonlónak örül alapon – megemelje a lelki rokonokat, egész sleppet rendezzen belőlük maga mögé, és mintegy trendet vágjon a rengeteg mű halmazába. Íme. A Pécsi Galériában ez idő tájt láthatók apró, vastag, falból kimetszett kapurendszerek (Balás Eszter), vakondtúrásnyi halomsírba süppesztett, keleties sírfigurák (Gábor Éva Mária), kétarasznyi világítótorony ólomkatonaméretű toronyőrök számára (Lukács József) és papírból szerkesztett szimmetrikus oszlopok, misztikus hajlamú szöcskék szakrális igényeinek kielégítésére (László Bandy). És még sok más.

Van persze jó néhány „semmiről sem szóló" konkáv és konvex forma (szigorúan egyméteres nagyságban, például Ézsiás Istvántól, Vizsolyi Jánostól), tiszta konstruktív alakzat klasszikusan elvont eszközökkel kivitelezve (nem vázlat és nem is érme, merthogy a szabályzat ezt határozottan tiltja, például Böszörményi Istvántól, Budahelyi Tibortól), és persze mindig akad egy-két emberke is, bronzból, fából, porcelánból, valamint egyéb engedélyezett anyagból. (A kisplasztikus már ilyen: az ókori Egyiptomban usébtiket mintáz, a hellenizmusban tanagrágakat, a rokokóban nippeket. Időnként ugyan szomorúan tudomásul veszi, hogy emberkére éppen nincs szükség, de azért csinálja, rendületlenül. Mintha ez fajunk lényegéhez, továbbá kiállítási életünk szerkezetéhez hozzátartozna az idők kezdetétől az idők végezetéig. Éppen ezért az utóbbi kategóriából is említtessék meg néhány név, például Húber Andrásé, Katona Zsuzsáé, Sztrákos Lászlóé.)

Itt vannak ők persze, de valójában még sincsenek itt. A XVII. kisplasztikai biennále szervezői, bírálói, rendezői – meglehet nem tudatosan – egységes vízió közvetítésére vállalkoztak. Ebbe az egységes vízióba a nonfiguratívok, illetve az emberszabásúak oly észrevétlenül simulnak bele, mint botsáskák a borneói őserdő liánjai közé.

Nemcsak az első díj Zsemlyéé, övé a totemszobor állításának dicsősége is. Miatta érezzük úgy, hogy nem egy heterogén műhalmaz magunk vágta ösvényei között gázolunk – lásd a Műcsarnok okozta iménti rémületet, a Szobrászaton innen és túl című horrorkiállítást –, hanem vízióval, méghozzá egységes látomással van dolgunk.

A látomás első számú segédeszközei a posztamensek. Ha a plasztikákat a földtől számítva csakis ötven-százhúsz centiméter magasságban elhelyezett talapzatokhoz rögzítik, akkor – nincs mit tenni – le kell néznünk a tárgyakra. Gulliverek vagyunk Liliputban. Hófehérkék a törpék között. Libákon röpülő Nils Holgerssonok a mesevidék fölött. A madárperspektíva normális körülmények között az ismeretterjesztésnek, továbbá a látvány szeretetteljes magunkhoz ölelésének a hagyományos látószöge. Előbbire példa mondjuk egy római múzeum imponáló vállalkozása (a Museo della Civilta Romanáé, ahol a traianusi Város emeletről nézhető és teniszpálya nagyságú gipszmodelljéről minden leolvasható, ami tudományosan és máskülönben föltételezhető.) A másodikra példa mondjuk a holland hazafiság híres helye (Hága közelében a Madurodamm, az ország legfontosabb pontjainak kicsinyített és működő makettjeivel, az idevalósi gyerekek megunhatatlan játékvonataival és vitorlásmakettjeivel).

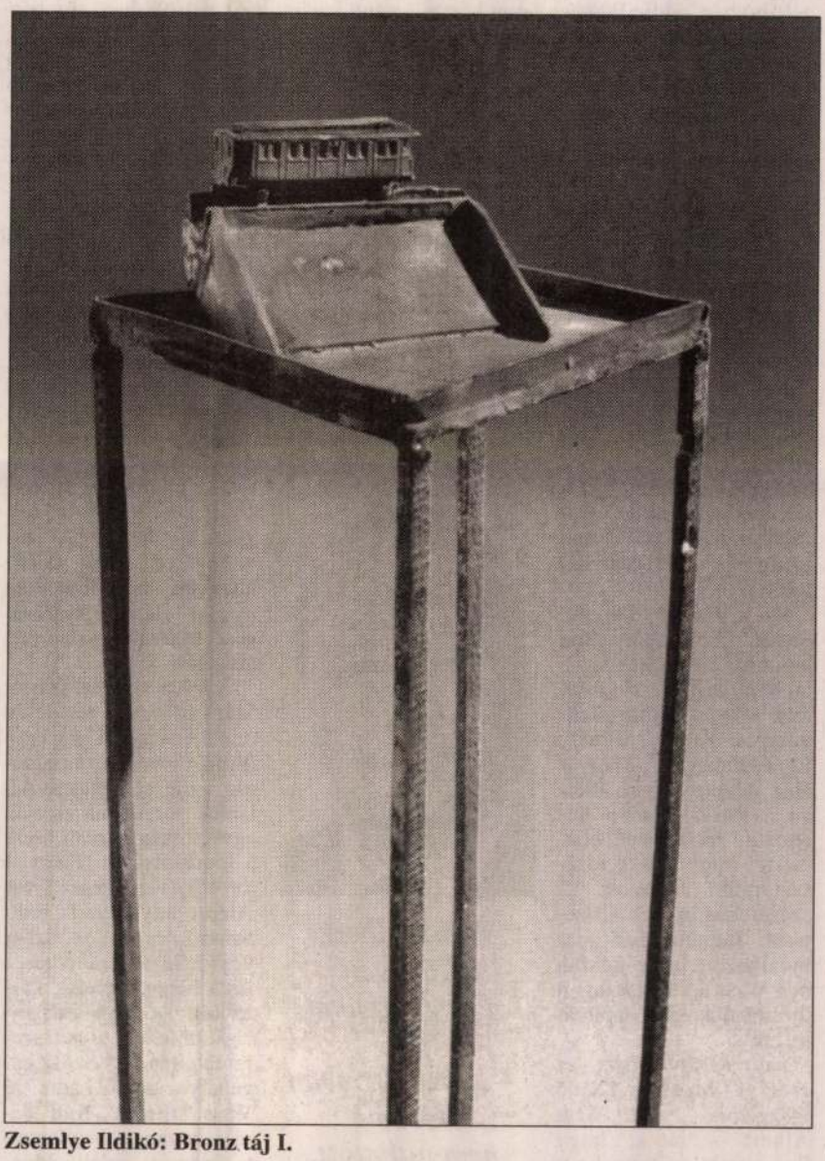

Zsemlye Ildikó: Bronz táj I.

De Pécsett a madárperspektíva nem az ismert séma szerint alakult. A látomás másik felelőse a hetvenegy kiválasztott művész alkotásainak hűvös, elegáns, rezignált stílusa ugyanis a föntebb említett víziókat eleve kizárja. Gullivernek, Hófehérkének, Nilsnek itt nem lenne gondtalan öröme. Azaz a tenyérnyi romok (Fusz György), a zsebtemplomcsonkok (Gálhidy Péter), a hordozható emlékműkarikatúrák (Móder Rezső), a parányi tetemmementók (Molnár Sándor) őket képtelenek lennének elandalítani. Mert nem is arra valók.

Különben országimázsszempontból is haszontalannak tetszik a látványegész. Szerencsére. Ezekből a többségükben kiérlelt és professzionális, kreatív és tehetséges művekből sem a traianusi Róma párjaként működtetett attilai Nagy-Hunnia, sem a Madurodamm testvéreként funkcionáló csonkolatlan Kárpátia modelljeit nem lehetne bedíszletezni. Még Lugossy Mária Millenniumi jele is csak címével igyekszik megfelelni a belpolitikai légkör kívánalmainak. Szegény üvegből és kőből variált szobor ugyanis erősebben emlékeztet egy kifőtt brokkoli alakjára annál, semhogy magasztos eszméket általa megjeleníteni érdemes legyen.

Vajon miért történt mindez így? Talán mert a pécsi biennále, úgy is mint egy ellenzéki irányítású város rangos eseménye, eleve érzéketlen a központi ideológiai gondolat kivitelezésére? Vagy mert a hattagú válogató és a hattagú díjazó zsűri tagjai között viszonylag kevés (netán egy sem) volt olyan, aki alkalmazkodott volna az új idők új álmainak vágyplasztikáihoz? Vagy lehet, hogy a kívánalmak, elvárások, szempontok Baranyába el sem jutottak, és a szobrászok – jelen esetben a színvonalasan, mértéktartóan, fegyelmezetten összeválogatott kisplasztikusok – csak azt adták, mi lényegük: a szorongást, a melankóliát, a múló kultúra fölött érzett rezignált sóhajt?

Akárhogyan történt, egy biztos. Az itteni parányi, kisiklott és magányos pályára állított bronzvillamosok lecserélésére még nem írtak ki pályázatot. És ne is írjanak ki, jól van ez így. Kifejezi a lényeget: mert már fölülről nézvést sincs meg az ország. Az apró romokat, kupacokat, törmelékeket ezért akár nagyrealizmusként is fölfoghatjuk.

P. Szűcs Julianna

2 SEMLYÉ ILDIKÓ

Wass-könyvek kálváriája

Az erdélyi származású író, Wass Albert könyvei reneszánszukat élik: míg Erdélyben a regények többsége jó ha ezer példányban, addig Wass egy-egy kötete harmincezerben is napvilágot láthat. A szerző azonban haláláig nem juthatott, örökösei máig sem juthatnak hozzá a jutalékhoz. A kiadási jog birtoklása körül támadt vitában bíróságnak kell igazságot tennie.

Wass Endre, a szerző Hamburgban élő fia, a Czegei Wass Alapítvány európai elnöke az örökösök által indítandó per előzményeivel kapcsolatban elmondta: édesapja a magyarországi megjelenés érdekében 1989-ben átruházta valamennyi műve kiadási jogát 5000 dollár és a megjelent műveiből származó bevétel 12 százaléka ellenében az akkor barátjának tudott Szász (Zas) Lóránt kaliforniai polgárra. A szerző az első összeget megkapta, de a család a megjelent kötetek után járó tizenkét százalékos jutalékból a mai napig egy fillért sem látott.

Wass Albert könyvei reneszánszukat élik. A szerző azonban haláláig nem juthatott, örökösei máig sem juthatnak hozzá a jutalékhoz.

Dr. Virágh Ferenc, Szász Lóránt ügyvédje lapunkat arról tájékoztatta, hogy ügyfele 1990-től több kötetet is megjelentetett a Kráter Műhely Egyesületen, a Magyar Ház Alapítványon, illetve a Püski Kiadón keresztül. Az ügyvéd elismerte, hogy Szász visszatartotta a jogos, 12 százalékos jutalék kifizetését. Indoklásában arra hivatkozott, hogy időközben Wass a kiadási jogait újra eladta saját alapítványának.

Káli Király István, az erdélyi Mentor Kiadó igazgatója szerint Wass Albert – látva, hogy Szász nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket –, 1995-ben átruházta a kiadói jogokat a magyar emigránsok által az Egyesült Államokban alapított Gróf Czegei Dr. Wass Albert Alapítványra. Ez a szervezet 1997-ben hivatalosan lemondott a kiadásról a Wass fivérek által létrehozott Czegei Wass Alapítvány javára, melyet 1998-ban, egy héttel Wass Albert halála előtt jegyeztek be. Ezek a szervezetek, illetve maga a szerző adtak engedélyt a Mentor kiadó mellett *Simó Józsefnek,* a Püski és a Dinasztia Kiadónak a könyvek kiadására. A fivérek alapítványa az életműből közel húsz kötetet adott ki.

A helyzet tovább bonyolódott, mikor Szász Lóránt eladta az életmű kiadási jogát a magyarországi Kráter Műhely Egyesületnek. A megjelent kötetek után ez a jogtulajdonos sem fizette ki a Wass családnak járó 12 százalékos díjat.

Most a Wass fivérek azt sérelmezik, hogy a Szász-féle kalózkiadásokból származó bevételekből az alapítvány nem részesült, pedig a pénzt az erdélyi magyarság segítésére szeretnék fordítani. Az alapítvány a szerzői jogokból a Marosvölgyén árvaházat és diákotthont tart fenn, vállalkozások beindításához nyújt hitelt, és a Mezőségen rászoruló családokat támogat.

A Wass fivérek szerint Magyarország területén mindkét kiadási jog egyformán érvényes mindaddig, amíg az Egyesült Államok törvényei alapján egy bíróság el nem dönti a jogosultságot. Ezért is az örökösök Czegei Wass Alapítványa pert indít Szász Lóránt ellen. Szász ügyvédje azt mondta: a jövő héten tervezik kártérítési igényeik benyújtását minden olyan szereplő ellen, aki Szász engedélye nélkül adta ki Wass köteteit. Káli Király István is bejelentette, hogy az erdélyi Mentor Kiadó magyarországi főforgalmazója is felkért egy ügyvédi irodát per kezdeményezésére a további hitelrontás megelőzésére.

Margit Patrícia

Becs

Gál Erika és Bándi János

A közhit úgy tartja, hogy a tehetséget nem lehet elfelejteni. Jöhet egy rendezőnek rossz napja, hete, éve, de ha egyszer vagy pláne sorozatban igazán jó előadásokat hozott létre, akkor ő igazoltan és véglegesen tehetséges ember, akitől mindig várható valami. A renitens Galgóczy Judit azonban szembehelyezkedik a közvélekedéssel. Aki csak a Parasztbecsület mostani változatát látja az Erkel Színházban, megesküdne rá, hogy egy majdnem teljesen amatőr rendező kezébe tették Mascagni ügyét Budapesten.

Az este azért is különös, mert a Parasztbecsület eddig is Galgóczy-rendezésben futott. Furcsa előadás volt az is, különösen a szünet utáni Bajazzók mellett, nem volt könnyű megérteni, hogy mi történik és miért, de karakteres rendezés volt, mondjuk úgy, hogy tehetséges. Mostanra Galgóczy Judit közelebb hozta a két opera előadási stílusát, de a Parasztbecsület ebben a változatban teljes kudarcként hat. Most is maradtak nehezen érthető elemek a rendezésben, megjelennek fekete ruhás emberek, akikről nehéz pontosan megmondani,

TELEVÍZIÓ

Ami cigány, és ami szent

Meglehet, hogy akkor is fanyalgok, amikor nem illik, és nem indokolt, de képtelen vagyok lelkesedéssel üdvözölni a Magyar Televízió 1-es csatornáját, amiért műsorra tűzte Varga Ágota megrázó és szép Porrajmos című dokumentumfilmjét a cigány holokausztról. A film szerda éjjel, kevéssel negyed tizenkettő után kezdődött, egyértelmű rétegműsoridőben tehát. Egy olyan filmről van szó, melyet ha egy elfogulatlanul gondolkodni képes ember megnéz, rögtön tudja, hogy nem kifinomult kéveseket érintő ügyről van benne szó. Éppen ellenkezőleg: rengeteg embernek szól a Porrajmos. Tulajdonképpen mindenkinek, akinek van szerencséje-szerencsétlensége

írni. Varga Ágota munkáját ugyanis csupán esztétikai eszközökkel megítélni valami olyasféle ötlet volna, mint mondjuk arról beszélni, hogy milyen csinos búvóhelyet épített Kovácsné a zsidó szomszédnak, vagy hogy a fűrészes gyilkos milyen arányosan szeletelte fel áldozatát. Az esztétika egyszerűen keveset tud állítani egy ilyenfajta filmről. A morális jelzők meg olyan terheltek, hogy az ember nem szívesen használja őket. Hallgatni meg nem lehet. Sarokba szorítja az embert ez a film. Varga Ágota egy ihletett filmet rendezett, ahol a tárgy diktál, a történet igazsága és nem rendezői-operatőri önkény és tetszelgés. Markert Károly operatőrrel

társaitól, hogy főszereplői, a cigányok ma is ugyanolyan páriák, mint ötven évvel ezelőtt voltak. Agyongyötört, megkínzott asszonyok és gyerekes tekintetű, kétségbeesett férfiak beszélnek a múltról úgy, hogy tudjuk és látjuk is gesztusaikból, látjuk a bőrük állagán, a szemükben látjuk, hogy azóta sem tudnak elfelejteni semmit, nem tudták kipihenni magukat. Árnyaltabb eszközökkel, szelídebben, de számukra a holokauszt ma is létezik. Apró, alattomos formákban eljön hozzájuk mindennap a félelem és a kiszolgáltatottság. Varga Ágotáék tehát nemcsak egyszerűen a múltat dokumentálják, hanem a legelevenebb jelenről is beszélnek. És arányérzékük egyszer sem hagyja őket

RTL KLUB

Sorsközelben

Kovács Teréz (2
egyetemista a Ner

TERMÉSZET ÉS MŰVÉSZET

NATURE AND ART

PRÍRODA A UMENIE

28. 02. 1998–25. 03. 1998

A Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak kiállítása

Exhibition of the students of the Hungarian Academy of Fine Art

Výstava študentov Vysokej Školy výtvarných umení v Maďarsku

K-13428

Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Könyvtár Budapest

Revízió
1999

GALÉRIA MEDIUM

SZLOVÁK KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI AKADÉMIA, POZSONY
ACADEMY OF FINE ART AND DESIGN, BRATISLAVA
VYSOKÁ SKOLA VÝTVARNÝCH UMENÍ, BRATISLAVA

ZSEMLYE Ildikó

1969
Budapest
Born in Budapest

1988–1995
Magyar Képzőművészeti Főiskola
Budapest, szobrász szak
Mesterek: Somogyi József, Jovánovics György
Hungarian Academy of Fine Arts
Budapest, Sculptor Department
Professors: József Somogyi, György Jovánovics

Díjak / Awards
Derkovits ösztöndíj
Derkovits scholarship
Különdíj a XIV. Országos Kisplasztikai Biennálén
Special prize at XIV. National Small Sculpture Biennal
Fővárosi Önkormányzat ösztöndíja, Salzburg
Scholarship by Budapest Council, Salzburg
XXI. Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Alkotótelep különdíja
Special prize at XXI. International Colory of Third Medal Arts and Small Sculpture
XI. Országos Portré Biennálé III. díj
Prize at XI. National Portrait Biennal

Tagságok / Memberships
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Member of Association of Hungarian Creative Artist
Fiatal Képzőművészek Stúdiója
Member of the Studio of Young Artists

Cím / *Address*
1107 Budapest,
Kékvirág u. 4.
Telefon / *Telephone*
260-6413

Egyéni kiállítások (válogatás) / **Individual Exhibitions** *(selection)*

1994
Szerb templom, Balassagyarmat
Serbian Church, Balassagyarmat
1995
Erlin Galéria (Stefanovits Péterrel), Budapest
Erlin Gallery (with Péter Stefanovits), Budapest
Duna Galéria, Budapest
Duna Gallery, Budapest
1997
Református templom, Sárospatak
Protestant Church, Sárospatak

Csoportos kiállítások (válogatás) / **Group exhibitions** *(selection)*

1993
XIII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs
XIII. National Biennal of Small Sculpture, Pécs
XVII. Országos Grafikai Biennálé
XVII. National Biennal Graphic
1994
Cross Roads Exhibition, Polish Cultural Institute, London
I. Országos Színesnyomat Grafikai Kiállítás, Szekszárd
National Colour Printed Graphic exhibition, Szekszárd
Kisszobor Kiállítás, Vigadó Galéria, Budapest
Small Sculpture exhibiton, Vigadó Gallery, Budapest
1995
Derkovits ösztöndíjasok kiállítása, Prága
Exhibition of Derkovits scholars, Prague
„Bárka", Vigadó Galéria, Budapest
"Bárka", Vigadó Gallery, Budapest
Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest
Exhibition of Derkovits scholars, Ernst Musuem, Budapest
„Helyzetkép", Magyar Szobrászat, Műcsarnok, Budapest
"Situation report", Hungarian Sculpture, Palace of Exhibitions, Budapest
International Sculpture Biennale, Toyamura (Japan)
XIV. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs
XIV. National Biennal of Small Sculpture, Pécs
Mezőgazdasági Múzeum, Budapest
1996
Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest
Exhibition of Derkovits scholars, Ernst Museum, Budapest
Művészetek Háza, Szekszárd
House of Arts, Szekszárd
1997
Fiatal szobrászok Budapesten, Dovin Galéria
Young sculptors in Budapest, Dovin Gallery
XV. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs
XV. National Biennal of Small Sculpture, Pécs
Derkovits ösztöndíjasok beszámoló kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest
Exhibition of Derkovits scholars, Ernst Musuem, Budapest
XI. Országos Portré Biennálé, Hatvani Galéria, Hatvan
XI. National Portrait Biennal Hatvani Gallery, Hatvan

Publikációk / Bibliography

Sturcz János: Fém-Föld-Fű, Új Művészet 1995/11–12.
János Sturcz: Metal, Earth, Grass, Új Művészet 1995/11–12.
Wehner Viola: Diploma után (Fiatal szobrászok bemutatkozó tárlata), Új Művészet 1997/10–11.
Viola Wehner: After Diploma, Új Művészet 1997/10-11.
Fiatal szobrászok a Dovinban, Mozgó Világ, 1997/6.
Young Sculptors in Dovin , Mozgó Világ, 1997/6.

Zsemlye Ildikó 2003 május

Plein-Art Fesztivál az Erlin Galériával

Kortárs művészet a Rádayban

Zsemlye Ildikó: Úton I., 2002
bronz, homok, 98x31x20 cm

Immár ötödször – május 9-től 11-ig – ismét lesz az Erlin Galéria szervezésében Plein-Art, a Kortárs Művészetek Fesztiválja. A Plein-Art az elmúlt évekhez hasonlóan az idén is kiemelkedő jelenkori képzőművészek közreműködésével zajlik a Ráday utca kulturális intézményeinek, galériáinak és kávéházainak bevonásával. A három nap alatt óránként nyíló képzőművészeti tárlatok, performanszok mellett szabadtéri szobor- és installációkiállítás, zászlótárlat, zenei, mozgásszínházi és irodalmi programok várják a látogatókat az utca két végén felállított színpadokon, a környékbeli éttermekben egzotikus konyhaművészettel körítve. A résztvevő művészeket, akik között egyre több a fiatal, az Erlin Galéria javaslatai alapján választják ki. A fesztivál nyitott az alternatív kezdeményezések iránt, a képzőművészeti műfajok és technikák minél tágabb körét igyekszik megjeleníteni. Néhány ajánlat az események kavalkádjából: kiállít Für Emil, Lajta Gábor, Márkus Péter, Péli Barna és Galbovy Attila, Szirtes János, Ujházi Péter, Várnagy Ildikó, Yengibarian Mamikon, performanszot mutat be Deli Ágnes, Előd Ágnes, Katarina Sevic és Majoros Zita, Miklos P. Simon, zenél a Dél-alföldi Szaxofon Együttes, a Kampec Dolores, a Marschall Kvintett, a Tudósok, felolvas Cserna Szabó András, Grencsó Krisztián, kerekasztaloknál beszélgetnek a Magyar Műhely és a Gyűjtők és gyűjtemények szerkesztői.

A hároméves Plein-Art a jelenkori hazai képzőművészet egyik legnépszerűbb, legnagyobb tömegeket vonzó rendezvényévé, sikeres PR-eseményévé vált. A fesztivál Gegessy Ferenc polgármester kezdeményezésére, a Ferencvárosi Önkormányzat támogatásával jött létre, a Ferencváros belső területeinek, kiemelten a Ráday utcának kulturális negyeddé való átalakítását elősegítendő. A kerület vezetői sokat tesznek azért, hogy a különböző művészeti területeken tevékenykedő kulturális intézmények vezetői itt találkozzanak, megismerjék egymás munkáját, programjait, koordinálja együttműködésüket. A Plein-Art ötletgazdája és rendezője, H. Szilágyi Márta, az Erlin Galéria tulajdonosa elégedetten nyugtázza az önkormányzat szándékait, melyeknek eredményeképpen egyre több művészeti jellegű vállalkozás települ a Ráday utca környékére. A Plein-Art rendezvényeinek sokszínűségéhez is hozzájárulnak az „új helyek" – a Ráday Könyvesház, a Filmes Ház vagy a Budapest Music Center.

A Ráday utcában működő Erlin eredetileg építészettel és belsőépítészettel foglalkozik. Alapítója, Szilágyi Márta belsőépítész munkája során kezdettől fogva törekszik arra, hogy a jelenkori képzőművészek alkotásait épületek, belső terek tervezésénél felhasználja. „Az épített tér a képzőművészet természetes befogadó közege" – vallja a tervezőnő. Az építésziroda vonzáskörébe bekerült képzőművészek száma az évek során fokozatosan bővült, s a kiállítások rendezésének igénye is bennük merült föl először. Az első tárlat nyolc évvel ezelőtt valósult meg, a kortárs galéria céltudatos építésébe öt éve vágott bele a tulajdonosnő, a Plein-Art ötletének kidolgozásával egy időben. Szilágyi Márta mind az Erlin Galéria, mind a fesztivál szakmai programjában ugyanazt az elképzelést kívánja megvalósítani. Csak olyan alkotásokat állít ki, amelyeket személyesen is vállalhatónak tart, amelyekben érzi a mívességet. A galéria a magát Kerengőnek nevező művészcsoport tagjaival kezdett, Bakos Ildikó, Balás Eszter, Bukta Imre, Jovián György, Kovács Péter, Kovács Tamás Vilmos, Lajta Gábor, Makó Judit, Szabó Tamás, Véssey Gábor ma is meghatározza az arculatát. Később csatlakozott a rendszeresen kiállító művészek köréhez Gábor Imre, Máriás Béla, Szüts Eszter, Ujházi Péter, Yengibarian Mamikon és Zsemlye Ildikó. A közönség és a vásárlókör nagyrészt az építésziroda ügyfelei révén alakul. Szilágyi Márta az utóbbi években az Erlin külföldi kapcsolatainak kiépítésére is egyre nagyobb gondot fordít. Együttműködik a New York-i illetőségű Manhattani Grafikai Központtal, amelynek művészei tavaly csoportos kiállításon mutatkoztak be Budapesten. Az amerikai tárlat viszonzásaként magyar grafikusművészek kaptak lehetőséget a New York-i szereplésre. Az együttműködés újabb állomása Diane Miller grafikus és Frank Himmelbaum szobrászművész május 17-én nyíló közös kiállítása. Idén ősszel az Erlin művészei az újvidéki Bel Art és a New York-i Slow Art Galériában léphetnek a publikum elé. *(További információk a fesztiválról és az Erlin Galériáról: www.erlin.hu)*

SPENGLER KATALIN

Várnai Német–Magyar Numizmatikai Aukciósház, Budapest

A metszettel tapétáztak

A 72 tételnek pontosan a fele kelt el a Várnai Német–Magyar Numizmatikai Aukciósház Kft. április 5-én megrendezett műtárgy- és régiségárverésén, amelyen a kikiáltási és a leütési árak egyaránt 4 és 250 ezer forint közé estek. Várnai János most is komoly kollekciót vonultatott fel metszetekből. Az anyagról Borda Lajos, az aukción jelen lévő ismert antikvárius is elismerően nyilatkozott lapunknak. A papírrégiségek blokkja a 48 metszettel együtt 56 tételt tett ki.

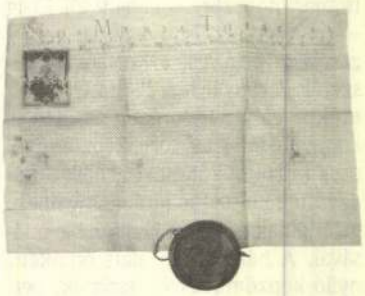

Mária Terézia nemeslevele, 1752
Nagy Mátyás kapitánynak és családjának

A legmagasabb árat Magyarország és Erdély legjelentősebb erődítményeinek látképei (szám szerint 18, köztük még Konstantinápoly is) érte el. A Danckerts által 1680-ban Amszterdamban kiadott színes rézmetszet 250 ezer forintos kezdőárán (plusz 15 százalékért) cserélt gazdát. A második helyet jelentő 200 ezer forinton két tételt ütöttek le: Nagyvárad látképe a XVI. század végén a Braun és Hogenberg által megjelentetett színezett rézmetszeten a meghirdetett áron került új tulajdonosához. A Mária Terézia magyar királynő által Nagy Mátyás Jász-Kun kerületi kapitánynak és Lukács Judit nevű feleségének, valamint Pál, Demeter, Mátyás és István nevű fiaiknak, illetve Heléna, Anna és Margaréta nevű lányaiknak 1752-ben adományozott nemeslevél – az uralkodó saját kezű aláírásával, ellenjegyzésekkel, kihirdetési záradékkal, esztergált fa pecséttartóval, nagyméretű (sérült) viaszpecséttel – 180 ezer forinton szerepelt a katalógusban, vételi ajánlat következtében a teremben 190 ezerről indult, s végül 200 ezer forintért kelt el. A harmadik helyen a Braun és Hogenberg gondozásában a XVI. század végén kiadott, Pozsony látképét ábrázoló színezett rézmetszet végzett, amelyet 180 ezer forinton kiáltottak ki, s 190 ezerért vihetett haza újdonsült birtokosa.

Az árverést vezető Várnai János tanulságos történettel szolgált arról a Bécs város térképét ábrázoló, a XVIII. század végén Franz T. Müller által készített színezett rézmetszetről, amelynek 20 ezer forintos kikiáltási árát 32 ezerre módosította a licit. A metszetre egy az 1830-as évekből származó, belül újságpapírral kitapétázott kétajtós biedermeier ruhásszekrényben talált rá egy offenbachi régiséges: ezt a műtárgyat is berajzszögezték, az ábrát a bútor hátlapja felé fordítva. A szekrényt Salzburgból adták be egy müncheni árverésre, s itt vette meg a kereskedő, aki Magyarországon is szokott fenyőfa bútorokat vásárolni. Mivel jól ismeri Várnai Jánost, az ő árverésére adta be a metszetet – pedig egy bécsi aukción vélhetőleg többet is kifizettek volna érte.

K. T. L.

Árverések Budapesten és vidéken

Debrecenbe kéne menni

A **Hess András Antikvárium** már 28. árverését rendezte meg március 22-án. A törzsvevőket nem érte meglepetés, a 363 középkategóriás kötet nagy része gazdára is talált.

Az **Ex Libris Antikvárium** április 4-én megtartott 34. aukcióján azonban gondoskodott róla, hogy az érdeklődőknek legyen min csodálkozniuk: 260 tételből álló kínálatának nagy része – 161 – ugyanis bibliográfiai, könyv- és nyomdatörténeti tárgyú volt. Ilyen mennyiségű könyvészeti anyag a magyar árverések történetében még nem fordult elő, ám a licitálási kedv elmaradt a várakozástól, illetve az anyag minőségétől. Az első rész rekordleütését Shubert G. Henrik sok kiadást megért albuma, a Hüllők, kétéltűek, halak, patkányok, rovarok, férgek és sugárállatok képes természetrajza (9. kiadás, Bp., 1887) hozta: 15 ezer forintról indulva 60 ezer forintot ért el. A bibliográfiai anyag sztárja a Bíró Mihály plakátok 1886–1948 című kétnyelvű katalógus (Bp.–Wien, 1986) lett, ez 3 ezerről indítva 42 ezer forintig szárnyalt.

A nem folyamatosan visszaköszönő különleges anyagok kedvelői már nagyon várták a **Pastinszky Antiquarium** 14. árverését, erre vallott, hogy április 5-én a Magyarok Háza márványtermében szép számú közönség előtt kezdődtek a licitek. Jó vásárt csinált a Histoire du Prince Ragotzi, ou la guerre des mécontents sous son commandement (Paris, 1707) című kötetének vevője. A II. Rákóczi Ferenc életét és szabadságharcának eseményeit feldolgozó munka annak ellenére nagyon ritka, hogy megjelenésének évében négy, egymástól különböző kiadása is megjelent. A kötethez az 55 ezer forintos indulóár kétszereséért lehetett hozzájutni. Huszti András Ó és úji Dácia az az Erdélynek régi és mostani állapotiával való

ZSEMLYE ILDIKÓ

Városi Képtár-Deák Gyűjtemény

2001. szeptember 6 - szeptember 30.

A székesfehérvári
Városi Képtár
meghívja Önt
ZSEMLYE ILDIKÓ
szobrászművész
kiállításának
megnyitására
2001. szeptember 6-án (csütörtökön)
17.00 órára
A kiállítást megnyitja
Kovalovszky Márta
művészettörténész
Megtekinthető szeptember 30-ig
keddtől vasárnapig 10-18 óráig

SZÉKESFEHÉRVÁR 1
29. 8. 01
AL-I/a/36

MAGYARORSZÁG
≈028
FORINT

Dgy.

Bebe Károly
Budapest
Pozsonyi út 4.
1133

Bebri Jehuda Moses (II. Mehmed szultán svéd követe) sírköve. Megh. 1673 Amsterdamban

Imanuel Abolais (meghalt 1632), feleségének (meghalt 1656) és fiának Imanuelnek (megh. 1661) sírköve Amsterdamban
Alte jüdische Grabsteine aus Amsterdam

Mendez Rolz Ábrahám és feleségének sírköve. Meghalt 1706 Amsterdamban

Dr. Ábrahám Gomez de Sassa (Ferdinand spanyol infans és feleségének udvari orvosa) sírköve. Meghalt 1669 Amsterdamban

Dr. Morenu Jakab sírköve. Meghalt 1667 Amsterdamban

Alte jüdische Grabsteine aus Amsterdam

MULT ÉS JÖVŐ

* ZSIDÓ MŰVÉSZETI, IRODALMI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI HAVI FOLYÓIRAT *

SZERKESZTI: DR. PATAI JÓZSEF * XVIII. ÉVFOLYAM, 1928 FEBRUÁR

DR. PAUL DIAMANT (WIEN): ZSIDÓ CIMEREK

A „heraldika" tudományos kutatásai még mindig nem terjeszkedtek ki olyan mértékben a zsidó címerek történetére, ahogy az régiségénél és eredményeinél fogva megérdemelné. A zsidó heraldika kétségtelenül sok ezer évre tekinthet vissza. A Bibliából tudjuk, hogy Izrael minden törzsének *zászlaja jelekkel volt*

Ókori zsidó címerek és pecsétek óhéber írással

ellátva. És ha Jákob áldásában olvassuk, hogy „Juda fiatal oroszlán", „Benjamin ragadozó farkas", „Iszachar csontos szamár" (a Keleten igen becsült állat), arra lehet következtetni, hogy mint ősi heraldikus jelek maradtak fenn a törzsek hagyományában. A Biblia korából egyébként előkerültek az ásatások folytán más zsidó címer-maradványok is, melyek ezt a feltevést igazolják.

A makkabeusok korából fenmaradt érmeken pálmát, eszrogot látunk. Ugyan így a Bar-Kochba pénzeken is. Es bizonyára nemcsak vallási szempontból tépték le a régi zsidók a városaikban felállított római sast (a zászlókon), hanem mert nemzeti önérzetüket is sértette a rómaiak hatalmának szimboluma. Egyébként maguk a zsidók nem láthattak bálványimádást a címerül használt állatképben. Hiszen maguk is alkalmaztak faragott képeket pecsétgyűrűiken. Ebben a tekintetben különben két áramlat állapítható meg a talált zsidó pecsétekből is. Egyik részük *írás*, kép nélkül. Ezeknek gazdái talán szigorúbban vették a képfaragás tilalmát. A többi ellenben éppúgy van diszítve képpel, mint a korabeli babiloni vagy egyiptomi pecsétek. A Talmud sok mestere is ilyet használt. A gaonok korából pedig tudjuk, hogy a *Bostanai*-családnak *légy* volt pecsétjében vagy címerében, annak emlékéül, hogy ősük a király előtt állva, mikor egy mérges légy csipte az arcát, nem hessegette el, mert nem akart a fejedelem előtt megmozdulni. — Az ókor végén lép fel mint címer a stilizált hétágú gyertyatartó, a *Menóra.* A középkorban a zsidók használtak először címereket. Különös utjai vannak egyes szokások terjedésének! A Keletről jövő zsidók *szőnyegeken, ékszereken, kéziratokon* látták és alkalmazták a jeleket, amelyek aztán Európában is elterjedtek. Arabok és zsidók révén jött át sok címermotivum. A híres Kalomymos-család, melynek egyik költőtagját Harun al Rasid követül küldte Nagy Károlyhoz, címerjelvényül a *liliomot* használta, régen a Bourbonok előtt. *Kalir* imaversei, pijutjai heraldikus képekkel vannak diszítve, különösen az állatöv tizenkét képével. Az arab-spanyol korszak számos zsidó tudósa, előkelősége hagyta reánk családi jelvényeit, az egyik a *négylevelű lóherét,* amely egyébként mór motivum, a másik a toledói vártornyot, jeléül annak, mennyire egybeolvadt a zsidóság mindenütt környezetével.

Az újkorban, a könyvnyomtatás feltalálása után még szélesebb tere volt a címerjelzésnek.

Jüdische Wappen und Siegel aus dem Altertum

Zsidó nyomdákból kerültek ki a legértékesebb incunabulumok, amelyeket ma a világ nagy múzeumai keresnek. És a nyomdáknak, sőt előkelő könyvkereskedőknek is volt külön címerük, vagy nyomdajelük. A híres *Soncino*-nak egy vártorony volt a signuma és mellette héberül a jelige: „Erős vár az Isten neve". Ebből az időből ter-

A londoni szefard hitközség régi pecsétje

Az augsburgi zsidó hitközség pecsétje a középkorban

A regensburgi zsidó hitközség pecsétje a középkorban

Alte Siegel jüdischer Gemeinden

mészetesen már noymtatásban is fenmaradtak zsidó címerek, könyvek címlapján, exlibriseken, okmányokon stb. A Spanyolországból és Portugáliából kiűzött zsidók új életet kezdtek Hollandiában és csakhamar kivirul itt is a zsidó heraldika. A régi amsterdami temető, az „outkerke" rengeteg zsidó sírkövének héber-latin feliratai és címerei a legkülönbözőbb zsidó sorsokról tanuskodnak. *Sipnozának* fenmaradt a pecsétje, szerény rózsaág diszíti, mintegy nevére célozva. *Spina* latinul: rózsabokor.

Az úgynevezett *„beszélő címerek"* melyek a tulajdonos nevére céloznak, nevét magyarázzák, már a renaissance korában jöttek divatba s a zsidók is alkalmazkodtak a divathoz. A legszebb címer a *pápa zsidó háziorvosáé* volt (XVI. század), *David de Pommes*, egyszersmind egy latin-héber lexikon szerzője volt és családi hagyományai szerint azoktól a zsidóktól származott, akiket még Titus magával hozott Jeruzsálemből Rómába. *Medaillonba* beleillesztett *almafa* (Pommes) céloz a nevére, jobbra-balra két oroszlán tépi a gyümölcsöt. Ilyen a *Montefiore*-család címere is, amely hegyre és virágzó fára céloz és oldalt a héber jelige a zsoltárból: „felemelem szemeimet a *hegyek* felé, honnan jön a segítségem. Segítségem Istentől való". És „az igaz *virágzik* mint a *pálma*". Végül „Légy erős mint *oroszlán* teljesítve égi atyád parancsát" (Atyák fejezetei).

A „beszélő címerek" fajtájához tartozik a *Rappaport*-családé is a XVI. századból. A közepén: *holló (Rapa, Rabe)* a *kapun (porta)*. Természetesen hamis ethimologiával. Sok ősolasz hangzású zsidó névről különben tudjuk ma már, hogy német községek neveiből képződtek. *Ottolenghi = Oettlinger, Luzzatto = Lausitzer, Morpurgo = Marburger, Norlenghi = Nördlinger* stb.

Sokszor aztán a név változásával változott a címer is, amely végre gyakran ilyen módosított formában nyert állami hitelesítést. A *Franko*-család címere eredetileg olasz jellegű volt, később lovagi kartusba tették, de lent kard helyett pálma került a felemelt kézbe. „Sub pace: copia", „Békében a bőség" lett a jelszó. Igy szentesítette az állam. Előkelő angol zsidó családok megtartották ebben a hiteles címer-formában is ősi jelvényeiket és jelszavaikat. A *Sassoon*-család címerében: pálma, eszrog, olajfaág, békegalamb és fönt héberül אמת ואמונה *„Igazság és hűség"*.

Egy prágai mészáros pecsétje a XVII. szazadból

A budai hitközség régi pecsétje

A halberstadti zsidó hitközség pecsetje

II. Ferdinánd királytól adományozott prágai pecsét 1627-ből

Gad ben Iizchak Foa (Velence) nyomdajegye

David de Pommes, a pápa orvosának címere a XVI. századból
Wappen des David de Pommes (Leibarzt des Papstes. XVI. Jahrhundert)

Soncino riminii könyvkereskedő signetája

Ezért aztán azt, hogy a zsidó jobb ujságíró, mint a keresztény — eltekintve az *egyéni* kvalitások dús változatosságától —, már csak azért sem lehet általános értékű igazság gyanánt elfogadni, mert viszont az ujságírásnak azokban a teendőiben, amelyek pontosságot, alaposságot, szakszerű tudást kivánnak, határozottan a keresztényé az elsőség. Röviden, jóhiszemű szójátékkal így lehetne mondani: az ötlet a zsidóé, a gondolat a keresztényé.

Ne felejtsük el azonban, hogy mindaz, amit eddig mondtunk, az *ujságíróra* vonatkozott, pedig mi az *ujságírásról* akarunk beszélni. Ennyit azonban feltétlenül meg kellett mondanunk, viszont az *ujságíró*-kérdésbe mélyebben is belemerülni kész veszedelem lenne, mert igaz ugyan, hogy Budapest lakósságának egyik fele szinész, a másik azonban egészen bizonyosan ujságíró. És ki merné megbolygatni ezt a félvárosnyi hangyabolyt?

2. *A sajtóakadémia születése és halála.*

Három évvel ezelőtt történt, hogy egy bombey-i *hindu* fiatalembert, aki előzetesen beutazta a kontinens fővárosait és akkor éppen Budapestre volt eljövendő Berlinből, egy ismerősöm egyenesen hozzám utasította, hogy itt majd kalauzoljam és megismertessem a budapesti viszonyokkal. Hogy mi volt a hindu célja, az most nem tartozik ide, elég annyi, hogy mivel neki csak egy napja volt, amit Budapestnek szánhatott, viszont mivel magam meg azon a napon mással voltam súlyosan elfoglalva, átadtam őt az egyik ujságíró egyesülés alelnökének, a mindig készséges és kedves Szomaházy Istvánnak, aki nemcsak kitünő iró, de kiváló ujságíró is volt. Másnap aztán, mint riportot, elolvastam az egyik legnagyobb fővárosi estilapban a kettőjük között lefolyt beszélgetést; a cikknek ez volt a címe: *Az indiánok kulturharca az angolok ellen.* Hogy a hindukat az indiánoktól pár ezer kilométer választja el, az a kitünő irónak egyetlen pillanatig sem okozott fejfájást, de nem hozta ki a sodrából a segédszerkesztőt sem, aki pedig mindent el szokott olvasni leadás előtt.

Emlékeznek, úgy-e a Missisippi katasztrófális áradására, ami az Egyesült-Államoknak szinte az ötödrészét tönkretette? Hát ezekben a hetekben egyszer ezt olvastam az egyik legnagyobb fővárosi napilapban: a *chilei* kormány minden előkészületet megtett a közelgő vesze-

Régi zsidó nyomdajegy

Isaak b. Aaron v. Prossnitz (Krakó) nyomdajegye

Régi zsidó nyomdajegy

Régi zsidó nyomdajegy

Druckzeichen älter jüdischen Druckereien

delem elhárítására. Chile *Dél*amerikában van, a Mississippi áradásának tehát át kellene csapnia a Panama-csatornán, ha Chilét el akarná önteni. De ez nem baj. Sietni kell a Gresham-kávéházba a rendes napi kaszinópartira.

Most még csak egyet a sok közül, azután már jön a sajtó-akadémia.

Azelőtt, amikor az ujságok még nem ingyen fehérneművel, szinházjegyekkel, életbiztosítással és jutányos temetéssel, hanem csak híradással és tudnivalókkal kedveskedtek előfizetőiknek, a legtöbb lapnak volt egy ilyen című rovata: *Különfélék.* Ezt a rovatot a vezetője rendesen külföldi képeslapokból fordította tele és volt benne szó hármas ikrekről, négyfejű borjuról, közkedvelt fináncról, — szóval mindenről, ami szokatlan, bizarr, izgalmas, meglepő.

A *Budapesti Napló* című, azóta megszünt napilapnak ebben a rovatában egyszer ez volt olvasható az egyik cikkecske keretében: *a struccok kellemes illatot árasztottak.* Pár nap mulva viszont arról értesült az olvasó, hogy a Husvét-szigeteken *a tevék meg tudják változtatni a szinüket, ha bajba kerülnek.* Még két ilyen természettudományi csoda következett, aztán betelt a mérték. És kiderült, hogy az első esetben a rovatvezető, a német *Strauss* szó két értelme *(csokor* és *strucc)* közül a rosszat vette, a másodikban a *Kameel* szót összetévesztette a *Cameleon*-nal és igy tovább.

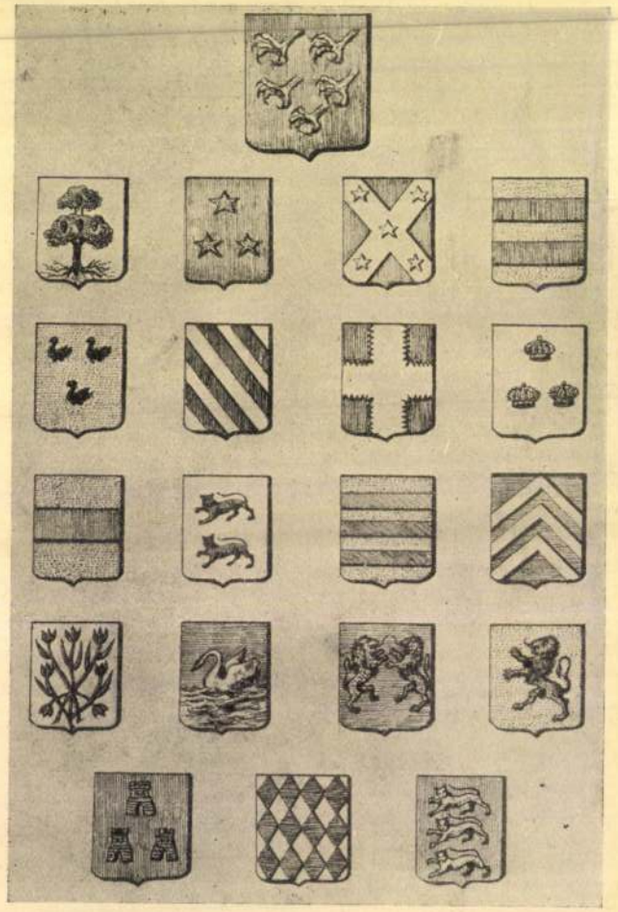

„Kényszer"-cimerek, amelyeket a francia hatóság pénzszükében egy zsidó hitközségre reáoktrojált és pénzt vetett ki érte. Még keresztet is tettek reá egyikére

Sogenannte „Zwangswappen"

Mindezekhez még hozzá kell persze tennünk, hogy úgy a kitünő iró, aki az indiánokat emlegette, mint a segédszerkesztő és mint a másik kettő — zsidó volt.

Elérkezett azután az idő, hogy tudományos körökben felvetődött a sajtóakadémia eszméje, aminek a célja éppen ezeknek a bántó hirlapírói tudatlanságoknak a kiküszöbölése leendett. Az akadémia, külföldi mintára, a kultuszminiszter vezetése alatt meg is alakult a Közgazdasági Egyetem kebelében, tudósoknak elismert szaktanárok vezetése alatt működött is vagy három évig, de azután csendesen elhunyt, mert legutóbb már csak mindössze két hallgatója volt.

És miért volt legutóbb már csak két hallgatója?

Azért, mert az ujságirást nem lehet, ennélfogva nem is kell tanítani. Orator fit, poeta mascitur, . . . nos, az ujságiró is *születik,* nem pedig *úgy lesz.* Aki nem született ujságirónak, az letörik ezen a pályán és elvonul.

De nem volt értelme a sajtóakadémiának azért sem, mert az előadói nem ujságirók voltak, hanem — tanárok. Márpedig a tanárok igen tekintélyes részének a világ kezdetétől fogva megvan egy különös tulajdonsága: amíg az Uristen csak *mindent tud,* a tanár mindent *jobban tud.* Holott vannak dolgok, amiket *nem tudni:* nem illik, *tudni:* kell, de *jobban tudni:* nem szabad. Különben is általános tapasztalat, hogy a mindent jobban tudók a reális élet szempontjából a legimproduktivabb, leghelyhezkötöttebb emberek, márpedig az ujságirás talán semmitől sem áll oly távol, mint a helyhezkötöttségtől, ahol is persze nem geografiai értelemben vett helyről van szó.

A sajtóakadémia tehát megszünt, anélkül, hogy le tudta volna szerelni ezt a bántó slendriánságot, viszont azonban anélkül is, hogy a kimondottan keresztény sajtót ki tudta volna emelni — igaz, hogy nem is nagyon akarta kiemelni — kényelmes és késedelmes mivoltából, főként pedig a kisszerűségből, kisvonalúságából. Hogy ez utóbbiak alatt mit értünk, azt egészen egyszerű megmagyarázni: a kimondottan *keresztény* lap nyomban *felekezeti* lapnak is érzi magát, amiből önként következik, hogy elzárkózik minden olyan kérdés elől, amelyet az anyaszentegyház *aggályosnak tart,* viszont a legközelebbi közügyet is *antiszemita szempontból* kezeli. Lehet, hogy kiadói szempontból igaza van, amikor ezt cselekszi, mert a túlnyomó részben papi olvasóknak ez kell, vi-

szont azonban szinte önként lemond vele arról a nivóról, amely a pártatlanságnak feltétlenül kidukál. *A zsidó sajtó csak filoszemita, de nem antikrisztián* (sőt zsidó ujságírók írják benne a legkenetteljesebb keresztény ünnepi cikkeket), *a keresztény sajtó viszont nemcsak filokrisztián, de egyben antiszemita is,* akár anélkül is, hogy erre bármi szüksége volna. Makacsul nem akarja tudomásul venni, hogy az unos-untig agyonaggatott antiszemitizmus unalmas és izetlen, sőt éppen az ő szempontjából káros is, mert élét veszi az alkalomadtán felmerülő komoly mondanivalóknak is.

A zsidó sajtónak viszont súlyos hibája, hogy a sajtót lassankint szabályszerű gyarmatáru- és fehérneműkereskedéssé változtatja, amit aztán a keresztény kényszerűségből utánacsinál, ha a keresztény sajtó mindenáron antiszemitizmust akar csinálni, mert hogy akar, az látnivaló, miért nem ilyesmikre fordítja a figyelmét ahelyett, hogy az egyetemi zsidóverésről erőnek erejével ki akarja deríteni, hogy az csak tréfa és lényegében nem is más, mint egy régi, barátságos norvég társasjáték, az úgynevezett *én ütlek, te tűröd*-nek a felújítása, de általában is: miért van az, hogy amikor nagysúlyú belső és külső események megvitatásáról volna szó, Loyolai Szent Ignác megtalált cipőzsinórjáról, esetleg Oberhammer, vagy milyen Teréznek a stigmatizálódásáról ír másfél oldalas cikkeket? Amikor a zsidó Levin óceánrepülése az egész világsajtóban visszhangot keltett, az U. N. magának a táviratnak a közlésével elintézettnek tekintette az ügyet, ellenben ugyanezen számában három hasábos, izgalmas cikkben számolt be egy Szedlacsek nevű borbélylegény indiai utjáról. Ezt a cikket eltettem magamnak, engedjék meg, hogy idézzek belőle nehány sort.

— Hátsó-Indiát nagyon szeretem — mondta tudósítónknak a világjáró fodrászsegéd —, mert nagyon szépen van parkozva és éppen olyan cigánybanda játszik benne, mint nálunk. Elő-India azonban már zord, ott már bántják az embert. Engem is fültövön vágtak. De tudni fogom férfias kötelességemet és nem megyek többé Elő-Indiába!

— Ime — mondta a cikkíró —, milyen tisztánlátó szem, mennyi egészséges meglátás és mindezek mellett mennyi romlatlan, meg-nemfertőzött, (értsd: a zsidók által meg nem fertőzött) naivitás!

Szép volt, úgy-e? Lehet, hogy a derecskei plébánián örömet is okozott annak idején, sőt talán a pesti borbélységedek is elgondolkoztak felette.

Többször volt már részem szemrehányásban, hogy római katolikus létemre úgynevezett zsidó lapot olvasok.

Ugyan kérem!

Hát nem olvastam el az első betütől az utolsóig Oberhammer Teréz stigmatizálódásának és Szedlacsek indiai útjának a történetét is... Az utóbbit még el is tettem emlékül.

A Rapaport-család címere a XVI. századból
Wappen der Familie Rapaport (XVI. Jahrhundert)

3. Konkluzió.

A zsidó sajóban megírhatok olyat *is*, ami a zsidónak fáj, a keresztény sajtóban *csak* olyant, ami a *zsidónak* fáj. De hangsúlyozhatom így is: ami a zsidónak *fáj*. Pedig a keresztény sajtó igen sokszor írhatna a magyar zsidóságról olyat is, ami annak kellemes és amit az mélységesen meg is érdemelt. És kár, hogy nem teszi, mert a zsidó hálás faj és a maga részéről is előzékenyen sietne a helyzet tisztázására.

Bán Margit: Láttalak — ember voltál

Fejed súlyosan a tenyeredbe hullt, homlokodon egy mély ránc vonult át, szemed e világtól idegenül befelé mélyedt — gondolkodtál.
Komoran és csúnyán álltál előttem — szomorú voltál.
Uton voltál, fáradt voltál, izzadt hajad arcodba hullt, arccal pamlagra borulva horkolva aludtál.
Ember voltál — láttalak.

Egyszer egy szegény kisgyerek fején láttam a simogató kezed.
Láttam, egyszer óva-vigyázva egy vak embert vezettél át a kocsiuton.
Egyszer az ijedt szemed is láttam — bántottál.
És lopva rajtam felejtkezett szemed is elkaptam egyszer.
Ember voltál — láttalak.

A medvéhez

A szarvashoz

A vörös szarvashoz

A hattyuhoz

Frankfurti zsidó házak jelvényei

Warzeichen Frankfurter Juden-Häuser

CSERMELY GYULA: A „REFORMER"

Az volt híres dunaszerdahelyi rabbi, rabbi Áron Smul Aszód, a nagy rabbi Juda fia, Isten nyugosztalja, a legkiválóbb rabbik és a legtökéletesebb emberek egyike volt. A békeszeretetet, a szelídség, a jóság, a megértés, az elnézés és a megbocsátás egy személyében. A legnagyobb bűnöst is szeretettel védelmébe vette, mert szigorúan követte a tanítást: ember, az ítéletmondásban óvatos légy s több mint negyvenéves rabbisága folyamán egyszer sem mondott anathémát.

Három egyszerű dolgot örökítek meg a szentéletű rabbiról. Látszólag súlytalan dolgokat, de ha jobban a mélyükre tekintünk, akkor látjuk csak igazán, milyen nagy volt rabbi Áron Smul mint ember is.

Elvetődött Szerdahelyre egy oroszországi bócher; jól emlékszem: Baltszkijnak hítták. Fiatal, alig huszéves ember volt. Pogromból menekült; atyja, anyja ott veszett, ő megmenekült és hihetetlen nyomorúságon ment keresztül, míg Szerdahelyre juthatatt, hogy ott tanuljon.

A rabbi a magáéból adott neki fehérnemüt és egyet-mást, néhány kosztnapot is szerzett neki itt, meg ott és nap-nap után, hogy előadásra a bész-hámidrásba jött, első kérdése a jövevénynek szólt:

— Ettél ma már valamit, Smáje?

S ha Baltszkij habozni látszott a válasszal, már be is üzent a rabbi a házába:

— Csésze kávét és darab kenyeret Smájénak.

Egyszer történt, hogy több szerdahelyi ember, ben-Tóra és ámhórec vegyesen, nagy háborgással és lármával a rabbi elé ment és bevádolta Baltszkijt, a jövevényt. Hogy lökje ki a jesivából, sőt a városból is tiltsa ki . . . Miért? . . . Mert Baltszkij egy reformer, egy újító; veszedelme a községnek, lökje ki.

— Hát mit csinált az a Smáje? Mondjátok el.

— Jaj, képzelje el, rebbelében, hogy mit csinált. Bejött ma reggel a templomban s nem úgy mondta: má tajvü ajholechó Jákajv, miskenajszecho Jiszroél, hanem fenhangon így kedzte: má jófajsz bótécho, bajrénü, miskenajszecho elajhénü. Hallottak már ilyet? Tizezer esztendő óta má tajvüval kezdjük nap-nap után s ez a reformátor má jófajsz-szal kezdte! S mikor kérdőre vontuk, azt mondta, hogy csak így helyes.

A rabbi az oroszhoz fordult:

— Igaz ez, Smáje? — kérdezte.

— Rebbe ziszer — felelte Baltszkij —, a vádban félbetű hazugság sincs. Csakugyan úgy mondtam: má jófajsz botecho s a többi és ezentul is így fogom mondani. Mert ma éjszaka eszembe jutott, hogy a má tajvü ajholecho-t legelőször Bilem mondta a pusztában. No most, rebbe ziszer: én repesve az örömtől, hogy imádhatom Istenünket, berontok a templomba és lelkem tele van Ő vele. Hát az első szó, amit kiejtek, Bilem szava legyen és őrá emlékeztessen engemet? Nem, rebbe ziszer s ha megölnek is, akkor is má jófajsz bótécho! Mert ezt én mondom, a zsidó, nem Bilem, a pogányok nóvija.

Rabbi Áron előbb ránézett az oroszra, aztán ránézett a vádló tömegre. És röviden, szelíden, de végtelen megértéssel csak ezt mondta:

— Hagyjátok Smájet; hátha őneki van igazsága, rabojszáj . . .

. . . Kissé mulatságos volt az esete a Báme mádlikinnal. Kifogásolta az orosz, miért mondják ezt péntek este, a mááriv-ima befejezése után, mikor úgy fest akkor a tanítás, hogy mivel szabad gyujtani, mivel nem? mint eső után a a bizonyos köpönyeg. Hiszen, ha netalán elvétette valaki és tilalmas anyaggal gyujtana, már úgysem reperálhatja hibáját. Mert akkor már benne vagyunk a szombatban. Péntek délután kellene elmondani a Báme mádlikint, gyertyagyujtás előtt vagy egy órával — s ő ezentul mindig délután fogja mondani.

S a felháborodott jámborok megint zajongtak: tizezer esztendő óta s a többi. Kitiltani ezt a reformert a killéből!

Rabbi Áron megint csupa megértés volt.

— S ha péntek délután mondja, hát baj az? Akár más misnájiszt tanul, akár Báme mádlikint tanulja, az egyre megy. Mondhatja bátran péntek délután, de mondja el a többivel péntek este is, mert mint Hillél mondta: ne térj el a többségtől . . .

A harmadik dolog volt az orosz bócher esete a Hállélal. Csak a zarándok-ünnepeken és chanukakor meg újhold-napján mondják, de az

orosz egyszer csak azzal állt elő, hogy mindennap kellene mondani. Még a bőjtnapokon, de még tiso-beáv napján is.

Ez már több volt a soknál; ez, mint a német mondja, kiütötte a hordó fenekét. Csupa ribillió volt a község: hát nem „Ácher", nem reformer ez a jövevény? Ki kell akolbólítani, mert mételyt terjeszt és más nyavalyát.

— Halljuk a vádlottat — parancsolt csendet a rabbi. Azaz dehogy is parancsolt; egy intése elég volt és csend lett. — Miért mondanál te mindennap Hállélt?

— Rebbe ziszer — kezdte az orosz és ahogy beszélt, mind lelkesebb, mind tüzesebb lett. Csak úgy lobogott valami szent láng a szemében. — Rebbe ziszer — mondta —, mi vagyunk, mi emberek? Por és hamu vagyunk. Este lefekszünk és elalszunk és fekszünk, mint a halottak a sírban. De az Isten végtelen kegyelme újabb napra enged nekünk életet ... Mit jelent nekünk ez az újabb nap? Azt jelenti nekünk, hogy „zechijénk" van Őt dicsőithetni és imádni; hogy tanulhatjuk az ő legszentebb Tóráját, hogy teljesíthetjük azt, amit parancsolt és tartózkodhatunk attól, amitől eltilott. De mindenekelőtt, hogy teljesíthetjük azt, amit parancsolt. Hogy tiszteljük atyánkat, anyánkat, hogy támogassuk a szegényeket, hogy templomba menjünk reggel és este s a többi. Ilyen nagy jót tesz velünk az Isten minden új nappal, amit élnünk enged, hát ne mondjuk mindennap, ugrándozva a boldogságtól, hogy: ze hajajm ószó adonáj, nógilo vöniszmecho baj; ezt a napot is az Isten adta nekünk, örvendjünk és dicsőítsük az ő Nevét ...

A vádló tömeg csupa elcsodálkozás lett. Ez az érv, amilyen új, olyan meggyőző volt.

— Rebbe ziszer — folytatta az orosz —, a

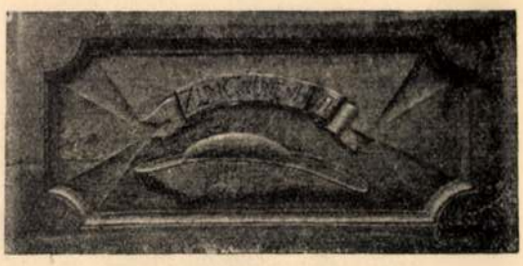

Házjelek a frankfurti zsidó házak homlokzatán a XVIII. századból

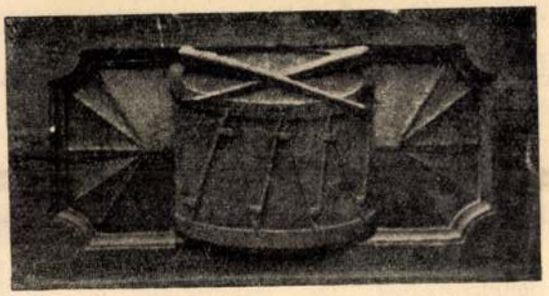

Warzeichen an Frankfurter Juden-Häusern aus d. XVIII. Jahrh.

Hállélban hatvanhatszor ejtjük az Ő legszentebb szent Nevét. Ha hát mindennap mondjuk, hatvanhattal több alkalmunk van ajkunkra venni az Ő nagy Nevét és felemelkednünk Ő hozzá és mint jobb zsidók jönni vissza a földre. Hatvanhattal több alkalmunk van megremeghetni az üdvösségtől, a kéjtől, hogy Ő a mi Istenünk, Ő, nem másvalaki ... És igenis, bőjtnapokon is mondhatjuk a Hállélt. Mikor eltemettük, akink meghalt, vérző szívvel bár, de mondjuk: jiszgádál vöjiszkádás sömé rábbo, magasztaltassék és megszenteltessék a Legfelsőbb neve. Saját magunkat vigasztaljuk, őt dicsérvén. Hát ne mondhatnók még bőjtnapokon is, hogy: jehi sém adonáj növajrach, dicsértessék az Örökkévaló szent neve?!

A vádolók mindegyike úgy állt ott, mintha lenyügöző drusét hallott volna.

— Rebbe ziszer — végezte az orosz —, nézzen meg engem. Oly nyomorult és szegény vagyok, mint kevés más. Mint koldus is elzengeném a Hállélt, mert: mekimi méófor dol, méáspajz jórim evjajn, felsegíti a porból a szegényt és kiemeli a szemétből az inségeset. Az Istenbe vetett remény nekünk erőt ád ... fosszam meg magam a reménytől, hogy ő még jobb sorshoz fog juttatni engem is?

A rabbi szeme ekkor már csupa könny volt. Keblére vonta és megölelte a bóchert:

— Nem Ácher és nem reformer ez, hanem hite miatt irígylendő zsidó. Hagyjátok őt békével, rabojszáj ...

Baltszkij Smájét ma Oroszi Sándornak hívják és Pozsonymegye egyik leggazdagabb embere. És még ma is mindennap úgy kezdi: má jófajsz botecho, bajrénü ...

SPINOZA ÉS A CIONIZMUS

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

Már Ábrahám ősünk nagy súlyt helyezett a családi sírboltra, nagy körültekintéssel nézte ki a helyet, nagy körülményességgel szerezte azt meg örök tulajdonul. Ajándék nem volt neki elég jó jogcím, adásvételi szerződéshez ragaszkodott, készpénzfizetéssel. Ősi hagyomány, őseinktől származott tulajdonság ragaszkodni az ősi röghöz, nagy nemzeti dicsőségünk nagy temetőjéhez és a zsidóságban soha nem halt ki a remény, hogy a Szentföld ujra él, hogy a nagy temetőből ismét új élet fakad . . .

Spinoza „Tractatus theologico-politicus" című munkájában találtam egy mondatot, egy csodás jóslatot, mintegy megérezve, hogy valamikor *saját erőnkből* ujjáébresztjük a Szentföldet. A III. fejezetben azt írja:

„Sőt merem állítani, hogy, ha vallásuk alapelvei felette lágyszívüekké nem teszik őket, akkor adott alkalommal — hiszen változnak az emberi dolgok — ismét visszaszerzik birodalmukat és még újra az isten választottjai lesznek (iterum ereturus, Deumque eos de novo electurum)". Spinoza a Tractatust 1660—70-ben írta, akkoriban Törökország és Palesztina a világ háta mögött volt, senkinek nem volt Palesztináról tiszta fogalma. Goethe 100 évvel Spinoza után így ir: valahol *hátul* Törökországban és Palesztina még hátrább van, mint Törökország. Több, mint intuitio, inkább prófétai ihlet kellett Spinoza fantáziájához, hogy még valamikor saját erőnkből a régi birodalmat ujjáébresztjük. Herzl előtt 250 évvel . . .

Azonban a Tractatus szelleme arra kötelez, hogy kutatva Spinoza mentalitását, megállapítsuk, Spinoza ismerte az akkori zionista Sabbatianus mozgalmat és ennek hatása alatt írt. Igy valahogy megértjük Spinoza profétikus mondatát. Nem is lehet feltételezni, hogy Spinoza nem szerzett volna ezen mozgalomról tudomást, de vannak tárgyi bizonyítékok is. Oldenburg, a londoni német nagykövet levele. Oldenburg egyik levelében kikéri Spinoza véleményét e mozgalomról. Spinoza válaszát, sajnos, nem ismerjük. Oldenburg leveleinek fenti passzusa annyira érdekes, hogy ide iktatjuk eredeti szövegben:

„In omnium ore hic est rumor de Israelitarum per plus quam bis mille annos dispersorum reditu in patriam. Pauci in hoc loco credunt; at multi optant. Tu quid hoc de re audias statuasque amico tuo significaelo . . . Scire aveo quid Judaei Amstiodamenses co de re inauliverint et quomodo tanto nuntio afficiantur, qui, verus si fuerit, verum omnium in mundo catastrophem induturus sane videtur."

Magyarul: „Mindenkinek szájában a hir, hogy a több mint 2000 év óta szétszórt zsidóság visszatér ősi hazájába. Nálunk kevesen hiszik, de sokan óhajtják. Tudasd barátoddal, mit tudsz erről. Szeretném tudni, hogy az amsterdami zsidók mint vélekednek, milyen hatást tett reájuk ez a hír, amely, ha igaznak bizonyul, valóban fordulatot jelentene az egész világon".

Spinoza válaszát nem ismerjük, de a fenti idézet a Tractatusból magában foglalja a választ: Spinoza lehetségesnek tartotta Palesztina ujjáépitését. Salom *Dr. Tiszántúli.*

Spinoza pecsétje *Spinozas Siegel*

Somlyó Zoltán: Náci bácsi

Náci bácsi a falunkban
egyszerű handlé-zsidó volt.
Nem tudott az öreg sokat --
de a szive nagyon jó volt.
Kopott fekete kaftánja
földön úszott, mint a slepp.
Kiáltották is utána:
büdös zsidó, hep-hep-hep . .

De Náci bá' önmagának
rossz szagát sosem érezte.
Nappal üzletével babrált
és imádkozgatott este.
Bámulta a holdvilágot:
nincs is annál semmi szebb! . . .
A gyerekek meg csúfolták:
büdös zsidó, hep-hep-hep . . .

Egyszer este hazamenet
totyogott az őszi sárba.
Hát egy duhaj veszett kutya
jól belémart a lábába.
Sajgató volt a fájdalma,
percről percre élesebb. —
Most az egyszer jól megkaptad:
büdös zsidó, hep-hep-hep . . .

Ámde, hallga! valami nesz:
egy parasztasszony közelget:
— Náci bácsi, gyüjjék csak bé,
gyüjjék, hadd kötöm be kendet! . . .
S Náci sebét jól kimosta,
egy angyal se kedvesebb. —
S aztán, ó, csudák-csudája,
azt se mondta: hep-hep-hep . . .

Náci bácsi másnap délben
elővett egy selyemkendőt.
Elküldötte az asszonynak —
megért az talán tiz pengőt!
De előbbet pacsulival
megönté egy keveset . . .
Ki tudhatja . . . hátha mégis
megszagolják! . . . Hep-hep-hep . . .

DR. J. L. LANDAU (JOHANNISBURG): A BÁL SEM. *Dráma.*

Ki volt Bal Sem? Ki volt a nagy titokzatos, ki erdők magányából és apró falvak homályából oly hirtelen érkezett?

Műveket nem írt. Nem volt övé sem a toll fegyvere, sem a szószék hipnotikus hatalma. Halkan jött, egyszerű példázatok seregével. És megváltoztatta Izrael istenszemléletének formáit.

Pedig működésének terrénuma eladdig ellenállott minden megváltoztatás kísérletének. Vilna, Lemberg és a többi metropolis bástyái voltak a talmudisztikusan kialakult formáknak, melyeket megérinteni szentségtörés volt.

És amidőn Bal Sem szelleme lengeni kezdett, a Maimumi utáni legnagyobb nagyság, maga Elijahu Wilna kelt fel ellene. Kalodákkal és börtönökkel akarta erejét megtörni és néhány évtized mulva az új szellem — mindent meghódított. Bal Sem lelke ujjongó áradatban hömpölygött Podolián végig.

Ki volt Ő?

Hívői szerint: Mózes után a legnagyobb. A titkok tudója. A Csodatevő Név ismerője. Ur a Magasságokon és Mélységeken, az Ismereteken és Rejtetteken. A lélek kormányosa, a lelkek és imák megváltója és Izrael egyetemének gyakori megmentője.

Buber szerint filozófus ő, ki a lét nagy rejtelmét világította be misztikus sugarakkal.

Graetz csak szarkasztikus lenézéssel tud beszélni róla.

Birnbaum szerint hézagos kutatásaink még nem fedték fel igazi arculatát.

*

Dr. Landau, Dél-Afrikának Johannisburgban székelő országos rabbija, Bal Sem-drámájában nem szól bele ebbe a vitába. Felette áll. „Mindegy az, — mondja rövid előszavában — akár azoknak a rabbiknak van igazuk, kik, mint R. S. Rappaport, a chaszidizmus megindítójának kortársai voltak, avagy a későbbi Felvilágosultaknak, kikhez már nem jutott el a mozgalom hullámverése, tény, hogy Bal Sem mozgalmának sok százezer rajongója van, kik lelküket is odaadják érte. Ez a tény azt bizonyítja, hogy Jiszroel tömegei gyökeres változások szükségét érezték és remélték és úgy hitték, hogy ez a mozgalom meghozza nekik az áhított átalakulást."

Nem akar Landau ítélkezni a chaszidizmus felett, mert tudja, hogy minden ítélet szubjektiv. Annál szubjektivebb, minél objektivebb akar lenni . . . Csak elénk akarja vetíteni a mozgalmat úgy, amint lejátszódott.

Egy falusi kocsmába vezet, Jankel a kocsmáros. A söntés tele parasztokkal. Veszekedés. Az öreg bíró megveri a pásztorfiút. A fia kiabál:

— Üss, de vigyázz, ne bántsd a furuylámat!

— A furulyádat? Hol van? Hadd töröm darabokra!

Jankel ezt nem tudja nézni, közbelép:

— Ugyan hagyjátok már a fiút! Késő van, menjetek!

A parasztok dühe most Jankelnek fordul, majdnem nekiesnek, midőn belép Bal Sem. „Egyszerű paraszti ruhában van, de még így is mélyen hat a parasztokra, mint egy magasabb lény, kiből tiszta fény árad. A parasztok mind feléje fordulnak és elhallgatnak. Az öreg bíró leveszi a fövegét." (Landau). A Bal Sem lecsitítja és elküldi a parasztokat.

— De hát minek is avatkozol veszekedésükbe? — kérdezi azután Jankelt.

— Nem tudtam nézni, hogy összetörjék a furulyát.

— Miért?

Mocatta-család címere

Proops amsterdami könyvkereskedő üzletjelvénye

Jüdische Buchzeichen

Paulus Fagius könyvsignetája, Isny

Siegel der Frau Ziporah

Azevedo-család címere

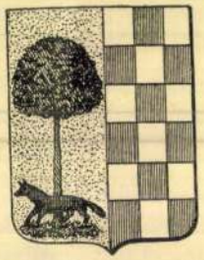

Alvarez-család címere

A sárkányhoz c. ház jele

A Franko-család címere

— Oh Rebe! Hisz Magad mondtad, hogy a furulyának lelke van. Sohse felejtem el azt a Jomkipur estét, mikor kis fiam, egyetlenem, a templomban, hirtelen furulyájába fújt. Azt hittem, el kell sülyednem szégyenemben! Mindenki megbotránkozott. De Maga, Rebe, azt mondta, hogy ellenkezőleg, fiam furulyája vitte fel az imákat az Irgalom zsámolyához.

— És ezért . . .

— Ezért hiszek a furulyában . . . Nézd Jankel, mindenkiben, ki lelket önt a furulyába, kell, hogy legyen egy szikrája a Világok lelkének. Láttad úgy-e, hogy a kovács egy szikrából mily lángtengert varázsol elő? Így öltözik a Sechina teremtményeibe és használja fel őket céljai szerint.

E beszélgetés közben érkezik meg a körzet rabbija, R. Joszef. Bosszantja, hogy milyen tisztelet veszi körül mindenfelé a Bal Semet. Gúnyolódik:

— Látom, Jiszroel (ez volt Bal Sem neve), nagy a tiszteleted a kocsmárosok között kameáid révén és a parasztság között kuruzslásaid által.

Már ebben a kezdésben is érezzük Landau mesteri kezét. A nagy történetelevenítők egyike ő. Így jelenhetett meg Bal Sem valóban, amint Landau ábrázolja: szavakkal, melyeknek egyik fele transzparens, hogy a legegyszerűbb lélekbe is belemarkol, a másik része azonban misztikus ködökbe vész, hogy követni nem tudjuk. Eszméi csúcsai felhőkbe ötlenek. Ezért lett Bál Sem az új próféta. A „föld népe" szereti, hisz lelkéből lelkedzett, de tiszteli és imádja *azért*, amit belőle nem ért meg. A tudósok kasztja megveti. Ő pedig a zseni ártatlanságával áll itten, érzéketlenül és értetlenül tisztelettel és megvetéssel szemben.

Megindul a vacsora és ezzel együtt a vita a rabbi és Bal Sem között:

Rabbi: Hallom, sokat beszélgetsz, Jiszroel, a „föld népével".

Bal Sem: Baj ez?

Rabbi: Szó sincs róla, de aki jámbor, vonuljon vissza.

Bal Sem: És hogy vezetitek ti a népet?

Rabbi: Itélkezünk pereikben. Visszatartjuk őket a bűntől.

Bal Sem: Visszatartjátok bottal és korbáccsal. Ki tanítja, ki vigasztalja az egyszerű embereket? — Igen. Én ezt a szent hivatást vállaltam magamra. Botommal bolyongok faluról falura, kocsmárostól kocsmároshoz, hogy tanítsak, erősítsek . . .

Rabbi: És a nemesekhez is ezért jársz?

Bal Sem: A nemesekhez? Nem fogadok el tőlük sem semmit. Bejárok hozzájuk, taposom udvarjaik porát, de nem magamért, hanem ezekért a Jankelekért, kiknek kenyere a nemesektől függ és kikkel úgy bánnak, mint a kutyákkal. *(A rabbi csodálkozva figyel, a Bal Sem kissé megindultan folytatja):* Tudd meg, hogy már gyermekkoromban valami belső erő hajtott, hogy vonuljak az erdőbe és bolyongjak a széles mezőn, mely városunkat körülveszi. Valami huzott, vont ki a Bész-Hamidrásból hegyről völgybe és ott tárultak fel nekem szent irásaink a természet műveiben, az égen fent, a földön alant . . . valamennyien Isten kezével irvák. Ott világosodtak meg nekem népemnek szenvedései és sanyarúságuk képe szétzuzta szivemet. Sokszor fennhangon sirtam, felfelé emeltem kezeimet és kiáltottam: Hát nincs apjuk ezeknek az árváknak, nincs ki perelje pereiket?

Rabbi: Távolról sem szabad kétségbeesni.

Bal Sem: Hiszen tudod, hogy Chmelnicky mészárlásai óta mennyire elszegényedett népünk. A városokban még van valami élet, de a falvakban úgy szóródtak szét a Jankelok, mint tévedt bárányok pásztor nélkül, vezető és vigasz nélkül, kábultan, sötétben, minden nap mélyebben sülyednek az iszapba, tudatlanságba, hogy zsidóságuk képe mindinkább eltorzul . . . midőn ezt láttam, azt mondtam: Jaj a népnek, ha vezetői nem akarnak tudni Ábrahám ivadékai szerencsétlenségéről, akik zűllenek széjjel és vesznek ki Izrael gyülekezetéből . . .

Néhány széles ecsetvonás és előttünk a korszak és az emberek. Borzalmas üldözések után szegénység és elárvultság. A véráztatta talaj párázata megsűrűsíti az atmoszférát. Csodavárók. Az ál-messiás Franck már működik és kiaknázza a misztikus hangulatot. A régi vezetők tétlenek. Ekkor jön a mindeneket átfogó szív: Bal Sem.

A két rabbi vitája még izzik, mikor váratlanul belép egy gazdagon ruházott magas, szépséges férfiú.

— Igazad van teneked Jiszroel, de csak félig.

Nemcsak a tétlen rabbik hibásak, hanem a főbünös a — Talmud.

A ragyogó ruházatú távozik és Jankel izgalomtól reszketve hebegi:

— Ez ő volt maga — Franck.

Franckot közelről is meg kell ismernünk. Ő lesz az események egyik főmozgatója. Meglátjuk mihamar főfészkét. Hullámzó tömeg erkölcsi lezüllésében. Minden nevetséges, ami szent. A szemérem fátylai széttépve. De belép az uj-Messiás, Franck és hisztérikus exaltáltság viharzik fel. Franck egy királyi kéziratot hozott magával. „A nagy Franck és hivei számára oltalom, mert ők tévelygéseiket belátva a Király és Ország igazi hitére fognak térni. A többi, még csökönyös zsidók pedig álljanak ki vitára Franckkal. Hitvita rendeltetik el, hogy Franck bebizonyíthassa a Talmud hiábavalóságát." (II. felvonás.)

És most lássuk a Bal Semet otthonában. Milyen megható kép! Az élet sebesültjei jönnek-mennek. Kiöntik lelküket a szent férfi előtt. Asztalára pedig „váltság-dijat" (pidjent) tesznek. De a pénz nem melegszik ott meg. Bal Sem mindent szétoszt a szegények között és feleségének nem marad még „Sabeszre-való" sem. Végül magára marad Bal Sem. Elkomorodik. Behivja egyik meghittjét és szól:

— Látod azt a nagy fát az udvarban?

— Igen, Rebe és miért?

— Nézd ágait, mint nyujtóznak, nyúlnak a magasba! A fa törzsénél még vastagok, erősek, de minél magasabbra és messzebbre nyúlnak, annál vékonyabbak, gyengébbek . . . ez lesz tanításaimnak sorsa . . . minél távolabbra jutnak tőlem térben és időben, annál kevésbé lesznek hozzám hasonlók . . .

De nincs sok idő az elmélkedésre. Rémhír érkezik. Franck vitát rendez. A vérvádat is feleleveníti. Jaj, ha legyőzetnek. (III. felv.)

A veszély nagy, Bal Sem kétségbeesetten igyekszik elhárítani. Egy főnemeshez siet, kihez bejáratos. Háritsa el a vitát, ezt szeretné kieszközölni. De a főnemes nem barát. Le akarja rázni Bal Semet. De Bal Sem-et nem lehet. *Most* nem lehet. Bal Sem beszélni kezd. Beszél népéért, beszél lángolón, izzón, vakítón . . .

Ezek a könyv legszebb lapjai. Próféták lelke lebeg-lobog bennük. Uj fény tündöklik a megvetett népen. Az „ahavasz Jisroel" bűvös muzsikája . . . A főnemes gúnyolódik:

— Nincs mit sajnálni rajtatok. Elég gazdagok vagytok. Asszonyaitok vert selyemben járnak. Messze villognak ékszereik.

Bal Sem: De hányan vannak mindössze az ilyenek? Megolvashatjuk ujjaninkon. Ti csak ezt a néhányat látjátok mindig, mindig csak az ő csillogó gyémántjaikat . . . de nem látjátok a Jankeleket, a tizezreket, kik testet-lelket ölő munkában töltik nappalaikat és éjjeleiket.

Főnemes: És miért ne? Különbek-e ők, mint parasztjaink, kik reggeltől estig munkában görnyednek és mégsem elégedetlenek.

Bal Sem: Különbek-e? . . . oh . . . hisz igaz, hogy a paraszt reggeltől estig robotol, szánt, vet, barmával alszik, de a holnapnak félelme nem gyötri. Gazdája néha meg is bünteti, ő a büntetést kiállja, de nyugodtan tér haza. Szántóföldjét nem veszik el tőle, jól tudja. Hol apja, nagyapja él, ott fog élni fia is. De a zsidó idegen. Ha száz és száz évig lakott is ott apja, nagyapja

A Franko-család későbbi jav. angol címere

Sassoon-család címere

אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי

עזרי מעם ה"

A Montefiorc-család régi címere

Wappen der Familien Franko, Sassoon, Montefiore

és szivük vérével hordtak téglát téglához, követ kőhöz, — vendég marad. Este nem tudja, mit hoz a reggel, milyen változást, földje kicsuszhat alóla, házát elvehetik.

Főnemes: Ez Megváltónk átka rajtatok.

Bal Sem: És még elitélik a zsidót, ha ékszert vesz feleségének. Neki nem szabad örömet szerezni feleségének? . . . hiszen csak *egy* van neki — ő nem nemes úr. De mindenekfelett: ékszerét könnyen mentheti magával a szerencsétlenség napján, ha menni kell, otthagyni házat, mindent.

Főnemes: . . . és vinni a sok pénzt . . .

Bal Sem: Hejh! amíg nem üzik, hajtják, kétkézzel kapaszkodik szülőföldje rögeibe. Oda nem adja semmi pénzért. Szereti, imádja nemcsak háza minden kövét, nemcsak templomát, hol ő és családja kiöntötték lelküket Égi Atyjuknak, hanem mindenekfelett szeretteinek sirjait, övéinek hantjait. Amíg erővel ki nem tépik onnan, nem mozdul, élete gyökerei oda vannak forrva...

De hiába a lángoló szavak. Bal Sem nem ér el semmit. A hitvitát meg kell tartani. (IV. felvonás.)

A hitvita folyik. A besz-hamidrasban izgalomtól forrva várja a tömeg a hireket. Végre megérkezik a megváltó híradás: Győztünk megmentve! A tömeg ujjong. Igen, Bal Sem is ott volt a hitvitán és ragyogó szavainak köszönjük a győzelmet. A tömeg tombol. Megérkeznek a hitvita lefolytatói, rabbik és a Bal Sem. A veszély elmult és lassankint megváltozik a tömeg hangulata. Tanuk, besugók jelentkeznek, ők látták, hogy a Bal Sem barátkozott a franckistákkal. A tömeg felháborodik Bal Sem ellen, a rabbik rája akarják mondani az átkot, ekkor fellép az almemorra Bal Sem, fehér selyemruhája világit a templom homályában, valami rejtett erő feléje irányítja mindenki szemét.

Bal Sem:

A gólusz legsúlyosabb átka az,
Hogy gyűlöljük egymást
S százrészre szakadunk . . .

Eddig a dráma. Dramaturgiai szempontból sokat kell beszélni róla. De csak egy új cikkben. Fejtegetni egy darabot, mielőtt legalább keresztmetszetét ismerjük, annyi, mint egy-két ismeretlennel biró egyenlettel dolgozni.

*

Egyelőre ennyit: Nyelve ragyogóan héber. A legfinomabb árnyalatokat is kifejezi. Eszméi ragyogó áradata magával sodor. A zsidó drámák egyik legjobbja.

És ami bennünket legjobban érdekel:

מבנף הארץ זמירת שמענו

„a föld végéről énekeket halluk", ha már Afrika végső csücskében is így zeng a szent nyelv lírája, akkor talán még sem lehet már messze a geulah . . .

Ismerteti: SHERIF.

Telekes Béla:

A HÉT MAKKABEUS.

A szeges korbácsok csattogtak kacagva:
„Nosza, hősi heten, csak rajta, dacoljatok!
Meghódolt már Judeátok minden apraja-nagyja,
Mind, mind, aki élni akart! Csak hősködjék dacotok!"
A szeges korbácsok csattogtak kacagva:
„Gyászleples özvegyasszony, meghal a hét fiad ma,
Szir isteneink elébe ha nem rogy hódolatra,
Roncs tested őket már hiába védi, takarja" . . .
S a legifjabb, ime, a zsenge gyermek elomlik:
„Meghalok.
Meghódoltatni, latrok, mégsem bir hatalmatok!"
S valamennyi korbács most csak ezt veri már
s mind cafranggá szakad.
S már holt a fiú, —
de a többi dacol még mind dacosabban, a hat.

S pribékek kése vihogva hasit elevenbe,
Hasit hat Makkabi hősről friss korbácsszijakat . . .
„Nagy Antiokusz még adhat balzsamot sebetekre,
Ha kegyelmet esengtek" . . . Ámde némán dacol a hat.
Pribékek kése vihogva hasit elevenbe . . .
„Hát nem kell nektek urunk, nagy Antiokusz kegyelme?"
Hát szájatokban nincs felelet?
Ne legyen hát benne nyelv se!"
S anyaszív hiába kér számukra kegyelmet, esengve.
Kés villant s hatszor villant, úgy várta az ő szavukat.
De a hat nyelv mind dacolt és sorban mind kiszakadt . .
Csak szempár szólt még hat: Ne szánj, anyánk!
Menj . . . Vértanú, óh, te ne légy!
S két Makkabi meghal . . . A többi némán int búcsut,
a négy.

De fölzokog anyjuk: „Imádjatok szir Istent!" . . .
S ráröhög a hóhér: Ugy-e mit ér Jehova!
Sebetekre akartok-e irt s kinokért csodakincset?
Kaptok! Csak igent intsen karotok, Nosza!
S zokog, esdekel anyjuk: „Imádjatok szir Istent!"
S fölrándul négy kar, óh de mind a négy nemet intett
S hiába kérleli őket esengő anyaszó, anyatekintet.
S a hóhér pallosa már négy jobb kart porba legyintett
„Hódoltok-e hát?" — S négy balkar int: „Soha!"
És ezt a négy kart is lesuhintja a hóhér pallosa . . .
S most három hős rogy holttá . . .
Hulladombtól igy nőtt hullahegy . . .
S hős Makkabi már csak egy él . . .
Jaj mért is, mért él még ez az egy?!

Rákacag a hóhér: „Majd hódolsz te végre!
Máglyát ide gyorsan s gyors valamennyi pribék.
„Anyádat dobjuk majd a rőzserakás tüzébe
Ha nem hajtasz fejet! No, birsz-e dacolni még?"
S csak kacag a hóhér: „Meghódolsz-e végre?"
S az utolsó Makkabi már-már hajtja hősi fejét le
De sikoly sir. S anyacsók feszül neki:
„Szegd fejedet föl az égbe!
Heten érjetek egydicsőn mind Ábrahám kebelére!
Oh tőle csak egy fiat kért s el még azt sem vette az ég ..
A ti rabporotokból éled ezer szabadító hős ivadék
Érettem úgysem hódolhatsz te már!" —
szól s le a porba borul
S kést kap föl s döfi magába — s él — halhatatlanul.

MEZEY FERENC: LAKODALOM

Mezey Ferenc irodalmi hagyatékából közöljük ezt a finom rajzot, amelyet a boldogult a kőbányai hitközség kultúrestjén olvasott fel. Mezey szépirodalmi műveit a „Népszerű Zsidó Könyvtár" gyűjti egybe.

Mikor már életünk alkonyatra hajlik, az árnyak közül időnkint fel-fel lebben előttünk a régen elmult üde reggel emlékezése. Bájos képek tünnek elénk. Majd elhamvadt drága alakok elevenülnek meg, események kelnek hirtelen a sírból, aprók, nagyok, a legkisebb részletekkel tarkítva. Zúgva repdes előttünk a dongó, menedéket keresve a fedél nádüregében, míg a bóbitás nagyanya rémülve csapdos feléje keszkenőjével. Ott domborodik sebzett testtel a kis homokhegy, kedves játszó-helyünk aljában a vájkáló kis barátok, kiket azóta arra balra odébb apró dombok takarnak. Marcóna oláh-legények itt marakodnak a pálinkás bolt előtt kereket hányó rajkóktól környezve. A református haranglábon hangos szarka lóbálja magát: vendég áll a házhoz. Ezer változatban kergetődznek a képek, melyekre odavetődik meseszomjas gyermeklélek zsendülő hitének arany szine is. Szemünk előtt feltámad az élet, melyet eltemetett az idő és a feledés porszemekre tör. Képzeletünk körül-ássa mégegyszer a rétegeket és új meg új alakzatokra bukkan, megsemmisítve őket egy szemvillanásig, hogy más benyomások hatalmába jusson.

Lelkünk szivesen időzik e visszapillantásokon. Az enyészet bujkáló gondolata mintha ilyenkor megenyhülne és mintha a kegyelet levelein harmatos áldás reszketne. Az arasznyi jövő árnyéka mögött visszaleselkedik a multnak fénye. Oda-oson hozzánk, néha komor gondolatokat, néha pedig derűt varázsolva életünkbe.

*

Ma is, hogy átellenben menyegzői közönség pompázatos igazodását láttam, elébem száll szülőfalum képe, zsuppal fedett házikóival, virágos kertjeivel és csendjével. Szülőházam udvarában járok. Látom az ámbituson a nagy mángorlót, figyelem felette a fecskefészek mozgolódását. Amott a veres Riska a szénás jászol mellett kérődzik. A szomszéd verőcés kerítése által lenézett sövényünkön ott kapirgál egy nagy tyúk, sipogó aprósága kapaszkodik utána, míg a nagy iromba macska sunyi tekintettel olálkodott körülöttük. Ott látom magamat is, szőlőrengőt rágcsálva, mikor egyszer csak daliás apám fordul ki a pitvarból zsinóros atillában, utána pedig anyám lépdel fekete selyemruhában, brokátmentében ifjú szépségének ragyogásában. Szép magyar világ, hová lettél, tán te is csak sóhajainkban várod újraéledésedet?

És a szomszédos házakból kiválnak az alakok egymástól elütő gúnyában és díszben. Magyar ruha mellett német rokkok, sőt kaftán is feketéllik köztük. Rokolya perdül, sleppek surolják a homokot. Elevenedik az utca. Leányok fehér batisztban krinolinosan, mályvavirágos csokorral a kezükben, görbe fésű göndör fejükön. Fiatal legények, olyik frissen kunkorított homloktincsekkel, szaladó gyerkőcök,, bámuló nénémasszonyok mind egy helyre törekszenek. A zsidó templom elé, ahol nagy a nyüzsgés-forgás. Esketó lesz Isten kerek egének kárpítja alatt. Jókedve van a falunak, minden arcon vidámság. Bent a gyertyák világítanak rendetlen csoportokban ágaskodó imaállványokra, a sárgára mázolt frigyszekrényre és a középen magasló kopott bársonnyal leterített asztalon csontból faragott kéz fityeg egy rézláncon. A pólisban most igazgatják négy redves rudon az esketői sátorfélét, melynek tetejéről héber üdvözlet betűfoszlányai villognak.

Vőlegény és menyasszony egyesített „játék-címere", Amsterdam

Lassan a templomba szállingóznak az imákat mormoló férfiak, a halotti ruhás vőlegény, a nászok és vőfélyek, a papot helyettesítő magántudós, meg Nótel, aki kántor, metsző, hitoktató egyszemélyben. Közös imába fognak és behunyt szemmel jobbra-balra hajlonganak, hogy minden földi gondolattól eltávolodjanak. Áhitat szállja meg a csendes fohászkodókat. A vőlegény, ki étlen-szomjan az engesztelő nap imájával vezekel, sűrűn törülgeti a szemeit, míg az örökké vidám Bórek a felső zugból élceket suttog a szomszédjának. Alig hogy az imádság véget ér, a lakodalmi menet morajából muzsikaszó hallatszik. Jó magyar lassú. Keszkenőket lobogtató fiúk kurjongatnak: jön a menyasszony. A férfiak kiindulnak, a vőlegény elfoglalja a fedeles tákolmány alatti helyet, melynek rúdját négy fiú nem éppen egyenletesen tartja. A menyasszony fejét sűrű kendő fedi. Jobb is. Legszebb ékességét, szőke hajágait imént nyiszálták le fejéről. Körülsétáltatják. Nótel mester köszörüli a torkát és elcifrázza az áldást, majd a fehérarcú tudós méltósággal elvégzi az ősi szertartást. Ezután egy szétzúzott pohár csörömpölése közben szinte kórusban

A jeruzsálemi Agadati héber tánckompozicióiból

Hebräische Tänze von Baruch Agadati

hangzik fel az általános üdvözlés. A jelenlévők egy része mandulát szór az új pár felé. Itt-ott a rokonság ölelkezik, csókok cuppanása hangzik és könnyben fürdik a mosoly. A cigány a Rákóczi-indulót játssza, melynek hangjainál vonul a közönség a lakodalmas ház felé. Faluhosszat ragyogó tekintetek kisérik a menetet, mintha megannyinak örömnapja lenne. Dicsérik a menyasszony szépségét, a gyönyörű haját. A kertész kis leánya csokorral kedveskedik. Egy-két pisztolylövés is eldördül a fiúk örömére, asszonynépnek riadalmára.

A házhoz érve, az eddig bőjtölt fiatal párt „aranyleves" várta. Az örömanyák szolgálják ki őket, de a nyoszolyóleányok is ott settenkednek. Kíváncsiaskodnak, önnön sorsukra gondolva, félénken keresik a szőke hajfonatokat. Bizony azok eltüntek.

Terített asztal mellé ül apraja-nagyja, nem szerint külön szobákban. Az örömapa egy hordónyi kalács felett áldást mond, mire az asztalnok tréfás versekkel és szólamokkal megindítja a tálalás sorozatát. Az élelmesek hatalmukba kerítenek egy-egy tálat. Vágyó pillantások a szemekben, aggodalom ül ki az arcokon. A zajból kihallatszik a gazdasszonyok méltatlankodása és finomkodók feddése. Az általános kielégítés utáni helyreáll a rend és felcsendül a Nótli kacskaringós, dalos üdvözlete a szokásos benedikciók ősi keretében. Tetszés kiséri a dalnokot és poharak csengése. Leányok, asszonyok kacajából is kipattan a bor erején tágult jókedv.

Sokszor közös csitítás után a vőlegény emelkedik szólásra. Zavartan hordja körül bizonytalan tekintetét és belefog szent szövegen induló beszédjébe. A zsidó tudomány inyencei növekvő figyelemmel hallgatják a témájába melegedő hírneves bocher fejtegetéseit, melyeket a tan virágos mezejéről összehordott, a szent iratok forrásaiból permetezett és most pazaran szór a hallgatói felé. Nem áldomásos-pohárköszöntő ez, hanem mint igazi zsidó mulatságon szokásos és neki ma hagyományos feladata, az erkölcs dicsőitése, Izrael hivatásának méltatása. Büszkeség ül ki az atyafiság arcára és hangos üdvözletek jutalmazzák az előadást. Nyomban követi ezt egy harcias lengyel zsidó beszéde, aki széles tudásának csillogtatása közben kaján mosollyal és egy-két gonoszkodással fölényeskedik a fiatal szónokon. A hálátlan vendéget haragos szólamok zuhataga önti el és már-már kavarodás lesz belőle, ha Nótli egy oroszos induló elrecsegtetésével el nem kezdi a néminemű mellékjövedelemmel is egybekötött ősi áldó éneket. A fenyegető vihar elmulván, az asztali áldáshoz fognak. Előbb azonban a pajkoskodó Bórek az asztalra ugrik és sok tréfa közben hirdette ki a régi gyakorlatnak megfelelően a vőlegény szónoklatának jutalmát, voltaképpen a nászajándékokat. Az öreg Szórli rézmozsarat ajánl fel, azzal, hogy az ütője házi fenyítékre nem alkalmas. Ábrók kávémasinát ajándékoz, de azért az asszony ne sokat daráljon. És így tovább. Pajzán elmeskedés és foko-

Gyulafehérvári múzeum TV. 264

Zsigmond képíró

Kassa 1404–1405

Városi pénztárkönyv

Zsigmond képíró: 1404. Elyzabeth Sigmund molerin super Annam iuramentum ratione fl. 1, gross 10. — Petir Czöffe super Sigmund moler fl. 2 minus ort. — 1405. Sigmund Kromer super Sigmund moler fl. 4, gr. 15. — Dy Zymunt molerynne libera a Jacob Melczerynne.

—474 KEMÉNY LAJOS

Kassai képírók a 14-ik században.

Művészet 1913.

122. l.

Zsigmond Kövéső (gemmifisor) Brassó város régi számadás könyveiben fordul elő. P 1523-ban nejének mézét fizet a város kis (15 asporat) összeget. 1526-ban ő maga pedig gerendákat vesz mega várostól.

F Arch-Ért. 1888. 168. l.

P Határozottan a művészet sorába tartozik. Igaz, hogy ő sem szerepel a nevének megfelelő foglalkozásban.

F Fejérpataky László. Brassó városának régi számadás könyvei.

és irodalmához 533 és 637 ll.

13. *Sigismundus Gemmarius, Perrelhefter.* Előkelő polgár, városi tanácsos, a ki ez időben több fontos kiküldetésben jár el. Úgylátszik kereskedett is, mert a városnak sok mindenfélét szállít. Ötvösmunkával kapcsolatban csak egyszer szerepel: 1542. decz. 19. D. Sigismundo pro 2 cupis, marcas 6 et piseta 14 ponderantibus, marca æstimata pro fl. 12, quæ Petro wayw. sunt dono datæ, facit fl. 75 asp. 25. (182. l.). Ötvös volta nagyon kétséges, hogy ezen időben nem gyakorolta, az bizonyos, mert hivatali állásával nem igen egyeztethető össze. Bővebb és közelebbi adatok hiányában az most függő kérdésnek marad.

Gárfás Tihamér. Brassai ötvösök a XVI század. Közepén - Ach Ert 1908. 126 l.

ARCOK EGY MAGYAR URALKODÓ NEMZETKÖZI UDVARÁBÓL

Zsigmond király és császár. Német festő táblaképe. XV. század első fele

Osuald von Wolkenstein. Német mester miniatúrája, Wolkenstein-kódex. XV. század közepe

Oszorai Pipo. Olasz mester olajfestménye. XVI. század első fele

állam volt: a középkori betelepítések után is elenyésző a más nyelvű kisebbségek száma a biztosan uralkodó magyarokkal szemben.)

Ha az ember a középkor egyetemes történetét fellapozza, keleten és nyugaton, északon és délen majdnem teljesen azonos képek tárulnak elébe, csak a sorrendjük nem mindig ugyanaz. A központi hatalom megerősítéséért folyó küzdelem, az állam erejét biztosító kohézió harca a széthúzó erők (főurak, külső hatások, pl. pápai befolyás) ellen, s ennek érdekében a viszonylag alacsonyabb társadalmi rétegek emelése. Az első Árpádok »ispánjai« (a vármegyék élén álló királyi tisztviselők) nem feltétlenül nemesi származásúak. Később, évszázadok alatt, az egyre autonómabbá váló megye nemesi megyévé fejlődik s a középkor végére a »Rendek« kezébe kerül a politikai hatalom, de ez a szó nemcsak a főpapságot és főnemességet foglalja magában, hanem a városok küldötteit és azt a kisnemességet vagy köznemességet is, amely sok esetben falun, szegénységben és paraszti életformában él. 1848-ig ez a nagyon széles skálájú köznemesség, amelyben urak és pórok egymás oldalán küzdenek, biztosítja az egész nemzet részvételét a kormányzásban s sokszor a kormányzás magyar irányát is. És ő képviseli azt a szerencsés ösztönt is, amely egyfelől visszatartja a magyarság zömét bizonytalan kalandoktól és idegenből átplántált újdonságoktól, másfelől újra meg újra harcba veti a nemzet állandó eszményeiért. Így a nemzet — messziről nézve — majd nagyon konzervatívnak, majd nagyon merésznek tűnik fel, pedig csaknem mindig ugyanaz iránytűjének helyzete a nemzeti lét fenntartásának láthatatlan mágneses sarka felé.

Láttuk már, mit jelentett Magyarország Európának a kereszténység egyetemes érdekeinek gazdagításában. Azaz csak a »csúcsértékek«: a szentek révén pillantottunk bele a magyar középkor kulturális kincsesházába: csaknem minden fejezetben újra vissza kell rá térnünk. Itt csak annyit, hogy az első szent király is, utódai is mindig ki tudták választani a középkori keresztyénség hullámveréséből azt a legszerencsésebb hullámot, amely egyenesen a révbe vihette a hajót. Szent István Odilo cluny-i apáttal levelez és a kellő pillanatban fogadja be Szent Adalbertnek Csehországból menekülő, modern szellemű tanítványait. Szent László és utódai a pápaság és császárság harcában

ÚTBAIGAZÍT

b-gy

— *Nem, az „Aranyhomok" nem rra van, ott csak fókák laknak . . .*

AT

taxiállomás közelében megpillantott egy fiatal lányt, aki éppen be akart szállni egy kocsiba. Odarohant, és a taxi másik oldalán ő nyitotta ki az ajtót.

— Én előbb jöttem! — mondta mérgesen a lány.

— Egyszerre — mosolygott a férfi —, de talán egy irányba igyekszünk.

— Hová akar menni?

— Nem mindegy? Hát . . . Szabadiba.

— Én Széplakra.

— Egy szép lány kedvéért szívesen csinálok egy kis kerülőt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 AUG 15

Zsiga Júlia

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1021 .1021

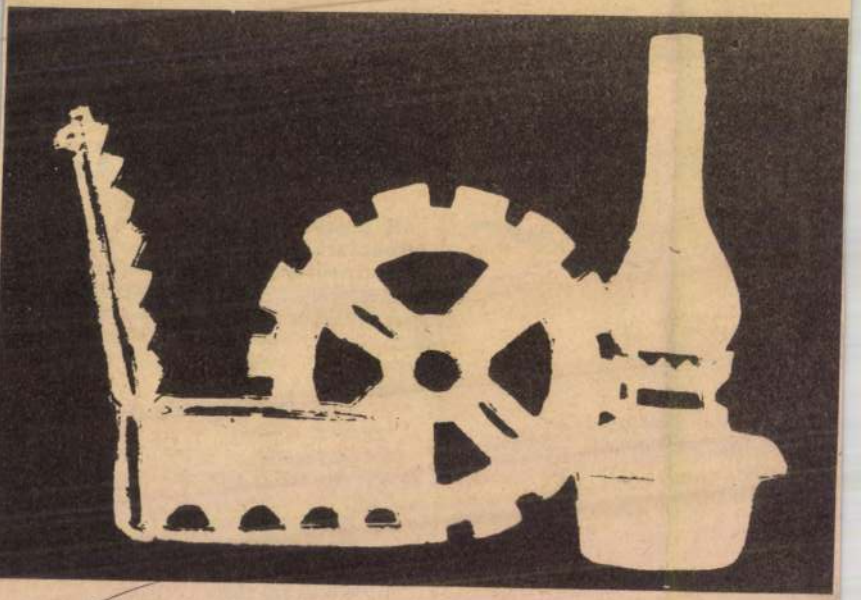

BEKÜLDTE ZSIGA JÚLIA, VÁNCSOD – (PAPÍRKIVÁGÁS)

a cementbe ágyazott márványlapok és más előkészített falvédők, tűzmentesen szigetel.

A hajó így nemcsak ízlésével, hanem technikai tökéletességével is előőrse lett a mai építés tudományának. Nemcsak a gépészmérnök tanul példáin, hanem a mai lakásberendező is. Új lakkozások, rozsdamentes festékbevonások, különleges fémötvözetek, melyek a bútort könnyűvé és tűzállóvá teszik, innen indulnak világkörútra. Valamikor a hajókabin tanította meg a berendezőket a kombinált ágyak és az összecsapható írószekrények fortélyaira. Ma új anyagokat játszik a hajóépítő a kezükre, rugalmas, légies és tiszta anyagokat.

Az építész és a technikai berendező azonban legyint a kezével: az ő igazi tanítómesterei nem ezek. A levegőégbe tekint, ahol egy új kornak lehetőségei fénylenek, a meséken is túltevő madarak röpködnek és az embert annyira lenyűgözik, hogy az még csodálkozni is elfelejt. A repülő szállodák mérhetetlen útvonala ez. Mert abban a végtelen félgömbben, mely felettünk domborul, nemcsak bombavetők és lángszórók keringenek, hanem a berendezőművészet és a jólét nagyszerű vendégházai is.

A «Bremen» társalgója Foto Norddeutscher Lloyd

Mikor három évvel ezelőtt a német Zeppelin-társaság hozzáfogott egy amerikajáró óriás-léghajó tervezéséhez, Eckener dr. egy nagyszerű építészt, a német Breuhaust bízta meg a kényelmes belső berendezés megvalósításával. Ez a lakástechnikus akkor már sok sikerült hálókocsi és hajókabin szerkesztésével tette le a vizsgát. Megtanulta, hogyan kell a térrel takarékoskodni, ügyesen beosztani, földi paradicsomot a tengelyekre ültetni, és most ugyanezt kellett a szelek szárnyára bíznia. A Hindenburg léghajó valóban a repülési kényelem újkori csodája lett. Az a rész, mely a személyzeti helyiségektől különváltan fekszik, az utasok számára egy finom szálloda minden örömét nyujtotta. Két emelet, csupa kétágyas szobácskákkal, benn hideg-melegvíz, mosdók és ágyak, melyek nappal heverőkké változnak. Szép nagy ablakok mindenütt. A fedélzet hosszában kétfelé osztva. Egyik oldal végesvégig szabadtéri pihenő, a másik oldal hallá szélesedik s azután ebédlőteremmé változik. Falfestmények is, ravasz világítással, selyemtapéták és függönyök. Világvárosi éttermek, melyekből kis bárba és olvasószobába léphet a zajosabb vagy csendesebb örömek barátja. Nem sok idővel azután, hogy a Hindenburg elkészült, egy francia repülőgép, a Lieutenant de Vaisseau Paris kerekedett neki a felhőknek. Ez szerényebb volt, mint német kartársa. Mindössze nyolc kabinja volt, tizenhat ággyal. Útvonala is rövidebb, hiszen csak Párisból Marseillebe járatták. De a célt ez is elérte, az utasok akár 24 órás úton is: állva, járva, fekve, szalónban ülve és étkezve használhatják kényelmes helyiségeit. Szükség esetén százötven katona is elfér benne.

Az ilyen légi szállodák építésénél ma már nem a tér kihasználása a legfontosabb probléma. Hanem a súlytalanítás. Ennél a repülőgépnél is kiadták a jelszót: az egész fölszerelés, beleértve a bútorokat, konyhát, éléskamrát és evőeszközöket, mindez együtt nem lehet több tizenhat mázsánál. Erre megindult a versengés a legkönnyebb anyagokért. Megint csak az aluminium vezet. Az aluminium egy újfajta ötvözésben. Ebből préselik az ágyakat és a mosdót, a lámpákat és a konyhaedényeket. Csak éppen a székek vannak bevonva finom bőrrel.

A földi csodák csak pár napig tartanak. A Zeppelin csodája egy évig tündökölt az égen. Valami kis motorhiba, vagy a haragos Jupiter egy szikrája pillanatok alatt felgyujtja és megemészti a sokezer motoros lóerőt, a négyszáz kilométeres sebességet, a selyemburkolatot és a fémből készült ragyogó bárt. A világ ilyenkor pár pillanatra felocsudik az álmodozásokból és józanná válik. De azután új mérnökök és új hajók támadnak. Ilyenkor újból csak arra kell gondolni, hogy a térnek és időnek, de ezenfelül a lakásnak és a berendezkedésnek is új formái alakulnak ki és valami újfajta jólét, amiből talán a földön járóknak is jut egy kevéske.

ZSIGMOND KIRÁLY

Írta DEÉR JÓZSEF

A morvaországi Znaim városában a halállal vívódott egy erőteljes aggastyán. Az őszi hónapok, hetek és napok lázas iramában még elintézett mindent, ami ennek az életnek szakadatlan küzdelmeihez, diadalaihoz és csalódásaihoz fűzte. Prágai tartózkodása alatt utoljára fellobbanó vad energiával taposta el a cseh lázadók maroknyi csapatát, intézkedett személyesen kivégzésük hatásos módozatairól s már znaimi betegágyán feküdve, kortársai által annyira csodált nyájas és udvarias modorában adta ki a parancsot feleségének és a vele összeesküvő cseh nagyoknak elfogatására. Ezután már csak néhány szükséges formaság következett, vejének és utódjának, Albert osztrák hercegnek látogatása, követség kijelölése, mely haláláról és végakaratáról a cseh rendeket tudósítani fogja, rendelkezés kincseiről és temetésének részleteiről. A vég biztos tudatában már az az elemi erejű hazakívánkozás is elhalkult lelkében, mely az utolsó hetekben kínozta, már számotvetett azzal, hogy nem magyar földön fejezi be pályáját.

Az utolsó nap reggelén a lovagi divat szabályai szerint fürtökbe rendeztette szép haját és hosszú szakállát, törődött testére öltötte díszes ornátusát, fejére babérkoszorút és koronát tétetett. Még arra is volt gondja, hogy holttestét alattvalói három napon át megszemlélhessék és tudatára ébredjenek annak, — ezek saját szavai — hogy a világ ura távozott körükből. Így hagyta ott híveinek és ellenségeinek, csodálóinak és gyűlölőinek egyaránt jelentős táborát életének hetvenedik esztendejében Luxemburgi Zsigmond, Magyar-, Német- és Csehországoknak királya, a szent római birodalom császárja 1437 december kilencedikén, most ötszáz esztendeje.

Felvonulás a constanzi zsinatra (Egykorú miniatür)

Akaratához híven a nagyváradi székesegyház sírboltjában első feleségének, Nagy Lajos leányának és a magyar lovagkor eszményének, Szent Lászlónak szomszédságában helyezték örök nyugalomra. Ez a szándék még 30 évvel azelőtt, férfikora delén érlelődött meg a királyban, határozott célzással életének egyik legválságosabb korszakára. A császár és király holttestét befogadó kripta falai között gyűlt össze 1402-ben Magyarországnak csaknem minden számottevő egyházi és világi nagyja, hogy Szent László ereklyéjére tett kézzel tegyenek esküt a törvénysértő király letételére. Mély szimboluma ez az ellentét Zsigmond életének, mely lázadások és véres megtorlások, nagy diadalok és már-már a bukást sejtető ballépések, a világ sorsát irányító sakkhúzások, de ugyanakkor kétes pénzügyi műveletek s nem mindig válogatós szerelmi kalandok között kanyargott a znaimi ravatal és a váradi sírbolt felé.

Az ellentétes megítéléseknek ezt a légkörét a halál sem tudta eloszlatni alakja körül. A XIX. század magyar hazafias költészete, Garai és Petőfi múzsája a kegyetlen idegen zsarnok képét rögzítette meg a közfelfogásban s alig vitatható, hogy ellentmondásokkal teli egyéniségének igazi megértésétől még a mai történetírás is távol van.

Kicsinyes és történetietlen eljárás volna, ha egy moralizáló képletbe akarnók foglalni ennek az annyira élő embernek egyéniségét s tetteiből a jó vagy rossz embernek, a gonosz vagy kegyes királynak valószínűtlen bábját próbálnók kihámozni. Talán akkor járunk el leghelyesebben és e nap emlékének megfelelően, ha nem az embert, hanem azokat az eseményeket és összefüggéseket idézzük fel, melyek őt magyar népéhez fűzték, megkíséreljük jellemezni a magyar történetnek azt a korszakát, melynek ez a hallatlanul tevékeny és eleven szellem legfontosabb szereplője, sőt olykor elhatározó jelentőségű irányítója volt. Hűek maradunk ezzel élete utolsó szakaszához is, melyben a király alakja szinte elhomályosította a császárét, amelyben a francia, cseh és német ősöktől származó Zsigmond nyíltan magyarnak vallotta magát. Idáig azonban hosszú út vezetett.

A XIV. század diplomáciája még nem sokat törődött a népek erőviszonyaival, érzelmeivel és gazdasági érdekeivel, egyszóval a valósággal, hanem szeszélyesen változó családi kapcsolatok, hangulatoktól diktált orientációk alapján építette ki az államok közötti

s Lengyelország kormányát anyjára, az elhalt király testvérére, bizta. A lengyelek folytonos zavargásai azonban Erzsébetre nézve a kormányzást annyira megnehezítették, hogy Lajos az ország nyugalmának helyreállítása végett a lengyel rendekkel Kassán tartott gyülésen kénytelennek látta magát a lengyel nemességet az adózás terhe alól csaknem teljesen fölmenteni, oly föltétellel azonban, hogy halála után a lengyelek a trónöröklést leányaira is kiterjeszszék (1374). Minthogy azonban a zavarok ezután sem szűntek meg s azok miatt Erzsébet kénytelen volt Lengyelországot odahagyni, Lajos a lengyel kormányt László oppelni herczegre, Magyarország nádorára bizta, Galicziát és Lodomeriát pedig, hogy a magyar koronához szorosabban oda csatolja, magyar vajdák kormánya alá vetette.

Zsigmond pecsétje.

Velenczével, mely nehezen szívelte Dalmáczia elvesztését s a dalmát városok kereskedelmét lehetőleg károsította, Lajos, mint Carrara Ferencz páduai herczeg szövetségese, már 1373-ban viselt eredménytelen háborút; a döntő csapást azonban csak később, a Genuával s Carrarával együtt három évnél tovább folytatott háborúban mérte a köztársaságra. Velencze mind szárazon, mind tengeren sulyos vereségeket szenvedve, kénytelen volt a turini békét elfogadni, melyben kötelezte magát, hogy a magyar korona részére évenként, Szent István király napján, 7000 arany adót fog fizetni (1381 aug. 8).

A nápolyi trónt, melyről lemondott, Lajos a VI. Orbán pápa által pártolt Durazzói Károlynak igyekezett megszerezni, kit már 1365-ben udvarába hozatott, majd Horvát- és Dalmátország bánjává nevezett ki. Károly, miután esküvel fogadta, hogy Lajos leányait a magyar és lengyel trón birtokában nem fogja háborgatni, a velenczei csatatérről 10.000 magyarral vonúlt Rómába, hol őt a pápa megkoronázván (1381 jun. 3), Nápolyt

Om I.

elfoglalta, Johannát foglyúl ejtette és, mivel a trónról lemondani állhatatosan vonakodott, börtönében megfojtatta (1382 máj. 22).

A sírjához közelgő Lajosnak semmi sem feküdt inkább szívén, mint az, hogy a magyar és lengyel koronát nagyobbik leányára, Máriára, Zsigmondnak, IV. Károly császár fiának jegyesére szállítsa. S midőn a Zólyomba gyűlt lengyel rendek, e kívánatát készséggel teljesítve, letették a hűségi esküt a 12 éves Máriának és a 15 éves Zsigmondnak (1382 jul. 25), kit Lajos magyar hadakkal azonnal átküldött Lengyelországba a kormány átvételére: Magyarország dicső királya, kit az utókor méltán tisztelt meg a „Nagy" melléknévvel, nyugodt lélekkel szállott sírjába (1382 szept. 11).

Lajos 40 évi uralkodása alatt Magyarország földjét ellenség nem taposta, erejét belháború nem emésztette, a magyar hadak a nápolyi, velenczei, aldunai és a litvániai hadjáratokban újabb meg újabb babérokat arattak, a jog és törvény uralma alatt az ország anyagi ereje fejlődött, a városok, mint a nyugot-európai s keleti kereskedés rakhelyei, virágzásnak indultak s a jólléttel együtt karöltve haladt a müveltség, melynek emelésére Lajos a pécsi egyetemet alapította (1369).

A lovagias, igazságos, szívben, lélekben magyar Lajos népszerűségét semmi sem bizonyítja fényesebben, mint az a tény, hogy a büszke harczias nemzet, nagy királya iránti hálából, leányát *Máriát*, az első nőt a magyar trónon, közegyetértéssel királyának elismerte és megkoronázta (1382 szept. 17), annak teljeskorúságáig a kormányt Lajos özvegyére, a boszniai Erzsébetre bízván, ki mellett az államügyeket Garai Miklós nádor vezette.

A nőuralom ellen legelsőben Horvát- s Dalmátországban és Boszniában indult meg a mozgalom a három Horváti testvér, János tengermelléki bán, Pál zágrábi püspök, László s rokonuk Palisnai János vranai perjel vezetése alatt, kik a trónra Károly nápolyi királyt, az egykori horvát-dalmát bánt, szándékoztak emelni. A nyugtalanság lecsillapítására az anyakirályné, két leányával, a nádorral s udvara fényes kiséretével a forrongó tartományokba sietett, s az elégületleneket látszólag hódolatra bírta (1383 okt.) De már a következő évben, midőn a horvát-dalmát bán nyiltan az elégületlenek élére állt: a lázadást a helyébe kinevezett új bán nem bírta elfojtani, s az arany bulla megerősítésének sem lett kívánt hatása. Károly, Pál zágrábi püspök meghívását elfogadva, Lajosnak tett esküjét megszegve, mint trónkövetelő lépett fel s Zengben kikötött (1385 szept. 12). E zavarokkal egy időben Lengyelországban is kitört a forradalom Zsigmond ellen, ki magyar

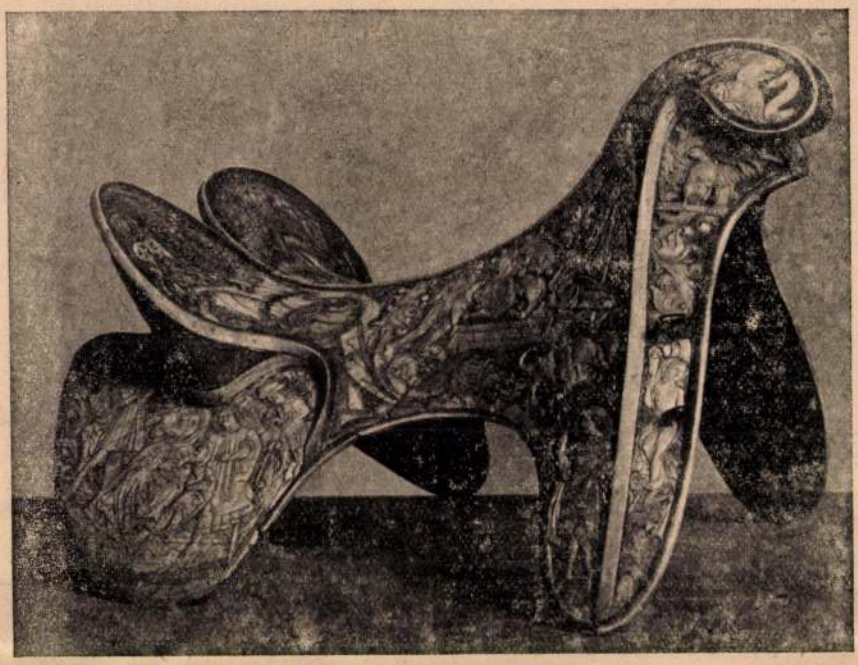

Csontlemezekkel borított dísznyereg a XV. század elejéről a Nemzeti Múzeumban. Az udvari életből merített jelenetek ékesítik. Hátán Zsigmond király sárkányrendjének jelvénye nyert elhelyezést, amiből arra lehet következtetni, hogy ilyféle dísznyergeket, melyek különben használatban sohasem voltak, Zsigmond adományozott kedvelt híveinek, valószínüen sikeres lovagi tornák jutalmául.

Zsigmond király

emlékei

Gerevich - Genthon

A magyar tört. képes -

könyve

Budapest, 1935

Zsiga Csaba, gyermek képzőművész

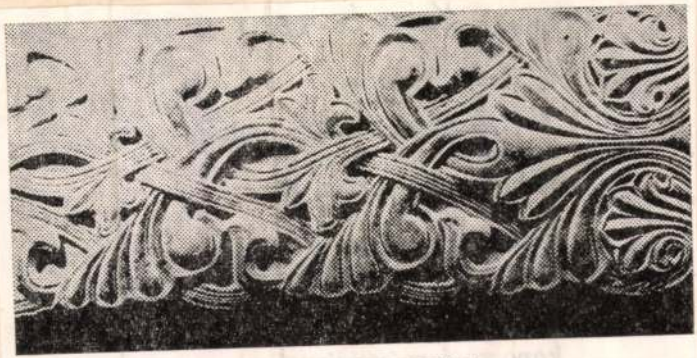

ZSIGA CSABA MUNKÁJA

Zsiga Csaba: munkája 8.o.

Tiszatáj Szeged 1977. márc 3/XXXI.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 240-726

Kép és való

Azt mondtad, ehhez fogh
teremtett táj, ilyen
arány, szín, forma, íly
remek bazalt világ
nincs Európában sehol,
talán csak messze, keleten . . .

Valóban láttam ott
koporsó-forma prizmákat, nyesett

TISZATÁJ
Zsiga Csaba
1977 MÁR
1021

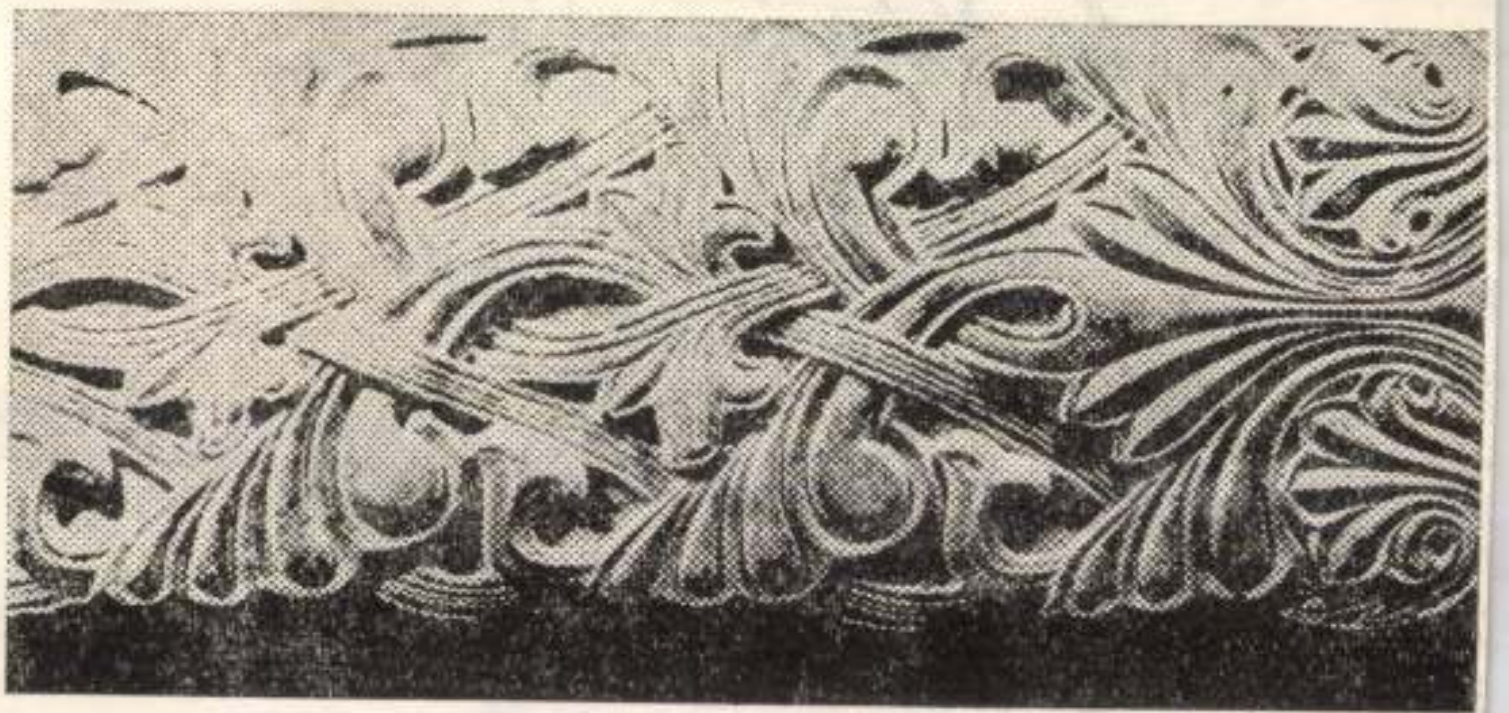

ZSIGA CSABA MUNKÁJA

Zsigmond király és császár egykorú arcképe a bécsi Kunsthistorisches Museumban, pergamentre festve 1430 körülről. Zsigmondot igen sokszor festették meg életében s a halála után következő században, de egyik ábrázolás sem oly elhitető erejü, mint ez, amely magyar, osztrák vagy svájci müvész, mindenesetre egyik udvari mester ecsetjét dicséri.

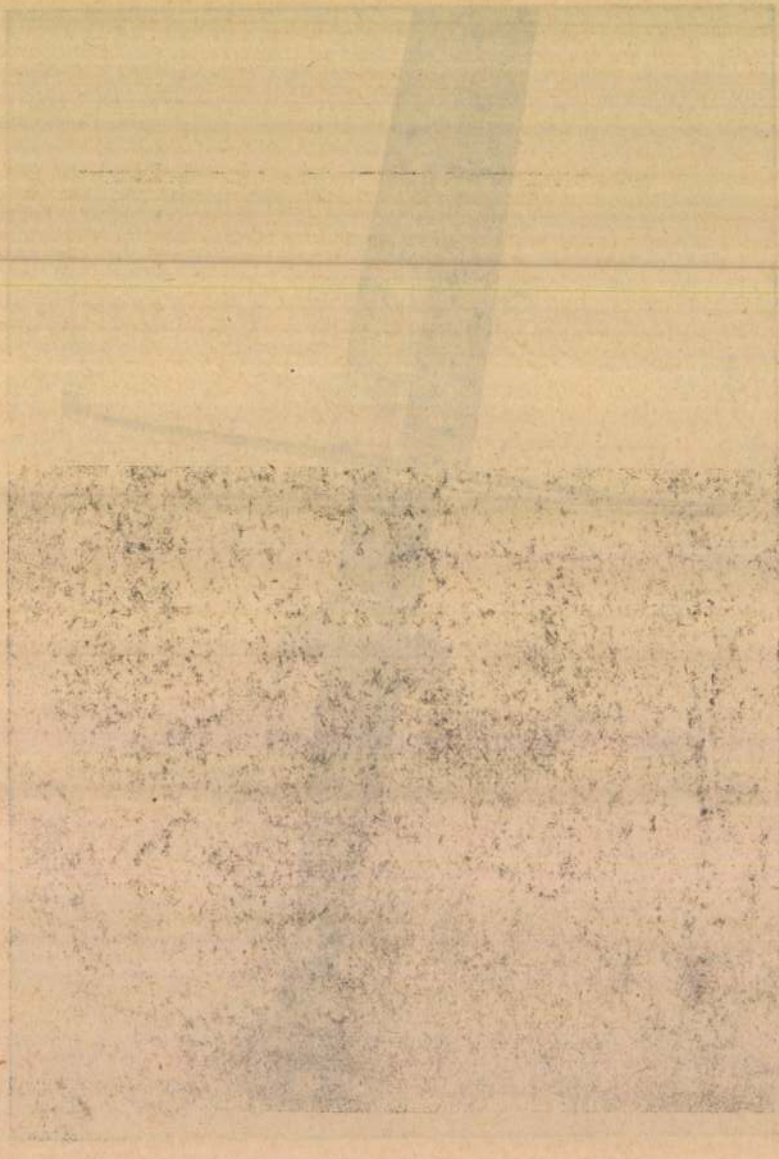

Sztárok és szultánok kedvence

Ötvenéves a versenypályákon és fogadásokon is sikeres Ferrari

Az első ágaskodó paripás jelvényű autó hivatalosan 1947-ben készült, de a nevet már 1929-ben jegyezték: ez volt Enzo Ferrari első önálló vállalkozásának jelvénye. A Scuderia Ferrari megalapítása előtt a CMN, majd az Alfa Romeo versenycsapat berepülőpilótájaként kezdte pályafutását.

A harmincas években az Alfa műhelycsapatában önálló modelleket is készített, de ezeket szerződéses kötöttségek miatt nem szerepeltethette saját márkanévvel. Nem túl békés hónapok után megvált az Alfa Romeótól.

Enzo Ferrari 1938-ban megalapította a szerszámgépeket és autókat gyártó Auto Avio Contruzionit. A második világháború kitörésekor a cég Modenából a közeli Maranellóba költözött, de a kitelepülés sem mentette meg a bombázásoktól. Az üzemet a háború után újjáépítették és átszervezték. Ekkor elmaradt az emblémáról a Scuderia, ettől kezdve csak a Ferrari név szerepelt a Cavalino rampento alatt. A jellegzetes sárga alapú jelvényen ágaskodó paripa a légicsatákból ismert olasz vadászpilóta, Francesca Baracca harci repülőgépén vált először híressé.

Az első igazi Ferrari, a 125-ös GT versenypályára készült, a 166-os már utcai modell. Mindkettőt a Gioacchino Colombo mérnök által tervezett tizenkét hengeres motor hajtotta. Ferrari a versenypályákon akart visszavágni egykori alkalmazójának, az Alfának. Több mint tizenkét évvel kiűzetése után sem felejtett.

Az elégtétel nehezen indult. Eleinte nem tudta túlszárnyalni az óránként háromszáz kilométeres sebességgel száguldó a nyolchengeres Alfa Tipót. Az egyenesekben lemaradt a Ferrari-V tizenöt lóerővel kisebb teljesítményű motorjával.

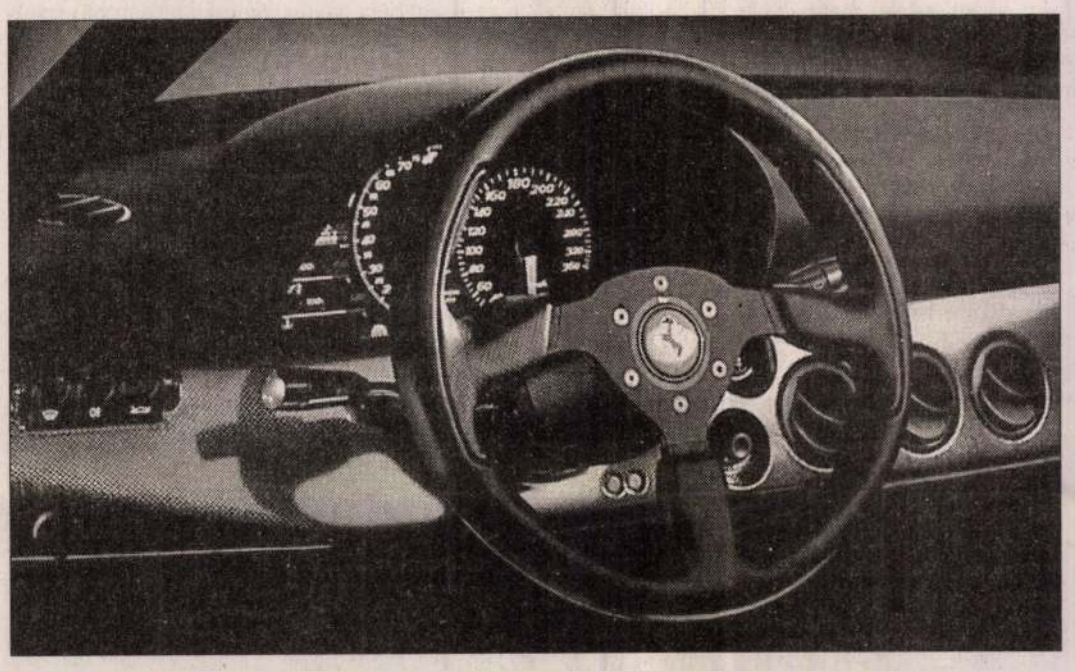

A születésnapi Maranello modell műszerfala

Később növelték a teljesítményt 350 lóerőre, az 1950-es világbajnokságot az Alfa nyerte, a ferraris Ascari csak ötödik lett. A Commendatore – ahogy nevezték – nem adta fel, és 1951. július 14-én az argentin Froilan Gonzales vezette Ferrari megnyerte a silvertoni nagydíjat.

Ekkor még senki sem sejthette, hogy az következő fél évszázad Forma–1-es versenyeinek legeredményesebb márkája mutatkozott be: napjainkig több mint százszor nyertek futamot, kilencszer szereztek egyéni és nyolcszor konstruktőri világbajnokságot Ferrarival, amelyet olyanok vittek diadalra, mint Ascari, Fangio, Hawthorn, Surtees, Lauda és Schekter. A tizedik vb várományosa Michael Schumacher lehet...

A versenysikerek ellenére sem volt a sors kegyeltje a Commendatore: gyógyíthatatlan beteg Dino fiát 1956-ban vesztette el. Ferrariban halt meg 1967-ben Lorenzo Bandini, 1981-ben Giles Villeneuve és súlyosan megégett 1976-ban Niki Lauda. Az alapító 1988. augusztus 14-én hunyt el, de a cég és a legenda tovább él, igaz, 1969-től már a FIAT részeként.

A győzelmek hatására híresség és gazdagok kedvence lett a márka, ma is sok film nélkülözhetetlen sztárja, művészek és uralkodók jellegzetes autója. Nem hiányzik sem rangos múzeumok, sem Brunei szultánjának gyűjteményéből. A Ferrari ötvenéves születésnapján sok világsztárral együtt az olasz köztársasági elnök is megjelent.

Értékét növeli, hogy az emelkedő eladások ellenére tavaly is csak 3350 Ferrari készült. Igaz, ez is tíz százalékkal több, mint az 1995-ös termés. A cég két modellel – az F 50-essel és a Maranellóval – ünnepelte az évfordulót.

Az első utcai Ferrari, a 166-os

Pininfarina karosszériás 456-os kupé

Az évszámos jelzés először 1987-ben jelent meg: az F 40-es korlátozott és számozott példányaiból öt év alatt mindössze ezer készült, és darabonként félmillió márkáért kelt el. Az F 50-es a hagyományoknak megfelelően műszaki vizsgával és rendszámmal felszerelt formula autó. A kétüléses nyitott Barchetta és a csukott Berlinetta a ringekről ismert karbonkevlár utascellára épül. Az egy darabból kiöntött pilótafülke mögött főtartóként is szolgál a tizenkét hengeres motorral egybeépített sebességváltó- és kiegyenlítőmű.

A Forma–1-esekkel egy műhelyben, a Ferrari házi öntödéjében készül a hatvanöt fokban döntött, tizenkét hengeres, hengersoronként két vezértengelyes, hengerenként ötszelepes alumínium blokk. A 4,7 literes motor két kilóval kevesebb, mint két mázsa és 520 lóerős teljesítményű. A mindössze 112 centi magas autó légellenállása alacsony: a 0,372 cW érték elérésében a kedvező forma és légterelők mellett az alsó lemezborítás is segített.

A hagyományoknak megfelelően az F 50-es karosszériáját is az olasz Pininfarina tervezte. A háromküllős sportkormányban nincs légzsák. A rövid és krómozott sebességváltó karral hat előre- és egy hátrameneti fokozat kapcsolható.

A 18 collos kerekek mögött elöl és hátul is belső hűtésű féktárcsák vannak, blokkolásgátló nélkül. A fluoreszkáló műszerfal arra is figyelmeztet, ha a háromutas katalizátorból a megengedettnél több káros anyag áramlik ki. Erre azért van szükség, mert az átlagautókkal ellentétben a Ferrari vezérlő elektronikája nem szabályoz le, és tízezres percenkénti fordulatig pörgethető a motor. Álló helyzetből 3,87 másodperc alatt gyorsul százra, a végsebessége 320 km/óra.

Sokan rajonganak a Ferrariért, de kevesen engedhetik meg maguknak. Michael Schumachernek már van. Igaz, „csak" egy 485 lóerős, háromszázzal kevesebb, mint a pályagép, de a Forma–1-es versenyző szerint ez a legjobb Ferrarija, amelyet valaha is vezetett.

Luca di Montezemolo, a cég elnöke a jövő autójának nevezte a legújabb Ferrarit, az 550-est: a műszaki képességeket illetően valószínűleg igaza van, de a 325 ezer márkás ár erősen megkérdőjelezi kijelentését. Az viszont tény, hogy vannak, akik sikeres életüket, karrierjüket és gazdagságukat koronázzák meg egy vagy több Ferrarival. Összesítve a fél évszázad darabszámát, nincsenek túl sokan...

B. J.

EGYENES BESZÉD.

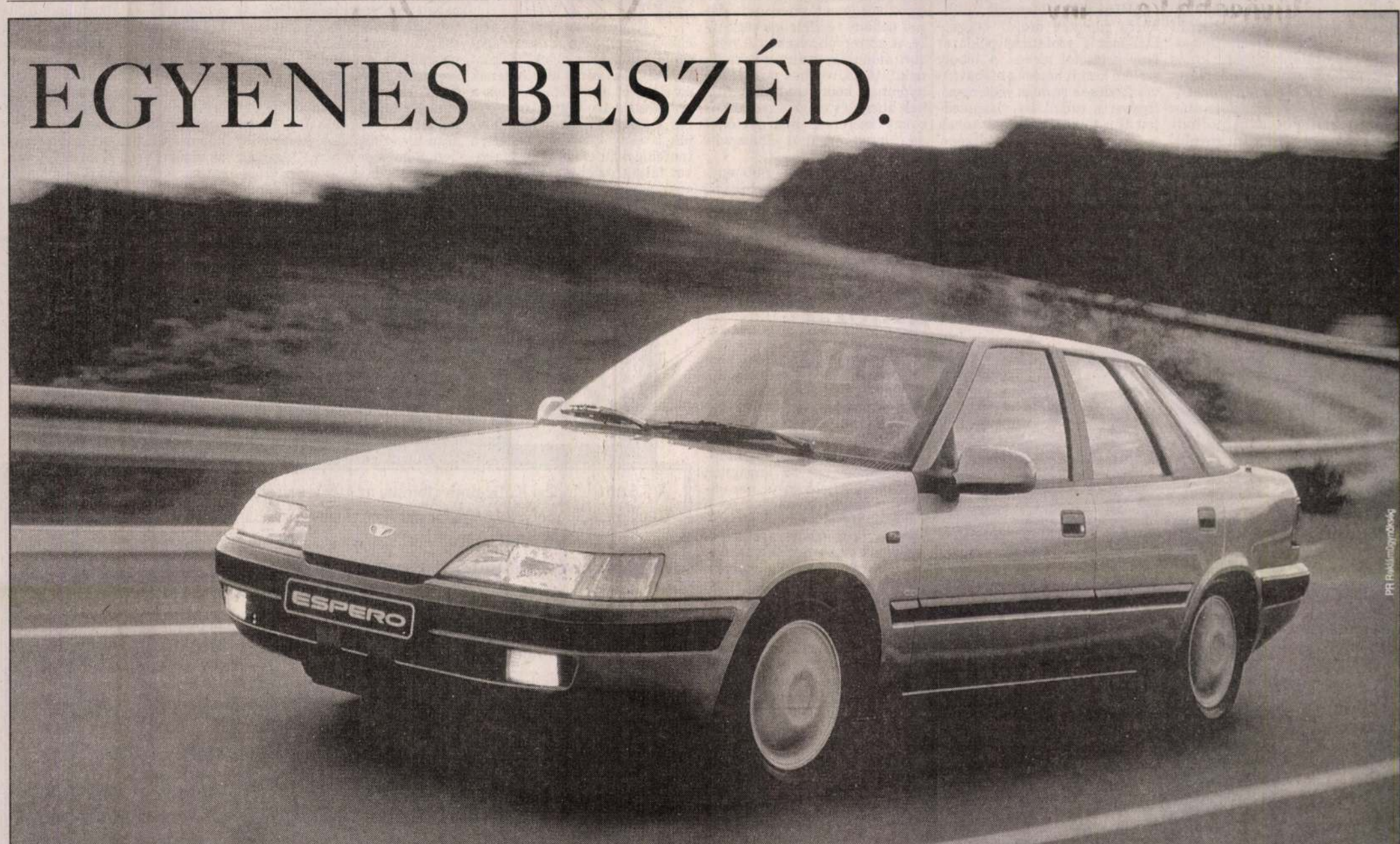

Ez 1 Espero. Biztonságos (oldalmerevítés), kiemelkedő felszereltségű (ablakemelő, központi zár, ködlámpa, állítható kormány), gazdaságos, tágas, családias, elegáns, garanciális (3 év). 1 szóval: megéri az árát.

DAEWOO MOTOR

Az Ön barátja

INFOLINE 185-3244

A Daewoo Motor fenntartja magának a jogot, hogy a fenti feltételektől előzetes értesítés nélkül eltérjen.

PR Partnercégünk

Harcias idióták

Tom Sharpe szatírái Madarász-fordításban

Belekóstolt a tengerészéletbe, majd a külügyi szolgálatba, de szociális munkásként is dolgozott az apartheid sújtotta Dél-afrikai Köztársaságban a Tom Sharpe néven író cambridge-i egyetemi tanár. Bőséges élettapasztalat és tért ölelő emberismeret birtokában alkotta meg – hazájában több évtizede híres – szatirikus regényeit és más munkáit. Hozzánk részint talán a szerző lenéző kommunistaellenessége, valamint a Wodehouse-énál is körmönfontabb kifejezésbeli akadékossága és nyelvi bravúrjai miatt csak mostanra jutottak el bizonyos könyvei, Madarász Viktor kongeniális fordításában.

Változatos témájú tucatnyi műve közül némelyiket nálunk csak lábjegyzettömeg kíséretében lehetne folyamatosan olvasni. A kiadó ezért egyelőre ötöt szemelt ki belőlük a különleges humorra fogékony vagy ugyanerre vadászó közönség remélt kegyeit keresve. Egyetlen szóval bízvást őrületesnek nevezhető a napjainkban már hetvenedik életévéhez közelgő professzor irálya és olvasói ráhatása. Elmebaj közeli jellege mégsem annyira a szövevényes sztorik könnyelmű élvezete közben nyilvánul meg, nyomasztó állandósággal.

Örökös akciózásban égő, gyorsan döntő, idegesítően tevékeny szereplőit szinte kivétel nélkül ártalmas rögeszmék irányítják cselekedeteikben.

Az eredetileg 1971-ben írott *Kisvárosi gyilkosságok* színhelye egy Isten háta mögötti település, a maga zulukaffer többségével és fehér bőrű – búr és angol származék – kormányzó kisebbségével. A faji elkülönülés elfogadott tényállás e vidéken. A rendőrök életformájuk lényegéhez tartozó büntetlenséggel lőhetik halomra a feketéket. Öldöklési rutinjuk szokásjoga megkérdőjelezhetetlen. A cselekmény nagyobbik felét kitöltő, jujdevicces vérengzés mégsem a faji ellentétek miatt tör ki, hanem azért, mert egy tisztes, bár szexuálisan aberrált matróna kétségtelenül bonyolult csintalankodásai kínos helyzetbe hozzák a rendőrséget meg a katonaságot. A nyomozási láncreakció begerjedése után feltartóztathatatlanul torlódnak egymásra a roppant szemléletesen megjelenített (filmhasonlattal élve: „gyaloggaloppozó") események.

A félreértések dramaturgiájának fölényes ismeretében az átkozottul kedélyes prózaíró kihasználja a formális logika kóros felülkerekedéséből származó váratlan és groteszk fordulatokat. Halmozódásuk révén kerülnek mind távolabbra a valóságtól a fixa ideáikat kergető szereplők, és kavarodnak bele lidérces álomra emlékeztető slamasztikáikba. Írónk egy percig sem engedi, hogy megértsük indítékaikat. Elidegenítő kommentárjaival a kiérdemelt ázalagsorba süllyeszti és ott konzerválja őket.

Engesztelhetetlensége az egyenirányítható militáns személyiségekkel szemben még erőteljesebben kibontakozik az *Éretten éretlen* címmel megjelent, nyolcvanas évekbeli regényében. Itt átmenetileg nem világos, mire megy ki a játék. Eleinte csupán pompásan elszórakoztat az angol elit tökfejű gyerekeit nevelő tanárok hülyeségeivel. Felhőtlen mulatságot ígér a Don Quijote-fazonú oktató és a parancsteljesítő tanítvány kirándulásának leírása is (követve néhol a XVIII. századi angol nagyságok, Laurence Sterne vagy Tobias Smollett nyomdokát).

Hűtlen volna azonban magához Sharpe, ha egyszerre csak gúnyos lezserséggel nem engedne szabad folyást a hőseibe kódolt, fűben-fában ellenséget szimatoló szolgai idiotizmusnak, egyszersmind nem hagyná, hogy a téveszmék, a szűklátókörűség és a totális erkölcsmentesség jegyében automatikusan ne kezdjenek rá kissé viszolyogtató cselekménysorozatukra, melynek közelibb meghatározása kis túlzással voltaképpen az, hogy vidámságba és disznólkodásba csomagolt trágár halláltánc...

Az *Éretten éretlen* – köszönhetően hagyománytisztelő jellemrajzainak és sziporkázóan körülményeskedő mondatainak – kidolgozottabb, sokszínűbb olvasmány, mint a nagyrészt bohózati technikájú másik regény. Befejezése viszont még nyugtalanítóbb, mint a dél-afrikai kutyakomédiáé. Gonoszul idillikusra hangolt utolsó fejezete már-már a profetikus példázat fenyegetésétől terhes. A téboly szélére került hatóság hiábavaló veszkődése a revírjét védelmező, fegyveres vadállattá visszavedlett ifjú tömeggyilkossal annak a jövőnek röpke pillanatképe, amely előrevetíti az akasztófahumorú kilencvenes évek gyanúsan ismerős, íratlan terrorforgatókönyveit. *(Teleteacher-kiadások)*

Iszlai Zoltán

Clochard-ok a színpadon

Jeles András legújabb filmje Gogol szatirikus remekét, *A revizort* örökíti meg, úgy, ahogy ezt a különféle menhelyeken verbuvált hajléktalanok 1996-ban hónapokig tartó betanítás után megpróbálták előadni. A Fekete Doboz Alapítvány által készített filmet először a Merlin Színházban vetítették meghívott értelmiségi közönségnek, nyilvános bemutatója még nem volt. Bár kevesen láthatták, mégis írok róla, mert már önmagában a produkció létrejötte figyelemre méltó erkölcsi kérdéseket vet fel, és radikálisan megkérdőjelezi az élet és a művészet közötti határt. Kevés hasonló provokatív kísérlet volt eddig nálunk, a közönség sokkolásától eddigi pályája során soha vissza nem riadó rendező ezúttal alaposan feladta a leckét az esztétáknak és a kritikusoknak.

Mi jöhet még a hajléktalanok Gogol-előadása után? JÁVOR ISTVÁN FELVÉTELE

Előrebocsáthatjuk, hogy a film valójában nem más, mint a zseniális komédia egyes jeleneteinek próbája, majd a hónapokig tartó előkészületek után egyetlenegyszer színre vitt darab néhány részletének rögzítése. A szereplők részben *A revizort* mondják, gyakran sokadik nekifutásra, részben pedig azon nyomban kommentárokat fűznek hozzá, és maga a rendező is sokat szerepel, instrukciókat ad, illetve reagál az elhangzottakra.

Vagyis a filmnek több egymással összefüggő értelmezési szintje van, amelyek afféle eszmei Matrjoska-babaként adódnak össze. Helyenként örvendetes módon felszikrázik a feszültség, a spontán kommentárok között néhány szellemes is akad, vagyis összességében nincs oka a nézőnek az elégedetlenségre. Felvetődik viszont egy alapvető, etikai jellegű kérdés: vajon az emberi nyomorúság látványa, a szellemileg és fizikailag leépült, dadogó roncsok alkalmas eszközei-e a művészi hatáskeltésnek?

Jeles András filmje ilyen értelemben az esztétika és az etika konfliktusát illusztrálja, amit a végén a „stáblista" képei csak aláhúznak: a természetes közegükben, kukázás közben vagy egy lerobbant kapualjban is megörökített szereplők közül többen meghaltak már az utómunkálatok idején. Annak ellenére hagyták itt szép, új és főként mélységesen humánus világunkat, hogy a forgatás alatt a produkció költségén támogatást kaptak, vagyis néhány hónapig nem kellett menhelyen vagy szabad ég alatt hálniuk, fűtött lakást béreltek a számukra és tisztességesen táplálkozhattak is.

A revizor Jeles András-féle előadásában nem a darab szereplői, hanem a clochard-ként vegetáló férfiak és nők keltenek érzelmeket a nézőkben. Nem a polgármestert, Anna Andrejevnát, a feleségét, Marja Antonovnát, a leányát, a postamestert, a tanfelügyelőt vagy Hlesztakovot látják maguk előtt, hanem szerepekkel reménytelenül küszködő hajléktalanokat, akiket kényelmes távolságból szemlélhetnek, anélkül, hogy van-e egyáltalán Gogolra, hogy ezekkel a kegyetlen igazságokkal szembenézzünk, vagy elég, ha lemegyünk az aluljárókba, és szétnézünk a menhelyeken, a koldusok között. De vajon elmennénk-e magunktól szembesülni a tömérdek nyomorúsággal, ha a sajátos esztétikai élmény nem kecsegtetne?

Egyre gyakrabban érzem úgy, hogy mindazt a szerencsétlenséget és emberi kiszolgáltatottságot, amelyet a rendszerváltás tett láthatóvá és sokasított meg, csak az esztétika prizmáján át nézve tudjuk elviselni. A művészetnek ugyanis nemcsak empatikus, de elidegenítő hatása is van. Ez utóbbi ellen rohant ki két és fél évszázada J. J. Rousseau nevezetes első értekezésében. S hogy ne a réges-régen élt filozófust, de egy kortárs szociológust idézzek: „Az elit társadalmi érzékenysége halványul, teljesítménye egyre inkább esztétikai szempontoknak kíván csak megfelelni. Egyre inkább azt értékeli, ha valaki szép gondolati konstrukciókat tud felépíteni, függetlenül attól, van-e egyáltalán igazságtartalmuk. Az elismerés maga is esztétikai" – írja Szalai Erzsébet *Az elitek átváltozása* című 1996-ban kiadott kötetében.

Érezzünk-e lelkiismeret-furdalást azért, hogy néhány üveg borral és tányér meleg levessel fellépésre bírt hajléktalanokat láttunk ágálni és eszmét cserélni szerepeikről? Bizonyára van, akit a színpadra csábított clochard-ok látványa felháborít, és a nézőkben a megaláztatás cinkosait látja. Mielőtt azonban magunkba néznénk, tegyük mérlegre a produkció létrehozóinak felelősségét. Jogosan hozhatják fel a védelmükre: nem tehetnek arról, hogy a Thália által feltartóztatott végzet nemsokára több szereplőn is beteljesedett, és krónikus betegségük, az alultápláltság meg a hideg vészes gyorsasággal sírba döntötte őket. Hiába, a hajléktalanok átlagéletkora köztudottan alacsony, ha erre az életmódra adják a fejüket, maguk is számolhatnak azzal, hogy nem élnek sokáig...

Egy manapság nálunk szinte hivatalos teoretikusnak tekintett amerikai filozófus szerint „a szolidaritást nem reflexióval fedezzük fel, hanem megalkotjuk. Azáltal jön létre, hogy növeljük más, tőlünk különböző emberek szenvedéseinek és megaláztatásának egyéni részletei iránti érzékenységünket". Ezt Richard Rorty írja *Esetlegesség, irónia és szolidaritás* című művében, és lehet, hogy Jeles András éppen e posztmodern axióma alapján kezdett munkához.

Kórházban fekvő, agonizáló AIDS-esek által eljátszott *Rómeó és Júlia*? Cinéma vérité egy maratoni ámokfutásról?

De ne tűnődjünk korunk művészetének beláthatatlan perspektíváin. Egy biztos: a hajléktalanokkal (ugyanúgy, ahogy a munkanélküliekkel, a prostituáltakkal, a fiatalkorú bűnözőkkel stb.) nem tud mit kezdeni a fővárosi önkormányzat, ahogy a társadalom sem. A közvéleményből röpke néhány év alatt kiveszett a megrendülés és a felháborodás képessége, vagyis nemhogy növekedett volna, rohamosan csökkent az empátia, az érzékenység. S ha ez így van, miért várjunk mást a művésztől, aki természeténél fogva kevésbé hajlamos a képmutatásra, mint az átlagember?

Pelle János

Hét pályakezdő válasza

Zsemlye Ildikó Erdő című bronz műve

Vajon meddig szobor a szobor, és honnan kezdve válik egy térben megfogalmazott tárgy műfajilag besorolhatatlanná? Hol húzódik az a bizonyos határ, ameddig még megvan a három alapkomponense: az anyagban való megjelenés, a háromdimenziós kiterjedés és a mágikus erő?

Erre a kérdésre keresi a választ az a hét pályakezdő szobrász, akinek munkái június 15-ig tekinthetők meg a Dovin Galériában (Budapest V. kerület, Galamb u. 6.) És *Baráz Tamás, Drabik István, Kovács Katalin, Kovács Tibor, Nagy Imre, Papp Edina*, valamint *Zsemlye Ildikó* szakmailag és szellemileg egyaránt felkészültek a válaszadásra. Az általuk használt anyagok és megoldási módok változatosak, az összekuszálódott világ, a közös emberi nyomorúság és az ingerült gesztusok szinte valamennyi műben kézzel tapinthatóak.

A tárlat külön érdekessége, hogy a mesteriskolások, azaz a diploma utáni hallgatók és az egy-két éve végzett művészek közül a Dovin Galéria válogatta a kiállítókat, és ez a gesztus – mint Farkas Ádám szobrász, tanszékvezető rámutatott – fontos szerepvállalást jelent a nagyon nehezen startoló szobrásznemzedék megismerésében.

J. B. Sz.

A Nemzeti Kulturális Alap Közművelődési Kollégiumának közleménye

A Közművelődési Kollégium elbírálta az 1997. március 14-i beküldési határnapra kiírt pályázatát, melyet az amatőr művészeti találkozók, a népfőiskolai programok, valamint a kistelepülések művelődési közösségeinek támogatására hirdetett meg. Beérkezett 615 érvényes pályázat, 108,5 millió Ft támogatási igénnyel. Közülük a kollégium 433 pályázat számára ítélt meg vissza nem térítendő támogatásként 45,5 millió Ft-ot.

A nyertes pályázatok megoszlása:

- az amatőr művészeti találkozókon való részvételre, illetve ilyenek rendezésére a kollégium 23,2 millió Ft-ot ítélt meg 131 pályázó részére;
- a kistelepülések 223 művelődő közössége több mint 14 millió Ft támogatásban részesült;
- a 79 népfőiskolai pályázat összesen 8,2 millió Ft támogatást kapott.

A kollégium a pályázatot eredményesnek tartja, hisz a pályázók több mint kétharmada részesült támogatásban, és a legfontosabb közművelődési tevékenységformák támogatására került sor. Különösen figyelemre méltó, hogy a hátrányos helyzetben lévő kistelepülési pályázók 80%-a eredményes volt. Az ebben az évben még sorra kerülő második pályázati kiírás megfogalmazása során a kollégium hangsúlyozott figyelmet fordít arra, hogy a helyi közművelődési intézmények, közösségek és szervezetek lehetőségei tovább bővüljenek, és a helyi önkormányzatok központi segítséget kapjanak közművelődési feladataik ellátásához.

A támogatást elnyert pályázók listája a **Nemzeti Kulturális Alap Hírlevelének 1997/9. számában** kerülnek közzétételre.

79292 LJ

TÉLI SPORT

FOTO R. D. V. — KARL MÜLLER (Freiburg)

mányrendszer által mesterségesen nagyraduzzasztott nagybirtok is már-már összeroppant a reá szakadó terhek súlya alatt s támogatásért az uralkodóhoz fordult.

Az első nagyszabású török háborúk óta országos gyakorlat az a szokás, hogy a király nagybirtokos híveinek zsoldostoborzás céljaira nagyobb összegeket ajándékoz, melyekkel azok pontosan elszámolni kötelesek. Ezek a segélyek azonban adókból és egyéb közjövedelmekből kerültek ki s így azok jelentékeny részükben szintén a nagybirtok fegyveres erejét táplálták. Bármily furcsán hangzik is ez a mi számunkra, alapjában véve természetszerű következménye volt a nagybirtok adottságainak és fokozott közteherviselésének. Mivel sem a köznemesség, sem pedig a városi polgárság nem volt alkalmas a katonáskodásra s életképes haderővel a familiáris szervezet révén egyedül a nagybirtok rendelkezett, szinte magától értetődő volt, hogy ne engedje magától elidegeníttetni azt a harcos elemet, melyet ő nevelt ki az ország és önmaga védelmére.

A belpolitikai helyzet és a török probléma ismeretében a nagybirtok uralma, mint kikerülhetetlen történeti szükségszerűség áll előttünk. Ha Károly Róbert példájára Zsigmond is megvívta volna a monarchia és a nagybirtok csatáját, akkor ez a kísérlet kimenetelétől függetlenül szükségképpen a magyar védőrendszer, sőt a magyar államiság bukására vezetett volna s 130 esztendővel előbb szakad a nemzet nyakába a török hódoltság végzetes korszaka, mint összes mai bajainknak, főként népi erőink megfogyatkozásának és a nemzetiségek megerősödésének kútfeje.

A nagybirtoknak ez a befolyása azonban egyetlen ponton sem lépi túl azt a mértéket, melyet a török veszedelemmel járó állandó készültség tesz szükségessé. Az a vagyon és hatalom, melyet a viszonyok alakulása adott a nagybirtok kezébe, még nem válik más társadalmi osztályok elnyomásának forrásává. A társadalom minden rétegének érdeke érvényesül ennek az oligarchikus kornak törvényhozásában s a rendi érdek egy viszonylag művelt, világotlátott és az ország helyzetét ismerő nagybirtokos társadalom kezébe volt letéve, mely azokat sokkal megfelelőbben tudta képviselni, mint a Jagelló-kori és a későbbi országgyűlések lármás köznemesi sokadalmai. A nagybirtok által vezetett magyar rendiség Zsigmond irányítása alatt, az ő hosszú uralkodása alatt tette le államfenntartó képességének és politikai érettségének próbáját.

A nemzetközi kapcsolatoknak Zsigmond császári méltóságával összefüggő sűrűsége és intenzitása érthetővé teszi, hogy az egykorú európai életnek összes jellegzetességei egyidejűleg tűnnek fel nálunk is és nyoma sincs többé a fejlődéstempó ama különbségeinek, melyek a nyugati és a magyar történet egyes szakaszai között az előző századok összehasonlításánál még gyakran oly szembeötlők. A magyar élet a maga minden megnyilatkozásában ugyanazt az őszi pompában és gazdagságban ragyogó középkort illusztrálja, akár az egykorú nyugateurópai élet. Pontosan: akkor, amidőn a francia és burgundi udvarban hatalmas utóvirágzásba borul a lovagi intézmény, ugyanakkor dob a magyar nemesi társadalom belső fejlődése egy elitet a felszínre, mely a lovagi életstílus átvételének minden előfeltételével rendelkezik. A Zsigmond által alapított Sárkányos társaság bárói nemcsak díszes jelvényeket aggatnak magukra s próbálják életüket a parvenü buzgalmával ezekhez a szimbolumokhoz igazítani, hnem törekvéseik hátterében a megfelelő lelki beállítottság mellett ugyanúgy megtalálható az a mérhetetlen vagyon is, mely a francia és burgundi lovagságot az élet ünnepélyes stilizálására ihlette. A császár és király magyar kíséretét a nagy nemzetközi összejöveteleken az a becsvágy tüzelte, hogy a megjelenés fényében valahogy el ne maradjanak a más nemzetbeliek mögött. De a magyarok között is megindul a versengés, kibontakozik a fegyverzet, a kíséret, a paripák és ékszerek luxusa, megíródnak az otthoniakhoz az első pénzsürgető levelek: csupa oly tünet, ami addig ismeretlen volt az egyszerű életnek hódoló magyar földön.

Zsigmond korának nemzetközisége azonban nem csupán a magyarok külföldi szereplésének múló jelenségeiben érvényesül, hanem a sajátosan magyar, otthoni életre is rányomja bélyegét. Az a kimagasló helyzet, melyet a magyarság a keresztény népek közösségében a XV. század első négy évtizedében elfoglalt, a régebben csupán helyi jelentőségű magyar fővárosnak, Budának is nemzetközi szerepet és nagy föllendülést biztosított. Zsigmond idejében Buda egyike a késő középkori lovagi és polgári élet nagy központjainak, mely az internacionális kultúrszínek keverédésében semmiben sem marad el Avignon, Páris, Prága és Dijon mögött. Székesegyházával, templomainak, kolostorainak és polgárházainak tömegével a király és a főurak palotáival igazi nagy középkori város volt, lakosságát 25,000 lélekre becsülhetjük. A magyar főváros kisebb volt tehát, mint Páris, Brügge és Köln, de nagyobb, mint Nürnberg, Strassburg és Frankfurt. A későközépkori Buda a Kárpátok medencéjének nem csupán politikai, de egyben kulturális középpontja volt; építészeti alkotásainak nagystílűségében és belső értékében a magyar udvarral és arisztokráciával való termékeny kapcsolata következtében messze felülmúlta mindazt, ami a perifériák németlakosságú városaiban, Kassán, Lőcsén, Késmárkon, Nagyszebenben és Brassóban viszonylagos épségben jutott korunkra.

A magyar történet sohasem volt annyira európai történet s az európai sors sohasem jelentett annyira magyar sorsot is, mint a XV. század első felében. Mikor erre a hatalmas, gazdag és öntudatos késő középkori Magyarországra gondolunk, akkor emlékeztünk meg legméltóbban nagy építőmesteréről, Zsigmond királyról.

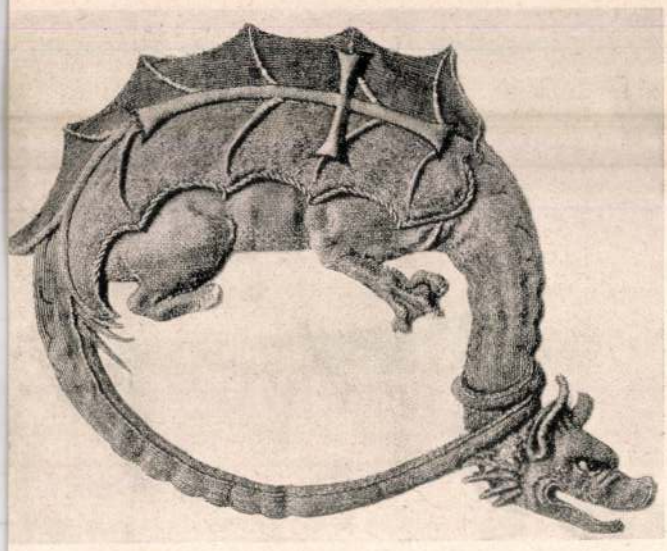

A Sárkányrend jelvénye

mond uralkodásának közel három évtizedes második korszakát, melyben az országnak, ugyanúgy, mint Nagy Lajos idejében, a zavartalan belső béke jutott osztályrészéül. Még e ragyogás és nyugalom láttára is fel kell merülnie annak a kérdésnek, vajjon csakugyan történeti szükségszerűség volt-e a nagybirtoknak végleges nyeregbesegítése olyan korszakban, midőn európaszerte megindult már a feudális erők lassú visszaszorítása s más társadalmi rétegeknek, köztük első sorban a vagyonos városi polgárságnak a központi hatalomtól is támogatott előtérbenyomulása. Ha erre a kérdésre kielégítő választ akarunk adni, akkor első sorban arra a változásra kell felhívnunk a figyelmet, mely a középkori Magyarország külpolitikai viszonyaiban bekövetkezett.

A XII. század végétől a XIV. század végéig eltelt kétszáz esztendő története a külső környezet szempontjából délen, keleten és nyugaton egyaránt a lehető legkedvezőbben alakult a magyar királyság számára. Nagy Lajos uralkodásának alkonyán egyszerre borul el a külpolitikai láthatár. A török ekkor veti meg lábát a Balkánon s nehány évtized leforgása alatt nem csupán a magyar királyság hűbéres államait semmisíti meg, hanem a feudális Európa számára szinte felfoghatatlan katonai túlerejével egymásután szaggatja le a déli melléktartományokat is a magyar korona testéről s a század utolsó éveiben már az ország tényleges határáig nyomul. Ugyancsak kedvezőtlen, ha nem is ily végzetes hatású változás következett be északnyugaton, a csehek körében kitört huszita mozgalom alakjában. A husziták a XV. század huszas éveitől kezdve befészkelték magukat a magyar Felvidék váraiba s ott egészen Mátyás idejéig dacoltak az államhatalommal.

Zsigmond kora tehát nem csupán a legnagyobb politikai és társadalmi megrázkódtatás időszaka volt, hanem egyúttal oly végzetes külpolitikai átalakulásé is, mely egyszerre napvilágra hozta a magyar hadszervezet összes gyenge pontjait.

A magyar haderő a XIII. század óta két elemből, és pedig egyrészt a köznemesség általános felkeléséből, másrészt a nagybirtokos tisztségviselők familiárisaiból szervezett bandériumokból állott. E haderő egyik eleme, a köznemesség, az Aranybulla kora óta szabadulni iparkodott terhes katonai kötelességeitől, melyek életmódjával és színvonalával valóban nem állottak arányban. Sikerült is már a XIII. század végére elvként elismertetnie, hogy a köznemes egyedül az ország határain belül s akkor is csak a király személyes vezetése alatt köteles hadbaszállani. Ez az antimilitarista hangulat a XIV. század végével kezdődő török háborúkban már pánikszerű irtózássá fokozódik és számos adat bizonyítja, hogy a köznemesség egyszerűen nem akart többé katonáskodni. Zsigmond az intézkedések sorozatával iparkodott a nemesi felkelést életképessé tenni, a nélkül azonban, hogy ezt a törekvését számbavehető siker koronázta volna. Az egyik felkelés résztvevőiről a király és tanácsosai találó gúnnyal állapították meg, hogy inkább botokkal, mintsem fegyverekkel felszerelve, inkább a koldulás, mintsem a hadviselés vallotta volna kárát hiányuknak.

A nemesség kisvagyonú és szegény része tehát a XIV. század végén már nem tudott közjogi privilégiumainak eleget tenni s ezért abban a korban, midőn a harc vált a nemzet életének legfontosabb funkciójává, politikai befolyásának is meg kellett rendülnie. Ez a körülmény már egymagában is alkalmas arra, hogy a nagybirtok túlsúlyát, sőt uralmát megmagyarázza. A régi oligarchia letörése után a kisnemességgel kormányozni, az állami terhek viselésében reá számítani király és ország számára egyaránt az öngyilkossággal lett volna egyértelmű. A török megjelenése és a kisnemesi antimilitarizmus kibontakozása óta csak egyetlen út bizonyult járhatónak : oly hatalmas és királyhű, de egyben szűkkörű arisztokrácia megteremtése, mely a maga vagyonával és áldozatkészségével egyrészt a belső békét, másrészt pedig az ország katonai védelmét biztosítja.

A nagybirtok hadereje pedig a már említett familiárisokból állott, akik a XIV. század második felétől kezdve részben az európai viszonyok hatása, részben a török háborúk katonaszükséglete következtében már nem elégedtek meg a természetbeni ellátással, hanem fizetségül pénzt kívántak, azaz valójában már zsoldosok voltak. Egy nehéz fegyverzetű lovas havi zsoldja 5 és 7 forint között ingadozott, ami vásárlóerejét tekintve, 500—700 pengőnek felelt meg. E zsoldösszegek ismeretében megérthetjük, mily horribilis pénzeket emésztett fel még egy kisebb bandérium fenntartása is, nem is szólva a várak védelmének, vagy a nagyobb hadi vállalkozásoknak költségeiről. Bizonyos tünetek egyenesen arra vallanak, hogy még az ado-

káltak maguknak, amely páratlanul áll a magyar rendi törekvések történetében.

II. András híres szabadságlevelének, az Aranybullának záradékában foglalt ellenállási jog 1351 óta a magyar alkotmány egyik alappillérévé vált. Ezt a jogot az 1222-i Aranybulla szavai és szelleme szerint csakis általános, országos viszonylatban lehetett értelmezni s így a záradékban foglalt elv csak akkor változtathatta a rebelliót törvényes ellenállássá, ha a király nyilvánvalóan szembehelyezkedett az ország törvényeivel és szokásaival, s ha ez a körülmény nemcsak egyes, sérelmeiket hangoztató egyének szemében, hanem az egész ország közvéleménye előtt vált nyilvánvalóvá. Az immár leplezetlenül előretörő oligarchikus törekvéseket semmi sem jellemzi jobban, mint hogy az Aranybulla e nagy generális jogát a líga tagjai egyszerűen kisajátították a maguk számára s annak elismerésére kényszerítették Zsigmondot, hogy amennyiben e szerződésben foglaltaknak eleget nem tenne, mindazok a főpapok, bárók és nemesek, akik pecsétjüket az okmányra függesztették, minden hűtlenség vétke nélkül ellenszegülhetnek és ellenállhatnak neki.

Az 1387-i szerződés, mint a koronázás ellenértéke, végtelenül kiszolgáltatta Zsigmondot a kormányon talált oligarcha társaságnak, mely a következő évtizedekben különböző ürügyekre hivatkozva e szerződés megszegésével indokolta folytonos lázadásait és felségsértő cselekedeteinek sorozatát. 1387-től egészen 1408-ig, Zsigmond uralkodásának végleges megszilárdulásáig, egymást érik a különböző nagybirtokos csoportoknak fegyveres felkelései koronás uruk ellen, melyek a Nagy Lajos utolsó éveiben lejátszódott és a halálát közvetlenül követő eseményeknek logikus folytatásai voltak. Kétségtelen, hogy Zsigmond is elkövetett hibákat ; könnyelműségével, kegyencrendszerével és kapkodásával sokszor hozzájárult a helyzet kiélezéséhez. Ezek a ballépések azonban mégsem magyarázhatják a régi nagybirtokos arisztokráciával való állandó konfliktusát, melynek magvát a koronázást megelőző választási szerződés teljesíthetetlen pontjai alkották. A tetterős ifjú király trónralépésekor jól kiépített állásokban elhelyezkedő oligarchiát talált a közhatalom birtokában, mely azt többé nem volt hajlandó szépszerével átengedni. Zsigmond azonban hibái ellenére is tetőtől talpig király volt, aki nem akart bábbá süllyedni hatalmas alattvalói kezében. Meg tudott alkudni a fennálló erőviszonyokkal, de koronájának méltóságára, istenrendelte fejedelem mivoltára féltékenyen ügyelt.

Zsigmond pályájának ez az első viharos korszaka feltűnően emlékeztet Károly Róbert uralkodásának kezdetére. A különbség azonban mégis lényegbevágó. Míg Károly Róbert tulajdonképpen a tartományúri méretű nagybirtok ellen harcolt s annak helyébe egy aránytalanul gyengébb új birtokososztályt állított, melynek veleszületett politikai törekvéseit a társadalom más erőinek bevonásával ellensúlyozta, addig Zsigmondnál ennek a célnak nyomát sem találjuk. Bármily paradox-szerűen hangzik is : Zsigmond a nagybirtok elől a nagybirtok karjaiba menekült. A lázadók leverése és kiirtása után szó sem volt többé a rivalizáló családoknak, vagy a különböző társadalmi rétegeknek bölcs egyensúlyozásáról. Éppen ellenkezőleg, a régi arisztokrácia bukását egy, még sokkal hatalmasabb, nagybirtokos osztály megteremtése követte s 1408 után az elődjeitől örökölt sokfejű főnemesség helyébe néhány mammuth-földvagyon urának, húsz egynehány familiának az aranykora köszöntött be. Zsigmond egyedül ennek a szűkkörű társaságnak, az 1408-ban szervezett ú. n. Sárkányrendnek hűségére, katonai erényeire és áldozatkészségére alapozta kormányrendszerét. Az Árpád- és Anjou-kori főnemesség rovására ekkor törnek elő a háttérből az új arisztokráciának gyakran alacsony sorból felemelkedett családai, melyeket az érdek és a hűség kapcsolt elszakíthatatlan szálakkal a hányatott sorsú királyhoz.

A Sárkányrend alapítása vezeti be Zsig-

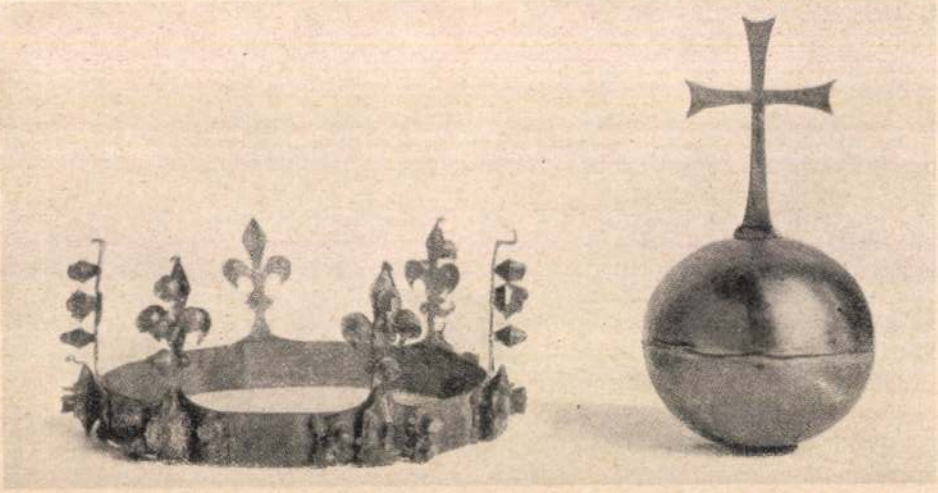

Zsigmond király halotti koronája és arany almája (Budapest, Nemzeti Múzeum)

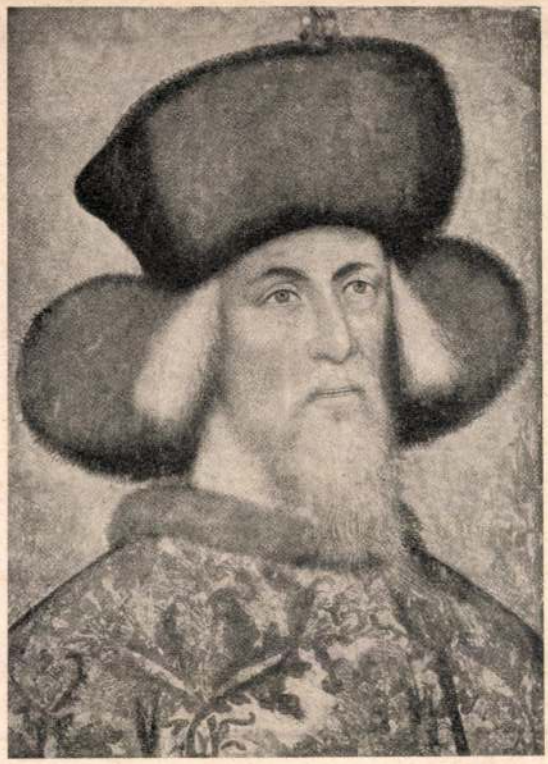

Zsigmond király (ismeretlen német festő műve, XV. sz.)

közegként valamely vidékre olyan nagyurat, akinek ott jelentős magánuradalmai voltak, s ezzel megakadályozták, hogy a köz- és magánhatalom egyes vidékeken egy kézbe kerüljön. Ugyancsak gondosan ügyeltek arra is, hogy sehol se váljék túlnyomóvá egyes családoknak, vagy rokon nagybirtokos familiáknak a hatalma. Éber szemmel őrködtek a köznemesség autonóm jogainak csorbítatlanságán s a nagybirtokosok hatalmi túlkapásait a királyi udvar bíróságai szigorúan megtorolták.

E tagadhatatlanul ügyes egyensúlyozó politika sikerének feltételei azonban végeredményben erkölcsi, hűségi természetűek voltak s az Anjouk magyar királysága, éppen úgy, mint a középkori állam általában, még nem rendelkezett tényleges hatalmi garanciákkal. Azok az erők, melyekre Károly Róbert és még inkább Nagy Lajos építettek, mégis csak feudális jellegű és így eredendően a központi hatalom ellen feszülő erők voltak. Az újkori fejedelmi abszolutizmus a maga központosított pénzügyigazgatásával, adóprésével, személytelen bürokráciájával és egyedül az uralkodótól függő haderejével még az idők méhében szunnyadt s mindaddig, míg a monarchiának ezek a biztos gyógyhatású arkánumai fel nem fedeztettek, minden fejedelmi hatalom szükségképpen a személyes ragaszkodásnak, a társadalmi erők egyensúlyozásának kiszámíthatatlan esélyein nyugodott. Nagy Lajos is csak azt tette, amit állam és társadalom akkori viszonyában tehetett : feudális, rendi erőket hasonlókkal ellensúlyozott. Az állam közigazgatási, katonai és pénzügyi gépezetét át- meg átjáró társadalmi erők így életében a politikai élet felszínén még nem éreztették romboló hatásukat, de maga az állam alapjául szolgáló társadalom annyira telítődött feudális energiákkal, hogy azoknak előbb-utóbb szükségképpen érvényesülniök kellett. Az országban uralkodó teljes nyugalom és belső béke ellenére is Nagy Lajos utolsó éveiben már teljesen kialakultak azok a zárt nagybirtokosklikkek, úgynevezett lígák, amelyek a következő évtizedek eseményeiben mutatták meg valódi erejüket és céljaikat.

Nagy Lajos hű arisztokráciája 1382 után az örökösen lázadozó s rideg pártérdekektől vezetett oligarchia szerepkörét vette át. A tehetetlen nőuralom alatt 1382 és 1386 között egymást követték a drámai események : Erzsébet anyakirályné kísérlete Nagy Lajos utolsó akaratával szemben Zsigmond félreállítására, a délvidéki oligarchia mozgalma, a magyar földön nevelkedett Károly nápolyi király trónraemelése és meggyilkolása, a királynők fogsága és Nagy Lajos özvegyének kivégeztetése a lázadó nápolyi párt által.

Zsigmond pályájának és magyarországi szerepének helyes megítélése érdekében hangsúlyoznunk kell, hogy az események alakulása mindezideig megakadályozta az ország ügyeibe való eredményes beleszólástól. Hosszú ideig anyósának személyes ellenszenve tartotta távol feleségétől és trónjától, amikor pedig az akadályok a nőuralom bukása után már-már elhárultak útjából, egy fejnélküli és anarchiába süllyedt ország nagyra növekedett öntudatú rendjeinek követeléseivel és feltételeivel találta magát szemben. Az események végzetes fordulata megtörtént a Zsigmondnak ettől kezdve csakis a befejezett tényekkel, Károly Róbert és Nagy Lajos erős központi hatalmának összeomlásával lehetett számolnia.

Amikor Zsigmond megkoronázása végül is elkerülhetetlenné vált, az uralmon lévő nagybirtokospárt ügyelt arra, hogy az utolsó évek eseményei során kialakult túlsúlya az új király elismerésének és koronázásának külsőségeiben is kifejezésre jusson. Ehhez nem volt elegendő a hagyományos koronázási eskü, hanem az uralmon levő oligarchikus politikai szövetség, ú. n. líga új követeléseket szabott a trón jelöltje elé. Zsigmond, mint eddigi politikai szereplése folyamán, úgy most is kényszerhelyzetben volt s el kellett fogadnia az elébe terjesztett feltételeket. Így megígérte többek között, hogy tanácsosait kizárólag a magyar főúri családok tagjai, sőt egyenesen elődei tanácsosainak családjaiból fogja választani, ami körülbelül egyértelmű volt a királyi tanács tagságainak örökössé tételével és a magyar monarchia alapvető hagyományainak megtagadásával. De hogy ennek az ígéretnek még nagyobb nyomatékot adjanak s konkrét biztosítékokat nyerjenek minden esetleges fejedelmi «túlkapás» esetére, oly jogot vindi-

Domenico di Bartolo: Zsigmond király (Mozaik a sienai székesegyház padlóján)

kapcsolatok sokszor fantasztikus hálózatát. E dinasztikus politika egyik láncszemeként IV. Károly császár fia Zsigmond 1379-ben eljegyezte Nagy Lajos leányát, Máriát, s a tizenegy éves vőlegényt, akit a sors a magyar Anjouk hatalmas birodalmának élére rendelt, Budára, leendő apósának udvarába kellett hozni, hogy jövendő országának nyelvét és erkölcseit elsajátítsa. A magyar trónon ekkor egy bölcs és nagy, de már fáradt és rezignált fejedelem ült, akinek betegségtől látogatott utolsó esztendeiben a színleges nyugalom és béke álarca mögött a bomlás és pusztulás erői szervezkedtek.

Több mint egy félszázad telt el azóta, hogy Lajos király atyja, Károly Róbert, a messzi Nápolyból Magyarországra szakadt francia herceg diadallal befejezte egy régi nagy magyar gondolatért, a királyi hatalom csorbítatlanságáért és alattvalói nagyrészének jogaiért vívott küzdelmét. A gőgös Henrik-fiak, a honfoglaló ősökkel kérkedő Csákok és Abák, Erdélynek és a Délvidéknek hatalmas oligarchái, akik féktelen szerző ösztöneikkel és nagyravágyásukkal már-már a német territoriumok mintájára szervezték meg zárt családi hatalmukat az Árpádok egységes magyar királyságának romjain, letűntek az események színpadáról. Bukásuk és a monarchikus elv diadala azonban nem jelentette a multhoz, a régi Árpádoknak a királyi magánbirtok gazdasági és hatalmi túlsúlyán alapuló kormányrendszeréhez való visszatérést. Nem jelentette a nagybirtok történetileg kialakult szervezetének erőszakos összezúzását sem, mert ha Károly Róbert ily gondolatokat forgatott volna fejében, akkor aligha segítik diadalra fegyvereit azok a hívek, akik maguk is jutalmat, birtokot kívántak a királytól érdemeiknek ellenszolgáltatásául.

A középkori magyar nagybirtok nem hasonlítható a mai zsellérlatifundiumhoz, nem a nagyszámú mezőgazdasági proletariátusnak és az azt igazgató kisszámú hivatalnokrétegnek zárt kerete volt, hanem a jogi, szociális, gazdasági és hadi kapcsolatok bonyolult szálai fűzték a nemzet életének egészéhez. A magyar jobbágy a XIV. és XV. században nem földhözkötött, jogtalan helóta, hanem oly réteg tagja, mely egyelőre még a szabad bérlőosztály irányába fejlődik. E korszak nagybirtoka még nem zárkózik önmagába, hanem magára veszi a közfeladatok oroszlánrészét. A birtokos úr szolgálatába szabad szegődéssel lépő szabad, nemesi elem, az ú. n. szerviensek és familiárisok nemcsak gazdájuk birtokait irányítják, hanem mint a közigazgatás és igazságszolgáltatás közegei, uruk képviseletében és helyettesítésében annak a munkának egyik jelentős részét végzik, ami ma az államtól függő bürokrácia feladata. Ez a szerviens-familiárisi réteg a XIII. század második fele óta egyben az ország katonai erejének gerince, legértékesebb eleme is, mely nélkül az Anjouk nagyhatalmi politikája sohasem emelkedett volna a Nagy Lajos-kori magaslatokra.

Károly Róbert tehát megelégedett a régi arisztokrácia letörésével s olyan új nagybirtokos réteg kialakításával, mely iránta hálára és hűségre kötelezve már azért sem fordulhatott a királyság ellen, mivel hatalma nem érte el az Árpád-kori oligarchia méreteit. Ő és Nagy Lajos bizonyos gyakorlati rendszabályokat léptettek életbe, melyek egyideig kétségtelenül alkalmasak voltak az amúgy is királyhű új arisztokrácia fékentartására. Ilyennek tekinthető a vezető családok gyakori váltogatása, sőt kicserélése, továbbá az a szinte következetesen gyakorolt eljárás, hogy sohasem küldtek ki királyi

Zsigmond király
ikonográfiája.

1948 NOV. - 2.

Magyar Nemzet

+ ZSIGMOND KIRÁLY ARCKÉPE +

A Liechtenstein hercegi család műgyűjteményének legszebb darabjait most mutatják be Svájcban a luzerni múzeumban. Közöttük van Zsigmond császárnak és magyar királynak egy érdekes arcképe is, amely a svájci műtörténészek körében élénk feltűnést keltett. Felemelt balkezének beszédet hangsúlyozó mozdulatával elüt a korábbi kompozíciós formáktól. Sokáig ezt a képet tartották Zsigmond legrégibb arcképének, amely fennmaradt. Ujabban Wilde János, a jeles magyar műtörténész szerint nem ez lenne Zsigmond legrégibb ábrázolása, hanem az, amelyiket a bécsi Szépművészeti Múzeum őriz. Az ismeretlen művésztől származó kép egyébként a keretén lévő felírás szerint valamikor V. László magyar király birtokában volt.

Zsigmond arcképének kiállítása egyébként arra is alkalmat adott, hogy uralkodásának fontosabb mozzanatait kiemeljék és róla, az emberről és az uralkodóról ítéletet alkossanak. Ez csak részben fedi a magyar történettudomány álláspontját. A svájci frók mint Zsigmond egyik legnagyobb érdemét említik, hogy a svájci kantonoknak hathatós segítséget nyujtott a svájciakat elnyomással fenyegető Habsburgokkal szemben. A nép előtt Zsigmond alakja úgy élt tovább, mint az igazságos császáré, akinek 1432-ben kiadott törvénye, a *Reformatio Sigismundi*, amely következményeiben alkalmas volt arra, hogy a népi tömegeket forradalmosítsa. A nép emlékezetében Zsigmond sokáig mint az igazságos uralkodó ideálja élt tovább.

Svájci történetírók szerint Zsigmondot magasröptű szellem és gazdag ismeretek jellemezték. Sok nyelvet beszélt, kitűnő szónok volt és kiváló diplomata. Fejedelmi megjelenése és megnyerő fellépése sok nehéz helyzetben segítségére volt. De mint hadvezér tehetségtelen és a birodalmi pénzügyeket is hanyagul vezette. Pazarló, hiú, állhatatlan természet, igazi fia korának, a renaissancenak. Szerelmi kalandjai és pazarlásai éppen úgy ártottak tekintélyének, mint az a kegyetlenség, amelylyel ellenségeivel végzett. h. l.

tatásügyi miniszternek jelen kelet és
. VII. és Csekkosztályhoz intézett ren-

Költségvetési cim: "Művészeti célok
ágos Bizottsága. Rovat: 5. Alrovat:2.
at: 7. - Lerovandó bélyegilleték:nincs.

hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár
est, V. Berlini-tér 6.:/ a Műemlékek
vi junius havi javadalma fejében az
1930. junius 1. hatállyal.

Cseréposztályozók, áruátvevő

Példát mutat az Április 4. Szocialista Brigád

Nyolc nőből és öt férfiból áll a Békés megyei Tégla- és Cserépipari Vállalat Április 4. Szocialista Brigádja. A békéscsabai 1-es számú téglagyárban, a kemencéből kikerülő cserép osztályozása a feladata.

A kemencekihordók bankettákba rakják, a brigád tagjai pedig minőség szerint kiválogatják a cserepet. Mert kikerül a kemencéből első, második és harmadosztályú áru, sőt olykor selejt is.

Az első osztályú a legtöbb. Az mindjárt szállítókocsikra is kerül. Ötszáz cserépből képeznek egységrakományt, amit összepántolnak és fehér mészszel, az első osztály színével jelölnek meg.

Az egységrakományba került cserepek minőségéért a brigád, a két áruátvevő és Horváth Istvánné művezető felelős. Ám

— A becsület kívánja — ismétlem kissé kétkedve.

— Meg az, hogy fiatal és csinos az asszony. Azt akarom, hogy maradjon is sokáig.

Egyszeriben derűs jókedv támad körülötte. Az asszonyoknak, lányoknak tetszik ez a kijelentés.

Ám térjünk át más dologra. Pontosabban a keresetre, ami — ahogy mondják — se nem sok, se nem kevés. Panasz azonban nincs.

Gondolom, hogy a brigád jó munkáját néha pénzjutalommal is elismeri a vállalat. De Kincses Sándor a „néhá"-ból is lefarag:

— Ritka az, mint a fehér holló.

— Látott már fehér hollót? — kérdezem.

— Még nem. Jutalmat inkább. Csakhogy jó lenne többször is látni. Mint ahogy most

Ha

Dr. Fekete
késcsabai vá
első titkára
ként részt ve
kongresszusán
adódóan jó i
ba politikai,
dalmi és ku
aktív részvevő
megyeszékhely
annak a folya
város felsőfok
sának kiteljes
Minderről mit
el a kongress
lődtünk.

Nyugod
lég

— Elöljáró
volna, hogy az
során nyugod

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 ÁPR 4

Békés m. Népújság

Zsáky Istvánné

1021

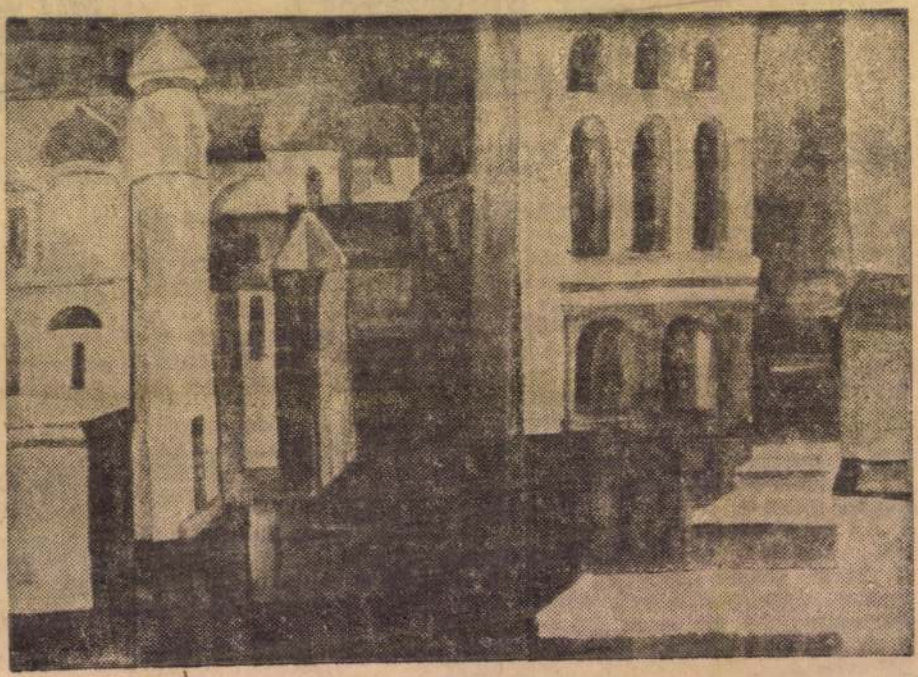

Zsáky Istvánné

Emlék egy városról

n olyan ember sem, aki a ívelődéssel hivatásszerűen glalkozna, aki megszervez a munkaszervezetben a lturális életet. Pedig mun ja volna bőven: egybehan lni a csoportok tevékeny gét, műsort tervezni, cso rtos látogatást szervezni ás vállalatokba, összekötte sbe hozni a Rade Končar asz-ait, a bitolai, a szkop i, a spliti, a rijekai, a la ni, a Slavonska Požega-i, zlatari és újvidéki munka ervezetekkel.

S amíg nem oldják meg eket a problémákat, Mira erćep és az alkotó dolgo k továbbra is úgy működ ek, ahogy tudnak.

(Vjesnik)

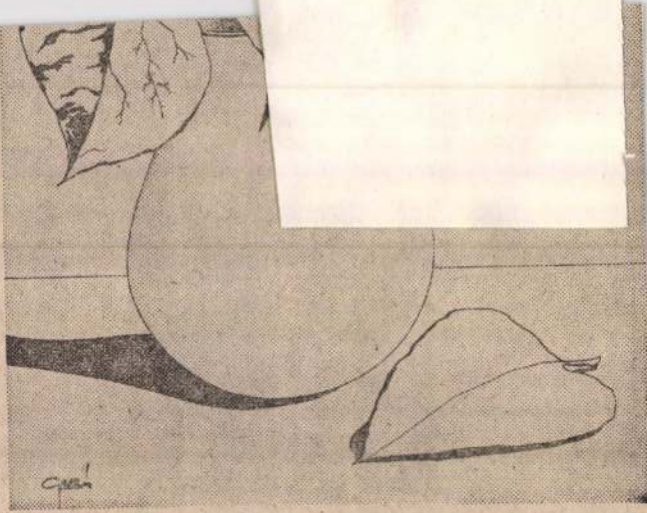

Gazsó Sándor: Körte

Ma gyar Hirdető
Sajtófigyelő
Magyar Szó
1973 JAN 29

/1021 Zsáki István

Zsáki István festménye

m marad hátra, e
út sáros, mindun
amarosan átázik a
És sehol senki. E
e itt minden há
is rácsos kerítés l
ilom egyik házh
előre mehetek,
n, mennyi ideig mehettem —
mi fény közeledik gyorsan fe-
várok. Mikor a lámpás em-
ér, köszönök:

üzletben dolgozik, ez gyakor-
latilag azt jelenti — leszá-
nítva a vasárnapokat, a tör-
vényes ünnepeket, valamint a

nyítja ajtaját, bedugja sovany,
ferdült kezeit. Összedörzsöli ő
lengeti a kemencében pislákoló
fölött. Pár perc múlva fölegyen
csoszog a helyére.

— Ön itt a háziúr?

— Nem — válaszolja —, csak

— Vendég? Nem hittem v
ben a faluban rajtam kívül
dég.

— Igen, mert rossz vonatra
ratom ellenére itt kötöttem ki.

— Különös! Pontosan az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977. 101. 12

Utunk

Zsigmond Aranka

1021

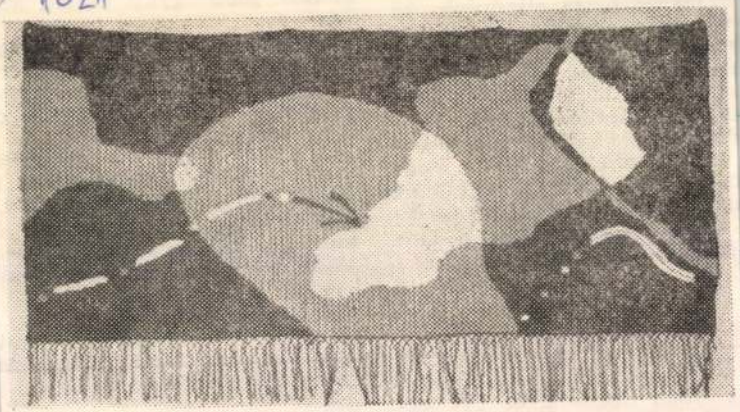

Zsigmond Aranka faliszőnyege

...ekkar...

...OS fiatal általános iskolai ...ban kapcsolódott be a mun- ... foglalkoztak a kórussal, de ...s hamarosan ellentmondáso- ...llektíván belül. Egyre többen ...agi János módszereit, aki rö- ... az énekkar egyedüli vezetője ...nban megcsappant társaságot ...ismét felduzzasztani, hogy ve- ...veztek fiatalokból. Pár hónap ...nogy nem megy a dolog. 1969- ...kórus lett a pacsai énekkarból, ... májusában énekeltek színpa- ...id van, bár a legöregebb kó- ... hajlandók tudomásul venni, ...gy pár évvel a félévszázados ... megszűnt a nagymúltú férfi-

... nyugdíjas cipész éppoly fel- ...éssel beszél a jövőről, mint a

...z első őszi összejövetelre írt ... így kezdődik. *„Drága dalos- ...tána* pedig elmondja tervét.

...k ünnepséget! Hívjunk meg ...órust a megyéből, lássuk őket ...nk kétórás műsort közösen, a ...dalkedvelő pacsaiak örömére. ...t kérem! Szárnyas ünnepség, ...igulat rázná fel az én dalos- ... a siker, kell, hogy érezzük ...k figyelnek ránk. Anélkül

Az igazgató csendben hallga... ...kába mintha beékelték volna ... Útban Paragi János háza fe...

— Honnan lenne annyi pénz ...énekkart megvendégeljünk?! ...lélektanilag valóban jó lenne ...nepség, de a kivitelezése, meg ...komplikált.

— TUDOMÁSOM SZERINT ...*lett a megye másik férfikóru...* — kezdi szomorkásan Paragi ...ság számba megy ma már a... *...kara, az országban is igen ...ciális problémákkal kell meg- ...nek a kórusoknak, nehéz a ...tása is, főként, ha nem várha- ...mai segítséget. Engem a kép- ...lános iskolai énekkar vezeté- ...massá, csak a lelkesedés ti... ...többet akarjak.*

— Énekelhettünk volna e... ...kat, de az idősebb kórustago... ...tizedek óta énekelnek, n... ...vágytak: Bárdos, Kodály. Al... ...adni. Bizonyos mértékig me... szép dolog a mindig többetal... kontroll is van a világon. Su... így fogalmazhatnám: többe... amire képesek, s természetes... többet vártak, mint amire ...

— A másik alapvető probl... be az igazgató — *a sikerélm... Hajdanán, amikor még a ...kórust, volt lehetőség arra, ...jának a megyéből. Föllépte... ...tonbogláron és másutt, de ... utóbbi években egyáltalán ... arra, hogy a megye határai...*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 SEP 1

Zalai Hirlap

Zsigmond Aranka

1021

Zsigmond Aranka: HARGITAI FENYŐK (linómetszet)

Trabant 601, '90-es megkímélt állapotban, reális áron eladó. Érdeklődni: délután 22/320-650. (257543/1K)

Golf 1.3, '79-es eladó. Érd.: 06/20/390-625. (257549/1K)

Lada kombi 1981-es, '98. IV. hóig műszakival eladó. Irányár: 85 ezer Ft. Érd.: 25/237-003 (257561/2T)

'88-as évjáratú Ford Sierra kombi 2000-es, benzines eladó. 22/340-924, 06/60/390-671. (257590/1K)

Audi 100-as Avant 2.2i, szívar, '83-as, '85-ös motorral eladó. Német autócsere. 06/20/682-985.

MOTOR/KERÉKPÁR

Eladó Simson Enduro '90-es évjárat, kitűnő állapotban. Tel.: 441-762. (257562/1T)

VEGYES

Magyarország! Zöld Párt parlamenti képviselőjelöltet keres. Telefon: 06/27/380-031. (280187/2H)

Masszázs! 06/20/733-180 (257532/1K)

SZOLGÁLTATÁS

Akció! 10-40%-os redőny, reluxa, szalagfüggöny, árnyékoló. 22/342-603. (257267/5H)

Minőség kedvező áron: redőny, reluxa, szalagfüggöny, hevederzár, harmonikaajtó-készítés 2 év garanciával. 22/315-826 (Zsolt). (255397/9K)

Fürdőkádfelújítás, csempefestés garanciával, korrekt áron. Tel.: 96/431-633, 06/20/549-842. (257161/1H)

Műkörömkészítést vállalok a Sarló u. kozmetikában. Bejelentkezés, tel: 06/20/619-397, cím: Sarló u. 8. (257541/1K)

Festés, mázolás, tapétázás. Rövid határidő. Jelentős árkedvezmény. Közületnek is. Komjáthy festő mester. Szfvár, Károly J. u. 6. Tel.: 315-824 vagy 06/30/375-503. (257593/1K)

Duguláselhárító-mester, garanciával! Ország. Tel.: 22/433-505, 06-30-600-227. (257611/1H)

Duguláselhárítás azonnal! Lefolyótisztítás garanciával. Kövér László. Telefonszám: 22/346-246, 06/60/464-329. (257613/1H)

ÁLLAT/NÖVÉNY

120 kg-os sertések eladók, feldolgozási és fehérvári házhoz szállítási lehetőséggel. Érdeklődni: 300-712 telefonon. (257525/1K)

Spániel kiskutyák, fekete, arany színben 8 ezer Ft-ért eladók. 366-610. (257564/1T)

Eladó 1 db 2,5 éves kisbéri félvér kancaló. Belovagolva, bekocsizva. Érd.: 06/30/599-378. (257601/2T)

OKTATÁS

Angol, német, olasz nyelvtanfolyamokat indít kezdő, középhaladó, középfokú szinteken a Relax Nyelviskola. Bástya utca 5. Telefon: 315-963. (257297/1K)

Villámvédelem felülvizsgálója tanfolyam indul Győrött, 1998. január közepén a Megamos Kft. szervezésében. Jelentkezés: Tomozi Ferencné T/F.: 96/415-084. (255452/3H)

Rakodógép-, targonca-, darukezelői **alap** és **kiegészítő,** továbbá **teherkötözői,** kisgépkezelői szaktanfolyamok indulnak.

Beiratkozni január **7-én** és **14-én** (szerdán) **15-17** óra között lehet a székesfehérvári Május 1. Általános Iskola II. emeletén. Tel./fax: 22/323-366.

(257521/1K)

A Bildung Nyelviskola 150 órás **angol, német** kezdő, alap- és középfokra felkészítő nyelvtanfolyamokat indít januárban. A tanfolyami díj (200 Ft/óra) 3 részletben fizethető. Hallgatóink 75%-a sikeres nyelvvizsgát tett a Rigó utcában. Érd.: 22/311-517, 10-16 óra között. (257503/1H)

RENDEZVÉNY

PÓT-SZILVESZTER A VADÁSZKÜRT ÉTTEREMBEN

'98. január 10-én.

Szfvár, Berényi u. 1.
Telefon: 312-998.

(H)

SZÍV KÜLDI

Boldog születésnapot Kicsi és köszönet édesanyádnak, amiért olyan embert nevelt Belőled, aki – bármennyire is eltávolodtunk egymástól – adott valamit, ami ma is a legkedvesebb nekem. B. (257377/1K)

ADÁS/VÉTEL

Kárpótlási jegyet vásárolnék. Érdeklődni lehet a 06/22/301-337-es telefonszámon. (257530/1K)

Eladó oxigén + PB-palack, komlett hegesztő felszereléssel. Érdeklődni lehet a 06/22/342-405-ös telefonszámon. (257535/1K)

Zsigmond Aranka festő Fejér m-i lapban

1998. január 2., PÉNTEK

FEKETÉN ÉS FEHÉREN

Zsigmond Aranka kamarakiállítása Fehérváron

Nagy bátorság kell fehér-fekete képek festéséhez. Mert igaz ugyan, hogy a fehér és a fekete alfa és omega, a színskála eleje és vége, de a két szín használata egyben vizuális közhely is. Mert igaz, hogy a fekete és a fehér kettőse maga a tökéletesség, mely végsőkig redukált mivoltában is egyszerre utal a dolgok elejére és visszájára, a fényre és a sötétségre, a hóra és a rögre, a napra és a holdra, az ártatlanságra és a bűnre, de egyúttal mégis csak két dimenzióra korlátozza a kifejezést.

Bátor dolog száműzni a festményről a figuralitást, száműzni az ábrázolás direkt módját, és bátor tett betűket róni a vászonra, amelyeknek óhatatlanul is konkrét jelentést tulajdonít a néző.

Bátor dolog olyan címet adni egy képkollekciónak, hogy „Bábeli üzenet", hiszen ez maga a legteljesebb paradoxon. Hiszen Bábel annak a jelképe, hogy képtelenek vagyunk megérteni egymást, ezzel szemben minden üzenet arról a reményről árulkodik, hogy talán mégsem vagyunk bezárva önmagunkba.

Bátor dolog egy témát több, sőt, tucatnyi változatban megfesteni. Hiszen — esetleg úgy tűnhet — a variációk csupán az igazi, a nagybetűs Egy, az egyetlen közelítései.

De ezzel még egyáltalában nincs vége. Mert a legnagyobb bátorság mégiscsak ahhoz kellett, hogy az elismert textilművész műfajt váltson és egyszercsak festeni kezdjen.

Mindez talán már nem is bátorság, hanem egyenesen vakmerőség.

Vagy a kiállító Zsigmond Aranka esetében mégsem az?

A választ megadják a képek.

(A tárlat január 16-ig, hétköznapokon 8-10 óra között tekinthető meg, Székesfehérváron, az MKB Bank Képtárában a Zichy liget 12. alatt.) **B.K.L.**

szépsége. A karton rajza rávetül a láncszálakra, a vázlat színfoltjai az anyag színeibe öltöznek, s az egymást ölelő fonalak rajzzá, értelmes felületté gyarapodnak. Dehát ezt inkább nézni lenne jó — vagy utánacsinálni.

Ahol Zsigmond Aranka megtelepedett (úgy is írhatnám, ahova hazament), nem volt hagyománya a modern kárpitszövésnek; e vidék szőnyegei a népművészet termékei — díszítésük a népi jelrendszerbe tartozik. El kellett tehát fogadtatnia környezetével a sajátját is. S ha szőnyegeit nézzük, ezeken éppen maga-alakította jelrendszere a legfőbb érték. Dekoratív tud lenni úgy, hogy felületeit ne érezzük üreseknek (a dekorativitás a műfaj jellemzője), bensőséges hangulatot tud teremteni (mert ez is feltétlen sajátja a szőnyegnek) s végül azokhoz is szól, akik nem pusztán e fenti kvalitásokat kérik számon a textilestől.

„Rovásírás"-jeleinek, felületein nyomot hagyó színes nyilainak, váltakozó színes foltjainak úgyanúgy képi, érzelmi megfejtései lehetségesek, mint az úttörő francia textiles, Manessier felületritmusainak vagy akár Miró és Klee festményeinek.

A művészi elvonatkoztatás jelrendszere ez. Intuitív jelzések, melyeknek feloldása ugyanilyen, azaz intuitív megközelítéssel lehetséges.

Tamás Anna, Zsigmond Aranka ... többen is vannak még, akik a faliszőnyegben a kifejezésnek ezt az útját vállalják.

MURÁDIN JENŐ

MÁGIA
89×44
PÁRHUZAMOSAK
89×45
FOLKLÓR
88×43
IMA
85×80
VÖRÖSBEN
90×44
KÜRT
90×59
KOZMOSZ
90×62
FÖLD
89×50
JELEK
94×63
KÉK MEZŐ
50×50
EMLÉK
90×52
ŐSZ
100×60
ÁRVÍZ UTÁN
180×132
FEHÉR FOLT
90×45
CSIKI SZŐTTES
90×60
TÁNC
90×45
MENEKÜLÉS
90×65
INFORMÁCIÓ
180×190
KOCKA
90×60
SZIMBIÓZIS
160×100

KORUNK GALÉRIA

1975. NOVEMBER

I. P. C. Mun. Cluj-Napoca 1975-7010, 300 ex.

ZSIGMOND ARANKA ROVÁSÍRÁS-JELEI

A kolozsvári főiskolán végzett, Udvarhelyen dolgozik.

Ami e két életrajzi fogódzó között van: küzdelem — nem a „karrierért", csak az elismerésért —, a kétségek eloszlatása (ideértve sajátjait is) s a munka, a szövés újra meg újra felfedezett

ZSIGMOND Aranka

A kiállítás támogatói:

LAUREL BT CSONGRÁD

MURÁNYI AUTÓKERESKEDÉS
CSONGRÁD

Tiszai

GALÉRIA

Csongrád, Dózsa György tér 4. (A Népkert bejáratánál)

MEGHÍVJA ÖNT
ÉS KEDVES CSALÁDJÁT, BARÁTAIT

A
VAJDASÁGI MŰVÉSZEK

MLADEN MARINKOV
(Újvidék)
és
ZSÁKI ISTVÁN
(Topolya)

TÁRLATÁRA

1994. OKTÓBER 14-ÉN 17 ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
HADIK GYULA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ: NOVEMBER 5-IG
HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG: 9-12 és 13-17 óráig
SZOMBATON: 9-12 óráig

A BELÉPÉS DÍJTALAN

Hirdetés:

LADÁK, SZAMARÁK

495.000,- Ft-tól

MURÁNYI AUTÓKERESKEDÉS

CSONGRÁD

Tel.: 63/382-555

ZSÁKI ISTVÁN

A kiállítást rendezte:
A-tól Z-ig Szolgáltató Iroda
Ct.: Balga József
Csongrád, Dózsa György tér 4.
Tel/fax: 63/382-210

Tiszai

GALÉRIA

MEGHÍVÓ

KARÁTSON GÁBOR: **Megnyitó**

Bútortól az erdőt

Látjuk-e még mi, boldogtalan városlakók, lakásainkban, iskoláinkban és irodáinkban a bútoroktól az erdőt? Én attól félek, semmit se látunk.

Annyiféle fából készített holmi van körülöttünk, amikben föl sem lehet már ismerni a fát, fa bedarálva, fa fölhasogatva, fa fölszeletelve, a régi jó eszkábálást meg szinte teljesen elfeledtük! Életformánkká vált a fával való visszaélés. Az életünk, ha másért nem, már csak ezért is keresztül-kasul hazug élet.

Ha ez a Zsemlye nevű szobrász, szobrásznő, Zsemlye Ildikó (s a zsemlye, ki ne tudná, magában véve is már az életnek valamely szerfölött barátságos megközelítését jelenti, jobb kedvre derül tőle az ember) mindennapjainknak ezt a hamis betáblázottságát szemügyre veszi, évekig figyeli, álmodón, ahogy a zsemlyék általában szemlélődni szoktak (csak éppen itt egy zseniális zsemlyével van találkozásunk), akkor – mint igazi szobrászt – a konstrukció érdekli, nem tanítani akar; a tanítás, az a konstrukción keresztül szólal meg.

Az eszkábálás és a sarjadás és a hervadás, lombzúgás, lombsuhogás viszonya érdekli őt.

Fölállítgatott dülöngélés, dülöngélő fölállítottság lett a mi életünk. Itt, a mi világunkban az eleven forma egyre kevésbé áll meg, az eleven formát a társadalom – ez a *szervezettség*, merkantil merklinvilágunk – egyszerűen nem érti. Amit ért, ami ebben a világban megáll, az az állvány.

Szó sincs azonban arról, hogy ez a roppant érzékenyen mintázó és szerkesztő szobrász itt egyszerűen kalodába zárt fákat akarna bemutatni nekünk, amolyan metaforaként (habár, szó, ami szó, a kétségbeesés, a nehézség, a szegénység, a szorongás, a fáradtság, a bekerítettség kínai írásjegye valóban egy kerítéssel körülvett fát ábrázol, mintha csak úgy tartották volna a régi kínaiak, féktelen szabadságvágy él a fákban, és nem kívánnak karámban élni). Zsemlye Ildikó igazi költő, nem fogalmi ítéletet közöl, hanem álomképet lát. Az ő állványkeretbe foglalt erdei az állványkerettel együtt élnek – azzal együtt is élni tudnak: habár itt most lázadni kéne, a növényi élet útja nem a lázadás, hanem a befelé forduló csend. Mi vagyunk azok, akiket e mementók megszólítanának: aminthogy egy plasztikát valahova *állítani kell* (és ezeknek a plasztikáknak könnyű volna helyet találni, közintézményeinkben, emlékeztetőül, állandó jelül), ugyanúgy nekünk is, nézőknek, el kell valahol helyeznünk, gondolatainkban, magunkban, azt a tényt, azt a fájdalmas fölismerést, hogy az élettel, *ma már* vagy *egyelőre*, nem tudunk mit kezdeni. Mint ahogyan a pesti házakat az összeomlástól védő állványzatokból is (állványrétegekből, mint mondani szokták – a viszony ott a Zsemlye szobrain láthatónak az épp ellenkezője, a fa veszi körül, oltalmazón, a roskatag emberi művet) egyszercsak megcsap a régi erdők ma is még erős illata, úgy érinthet meg bennünket is talán a sejtelem, milyen lehetett egykor régen, milyen lehetne, egykor, majd, ha megjavulnánk! – élni; és akkor már úgy állnak előttünk ezek a szobrok mint hatalmas írásjegyek egy olvasásra váró, nagyon is olvasmányos regényben.

(Elhangzott Zsemlye Ildikó kiállításának megnyitóján. Megtekinthető október 28-ig, a Kék Iskola Galériában)

Nem oda Buda?
De!!! Jöjjön a Buda Stage-re!

INTERNATIONAL BUDA STAGE

1021 Bp., Tárogató út 2-4.
Tel.: 274-2085

Magyar nyelvű programjainkat kivétel nélkül angolra fordítják szinkrontolmácsok, s így külföldi vendégeink fülhallgatóval élvezhetik. Színháztermünk légkondicionált, büfénk elsőosztályú. Parkolóhely az épület közelében.
Közlekedés: a Moszkva tértől 56-os villamossal vagy busszal, két megálló a Budagyöngye Bevásárlóközpont után.

Október (valamennyi programunk este fél nyolckor kezdődik)

24. szombat	RÖGTÖN SZÍNHÁZ: Improvizáció adott témára. Előadja Lukáts Andor és Halász Péter
25. vasárnap	SZAPPAN SZÍNHÁZ: „Az Onadin család". Egy tévésorozat élő színpadi változata (persziflázsa? paródiája? magyarítása?). Rendező: Hevér Gábor
28. szerda	FILM: bemutató előtti teszt vetítés! Címe: „Perfect murderer". Egy vadonatúj angolul beszélő filmről szavazhatnak a nézők, a forgalmazó jóvoltából és kérésére
29. csütörtök	DU. 18 ÓRA: KIÁLLÍTÁS: Wladi ékszerbemutató ESTE: KONCERT: Ray Reussner (USA) gitárestje. Tisztelet Segoviának
30. péntek	KONCERT: Klasszikus szonáták. Györffy Gergely hegedül, Oravecz György zongorázik

November (esti programjaink 1/2 8-kor kezdődnek)

1. vasárnap	SZAPPAN SZÍNHÁZ: „Az Onadin család". Egy tévésorozat élő színpadi változata (persziflázsa? paródiája? magyarítása?). Rendező: Hevér Gábor

ÉS

KOLTAI TAMÁS: **Színház**

Oltári polgári

Az úgynevezett polgári dráma régóta küszködik az úgynevezett polgári életforma kritikájával. E vonulat egyik ásatag darabja a *Rettenetes szülők* Cocteau-tól. Akkora rajta a por, hogy ki se látszik alóla. Lapos, unalmas, bikkfanyelvű szöveg, ami költőtől szégyen. A szüzsével nincs baj. Polgári apa és polgári fia véletlenül ugyanazt a kis könyvkötőlányt szereti. Polgári anya megbocsátaná polgári férjének, hogy szeretője van, de ugyanezt nem bocsátja meg fiának, akin majomszeretettel és beteges féltékenységgel csügg. Pláne, hogy a polgári fiú házasodni akar, „mésaliance"-ot készül elkövetni. Van még egy polgári sógornő, aki együtt él velük a polgári „cirkuszkocsiban", és lánykora óta húga férjét szereti. A botrány elkerülésére polgári intrika kezdődik, ami az anya öngyilkosságához vezet. Oltári. Nem én mondom, ez a szereplők szavajárása, elég szerencsétlenül írták bele Örkény István stílhű fordításába az ott szereplő kifejezés helyett.

Az *Új Színház* előadásának kudarca abból fakad, hogy stílt próbál játszani, de nem megy. Teljesíthetetlen feladatnak látszik hozni a két háború közti polgári miliőt. *Menczel Róbert* lompos függönyei rossz teret adnak, a könyvkötőlány vezérigazgatói irodalakása egyenesen komikus. A rendező *Ács János* annyira utálja a darabot, hogy csaknem a felére húzza. Vagy nem bízik abban, hogy szereplőinek közük lehet a kívánt viselkedés- és gesztuskultúrához. A húzások lélektani képtelenségekre vezetnek, a szálakat elfelejtették elvarrni. Papucsférj ripszropsz sarkára áll. Hisztérikus anya percenként motiválatlanul vált szint. *Takács Katalin* legalább erőfeszítéseket tesz, hogy a cocteau-s manírnak megfelelően neuraszténiás, rapszodikusan kibírhatatlan legyen, miközben *Egri Márta* és *Helyei László* inkább kiáll a pálya szélére. *Horváth Virgil* tűrhető, mivel végig egyformának kell lennie, *Szalay Marianne* lehetőségeit viszont már a szerző agyoncsapta, amikor a harmadik felvonásban elfeledkezett Madelaine-ról. Az előadásból az az egy nem derül ki, mire való az egész nagypolgári melodráma-szatíra.

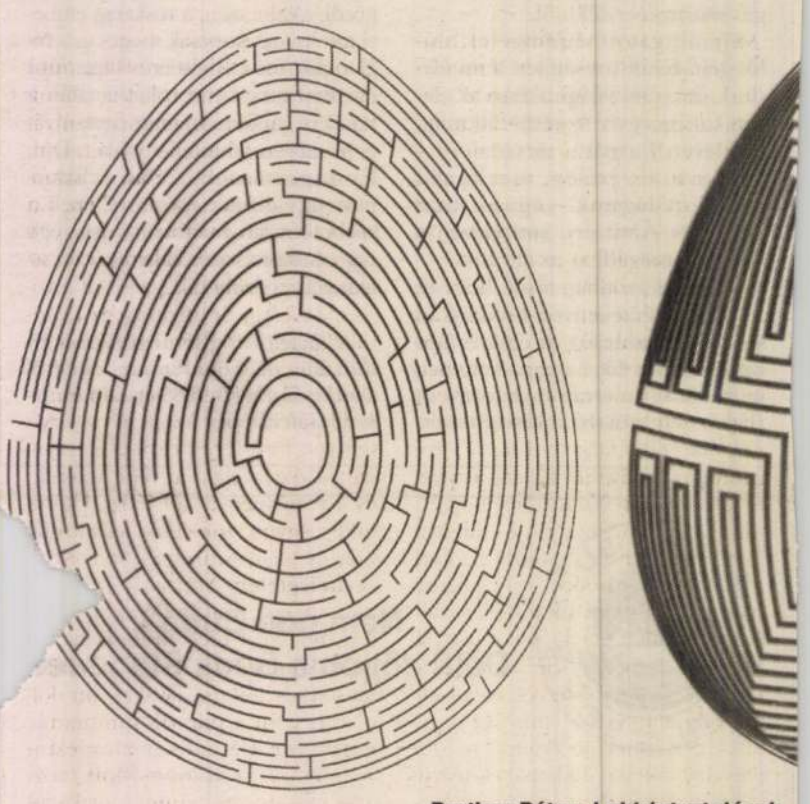

Prutkay Péter: Labirintustojások

FENCSIK FLÓRA: **rádió**

Közszolg.

Kossuth rádió, közszolgálati főadó. Három nappal az önkormányzati választások előtt. Szabó-család. A 2052-ik rész déli ismétlése. (A leghallgatottabb műsoré, melynek hívei köztudottan mindig valóságként élték meg a történetet, megsiratták a vízbe fulladt családtagot, s a lábfájós Szabó néninek gyógykenőcsöket küldtek – a Bródy Sándor utcába.) Két „pozitív" szereplő kvaterkázik, s hogy, hogy nem, a közelgő választás kerül szóba. A pesti hős szapulni kezdi a hivatalban lévő városvezetést a vidéki látogatónak, csak úgy elfogulatlanul. Többek közt, hogy még a közlekedési lámpákat is szándékosan állítják lassúra, így akarják elvenni az autósok kedvét a közlekedéstől. És így tovább, pártsemlegesen. A szerző: Szuhay Balázs.

Ugyanaznap este. A rendszeresen jelentkező egészségügyi felvilágosító program címe, alcíme egyértelműen utal témájára: *Hangos recept, Egészségmegőrző magazin.* Ehhez képest a mai műsor vendége dr. Pepó Pál környezetvédelmi miniszter. Vélem, az egészséges környezet megteremtéséről lesz szó, s annál is kíváncsibban várom, mert eddig még semmit se hallottam a kisgazdapárti új miniszter programjáról, ökológiai filozófiájáról. Az újságok folyvást csak a miniszter állami-autó és állami szolgálati lakás-átépítési botrányairól, meg nejének hivatali belebeszéléseiről adnak hírt. No meg környezetvédelmi szakbeosztottjairól, akiket – ötvenet?, hetvenet? – átpasszolt a Torgyán-minisztériumba, mintha ötven golyóstoll lennének.

Ezek után a harmincperces beszélgetésben környezetről szó se esik, csupán a fönti pletykákról. Merthogy gaz rágalom mind, a rosszindulatú sajtó hadjárata. A miniszter mindent cáfol. Illetve cáfolna, ha – egyetemi tanárember létére – képes lenne érthető és koherens mondatokká fűzni szavait. A rutinos szerkesztő-riporter, B. Király Györgyi időnkint a segítségére siet a fogalmazásban. Például arról szólván, ugyan miért teszi mindezt a miniszter úrral a sajtó, rákérdez: nem azért-e, mert a miniszter tevékenysége bizonyos érdekeket sért. Hát persze, hogy; biztosan azért.

Zsigmond Aranka

1948

1958. február 26-án születtem Nagybaconban (Kovászna megyében). Az elemi iskolát itt, a képzőművészeti főiskolát Marosvásárhelyen, 1967-ben végeztem.

Szaktanáraim voltak: Incze István, idős Bordy András, Piskolti Gábor, Izsák Márton és Nagy Pál.

1967-ben felvételt nyertem Kolozsvárra, az Ion Andreescu egyetem textil szakára. Itt szőni Szentimrei Judit, festészetre és rajzra Bene József, művészettörténetre Borghida István tanított.

Ötödik év végén tudatosult bennem Erdővidék szőtteseinek színvilága, drámai feszültége: a vörös-fekete. Azóta ezekkel a színekkel dolgozom.

Hatodik éves diplomaszőnyegem egyike a sepsziszentgyörgyi Bodok Szálló falára került.

Kolozsváron 1973-ban végeztem, ekkor Székelyudvarhelyre kerültem tanítani.

1974-ben részt vettem az egervári nemzetközi művésztelepen, majd Gyergyószárhegyen, 1976-ban a parajdi művésztelepen.

Első kiállításom 1973-ban, Székelyudvarhelyen volt. 1973—85-ig több egyéni, megyei és országos kiállításon vettem rész Romániában.

1985. április 20-án áttelepültem Székesfehérvárra.

1986-ban részt vettem a Dunaújvárosi Őszi Tárlaton.

1987-ben a Dunántúl Tárlaton Kaposváron, 1987—87-ben a Székesfehérvári Őszi Tárlaton, 1988 júliusban Székesfehérváron, Szent István halálának 950. évfordulójára rendezett kiállításon vettem részt. 1989-ben az erdélyi képzőművészek magyarországi vándorkiállításán szerepeltem.

kö...

Nem tudok ebből a körből kiszakadni

(G. H. III. magyar—nyelv)

Közérzetem az egyetemen igen változó. Sok embert ismerek, de igazi barátot keveset találtam. Hogy a hiba kiben van, nem tudom. Ami leginkább elkeserít, az az embe-

az átlagra gondolok.) Enge nem elégít ki a magolás, passzív és mechanikus tanulá ami itt az egyetemen (egy-k kivételtől eltekintve) általáno Viszont nem tudok ebből körből kiszakadni (legalább eddig nem tudtam). Lehe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 II P 18

EGYETEMI ÉLET

Debrecen

Zsindely Attila

1021

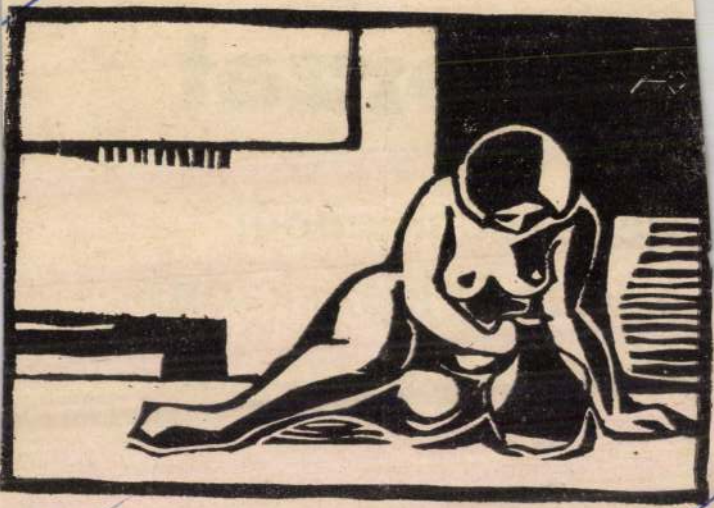

Zsindely Attila grafikája

25 éve a gyógyításban

A főnővér

Ha úgy írnám meg a beszélgetést, hogy szót ejtek mindarról, amiről valóban beszéltünk, valahogy így kellene alakítani a címet: A klinikatelep története az elmúlt huszonöt évben. Boldogh Eszter főnővér élete majd negyedszázada elválaszthatatlan a gyógyítástól, a debreceni egészségügyi intézményektől, és húsz éve a Tüdőgyógyászati Klinikától.

Sajnos, akárhány szállal kapcsolódik az ember élete egy intézményéhez vagy mozgalmakhoz, emberekéhez, a beszélgetés lassan kígyózó fo-

zett, valószínűleg sejtelme sem volt róla, hogyan alakul a sorsa. Azokban az években igen nagy volt az ápolónőhiány, ezért igyekeztek képzésüket, az oktatóapparátust fejleszteni. Így került ő is oktatónak, majd igazgatóhelyettesnek a szülésznőképzőbe. Azután, amikor az ápolónő- és szülésznőképző egyesült, osztályfőnök, párttitkár lett. Reggel hattól kettőig gyakorlatokat vezetett kollégáival, ezután következtek az elméleti órák. Akkor papíron is kilenc óra volt a hivatalos munkaidő.

levelet elküldték, s a főnővér kérését a minisztériumban is meghallgatták: húszfős minőségi létszámemelésre kaptak lehetőséget. Az akkor idekerült ápolónők hetven százalé-

az AT

Zsindely A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 18
EGYETEMI ÉLET
Debrecen

Gyimesy Attila
1971

Attila: K O R D É

Tóth Menyhért: Műlovarnő
1968, farost, olaj, 80×60 cm

A Kecskeméti Képtár több éves felújítás előtt álló szecessziós épületében, a Cifrapalotában látható állandó képzőművészeti kiállítás legnagyobb egysége 2003 januárjáig, a miskei festőművész, *Tóth Menyhért* (1904–80) életműkiállítása volt. Ami nem véletlen, hiszen a Kecskeméti Képtár őrzi a mester szinte teljes életművét, mintegy tizenötezer alkotását. Az év elején, azonban be kellett zárnunk a *Bánszky Pál* művészettörténész által rendezett 2. emeleti állandó kiállítást a gyakori beázások és a kezdődő felújítások miatt. A szintén a 2. emeleten szerepelő *Nagy István* képeket, továbbá a *Farkas-Glücks* hagyaték egyes darabjait ideiglenesen az 1. emeleten helyeztük el a Magyar Nemzeti Galériának hosszabb időszakra kölcsönadott *Mednyánszky László* életműkiállításunk helyén.

2004-ben lesz Tóth Menyhért születésének 100. évfordulója. Az emlékév alkalmából egy négyrészes kiállítássorozat megrendezésével kívánjuk a képtárban a lehető legteljesebb mértékben és minőségben bemutatni a szakma és a nagyközönség számára az életművet. A Kecskeméti Képtár gyűjteményéből e kiállításokon soha nem látott mennyiségű alkotást, összesen legalább 600 festményt, szobrot és grafikát kívánunk a látogatók elé tárni. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a kiállításoknak értékelhető nyoma maradjon, azaz mind a négy kiállítást egy-egy katalógussal kívánjuk dokumentálni, sőt terveink szerint egy kisebb könyvet, továbbá egy igényesebb kiállítású albumot is igyekszünk kiadni a képtár hatalmas Tóth Menyhért gyűjteményéről. Az utolsó kiállítást, várhatóan 2004 novemberében egy kötetben is megörökített művészettörténeti konferencia fogja kísérni.

Természetesen a képtárral együttműködve a szintén kecskeméti székhelyű Tóth Menyhért Alapítvány is az emlékév fő szervezői közé tartozik, így a többi között pályázatot írt ki egyetemen tanuló képzőművészek és művészettörténészek számára. A Kecskeméten megjelenő folyóirat, a Forrás pedig színes melléklettel kísérve a 2004. januári számát szenteli Tóth Menyhértnek.

Habár egy Tóth Menyhért kiállítás létét soha nem kellene indokolni, különösen nem a Kecskeméti Képtár részéről, a most megrendezendő kiállítás esetében mégis kivételt teszünk. Egyrészt a jövő évi tárlatok előtt most lesznek utoljára láthatóak a szakma és a nagyközönség számára egyaránt Tóth Menyhért alkotásai. (Sőt, a 2004-es emlékév eseményei utáni szünetben megkezdjük a Cifrapalota felújítását követő új állandó kiállítás előkészületeit is.)

Másrészt a tárlat szerény demonstráció is a Kecskeméti Képtár mint az életművet őrző intézmény részéről. Demonstráció, hiszen ami az utóbbi időkben Tóth Menyhért és életműve körül zajlik, az minden szempontból túl van a jó ízlésen. Az egyébként is rendkívül nehéz helyzetben lévő intézményünket szándékosan megkerülve, minden elemi szabályt és etikai normát felrúgva szerveződtek és nyíltak meg kiállítások a mi anyagunkból (pl. a brüsszeli Europalia '99 vagy legutóbb egy budapesti magángaléria esetében). Az ilyen szakmailag és erkölcsileg is kifogásolható viselkedés manapság sajnos nem egyedi. Sokan próbálnak visszaélni Tóth Menyhért nevével, több művészettörténész például a karrierjét szeretné a segítségével fellendíteni, míg mások – bár álszent módon leplezik – elsősorban a jól fizető üzletet látják benne.

A művész alkotásait őrző gyűjtemény vezetőjeként számos kellemetlen élményben (pl. az elődök által hátrahagyott több ezres beleltározatlan anyag), megalapozatlan támadásban (pl. képeladás feltételezése), zaklatásban volt már részem. Pedig valódi segítségre volna szükségünk, de nem az oly gyakori nagyképűen körített szóbeli segítségre, hanem mindenekelőtt anyagira, hiszen számos mű esetében kellene állagmegóvást végeznünk, restaurálnunk, kereteznünk. Különösen fontos lenne megteremteni a digitalizált feldolgozás emberi és technikai feltételeit, hogy a hatalmas anyag végre jól kezelhető és kutatható legyen.

Szomorú, hogy Tóth Menyhért közelgő évfordulója alkalmából szinte csak negatív élményekről számolhattunk be, de remélhetőleg a közönség az „úgynevezett szakma" hibáiból semmit sem fog érzékelni a képek előtt állva, csupán azt a „föld- és élőlényközeli állapotot", a világot átölelő szeretetet, ami a mester műveit formálta.

ifj. Gyergyádesz László

Az emlékévet támogatni, illetve a Kecskeméti Képtár és a Tóth Menyhért Alapítvány által szervezett programokhoz csatlakozni kívánók a következő címen érdeklődhetnek:
Kecskeméti Képtár, 6000 Kecskemét, Rákóczi út 1.
Tel./fax: 76/480-776
E-mail: gyergyadeszzsu@axelero.hu

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat
Katona József Múzeuma
Kecskeméti Képtár

tisztelettel meghívja Önt
2003. június 13-án, pénteken 15 órára

Tóth Menyhért
festőművész
(1904–1980)

ideiglenes életműkiállításának megnyitására
a Kecskeméti Képtár (Cifrapalota, Rákóczi út 1.)
Pávás termébe

Bevezetőt mond:
ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész
a Kecskeméti Képtár vezetője

A kiállítást megnyitja:
Pintér Lajos
József Attila-díjas költő
a Forrás szerkesztője

A kiállítás anyagát válogatta és rendezte:
ifj. Gyergyádesz László

A kiállítás megtekinthető július 27-ig,
hétfő és ünnepnapok kivételével naponta 10–17,
vasárnap 13.30–17 óráig

A kiállítást támogatta:

Raptor <COMPUTERS>
RAPTOR KFT.
6000 Kecskemét
Rákóczi u. 2.
Tel.: +36-76/501-070

A Kecskeméti Képtár
2. félévi programjai:

ZSEMLYE ILDIKÓ

máj. 15.–júl. 13.
Szunyoghy András grafikusművész
gyűjteményes kiállítása

júl. 23.–szept. 21.
Zsemlye Ildikó szobrászművész és
Olajos György grafikusművész kiállítása

aug. 3.–szept. 28.
Attila
A Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely
kiállítása az évforduló alkalmából

okt. 8.–nov. 30.
20 éves a Kecskeméti Képtár
Az MKISZ Festő Szakosztálya országos
kiállítása az évforduló alkalmából

dec. 10-től
Blaise Simon gyűjteményes kiállítása

Ajánló:

ifj. Gyergyádesz László: Könyvecske a
Kecskeméti Képtárról és a Cifrapalotáról

A kisméretű könyv magyar és német nyelven, szakszerűen, de mindenki számára érthetően mutatja be a felújítás előtt álló 100 éves Cifrapalota épületét, a magyaros szecesszió remekét és a 20 éve megnyílt Kecskeméti Képtár híres gyűjteményét. A kiadvány a szöveg mellett az épületről s mindenekelőtt a képtár több ezres gyűjteményének nevesebb darabjairól (pl. Tóth Menyhért, Egry, Czóbel, Vaszary, Mednyánszky, Iványi Grünwald, Rippl-Rónai) 34 színes és 6 fekete-fehér reprodukciót tartalmaz. A könyv most kedvezményes áron, mindössze 550 forintért kapható a képtár pénztárában.

Raptor <COMPUTERS>
RAPTOR KFT.
6000 Kecskemét
Rákóczi u. 2.
Tel.: +36-76/501-070

MEGHÍVÓ

1983 JUL 31 1
Tükör

Új TÜKÖR

Zsigmond Attila

Új TÜKÖR 1021

A KÖZMŰVELŐDÉS (ÚJ) TÜKRÉBEN

SZABADIDŐ KÖZPONT

HÉTFŐN LESZ, HÉTKOR LESZ

Augusztusban újra kezdődnek a Szabadság-hegyen, az Új Tükör Jókai Klubban a hétfői portrészínpad-estek. Méghozzá nem is akármilyen programmal: augusztus elsején például Végh Antallal beszélgethettünk. Hogy miről? Idézzük a Hétfőn Hétkor közönsége számára írt előzetes sorait: „Ha egyáltalán van értelme az író-olvasó találkozóknak, akkor ez csak egyféleképpen lehetséges: ha a beszélgetés olyan dolgokról folyik, amelyekről másutt, máskor nincs szó. A Jókai Klubba azért megyek, hogy mindarról beszélhessek, amiről egyébként hallgatni szoktunk."

Augusztus 8-án Fenyő Miklós pop-zenész a Hétfőn Hétkor portrészínpad vendége. Nyilván sokan kérdezik majd arról, hogyan s miként oszlott fel a Hungária együttes, meg arról is: merre tovább. Előzetes válasza: „A rock and roll óriási terület. Még messze nem játszottam ki minden kártyát"... Nos, várjuk a lapok „kiterítését".

Augusztus 15-én, hétfőn este Baranyi Ferenc költő lesz a vendégünk.

Összeállította: NÁDOR MARA
RÉVÉSZ ANDRÁS felvételei

SZOBROK NAGYATÁDRÓL

Adtunk már hírt arról, hogy a Széchenyi-hegyen, a fogaskerekű vasút végállomásánál, a Rege parkban nyáron változatos kulturális programok várják a budai hegyekbe induló hétvégi kirándulókat. Ennek sorába tartozik az az állandó kiállítás is, amelyet a Nagyatádi Szobrász Alkotótelep művészeinek munkáiból nyitottak meg július 6-án. A Művészet című folyóirat, a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság és az Új Tükör Jókai Klub közös rendezésében megszervezett tárlatot Zsigmond Attila, a Budapest Galéria igazgatója nyitotta meg.

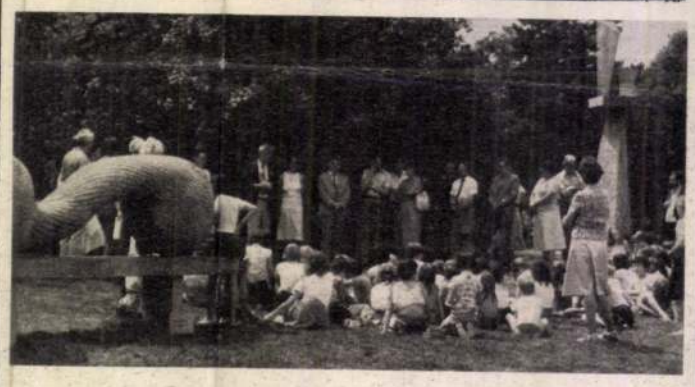

NYÁR A LAKÓTELEPEN

Az egyre szaporodó lakótelepek növekedési ütemét nem követi a művelődési intézmények építése, részben gazdasági okokból, részint tervezési mulasztások miatt. Ez mind köztudott. Ezért keresnek évek óta olyan formákat a népművelők, amelyek ilyen körülmények között is közelebb viszik az emberekhez a színházat, s a többi közösségi szórakozási lehetőséget. Például az utcaszínházat, térszínházat. A „profi" színházak is „kijárnak" a lakótelepi közösségekbe. Ezért is választotta a művelődési otthonok hálózata ezt a formát a nyári lakótelepi élet színesítésére.

Két kerület, a XV. és a XXI. kezdeményezte a „színházalási" akciót, amelyet 1978-ban karolt fel a Fővárosi Tanács. Azóta az akcióba öt év alatt 14 fővárosi kerület kapcsolódott be, nyaranta városszerte 200—300 műsort rendeznek.

Az amatőr színpadok fellépése (innen ered a „színházalás" elnevezés) után a hivatásos művészek produkcióival bővült a program, idén pedig a KI MIT TUD?-on feltűnt tehetséges fiatalok számára is további bemutatkozási lehetőségeket teremtettek ezen a módon.

Pedig a lakótelep nem éppen ideális játékhely, hiszen a bábparavánt feldöntheti a szél, a térhangosítás szinte megoldhatatlan, a táncosok lábának sem tesz éppen jót a beton — és mégis, sokan vannak, akik évek óta viszik, küldetésszerűen a játék, a táncház, a szép szó örömét a a kőrengetegbe.

Bár mindez alapvetően nem oldja meg a lakótelepek közművelődési gondjait, de mégis segít a „csak alvóváros" jellegen változtatni, ezért javasoljuk: Új Tükör klubjaink nyári programként, ahol lehet, műsorokkal, vagy szervezésben nyújtott segítséggel kapcsolódjanak be e hasznos kezdeményezésbe!

EX LIBRIS PÉCSRŐL

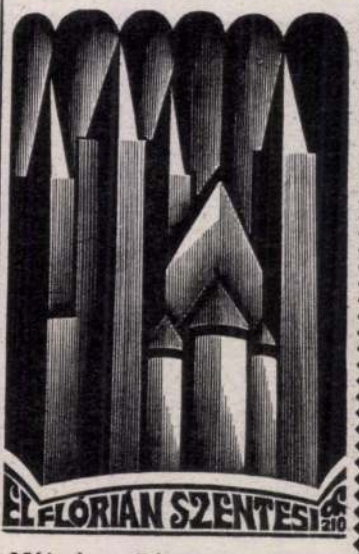

Májusban Pécsett magyar—szovjet barátsági hetet rendeztek. Ennek keretében került sor a Steinmetz Miklós Művelődési Házban, ahol pécsi Új Tükör klubunk működik, A. I. Kalasnyikov szovjet grafikusművész kiállítására. Ezen a művész alkotásaiból mintegy 180 kisgrafika, eredeti fametszetek, ex librisek és alkalmi grafikák voltak láthatók, Szentesi Flóriánnak, a Kisgrafika Barátok Klubja elnökének magángyűjteményéből. Kalasnyikov egyébként Moszkvában él és dolgozik, művei számos nemzetközi kiállításon szerepeltek már sikerrel, így a Budapesten, 1970-ben rendezett nemzetközi Ex Libris kongresszuson is nyert két első díjat.

A kézbe vehető világ

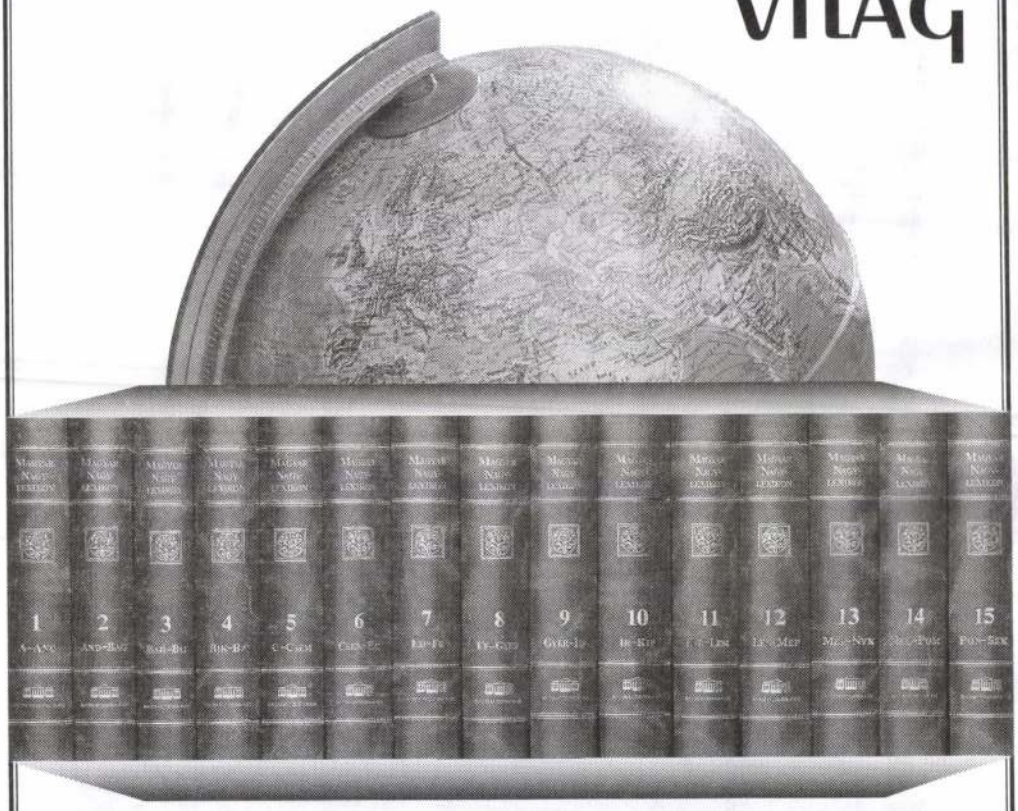

MAGYAR NAGYLEXIKON

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

megjelenés éve: 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004

Magyar Nagylexikon Kiadó Rt. 1395 Budapest, Pf. 439. Tel.: 269 0146 Fax: 315 0451

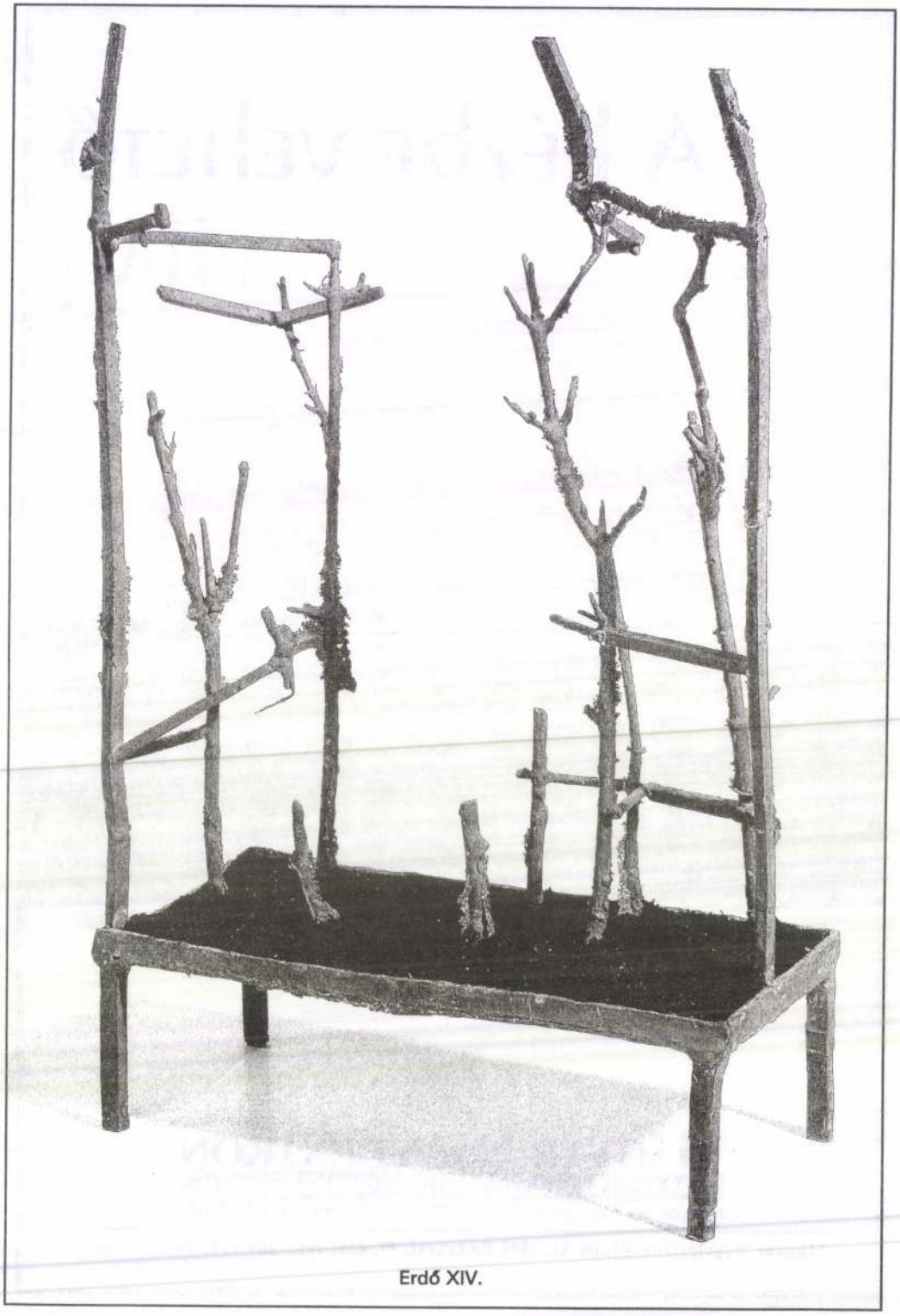

Erdő XIV.

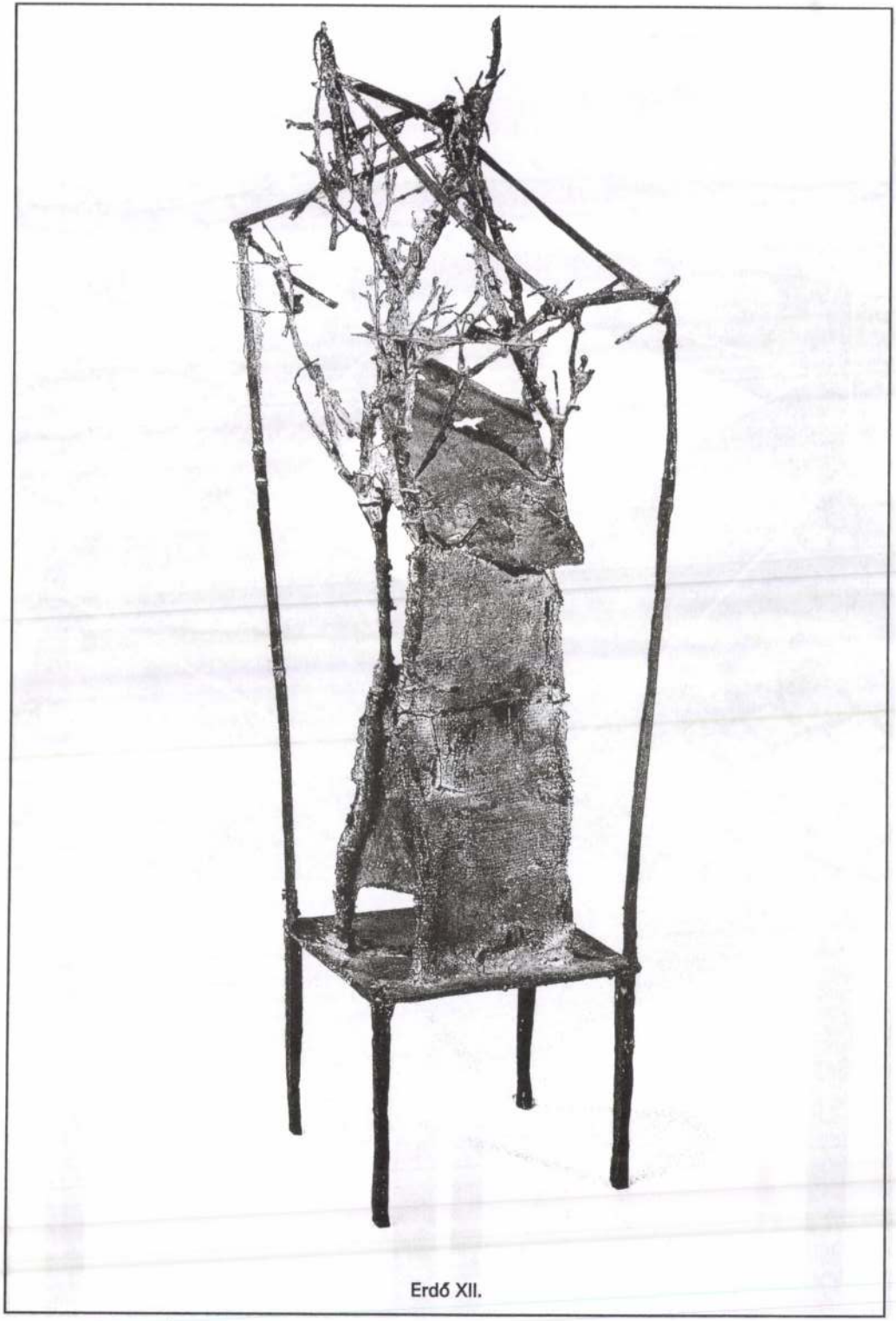

Erdő XII.

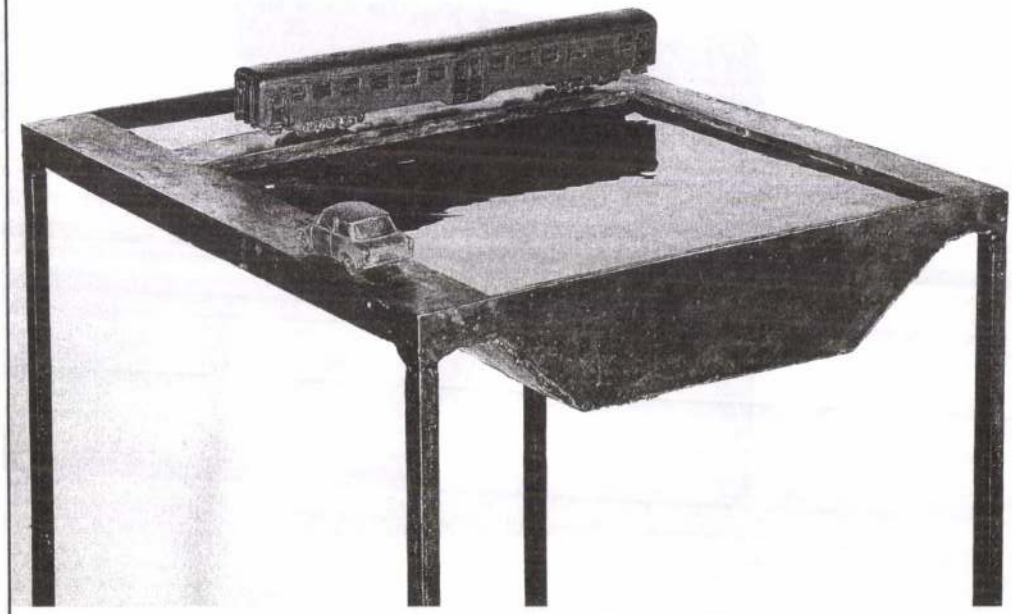

Úton V.

Bronztáj X.

Erdő XII.

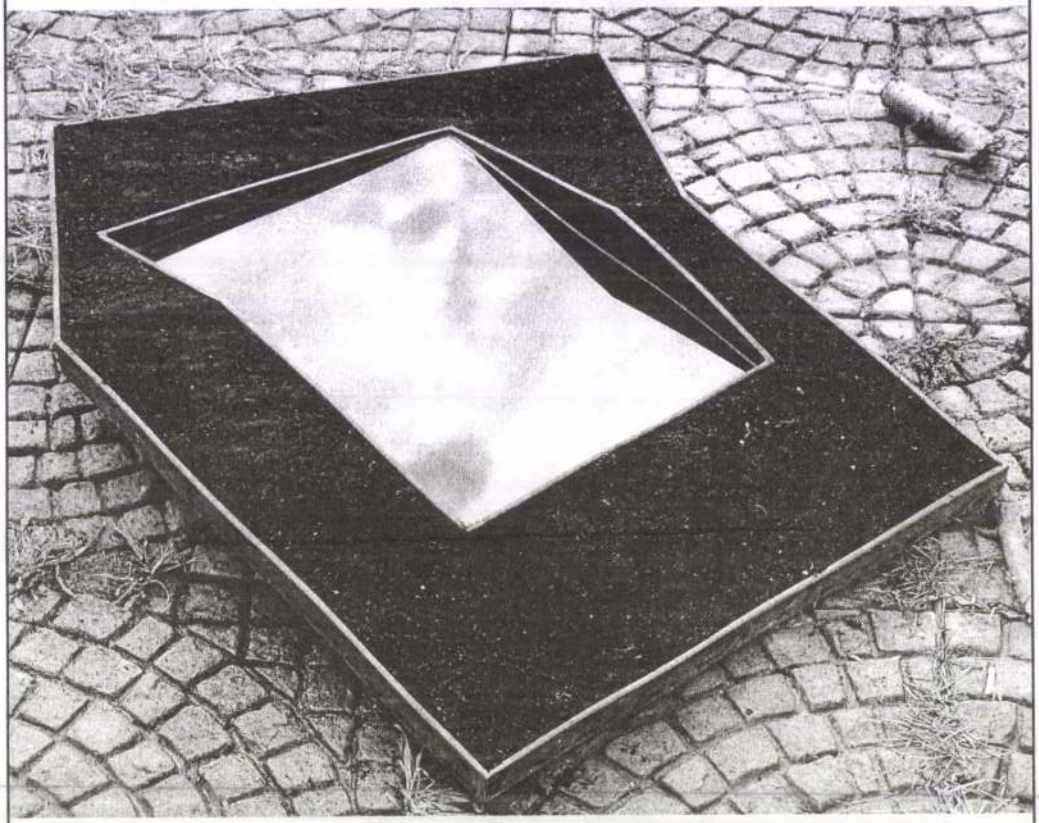

Föld-víz II.

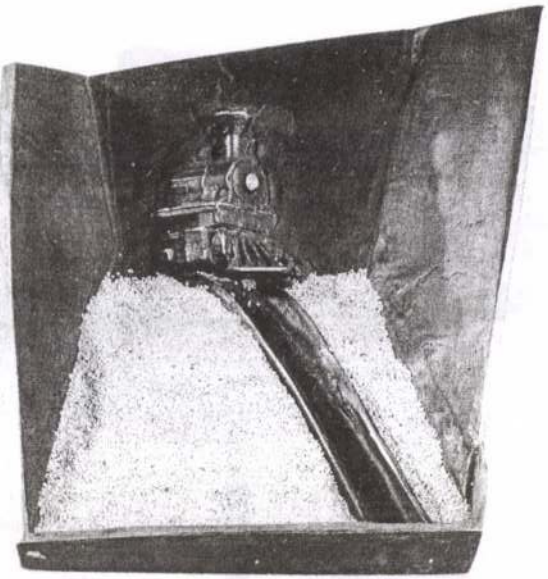

Vonatok IV.

Bronztáj IX.

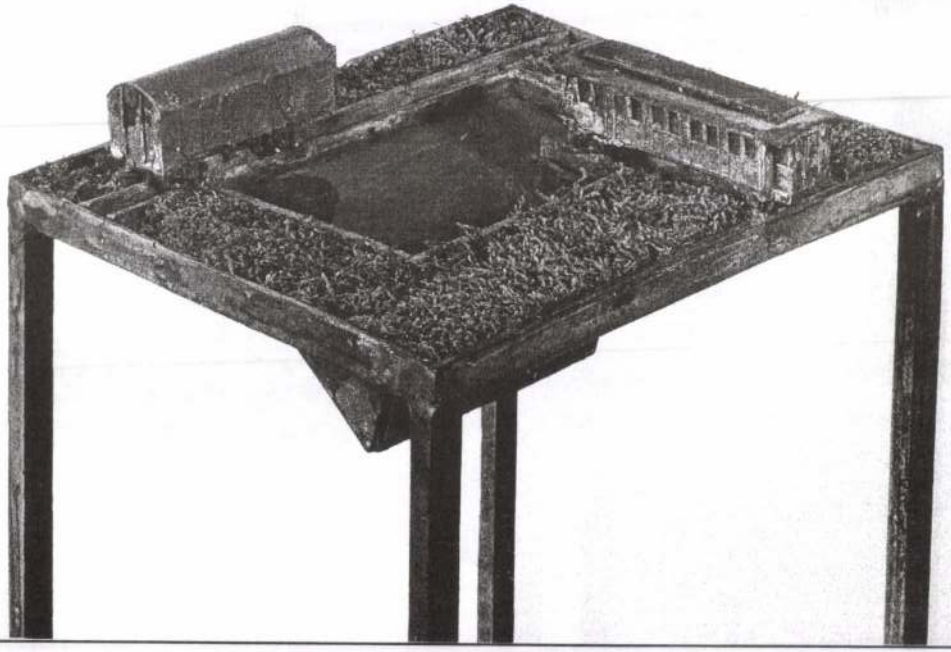

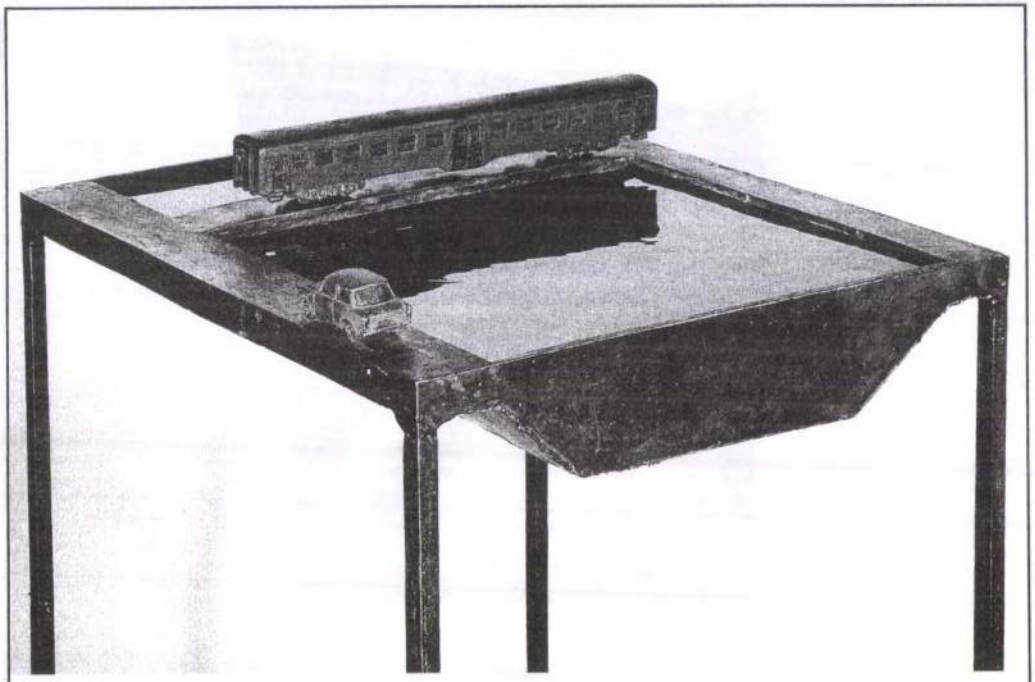

Úton V.

Bronztáj X.

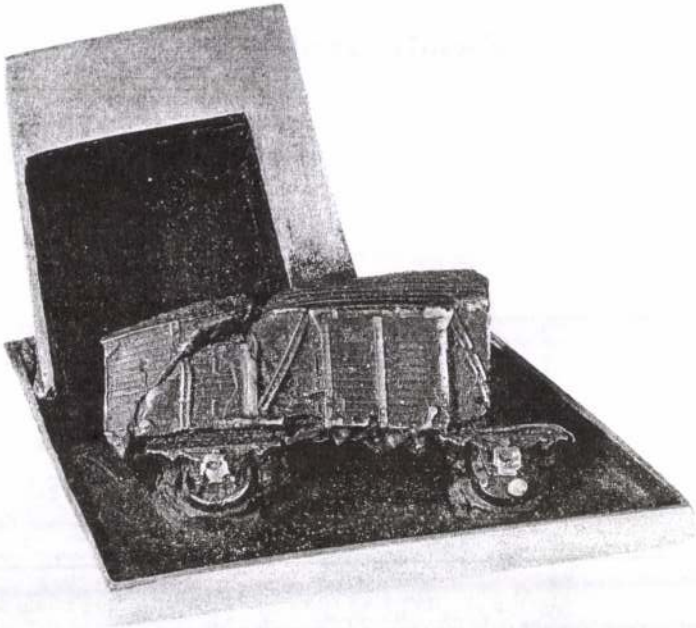

Vonatok I.

Úton I.

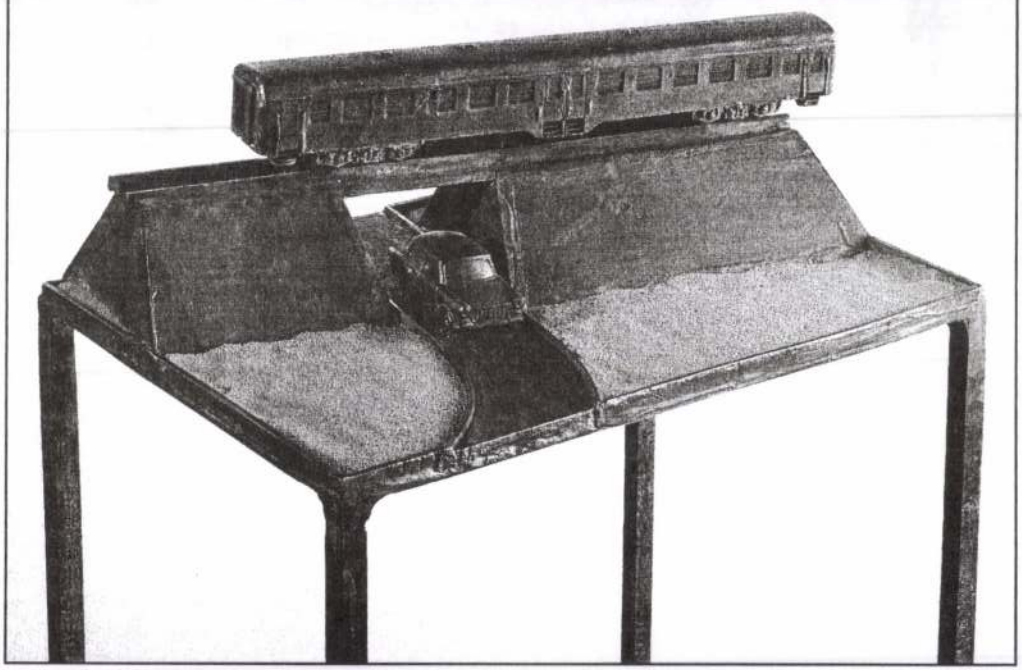

Zsemlye Ildikó szobrai

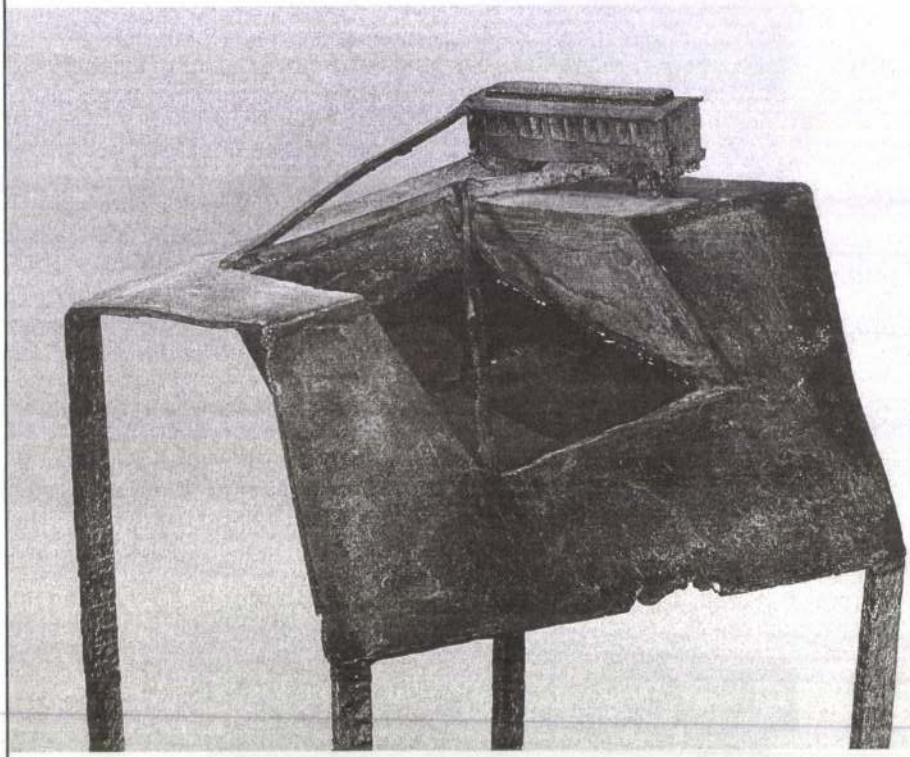

Bronztáj III.

‚Disharmonia terrestris'

/ ZSEMLYE ILDIKÓ plasztikái /

Ismeretes, hogy minden kollektív idegkapacitást igénylő formai program átesik a közúti csoportosítás próbáján, minekelőtte nagy tételben hirdetné önmagát.

ZSEMLYE ILDIKÓ nyíltan eme dialogikus elv szerint alakítja mimetikus kilométerszelvényeit; a járműkategóriák díszszemléje amúgy bódítóen unalmas téma lenne, ha nem értelmezné felül a sebesség mint szerkezet- és rendszerteremtő tényező.

A forgalomirányú moralitás novellisztikus vedlettségét mutató különpályáján úgy szemlélhetjük a rozsnyói gyorsot lesózó turbókasztnit, mintha épp A. helységtől való távolságát becsülnénk a megakasztott nyomaték függvényében. Pompeji gyalog vulkáni sablonjára tűzdelt rekvirátus öntvényei diszkréten mellőzik a személyes teológia balsejtelmét, bár a terepgyártó fantázia, melyből születtek, bőven ontja egy belső krízis mozzanatait.

Szemethy Imre

Zemlye Heléó MV 2003/4

a történészekre testálták a múlt értékelésének feladatát. Ez a megoldási kísérlet azonban éppen a múlt örökségének morális problémáival nem tud mit kezdeni, különösen olyan körülmények között, amikor a politikai erők közötti törésvonal egyik fő konstituáló eleme a múlthoz való viszony. A kialakult abnormális állapotot csak akkor lehet meghaladni, s erkölcsileg tisztán kijönni a hamisításokba fulladó vitákból, ha a múltkép problémáját valahogy megoldják – mégpedig a politika, s nem kizárólag a tudományosság szintjén. A Medgyessy-ügy lezárásának módja azért önveszélyes, mert a hirtelen manifesztálódott apológiaigény mítoszteremtő hevületbe torkollott, s az emberek emlékezetére és józan eszére hagyatkozva a szocialisták olyan morális alapot véltek találni, amely ideiglenesen kihúzta ugyan a pártot a csávából, de amelyre valójában nem lehet építkezni. A probléma tehát ténylegesen súlyosabb, mint amit a konkrét ügy viszonylag könnyű lezárása sejtet; nem pusztán a kormányzás erkölcsi hitelét, hanem a szocialista párt identitását és ezáltal a jövőjét is érinti.

Befejezés nélkül

Befejezésül illenék valami okosnak látszó összegzést tenni, csakhogy a tárgyalt folyamat befejezetlen, folytatása következik. Csak az a kérdés, hogy minek a folytatása: végbemegy-e a konzekvens fideszteleníté, vagy ellenkezőleg, egyfajta kisipari fideszesedés jellemzi majd a kormánypárti politikát? A kormányzás eddigi mérlege pozitív, de ez még nem garancia semmire. Természetesen az eredményességet elsődlegesen olyan szempontok alapján lehet megítélni, mint a célkitűzéseit beváltó jóléti társadalompolitika, a szegények ügyének felkarolása, a gazdaság fenntartható növekedésének helyreállítása, az egészségügy átalakítása, az oktatás korszerűsítése, az EU-csatlakozásra való sikeres felkészülés, majd a lehetőségek eredményes kihasználása stb. Csakhogy a politika nem csupán ezekből a részekből áll – amint azt a Fidesz választási veresége bizonyította –, hanem a köztársaság általános állapotának alakulásából is.

Napjaink egyik fontos kérdése a Fidesz eszkalálódó botránypolitikájának megértése és megfelelő kezelése. E politikai talánynak nem ez a helyes megfejtése: mindenbe, a nevetséges apróságokba is belekötnek, mert a lényeges kérdésekben nem tudnak fogást találni, de ezzel csak maguk alatt vágják a fát. Nem azért provokálnak botrányt *mindenből,* amihez csak érnek, mert ellenzéki pártként „teszik a dolgukat", hanem mert a kormánykoalíció pártjainak ábrázatát is éppolyan ellenszenvesre akarják festeni – bármi áron –, mint amilyen az övék volt a bukás idején. Tapasztalhattuk a múltban: amoralitásával a Fidesz el tudja érni, hogy a jobboldal szilárd bázisát semmiféle erkölcsi leleplezés ne rendítse meg. Hasonló a baloldalon remélhetőleg és szerencsére elképzelhetetlen. Remélhetőleg és szerencsére, mert ez lehet az elfideszesedés legerősebb gátja. A populista-radikális jobboldali offenzívára adott válasz teljességgel inadekvát módja, ha a kormányoldalról Fidesz-típusú reagálásokat produkálnak. Megállapítható, hogy az eltelt időben voltak ugyan „fideszes beütések", de ezek nem voltak jellegadó tényezői a szocialista-szabad demokrata koalíció tevékenységének. Hasonló eszközök és módszerek nem ritkák a politika világában. Az a lényeg, hogy a törvényhozás útján és a demokratikus magatartás mintáival a kormánypártok legyenek képesek tartósan megváltoztatni a korábbi kurzus kifogásolt vonásait, és vegyék komolyan a demokratikus köztársaság eszményét.

nak elénk Zsemlye Ildikó kicsinyke tájszeletei a tekintet szaggatott emlékműveiként, a vonat jelképe által hangsúlyozva. A vonatfülke enteriőrjéből kikukucskáló számára a jelenlét hiányának nyomasztó élménye tudatosul, s vele egyúttal a kis képecskéket látva a jelenlét nosztalgiája. „Sóvárgás az igaz jelenlét után" – ahogy Habermas idézi Octavio Pazt a modernitás tapasztalatáról szólva.[32]

Tulajdonképpen ennek az optikai tapasztalatnak társadalmi, szociológiai aspektusát értelmezi Ernst F. Schumacher híres humánökológiai előadásaiban „talajvesztésként". A kicsiny szociális szerkezetek szűk terét a vonat jelképében megjelenő gyors közlekedési eszközök áttörik. A határok eltűnnek, a migráció és a távközlés következtében minden mobillá válik, s így minden szerkezet – melyek szükségképpeni jellemzője a határolt kicsinység – sebezhetővé válik.[33] A vonat mozgásemblémája itt is a statikus szerkezet kontrasztjaként körvonalazódik, akárcsak Zsemlye Ildikó szobrainak ábrázolásában.

Így – bár némelyik alkotásnál a billenő vonatkocsi konstruktív támasztékai vagy a mohával modellált füves térség a művészet utólagos menedékét, zártságát nyújtja egykori katasztrófák ellenében – a tárgyak a rájuk vonatkozó tartalmi asszociációk tágasságát megnyitva, a formai viszonylatok műalkotásbeli struktúráit és a művészeti teoretikus tér körgyűrűjét áttörve kilépnek a történelmi, szociális térbe.

---

[32] Jürgen Habermas: „A modernség: befejezetlen program", Felkai Gábor (ford.), in: uő.: *Válogatott tanulmányok*, Atlantisz, Budapest, 1994. 262. o.

[33] „A világon mindennek meg kell lennie a maga szerkezetének, különben káosz uralkodik. A tömegközlekedés és a tömegkommunikáció beköszönte előtt egyszerűen adott volt a szerkezet, mert az embereknek csekély volt a mozgásterük. (...) Mára a szerkezet jórészt összeomlott..." – lásd: Ernst F. Schumacher: *A kicsi szép. Tanulmányok egy emberközpontú közgazdaságtanról*, Perczel István (ford.), Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1991. 69. o.

játékvonatra emlékeztető, 1918-as *Vörös mozdony*a annyiban kapcsolható közvetlenebb hatásként Zsemlye Ildikó vonatkocsijának hasonlóképp játéktárgyra utaló jellegéhez, hogy mindkét esetben egyúttal a művészet mint játék gondolatköre is felidéződik.[29] A szobrászi gesztusrendszerbe emelt „bonsai" mellett a vasúti modellezés terepasztalának ugyanilyen „színeváltozása" válik láthatóvá.

A vonat és a vonatutazás élménye azonban nem csupán újabb ikonográfiai elemet jelentett a korai avantgarde művészetben, hanem ezzel egy időben annak a látásstruktúrának a megváltozását is, melyben a vasút mint téma megjelent. Az utazás megváltozott jellege alapvetően alakította át a hétköznapi percepciót, mely a művészeti formákra ugyancsak kihatott. Amit Kafka Goethe útleírásait olvasva a postakocsival utazás élményéből eredően „tájképszerű gondolkodásként" interpretál, szintúgy tettenérhető a vonatutazásnál, csak a táj korábbi lassú változásaival ellentétben itt már sokkal gyorsabban változó képkockákra tagolódva.[30] Mindkét esetben az ablak négyszöge a látás aktusát prediszponálva keretezi a látványt, míg a vonat sebessége kisebb látószögű képek kollázsszerű, fragmentált sokaságát alkotja meg.[31] Mert aki néz, immár kiszakadva a természetből, belül van, s a reflexió távolságából tűnik elé a táj, melyre néha kitekint. Így tárul-

---

29 A művészet mint játék problematikája – s erre itt csupán utalni szeretnék – hagyományosan egy olyan elméleti összefüggést ír le, melynek közvetlenül nincs tárgykonstitutív mozzanata. Tulajdonképpen különválik a fizikai tárgyiasság és a szellemi alakzat. (Vö.: Hans-Georg Gadamer: *Igazság és módszer*, Bonyhai Gábor (ford.), Gondolat, Budapest, 1984. 88–93. o.) A játék absztrakt fogalma ebben az értelemben a játszó szubjektumtól éppúgy függetlenedik, mint ahogy játékos tevékenységének eredményétől, a konkrét műalkotástól is. (Ennek következtében a játék létmódjára vonatkozó kérdés végül is minden esetben túllép a művészetre vonatkozó kérdésen. Az egyedi műalkotás körvonalainak feloldásával magának a művészetnek a sajátszerűsége is elillan, miközben éppen ezért a játékfogalom általánossága a legkülönbözőbb művészeti törekvéseket képes egybeolvasztani.) Az, hogy mi lehet játéktárgy, véletlenszerű vagy konvención alapul, s a játék fogalmából nem levezethető. Emiatt közvetlenül nem hozhat létre teoretikus átjárást játék és művészet viszonya játéktárgy és műtárgy között, a kicsinyítés látszólag közös aspektusa ellenére. Így természetesen csak formális, távoli hasonlóságot jelöl a gyermekjátékok mimetikus miniatürizációja, s nehezen hozható lényegi kapcsolatba a műalkotással.

A parányi játéktárgyak történetük egyik fontos epizódjaként a német pietizmus bensőségesség-kultuszában és az ebből fakadó pedagógiai ethosz közegében találtak otthonra. A bensőségesség, az „innerlichkeit" érzelmessége volt az, melynek figyelme a „lélek rezdülésétől" az aprócska dolgokig kiterjeszkedett. Ennek kisugárzásaként a kicsinységek, akár mint megelevenített játéktárgyak, számtalan irodalmi mű tematikájában, motívumkészletében megjelentek német nyelvterületen. Példák idézhetők Goethe, Jean Paul alkotásaitól E. T. A. Hoffmanon keresztül Büchnerig.

Karl Wilhelm Reinhold (1777–1841) szerint a Jean Paul írásaiban benne rejlő válasz Schiller inkviráló kérdésére – hogy „mely nagyság képes megérinteni a bölcseket" – így szól: a kicsiny dolgok (idézi Klaus Maurice: i. m., 50. o.). Büchner *Leonce és Léna* című művében pedig a XVIII. század német törpehercegségei mint kicsinyített birodalmak kerülnek parodisztikus megvilágításba: „Akár egy hagyma, olyan ez az ország: csupa héj az egész vagy mint egy csomó egymásba dugott skatulya." (lásd: Georg Büchner: „Leonce és Léna", Thurzó Gábor [ford.], in: *Georg Büchner művei*, Európa, Budapest, 1982. 103. o.)

De nyilván számtalan más példa idézhető még, melyek a „kicsinységtörténet" német vonatkozásait árnyalják. Itt a helyszűke miatt legfeljebb csak lehetséges inspirációként jelezhető mindez, mely Walter Benjamin vonzalmát, említett megíratlan tanulmányának tervét (lásd: 15. jegyzet) befolyásolhatta.

30 Vö.: Franz Kafka: *Naplók, levelek*, Györffy Miklós (ford.), Európa, Budapest, 1981. 26. o.

31 A vasúti utazás kulturális hatásáról lásd Jonathan Crary: *A megfigyelő módszerei*, Lukács Ágnes (ford.), Osiris, Budapest, 1999. hivatkozásaként (129. o.): Wolfgang Schivelbusch: *The Railway Journey. Trains and Travel in the 19 Century*, New York, 1979. 145–160. o.

ez csupán hangsúlyozottan lehetősége és nem garanciája a művészi kvalitásnak. Mert hiszen a kisplasztika éppúgy kerülhet a hatalom befolyása alá, akár önként, akár véletlenül, vagy válhat piacorientálttá s „kacsingathat" a polgári vitrinek felé.

Ily módon Zsemlye Ildikó életművének, leendő alkotásainak is egyik csapdája, egyúttal az immanens kritika mércéje lehet, hogy a jelentés a méretre redukálódva (s ez előfordulhat a motívumok variációinak elfáradó ismétlése révén) modorossággá válik. A mű így visszahullhat a preformációként jelölt pepecselés szintjére, ahonnan tulajdonképpen szándéka szerint a művészet szférájába kívánt emelkedni. Míg a másik veszély a kiállítótérből kilépő nagyobb formátum, mellyel ezeknek a műveknek jellegzetes formai és tartalmi feszültséggel teli karaktere sérülhet.

Tárgyai egyelőre azonban még a kiállítótérben állnak. Kicsinységük jellege, a kicsinység általános teóriájának perspektívájából nézve, itt tűnik elő. Mert a parányiság egyidejűleg nyit meg egy távolságot és teremt közelséget. Nem csupán optikai, hanem egyúttal emocionális perspektívája révén sugallja annak a tapasztalatát, hogy egy különös honvágy érzése fogja el az embert az iránt, ahol éppen van. Ezt jelenti a kézműves aprólékosság kapcsán említett munkán belüli szabadidő is, ugyanezt a közelségben kitágult távolságot, hogy eljuthassunk oda, ahol vagyunk. A jelenlét percepciója lesz honvággyá, s a szemlélő mintegy messziről érzékeli azt, ami a szeme elé tárul, miközben otthonra talál.

5.

Zsemlye Ildikó posztamensre emelt konstrukciói az életmű újabb fázisaként parányi vonatkocsik motívumával egészülnek ki, melyek egyrészt tovább árnyalják a kicsinység problematikáját, ugyanakkor organikus és geometrikus kapcsolatának jelentésrendszerét is átrendezik. A vonatkocsi alakja a kompozíció középpontjává lesz, ami egyfajta belső formaként a visszahúzódás következő pillanatát jelenti. Mert hiszen minden, ami kisebb, közelebb van a középponthoz, önmaga középpontjához. Ahogy a természeti elemek magas realitásfokát a geometrikus absztrakció ellenpontozza, úgy a vonatkocsi naturalisztikus ábrázolását a gépi konstrukció felidézett sztereometriája egyenlíti ki. Miközben az organikus anyagok változását-mozgását a struktúrát létrehozó kemény élek próbálják megfékezni, a mechanikus szerkezet mozgás és mozdulatlanság feszültségviszonyát emblematikusan ismétli meg. Ugyanis mozdulatlansága egyidejűleg az egykori mozgás emléke és egy majdani lehetősége – előtt és után töréspontján áll. Ezt az időpillanatot rögzítik József Attila *Ősz* című versének sorai: „Fáradtság üli a teherkocsit, / de szuszogó mozdonyról álmodik / a vakvágányon, amint hazatér." Egy köztes pillanat ez, melyben Zsemlye Ildikó ábrázolásában a természet és a vonatkocsi különböző ideje, anyagszerűségük változásának, úgymond, más-más láthatósági fokán, mintegy párhuzamosan múlik. Akár egy elhagyott pályaudvaron, ahol zölden virít már a fű a sínek között.

Másrészt a kicsiny vonatkocsi, emlékezetébe zárva, idézetként sűríti egybe a motívum művészettörténetét, mely néhány impresszionista előképtől kezdve a futurista és a német dadaista művek technicista rajongásáig vagy a magyar aktivizmusban létrejövő – Moholy-Nagy és Bortnyik nevével fémjelezhető – alkotásokig nyúlik vissza.[28] Bortnyik

---

paloták, hitbizományok, ez a művészeti ág elvesztette a piacát. Csak a kis képeket s a szobrocskákat tudjuk elhelyezni, úgyhogy a törpeség veszélye fenyegeti a művészeteket." Lásd: Balzac: *Betti néni*, Réz Ádám, Kilényi Mária (ford.), Kriterion, Bukarest, 1985. 88. o.

28 A mechanikai szerkezetek (különös tekintettel a vasút és a vonat tárgykörére) képzőművészeti témaként való megjelenését – az ikonográfiai előzmények és elméleti inspirációk összefüggésrendszerébe helyezve – a „MA" köréhez tartozó alkotók kapcsán Szabó Júlia fejti ki elemzésében. Lásd: Szabó Júlia: *A magyar aktivizmus művészete 1915-1927*, Corvina, Budapest, 1981. 93–105. o.

utalása az abszolút kicsinységnek, s nem megtestesíti, hanem megjeleníti, ábrázolja azt. Ha úgy tetszik, a „kimondhatatlanság"-toposz analógiájára a láthatóság határai felé közelítés, melynek révén a mű valami általa láthatóvá tett láthatatlanra utal. Miként az anyagi testek végtelenbe törekvését a gondolkodás vagy a műalkotás lezárja, úgy ennek okán átjárást teremt a látható anyagiság és a láthatatlan szubsztancia között. Ez a láthatatlanság lesz kimondhatatlanná, ezt rejti magába némaságként a műalkotás, ahogy határai mögé emeli a fenséges, átfoghatatlan természetet mint körülvevőt.[24]

A parányiságnak mint a műalkotás létmódjának jellegzetessége tehát, hogy valamiféle belső forma, kivágat,[25] a létezés koncentrációja. Mert amit Kantnál a szubjektum belső, szellemi hangoltsága egyfajta „morális enteriőrré" redukál, az a műalkotásban valóságos belső térként tárgyiasul. Hiszen a franciakert sem más, mint a természetbe kivetített enteriőr, az építészeti architektúra folytatása. Zsemlye Ildikó konstrukciói hasonlóképpen fonják körül kontúrjaikkal a természetet – ezt hangsúlyozza a szobanövényekre utaló gesztus is –, mintegy belsővé téve azt. Ugyanis amit a múzeumi enteriőr terébe emelt természeti elem jelent, azt ismétlik meg a tárgyak saját terükben, öninterpretációs aktusként közegükbe asszimilálva az őket körülvevő közeget. Egy sajátos megkettőződés, egy önmaguktól való eltérés jegyében idillikussá válnak, az „idyll" szó eredeti – kis képecskét jelentő – értelmében is.

Ebből a szempontból vethető fel, hogy tulajdonképpen miben is áll a kisplasztikának – mint a szobrászat jellegzetes műfajának – a kicsinysége. Természetesen itt is csak az abszolút kicsinység lehet a műalkotást megítélő normatív szempont, viszont a konkrét méret relatív volta annyiban azért mérvadó, hogy belső térben, illetve kiállítótérben elhelyezhető tárgyakról van szó. Azonban ez az egyszerre valóságos és teoretikus tér lényegileg határozza meg ennek a műfajnak a jellegét. Mert míg a köztéri szobrok jellemzője, hogy közvetlenebbül ki vannak szolgáltatva – főként anyagi, gazdasági okoknál fogva – a hatalom meghatározta társadalmi, szociális térnek, addig a szobrászi gondolat önállóságának nagyobb esélyt kínál a csekélyebb anyagi ráfordítást igénylő kisplasztika. A kisebb formátum így sokkal inkább képes autonóm műalkotásként elhelyezkedni az őt befogadó s a látszólag tisztán művészetként való megjelenés lehetőségét kínáló kiállítótérben.[26] Ezért a hatalom által irányított megrendelések hiánya – s ezt talán csak csekély vigaszként nyújthatom át a szobrászok nagy részének – növeli a műalkotás létrejöttének lehetőségét.[27] Természetesen

---

24 Végeredményben ez az organikus-geometrikus paradigmatikus viszonyában műtárgyként körvonalazódó feszültség teremti meg a fenséges elméletének Lyotard-féle aktualizálhatóságát is. Lásd: Jean-Francois Lyotard: „A fenséges és az avantgarde", Széchenyi Ágnes (ford.) / Angyalosi Gergely (kontrollford.), in: *Enigma* 1995/2. 49–61. o.

25 Ezért jelenik meg egy XVIII. századi ismeretlen dél-lengyelországi festő „trompe l'oeil" képecskéjén az olló, a művészi kicsinyítés egyéb eszközei, az írótoll és metszőtű mellett. Ugyanitt található egy könyvecske is, melynél a könyv apró formátuma utal a könyvre általában, mint a világ kicsinyítésére. A miniatürizálás – egyúttal önértelmezésként – a mű legfőbb témája, s ezt a kép jobb felső sarkában látható nagyítólencse hangsúlyos motívuma jelzi. Az alul egymás mellé helyezett tárgyak felett középen, a kép műfaji jellegére – a csalásra – utaló, kártyázókat ábrázoló metszet látható. Ennek két oldalán egy-egy portréminiatűr, melyekre, a festői illúziókeltés jegyében, mintha kivágott, ovális kukucskáló nyílásokon át tekintenénk. Lásd: *Zsánermetamorfózisok. Világi műfajok a közép-európai barokk festészetben*, Szépművészeti Múzeum, Budapest, 1992. 194. o.

26 Annak kérdése, hogy ez a tér mennyiben autonóm, további problémákat vet fel, melyek kifejtésére itt nincs mód.

27 Így csupán a szobrásztársadalmat érintő (nyilván nem lényegtelen) egzisztenciális szempontból maradnak érvényben Balzac *Betti néni* című regényében *Hulot úr* állami tisztviselő szavai, aki – a lánya által kiszemelt szobrász férjjelölt anyagi helyzetét tudakolva – a szobrászatról a következő megállapítást teszi: „A nagy tehetségen kívül még nagy protekció is kell hozzá, mert a kormány az egyetlen fogyasztó. Most, hogy nincsenek többé nagyurak, nagy vagyonok, adományozott

Ennek analógiája – a miniatürizáló pepecselés tükreként – a Zsemlye Ildikó műveiben megjelenő organikus és geometrikus, természet és művészet egyensúlyának „belülre" emelt feszültsége. A műalkotás határait folyamatosan átlépni akaró természeti mozgást a kompozíció kicsinyítő absztrakciója gátolja. Ez a kettősség zártság és nyitottság egymásra vetülő jellegzetességét láttatja. Ebből a szempontból érthetjük meg a fenséges problémájának jelenkori művészetelméleti újragondolását is. A barokk franciakert a modern képzőművészet számos alkotásához hasonlóan kétpólusú erőtérként ábrázolja határoltság és határtalanság, művészet és természet antinómiáit. Míg a XVIII. században az angolkert paradigmájával ez eltűnik, s a teoretikus hátteret körvonalazó beszédmódban már különböző kategóriák mentén íródik le műalkotás és természet. Ez jelenik meg a szép és a fenséges alternatíváiban. Vannak dolgok a világban, melyek szépségként, és vannak, melyek fenségesként írhatók le. A fenséges – Kant alapján – a természet jelenségeinek, leggyakoribb példaként talán a sziklás hegyormoknak és a háborgó tengereknek az átfoghatatlan nagysága révén a szemlélődőt parányiságának tudatára döbbenti. Így a természet zárt formákból kilépő jellege kelti fel a befogadóban a fenséges érzését. Azonban az emberi természet szükségszerűsége, hogy elvonatkoztató módon szűkítsen, s valamiképpen zárt struktúrákba rendezze élményeit. Kantnál ezt az átfoghatatlan végtelenség élménye miatt érzett kudarc feloldására szolgáló redukciót – a figyelmét önmagára, önnön erkölcsi hangoltságára fordító befogadó teremti meg. Egyfajta „morális Claude Lorrain-üvegecskét" hord magával a természetben sétálgató, hogy értelmezze, határok közé szorítva kicsinyítse mindazt, amit lát. Így tulajdonképpen az, ami Zsemlye Ildikó példáján szemléltetve a modern képzőművészetben a műalkotás absztrakciója által koncentrálódik, Kantnál morális összpontosítást nyer, s konkrét, fizikai tárgyjelleget nem ölt. Annak ellenére azonban, hogy a fenséges elmélete nem kapcsolódik közvetlenül a műalkotás kategóriájához, *Az ítélőerő kritikája* a műalkotás és a természet problematikus viszonyait mégis termékeny teoretikus feszültségként olvasztja magába. Mert a természetbeli nagyság méretbeli relativitásából a kanti elemzés konklúziói alapján levezethetővé válik a művészetbeli kicsinység jellege. Ahogy a mértékbecslés bizonytalansága miatt Kantnál a befogadó szellemi, morális hangoltságának nagysága válik a megítélés mértékéve, mely egyúttal a határvonás képessége, úgy a műalkotás szintúgy relatív méretbeli kicsinységének kritikai mértékévé, az absztrakció tényén túl, annak szellemi kvalitása. Így beszélhetünk a fenségest jellemző abszolút nagyság fogalma alapján a műalkotás esetében abszolút kicsinységről. Ez lehet az a további szempont, mellyel elválasztható a pusztán technikai bravúrként megjelenő vagy iparművészeti jellegű kézműves miniatürizálás a műalkotástól. A fenséges elméletében azonban a morális nagyság mellett a kicsiség mindig szükségképpen pejoratív tartalmak megjelenítője. Többnyire negatív princípiumként vonul végig az esztétikatörténeten a „csendes nagyságok" árnyékában, hiszen közvetlenül nem a műalkotás kategóriájának fényében körvonalazódik ez a teória.[23]

A művészeti tárgy méretbeli aprósága a viszonylagosság miatt mindig csak jelképe,

[23] Ugyanennek lehet egyik példája Greguss Ágost esztétikájának „Az alacsonyság"-ról szóló fejezete, melyben a kicsinység negatív megítélése szintén a fenségesbeli nagyságot ellentétezi. (Lásd: Greguss Ágost: *Rendszeres széptan*, Az Eggenberger-féle könyvkereskedés kiadása, Budapest, 1888. 156–161. o.) Ezért szükségszerű, hogy Greguss *A paránytan* című kis írása nem az esztétikai, hanem a természetfilozófiai diskurzusba ágyazódik. (Lásd: Greguss Ágost: „A paránytan" in: uő.: *Tanulmányai* (második kötet), Kiadja Ráth Mór, Budapest, 1872. 423–426. o.) A műalkotás kategóriája itt még nem közvetít a két beszédmód között. Mint ahogy Leibniz monásztana is utólagosan – bár esztétikatörténeti előzményekre visszatekinthetően – vetítődik rá Deleuze elemzésében a barokk művészet alkotásaira. (Lásd: Gilles Deleuze: *Le pli. Leibniz et la Baroque*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1988.) A Leibniz-féle monász és a „kicsinységek" összefüggését lásd: Somlyó Bálint: i. m.

című varázslatos meséje, ahol a tulai ezüstművesek, köztük egy „kancsal baloggal", szabad szemmel dolgozva mindenki ámulására megpatkolják az Angliából származó és csak mikroszkóppal látható acélbolhát.[17] A korai kapitalizmus szigorúan a tudományosságra alapozott gyári technológiája és a „régi-jó" kézművesség „piszmogva" munkálkodó versengése, kontrasztja adja ennek a történetnek a hátterét.[18] Leszkov itt annak a mára már eltűnő életformának állít emléket, melynek angyalian lassan, türelmesen tevékenykedő közegében még másként múlt az idő. „Csaknem úgy fest, mintha az örökkévalóság gondolatának eltűnése egybeesnék a hosszantartó munkától való növekvő vonakodással" – idézi Paul Valéryt Leszkovról szóló írásában Walter Benjamin.[19] Mert az örökkévalóságnak a pepecselésben megjelenő igézetével kapcsolódik a kézművesség a művészethez, mely mára talán az egyetlen menedéke lett. A türelmes aprólékosság, a szöszmötölés a kicsiny dolgok létrehozásának egyfajta szociológiai aspektusa, s ez egyre inkább visszahúzódik a hétköznapi tevékenységekből a művészi alkotófolyamatba. Ezért mondja Adorno a bécsi iskola kapcsán a „bandeln"-ről, a pepecselésről: „A hiábavalóval és a semmire-sejóval való szinte megszállott foglalatoskodás a művészet egyik előiskolája", melynek szelleme például Anton Webern végsőkig koncentrált, szinte pontszerűvé sűrített komponálásmódjába is belopózott.[20] A pepecselés mint egy ősi kézműveshagyomány emléke idéződik fel a műalkotásban, s a piciny dolgokban atavisztikus nyomként marad vissza. Társadalmi feltétele ennek a művészetben megőrzött egykori türelemnek és lassúságnak a munka és a szabadidő sajátos viszonya volt, mely alapvetően eltér korunk felfogásától és hétköznapi gyakorlatától. Lewis Mumford értelmezése szerint a szabadidő valamikor nem a munkától való szabadságot jelentette, ahogy a mi mai kultúránk értelmezi, hanem a munkán „belüli" szabadságot.[21] Korunk emberét egy folyamatos oszcilláció, ide-oda mozgás jellemzi munka és szabadidő pólusai között, melyek így egymás fájdalmas kontrasztjaként jelennek meg. Ez a szegmentálódás, állandóan zaklatott kívül-kerülés részben a gyorsan, rövid idő alatt elvégezhető munkák fragmentált füzérét hozza létre, másrészt egyfajta rossz közérzetet, amelyben munka és szabadidő egyként a hiábavalóság szakadékát nyitja meg. Reflexív távolság jön létre, melynek térközeiben magányosan bolyong az individuum. Bár ennek kulturális következményei a művészeti formákba is beszivárogtak – a töredékes írás, az önreferencialitás vagy a modern képzőművészet konceptuális gesztusjellege utalhat erre tünetként[22] –, mindezek ellenére a műalkotás mégis képes összerántani a két pólust, s a reflexív kívül-létet önnön határai mögé emelni. Így a mű asszimilálja a körülvevőt, belül lévőként megismétli külső és belső viszonyát. Kicsinységébe vonja a távolságot, mely önmaga és az önmagára való rálátás közt feszül.

17 Lásd: Leszkov: „A bolha", Devecseriné Guthi Erzsébet (ford.), in: uő.: *Kisregények és elbeszélések*, (I. kötet) Európa, Budapest, 1958. 437–467. o.

18 Itt kell szót ejteni a céhek világában feltűnő úgynevezett „mesterremekről", mely gyakran az adott mesterség által készített tárgyak kicsinyített változata. Ennek elkészítése a mesterré válás egyik feltétele volt. A miniatürizálás pedig az egyik szigorú szabályok által előírt technikai eljárásmód, mellyel a jelöltnek a céh szűkre szabott körébe való felvételét nehezítették meg.

19 Walter Benjamin: „A mesemondó", Bizám Lenke (ford.), in: uő.: *Kommentár és prófécia*, Gondolat, Budapest, 1969. 106. o.

20 Adorno: „Bécs", Bizám Lenke (ford.), in: uő.: *Zene, filozófia, társadalom*, Gondolat, Budapest, 1970. 106–107. o. Kurtág György párizsi éveiben ugyanilyen „előiskolaként", preformációként készítette apró „gyufakompozícióit", melyek zenei alkotásmódját anticipálták. Műveinek jellemzője – Webernhez hasonlóan – a mikrostrukturális szerkesztés. Lásd: Varga Bálint András: *3 kérdés, 82 zeneszerző*, Zeneműkiadó, Budapest, 1986. 207. o.

21 Vö.: Lewis Mumford: „A politechnikai hagyomány", Lukin Gábor (ford.), in: uő.: *A gép mítosza* (válogatott tanulmányok), Európa, Budapest, 1986. 179. o.

22 Ugyancsak ennek kísérőjelensége a főszövegből kilépő, további értelmezéseket sugalló jegyzetek burjánzása, mely ennek a tanulmánynak szintúgy jellegzetessége.

Zsemlye Ildikó kicsiny kertjei körvonalazódnak.[14] Ahogy Francois Guyot Fontaines, a *Gulliver utazásai*nak francia fordítója a XVIII. században Swift regényét a „teleszkóp metaforájának" nevezte,[15] ugyanez – nyilván egészen más aspektusból – elmondható Zsemlye Ildikó alkotásairól is, melyeknél távolság és közelség hasonlóképpen kétértelmű alapviszonyai játszanak. A távolról nézett tájak és a múzeum terének közelnézetébe emelt természeti elemek kettőssége a nézőpontok változtathatósága révén egyszerre jelzi a művészi eljárás és a kicsinység ambivalens jellegét. Így az alkotás elve egyúttal a művek témájává is válik. A kicsinyítés mint általában a műalkotás létrehozásának absztraháló aktusa itt a szobrok önértelmező tartalmaként jelenítődik meg. Ez leginkább abban a művészi gesztusban hangsúlyozódik, mely a korábbi lapos, hegesztett élekkel kontúrozott kicsinyített tájak formai karakterét egy további miniatürizációs folyamat eredményeként megismételve a vékony lábakon álló posztamensekre helyezte. Ennek kísérőjelenségeként ennél a műcsoportnál már megjelenik a moha mint olyan természeti elem, mely a füvet, a pázsitot helyettesíti, modellezi. Akárcsak a bonsai növények esetében – melyek kicsinyítési eljárását Zsemlye Ildikó tulajdonképpen a szobrászművészet eszköztárába és rangjára emeli –, ezáltal a természetet imitáló egyfajta kicsinyített természet lesz láthatóvá. A „bonsai" példája visszautal a már említett „dísznövénykultusz" és műalkotás kapcsolatára. Ugyanis a cserépben, vázában individualizált növény – mely a polgári enteriőr történetének egyik motívuma – sem fogható fel másként, mint a természet kicsinyítéseként, absztrakciójaként, amely a műalkotáshoz hasonlóan valamiképpen pontszerűvé válik.

Ahogy a szobában elhelyezett növény szituációja lényegi rokonságban áll a műtárgyéval, úgy tulajdonképpen minden kézműves jellegű formai, technikai kicsinyítésről is elmondható ez, melyek hasonlóképp valamiféle preformatív, a műalkotást anticipáló státusszal rendelkeznek. Ezért minden parányi tárgyat aprólékos ügyességgel létrehozó tevékenység pusztán játékos céltalansága a művészetben nyeri el megváltását. Partikularitása itt eloldódik attól a szubjektivitástól, mely csupán – az esztétikum talmi látszatát megteremtve – kitölti az üres időt. Mert míg a műalkotás formai, viszonylagos kicsinysége mindig csak utalás a művészet absztraháló aktusára – a redukció tartalmi sokrétűsége mellett –, addig a technikai jellegű kicsinyítés szinte egyedüli tartalmaként jeleníti ezt meg. A formai redukció ebben az esetben egyben a jelentés szolipszista redukciója, függetlenül attól, hogy a tárgy ugyanúgy kivonja magát a funkcionalitás alól, akárcsak a műalkotás. Ennek ellenére azonban éppen a használati térből való kiemelkedés hangsúlyozza az ily módon parányi tárgy és a műalkotás rokonságát. Így áll szemben a kézműves kicsinyítés a funkcionális technikai tárgy – a technológiai fejlődés eredményeként egyre erőteljesebb – miniatürizációjával.[16] Ezt a szembenállást dolgozza fel Leszkov *A bolha*

---

[14] Egyúttal ez igazolja jelen írás azon szituációját, hogy Zsemlye Ildikó kapcsán néhol a művészetről általában is kíván szólni. Hiszen az individuális műalkotás a művészet egészével inherens kapcsolatban van. Kicsiként része a művészet tágasságának. – „Ha az ember egy műremekről kíván szólni, akarva sem kerülheti el, hogy ne szóljon egyúttal a művészet egészéről is, mert amaz magába foglalja emezt, s az egyes esetekből ilyenkor ki-ki bátran levonhatja erejéhez mérten a legáltalánosabb tanulságokat." Lásd: Goethe: „A Laokoón-szobor", Görög Lívia (ford.), in: uő.: *Antik és modern*, Gondolat, Budapest, 1981. 197. o. Teoretikus távolság és a konkrét mű közelségének egyidejűsége, melyre Goethe szavai végeredményben utalnak, tanulmányom legfőbb tétje. S ez itt elgondolható az ide-oda forgatott teleszkóp analógiájára, hogy a szöveg egyúttal strukturálisan ábrázolja is mindazt, amiről beszél.

[15] Idézi: Klaus Maurice: *Das Taschenweltchen / ein Essay über Zinnfiguren*, Bayerische Versicherungskammer, München, 1981. 7. o.

[16] Baudrillard a technológiai fejlődés ezen aspektusát azzal magyarázza, hogy a technikai civilizáció egyszersmind a helyhiány s így a tömörítés civilizációja. Lásd: Jean Baudrillard: *A tárgyak rendszere*, Albert Sándor (ford.), Gondolat, Budapest, 1981. 61–62. o.

golkertnél éppen a kreatív gesztus illant el a természet esetlegességébe olvadva.[11] Ennek következtében egyúttal felszámolódtak a korszakban azok a lehetséges elméleti alapok, melyek a kertet az esztétikai, művészetelméleti diskurzus középpontjába vonhatták volna. Voltaképpen az angliai típus utólag átrajzolta saját francia előtörténetét. A kert főként politikai célzások színterévé, a polgári öntudat retorikus ikonográfiájává lett, valamiféle szabadtéri – társadalomfilozófiai, etikai és történelmi utalásokat hordozó – példatárrá, melyben a természet éppúgy szimbolikus jelentéstartalmak egyik kifejezője, mint a benne található építmények és szobrok. Feloldódott a reflexió lehetőségét magában rejtő kontraszt természet és műalkotás viszonyában, melyet a franciakert viszont a modern művészet nézőpontjáról, jelen esetben Zsemlye Ildikó alkotásainak nézőpontjáról számunkra sugall.

4.

Amit a franciakert elhatárolásként, művészi absztrakcióként elvégez, az a határtalanul kiterjeszkedő, a természet organizmusa által egymásba fűzött háromdimenziós látványszeletekre alapuló angolkertben a szemlélődő befogadóra hárul. Az elhatárolás aktusát itt a sétálgató látogató hozza létre, miközben magánál hordott apró, csiszolt lencséjébe, az úgynevezett Claude Lorrain-üvegbe kukkantva kicsiny panoráma-képecskékre bontja a tájat.[12] Ugyanígy nézheti Zsemlye Ildikó alkotásait a kiállítótérben sétálgató, akárha parányi kertek között bóklászna.[13] Mintha a tárgyak egy látcső vagy nagyítóüveg lencséje mögül tűnnének fel. Kicsinyítés és műalkotásként töténő határvonás mint egymásra vonatkoztatható fogalmak értelmeződnek műveinek teoretikus közegében. Mert hiszen a műalkotás – mely egyfajta „kivágat", a létezés véletlenszerű kontinuitásának a megszakítása, absztraháló sűrítése – voltaképpen kicsinyítés. De tulajdonképpen ez az általánosító megnevezés sem más, mint az egyik lehetséges metafora a művészet egészére kiterjeszthetően. Jelen esetben azonban a „mi a művészet" kérdése az egyedi műalkotás hatókörébe kerülve hívja létre válaszként a metaforát, mintegy redukálva a művészetre vonatkozó beszéd terét. Másrészt a kicsinység általános teóriája egyúttal megnyitja azt a perspektívát, amelynek távolságából

---

11 De felfoghatjuk ezt egy másik aspektusból egyfajta önfelszámolási processzusként, lezáratlan esztétizálási folyamatként is, melyben a művészet korlátlan kiterjesztése révén tünteti el önmagát. Az angol tájkertészek munkájának következményeként – írja Adrian von Buttlar – Közép- és Dél-Anglia egyetlen összefüggő, parkosított tájjá alakult át, lásd: Adrian von Buttlar: *Az angolkert* – Galavics Géza: *Magyarországi angolkertek*, Havas Lujza (ford.), Balassi, Budapest, 1999. 65. o. Ennek kísérőjelensége az angolkertekben megjelenő, távoli kultúrákat, történelmi asszociációkat, filozófiai allegóriákat idéző kerti pavilonok, melyek részben a világkiállítások mellérendelő historizmusának előképeiként tekinthetők. Ez a mindent átfogó esztétizálás kiterjeszkedett a franciakertre is, mely a különböző hangulati és történelmi asszociációkat felidéző angolkert egyik eleme lett, a megszelídítetlen természetet bemutató „vadonnal" együtt. Így tulajdonképpen az angolkert felszámolta a kétféle kerttípus polaritását is.

12 Így járt a fiatal Goethe is oktatói biztatására „képvadászatra" a természetbe. S ha a táj nem keltette fel érdeklődését, figyelmét a „természet apróéletére", az itt „észlelhető picinyke eseményekre" irányította, lásd: Goethe: *Költészet és valóság*, Szőllősy Klára (ford.), Európa, Budapest, 1982. 249. o. A figyelem ugyanazon érzékenysége és koncentrációja sűríti képecskékké a tájat, mint amely a kis dolgokat felnagyítja. A távcső és a mikroszkóp paradigmái alapvetően meghatározták a korszakban a látás prediszpozícióját.

13 Az itt következő fejtegetések nem elsősorban mikrokozmosz–makrokozmosz jól ismert gondolatkörét szeretnék felidézni. Inspirációjukat Zsemlye Ildikó alkotásain túl részben Somlyó Bálint kitűnő írásának (Lásd: Somlyó Bálint: „Kicsinységekről", in: *Határ* II. (új) évf. 1–2. sz. 1993. június 234–242. o.) köszönhetik, mely Walter Benjamin csupán tervezett, de meg nem valósult, kicsinyítésről szóló tanulmányának egyfajta rekonstrukciója. Írásom egyúttal más lehetséges szempontokkal, adalékokkal kíván szolgálni ehhez a rekonstrukcióhoz.

szinte észrevétlenül lassú. Ez a lassú változás lehetővé teszi, hogy az állandó visszaalakítás révén a művészet látszatát megteremtsék. A kert azonban sohasem lehet lezárt egész, legfeljebb befejezhetetlen alkotási processzus. Az angolkertnél viszont a természet változásainak figyelembevétele válik a tervezés elvévé. Itt nem rögzíteni próbálják a természetet, hanem elkerülve a mesterkéltnek tartott „műalkotás-jelleg" látszatát az organikusság benyomását akarják elérni. Az antinómiát itt az jelzi, hogy az emberi beavatkozás nyomait nem képesek teljesen eltüntetni. „Nincs tisztán természetes kert" – mondja Reynolds. Ahogy a franciakert mindig megmarad a műalkotás látszatának, úgy az angol a természetesség látszatának.[10] Ennek ellenére ez utóbbi típusnál tulajdonképpen látszólag megszűnik az antinómia, feloldódik a természeti organizmus szabadjára engedett, mintegy önmagát imitáló mozgásában. Ezért míg itt a természeti jelenségek, mint például az eső esetleges romboló munkája a tervezésbe bele van kalkulálva, az önimitációs folyamat szerves része, addig ugyanez a franciakertnél a „visszaigazítás" munkáját nehezíti meg. Arany János *Semmi természet!* című versében emiatt érvel a kertész a mesterséges öntözés mellett, az eső körvonalakat szétziláló tevékenysége ellen. Arany konklúziója: „Lám hova jutna a művészet / Csak egy pár századig: / De közbe ront a vad természet / S belé kontárkodik."

Az angolkert esetében így tulajdonképpen felszámolódik az a kétpólusú feszültség, mely a franciakertnél organikus–geometrikus, illetve természet–művészet egyensúlyi viszonyait fenntartja. Ezért a franciakert paradigmája lehet az, melynek teoretikus erőterét Zsemlye Ildikó alkotásai megidézik. Mint ahogy nemcsak a „land-art" és az „earth-art", de a modern művészet számos más törekvése is analógiába állítható az elmondottakkal. A XX. század második felében megszülető irányzatok – a „performance" és a „happening", a „process-art", a „fluxus" mozgalom, a különböző folyamatművek, de ide sorolható a „kinetizmus" vagy az „environment" műfaja is, hogy csak néhány példát idézzek – alapproblémája felől visszatekintve vetül éles fény a barokk franciakertre. Ez a visszatekintés teszi lehetővé a termékeny félreértést, s így integrálhatja ez a kerttípus a későbbi esztétikai teóriákat. Ugyanis ezeknek a tendenciáknak legáltalánosabb, manifesztált kiindulópontja műalkotás és környezetének „határfelszámolása". Egyfajta kinyílás válik itt jellemzővé a körülvevő tér felé – mely alatt érthetjük a természetet éppúgy, mint a hétköznapok szociális életterét. Ugyanakkor ennek a nyitottságnak a lényegi paradoxona, hogy egyúttal asszimilációt is jelent. A körülvevő tér a műalkotás terébe emelődik, s ezzel annak zártsága visszaáll. A mozgás folyamata gesztussá merevedik. Műalkotás és környezet szükségképpen műalkotásként megjelenő kettősségét a kívül rekedt térrel elkerülhetetlenül fellépő újabb viszony lezárja. A határok eltűnése – Peter Bürger kifejezését használva – „mindig az eltűnés jegyében áll", melyet a művészeti institúció tart fenn ugyanúgy, ahogy a franciakert fenntartja természeti organizmus és művészi, geometrikus absztrakció viszonyát. Így válnak a különböző „antiművészeti" tendenciák is saját „kudarcukként" művészetté. Mert hiszen az „antiművész" is művész, minden esetben igényt tart a határfelszámolás gesztusának individuális státuszára, tevékenységét nem nyelik el a hétköznapok.

A történeti időben a franciakert divatját felváltó s annak antitéziseként interpretált an-

[10] A kétféle kerttípus különböző viszonyt teremt a végtelennel. Míg a francia határoltságában formálisan kizárja, addig az angol integrálja a végtelent. Így a lukácsi antinómiák visszavezethetők a kanti „tiszta ész" antinómiáira, mintegy ezek kivetítései a kert elméleti problematikájára: „A világnak időbeli kezdete van, és a térben is határolt. – A világnak nincs kezdete, és nincsenek térbeli határai: mind az idő, mind a tér vonatkozásában végtelen." Lásd: Immanuel Kant: *A tiszta ész kritikája*, Kis János (ford.), Ictus, Budapest, 1995. 354–355. o. Ennek fényében állítható párhuzamba a művészi tevékenység az értelem képességével, mely Kantnál a legáltalánosabb jelentését tekintve a határvonás képessége. Ezáltal jön létre összhang képzelőerő és értelem között.

ménye meghatározta teoretikus térbe emelhetők.[8] Művészet és természet viszonya a kert kapcsán csak ebből a kontextusból visszavetítve értelmezhető. Ugyanis a kertészet műfaja a XVIII. századtól létrejövő klasszikus esztétikák vizsgálódásaiban, a művészetről való beszéd közegében – a korszak művészetfogalmát meghatározó okokra visszavezethetően – mindig peremjelenségként, határesetként interpretálódott. Ebben az összefüggésben Zsemlye Ildikó alkotásai előtörténetként idézhetik meg a történeti kerteket, egyfajta nézőpontot, „szemléleti formát" teremtve, ahonnan a múlt látszik. A műalkotás így a rálátás helyszíne lesz – „point de vue".

A kertek létrehozására irányuló tendenciákat a kerttörténet leggyakrabban két egymással szembehelyezkedő, radikálisan különböző típusban jelöli meg, melyek modelljéül a XVII–XVIII. századi francia- és angolkertek konfrontálódó törekvésekként értelmezett kapcsolata szolgál. Ennek a két kerttípusnak a váltakozása (néhol a kettő átmenete) válik jellegzetessé és vetíthető ki a kerttörténet egészére, mint a francia típusú mértani és az angol tájképi irányzat kettőssége. A francia főúri kertek jellemzője egyfajta radikális szembenállás a természettel, itt a hangsúly az emberi alkotás patetikus nyilvánvalóvá tételére helyeződik. Az erős geometrizálás a természeti elemek, fák és bokrok egyenes vonalak mentén való elrendezése, a „parterre"-ek, „bosquet"-k, az „ars topiaria" a természetet architektonikus alakzatokba kényszerítik. Ez az építészeti jelleg jelzi azt, hogy a kert a benne lévő épület – mely a vizuális középpontot alkotja – architektúrájának alárendelt, mintegy annak kiterjesztése. A franciakert kiszakít egy darabot a természetből és azt művészetként rendezi kompozícióvá. A gyakran kilométer hosszú egyenes vonalak, tengelyek, töréseket létrehozó növényi sávok és allék strukturáló rendje révén jelenik meg az éles határvonal, amely művészet és természet között húzódik. – A franciakerttel szemben, annak ellentéteként született meg az angolkert, melynek gyakorlata radikálisan más kertfelfogást tükröz. A formalista törekvések helyett a kertet az őt körülvevő tájba próbálták illeszteni, mintegy elmosva a határvonalat természet és művészet között. A mesterkéltnek tartott szimmetrikus, geometrikus szabályozás ellenében a műveletek a természetesség látszatát akarták megjeleníteni annak az elvnek a jegyében, hogy a „természet nem tűri az ugrást". A természet megformálása úgy, hogy a megformálás egyben az ez irányú tevékenység nyomainak eltüntetése – így értelmezhető az angol kerttervező hagyomány. Nagyon leegyszerűsítve, a különbség a francia- és az angolkert között abban áll, hogy a francia kiszakít egy szeletet a természetből és azt éles absztrahálással műalkotássá változtatja, míg az angol a kiszakítás aktusát elleplezve művészet és természet határvonalát elmosva, a kertet környezete felé „megnyitja" s így a természetesség jegyében alárendeli az alkotást a természet organizmusának. Mindkét kerttervező tendenciában – Lukács György kiváló elemzése szerint – egy antinómia jelenik meg, mely tulajdonképpen a francia típusú kerteknél a kert művészetként való felfogását, míg az angolkert esetében az emberi alkotótevékenység nyomainak felszámolását kérdőjelezi meg.[9] Az előbbi szándéka, hogy az örökké mozgásban lévő növényzetből zárt művet hozzon létre, elméletileg lehetetlen vállalkozás, mely azonban gyakorlatilag azért válik lehetségessé, mert a növények növekedéstempója

---

8 „Künstler als Gartner"címmel jelentetett meg nemrég tematikus számot a *Kunstforum* folyóirat. (*Kunstforum/Künstler als Gartner*, 1999. május–június / 145. k.) „A művész mint kertész" problematikája jellegzetesen a XX–XXI. század kitágult művészetfogalmának kontextusában jeleníthető meg, ahol az intézmény saját közegébe fogadja a természeti anyagokat felhasználó alkotásokat. A „land-art" művek esetében sincs ez másként, hiszen a természeti korrekciókat dokumentáló fényképek ugyancsak itt jelennek meg, műalkotásjellegük itt legitimálódik.

9 Vö.: Lukács György: „A kert", in: uő.: *Az esztétikum sajátossága*, Eörsi István (ford.), Magvető, Budapest, 1978. 482–498. o. Lásd még: Lukács György: Marie-Luise Gothein: „A kertművészet története", in: uő.: *Ifjúkori művek*, Karádi Éva (ford.), Magvető, Budapest, 1977. 635–642. o.

alkotási folyamatként igénylik az állandó gondoskodást. De ugyanezt a gondoskodást elvégzi maga a múzeum intézménye is, mely a szerkezeti élek határain túlnövekvő fű és búza státuszát a változások ellenére mindig visszaállítja. A peremek közé illesztett látványosan és gyorsan változó anyagok révén válik hangsúlyossá a szerkezeti élek, a vas- és bronzstruktúrák anyagszerűsége, mellyel a klasszikus szobrászat általában nem számol. Zsemlye Ildikónál így különös jelentőségre tesz szert a vaslapok rozsdásodása vagy a bronzszobrok öntőszéleinek meghagyott, érdes felülete.

A fémlapok által kialakított konstrukció „kemény élei" határolják, gátolják a természeti elemek változását, próbálják megakasztani a természeti folyamatok mozgását, melynek azonban éppúgy részei. Organikus és geometrikus konfrontációjának megjelenítése csupán annak az időeltolódásnak a következményeként reprezentálódik, hogy a vas és a bronz öregedése jóval lassabban megy végbe, mint a fű növekedése, a föld kiszáradása vagy a víz elpárolgása. Zsemlye Ildikó művei a kívülről érkező hatásokat, a körülvevő tér hatásait legfőbb tárgyukként mutatják, témájukká teszik. Ennek művészettörténeti analógiájaként William Hogarth *Az idő megsötétíti a képet* című, 1761-es metszetére utalhatunk. A képen bal kezében kaszát tartó, szárnyas, pipázó alak látható egy festőállványra helyezett kép előtt, melyre pipájából füstöt fúj. A metszet saját „elöregedésének" folyamatát ábrázolja, miközben tematikus történésébe próbálja illeszteni azt a változást, amely vele mint képpel az időben megtörténik. A műalkotás és az őt körülvevő tér viszonya reprodukálódik itt a műalkotás témájaként – akárcsak Zsemlye Ildikó szobrainál, ahol a konkrét természeti anyagok idézik meg ugyanezt a paradoxont.

A posztamenssel egybekomponált szobrok esetében a posztamens szintén az önínterpretáció funkcióját tölti be. A posztamens a kiemelés, a kiállítás, az absztrakció mozdulatát hangsúlyozza, mely által a tárgy mint műtárgy körvonalazódik. Megismétli a művészi absztrakciót, s ahol pedig ez nincs meg – mint mondjuk egy „objet trouvé"-nál –, ott sajátos átváltoztató képessége révén megteremti. Ennélfogva a posztamens az intézmény (kiállítótér, múzeum) teoretikus kontextusának részeként, eszközeként értelmezhető, voltaképpen az institúció attributuma. Így Zsemlye Ildikó posztamensei – előképként Giacometti *Négy figura állványon* vagy *A kalitka* című, 1950-ben készült szobrait említhetnénk – lényegi elemként jelölik művei önreflexióját, mely által ezek a tárgyak önmagukat mint ennek a térnek a szeleteit értik meg. Saját közegükbe emelve a körülvevő teret, tér és műalkotás belsővé tett viszonyában léteznek.

3.

Geometrikus konstrukció és természeti organizmus hangsúlyozottan megjelenített alapviszonya teszi lehetővé, hogy annak a teoretikus térnek a körét, melyben Zsemlye Ildikó alkotásai elhelyezkednek, még tágabbra húzzuk. A XVII–XVIII. században megjelenő, kerttel kapcsolatos elméletek körvonalazzák azt az erőteret, melynek problematikájával Zsemlye Ildikó művei – George Kubler kifejezését használva – azonos „szisztematikus korban" vannak.[7] Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül a másféle történeti idő szempontja sem, a megváltozott, lényegileg különböző teoretikus tér. Mást jelent egy geometrikus kontúr, mondjuk egy négyzet a XVIII. században, és mást jelent a XX–XXI. századi modernitásban. Zsemlye Ildikó alkotásainak jellege más rokon törekvések mellett lehetővé teszi, hogy a XVIII. századi – főként a szociológiai, politikai térben, s az ehhez kapcsolódó beszédmódban megjelenő – kertre vonatkozó doktrínák a múzeum intéz-

[7] Vö.: George Kubler: *Az idő formája*, Szilágyi Péter és Jávor Andrea (ford.), Gondolat, Budapest, 1992.

A művész eddigi – alig tíz évre visszatekintő – életműve mintha egyetlen gondolat formai variációinak konfigurációját alkotná. Ugyanazon alapviszony más-más nézőpontbeli és technikai megoldása következetesen egymásra utaló, egymást felerősítő műveket hozott létre, melyek így valamiképpen egyidejűnek látszanak. Ha mégis időbeli fázisokra bontjuk az életművet, akkor olyan kibontakozásként írhatjuk le, mely a reflexiótól az önreflexióig ível. Egy folyamat állomásai, melyben a művész megérti önnön szándékait. Így az első periódus alkotásai azok a lapos, néhol felnyíló hegesztettvas-, illetve bronzkonstrukciók, melyek geometrikus peremközeit vagy mélyedéseit föld, homok, víz, beültetett búza és fű konkrét anyagisága és tónusa tölti ki. Az „anyagi részek" és „színbeli mezők" a szigorúan geometrikus élek mentén ütköznek, erőteljesen hangsúlyozva tárgyiasságuk súlyosságát, nehézkedésük horizontális feszültségét s egyúttal a feszültség nyugalmát. Organikus és geometrikus más perspektívájú alapviszonya jellemzi az *Erdő-sorozat* vékony posztamens-lábakon álló darabjait. Ezek a viaszveszejtéses technikával, különböző természeti formák, főként faágak lenyomatai alapján készített transzparens művek vertikalitásukkal a könnyed lebegés képzetét keltik. A motívumok törékenységét geometrikus vázak, karók támasztéka ellensúlyozza. A művek itt leginkább a bronz „egynemű közegében" körvonalazódnak, de egyes daraboknál megjelenik a fű közvetlen realitása mint a központi forma vízszintes alapja. A szobrok ezen sorozatához kapcsolódnak, mintegy jegyzet gyanánt, azok a fényképekkel dokumentált, a valóságos természetben, erdőkben végrehajtott tájkorrekciók, melyek drótok és szalagok segítségével geometrikus részletmódosításokat eszközölnek az élő organizmuson. Az említett két műalkotás-együttes azonos problémáinak felismeréséből ötvöződött az a tárgycsoport, melynél a lapos, padlóra fektetett konstrukciók kicsinyített modelljei a vékony, négylábú posztamens vertikalitásába emelődtek. Így a felülnézetre komponált horizontális tájmakettek egy további kicsinyítési processzus eredményeként – önintepretációként – jelennek meg az állványokon. Ha ragaszkodunk a művészettörténeti címkékhez, akkor esetleg „land-art" modellek „minimal-art" átírásait láthatjuk. A monumentalitás, az emlékmű-jelleg az alkotások modellszerűsége folytán itt egy folytonos ígéret erőterét tárgyiasítja: mindig csak majdan megvalósítandó tájkorrekciók és nagyméretű emlékművek vázlatait, terveit sugallják a szobrok. Ez az aspektus erősödik fel azáltal, hogy ez a tárgycsoport apró vonatkocsik motívumaival egészül ki, mely az organikus-geometrikus szűkszavúságot asszociációkkal telített térré tágítja. Ezzel egy újabb feszültség, disszonancia jön létre, melyben a szobor „verbális" jellege a tiszta forma eszményével konfrontálódik, térábrázolás és térbeliség, térbeli autonómia és heteronómia kettősségét idézve.

Zsemlye Ildikó alkotásainak öninterpretációs jellege leginkább abban válik láthatóvá, ahogy a tárgyak asszimilálják, határaik mögé emelik, jelentésükbe vonják a körülvevő teret. A természetből vett elemek (föld, víz, homok, fű) egyedül a múzeum vagy a kiállítótér közegében képesek műalkotásként megjelenni. Geometrizálásuk, szerkezetbe foglalásuk aktusa tulajdonképpen az intézményben való elhelyezésük aktusát képezi le, illetve ismétli meg. Ez egyben rávilágít arra a XVII–XVIII. századtól tetten érhető aspektusra is, melyben a természethez való megváltozott viszony a dísznövények kultuszában megjelent. Az eredeti természeti közegéből kiemelt, cserépbe ültetett és állványra vagy vázába helyezett individualizált növény a polgári enteriőr „szemléleti formájában" a műalkotáshoz hasonló státuszra tesz szert. A természet esetlegességéből, némaságából a történelem verbális tartományába helyeződik. Ezáltal egyfajta előzetes absztrakció, a műalkotást megelőző preformáció, a hétköznapi ember életét átitató „kvázi-művészet" jegyében értelmezhető, melynek művészi megdicsőülése a csendélet műfajában következik el. Zsemlye Ildikó művei ugyanígy emelik a dísznövénykultusz hétköznapi tevékenységét a műalkotás régiójába, mert hiszen fűvel, földdel, homokkal beültetett alkotásai egy utólagos

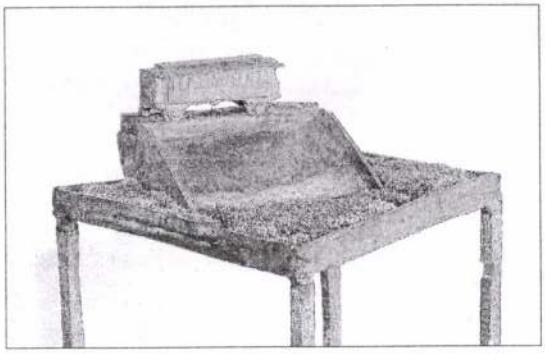

Bronz táj I. (részlet), 2001. Bronz, moha; 18x17x110 cm.

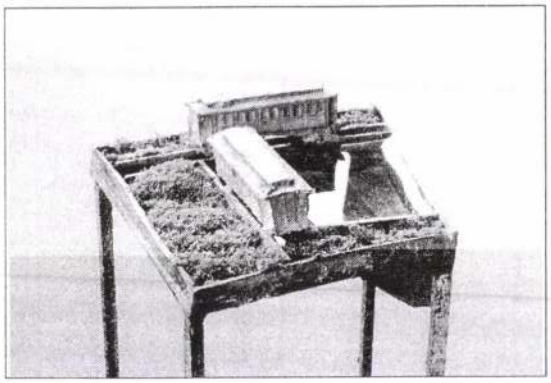

Bronz táj II. (részlet), 2001. Bronz, moha, víz; 17x16x102 cm.

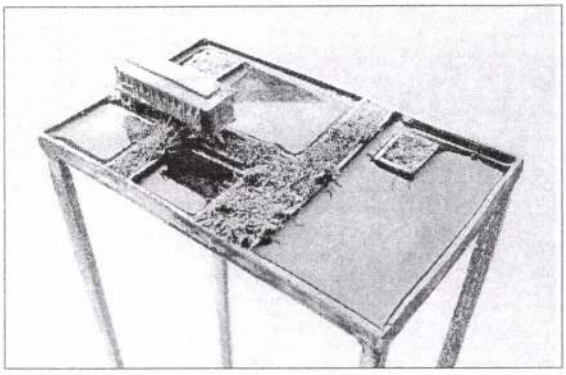

Bronz táj III. (részlet), 2001. Bronz, moha, víz; 16x19x104 cm.

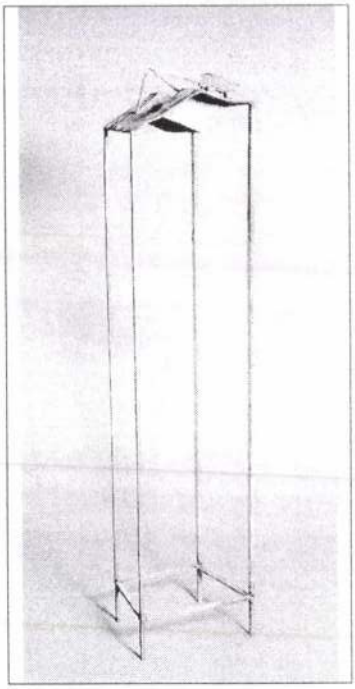

Bronz táj IV., 2001. Bronz, víz; 18x19x105 cm.

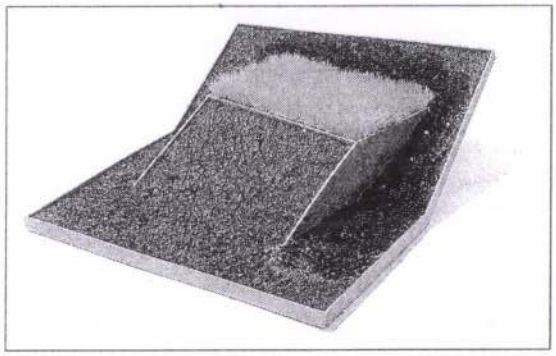

Föld–fű I., 1997. Vas, föld; 95x87x45 cm.

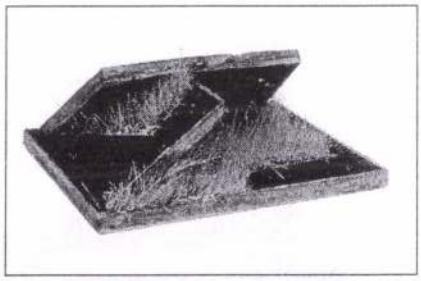

Föld–fű–homok, 1995. Bronz, föld, fű, homok; 26x22x10 cm.

Tó I., 1997. Bronz, fű, víz; 23x23x136 cm.

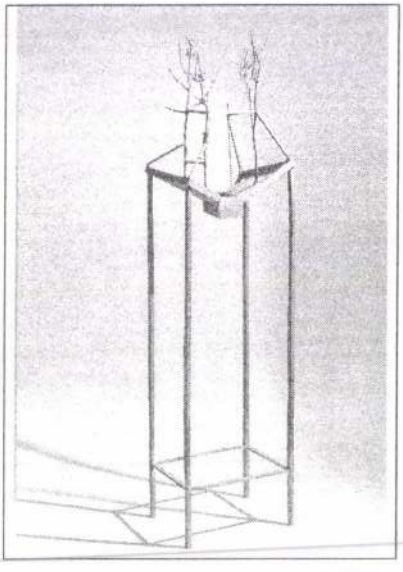

Folyó, 1997. Bronz, víz; 24x21x108 cm.

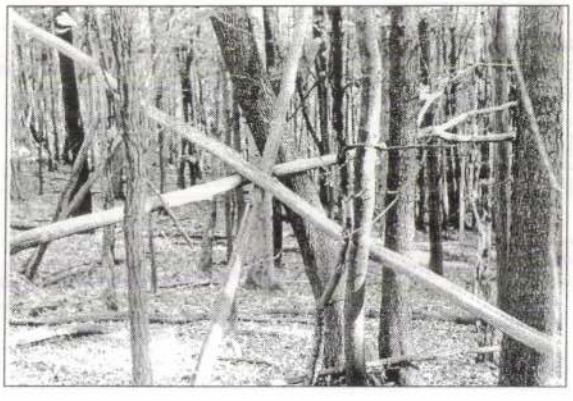

Erdei ready-made, 1990. Fotó.

rajzolja meg, s így egyfajta szegélyt hiposztazálva gátolja műalkotás és valóság határvonalainak elmosódását. Mert mihelyt eltűnni látszik ez a határvonal, s ez a modern művészet számos irányzatának tendenciája, a teória visszaállítja azt. A műalkotás határai viszont egyúttal a teória határai is. Az interpretáció körülveszi az alkotást, de nem hatol a belsejébe, hanem annak tereként funkcionál a valóságos, érzékletes tér analógiájára: „Íme, a műalkotás belül, míg kívül a magyarázat." Valamiféle összehúzódás, csupán körülírható kicsinység, melynek intimitásába visszavonul a mű, hatókörében tartva és struktúrájába vonva a körülvevőt, ez válik itt jellegzetessé.[5] Minden vonatkozó elmélet, teória, interpretáció szükségképpen nyelvi szférája mentén némasága által elhatárolódik, feloldhatatlanul megszakítva a térbeli és nyelvi kontinuitást. Ezáltal minden önreflexió, a külsőt önmagába illesztő szándék ellenére – s ezt illusztrálják Boccioni említett alkotásainak térábrázolás és térbeliség ambivalenciájával leírt viszonylatai – minden műalkotásnak az adott tér meghatározta lehetősége, hogy visszamaradjon benne valami kimondhatatlanul, melyet a nyelv kimondani nem, csupán körülvenni, körülhatárolni képes. Ennek a némaságnak a fogalmát azon esztétikatörténeti akusztikájú normatív megfogalmazás írhatja le, mely a műalkotást mint „második természetet" értelmezi. Így a természet némaságává összehúzódott absztrahált tárgyiság egyúttal önnön kontúrjai mögé záródik vissza annak a történelemnek a teréből, amely éppen ezeket a kontúrokat determinálja.

Műalkotás és tér, természet és művészet, zártság és nyitottság, esszencializmus és institucionalizmus fogalmainak polaritása egymásra vonatkozó dialektikus viszonyként fogható fel, akárcsak a művészet és a művészetről való beszéd korrelációja. Mert az interpretáció nem utólagosan övezi a műveket, hanem azok lehetőségfeltételeként működik közre.[6] Kialakít egy elméleti térszerkezetet, ahol sajátos létezésük kirajzolódik. Ugyanakkor ez a struktúra sohasem önkényes, ugyanis a vizsgálódások rendszerét a műalkotás korlátozza, eleve determinálva, bűvkörében tartva az interpretációs mezőt, ahol a feltevések megfogalmazódnak. Utólagossá valójában azért nem válik, mert az elemzés mozgása ugyanabban a teoretikus térben játszódik le, mint amelyikben a művek megszületnek.

Mondjuk, úgy van a műalkotás – szándékosan banálisnak tűnő hasonlatot alkalmazva –, mint apró sziget, amelynek partjait a nyelv végtelen tengerének hullámai mossák. A határtalannak tűnő *fenséges* tér ölelésének koncentrikus középpontjában, a forma lehatároltságában. Körülötte, vonzásterébe vonva a különböző lehetséges interpretációk, teóriák és elméletek közelebbi és távolabbi vízgyűrűi.

2.

Zsemlye Ildikó alkotásait táguló gyűrűként öleli körül természet és művészet viszonyának filozófiai és művészettörténeti problematikája, melynek közegében ezek az alkotások elhelyezkednek. Plasztikái leghangsúlyosabban ebben a széles horizontú teoretikus térben, tér és szobor viszonylatrendszerének sajátos, egyéni megfogalmazása révén karakterizálódnak.

---

5 Ez a paradoxon a modern műalkotás lényegi eleme. A műalkotás individualitása azon önreflexív gesztus által jut kifejezésre, hogy úgy veszi fel magába a körülvevő teret (így a teoretikus teret is), hogy tárgy és tér viszonya magában a tárgyban megjelenő viszonyként jelenik meg. Nyitottságának és zártságának, „beszédszerűségének" és némaságának ellentmondását ez a gesztus jelöli. A mű így önmaga és az önmagától való „eltérés" jegyében áll. Ebben a distanciában vonatkoztatható egymásra az egyedi műalkotás és a művészet kettős autonómiája is.

6 „Azért vannak művek, mert létezik az intézmény. Ha nem így volna, csupán szép tárgyaink vagy fétiseink lennének" – írja Peter Bürger. Lásd: Peter Bürger: „A modern esztétika ellentmondásai", Lázár A. Péter (ford.), in: *Világosság* 1991/6. szám. 440. o. vagy: Peter Bürger: *Theorie der Avantgarde*, Suhrkamp, Frankfurt, 1974. 78–80. o.

rülvevőként, a tárgy szféráját alkotó elemként fogja fel, nem gátolja a tér „szemléleti formaként" való kanti meghatározásának felidézését. Tér és idő mint szemléleti formák a dolgok lehetőségfeltételét alkotják. Az érzékelhető dolgok korrelatív kapcsolatban vannak az őket lehetővé tévő szemléleti formákkal, mert hiszen Kantnál a tapasztalatszerzés lehetőségfeltételei egyúttal a tapasztalat tárgyainak is lehetőségfeltételei. A szobor viszont sajátos szituációjából kifolyólag az említett ambivalencia révén válik jellegzetessé. Tér és műalkotás relációja, a Boccioni és a konstruktivizmus példáján említett feszültség megfogalmazható abban az apóriában, hogy a szobrászati alkotás valamiképpen ugyanannak a térnek az ábrázolására tesz kísérletet, mely ezt az ábrázolást lehetővé teszi. A művészet a szobrászat paradigmájában ily módon próbálja megérteni saját alapjait azáltal, hogy témájává emeli. Ezen önmagára pillantó nárcizmusa által szakítja meg a szobor a térbeli kontinuitást, melybe mintha szándéka alapján visszasimulni igyekezne. A műalkotás különös elhatároltságként, formaként marad vissza s fénylik fel az őt körülölelő atmoszférában. Mert míg a tárgyak általában, főként funkcionális természetük következtében feloldódnak a szociális, használati térben, addig a műalkotás megőrzi körvonalait. Így a hétköznapi tárgyak mibenlétét meghatározó térrel szemben a műalkotást létrehozó tér alapvetően más jellegét, modalitását kell kiemelni.

A térfogalom relativitása ugyanis nagy mértékben elbizonytalanítja a tér és műalkotás viszonyára vonatkozó túlságosan általános, formális értelmezéseket. Ugyanis „nincs általános, teljességgel szilárdan álló tér-szemlélet, hanem a tér abban az értelmi rendben nyeri el meghatározott tartalmát és sajátos illeszkedését, melyben formálódik. (...) A tér nem rendelkezik egy teljességgel, egyszer s mindenkorra szilárdan adott struktúrával; e struktúrát csak azon általános értelmi összefüggés által nyeri el, melyben felépülése végbemegy."[2] Cassirer fenti mondatait továbbgondolva azt mondhatjuk, hogy nem létezik tér önmagában, csak térre vonatkozó elméletek, melyek azonban előfeltevéseiket ismét csak egy őket lehetővé tévő adott doktrína teréből merítik. A dolgok ezen elméletek szférájában válnak körvonalazhatókká mind formailag, mind tartalmilag. A műalkotás lehetőségfeltételét viszont egy sokdimenziójú teoretikus tér hozza létre, mely egyúttal valóságos térként is megtestesül – leghangsúlyosabban – a múzeum intézményében. Ezzel formálisan kiküszöbölődik a tér – Kant filozófiájában gyökerező – puszta kategóriává, „nem-létté" illanó jellege, melynek problémáját Cassirer említi idézett előadásában.[3] Mert míg korábban a templom szakrális, a teológiai gondolkodás inspirálta közegében vagy az arisztokrata kastélyok s később a polgári enteriőrök reprezentációs szférájában értelmeződött egy-egy alkotás, addig a múzeum és a különböző galériák a „tisztán" művészetként való megjelenés lehetőségét kínálják. Ez az összefüggés képezi a művészet – Peter Bürger írásaiban is tetten érhető, de főként Arthur C. Danto művészetfilozófiája által inspirált – institucionális elméletének alapját. Az „Artworld" fogalma Danto alapján annak a kontextusnak a jelölése, mely a tárgyakat műalkotásként értelmezve öleli körül.[4] A kontúrokat az interpretáció

---

2 Ernst Cassirer: „Mitikus, esztétikai és teoretikus tér", Utasi Krisztina (ford.), in: *Vulgo*, 2000/1. 241–242. o.

3 Egyúttal elméleti veszteségként háttérbe szorul Henri Focillon „határoló tér" és „közegtér" közötti finom megkülönböztetése is. Lásd: Henri Focillon: „A formák élete", in: uő.: *A formák élete / A nyugati művészet*, Vajda András (ford.), Gondolat, Budapest, 1982. 41. o.

4 Az institucionalizmus elméletének a képzőművészet egészére kiterjesztett problematikája véleményem szerint kimondatlanul inkább a szobrászat, mint a festészet paradigmájára támaszkodik. Szobor és tér említett sajátos viszonya teszi lehetővé, hogy a teória hangsúlyossá váljon. Ugyanis például Andy Warhol „Brillo-dobozai" a képként (főként keretezett képként) megjelenés előzetes absztrakciója révén sokkal kevésbé szorulnak az intézmény teoretikus kontextusára, mint Duchamp „objet-trouvé"-i. Persze azért rászorulnak, de korántsem annyira, mint a használati kontextusból kiemelt tárgyak.

ANGHY ANDRÁS

TÁJAK ÉS VONATOK

Zsemlye Ildikó alkotásairól[1]

„Téli éjszaka. Benne
mint külön kis téli éj,
egy tehervonat a síkságra ér."
József Attila: *Téli éjszaka*

1.

A szobrászat legáltalánosabb műfaji sajátosságainak elemzésekor a térbeliség problémája megkerülhetetlen. A vizsgálódás szempontjai – s ez jellegzetesen a modern, avantgárd szobrászat révén vált hangsúlyossá – szükségképpen összekapcsolódnak a térre vonatkozó értelmezésekkel. Így a XX. századi plasztika számos alkotása a tér egy sajátos interpretációjaként fogható fel, s ezt a művek kísérőszövegeként megjelenő művészesztétikák, különböző kiáltványok és programnyilatkozatok is alátámasztják. A probléma középpontját itt már önreflexióként teremti meg a szobrászat egész történetére visszavetíthető elméleti ambivalencia, melyben a tér egyszerre értelmezhető az ábrázolás tárgyaként és közegeként. A szobor saját létezésének reflexiójaként helyezkedik el abban a térben, melyet egyidejűleg megjelenít. Ez a feszültség, melynek tulajdonképpeni feloldási kísérleteként jön létre a mű, a térben való elhatárolódás és folytonosság, diszkontinuitás és kontinuitás térelméleti problémájának jegyében áll. Hisz a szobor minden esetben kiszakít egy szeletet a térből – megtörve a dolgok közegének folytonosságát –, miközben az őt körülvevő, rajta kívüli teret egyidejűleg hatósugarába vonja, fenntartva a megakasztott kontinuitást. Ennek illusztrációjaként elég, ha Umberto Boccioni *Folytonossági formák a térben* című, 1913-ban készült, jól ismert alkotására gondolunk, vagy ennek előzményére, az 1912-es *Térbe táruló palack*ra. De ugyanígy utalhatunk példaként a konstruktivista szobrászat és az architektonikus tér viszonyára, ahol a szobor valamiképpen kicsinyített architektúra-jellegében válik ellentmondásossá. Ebből a nézőpontból a művek annak a szándéknak nyomaként maradnak vissza, mely az ábrázolt tárgy elszigeteltségének feloldására a környező teret is az ábrázolás határain belülre akarja emelni. Ezáltal a tárgy mintegy reprezentálni próbálja önmaga és környezete kapcsolatát. Csakhogy a környezetével áthatott szobor erővonalainak meghosszabbítása ellenére ismét csak elhatárolódik az őt körülvevő környezettől. Nem tud kilépni zártságából, csupán egy illúzió révén érzékelteti a mozgást, mely által mintha a külső térbe kilépve visszatekintene önmagára. Azonban minden szükségképpeni zártsága ellenére a szobor közvetlen kapcsolatban létezik az adott érzékletes térrel. Térábrázolás és térbeliség ambivalenciájában a plasztikai alkotás egyidejűleg meghatározó és meghatározott, sajátos erejével strukturálja az őt strukturáló teret.

Ez a hétköznapi nyelvhasználatban gyökerező térfelfogás, mely a teret valamiféle kö-

[1] Tanulmányom elkészítésekor a Kállai Ernő Műkritikusi Ösztöndíjban részesültem, melyet ezúton is szeretnék megköszönni.

általános és a különös tökélyekkel."[19] Watelet szócikke pontosan érzékelteti, hogy az ideális az egyedi részleteknek az összeillesztését jelenti. Másként fogalmazva: az ideális nem más, mint olyasvalami, amit darabokból raktak össze. Nem meglepő, hogy az akadémiai oktatásban éppen ekkortájt terjedtek el az úgynevezett *écorchék*: Jean-Antoine Houdon (1741–1828) mechanikus, darabokra szedhető figuráit nevezték így, amelyeket egy sebészorvos irányításával készített, és amelyeket a festők oktatására használt Rómában, a Francia Akadémián. Blake, Sade, Mary Shelley vagy Hoffmann alakjai elgondolhatatlanok Houdon találmánya nélkül. De a *Wilhelm Meister vándoréveiben* (1829) is feltűnik: Wilhelm egy anatómiai műhelyben faragott és viaszból formált testrészeket vesz szemügyre, amelyeket a mester („művész") az ízületek, csontok, inak pontos figyelembevételével készített el. „Wilhelm megtudta mármost, hogy efféle modellek titkon már igen elterjedtek, még nagyobb csodálkozással hallotta azonban, hogy a látható készletre csomagolás vár, így indul tengeren túlra."[20]

De nemcsak Houdon tett sokat a test instrumentalizálása és darabokra való szétszedése érdekében. Henri-Louis Jaquet-Droz 1774-ben Párizsban három automatát mutatott be, amelyek olyan élethűek voltak, hogy *android*oknak nevezték őket;[21] a tanítványa, Henri Maillardet Londonban telepedett le, s 1800-ban ott mutatta be a saját automatáit. De már korábban, 1772-ben Londonban a Spring Gardenben James Cox megnyitotta a saját múzeumát 56 automatával.[22] Az automatákról szóló könyvek népszerűek voltak; az ismertebbek közé tartozott Dr. W. Hooper *Rational Recreations* című műve, amely Londonban, 1794-ben jelent meg. Philipp-Guillaume Curtius 1770-ben Párizsban alapított egy viaszbábu-kabinetet, és halotti maszkot készített minden híres kivégzettről. Az ő munkatársa volt Madame Tussaud, aki 1802-ben Londonban nyitotta meg a saját filiáléját, a Stranden.[23] 1798-ban a belga Robertson *Phantasmagoria* címen nyitotta meg a laterna magicáját, ahol a félelemtől többen elájultak. Londonban pedig 1802-ben nyílt egy *phantasmagoria* Philipstal irányításával; a figurák, akiket bemutatott, képesek voltak változtatni az alakjukat, a méretüket, megnőttek, összementek feloldódtak, eltűntek a levegőben, sőt egymásba is beleolvadtak.[24]

Amíg Németországban Jénában és Berlinben a költők és a filozófusok a töredék teóriájával foglalkoztak, addig Európa más országaiban már javában gyakorolták a test töredékessé tételét. Miközben Grabbe és Hoffmann az emberi test „szétveréséről" fantáziált, addig az angolok és a franciák már sorozatban kezdték gyártani a szétszedhető és újra összecsavarozható testmodelleket. Az emberi test egy újszerű *anatómiai érdeklődés* tárgya lett, úgy, ahogyan Sade márki szereplői sem kínzóik szadista ösztöneinek, hanem *anatómiai* érdeklődésének lesznek áldozatai. Megannyi *écorché*: a test darabokból épül fel. Vagy megannyi *corps morcelé*: a test fragmentumokra esik szét. Ha a test deszakralizálódik, akkor nézőpont kérdése csupán, hogy ugyanazt a testet szépnek látják-e, vagy az elmúlás, a szétesés, a fragmentálódás hírnökének. Ahogyan a *Heinrich von Ofterdingen*, illetve a *Szodoma 120 napja* nemcsak ellentételezi, hanem ki is egészíti egymást, ugyanúgy a torz és az eszményi, a töredékes és az egész, az eleven és a halott sem csupán ellentéte, hanem beteljesítője egymásnak. Mindegyik árnyéka a másiknak, úgy, hogy közben mindegyik önálló, fölülmúlhatatlan fényforrásként is szolgál.

---

19 Idézi: Solomon-Godeau, Abigail: *Male Trouble. A Crisisin Representation*, Thames and Hudson, London, 1997. 122. o.

20 Johann Wolfgang Goethe: *Wilhelm Meister vándorévei*, Budapest, 1983. 358.o.

21 Vö.: Hillier, Mary: *Automata & Mechanical Toys. An Illustrated History*, Jupiter, London, 1976. 55. o.

22 Uo., 58. o.

23 Vö.: Ockman, Carol: *Ingres's Eroticized Bodies. Retracing the Serpentine Line*, Yale University Press, New Haven and London, 1995. 100–155. o.

24 Castle, Terry: *The Female Thermometer – Eighteenth-century culture and the invention of the uncanny*, Oxford University Press, Oxford, 1996. 141. o.

A MAI NAP KRÓNIKÁJA

Harc az ínyencségek körül

Brillat Savarin Anthelme 1825-ben írta meg a minden ínyencek bibliáját a „Physiologie du Gout-t", amely magyar fordításban nem a szószerinti szabatos értelmezésben, tehát az „Ízlelés" fiziológiájának, hanem sokkalta tartalmasabb, kétértelműbb értelemben „Az ízlés fiziológiája" címet kapta. A sokrétű munka nemcsak a kifejezetten konyhaszagú kérdésekkel foglalkozik, hiszen komoly fejtegetéseket találunk benne — jogászi precizitással (a szerző a legfelsőbb semmitőszék bírája volt Franciaországban) — a haszonról, a konyhaművészet történetéről, de a gyomron át követhető pszichológiai ráhatásokról is. Érdemes idézni tőle az ínyencség hasznáról vallott nézeteit: *„Nemzetgazdasági nézőpontból tekintve, az ínyencség az a kötelék, amely a napi fogyasztásra szánt élelmiszerek kölcsönös kicserélésével egymáshoz fűzi a népeket... Az ínyencség határozza meg az élelmiszerek árait, annak megfelelően, hogy középszerűek, jók, vagy kitűnőek-e ezek — már akár természettől való, akár az elkészítés gondosságának köszönhető ez a minőségük... Az ínyencség élteti a reménységet, a buzgalmat és sarkallja a vetélkedést a halászokban, vadászokban... akik munkájuk és felfedezéseik eredményével a minőség dolgában legnehezebben kielégíthető éléskamrákat naprólnapra megtöltik..."*

Tudta ő nagyon jól, hogy milyen hatással van az emberre a kiváló étkek sora és ezért nem kis humorral az irodalom-esztétika és történelem-szemlélet új kategóriáit is felállította: *„...elvi álláspontra helyezkedve, kijelenthetjük, hogy a komikus költőknek a szabályos, a tragikus költőknek a késedelmes, az elégia és az idill-költőknek pedig az elpetyhüdt emésztésűek közé kell tartozniuk..."* A háborúságban is fontosnak tartotta a megfelelő ételeket, s idézte is az egyik tábornokot, aki angol létére (bár azok sohasem lehetnek igazi gourmanok) így kiáltott fel: — Siessünk, hogy katonáink megkezdhessék a csatát még addig, ameddig a roastbeef még a gyomrukban van!" Egyszóval nagyhatalom az ínyencség, s küzdöttek is értékesítéséből szerzett javaiért. Erről is szól a mai történetünk.

***

1892-ben, ezen a napon húnyt el Szegeden, Pick Márk a cseh-morva származású kereskedő — 49 éves korában — aki megalapítója volt a híres magyar szalámigyártásnak, már ami a világhírnevet illeti. Ugyanis előtte már többen is gyártottak szalámit Szegeden és környékén, valamint Pesten. A krónikák feljegyzése szerint már 1841-ben egy Peter Rolando nevezetű olasz cinköntő töltött és árusított szalámit, majd Torossy József pesti kereskedő is belefogott ebbe a szakmába. Nagyüzemi kísérletek is voltak a pesti Windisch cégnél, ahol Kis Márton vezetésével már évi 40 tonnát is legyártottak, de a piacszervezésben lemaradva fel kellett számolni üzemeiket. Talán nem véletlenül az első komolyabb sikereket a gyártásban és az értékesítésben a nagyobb sertéskereskedők és hízlalók érték el. Lippai Nagy István és Mári Pál révén derült az is ki, hogy a jól hízlalt mangalicaféle sertés tiszta húsa a legízesebb erre a célra. A keletkezett nagy mennyiségű zsiradék értékesítése jelentette számukra is a legnagyobb problémát, mint a későbbiekben a Pick gyárnak is. Mindenesetre az 1876-os országos ipari kiállításon már három szegedi szalámikészítőt tüntettek ki kiváló minőségű árujáért. Akkoriban ötöt gyára volt a városnak és eleinte 160, majd 1900-ban már 380 tonna terméket gyártottak... Történetünk hőse 1869-ben alapította termény üzletét Szegeden, s bár ennek semmi köze sem volt még a szalámigyártáshoz, máig is ezt tekintik a cégalapítás dátumának. 1872-ben ezt a kereskedelmi tevékenységet paprikaőrlő-teleppel és kereskedéssel is kibővítették. A terjeszkedő családi vállalkozás ütemét jelzi, hogy 1878-ban állították ki az iparigazolványt: *„Pick Márk... Szeged szabad királyi város iparűző lajstromába 175. szám alatt bejegyeztetvén, s ezen bejegyzésről... az iparigazolvány kiadatott"*. A szalámigyártás 1883-ban vált külön a Pick cég többi üzletágától és csak 1855-ben indult el a nagyüzemi gyártás olasz munkásokkal. Miután 1886-ban megkérte a kizárólag szalámi-gyártásra szóló iparengedélyt, nagy kiterjedésű telket vásárolt az egykori Margit utcában (a mai Gutenberg utcában) és ott már szárító és füstölő is épült. 1897-ben már a birtokukban volt a kétemeletes gyár, a bélkamra és a raktárhelyiségek. Az üzleti vállalkozás sikerének a titkát abban is kereshetjük, hogy a gyártáshoz szervesen hozzátartozó melléktermékek értékesítését is megoldották. Így külön piaca volt a szalonnának és a bőröknek is... Az alapító halála után, de annak előkészített tervei alapján, került sor 1900-ban a legnagyobb beruházásra, amikoris a gyárat 15 000 korona befektetéssel áthelyezték a Felső-Tisza partra, a Zsótér és Maros utcai részre. Valójában ettől a pillanattól kezdve, illetve amikor megvásárolták a Tiani szalámigyárat, vált valóban hatalmas értékű vagyonná maga a Pick Szalámigyár, hiszen az éves termelési szint meghaladta a 300 tonnát. Ekkortól már nagyon sokan vetélkedtek azért, hogy valahogy „birtokon belül" legyenek ebben a hatalmas üzletben. A családi perpatvarokon túl nemegyszer a politikai eszközöket is igénybe vették a „lerablás érdekében". Az alapító halála után az özvegy és annak bátyja, Weisz Mihály tulajdona lett az üzem és a legidősebb fiú; Pick Jenő csak 1906-ban lépett be. Ő még tovább bővítette a termelést, bár 1919-ben családi háborúság kezdődött, mert Pick Móric építész és Pick-Petri Lajos szobrászművész, majd Pick Margit (gróf Berthold Antalné) is részesedést követelt. Weisz Mihály is kiszállt és megalapította az Alföldi Szalámigyárat, majd Móric Bécs melletti Alt-Erlaa-ban egy másikat... 1934-ben az özvegy és Móric is kilépett az üzletből és csak Jenő folytatta tovább a szalámigyártást és sikerült betörnie a tengerentúli piacra is...

Aztán az államnak kapóra jött a zsidótörvény és 1942-ben a gyár vezetését átadták Biharváry Gusztáv huszárszázadosnak, majd a front közeledtével Pick Jenő veje, Bányász Ferenc lett a vállalatvezető. A boldogság nem tartott soká a felszabadulás után, mert az új állam is „éhes" volt és először Pick Jenőt internálták, majd rendőri felügyelet alá helyezték és 1949 március 26-án államosították a gyárat... Most több nyugati — valamikori konkurens cég — megvásárolná a nagyhírű gyárat... Sokak szerint csak azért, hogy bezárják...

***

Márpedig akkor a magyar ínyesmesterségek egyik stratégiai fegyverét veszítjük el. De reménykedjünk, hiszen Savarin az ízek és kultúra pápája is biztat bennünket: *„... a dolgok természetén alapszik, hogy ami szertelen, az nem tarthat sokáig...*

Dömölki Lajos

KOSSUTH

04.30 Reggeli Krónika 05.40 Falurádió 08.10 Törvénykönyv 08.30 Hangszemle Rádió-, televízió-, kulturális programok 08.40 Napközben Közérdekű magazin 11.05 Rigórádió 11.35 Rókacsárda Részletek Ágh István regényéből 5. rész 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Falurádió (ism.) 13.05 Vendég a háznál Gyerekekről felnőtteknek 13.15 Fúvós muzsika 13.30 Dicsérjétek az Urat! Egyházi műsor 14.05 Klasszikusok mindenkinek Barokk kamaramuzsika 15.05 Határok nélkül naplója 16.00 Délutáni Krónika 16.20 Zenefórum /élő/ 17.05 Hírvidék Erről beszéltünk a Magyar Rádió körzeti stúdióiban 18.00 Esti Krónika 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Összeállította: Géher István 20.05 Népzenei emlékeim Béres János sorozata 21.05 Téridő Tudományos figyelő 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Terítéken 23.05 Kis éji zene A rádió lemezalbuma

PETŐFI

04.30 Hajnali Kalendárium 06.03 Reggeli csúcs 07.40 Sportreggel Labdarúgó magazin 08.00 Műsorajánlat 08.05 Slágerparádé 08.50 Apró-cseprő gyerekekről 09.00 Hírek 09.03 Zöld telefon Környezetvédelmi tudakozó 10.55 Gordiusz plusz 11.00 Hírek 11.03 Családi persely avagy a pénz is boldogít 11.15 Szív küldi... 12.00 Cigányzenészek hangalbuma /3.rész/ 13.00 Hírek, időjárás 13.10 Derűre is derű Szakonyi Károly: Játéküzem 13.38 A Petőfi válaszol 14.00 Pihenőidő Zenés délután nyugdíjasoknak 17.00 Hírek, időjárás 17.05 Kölyökrádió 17.32 Ziccer 18.30 Segíthetünk? 19.00 Hírek, időjárás 19.05 Karcolatok Bemutatjuk Kovács Ákos szólólemezét 20.00 Magatartásformák 21.10 Hatodik érzék Kapcsolatkeresés egy rejtett világgal 22.00 Bors Őrmester Szív-klubjának öreg zenészei /1. rész/ 23.03 Sporthíradó 23.10 Napforduló

BARTÓK

06.00 Muzsikáló reggel 09.05 Pódium 10.05 Kosztolányi Dezső: A rossz orvos /3.rész/ 10.50 Rienzi Részletek Wagner operájából 11.40 Népdalkórusok, hangszerkettősök 12.00 Hírek 12.05 Hangverseny délidőben 13.13 Zenekari muzsika 14.05 Cubes Francia társalgás 14.20 Tomizza: A jobbik élet 8. rész 15.06 Romantikus operákból 16.00 Hírek 16.05 A Zathureczky emlékverseny győztesei 1. rész 16.35 Magyar zeneszerzők rézfúvós kamarazenéjéből 17.00 Metronóm Zenebarátok órája 17.50 Most olvastam 18.00 Hírek, időjárás 18.05 A magyar zene évszázadai — A Szózat másfél százados útja 19.35 Az MR Szimfónikus Zenekarának hangversenye 20.25 Halhatatlan magyar vers Tóth Árpád 21.30 A Janus Pannonius Tudományegyetem női kamarakórusa énekel 22.05 Debussy: Pelléas és Mélisande 23.00 Fiók 23.30 Jazz 0.05 Századunk zenéjéből

JUVENTUS RÁDIÓ

08.00 Hírek, információk, sport 09.00 Az ikszediken túl 10.00 Legendás előadók 11.00 Magazinműsor 12.00 Juventus Koktél 13.00 UFO magazin 14.00 Nap vendége 15.00 Szív küldi szívnek 16.00 Délutáni magazin 17.00 Rock mesterei 18.00 Hírek, információk, sport.

GYŐRI RÁDIÓ

06.55 Műsorismertetés 07.00 Budapesti krónika 07.30 Nyugat-Magyarországi Krónika 08.00-09.00 Második óra. Benne: Önkormányzati híradó, Reggeli telefon, Postazsák, Nyugdíjas percek, Baba-mama, Slágernaptár.

TV 1

05.40 Falutévé — géptippel
06.00 A Reggel
08.30 Közjáték
08.35-12.05 NAPKÖZI
09.00 Kedves Celina
Francia filmsorozat
XIII/2. rész
10.00 A klinika
NSZK tévéfilmsorozat
(ism.) XII/11. rész
Egy erős asszony
11.00 Játék
12.00 Hírek
12.05 Képújság
16.00 Délutáni egyenleg
16.10 Csodálatos a világ
Amerikai ismeretterjesztő
filmsorozat XXII/6.
Élő pajzsunk
16.45 Parnasszus - játék
17.00 Northwood
XXXVIII/25. rész
17.30 MOST
18.00 Hol-mi?
18.15 Pénzvilág
18.25 NAPKÖZI
18.45 Esti mese
Jó éjszakát kíván a Disney!
Sok hangya kacsát győz
19.00 Miami Vice
Amerikai krimisorozat
Koktélparti
20.00 Híradó
20.30 Telesport
20.40 Három boltos kisasszony
Tévéfilm
22.05 AKTuális
22.25 Világ-példa-tár
23.15 Közjáték
23.20 Mint Makó Jeruzsálemtől
Dokumentumfilm-sorozat
IV/2.: **Imre Londonban**
és Izraelben
00.05 Híradó
00.10 BBC-híradó

TV 2

06.00-09.00 NAP-KELTE
15.35 Műsorismertetés
15.40 Testestől, lelkestől
NSZK tévéfilmsorozat
(ism.) XXVI/19.
A kis dióhéj
16.25 Kérdezz! Felelek
Egri János műsora
16.45 Oszkár tudja
Környezetvédelmi rajzfilm
17.00 Híradó
17.06 Észbontó
Ismeretterjesztő magazin
gyerekeknek
17.26 Gyerekeknek
Denver,
az utolsó dinoszaurusz
Amerikai rajzfilmsorozat
Denveré a pálma
17.50 Elektor kalandor
Logikai videójáték
18.00 Híradó
18.10 Regionális híradó
18.25 Ön választ!
19.05 Operamesék
Angol zenés tévéfilm
Verdi: Otello
20.10 AC Parma —
Royal Antwerpen
Labdarúgó KEK döntő
Közvetítés Londonból
(Hosszabbítás
lehetséges!)
22.00/22.45 Esti egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló
22.20/23.05 Időjárás
22.25/23.10 Napzárta előtt...
22.45/23.30 Visszatérés
Malaveilbe
Francia tévéfilm

DUNA TV

16.00 Hírek, műsorismertetés
16.05 Évforduló
16.10 Csongor és Tünde
Tévéfilm I. rész (ism.)
17.30 A tenger I.
Expedíció a Nagy Falhoz
18.05 Nótaszó
18.30 Mesesarok
19.00 Kórház a város szélén
Csehszlovák tévéfilmsor.
XX/6. r.: **Gyermekrablás**
20.00 Szerelmem, Elektra
Színes magyar film
21.15 Gazdakör
Magazinműsor
gazdálkodóknak
21.45 Dunasport
Férfi kézilabda,
magyar kupadöntő (II. f.idő)
22.15 Évforduló

RTL

07.00 Jó reggelt, Németország! 09.00 Ironside (ism.) 10.00 Gazdagok és szépek Am családsorozat (ism.) 10.30 Megéri az árát! Játékshow 11.00 Kockázatos! Főszerepben: a tudás, a tempó és a pénz 11.30 Családi párbaj Vidám vetélkedő szupernyereményekkel 12.00 Hírmagazin 12.30 A springfieldiek története Családsorozat 14.10 Vészhelyzet Amerikai filmsorozat 15.00 Gyilkosság a hobbija Am. krimisorozat (ism.) 16.00 Hans Meiser Tv-kerekasztal beszélgetés 17.00 Ki a főnök? Am. vígjátéksorozat (ism.) 17.30 Egy rém rendes család Am. családsorozat (ism.) 18.00 Tizenegy 99 Magazin 18.45 Hírek 19.15 Vigyázat, robban! Magazin 19.45 Jó idők, rossz idők Német családsorozat 20.15 Otthonunk Kamerunban NSZK játékfilm (1961 120') R: Alfred Vohrer Fsz.: Johanna v. Koczian, Götz George 22.15 A Stern Tv-magazinja 23.15 Gottschalk Késő esti show Utána: Hírek 24.00 Éppen Alaszka! Amerikai filmsorozat A testvérem, az anyám 01.00 Egy rém rendes család Családsorozat 01.40 Ki a főnök? Vígjátéksorozat

SUPER

13.30 Eco Record Környezetvédelmi magazin 14.30 Videogenerátor — Zenei klipek, interjúk 16.30 Zenés műsor 18.30 Bonanza — western 19.30 Richar Diamond Bűnügyi filmsorozat 20.00 Környezetvédelmi magazin 21.30 Gazdasági magazin 22.00 ITN-hírek 23.00 A terület — Amerikai film

SAT 1

06.00 Jó reggelt a SAT1-gyel! 09.10 Kalifornia Napja alatt Am. családsor. (ism.) 10.00 A hallgatag angyal Német melodráma 11.35 Szomszédok Családsor. (ism.) 12.00 Szerencsekerék (ism.) 12.40 Népzenei parádé (ism.) 13.30 A szenvedély árnyéka Amerikai szórakoztató filmsorozat 14.20 Szomszédok Családsorozat 15.45 A bosszúállók Angol krimisor. 16.45 Kockáztass! 17.20 Menj az egészre! 18.30 Sporthírek 18.45 Híradó 19.00 A szív az adu Szerelmes játékshow Stephan Lehmann-nal 19.30 Szerencsekerék 20.15 Boldogság a havason A Chiemgauier Népszínház előadása felvételről 22.00 Margarethe Schreinemakers show-ja 23.25 A profik Angol akciófilm-sorozat 00.25 A bosszúállók (ism.) 01.20 AKUT (ism.) 02.05 Képújság

MTV

15.30 Divattempó 18.00 Hadd souljon! 18.30 A legfontosabb klipek 20.00 Telefonos kívánságműsor 20.30 A legkívánatosabbak 22.00 Nagy slágerek 23.00 Coca-cola híradó 23.15 Új mozifilmekből 23.30 MTV-hírcsokor 24.00 Alternatív zene 02.00 Marijne klipműsora

PRO 7

05.20 A szívélyes ügynöknő (ism.) 06.05 Barátom, Ben Amerikai detektívsor. 06.30 Rajzfilmek 08.15 Csendes kis otthonunk (ism.) 08.45 Kemény, de szívélyes Am. detektívsorozat (ism.) 09.40 Bluegrass Am. játékfilm 11.30 San Francisco utcáin Am. krimisorozat (ism.) 12.30 Bill Cosby-show (ism.) 13.00 Egy Colt minden esetre Amerikai akciófilm-sor. 13.50 Különös dolgok a Fórumra vezető úton Am.-svájci vígjáték 15.25 Kemény, de szívélyes Amerikai detektívsorozat 16.20 Rajzfilmek Az igazi szellemirtók A szuper egér Garfield és barátai A Flintstone család 18.05 Csendes kis otthonunk Amerikai vígjáték sor. 18.35 Bill Cosby-show Amerikai vígjátéksorozat 19.05 San Francisco utcáin Amerikai krimisorozat 20.00 Hírek 20.15 Matlock: A vakáció Amerikai detektívsor. 22.05 Jake és McCabe Amerikai akciófilm-sor. 23.00 Szellemi játékok Amerikai játékfilm 00.35 Hírek 00.45 Az Országúti Cirkáló (ism.) 01.45 Police Story II. (ism.) 03.15 Hírek 03.25 A rettenthetetlen ötök

DSF

08.45 Reggeli start 11.30 Tour du Pont 12.00 Hopp vagy kopp? (ism.) 12.30 Minden oké! (ism.) 13.00 Tévétőzsde 13.45 DSF-edzés 14.00 Kötelező és szabadon választott 15.00 Tenisz ATP-torna Rómából 17.00 Sport a javából! 18.00 A dicsőség pályái 19.00 Hopp vagy kopp? 19.30 DSF-stúdió — Magazin 20.00 Összefoglaló a római Tenisz ATP-tornáról 22.05 Offenzív — Talk-show 23.00 Szabad a ring!

TV 5

13.15 Banánhéj Kanadai teleregény 14.40 Szórakoztató műsor 16.15 Vision 5 16.30 Pokoli halászat Ifjúsági filmsorozat 18.00 Kérdések egy bajnokhoz 19.00 Játék a szavakkal 20.00 Nemzetközi riportmagazin 21.00 Francia híradó 21.30 A nyaralás trilógiája Carlo Goldoni vígjátéka 22.50 Le az álarcokkal!

NAPI AJÁNLAT

TV1 — 19.00 Miami Vice

Amerikai krimisorozat — Koktélparti
Váratlanul Miamiba érkezik Tubbs egykori kolléganője és egyben kedvese, aki eltűnt húgát keresi. A lányt egy luxus örömtanyán találja meg, s természetesen nem azért jött utána, hogy ott hagyja. Ekkor egymás után több tragikus esemény történik.

TV 2 — 22.45/23.30 Visszatérés Malaveilbe

Francia tévéfilm
Börtönbüntetése letöltése után visszatér falujába egy fiú, akit elítéltek 12 évre egy általa el nem követett gyilkosságért. Azzal a céllal érkezik haza, hogy megkeresse az igazi gyilkost, aki helyett ült. Az eset szállai azonban a a háború befejezéséig nyúlnak vissza.

DUNA TV — 20.00 Szerelmem, Elektra

A film Jancsó Miklós sajátos jelrendszerére épül, hű marad az eredeti dráma alapkonfliktusához. Oresztész, az ellenfeleinek is megbocsátó testvér és Elektra könyörtelen forradalmisága vív harcot egymással a zsarnokság ellen, az igazságért. A film konfliktusa örök-emberi, ezért a helyszín és a kor időtlen. A jelmezek és a díszlet is fantázia szüleménye.

HBO — Székesfehérváron és Dunaújvárosban

17.30 Állati élet: Pingvin szigetek — mb. angol film
18.30 A kalózkirály — mb. amerikai kalandfilm
21.15 A Bounty — mb. amerikai film
22.30 Pusztíts és rombolj — mb. sci-fi film
23.55 Potyautasok — magyar filmdráma

Iller Bálint (II. F) munkája

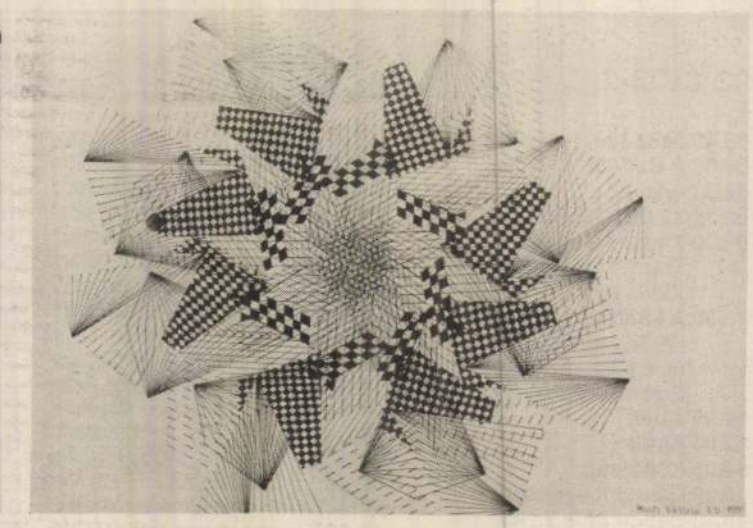

Musitz Viktória (II. B) a geometrikus forgás hatását vizsgálja

Diáktárlat a Tóparti Gimnáziumban

Eredményes rajzoktatás

Sok vita zajlott a gimnáziumi rajzoktatásról. Gyakran mellőzték a mellette szóló érveket. Ahol azonban találnak egy lelkes művészpedagógust, ott a gyerekek vizuális kulturája, látásmódja, művészeti érzékenysége ugrásszerűen fejlődik. Nem beszélve kreativ készségükről, fantáziájukról.

Így történt ez a fehérvári Tóparti Gimnáziumban, ahol három éve Zsigmond Aranka tanítja a rajzot. Zsigmond Aranka nevét jól ismerik a tárlatlátogatók, textilmunkái és festményei gyakran szerepelnek a különböző tárlatokon. Mint rajzpedagógus is rangot vívott ki magának a városban. Bár a tanterv csak heti egy órát biztosít az oktatásra, növendékei mégis magas fokon sajátították el a legkülönbözőbb technikákat.

Ezt bizonyítja az a házi kiállítás, mely nemrég nyílt a gimnázium aulájában. A diákok és betérők elgyönyörködhetnek a szépen rendezett tárlat tehetséges munkáiban. Első osztálytól harmadikig szerepelnek ex libriseikkel, kollázsaikkal és mértani alakzataikkal a tanulók. Kitűnnek Takács Anna és Kovács Miklós tömör, emblematikus ex librisei, Pukánszki Erika, Németh János, Fürst Bernadett kollázsai. Németh János politikai asszociációkat is rejtjelez művében. A korszerűen felszerelt grafikai műhelyben xeroxokat is lehet készíteni. Ebben a műfajban jeleskedett Iller Bálint és Fűrész Beáta.

A geometrikus szemléletű alkotásokon érződött az op-art hatás, de a diákok igyekeztek saját, egyéni elképzeléseiket, ízlésüket is érvényesíteni. Ez remekül sikerült Végh Diannának és Tóth Zsuzsannának, nem különben Béres Évának, Pálinkás Krisztának és Szelei Iringónak.

A Tóparti Gimnázium a városi rajzoktatás és egyéb művészeti ágak oktatásának valódi műhelyévé válhat. S hogy erre megvan törekvés, azt bizonyítja „a művész osztály" indítása, amelyben a képzőművésztanárok oktatnak. Az iskola légkörét jelzik a gyakori tárlatok, ismert képzőművészek részvételével. S mindez nem marad nyom nélkül. Az állandó kiállítás itt élő és elszármazott művészek ajándéka; szemléletes pédája annak, hogy az iskola nyitottsága, fogadókészsége mennyire gazdagíthatja a nevelés és művelődés mindennapi környezetét.

Ma, amikor a középiskolai oktatásban is számos gond jelentkezik, jó tudni, hogy vannak kiegyensúlyozott, vonzó intézmények. S végre a város egyik jellegzetessége, a képzőművészet meghatározó jelenléte nemcsak a szakkörök szintjén, hanem az oktatásban is érvényesül. Ha az innen kikerült, ma már országos hírű képzőművészekre gondolunk, akkor — látva a Tóparti Gimnáziumban folyó munkát — biztosak lehetünk az újabb tehetségek felbukkanásában. **(p.i.)**

Asztrológia, mint önismeret

MEGBÉKÉLŐ ÖNTUDAT

Nem tudni pontosan, miért adja a fejét egy amúgy sikeres atlétaedző asztrológiára, ám *Gonda István* esetében a döntés, úgy tűnik, helyesnek bizonyult. A budapesti fiatalember két esztendeje csak a csillagok tudományával foglalkozik, de egészen más alapokról kiindulva, mint ahogy azt megszokhattuk.

— Az asztrológia nem csillagjóslás — mondja csendes komolysággal *Gonda István* — nem is volt, nem is lehet az.

— *Hát akkor micsoda?*

— Nehéz így röviden összefoglalni, de a lényeg így írható körül: az asztrológia az önismeret módszere, méghozzá a gyakorlatban, a mindennapokban. Segít az embereknek megismerni és megszeretni önmagukat, ennek eredményeképpen megismerni és megszeretni másokat, embertársainkat. Az önismeret révén kialakul az emberben egy megbékélő öntudat.

— *És milyen a külvilág?*

— Egységes, mondhatnám úgy: minden mindennel összefügg. Ennek a szemléletnek az alapja természetesen az istenhit, ebből indul ki az általam — és mások által — felállított rendszer. Nagyon fontos tényező még az idő, mint fogalom pontos és újszerű értelmezése. Eszerint az idő nemcsak mennyiségi, de minőségi egység is. Személyes életünkben, és a világ sorsában nagyon-nagyon fontos szerepet játszik az időállapot minősége.

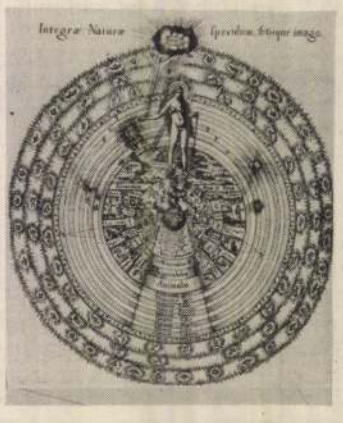

— *Amennyire tudom, évek óta terjeszti is — előadásokon, szervezett foglalkozásokon — ezeket a nézeteket.*

— Igen, szinte az egész országot bejártam ingyenes előadásokat tartva, s úgy érzem — sőt biztos vagyok benne —, hogy sok embernek sikerült segítenem. Az asztrológia szimbólumaival és jelképeivel elemezve, könnyebben megérthetjük a történéseket, talán válaszokat adhatunk a miértekre, kevesebb lehet az ütközés önmagunkkal, a világgal.

— sáringer —

Közel kétmillió

Pályázatok, támogatások

A székesfehérvári önkormányzat kulturális bizottsága által meghirdetett pályázatokra számos igény, program érkezett, ezekből 42-t fogadtak el, s támogatnak különböző összegekkel, összesen 1 millió 850 ezer forinttal.

Az ifjúsági táborok 300 ezer forintot kaptak, legtöbbet — 40 ezer forintot — a Megyei Művelődési Központ néptánctábora. A 14 nyári programban lesz többek között olvasó-, környezetvédelmi-, honismereti-, történelmi- és diák újságíró tábor.

Helyi szerzők, elsősorban a városban élő alkotók szépirodalmi és tudományos művek megjelentetését 600 ezer forinttal támogatja az önkormányzat. Egyebek között a Vörösmarty Könyvtár Pilinszky János: Trapéz és korlát című kötetének hasonmását adja ki, a Szabadművelődés Háza Sajnovics János: Idea Astronomiae-jét, a Vörösmarty Társaság pedig egy Bajor Andor kötetet.

Kilenc kulturális és szakmai egyesület támogatására, szakmai programok megvalósítására 300 ezret szavaztak meg, a közhasznú és közérdekű ismeretterjesztő sorozatokra, konferenciákra 200 ezret, a város kórusainak, zenekarainak, zenei rendezvényeinek anyagi támogatására pedig 450 ezer forintot.

— ze —

Ki adhat jogorvoslatot?

Elveszett tizenegy esztendő...

A székesfehérvári múzeum népművelőjének, *Haász Erzsébetnek* mostanában egyre többször jut eszébe az az első gyerekkori megrázkódtatás. A sváb településen, Isztiméren ötgyerekes nagycsaládban nevelkedett: édesapja magyarnak vallotta magát, ezért a család az országban maradhatott. Ám miután a falubeliek elbúcsúztak a csomagjaikat cipelő, szent énekeket éneklő kitelepítettek menetétől, a Haász család is kapott egy határozatot, amely vagyonuk teljes elkobzásáról rendelkezett ...

— Úgy érzem, a közalkalmazotti törvény engem hasonlóan méltánytalan helyzetbe hoz, mint annak idején az a határozat az egész családomat — mondja Haász Erzsébet. Az idén készítik el az intézményvezetők a törvény alapján a „besorolásokat". Ez határozza meg januártól, ki, melyik fizetési kategóriába tartozik. Fontos szempont az iskolai végzettség, a munkaviszony kezdete, a pályán eltöltött évek száma. Én 1961 óta dolgozom, s most a törvényre hivatkozva 11 munkával eltöltött évemet nem akarják figyelembe venni. Így a besorolásnál alacsonyabb fizetési kategóriába kerülök, és később kevesebb nyugdíjat kapok majd.

— Miért nem veszik figyelembe azt a bizonyos 11 évet?

— Az a családommal megesett jogtalanság az egész életemet meghatározta, hiszen nem tanulhattam tovább. Ezért 1961-től, a közgazdasági technikum után a Videotonnál adminisztrációs munkakörben dolgoztam 1972-ig. Időközben kiderült, hogy inkább a közművelődés vonz: ezért bízták rám 1972 júniusában a Videoton Művelődési Ház vezetését. Népműveléskönyvtár szakon a felsőfokú képesítést is megszereztem 1974-ben, az egri főiskola budapesti, kihelyezett tagozatán, aztán az ELTE-n magyar-népművelés szakon szereztem egyetemi diplomát. Később, '82-ben a megyei tanács művelődési osztályára hívtak, ahol '91-ig, az átszervezésig a képzőművészeti élettel és a nemzetiségi területekkel foglalkoztam. Mindenhová áthelyezéssel kerültem, ám '91-ben az önkormányzat „munkaviszonya megszűnt" bejegyzéssel adta ki a munkakönyvemet. Végkielégítést nem kaptam, de mert a felmondási idő alatt foglalkoztatni nem tudtak, kifizették az erre az időre járó béremet. Én aztán a múzeumnál helyezkedtem el... Most derült ki, hogy a „munkaviszonya megszűnt" bejegyzés miatt az áthelyezési láncolat megszakadt, így a megyei múzeumok igazgatója csak a Videoton Művelődési Házhoz kerülésemtől számítja közalkalmazotti jogviszonyomat — mert a törvény szerint erre lehetősége van...

— Nem lehetett volna azt a bizonyos bejegyzést „áthelyezésre" változtatni?

— A múzeum igazgatója írásban kérte erre a megyei közgyűlés elnökét, amelyre az a válasz érkezett, hogy a korrekcióra méltányosságból sincs lehetőség. Engem létszámleépítés miatt bocsátottak el '91-ben, csupán egy levél kíséretében, amelyben az áll — a megyei közgyűlés elnökének aláírásával — hogy „minden segítséget megadok új munkába állásának biztosításához". Segítséget, persze nem kaptam, de meg sem indokolták, miért éppen én kerültem az utcára. Párttag sosem voltam, nem tudom, miféle szempontok szerint válogatták az új rendszer önkormányzatának munkatársait. Persze, azok után, hogy az utcára kerülőket hónapokig „karanténban" tartották, semmin sem csodálkoztam. Amikor ugyanis kiderült, hogy kiket menesztenek, betettek bennünket egy szobába, ahol kikapcsolták a telefont, kihúzták alólunk a szőnyeget, aztán a székek is eltűntek, s mi nézhettük egymást naphosszat... Még szerencse, hogy én a múzeumban végül találtam állást...

— És most? Kitől vár jogorvoslatot?

— A munkaügyi bírósághoz fordultam. Az első tárgyaláson kiderült: a múzeum igazgatója a törvény szellemében járt el, ugyanakkor ezzel engem méltánytalanság ért. Itt végül mindenkinek igaza van. Az ügyet elnapolták, talán módosítják a törvény homályos pontjait...

A hírek szerint a közalkalmazotti törvény rengeteg munkahelyi vitát váltott ki. Ha pedig egy törvény sokakat juttathat méltánytalan helyzetbe, nem ártana felülvizsgálni...

Gábor Gina

SZENZÁCIÓ!!!

Mathias

Egy friss csepp a régi időkből
Fehérvári
széndioxiddal dúsított ásványvíz

GYÁRTÓK

Poli–Flak Kft.
Székesfehérvár,
Keresztöltés u. 2.
Tel: 22–327–774
Fax: 22–327–509

Panalco Kft.
Szabadegyháza
Tel: 22–328–938
Fax: 22–310–700

38811

Kulturmix

Péntek 3 Tejátrum

A Fejér Megyei Művelődési Központ István termében május 19-én, szerdán 20 órakor a Diáktanya programjában Nyolc szín Az ember tragédiájából címmel tart bemutatót a Péntek 3 Tejátrum. Az előadás kísérőzenéjét Péteri Kornélia szerezte.

A Navigátort vetítik

A fehérvári Barátság Klubmozi programjában technikai okok miatt, május 14-20. között nem a Szoba kilátással című filmet mutatják be. Helyette A Navigátor-t, Vincent Ward filmjét vetítik, amely 1988-ban Cannesban a kritikusok különdíját; majd — többek között — a legjobb rendezés és operatőri munka elismerést kapta. A Navigátor elnyerte a fantasztikus filmek fesztiváljának első díját is.

Sajnovics-emlékülés

Székesfehérváron, a Szabadművelődés Házában május 22-én, 10.30-kor Sajnovics János születésének 260. évfordulója alkalmából az Eötvös Lóránd Fizikai Társulat Fejér megyei csoportja és a TIT csillagászati és űrkutatási szakosztálya emlékülést szervez, amelyen előadások hangzanak el a tudós nyelvészeti, csillagászati munkásságáról.

Karóczkay Ottó képei

A fehérvári Tóvárosi Általános Iskola aulájában május 18-án 13.45-kor nyílik Karóczkay Ottó műveiből kiállítás. Alkotásainak gyűjteményes bemutatóját június elsejéig tekinthetik meg az érdeklődők, hétköznaponként 8-16 óráig.

Gyermekszínjátszók

A Fehérváron megrendezett Weöres Sándor gyermekszínjátszó találkozón — bár első helyzést nem adott ki a zsűri —, eredményesen szerepeltek Fejér megye színjátszói. Második lett az agárdi Mici Mackó színjátszó csoport, rendező: Bérczesné Papp Zsuzsa. A két 3. díjat megosztva a fehérvári Rákóczi Ferenc Általános Iskola Csicseri csoportja és a Csákvári Általános Iskola színjátszói nyerték el.

Portré-fotográfia

A Magyar Fotográfiai Múzeumban, Kecskeméten Német portré-fotográfia (1850-1918) címmel nyílik kiállítás május 15-én, amely június 6-ig tekinthető meg.

1021

1984. VII. 31. Kossuth 18,30 L.Iné

Esti Magazin

- 4000 oldalt tesznek ki a fővárosi szobrokról készült dokumentumok, amelyekhez hasonló a 30-as évek óta nem készült. A mostani vállalkozást Zsigmond Attila, a Budapest Galéria főigazgatója irányitotta. Volo beszélget munkatársunk, Longyel Anna.

- Megközelitőleg 1000 képzőművészeti alkotást tartunk nyilván Budapesten. Minden szoborról egy 4 oldalas kartonunk van, amelyen szerepel a szobor fényképe, a szobor alkotójának neve, a szobor cime, mérotei, anyagai, valamint azt is tudjuk vezetni, hogy mikor, milyen tipusu restaurálási munkák váltak szükségessé, és ezek mennyi pénzbe kerültek.

Zsigmond Attila a Budapest Galéria főigazgatója.

- Ebből viszont azt is tudjuk, hogy melyek azok a köztéri alkotások, amelyekre ráférne a restaurálás.

- Természetesen igen, különösen a nagy jelentőségű emlékművekot amugy is figyelemmel kisérjük, tökéletesen tisztában vagyunk azzal, hogy példának okáért a Kossuth-szobor kőburkolata meglazult, sajnos csak a jövő év elején kerülhet sor ennek a visszaépitésére. Folyamatosan figyeljük, ha balesetveszély állna fenn, akkor kénytelenek leszünk körülkeritoni.

- Folytatná még ezt a sort, hogy melyek azok a köztéri alkotások, amikot a közeljövőben muszáj egy kicsit rendbehozni?

- Biztos, hogy hozzá kell nyulnunk az elkövetkező időben, amikor a vizsgálatok teljes mértékben befejződnek például a Lenin-szobor burkolatához a Felvonulási téren, de olyan meglepetések is érnek minket, hogy a nemrég felujitott Millenniumi Emlékmű hátoldalán a Bocskay tövében az egyik párkánydarab valamelyik nap lezuhant, vannak ilyen váratlan meglepetések is.

-Az utóbbi időben Budapesten nem egy olyan szép szobor került ujra az utcára, terekre, uj üzletek elé, amik, ha finoman fogalmazok a süllyesztőben voltak, tehát valahol raktárak mélyén. Van-e a közlejövőben olyan terv ük, hogy ilyen raktárakban pihenő régebbi szobrokat felállitanak?

-A Hermész-kutra gondolt példaként, ugye?

-Például, igen.

- Mindenki azt mondta, hogy az nagyon kellemes szinfoltja lett a Váci utcának. Konkrét tervként a kivitelezés stádiumában lévő tervként beszélhetek arról, hogy Zala György Erzsébet királynét ábrázoló bronzszobra az Erzsébet-híd budai hídfőjénél kerül felállitásra, de a XV. kerületben felállitunk egy Szent Györgyöt ábrázoló szobrot, valamint egy ismeretlen szerzőtől származó fém figurát. Számos, elsősorban egyházi jelentésü szobrot átadunk a temetkezési intézetnek azzal, hogy a temetők diszitésére használják fel, egyszóval a törekvés az, hogy az a fajta szoborraktár rövid időn belül felszámolódjon és az értékekből mindaz, ami a közönség elé tárható, az valóban a közönség elé kerüljön.

-Még egyetlen kérdésem van, ha már ilyen szépen feltérképeztek a főváros köztéri alkotásait, azt miért nem lehet olvasni, hogy egy szoborról megtudható legyen, hogy ki az alkotója?

- Ezt mi is fontos kérdésnek tartjuk, és ennek érdekében külön felmérést végeztettünk művészettörténész hallgatók bevonásával a köztéri szobrokról, így azután az I., az V. és abban az évben a II. kerületben hajtjuk végre ezt az utólagos megjelölést.

- Tehát idővel Budapest valamennyi köztéri alkotásáról megtudhatjuk, hogy ki csinálta és mikor csinálta?

- Így igaz, folyamatosan végezzük ezt a munkát.

gyógyszertári asszisztensek, gondozónők, gyógytornászok, pszichológusok, diétásnővérek sokrétű, hozzáértéssel és felelősséggel végzett munkájáról.

Százhúsz előadás hangzott el *dr. Pinczés László* megyei kórházigazgató beszédében elmondta, hogy a tudományos értkezletre 300 pályamunka érkezett, melyek közül a zsüri döntése alapján a legjobbakat jelölték ki előadásra.

A bevezető referátumot *dr. Schwartzmann Pál* professzor, az Egészségügyi Központi Továbbképző és Szakosító Intézet igazgatója tartotta *„A paramedikális továbbképzés a korszerű egészségügyi ellátás szolgálatában"* címmel. A legnagyobb érdeklődést talán a gondozási feladatokról szóló beszámolók váltották ki: a körzeti ápolónők munkája, a kórházi betegek szociális gondozása, a cukorbetegek megfigyelése. Gazdag tapasztalatokat adtak az ápolás új módszereiről, az iatrogén fertőzések megelőzéséről, a vezető védőnő és szülésznő megváltozott munkaköréről szóló előadások is.

Többen szóltak a továbbképzés különböző módjairól, lehetőségeiről. Komoly felkészültségről tanúskodtak a szorosabban vett elméleti előadások szerzői is. Így például a csarnokvíz összfehérje és immun elektroforetikus vizsgálatával, vagy az intenzív osztályon dolgozó ápolónőnek a műtét utáni víz- és sóháztartás zavaraikor adódó feladataival foglalkozók. A zajártalom összefüggése a fokozódó gyógyszerfogyasztással — hasonlóan időszerű témaválasztás volt. A jelenlevők értékes beszámolót hallottak a Hajdú-Bihar megyei Tanács kórháza vér- a középkáder tudományos értekezlet alkalmas fórum a tapasztalatok és a problémák megvitatására, s elősegíti az egészségügyi szakdolgozók magasszintű továbbképzését.

A szekciók záróülésén kihirdették az országos pályázat eredményét, illetve átadták a pályadíjakat a nyerteseknek.

Kiemelt első díjat kapott *Osváth Józsefné*, a Pest megyei Tanács Ideggondozó Intézetének pszichológusa. Első díjat nyertek: *Solymos Judit*, a Debreceni Orvostudományi Egyetem ápolónője, a Hajdúszoboszlói rendelőintézet kollektívája: *Szabó Anikó, Adorjáni Irén, Kircsi Lászlóné, Biró Béláné* asszisztensek. Második helyezett: *dr. Soós Pálné*, Debrecen város vezető védőnője, *Gulyás Zsuzsa*, a Debreceni Orvostudományi Egyetem ápolónője, *Selmecz Vera*, az OTKI osztályvezető ápolónője, *Horváth Mária*, a Győr megyei Tanács Gyógyszertári Központjának asszisztense. A III. díjak nyertesei: *Kleeberg Strohmayer Veronika*, a Fővárosi KÖJÁL asszisztense, *Praksz Györgyné*, a csákvári TBC gyógyintézet osztályvezető ápolónője, *dr. Czebeni Sándorné*, a Hajdú megyei Tanács kórházának osztályvezető ápolónője, *Sághy Margit*, a Vas megyei Markusovszky kórház vezető asszisztense, a zsüri különdíját kapták pályamunkájukkal: *Czeglédi Lászlóné*, az Országos Idegbeteggondozó szociális gondozója, *Szklenkay Csaba*, az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet ápolója, *Szénássy Lászlóné*, az esztergomi kórház ápolónője, *Mátyás Csabáné*, a debreceni Dienes László szakközépiskola gyakorlatvezetője.

Németh Enese

jutott ki.

A kongresszus külf
ként a szocialista orszá
ket elsősorban az epi
furti professzornak az
gadta meg leginkább
ülésén megjelent és
ügyi Felvilágosítás E
kig volt francia-Afri
karesti professzor az

A nagylétszámú é
szervezési tanszékén
az Egészségügyi Sz
kára a kongresszus be
Dunántúli Napló munka
rözte tudományágunk
detes tényt, hogy mind
tudományokkal. Az előa
Amire az egyesület vál
szervezési tanszék áldo
tott volna meg — sike

1972 SEP 1-

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-728

Eldobott kenyér

A minap egyik napilapunkban terjedelmes cikk ostorozta a kenyér, az „Élet" lépten-nyomon tapasztalható pocsékolását, elhajigálását. Az igaz ügyet szóvátevő lírai visszaemlékezést bőven megtoldhatnám a magam és testvéreim gyermekkori esdekléseivel, amelyeket jóanyánk így szokott volt csitítani: „alszik már a kenyér...", vagy Kiss József keserű — első világháborús — versének kezdetével: „Ó rózsadúcos, friss búzakenyér! erők forrása, őserő és illat! Te hívod estebédre fiainkat, a vas egészség pirja tőled pirkad...". Vagy éppen Rimbaud „Kenyérlesők" című remekéből:

„s ha holmi gazdag dáridóra
a szőke, illatos cipócska
végre kisül

...

és száll a tűz-ajtón az élet;
bús, árva lelkük is feléled
a rongy alatt

...

ismét dalolnak epedezve
s úgy lehajolnak a kemence
szent fényinél,

hogy szétreped rajtuk a nadrág
s elkapja lengő ingök alját
a téli szél...„

Akik érett fővel élték át a háborút, azok számára különösen gyötrelmes látvány az elhajított kenyér, hiszen az idegsejtjeikbe marta bele magát örökre az a tudat, mit jelentett volna egy karéj kenyér a százezreknek (milliónak?), akiket éhhalálra ítélt a fasizmus, a háború.

És mégis, napjaink prózai valóságából, vagyis a tennivalók felől nézve, hiányosnak érzem az ilyesfajta dorgatóriumot, mivel az elharapózott gyarlóságnak csak az egyik oldalára világít rá. Mert az igazsághoz tartozik az is, hogy sajnos — eltekintve a jó kenyeret, péksüteményt árusító kevés számú bolttól, ahová elzarándokolni s ott sorba állni nem sok embernek van ideje és idege — többnyire nem a cikkben jellemzett „friss, ropogós héjú, foszlós belű, hófehér kenyér", hanem keletlen, sületlen áru kerül a vásárló kosarába, amit azon frissiben még csak-csak, estére vagy másnapra már — kicsit a felejtés és a jóllakott hétköznapok eredménye is hogy — nem akarózik elfogyasztani.

De azért tegyünk többet érte — tegyenek többet azok, akiknek feladata, munkája ez —, hogy a mindennapi kenyér jobbult életünk jelképévé izesedjen s így még inkább sújthassa erkölcsi felháborodásunk az „Élet" könnyelmű herdálóit.

j. a.

MEGKEZDŐDIK A SZAKSZERVEZETI OKTATÁS

Az 1972—73. évi oktatás előkészítő konferenciája volt a Weil-teremben szeptember 29-én a vezető propagandisták számára.

Az egészségügyi dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítására hozott kongresszusi határozat érvényesüléséről *dr. Várhelyi Zoltán*, a Borsod megyei bizottság titkára; Hogyan segíti a szakszervezet az egészségpolitikai feladatok megvalósítását címmel *dr. Böszörményi Miklós* professzor, a budapesti bizottság elnöke tartott előadást. A munkaértekezletek szerepéről, jelentőségéről az egészségügyi intézményekben szólt *dr. Csökör Györgynek*, a Komárom megyei Tanács vb. egészségügyi osztálya vezetőjének referátuma. A propagandisták kérdéseire az előadók válaszoltak.

—n —

Zsigmond Attila: Napraforgók

1021

Zsigmond Attila

1021

Zsigmond Attila
a Budapest Galéria főigazgatója

1984. V. 3. 12.00 Kossuth

Déli Krónika

- A magán műfyüjtők sokkal jobb szemmel szurják ki mi a maradandó művészi érték, mint az állami mecénások. Magángyüjtemenyeket tesznek közszemlére a Budapest Galériában melynek igazgatójával Zsigmond Attilával Rónki Julia készitett interjut.

- Kiállitássorozatot inditunk el, elsősorban azzal a céllal, hogy az általunk megismerhetett gyüjtemenyeket kihozzuk a négy fal közül, hozzáférhetővé, élvezhetővé tegyük a közönség számára, ami eddig még csak néhány embernek adatott meg, hogy megnézhetik ezeket a műveket vendégként és igy tovább, ezt most a nagyközönség a tárlatainkon megtekintheti.

- Hány ilyen magángyüjteményt ismernek pillanatnyilag?

- 6-8-10-et jól ismerünk és tudunk róla, hogy létezőek, de megitélésem szerint ennél többről van szó.

- Az a 6-8 gyüjtemény, amit ismernek azok tulajdonosai valamennyien osztatlan örömben vesznek részt abban, hogy debokrsztizálják a gyüjteményeket, vagyis, hogy közönség elé kerüljön?

- Véleményüket még csak részben ismerjük. A sorozatot folytatván két gyüjtővel állunk közvetlen beszéltetésben, de szeretettel várnánk az általunk nem ismert gyüjtők anyagát is.

- Mi az oka annak, hogy bizonyos korszak és itt elsősorban a 49-től 57-ig tartó korszakra esnek valóban fő művei találjatók ezekben a gyüjteményekben?

- A magángyüjtők kiváló szemmel vették észre a kortárs művészet egymás után született jobbnál jobb darabjait. És megelőzve a muzeumi felismeréseket ezeket meg tudták szerezni. Ehhez hozzájárultak perszo ismeretségek, ami a művészekkel volt. De leginkább egy olyan magasfoku tájékozottság, amely őket elvezette ezeknek a gyüjteményeknek a megalapozása és továbbfejlesztő sokoldalu anyagi lépésekkel is járt.

- Bármely magángyüjtemény alkalmas lenne-e arra, hogy kiállitsák?

- Nem hiszem. Ugyanis ezek a magángyüjtemények, amikről mi beszélünk, itt és amelyikeit ki állitani szándékozunk nem keverhető összes státusz szinbólumból, vagy egyáltalán érték-

képzésből me vásárolt, néhány esetle több tucat e yébként kiváló alkotóktól származó de valóságes n anya i okoból összevásárolt műkincsek gyűjteményével.

Zsegra

XIII. sz.

Gerevich M. románkori

eml. 85. tábla

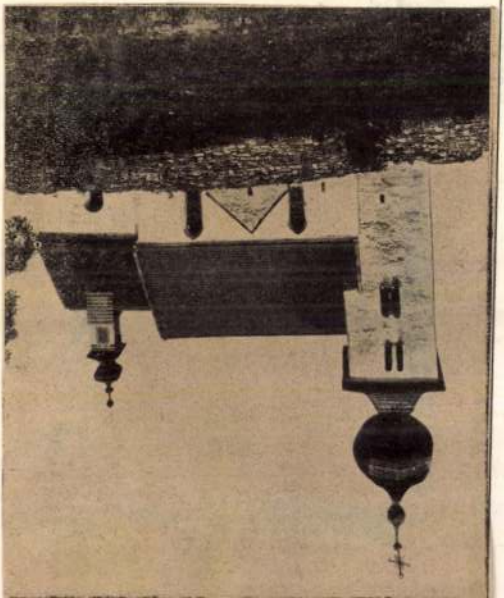

A MAGYAR ALKOTÓMŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

tisztelettel meghívja Önt és barátait
az Olof Palme Házba
(Budapest, XIV. Olof Palme sétány 1.)

2003. szeptember 11-én 17 órára
a **VI. ÁLLAMI MŰVÉSZETI DÍJAZOTTAK**
kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja
DR. HILLER ISTVÁN
kulturális miniszter
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

A kiállítást rendezte
VITÉZ JUDIT
grafikusművész

A kiállítás támogatói
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Nemzeti Kulturális Alapprogram
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
EastEuroCo.
Millennium Szalon

Megtekinthető
2003. szeptember 28-ig naponta 10 és 18 óra között.

Meghívott művészek

Kossuth-díj
Háger Ritta *textilművész*
Marton László *szobrászművész*
Maurer Dóra *festőművész*

A Magyar Köztársaság Érdemes Művésze
Banga Ferenc *grafikusművész*

Balogh Rudolf-díj
Gulyás Miklós *fotóművész*
Habik Csaba *fotóművész*
Vancsó Zoltán *fotóművész*

Ferenczy Noémi-díj
Bán Mariann *keramikusművész*
Bárd Johanna *tervezőgrafikus művész*
Berzy Katalin *keramikusművész*
Czebe István *üvegtervező iparművész*
Csenki Éva *iparművész restaurátor*
Gyimóthy György *formatervező iparművész*
Keresztes Dóra *tervezőgrafikus művész*
Kopcsányi Ottó *ötvösművész*
Lencsés Ida *kárpitművész*
Morelli Edit *tűzzománc művész*
Pápai Lívia *kárpitművész*
Szekér Ferenc *belsőépítész*

Munkácsy Mihály-díj
ifj. Bóna István *festő-restaurátor művész*
Butak András *grafikusművész*
Drozdik Orsolya *grafikusművész*
Gábor Éva Mária *szobrászművész*
Hajdú László *festőművész*
Jakobovits Miklós *festőművész*
Karátson Gábor *festőművész*
Ócsai Károly *szobrászművész*
Rácmolnár Sándor *grafikusművész*
Rozmann Ágnes *tervezőgrafikus művész*
Sebestyén Zoltán *festőművész*
Trombitás Tamás *festőművész*
Zsemlye Ildikó *szobrászművész*

ZSEMLYE ILDIKÓ

Gyorsan hajtott – megnált a motor

Tegnap délelőtt Molnáriban motorkerékpározott Bánkúti György 24 éves segédmunkás, Nagykanizsa, Szepetneki utca 25. szám alatti lakos. A fiatalember az egyik útkanyarban a csúszós úton a nagy sebesség miatt kisodródott az útpadkára, majd a motor a vizesárokba dőlt, vezetője pedig lendülettől mintegy 4- tert repült, s oly szere nül esett az egyik ha betonáteresz szélére, helyszínen meghalt.

A baleset ügyében őrségi vizsgálat még t

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HÍRLAP

A lakók rossz viccnek találták az esetet, s bosszankodtak. Pedig nem vicc volt. A szakasz lezárásakor derült ki, hogy az egyik tolózár nem jó. Azt javították délután ötig, s csak ezután foghattak hozzá a csőcseréhez.

A tanulságot bizonyára leszűrik a vállalatnál. A jövőben mielőtt víz-szünetet hirdetnek, bizonyára megnézik, hogy valóban tudják-e a szavukat tartani — s a jelzett időpontot.

A cipőfűző

méretezték. Az ömön tizenkét n: hat az egyik, lig a másik ol-

endben van — a barátom —, ez a kívánsá- t könnyen telt. Mindjárt elő zlek.

ja Pétert min- csületes, szava- embernek tar- Ha ő azt mond- jegyez, biztosra n, lesz cipőfű- lett is. Néhány azután, hogy t, megkaptam tőle. Kitűnő cipőfűzők voltak: feketék, strapabirók és megfelelő hosszúságúak.

Mintegy fél év telt el barátom hazaérkezése óta, amikor egy bizonyos ügyben Pacsára kellett utaznom Hamar elintéztem az ügyet, s így arra is maradt időm, hogy felkeressem pacsai ismerősömet, aki az egyik szaküzletben dolgozik. Mintegy fél órát töltöttem a boltban, s mikor távozni készültem, ismerősöm megkérdezte: — Cipőfűzőre nincs szükséged?

Csodálkozva néztem rá, aztán a cipőfűzőmre. A fűzővel nem volt semmi baj. — Miért ajánlod a cipőfűzőt? — kérdeztem.

— Azért — mondta ő —, mert Boglya Péter fél évvel ezelőtt tőlünk vitt tíz párat. Azt mondta, neked vásárolja.

Egy pillanatra megingott Boglya Péter becsületességébe vetett hitem, de aztán elnevettem magamat, s vásároltam tíz pár cipőfűzőt.

Nem tudtam ellenállni a kínálkozó lehetőségnek.

t—cs.

A Pamutfonóipari Vállalat Kaposvári Gyára

felvesz

16—40 éves korig
NŐI ÁTKÉPZŐS TANULÓKAT

Naponta háromszori étkezést és munkásszállást kedvezményesen biztosítunk 3033

A RÉZMŰVES HOBBYJA

Egy pillanatra meglepődnek azok, akik először lépnek be Zsely Miklós rézműves zalaegerszegi műhelyébe. A javításra váró permetezőgépek mellett vaskos rézlemezek társaságában finoman kidolgozott, modern dísztárgyak sorakoznak. Rézből és vasból készített lakásdíszítő elemek.

A mester éppen egy törökös pajzson dolgozik. Finom kalapácsütésekkel korrigál egy-két számunkra láthatatlan hibát.

De miért készít egy rézműves falidíszeket, gyertyatartókat?

— *Először csak a magam részére készítettem dísztárgyakat. Egyszer aztán meglátogatott egy jónevű iparművész barátom Pestről és ő adta a tippet, hogy ne hagyjam abba, hanem gyakoroljam tovább a formák kialakítását.*

— *Ez önbizalmat adott. Először szokatlan volt az aprólékos babramunka, aztán megszoktam és most már kedvenc időtöltésem.*

— Honnan meríti az ötleteket? Minden darab más jellegű, más formájú.

— *Szinte magától jön* — mondja, aztán még hozzáteszi:

— *Rézműves vagyok és nem iparművész. Egyelőre kedvet érzek ehhez a munkához. Lehet, hogy egy fél év, vagy egy év múlva nem lesz már ennyi türelmem hozzá. Most ez a hobbym.*

Újra kézbe veszi a kalapácsot és finom ütéseket mér a pajzsra.

L. Gy.

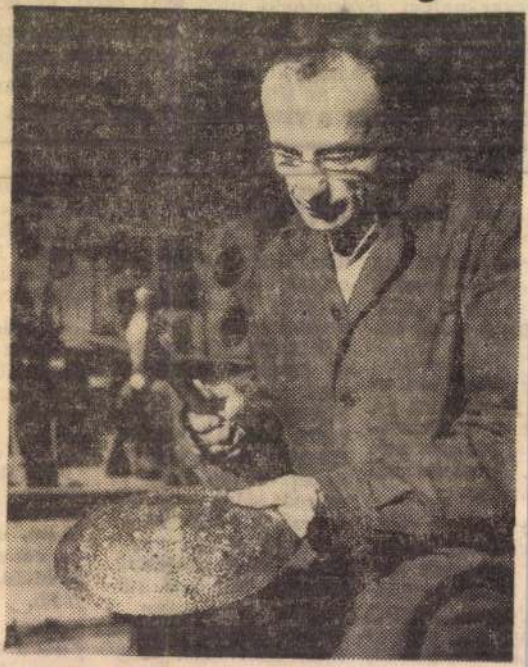

Az utolsó kalapácsütés! Már csak a festés és a lakkozás van hátra, és kész a modern lakásdísz. (Kiss Ferenc felvétele)

Zsely Miklós

A kiállítás megtekinthető:
2003. december 14-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

Vigadó Galéria

H·U·N·G·A·R·T

Vigadó Galéria, 1051 Bp., Vigadó tér 2., tel.: 318 7070, e-mail: galeria@vigado.hu

HUNGART Egyesület 2004. évi ösztöndíj átadó ünnepség
HUNGART Egyesület 2002. évi ösztöndíjas művészei kiállítása

A **HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága**

A **HUNGART Egyesület 2004. évi ösztöndíj átadó ünnepségére**

2003. november 28-án,
pénteken 16 órára a **Pesti Vigadó előcsarnokába**

Köszöntőt mond: Sárkány Győző grafikusművész, a HUNGART elnöke

Laudációk:

Benes József festőművész
Márkus Péter szobrászművész
Szabó Gábor szobrászművész
Rényi Krisztina grafikusművész
Somogyi Pál belsőépítész
Sára Ernő tervezőgrafikus
Tímár Péter fotóművész
Chochol Károly fotóművész
Sárkány Győző grafikusművész

és a **Vigadó Galéria** meghívja Önt és barátait

A **HUNGART Egyesület 2002. évi ösztöndíjas művészei kiállításának megnyitására**

2003. november 28-án,
pénteken 17 órára a Vigadó Galériába

Kiállító művészek:

Csáki Róbert festőművész
Havas Bálint képzőművész
Bukta Imre képzőművész
Bajkó Anikó textilművész
Baráth Ferenc grafikusművész
Farkas Antal fotóművész
Tóth György fotóművész

A kiállítást megnyitja: Fitz Péter művészettörténész
Kurátor: D. Udvary Ildikó művészettörténész
A kiállítás megnyitása után Coctail-party!

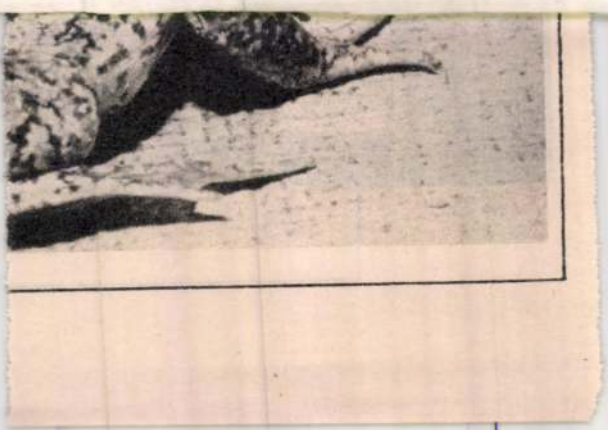

Zsemniczky Zoltán

Az Ernst Múzeumban zsűrizték a Derkovits öröndíjasok benámolós kiállításával anyagát.

Új Tükör
1989 márc. 19.

...k a múzeumban. Képünkön Zsemniczky Zoltán Pótkocsirakomány című műve.

reltségű (ablakemelő, központi zár, ködlámpa, állítható kormány),
garanciális (3 év). 1 szóval: megéri az árát.

Ön barátja

INFOLINE
185-3244

agának a jogot, hogy a fenti feltételektől előzetes értesítés nélkül eltérjen.

Hét pályakezdő válasza

Zsemlye Ildikó Erdő című bronz műve

Vajon meddig szobor a szobor, és honnan kezdve válik egy térben megfogalmazott tárgy műfajilag besorolhatatlanná? Hol húzódik az a bizonyos határ, ameddig még megvan a három alapkomponense: az anyagban való megjelenés, a háromdimenziós kiterjedés és a mágikus erő?

Erre a kérdésre keresi a választ az a hét pályakezdő szobrász, akinek munkái június 15-ig tekinthetők meg a Dovin Galériában (Budapest V. kerület, Galamb u. 6.) És *Baráz Tamás, Drabik István, Kovács Katalin, Kovács Tibor, Nagy Imre, Papp Edina*, valamint *Zsemlye Ildikó* szakmailag és szellemileg egyaránt felkészültek a válaszadásra. Az általuk használt anyagok és megoldási módok változatosak, az összekuszálódott világ, a közös emberi nyomorúság és az ingerült gesztusok szinte valamennyi műben kézzel tapinthatóak.

A tárlat külön érdekessége, hogy a mesteriskolások, azaz a diploma utáni hallgatók és az egy-két éve végzett művészek közül a Dovin Galéria válogatta a kiállítókat, és ez a gesztus – mint Farkas Ádám szobrász, tanszékvezető rámutatott – fontos szerepvállalást jelent a nagyon nehezen startoló szobrásznemzedék megismerésében.

J. B. Sz.

Zsemlye Ildikó két eddigi sorozatában finoman megkérdőjelezi, megszüntetve megőrzi a klasszikus szobor fogalmát. Az ***erdő-sorozat*** darabjaiban faágakból és viaszlécekből létrehozott konstrukciókat öntött bronzba, melyek hol az erdő, hol valamilyen dzsungelépítmény, állat vagy egy színpadi tér benyomását keltik. Ezek a variációk bár még őrzik a vertikális, ponderáción alapuló klasszikus kisplasztika elvét, a zárt szobrászi tömeg felszaggatásával, az organikus és geometrikus forma ütköztetésével, a természeti elem közvetlen lenyomattal való ábrázolását az absztrakt konstrukcióval kontrasztáló eljárásával már kifelé törnek a hagyományos szobrászat keretei közül.

Újabb sorozatában teljesen elszakad a hagyományos, álló szobor fogalmától, s a minimal art szigorú szabályait, geometrikus formáit továbbfejlesztve, vaslapjait a földre helyezi, felvágja, földdel, homokkal, vízzel és fűvel tölti meg. Ebből fakadóan plasztikáit nemcsak a hagyományos módon körbejárva szemlélhetjük, hanem a rálátással a szobrászatban eddig szokatlan felülnézetet is kapunk, ami a műveknek egy különös építészeti-archeológiai, alaprajzi jelleget kölcsönöz. Olyanok, mint egy-egy land art alkotás minimalizált változatai, egy régészeti ásatás terepének madártávlati képei, a földből, sivatag homokjából előbukkanó falakkal vagy éppenséggel egy földépítmény, esetleg egy jövőbe vetített futurista-szuprematista fantáziaépület makettjei. A felülnézet, az alapfalszerű élek és a földbeágyazottság révén a szoborral kapcsolatos hagyományos súly-, dimenzió- és méretfogalmaink, érzeteink is meginognak. Szobrai egyszerre kicsik és monumentálisak, könnyűek és súlyosak, közel- és távolnézetre termettek. Robosztus, rozsdás vas- jelenlétükkel abszolút súlyos tárgyi jelleggel bírnak, ugyanakkor a rálátás, a fű, víz légies könnyedséget, térkép- vagy makettszerű anyagtalanságot, konceptuális jelleget kölcsönöz nekik. Bár kis méretűek, közelről nézendők, a geometrikus formák monumentális hatást keltenek, s a madártávlat a távoliság és a nagy méret asszociációját keltik.

A tér-, nézet-, dimenzió- és súlyképzet-beli ambivalenciák mellett fontos egyedi jellegzetessége, hogy a természetes anyagokat egy zárt, a klasszikus formaszigort továbbéltető, minimalisztikus geometriai struktúrában alkalmazza. Az elmúlt harminc év posztmodern művészetében, a land, earth, process és action art installációiban, anyagakkumulációiban, testátalakításaiban ugyanis számtalanszor láthattunk földet, agyagot, növényt. Ezek az alkotások azonban átalakítatlanul használják őket, s a természeti anyag ősi, misztikus, poétikus vagy kozmikus energiáján alapulnak. Szobrászunk ennél sokkal szerényebb és nehezebb utat választott, ugyanis a földet, füvet elsősorban mint formai, színbeli, fakturális elemet alkalmazza zárt geometrikus kompozícióiban, amely ha nem is egyedülálló, de ritka szobrászati megoldás. Itt is, ahogy az Erdő-variációkban, a természetit és a konstruktívat ütközteti, de a természet itt már nem konkrét motívumként, tárgyak leképzésében, hanem sokkal egyszerűbben, anyagként van jelen, így tágabb, általánosabb asszociációs íveket képes húzni. Az élő matériák alkalmazása mellett megváltozik az anyaghasználat abban is, hogy a korábbi alkotásokban használt klasszikus, művészi bronzot felváltja a jóval robosztusabb, ősibb, archaikusabb képzeteket keltő rozsdás vas. Míg a bronz pusztán a bioromantikától való elhatárolódást és bizonyos klasszicizálás igényét jelezte, a vas mélyebb szimbolikus jelentést hordoz. Rozsdássága, földbeágyazottsága révén természetközelibb emberi-művészi attitűdöt jelez, jól illeszkedve abba a posztindusztriális kulúrális szituációba, melyben a természet - az elmúlás segítségével - lassanként visszaveszi jogait az emberi alkotások romtöredékei felett.
A művész ezt az elpusztuló, majd újraéledő, örök tavasz állapotában leledző természetet fogadja be alkotásaiba; ha nem is ejti csapdába, de meggyökerezteti, saját emberi, racionális struktúrájába foglalja. Művészettörténeti terminusokban fogalmazva gyümölcsözően ütköztet két, eredetileg szembenálló művészi felfogást; a process art lágy, nőies, rendezetlenségen alapuló spontaneitását, időbeliségét és a minimal art férfias, kemény, racionális, struktúrált formai szigorát és öröklétűségét.

Olyanok ezek a földből megnyíló formák, mint valamely titkos alvilági birodalomba, földalatti járatokba vezető kapuk vagy aknák. Sejtelmesen hol kitárulkozni, hol örökre becsukódni látszanak. Ugyanakkor mindenféle szimbolikus vagy tárgyi utalást, pszichológizáló vagy irodalmias asszociálást kizáró, önmagukba zárt, mikrokozmikus, csak önmagukra utaló geometrikus jel-tárgyak, saját belső törvényekkel, formai viszonylatokkal, vetett és a föld színével illúzionisztikusan keltett árnyékokkal. Tökéletes egyensúly, letisztult formák és szigorú arányok jellemzik őket. Természetes anyagaikkal azonban megyílnak a külvilág felé, megmozgatják, lágyítják a kemény élekkel határolt területeket, poétikus-érzéki jelentéseket víve beléjük, s a szobrokat a föld-ég-víz-növény viszonylatok, a világ részévé avatják.

Zsemlye Ildikó szépen egyensúlyoz a kis méret és a monumentális forma, a forma reduktív minimalitása és anyagszerűsége, a mű tárgyszerűsége és konceptualitása, súlyossága és könnyűsége, geometrikus és organikus jellege között. Műveiben egyensúlyba kerül az archaikus a modernnel, a természeti a mesterségessel, a kemény, racionális, férfias a lágy, organikus, női elemmel. Szobrai a megnyílás és rejtőzködés, az árnyékok és méretek, a tökéletességre, végső egyszerűségre törekvő geometrikus forma, az anyagok belső viszonylatai birodalmába vezető kapuk. Kapuk, amelyeken érdemes belépni.

Duna Galéria, 1995.

Strucz János

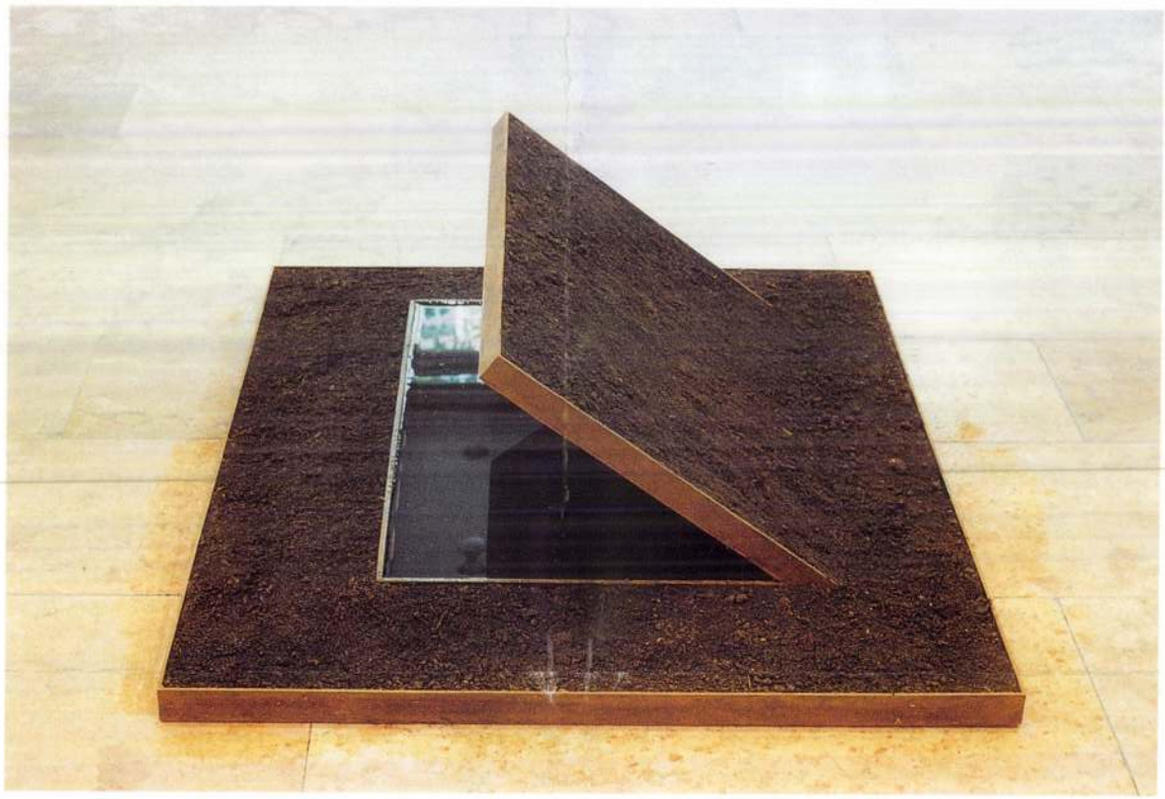

Föld-víz, 1995 **Earth-Water, 1995**

vas, föld, víz 88x69x27 cm iron, earth, water 88x69x27 cm

Erdő XVI. 1994

bronz, fű 36x35x14 cm

Forest XVI. 1994

bronze, grass 36x35x14 cm

Zsemlye Ildikó

1969-ben született Budapesten / *Born in Budapest*

1988-95 Magyar Képzőművészeti Főiskola (szobrász szak) / *Studies in the Academy of fine arts, Budapest*
Mestere: Somogyi József, Jovánovics György / *Professors: József Somogyi, György Jovánovics*
1994 Derkovits-ösztöndíj / *Derkovits Sholarship*

Egyéni kiállítások / *Individual Exhibitions:*

1994 Szerbtemplom /*"Szerbtemplom"*, Balassagyarmat
1995 Erlin Galéria (Stefanovits Péterrel) / *Erlin Gallery (with Péter Stefanovits)*, Budapest
Duna Galéria / *Duna Gallery*, Budapest

Csoportos Kiállítások / Group exhibitions:

1993 XIII. Országos Kisplasztikai Biennálé / *13 th National Small Sculpture Biennale*, Pécs
XVII. Országos Grafikai Biennálé / *17 th National Biennale of Graphic Arts*, Miskolc

1994 " Cross roads exhibition " Polish Cultural Institute, London
I. Országos Színesnyomat Grafikai Kiállítás / *1 st National Colour Print Exhibition*, Szekszárd

1995 Derkovits-ösztöndíjasok kiállítása, Prága
/ *Exhibition by Artists on Derkovits Sholarship, Prague*
" Bárka ", Vigadó Galéria / *" Ark ", Vigadó Gallery*, Budapest
Derkovits-ösztöndíjasok beszámoló kiállítása, Ernst Múzeum
/ *Exhibition by Artists on Derkovits Sholarship, Ernst Museum*, Budapest
" Helyzetkép " Magyar Szobrászat , Műcsarnok
/ *" State of the Art" Hungarian Sculpture , Műcsarnok* Budapest
International Sculpture Biennale, Toyamura (Japan)
XIV. Országos kisplasztikai Biennálé
/ *14 th National Small Sculpture Biennale* , Pécs

Cím./ *Address:* Zsemlye Ildikó
HUNGARY
1107 Budapest
Kékvirág utca 4.
Tel.: 260-6413

Gyulafehérvár III. 168.

Zsellér Imre
üvegfestő.

ZSELLÉR IMRE
ÜVEGFESTŐ
MOZAIK
MŰTERME

ALAPITÁSI ÉV 1903.

BUDAPEST
VII. THÖKÖLY-ÚT 163.
TELEFON
JÓZS-94-64

Ez évben készült nagyobb munkák:

Szegedi Fog templom 30 ablak
Budapest Ferencr templom 14
Császár...ötési templom 36
stb., stb. és a
Szegedi Fogadalmi templom mozaik tőoltár képe

Olmozott ablakok javitását vállalom

Zászkodi Csiszér János.

szobrászművész

M. 927. IX. 15

* **Tóth Imre szobra a Szépművészeti Muzeum arcképcsarnokában.** *Petrovics* Elek, a Szépművészeti Muzeum igazgatója, a muzeumban elhelyezett történelmi arcképcsarnok számára megrendelte zászkodi *Csiszér* János szobrászművésznél *Tóth* Imrének, a Nemzeti Színház volt igazgatójának, és az Országos Szinművészeti Akadémia igazgatójának a mellszobrát. Tóth Imre, mint a Nemzeti Színház volt igazgatója és most az Országos Szinművészeti Akadémia igazgatója, vált egy emberöltőn át kifejtett munkásságával a magyar színpadi kultura kiváló tényezőjévé. Szobra a Szépművészeti Muzeum arcképcsarnokában *Tóth* József portréja mellett fog állni, aki a magyar színészet hőskorának volt egyik nagy értéke.

Magyarország, 1927. szept. 15.

zsákodi Csiszér János

szobrászművész

— (Zsákodi Csiszér János gyüjte[illegible] tása.) A jövő művészeti szezon egyik je[illegible] nyének igérkezik az a *gyüjteményes sz*[illegible] amelyen zsákodi *Csiszér János*, a kiváló s[illegible] vész mutatja be egy évtized művészi termés[illegible] pesti közönségnek. Csiszér Jánost képzőmű[illegible]nk vezető egyéniségei közé számitjuk. Legutóbb a londoni British Museum vétette meg *M. C. Lean* lord utján világhiressé vált márványszobrát, a „Nemzeti Dal"-t, amely egy vidáman siró gyermek képében a magyar jövendőt hirdeti. A kiállitáson, amelyet az Ernszt-Muzeumban vagy a Nemzeti Szalonban rendeznek, felvonultatja az utolsó tiz esztendőben alkotott műveit. Ezekből kiemelkedő érték a Történelmi Képtárban levő Görgey-mellszobor, a svéd állami muzeum tulajdonában levő Svedström-szobor másolata, a Nemzeti Dal másodpéldánya és egy háromalakos aktkompoziciója, melynek márvány eredetije a párizsi Musè des Arts Decoratif tulajdonában van, továbbá a „Vénusz" cimü kutszobor-kompoziciója, „Niobe" cimü hatalmas kertiszobra, valamint magyar portréi és kisplasztikai művei.

Magyarság, 1927. márc.

Zsely Miklós

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

AUG 13

KISIPAROS ÚJSÁG
Budapest

Helyiipari kiállítás Zalaegerszegen

„Gratulálok! A kiállított tárgyak a zalai kisiparosok fejlődését reprezentálja". Ezt írta a vendégkönyvbe dr. Lakos Imre, a Zala megyei Tanács vb elnökhelyettese. A kiállításon 14 kisiparos vett részt. Zsely Miklós egerszegi rézöntő mester dísztárgyainak egy részét ábrázolja felvételünk. Zsely mester nyerte el Egerszeg város tanácsának emlékplakettjét.

mek közé
az útját
kezet i
mint ez e
hanem i
jesztésébe
sok így v
legesen el
kell adó
számunkra az a legkedvezőbb,
ha műhelyünket fejlesztjük és
újabb alkalmazottakat állí-
tunk be".

A kisiparos létszám alaku-
lása egyébként Erfurtban és
körzetében a következő képet
mutatja: 1965. december 31-én
a körzetben 11 353 kisipari
műhelyt tartottak nyilván.
Számuk 1968 végére 9908-ra
csökkent. Iparukat 1545-en
szüntették meg (13,6%) első-
sorban öregkor, betegség, ille-
tőleg halál miatt. Csak elenyé-
sző viszont a szövetkezetekhez

310—109

Népszerű telefonszám. Múlt év október óta, ezen a számon keresztül, 1812 fővárosi megrendelő vette igénybe a kisiparosok segítségét. A villanyszerelő szakosztályhoz tartozó iparosok 650 esetben vonultak ki a lakókhoz gyorssegélyt nyújtani.

RVÁROS VÁRJA ÖNT IS

A 301. sz. ajkai Ipari Szakmunkásképző Intézet az 1970/71. tanévre hároméves képzési időre

vájár szakmába

8 általánost végzett fiatalokat iskoláz be

A tanulók részére — az intézet által biztosítandó ösztöndíjon és egyéb juttatáson felül — a beiskolázó vállalat havi 250,— Ft társadalmi ösztöndíjat folyósít.

Jelentkezni az intézet igazgatójánál személyesen vagy levélben lehet.

A Gyár és Gépszerelő Vállalat a 301. sz. ajkai Ipari Szakmunkásképző Intézethez az 1970/71. tanévre

kétéves kiképzési időre hegesztő szakmában

8 általánost végzett fiatalokat iskoláz be.
A tanulók részére — az intézet által biztosítandó ösztöndíjon és egyéb juttatáson felül — a vállalat **havi 250 Ft társadalmi ösztöndíjat folyósít.**

Jelentkezni lehet az intézet igazgatójánál személyesen vagy levélben.

1991

Apróhirdetés

Munkavállalás

FELVESZÜNK

15 évet betöltött női dolgozókat

fonó, szövő, orsózó átképzősnek. Betanulási idő alatt is megfelelő keresetet biztosítunk. Kellő gyakorlat és szakmai tanfolyamok után

SZAKMUNKÁS KÉPESÍTÉST

nyerhetnek. Felveszünk továbbá 16. évet betöltött női és férfi

SEGÉDMUNKÁSOKAT,

Munkarend: délelőttős és délutános váltó műszak, valamint állandó éjszakás műszak. Béren felüli juttatások a vállalati kollektív szerződés alapján. Érdeklődés, jelentkezés: Pamuttextilművek Központi Gyára, munkaerőgazdálkodás, Budapest, XI., Hauszmann Alajos u. 20.

Azonnal belépéssel felveszünk villanyszerelőt és csőszerelésben jártas hegesztőt. Jelentkezés AFOR Kirendeltség, Zalaegerszeg, Baki út. 2004

Zalaegerszegi járási tanács vb építő üzeme Zalaszentivánon felvesz 1 parkettás, 1 ács szakmunkást, továbbá építőipari segédmunkásokat. Jelentkezés az üzem zalaszentiváni telephelyén. 2000

Takarítónőt felveszünk. Utasellátó étterem. Nagykanizsa állomás. 181 418

Gyár és Gépszerelő Vállalat keres azonnali belépésre hegesztő, csőszerelő, lakatos, betanított segédmunkásokat, különböző vidéki szerelési területeire. (Lábatlan, Ajka, Pét, Leninváros, Kazincbarcika). Jelentkezés személyesen vagy írásban Gyár és Gépszerelő V. személyzeti osztályán, Budapest VI., Paulai Ede u. 52.

Pacsai Takarmánykeverő Üzem azonnali belépéssel felvesz állandó munkára molnárokat, se-

Gyár és Gépszerelő Vállalat

KERES

vidéki szerelés területeire, Leninváros, Kazincbarcika, Ajka, Pét stb. munkahelyeire

csőszerelő, hegesztő, lakatos szakmunkásokat, betanított segédmunkásokat

JELENTKEZÉS:

írásban vagy személyesen: Gyár és Gépszerelő Vállalat, személyzeti osztály, Budapest, VI., Paulay Ede u. 52.

Jármű

1000-es Wartburg kifogástalan állapotban eladó. Fűzvölgy, Tóth. 181 435

Júliusban műszakilag vizsgázott 500-as Trabant kitűnő állapotban eladó. Nagykanizsa, Sánci út 20. 149 451

Eladó Wartburg CZ rendszámú személy-

Nagyk röshads számú összkon gánház költözé Érdekl 4.

Z Göcsej mú gá költözl Megte mikor

Bek gazdá kalma adó. Kálm

Ela pincé épüle nak helyn kalm zsa, út 6 17—19

Ela 3 szo mell egy azonr Érdek nay egers 56. (1

Vi háron göl h lakóh ta és helyis ezer nal eladó. Kadar 47.

Ela be Nagyl Györg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 JÚL 24

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

Zsely Miklós

1021

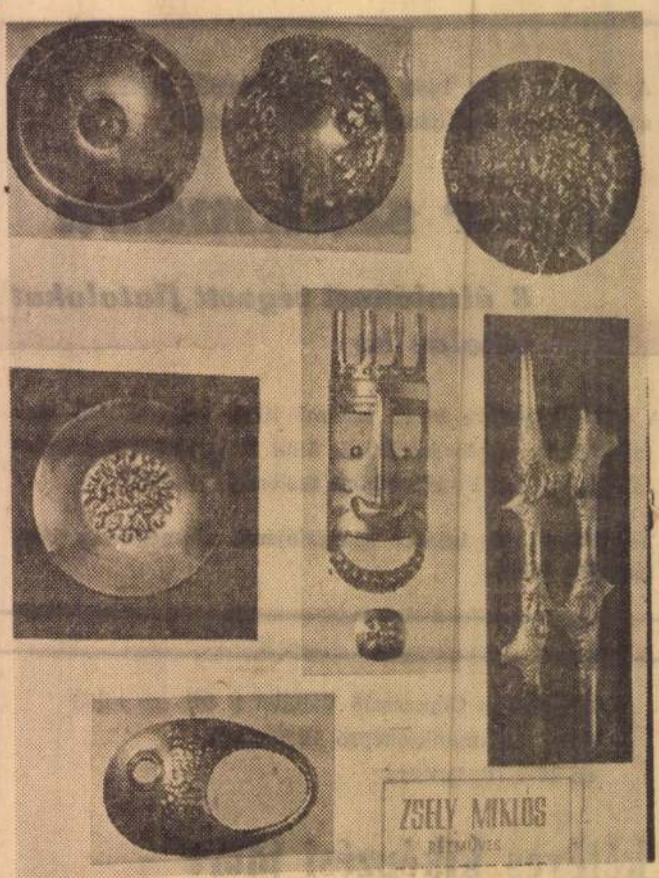

Zsely Miklós kollekciója, melyet a vásáron mutatott be.

Kisiparos vagy iparművész?

A minap zárult Zalai Helyipari Kiállítás és Vásáron a kisiparosok kollekciójából alighanem az egerszegi Zsely Miklós bemutatója aratta az egyik legjelesebb sikert. Ő maga rézművesnek mondja magát — ezt állítja a Berzsenyi utca 27. szám alatti műhely felirata is —, de sokan úgy vélték, hogy valamelyik iparművészünk mutatta be neve alatt — mintegy „rangrejtve" — munkáit. Zsely Miklós tálai, dísztárgyai, kalapácsal kialakított kompozíciói ugyanis nemcsak szemet gyönyörködtető alkotások, hanem művészi igénnyel megformált munkák is.

— Pedig talán ha egy jó éve foglalkozom ilyesmivel — mutatott körül a műhely falára aggatott remekeken. — Rézműves vagyok, éppen negyedszázada kezdtem elsajátítani a szakmát apám műhelyében. Tősgyökeres egerszegiek és régi rézműves família vagyunk ugyanis.

Szavai bizonyítéka maga a műhely. A sarokban fújtató egy kis kohóhoz, hatalmas, mázsás tuskókba vasalt üllő meg sín, odább és a polcokon mindenütt kalapács, fából-vasból. Vagy ötvenegynéhányat számlálok meg hirtelenjében. Végigkíséri pillantásomat a 44 éves mester.

— A kalapács a rézművesség alfája és omegája — állítja. — Van olyan darab, amitől ezer forintért sem válnék meg. Pontos és pótolhatatlan szerszám, ha jól formázták meg, s lágyítás után vajként alakítja a rezet. Jobbára üstöket, permetezőket javítok. Innét kíséreltem meg egy kis kirándulást az iparművészet felé.

— Hogy kezdődött?

— A rajzolás régi hobbym és sokak szerint egész türhetően csinálom. Egyszer eszembe jutott, a rézbe is lehet rajzolni — kalapáccsal. Így kezdődött. Aztán sorra születtek a tálak, falidíszek, hal- és napstilizációk. Most, amikor jött a vásár, már úgy éreztem, a közönség előtt is bemutathatom, mire vittem a réz művészi megmunkálásában.

— A kiállítás előtt is érdeklődtek új műfaja iránt?

— Jónéhányan, főleg ismerősök, s azok, akik hallották, hogy egy egerszegi kisiparos is készít modern lakásdíszeket. Lett volna közületi rendelésem is, de nagyobb munkára egyelőre nem futja a permetező-reperálás mostani idényében. Nemrég a Könnyűipari Minisztérium egyik vezetője járt nálam, érdeklődni, rendelni, vásárolni. Talán télen több idő jut mindehhez.

— Mik a tervei mindezzel?

— Egyelőre tanulni és kísérletezni kívánok. Az ötvösművészet története mellett a modern képzőművészettel is ismerkedem. Ez egy másik hobbym. Firenzében járva sem a boltok érdekeltek, hanem Cellini és a nagy reneszánsz mesterek munkái, művészete. De az igazat megvallva, nem vágyom művészi babérokra. Csinálom a munkám s talán gyönyörűséget szerzek vele néhány embernek. Ez a legfontosabb, igaz?

Valóban!

P. A.

Ütemterv szeri

a Borsod megyei Beruházá

Benne vagyunk az őszben, közeledik az esztendő vége is. Termelőszövetkezeteinkben számos építkezési beruházás befejezéshez közeledik. Egész majorok, állattenyésztő telepek, tárolók, műhelyek, gépszínek és más fontos létesítmények épülnek. A mezőgazdasági építkezések egyik legnagyobb vállalkozója — tervezője és lebonyolítója — a Borsod megyei Beruházási Vállalat, amely ebben az évben 66 millió 583 ezer forint értékben, 176 különböző mezőgazdasági létesítmény megépítésére kötött szerződést a megye tsz-eivel.

Kevés a cement

A vállalat vezetősége nemrég készítette el a szeptember 30-ig elvégzett termelőszövetkezeti építkezések mérlegét. Évi tervüket szeptember 30-ig, bizony, eléggé súlyos. Egyik cementipari üzem se tudja teljesíteni szállítási tervét. Gyakori az eternittermékek és a technológiai berendezések hiánya is.

— Milyen jellegűek a mostani, termelőszövetkezeti építkezések?

— Szinte valamennyi építkezésre jellemző a koncentráltság és a magas technikai színvonal. Igazán korszerű telepeket és majorokat építünk.

Megfelelő a kapacitás

A vállalat szeptember 30-ig több mint 50 millió forint értékű építkezést fejezett be a megye termelőszövetkezeteiben. A negyedik negyedévi feladat körülbelül 15 millió forint értékű építési munka. A vállalat elegendő és megfelelő kapacitással, elegendő és megfelelő, valamint jól képzett, tapasztalt gárdával rendelkezik ahhoz, hogy ter-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 OKT 18

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1021

Szombat, 1969. október 18.

Zsellér László

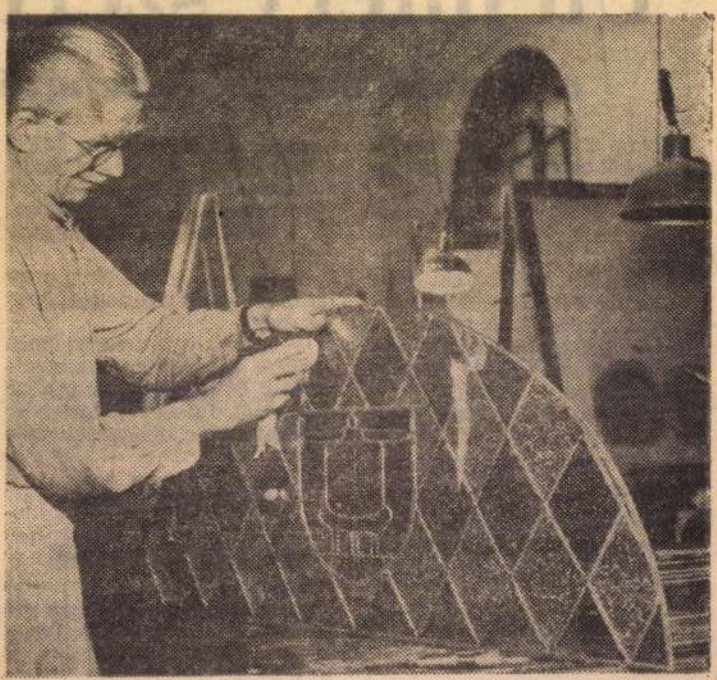

Az üveges ktsz Baross utcai üvegfestő részlegében változatos megrendeléseknek tesznek eleget. A vendéglátóipari üvegablakoktól az egyházi témájú üvegképekig, minden igényt kielégítenek. Képünkön: Zsellér László iparművész, üvegfestő tisztítja a vendéglátóipar részére az üvegképet.

Zsellér Imre

wód

Budapesti Hirlap

1917 máj 5. (Cj: Uj templom a fő-
városban.)

KÖZALAPITVÁNYI KIR.
ÜGYIGAZGATÓSÁG.

3572 szám.

190 8

A válaszban szíveskedjék
e számra hivatkozni.

A müemlékek tekintetes

Hivatkozással a
113 sz.a.kelt b.átiratára a kö
telettel értesiti a tekintetes
rendelt helyszini szemle uta

Zsellér Imre

budapesti ügyfest-

lásd

Winkler Pál

A Kalocsai érseki

főszékeseggyház

1010-től napjainkig

Kalocsa, 1929.

127—129. l.

(Szép Ernő:

621

Kiknek fából ütöttek nagy cipőt.
Szívem most úti kő, melyen leülnek,
Szívem sírdomb, millió s mégegyszer annyi
Mert elvettétek minden szívemet.

*

Adjátok vissza szenvedésemet,
Szépséges szenvedésemet,
A szenvedést adjátok vissza.
Minek, minek, minek vettétek el?
Jaj kontár népek vaskos körömös
Kezetek közt mi lett a szenvedésből!
Koplaltok meg nehéz rossz kotyvalék
Fúl gyomrotokba s nincs dohány pipátok
Szomjadt odvába s most kór ízű émelyt
Csámcsogtok ásítással. Béletek
És véretek, tüdőtök, szívetek
Járvány epeszti vacogó tüzekkel,
Roncs gégétek heheg s vakult szemekkel

Zsellér Imre

Zsellér Imre üvegfestő, XIV. Thököly-út 163. 496-164

Eptávb 1940 szept.

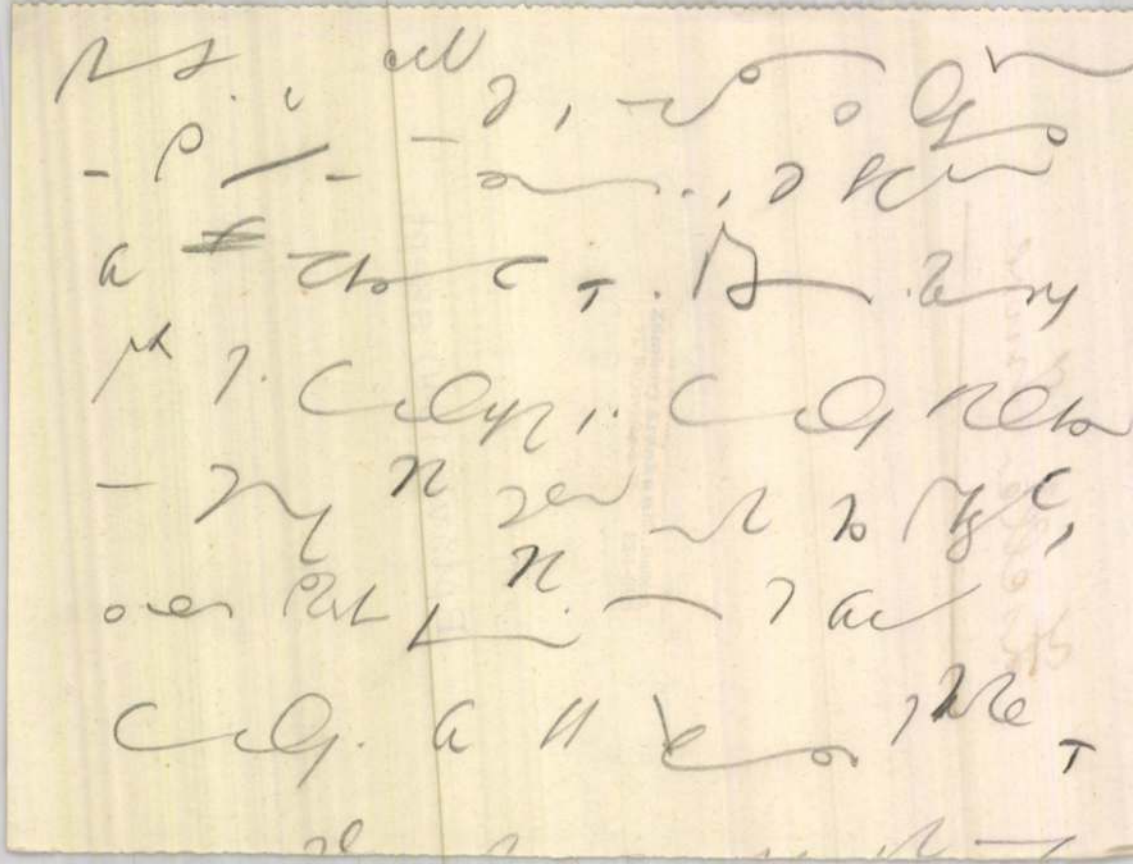

Zsellér Imre

festő

Műcs. kiáll. 1940 tól

Pipics 122 l.

Zsellér Imre

94. Szent Pál mozaik. A szegedi fogadalmi templom számára.

Nemzeti Szalon
Egyházm.-kiáll.
1926.

1328. Mathys Naiveu:
Sz. Leydenben 1647 táján.
Nő képe.

medaillonban

Tojásdad [illegible], térdig, [illegible]
zét, melynek kisujján ékköves gyür
[illegible] balját térdén pihenteti . Magas
nak fürtjei vállaira omlanak, fejé
ja ékköves. Bő ujju kék ruhája elő
vállán át [illegible] vetve. A háttérben f
oszlopnál [illegible] kertre nyerünk kilátás
[illegible]

Vászon, méretei 62.7: 52.6
Vétetett J. Goudstickertől
Elszámoltatott 1895: VI. [illegible]4-
Az elszámolásra nézve l. a

900.V.9

A „Szentivánéji álom" sikere Szegeden

A napokban újították fel a szegedi Városi Színházban Shakespeare halhatatlan mesejátékát, a Szentivánéji álmot. *Kardoss* Géza igazgató gáláns bőkezűséggel állott Shakespeare zsenijének szolgálatába. *Tihanyi* Vilmos, a színház nagynevű vendégrendezője egy csomó új megoldást felszínre hozó nagyvonalú rendezésével újszerű és ünnepi kereteket biztosított a színészek csiszolt és lelkes munkájának. Igen hatásos újítás volt többek közt, hogy a zenekar helyén dombot emeltek, ahol a játék főbb mozzanatai folytak, s ugyanakkor a zenekart a második emeleten helyezték el. A telt ház előkelő és választékos közönsége tüntető tapsokkal jutalmazta a felejthetetlen élményszámba menő és egészen új beállítást, amely maradéktalanul kihozta a darab költői szépségeit, de bőven kijutott a tapsból a két kiváló főszereplő, a vendég *Pásztor* Jánoson, valamint *Fogarassy* Márián kívül a darab többi szereplőinek is.

Romeo és Julia

A Magyar Művelődés Házában, az ifjúsági előadássorozat keretében a Nemzeti Színház művészei a „Romeo és Juliá"-t, *Shakespeare* halhatatlan remekét mutatták be. A Nemzeti Színházban legutóbb *Szeleczky* Zita és *Szabó* Sándor játszották a címszerepeket, most *Szörényi* Éva és *Ungvári* László alakították a világhírű kettőst. *Szörényi* Éva a nála megszokott finomsággal, lírikus stílussal játszotta szerepét, ugyancsak kidolgozott játékot adott *Ungvári* László is. Az együttesből különösen ki kell emelni *Major* Tamás pompás Mercutioját, amelyet a kitünő művész hatásosan és nagyszerű tehnikával vitt a közönség elé. A többiek, így *Lehotay* Árpád, *Várkonyi* Zoltán, *Onody* Ákos, *Pataki* Jenő, *Eöry* Kató, *Naszódi* Sándor, *Bartos* Gyula és *Matány* Antal komoly művészi tudással járultak hozzá a legújabb „Romeo és Julia"-előadás sikeréhez. A rendezés sok figyelemreméltó ötletéért *Major* Tamást illeti az elismerés.

A „Gulliver" költségvetése

A filmszínház széksoraiban ülő néző, ha rajzos filmet lát, azt gondolhatja, hogy a gyártó vállalat megtakarította a sztárok gázsijának tetemes összegét, mert hiszen a rajzos filmben nincsen színész, akinek fellépéséért honoráriumot kellene fizetnie. Ezzel szemben az a valóság, hogy a rajzos filmek költségvetése jóval nagyobb, mint azoké a hangos filmeké, amelyekben a legjobban fizetett, népszerű színészek játszanak. A Gulliver kalandjairól készült színes filmet például hétszáz művész rajzolta Max Fleischer vezetésével. Kétszázat az Egyesült Államok különféle városaiból szerződtettek, százat Hollywoodból hozattak Miamiba, ahol a rajzok jórészét az ottani képzőművészeti főiskola növendékei készítették el. Az egész estét betöltő színes rajzos film egyik kópiája már megérkezett Budapestre.

*** Zágrábi énekesnő az Operaházban.** A közeljövőben mutatkozik be Budapesten Halper-Leppée Gjurgja, a zágrábi állami operaház énekesnője. A jelenleg Berlinben szereplő művésznő március 9-én a bérletszünetben szinrekerülő „Carmen" és március 11-én a „Rózsalovag" című dalművekben lép fel.

*** Német katonafilm az Urániában.** Az Uránia-filmszínházban március 3-án, hétfőn este ünnepi díszelőadás keretében mutatják be a „Sieg im Westen" című német katonafilmet, amely a birodalom haderejének teljesítményéről számol be. A film sajtóbemutatója március 5-én, szerdán délelőtt 11 órakor lesz.

*** Magyar népdalest Székesfehérváron.** A magyar népdal érdekében művészeti és propaganda célú előadást tartott Székesfehérváron a zenekedvelők egyesülete. Az előadáson Bárdos Lajos zeneművészeti főiskolai tanár kétórás beszédben ismertette a magyar népi ének sajátosságait, az énekekben előforduló ősi elemeket és a nyugati érintkezés hatásait. A műsorszámokat a kormányzódíjas városi dalegylet vegyeskara énekelte Serényi Emma középiskolai énektanár szakavatott vezetése mellett.

A kormányzó megnyitotta a képzőművészeti társulat jubileumi kiállítását

A képzőművészeti társulat nyolcvanéves fennállását ünneplő jubileumi kiállítást csütörtökön délelőtt 11 órakor *Horthy* Miklós kormányzó nyitotta meg számos magyar és külföldi előkelőség jelenlétében. Az ünnepélyes alkalomra a műcsarnok lobogódíszbe öltözött s a bejárattól a lépcsőket és az előcsarnokot vörös szőnyeggel borították. A megnyitáson az előkelőségek sorában *József* főherceg, Angelo *Rotta* pápai nuncius, *Erdmannsdorff* német, *Talamo* márki olasz követ, *Széchenyi* Bertalan, a felsőház elnöke, *Hóman* Bálint kultuszminiszter, *Fáy* István államtitkár, vitéz *Haász* Aladár osztályfőnök, *Glattfelder* Gyula csanádi püspök, *Karafiáth* Jenő főpolgármester és *Szendy* Károly polgármester jelentek meg.

A Főméltóságú Urat és feleségét *Hültl* Dezső és *Nékám* Lajos, a képzőművészeti társulat alelnökei, továbbá *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter fogadták. *Glattfelder* Gyula püspök, mint a társulat elnöke, hódolattal köszöntötte a Főméltóságú párt, majd megemlékezett a képzőművészeti társulat jubiláris kiállításának fontosságáról, amelyet az a körülmény bizonyít a legékesebben, hogy a kiállítás megnyitását a kormányzó úr vállalta el. A társulat most lesz nyolcvanéves, hangoztatta a püspök, de szellemi elődje, a Pesti Műegylet, száz évvel ezelőtt kezdte meg működését és így a képzőművészeti társulat tulajdonképpen százéves multra tekinthet vissza. Felkérte a kormányzót, hogy a kiállítást megnyitni kegyeskedjék.

A püspök beszéde után a kormányzó úr a következő szavakkal nyitotta meg a kiállítást:

— *Örülök, hogy megköszönhetem a képzőművészeti társulat meghívását a kiállítás megnyitására. Megelégedéssel látom, hogy művészeink a gazdasági romlással és a konjunktúrával nem törődve, szépet alkottak és ezen a tárlaton is gyönyörködhetünk művészeti alkotásaikban. Örömmel nyitom meg a társulat nyolcvanéves jubileumi kiállítását.*

Ezután a Főméltóságú pár a rendező művészek kíséretében megtekintette a kiállítást, hosszasan időzött a kiállított festmények és szobrok előtt, elbeszélgetett a jelenlevőkkel s minden termet bjárva, délután fél 1 órakor távozott a műcsarnokból.

Beszámoló a kiállításról

Művészi életünk legrégibb grémiuma, a *képzőművészeti társulat* március 15-én tölti be fennállásának nyolcvanadik esztendejét. A társulat, amelyet a Bach-korszak évei után *a nemzeti szellemű művészet* ügye hivott életre, nyolc évtizeden át az alkotó művészek és az áldozatkész mecénások és műértők színe-javát egyesítette kebelében. Küzdelmek és sikerek váltakozó korszakaiban vezette a magyar művészetet a hatvanas évek Nagyyhid-utcai kétszobás „műcsarnokából" az Akadémia termein és az Andrássy-úti kis műcsarnok szükös helyiségein át a Hősök-terén álló mai székhelyére. Nemzedékeket nevelt a magyar művészetnek; az ifjú Munkácsy Mihály és Izsó Miklós voltak első gyámoltjai akkor, amikor tehetségük ígéretnél többet még nem jelentett. Százezreket tudott megmozgatni lelkes hívekben és csengő koronákban. Andrássy Dénes gróf itt tette minden idők legnagyobb képzőművészeti alapítványát. Elnöki székéből hangzottak el Ipolyi Arnold püspök kinyilatkoztatásszerű művészpolitikai beszédei és kiállításainak falán cserélték egymást a magyar életből és a magyar multból vett legszebb kompoziciók. Tárlatain megjelenni társadalmi kötelezettség volt; maga a király járt elől jó példával.

Most, hogy a képzőművészei társulat a kilencedik évtized határmesgyéjét stilszerűen egy új kiállítás keretében lépi át, a műcsarnok ünneplő termeiben *nagy hagyományok megtartó szellemét érezzük.* A falakat ismét *a történelmi mult és a magyar népi élet* ösztönadó hatásából fakadt műalkotások díszítik mint régen, a művészet nagy szakadása előtt. A társulat első védnökének dédunokája, a minden szép és nemes célt lelkesen felkaroló mecénás: *Esterházy* Pál herceg a nemzeti érzület e legmélyebb gyökereiig nyuló témakörökre nem kevesebb, mint *tizenkét fejedelmi összegű díjat* tűzött ki a műcsarnok jubileumi kiállítására. A társulat ötvenéves fennállásakor alapított jubileumi királydíj óta hasonló tekintélyes ösztönzésben nem részesültek művészeink s így szinte természetes, hogy ezek az *Esterházy-pályázatok* állnak az ünnepi tárlat kiállító művészei és látogató közönsége érdeklődésének előterében.

A történelmi piktura, a magyar életképfestés és a szobrászati kompozíció azok a műfajok, amelyekkel a mai tárlatokon a legritkábban találkozunk. A modell- és anyagköltség és az értékesítés nehézségei csak részben indokolják ezt a közönyt. A valódi ok ott van, hogy amikor a századforduló utáni l'art pour l'art-irányok a „tisztán festői"-re esküdtek fel, a „libretto" fürdővizével együtt két olyan életrevaló ikertestvért is kiöntöttek, mint amilyen a történelmi és népi életképfestés, amelyen belül a művész fajisága és nemzeti érzülete a legközvetlenebbül nyilatkozhatik meg. Ezeket a túlzó művészi elveket idegen érzésvilágú kritikusok és lelki rokonaik népszerűsítették és bomlasztó propagandájukkal sikerült ezeket a témaköröket a képzőművészeti műfajok sorából szinte teljesen kiirtani. Sajnos, ma is, más fajok hősi erőkifejtésének és belső megtisztulásának idején, művészeink egy része még mindig a l'art pour l'art berkeiben andalog, testetlen eszmék és szétfolyó elméletek árnyait követi, amikor a világ körülöttünk tele van cselekvéssel és valósággal s amikor hitünkön és sorsunkon végigszánt a nagy történések szélvihara. Ebből a szemszögből nézve az *Esterházy-pályázatokat*, ráeszmélhetünk, hogy valóságos *nemzeti mentőmozgalomról* van itt szó, nem pedig a haladás szekerének visszafordításáról, amint a baloldali kritika ünneprontó célzattal jónak látta a pályázat kiírásánál, előre kijelenteni, hogy bár a tespedés évtizedei nem múltak el nyomtalanul művészetünk fölött, a leányzó nem halt meg, csak aluszik. A tehetséges, sőt muzeális becsű pályaművek egész sora előtt megerősödünk abban az érzésben, hogy *művészeink ma sem idegenkednek azoktól a témáktól, amelyek Munkácsyt, Székelyt, Benczurt örökéletű alkotásokra ihlették és ha van mecénás, aki ajkán nemes idealokkal, kezében a díj koszorújával programot ad számukra, arra hallgatnak és ma is alkotnak művészit és magyart.*

*

Amikor ezt a beszámolót írjuk, nem dőlt el még a pályázatok sorsa. Ezt tiszteletben tartva, kitérünk az érdemi bírálat, vagy éppen a pályaművek rangsorolása elöl. Ehelyett nézzük, melyek azok a *történelmi tárgykörök*, amelyek a pályázó művészeket leginkább foglalkoztatták. Az árpádkori témák sorában érdekesség Haranghy Jenő „Szent István, a művészetek barátja" című kompoziciója, amelyet a műcsarnok oromzatának díszéül a kiállítás egyik termében rak mozaikba Zsellér Imre müterme. Basilides Sándor a hitvalló, Prohászka József a hadvezér Szent Istvánt festette meg; Mohácsy A. Győzőt a forrásfakasztó, Barkász Lajost és Ruzicskay Györgyöt a kunt legyőző vitézi Szent László érdekelte. Istokovics Kálmán számos kompoziciója sorából Szent Erzsébet a legszebb. Feszty Masa oltárképén egész sor árpádházi szentet fűzött koszorúba a Boldogasszony lábainál. A Hunyadiak kora Dudits Andor és Jeges Ernő díszítő szellemü Mátyás-kompozicióiban, Böszörményi János „Mátyás és Beatrix" képén, Heintz Henrik hasonló tárgyú vázlataiban és Rakssányi Dezső finom miniatürjében kél életre. A tatárjárás korát Juszkó Béla jelenésszerü Kanizsay Dorottyája, a Rákóczi-időket Viski János és Lengyel-Rheinfuss Ede lovasképei jelenitik meg. A kolozsvári Szopos Sándor a madéfalvi veszedelmet, Carato császári alezredes székelyirtását festette meg tragikai erővel. A hozzánk közelebbi idők történelmi piktúráját Emanuel Béla drámai mozgalmasságú világháborús képe, Döbrentey Gábor kompoziciója Pacelli bíboros fogadtatásáról, Udvardy Pál „Kolozsvári bevonulás"-a és E. Gáll Ferenc kiüldözött székelyei képviselik. — A *magyar életképek* sorában Krusnyák Károly „Honvédvárás"-a, Meilinger Dezső nagypénteki oltára, Haranghy Jenő debreceni vására, Komáromi Kacz Endre „Mindenszentek" képe és Kövesdy Géza „Úrnapi körmenet" kompozicója, Gaál Ferenc kukoricamorzsolói, Czencz János cigánytanyája, Mikola András sakkozói, Chiovini Ferenc téli lakodalma, Mikus Gyula megható „Utolsó kenet" című képe, Basilides Barna és Czene Béla allegórikus munkái, Mazán László humoros falusi torreádorjai, Szabó Dezső lámpavilágításos esti hangulata, Szegedi Kovács Ágoston, Csupor László és Pap Emil egy-egy sikerült munkája emelkedik ki. — A *szobrászati kompoziciók* között látjuk Vastagh György hatalmas ősmagyar lovasát, Gách István fegyvergyári hősi emlékét, Markup Béla Zrinyijét a vadkannal, Kalotay Ottó „Arvíz"-csoportját, Horvai János orvos-hősi emlékét, Füredi Richárd Hunyadi-családját. Külön klasszis Bátki József izig-vérig magyar menyecskéje, Ohmann Béla szép Madonnája, Jankó János reliefszerü „Feloldozás"-a, Ungvári Lajos ősmagyar nyilazói, Turáni Kovács Imre Liszt-rapszódiája, Sóváry János matyóidillje, G. Fekete Géza szimbólikus nőcsoportja, Andrássy Kurta János pásztorfiúja, Cser Károly Szent István-dombormüve.

A kiállításnak *az Esterházy-pályázatokon kivüli részében* a figurális kompoziciók között feltünnek Nagy Sándor gyönyörü templomi freskótervei mellett Csók István, Szüle Péter, Cz. Hikády Erzsi munkái, Komjáti Gyula, Vigh Bertalan, Kiss Kálmán, Polczer Lajos, Nagy Vilmos, gy. Németh Gyula és Juszkó Piroska tanulmányai. A kormányzó úrról többen is — Merész Gyula, Mihalovits Miklós, a mult években is már kitünt Boldizsár István, Cselényi Elemér (aki egy másik kitünő képével is szerepel) és Kampis János — festettek portrét egyéni meglátásban. Ünnepi, reprezentatív arckép Györffy István koronaőr-tisztje és Burján László vármegyei ura. A női lélek finomságát különös rátermettséggel tolmácsolja Mezey Artúr, Huber István, Winkler László és Pap Domokos, aki különben egy, a tárlatokon ritkán látható ötös csoportarcképével kelt méltán feltünést. Erőteljes és egyéni férfiarcképeket látunk Szemerey Zoltán, Feilitsch Bertold báró markáns, kitünő portréja, Aldor János, Müller Ágosta, Glatz Oszkár, Asztalos Gyula, Sárkány Gyula, Wellmann Róbert és S. Bors Károly előadásában. A tájképfestés kipróbált mesterei: Bosznay István, Mendlik Oszkár, Szlányi Lajos, Barkász Lajos, Major Jenő, Edvi Illés Aladár, Kárpáthi Jenő, Kunffy Lajos, Horváth Béla, Benkhard Ágost, Sárdy Brutus, Dietrich Adolf, cs. Farkas Lőrinc, Boksay József, Páris Erzsi, Halasi Horváth István, Pádly Aladár, Rökk Károly és Eölvedy Gachal József. A csendéletben Romek Árpád, Aradi Edvi Illés, Dolányi Ida, Komáromi Kacz Endréné és Kakusz Dalma, a festői interierurök terén a mindig finom Vidovszky Béla, Morinyi Ödön, Basch Andor, Pókász Endre és Klammer Mariska képei tünnek ki. A legszebb alkotásokat Kacziány Aladár, Gyelmis Lukács, Kóbor Henrik, Szánthó Mária, Kövér Gyula és Czene János festették. Finom akvarelleket találunk Hende Vince, Horváth József, Kássa Gábor, Juhászné Ráth Olga, Gulyás Sándor, Biczó András és Komáromi Kacz Rózsi munkái között; a rajzok sorában Feszty Masa áthitatosan szép önarcképe és Pfanni Egon városképei jeleskednek. A szobrászati anyagban az alakos kompoziciók sorában Buzi Barna, Kotsis András, Jálics Ernő, Z. Tóth István, Hanula József és Martinelli Jenő munkái emelkednek ki. Finom portrékat és tanulmányfejeket látunk Damkó József, Fülöp Elemér, Petri Lajos, Siklódy Lőrinc, Farkas Béla, Kaszab Károly, Vass Viktor, Vastagh László, I. Villám Rózsa, D. Szabó Vera és Istók János tolmácsolásában. A dombormü-mintázásban Ungvári Lajos és Kallós Miklós Elek, a kisplasztikában Bory Jenő, Rubletzky Géza, Székely Károly, Matéka Sándor, Rumi Rajki József, Cserhalmi Jenő, Kóbor Elek, L. Kováts Zoltán, Szuhodovszky Mihály, az éremművészetben Berán Lajos, Csiszér János és Szántó Gergely művei tünnek ki.

Pipics Zoltán

Visszanyert élet

(City)

Merle Oberon finom, különös egyénisége, színészi multja különb filmtémát érdemelt volna ennél a zenés rémdrámánál. Egy fiatal, nyomorgó párisi zeneszerző a hőse a darabnak. Operákat, szimfóniákat komponál, tündöklő életpályáról álmodozik és esténként egy kis kávéházban divatos dalokat énekel. Itt találkozik azután az ünnepelt operaénekesnővel, aki röviddel ezután férjül is veszi a fiatalembert. Az ifjú zeneszerző élete ezzel látszólag révbe jutott, de valójában csak ezután vált végzetesen tragikussá. Ettől kezdve gyilkosság, — életfogytiglani számüzetés — kalandos szökés feszült izgalma és mindezeken túl egy szép, csendes szerelem bonyolítja a cselekményt. A mese, amint látjuk, nem éppen újkeletü, de ez volna a kisebbik baj. Mindig kényes és nehéz dolog, amikor a filmmesék írói messze távoli és számukra is észrevehetően idegen környezetbe viszik szereplőiket. Ennek a filmnek is ez a legfeltünőbb hiányossága. Messziről megérezzük a színfalak festékszagát, amikor a szerző a párisi bohémtanyák világát igyekszik felidézni és bizony szegényesen hat, ahogyan az Ördögsziget hirhedt fegyenctelepének trópusi környezetét néhány pálmával és derékig nekivetközött, fényesre olajozott statisztákkal akarja életrekelteni. A szereplők is valahogy érezhették a történet beállításának hamis kulisszaizét: csak ritkán meggyőző a játékuk. Különösen Merle Oberon szerepe hálátlan, láthatólag nem is tudott mit kezdeni vele. John Garrick játssza a zeneszerzőt, kellemes, melegzengésü baritonhangjával ügyesen bánik. A kisérő muzsika helyenként hatásosan szövi át a cselekményt.

Kálmán—Pongrácz szonátaest ma Z ¾8.

*** Magyar előadás és irodalmi est Belgrádban.** Belgrádból jelentik: A délszláv-magyar kulturális érintkezés egyre élénkebbé válik. Március 3-án Benedek László dr. egyetemi tanár, a neves agyspecialista tart előadást Belgrádban. Március 8-án a magyar-délszláv társaság meghivására magyar irodalmi estet rendeznek, amelyen Harsányi Zsolt és Nyirő József is tart felolvasást.

KALANDOS UT
A ROMÁNIAI LÁZADÁS FÉSZKÉBŐL
A KÖZELKELETI HADISZÁLLÁSOKIG

I.

Ankara, február hó.

(Az Uj Magyarság ankarai levelezőjétől.) Január hó közepén, szürke, ólomsúlyú felhőket úsztató reggel búcsúztam el a magyar fővárostól, hogy az utolsó menetrendszerüen induló vonattal Bukarestbe utazzam, *onnan pedig a Feketetengeren és Kisázsián keresztül a sziriai Beirutba.* Az utazás nem újdonság számomra, de erre az útra valahogy mégis szorongással gondoltam, hiszen az az útvonal, amelynek megtételére vállalkoztam, a középeurópai béke fészkéből azokon a tájakon visz át, *ahol már villamossággal telített a levegő s ahol minden pillanatban kirobbanhat a tavaszra várt apokaliptikus arányú háború szikrája.*

Hogy Magyarország ma a legbékésebb pontja a kontinensnek, azt a kürtösi román határra való érkezésemkor alkalmam volt látni. A nemzetközi vonat, amellyel utaztam és amely egyben *az utolsó volt,* — hiszen azokban a napokban már kipattanásig érett a romániai vasgárdista forradalom, — érthetően néptelen volt. *Mindössze hárman voltunk abban a két hosszú Pullmann-kocsiban, amelyet a román mozdony áthozott a kürtösi határállomásra.* Itt meglehetősen barátságtalanul tudomásunkra adták, hogy nincs tovább közlekedés. A vámtisztek csodálkozásukat fejezték ki afelett, hogy ilyen időkben *egyáltalán akadnak még vállalkozó kedvű utasok.* A vizsgálat hosszadalmas és türelmetlen művelet volt, amelynek során szinte a bőrünkig vetkőztettek.

Égő gyutacsokat, benzines üvegeket dobálnak a vasgárdisták a felvonuló tankokra

Kivételt csupán *egy német vegyészmérnök képezett,* akivel előzékenyen bántak, amikor meglátták birodalmi passzusát. Ennek a német utitársunknak volt köszönhető, hogy ötórai veszteglés után végülis *a vámhivatal telefonján taxit hozattak Aradról,* amely aztán bevitt bennünket a marosparti városba. A taxisofőr a körülményekkel számoló, élelmes ember volt és a *huszkilométeres útért fejenkint ezerötszáz lejt, tehát ötven pengőt kért tőlünk.* Amikor sokallottuk az összeget, a sofőr visszaült a volán mellé és kijelentette, hogy ez a taksa, egy lejt sem enged, *inkább visszafordul.*

Az autó meghatározott, rendkívül tekervényes úton futott velünk Arad felé. Utközben három helyen is áthaladtunk a Károly-vonal drótakadályain, a mind sötétebb éjszakában azonban nem sokat láthattunk. Aradon újabb kellemetlen meglepetés ért bennünket, *Arad forgalma valósággal világvárosi méretűvé terebélyesedett s a szállodákban egyetlen szobát nem találtunk.* Német utitársunkat, akit itt is megkülönböztetett figyelemmel kezeltek, *nagy erőfeszítések árán sikerült egy szállodai fürdőszobában elszállásolni.* Én az éjszakát jobb hiján kénytelen voltam a pályaudvar várócsarnokában tölteni. A vértanuk városában töltött harminchat óra meggyőzött afelől, hogy Arad az új határmegvonás következtében a *közelmultbelinél lényegesen nagyobb szerepre tett szert.* Kolozsvárról egy sereg állami hivatalt, intézményt és iskolát átköltöztettek ide, sőt, mint hallottam, a *kolozsvári románság jó része is ide telepedett,* nem is szólva a bukovinai és besszarábiai menekült tisztviselőkről, akikből ugyancsak sokan itt helyezkedtek el.

Másnap verőfényes délelőttre virradva, körülnéztem a városban és bizony különös megdöbbenéssel tapasztaltam, hogy *a magyar szó mennyire megfogyott ebben a szép, régipatinájú fészekben,* amelynek magyar jellege közismert volt. Ez a csend azonban nem a repatriálások számlájára írható, az egyszerű magyarázat az, hogy *a magyarság, minden surlódási felületet kerülve, visszavonult lakásaiba és láthatatlanul él a városon.*

A fodrászom súgva mondotta, hogy nagymértékben enyhült a feszültség, *amióta a német tancsapatok itt is megjelentek.* A német tisztek páratlan előzékenységgel állnak rendelkezésére a hozzájuk forduló magyaroknak s jóindulatú igyekezettel próbálják áthidalni a hatóságok és a magyar őslakosság közti ellentéteket. *Volt arra is eset, hogy egy magasrangú német katonatiszt személyesen eljárt az illetékes román hatóságnál egy kifosztott piaci árus érdekében.*

Másnap éjféltájban indult velem tovább a vonat a Maros völgyén, Déván, Segesváron és Brassón keresztül a román főváros felé.

Különös érzés volt, amikor Héjjasfalvánál egyik útitársunk kimutatott:

— *Az ott az új határ!*

Igen, az már a Székelyföld volt. Ezeken az állomásokon mindenütt nagy tömegben szálltak fel a vonatra *fiatalemberek, akik a vasgárdisták jellegzetes karlendítésével köszöntötték egymást.* Szótlanok voltak, alig beszéltek, a szemükben azonban különös tűz lobogott.

A telefonközpontba hatolt vasgárdisták megszakitják a diplomáciai beszélgetést

A Prahova-medencei petróleumvidéken átvonulva megfigyelhettem, hogy *a vasuti pályát és az ipartelepeket kettőzött gonddal őrzik,* vegyesen német és román katonai járőrök. Január 20-án, hétfőn este érkeztem a román fővárosba, az ultramodern építkezési modoru *Gara de Nordra,* amely ezuttal szokatlanul kihaltnak és csendesnek tetszett. Az állomás előtt tömött csoportokban vitatkoztak az emberek. Ekkor már az egész ország tudta, amit kevéssel előbb röpitett az ürbe a bukaresti rádió: *meggyilkolták Döring őrnagyot!*

A döbbenet ráfagyott az arcokra, a vitatkozókat a rendőrök gyorsan szétoszlatták és *szinte néptelen utcákon suhantam a Parcul Jianubeli előkelő diplomatanegyedbe,* ahol hozzátartozóim vártak.

Hozzátartozóim figyelmeztettek, hogy csak elháríthatatlan esetben menjek a belvárosba, mivel *diplomatakörökben beláthatatlan fejleményeket jósolnak.* Másnap délben további vizumaim megszerzése végett be kellett mennem a belvárosba s a Calea Victoriein haladva, egyszerre csak azt látom, hogy *lezárják az útvonalat, hatalmas tömegek özönlenek a környező utcákból a főútvonalra s az úttest közepén tömött sorokban katonaság vonul.* A katonák a német követség elé vonultak tiszteletadás végett. A tömegben elkeseredett kiáltások hangzottak, aminek értelmét alig lehetett kivenni. *Leszámolást követeltek a haza ellenségeivel és éltették Petrovicescu belügyminisztert,* akit éppen akkor mozditott el állásából Antonescu államvezető.

A tömeg sodort magával s egyszerre csak *puskaropogás ütötte meg a fülemet,* amire az óriási tömeg megmozdult, rohanni kezdett a dörrenések irányába. Mint a futótűz, terjedt a hir, hogy *vasgárdisták szállták meg a rendőrfőnökség gyönyörü hipermodern épületét,* amit néhány esztendővel ezelőtt építettek s többszáz gárdista van az épületben, akik jórészt rendőrségi tisztviselők s *mintegy adott jelre felszólitották a kormányhü tisztviselőket, hogy hagyják el az épületet.* A telefonsegélyhivásra katonaság vonudt fel, néhány tankkal s a tankok később tüzet adtak az épület elé sereglett gárdistákra. *Az ablakokból benzines üvegeket és égő gyutacsokat dobáltak a két páncélalkotmányra és tüzeltek is rájuk.*

Egy mellékutcán rés nyílt, igazolványaimmal sikerült átjutni a kordonon, taxira ültem, de még a Take Jonescu Bulevard végén is *csattanó élességgel lehetett hallani a tüzelést.* A nyugalmas Parcul Jianu kertváros esti csöndjébe is belekelepelt a golyószórók ideges kattogása. Mi biztonságban érezhettük magunkat, *a diplomaták által lakott villák előtt megerősitett katonai járőrök cirkáltak az egész éjszaka folyamán.* Összeköttetésünk a külvilággal azonban megszakadt ezen az éjszakán. A török követségről telefonon keresték Ankarát ,hogy jelentést tegyenek a bukaresti helyzetről, a központ *azonban félperces beszélgetés után önkényesen szétkapcsolta a vonalat.*

Ekkor már a telefonközpont is a vasgárdisták birtokában volt, de ezt csak később tudtuk meg, amikor a rádiót kinyitva egy éles hang közölte, hogy az ország a vasgárda balszárnyának birtokában van, s további kitartásra bizditotta a „menetelő százezreket", akik az ország legtöbb városában „már urai a helyzetnek" és feltartóztathatatlanul hömpölyögnek Bukarest felé, hogy elűzzék a zsarnokot és érvényt szerezzenek Codreanu hagyatékának. A leadások tiz percenként ismétlődtek, közben vasgárdista indulókat adott a rádió, majd egy újabb bemondó bejósolta, hogy *mire felvirrad a reggel, teljessé válik a gárda fővárosi győzelme.*

A lövöldözések a késő éjszakába is belenyultak s a villa egyik emeleti lakója, az egyik tengerentúli állam követségének titkára, aki késő este jött haza a városból, lehangoltan közölte, hogy *a belvárosban, a Dimbovica egyik hidján két égő holttestet látott.* A halottak száma áttekinthetetlen, amint hogy azt sem lehet pontosan tudni, hogy a fővárosban *pillanatnyilag kik az urak:* a kormányhoz hü csapatok, avagy pedig a város legkülönbözőbb részeiben elbarrikádozott és roppant tömegerőt jelentő vasgárdisták, *akikhez az utcai csőcselék is csatlakozott.*

Rettentő bizonytalanságban hunytuk le szemeinket és nem tudtuk, hogy mit hoz a reggel?

M. S.

— **A természetes „Ferenc József" keserűvíz** régóta kitünően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. **Kérdezze meg orvosát!**

A dunai árviz után a belvizek rombolnak az országban

Vitéz *Bonczos* Miklós kormánybiztos csütörtökön este jelentette, hogy a körülzárt *Kalocsa árvizi helyzete még mindig súlyos.* A felfakadó talajvizek miatt a városháza központi fűtését be kellett szüntetni, mert a kazánt elérte a viz. A foktő—kalocsai útvonalon a nyúlgátat főleg a hullámverés ellen kell védeni. *Az árvízzel körülvett Dusnok község a vöröskereszt mentőszolgálata útján kapott gyógyszereket.*

Az árvízvédelmi munkálatok közül az apostagi gátszakadásoknál a töltésépitést megkezdték. Közel hatszáz ember teljesit állandó szolgálatot, ezenkívül nagyszámú katonaság is van a helyszínen. A Solt község alatti töltésátvágás földmunkája befejeződött, a szétterült Duna-viz visszavezetésére az érsekcsanádi hajóállomás felett is készül egy töltésátvágás.

Szeged, február 27.

A vadvizek továbbra is nagy tömegben özönlenek a szegedi területre. A város egyik legnagyobb víztároló medencéje, *a Fehértó hétfőre teljesen megtelik* s mivel a vizet a Tisza magas vízállása miatt nem lehet a folyóba vezetni, újabb víztároló medence megnyitása válik szükségessé. Ebből a célból az úgynevezett *Gyevi-fertőt, mintegy 2500 hold termőföldet kell megnyitni a vadvizek számára.* Ha ezt nem tennék, a víz 8—10.000 hold földet árasztana el, ahonnan csak júniusra lehetne levezetni a vadvizet, míg a Gyevi-fertő vizét már márciusban vissza lehet vezetni a Tiszába.

Nagykőrös, február 27.

Hivatalos becslés szerint a város 70.000 holdas termőterületéből *15.000 hold viz alatt áll, 20.000 hold pedig annyira telitve van vízzel,* hogy a gazdasági munkálatok megkezdéséről szó sem lehet. Nagykőrösön *naponta átlag 50—60 ház dől össze* vagy rongálódik meg. Eddig több mint másfélezer vályogfalú épület pusztult el, nem számitva a gazdasági felépitményeket.

Az árviz által leginkább sujtott pestmegyei községeket csütörtökön ismét meglátogatta *Barcsay* Ákos, Pest vármegye főispánja vitéz *Endre* László alispán kíséretében. Dunavecse, Apostag és Solt községekben megtekintették a gátak és utak helyreállítási munkálatait s meglátogatták a tanyai menekülteket.

HÁZSÁRTOS

kötekedő emberré válhatik, aki fejfájás, ideges bántalmak, női gyengélkedés esetén nem szed megfelelő szert. E bajok ellen gyorsan ható kitünő gyógyszer az 1, 3 és 8 ostyás dobozokban minden gyógyszertárban kapható

ALGOCRATINE

Budapest, XIV. ker., Kassai-téri róm. kath. plébánia templom mozaik és üvegfestészeti ablakai. Ez műtermemben a 218. templomnak munkái

Terveste és kiviteleste: Zsellér Imre üvegfestő és mozaik-rakó művész Budapest, Thököly-ut 163. Alapitási év 1903. Telefon: 296—164

Nemzeti Ujság képes mell
1937. nov. 28.

BÁRDI

PARFUMERIE

Rákóczi-ut 4
Rákóczi-ut 50
Szent István-körut 22

Tsui kiskazetta P 3.90

Tsui puder P 2.20

Tsui kölni P 3.60

Tsui nagykazetta P 8.50

Főlapunk 7. oldalán olvassa el a Bárdi-cég különleges ajánlatát

FELELŐS KIADÓ: BARANYAY LAJOS. A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET RT. MÉLYNYOMÁSA — NYOMDAIGAZGATÓ: ANGERMAYER KÁROLY

ZSELLÉR *Imre*, üvegfestő és mozaikművés, * 1878, Budapesten, hol 1903 óta működik önállóan. Zs. műtermében készültek egyebekközt a szegedi fogadalmi templom, a bpesti ferencrendi templom, a császártöltési templom, stb. üvegfestményei, a szegedi fogadalmi templom mozaik főoltárképe, stb. Száznál több templom ablakait festette és számos velencei mozaikképet készített. Legszebb munkái közé tartoznak a bpesti angyalföldi rk. plébánia-templom festett ablakai, a bpesti zugligeti zárda-templom ablakai és u. o. a 142 m² felületű mozaikképe.

K. 3 II 635 l

725.

a nézve. Prémkucsmájának bélése piros;
s leberetvált álla körüli szakála fekete, ne-
lehajtott, zsinóros kabátja be van gombolva s

nra, méretei 63.5:53.8 m.
ki ereklyemuzeumból. 107/95. № 114.

107/95:114.

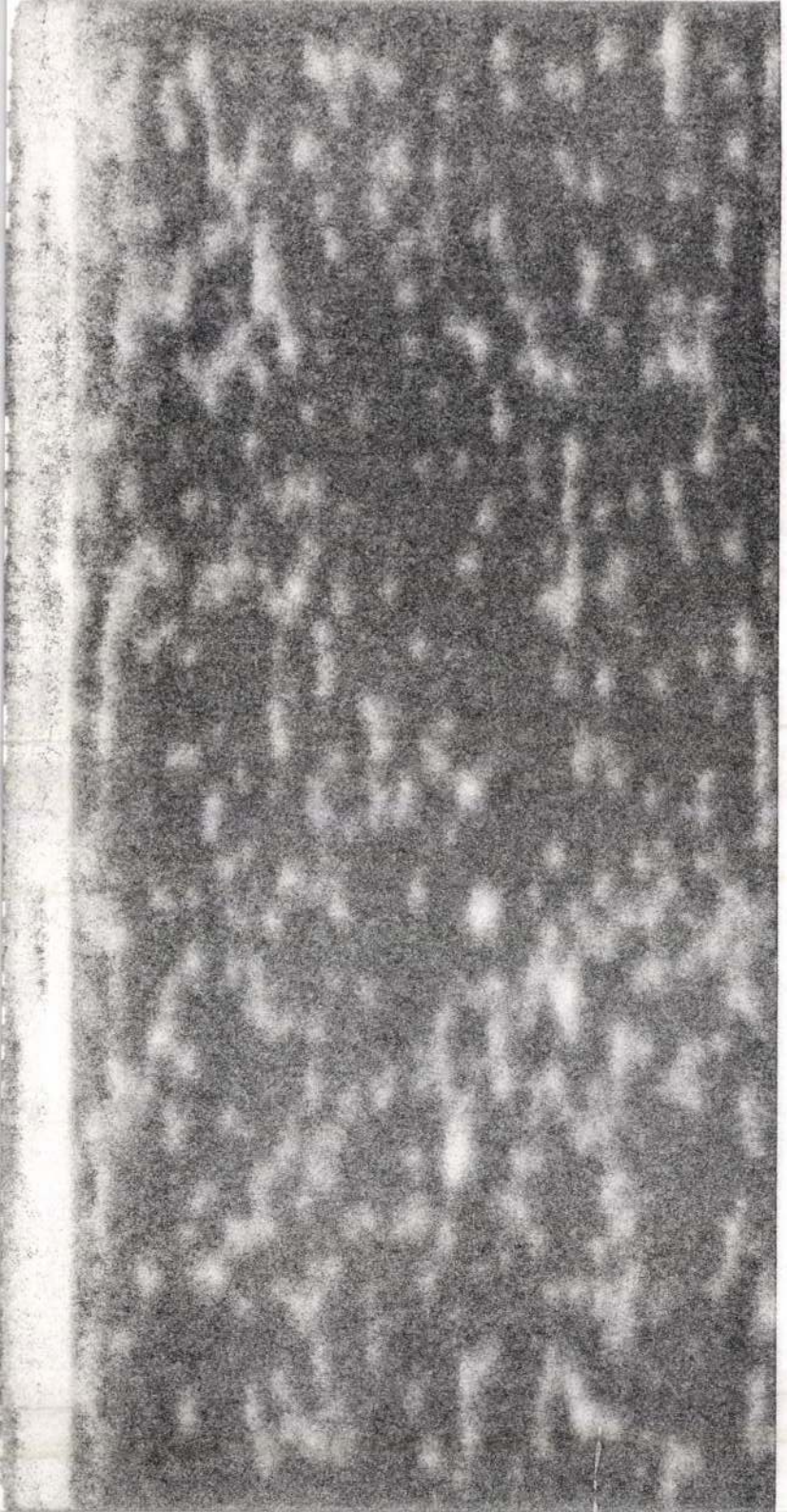

1947

Házassági egyezségek. Ethn. LVIII. 276—279.

1948

A maconkai szék. La chaise de Maconka. Ethn. LIX. 149—151.

1950

Munkácsy Mihály tulipános ládája. Szabad Művészet IV. 188—189.

Le coffre e charpenterie. Acta Ethn. I. 235—330.

1951

Az ácsolt láda. MTA. II. Oszt. Közl. 3. I/2. 231—284. XXV—XXXVIII. t.

Néprajzi gyűjtés Szuhahután. Múzeumi Híradó 3. 43.

Iparművészeti és képzőművészeti főiskolás hallgatók nyári gyűjtése. Ethn. LXII. 460—462.

Közönségszolgálat a Néprajzi Múzeumban. Múzeumi Híradó 2. 37—38.

A Néprajzi Múzeum új kiállításai. Múzeumi Híradó 3. 14—18.

1952

Vázlatok a tiszaigari népi lakáskultúrából. Essai sur le mobilier populaire de Tiszaigar. Ethn. LXIII. 83—111.

Főiskolások nyári népművészeti gyűjtőmunkája. Adattári Értesítő 26.

A Néprajzi Múzeum pásztorművészeti kiállítása. Szabad Művészet VI. 30—33.

Tájékoztató a népi lakásberendezés gyűjtéséhez. Budapest. 32 old.

1953

Művészeti gimnazisták néprajzi gyűjtése. Adattári Értesítő 1. 32—33.

1954

Magyar Népi Díszítőművészet. Budapest. 44 old. 280 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

L' art populaire hongrois. Budapest. 37 p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Hungarian Decorative Folk Art. Budapest. 35 p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Ungarische Volkskunst. Budapest. 39. p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Magyar Népi Díszítőművészet. Kínai nyelven (Peking), 35 p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Magyar Népi Díszítőművészet. (2., módosított kiadás.) Budapest. 44 old. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

A Néprajzi Múzeum új szerzeménye: a kercaszomori ácsolt ágy. Un lit de charpenterie hongrois au Musée d' Ethnographie. Népr. Ért. XXXVI. 71—86. X—XIV. t.

1778-ból származó békéscsabai karosszék, a Néprajzi Múzeum újonnan restaurált tárgya. Népr. Ért. XXXVI. 295—296. XXXIX. t.

A kalocsai hímzés. Élet és Tudomány IX. 811—814.

L' art populaire hongrois. Budapest. 2e éd. 37 p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Hungarian Decorative Folk Art. Budapest. 2. ed. 35 p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Ungarische Volkskunst. Budapest. 2. Aufl. 39 p. 208 t. A Néprajzi Múzeum munkatársaival közösen.

Predbežné poznámky k spracovaniu l'udového drevárstva na slovenskej dedine Szuhahuta (Mad'arsko). Vorbereitungen zur Beschreibung der Volksholzschnitzereien im slowakischen Dorfe Szuhahuta (Ungarn). Slovenský národopis III. 353—372.

Filmfelvétel a szuhahutai szekrénykészítésről. Un film sur la fabrication du coffre de charpenterie (szekrény) à Szuhahuta. Népr. Ért. XXXVII. 314—316.

Ism. — *Roman Reinfuss: Ludowe skrzynie malowane. Warszawa. 1954.* Ethn. LXVI. 638—639.

Ism. — *Slovenské l'udové umenie. I. Bratislava. 1953.* Ethn. LXVI. 641.

Ácsolt népi bútoraink. A Néprajzi Múzeum Adattárának Értesítője 1—2. 56—60.

1956

Válasz Cs. Sebestyén Károly megjegyzéseire. Népr. Ért. XXXVIII. 307—312.

Ism. — *Slovenské l'udové umenie. II. Bratislava. 1954.* Ethn. LXVII. 196—197.

Ism. — *Oskar Moser: Kärntner Bauernmöbel. Klagenfurt. 1949.* Ethn. LXVII. 202.

Zsellér Jenő:

Külön világ a világok sokasága mellett

Turcsán Miklós művészetéről

Turcsán művészetét a pályakezdés évei döntően meghatározták. Festészetének fő összetevőit nem az ún. nemzeti vonások, vagy a művészeti irányzatok stílusjegyei jellemzik elsősorban, hanem egy olyan korosztályhoz való kötődés, magatartás, attitűd, mely nemzedék paradigmaváltási igénnyel lépett föl abban az időben. Ugyanis 1968-ról, s az annak eseményeit közvetlenül követő évekről van szó. A fiatal festő nézeteire erősen hatottak a nyugati diáklázadások szellemi áramlatai.

Az egymásnak sokszor ellentmondó ideológiai eszmék talaján ekkoriban szubkultúrák jönnek létre. A pezsgő művészeti élet központjává – a híres európai városokat elhagyva – New York válik. A festészetben nem egy ún. főáramlat az iránymutató (mint az időszakot megelőző pop-art volt), hanem a sokszínűség jellemző. A minden kötöttségtől való szabadulás, az individuális megnyilatkozás vágya, a szigorúan vett egyéni kifejezésmódok kimunkálása izgatja a színre lépő új, fiatal festők fantáziáját. Ez a művészgeneráció a művészet fogalmát nem a tükrözési elmélet alapján definiálja, hanem – Marcuse nyomán – azt hangoztatja, hogy az nem más, mint az egyén szubjektív víziója, külön világ a világok sokasága mellett.

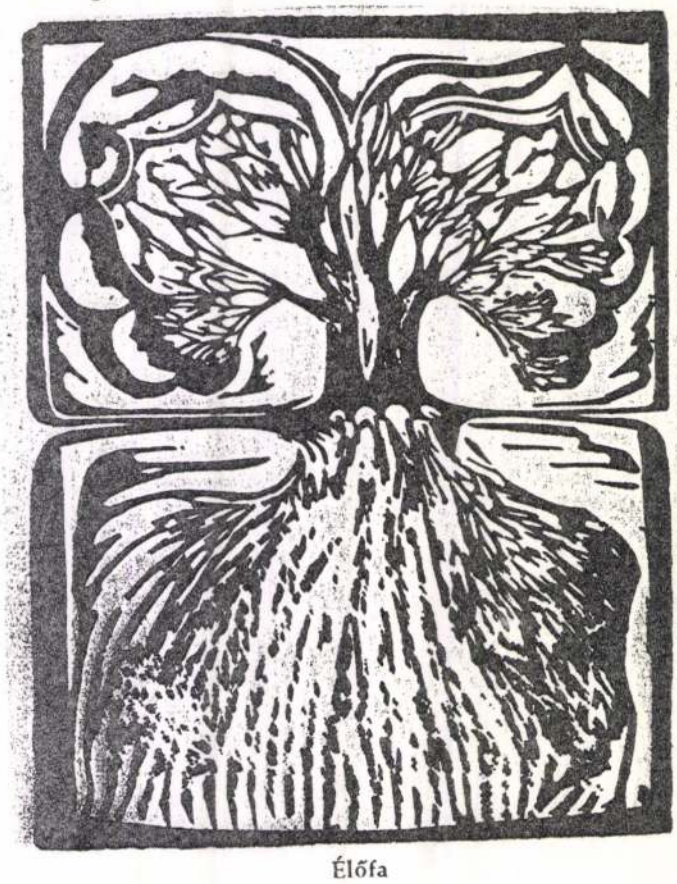

Élőfa

Turcsán Miklós a festészetet küldetésnek, s a lelki-érzelmi élmények közvetítésén túl a dolgok mélyebb összefüggéseinek kutatására is alkalmas eszköznek tartja. Nem a valóság leképezésére, hanem az ember pszichikai állapotának megidézésére törekszik. Nála az alkotás legfontosabb tényezője a képzelőerő.

Intellektuális, metafizikai festészet az övé. Első látásra a néző egy rendkívül élénk szín- és egy szigorú formavilággal találja szemben magát. A képeken legtöbbször groteszk, torzított figurális és amorf formák, súlyos mértani idomok, drasztikusan fellépő és gyámoltalanul jelentkező vonalak találkoznak, ütköznek, vívják egymással szűnni nem akaró harcukat. A legkülönbözőbb „szerűségek" és „féleségek" váltják, variálják egymást. Furcsa helyzetű perspektívák, rövidülések, a két- illetve a háromdimenziós terek határesetei jelennek meg festményein, felvetve a tér a síkban, sík a térben és az idő viszonylatainak örök festői problémáját. Munkáin jellemzővé válik az aszimmetria, a kétes egyensúlyok, a stabil statikai középpont keresése. Mindez mágikus érzést sugall, képeit az örökös kétkedések, talányok és titkok vizuális megidézéseiként foghatjuk fel. Abszurd világot teremtő, drámai festészet ez a javából.

A polgári jólét szőröstül-bőröstül felfalta a hatvannyolcas diákmozgalmakat. A fiatalság vágyait, a nagy reformszándékokat a politika ügyesen manipulálta. A mozgalmak nagy tömegei – néhány egyéni tragédiát leszámítva –, beépültek az adott társadalmi rendszerekbe. Nyugaton a „diákfestők" nagy részét (éppúgy, mint az előző „izmusok" atyamestereit) elkapta a gépszíj, a galériások jó üzletet csináltak művészetükből. Nálunk pedig a nagyközönség szinte alig tudott valamit a politikai 68-ról, még kevesebbet annak képzőművészeti kisugárzásáról. Az olyan maguk útját járó festők, mint Turcsán Miklós, nem tartoztak az elmúlt rendszer művészeti életének kegyeltjei közé. Munkáikat a szakmai zsűrik legtöbbször elutasították, távol tartották a nyilvános fórumoktól. Legtöbbjük otthon festett magának, szűkebb baráti körének, illetve az „utókornak".

A 17 évi hallgatás után újra jelentkező festő munkásságának átfogóbb szakmai elemzése még várat magára. A *Lyukasóra* hasábjain bemutatott tusrajzai – fekete-fehér voltukban is – híven tükrözik nagyléptékű festményeinek szellemét. Az emberi lélek mélységeit feltáró tömör, magvas képjelek ezek: méltán kelthetnek érdeklődést egész művészete iránt.

szempontból már szinte az ismert világ határain túl, sokak számára a képzelet birodalmába tartozik Szent Patrik írországi purgatóriumába való zarándoklás, melyre éppen Nagy Lajos korában számos adatunk van. Szent Patrik purgatóriuma Írország Kent tartománya egyik tavának szigetén feküdt. Súlyos penitenciával sújtott bűnösök, zarándokok látogatták a barlangot, ahol átélték a pokol minden kínját, az üdvözültek minden örömét. A középkori irodalom sok purgatóriumjárást jegyez fel, köztük három magyart is. Ott járt Magyar György, Krizsafán comes fia 1353-ban ; öt évvel később, 1358-ban Malatesta Ungaria de Armenio, végül Tari Lőrinc is. A legelső pokoljárást a bécsi volt udvari könyvtár és a melki apátság, sőt a prágai egyetemi könyvtár egy XV. századi kódexe is megörökíti.

György Nagy Lajossal vitézkedett Apuliában, a király kapitánnyá és több város urává tette. De a hadjárat során több, mint 250 gyilkossággal terhelte lelkét, elzarándokolt tehát a pápai udvarba, hogy ott feloldozzák. Penitenciaképen Spanyolországba utazik Szent Jakabhoz, ott félévi remeteség után elszánja magát Szent Patrik purgatóriumának felkeresésére. A kézirat részletesen leírja György purgatóriumi zarándoklatának körülményeit, mely nagyjában megegyezik a többi hasonló pokoljárással. A bűnbánó a püspöknél jelentkezik, aki le akarja beszélni a veszélyes útról. De György megmarad elhatározása mellett és a püspök levelével jelentkezik a sziget priorjánál, majd 15 napi böjt és imádság után bebocsátják Szent Patrik purgatóriumába. A barlangban viziók gyötrik, ördögök kísértik, sőt a purgatóriumban szenvedő rokonsága, olasz barátnője — ki mintha egy kissé Beatricere emlékeztetne, — képében kísérti az ördög, míg végre megjelenik Szent Mihály arkangyal és a Paradicsomon átvezetve megmutatja a jövendő élet titkait.

Így érkezik vissza a barlang szájához, ahol már az ország királyával az élén hatalmas tömeg várja. A csodálkozó és meghatott sokaság megrohanja György vitézt s csak a király közbelépése menti meg, hogy élve ereklyének szét ne darabolják.

Ez a leírás legfontosabb alapelemeiben azonos a későbbi pokoljárásokkal. Malatesta Ungarus, de különösen Tari Lőrinc esetével. Nagy különbség van azonban a két zarándoklat indító okai között. György vitéz bűnös lelke áhítja a penitenciát, a bűnhődés után kibékülést Istennel, bűneit megbánva, lelkiismerete hajtja a pokoljárásra. Tari Lőrinc a Zsigmond-kori szellemi elit hitetlenségében bűnös, aki kételkedik a lélek létezésében és halhatatlanságában. György vitéz még a középkor gyermeke, akit a bűntudat hajt a pokoljárásra, Tari Lőrincet a kíváncsiság és a kétkedés. Bár mindkét pokoljárás XV. századi kéziratokban maradt ránk, ez a lényeges különbség kétségtelenül mutatja, hogy György vitéz útját még a XIV. század második felében írásba foglalták, talán kevéssel a zarándoklat után, szemmelláthatólag egy kissé Dante hatása alatt.

Ugyanennek a középkori bűnbánó szellemnek képzőművészeti megnyilatkozását is ismerjük. A zselizi templom XIV. századi freskóján Vesszős György — Durazzoi Károly kivégzőjének — halála utáni különítéletét ábrázolta a festő. Meglehet, hogy Vesszős György, aki ugyancsak végig küzdi Nagy Lajossal Apuliát, azonos a fentebb szereplő György vitézzel. Valószínűsíti ezt a feltevést a bécsi kéziratnak György vitéz István testvérről szóló része, ami megegyezik Vesszős György genealogiai adataival. A freskó különben egy halál utáni különítéletet ábrázol. Vesszős György lelkét az

ördög magának igényli, míg őrzőangyala, Jézus és Mária közbenjárására elkerüli az örök kárhozatot.

A zarándoklatok egy fajtája, vagy még inkább elfajulása nagyobb csapások, pestisek nyomán fellángoló flagelláns mozgalom. A csapások elhárítására rendezett bűnbánó körmenetek, zarándoklatok mintájára különösen Német- és Olaszországban, egész szekta alakult, amely bűnbánó körmenetben vonult végig Európán. Dalolva és táncolva, testüket ritmikusan ostorozva, keresztek és zászlók alatt járták a városokat és kegyhelyeket. Perugia vidékén fellépő, kétségtelenül Szent Ferenc miszticizmusából is táplálkozó egzaltált vallási téboly, már a tatárjárás után elérte hazánkat. Trithemius apát tanúsága szerint 1349-ben a nagy pestis után újra fellángolt Magyarországon.

A flagellánsok vallási tébolya, Vesszős György és György vitéz bűnbánó penitenciázása, az ereklyék, zarándoklatok fokozódó népszerűsége végeredményben közös gyökerekből táplálkozik. Új vallásosság alakul ki a XIII. század második felében és az új élmény példátlan gyorsasággal hódítja meg a lelkeket. Umbria zöldelő, lágyan hajló dombjai közül indul el Szent Ferenc tanítása és eszméit a „testvérkék" terjesztik egész Európában. A román stílus korának komor és fenséges vallásossága helyébe Szent Ferenc meleg miszticizmusa lép. Maga is átéli az istenember szenvedését és szinte földöntúli szeretettel fordul minden teremtett lény felé. Követői ezt a két eszményt hirdetik a népnek, a nép nyelvén. Nem elvont skolasztikus okoskodásról beszélnek, hanem Krisztus Urunk szenvedését, a teremtett lények szeretetét, a Poverello lángoló meleg szívével hirdetik. Az istenember szeretetének meleg átélése az anya felé fordítja a figyelmet és a Mária-kultusz eddig nem tapasztalt méretekben terjed.

VESSZŐS GYÖRGY MEGÍTÉLTETÉSE. FALKÉP A ZSELIZI R. KAT. TEMPLOMBAN

Zsolici templom
falképe

FLAGELLÁNSOK

Szent Ferenc tanítása a művészeti felfogást is megváltoztatja. A ferencesek első misztikus szentje, Szent Bonaventura, már a Poverello szellemében írja elmélkedéseit Krisztus életéről, aminek hitele és hatása művészi szempontokból még a Bibliával is mérkőzik. Kettőjük hatásának tudhatjuk be, hogy a művészi ábrázolásokban a fenséges nyugalmat meleg líra, emberi szenvedés megértő visszhangja váltja fel. Az Árpád-kori Krisztusok még győzelmes Istenként függenek a kereszten, korunkban már nem az élet királyát, hanem a szenvedő istenembert ábrázolják. Nagy Lajos korában fellépő úgynevezett misztikus feszületek, a misekönyvek kánonlapjai, már ezt a szellemet tükrözik (LII. tábla). Szent Ferenc életét, legendáját korán, 1370 táján tolmácsolják magyar nyelven és a „Némi írás bódog Ferencről és társairól" bárha egy XV. századközepi másolatban maradt is ránk, a Jókai-kódexben, Nagy Lajos korának vallási élményéről, a szentferenci misztika korai jelentkezéséről tanuskodik.

Az új vallásosság azonban a Nagy Lajos-kori szellemi kultúrának csak az egyik arca. A szellemi elit világképét ekkor már az egyetemek alakítják. Míg az előző századokban a kolostorok és a mellettük kialakuló kolostori iskolák voltak a szellemi élet tűzhelyei, a XIV. század már az egyetemi kultúra jegyében él. Míg az előbbiek inkább egy szűkebb kör és kisebb területi egység számára jelentették a kulturális központot, a párizsi, bolognai, padovai, később a bécsi, prágai, pécsi egyetemek nemzetközi jellegüknél fogva az egész nyugati világ szellemi életére éreztették vonzó hatásukat.

A nagy külföldi egyetemeknek szempontunkból két jellegzetességét kell kiemelnünk. Az egyetemeknek nemzetközi voltát, mely logikusan folyt a másik jellegzetességéből, hogy ekkor még valamennyi külföldi egyetem az egyetemes keresztény kultúrának volt hirdetője.

Az egyetemek egységes szervezetét, de a tananyag egységét is biztosította az a körülmény, hogy valamennyi egyetem, különösen Nagy Lajos korában, a pápa megerősítése alapján működhetett csak és a tudományoknak azon a területein, amit a pápa előírt. Már Békefi Remig rámutatott arra, hogy a XIV. század közepén alapított prágai, krakkói, bécsi és pécsi egyetem megerősítő pápai oklevelei nagyjában azonos szabályt állapítottak meg az újonnan szervezett főiskolák számára. A pápaság kialakult tudománypolitikája — ha szabad ezt a kifejezést a XIV. században használni —

vett körül. Hasonlóan gazdag volt az a miseruha is, mely kék selyemszövetből készült és sok hímzett kép díszítette.

Kisebb számú, de nem kevésbbé értékesek az ötvösműajándékok. Serlegeket, gyöngyökkel és drágakövekkel díszített tiszta aranykelyhet adott a kincstárnak, valamint ércből készült oltárelőt, középen aranyozott ezüstalapon zománcozott angyalokkal és drágakő, gyöngykerettel.

Nem is egy évtized mulva fia követi ezen az úton. 1350-ben szent évet hirdetett a pápa, melyre a pestistől, háborútól meggyötört világ minden részéből özönlöttek a zarándokok. Ha a különben megbízható Villaninak hinni lehet, több, mint egy millió zarándok tartózkodott nagyböjt idején Rómában. Lajos azonban csak szeptember elején érkezett és Cola di Rienzi fogadta száz római nemes élén. A király a vatikáni palotában lakott, végigjárta a szent helyeket, végül elnyerte a kiközösítés alól a feloldozást. A szent év alkalmából a királlyal Itáliában vitézkedő lovagjaink közül többen is résztvettek a római zarándoklaton, mint azt Us Miklós, berekenesi nemes oklevele is bizonyítja, ki birtokát zálogosítja el, hogy „ad limina apostolorum" Rómába zarándokoljon.

Compostella és a Szentföld márcsak távolságuk miatt is komoly nehézségeket okozott a zarándokoknak. Az előbbi főként a XI—XII. században volt kedvelt zarándokhely és az ide irányuló zarándoklatok fontos szellemi hatását mutatja az a tény, hogy a spanyol, délfrancia, felsőolasz építészeti plasztika kialakulását, elterjedését a compostellai zarándoklatok útvonalán lehet a legjobban megfigyelni. Századunk elejéről egy adat, mely compostellai zarándoklatról szól, rendkívül jellemzően azt is előadja, hogy mi volt ezeknek a zarándoklatoknak indító oka, útvonala, sőt költségéről is felvilágosít.

Két kiváló familia, a Berzevicziek ősei és a Görgeiek egymással valósággal háborúban éltek a Szepességben. Egy gyilkosság miatt a békebíró úgy ítélt, hogy a tettesnek, Lank Henriknek, két tisztességes emberrel Rómába, onnan Bariba, Szent Miklóshoz, és vissza Rómába kell zarándokolnia. Itt két kísérője elhagyhatja, ő azonban tartozik Compostellába Szent Jakabhoz, hazatérőben Aachenbe a Szent Szűzhöz elzarándokolni. A zarándoklat költségeit Kakas mester — a felbujtó — fedezi és 50 márka ezüstöt tartozik adni.

Veszélyes és nehéz volt a szentföldi zarándoklat. Rendszerint a tengeri útat választották. Magyar tengerhajózás híján István erdélyi vajdának és 14 kísérőjének a velencei tanács egy gályát engedélyez, mely a szent sírhoz és vissza szállítja őket. A szentföldi zarándoklat pápai engedélyhez volt kötve és a pápai supplicatiok sok érdekes adatot tartottak fenn. Budai Farkas 1350-ben tizenketted magával kér engedélyt, egy év mulva Lajos király száz egyén részére kéri a szentföld meglátogatásának engedélyét és egy általános felhatalmazást, hogy alattvalóinak ő is engedélyt adhasson a szentföldi zarándoklatra.

Az aacheni, kölni, barii, római zarándoklatok jelentősége a kultúrérintkezések meggyorsításában, művészi ízlések, divatok megismerésében rejlik. A zarándokok ajándékokat visznek és rendszerint hoztak is, ami élénk műtárgycserére is adott alkalmat. A távolabbi zarándoklatok a földrajzi fogalmak, messzi tájak és népek ismeretének, sok exotikumnak a magyar szellemi életbe való beszivárgására adtak alkalmat. Ebből a

Dercsényi: Nagy Lajos Kora

Felülmulhatatlan

legjobb, **orvosilag** ajánlott enyhitő-szer **hökhurut, rekedtség** és **hurut** esetében

Közvetlenül a gyárból, Lipcsből, 2 frt 50 kr. 3/1 palaczkért, v. 1 frt 25 1 palaczkért beküldése mellett bérmentve Ausztria-Magyarország, Csehország stb. bármely helyére. 4212

Szabad. erőművi

pamlag-ágyak.

A legjobb és legszilárdabb szerkezetűeknek elismerve, értékes kiállitásban.

Szabadék. nyujtható karszékek, melyek minden helyzetbe állíthatók; továbbá

egyetemes és járószékek,

fali ágyak stb. legjobbnak elismert szerkezettel, csakis

Bayer Károlynál

Budapest, granátos-utcza 1. sz.

Dreher-palota.

Gyógyszertár „az arany bir. almához"

PSERHOFER J.

Bécs, I., Singerstrasse 15.

Vértisztitó labdacsok, rég ismert, könnyen oldó házi szer, ezelőtt **egyetemes labdacsok** neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben e labdacsok csodás hatásukat fényesen bebizonyitották.

Évtizedek óta ezen labdacsok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendeli azokat, s alig akad család, melyben e kitünő háziszerből ne volna egy kis készlet.

1 doboz 15 labdacscsal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmentetlen utánvét melletti megküldéssel **1 frt 10 kr.**

A pénz előleges beküldése mellett, bérmentes megküldéssel együtt 1 tekercs labdacs 1 forint 25 kr., 2 tekercs 2 frt 30 kr., 3 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 forint 20 kr., 10 tekercs 9 forint 20 krajczár.

(1 tekercsnél kevesebb nem küldetik szét.)

Kéretik határozottan PSERHOFER J.-féle „vértisztitó labdacsokat" kérni, s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felirás minden dobozon a használati utasitásban látható **PSERHOFER J.** névaláirással el legyen látva és pedig ☛ **veres** ☚ nyomásban.

Fagy-balzsam, **PSERHOFER J.-tól.** 1 tégely 40 kr., bérm. megküldéssel 65 kr.

Keskeny utifű-nedv, hurut, rekedtség, görcsköhögés stb. ellen. 1 palaczk 50 kr.

Amerikai köszvény-kenőcs, 1 frt 20 kr.

Por lábizzadás ellen. 1 doboz 50 kr., bérm. megküld. mellett 75 kr.

Golyva-balzsam, 1 üvegcse 40 kr., bérmentes megküldéssel 65 kr.

Élet-essenczia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üvegcse 22 kr.

Angol csoda-balzsam, 1 üveggel 50 kr., egy kis üveggel 12 kr.

Fiaker-por, köhögés stb. ellen, 1 dobozzal 35 kr., bérmentes megküldéssel 50 krajczár.

Tannochinin-hajkenőcs, **PSERHOFER J.-tól;** a legjobb hajnövesztő szer, 1 szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, STEUDEL tanártól, sebek, daganatok stb. ellen jónak bizonyult háziszer. Egy tégely 50 krajczár, bérmentes megküldéssel 75 krajczár.

Egyetemes tisztitó só, BULLRICH A. W.-tól. Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményei ellen. Egy csomag ára 1 forint. 4304

Az itt felsorolt készitményeken kivül valamennyi az ausztriai lapokban hirdetet bel- és külföldi gyógyászati különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg raktáron nem levő czikk kivánatra pontosan s legjutányosabban beszereztetik. ☛ **Postai küldemények** az összeg beküldése mellett, nagyobb megrendelések utánvétel mellett is, a leggyorsabban eszközöltetnek. **A pénz előleges beküldése mellett** (legczélszerübben postautalványnyal), **a viteldij sokkal kevesebbe kerül, mint utánvétel mellett való küldésnél.**

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Uj fali naptár

az 1891-dik évre.

Egy egész iv, ára 20 kr.

Falusi gazda naptára

az 1891-dik évre.

A magyar gazdák, kertészek lelkészek és tanitók számára

Szerkeszti

Kovácsy Béla

a «Gyakorlati mezőgazda» szerkesztője.

XXVII-dik évfolyam.

Ara füzve 80 kr.

Borászatinaptár

1891. évre.

Szerkeszti Dr. Nyáry Ferencz.

XVIII. évfolyam.

Ára füzve 80 krajczár.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA

vagyis családos házigazdáknak és gazdasszonyoknak, népnevelőknek, helységi elöljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium

Alapitá MAJER ISTVAN. **1891. évre.** Szerkeszti Köhalmi KLIMSTEIN JÓZSEF tanár.

HARMINCZHATODIK ÉVFOLYAM.

Ára füzve 50 kr.

55 krnak előleges (postautalványon) beküldése után a naptár bérmentve küldetik meg.

Tartalom: Naptári rész. Szerk, Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámitás. — Bélyegekről. I. **Az erkölcsi világ.** Névnapokat mutató betürendes tábla. — Ki a keresztben bizik, nem csalatkozik. (Elbeszélés). Janics Ferencztől. — Pogányság, kereszténység és liberálizmus. Demény Dezsőtől. — A harangok Rómában. (Rege). Horváth Zoltántól. — II. **Gazdák és gazdasszonyok naptára.** Arany tanácsok a gazdáknak. — Utmutatások a sáska irtására cziprusi sövénynyel. (8 ábrákkal). — A gyümölcseltartás fortélyai. — III. **Népnevelők naptára.** Korn György. (Róm. kath. kántortanitó 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából). Közli: Nyulassy Antal. (Arczképpel). — Juhász József (czeglédi róm. kath. nyugalmazott néptanitó). Gyurinka Antaltól. (Arczképpel). — Kell-e illemtant tanitanunk a népiskolákban? Klinda Ilmától. — IV. **Történetiek.** Kinga. (A négykoszorús szűz). Nyulassy Antaltól. — Reseta János. (Arczképpel). — Szilasy János élete és munkái. Tóth Árpádtól. — Melyik az emberi szellem alkotó erejének virágkora? — Egy irgalmas nővér höstette kitüntetve. — V. **István bácsi a hazában és a nagyvilágban.** Az esztergomi bazilika uj fényben. (3 képpel). — A zselizi templom. Zselizitől. — Komárom. (Képpel). — A primási leányárvaház Esztergomban, Szentgyörgymezőn. Perger Lajostól. (Képpel). — Abbazia. Köhalmitől. (Képpel). — Képek a Balatonról. (4 képpel). — VI. **Művészet és ipar.** — VII. **Tréfák mezeje.** Paprikás versek. — Adomák és szellemi szikrák. A Magyarországon tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

HIRDETMÉNY.

Ő CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGÉNEK 1890. április 12-én kelt legfelső elhatározása folytán ezennel megindittatik a

XV. MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMSORSJÁTÉK,

melynek tiszta jövedelme

a «Fehér kereszt» egyesület, a budapesti szünidei gyermektelep egyesület, a «Mária-Dorottya» egyesület, a nagybányai jótékony nőegylet, a székelyföldi iparmuzeum, az országos községi és körjegyzők árvaháza, a borsodmegyei nőegylet miskolczi árvaháza, a vagyontalan hivatalnokok özvegyei és árvái részére alakitandó alap, a magyar hirlapirók nyugdijintézete és végre a zágrábi országos siketnéma intézet javára fog fordittatni.

E sorsjáték összes, **6767**-ben megállapitott nyereményei az alább következő játékterv szerint

160,000 forintra rugnak, és pedig:

1 főnyeremény	...	**60,000** frttal	200 nyer. egyenk.	**50** frttal	10,000 frt
1 nyeremény	...	**10,000** «	6500 sor.-ny. «	**10** «	65,000 «
5 nyer. egyenk.		**1000** frttal, 5000 frt			
10 « «		**500** « 5000 «			
50 « «		**100** « 5000 «			

4%-os adómentes magyarországi földtehermentesitési kötvényben. — készpénzben

☛ **A huzás visszavonhatatlanul 1890. évi deczember hó 16-án történik.** ☚

Egy sorsjegy ára 2 frttal van megállapitva.

Sorsjegyek kaphatók: a lottóigazgatóságnál Budapesten, (Pest, fővámház, félemelet) hova a megrendelt sorsjegyek ára posta-utalvány mellett előre beküldendő; valamennyi lotto-, só és adóhivatalnál; a legtöbb postahivatalnál, a bécsi «Mercur»-nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállitott egyéb sorsjegyárulo közegnél.

Budapest, 1890. október 1-én. **Magyar kir. lotto-igazgatóság.**

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

MAGYAR

POLGÁRI TÖRVÉNYKEZÉSI RENDTARTÁS.

(1868: LIV., 1881: LIX., 1881: LX. törvényczikk.)

kapcsolatosan a váltó-, kereskedelmi és kisebb polgári peresügyekben való eljárással, a birói ügyvitellel, a vonatkozó hazai s részben külföldi jogforrásokkal, különösen pedig a m. kir. curia fontosabb elvi határozataival.

IRTA

Dr. HERCZEGH MIHÁLY

Budapesti tud. egyetemi ny. rendes jogtanár.

Negyedik javitott kiadás. **Ára füzve 5 frt 60 kr.**

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Székely-egyleti képes naptár

az 1891-dik évre.

A központi választmány megbizásából szerkeszti

Dr. SZÁDECZKY LAJOS.

Tizedik évfolyam. ***Ára füzve 25 krajczár.***

30 krnak előleges (postautalványon) beküldése után bérmentve küldetik meg.

Tartalom: Naptári rész. Szerk. Tóth Mike S. J. tanár. — Kamatszámitás. — Bélyegekről. — Czimnévtár. — Magyar kir. kormány. — Székelyföldi köztörvényhatóságok. — Királyi törvényszékek. — Névnapmutató tábla. — **Olvasó könyv.** Mátyás király emlékezete, halála 400-ados évfordulóján. (4 képpel). — A csáklyai kő. Szász Károlytól. — Két fejedelmi nász. (3 képpel). — A hű leány. Gyulai Páltól. — Gróf Andrássy Gyula. (1823—1890.) — Apróságok gr. Andrássy életéből. (2 képpel). — Az Andrássyak székely eredete. (Képpel). — A három angyal. Szász Bélától. — Szabó Károlyról. (Született 1824. deczember 13-án; meghalt 1890. augusztus 31-én). Szász Bélától. (Arczképpel). — Ötven év után. Vass Tamástól. — Báró Orbán Balázs. 1830—1890. (Arczképpel). — A fogoly katona. (Régi székely ballada). Benedek Elek és Sebesi Job gyüjteményéből. — A székely varrottasról. Szádeczky Lajostól. (9 ábrával). — Zágoni Jánoska. (Székely népballada). — A székelyföldi iparmuzeum. — Székely képviselők. (3 arczképpel). — Iró képviselők. (3 arczképpel). — Világszép Ilonka. Meséli Benedek Elek. — Különfélék. — Hasznostudnivalók. — Az erdélyi vásárok hónapok szerint. — A Magyarországban tartatni szokott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten, (Egyetem-utcza 4. sz.) legujabban megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A

GYAKORLATI ORVOSTAN HALADÁSA.

Irták

Dr. Bakó Sándor, Dr. Báron Jónás, Dr. Erőss Gyula, Dr. Feleki Hugó, Dr. Jelenffy Zoltán, Dr. Moravcsik Emil, Dr. Purjesz Ignácz, Dr. Schächter Miksa, Dr. Schwarcz Arthur, Dr. Szabó Dénes, Dr. Székács Béla, Dr. Szili Adolf.

Kiadta

A „GYÓGYÁSZAT" SZERKESZTOSÉGE.

III. ÉVFOLYAM.

Ára 1 frt 20 kr.

Tartalom. Bevezetés. Haladás a belgyógyászat terén *Székács Béla* tr.-tól. Az ideggyógyászat haladása *Schwarcz Arthur* tr.-tól. Az elmekór- és gyógytan haladása *Moravcsik Ernő* tr.-tól. A gyermekgyógyászat terén kifejtett munkálkodás nevezetesebb eredményei *Erőss Gyula* tr.-tól. A sebészet haladása. — A sebkezelés *Schächter Miksa* tr.-tól. A bélhuzam sebészetének haladása *Báron Jónás* tr.-tól. A prostata-túltengésnél újabban végzett műtétek értékéről *Bakó Sándor* tr.-tól. Haladás az ivar- és húgyszervek blennorrhoicus megbetegedéseinek kór- és gyógytana terén *Feleki Hugó* tr.-tól. A szülészet és nőgyógyászat haladása *Szabó Dénes* tr.-tól. Néhány fontosabb haladás a szemészet terén *Szili Adolf* tr.-tól. Részletek a laryngologia legujabb mozgalmaiból *Jelenffy Zoltán* tr.-tól. Szemelvények a fülgyógyászat irodalmából *Purjesz Ignácz* tr.-tól.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

IDA NÉNI

*

GYERMEKMESÉK

Huszonhat a szövegbe nyomott képpel.

Ara kemény kötésben 1 frt.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható.

A magyar nép naptára

1891-ik évre.

Képes kalendárium, sokféle hasznos és mulattató olvasmánynyal ellátva.

Szerkeszti

ifj. TATÁR PÉTER.

XXXVI. évfolyam. — Számos képpel.

Ára füzve 25 krajczár.

30 krnak elöleges (postautalványon) beküldése után bérmentve szállittatik.

A Magyarországban tartatni szokott orsz. vásárok jegyzékével.

Hirdetések és előfizetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. szám alatt.

HORGONY-KŐÉPITŐ-SZEKRÉNY.

Miért kedvelik annyira a

Horgony-Kőépitő-szekrényeket?

Mert nem válnak értéktelenekké egy néhány nap mulva, mint a többi játékszerek, hanem a gyermekeknek évek hosszu során át mulató és oktató foglalkozási szerül szolgálnak, és a hosszú időtartamot tekintetbe véve a legolcsóbb játékszerek. Továbbá, **mert** az igazán pompás minták utánépitése a szülőknek is kellemes mulatságot szerez és minthogy mindegyik szekrény szabályszerüen kiegészithető. **A ki egy kevésbé értékes utánzás vétele által nem akarja maga magát megcsalni az utasitsa vissza minden szekrényt melynek csomagolásán czégünk valamint gyári jelvényünk „a veres Horgony" hiányzik. — Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.**

Richter F. Ad. és társa, Bécs, Nibelungengasse 4.

A Kriegner-féle Acatia-szappan

Föraktár: Budapest, Kálvin-tér, „Korona" gyógysz.

Világosság! A légszeszt önmagától előállitó Rungeféle lámpák **ragyogón világitó** légszesz-lángokat adnak. **Minden lámpa a szükséges légszeszt önmaga állítja elő,** s minden pillanatban más helyre függeszthető. **Semmi cylinder! Semmi bél!** Se csövek, se készülék! Egy láng 4 nagy petroleumlángot pótol. Előnyös **kertek, vendéglők, utak, épitkezések, gyárak, huták, serfőzdék, vágóhidak, sütőműhelyek, jégpályák** stb. esélyekbe. Lámpák 3 frttól kezdve bronzból. Próbalámpák, hozzávalóval és csomagol. együtt, 4 frt, utánvét v. előrefizetés mellett. Gazdagon illustr. árjegyz. ingyen és bérm.

Louis Runge, Berlin, Landsbergerstr. 9.

Legolcsóbb magyar és német zsebszótár!

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható:

TIPRAY JÁNOS.

*

NEMET-MAGYAR

ÉS

MAGYAR-NÉMET

ZSEBSZÓTÁR.

Második kiadás.

A két rész egy kötetbe füzve 60 kr., egy vászonkötésben 80 kr.

Legjobb és Leghirnevesebb Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Kwizda KÖSZVÉNYFOLYADÉKA

fájdalomcsillapitó szer

köszvény, csúz és idegbajokban.

Ugyszintén jeles hatásu **ficzamodásoknál,** az **izmok** és **idegek feszültségénél, helyi görcsöknél** (lábikra-görcs), **idegfájás,** főkent pedig **erősitésül nagy fáradságok, hosszú menetek** előtt és után.

☞ *Egy palaczkkal 1 frt o. é.* ☜

Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztrák és királyi román udv. szállitó és kerületi gyógyszerésznek, **Korneuburgban,** Bécs mellett.

Bizonyíttatik, hogy a **helyőrségi kórházban** és a **katonai fürdő-gyógyintézetben Badenben, Kwizda köszvényfolyadéka** a **csúz** különböző alakjai, névszerint **izomcsúz,** úgyszintén a **köszvény** és **idegesség** ellen, ép ugy **magában,** valamint **hévfürdők segédeszköze** gyanánt, **jó hatással** alkalmaztatott.

Baden, 1886 szept. 21. ***Dr. Mühlleitner,***

cs. és kir. főtörzsorvos és kórház-vezető.

Főletét a Magyar királyság számára **Budapesten Török József** gyógyszertárában; kapható továbbá **nagyban: Kochmeister Frigyes utódai, Neruda N., Thallmayer és Seitz, Strobentz testv., s Detsinyi F.-nél; kicsinyben** minden gyógyszertárban.

Szives figyelembe vételül. E készitmény vásárlásánál kérjük, mindig **Kwizda köszvényfolyadékát** kérni, és arra ügyelni, hogy épugy minden palaczk zárványa, valamint a carton is a mellékelt védjegygyel legyen ellátva.

Védjegy.

Kwizda Ferencz János, cs. és k. osztr.-magyar és kir. román udv. szállitó, és ker. gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Nincs többé köhögés!

Mell- és tüdőbaj ellen.

Dr. med. Fáykiss

Szepesi kárpáti növénykivonat

1 üveg ára használati utasitással **75 kr.**

Czukorka 1 dobozzal 35 kr. tea 1 csomaggal 50 kr, kis 25 kr.

Tizenöt év óta legjobb eredménynyel használják köhögés, rekedtség, katarrhus, hökhurut, náthaláz (influenza), szükmellüség, tüdőgyuladás stb. ellen. Eredetiben kapható csakis egyedül **Fáykiss József „nagy Kristóf"-hoz** czimzett gyógyszertárában. Továbbá **Török József** gyógyszertárában, Király-utcza. — Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, Egyetem-utcza 4. szám.)

Iseliz Barsm.

1) 1 törzsi Körsa József plébánia 1890.

2 falkép ~~fejkép~~ /kitpéldány/

fejképek közt.

felvételek Csányi nál-sajat-

2/ falkép vázlatok Körvertől 1888 3

3 db

MÜRNYAUSZ ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
19 szám
Érk. ... év ... hó ... n.

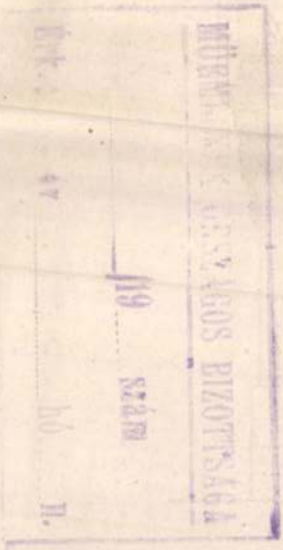

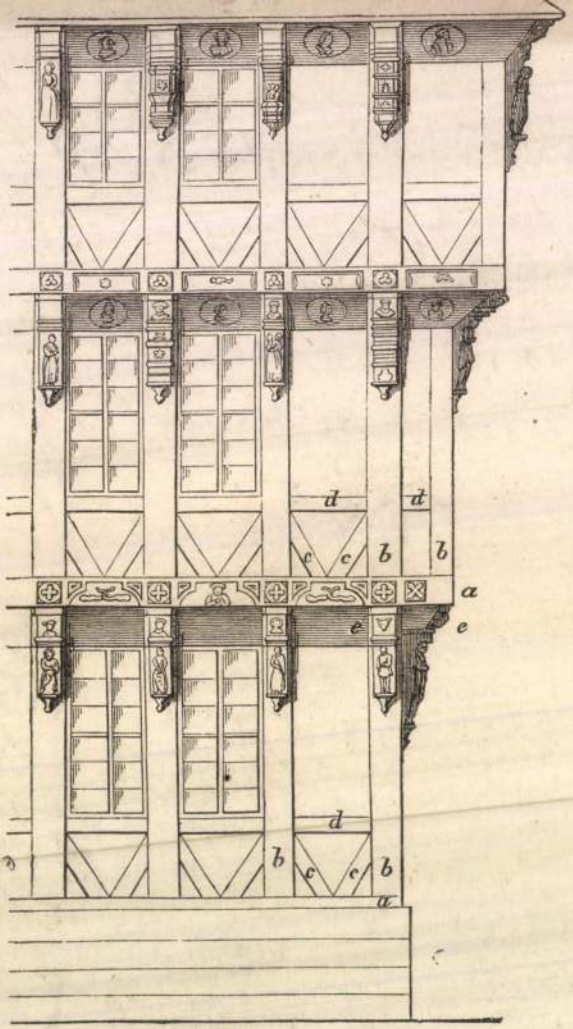

24.

" Bibb Brooks
" Bibb Brooks

Zsele Győző festő

1021

1974. IV. 3. Televizió 19.30

Tv-hiradó

Az ujjászülető városközpontban, a Kossuth Lajos téren, uj kiállitási csarnokot avattak.

Első alkalommal a városban élő vagy szentesi születésü festők és szobrászok alkotásaiból nyilt kiállitás.

Többek között Zsele Győző és Arató János képei, és Csucs Ferenc, szobrai láthatók az uj teremben.

zselesny istván 1

Magyar Hirlap 1979/233
Felső Pál: Igy éltek nag

— Egy század eleji levelezőlapról *nagyítottuk* ezt a nyolc méter hosszú panoráma képet, amely a kiállítás látogatóit elsőként fogadja majd. A korabeli fotós valahol a mai kertvárosi lakótelep egyik épületének he-

zselesny istván 2

Magyar Hirlap 1979/2
Felső Pál: Igy éltek na

lyén állhatott — mondja *dr. Bezerédy Győző*, a Janus Pannonius Múzeum helytörténeti osztályának vezetője, aki a tárgyak elhelyezését irányítja a *Széchenyi téri Kisgalériában*. Míg a földön hevernek a *Zselesny István* „udvari fényképész" műtermében készült portrék, amelyek a század eleji Pécs polgárait ábrázolják. A falon van már viszont több csoportkép is. Egyiken vidám kirándulókat, a másikon az első pécsi munkás betegés rokkantegylet tisztviselőit látjuk.

A kiegyezés és az első világháború közötti Pécs életét mutatja be az *„Igy éltek nagyapáink"* című, ma nyíló kiállí-

zselesny istván 4

Magyar Hirlap 197
Felső Pál: Igy élte

— Nem iparművészeti remekműveket állítunk ki — folytatja a kalauzolást Bezerédy Győző. — Célunk, hogy a tárgyak az akkori életet tükrözzék.

Nem hiányzik a sport sem a Kisgaléria kiállításáról. A mai szurkolók többségének bizonyára újdonság az, hogy a 900-as évek elején Pécs a kerékpársport élvonalába tartozott. Nem hiába feszítenek büszkén csíkos trikójukban az egykori sportsikerek szerzői. Az emlékezetes 1907-es

lapodiak abban, hogy a tárgyalásokat felváltva Moszkvában és Pekingben tartják. Megállapodás született arról is, hogy a határkérdések rendezéséről folyó tárgyalásokat a jövőben felváltva tartják a szovjet és a kínai fővárosban.

Zsegnyei ág. hitv
ev. templom

(Liptó vm)

Div Felsőm

160. l.

talon talált koponyától vette. Kezdetben patholog és senil befolyások által keletkezett deformatióknak tekintették a koponyának jellegzetes alaki különbségeit, amelyek utóbb több idevágó más, ugyancsak e népfajtól

3. ábra. A Mesvenien-indusztriához tartozó csúcsos vakaró Spinnésből.

eredő koponyák összehasonlítása által ma már határozott faji jelleget képeznek. A neandervölgyi koponyák jellegét a hátraszegett alacsony homlok, a superciláris iveknek roppant erős kifejlődése, a szájrészlet kidudoro-

Neolith-szint (Robenhauseni)

ZSEDÉNYI Lilla

Zsedényi-ikonok

Keszthely (ÉM) – Zsedényi Lilla ikonjaiból válogatott kiállítás nyílik augusztus 10-én, szombaton este 7 órakor a keszthelyi Helikon Kastélymúzeumban. Köszöntőt mond Czoma László a kastélymúzeum igazgatója, a tárlatot Nanovfszky György az Orosz Föderáció magyar nagykövete ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Észak-Magyarország: 1996. aug. 9.

Sketchbook of Vault Projection. Actes Budapest 1969. Bp. 1972. I. 527–537.

Az 1459-i regensburgi páholyhatározathoz és következményeihez: Marosi, E.: Wege zur spätgotischen Architektur in Ungarn. Actes Budapest 1969. Bp. 1972. I. 545. skk.

I JELENSÉGEK

Ikonographie in Stichworten. Leipzig 1973; Keller, H. L.: Reclams Lexikon der Heiligen und der biblischen Gestalten. 3. Aufl. Stuttgart 1975; LCI 1968–1976; Schiller, G.: Ikonographie der christlichen Kunst I–IV/1. Gütersloh 1966–1976; RDK I–VII. (1937–1981).

A) A KÉP: TÍPUSAI, FUNKCIÓI

A kép: Taillardat, J.: Images metaphoriques. Image, imagination, imaginaire. Colloque de l'A.P.L.A.E.S. Bordeaux 1977. 344. skk; Labbe: Sacrosancta Concilia. h.n. é.n. T. XX. 171.

Képtisztelet: Bildkult: LfTK II. 348. skk; Huizinga, J.: A középkor alkonya. Bp. 1979.

Zsebők János

festő

l.

Művészi Ipar

1892-219.1.

710.

710. Antoine Coypel.

Sz. Párisban 1661-ben. † 1728-ban.

Egy menyezet vázlata.

Az egyik oldalon a trónoló Jupitert látjuk a sassal. Jobbján Junó s balján Minerva foglalt helyet. Előtte Uranos tartja a csillagos lepedőt és e mellett az Erő ül jogarral kezében s oroszlánnal lábainál. Balról Neptun, Vulkán és Kronos képeznek csoportot, míg jobbról a hódoló Venus felett Amor lebeg és a három Gratia közelében Hebe, Herkules és Mars néznek az Igazság istennője felé. A másik oldalon balról Bacchus van ábrázolva kíséretétől körülvéve és jobbról Diana, Apollo, Ceres meg a feléjük röpülő Mercur körül Syrének és más alakok tünnek szemünkbe, a melyek kalászköteget és virágfüzéreket tartanak. A párkányzat mentén Medusa kezében kigyóval s égő fáklyával, Pegasus a rajta ülő Bellérophonnal, a sarokban és erkélyeken pedig különféle dombormű, több Amorette és egyéb allegorikus alak beszélgetve, foglalkozva, csoportokban vagy különváltan, köti le figyelmünket.

I

3901

Zsigmond Albert festő

Pásztortűz, 1928. 23 sz.

550 l.

-fr- : Szirahy Julia és Zsigmond Albert kiállítása.

Zsigmond Albert, festő

Pásztortűz, 1928. 23 sz.
550. l.

—fz—: Sziráky Julia és Zsigmond Albert kiállítás.

Rossi

Pesti Lloyd, 1867
XIV.évf.240.sz., v.o.

A ferencvárosi plébániatemplom

Zsigmondy András képfaragó

Kassán. 1774.

Archaeologiai Értesítő

1915., 151–152.

Kemény Lajos: Műtörténeti adatok.

Zsigmondi András Képfaragó
Kassán. 1774.

Archaeologiai Értesítő
1916, 235.
Kenedy Lajos: Mű- és művelődéstört.
adatok Kassa életéből.

Z s i g m o n d i András szobrász/
/Kassa, 1774./

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
238.
"Kassán polgárjogot nyert művészek".

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
271.l.

Péczely
Béla

Z s i g m o n d L á s z l ó :

Könyvjegy/"Magyart a magyarnak"/

Tusrajz

A Müvészet pályázatán megvásárolt terv

M Ű V É S Z E T
VII.évf.1908.
169.l.

Péczely
Béla

Z s i g m o n d L á s z l ó :

Fejléc

Tusrajz

Zsigmond István építész

Magyar Művészet, 1926

360-361.o.

Dr. B. V.: A Római Fürdő általános szabályozásának korrepályázata.

Hanglemeztarak

Zsigmond Endre.
Radnóti Miklós

1963

Hangelmeztasall

Zsigmond Endre
József Attila

1963

Kang Ame Z ta sah

Sigmond Endre
ady Endre

1967

Hanglemeztasak

Zsigmond Andre:
Szuprey-Karper
Gitározik

1963.

Hanglemeztasak

Zsigmond Endre:
Magyar Kötök,

1963. M-H-Hsch.

Hanglemezt asale

Zsigmond Endre:
Szabó Ferenc: vonós
négyes

1963.

Hangelemeztasan

Zsigmond Endre
Bánki tu vósótoš

1963.

Prospectus,

Zigmond Endre
Ravel

1963. M. H. ARCH

Plakát

Zsigmond Endre:
Apr. 4. (25 x 70)

1963. M. H. Arch.

Plakát

Zsigmond Endre - Strauss
Pál: Gyümölcsfák
koronni alakítása
59 x 84

1963. M. H. Arch.

Zsigmond Attila
festő"

A marosvásárhelyi kiállításon
szerepelt

Jánosházy György: Képzőműv.-ünk szeregszemléje
Korunk, Kolozsvár 1958 XVII-295.

Zsigmond Attila
ipari formatervező

M.D.K.

Részt vett a tárlaton.

Koczogh Ákos: Ipari művészet
Művészet, 1969. majus - 42 lap.

MDG

Zsigmond Attila, iparművész

Lépcsőházi elhelyezésre színes üveghompoziciót készít.

—: Fiatal képzőművészek munkái 2.

Dp. 1962. júl. 16.

ESTI HIRLAP

Zsigmond Attila, [.]

L: Kő Pál

Szőllősi Ferenc: Építész, művész együtt járja a pódiumot
Esti Hírlap, Bp. 1981. febr. 13.

Zsigmond Attila

Részt vett az idei mo-
rosvásárhelyi tárlatom
Konáts Iván kritikája
Igaz Szó 67/1 117.o

Zsigmond Áll Hilda

Részt vett a marosvásárhelyi találkozón.

Kovács Iván kritikája.

1982 Szó 66/2 281.o.

Zsigmond Attila

„Lány" c. grafikájának
reprodukciója a kiállításban

Igaz szó 1972 november

Zsigmond Attila festő

- Siklódyhoz hasonlóan munkái a Marosvásárhelyi festőiskola jegyeit tartalmazzák

Említve: Bordi András, Incze István, Barabás István, Szécsi András, Nagy Imre, Nagy Pál, Balázs Imre, Albert László, Zilosár Sándor, Robotos Júlia, Török Pál, Simon Endre, Nyitra Róbert

Varró Ilona: Siklódy és Marosvásárhely

Igaz Szó 1978/5 444 old

Isigmond Attila

festő - grafikus

Isigmond Attila festő és grafikus arvékéel, hogy egyik műfaj a másik rovására válnik. Már pályája kezdetén mindkettőt művelte.

Bartis Ferenc: Utta szelesedő ipsvény.
Művészet, 1972. január - 32 oldal.

Isigmond Attila
festő

A marosvásárhelyi festő-grafikus
Sölb mint 70 munkáját mutatta
be segesvári kiállításán, olajfest-
ményeket és grafikákat alkotott ki
a művész.

Bartis Ferenc: Utta szelesedő ösvény.
Művészet, 1972 január - 32 oldal.

Zsigmond Attila
festő-grafikus

„Szárhegyi utca"
„Kovásznai táj"
„Faluvég"
} repro

Bartis Ferenc: Utta sielezdő ösvény
Művészet, 1972. január – 32 oldal

Zsigmond Attila

Hajnali váltás, olaj 200×100

Képzőművészeti Kiállítás
Ötven éves a Román Kommunista Párt

Zsigmond Attila

„Eszter" - akvarell

„Kadár Kata"
„Fúlia szeje leány" } grafikák

- „a borítón

„Iriszek" festmény a 242. old.

Igaz Szó 1978/3

Ísigmond Attila
festő - grafikus

Útja az akademizmustól indult el, a naturalizmus, realizmus, szürreal-izmus, impresszionizmus, kubizmus után egybofonodott és uj utat alkotott.

Bartis Ferenc: Uttá szelesedő ösvény.
Művészet, 1972. január - 32 oldal

ZSIGMOND Attila *129*, *133*, **38**
Marosvásárhely, 1927. május 16.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

ZSIGMOND ARANKA

Nagyváradon augusztus elején megnyilt Zsigmond Aranka székelyudvarhelyi képzőművész textil-kiállitása.
/rövid hir/

Utunk, XXVII.évf.35.sz. 1982 aug.27.
8. old.

ZSIGMOND Aranka *128, 135, 138*
Nagybacon, 1948.
IA Képz. Főisk. Kvár, textiles
(1985 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

ZSIGMOND ARANKA

Banner Zoltán:

Piros és kék. - Zsigmond Aranka falikárpitjai.

Utunk, XXXVI.évf. 11.sz. 1981. márc. 13. - 7.old., 1 képpel.

Zsigmond Aranka grafikus az Egervár '74 kiállításon szerepelnek művei.

Kováts Flórián: Hozzászólások az Egervár '74 kiállításhoz.

Zalai Hírlap, 1974. szept. 15.

ZSIGMOND ARANKA textilmüvész ujabb müveinek bemutatója a marosvásárhelyi Uj Élet szerkesztőségében./rövid hir./

Utunk, 1975. aug. 22. XXX.évf.34./1399./sz. 8. old.

Zsigmond Aranka pedagógus-művész

Az egervári művésztelepen e hóban megélénkült az élet, több művész érkezett meg dolgozni, így a székelyudvarhelyi művész textilképe a székely szőttesek hagyományát elevenítifel és itt. Egerváron több grafikát készített. (emlétve).

Török András: Egervár '74

Zalai Hírlap, 1974. aug. 25.

Zsigmond Aranka

az egervári 1944 c. kiállításon szerepelnek textil munkái.

Zalai Hírlap, 1944. szept. 8.

Isigmond Attila
grafikus

„Naprafogór"
(vegyes)

A borító hátlapján.
Művészet, 1972. jannár.

mdk.

Zsigmond Antal, tiláji faragó

munkái „egyénien sajátosak"

Láncz Sándor: A Zalai Kiállítás

Népművelés, 1956. 7 sz. Cimlapbelső old.

Zsigmond Antal

Zsigmond Antal, festő, Gidófalváról (Háromszék m.), 24 éves korában, 1863 okt.-ben iratkozott be a festészeti előkészítő szakosztályba, melynek 1865 nyaráig hallgatója volt.

Fleischer Bécs

98. l.

égi nyomda Budapest.

ZSIGMOND ARANKA

A csikszeredai Képzőművészeti Galériában megnyilt Zsigmond Aranka udvarhelyi textiltervező faliszőnyegeinek kiállitása. /rövid hir/

Utunk, XXXVII. évf. 10.sz. 1981. márc. 6. - 8.old.

Zsigmond Albert

Cásd

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

43. l.

MDK

Zsigmond Albert és Sziroky Julia

Kolozsvár, Ujságiró klubban kiállitása

Rx
-fz-: Sziroky Julia és Zsigmond Albert kiállitása.
Pásztortüz 1928, 23. 55o l.

mdk

Zsigmond király

törvényei a budai mérkát 1405-ben kötelező súlymértékké fették.

Huszár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban. Budapest 1958 15. L

MDK

Zsigmond püspök

1498-ban jelentékeny javitásokat tesz a pécsi székesegyházon.
1506-ban Jakab bencés baráttal festeti meg a bol tozatok freskóit.

Gerece Péter dr.: A pécsi székesegyház.

Magyar Épitőművészet 1907. 9.sz. 4-6.l.

(Zsigmond király
franciái)

Tarczai György

(–)

Bp. 1911.

Gent (529)

A vall.és közokt.m.kir.min
kelt és a IX.ker.állampénz

Müllner János fe
Bizottsága részére felajáni
64 drb.vételára fejében hán
vén, utasitom az állampénzt
lékek Országos Bizottsága e
számolás kötelezettsége mel
jelölt alnpplójában kiadásk

A hiv.másolat hi

Zsigmond királyt

ábrázoló képek
az alábbi minben

lásd
z
Márki Mária kír

téneti kutatást. Közel félszáz
e szempontok szerint. Remélj
szerzőjének széleskörü érdeklődése
máitól a korareneszánsz világán ke
kérdéseiig ivelt. Az utolsó tan
méleti problémák iránti nagy érdek
nyitja.

Ugy véljük, Nehény felvilág
mányokkal kapcsolatban, hiszen mig a legf
világot, addig a legidősebb husz esztend
Ha a sors megengedte volna hogy Horvát
kisebb tanulmányait bizonyosan alakitot
jelenés szövegét. Ezt a munkát mi nem
nulmányokra vonatkozó későbbi szakiroda

„Pannoniai-antik elemek továbbé
értekezése 1935-ben jelent meg a Pannon
lenyomat a Pannonia könyvtár lo. számak
Nagy feltünést keltett nemcsak a hazai,
a berni XI. müvészettörténeti kongressz

/ Bizonny
bővitve az Ungarische Jahrbücher 1936.

Zsigmond király
ikonografiája
Pisanello? képe
lásd
Vayer Lajos ifj
Magyar uralkodók
Bp 1942. 15. tábla
és 11. lap

A képet eddig
osztrák festő
művének
tartották
A kép a bécsi
Kunsthistorisches
Museumban van

nagyszerű rajz és ragyogó színezés jellemzi. A contreémail barna, vagy zöld, vörös erezettel, a fények aranynyal vannak felrakva. Sokat dolgozott német mesterek, különösen Dürer után. Munkáit egész névvel jelöli.

P. 2. *Jean*, ifj., XVI. századbeli limogesi zománcfestő. Sajátszerű grisaille-okat festett, két szürke réteggel, az alsón a durvább, a felsőn a finomabb rajzot alkalmazta. A fényeket arannyal rakja fel. Egész névvel jelez.

P. 3. *Jean III.* és *Jean IV.*, limogesi zománcfestők a XVI. században.

P. 4. *Nardon*, limogesi zománcfestő a XV. század végén, fehér alapon fekete körvonalakkal fest, a testszínkékes, a fények fehérrel és aranynyal vannak felrakva.

P. 5. *Pierre*, limogesi zománc- és üvegfestő a XVI. században.

PENNELL, *Joseph*, amerikai grafikus és művészeti író. * Philadelphia 1858. Az első technikai oktatást St. Ferristől nyerte szülővárosában, egyébként teljesen autodidakta. Whistlerrel 23 éves korában jutott érintkezésbe Londonban. Whistler nagy hatással volt műveire és P. teljesen úgy dolgozott, mint nagy újító barátja. Bejárta Spanyolországot és Itáliát, ahol egy-egy sorozat rézkarcot készített, majd később London részleteiből és Ney-York felhőkarcolóiból adott ki egy sorozatot. P. közel 600 lapot karcolt. Utóbbi időben érdekes, széles felfogású litografiákat készített a Panama-csatorna építéséről, a görög templomokról, valamint amerikai vashámorokról. Művészeti írásai: Pen darwing and pen draughtsmen. London 1894; Lithography and lithographers, London, 1898. Whistler életrajzát is megírta (1908).

PENNI, *Gianfrancesco*, másképen „*il Fattore*", olasz festő. * Firenze 1488, † Nápoly 1528 körül. Raffael tanítványa, egyik fősegédje és házának

Zsigmond király
ikonografiája
képmása
Schmitner F. L. bécsi
vérmetszőtől a gróf
Nádasdy-féle Mau-
soleum nyomán
Iv. Gár Czakó
77. l.

Megjelent
Werbőczy: Corpus Juris
Nagyszombat 1743.

Europa

Lap es Könyv terjesztő
vacallat Tek Kiadó hivatal

Budapest

V Bothermere ut 12. III-2

Zsigmon király

diszmyergei.

3 darab a M. N.

Muzeumban.

Olasz mestertől való

csontfaragványokkal

diszítvi.

XV. sz. első

fele

Repr.

Magyarmuvelodtort

II. 264, 265. l.

653. l.

BÜER
hirlapkiszemlenyem
TÖRÖKSZENTMIKLÓS

TÖRÖKSZENTMIKLÓS
914 JUN. 12.
B

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsigmond király

ikonográfiája

A király átveszi az aranyrózsát a pápától a konstanzi zsinaton.

Fametszet a Concilienbuch 1483-ban Augsburgban megjelent első nyomtatott kiadásából

Repr.

Magyar Művelődéstört.

II. 252. l.

Zsigmond király

ivótülke

XV. sz. eleje.

Esztergomi kincstár

Repr.

Magyarnyelvű tört

II. 247. l.

Jánoshalma.

Zsigmond király
temeskeresi ötszerei

12. Magyar pajzs a XV. századból. (Kat. sz. 87.)

Zsigmond Király

ikonográfiája

Magyar földművesek

földjük termelyéből

ajándékot visznek

Zsigmond királynak.

Reichenthal Ulrik

Konstanzi zsinati

krónikája bécsi

kéziratából.

Bécsi állami

Könyvtár

Repr.

Magyar művelődéstört.

II. 145. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsigmond Király

+1437

Koronája es ország-
almája nagyváradi
sírjából 1755-ben
került napfüvre.
M. Neuv. Muzeum

Képe repr

Magyarművelődtört

II. 26. l. 648. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsigmond király

Kristályhordócskája,
aranyozott ezüst foglalatban!
(asztali díszedény)
A gróf Erdődy-család
kincstárában volt,
jelenleg amerikai
magántulajdonban

Repr.

Magyarországtört
II. 257. l.

Budai ötvös Eszi-
tette 1410–37. Között

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsigmond király

iconographiája.

Egykorú arczképe a

bécsi Műtörténeti

Museumban.

Repr.

Magyarországról

II. 461. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsigmond király
neje Borbála
ikonográf.
A Királyné t. ábrázoló
táblája a Liber de
septem signis c.
Kodexből.
M. Tud. Akadémia
Repr.
Varnagyis
II, 500, 659. l.

Zsigmond király

ikonografiája

l.

Horv. Zsigmond

20 és kv. ll. 20–28 ig

Zsigmond P

aranyninves

1460-ban Finnéban

német származásu.

ind

Ft 495. 576.

P „Sigismundus aurifex de Alemannia"

..... *műhely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

.

i ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Zsigmond Kőmüves

(Sigmund Maurer)

1526–7 Pozsonybau

Ez ebben a varostól ~~ett~~ 137½ darab

irod kivett 33 fontnyi

mezget kap

Danninger 132.l (162.l

Ez a varos falainak

kijavitására

kellett.

..... *mühely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

_ évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Zsigmond Gyerjes i Ötös

1532.

Lind

Tört. Köpl. Abany à Kassa
multjabol 1910
289 l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláirása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Zsigmond

1536 ban Nagyszeben ban
öntötte a dévai ref.
templom ~~[illegible]~~ nagyobbik
harangját

A hunyad megyei tört
~~[illegible]~~ és vég. társ.
IX evkönyve Déva. 1898.

és ennek ismertetésében
Arch. Ert 1899. 289. l

Sigismundus

harangonts

Nagpreber.

Läsd

Batthyaneum I. 102.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Zsigmond

otvos

Kassa. 1536. Tarnovszky

Janósnak dolgozik.

K 69 l.

Zsigmond

Epis.

Kassa. 1404 – 1405.

K 271.l

Zsigmond

Művészet 1913. 122

Falap, bronzberakásos, Sol és Luna
mellképével V. 200.

Zsigmond ötvös

(Sigismundus aurifaber de Bistrica)

i

Balogh Erdélyi ven

I 58. l.

KIRÁLYI EGYETEMI MAGYAR NYOMDA

31 nap **JÚLIUS** 31. hé

27 Vasárnap	Pantal. *Olga*
28 Hétfő	Ince *Ince*
29 Kedd	Márta *Márta*
30 Szerda	Judit *Judit*
31 Csütörtök	Loy. sz. Ignác *Oszkár*
1 Péntek	Vasas Péter *V. Péter*
	AUGUSZTUS
2 Szombat	Lig. Alfonz *Lehel*

Zsigmond
ägyüöntö (szerszér)
1530
Magyszeben

l.
Hadtört. Közl.
1928. 340. l.

Ferenczi Zoltán VIII. 69

Zsigmond (Sigismundus)
harangöntö

1550 benc Gross Kopischi
egik harangot öntötte.
Aronosnak tartom Stundenmacher Zsigmonddal

erod

Rothkunstgew. 8. l

lásd

Mülgl.

1536. Sigismunders
Cibiniensis
Deva ref.
templ. egik
harangja
ez önállónak látszik
a fentitöl.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Zsigmond, kőmíves

(Murer Sigmundt)

Pozsony 1527

l.

Kormagyzsidó

IV. k. 344. l.

fenti keresztény

Zsigmond
köfaragó

l.
Hazi-topron tört
II-r. 5 k.
1489. 10. l.

Perel-perlhefter Sigmond

siehe Gemmarius Sigis

mund

Sigismundus gemmi-
fisor (?)

637

Zsigmond

jegyzőkönyv

Brassó 1533–1542

Laid

Arch. Ért

1909. 220. l.

Nagyságos Dr. Szentiványi Gyula művészet-történet
stb. úrnak

IX. Hőgyes Endreű. 10.
Műeml. Orsz. Bizottsága

Budapest

Zsigmond

Kőnüvesm.

1454–1488.

Házi. Sopron köst.

II r. 4. k.

439. l.

Zigmond
pajzsnives

l.

RIII

128, 687, 702,
708, 713. l.

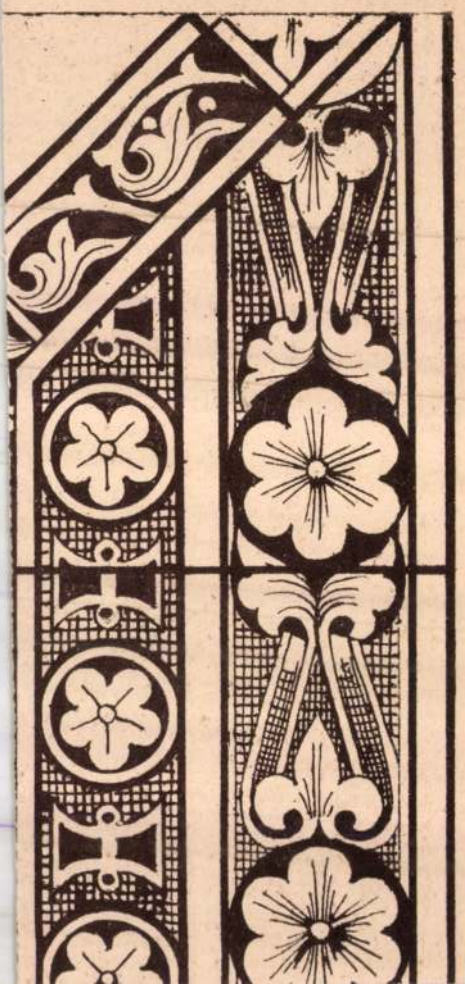

Tafel VI

Zsigmond

csiszár

l. R III

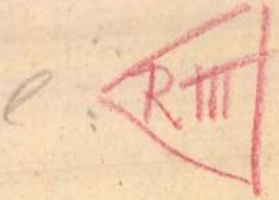

708. 723. 793. l.

S. Joannes.

S. Lucas

Zsigmond

oklevelei

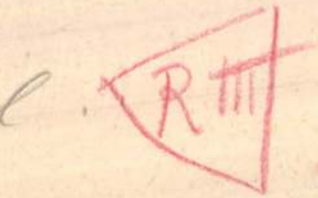

617, 631, 648, 664. l.

Zsigmond
Kőrösfürő

igen sokszor
emlitve

lásd

736, 803 l.

részint ~~fedig~~ fekve van
A balcsoportból a ~~jobbra~~ hátra
melynek ~~Társa~~ földre heve-
ány ~~fel~~ nyugszik. A jobb-
~~[illegible]~~ nak Társa fejét az
tja. A háttér sík vidék könnyen
rbbra: Hr. Zügel, München.

3 cm.-- Lelt.sz. 4557.-- Értéke
nes hagyománya 1912 márczius
Nemz. Muzeum örökletéte /1381-
~~rilis 23-án /2046-913/.~~ Be-
30-án /245-914/.

150

263

...alra fordult fakó lovon, lépésben köieledik a
...yelemmel nézi a háttérben felállított honvéd
...nely díszben vonult ki. Fején piros csakó van
...atának megfelelő pasománt fegéssel, barna
...ke, szakálla leberetvált s állát víharsúj szorít-
...ati erém lóg. Zsinóros atillája sötétkék, nadrág-
...agas fiáru. Derekát szolgálati jelvény szorítja s
...g kapájánál felszerelését látjuk s a látakaró sar-
...ramon van kihimezve. Mögötte a dombon a
...i körül ⊥ két tiszt áll. és egy ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ örmester lábbon eresztett fegy-
honvédcsapatok látszanak. Az egbolt felhőzött.

EDOUARD DETAILLE
1879. 4
46: 38 cm.
...egedi) bir. aj. 1879. IX. 2.

3

Zsigmond

Gyöngyfüro

Brassó

l.

760. l.

Zsigmond, pairs-
mivel

(Sigmund.)

l.

RIII

128, 687, 702,
708. 713. l.

11a.

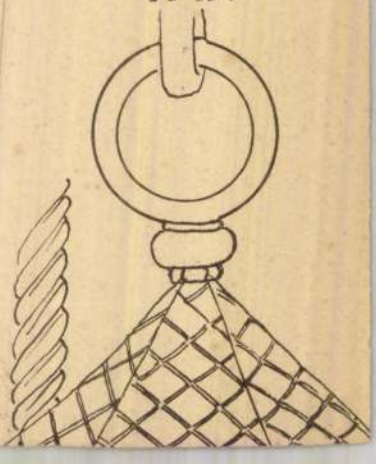

Zsigmond

gróng fürö

l

R III

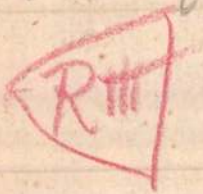

1015. l

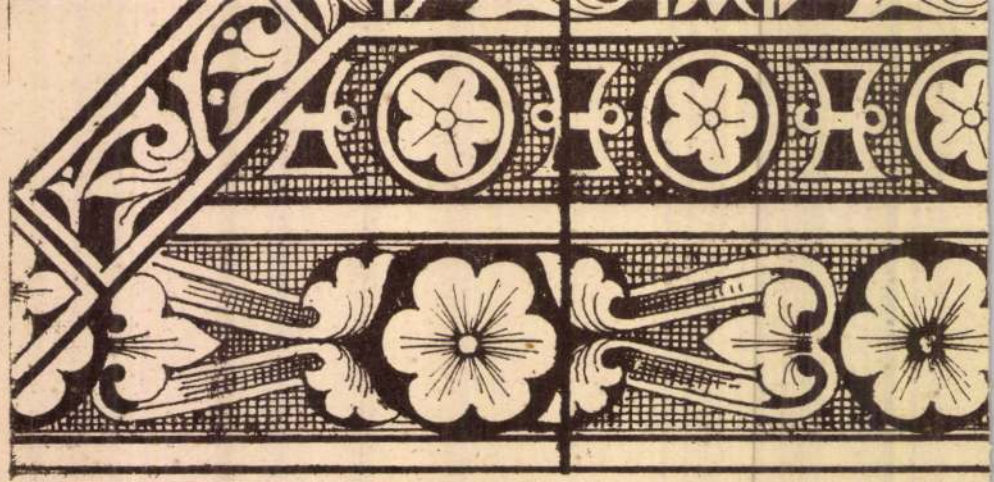

Zsigmond
(Sigismundus)
császár
l. R III
708, 724, 793. l.

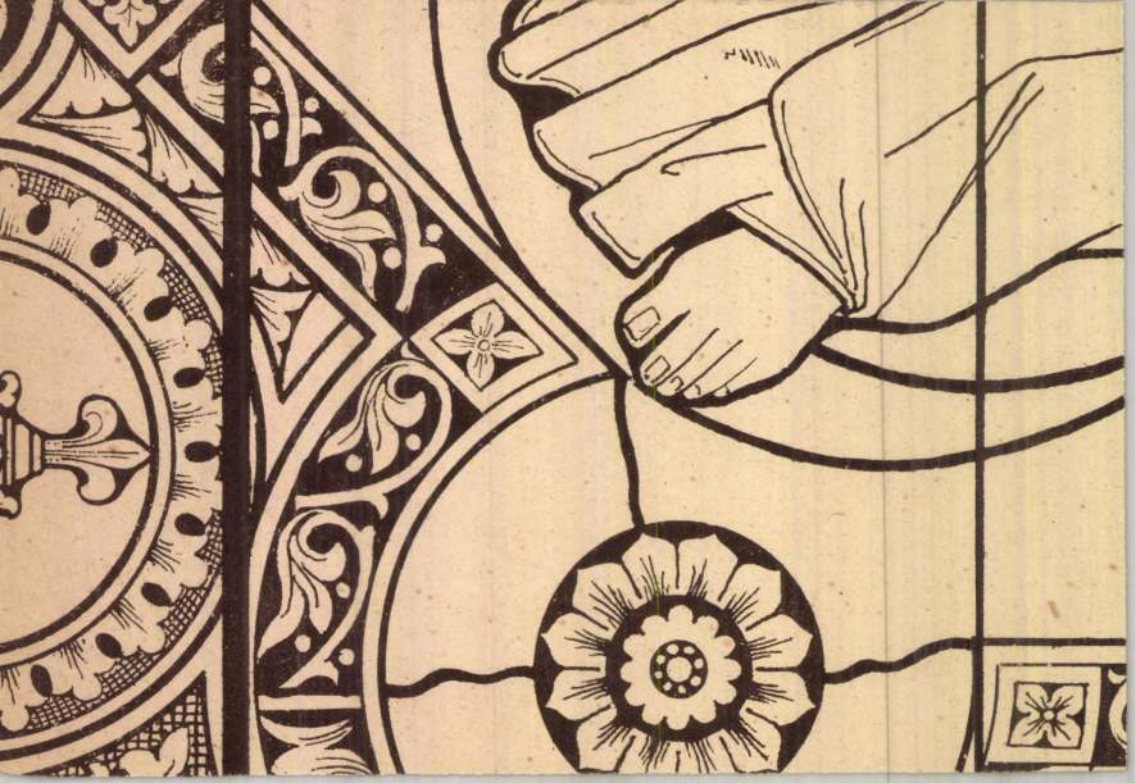

Zsigmond

882. l.

Gömböc bronzból VII. 246.

M. D. K.

Zsigmond mester, ács

Esztergom szibillák palotájának
építkezéseinél dolgozik

XV. sz. vége

Voitgyar 54. 61,

Zsigmond kassai képiró 14o4-14o5

Kemény Lajos: A kassai képirók. Művészet, 19o9.
253 l.

Zsigmond mester

MDK

festő, 14o4-14o5
~~festő, 1404-1405~~ között Kassán élt

Radocsay Dénes: a középkori Magyarország táblaképei.
Bp.1955.36.1.

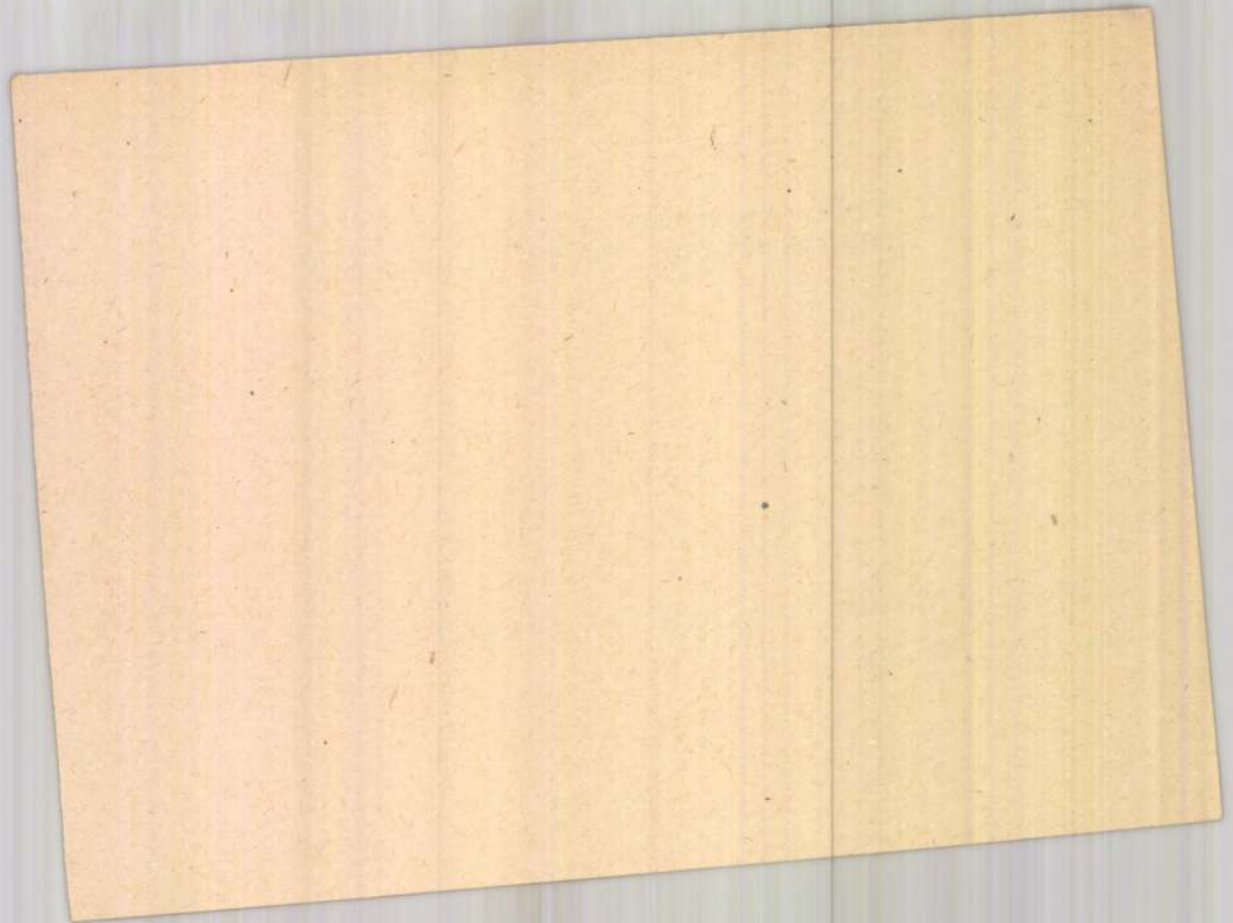

Zsigmond és Komor

okl. műépítészek
Budapest. II. Keleti Károly
u. 31.

Balatonlidói villa-
tervek, repr

Szabójegyzetek

lapszám nincs

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

M. D. K.

Zsigmond aurifaber

1570. Tasnád

Horváth Tibor Antal: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történelébe főleg a XVI–XVII. Században 180. l.

Művért. 1953. 1-2. sz.

Zsiger Attila famüves

Dávid Nagy László grafikus és Zsiger Attila fa-
müvesnek rendezett kiállítást a II. ker. Tavács mův.-i
központja a Vizivárosi Galériában máj 20.- jún. 7.-
ig. – a kiállítást Pogány, Ö. Gábor nyitotta
meg. – Zsiger Attila a vállalati nyomda dol-
gozója és már több kiállítását láthattuk.

Kőbányai Gyógyszer, 1984. jún. 12.

MDK

Zsiga József

Az alábbi kiállitáson a rajzokat restaurálta

Szalmás B. emlékkiáll. N.Gal. 1964.

Zsiga Gyula, fazekas

L. Varga Sándor

Soós Kálmán: Korongon forog az agyag 8

Nemszabadság, Bp. 1980 jan. 17.

MDK

Zsiga József

a grafikákat előkészitette

Szolnoki művésztelep kiáll. N.Galéria 1966.okt.

legyenek fizetve, a II. félévben ugyanígy május 5-ig. A díjak legegyszerűbben a 11,322. számú „*Debreceni református főiskola, Debrecen*" jelzésű csekkre fizethet illetve az üres csekklapok így töltendők ki. A csekk h lapján fel kell tüntetni, hogy kinek a javára történik a fizetés.

A felvételért és a kedvezményekért a folyamodván kat a középiskolai tanulók iskolájuk igazgatóságá

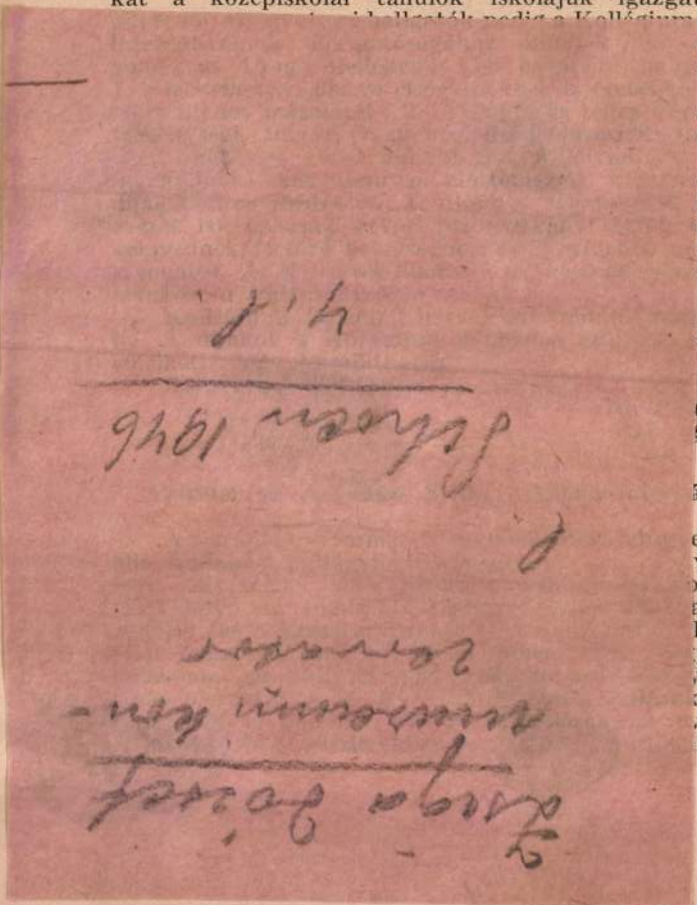

s hely kerül betöltésre. A tagok teljes ellátásban részesül-
, az intézet közel 6000 kötetnyi könyvtárát állandóan
ználhatják, a modern nyelvi szakosok külföldi tanul-
nyi segélyt kapnak, ezen kívül mindnyájan résztvesz-
a tanárképzőben tartott előadásokon, bibliaórákon.
anárképzőbe olyan református vallású kiváló tanulók
rnek felvételt, akik az 1937—38. tanévben tettek
tségi vizsgálatot jeles eredménnyel. A sajátkezűleg írt
amodvány a tanárképző igazgatóságához intézendő és
ó évi augusztus 15-ig kell beküldeni a református tanár-
ző igazgatóságához. A folyamodványhoz mellékelni
1. az V—VI—VII—VIII. osztályról szóló bizonyít-
yokat; 2. érettségi bizonyítvány hiteles másolatát;
zületési anyakönyvi kivonatot; 4. a szülők vagyoni
otáról szóló hatósági bizonyítványt; 5. a tanári
ára való alkalmasságot igazoló hatósági orvosi bizo-
ványt; 6. az intézet vallástanárától kiállított és igaz-
jától láttamozott ajánlást arról, hogy a pályázó refor-
us keresztyén meggyőződéses, vallásos ifjú, aki a
rmátus tanárképző célkitűzését majdan nevelői munká-
n érvényesíteni alkalmas és belső odaadásból kész;
kötelező nyilatkozatot arról, hogy első nyomtatásban
jelenő tudományos munkáját (doktori disszertációját)
példányban ingyen a tanárképző könyvtárának rendel-
ésére bocsátja; 8. végül válasz céljára megcímzett és
ómentesített levelezőlapot vagy levelet. A folyamod-
yban jelezni kell a folyamodó atyjának (gyámjának)
ét, polgári állását, lakáscímét, *a szaktárgyakat, amelye-
a jelölt választani kíván* és azt, hogy mily fokú nyelv-
eretei vannak. Kívánatos a személyes bemutatkozás.
Debrecen, 1938 június 1.

Dr. Péter Zoltán,
mb. igazgató.

—

étel a debreceni református Kollégium internátusaiba.

A debreceni református Kollégium középiskolai inter-
sában az 1938—39. tanévre a következő díjak érvé-
sek: I. díjfokozatban 30 P, II. díjfokozatban 60 P,
díjfokozatban 80 P és a IV. díjfokozatban 100 P egész

M.D.K.

Zsiga Ilona, népművész

hiszett teritőjét
emliti:

Lengyel Györgyi: Magyar Szovjet barátság gondolata a népművészetben

Népművelés, Bp. 1956. jun. 4.

MDK

Zsiga Ilona

– a leghíresebb „drukkoló" Turán. Legkedvesebb mintája a páros galamb tarka virágok között.

Komor Jenőné: Turai kézimunkák.

Nők Lapja, Bp. 1954. március 18. [20. l.]

mdk

Tsiga Ilona Kiuvzö népmüvész
Tura
öszi rózsás feritője 2. dijat nyert.

Lengyel György: Magyar Szovj. barátság gondolata
a népmüvészetben
Népmüvelés, 1956 évf. 6. sz. (Záróborítólap belsején)

Isiga József
konzervátor

M.D.Y

A Munka Érdemrend ezüst fokozatát nyerte el.

— : Kikintetések

Művészet, 1968. május - 32 bep.

~~Akadémia, porosz tudományos V. 54.~~

Zsiga Erzsébet

1914/15–1918/19

Ferkèpzomfoiskèvk

150 l.

Zsiga Ivén festő

l. Demjénné Zsiga T.

MKSz 1947

Isiga Erzsébet

budapesti rajztanár

belépett a Rajz-

tanárok Egyesüle-

tébe -

Rajzoktatás

1944. V. cf. 5 sz

48. l.

Budapest, 1925. junius 25.

Országos Bizottsága folyó évi ju-
alatt kelt átiratában szives volt
andó volna diapositivjeiből a felső-
használatra rendelkezésemre bocsá-

arra, hogy az átirathoz csatolt
positivek kiválóan alkalmasak a
ások céljaira, tisztelettel kérem
zottságát, hogy a felsőmagyarországi
lismervénnyel ellátott megbizottam-

A minister rendeletére:

Zsidóvár nyomai

Felvincen Torda
és Enyed közt:

Kővári Erdépeml.

65. l –

~~(Abbiamo)~~

~~Accademia di Belle Arti~~ ~~IV.39.~~

Zsidóvár

XIII–XIV. sz

Szentkl Krassó

158. l

Zsidvei templom

l.

Balogh Erdélyi ren

nevni

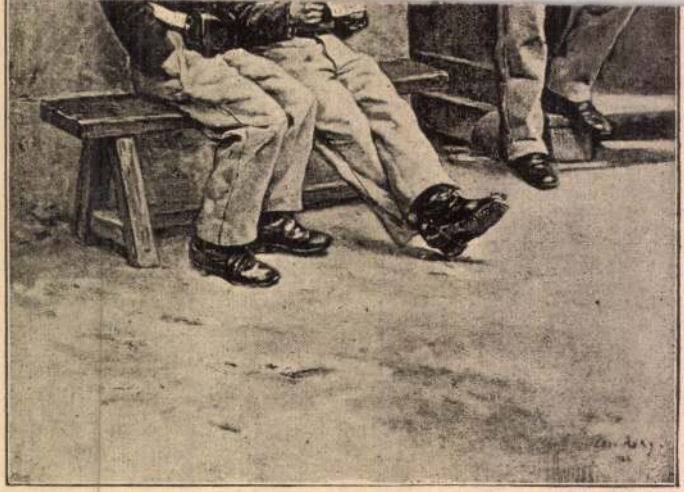

Abry Léon. hírek a faluból.

Zsidvei kehely

(Seiden) (verlag)

XVI. n.

l. Arch. Ért.

1912. 125. l.

Zsidvci egyház

oltára

l. Arch. Ért 1917

95. l.

t szobrok színezése, melyre több példát láttunk
sz középkorban általános. Kiválóan szépek e tekin-
ősi Szent András, a lőcsei Szent György és más
k és domborművünk. Az erdélyi síremlékek színezése
. A ruhák diszítményei, az ékszerek néhol aranyozva
nt Albelius sírkövén, maga a kő, a gyász jeléül, fekete
Mégis e gyarló színezés, melyet különben az idő,
elt, emez emlékeknek sajátságos helyi jelleget ad.
n minálunk szinte páratlan az a márványból faragott
ly a Nemzeti Múzeum szobrászati gyűjteményének
s kiállításon Bornemissza néven szerepelt, de azóta

Zsidói rk. templom

(Pest vm.)

A XIV. sz. épült.

1696-ban elhagyott állapotban.

1746-ban ujjá épitve.

1788-ban restaurálták és a Bold. Szűz Mária születése tiszteletére felszentelték

u. o. Ág. ev. templom

Chototvác 123. c.

s Közoktatásügyi

r!

ak 1896. évi állapotáról

gának 1895. évi november

A székes fővárosi ta
kötelesek összeirása 1896.
irással kapcsolatosan foga
gyülés azonban a népös
eredmény tekintetében a
álló intézkedést elejtette.

Ennek következtében
getlenül lett volna fogana
ságod a közigazgatási biz
elrendelni méltóztatott, h
függőben tartassék.

A vett újabb rendele
natositására a kellő intézl
tositását 1896. évi novem
azonban annyiban nem f

Zsidó Domokos

1872/73

Ferkèpzomfoiskèvk

150 l.

Akadémiai Eskesitő

II 77, 81.

80,-

Érkezett 1904. szeptember 9.

04. sz. (Budapest, 1904. szeptember 6-án 18521. sz. a.)

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium Számvevősége

zky Mór orsz. felügyelő nyiregyházai és veszprémi és dr. Schönherr
előadó-titkár nagybánya-kolozsvári utiszámláját érvényesíti.
ínz felvétele végett közöltetett az érdekeltekkel, (1904. IX. 9.)

Zsidi kamplom

Lukesbibl

92. l.

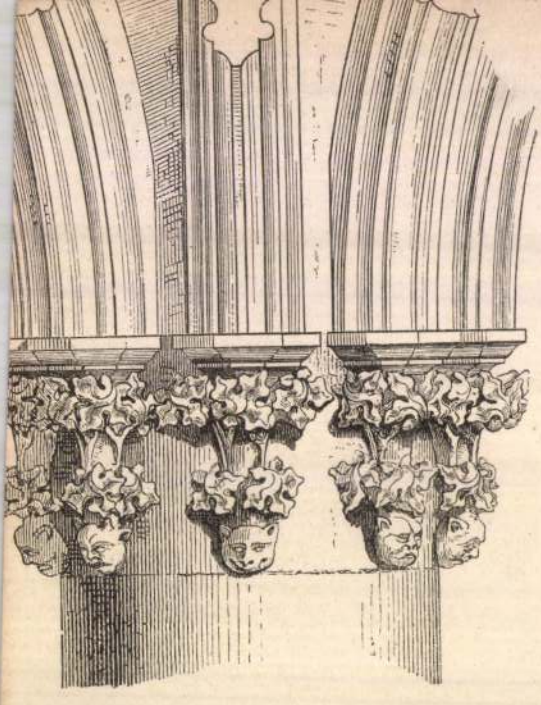

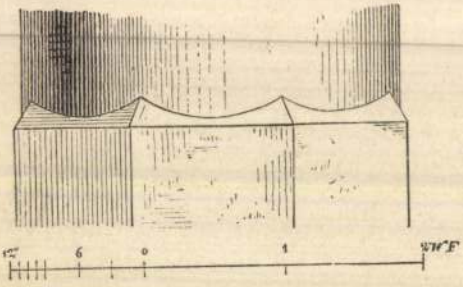

6.

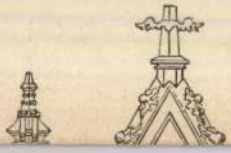

Zsidi templom

Ádám Iván a zsidi falusi templomról.

Arch. Ért. 1886. 155–159. l. 3 ábrával

Zsidi rk. templom

(Zala vm)

Szt Domonkos tiszt. szentelve.

1755-ben uj sekrestyé-
vel bővittette Biró
Márton püspök.

Pelm 461. l.

MDK

Zsidei Miklós, VII. o. tan.

Szolnok, Kassai uti általános isk.

108. Beszolgáltatás.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug. 16. -szept. 10. Kat.

Zsiday Béla dr

épitész Kispesten

Életrajzát laid

Szabó Pestom

II. k. 4. körzet 294. l.

MOB kat. 3208. sz

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
...ny má- ...lat,		Gót stil. 65/75 cm. Schöts Imre terve.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Zsiday Imre

mérnök

l

Csikvári Szeged

95. l.

MOB példány

3722. 4

Zsiday Imre

l.

Bez Szeged

5. l.

Kard bronzból VII. 161

Zsidai József

cikke: ~~építészek által tervezett könyvtárépület ismertetése, képekkel:~~

dr. Zsidai József: Miskolci Nehézipari Miszaki Egyetem Központi Könyvtára. - Magyar Építőművészet, 1970. 1.sz. 37-41. l.

Zidarics Ilona

Megnyílt a II. Kecskeméti Zománcművészeti alkotótelep kiállítása. Szerepelnek a művész művei, összeboruló kék és piros formái szinte ritmizálják a teret, jelen esetben a Szerszámgépipari Művek kiállító termét. (említve).

Halász Ferenc: A zománc demokratizálódása.

Petőfi Népe, 1976. szept. 2.

Lidarics Ilona

„A salgótarjáni József Attila Művelődési Központban mutatta be művelt.

Molnár Zsolt: A Zománcz és Sporművészeti Biennáli. Új Pákor, 1978. január 15 - 4 hp.

Lidarics Ilona

Vált ozatos mintáratú mű-
vével szerepel Lidarics Ilona.

Vadas József: Imaginárius térben.
Művészet, 1978. március - 11 lap.

Zidarics Ilona

A IV. nemz. zománcművészeti alkotó-telep kecskeméti kiállításán részt vett a művész műveivel: nagyipari sokszorosításra alkalmas, variálható és folytatható zöld-sárga zománclapokat álmodott az egyforma dobozházak egyforma homlokzatára. /említve/

Halász Ferenc: Észrevételek a zománcművészeti tárlatról.

Petőfi Népe, 1978. aug. 13.

Zsidarics Ilona, [ ]

Mů: Repr

Zsidarics Ilona: Folbuchholottarv 8

Forrás, Keszkemét, 1978 - okt x/10

Isibrito

Kontm.

Könyöki 1888-

1) templom alapvaja 1:200-

11.

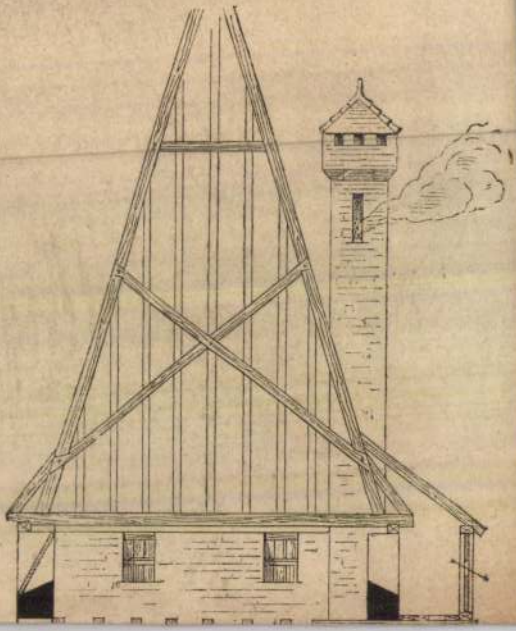

M.D.K

ZSIBRITA József építész

Középmagas tervpályázat

III-épületkategória (Csökkentett megvétel)

Társtervező: Drágus J. Hegedűs B. és Henry L.

Tervpályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. 37. 62. l.

Zsibrita János

1958-ban helyreállitotta Az Iskola utca 31, Markovits utca 3 és Gyorskocsis utca 2-4 sz. Klasszicista házat.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.
31.1.

Zsibói ref.

templom

Gótikus,
tornyai barokk.

Távlati képe katalógus 306. l.
Alaprajza 307. l.

Debrecen i. l. 1928

Sfehervari ásatásai.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA-nak.

Budapest

IX. Högyes Endre u. 10.

942 NOV.-2 17

Zsibói kastély

Cserna Károly rajza

Repr.

Orm. VII. 133. 1.

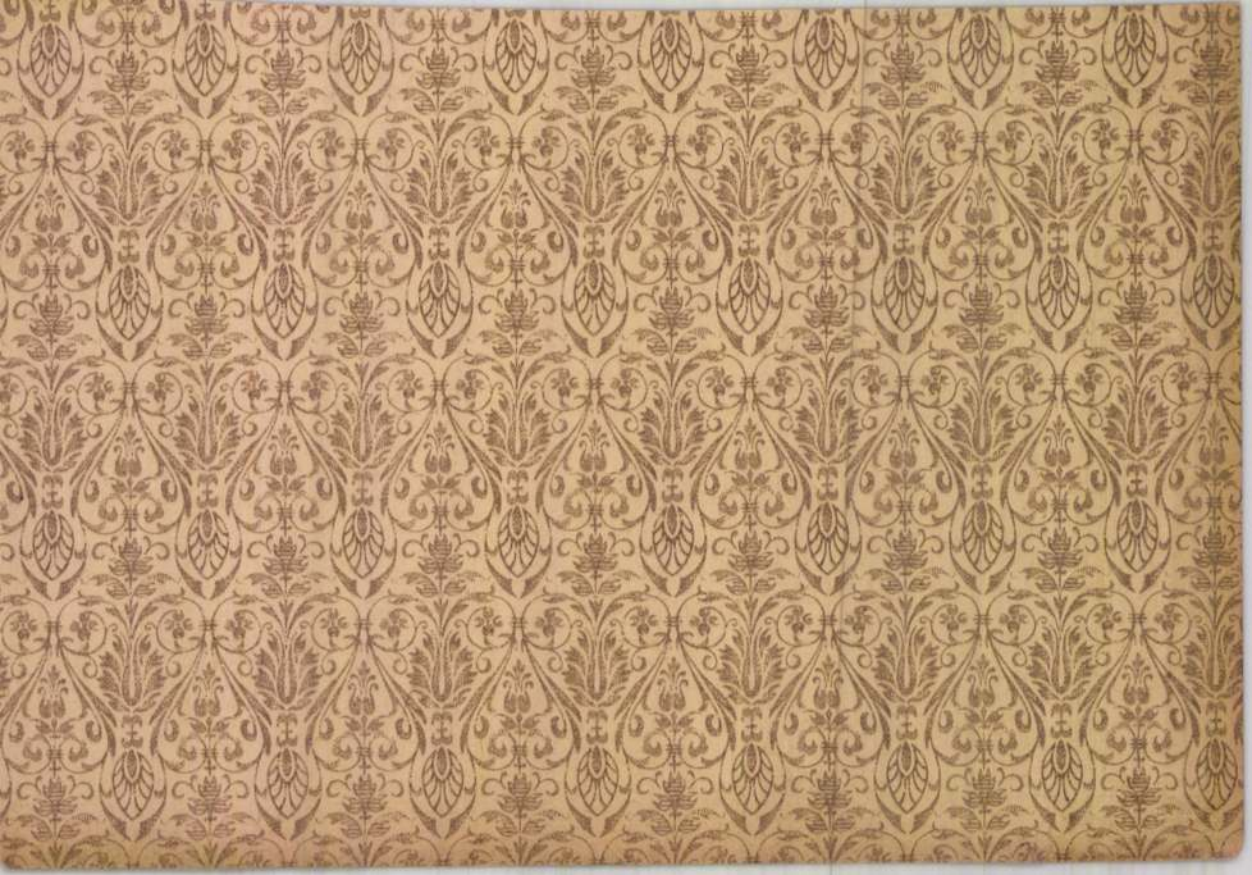

Zsíbói ref-templom

alaprajza.

Klenodiumok leírása
és rajzai

Berendezési darabokról
jegyzetek.

Fejfák.

Debreczeni László 1932

40-42. l.

I gényzelen falusi
templomocska.

Gótikus.

Zsibói Wesselényi —

Teleki kastély

XVIII. sz. vége

Repr.

Ger Erd XLIX

tábla

Székesfehérvár, régi kaz

672

Zsiboi Kastély

Repr.

Pásztortúz

1939. 219. l.

gyés

A eml.

Zsibói kastély

l.

Gerevich Emlékkönyv

171 és kv. ll

T. 1969.

a fiuk Tinódi felöltőt, szürt és
dig utczai öltözetet és koczkás
A háttérben óra és
elirata:

RMEKÖLTÖZÉKEK.

d Pest 1863.
yermekbarát 1863-ik 1-sö számához.

4 cm.

Zsilei

(Szilágy vm.)

Wesselényi-kastély

235, 240. l.

Zádor-Rados

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Zsiboi kastély

kepe repr.

Birógernyeszegi

38, 39. kép.

Ismeretlen a XIX. sz.:

Térey Pál.

Csaknem térdig s kissé jo

Díszmagyart visel. Jobb kezével

oldalán lógó kardot fogja. Felir

a kép alatt: TÉREY PÁL

alól balra: Kiadta Veréby S

középütt: Nyomt. Pollá

jobbra: Az utánnyom

Könyomat, méretei a ch

Szaklelt. 26

Lelt. napló 1

897–914–

Zsibói kastély

Bíró József: A
Zsibói kastély.
Bpp. 1942

fd.

— — Maestas Domini-dombormű 171
— Múzeum, alakos pillér a St.-Etienne káptalani teremből 181
—i szobrásziskola 131, 132, 147, 161, 162, 176
TOURNAY *(Hautes-Pyrénées)* székesegyház, tornyok 40
TRANI székesegyház, szirénalakos faragvány 145
— Lukács ev. szoboralakja 191
TRAU *(Dalmácia)* székesegyház 27
— előcsarnok 90
— apszis 116
— kapuoroszlán 57
— hímzett csuklya 372. jegyz.
TŘEBIČ *(Cseho.)* bencés templom 115
TRENTO székesegyház, hurkolt oszlop 152
TRIER *(Trèves)* St.-Maximin, szenteltvíztartó-medence 194
TRIUM FONTIUM. l. Bélapátfalva
TROIA *(Ol.)* székesegyház, kőoroszlánok 109
TRSTENÉ l. Nádasd
TULLN *(Alsó-Ausztria)* szobrászat 189
bormű (Nemz 192, CCXIV.
UNGRA l. Ugra
UZD *(-puszta, So*
—i lelet, bronz H Múz.) 195
VÁC székesegyhá 46
— I. Géza sírja
VÁGKERESZTÚ resztúr
VÁGÚJHELY (*nad Váhom,* kőoroszlánok
VAJDAHUNYA *doara)* gör. k
VALLELUCE bo 16
VÁMOS l. Son
VARŠANY l. H
VELENCE 26, 240
— S. Marco-ba fő 138, 149
— — márványn 163, 158*
— — szószék 1
— — szalagfon 155
— — kincstár, ládika 152
— Áll. Levéltá
—i miniatúrák,

838

Zsibói Béldi-
kastély
képe repr.
Biró Erdkast
LXXI. t.

Zsibói kastély

Petri Mór. Szilágy vármegye monographiája

II. k. 288 – 294. l.

képekkel.

vegyes

d. 74

1 köt. 8r.

Pulszky
Ferencz

Az őstörténelmi lelletről
Magyarországban.

Népszerű természettudományi előadások
gyűjteménye. 1. füzet.

Zsibói Wenzelényi –

Teleki – kastély

szépen repr. –

Biró Erdkast

XL – XLII. t.

XLV. t.

Zsiboi Kastély

l.

Kővári Erdépenl.

222. l.

Németország VI. 154.

Zsigmondi And.

Művészet 1913. 238

Fibula V. 200.

Zsigmondy András
képfaragó
1774. Kassa
polgárjog
l.
Arch. Ért
1916. 235

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Zsigmondi András

sculptor ex possessione Sóbánya com. Sárosiensis. 1774-be nyer polgárjogot Kassán.

Zsigmondy András

Képfaragó

Kassa 1782.

Laid

Arch. Ert. 1915

152. l.

~~Rimasombat b n.~~ VIII. 43.

Zsigmondi András

képfaragó

1779. Kassa

Lásd

Arch. Ért. 1915.

361. l.

Vásárlási tudnivalók.

A műtárgyak eladását kizárólag a műtárosi ivatal, illetve **Kató Kálmán,** a Nemzeti Szalon ıűtárosa eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, 50% pedig 8 apon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezá- isakor fizetendő.

Zsigmondi András

Hobrat

Kassa 1774

lásd

Művészet

1913. 238. l.

Rozsnyó h. 11.173

Zsigmondi András

szobrász (?)

1774-ben polgárjogot nyert Kassán.

Kemény Lajos: A renaissance és rococco Kassán. Arch. Ért. 1899. 115. l.

Zsigmondi András

szobrász

1774-ben nyer polgár-
jogot Kassán.

Lásd

Arch. Ért.

1904. 275. l.

A fent emlitett tulkiadá
háztartás javára előirányzott fel
ni, ami elsősorban azoknak a taka
kezménye, amelyek lehetővé tették
karitásokkal a tulkiadások ellens

A 235.7o4/1939.-XII.Pm.r
való fokozott takarékosságra hivt
ben átérezve azt a nagy felelőssé
ben az üzemvezetés vállára neheze
képest való szigoru takarékosság
irányzattal szemben az egyes alro
megtakaritás elsősorban ezen rer

M. D. K.

ZSIGMONDictuarás szobrász,
a Sarós-megyei Sóbányáról
1774. Kassán polgárjogot nyert

Agghazy: Barokk szobrászat ... Bh. 1959.
I. 301. l.

M.D.K.

ZSIGMONDI András szobrász

Zsigmondi

MDK

A Ferenc József- /ma Szabadság-/híd alépitményi munkáit Gaerner és Zsigmondi társvállalkozók végezték.

41.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

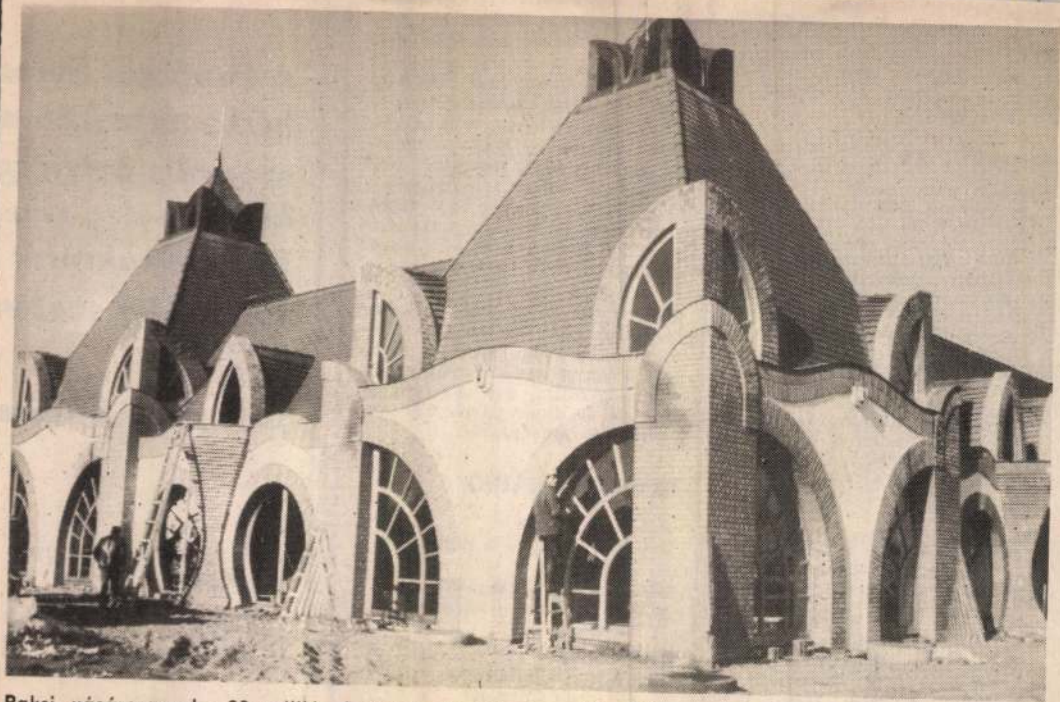

Paksi vásárcsarnok: 32 millió forintba került, tervezője Zsigmond Ágnes. Az új vásárcsarnok külső képe.

MTI Fotó

Zsigmond Ágnes
Népszava, 1989. dec. 29. 10. p.

zeti programon 19.30 Tv-napló 20.00 A hét m. 20.45 Hírek 20.52 Időj. 20.55 Parlamenti krónika 21.15 Egy szerző, egy film 21.40 Raoul Walsha filmciklusából: High Sierra 23.06 A szombati m. ismertetése

SZOVJET TV

4.30 120 perc 6.35 Aranykapu (gyermekm.) 7.25 Az északi népek művészete 7.55 Harmonikások találkozása 9.10 Évszakok 10.10 A VIII. nemzetközi népművészeti tv-fesztivál 13.35 A titokzatos öreg (film) 14.45 Dokumentumfilm 14.55 Csináld velünk, csináld, mint mi, csináld jobban nálunk 15.55 V. Csernov énekel 16.40 Reklám 16.45 Világhíradó 17.00 Nemzetiségi kapcsolatok 17.15 Roland Bikov 100 szerepe 19.00 Híradó 19.40 Nosztalgia 20.10 Nézőpont 22.00 Tarkovszkij: Nosztalgia (film, 1—2. rész) 0.02 Hírek 0.07 Koncertfilm

OSZTRÁK TV

9.00 Hírek 9.01 Az idegölő albérlő 9.30 Élménypark a Dunán? Dok.-film 10.30 Nyolcvan nap alatt a Föld körül. Am. tv-film 12.05 Trükkdoboz 12.25 Univerzum 13.10 Hírek 13.20 Esélyt az életnek 14.05 Karácsony a bozótban. Ausztrál film 15.35 Gadget felügyelő 16.00 An-tantenusz 16.20 Családi játék 16.55 Mini tv-híradó 17.10 Egy elbűvölő lány 18.00 Laura és Luis 14.15 A Springfieldek története. Családfilm 15.00 Német konyhaművészet 15.30 Szépségápolási tanácsok 15.35 A szilveszteri és újévi programból 15.45 Üzleti hírek 15.55 Hírek 16.00 Egyszerűen állati 16.30 Konfetti 16.35 Átváltozók. Rajzfilm 16.55 A légzőcsövűek világa. Rajzfilm 17.10 Játékshow 17.45 A szilveszteri és újévi programból 17.55 Hírek 18.00 New York őrangyala. Krimi 18.45 Híradó 19.00 Az edző. Családfilm 19.25 A dicső páros. Krimi 20.15 Szerelem, fagyi és gengszterek. Am. vígj. 21.50 Hírek 22.00 Lady Dracula. NSZK-vámpírfilm 23.25 Karateharcosok — Az erőszak rémálma. Japán akciófilm 0.50 Férfimagazin 1.25 A dicső páros 2.10 Aerobik 2.10 Műsorzárás

KOSSUTH RÁDIÓ

8.05 Hangszemle
8.20 Világablak — a tudomány határain
8.50 Külpolitikai figyelő
9.00 Napközben — közérdekű magazin
11.05 Népdalok
11.33 A kígyó pillantása — rádióváltozat
12.45 Van új a nap alatt
13.00 Klasszikusok délidőben
14.05 Tiszán innen — Dunán túl

A Fantázia Keres
bérbe adja 325 n
szociális helyiség
hideg-meleg vize
fűthető raktárát
100 n-öles szaba

A terület éjjel-nappal
munkára alkalmas.
Jelentkezni lehet: Fere
telefonszám: 118-1531

ZSIGMOND Márton

Kiállít: Nagyzalonta
RMDSZ és az Arany János
Művelődési Egyesület
Lásd: Szénási Ferenc
„Képzőművésztábor a Partium városaban"

Hajdú - Bihari Napló: 1996. júl. 30.

der christlichen Kunst. I. Freiburg i. Br. 1928. 537, 557. skk.

Pszükhosztaszisz: Berry, M. Ph.: On the Psychostasis in Christian Art. Burlington Magazine XXII(1912–1913) 208. skk.

Köpönyeges Mária: Perdrizet, P.: La Vierge de Miséricordie. Paris 1908: Éber L.: Köpönyeges Máriaképek. AÉ XXXII(1912) 316. skk; Sussmann. V.: Maria mit dem Schutzmantel. Marburger Jahrbuch für Kunstwissenschaft V(1929) 285. skk.

Ecclesia és Synagoga: Seifert. W.: Synagoge und Kirche im Mittelalter. München 1964.

Okos és balga szüzek: Heyne, H.: Das Gleichnis von den klugen und törichten Jungfrauen. Leipzig 1924: Jungfrauen. kluge und törichte: LCI 2. col. 458. skk.

A hónapok: Webster. C.: The Labors of the Months. Princeton 1938. – Hokkyné Sallay M.: Középkori hónapképciklus a cserkúti r. k. templomban. ÉÉT XV(1983) 229. skk.

Különítélet: Zseliz: Radocsay 1977. 179: Végh J.: Becsei Vesszős György különítélete (Egy ritka ikonográfiai típus magyarországi előfordulása). Eszmetörténeti tanulmányok 1984. 373. skk.

C) KÉPCIKLUSOK

Zsigmond Miklósné [építész] 17 Dh

Az új létesítmény vázlatterveit másokkal együtt társadalmi munkában készítette.

-: Átadták a Kútvölgyi úti új művészszállót 11. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. febr. 17.

Zsigmond Olivér

szobrász

Déry Tibor ol készült szobra

(repro)

—: 80 éves Déry Tibor

Tiktor, 1974. okt. 22 - 13 lap

Zsigmondházai

kastély

Dörre T.-vadar vajta

Repr.

Om V. 165. l.

v. Ferdinand:

Mellig, hétnyolczad
lonban. Haja rövid s
Fekete nyakravalója fele
nyét viseli s mellét a
kabátjának magas ga

Punctirozva, méretei
nak a Kerettel 17.4:14.

Ltsza 7502.

Zrigmond Márton

2 rajz a vázlatai
közül

A Hét 1976. jún. 11.

Zsigmond Márton

- rajz - vázlatai

A Hét 1977. ápr. 15.

Zsigmond Márton

a csiki művészetelephez tartozó
művész - neve említve

Korunk 1974/2 250.old.

Zsigmond Miklósné, építéri

L.: Nagy Zsolt

Empedi László: Metró 1810-1814

Élet és Tudomány, Bp. 1976. szept. 17. XXXI/38

Zsigmond Márton

Zsehránszky István:
Zsigmond Márton ajándéka. /A csikdánfalvi Müvelődési Otthon mozaikjáról/
Uj Élet, XXV.évf. 1.sz. 19.old.

ZSIGMOND Márton *135, 138*
Csíkdánfalva, 1947. november 18.
NG Képz. Főisk. Buk., festő

Banner Erdély

ZSIGMOND LÁSZLÓ

Hanglemezborítói szerepelnek az alábbi tárlatokon.

Losonci Miklós: XX. kerületi képzőművészek tárlata.

Művészet, 1970. ~~okt~~. ~~dec~~.

Zsigmond László
grafikus

Hanglemezborítói ezüsessek

Losonci Miklós: XX.kerületi képzőművészek tárlata.
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 35.lap

MDK

Zsigmoni László.

A Művészet könyvjegy pályázatára beérkezett többszáz rajz közül fentnevezettől is vásároltak.

Hazai krónika.
Művészet.1908. 271.l.

ZSIGMOND LÁSZLÓ

Pázmáneum, a katolikus egyetem piliscsabai campusa

Országépítő 1996, 1, 2-25

Zsigmond L 1919

Signaturával láttam
egy Hékely-tanítynak
látszó Krisztus-
kompoziciót.
Kovács pénzügyigaz-
gató tulajdona
Pécsett.

		bel	
		13.68 Lat	
Kisf	893.79.	34.20	
	960.75	36.95	16.42
		14.77 Lat	19.20
	1854.54		
		99.60	35.62

24090 Köz

Zsigmond László

Művészet 1908. 169, 271

192 .....

hó nap

Bor

üveg				à		Összeg	
ri lavé	Mus-kotály			kor.	fill.	kor.	fill.
				0	40	160	–
				1	–	300	–
400				1	–	400	–
						97	–

Zsigmond Kalalin

az alábbi pályázaton megvételt nyert 6 számú terv egyik munkatársa

Krászt György: Mosonmagyaróvár régi városközpontjának tervpályázat a, 1971.

Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 14-16.l.

Zsigmond János

M.D.K.

Ikarusztól az ürrakétáig bélyegek / a Budapesten rendezett II. Műrepülő Világbajnokságra kiadott alkalmi bélyegek / 1962.

Társtervező: Kékesi László

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 113. l.

Zsigmond János, grafikus MDK

Az 1960. évi római nyári olimpiai
torzsat egyik tervezője.

Haidú Endre: Olimpiák a békepalotában
17.

NÉPSZABADSÁG 1964. szept. 13.

Zsigmond János bélyegtervező

196o-ban a Rómában megrendezésre kerülő 17. nyári olimpiai játékok alkalmával 11 címletből álló bélyegsorozatot tervezett Légrády Sándorral és Vertel Józseffel együtt.

Dr. Steiner László; Bélyegművészet, bélyegmetszés; Magyar Grafika, 197o.4.sz.1o.l.

Zsigmond János

M.D.K.

A XVII. nyri olimpiai játékok alkalmából kiadott felá ras , 11 cimletből álló alkalmi bélyegsorozat terve.

10 fillértől 2+1 forintig Légrády Sándorral közösen 1960. repr.

Pákozdi László : a Magyar bélyegek monográfiája.
Bp. 1967. 643-644.l.

Zsigmond János M.D.K.

Olimpia IV. bélyegek, 1960.
Társtervező: Légrády Sándor, Vertel József

Irányt ű a bélyegek világában, Bp. 1964. 109. l.

Zsigmond János

„Mese" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január. 2.
XV. évf. 1. sz. 10. lap

Zsigmond István

Ékitményes tervezés -
Elismerés -
Ennisk, 1913-14.

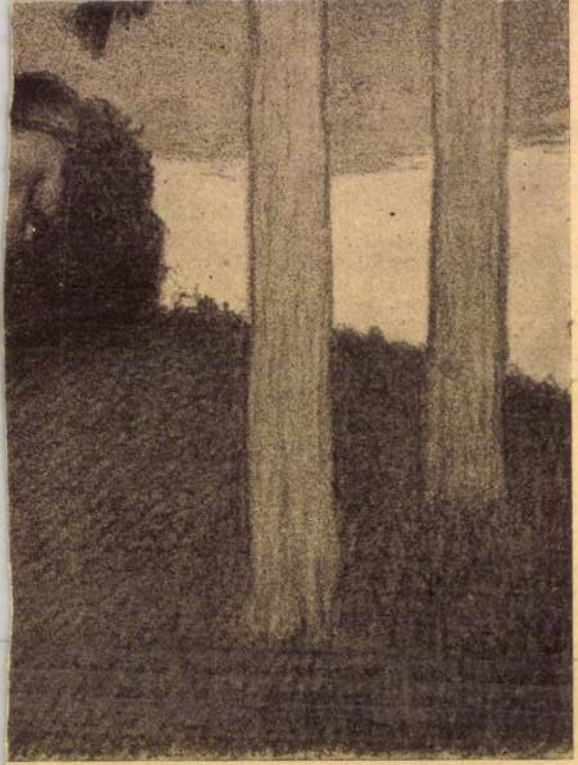

ő volt találója minden hárfazás és lantolás mestersegének . . ."
(Mózes I. 4.)

Zsigmond István

Urisszoba részlet, terv

Repr.

Évnyik 1912/13

áll s balra néz. Jobb kezében csákóját fogja,
forgója látszik. Gönder haja, szemöldöke, kis
szeme kék. Öltözete körülcsavart fekete nyak-
rány prémes mente, mely utóbbit vállra vetve hord.
ágoskék s zsinórzása arany. Derekát szolgálati
tól jobb csipője felé szélesfekete szíj vonul „F 1."
, melynek hármas láncza oroszlán főből in-
óbbra fa tűnik szemünkbe.

iniature, méretei 8.5 : 6.5 cm.
eftől 1891: X: 12-én.
(157/91. № III.)

Zsigmond István

Belsőépítészeti szak

Dicséret.

Éimisk. 1913–14.

Zsigmond István

kultuszminisztérium

100 K államsegély

Évnisk 1913-14.

Zsigmond István

Magyar Művészet
1926. 361

Illésházy István:

Mellig, hétnyolcrad jobbr
öldöke, oldalszakála s bajusz
álló gallérja látható, fekete
aranygyapjas rendet viseli s
köves gomb van.

Olajfestés, vászonra, me
Festette: Csipik 1802.
Spányi András táblab
At. Kept. 61.

Zsigmond István

U. 4138

Ezüst Karperecz, népvándorláskori

III. 111.

Zsigmond István

MAGYAR MŰVESZET

1926 - 361

ész csapat szervező bizottsága.
5. sz. — Telefon: 86—4—85.

legalább hozzá, hogy minden
idei Világjamboree-ra!

Asszonyunk!

ész a magyar cserkészmozgalomnak.
amborre, magyarországi megrendezése rend-
ít minden magyar cserkész csapat elé.
ei is kiszeretnék venni ebből a munkából
, mely parancsolja, hogy az élen járó csa-
a Jamborre megrendezésében, másfelől pedig
lálkozó lelki értékeiből, minél gazdagabban

jóbarátok áldozatkészsége és a magunk be-
tettünk, — hogy anyagiak hijján, egyetlen

Zsigmond István
butorterverő

l.

A. Lakás. III. ér.
7. sz. 107. l.

ZEUM IGAZGATÓSÁGA

Bizottsága
nökségének

BUDAPEST.

9-ikén 162 szám alatt kelt nagy-
erencsém van a templomok régi
inak megóvására vonatkozó nemzeti
ígi 54/1916 számu ügydarabnak, va-
sef ur által e tárgyban Br.Szalay
t levélnek és az ahhoz csatolva

Zsigmond István
íparm.

Est 1928

Věřící sůn

(1)

178 - 179

Zsigmond István

levéltárvezető

1910—18

Címisk 1930

90. l.

EMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
195/1930.

MDK

Zsigmond István,ip.müv.

fatálait érdeklödéssel nézték.

Schalk-ház.Kassa.-/?/:A kassai iparmüvészeti kiállitás.
Népszava.1943.május 9. 10.l.

MDK

Zsigmond István épitő-iparmüvész

Magyar Iparmüvészet 1937. 3. sz. 83.l.

MDK

Zsigmond István

Megnyitották Kassán az ... iparm. tárlatot. Uj Magyarság 1943. máj. 11.

M.D.K.

Zsigmond Ferenc Károl,szőnyeggyáros

1847-ben ,budai szőnyeggyáros ajándékot ad a Nemá zeti Múz.-nak. 191.o.

Tápay-Szabó Gabriella: A 150 éves Múzeum történrte a kéziratos naplókban. 189.o.

Folia Archaeologica.VI.1954.Bp.Tankönyvkiadó Váll. Bp.1954

Zsigmond István épitész

MDK

Tatai gazdaképző iskola repr.

Csabó, Árpád: Mezőgazdasági építészetünk egy évtizede
Magyar Építőművészet 1955. IV. évf. 3-4. sz. 115. l.

MDK

Zsigmond István. ép.

a közgyülés megejtett választása alapján 2 évre a tiszt
tikar tagja lett, mint a kiállitási bizottság elöadója, Gregersen H. ép. ügv.mester mellett.

A MIBSZ. tisztujitó közgyülése. 1931 máj. 29.
Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. jun.6. LV.évf. 45-46.sz.
4.l.

MDK

Zsigmond István, ip.müv.

Az I. dij nyertese.

A Képzömüv. Tanács plakátra pályázatot hirdet./Csokoládégyár/. Magyarság. 1925.dec.12. /Nyertes Plakát./

MDK

Zsigmond István építész

Egyleti közlemények. MMÉKözl 1929. IV;14. lo3 l.

MDK

Zsigmond István építész

a Római fürdő.tervpályázata

Bierbauer V: Müvészeti élet. Magyar Müvészet, 1926. 359-361 l.

M.D.Y

Zsigmond Endre
grafikus

A kiállításon hamglemez bosi-
tói és emblémiai képviseltek.

Merei Ottó: A XX. kerületi képzőművészek...
Művészet, 1967. január - 47 kép

MDK

Zsigmond Endre

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

MDK

Zsigmond Endre, 1929--

Zárd el a gyógyszert

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Mücs. 1960.

MDK

Zsigmond Endre /1929-/

Zárd el a gyógyszert.1959., 69x48 MH

Mágyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 43.1.

MDK.

Zsigmond Endre festő

Munkásmüvész, VIT. a magyar ifjuság képzőmüvészetének bemutatója a Főv. Képtár termeiben. Szakmai felkészültésg hiánya mellett is a müvek tartalma, élményszerü hitelessége ad átütő erőt müvének.

F.A.E. "Haladó fiatal képzőmüvészek" cimü cikk Szabad Nép,1949. augusztus 18. sz. 6.l.

MDK

Zsigmond Endre, 20.é kalauz
M.közleked. alk.

Motortekercselőnő, szén

Ifjuségi Képzőm. és Iparm. kiáll. B.Szsl. 1950. jun.
11.1.

Zsigmond Endre MDK

sz.1929

Részt vett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson /"a nép sürüjéből" jelentkezők között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

MDK

Zsigmond Endre

Motortekercselőnő, szénr.

I. M. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.

lo l.

MDK

Zsigmond Endre, festő.
[illegible] BSzkrt Szabadiskola.

32. Munkásfej.
Munkásnö
Hegesztö.
Folyamör.
36. Gözkalapács.
39. Kovácsmühely
40. Nagykalapács.

Föv.Képtár.1949 aug.16-szept.1e. Magy.Ifj.Képzöm.Kiáll. Kat.

MDK

Zsigmond Ernő

Jegyezz Békekölcsönt

II. Plakátkiáll. 1956. N.Szal. 2o. 11

Kassa

Ötvös Zsigmond 1557-1559

Arch.Közl.1899. XXI. 167

Kassa

Ötvös Zsigmond 1534-1555

Atch.Közl.1899. XXI. 145

Zsigmond Endre,
Grafikus

Losonci Miklós:
Rajz és erőme egysége.

Pest Megyei Hírlap, 1977. ápr. 26.

Zsigmond Endre grafikus
a fővárosi XX. ker.-i művészeinek Ta-
vaszi Tárlatán plakátjai szere-
pelnek.

Kiss Faragó Sándor: Tavaszi Tárlat
Pesterzsébeten.
Rákéka, 1944. ápr. 15.

Zsigmond Endre festő

Gaal Imre festőművész 1964-ben hatt meg. Értékei ma is töretlenek, de nem magányosak többé. Rátkay E., – Nagy R., – Darabont T., – Czétényi V., – Zsigmond E. – művészetében folytatódnak.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben. Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 19.

Zsigmond Endre

Győrben, máj. 2.-án nyílik a bpesti XX. Ker.-i képzőművészek tavaszi Tárlata, melyen szerepelnek munkái, plakátjai.

S.N.: Vendég festők Erzsébetről.
Kisalföld, 1973. ápr. 28.

Zsigmond Endre

A XX. ker.-i Szabó Ervin Könyvtárban, a könyvtár keretei között megalakult a Kisáma Alkotó Csaport. A Csaport most megnyílt kiállításán szerepel a művész alkotása.

Lasonci Miklós: Kiállítótermekből.

Pest Megyei Hírlap, 1946. szept. 16.

SIGMOND GÉZA

A Mecics gyűjtemény

Kaposvár, 2002

Sziget-hu - Honlap hajnalig

	Eloben ha adásábar
július 05. 15:00-16:30	**A legnag** Programa Mv.: Rich
július 05. 16:30-18:00	**Addig jó** Punksno Vendég:
július 05. 18:00-21:00	**Vakersu** Superma
július 05. 21:00-22:00	**Minden** A három
július 05. 22:00-00:00	**Diszkó**
július 05. 00:00-05:00	**Cha-Ch** Dj Szety
július 05. 05:00-06:00	**Az IKV**

A lap tetejére

A Tigaman bemutatja: Soproni Est Színpad	
július 03. 20:00-03:00	**SUBC**
július 03. 20:00-22:00	**SELE**
július 03. 22:00-00:00	**BIONI**
július 03. 00:00-01:00	**CPT.J**
július 03. 01:00-03:00	**RAW.F**
július 03. 03:00-00:00	**QUBE**
július 04. 15:00-04:30	**MAVI I**
július 04. 15:00-17:00	**Lepén**
július 04. 17:00-20:30	**Total F** Sopron
július 04. 20:30-21:15	**NoNa**

Zsigmond Géza

iparművész

A mai napon mi lit kiállítása a Duna Galériában.

Déli Krónika
1983 vii. 6.

Zsigmond Geza

Perbali vdsár

Magyar Nemzet 1986.XII. 6.

Zsigmond Imre

Kotsis Iván és Orbits Vilmos tervezték a polnoki gabonatárházat. 1931.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1907. Budapest 1970.

1511

Zsigmond Endre

1.

Plakátja:
Zárd el a gyógyszert,gyermeked kezében halálos balesetet okozhat. Bp. 1961. 68x48, 24x17.

Ábrázolva: Kis szőke lányka egyik kezében bábu, másik kezével a gyógyszeres szekrényből dobozt emel ki.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

98.1.

Zsigmond Endre 2.

Plakátja:
Zárd el a gyógyszert, gyermeked kezében halálos balesetet okozhat. bp. 1962. 24x17.

Ábrázolva: Kis szőke lányka, egyik kezében bábu, másik kezével a gyógyszeres szekrényből dobozt emel le.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 98.1.

MTE

Zsigmond Endre

Magyar plakát 66. 5. magyar plakát kiáll.
Mücs. 1966. dec.

9000 - 66,5 - 625158 Pátria ny.-

Zsigmond Endre MDK

Zárd el a gyógyszert, 1959

Mücsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Zsigmond Endre
grafikus

M.D.K

Hanglemezborítót és nyomtatott plakatterveit mutatta be, „In memoriam Martin Luther King" c. plakátja a legfrissebb műve is szerepel a tárlaton

Ecsery Elemér: A XX. kerület képzőművészeinek tárlatáról. Művészet, 1969. január – 34 lap.

Zsigmond Endre

MDK

Motortekercselőnő, szénrajz

Műcsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

ZSIGMOND Endre festő

„Molortekercselő" neúrajz

Nüvért. (1952) Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőmüvészeti Kiállitás 129.l.

129.

M.D.K.

Zsigmond Endre

1952)

Művért. Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás

128.l.

128.

MDK

Zsigmond Endre /1929 - /

"Zárd el a gyógyszert" 1959.

MAGYAR PLAKÁT-TÖRTÉNETI KIALLITÁS. Bp. 1960.
43.1.

ZSIGMOND BENEDEK, mesterember

Apátfalván, a papirmalomban dolgozott. A Bélapátfalvi R, kath. Plébánia Anyakönyvében szerepel 1841-ben, mint "mesterember". 254.old. 9.jegyz

MOLNÁR LÁSZLÓ: Porcelángyártással kisérletezők Apátfalván 249.old.

AZ EGRI MÚZEUM ÉVKÖNYVE. VII. köt. 1969. Eger, 1970. Alföldi Nyomda Debrecen.

Zsigmond Béla

Ferkèpzomfoiskèvk

1939 – 41. 141 l

Tekintettel arra, ho
ténak kedves emléke tisztelett
zottságát, hogy fenti harang ig
bejárni szíveskedjék.

Budapest, 1944 márciu

Zsigmond Béla

vajztanárjelöl

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 148-l

1923. nov. 14-i levelünk értelmében
rendelkezésére állott .....
igy a fennti összeggel együtt f.évi
Müemlékek Országos Bizottsága javár
van nálunk, mely összeg a tek. Elnö

Va

R. P. V.

ZSIGMOND Béla

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.l

Zsigmond Attila (Románia)

Hortobágyi Alkotótábor

Tevihegyi Galéria

1995 szept. 13 - okt. 4.

ZSIGMOND Attila: Hajcsat-e a szobor? = Magyar Nemzet, LV.évf. 88.sz.1992.április 13. 5.p.

reagálás Vákár Tibor: Egy épitész vázlatkönyvéből, 1992.márc 16.-i (Hankó) cikkre

Vákár Tibor viszontválasza uo. ahol a Zsigmond Attila

köztéri szobrok ált. XIX-XX.sz.

1954. dec. 2-án, csütörtökön temették el Kállai
művészeti irodalmunknak aligha volt nála érdekes
Csendesen, szinte észrevétlenül hagyott itt bennü
voltak. Pedig a húszas-harmincas években és a ne
akadt művész, művészetkedvelő, író és muzsikus,
rabonciás „Ubul"-ját nem ismerte, vagy legalább
Az akkori „hivatalosok" tudni sem akartak róla,
gó, elégedetlen fiatalok vakon bíztak benne, rajo
közömbös senki sem lehetett vele szemben. Kényt
bárhol tűnt fel. Puszta megjelenése, mint valami
magára vonta a szemet. Tiszta, de hanyag, bohém

Zsigmondi Borbála

A Balázs Béla díj második fokozatát
nyerte el Zsigmondi Borbála a Magyar
Televízió rendezője

---:---

Művészet, 1971. május - 43.oldal

Zsigmondi Boris

"Budai vár"c. munkájával a Nemzetközi Filmszövetség külön díját nyerte el.
"Ez történt még..." c. rovat közleménye, "II. Képzőművészeti Filmszemle cimmel, olyan mozi és TV-film bemutatására szólit fel, mely a képzőművészetek ismertetését, népszerüsitését tüzte ki célul.
A müvész munkája ezt a célt szolgálja.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. juni. 19.
25. sz. 24. lap.

Zsigmondi Borbála

M.D.P.

Látomások a valóságról c. filmjében a szentendrei festők motivumait követi. Másik műve a „Forradalmi művészet".

Furkó Zoltán: A filmkép és a képző művészet

Művészet, 1968. október - 14 lap.

Muzsinszky Nagy Imre

festette a külsőferencvárosi rk. pléb. templom (Üllői út és Ecseri-ut sarkán) falképeit.
A főoltár felett Krisztus a kereszten, a leckeoldali szentélyfalon Krisztus Pilátus előtt, az evangelium oldalon Krisztus az Olajfák hegyén. A keresztháló lecke oldalán Utolsó vacsora és Sírbatétel, az evangélium oldalon: Bevonulás Jeruzsálembe és Megostoroztatás

Horvtemplép

30-l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JÚLIUS-AUGUSZTUS

31 nap — 31. hét

31 Vasárnap	
1 Hétfő	
2 Kedd	
3 Szerda	
4 Csütörtök	
5 Péntek	
6 Szombat	

Zsigmondy Béla

és Eckel Antal Ede vezetésével épült 1899-1900-ban a Margit-híd pozsonyi hídja.

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 1335 l

7231

Zsigmondy Béla

epitem

† 1916

U. 2217

2218

~~Apuleium h. n. VIII. 134.~~

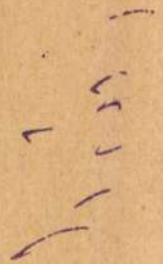

Zsigmondy Béla

építőművész

† 68 éves korában

Budapesten

Vas. Ujs. 1916. 398. l.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Z s i g m o n d y

építész

Fővárosi Lapok.1867.jan.15. /Fővárosi hirek./~~A városligeti.../~~

Zsigmondy Béla

építőmester

† 1916 jún. 12.

Izraelita hitközségi anyakönyv

1916. 124. l.

Eötvös József báró III. 188.

Zsigmondy Béla

Graz

E. Zsigmondy

Zsigmondy Béla

+

U. 1826.

l. okr.

Lárd

Gordianus Pius V. 258.

Zsigmondy Béla gépészmérnök

Magyar Életrajzi Lexikon

Zsigmondy Béla †

építész U. 2217

Budapesten 68 éves korában 1916. jun. 12. meghalt: Különösen a kutfurás és hidépítés terén tünt ki. Ő építette ujjá a Lánchidat.

Zsigmondy Vilmos fentinek nagybátyja volt. Hidépítés terén nevezetesebb alkotásai: a budapesti Ferenc József-hid, a margitszigeti önzekötő Dráva-hid, a komáromi hid, a csongrádi Tisza-hid, a zentaics técsői Tisza-hid, s egész sor hid a Maros, Körös, Aranyos és Vágfolyó fölött, a bpesti Erzsébet-hid megerősítése.

Pesti Hirlap. 1916. jun. 13. (Halálozás.)

Delepő jegyzek.

Krasznahorka.

1943 VIII/25 ig

3 db. kék: 9401 – 10.000 – ig

5 " Zöld 9001 – 10.000 – ig (7 volt)

5 " piros 5001 – 6.000 – ig.

Lékes fehérvár.

6 db piros 2801 – 4000 ig (8 volt)

ZSIGMONDI Boris

„...Földi Rózsi(Rosie Ney) és Zsigmondi Boris uj távlatokat nyitó szociófotója is forradalmasitotta a valóságlátádt, méltó párja volt az irodalmi kisérleteknek. "

Szakolczay Lajos: Dobossy László: Két haza között. = Tiszatáj, 1983/2. 70. p.

37. - L'incoronazione imperiale di Sigismondo re d'Ungheria.
(Siena, Archivio di Stato).

Banti - Ricordi

Zsigmond király és
császár
ikonográfiája.

Sigmund Goldner

aranyozó és ötvös

Pozsony (XVI századeleje)

1495 ben mikor
vegyvadelkezik

szeje jul 19 –

Ortvay T.: Pozsony város tört.
Pozsony. 1903. II. k IV rész
243. l. 277 l.